

Godindi Hoafi

Angor New Testament

This Bible is copyrighted by the Bible Society of Papua New Guinea (papuanewguinean.bible) and is produced at cost by the Digital Bible Society (dbs.org). This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

This Bible

Matyu	4
Mak	53
Ruk.....	79
Son.....	126
Ratüpurî	160
Rom	201
1 Korin.....	223
2 Korin.....	242
Garesia	256
Efesus	264
Firipai.....	270
Korosi	275
1 Tesaronaika	280
2 Tesaronaika	284
1 Timoti	287
2 Timoti	293
Taitus	297
Firemon.....	300
Hibru.....	302
Sems	320
1 Pita.....	326
2 Pita.....	332
1 Son.....	336
2 Son.....	341
3 Son.....	342
Sud.....	343
Weindahifembo.....	345

Matyu

Sisas Kraisindi amoaο mamī nūngurumboemo tūkūyafu manīngomo hoafi (Ruk 3:23-38)

1 Sisas Kraisindi amoaο mamī nūngurumboemo tūkūyafu manīngomo hoafane nda. Sapo Sisas ai Defitindi amoaο ambeahindi tūkūmefiyua asu Defit ai Abrahamindi amoaombofi tūkūmefiyu rani hoafane nda. ² Abraham ai Aisakindi afindiyuane. Asu Aisak ai Sekopindi afindiyuane. Asu Sekop ai Suda ahandi apodoho mamī rani babidimbo-memo ranahamundi afindiyuane. ³ Asu Suda ai Peres Sarayafandi afindiyuane. Ahafandi hondi ranai Tamariyoane. Asu Peres ai Hesronindi afindiyuane. Asu Hesron ai Ramindi afindiyuane. ⁴ Asu Ram ai Aminadapindi afindiyuane. Asu Aminadap ai Nasonindi afindiyuane. Asu Nason ai Sarmonindi afindiyuane. ⁵ Asu Sarmon ai Boasindi afindiyuane. Ahandi hondi ranai Rahapiyoane. Asu Boas ai Obetindi afindiyuane. Ahandi hondi ranai Rutiyo. Asu Obet ai Sesindi afindiyuane. ⁶ Asu Sesi ai sapo Defit adūkari bogori nindoumbofi manūngu ranahandi afindiyuane. Asu Defit ai Soromonindi afindiyuane. Ahandi hondi ranaiyo horombo Uriandi nimorehi-mayo. ⁷ Asu Soromon ai Rehoboamindi afindiyuane. Asu Rehoboam ai Abaisandi afindiyuane. Asu Abaisa ai Asandi afindiyuane. ⁸ Asu Asa ai Sehosafatindi afindiyuane. Asu Sehosafat ai Sehoramindi afindiyuane. Asu Sehoram ai Usiandi afindiyuane. ⁹ Asu Usia ai Sotamindi afindiyuane. Asu Sotam ai Ahasindi afindiyuane. Asu Ahas ai Hesekiandi afindiyuane. ¹⁰ Asu Hesekia ai Manasendi afindiyuane. Asu Manase ai Emonindi afindiyuane. Asu Emon ai Sosaiandi afindiyuane. ¹¹ Asu Sosaia ai Sekoniandi apodoho mamī ranahamundi afindiyuane. Sapo rani-simboani Babiron ami Israer nendi ranaheimbo Babiron hifina ahamundi moani ratūpurimbohūnda sowandūmondūri mahomo. ¹² Ai Babiron hifina sowandūmondūri houmbo Sekonia ai Searitierindi afindiyuane. Asu Searitier ai Serubaberindi afindiyuane. ¹³ Asu Serubaber ai Abiutindi afindiyuane. Asu Abiut ai Eriakimindi afindiyuane. Asu Eriakim ai Asorindi afindiyuane. ¹⁴ Asu Asor ai Sadokindi afindiyuane. Asu Sadok ai Akimindi afindiyuane. Asu Akim ai Eriutindi afindiyuane. ¹⁵ Asu Eriut ai Ereasarindi afindiyuane. Asu Ereasar ai Matanindi afindiyuane. Asu Matan ai Sekopindi afindiyuane. ¹⁶ Asu Sekop ai Sosepindi afindiyuane. Asu Sosep ranai Mariandi nindowenihi-mayu. Maria ai Sisas ranahambo wakimarimindo, sapo

ahambo Krais † sei arihūndi ra. ¹⁷ Ranimboane muᅅguambo nindou Abraham nūnguambe peyo haya ho hombo Defit nūnguambe tūkūmefeyo ranai 14 amoaο boagiriyo mo nimoriyo marundi ra tūkūmefeyo. Asu Defit nūnguambe peyo haya ho hombo Babiron hifina sowandūmondūri homondambe amboani, mare yahurai 14 amoaο kareandeimbambe ramindūmbi boagiriyo mo nimoriyo marundi ra tūkūmefeyo. Asu Babiron hifina sowandūmondūri homondambe peyo haya ho hombo Kraisimbo Maria wakirimindoambe amboani mare yahurai 14 amoaο kareandeimbambe ramindūmbi boagiriyo mo nimoriyo marundi ra tūkūmefeyo.

Sisas Kraisimbo Maria wakimarimindo hoafi (Ruk 2:1-7)

¹⁸ Sisas Krais ai tūkūmefiyu hoafi ra ndahuraiane. Ahandi hondi Maria ranahambo Sosepimbo segodimbo momo kūrīhi hīngimarihindi. Maria ranai Sosepidibo niᅅgokoateyoambeyo asu ahambo hoeirihindane ai furūmbi manīngo moani Yifiafi Aboedindi ᅅginindinambo. ¹⁹ Ahandi nindowenihi Sosep ranai nindou mbumundi hamīndiyu, ᅅga ai Maria ranahambo nindou himboahū amoaᅅngambobembo-mayo ranimbo yiᅅboarūkumbo asu ai moani dibo ahambo randihe hīngindīhea yahu haya ho hoanimomayu. ²⁰ Sosep ai ranimbo dibo hohoanimoyu-ane asu Adūkari sūnambeahindi nendi ranai ahamboso yafogoadinambo tūkūfi hoafiyundūhi yahuya, "Sosep, Defitindi amoaο, se Maria sihafī nimorehimbofe semindimbo yihimbondamboyafi. Yifiafi Aboedindi hoafi sūnguane Maria ai fi masemindo. ²¹ Nimorehi ranai nindowenihi nimori nderimindimboe. Asu se ndūri Sisas ra kaboadiwori nimboe sapo ai animbo ahandi nindou ranaheimbo ahei moaruwai hohoanimo ranambeahindi aboedambondearūmbui," mehundo. ²² Muᅅguambo rani-moatūkuni rahurai tūkūmefeyo ra, sapo Adūkari ai ahandi hoafi hoafiyu randeimbindi yafambe sūngure haya hoafimayu. Ai yare hoafiyuhū yahuya, ²³ "E, nimorehi mamī ai nindowenihi dibo hokoatendowohū ai fi ndemindi haya asu nindowenihi nimori nderimindimboe. Ranimbo asu ahambo ndūri ra kaboadihorūhi Emanuer mbisahūndomboyei,"

Aisaia 7:14

† Ndūri Krais ranana nindou God ai nindou aboedambobembohūnda adūkari bogorimbofembohūnda kamafoariri.

mehu ra. Rani hoafi ranahandi nimindi hoafi ana God ai sihiri babidimbo anunguane. ²⁴ Raniyu asu Sosep ai yanggirifi haya Adükari ndi sunambeahindi nendi hoafimayundo süngu rareandühi Mariambo ahandi ni morehimbore masemüdü. ²⁵ Sosep ranai moai ni morehi ranidibo mamühi apafe rinandi, nga moani ni morehi ranaipoanimbo ni ngo himboyo asu ai nindowenihini nimori maserimindo. Raniyu asu Sosep ai nimori ranahambo ndüri Sisasani mehu.

Hüfhamindi süfuanipoedi ndüfosi nendi Sisas hoeifimbo tüküme fundi

2 Herot ai Sudia hifambe bogorimbofi nunguambe rani-simboani Maria ai Sisas ranahambo Betrethemühi wakimarimindo. Hondi ai Sisas ranahambo serimindi hayamboyo-ane ranambe nindou bogori fifirundeimbi ranai hüfhamindi süfuanipoedi Serusarem ngoafambe tüküme fundi. ² Ai düduya-fundühi yahomoya, "Nimori simbori masahorimindei sapo Suda-yafe bogorimayu ra nungufiyua? Ro hoeirihundani ahandi mupui ranai hüfhamindi süfuanini tüküfe mamaroamboanefi asu ro ahambo hohoanimoyondowohü ngusüfo pefimbohünda masühifi," mehomondamboyo. ³ Raniyu asu Herot Adükari Bogorimayu ranai rani hoafi ra himboriyu haya ngusüfoambe afindi hohoanimomarira asu munguambo nindou Serusarem ngoafihü mamarei amboani ramareandüri. ⁴ Raniyu asu Herot ai Godimbo sesi sihou-rundeimbi bogori nindou-memo raniyomo asu ahinümbi hohoanimoy fifirundeimbi nindou-memo raniyomo munguambo ahamumbo mamühi gugureapuri mbura düdufipurühi yahuya, "Krais ranahambo ngoafi nahü mandahorimindeia?" yahu düdumefipuramboemo. ⁵ Asu simbori ai ahambo yahomoya, "Btrehem ngoafihü Sudia hifambe. Sapo horombo God ai ahandi hoafi hoafiyu-randeimbi nindou ahandi süngu hoafi ra ndahurayü yare sürü pare masihendi. Ai Bukambe yare hoafiyuhü yahuya, ⁶ "Btrehemihündi, se Sudia hifambe-anei aniboadei ra

awi se Sudiambo hifandundeimbi bogori ngoafi ranahamundi daboadanipoedi hamindiyeipoani, nga wani.

Sihei ngoafi mbusümodidi animbo nindou adükari mami ai tükündüfi haya wandi Israer nindou ranaheimbo hibadarümbui,"

Maika 5:2

mehu. ⁷ Raniyu asu Herot ai sapo nindou hüfhamindi süfuanipoedi ndüfosi nendi masifomo ranahamumbo dibo mborai yahupuri hürühepuri haya yahuya, "Nini simboani hondü hamindiyo mupui ra tüküfe mamaro?" yahu haya düdu düdumefipuri. ⁸ Raniyu ai nindou memo ranahamumbo Btrehemnambo koamarihepuri ndani süngundafundi yahuhaya hoafiyupurühi yahuya, "Se ngifomo moani ndondu nimori ranahambo nahi ai ahambo masahorimindei ranahambo kokondurü. Nga asu hoeindurühi ana, asu se wambo ranühi mbisimo hoafindimondani animbo

asu ro-amboani dügi ahambo hohoanimonda-handowohü ngusüfo pandihiniamboane," yahu koamarihepuri. ⁹ Ndüfusi nendi-memo ranai ahandi hoafi ra himboriyomo houmbo ndamefundi. Ai nafina hifomondane, sapo mupui hüfhamindi süfuanini tüküfe mamaro ra asükaiyomo hoeimarundi. Mupui ranai ahamundi hangifoani hifo nimori nimarümbi wori rani nimoamo mamaro. ¹⁰ Raniyomo mupui ra hoeirundani mayowa ai afindi hihifi-hihifimemo. ¹¹ Raniyomo asu ai worimayo ranambe kefou hifomo nimori ranahambo hoeimarüwuri ahandi hondü Maria radibo. Raniyomo asu ai ahandi fikimi pütapiyomo yiri yimbu pusiru nimarimombo ahambo hohoanimoyomondühi ngusüfo pamarüwuri. Raniyomo ai ahamundi arambeahindi napo ra bokaründümo houmbo masabudo. Rani-moatükuni ra goriyo, fisigarümbi mbimbirayo asu sanda aboediyo, nginindi napo ra masabudo. ¹² Nindou ranahamumbo God ai yafogoadi-namboya, "Se Herot nimarü nafi ngomboemo," mehupuramboemo. Asu süngunambo ai raninafi hini ngiru hou ngorü nafi ahamundi hifina mahomo.

Isip hifina Sosep ai ahandi ambori babidimbo aboeda mafefohindi

¹³ Nindou ranai ndaweyafundane rani-simboani Adükari ndi nendi ranai Sosepimbo yafogoadinambo tüküme fiyu. Asu ai hoafiyundühi yahuya, "Botindafo, nimori ranani asu ahandi hondane ra ndowapindifi hawa Isip hifina feboehi ngei ranühi nimboeiani asu ro hombo hoafindahani animbo ngoründühi ngei. Nimboe Herot ai nimori ranahambo hifokoefimbo kokondüri wakindirümbui," yahu hoafimenduamboyo. ¹⁴ Raniyu Sosep ai botifi nimori ra serümündü haya ahandi hondü ranidibo mare rani nimbokoani Isip hifinambo mahei. ¹⁵ Hifi ranühanimbo ai nimboeiani Herot ai yifindümbui. Adükari ai ahandi hoafiyu-randeimbi ahandi yafambe süngure haya hoafiyuhüya, "Ro wandi Nimori Isip hifambeahindi mborai masahando," mehu. Hoafi ra moani anihondü hondü tükündifemboe yaho hayamboyo rani moatükuni ranai yare yahurai tüküme feyo.

Herotindi hoafi süngu nimori hifokoakomarihündi

¹⁶ Hüfhamindi süfuanipoedi ndüfosi nendi masifomo ranai ahambo ngorü-süngumarüwuri ra Herot ai kirihai fifire hayamboyo asu ranimbo ahambo nginindi ngusüfoambe fondirimindi mahafo. Raniyu asu ai munguambo nindowenihini nimori yimbu himbanikoateyeimbi Btrehem ngoafihündi asu ngoafi amuri rani ngoafi-kimi adaburo ranambeahindi hifokoakofoefembo hoafi masendi. Sapo nindou hüfhamindi süfuanipoedi ranai hoafimemo rani-simboani mupui tüküme feyo hoafi ra fifire hayamboyo asu ai yare hoafimepuri nimori ra hifokoakofoefembo. ¹⁷ Ndani-moatükuni tüküme feyo ra sapo Godindi hoafi hoafiyu-randeimbi nindou Seremaiani yafambe süngure haya horombo hoafimareandi ra simogodühi

tüküfemboyo yare tüküme Feyo. ¹⁸ Sapo ai yare hoafiyuhü yahuya,

“Ramahündi ai yasimondi mami himboriyei.

Arani hoafi afindi pukuna asu arani hoafi yambohai tüküfeyowa himborayei.

Reser ai ahandi amoa mami Israerihündi nimori ranaheimbo araninamborandüra

asu munguambo nindou ranai ngiri ahambo didiboadondihindi ahandi ngusüfoambe farihefembo.

Nimboe sapo ahandi nimori ranai niñ-gokoatemayeiambo wambo,” mehu rani-süngumbo.

Jeremaia 31:15

Sosep ai ahandi ambori babidi asükaiyei masühüsi

¹⁹⁻²⁰ Süngunambo Herot ai yifiyuane asu Adükarindi nendi ranai yafogoadambe Sosepimbo Isip hifihü tüküfi hoafiyundühi yahuya, “Se ambori ndowapindifi hawa hihirindafo Israerinambo ngafi. Nindou sapo nimori ranahambo hifokoefimbo hohoanimomemo ranai ana yifimemo,” mehundoamboyu. ²¹ Raniyu asu Sosep ai botifi nimori ra serümündü haya hondambo kameihü asu ai hihiriyahi Israer hifinambo mahüsi.

²² Asu Arkeraus ai ahandi afindi Herot ranahandi fondühi Sudia-yafe adükarü bogorimbofi manüngu rani hoafi ra Sosep ai himboriyu haya ranühi niñgombo hombo ra yihimbomayu. Nga asu God ai yafogoadambe Sosepimbo bidifiri hoafi masagadoamboyu asu ai Gariri hifinambo mahu. ²³ Raniyu asu ai hu ngoafi mami ahandi ndüri Nasaret ranühi manüngu. Sapo mami rani-süngumbo animbo God ai ahandi hoafiyomo rundeimbi süngu hoafiyomondühiya, “Nindou ranahambo Nasarethündi nindou mbiseimboyei,” mehomo yahurai anihondü tüküfembohöndamboyo yahurai tüküme Feyo.

Son himoni hundürürandeimbi nindou ranai Godindi hoafi bokarihéfembo tüküme Feyo

(Mak 1:1-8; Ruk 3:1-9; Son 1:19-29)

3 Rani-simboani Son himoni hundürüra-randeimbi mayu tüküme Feyo. Nindou ranai nimi wohi furikoatereandühi Sudia hifambe ranühi manüngu. Ai piyu haya nindou rani hifihü amarei ranaheimbo Godindi hoafi ra bokarihahi marandi. ² Raniyu asu ai yare hoafiyuhü yahuya, “Awi, se sihei moaruwai hohoanimo ranahambo daboadanambondihindi, nga God nginindi hifandarandi ra ndeara moani akimane,” mehu. ³ Sapo Son ranahamboyu God ahandi hoafi hoafiyu randeimbi nindou Aisaia ranahandi yafambe süngure hoafiyuhüya, “Nindou mami ai nimi wohi furikoatereandühi mungyiyuhü yare hoafiyuhüya, ‘Adükarindi nafi se didiboadondihindi.

Ai hombo-memo nafi ra ndondondihini hiniñgindihindi,’

Aisaia 40:4

mehu ra,” mehu.

⁴ Son ai hoeari ahandi güdemarandi ranana kamer ninihondi ninendinambo nafiyouweimbihündiyo. Asu ai ninihondi hoearihündi titapürimbore güdehaya botifo-

hü asu wohi yitihü nimambeahindi, efu hoe raniyu sesü marandi. ⁵ Raniyei asu nindou ranai Serusarem ngoafihündi, munguambo Sudia hifi ranihündi asu munguambo hifi Sodan Hoe ranikimi adaburo ranühündambo ai Son sowana masühüsi. ⁶ Raniyei nindou ranai ahei moaruwai hohoanimo süngumarithi hei ranahambo weindahimarihinda asu ai aheimbo Sodan himo hundürüarü marandi.

⁷ Nga Son ai hoeireapurane Farisi asu Sadyusi afindi ranai ahamboya, “Yihoefombo ai himoni hundürüm-biramuni,” yahomo houmbo ahambo sowana mahomonda hoeimareapuri. Raniyu asu ai ahamumbo hoafiyupurühi yahuya, “Awi seana amoasirindi nimoranemo! God ai sihamumbo nginindinduhü moaruwaimbo ndeapürimbui. Se nünjundafu mafebou? ⁸ Se moaruwai hohoanimo ranahambo daboadanambo-rundeimbihündi ana asu sihamundi nine ratüpurü rawarundi ra se moaruwai hohoanimo hiniñgífembo nafuimbendüramboane. ⁹ Se ngiri randu borindimondühiya, Roana Suda anefi, Roana Abrahamindi amoa mamiwambo aboedambo-ndahumboyefi, mbisimo. Awi ro sihamumbo hoafehapuri God aiana moani nimoei kurayo ranamboani ndemündi haya Abrahamindi amoa mamimbonde hiniñgindeambui! ¹⁰ Nimi sirahambe pirifirihéfembohönda ndeara time ranai ndoramindi engoro. Munguambo nimi ra nahaniyo ai aboedi hisikoateayo ana, ranahambo time ranambo hitihefe hefe haiambe pütifemboane. ¹¹ Roana se moaruwai hohoanimo ra hiniñgirihimboanei ranimbo nafuimbohönda himoni hundürariharü. Nga nindou ngorü ai wandi wagabe tüküfemboayu ranai ana siheimbo Yifiafi Aboedinambo asu hai ranambo hundüründarümbui. Aiana moani adükarü hondüyuwani asu ro rani hoarehanahi. Roana awi aboedi ndearihamindiyahipoani ahandi su ra semindindombo. ¹² Rananimbo ai fok warambe ndemündi haya ranambo wit hipiri ra futinde findamündi pindendambui. Asu ai wit safi aboedi raniyanggiri ndemündi ahandi wit sihefembo wori-mayo ranambe digembui. Nga asu hipiri moaruwai moani yanggorombo rananimbo ai ndemündi sapo hai dikirifekoate moani yare koadürümbo koadürümbo horoweimbi ranambe pütindifimbui,” mehu.

Son ai Sisasimbo hundürümarüri

(Mak 1:9-11; Ruk 3:21-22)

¹³ Mami rani-simboani Sisas ai Gariri hifi hiniñgire haya Sodan himona mahanu. Son sowana ngahani ai wambo ahandi warina himoni hundürimbirandiri, mehu. ¹⁴ Nga asu Son ai ahambo ngorü hohoanimonambo yare hoafiyundowohü yahuya, “Seanimbo wambo hundürüyondirimbo-mayafi asu simbori se wambo-sowana asinifi ro sihambo hundürüyöninimbo,” mehundoamboyu. ¹⁵ Asu Sisas ai simbori ahambo hoafiyundühi yahuya, “I ambe, nga hapondani ana moani ro hoafayahi süngu randowandi. Se randowandani moani rani süngu mbumundi hohoanimo mungu sihiri nafindihumindéfomboane, nga ra aboedane,”

mehundoamboyu. Asu Son ai himboriyu haya refembo-ane mehu.

¹⁶ Son ai Sisasimbo himoni hundürüri hayamboyu ane, Sisas ai mamihari himonindi tükumefiyu. Raniyo asu sünambe sünü ahambo bureandühiyo asu Godindi Yifiafi ranai wupufo nahurai kosi ahandiwami pühimayoa hoeimareandi. ¹⁷ Raniyo asu yasimondi mami ranai sünambeahindi kosowohü yare hoafiyowohü yahoya, "Nindou ranana wandi nimorani, nga moani ro ngusüfo parihineimbani. Ahamboane Ro wambo ngusüfoambe siaoweheandi," meho.

Sisasimbo refe hoeifembo moatükuni

(Mak 1:12-13; Ruk 4:1-13)

4 Raniyo asu rani-simboani Yifiafi Aboedi ranai Sisasimbo Satan ai sisihimombohünda nimi wohi furikoatereandühi serimindi maho. ² 40 si ra Sisas ai sesikoate nungu mbura asu ai wembombomayu. ³ Asu Satan, nindou sisinda-randeimbi ai ahambo-so tüküfi hoafiyundühi yahuya, "Se Godindi Nimorayafi ana, nimoie kurayo ndanahambo hoafindafani sesimbofe tükümbifeyowamboane," mehundoamboyu. ⁴ Asu simbori Sisas ai hoafiyuhü yahuya, "Godindi Bukambe yahoya, 'Sesi yanggiri ana ai ngiri nindoundi yanggiri ningombo ndendi. Nindou ai yanggiri ningombo sahümündi arihündi ra mungu hoafi Godindi yafambeahündi süngu mbisahümündi,' meho," mehu. ⁵ Raniyo asu Satan ai Sisasimbo Godindi adükari ngoafi Serusarem rani-nambo serümündü hu haya hafumbo nimoamo hamindi Godindi Wori Adükari bogimondi raniwami hiningimariri. ⁶ Raniyo asu ai Sisasimbo hoafiyundühi yahuya, "Asu se Godindi Nimorayafi ana, nimoamo ndani-waminindi hifini horipindafo pindafo. Sapo Baiborambe yare hoafiyowohü yahoya, 'God ai sihambo ahandi sünambeahindi nendi rana-hamumbo hoafinduanu asu ai sihambo ahamundi warinambo mbundindininimboemo asu ngiri nimoie hoarehi kurayo ranai sihambo futindeanini,' meho,"

Buk Song 91:11-12

mehundoamboyu. ⁷ Asu Sisas ai ahambo yahuya, "Nga awi Baiborambe hoafi ranamboani ai yare hoafiyowohü yahoya, 'Se Adükari sapo sihafü God ranahambo rando hoeindorimboyafi, nga yowani,' meho," mehundoamboyu. ⁸ Raniyo asükaiyu Satan ranai Sisasimbo serümündü hifi wafu nimoamo hamindi-mayo raniwami mahafu. Raniyo ai raniwami nungumbo Sisasimbo munguambo nindou-yafe hifandarundi raniyo asu ahamundi munguambo aboedi adükari moatükuni engoro ranahambo nafuimefoendo. ⁹ Raniyo asu Satan ai hoafiyundühi yahuya, "Asu se yiri yimbu pusirowandühi wambo hohoanimoyafindirühi ngusüfo pararowandiri ana, asu ro sihambo mungu moatükuni nafuimehanini ra ndahaninimboyahi," mehundoamboyu. ¹⁰ Asu Sisas ai ahambo hoafiyundühi yahuya, "E! Satan, se andai ragu ngafi! Baiborambe hoafi ranai yare hoafiyowohü yahoya,

'Adükari sapo sihafü Godimayu ranahambo yanggiranimbo se hohoanimondafi ngusüfo pandoworühi asu ahandi ratüpuri yanggiri ratüpurindafi,' meho," mehundo-amboyu. ¹¹ Asu Satan ai Sisasimbo yare hiningimarira ndamefiyua asu Godindi nendi ranai kosimo ahambo farihouwurühi hifandimarüri.

Sisas ai Gariri hifambe piyu haya Godindi hoafi wataporimbomarandi

(Mak 1:14-15; Ruk 4:14-15)

¹² Sonimbo sowaründümo karabusambe hiningimarüwuri hoafi Sisas ai himboriyu haya Gariri hifina mahu. ¹³ Asu ai Nasaret ngoafihü hiningire haya Kaperneam ngoafi sapo Gariri kurihoe ranikimi ngoafi ranina mahu. Kaperneam Seburun hifi, Naptari hifambe engoro ranühi manungu. ¹⁴⁻¹⁵ Sapo God ai ahandi hoafi hoafiyu-randeimbi nindou Aisaiandi yasimondi süngu yare hoafiyuhüya,

"Seburun hifi, Naptari hifi, Gariri hoe nafi howani gogu ra,

Sodan hoe gogoanini ra nindou Sudayafe ndifoyei Gariri hifane.

¹⁶ Nindou didiyei ai nimbi nimaroambe animboei ranai ana si adükari ra hoeirihimboanei.

Yifiyorambo hifi ranambe nimbi nimaroani nindou animboei

ranaheimbo ana si ranai boakifoareandürimboane,"

Aisala 9:1-2

mehu, nga rani-simongorühümboyo rani-moatükuni ra yahurai tükumefeyo. ¹⁷ Raniyo asu rani-simboani piyu haya Sisas ai ahandi hoafi ra bokarihendühi yahuya, "Awi se sihei moaruwai hohoanimo ranahambo daboadanambondihindi, nimboe sapo God nginindi hifandarandi engoro ranai ndeara akimi tükufembo yanggirane," mehu.

Sisas ai ahandi sünguferambo nindou yimbuyimbu weangurühi mborai mehupuri

(Mak 1:16-20; Ruk 5:1-11)

¹⁸ Sisas ai Gariri kurihokimi huane kini wowariyafani rirandeimbi apodoho ranai manimbafanda hoeimareapiri. Ahafandi ndüri ra Saimon, Pitamboyu-randeimbi asu ahandi akidi Andruyu. Apodoho ranai andürinambo kurihoe ranambe kini wowariyafandühi manimbafani. ¹⁹ Raniyo asu Sisas ai hoafiyupirühi yahuya, "Se mborai wandi süngu sinifandani animbo asu ro sihafanimbo nindou semindimbo se kini rawarineandi nou nafuindahapirimboyahi," mehupiramboyafani. ²⁰ Asu ai moani hoafi ningoambe ahafandi andüri ra rarine sihene hena Sisasindi süngu ndamefineandi. ²¹ Asükaiyu ai sühüfi huhündamboyu ngorü apodoho ahafandi ndüri Sems, Son ai ahafandi afindi Sebedi babidi botambe nimarimombo ahamundi andüri ra diboadorundühi mamarimonda hoeimareapuri. Asu ai ahafanimbo mborai mehupiri. ²² Asu moani hoafi ningoambe ahafandi bot asu afin-

dambo rarine hiniŋgirine hena Sisasindi süngu ndamefineandi.

**Sisas ai hoafi bokarihendühi asu angünimboyeimbi
nindou aboedimarearü**
(Ruk 6:17-19)

²³ Raniyu asu Sisas ai Gariri hifi muŋgu ranambe nüŋgu wakimareandi. Raniyu asu ai refihi Suda-yafe rotu wori nindou ranambe aheimbo yamundimare-andüri. Asu ai refihi God ŋginindi hifandarandi engoro Aboedi Hoafi ranahambo bokarimarhendüri. Mami rani simboani nindou ranahei fi ranai moani ranipoanimbo ranipoanimbo angüni fi moaruwaimboareandüri ranahambo aboedimarearü. ²⁴ Ai rani-moatükuni rawareandi ranahambo Siria hifi muŋgu ranambe nindou amarei ranai himborimayei. Asu raniyei muŋguambo nindou ranai nindou didiyei ai moani mamikari angüni moaruwai asu asübusi afindi mamikararandüri ranaheimbo ahambo-so fufurühümündihündüri mafandihindi. Bidifiri nindou moaruwai nendi ahei fiambe nimarümbi, wunünümboyeimbi asu yiri warı yifisafeimbi raniyei ai mafandihinda asu Sisas ai aheimbo aboedimarearü. ²⁵ Raniyo asu nindou afindi ranai Gariri hifihündi, Dekaporis ŋgoafihündi, Serusarem ŋgoafihündi, Sudia hifihündi asu Sodan hoe gogoaninipoedi ranai mami muŋgu ahambo süngumarihori hei.

Sisas hifi wafuambe Godindi hoafi bokamarihendi

5 Sisas ai hoeireandürane nindou afindi ranai ahandi süngu tümareandamboyu asu ai hafu hifi wafu mami raniwami namaru ane asu ahambo süngururü-rundeimbi ai ahambo sowanambo masifomo. ² Raniyu asu Sisas ai ahamumbo piyu haya yamundi-mareapuri.

Anihondü hondü hihifi hihifane
(Ruk 6:20-23)

³ Raniyu ai ahamumbo yare hoafiyupurühi yahuya, "Nindou didiyei ai rarihi hoafiyehüya, Roana Godindi aboedi sürühoeimbi hohoanimo ra mbonimbori humindefi-mboanefi, aseı ana, nindou ranai hihifi-hihifimbeyei-amboane,
ŋga God ŋginindi hifandarandi rani hoarehi aniboadei.

⁴ Nindou didiyei ai arani araniyei hei ranai ana hihifi-hihifimbeyei-amboane,
ŋga nindou ranaheimbo ana God ai didiboado-ndearühi yirümondearümbui.

⁵ Nindou didiyei ai himboari yanggiri hifandühündeimbi-mayei aiana hihifi-hihifimbeyei-amboane,
ŋga nindou ranai ana nini-moatükuni God ai aheimbo saimbo yahuhaya masihendi ra ndahümündimboyei.

⁶ Nindou didiyei ai Godindi mbumundi hohoanimo ranahambo semindimbo wembohühi nouehindi

asu hoe simindimbo amindaniŋombo nouehindi ana, aiana hihifi-hihifimbeyei-amboane,
ŋga God ai aheimbo mbumundi hohoanimo ra dagadürümbui.

⁷ Nindou didiyei ai nindou ŋgorumbo moani hipoamboarihündi ranai ana hihifi-hihifimbeyei-amboane,
ŋga God ai hipoambondearümbui.

⁸ Nindou didiyei ai ahei ŋgusüfoambe moani aboedi sürühoeoyoweimbi hohoanimo ra amarondüri ana, aiana hihifi-hihifimbeyei-amboane,
ŋga aiana God amaru ranahambo hoeindihorimboyei.

⁹ Nindou didiyei ai moani nindouyei mbusümo rani moatükunimbo borifoferambo yanggiri nindouyei ana, aiana hihifi-hihifimbeyei-amboane,
ŋga nindou ranai ana aheimboya aiana Godindi nimiraneı, mbiseimboyei.

¹⁰ Nindou didiyei ai mbumundi hohoanimo yanggiri süngurihindani,
asu ranimbo nindou amuri ai aheimbo tinjirifo

sahündürühi moaruwai moaruwaimbo-arihindüri ana, asu nindou ranai ana hihifi-hihifimbeyei-amboane,
ŋga God ŋginindi hifandarandi sünambe ra aheıane.

¹¹ Nindou bodimondi ai sihamumboya, Aiana Sisasimbo süngururü rundeimb-anemo, mbiseihumbo, sihamumbo moaruwai moaruwaimbo ndihipurühumbo, moani moaruwai wosihofori moatükuni watapori hoafindühupurani ana, asu se ranimbo hihifi-hihifindimo. ¹² Asu se ŋgusüfoambe aboedi kündundühi afindi hihifi-hihifina niŋgomo sapo adükari moatükuni takini ra ai sünambe mbergoripuri. Sapo Godindi hoafi hoafiyomo-rundeimbi se niŋgomondi daboarani maninŋgomo ranahamumbo amboani nindou ai rarihi yahurai moaruwaimbo marhipuri."

Anihondümbofimbi nindou ana sor nami asu si nahurai ane

(Mak 9:50; Ruk 14:34-35)

¹³ "Seana hifinindi nindou ranahei aparümbi nami nahurai-anemo. Nga asu nami ranai ahandi aparı ra hiniŋgireandühi wanayo ana, asu nami ra budesowani aparı-koatendoani ngiri ahandi aparı ra koadürü koadüründife hiniŋgindifeyo, nga wani. Ranana rani moatükuni ranai ndeara moaruwaimayoa nindou ai ngiri ndahümündi ranambo ranimbondihindi, nga pifeyoani nindou ai pütapiyehanei. ¹⁴ Seana muŋguambo hifinindi nindou ranahei si nahurai-anemo. Ngoafi adükari hifi wafuambe anango ranai ngiri dıbo nango. ¹⁵ Nindou ŋgorü ai ngiri ram hai ra yimunde mbundambo wambüri hoarehi ragu nindandi, nga wani. Nga ai moani nimoamo moanambühi animbo nindeandani asu si ranai nindou muŋguambo rani worambe amarei ranaheimbo si boakiboade-andürimboe. ¹⁶ Moani mami rani-süŋgumbo animbo sihamundi si ranamboani nindou ranahei himboahü si boakiboadeandürani, asu ai nıne aboedi moatükuni rawarundi ra hoeindihindühi rananimbo asu ai

sihamundi Ape sünambe amaru ranahambo aboedani mbisei-amboane.”

Ahinümbi hohoanimombo yamundife hoafi

¹⁷ “Ro masinihi nda sapo Godindi hoafi hoafiyomo rundeimbi yomondi hoafi menjoro asu Mosesindi ahinümbi hohoanimomo ra raguanambofembo sinimboy-ahipoani, nga asu se randu hohoanimondimboemo, nga wani. Nga roana rani hoafimayo ranifihi simon-goriyimindimboyahi masinihi. ¹⁸ Sihamumbo ndanahambo anihondumbo anahi hoafiyahipuri, süngunambo sünü hifi ranai mungyuambe ra ahinümbi hohoanimomo ranahandi sürü pamefeyo ane, asu ranahandi sisamane rani-moatükuni ra akidou amboani ngiri awarindihoayo, nga wani. Nga ahinümbi hohoanimomo moatükuni ra rande moani yagodi ngo ngombo mungyumbo moatükuni ranai tükündifemboe. ¹⁹ Ranimboane nindou düdi ai moani akidou amboani ahinümbi hoafimayo ranahambo himborikoateyuhü, asu ai nindou bodimondambo mare rani hohoanimomo süngu yamundareandüri ana, nindou ranimayu ranahandi ndüri ra moani akidou hamindi God nginindi hifandarandi ranambe yagodomböe. Nga asu nindou düdi ai ahinümbi hohoanimomo ranahambo himboriyu rani-süngureandühi, asu ai nindou bodimondambo mare rani hohoanimomo süngu yamundareandüri ana, nindou ranimayu ahandi ndüri ra God nginindi hifandarandi ranambe adükari hamindi yagodomböe. ²⁰ Ro sihamumbo nda hoafehapuri, sihamundi mbumundi hohoanimomo ranai ahinümbi hohoanimomo yamundu-rundeimbi nindou-anemo asu Farisi nindou-anemo ranahamundi mbumundi hohoanimomo ranahambo ngasündifekoateayo ana, se ngiri God nginindi hifandarandi rani-hoarehi nimandimo, nga wani.”

Nindou nginindi hohoanimomo ranahandi yamundife hoafi

(Ruk 12:57-59)

²¹ “Se himboriyomombo-anemo horombo sihamundi amoa ai hoafi ra masowandümo. Yare hoafiyohü yahoya, Se yowani nindou hifokoefepoani. Nindou düdi ai ngorumbo hifokoarariri ana, ahambo nindou yibobore-randeimbi-mayu ranahandi himboahü semündü homboani, mehomo ra. ²² Nga asu hapo ro sihamumbo hoafehapuri nda, nindou düdi ai ahandi wandafi ranahambo nginindi himboahöeyu ana, sapo yibobore-randeimbi-mayu ranahandi himboahü semündü homboani. Asu nindou düdi ai ahandi wandafi ranahambo yare hoafiyundühiya, Seana fifirife koate-anafi, ehundo ana, nindou ranahambo kansir bogori ranahamundi himboahü semündü homboani. Asu nindou düdi ai ahandi wandafi ranahambo yare hoafiyundühiya, Seana hohoanimokoate-anafi, ehundo ana, nindou ranai hibadambo, hai ngoafambe homboani asu ranühi hai ahambo tikindirimboe. ²³⁻²⁴ Ranimboane asu se nini-moatükuni Godimbo saimbo fondi-mayo raniwami sihefembo safi

hawamboyafihünda asu sihafi wandafindandi-mayo hoafi sihambo engoro ra hohoanimondafühi ana, asu se nini-moatükuni Godimbo saimbomayafi fondikimi rando digoefti hawa ngafi. Sapo sihafi wandafi-mayu ranidibo aboedi aboedindafine mbundinambo animbo sünguna ngafi sihafi sihefembo moatükuni-mayo ra Godimbo dabado. ²⁵ Asu nindou ngorü ai sihambo papi-hoafiyonimbo mbüsü haya yibobore-randeimbi nindou ahambo sowanimbo hombo sihambo ndemündüninani ana, se nimai ngafi nafini aboedi aboedindafineandi. Nga asu hibadambo sihambo ai papi-hoafi ranambe sindeaninimbui. Asu se ranambe efoandi ana, asu ai sihambo yibobore-randeimbi ranahandi warambendeaninani asu ai ndemündünini prismanindi warihündeaninani asu ai sihambo karabusambe hiningindeaninimbui. ²⁶ Ro sihambo anihondumbo-anahi hoafehanini. Asu se sihafi papi hoafi ranahambo kaki sihefekoateyafi ana, asu se ngiri karabus ra hiningindo hawa aboedambondafoandi, nga wani. Nga se moani rando karabus ranambe nimboamboayafi.”

Nimorehi ngorü semindi yamundife hoafi

²⁷ “Se himboriyomombo-anemo horombo yaru hoafiyomondühi yahomoya, ‘Se yowani nimorehi sisihimo asu nindowenihü birabiripoani,’ mehomo. ²⁸ Nga asu hapo ro sihamumbo hoafehapuri nda, nindou düdi ai nimorehi hoeire haya ahambo hohoanareandi ana, nindou ranai ahandi ngusüfoambe nimorehi sisihimoyumboani. ²⁹ Ranimboane asu sihafi himboari mami ranai randeaninani se moaruwai hohoanimondafani ana, himboari ra hündandifi ragu pindowandi. Himboari mami ranahambo yangiri ragu moenda pife ranane aboedayo, nga asu mungyumbo fi ra haiambe ho ana, aboedi hamindiyopoani. ³⁰ Asu sihafi wari mami ranai randeaninani se moaruwai hohoanimondafani ana, wari ra kandandifi pindowandi. Wari mami ranahambo yangiri ragu moenda pife ranane aboedayo, nga asu mungyumbo fi ra haiambe ho ana, aboedi hamindiyopoani.”

Nimorehi semindhünda hiningife yamundife hoafi

(Matyu 19:9; Mak 10:11-12; Ruk 16:18)

³¹ “Asükaiyo horombo hoafi ra yare hoafiyowohü yahoya, Nindou düdi ai ahandi nimorehi ranahambo moei yahuhü hiningifembo mbüsü ana, ai nimorehi ranahambo hiningife hoafi pepafihü sürü papindandühi animboya, Ro nimorehi ndanahambo hiningifembo anahi, mbüsü, mehomo. ³² Nga asu ro hapo sihamumbo hoafehapuri nda, nimorehi ranai nindou ngorü-dibo hokoateyowanü, asu ahandi nindowenihü ai moei yahuhü hiningireanda asu ai nindowenihü ngorü aserimindo ana, nindou ranai nimorehi semindi ahini ra gogonimbo-foareandühani.”

Se hoafiyowohüya, Nimoamo nda, yahopoani

³³ “Asükaiyomo se himboriyomombo-anemo, horombo sihamundi amoao ranahamumbo yare hoafiyowohü yahoya, Se tikando hawa hoafindafühi nimoamo nda mbisamboya. Nga asu se nini moatükunimbo dabarifihi nimoamo nda yahombo mbisafombo ana, se moani anihondümbo mamananimbo randowadühi amboani Adükari ndi himboahü yahurai dabarindafoandi, meho. ³⁴ Nga asu ro hapo sihamumbo hoafehapuri nda. Se ninimbo dabarifihi nimoamo nda yahopoani, nga wani. Se sünambe rana-hambo dükefihi nini-moatükunimbo nginemindühi dabarifepoani. Nga sapo sünü ranana Godindi munğu moatükuni ra hifandiyo nimarimbo fondane. ³⁵ Asu se ninimbo dabarifihi hifi ndanahambo dükefehümbo dabarifepoani. Nga hifi ranana sapo God ai nimoamo ahandi fondi wami nimarumbo hifi rani-fihani tıjari türe amaru. Asu se Serusarem ngoafi ra ndüri dükefihi rani-fihani dabarifepoani. Nga Serusarem ranana Adükari Bogorindi ngoafane. ³⁶ Asu nine-hoafi ranahambo nginemindühi hunda mbirofihi kife dabarifepoani. Ngiri sihafihari mbirinari mamamboani ra randowadani kifohindo asu nimbando ndandi, nga wani. ³⁷ Se yini ehomo ana, yini yangiri yini mbisimo. Se wani ehomo ana, wani yangiri wani mbisimo. Rani-hoafi ra moani ndearane. Nga nine-hoafi rani-fihani türe haya aho ranahambo se hoafemo ranana Satanindimayo hohoanimoane.”

Se nindoumbo simbori moaruwaimbofepoani

(Ruk 6:29-30)

³⁸ “Se himboriyomombo-anemo hoafi ra yare hoafiyowohü yahoya, Nindou ngorü ai sihafı himboari nikondeandani simbori amboani ahandi nikondowandi. Asu ai sihafı yahafı kaboadeandani simbori amboani ahandi kaboadowandi, meho. ³⁹ Nga asu hapo ro sihamumbo hoafehapuri nda, nindou ai sihambo moaruwaimbo-ndeaninani asu se simbori moaruwaimbo-ndiworimboya, nga wani. Nindou ngorü ai sihafı koeho ra pakarindiheninani asu ngorügoanini amboani ahambo hihirindowandi. ⁴⁰ Nindou düdi ai sihafı wari ambeimbi hoeari ra ai ndahamindi yahu haya sihambo papı hoafifembo randifiyuwani ana, asu sihafı ngisihari hoeari ngorü ranamboa kameihı dabado. ⁴¹ Nindou ai ahandi napo semindimbo, Se wandi napo ra ndowandifi hawa mami kiromita nafi gebuai ra ngafi, mbüsüani ana, asu se ngorü kiromita nafi gebuai ra tapandandifi hawa napo ra ndowandifi ngafi. ⁴² Nindou ngorü ai sihambo nini moatükunimboyu düdundüfininani moani ahambo dabado. Asu nindou düdi ai sihafı-mayo nini-moatükunimboyu semindi mburumbo saimbo mbüsüwani ngiri ahambo daboadi hihindiwori.”

Hürütümbi nindoumbo ngunindimbofembo yamundife hoafi

(Ruk 6:27-28, 32-36)

⁴³ “Se himboriyomombo-anemo hoafi ra yare hoafiyowohü yahoya, ‘Se sihafı ngunindambüri ranaheimbo hohoanimo pandowandüri asu sihafı hürütümbi nendi-mayeı ranaheimbo moaruwai moaruwaimbo ndoandüri,’ meho. ⁴⁴ Nga asu hapo sihamumbo ro hoafehapuri nda. Nindou sihamundi hürütümbayeı ranaheimbo se hohoanimo pandundüri asu nindou sihamumbo moaruwaimbo-arıhındi ranaheimbohünda Godimbo didibafındafundi. ⁴⁵ Rananimbo se sapo sihamundi Ape God sünambe amaru ranahandı nimori niğgomboemo. Sapo ahandi hüfıhamındi ra ai nindou moaruwai-aneı asu aboedaneı ranaheiwami ai rareandani boakifoareandühane. Asu ai hoe ra rareandani nindou moaruwaiayeı ranaheiwami peyo asu nindou mbumundayeı ranaheiwami amboani peyo randühane. ⁴⁶ Asu se nindou sihamumbo aboedi hohoanimoyeı rihündeimbimbo simbori aheimbo aboedi hohoanimoemondüri ana, ranimbo asu God ai sihamumbo nini-takini madagapuriyo? Nindouyeı-mayo takis kaki sowandümo-rundeimbi aiamboani yahurai yaru arundi. ⁴⁷ Asu se sihamundi wandafı ranaheimbo yangiri hihifaründüri ana, asu sihamundi hohoanimo ra nindou amuri ranaheimbo nüngundo ngasündimandowora? Nindou sapo Godimbo fifirifekoate-mayeı ranai rani hohoanimo se sünguarundi ra aiamboani süngurıhindühaneı. ⁴⁸ Ranimboane asu se moani mbumundi hamındi hondü niğgomo sapo sihamundi Ape sünambe moani mbumundi hamındi hondü anüğü nou.”

Nindou ngorumbo fehefembo hohoanimoane

6 Sisas yahuya, “Se hibadümbo! Se sihamundi aboedi ratüpuri ra nindou himboahü randundani asu nindou ai hoeindihimboyeı, nga yowani. Se ra sünggu yaru randundani ana, asu se ngiri aboedi takini moatükuni sihamundi Ape sünambe amarundi-mayo ra ndowandümo, nga wani. ² Ranimboane asu se nini-moatükuniyo nindou napokoateyeimbi ranaheimbo saimbo mbisafimbo ana, asu se nindou ngorumbo yinafoaimbohündambo, Se wambo horombondafo ngafani animbo nindou munğambo hoeimbirihindiramboane, mbisamboya. Se nindou yafuiyambo horombo aho nou refe weindahı weindahıyo hopoani sapo yimbu yafambeimbi nindou ai rawarundi nou. Nindou ranai Suda-yafe rotu worambe asu nafi bogori sünggu yinafoai tütüru houmbo homoarundi, nga se ai rarundi nou refepoani, nga yowani. Nindou ranai rawarundi ranana sapo nindou amuri ranai yihoeffimboya, Aiana moani nindou aboedi hamindanemo, mbiseiya yahomombo-anemo rawarundi. Ro sihamumbo anihondümbo-anahi hoafayahi nda, nindou ranai ana takini ahamundi ra ai ndeara sowandümombo-anemo. ³ Nga asu se nindou napokoateyeimbi ranahambo farıhefimbo hohoani-

mondafühi ana, dibo animbo ahambo fandihawori asu sihafî fikiminindi-amboani nine-moatükuni se rawarowandi ranimbo ai fifirifekoatembeyeamboane. ⁴Ranimboane asu sihafî saimbo hohoanimo ra dibo yanggoromboane. Ranimbo asu sihafî Ape sapo nini-moatükuni dibo engoro ra hoeireandeimbimayu ranai simbori sihambo takini masihendi-mayo ra daganinimbui.”

Godimbo didibafife yamundife hoafi

(Ruk 11:2-4)

⁵“Se Godimbo didibafindafundühi sapo yimbu yafambe hoafümbi nindou rawefundi nou randafumboemo. Rani nindou ana muŋguambo nindou ai yihoefimbo hoeimbirihimuna yahomo houmbonanemo. Suda-yafe rotu wori muŋguambo asu nafi tüküfihî aho ra botiyafu weindahi niŋgomombo Godimbo didibafimbo hohoanimoyomondühanemo. Ro sihamumbo anihondumbo-anahi hoafayahî, nindou ranai ana takini ahamundi ra ai ndeara hifi ndanühünda sowandümombo-anemo. ⁶Nga asu se didibafifembo mbisafombo ana, se wori safambe keboao ngüfi yipuri pando hawambo animbo sihafî Ape moani dibo amaru ranahambo didibafindafoandi. Ranimbo asu sihafî Ape sapo nine-moatükuni dibo engoro ra hoeireandeimbi-mayu ranai simbori sihambo takini daganinimbui. ⁷Se didibafindafundani Godimbo fifirife-koateyeimbi nindou rawarihindi nou randafundumboemo, nga yowani. Nindou ranai Godimboya, Ai yihoefî hoafi himborindümbui, sei hehi moani afindi hoandari hoafi hoafiyehi didibafehindi. Nga se yahurai Godimbo moani fifirife-koate hoafi afindi didibafindafu-mboemo, nga yowani. ⁸Asu se rani-nindou yahuraindimoandühi ahamundi-mayo ho-hoanimo rani-süngundumboemo, nga yowani. Sihamundi Ape ai nine-moatükuni semindimbo ho-hoanimoayomo ranahambo se ahambo düdufekoateyomondambe ffireamboane.

⁹Se didibafifembo mbisimombo ana, ndandu houmbo animbo didibafindafundi,

‘Yihoefî Ape sünambe amarifi,
sihafî ndürî ranahambo moani ahinümbi hamindim-beyowamboane.

¹⁰Sihafî nginindi hifandarandi ra ndühi mbokoso-amboane.

Se hohoanimoayafi süngu yanggiri hifi ndanühi süngufemboane

sapo sünambe-amboani sünguarundi nou.

¹¹Yihoefimbo sesi ndani simboani sesimbo si-mogodühi ndawamuni.

¹²Se yihoefimbo nine-moatükuni moaruwai ramarihundi ranimbo amboawiyeyi mbisafimuni

sapo ro nindou ai moaruwai yihoefimbo rarihimuna aheimbo amboawiyeyi sefi arihundi nou.

¹³Se yihoefimbo refe hoefimuni moatükuni ranambe ndowandifimuni ngamboyafi,

nga se yihoefimbo moaruwai nendi ahandi waram-beahindi aboedühi ndowandifi hiniŋgindowamuni, mbisimo.

¹⁴Nindou ai sihamumbo moaruwaimbo-rhipurani asu se ranaheimbo amboawi ehomondürî ana, asu sihamundi Ape sünambe amaru ranai-amboani sihamundi moaruwai hohoanimo ranahambo amboawi mbüsumbui. ¹⁵Nga asu se nindou ngorumbo ranahambo amboawi yahokoateyomo ana, asu sihamundi Ape sünambe amaru ranai amboani nggiri se nine-moatükuni moaruwai rarumboemo ranahambo amboawi mbüsu, nga wani.”

Sesi wehisao yamundife hoafane

¹⁶“Asu se ninimbo sesi wehindimondühi ana, se ngusumboari sihamundi ra amomongo-amomogondimondühi wembombofi ndimboemo yimbu yafambeimbi nindou rawefundi nou, nga yowani. Nindou ranai wembombofiayomo houmbo ai nindou himboahü hoahoangomondühanemo nindou ai ahamumboya ai ana sesi wehiyomondühanemo, mbiseiya yahomo houmbo. Ro sihamumbo anihondumbo-anahi hoafehapuri, nindou ahamumbo aboedanemo aseï ana, ai ranihünda ahamundi takini sowandümombo-anemo. ¹⁷Nga asu se sesi ra wehindafühi ana, sihafî ngusumboari ra popoinda asu mbiro sibada mbundambo animbo ngafi. ¹⁸Ranimbo nindou amuri ai nggiri sihambo fifirindihinini se sesi wehayafi ranahambo. Nga sihafî Ape sapo dibo anüŋgu ai yanggiri animbo fifirindeaninimbui. Ranimbo asu sihafî Ape sapo nine-moatükuni dibo engoro ra hoeireandeimbi-mayu ranai sihambo takini masihendi-mayo ra daganinimbui.”

Napo afindi sünambe mbengori

(Ruk 12:33-34)

¹⁹“Se hifi ndanühi niŋgomombo moani nginindi napo ra sihamumbo püpindu gafomboemo. Hifi ndanühi ana nine-moatükuni engoro ra kidaboari ai taparühi, sami ai sesi, asu hümbühüni nendi ai wori birihahi sahümündi raraorihündühanei. ²⁰Nga asu se sihamundi nginindi napo ra se sünambe animbo püpindu gafomo. Ranühi ana nggiri kidaboari ai tapandühi, sami ai dedi asu hümbühüni nendi ai wori birindihahi ndahümündi raro ndühündi, nga wani.

²¹Nga sihafî aboedi napo ra püpira hafo yanggorowohü ranühi animbo sihafî ngusüfo amboani kündarimboe.”

Fi ranahandi si

(Ruk 11:34-36)

²²“Himboari ranana sihafî fi muŋguambo ranahandi ram hai nouane. Sihafî himboari ranai sürarichoayo ana, asu hohoanimo sihafî fiambe muŋguambo ranai si nahuraindimo. ²³Nga sihafî himboari ranai moaruwaiayo ana, asu hohoanimo sihafî fiambe muŋguambo ranai nimbî nîmandimboe. Asu si sihafî

fiambe amaro ranai nimbî nouayo ana, nimbî ra moaruwai hamindîndimboe!”

Nindou ngorü ai ngiri yimbu bogori nindouyafandi ratüpurindu
(Ruk 16:13)

²⁴ “Nindou ngorü ai ngiri yimbu bogori nindouyafandi ratüpuriyu randeimbi nüngu. Nga nindou ranai ana bogori ngorü ranahambo moaruwaimbondirühi asu ngorü bogori ranahambo diboadondirümbui. Ai ngorüdi hoafi yanggiri süngundeandühi asu ngorüdi hoafi daboadanambo-ndeambui. Se ngiri God asu kaki mamî ngusüfoambe hohoanimopandowapiri.”

Ngusüfo puküyowohü afindi hohoanimoyo hoango hoafi
(Ruk 12:22-31)

²⁵ “Ranimboanahi ro sihamumbo hoafehapuri nda, se sihamundi yanggiri ningombo ranahambo afindi hohoanimon-dimboemo. Se yaru hoafiyomondühiya, Sihiri nini-moatükuni madagüdifî? asu Sihiri nini-moatükuni mandimindefi? mbisimboemo. Asu sihamundi fi ranahambo ngiri afindi hohoanimon-dimondühiya, Sihiri nini moatükuni magüdühu? mbisimboemo, nga wani. Yanggiri ningombo ra ai sesi moatükuni yanggiryopoani. Asu fi ra ai yihuru moatükuni yanggiryopoani. ²⁶ Asu awi se ndu nimoamo ahahabodei ranaheimbo hoeirundüri. Ndu ranai ana moai nini-moatükuni hoari hifi karihi, sesi yimungurühümüdi hei sesi wori ranambe gugurihi sihehi raraorihündi. Nga sihamundi Ape sünambe amaru ranai-ani aheimbo sesi sagadürühi hifandandüri arandi. Se ndu ranaheimbo ngasündundüri houmbo ndeari hamindanemo. ²⁷ Nga asu nindou sehündi ranai-amboani ngiri moani ahandi hohoanimoranambo yanggiri ahandi yanggiri ningo ra sühinde ngu! ²⁸ Asu nimboe se hoeari napo ranimbo afindi hohoanimomoemo? Awi se amindafuri ahuri tüküfe ninouayo ranahambo hoeiru. Ai ana moai tinjirifoyeihi momo yibüdühi rihündi, nga wani. ²⁹ Nga asu awi ro sihamumbo hoafehapuri horombo nindou adükari bogori Soromon amboani ai yihuru napo moani simbafi hamindimayusi, nga asu ai moai hoeari ra ahuri moani aboedi himboyo haya tütükiyo ninouayo yahurai yihururamüdu. ³⁰ Wohi amindafurambe amaro haponda ra asu sümbo siambe hifitiriyimindi haiambe pütifemboane. Moaruwai yahurai wohi ranamboani God ai ahambo aboedi yihurure hiningareandi ana, asu ai sihamumbo amboani yihurundeapurümbui. Se yihuru ranahambo afindi hohoanimoyomo, nga sihamundi anihondümbofe hohoanimo ana akidou ane! ³¹ Nga asu se refe afindi hohoanimoyomondühiya, Nahanihünda sesi yihoefi ranai tükümandife? Yihoefi simindimbo moatükuni amboani? Asu yihoefi hoeari napo amboani? Rani-moatükuni ranahambo yahurai afindi hohoanimoyo hoangopoani. ³² Yahurai rani hohoanimoranana nindou Godimbo fifirifekoate-yeimbi-

mayei rananei ai yahurai rarihi hohoanimoyei hei arihündi. Sihamundi Ape sünambe amaru ranai rani-moatükuni se semindimbo hohoanimoyomo ra ai fifire türüfoare-amboani. ³³ Asu se sapo God ahandi hifandarandane asu ahandi mbumundi hohoanimomayo ranane rani-boatei-animbo se hohoanimondimo hoangomo. Ranimbo asu raniwami amuri bidifiri moatükuni ranamboani ai rani-moatükuni kapeihi ndaiyapurümbui. ³⁴ Ranimboane asu se nini-moatükuni sümbo tüküfemboayo ranahambo afindi hohoanimondimboemo. Nini-moatükuni sümbo tüküfemboayo sümbo se ranahambo hohoanimondimo. Mamami si ranai moani ahandi tinjirifo rani-simboani ndearane,” mehu.

Nindou ngorumbo ahandi ningo ranimbo yibobofepoani
(Ruk 6:37-38, 41-42)

7 Sisas yahuya, “Se nindou ngorumbo yibobondundürimboemo. Hibadumbo, nga sihamumbo asukai hihindife yibobo-ndeapurimboe. ² Sapo se nindou ngorüdi hohoanimoyiboboarundi rani simogodühi animbo God ai-amboani sihamundi hohoanimoyibobo-ndeapurümbui. Sapo se nindou ngorumbo yimbumarundi mamî rani simogodühi God ai sihamumbo yimbundeapurümbui. ³ Nimboe asu se sihafî wandafî ranahandi himboarambe düdübudi akidou apaiaro ra hoeiarowori, nga asu nimoko afindi sihafî himboarambe amaro ranahambo awi se moai fifirowandiyo? ⁴ Asu se nünguro hawamboyafî sihafî wandafî ranahambo raro hoafiyafühiya, Wandafî, sihafî himboarambe düdübudi ra hündihehea samboanahi, asafî, nga asu sihafî himboarambe nimoko ra nüngumando-a? ⁵ Awi seana yimbu yafambeimbi nindou-anafî! Se boatei sihafî himboarambe nimoko ra hündandifî raguanambondo hawambo animbo asu sihafî wandafî-mayu ranahandi himboarambeahindi düdübudi akidou ra hündihoefindo.

⁶ Se Godindi moatükuni ra yafori moaruwaimbo digoemboemo, nga asu ai hihirindahindühi sihamumbo kündarimboyei. Asu sihamundi nine-moatükuni aboedi-mayo ra moateiyei wagabe pindumboemo, nga asu ai tinjarinambo anümi boagindühi digegimboyei.”

Nindou ai Godimbo didibafehindi ana, dagadürimbui
(Ruk 11:9-13)

⁷ “Se düduyafu arundi ana, dagapurümbui. Se kokoru arundi ana, hoeindumboemo. Se pirako pirako arundi ana, yipuri sihamumbo sübüdühepurimboe. Asu düdi ai pirako pirako arandi ana, ahambo yipuri sübüdühoemboe. ⁸ Nga nindou düdi ai düdufi arandi ana, ndemündümbui. Asu düdi ai kokora arandi ana, hoeindeambui. Asu düdi ai pirako pirakora arandi ana, ahambo yipuri sübüdühoendomböe. ⁹ Nindou sihamumbo mbüsümo ahandi nimori ai mbanimbo sao yahumbo düduwefindo ra ahambo moani nimoei menjoro ra madagadoyo? ¹⁰ Asu ahandi nimori ranai

kinimbo düdufindoani ra ahambo amoasiri mada-gadoyo? ¹¹ Se nindou moaruwai-anemos, nga se sihamundi nimori ranaheimbo aboedi moatükuni yanggiri sabuduri arundi. Yahurai animbo sihamundi Ape sunambe amaru ranai nindou düdi ahambo düdufiyu ana, ranahambo aboedi moatükuni dagadombui. ¹² Munguambo moatükuni hohoanimo ra nindou amuri ai sihamumbo yahurai rambirihimuni ayahomo yahurai hamindi animbo se moani aheimbo randeduri. Rani-moatükuni hohoanimo ranana Mosesindi ahinumbi hohoanimo asu Godindi hoafi hoafiyomo-rundeimbi-yomondi yamundife hoafimayo ranahandi nimindane.”

Nafitambe akidou nafi ho

(Ruk 13:24)

¹³ “Nafitambe akidou rani nafanimbo se kebou ngomo. Sapo nafitambe adukari ahandi nafi fuiriyandeimbi ranana moaruwaimbo ngoafinamboane aho. Nga nindou afindi ai nafi rani-sungu hei rihunduhane. ¹⁴ Nga yipuri nafitambe hihiforeandeimbi ranai akidouyo haya asu ahandi nafi tinjumbane. Nga nafi ra yanggiri koadurumbo ningombo nafane aho, nga ranane asu nindou yimbu mami yanggirane ai nafi ranahambo hoeirihinduhi rani-sungu ahei.”

Nimi nimindi asu ahandi hisi ranane

(Ruk 6:43-44; 13:25-27)

¹⁵ “Godindi hoafi tikai hoafiyomo-rundeimbi nindou ranahamumbo awi se hibadumbo. Moanambuhi sipsip himboari hoafendi himboemo nahurai sihamumbo sowana asifomo, nga asu wagabe ragu ana nimambeahindi yaforanemo. ¹⁶ Se ahamundi ratupuri ranambo ahamundi hohoanimo fifirindumboemo. Nga anginañi tihoari tihoarumbi wofi nimindi ranifihisi mandiyoy? Asu hoandasüfo sosoweimbi werifoai nimindi ranifihisi hisimandiyoy? Ra wani. ¹⁷ Nga sapo nine-nimi abodayo ranai aboedi nimi hisi yanggiri hisindimboe. Asu moaruwai nimimayo ranai moaruwai nimi hisi rani yanggiri hisindimboe. ¹⁸ Nga asu moaruwai nimi ranifihisi ngiri aboedi nimi hisi ra hisindo. Asu aboedi nimi ranifihisi ngiri moaruwai nimi hisi ranai hisindo, nga wani. ¹⁹ Munguambo nimi ranai nimindi ranifihisi moaruwai hisiyowani ana, ahambo hifitiriyimindi haiambe mandifeyowohane. ²⁰ Ranimboane asu se Godindi hoafi tikai hoafiyomo-rundeimbi ranahamumbo ahamundi ratupuri hohoanimo ranambo fifirindupuri. ²¹ Se yaru hohoanimo-ndimonduhiya, Munguambo nindou ai wambo hoafiyehi, Adukari Adukaraye ranai God sunambe hifandarandi ranambe gagusimboyei, mbisimboemo, nga wani. Nga nindou didiyei ai moani wandi Ape sunambe amaru ranahandi hohoanimo sungurahi arihundi ranai yanggiri animbo God nginindi hifandarandi ranambe keboehimboyei. ²² Nga asu yibobofembo si ranai tukufeyoambe animbo nindou afindi ai dukandihindiri hoafindeihisi animboya, ‘Adukari, Adukari, sihafi ndurinamboyefi Godindi hoafi ra hefi wataporimbo-rihunduhi bokarihehu

marihundi. Sihafi ndurinamboyefi moaruwai nendi nindouyei fiambeahindi raguamambo-rihunduhi hep-unifeimbi moatükuni rarihu marihundi,’ mbiseimboyei. ²³ Rananimbo asu ro hoafindahuhi animboya, ‘Ro moai siheimbo fifiriharu. Moaruwai hohoanimo ratupuriyei ruhundeimbi nindou-anei. Wambo sowana nduhi sinipoani, nga andai ragu ngei!’ mbisamboyahisi.”

Worimborini rinandeimbi nindou yimbu

(Ruk 6:47-49)

²⁴ “Asu, nindou düdi ai wandimayo hoafiyahimbi hoafi ranahambo himboriyu mburambo asu ai rani-sunguareandi ana, nindou ranai sapo fifireandeimbi nindou ai ahandi wori kambohoani nginindi raniwami worimboarandi nahurai-ani. ²⁵ Asu hoe afindi ranai hoeyowohu, hohoambu afindi ranai tukufeyowohu weri ranai wori ranahambo fandihenduhanesi, nga asu wori ra kambohoani fondarimbo-wambo moai birefoai hifini peyo. ²⁶ Asu nindou düdi ai wandimayo hoafiyahimbi hoafi ranahambo himboriyu haya asu ai rani-sungufekoateayu ana, nindou hohoanimokoateani. Sapo nindou wori moani kambohoani kaihuri yanggiri raniwami worimboarandi nahurai-ani. ²⁷ Hoe afindi ranai hoeyo, hohoambu afindi ranai hohoambuyoy, asu weri afindi ranai wori ranahambo fandihenda asu wori ranai birefoai peyowohane rani-moatükuni ranambo. Wori ra birefoendi ranana moani moaruwai hamindi hondane!” mehu.

²⁸ Sisas ai hoafi ranahambo hoafiyu kikumaramundua, nindou afindi ranai ahandi yamundife hoafi himboriyey-ani mayowa mahepühendi. ²⁹ Nga Sisas ai moai ahinumbi hohoanimo yamundu-rundeimbi nindou yahurai tukufi yamundeanduri, nga ai moani ranipoanimbo nginindinamboyo aheimbo yamundi-mareanduri.

Sisas ai nindou mimaniho anggunumbi aboedimariri

(Mak 1:40-44; Ruk 5:12-14)

8 Sisas ai yamundife hoafi ra hoafiyu haya hifi wafu-mayo rani-waminindi hifina mahanua, awai nindou ranai ahandi sungu tumareandi. ² Raniyu asu nindou mimanihoeimbi-mayu ranai Sisasimboso tukufi Adukarani yahu hohoanimoyuhü yiri yimbu pusireapiri ahandi fikimi piyu nimaruhi hoafiyundowohu yahuya, “Adukari, se refembo hohoanimondafuhi ana, wambo aboedindowandiri,” mehundo-amboyo. ³ Asu Sisas ai warifi hu nindou-mayu ahambo sundiruhi hoafiyuhü yahuya, “Yini, ro randiheamboyahisi. Nga se haponda aboedi tukuyafoy,” mehuamboyo. Asu moani mamihari rani-simboani nindou ranai mimanihoeimbi-mayuhundi aboedimefiyu. ⁴ Raniyu asu Sisas ai ahambo hoafinduhü yahuya, “E, Se nduhi himboriyafi! Ndan-moatükuni ndanahambo se nindou amurambo hoafindamboya. Nga se moani ngafi Godimbo sihairandeimbi nindou-mayu ranahambo animbo sihafi fi ra nafuindafi. Asu Godimbo sihefembo moatükuni Moses refemboane mehu ra randowandi ai hoafi-

mayu süngu. Raniamboane sihafu fi hoeari angüni ra munjgumayo mbisei-amboane," mehundo.

Sisas ai Romihündi amiyomondi bogorindi ratüpuruyu-randeimbi aboedimariri
(Ruk 7:1-10)

⁵ Raniyu asu Sisas ai Kaperneam ngoafambe tükü-fiyuwane Romihündi ami-yomondi bogori ai ahambo ranühi hoeiriri hayambo Sisas ai mbifarihendiri yahu haya düdu düdumarüri. ⁶ Ai yare hoafiyundühi yahuya, "Nindou Adükari, wandi ratüpuruyu-randeimbi nindou ranai angünimbo worambe mbenguri. Ai ahandi tjarari yifiyo haya asübusi afindi semündü haya mbenguri," mehundo-amboyu. ⁷ Asu Sisas ai hoafiyundühi yahuya, "Awi ro nga ahambo aboedindihiniimboyahi," mehundo-amboyu. ⁸ Asu simbori ai hoafiyundühi yahuya, "Nindou adükari, ngiri se randafoandi. Ro ndeari hamindiyahi animbo se wandi worambe kebao mangüfi. Nga se moani hoafi yanggiri animbo hoafindafani amboani asu wandi ratüpuruyu-randeimbi ranai aboedimbiyu-wamboane. ⁹ Ro-amboani wambo hifandiyindirimbo nindou ami bogori adükari nunguwani anahi asu ami bidifiri ai wandi hoarehanemo aningomo. Rananahi asu ro nindou ndana-hambo, Se hafi, asahando ra ai huhani, asu nindou ngorü ranahambo, Se sühüfi, asahi ra ai süfuhani. Asu nindou wandi ratüpuruyu-randeimbi ranahambo, Se rani-moatükuni raro, asahi ra ai moani rareandühani," mehundo-amboyu. ¹⁰ Asu Sisas ai rani hoafi ranahambo himboriyu haya, hepünüfihini nindou afindi ahandi süngu tümareandi ranaheimbo hoafiyundürühi yahuya, "Ro siheimbo hoafehandüri, horom ro moai nindou mami Israer ngoafi-hündi ndahurai anihondumbo-reandeimbi nungua hoeirihini. ¹¹ Awi ro nda siheimbo hoafehandüri, nindou afindi bidifiri ai hüfihamindi süfuanipoedi asu hüfihamindi hanüwanipoedi ranai fandihini sesesi fondi maningo ranikimi Abraham, Aisak asu Sekop babidi God nginindi hifandarandi ranambe nimandeimboyei. ¹² Nga asu sapo hifandarandi ranambehindi nendimayei ranaheimbo animbo nimbi nimariwani ndemündündüri pindeirani ranühi ai hasiheindeihini ahei yahafi hitihümboyei," mehündüri. ¹³ Raniyu asu Sisas ai ami-yomondi bogori ranahambo hoafiyundühi yahuya, "Se ngoafinambo ngafi, nga asu se nine-hoanimo raro anihondumbo-arowandi rani-süngu animbo sihambo randeaninimboe," mehundoamboyu. Asu moani hoafi ningoambe ami-yomondi bogorindi ratüpuruyu-randeimbi nindou ranai aboedimefiyu.

Sisas ai Pitandi yamongoamindi aboedimareandi
(Mak 1:29-31; Ruk 4:38-39)

¹⁴ Refi mbura Sisas ai Pitandi worambe kefuai hü-fuhünda Pitandi yamongoamindi ranai fi hüfihöhü angünimbo fondühi menjorowa hoeimareandi. ¹⁵ Raniyu asu Sisas ai ahambo watjarühi masüdeanda angüni ranai nimorehimbo hiningire haya makosi-foendi. Raniyo asu ai botife Sisasimbo sesi kanimareri.

Pitandi yamongoamindi aboedimareandi
(Mak 1:32-34; Ruk 4:40-41)

¹⁶ Raniyo asu rani nimbambe nindou bidifiri moaruwai nendi ahei fiambe nimarindüreimbi ranaheimbo Sisas sowana fufurühümündi-hündüri mahüsi. Raniyu Sisas ai nindou ranahei fiambehindi moaruwai nendi ranaheimbo hoafinambo yanggiri raguanambo-mareandüra asu nindou rani angünüm-bi-mayei ranai munjgumbo aboedimehindi. ¹⁷ Sisas ai rani-moatükuni ramareandi ra, sapo Godindi hoafi hoafiyu randeimbi Aisaia ai yare hoafiyuhü yahuya, "Ai ahandihoari angüni moaruwai sihefi ra ndemündühi asu sihefi rani-moatükuni ra raguanambo-mareandi,"

Aisaia 53:4

mehu rani simogodühi tüküfemboyu ramareandi.

Nindou yimbu ai Sisasindi süngu hombo masafani
(Ruk 9:57-60)

¹⁸ Sisas ai hoeireandane nindou afindi ranai ahandi fikimi rerebo menjoroamboyu, asu ai ahambo sünggururü-rundeimbi-memo ranahambo kurihoe Gariri ra ngorü himborani barihoemo ningomo yahumbo hoafimayupuri. ¹⁹ Raniyu asu ahinümbi ho-hoanimo yamunde-randeimbi-mayu ranai Sisasimbo-so tüküfi hoafiyundühi yahuya, "Yamundo-randeimbi, se nahaniniyo ahafi ra roana sihafu süngu hombo yanggiranahi," mehundo-amboyu. ²⁰ Asu ai simbori hoafiyundühi yahuya, "Koko ai ahei nimari rambo ambe mbaningondüri, asu ndu ai-amboani ahei apo rambo ngeri mbaningondüri. Nga Nindou Hondü ro nimari apo rambo fondi-koate anahi," mehuamboyu. ²¹ Raniyu asu Sisasimbo sünggurüri-randeimbi ngorü ahambo hoafiyundühi yahuya, "Adükari, awi ro hihirin-dahe, nga wandi apembo boatei hifi kandihini heheambo animbo," mehundo-amboyu. ²² Asu Sisas ai simbori hoafiyundühi yahuya, "Wambo mborai se süng-gundandiri didifi, nga nindou yifiyeimbi aheihari yifi nimoko hifi kambireand-amboane," mehundo.

Sisas hoewerimbo hoafimayua afurimareandi
(Mak 4:36-41; Ruk 8:22-25)

²³ Raniyu asu Sisas ai botambe farifi haya mahua ahambo sünggururü-rundeimbi ai ahandi süngu mami mahomo. ²⁴ Asu raniyomo ai botambe nafi hifomondane nimai hoeweri nginindi ranai tüküfihini kurihoe ranahambo yadimarandi. Raniyo asu bot ai nimari-mondeimbi ranai ndeara himoni hanimbo yanggiri-mayo. Nga asu Sisas ai dibo boti-mayo ranambe yapombofi haya apu. ²⁵ Raniyomo ahambo sünggururü-rundeimbi ranai ahambo hifomo yanggürüwuri hoafiyomondühi yahomoya, "Adükari, yihoefimbo farihawamuni. Sihiri ana ndeara yifombo yanggiranefi," mehomondamboyu. ²⁶ Asu simbori ai hoafiyupurühi yahuya, "Se ra nimboe moani yahurai yihimboemo rana? Awi se akidou hamindi anihondümboru-runde-

imbanemo," yahupuri haya, botifi hoeweriyo asu hoe ranai fifimiyowohü hani hafo marandi ranahambo rühi safi kikindandifi mehua asu hoafi niŋgoambe muŋguambo moatükuni ranai afure pimayo.

²⁷ Muŋguambo botambe mamarimo ranai hepüna-fundühi yaru hoafiyomondühi yahomoya, "Nindou ndahurai nda nini nindouyu yahuraia? Asu hoeweri hoe hani hafo marandi ranai moani ahandi hoafi himboriyondo haya afurimareandi," mehomo.

Sisas ai nindou yimbuyafandi fiambeahindi moaruwai nendi hemafoareandi
(Mak 5:1-20; Ruk 8:26-37)

²⁸ Raniyu Sisas ai kurihoe ra gogoasürüni Gadara hifambe tüküme fiyu. Raniyafani asu nindou yimbu moaruwai nendi ahafandi fiambe nimaripireimbi ranai honguambeahindi tüküyafine sinifani Sisasimbo-so tüküme fi neandi. Nindou yimbu ranai moaruwai hamindi himbomefanda asu nindou amuri ai ahafanimbo moai hei ngasündhipiri rihündi.

²⁹ Raniyafani asu ai puküna heiyafandühi hoafiyafandühi safaniya, "Godindi Nimori, se yihoe-himbo nungufemunimboyafi? Yihoehimbo tiŋjirifo semunimbo safomboyafi sapo refembo si ranai awi moai tüküfeyo, nga asu se yihoehimbo nungufemunimboyafi?" safani düdumefineando. ³⁰ Rani-fikimi moatei afindi ranai sesi sahüsi wakirihindühi buriyei. ³¹ Raniyei asu moaruwai nendi nindou yimbuyafandi fiambe mamarai ranai Sisasimbo düduyahihündühi hoafiyohündowohü seiya, "Se yihoehimbo nindou yimbu rana-hafandi fiambeahindi hefoefemunimbo mbisafombo ana, moatei afindi burayei ranaheimbo sowana ahei fiambefembo koandihawamuni," masahündoamboyu.

³² Asu Sisas ai moaruwai nendi ranaheimbo yare hoafiyundürühi yahuya, "Se andai hei," mehunduramboyei. Asu ai nindou yimbumbo hiniŋgirihipiri hehi moatei burimayei ranahei fiambemehindi. Raniyei asu moatei afindi burimayei ranai hiripinini pipiyehanehi himoni pütapiyei hoe karühüsihü yifisafimayei. ³³ Raniyomo asu nindou sapo moatei moanqui mafandundi ranai adükarai ngoafi manango raninambo fefou mahomo. Nine-moatükuni nindou moaruwai nendümbimefani ranahafanimbo tüküme fepiri rani hoafi ra wataporimbomarundi. ³⁴ Raniyei asu muŋguambo nindou adükarai ngoafi ranühindambo-mayei ranai Sisasimbo hoeifimbo hei-marihündi. Asu ai hei hoeirihorühi ahei hifi ra hiniŋgife hefe ngorügoanini hombo Sisasimbo andai, sei hehi hoafimehündo habodei.

Sisas ai nindou tiŋjari moaruwaimbü aboedimariri
(Mak 2:1-12; Ruk 5:17-26)

⁹ Sisas ai asükaiyu botambe farifi haya Gariri kurihoe ra barihoei haya ahandi ngoafi Kaperneamina mahu. ² Nindou bidifiri ai Sisas sowana nindou tiŋjari moaruwaimbü fondi wami mananguwa sahorimindei mahei. Sisas ai nindou ranahei anihondümbofe ra hoeire haya asu nindou tiŋjari moaruwaimbü-mayu ranahambo hoafiyundühi

yahuya, "Wandi nimori, ngusüfoambe afurindo kündowandi. Sihafi moaruwai hohoanimo ranahambo amboawi sambo-anahi," mehu. ³ Raniyomo asu ahinümbi hohoanimo yamundu-rundeimbi ranai moani ahamundihoari simbori hoafiyomondühi yahomoya, "Nindou ndanai ana Godimbo moaruwaimbofe hoafi hoafimayu," yahomo dibo hoafimemo. ⁴ Sisas ai fifire-andi nine-moatükuni nindou ranai ahamundi hohoanimoambe wataporimboarundi ranimbo. Raniyu asu ai ahamumbo hoafiyuhü yahuya, "Nimboe se hohoanimo moaruwai ra yahurai yaru ngusüfoambe hohoanimo rana?" ⁵ Ro hoafiyahühi sahiya 'Sihafi moaruwai hohoanimo ranahambo amboawi,' asahiyo asu 'Botiyafo hawa hafi,' asahiyo, yimbu ra hoafimbo ro nginindeimbanahi. Asu yimbu hoafi ra hoafimbo nahaniyo hiniŋgirouayo asu nahaniyo tiŋjumbayo? Yibobo ro hoafindahani anihondümbo tükündifemboe. ⁶ Nga Nindou Hondü hifi ndanühi moaruwai hohoanimo ranahambo amboawi yaho hoafi ra nginindi hifandamboayu ranahambo ra anihondümbo nafuindamboyahü," mehupuri. Raniyu asu ai nindou tiŋjari moaruwaimbü-mayu ranahambo hoafiyundühi yahuya, "Se botiyafo sihafi fondi ra sowandifi hawa worinambo ngafi," mehundo-amboyu. ⁷ Asu nindou ranai aboedi botifi haya ahandi worina mahu. ⁸ Nindou afindi ranühi burimayei ranai Sisas ramareandi moatükuni ranahambo hoeirihü hehi yihimbo sisirimehindi. Raniyei asu ai Godimbo adükarani sei hoafimehündo moani yahurai hamindi nginindi ra nindumbo masendi sei hehi.

Sisas ai Matyumbo Se wambo süngurandiri mehundo
(Mak 2:13-17; Ruk 5:27-32)

⁹ Sisas ai ranihünda botifi haya nafini huhündamboyu, nindou mami ahandi ndüri Matyu takis kaki semündü-randeimbi ranai ahandi ratüpuri worambe mamaruwa hoeimariri. Raniyu Sisas ai yahuya, "Se wambo süngurandiri," mehundo-amboyu. Asu ai botifi haya ahandi süngu ndamefiyu. ¹⁰ Mami Sisas ai worambe nimarumbo sesi sesühi nimaruanane, takis kaki sowandümo-rundeimbi nindou afindi raniyomo asu nindou moaruwai hohoanimoyomo-rundeimbi raniyomo ranai tüküme fundi. Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbi-memo rani-babidimbo mami sesi fondi-mayo ranikimi guguriyafu mamarimo. ¹¹ Raniyomo Farisi nindou ai rani-moatükuni ranahambo hoeirunda mayoa, asu Sisasimbo süngururü-rundeimbi-memo ranahamumbo düduyafupurühi yahomoya, "Nimboe sihamundi yamunde-randeimbi ranai yahurai nindou babidimbo mami nimarimombo asesu rana?" mehomondamboyu. ¹² Asu Sisas ai hoafi ra himboriyu haya, simbori hoafiyupurühi yahuya, "Nindou angünikoate ana, dokta sowana moai hei rihündi, nga nindou angüneimbanehi dokta sowanambo hei arihündi. ¹³ Awi se ngomo Bukambe hoafi ndare hoafimayo ranahambo türüboadundi. Hoafi ranai ndare hoafiyowohü yahoya, 'Hipoambofe hohoanimo ranimbo-anahi ro yifirayahi, nga sesi moani sihefe hohoanimo ranimboy-

ahipoani,' God ra-mehu. Ro tükümeheandi nda nindou aheiharimbo mbumundi hohoanimoyefeimbanefi ase i ranaheimbo mborai yahomboyahipoani, nga moaruwai hohoanimoyeimbi nindou ranaheimbo mborai yahomboyahi tükümeheandi," mehu.

Sisas ai sesi wehisaombo hoafi ra yamundimareandi
(Mak 2:18-22; Ruk 5:33-39)

¹⁴ Asu Son hundürirarü-randeimbimbo süngururü-rundeimbi nindou ai Sisasimbo-so tüküyafu düdururühi yahomoya, "Nimboe Farisi nindou babidimbo ro sesi ra wehisaoyefi, nga asu sihambo süngurunini-rundeimbi nindou aiana moai wehisaoyomo rundi?" mehomo. ¹⁵ Sisas ai ahamumbo yare hoafiyupurühi yahuya, "Nindou mami ai nimorehi simbori ndemündü haya asu ahandi ngunindi sesesiyehi rani-babidimbo ni boadei-ambe ranai nindou ranahambo afindi ho-animo-mandahünduyo? Awi ra ai ngiri randahindi, nga wani. Nga ngorü nindou ranai sesi ranambeahindi ndowarindümo ngorünambondurani rani-simboani animbo ahandi ngunindi-mayei ranai sesi wehisaonde-imboyei. ¹⁶ Nindou mami ai-amboani moai wamindafi hoeari ranai ambe ni ngowani asu simbori hoeari bidifiri kikamündi ambe ranahambo pare kakiyu randi. Nindou ai simbori kikamündi wamindafihini parare-andi ana, asu wamindafi hoeari ranai ambe afindi hamindi ni ngomboe. ¹⁷ Asu nindou ai simbori wain hoe ra wamindafi wain hoe ninihondi hoeari hipiri ranambe karareandi ana, asu hipiri ranai tipondifey-owohü asu wain hoe ranai keboendühi hipiri ranai moaruwaimbo-ndifemboe. Nga simbori wain hoe ranana simbori hipirambe animbo kefeyoani amboani asu yiboboambo moani aboedi nimboamboyafe," mehu.

Sisas ai bogori nindoundi nimorehi nimori aboedimareandi asu nimorehi ai Sisasindi hoeari sündimareandi

(Mak 5:22-43; Ruk 8:41-56)

¹⁸ Sisas ai rani hoafi ra hoafiyuhü nüngu ane, Suda-yomondi bogori nindou mami ahambo-so süni yiri yimbu pusire nimarumbo ahandi hangifoani hoafiyundühi yahuya, "Wandi nimori ai ndeara yifuyo haya mbejgori. Nga asu se sinifi sihafi wari ahandi wami nandowandani animbo asu ai aboedi yanggiri botife mbini ngo-wamboane," mehundu-amboyu. ¹⁹ Raniyu asu Sisas ai botifi haya nindou ranahambo süngumarüri huamboemo asu ahambo süngururü-rundeimbi ai botiyafu houmbo Sisas babidi mahomo. ²⁰ Nimorehi mami ai ni ngo hayamboyo 12 himbani amoamo watikoafira marandi ranai sini Sisasindi daboadani ni ngombo ahandi hoeari bidifiri-mayo rani-fihini masundeandi. ²¹ Ai ahandi hohoanimonambo yanggiri yare hoafiyowohü yahoya, "Ro moani ahandi hoeari rani-yanggiri asundiheandi amboani aboedinda-heamboyah," meho. ²² Sisas ai hihirifihini hoeireandühi hoafiyuhü yahuya, "Wandi nimori, se moani ngusüfo afurindo kundowandi. Sihafi anihondümbofe ranambo

aboedireanini-mboane," mehundu-amboyu. Asu moani mami rani simboani hamindi nimorehi ranai aboedimayo. ²³ Raniyu Sisas ai bogori nindou-mayu ranahandi worina mahu. Ranihi ai hoeireandane nindou yinafoai tütüre haya mejgoro nimorehi nimori ai yifimayoambo asu nimorehi nindowenihini afindi ranai hoafi afindi afindiyei wakimarihindi. ²⁴ Raniyu asu ai aheimbo hoafiyundürühi yahuya, "Munguambo nindou se ragu andai! Nimori akidou ndanana moai yifeyo, nga ai moani apomboane ana," mehu-amboyei. Asu munguambo nindou ranai ahambo tikifinambo-marihori. ²⁵ Nindou afindi ranaheimbo bukürimafoare-andüra nimori akidou-mayo ranahandi fondani kefuai hüfu warühi kümefindoa aboedi botimefeyo. ²⁶ Sisas ai ahambo ramareandi hoafi ranai mungu rani hifihü nindou amarei ranai himboriyei pamarihindi.

Sisas ai himboatihari nindou yimbu aboedimareapiri

²⁷ Sisas ai ranihünda botifi haya nafini hu ane, nindou yimbu himboatihari ranai ahambo süngumariniri hafani. Ai hafani Sisas ranahambo puküna hoafiyafinandowohü safaniya, "Defitindi nimori, † yihoehimbo se hipoambondowamuni," masafinando. ²⁸ Sisas ai worambe kefuai hüfu ane himboatihari nindou yimbume-fani ai ahambo-so tüküme fineanda, asu ai ahafanimbo düdureapirühi yahuya, "Se wamboya, Ai yihoehimbo aboedindeamunümbui safani hena anihondümborineandai?" mehupiramboyafani. Asu ai hoafiyafandühi safaniya, "Yini, Adükari," masafandamboyo. ²⁹ Asu Sisas ai ahafandi himboari ra sündeapirühi hoafiyuhü yahuya, "Se sihafandi anihondümbofe ranimbohünda rani-moatükuni ranai sihafanimbo aboedimbeyopiramboane," mehupiri. ³⁰ Raniyo asu ahafandi himboari ranai birimarihoepiri. Raniyu asu Sisas ai ahafanimbo ahini hoafiyupirühi yahuya, "Se ndani-moatükuni ndanahambo nindou amurambo weindahi hoafindamboyafani," mehupiriyosi. ³¹ Nga asu ai ranihünda botiyafine hena hafani rani hoafi ranahambo, munguambo rani hifihü nindou ranaheimbo hoafühimarineanda himboriyei pamarihindi.

Sisas hoafikoate nindou aboedimariri

³² Ai ranihünda botiyafine henambo nafi hafandane, nindou bidifiri ai nindou ahandi fiambe moaruwai nendi nimari hayambo ranimbohünda hoafi-koateayurandeimbi ranahambo Sisas sowana sahorimindei tükümehindi. ³³ Sisas ai nindou ranahandi fi-ambeahindi moaruwai nendi ra raguanambo-mareanda asu moani mami rani-simboani nindou ranai hoafi wataporimayua munguambo nindou ranai mahepüne-hindi. Ai rarihi hoafiyehi seiya, "Ro moai Israer hifambe yahurai moatükuni horombo tüküfeyoani hoeirihundi," masei. ³⁴ Nga asu Farisi nindou ai yaru hoafiyomondühi yahomoya, "Moaruwai nendi-yafe bo-

† Suda ai sünambeahindi adükari bogori ai kosombo hohoanimoyehi mamarei. Ahandi ndüri ngorü Defitindi nimorani ase. Nimboe horombo hondü Defit ai Israeri-yafe adükari bogorani.

gorani ai ahandi nginindi ranambo moaruwai nendi ranaheimbo hemafoarearü," mehomomo.

Sisas ai nindoumbo hipoambomareanduri

³⁵ Sisas ai adükari ngoafi asu akidou ngoafi ranambe ndüfosi ndüfosiyuhü hoahoangu wakimareandi. Ai re-fihü munguambo Suda-yafe rotu worambe nindoumbo yamundireandürühi Aboedi Hoafi sapo God nginindi hifandarandi ranahambo bokarihendürü marandi. Asu nindou moani rani-poanimbo rani-poanimbo angünümü ranaheimbo aboedireanduri marandi. ³⁶ Asu ai nindou afindi ranaheimbo hoeireandürühi ahandi ngusüfo ranai aheimbo hipoambo afindi hipoamboranduri marandi. Nimboe sapo ai afindi ho-hoanimoyeihi moani fehefe nindou-koateyeyi sapo sipsip aheimbo hifandi-koate buriyeyi wakarihindi nou ramehindi. ³⁷ Raniyu ai ahambo sünggururü-rundeimbi-memo ranahamumbo hoafiyuhü yahuya, "Sesi ra yimunguri yimindimbo ranana afindane aninggo, nga asu yimunguri yimindi nindou ranana moani yikoarifo-ane. ³⁸ Yimunguri Aharambüri ahambo didibafifeyoani animbo asu ai yimunguri yimindimbo nindou bidifiri koandihenda ahandi yimunguri ra yimungurühümündi mbüsühüsi-amboane," mehupuri.

Sisasindi hoafi sowandümo homorundeimbi 12

(Mak 3:13-19; Ruk 6:12-16)

10 Sisas ai ahandi sünggururü-rundeimbi 12 ranahamumbo mborai yahupuri hühüreapuri haya mamühi asu ai ahamumbo moaruwai nendi nindou fi-ambeahindi raguanambofe asu munguambo rani-poanimbo rani-poanimbo angüni ra aboediferambo nginindi masagapuri. ² Kraisindi hoafi sowandümo homo-rundeimbi-yomondi ndüranepuri nda: Saimonim-boyu Pitamboyu-randeimbi, ahandi akidi Andru, Sems asu ahandi akidi Son ai Sebedindi nimoranafani. ³ Firip, Bartoromyu, Tomas anemo, Matyu nindou ra ai takis kaki semündü-randeimbani. Sems Arfiusindi nimorani, asu Tadiusani. ⁴ Saimon Serot † asu Sudas Iskariot nindou sapo Sisasimbo hürütümbi-yomondi warühi hiningindirümbui. Ahamundi ndüranepuri ra.

Sisas ai ahandi hoafi sowandümo homorundeimbi 12 ranahamumbo ratüpuri masagapuri

(Mak 6:7-13; Ruk 9:1-5)

⁵ Sisas ai nindou 12 ranahamumbo randafu-randafu ndundi yahuhaya hoafi sagapuri mbura koarihapurühi yahuya, "Se nindou ngorü sirihündiyeyi hifambe-ane asu bidifiri Samariyeyi †† ngoafi ranambe-ane ra ngomboemo, nga yowani. ⁶ Nga ranini himbo-memohündi asu se moani hihindafu sapo farihendeimbi sipsip ninihondi nou Israer nindou buriyeyani animbo ngomo. ⁷ Ranini animbo se ngomo wataporimbondündühi

† Serot ai Sudahüdanemo, nga mami hohoanimo süngguru-rundeimbanemo. Rom gafman ai Suda-yafe hifi hifandimarundi, nga Serot ai Rom babidi yifiarimbo mehomomo. †† Samaria hündiana Suda hondüyeipoani, nga amingirihoandi nahurai anei. Suda ai Samariahündi yiboaruko-marihündi.

animboya, God nginindi hifandarandi ranai ana ndeara akimane, mbisimo. ⁸ Asu se nindouyeyi angüni aboedindündüri, yifiyeimbimbo yangiri aboedambo botindu hiningindündüri, mimanihoeimbi aheimbo aboedindündüri asu moaruwai nendi ranaheimbo raguanambondündüri. Se moani masowandümo-ane, nga rananimbo se moani ndoundi. ⁹ Se ngomondühi sihamundi hoearambe gor, sirfa, kaki ra ndowandümbomo. ¹⁰ Se arü, hoeari yimbu, su, nimi-nimi, munguambo rani-napo ra fihü ndowandümo ngomboemo, nga wani. Nindou ratüpuriyu-randeimbi ranai animbo nindou ngorü ahambo sesi napo ra mbisagado-amboane. ¹¹ Se adükari ngoafihüyo asu akidou ngoafihüyo nahanühiyo se tükefundü ra nindou mbumundiyuweimbi ranahambo animbo kokonduri. Asu se yahurai nindou hoeindurühündoani se ai-babidimbo ningomo mbundu ngorünini ngomondühi animbo ahambo randu hiningindüwuri. ¹² Se nindouyeyi worambe fandafundühi ana, nindou rani worambeahindi-mayeyi ranaheimbo hoafindimondühi animboya, 'God ai siheimbo aboedi aboedi-mbireandüramboane,' mbisimondüri. ¹³ Nindou rani worambeahindi ai sihamumbo worinindihipurani ana, sihamundi hihifi hoafi ra randu ranaheimbo-so digau houmbo ngomo. Nga asu nindou ai sihamumbo refe worinifepuri-koatendeiani ana, sihamundi hihifi hoafi ra hihindu ndowandümo ngomo. ¹⁴ Asu nindou bidifiri ai worambeyo adükari ngoafihüyo nahi ra ai sihamumbo worinifepuri-koatendei, sihamundi hoafi ranahambo himbori-koatendeiani ane, ranana se sihamundi tijari fihindi hifi hasüfi ra kikiboadu houmbo ngomo ranaheimbo God ai moaruwaimbo-mbireandüri yaho refe nafuiyondürimbohünda. ¹⁵ Ro sihamumbo anihondümbi-anahi nda hoafehapuri, Yibobofe si ra tüküfeyoambe ana, Sodom Gomora ngoafihündi nindou ranaheimbo tijarifo afindi tükündifemboesi, nga nindou sihamumbo worinifepuri-koatendeiani, nindou rani ngoafambe amarei ranaheimbo tijarifo afindi safi tükündifemboe."

Sisas ai ahandi hoafi sowandümo homorundeimbimboya, Afindi tijarifo tükündifemboe mehupuri

(Mak 13:9-13; Ruk 21:12-17)

¹⁶ "Se himboriyomo. Sihamumbo ro sipsip nou nimambeahindi yafari afindi buriyeyi-ambe koaritheheapuri. Nga se moani sapo amoasiri rawefeyo nou hohoanimo-ndimondühi hibadundi. Asu ndu wupufu rawefeyo nou yahurai himboari hoafendühi nimandimo. ¹⁷ Awi se hibadumbo, nga sihamumbo nindou bidifiri ai mbundüpundümo mbundu kotambe papihoafindüpurimboemo asu ahamundi rotu wori ranambe ndüfuriboadipurimboemo. ¹⁸ Wambohündambo sihamumbo nindou ranai gafmani-yomondi bogori nindou asu bidifiri adükari bogoranemo ranahamumbo sowana papihoafiyopurimbo kündafu hündüpundümo ngomboemo. Asu se nindou ranaheimbo-ane asu ngorü nindou ngorü srambe-ahindane ra Aboedi Hoafi wataporimbondündüri. ¹⁹ Ai sihamum-

bo papi-hoafiyopurühi refe hoeifepurimbo ndowa-pundümo ngomondani wani asu nünngu-nahurai hoafi hoafindefühi asu nünngundiho hoafimandefi mbisimo houmbo afindi hohoanimo-ndimboemo, nga wani. Se hoafombo-yomondi simboani animbo God ai sihamumbo nine-hoafi hoafombo-memo ra na-fuindüpurühi rani-sünnguru hoafiyomo mbüsüpurimbui. ²⁰ Rani hoafi se wataporimboarundi ra sihamundi-mayo hoafiyopoani, nga wani. Hoafi ranana sihamundi Ape God ranahandi Yifiafi ranai-animbo sihamundi yafambe süngunde haya moani aimbo wataporimbondamboe. ²¹ Nindou bidifiri ai ahamundi apodoho rana-hamumbo hifokoefemböhünda ngorü nindou-yomondi warühindüpurimboemo. Asu afindi mamai ai ahamundi nimori ranaheimbo amboani moani mamai rani-sünngundundürimboemo. Asu nimori ai-amboani ahei boagiri ranaheimbo daboadi hihirindihindühi aheimbo hifokoandi-hindürimboyei. ²² Wambohündambo nindou ai sihamumbo yiboarukondihipurimboyei. Nga asu düdi ai rani-moatükuni tñjirifo rana-hambo moanane yahu nginindi kikihamündi hu humbo bidifirani tükefiyu aiana aboedambo-ndifimbui. ²³ Sihamumbo ngorü ngoafihü moaruwai moaruwaimbo-ndihipurani ana, rani ngoafi ra hiningindu houmbo ngorü ngoafini febou ngomo. Ro sihamumbo anihondumbo-anahi hoafehapuri, Se Israeri-yafe ngoafi munnguambo hokoateyomondambe animbo Nindou Hondü ai kudümbui. ²⁴ Yamundihindeimbi nindou ranai moai ahandi yamunde-randeimbi nindou ranahambo ngasündiri. Asu ratüpuriyu-randeimbi nindou ranai moai ahandi bogori nindou ranahambo ngasündiriü, nga wani. ²⁵ Nga yamundihindeimbi nindou ranai animbo ahandi yamunde-randeimbi nindou rani simogodühi tükefiyu ana, hihifi-hihifiyu-wamboane. Asu yahurai animbo nindou ngoründi ratüpuriyu-randeimbi ai-amboani ahandi bogori nindou rani simogodühi tükefiyu ana, ranai hihifi hihifiyu-wamboane. Worü aharambüri-mayu ranahambo ndürü moaruwai dükarithorühi Bersebur asahündo ana, nindou mamai rani worambe amarei ranaheimbo amboani moani moaruwai hamindi ndürü hondü animbo dükandihindürimboyei.”

Sihiri Godimbo animbo yihimbondihurümboane

(Ruk 12:2-7)

²⁶ “Ranimboane asu se nindoumbo yihimbo sisirife-poani. Nine-moatükuni hapondanambe gabudambe engoro ranana asu süngunambo weindahi gabudiwami nimoamo yagodomboe. Nine-moatükuni munnguambo dibo mengoro ranai weindahi fifindefifindendamboe. ²⁷ Nine-moatükuni ro sihamumbo nimbi nimaro-ambe hoafehapuri ra asu se sirühi si peyoani ro hoafimayahi süngu kaindimbo hoafindomo. Nine-moatükuni se dibo himboreyomo ra asu se weindahi worü bogimondi wami puküna bokarhoemo. ²⁸ Nindou ai fi hoeari ranahambo hifokoarundühanemosi, nga asu ngiri yifiafi hifokoandundi se ranahamumbo yihimbondipurimboemo. Nga

Godimbo animbo yihimbonduri, nga aianimbo fi hoeari asu yifiafi rani kameihi munnguambo Haiambe rani-nambo ndemündü moaruwaimbo-ndeambuimbo-hünda. ²⁹ Ndu akidou yimbu ra mamai toeanambo yangirane pemiyei sahümündi arihündi. Nga asu sihamundi Ape ranai refembo moei ehu ana, asu ngiri ndu akidou yahurai amboani hifini pindo, nga wani. ³⁰ Sihamumbo ana, sihamundi mbirinanji amboani munnguambo mamai mamai ra tapuiyoweimbanepuri. ³¹ Se Godindi himboahü adükaranei, nga ndu afindi akidou ane. Ranimbohündambo animbo se nini-moatükunimbo yihimbondimboemo.”

Sisasindi ndürü weindahife hohoanimo

(Ruk 12:8-9)

³² “Nindou düdi ai wandi ndürü ranahambo nindou himboahü weindahareandürü ana, asu simbori nindou ranahandi ndürü wandi Ape sünambe amaru ranahandi himboahü weindahindiheamboyahü. ³³ Nga asu nindou düdi ai wandi ndürü ranahambo nindou himboahü weindahife wataporimbo moei ehu ana, asu simbori amboani ranahandi ndürü ranahambo wandi Ape sünambe amaru ranahandi himboahü weindahifembo moei mbisamboyahü.”

Munnguambo nindou ai Sisasimbo hohoanimo pandihori

(Ruk 12:51-53; 14:26-27)

³⁴ “Se wambo randihi hohoanimondeihiya, Ai yifiari-yifiari hifi ndanühi engoro ra kikifembo makusu-ane mbiseimboyei, nga wani. Ro moai yifiari-yifiari ranahambo kikifemboyahipoani makosahi, nga roana pisao yihimindi nahurai sahamindi heheamboyahü makosahi. ³⁵ Ranimbo ro randiheiarani, Nindowenihü nimori ai afindambo hürütündürümbui. Asu nimorehi nimori ai ahandi hondambo hürütündamboe. Asu nimorehi ahandi ahiboarambo hürütündamboe. ³⁶ Nindowenihimayu ahandi fikiminindi animbo ai ahambo hürütündihorimboyei.

Maika 7:6

³⁷ Nindou düdi ai ahandi afindamboyu asu ahandi hondamboyo ahafembo afindi hohoanimoyupirühi asu wambo akidou yangiri hohoanimoyu ana, nindou ranai ngiri wandi süngureandeimbi nindoundu. Asu nindou düdi ai ahandi nindowenihü nimorimboyu asu ahandi nimorehi nimorimboyo ahafembo afindi hohoanimoyupirühi asu wambo akidou yangiri hohoanimoyu ana, nindou ranai ngiri wandi süngureandeimbi nindoundu. ³⁸ Nindou düdi ai ahandi nimi keimbi karihendeimbi ra semündü haya ro ahahi anümi süngu ho-koateayu ana, nindou ranai ngiri wandi süngureandeimbi nindoundu. ³⁹ Nindou düdi ai ahandi yangiri niñgo ranahambo kikiharimündu ana, rani-moatükuni ra ai awarindihomboe, nga asu nindou düdi ai wambohündambo ahandi yangiri niñgo ranahambo hiningareandi ana, nindou ranai ahandi yangiri niñgo hondü ra ndemündümbui.”

nindou-anemo ranahamundi ngunindani,' masei. Nga asu God ai diboadore fífirire haya rareandani aboedi moatükuni tükéfeyo ranühündambo nindou ai rani-moatükuni anihondane mbisei fífirindihimboyei," mehu.

Nindou bidifiri ngoafihündi Godindi hoafi anihondümbofe koateyei ai hipoanimbembouanei
(Ruk 10:13-15)

²⁰ Sisas ai hepünifeimbi moatükuni afindi safi bidifiri adükari ngoafihü ramareandi, nga rani ngoafihündi nindou ranai ana moai ahei moaruwai hohoanimo ra daboadanambo-rihindi. Raniyu asu Sisas ai rani ngoafi ranahambo watikoafimarandi. ²¹ Ai yare aheimbo hoafiyuhü yahuya, "Korasin se hipoanimbembou-anei! Betsaida se hipoanimbembou-anei! Siheimbo tinjirifo adükari safi tükündifendürimboe! Nindou ngorü ai Tair Saidon ngoafambe hepünifeimbi moatükuni rambarea-mbonana sapo ro sihei ngoafambe ramariheandi nou, ranana asu Tair, Saidon ranai horombo hasüfi parihi siso sisoweimbi hoeari güdühi hehi nimatei ahei moaruwai hohoanimo daboadanambofembo nafuimbohünda. ²² Nga ro siheimbo hoafehandüri nda, Godindi yibobofe si tükéfeyo-ambe ana, Tair, Saidon ngoafihündi nindou ranaheimbo tinjirifo afindi tükündifemboesi, nga siheimbo ana moani adükari hamindi tinjirifo animbo tükündifemboe. ²³ Asu Kaperneam se ra. Asu sünambe botife hafombo hohoanimoyeyai? Nga seana Haiambe hifini gadeimboyei. Nindou ngorü ai Sodom ngoafambe hepünifeimbi moatükuni rambarea-mbonana sapo ro sihei ngoafambe ramariheandi nou, Sodom ai aboedi yanggiri yare ho. ²⁴ Nga ro siheimbo hoafehandüri nda, Godindi yibobofe si tükéfeyo-ambe ana Sodom ngoafihündi nindou ranaheimbo tinjirifo tükündifemboesi, nga siheimbo ana moani adükari hamindi tinjirifo animbo tükündifemboe," mehu.

Se wamboso tüküyahi nimarei yikunimi harihi
(Ruk 10:21-22)

²⁵ Mami rani-simboani Sisas ai yare hoafiyuhü yahuya, "Ape, sünü hifi ranahandi Adükari bogori, ro sihambo hihifarihanini. Sapo se sihafit hohoanimo ra nindou hohoanimo fífirihindeimbi-mayei ranahei himboahü dibonapiro mbura asu nimori akidibou ranaheimbo nafuiyafindüri-mboanafi. ²⁶ Yini Ape, seana rani-moatükuni ra yahurai yare tükümbifeyo safi hawamboyafi hohoanimomayafi. ²⁷ Muñguambo moatükuni ra wambo wandi Ape ranai wandi wariwami manandeandi. Nindou düdi ngorü ai moai Nimorimbo fífiriri, nga moani Afindi ai yanggirani fífiririmboayu. Asu nindou düdi ngorü ai moai Afindambo fífiriri, nga moani Nimori ai yanggirani fífiririmboayu. Asu nindou bidifirambo Nimori ai ahandihoari Afindambo nafuimbo yahumbo rananimbo ai-amboani Afindambo fífiririmboayu.

²⁸ Nindou se didiyei afindi tinjirifoayeihfi fiambe yihoarukoarandüri habodei ranana se mborai wambo

sowana ndühi dügüsiani animbo ro siheimbo afurindihe hiniñgindiheandürimboyahi. Asu wandi nimbori nimühi kündiho se rodibo yibobonda-hoaminde. ²⁹ Rananimbo asu wambo fífirindi-hindirimboyei, nimboe sapo roana nindoumbo himboari hoafendühi hiniñgirou safi rarihearühanahi asu wandihoari fi hifinambo-riheandühanahi. Rananimbo asu se sihei ngusüfo ranahambo afurife kifembo hoeindihimboyei. ³⁰ Nga nimi ro siheimbo segodürimboyahi ranana tinjümbiyopoani, nga ro siheimbo semindimbo asahandüri ranana ai nimboreimbiyopoani," mehu.

Moani nimarimbo sihi ratüpurikoatembo hoafi
(Mak 2:23-28; Ruk 6:1-5)

12 Rani-simboani moani nimarimbo si tükéfeyo-ane, Sisas ai wit nümbürambe mahu. Asu ahambo sünggururü-rundeimbi ai ranühi wembomboyondühüyo ai nümbüri ranambeahindi witi-mayo ra hüründümo masowasümo. ² Asu Farisi ai ra hoeiru houmbo Sisasimbo hoafiyomondühi yahomoya, "Awi se rando hoeindowandi, sihafit sünggurunini-rundeimbi ai rani-moatükuni rarawarundi ra yihoeft moani nimarimbo si ahinümbi hohoanimo ranahambo gogonimbo-foarundühanemo!" mehomondamboyu. ³ Asu Sisas ai simbori hoafiyupurühi yahuya "Asu se Bukambe moai hoeirundiyo, sapo nine-moatükuni Defit ai ahandi nendi bidifiri ra babidimbo wembomboyomondühi ramareandi rana? ⁴ Sapo ai Godindi wori ranambe kefuai hüfu ahandi nendi bidifiri-memo rani-babidimbo bret Godimbo hoafiyosihefeimbihündi masowasümo ra. Rani-moatükuni ra ai sesimbo ahinümbiyo, sapo nindou Godimbo sihou-rundeimbi rani yanggiri bret ra sesimbo-mayo. ⁵ Asu awi se moai Mosesindi ahinümbi hohoanimo ra hoeirundiyo? Sapo muñguambo moani nimarimbo si ranambe nindou sihou-rundeimbi sapo Godindi wori ranambeahi ahinümbi hohoanimo ra gogonimbofoaru marundi, nga hütiyomopoani. ⁶ Awi ro nda sihamumbo hoafepuriri. Godindi wori ranahambo ngasündeandeimbi nindou ndanühi anüñgu. ⁷ Baiborambe yare hoafiyowohü yahoya 'Hipoambo hohoanimo ranahambo roana yifirayahi, nga asu ninihondi hifokoefe sihefe hohoanimo ranahambo ana moai yifiriyahi,' meho. Asu se rani hoafi ra nini nimindihündimboyo yare hoafimayo ranahambo fífirihimbonana, asu nindou ai nine-moatükuni hüti refe-koatemayomo se ngiri ranahamumbo papi-hoafindüpuriri. ⁸ Nindou Hondü ranai ana moani nimarimbo si ranahandi aharambürani," mehu.

Sisas nindou watiñari moaruwaimbü aboedimariri
(Mak 3:1-6; Ruk 6:6-11)

⁹ Sisas ai ranihünda botifi haya, Suda-yafe rotu worina mahu. ¹⁰ Ranühi nindou mami watiñari moaruwaimbü ranai mamaru. Asu nindou bidifiri ai Sisasimbo papi-hoafiyumbo yahomo houmbo mamarimo, ai ahambo düduyafundowohü yahomoya, "Moani

nimarimbo sihi nindou ai aboedifembo ratüpurî ratüpurayu ana, asu ai yihoefti ahinümbi hohoanimo gogonimbifoareandühiyo waniyo?" mehomondamboyu. ¹¹ Asu Sisas ai ahamumbo simbori hoafiyuhü yahuya, "Asu sehündi nindou mamî ai sipsip ra moanguirandanî niŋgo haya asu moanî nimarimbo sihi hifambe ambe pirayo ra ai nünġumandea? Nindou ranai si ranifihî ahandî sipsip ranahambo hifambe ambeahindî nimoamo hündamündi tükümandüfiyo waniyo? ¹² Nindouyei niŋgo ranana sipsipiyei niŋgo ranahambo ŋgasünde haya adükari moatükuni anel! Ranimayomboane nindou moanî nimarimbo sihi nindoumo farihefembo hohoanimo ra waŋgeiayo," mehu. ¹³ Raniyu asu Sisas ai nindou watiŋari moaruwaimbü-mayu ranahambo hoafiyunduwohü yahuya, "Se sihafî watiŋari ra ŋgurihoefti," mehunduamboyu. Raniyu asu nindou-mayu ranai watiŋari ahandî ra ŋgurimarihenda asu ŋgorü rahurai aboedimayo. ¹⁴ Raniyomo asu Farisi nindou-memo ranai hoho Sisasimbo hifokoefimbo hoafi fifirimarundi.

Sisas ana God ai wandî ratüpurimboani yahu haya dibonimayundoani

¹⁵ Sisas ai ahambo hifokoefimbo hoafi ra himboriyu haya, ranühinda botifti haya ndamefiyu. Raniyei nindou afindî ranai ahambo süŋgumarihori hei. Raniyu asu Sisas ai aheimbo muŋgu aŋgüni ra aboedimareandüri. ¹⁶ Ai hoafiyundürühi yahuya, "Se nindou amurambo wandî ndürî hoafindei-ani fifirindihindirimboyei," mehu. ¹⁷ Rani-moatükuni ai ramareandi ra sapo God ai ahandî hoafi hoafiyu-randeimbi Aisaia ahandî yafambihi ai hoafimayu yahurai anihondü tükümbifeyo yahu hayamboyu ramareandi. ¹⁸ Sapo Aisaia ai yare hoafiyuhü yahuya, "Wandî ratüpuriyu-randeimbi nda kafoarîhini hinîŋgimarîhini.

Asu ro ahambo ŋgusüfo parîhinühi siaowehini.

Ro wandî Yifiafi ahandî fiambe hinîŋgindîheandomboyahî

asu ai wandî mbumundi hohoanimo ranahambo muŋguambo nindou ŋgorü sirambeahindî ranaheimbo bokandîhendürümbui.

¹⁹ Nindou ranai ana ŋgiri watikoafi hoafinduhî hoafi puki kandîhendi.

Ŋgiri nindou ai himborindei ai nafî bogori ra puküna hoafindu wakinde ndandî, ŋga wani.

²⁰ Ai ŋgiri wohî emündü bürühoai yaŋgoroweimbi ranahambo muŋguna bübürîboade digendi.

Asu ai ŋgiri ram hai akidou nimbiraŋjî reandeimbi ahoro ranahambo muŋguna dikinde kosiboadeandi.

Ŋga aiana moanî ratüpurindühi ŋgu ŋgumbo moanî aboedî mbumundi hohoanimo tükündifemboe.

²¹ Rananimbo asu nindou ŋgorü sirambeahindî muŋgu ranai ahambo yaŋgiri anihondümbo-ndîhori ŋgeihî ahambo himbondeimboyei,"

Aisaia 42:1-4

mehu.

Sisas ai Bersebur kameihî ratüpurayu masei

(Mak 3:20-30; Ruk 11:14-23; 12:10)

²² Raniyei asu nindou bidifiri ai Sisasimbo sowana nindou mamî moaruwai nendi ahandî fiambe nimarindo haya hoafi-koate himboatihari nimarümbimayu ranahambo sahorimindei mahei. Sisas ai nindou ranahambo aboedimarira hoafiyu himboariyu arandi.

²³ Raniyei asu nindou afindî ranai nini-moatükuniyo Sisas ramareandi ranimbo hoeirihi hehi mahepühendi. Raniyei asu ai rarihi hoafiyehi seiya, "Awi nindou nda Defitindî nimorimbeyu?" masei. ²⁴ Farisi nendi ai rani hoafi himboriyomo houmbo simbori hoafiyomondühi yahomoya, "Sisas ai moaruwai nendi raguanambore arandi ra sapo Bersebur moaruwai nendi yafe bogori ranai ŋginindî sagadowan-ani ai ranahandî ŋginindinambo rani-moatükuni ra yare arandi," mehomo. ²⁵ Sisas ai fifireandi Farisi ai ninimboyo hohoanimoemo ranimbo. Raniyu asu ai ahamumbo hoafiyuhü yahuya, "Ŋgorü bidifiri hifi ranai ahafehoari ŋgorügoanini, yibobore ŋgorügoanini yibobore haya simbori yifiarî, simbori yifiarayo ana, hifi ra ŋgiri amitata yikürübînde pindowohü awarindihoeoyo. Asu bidifiri ŋgoafiyu mamî rani worambeahindiyu ranai ahafehoari yibobore ŋgorügoanini, yibobore ŋgorügoanini yibobore haya simbori yifiarayo ana, ŋgiri gedambo niŋgo. ²⁶ Satan ai ahandî nendi bidifirambo hihaiboadipurani ana, ahandî nendi ranai ndeara yikürübireandüh-ani. Ranimboane ahandî hifandarandi ra ŋginindî niŋgombo nünġunde manîŋgo? ²⁷ Se yaru hoafiyomondühiya Bersebur ai ŋginindî sendanane ai ranahandî ŋginindinambo moaruwai nendi ranaheimbo raguanamboareandüri mehomondiri. Refeana, asu nindou düdi sapo nindou se mamambeyafundeimbi-memo ranahamumbo moaruwai nendi raguanambofe rambo ŋginindî masagapura? Ranimbohündambo animbo asu sapo nindou se mamimemo ranai se hüti-anemo mbisimo houmbo sihamumbo papindüpurimboemo! ²⁸ Bersebur ranaiyopoani, ŋga Godindî Yifiafi wambo ŋginindî sendirani raninambo moaruwai nendi ranaheimbo raguanamboariheandüri. Ranane asu God ŋginindî hifandirandi ranai sihamumbo sowahi ndeara tüküfembo-ane ranahambo se fifindundi.

²⁹ Asu nünġunde nindou ŋgorü ai sapo ŋginindî hamindî harümbi ahandî worambe birindîhai fandîfi ahandî napo ra fufumandamünda? Nindou ranai harümbimayu ranahambo mbundürümündi yiri wari hüpütüpündürümündi hayambo animbo ai ahandî worambe birindîhai fandüfi napo ra fufundamündümbui. Ŋga moanî ana ŋgirindu. ³⁰ Nindou düdi ai wambo ŋgunindimbofendiri-koateayu ana, ai wandî hürütümbani. Nindou düdi ai rodîbo nine-moatükuni mamühi gugurife-koateayu ana, nindou ranai mamîkare pütüyu wakireandühani. ³¹ Ranimboane asu ro ndani-moatükunimbo-anahi hoafehapuri. Nindou ai moaruwai hohoanimoaye ane asu nine-moatükuni moaruwai hoafaye-ane ranahambo God ai amboawiyeyi mbüsümbui. Ŋga asu nindou düdi ai Yifiafi

Aboedimayo ranahambo moaruwai hoafayu ana, asu God ai ngiri ahambo amboawi mbüsu, nga wani.
³² Nindou düdi ai Nindou Hondümayu ranahambo nine-moaruwai hoafendu ana, God ai nindou ranahambo amboawi mbüsündombui. Nga asu nindou düdi ai Yifiafi Aboedi ranahambo nine-moaruwai hoafayu ana, God ai nindou ranahambo ngiri amboawi mbüsu hapondanane asu süngunambo aho ranamboani.

Nimi moaruwai ranai hisi moaruwai hisiyowohane
 (Ruk 6:43-45)

³³ Nimi nimindi ranai aboedayo ana, hisi ranai-amboani aboedindimboe. Asu nimi nimindi ranai moaruwaiayo ana, hisi ranai-amboani moaruwaindimboe. Nindou ai hisi ra hoeindihindühi animbo nimi nimindi aboediyo, moaruwaiyo ra fifirindihimboeyi.
³⁴ Awi seana nindou amoasiri moaruwai nahurai-anemo. Asu se nindou moaruwai-anemo asu nüngundu aboedi moatükuni ranahambo wataporimbo-mandundi? Nine-moatükuni ngusüfoambe tüküra pire haya aningo ranane asu yafambe ai ranahambo wataporimbora arandi. ³⁵ Nindou aboedi ai ahandi ngusüfoambe aboedi hohoanimo afindi amarondo. Ranane asu ranihündambo aboedi ratüpuri hohoanimo ra tüküfe arandi. Nindou moaruwai ai ahandi ngusüfoambe moaruwai hohoanimo afindi amarondo. Ranane asu ranihündambo moaruwai ratüpuri hohoanimo ra tüküfe arandi. ³⁶ Ro sihamumbo nda rarihe hoafehapuri, Godindi yibobofe si tüküfeyo-ambe ana, muḅgumbo nindou ai nine-mamikari wataporimayei ranahambo asükainda hihinde Godindi himboahü yibobondeandürimboe. ³⁷ Sihamundi hoafi rani-süḅgumbo animbo God ai türüboade yibobondeapurühi nindou moaruwai hohoanimomayafi mbüsü asu nindou mbumundi hohoanimomayafi mbüsündambui," mehupuri.

**Nindou bidifiri ai hepünifeimbi moatükuni Sisas rande-
 anda hoeindihu sei hehi hoafimayei**
 (Mak 8:11-12; Ruk 11:29-32)

³⁸ Raniyomo rani-simboani ahinümbi hohoanimo yamundu-rundeimbiyomo asu Farisi nindouyomo ai hoafiyomondühi yahomoya, "Yamundo-randeimbi nindou, se hepünifeimbi moatükuni rarowanda hoeindihu sefombo-anefi," mehomondamboyu. ³⁹ Asu ai ahamumbo simbori hoafiyupurühi yahuya, "Godimbo hohoanimo-koateyeimbi nindou moaruwai hamindi hapondanambe animboei se wamboya, Ai hepünifeimbi moatükuni nafuimbiyu, yahomo houmbo-anemo. Nga asu ro ngiri rani-moatükuni nafuindahi. Sapo Sona Godindi hoafi hoafiyu-randeimbi nindou-mayu ranahandi hepünifeimbi moatükuni yangiri animbo nafuindahani se hoeindihimboeyi. ⁴⁰ Sona ai kini adükarindi bodoambe ngimi si ngimi nimbiyu haya tüküme fiyu nou yahurai-animbo asu Nindou Hondü ranai-amboani hifambe ragu ngimi si ngimi nimbindümbui. ⁴¹ Yibobofe si tüküfeyo-ambe ana, nindou Ninifehündi ai botindahi nimboeimbo nindou se

hapondanambe animboei siheimbo papi-hoafindihündürimboeyi. Nimboe sapo nindou rani ngoafihündi aiana horombo Sona bokarimarihendi watapori ra himboariyei hehi ahei moaruwai hohoanimo ranahambo daboadanamborihi hehimbohündi wambo. Nga awi ro sihamumbo hoafehapuri, nindou mami Sonambo ngasündireimbi adükari awi ndanüḅgu! ⁴² Yibobofe si tüküfeyo-ambe ana, Sibayafe bogori nimorehi ngorügoanini-poedi ranai nindou hapondanambe animboei siheimbo botindife niḅgombo papi-hoafindandürimboe. Nimboe sapo ai adükari bogori Soromonindi fifirifeimbi hoafi rani himborimbo anguni-poedi sifo hayambo-hündiwambo. Nga awi ro sihamumbo hoafehapuri, nindou mami bogori Soromonimbo ngasündireimbi ndanüḅgu!"

Moaruwai nendi koadürana hihirife maho
 (Ruk 11:24-26)

⁴³ "Moaruwai nendi nindou ranahambo hiningareandi ana, asu ai hoe-koatereandi hifihü wari hefe ni-marimbo kokora howohane, nga ai fondi ra moai horeandi. ⁴⁴ Asu ai rande hoafindowohü animboya, Awi ro asükainda koadürü nimboahi ana, hihindahe nga, mbisimboe. Asu ai ho hoeireandane wori sapo horombo ranambe maningo-mayo ra nindou ai yihoariyo diboadore hininggimareandi. ⁴⁵ Rananimbo asu ai nḅgo moaruwai nendi 7 bidifiri ranaheimbo fihindamündündüri haya ngei wori ranambe nimandeimboeyi. Weangurühididi-mayo ranahambo ngasündihi hehi 7 bidifiri ranai ana moani muḅguna moaruwai hamindanimbondeimboeyi. Moaruwai nendi ranai nindou ranahandi fiambe nafindühümündi nimandei-ananimbo asu nindou ranai muḅguna moaruwai himbondu haya nimandümbui horombo rasafi mamaru yahurai nimari-koate. Moaruwai hohoanimoyeimbi nindou hapondanambe animboei aheimbo amboani yahurai-animbo tüküfendindürimboe," mehu.

Sisasindi hondi asu akohoandi mami
 (Mak 3:31-35; Ruk 8:19-21)

⁴⁶ Sisas ai nindou afindi ranaheimbo wataporimborandühi nüngu-ane asu ahandi hondi akohoandi rani babidi ahambo-so tükümehindi. Ai hifini tüküyahi nimboeimbo ahambo hoafimbo masei. ⁴⁷ Raniyei asu nindou mami ranambeahindi ai Sisasimbo hoafiyundowohü yahuya, "Se ndühi himboyafi, sihaf me ai amondi mami babidimbo hifini animboei ra ai sedibo wataporimbo seimboanei," mehundo. ⁴⁸ Nga Sisas ai simbori hoafiyuhü yahuya, "Dide wandi me rana? Didemo wandi akohoandi rana?" mehu. ⁴⁹ Raniyu asu ai ahambo süngururü-rundeimbi-memo ranahamumbo wari nümairapurühi hoafiyuhü yahuya, "Ndühi himboeyi, ndananemo wandi me, wandi akohoandiyomo!" ⁵⁰ Nindou düdi ai wandi Ape sünambe amaru ranai refembo hohoanimoayu rani-süḅgu rawareandi ana, ai wandi rehane, wandi akidani, wandi meane," mehu.

Nindou sesi ahuri nūmbūrambe bubuarandi hoafi

(Mak 4:1-9; Ruk 8:4-8)

13 Moani mamī rani-simboani Sisas ai wori ra hiniṅgire haya kurihoe-mayo rani himborikimi hu mamaru. ² Nindou afindi ahambo wakimarihori ranai afindiwambo fondi tire koamarandambo Sisas ai botambe kefuai nīmaru ane asu nindou afindi ranai gudihi hoekimi burimayei. ³ Raniyu asu ai afindi kafoefe hoafi ranambo aheimbo hoafimayu. Raniyu ai aheimbo yare hoafiyuhū yahuya, "Nindou mamī ai mamimbo sesi ahuri bubumbo ahandi nūmbūrīna mahu. ⁴ Ai hu sesi ahuri ra buburandane bidifiri ai nafini pūtapimayoa ndu ai tūkūyahi fufumarihūsi. ⁵ Bidifiri hifi akidou yangiri niṅgo-ambe nīmoei yahafi safambe pūtapīyo. Hifi ranai ragu hani-koate niṅgo-ambe. Hifi ranai ragu han-koate-wambo sesi ahuri ranai nīmai tūtūkimayo. ⁶ Asu hūfihamindi ai pey-owohūyo ranambo ahuri hapoadūmbo maforo ranahambo sore-soremārandi. Sapo ahasihari ai ragu hifambe hani hani ra-koateyo hayambo-wambo raniyo asu ai muṅgu yapatiparimayo. ⁷ Asu bidifiri ahuri ranai tihoari-tihoarūmbi wofambe pūtapīyo haya, asu tihoari ranambo gabudandūhi moaruwaimbo-mareanda hisi-koatemayo. ⁸ Asu ahuri bidifiri ai hifi aboedambe safi pūtapīyowohū ai aboedi hisimayo. Nīmindi mamī ranahandambo bidifiri ai 100 hisiyo, bidifiri ai 60 hisiyo, asu bidifiri ai 30 hisiyo marandi," mehu. ⁹ Sisas ai hoafi moendifembo yahumbo hoafiyuhū yahuya, "Himboambeimbideihī ana, himborimbeyei-amboane" mehundūri.

Sisas ai nūṅgure hohoanimoyuhūyo kafoefe hoafinambo wataporimbora marandi

(Mak 4:10-12; Ruk 8:9-10)

¹⁰ Raniyomo asu Sisasimbo sūṅgururū-rundeimbi ai Sisas sowana sifomo ahambo dūdururūhi yahomoya, "Nimboyafi se nindou ranaheimbo wataporimborarūhi kafoefe hoafimefindūra?" mehomondo-amboyu. ¹¹ Asu simbori Sisas ai ahamumbo hoafiyupurūhi yahuya, "God ṅṅinindi hifandarandi ranahandi hoafi dibo eṅgoro ahandi nīmindi ranahambo sihamumboyo masayo, ṅga asu nindou ranaheimbo moai sayo. ¹² Nindou dūdi ai bidifiri moatūkuni asihendi ana, asu God ai ahambo bidifiri moatūkuni raniwami dagadombui. Rananimbo asu ai rani-moatūkuni ndearindūmbui. ṅga asu nindou dūdi ai rani-koateayu ana God ai nine-moatūkuni sapo akidou masihendi ra muṅgu hihinde ndemūndūmbui. ¹³ Ranimboane asu ro aheimbo kafoefe hoafinambo wataporimbo-marīhandūri. Sapo nindou ranai hoerihindūhaneisi, ṅga asu ai ṅgiri ndondihī hoeindihindi. Ai himboriyehaneisi, ṅga asu ai ṅgiri nini-moatūkunimboyo hoafayo ranahambo ndondihī himborindei fifirindihindi. ¹⁴ Nindou ranaheimboyo Godindi hoafi hoafiyu-randeimbi nindou Aisaia hoafimayu hoafi ra hapoana

anihondū tūkūmefeyo. Hoafi ranai yare hoafiyowohū yahoya,

'Se hoafi ranahambo afindimbo himborindeimboyei, ṅga asu se ṅgiri fifirindihindi.

Se afindimbo himboapondeimboyei, ṅga ṅgiri hoeindihindi.

¹⁵ Sapo nindou ranai ahei hohoanimo ra tapihamiyondūri,

asu ai ahei himboambe ra ḡre papireandūri asu ahei himboari ra tūtūmondeandūri hayambo wambo.

ṅga asu refe-koatembeyei-mbonana ahei himboarīnambō hoerihī,

ahei himboambenambo himboriyehī hohoanimo ra fifirihī mburihūmbo

asu wambo sowana sineihī ro didiboado-rihe-andūranī aboediyei,'

Aisaia 6:9-10

mehu. ¹⁶ ṅga asu moani seana hihifi-hihifindimo. Sihamundi himboari ranai ana hoeireandūhi tūrūfoareandūhane. Asu sihamundi himboambe ranai-amboani nini hoafiyō ranahambo himboriyowohū fīfire-andūhane. ¹⁷ Ro sihamumbo anihondūmbo-anahī nda hoafehapuri. Horombo Godindi hoafi hoafiyomo-rundeimbi nindou afindi asu mbumundi nindou afindi ai nine-moatūkuni se hoeiarundi ranahambo hoeifembo masei, ṅga asu ai moai hoerihindi. Asu se nine-moatūkuni hoafi himborayei rani hoafi ra himborimbo masei, ṅga asu ai moai himboriyei."

Sisas ai sesi ahuri ranahandi kafoefe hoafi nīmindi tūrūfoare hoafimayu

(Mak 4:13-20; Ruk 8:11-15)

¹⁸ "Se ndūhi himborindei. Nindou sesi ahuri bubumarandi kafoefe hoafi ranahandi nīmindi ra tūrūboadīhindi. ¹⁹ Nindou sapo God ṅṅinindi hifandarandi ranahambo himboriyehī hehi asu ndofe tūrūfoefe-koateyehī nindou ranana sapo sesi ahuri nafini pūtapimayo nahurai-ane. Nine-moatūkuni ahei ṅḡsūfoambe sesi ahuri nou bubumayo ra moaruwai nendi-mayu Satan ranai tūkūfi kosamūndūhane. ²⁰ Sapo sesi ahuri nīmoeiwami pūtapimayo ranana nindou sapo hoafi himboriyu simboani ai nīmai hihifi-hihifiyuhū masemūndu nahurai-ane. ²¹ ṅga ai ahuri ahasihari-koate nahurai hoafi ranai moai ahandi ṅḡsūfoambe ṅṅinindi nīmarondowohū ai moai gedambo ṅṅinindi nūṅgu. Ranimboane nindou ranai afindi hohoanimoyo asu papi hoafiyō ranai Aboedi Hoafi ra sūṅḡufembo tūkūndifendoani asu ai ahandi anihondūmbofoe hohoanimo ra nīmai hiniṅḡmareandi. ²² Sesi ahuri tihoari tihoariyoweimbi wofambe pūtapimayo ranana, sapo nindou ai hoafi ra himboriyu haya mitanaramūndu nahurai-ani. Hifinindi moatūkuni ranahambo afindi hohoanimoyuhū asu napo afindi sihefembo ranahambo ṅḡsūfo pareandūhi rani-moatūkuni ranai Godindi hoafi ranahambo gabudimareandi, asu ahuri ranai ṅḡiri hisindo. ²³ ṅga asu sesi ahuri hifi aboedambe bubumayoa aboedi tūkūmefeyo ranana, sapo nindou

düdi ai hoafi ra himboriyu haya asu ai hoafi ranahambo fifireandühi tumafoareandi nahurai-ane. Raniyo ai hisi aboedi hisimayo. Bidifiri ai 100 hisimayo, bidifiri ai 60 hisimayo asu bidifiri ai 30 hisimayo," mehu.

²⁴ Sisas ai aheimbo ngorü kafoefe hoafi hoafiyuhü yahuya, "God nginindi hifandarandi ranana nindou ai aboedi sesi ahuri ahandi nümbürambe bubuarandi nahurai-ane. ²⁵ Mamimbo nimbokoani munguambo nindou ai apusiyei-ane, hürütümbi nindou moaruwai ranai tüküfi wohi ahuri ra nindou sapo wit ahuri bubumarandi ranambe bubura hiningire haya ndamefiyu. ²⁶ Wit manjiri ranai tütükiyowohüyo asu hisi ranai ndeara tüküfe-tüküfe marandi. Raniyo asu rani mbusümo wohi ahuri amboani tüküme Feyo. ²⁷ Nümbüri aharamburi-mayu ranahandi ratüpuriyomo-rundeimbi-memo ranai nindou ahambo-so tüküyafu hoafiyomondühiya, 'Nindou adükari, se sapo sesi ahuri ra moaruwaiyopoani, nga aboediyo sihafu nümbürambe bubumarandisi. Asu dagüda wohi ra tüküfemboyo furayo rana?' mehomondamboyo. ²⁸ Asu nindoumayu ranai simbori ahamumbo hoafiyuhüya, 'Nindou hürütümbi ai dibo tüküfi wohi ahuri ra bubumarandane furayo,' mehu-amboemo. Asu ai simbori ahambo düdurüwurühi yahomoya, 'Ro wohi ra ho wohirihfembo se hohoanimoyafai?' mehomondamboyo. ²⁹ Asu simbori ai ahamumbo hoafiyuhüya, 'Yowani refepoani! Se wohi digoundühi wit manjiri ra wohi bitapindu firibadigoumoemo, nga ambe. ³⁰ Wohi ranai moani rande wit bitapinde mami tütükindo ngombo asu sesi ra yimunguriyimind-ambe firibadhefemboane. Ra-simboani ro nindou yimungurindümo-rundeimbi ranahamumbo wohi ra boatei wohi digau mbundu hüputüpendu haiambe fufusindundühi, asu moani wit safi rani yangjiri gururindu wandi sesi sihefe worambe kurindundi mbisamboyah!' mehupuri," mehu.

Sisas ai hoari akidouhündi adükari tüküfembo kafoefe hoafi hoafimayu

(Mak 4:30-32; Ruk 13:18-19)

³¹ Sisas ai ngorü kafoefe hoafi hoafimayundüri. Ai yahuya, "God nginindi hifandarandi ranana ndahurai-ane. Nindou ai mastet hoari hambomo nahurai ra semündü haya ahandi nümbürambe hifi karirühani. ³² Hoari ra ai moani moaruwai akidou tikaimboanisi, nga asu ai hifambeahindi tüküfe nimoamo ahafo ranana moani ngasündeandeimbi moatükuni ane, asu munguambo ndu ranai tükündahi nimi düdüdü raniwami ngeri ahei ngerambo-ndühümboyei," mehu.

Sisas ai mami moatükuni ahandi ndüri yis ranahambo süngunambore haya kafoere hoafimayu

(Ruk 13:20-21)

³³ Sisas ai kafoefe hoafi ngorü hoafimayu. Ai hoafiyuhü yahuya, "God nginindi hifandarandi ranana ndahurai-ane. Nimorehi ai bret mandifembo yahombo ana, ai sapo fufudigoyo-randeimbi moatükuni, ahandi ndüri yis, ra akidou yangjiri praua adükari ranambe

bubufoare haya fande yamunderandani munguambo praua ranai nimoamo fufudigoyo hafohane."

Sisas ai kafoefe hoafinambo hoafimayu ranahandi

nimindi

(Mak 4:33-34)

³⁴ Sisas ai kafoefe hoafinambo munguambo moatükuni ranahambo nindou afindi ranaheimbo hoafimayundüri. Nga asu ai ngiri nine-hoafi aheimbo hoafombo mbüsümbo ra kafoefe hoafinambo hoafikoate hoafindundüri, nga wani. ³⁵ Horombo, Godindi hoafi hoafiyu-randeimbi nindou ai hoafimayu rani simogodühi nahurai tüküfemboyo Sisas ai yare kafoere hoafimayu ra. Sapo nindou ranai yare hoafiyuhü yahuya,

'Ro aheimbo wataporimboarihandüri ana, kafoefe hoafinambo wataporindamboyah!

Ro mungu moatükuni dibo engoro hifi asu mungu moatükuni nafi-koateyo-ambe ho hombo hapondanambe fifirife-koatemayo ra aheimbo hoafindaharümboyah!'

Buk Song 78:2

mehu.

Sisas ai wohimbo kafoefe hoafimayu ranahambo türüfoare hoafimayu

³⁶ Raniyu Sisas ai nindou afindi ranaheimbo ranühi yare hiningirearü haya worambe kefui mahüfu. Raniyomo asu ahambo süngururü-rundeimbi ai ahambo-so kefoau hifomo hoafiyomondowohü yahomoya, "Se yihoefimbo nümbürambe wohi tüküme Feyo ranahandi kafoefe hoafi nimindi ranahambo türüfoaro hoafiyafimuni," mehomondamboyo. ³⁷ Asu Sisas ai ahamumbo simbori hoafiyuhü yahuya, "Nindou düdi ai sapo sesi ahuri aboedi nümbürambe bubumarandi ranana Nindou Hondü ranani. ³⁸ Nga asu nübüri ana hifi ndanane. Ahuri aboedi ranana nindou sapo God nginindi hifandarandi ranambe aniboadei ranane. Nga asu wohi moaruwai ranana nindou sapo Satanindaye ranane. ³⁹ Nga asu hürütümbi nindou wohi ahuri bubumarandi ranana Satan-ani. Asu yimunguri yimindimbo si ranana hifi ndanai munghumbo si-ane. Nga asu yimungurindümo-rundeimbi nindou ranana Godindi sünambeahindi nendi rananemo. ⁴⁰ Sapu ai wohi ra firu hüputüpuru haiambe fufusarundi nahurai-animbo hifi nda munghuyo-ambe nindumbo tükündifemboe. ⁴¹ Rananimbo Nindou Hondü ranai ahandi sünambeahindi nendi koandihapurümbui. Asu ai munghu moatükuni nindouyei anihondümbofe hohoanimbo ranahambo moaruwaimbo-reandüri arandi asu nindou bidifiri moaruwai hohoanimoyei arihündi rananei aheimbo God nginindi hifandarandi-ambeahindi fufundündimo raguanambo-ndundürimboemo. ⁴² Rananimbo aheimbo hai hüfi afindi ranambe pinduwurani ranühi ai ahei yahafi hitihündühi hasiheindeimboyei. ⁴³ Rananimbo asu Godindi nindou mbumundi-maye ranai ahei Ape nginindi hifandarandi ranambe hüfihamindi nou si boakiboadhim-

boyei. Se himboambembündeihi ana, himborindei.
⁴⁴ God nginindi hifandarandi ranana ndahurai-ane. Nindou ai nginindi napo dibo hifambe samboeroa hoeireandühi ana, asu ai dibo yare gabude sihendühani. Ranani asu ai ranimbo hihifi-hihififi haya asu hu muṅgu moatükuni ai masihendi ra nindou ṅgorumbo fufusendühi ranihündi kaki semündü haya asu ai hihirifi hu nginindi napo yaṅgoroweimbi hifi ra pemimayu.”

Sisas ai boagiriyafe kaki finambore hoafimayu

⁴⁵ “Asu God nginindi hifandarandi ra ndahurai ane. Nindou ai moani nginindi moatükuni boagiri kaki nahurai ranahambo kokora randühani. ⁴⁶ Asu ai rani-moatükuni ra moani aboedi hamindi hoeireandühi animbo asu ai hu muṅgu moatükuni ai masihendi ra nindou ṅgorumbo fufusendühi ranihündi kaki semündü haya asu kaki ra pemimayu.”

Sisas ai andürimbo süṅgure haya kafaore hoafimayu

⁴⁷ “Asu God nginindi hifandarandi ra ndahurai-ane. Nindou bidifiri kini wowariyomo-rundeimbi ai ahamundi andüri ranambo himoni safoarundühi mamikarambo kini gumaruwuri. ⁴⁸ Asu andüri ranai kini ranambo tükufeyo-ani ane ai gudiani hüründümo sihoemo houmbo kini ra yiboboarundi. Rananemo asu ai nimarimombo kini aboedi aboedi ra wambürambe wambürühirundühi asu moaruwai moaruwai moani yaṅgorombo ra ragu moenda pütiefu arundi. ⁴⁹ Hifi nda bidifirani si rani-simboani moani yahurai hamindi animbo tükündifemboe. Rananimbo asu sünambeahindi nendi ai nindou moaruwai hohoanimoyeimbi ranaheimbo gugundüwurü mamindüwurümoemo aboedi-mayei ranambeahindi. ⁵⁰ Rananimbo aheimbo hai hüfi afindi ranambe pinduwurani ai ahei yahafi hitihündühi hasiheindeimboyei.”

Simbori yamundife hoafi asu wamindafi yamundife hoafi

⁵¹ Sisas ai ahamumbo düdufipurühi yahuya, “Se ndani-moatükuni ranahambo fifiru türüfoarundi?” mehuamboemo. Asu ai hoafiyomondühi yahomoya, “Yini, ro fifirihumboanefi,” mehomondamboyu. ⁵² Asu asükaiyu ahamumbo yahuya, “Rani-mboane asu muṅguambo nindou ahinümbi hohoanimoyamundurundeimbi-memo ai God nginindi hifandarandi ranahambo ndoru fifirarundi ranai wori aharambüri nahurai anemo. Ai kefuai hüfu ahandi napo wori-mayo ranambeahindi simbori napo asu wamindafi napo fu-fuaramündu nahurai anemo.”

Nasaretihündi ai Sisasimbo yiboarukomariori

(Mak 6:1-6; Ruk 4:16-30)

⁵³ Sisas ai rani kafaefe hoafi ra hoafiyu moendire haya, ranühinda botifi haya ahandi ngoafina hihirifi mahafu. ⁵⁴ Ai hafu ahei rotu wori ranambe hoafi yamundi-mareandüra nindou ahandi hoafi himbori-

mayei ranai ranimbo mahepünehindi. Ai düduyahindühi seiya, “Ai dagüdamboe fifirife ra yahurai masemündu-a? Asu ahandi hepünifeimbi moatükuni ranambo-ana? ⁵⁵ Nindou nda dadi nimoriyua? Ai awi nindou worimbora randeimbindi nimorimbeyu? Asu awi Maria ana ahandi hondimbai? Awi Sems, Sosep, Saimon, Sudas ra ahandi akohoandimbemo? ⁵⁶ Awi ahandi muṅguambo rehihoandi ranai ndanühi nimboeiai? Asu ai dagüdamboe muṅguambo rani-moatükuni ra masemündu rana?” rarihi hoafimayei. ⁵⁷ Raniyei asu ai Sisas ahambo yiboaruko-mariori. Raniyu asu Sisas ai hoafiyundürühi yahuya, “Godindi hoafi hoafiyu-randeimbi nindou ranahambo muṅguambo nindou ai ahambo hihifi-hihifiyehi nindou adükar-ani sahündo arihündi, nga asu ahandi ngoafihündi ai ana wani,” mehu. ⁵⁸ Nindou rani ngoafihündi ai anihondümbofo hohoanimokoatemayei-amboyu asu ai moai ranühi hepünifeimbi moatükuni afindi ahei himboahü rareandi.

Son nindou hundürürandeimbimayu ranai yifimayu hoafi

(Mak 6:14-29; Ruk 9:7-9)

14 Rani-simboani Gariri hifi hifandira-randeimbi nindou ahandi ndüri Herot ranai Sisas nine-moatükuni ratüpurimayu rani hoafi himborimayu. ² Raniyu asu ai ahandi hoarehi nindou bidifiri ratüpuriyomo-rundeimbi ranahamumbo hoafiyupurühi yahuya, “Ai ana sapo Son nindou hundürüra-randeimbimayu ranai ana yifihündi botifimboani. Ranimbo ani anasi ai rani nginindi ra semündü haya ranambo hepünifeimbi moatükuni rawareandi,” mehupuri. ³ Nimboe sapo Horombo Herot ai Sonimbo karabusifimbo hoafimayu. Raniyomo Son ahambo mburundümo hiputüpurihauwuri mburu karabusambe hiniṅgimarüwuri. Sapo Herot ai ahandi akidi, ahandi ndüri Firip, ahandi nimorehi, ahandi ndüri Herodias, ra ndahamindi mehu. ⁴ Horombo Son ai Herotimbo hoafiyundühi yahuya, “Herot, se nimorehi ra asowandifi ana, aboediyoani,” mehundo. ⁵ Raniyu asu ai Sonimbo hifokoandihini yahu haya ramefiyu. Nga asu ai Sudambo yihimbomarandüri sapo ai Son ahamboyo Aiana Godindi hoafi hoafiyu-randeimbani sei hoafimayei. ⁶ Mamimbo Herotimbo hondi ai wakimarimindo si ranahambo hohoanimoyomondühi nindou bidifiri ai fandihi nimareimbo sesesimayei. Raniyo asu Herodiasindi nimorehi nimori ranai ahei haṅgifoani moporiyo wakimareandi. Raniyu asu Herot ai nimorehi moporimayo ranimbo siaomefiyu. ⁷ Raniyu asu ai hoafiyuhü yahuya, “Ro sihambo nda dabareheandi se nini-moatükunimboyaifi wambo düduwefoandi ra ndahaninimboyahifi!” mehundo. ⁸ Nimorehi nimori ranai ahandi hondi hoafimayo süṅgu niṅgombo Herotimbo hoafiyohü yahoya, “Moani haponda hamindi ndühi Son hundürüra-randeimbimayu ranahandi mbiro pretiwami nando ndawandi,” mehoamboyu. ⁹ Asu Herot ai rani hoafi ra himboriyu haya afindi hohoanimomayu. Nga asu sapo ai ni-

moamo ranifihi dukare dabarimefiyuwambo asu nindou afindi ai-babidimbo nimarei masahusi ranimbo ai hoafiyuhü yahuya, "Ahandi hohoanimo süngu-ndundi," mehu. ¹⁰ Raniyu asu ai nindou ahandi hoarehi ratüpuriyomo-rundeimbi ranahamumbo Sonindi mbiro kikirihefimo hoafimepura ai homo karabus-ambe-ahindi mbiro kikimarihauwuri. ¹¹ Raniyomo ai ahandi mbiro ra preti-mayo raniwami nandu sowandümo hifomo nimorehi nimori-mayo ranahambo masabudoa ahandi hondi sowana semindi maho. ¹² Raniyomo asu Sonimbo sünggururü-rundeimbi ranai homo ahandi fi nimoko sowaründümo homo hifikariwuri houmbo asu ai homo Sisasimbo hoafimemondo.

Sisas ai 5,000 nindou sesi masagadüri
(Mak 6:31-44; Ruk 9:10-17; Son 6:1-13)

¹³ Sisas ai Son ramefiyu hoafi ra himboriyu haya, ranihünda botambe farifi haya moani aimbo nindou kikifoefe-koatereandi hifini mahu. Nindou bidifiri ai Sisas ranini mahu hoafi ra himboriyei hehi asu ai ahei ngoafi hinihgiriri hehi moani hifi nafi süngumarihori hehi. ¹⁴ Sisas ai botambeahindi kusifoendane asu nindou afindi ranai gudihini megorowa hoeireandürühi aheimbo ngusüfo afindi hipoamborandürühi ahei angüni ra aboedimarearü. ¹⁵ Mami rani nimbini hoafombo ahambo sünggururü-rundeimbi-memo ranai ahambo-so homo tüküyafu hoafiyomondowohü yahomoya, "Ndanana nindou koate-reandühane, nga ndeara hüfihamindi hürimindühane. Nga se nindou ranaheimbo koarihawandürani animbo ai ngoafina nimai ahei sesi kokofoefembo ndambeyahindi," mehomondamboyu. ¹⁶ Asu Sisas ai ahamumbo hoafiyupurühi yahuya, "Ai ngiri botindahi hehi sesi kokombo ragu ngei. Nga seanimbo sihamundihoari sesi ra ai sesimbo dabudüri!" mehuamboemo. ¹⁷ Asu ai simbori hoafiyomondowohü yahomoya, "Roana hondahüfeimbi (5) bret anemo asu kini akidou yimbu-anafani rani yangirane sahumindifimboayefi," mehomondamboyu. ¹⁸ Asu ai ahamumbo hoafiyupurühi yahuya, "Refe ana ndühi wambo sowana sesi ra sowandümo sifomo," mehu. ¹⁹ Raniyu asu ai nindou afindi ranaheimbo wohiwami nimandei mehua mamarei. Raniyu asu ai mami hondahüfimbini breti-memo raniyomo asu kini akidou yimbumefanini raniyafani ra semündü haya sünambe himboyu hafuhini Godimbo hihifimarüri. Refi mbura ai breti-mayo ra hifitire ahambo sünggururü-rundeimbimbo masagapura asu ai nindou afindi ranaheimbo yimbumarundüri. ²⁰ Muñguambo nindou ai sesi ra sahüsimbo ndeara nafimarihümündi. Raniyomo asu ahambo sünggururü-rundeimbi ai sesi moani bode megoro ra 12 wambüri tüküfimbini masowandümo. ²¹ Nimorehi, nimori akidibou tapuife-koate nindowenihini yangiri sesi ra masowasümo ranana ai 5,000 nahurai nindouyomo masowasümo.

Sisas ai Gariri kurihoe hangifo süngu nimoamo putapimayu hüfu

(Mak 6:45-52; Son 6:16-21)

²² Raniyu Sisas ai ahambo sünggururü-rundeimbimbo botambe fandafu houmbo se-boatei Gariri kurihoe rani goesürüni ngomo mehuamboyu asu ai nimorehi nindowenihimbo ahei worinambo koarihendürimbo mehu. ²³ Ai aheimbo koarihendüri haya hifi wafuwami ahand-amboani mahafu Godimbo didibafifendombo. Ndeara nimbini ai akimiyowohüyo asu Sisas ai moani ahand-amboani hamindi ranühi manüngu. ²⁴ Asu rani-simboani bot ai ndeara anguni hoe mbusümondühi weri ra hangifoani sifohiyo asu hoe ranai fandihoyohü bot ranahambo semindi pire semindi pire randühi maho. ²⁵ Raniyu asu Sisas ai si hoafombo ahambo sünggururü-rundeimbi ranhamumbo-so hoe hangifo süngu putapimayu hüfu tüküme fiyu. ²⁶ Asu ai ahambo hoeirüwura hoe hangifo süngu putapimayu hüfuwa hihamindariyomondühi yihimboyondühi yahomoya, "Rani-moatükuni ranana yifiafane," mehomo. Raniyomo ai yihimbombo hisiheimemo. ²⁷ Asu Sisas ai mamihari hoafi niñgoambe hoafi karihoeihi yahuya, "Se nginindi niñgomo, roanahi nda, nga se yihimbondimboemo!" mehupuramboemo. ²⁸ Raniyu asu Pita ai ahambo hoafiyundühi yahundoya, "Adükari, anihondü sendafühi ana, wambo hoafiyafindira ro sihambo sowana hoe hangifo süngu putapinda dügi," mehundo-amboyu. ²⁹ Asu Sisas ai Pitambo hoafiyundowohü yahuya, "Se mborai sühüfi," mehundo-amboyu. Raniyu asu ai botambeahindi tüküfi haya Sisas sowana hoe hangifo süngu mahüfu. ³⁰ Nga asu ai weri ra hoeireandani mayowamboyu nginindi hamindi-mayoa yihimboyuhü ndeara himoni tiporikomefiyu hanu. Raniyu asu ai heiyuhü hoafiyuhü yahuya, "Adükari, se wambo aboeda farihawandiri!" mehundo-amboyu. ³¹ Raniyu asu Sisas ai nimai mamihari warifi hu kikihirümündühi hoafiyundühi yahuya, "Sihafi anihondümbofe ra akidou ane. Se nimboe hohoanimo yimbumbomarowanda?" mehundo. ³² Asu ai yibobo botambe kefoeneandühimboyo asu weri ai afurimareandi. ³³ Raniyomo asu nindou botambe mamarimo ranai Sisasimbo Adükari hondani yahomo hohoanimo yomondühi yahomoya, "Awi seana moani Godindi Nimori hond-anafi!" mehomondo.

Sisas nindou afindi Genesaret hifihündi angüni aboedimareandüri

(Mak 6:53-56)

³⁴ Ai botambe kurihoe ra barihoemo hou homo Genesaret hifambe tüküme fundi. ³⁵ Raniyei asu nindou rani hifihündi ai Sisasimbo fimirihori. Raniyei asu nindou ranihündambo-mayei ranai ngoafi daburi wakimareandi ranaheimbo Sisas tüküfimbini hoafi ra hoafühimarihündi. Raniyei asu nindou ranai angünümboyeimbi ranaheimbo fufurühümündihündüri mafandihindi Sisas sowana. ³⁶ Raniyei asu nindou angünümboyeimbi ai moani Sisasindi hoeari rana-

hambo sündifimbo hoafimehündo habodei. Raniyo asu ai rani hoeari ahandi ra sündihindühi ahei angüni ra munquambo aboedimehindi.

God ai amoa mamiyei ahinümbi hohoanimi hifinambomareandi
(Mak 7:1-13)

15 Raniyo asu Farisi nindouyomo asu ahinümbi hohoanimi yamundu rundeimbiyomo ranai Serusarem ngoafihündi botiyafu houmbo sinimo Sisasimbo-so tüküyafu hoafiyomondühi yahomoya, ²“Asu nimboe sihafu süngurunini-rundeimbi ranai horombo yihoe fi amoa mamii ai ahamundi hohoanimi yamunde sihai mamaro ra süngufe-koateyomoa? Aiana moai ndoru koadürü refe-arandi süngu ahamundi wari ra popoairihoemo mburu sesi ra sowasümo rundi,” mehomondamboyu. ³Asu Sisas ai simbori ahamumbo hoafiyuhü yahuya, “Asu se nimboe God ai hoafiyumbi hoafi ra ndofe süngufe-koate moani sihamundi yamundife hohoanimi rani-süngu yangiri sünguaru homoa? ⁴Sapo God ai yare hoafiyuhü yahuya, ‘Se sihafu meapembo ahinindafühi fandihawapiri ndandi.’ Asu ‘Nindou düdi ai ahandi hondafindambo hoafi moaruwai hoafinduanii ana, nindou ranahambo hifokoefimboane,’ mehu. ⁵⁻⁶Nga asu se hoafiyomo rundühi yahomoya, ‘Nindou mamii ai kaki napo moatükuni hondafindi ahafembo farihefirimbo asihendi ana, ai ahafembo hoafinduhi animboya, Rani-moatükuni ranana ro Godimbo masiheheandane ehu ana, asu ai ahandi hondafindambo rani-nambo ngiri fandihapiri,’ yahomo arund. Rani hohoanimi süngu ana, asu se Godindi hoafi ra mbahirihaundühi moani sihamundi yamundife hohoanimi rani-süngu yangiri sünguru homondühanemo. ⁷Awi seana nindou yimbu yafambeimbanemo! Aisaia ai anihondümboyu sihamumbo hoafiyuhü yahuya,

⁸“God ai yahuya, “Nindou ranai wambo yafambe ranambo Adükarani aseindiri,
nga asu ngusüfoambe ana moai wamboso akimiyo, nga angunanendüri.

⁹Ai nindou-yomondi ahinümbi hohoanimi ranahambo bokarihehindühi yangiri hoafiyehüya, ‘Ndanana Godindi hoafane,’ masei.

Raninambo ai wambo ndüri adükarümbani, mbisahündirimboyei,” mehu.

Aisaia 29:13

Ninemoatükuni nindoumbo rareanda nindou ai moaruwai hohoanimoyei arihündi
(Mak 7:14-23)

¹⁰Raniyo asu Sisas ai nindou afindi ranaheimbo mborai yahundüri haya hoafiyundürühi yahuya, “Se hoafi ndanahambo himborindei hehi fifirindihindi. ¹¹Nine-moatükuni nindou ranahandi yahamo ahano ranaiyopoani nindou ranahambo rarerani ai moaruwai hohoanimombi nindouayu Godindi himboahü. Nga nine-moatükuni ahandi yahamo nafipoedi tükefeyo ranane

rarerani ai moaruwai hohoanimombi nindouayu Godindi himboahü,” mehundüri. ¹²Raniyomo asu ahambo süngururü-rundeimbi ai ahambo-so homo hoafiyomondowohü yahomoya, “Awi se moai fifirowandiyo, Farisi ai se rani hoafi hoafimayafi ranimbo himboriyomo houmbo ahamumbo ngusüfoambe moaruwaiarapuri rana?” mehomondamboyu. ¹³Asu Sisas ai simbori hoafiyuhü yahuya, “Munquambo mangiri wandi Ape sünambe amaru ai hifife-koatemayu ranana firibadi hefemboane. Farisi ai nindou yahurai anemo. ¹⁴Se ahamumbo hohoanimoyopuripoani. Nindou ranai ana himboatihari nindou anemosi, nga himboatihari bodimondambo nafi nafuimbo yahomombo-anemo. Nga asu himboatihari ngörü ai himboatihari ngörumbo nafi nafuiarüri ana, yibobo hoeapoambe pindamboafani.” ¹⁵Nga asu Pita ai hoafiyundühi yahuya, “Awi se yihoe fi moai rani kafeefe hoafi ra fifiro hoafiyafimuni,” mehuamboyu. ¹⁶Raniyo asu Sisas ai ahamumbo hoafiyupurühi yahuya, “Awi se-amboani rani-moatükuni ranahambo awi fifirife-koateyomoa? ¹⁷Munngu moatükuni yahamo nafi ahano ana, asu rani moatükuni ranai hani bodoambe tüküfeyoani ahandi fi ranambe hasifi tüküfihane. Se ra moai fifirundi-yo? ¹⁸Nga asu nine-moatükuni ngusüfoambeahindi hohoanimoyo haya yahamo nafi tükefeyo ranane ai nindou ranahambo rarerani asu ai moaruwai hohoanimombi nindouayu Godindi himboahü. ¹⁹Nindou ranahandi ngusüfoambeahindi nine-moatükuni hohoanimi tükefeyo ranana, sapo nindou ngörumbo hifokoefe hohoanimi, nimorehi sisihimo, nindowenihi birabireimbi hohoanimi, hümbohüni hohoanimi, tikai hoafi, asu bodimondambo moaruwaimbofe hoafi ranane. ²⁰Rani-moatükuni ranane nindoumbo rarerani asu ai Godindi himboahü moaruwaimboareri. Nga asu nindou ai wari popoi hefe-koate asesu ana, rani-moatükuni ranai ngiri nindou ahambo randeandani nindou ai moaruwai hohoanimombi nunggu, nga wani,” mehu.

Nimorehi mamii ai Sisasimbo anihondümbomareri
(Mak 7:24-30)

²¹Sisas ai ranühinda botifi haya Tair Saidon ngoafi anabafe hifi ranikimi mahüfu. ²²Nimorehi mamii Kananihündi ai rani hifihü nimari hayamboyo Sisas sowana sini puküna hoafiyondowohü yahoya, “Adükar, Defitindi Ahuri, se wambo hipoamborowandiri. Wandi nimorehi nimorindi fiambe moaruwai nendi ranai nimarindo hayamboane asu ahambo fi ra moaruwai mamikarandi,” mehondo. ²³Nga asu Sisas ai nimorehi ranahambo moai hoafi akidou-amboani kareandi. Asu ahambo süngururü-rundeimbi ai hoafiyomondo hoangomondühi yahomoya, “Se nimorehi ranahambo koarihawanda mbiho! Ai sihefimbo süngu sünguramuni hoangohane rani-moatükuni ranahambo himboso papara hoango,” mehomondamboyu. ²⁴Asu Sisas ai ahamumbo simbori hoafiyupurühi yahuya, “God ai wambo Israer nindou sipsip nahurai ranaheimbo sowanamboyu

yanggiriyu farihefendürimbo koamarihendiri." ²⁵ Nga asu nimorehi-mayo ranai sini Sisasindi yirikimi peyo ni-mari hoafiyowohü yahoya, "Adükari, awi se wambo farihawandiri," meho. ²⁶ Asu Sisas ai ahambo hoafiyuhü yahuya, "Awi nimori akidibou-yafe-mayo sesi ra semindi hefe yaförimbo pife ana, aboedi hamindiyopoani," meho. ²⁷ Asu nimorehi ranai hoafiyondowohü yahoya, "Adükari, ranana anihondanesi. Nga asu yaföri ranai-amboani sesi fu ra fondi waminindi ahandi afindandi-mayo ra peyoani sesowohane," mehoamboyu. ²⁸ Raniyu asu Sisas ai ahambo simbori hoafiyundühi yahuya, "Nimorehi, sihafit anihondümbofo hohoanimo ra adükari hamindane. Nine-moatükuni ro sihambo refembo se ho-animoayafi ranana sihambo randiheaninimboyahi," mehundo. Raniyo hoafi niñgoambe ahandi nimorehi nimori-mayo ranai aboedimayo.

Sisas ai nindou afindi aboedimarearü

²⁹ Raniyu asu Sisas ai ranihünda botifi haya Gariri kurihoe-mayo ranikimi mahu. Ai hu haya hifi wafu-mayo raniwami farifi hafu mamaru. ³⁰ Raniyei nindou afindi hamindi ranai nindou tñari moaruwaimbi, himboatihari, nimari titirinambo yanggiri hahabudimbi, hoafi-koate, asu bidifiri amuri mamikarambo angunümbi ra mungu aheimbo sahümündihündüri Sisas sowana mahei. Ai hei Sisasindi yirikimi hiniñgimarihindüramboyu asu ai aheimbo aboedimarearü. ³¹ Asu nindou afindi hamindi ranai mahepünimehindi hoafi-koatemayei ranai wataporiyei, nimari yanggiri ni-mareimbi ai aboediyei, tñari moaruwaimbi ai hahabodei, himboatihari ai himboariyei raraamarihünda horihi hehi. Raniyei asu ai Israeriyei God ranahambo Adükarani sei hoafimehüdo.

Sisas ai 4,000 nindoumbö sesi masagadüri

(Mak 8:1-10)

³² Sisas ai ahambo sünggururü-rundeimbimbo mborai yahupuri hürühepuri haya hoafiyupurühi yahuya, "Ro nindou ndanaheimbo hipoamboariharü sapo ai ndanühi ro babidi ngimi si nimareimbo asu sesi-koatemayei-ambo ai sesimbomayo ra. Ro aheimbo sesi segodüri-koate koarihefendürimbo ana moeisahi. Asu ai ngoafina ngeihünda nafini himboawurindeimboyei samboanahi," mehuamboemo. ³³ Asu ahambo sünggururü-rundeimbi-memo ai düdururühi yahomoya, "Asu sihiri dagüda sesi afindi yahurai ndare nini kikefoefe-koateyowohü nda ndahumindefi hohu nindou afindi ranheimbo sesi ra mandahundüra?" mehomondamboyu. ³⁴ Sisas ai düdureapurühi yahuya, "Se bret ra nünngunimbiyo sowandümomboemoa?" mehupuramboemo. Asu ai simbori hoafiyomondowohü yahomoya, "Bret 7 anemo asu kini akidimondou-anemo," mehomondamboyu. ³⁵ Raniyu asu Sisas ai nindou afindi ranaheimbo hifini ninouyei mehundüra asu ai mamarei. ³⁶ Sisas ai bret 7-yomo asu kini akidibou-memo raniyomo ra semündü haya, Godimbo hihifirüri mbura, hifitire ahambo sünggururü-

rundeimbimbo masagapura asu ai nindou afindi-mayei ranaheimbo yimbumarundüri. ³⁷ Nindou ai sesi ra sahüsi nafirihümündihiyei asu sesi wambüri 7 ranai bode menjgorowa ahambo sünggururü-rundeimbi ai fumaründimo. ³⁸ Nindou ai sesi masahüsi ra nimorehi nimori akidibou kameihi tapui-koate nindowenih yanggiri ana 4,000 nindouyomo. ³⁹ Raniyu refi mbura Sisas ai nindou ranaheimbo koakorihendüri haya asu ai botambe farifi haya Magadan hifina mahüfu.

Hepünifeimbi moatükuni sünambeahindi hoeifembo hoafimemo

(Mak 8:11-13; Ruk 12:54-56)

16 Farisi asu Sadyusi nindou ai Sisasimbo refi hoeifimbo yahomo houmbo ahambo-so tüküme fundi. Ai hepünifeimbi moatükuni sünambeahindi nginindi rarowanda hoeindihu yahomo houmbo hoafimemondo. ² Nga asu Sisas ai simbori ahamumbo hoafiyuhü yahuya, "Hüfihamindi ai hürimindihi sünü hamburi aboedi kakirandani se yaru hoafiyomondühiya, 'Hapoana ngiri hoendo, nga yahimo aboedi niñgombö,' yahomondühanemo. ³ Asu siambeahi se yaru hoafiyomondühiya, 'Hapoana hoewerindimboe, nga hoenimbanjiyowohü asu sünü anjusahayo,' yahomondühanemo. Yini, se ana sünambe nine-moatükuni tükefeyo ranahambo ndoru hoerundühimboya, 'Rani-moatükuni ra randifemboe,' yahomondühanemosi. Nga asu se ana nine-moatükuniyo hapondanambe tüküfemboayo ranahambo moai ndoru fifirundi. ⁴ Moaruwai hamindi hondü nindou anei hapondanambe aniboade! Godimbo hohoanimo-koateyeimbi nindou ra ro hepünifeimbi moatükuni nafuimbo düduyahindirühiyei, nga ro ngiri siheimbo rani-moatükuni ra nafuindahandüri. Rani-moatükuni ana ndearamboyo siheimbo horombo Sona ai nafuiyundüri masagadüri rani yanggiri hoeindihimboyei," mehupuri. Raniyu asu ai ahamumbo yare hiniñgirepuri haya ndamefiyu.

Farisi asu Sadyusi nindouyomondi fufudigoyorandeimbi moatükuni yis ranahandi kafeefe hoafi

(Mak 8:14-21)

⁵ Sisasimbo sünggururü-rundeimbi ai Gariri kurihoe ra barihoemo gogoanini mahomo, asu ai moai bret sowandümo, nga mitanimarundümo. ⁶ Raniyu asu Sisas ai ahamumbo hoafiyuhü yahuya, "Farisi asu Sadyusi nindou-yomondi fufudigoyo-randeimbi moatükuni yis ranahambo awi se hibadumbo," meho. ⁷ Raniyomo asu ai ahamundihoari simbori hoafiyomondühi yahomoya, "Ai ra-mehu awi sapo sihiri bret semindi sifokoate-mayefi ranimboyomuni yare hoafimemuni," mehomo. ⁸ Sisas ai nine-moatükuni hoafi ai watapori mboardi ranahambo fifireapuri. Raniyu asu ai ahamumbo hoafiyupurühi yahuya, "Se sihamundi anihondümbofo hohoanimo ra akidou safane! Se ra nimboe sihamundihoari wataporimboardi bret semindi-koateyefi yahomo houmbo rana?" ⁹ Awi se fifirundai? Sapo ro hondahüfeimbi bret

hifitirihe heheya 5,000 nindoumbo yimbumariheandi ra se hohoanimoyomondai? Asu nungunumbi wamburiyo se wamburihiru manindunda? ¹⁰ Asu bret 7 raniyo 4,000 nindoumbo hifitirihe maseheandambo asu se wamburi 7 wamburihiru manindundi ra fifirundai? ¹¹ Awi se ra ninunguyafumboyomo fifirife-koateayomo rana? Ro ana moai sihamumbo bretimbo waporimborihapuri, nga wani. Ro ana Farisi asu Sadyusi nindou-yomondi fufudigoyoweimbi moatukuni yis ranahamboyahi awi hibadumbo masahi," mehu. ¹² Raniyomo asu ahambo sunggurururundeimbi-memo ranai ngusüfo masowandümo Sisas ai fufudigoyo-randeimbi moatukuni yis bretambe pefe arandi ranahambo se hibadumbo yahumboyupoani, nga Farisi Sadyusi nindou-yomondi yamundife hoafi hohoanimo ranahamboyu hoafi mayu.

Pita ai Sisasimbo Kraisanu mehu

(Mak 8:27-30; Ruk 9:18-21)

¹³ Sisas ai ahambo sunggurururundeimbi babidi Sisaria Firipai hifina homondühiyomo asu rani-simboani ai ranahamumbo düdufi hoafiyupurühi yahuya, "Nindou ai Nindou Hondü ranahambo düdi sei hoafiyehiyeia?" mehupuramboemo. ¹⁴ Asu ai simbori hoafiyomondühi yahomoya, "Bidifiri ai seiya 'Son sapo nindou hundurarurandeimbimbeyu,' asu bidifiri ai 'Sere-maiambeyu' asu 'Godindi hoafi hoafiyu-randeimbi mamimbeyu' ase," mehomo. ¹⁵ Raniyu asu Sisas ai düdureapurühi yahuya, "Asu sihamundihoari ro nindou didiyahi se nunguru hohoanimoyomondühiyomoa?" mehupuramboemo. ¹⁶ Asu Saimon Pita ai simbori ahambo hoafiyundühi yahuya, "Seanafi Kraisyafi. † Seana God sapo yanggiri koadürumbo nungumbümayu ranahandi Nimor-anafi," mehundo-amboyu. ¹⁷ Asu simbori Sisas ai hoafiyuhü yahuya, "Saimon, Sonindi nimori, se hihifi-hihifindafi! Rani hoafi ra moai nindou hifi ndanühunda ranahandi-mayo tükufenini, nga moani wandi Ape sunambe amaru ahandihoari sihambo masaganini. ¹⁸ Nga sihambo ro hoafehanini nda, se Pita-anafi. (Ndüri Pita ana Grik hoafinambo nimoei yitifo ane). Asu nimoei yitifo raniwami animbo ro wandi nendi gugurindihearümboyahi. Ranimbo asu nggiri yifimbo ngginindi amboani wandi nendi ranaheimbo hifinambondeandi. ¹⁹ Ranimbo asu ro sihambo God ngginindi sunambe hifandarandi ranahandi yipuri ki ndahananimboyahi. Nine-moatukuni hifi ndanühi se pararowandi ranana asu God ai-amboani sunambe pandeambui. Asu nine-moatukuni hifi ndanühi se tirihoefti asihoefti ana, asu God ai-amboani sunambe tindihai digembui," mehundo. ²⁰ Sisas ai ahambo sunggurururundeimbimbo nindou amurambo yowani Kraisanu yahopoani yahu haya hoafimepuri. Sisas ai ro yifinda mbundiha botindaheamboyahi yahu haya hoafimayu ranimbo.

† Ndüri Kraisanu ranana nindou God ai nindoumbo aboedambofendürambo adükari bogorimbofemböhünda kamafoariri ani.

Sisas ai yifindumbui mehu

(Mak 8:31-9:1; Ruk 9:22-27)

²¹ Mami rani-simboani Sisas ai piyu haya ahambo sunggurururundeimbimbo nafuimefoepuri ai Serusarem ngoafinambo mbühuwamboane. Ndanühündambo bogori nindou, bogori Godimbo sesi sihou-rundeimbi nindou asu ahinumbi hohoanimofifirundeimbi-yomondi-mayo afindi tinjirifo tüküfendombomayo ranahambo hoafimayu. Ai yare nafuiyupuri hoafiyuhü yahuya, "Nindou ranai wambo hifokoandu ndirimboemosi, nga asu nggimi si sunggunambo asükainda ro yanggiri botindaheamboyahi," mehupuri. ²² Raniyu asu Pita ai ahambo nggorükimi serümündü hu hiniingiriri haya ngginindi hoafiyundühi yahuya, "Adükari, rani-moatukuni ra se yowani sihambo yahurai tükündifeninimboe, nga yowani," mehunduamboyu. ²³ Asu Sisas ai hihirifi nungumbo Pitambo hoafiyundühi yahuya, "Satan, se wambo-sowahindi andai ragu biyafu! Awi se wambo nafu gürarowandiri. Awi se sihafi hohoanimoyafi ranana Godindi-mayo sowandifimbo-yafipoani, nga ranana hifinindi nindou-yafe-mayo masowandifi," mehundo. Ai munguambo ahamumbo hoafiyupurühi yahuya, "Nindou didiyehi ai wandi sunggu hombo hohoanimondeihani ana, asu ai ahei hohoanimo ra hifinambondihi hehi nimi keimbi karihendifeimbi fihhi yifimbo noundahi hehi munguambo si aho ra wambo sunggumbirihindiramboane."

²⁴ Raniyu asu Sisas ai ahambo sunggurururundeimbi-memo ranahamumbo hoafiyuhü yahuya, "Nindou düdi ai wandi sunggu hombo hohoanimoyu ana, ai moani ahandi fimbo hifinambonde haya nimi keimbi karihendifeimbi fihhi yifimbo nounde wambo sunggundandiri. ²⁵ Nindou düdi ai ahandi fi ranahambo aboedambofemböhünda ahandihoari kikharamündu ana, asu ahandi fi yanggiri ningombo awandhoemboe. Nga asu nindou düdi ai wambohönda ahandi fi ra moani yare hohoanimokoate hiniingireandi ana, asu ai sunggunambo ahandi fi yanggiri ningombo ra gedühi ningomboe. ²⁶ Asu nindou düdi ai hifinindi moatukuni munguambo ra semündü hifanda huhü asu ahandi fi ninggo awandihoeihani ranana ahandi mungu moatukuni ningunde nindou ranahambo mafandihera? I ra wani! Nindou mami ai nini-moatukuninambo sisemandendi ahandi yanggiri ninggo hohoanimo ra hihirife semindimbohünda? ²⁷ Nindou Hondü ai ahandi Afindandi himboamupuimborandeimbi moatukuni rani mbusümo ahandi sunambeahindi nendi-memo rani-babidimbo ndeara akimi kosimbo yanggirani. Ra-simboani asu ai kusühi nindou didiyehi nine ratüpuri ramarihindi rani simogodühi takini dagadürumbui. ²⁸ Ro sihamumbo anihondumboanahi hoafehapuri nda, nindou ndanühi aniboadei nda bidifiri ai nggiri yifindei, nga niboadeimbo Nindou Hondü ranai bogori nindoumbondüfi akusu ra hoeindihorimboyehi," mehupuri.

Sisasindi fi ra ranipoanimbo himbomayo

(Mak 9:2-13; Ruk 9:28-36)

17 Refe haya 6 si ranai howane, asu ranambe Sisas ai Pita, asu Sems Son apodoho ranahamumbo sepurümündi haya hifi wafu nimoamo hamindi-mayo raniwami moani ahamund-amboani mahafomo. ² Asu ai himboyomondane ahamundi himboahü Sisas ai moani rani-poanimbo fi tükümefendo. Raniyo asu ahandi ngusumboari ranai hüfihamindi nahurai sisiñarambo randühüyo asu hoeari magüdeandi ranai si nahurai kifohi hamindi tükümefeyo. ³ Raniyomo asu ahambo süngururü-rundeimbi ngimi-memo ranai Moses Eraisa ai Sisas babidimbo wataporimemonda hoeimarüpuri. ⁴ Raniyu asu Pita ai ranimbo Sisasimbo hoafiyundühi yahuya, "Adükari, awi aboedi safanefi sihiri ndanühi sühifi animboefi! Se refembo hohoani-moayafi ana, awi ro dago ngimi hüründihapurimboyahü, sihambo mami, Mosesimbo mami, asu Erasambo mami," mehundo. ⁵ Raniyo asu Pita ai hoafiyuhü nünngu ane kifohi sisiñarambo-randeimbi mburüngai ranai ahamumbo gabudimafoareapuri asu hoafi mami ranai mburüngai-ambeahindi tüküfihü hoafiyowohü yahoya, "Nindou ndanana wandi nimori hondü ro ahambo ngusüfo parahineimbani. Ro ahambo siaoy-amboanahi, nga ahambo himborindimondo," meho. ⁶ Sisasimbo süngururü-rundeimbi-memo ranai rani hoafi ra himboriyomo houmbo yihimboyomondühi hifini hifambe mbiro pütapimemo. ⁷ Raniyu asu Sisas ai ahamumbo-so süni sündiapurühi hoafiyuhü yahuya, "Boteyafu. Se yihimbondimboemo," mehupuramboemo. ⁸ Raniyomo asu ai mbiro faründümo himboyomondane moai didi ai ranühi nünngu, nga Sisas ai yanggiri manünngu. ⁹ Raniyomo asu hifi wafu-mayo raniwaminindi hifina hanimondühi nafini Sisas ai ahamumbo yowani hoafi hoafiyupurühi yahuya, "Yowani se nindou amurambo hoafindimboemo sapo nine-moatükuni tükümefeyoa hoeimarundi ranahambo. Nga rani-moatükuni ra moani rande yagodi ngombo Nindou Hondü ranai yifihündi botifiyu-ambe tükümbifeyo-wamboane," mehupuri. ¹⁰ Raniyomo asu ai simbori ahambo düduyafundowohü yahomoya, "Asu nimboe ahinümbi hohoanimoyamundu-rundeimbi ai hoafiyomondühüya Godindi hoafi hoafiyu-randeimbi Eraisa boatei tükümbifiyu-wamboane mehomoa?" mehondamboyu. ¹¹ Asu Sisas ai ahamumbo simbori hoafiyuhü yahuya, "Yini, anihondane Eraisa ai boatei tüküfi muñguambo moatükuni ra ai nafiyimindi sihefemboani. ¹² Nga asu ro sihamumbo hoafehapuri, Eraisa ai ndeara tüküfimboani, nga asu nindou ai moai ahambo ndorihori fifirihori. Nga asu ai moani ahambo ai hohoanimoyei rani-süngurihori mamikari moatükuni raraoarihori hei. Mami rani-süngumbo animbo Nindou Hondü ranahambo amboani randihori moaruwaimbo-ndihorimboyei," mehu. ¹³ Raniyomo asu ahambo süngururü-rundeimbi ai rani hoafi ra himboriyomo houmbo ai Son sapo hundürü-rande-

imbi-mayu ranahamboani wataporimboaramuni mehomo.

Sisas ai moaruwai nendi nimori akidoundi fi-ambeahindi hemafoareandi

(Mak 9:14-29; Ruk 9:37-42)

¹⁴ Asu ai nindou afindi mengoro ranaheimbo sowana homo tüküyafundane, nindou mami ai Sisasimbo-so tüküfi hu yiri yimbu pusireandühi hoafiyundühi yahuya, ¹⁵ "Adükari, awi se wandi nimori ranahambo hipoamboriwori! Ai ana wunünümboyu randühi ranani asu ahandi fi moaruwai tüküfihü himboawuwure piyu arandi asu ai afindimbo haiambe piyu asu himoni piyu arandi. ¹⁶ Ro sihafü süngurunini-rundeimbi-memo ranahamumbo-so sahümindü mahahi, nga asu ai ngiri ahambo aboedindüwuri," mehundo-amboyu. ¹⁷ Raniyu asu Sisas ai nünngumbo hoafiyuhü yahuya, "Awi nindou se ana anihondümbofo hohoanimoyekoateyei hehi hohoanimoye kife-koate nindou-anei. Nünngunimbimbo ro se babidimbo manimboahi rana? Nünngunimbimbo ro ra awi hipoambomandiheandüra? Ndühi se nimori ra wambo sowana sahorimindei sühüsi," mehündüri. ¹⁸ Raniyu asu Sisas ai moaruwai nendi nimorimayu ranahandi fiambe mamaro ranahambo andai ragu hafi mehundoa asu ai nimorindi fi-ambeahindi kosifoai haya ragu mahoa, asu mami ranisimboani hamindi nimori ranai aboedimayu. ¹⁹ Raniyomo asu Sisasimbo süngururü-rundeimbi ai ahambo-so ai yanggiri tüküyafu düduyafu hoafiyomondowohü yahomoya, "Nimboe asu ro moaruwai nendi ranahambo raguanambofo-koatemayefa?" mehondamboyu. ²⁰⁻²¹ Ai simbori hoafiyuhü yahuya, "Nimboe sapo se rani-moatükuni refe ranahambo anihondümbofo akidou yanggiri-memo ranimbohünda se ngirindimo. Ro sihamumbo anihondümboanahi hoafehapuri nda, sihamundi anihondümbofo hohoanimoye ranai akidou hambomo hoari yahurai-ayopuri ana, asu se niñgomombo hifi wafu ndanahambo ndühünda firihoeffi hawa gogu ranühi hafi nimarifi ehomo ana, ra ai ngomboe. Asu se nine-moatükuni refembo ra ngiri sihamumbo tiñindapuri, nga se moani rani-moatükuni ra randumboemo!" mehu.

Sisas ai asükaiyu sapo ai yifimboayu ranahambo wataporimbomarandi

(Mak 9:30-32; Ruk 9:43-45)

²²⁻²³ Sisasimbo süngururü-rundeimbi ai-babidi Gariri hifambe guguriyafu mburumbo ai hoafiyuhü yahuya, "Nindou Hondü ra ndeara nindou ranahamundi warühifembo yanggirani, nga ahambo hifokoandüwurimboemo. Nga asu ai randifi haya süngunambo ngimi si yagudi mbunda yanggiri botindüfim-bui," mehupuramboemo. Raniyomo asu ahambo süngururü-rundeimbi ai afindi hohoanimomemo.

Sisas ai Godindi wori ranahambohunda kaki masihendi

²⁴ Sisas ai ahambo sünggururü-rundeimbi babidimbo Kaperneam ngoafihü tüküyafundane, Godindi worimbohunda nindou takis kaki sowandümo-rundeimbi ai Pitambo-so tüküyafu düduwurühi yahomoya, "Sihafi yamunde-randeimbi nindou ranai Godindi worimbo takis kaki ra sihendai?" mehomondoamboyou. ²⁵ Asu Pita ai simbori hoafiyupurühi yahuya, "Yini, ai sihendisi," mehu. Asu Pita ai worambe tükümeFYiua, Sisas ai rani hoafi boatei düdufihü yahuya, "Saimon, se sihafi hohoanimo ra nünggu-nahuraiyo-a? Hifi ndanühündambo bogori nindou ra dadimayoyo mamikarambo takis ra sowandümo arunda? Ai ra nindou mami rani sirimaye ranahei-mayoyo asu nindou amuriyei-mayoyo sowandümo arundi?" mehuamboyou. ²⁶ Asu Pita ai simbori hoafiyundühi yahuya, "Nindou amuriyei-mayo," mehuamboyou. Raniyu asu Sisas ai asükaiyu hoafiyuhü yahuya, "Refe anasi, nindou mami rani siri ranai kaki ra sihefepoanisi, nga moanimboane. ²⁷ Nga asu sihiri takisimbo kaki sihefe-koateyefi ana, sihefimbo yiboaruko-ndihimuniimboyei. Nga se ngafi Gariri hoe ranambe batüründandani kini weangurühi hürarihoe fi ranahandi yahamo himbondafani kaki ngüsarimboe. Ranana wangeti Godindi wori ranahambo kaki sihefembohunda ndearane. Ranimbo ndowandifi hawa ahamumbo dabapuri sihehi takisimbo sihefembohunda," mehu.

Nindou düdi God nginindi hifandarandi ranambe adükari hamindi hondayü

(Mak 9:33-37; Ruk 9:46-48)

18 Mami rani-simboani ahambo sünggururü-rundeimbi-memo ranai Sisasimbo-so tüküyafu düduyafu hoafiyomondowohü yahomoya, "Nindou düdi God nginindi hifandarandi ranambe adükari hamindi hondayü?" mehomondamboyou. ²⁻³ Raniyu asu Sisas ai nimori akidou serümündü ahamundi mbusümo hiniñgiri haya hoafiyuhü yahuya, "Ro sihamumbo anihondümboanahi hoafehapuri nda. Se hihirife nimori akidou ndahurai tüküfekoateyomo ana, asu se ngiri God nginindi hifandarandi ranambe keboundi. ⁴ Nindou düdi ai moani ahandi fi hifinamboreandühi nimori akidou ndahurayü ana, nindou ranai God nginindi hifandarandi ranambe adükari hamindi hondü tükündüfimbui. ⁵ Nindou düdi ai wambohunda nimori ndahuraimbo amboani hohoanimoayundüri ana, asu ai wambo amboani hohoanimoayundürihani," mehu.

Moaruwai hohoanimo ana nindouyafe niñgo hohoanimo ranahambo moaruwaimboreandühane

(Mak 9:42-48; Ruk 17:1-2)

⁶ Nga asu nindou düdi ai nimori akidibou mami ndahurai wambo anihondümboareandiri ranahambo randeandani nimori ranai moaruwai hohoanimo

sünguareandi ana, awi nindou ranahambo nimoei hondü ra kife mburumbo ahandi amindasümoambe foefendo hefe siriwara hohoeambe safoefimbo ra aboedane. ⁷ Hifi ndanühi moaruwai moatükuni afindi rareandani nindou moaruwai hohoanimo yei arihündi. Anihondane hohoanimo ra tükündife gedühi yagodomboesi, nga hipoanimoembou-anei nindou ranai rarihindani moaruwai hohoanimo ra tüküfe arandi. ⁸ Sihafi wari, yiri ranai randeandani se moaruwai hohoanimoayafi ana, kandandifi ragu pütindafoandi! Aboedane se wari mamümbiyo asu yiri mamümbiyo hefe yanggiri koadürümbo niñgoweimbi semindi ra. Nga asu yiri yiboboyopiri, wari yiboboyopiri hefe sapo hai koadürümbo koadürümbo horoweimbi-mayo ranambe sihambo pifenini ana, moaruwai-ane. ⁹ Asu sihafi himboari ranai randeandani se moaruwai hohoanimoayafi ana, hündandifi ragu pütindafoandi! Se himboari mamümbiyo hefe yanggiri koadürümbo niñgombo ra aboedane. Nga asu himboari yiboboyopiri hefe sapo haiambe sihambo pifenini ana, moaruwai-ane.

Sipsip mami mafarihoayo kafoefe hoafi

(Ruk 15:3-7)

¹⁰ Se hibadümbo sapo akidibou ndahurai ranheimbo ngiri moanane yahomondühi hiniñgindundüri. Ro sihamumbo anihondümboanahi hoafehapuri, ahei sünambeahindi nendi ranai ana muñguambo si ra wandi Ape sünambe amaru ranahandi ngusümboari hoeirüwuri rundühanemo. [¹¹ Nga Nindou Hondü ana sapo didiyei ai awarihehindeimbi-mayei aheimbo aboedambofendürimboyou tükümeFYiü.]

¹² "Se nünguru hohoanimoayomo-ndühiyomoa? Nindou mami ai ahandi 100 sipsip moañgui fandandeimbihündi asu mami ai afarihoayo ra nüngumandifia? Ai amuri 99 ranaheimbo rande hiniñgindeiarani wafuwami wohi dagüdi wakindihindani animbo asu ai ngorü mafarihoayo ranahambo kokonda wakindeambui. ¹³ Ro sihamumbo hoafehapuri, nindou ranai sipsip mafarihoayo-mayo ra kokora hoeiareandi ana, ai ahandi sipsip ranahambo moani afindi hamindi hihifi-hihifindümbui nga, asu ngiri amuri farihefe-koate burimaye ranaheimbo yahurai hihifi-hihifindu. ¹⁴ Mare yahurai ane sihamundi Ape sünambe amaru ai-amboani akidimondou ndahurai ranaheimbo hohoanimoayu refe farihefepoani yahu haya."

Sihafi wandafi ai sihambo moaruwai hohoanimonduani nüngumandowora

¹⁵ "Asu sihafi wandafi ranai sihambo moaruwai hohoanimonduani ana, asu se ngafi ahambo-so tükündafu sapo nine-moatükuni ai hüti sihambo ramareandi ra nafuindafindo. Asu rani-moatükuni ra moani dibo sihafandamboani yanggiri animbo randineandi sihafandi mbusümo. Ai sihafi hoafi ra himbo-rayunini ana, asu se sihafi wandafi ranahambo aboedambo ngunindimboro sowarindifimbo-anafi.

¹⁶ Nga asu nindou ranai sihafi hoafi ra himbori-koaten-

duani ana, asu se nindou maminduani, yimbundafandani yahurai ndowapindifi hawa ngafi. Rananimbo asu ai sapo nine-moatükuni tükumefeyo ranahambo anihondane mbiseimboyei. ¹⁷ Asu nindou ranai ahei hoafi himbori-koatenduanı Kraisindi nendi-mayeı munquambo fandihindani ranaheimbo rani-moatükuni ranahambo hoafindafinduri. Bidifirani nindou ranai ahei hoafi ra himbori-koate himbosihimondihoayuanı ana, ranahambo randihi hohoanimondeihıya nindou ranai Godimbo anihondumbofoke-koate nindou asu nindou takis kaki semündü-randeimbi nahurai-ani, mbisei-amboane," mehu.

¹⁸ "Ro sihamumbo anihondumbo-anahi hoafayahında. Nine-moatükuni hifi ndanühi se kikiharündümo ranana asu God ai-amboani sünambe kikihindamündimbui. Asu nine-moatükuni se hifi ndanühi moani raru hiniıgarundi ranana asu God ai-amboani sünambe moani hiniıgindeambui. ¹⁹ Awi asukai sihamumbo hoafehapuri nda. Nini-simboaniyo nindou yimbu se hifi ndanühi nimbafanimbo nini-moatükunimboyo se refemboane safani hena ranahambo Godimbo didibafefineandi ana, rani-moatükuni ra wandı Ape sünambe amaru ranahandı wari süngu sihafanimbo tükündifepirimboe. ²⁰ Nga nindou yimbuyafe, ngimiyeı ranai wandı ndürinambo mamühiyahindani ana, ro ranühi ahei mbusümo nimboambo-anahi," mehu.

Amboawi yaho hohoanimo

²¹ Raniyu asu Pita ai Sisasimbo-so tüküfi düdufi hoafiyundühi yahuya, "Adükari, asu wandı wandafi ai moaruwai hohoanimondupündunda nguwanı wambo ra, asu ro nüıgunümbimbo ahambo amboawi mbisa hiniıgimandihina? 7 ambefimbi ramandihiniyo?" mehuamboyo. ²² Asu Sisas ai hoafiyuhü yahuya, "Yowanı, 7ambe ramindeimbi asukai 7ambe ramindeimbi asukai 7ambe ramindeimbi aho ra. ²³ Nga God nginindi hifandarandi ranai ndahurai-ane. Adükari bogori nindou mamı ai ahandı ratüpuriyomo-rundeimbi nindou ranhamundi nini-moatükuniyo ahandı-mayo sowandümo marundi ra simogodühi tümara hu. ²⁴ Ai hapoadumbo kaki nindou ahandı-mayo masowandümo ra didiboadoreandühi nımaru-ane, nindou mamı ahandı-mayo ten mirian (10,000,000) kaki semündümbimayu ranahambo sowaründümo tükumefundi. ²⁵ Nga asu nindou ranai moai kaki yahurai sihendi asukaiyo simbori ahambo segodimbo. Ranimboyo asu bogori nindoumayu ranai nindou ranahambo hoafiyuhüya, 'Nindou ranahambo, ahandı aborüdi asu ahandı munqu moatükuni ra sahündürühi rani fihindi kaki simbori segodimbo mbisahümündi-amboane,' mehu. ²⁶ Raniyu asu nindou ranai bogori nindoumayu ranahandı fikimi yimündiıho kare pusire nımarumbo hoafiyuhüya, 'Se awi wambo hıpoamborowandirühi himboarinambo yanggiri hifandandiri. Nga awi ro sihafı-mayo munquambo moatükuni masahamındihi ra sihambo asukainda ndahaninimboyahı!' yahu hütıhoafımayundo. ²⁷ Raniyu asu bogori nindoumayu ranai

nindou ranahambo hıpoamborirühi ahandı simbori segodimbo-mayo ra hiniııgıre haya asu moanı aboedi koamarıheira mahu. ²⁸ Raniyu asu ai nafini huhündamboyo ahandı ngorü afindi mamı ratüpuriyafanı-ri-nandeimbi ai kaki akıdou simbori ahambo segodimbo engoro ranahambo hoeimariri. Raniyu asu ai ahambo mburümundü haya amındasümohü fufure wamberamündühü hoafiyuhü yahuya, 'Se wandı-mayo ngimi kina simbori süngu ra ndawandiri!' mehu. ²⁹ Raniyu asu ahandı ngorü afindımayu ranai ahandı fikimi yimındoho kare pusire nımarimbo hoafiyundühi yahuya, 'Se awi wambo hıpoamborowandirühi himboarinambo yanggiri hifandandiri, nga awi ro sihafı-mayo masahamındihi ra simbori hihirındihe ndahaninimboyahı,' mehundo. ³⁰ Nga asu ngorü afindi ai ahandı hoafi himbori-koate refembo moei mehu. Raniyu asu ngorü afındambo serümundü hu karabusımariri mamı ahandı kaki akıdou ra dagadowanı animbo hiniıgındirümbui. ³¹ Asu ratüpuriyomo-rundeimbi bidifiri ai rani-moatükuni ramefeyo ranahambo hoeiru houmbo ai nginindi hoafimemo. Raniyomo asu ai bogori nindoumayu ranahambo-so tüküyafu nine-moatükuni tükumefeyo ranahambo wataporımbomarundi. ³² Raniyu asu bogori nindou ai ratüpuriyurandeimbi mayu ranahambo mborai yahundo hühüriri hoafiyundühi yahuya, 'Se ana nindou ratüpuriyafı-randeimbi moaruwai hamındanafı. Se wambo düdumefoandi asu ro afindi kaki se wandı-mayo masowandıfi ranahambo i amboawi saheheya moanı hiniıgımarıheanıni. ³³ Se sihafı mamı ratüpuriyafanı-rı-nandeimbi-mayu ranahambo hıpoamboroworühi amboawi safındosı sapo ro sihambo ramarıheanıni süıngumbo,' mehundo. ³⁴ Raniyu asu bogori nindoumayu ranai ahambo nginindirühi karabusambe asübusı semındimbo koamarıheiri. Ai karabusambe nüıngumbo-animbo asu simbori saimbo ra dagadombui," Sisas ra-mehu. ³⁵ Raniyu Sisas ai hoafi moendıreandühi hoafiyuhü yahuya, "Moanı mamı yahurai safı wandı Ape sünambe amaru ranai nindou munquambo sihamumbo randeapürümbui se sihamundi ngüsüfoambe sihamundi wandafi ranahambo amboawi yahokoateayomo ana," mehu.

Sisas ai nindowenihı nimorehi semındihündambo hiniıgıfe ranimbo yamundımareandi

(Mak 10:1-12; Ruk 16:18)

19 Sisas ai rani hoafi wataporımbomarandi ra moendıre haya asu ai Gariri hifi ra hiniıgıre haya Sudia hifina Sodan hoe ngorü goesürini barıhoeı mahu. ² Rani-simboanı nindou afindi safı ranai ahandı süıngu maheia asu aheimbo ranühi aboedımarearü. ³ Raniyomo asu Farisi nindou bidifiri ai Sisasimbo-so tüküyafu ahambo refı hoeifimbo yahomo houmbo düdururühi yahomoya, "Nindou mamı ahandı hohoanımo yanggiri ahandı nimorehi hiniıgıfembo ehu ana, asu sihefi ahinümbi hohoanımo ranahambo wanıgeımandıyo?" mehomondamboyo. ⁴ Asu Sisas ai simbori hoafiyuhü yahuya, "Awi se moai Baıborambe

hoeirundiyo sapo hoafi ranai yare hoafiyowohüya 'Weangurühi hondü Nafira-randeimbi ai nimorehi nindowenihî nafimarapiri,' meho ra? ⁵ Sapo God ai yare hoafiyuhü, 'Ranimbohündambo animbo nindou ahandi hondi afindambo hiniŋgindeapiri haya ahandi nimorehi rani dibo mami tapeimbi nimbafeihî asu yimbu ai moani mami tükündafine nimboambo-yafe,' mehu. ⁶ Asu ngiri ai yimbundafe, nga ai fi mamananafe. Sapo God ai mamambere hiniŋgimareandi ra asu nindou ai yükürübifepoani,' mehupuri. ⁷ Raniyomo asu Farisi nindou ai Sisasiŋbo düdururühi yahomoya, "Nimboe asu nindowenihî ranai ahandi nimorehi rana-hambo moei-yaho hiniŋgife ranahambo Mosesindi ahinümbi hohoanimo ranambe yare hoafiyohüya 'Se sihafî nimorehi hiniŋgarowandi ana, ahambo moei yahombo sürü pando dabado,'" mehomondamboyu. ⁸ Asu Sisasiŋbo ai asükaiyu simbori ahamungu hoafiyuhü yahuya, "Se afindafindeimbanemo ranimboane Moses ai sihamundi nimorehi hiniŋgifembo hohoanimo ranahambo moani yare himboana wamarapuri. Nga asu horombo hondü muŋgu-moatükuni God ai nafirandambe ana hohoanimo yahurai moai yangoro. ⁹ Asu ro sihamumbo hoafehapuri nda, nindou mami ai ahandi nimorehi ra nindowenihî ngorü-dibo hoanepoani, nga ai moani hoangire haya nimorehi ranahambo moei yahu hiniŋgire haya, asu ai nimorehi ngorü asemündu ana, nindou ranai nimorehi semindi hohoanimomayo ra moaruwaimbo-reandühani." ¹⁰ Sisasiŋbo sünggururü-rundeimbi ai ahambo hoafiyomondowohü yahomoya, "Asu nindowenihî nimorehühifembo hohoanimo yahurai rawefeyo ana, asu nindowenihî nimorehühife-koate ra aboedane," mehomondamboyu. ¹¹ Asu Sisasiŋbo ai simbori hoafiyuhü yahuya, "Ndani hoafi nda muŋguambo nindou ranahambo hoafiyowohüyopoani, nga nindou sapo ahamumbo God ai rani nginindi masagapuri ranahamboane hoafi ra. ¹² Nga rani-poanimbo hohoanimomboane nindou ai sapo nimorehi semindi-koate aninggo ra. Nindou bidifiri ra nimboe sapo ai moani yahurai niŋgombo boagiri ai masahüpurimindei, asu nindou bidifiri ra nimboe nindou ai ahamumbo moani poanimbo mbinüŋguwa seihehi timoefi kamarihori. Asu nindou bidifiri ai moani God hifandarandi ranahambo hohoanimombo yanggiriwambo ranimboane nimorehi semindikoateyomo arundi. Nindou düdi ndani yamundife hoafi ra semindiŋboayu ana, ai moani mbisemündu-wamboane," mehupuri.

Sisasiŋbo ai nimoakidiboumbu-hündambo didibafimayu
(Mak 10:13-16; Ruk 18:15-17)

¹³ Raniyei nindou ai Sisasiŋbo sowana nimoakidibou ra fufurühmündi-hündürü tükümehindi, ai aheimbo ahandi wari nandearühi didibafimbifindüra sei hehi. Nga asu ahambo sünggururü-rundeimbi-memo ranai nindou ranaheimbo nginindimarundüri. ¹⁴ Nga asu Sisasiŋbo ai hoafiyuhü yahuya, "Nimoakidibou ra ndühi aheimbo hiniŋgiriŋhindüra wambo sowana mbisühüsi, nga ngiri güdüwuri. Nga God nginindi hifandarandi ra

nindou nimoakidibou ndahuraiyei-ane," mehu.

¹⁵ Raniyu ai aheiwami wari nandandürü mbura asu ndamefiyu.

Nindou hoarifiŋbo napo afindeimbi

(Mak 10:17-31; Ruk 18:18-30)

¹⁶ Nindou mami ai mamimbo Sisasiŋbo-so tüküme-fiyu. Ai ahambo düdufi hoafiyundühi yahuya, "Yamundo-randeimbi, ro yanggiri koadürümbo niŋgombo ra semindiŋbo mbisambo asu nini aboedi moatükuni ramandihea?" mehundo-amboyu. ¹⁷ Asu Sisasiŋbo ai ahambo hoafiyundühi yahuya, "Se ra nimboe wambo nini-moatükuni ai aboedayo ranahambo hoafiyafühi düduwefoandir-a? Aboedi mami-yangirani moani aboedayu. Se gedühi aboedi yanggiri niŋgombo hohoanimondafühi ana, se moani sapo ahinümbi hohoanimomayo muŋgu ranimbo kikihisafindandifi," mehundo-amboyu. ¹⁸ Asu nindou-mayu ranai düdufindühi yahuya, "Nine ahinümbi hoafi rana?" mehundo-amboyu. Asu Sisasiŋbo ai simbori hoafiyundühi yahuya, "Se nindou hifokoefepoani, se nimorehi sisihimopoani, se hühbühünipoani, se nindou ngorümbo tikefehefe papi hoafipoani, ¹⁹ se sihafî meapembo ndondondiwapirühi ahafe hoafi himborindafi, se sihafî wandafi mamimbo ngusüfo pandoworü sihafî fimbo ngusüfo pararowandi nou," mehuamboyu. ²⁰ Asu nindou hoarifiŋbo mayu ranai simbori ahambo hoafiyundühi yahuya, "Ro muŋguambo rani ahinümbi hoafi ranahambo himboriya süngguriheambo-anahi. Asu ngorü nini-moatükuni ramandihe-a?" mehundo-amboyu. ²¹ Asu Sisasiŋbo ai ahambo hoafiyundühi yahuya, "Asu se moani aboedi nindou hondü niŋgombo mbisafombo ana, se ngafi sihafî muŋgu-moatükuni masihoefi ra nindou ngorümbo fufundawandühi rani-fihindi kaki ndowandifi mbunda, nindou moaruwai napokoate-maye ranahambo kaki ra dabadüri. Rananimbo asu se sünanabe napo afindeimbi-ndamboyafi. Nga asu se mborai wandi sünggu," mehundo. ²² Raniyu asu nindou hoarifiŋbo mayu ranai rani hoafi ra himboriyu haya afindi hohoanimo kapeihî ndamefiyu sapo ahandi napo afindi ranimbo wambo.

²³ Raniyu asu Sisasiŋbo ai ahambo sünggururü-rundeimbi hoafiyupurühi yahuya, "Ro nda sihamumbo anihondümboanahi hoafehapuri, nindou napo afindeimbi ranai God nginindi hifandarandi ranambe kefoefembo ana, awi tiŋümbi safane. ²⁴ Asükai ro sihamumbo hoafehapuri nda, kemor, adükari ninihondi hos nahurai, ranai ana hoeari kakimbo nür ambe akidou rani nafi kefoefembo ana, ahambo tiŋümb-ane, nga nindou napo afindeimbi ai God nginindi hifandarandi ranambe kefoefe hifombo tiŋümbi safane," mehupuri.

²⁵ Asu ahambo sünggururü-rundeimbi ai rani hoafi ra himboriyomo houmbo asu ranimbo mahepünafundi. Raniyomo asu ai ahambo düdururühi yahomoya, "Asu nindou didi ai refe ana, aboedambomandifi?" mehomondamboyu. ²⁶ Sisasiŋbo ai ahamumbo himboari pareapurühi simbori hoafiyuhü yahuya, "Ndani moatükuni ranana nindou ai refembo tiŋümbi safane,

nga God ai refembo ana, muŋgu-moatükuni ra tiŋüm-biyopoani," mehuamboyu.

²⁷ Raniyu asu Pita ai hoafiyuhü yahuya, "Awi se ndühi himboyafi, ro muŋguambo moatükuni rarihu kokosi-foarihu hohu sihafi süngufemboanefi, nga nini takini mandahumindefa?" mehuamboyu. ²⁸ Sisas ai ahamumbo hoafiyupurühi yahuya, "Ro sihamumbo anihondumbo-anahi hoafehapuri nda, hifi simbori tüküfemboayo rani sihi Nindou Hondü ranai sürühoeyoweimbi nimari fondi raniwami nimanduani, asu wambo süngurundi-rundeimbi se-amboani mami nimari fondi 12 raniwami nimandimboemo 12 mamisiri Israerihündi ranaheimbo hifandiyondürimbohünda. ²⁹ Rananimbo asu nindou muŋguambo didiyei ai ahei wori, akohoandi, rehi mami, hondafindi, nimori, asu nümbüri ra wamböhünda rarihi hiniŋgarihindi ana, asu ai 100 yimbumbondihi ndahümündihi asu aheimbo yanggiri koadürumbo niŋgombo-mayo ra God ai dagadürimbui. ³⁰ Nga nindou afindi didiyei ai haponda adükarimbofemboayei ana, süngunambo ai akidoumbo-ndahimboyei, nga asu nindou afindi didiyei ai haponda akidou-mboehindi ana, asu ai süngunambo adükarimbo-ndahimboyei," mehu.

Wofi hisi nümbürambe ratüpuriyomorundeimbi nindou kafoefe hoafi

20 Sisas ai hoafiyuhü yahuya, "God ŋginindi hifandarandi ranana sapo nindou mami nümbüri aharambüri nahurai-ane. Ranani asu ai siambe hamindi hu nindou ahandi wofi hisi nümbüri ranambe ratüpurimbo masepurimündu. ² Nindou ranai ratüpuriyomo-rundeimbi rani-babidimbo mamami si mamami kaki ra ai segopurimbo hoafi mamühiru houmbo asu ahamumbo ahandi nümbüri ranambe ratüpurimbo koamarihepuri. ³ Asükaiyu ai hüfihamindi ŋginindiyuambe safi huane nindou bidifiri ai make-tambe moani ratüpurikoate burimemonda hoeimareapuri. ⁴ Raniyu asu ai ahamumbo hoafiyupurühüya, 'Seamboani ŋgomo wandi wofi hisi nümbüri ranambe ratüpurindimo. Nga ro sihamumbo kaki ndeara segopurimbo-mayo rani-simogodühi ndahapurimboyahi,' mehupuri. ⁵ Raniyomo asu ai ratüpurimbo mahomo. Hüfinimbo asükaiyu nimbambe safi ai hu mami rani-süngumareandi. ⁶ Ndeara nimbambe hondü hu hoeireapurani nindou bidifiri ai moani ratüpurikoate ranühi yaru maningomon-damboyu. Raniyu asu ai ahamumbo düdureapurühü yahuya, 'Se ra nimboe moani ndanühi ratüpurikoate hüfihamindi gebuai afindi ra maningomo rana?' mehuamboemo. ⁷ Asu ai ahambo hoafiyomondühi yahomoya, 'Yihoeimbo nindou ai ratüpurikoate-memo-ndamboanefi animboefi,' mehomondamboyu. Asu ai hoafiyupurühü yahuya, 'I refe anasi, se-amboani ŋgomo wandi nümbürambe ratüpurindimo,' mehupuri. ⁸ Ndeara bidifirana kinini hoafambe nümbüri aharambüri bogori-mayu ranai ahandi ratüpuriyomo-rundeimbi bogorimbofi hifandapuri randeimbi-mayu ranahambo hoafiyuhü yahuya, 'Ratüpuriy-

omo-rundeimbi nindou ranahamumbo mborai mbisafipuri hawa ahamundi kaki ra dabapuri. Nindou bidifirani süngunambo hondü ratüpurimbo masahapuri ranhamundi fihä pindafi hawa ngafi weaŋgurühi ratüpurimemo ranhamundi fihä tündowandi,' mehundo. ⁹ Raniyo asu nindou ndeara nimbambe hondü peyomo houmbo ratüpurimemo ranai kaki mamamiru masowandümo. ¹⁰ Raniyomo asu nindou weaŋgurühi peyomo houmbo ratüpurimemo ranai-amboani kaki semindimbo tüküfemfundi. Ndanana ro afindi safi ndahumindemboyefi yahomo houmbo. Nga asu ai-amboani moani mami yahurai kaki mamamiru masowandümo. ¹¹ Raniyomo ai kaki ra sowandümo houmbo asu ratüpurimemo masagapuri nindoumayu ranahambo 'Kaki ranimbo nimboe ndahurai masawamuni,' yahomo houmbo niŋepomemo. ¹² Ai yahomoya, 'Nindou sünguni se ratüpurimemo masagapuri moani bodifombo yanggiri ratüpurimemo-anemo asu se ahamumbo kaki ra yihoeimbo masawamuni nahurai masabapuri. Roana siambe peyefi hohu hüfünigebuai ra ratüpurimemo tiŋirifomayefi hüfihamindi kikirihundühi,' mehomondamboyu. ¹³ Nümbüri aharambüri ai nindou ŋgorümayu ranahambo simbori hoafiyundühi yahuya, 'Wandafi, se himboriyafi, ro sihamumbo moai moaruwai dibo ninünguriheapuri, nga wani. Asu sapo sihiri moai mami si ratüpurimbo weaŋgurühi mami si ratüpuriyowohü, kaki mamamife semindimbo hoafi mami süngurihundüyo? ¹⁴ Haponda hamindi se sihafi kaki ra ndowandifi hawambo ngoafinambo ngafi. Sapo ro kaki sihamumbo masahapuri yahurai nindou sünguni ratüpurimemo ranahamumbo amboani segopurimbo saheheamboyahä masahapuri. ¹⁵ Awi wandi kaki ra ro hohoanimomayahä süngurefembo ra wanimandiyo? Rani-moatükuni ranana ai moani wandi moatükuni yanggirane. Ro sapo aboedi moatükuni ramariheanda asu se ranimbo wambo garibirowandirühüyafi?' mehu." ¹⁶ Sisas ai ndeara hoafi moendifembo yahumbo hoafiyupurühi yahuya, "Nga nindou didiyei ai haponda adükarimbo-femboayei ana, süngunambo ai akidoumbo-ndahimboyei, nga asu nindou didiyei ai haponda akidoumboehindi ana, asu ai süngunambo adükarimbo-ndahimboyei," mehu.

Ngimimbo Sisas ai yifimbo ranimbo wataporimbo-marandi

(Mak 10:32-34; Ruk 18:31-33)

¹⁷⁻¹⁸ Sisas ai Serusaremnambo hafuhüyu ai ahandi süngururü-rundeimbi 12 memo ranahamumbo ahamundihoari bogo hoafiyupurühi yahuya, "Awi se himboriyomo. Haponda sihiri nda Serusarem ngoafinambo hahifühanefi, nga ranühi animbo Nindou Hondü ranai Godimbo sihou-rundeimbi bogori nindou asu ahinümbi hohoanimo yamundu-rundeimbi nindou ranahamundi warühindifimbui. Rananimbo asu ai ahambo yifimbo papihofafi-ndürimboemo. ¹⁹ Rananimbo asu ai ahambo nindou amuri ranahei warambe hiniŋgindurümboemo. Rananimbo asu nindou amuri ranai ahambo nindou himboahü tikifinambondihori

habudihü ahambo ndüfuri ndüfuri boadüwurimboemo. Asu ahambo nimi keimbi karihendeimbifih pandüwurimboemo. Nga asu randife hayambondoani süngunambo ngimi sindu mbunda asükaindu yanggiri botindifimbui," mehupuri.

Sems Son ai adükarimbofembo masafani

(Mak 10:35-45)

²⁰ Raniyo asu Sebedindi nimorehi ahandi nimori yimbu babidi Sisasimbo-so tüküfe ahandi hangifoani peyo yiri kakire nimarimbo ai mami-moatükuni rambireandi yaho haya düdumareri. ²¹ Raniyu asu Sisas ai ahambo düdureandühi yahuya, "Nimorehi ra se nini-moatükunimboyafi rana?" mehundo-amboyoy. Asu ai ahambo simbori hoafiyondowohü yahoya, "Se wambo randiheamboyahi mbisafindiri se bogorimbofeyoani asu wandi nimori yimbu nda sihafari wari-hondüni nimari, sihafari kadüdani nimari ramböhünda," mehoamboyoy. ²² Raniyu asu Sisas ai tinjirifo ahambo tüküfemboayo ranimbo nimori yimbumbo hoafiyupirühi yahuya, "Se-ana moai fifirineandi se nini-mboyafani düdufeineandi ranimbo. Se ra ro tinjirifo semindimboyahi ra mandowandifaniyo?" mehupiramboyafani. Asu ai simbori ahambo hoafiyafinandowohü safaniya, "Yini, ro randihoamboyehisi," masafani. ²³ Sisas ai ahafanimbo hoafiyupirühü yahuya, "Yini, wandi tinjirifondowandimboyafanisi. Nga asu ro sihafanimbo hoafindahapiri, düdi wandi wari-hondüni nimari asu kadüdani nimari rambo ra ngjirindahi, nga wani. Fondi ranana wandi Ape ai nindoumbo didiboadoramündi hiniingimareandane," mehu. ²⁴ Raniyomo asu Sisasimbo süngururü-rundeimbi 10 memo ranai rani hoafi ra himboriyomo houmbo asu ai apodoho yimbume fani ahafanimbo nginindimarupiri. ²⁵ Raniyu asu Sisas ai ahamumbo mami gugureapuri mbura hoafiyupurühi yahuya, "Se awi ranahambo fifirumbo-anemo, ngorü sirambeahindi-maye ranahe bogori nindou ranai ana nindou ranaheimbo nginindi hifandirundürühanemo. Rananemo asu ahei adükari nindou ranai-amboani nginindi aheimbo hifandarundüri. ²⁶ Nga awi ndahurai hohoanimo ndanana sihamundi mbusümo yanggoripoani, nga wani. Sihamundi mbusümo nindou mami ai adükarimbofe tüküfembo hohoanimoayu ana, asu ranai nindou sihamundi ratüpuriyu-randeimbi nindoumbofi mbününgu-wamboane. ²⁷ Asu nindou mami ai sihamundi mbusümo ro horombonipoedi nindou-anahi yahu anüngu ana, nindou ranai sihamundi moani ratüpuriyu-randeimbi nindoumbofi mbününgu-wamboane. ²⁸ Sapo rahurai ane Nindou Hondü aiana hifinambo makusu ra ahambo nindou ai farihefimbuyupoani. Nga ai nindou afindi ranaheimbo aboedambo-fendürimbo-hündamboyoy yifimbo makusu," mehu.

Sisas ai nindou yimbu himboatihari aboedimareapiri

(Mak 10:46-52; Ruk 18:35-43)

²⁹ Raniyomo ai Seriko ngoafi hiniingiru hou mahomonda, asu nindou afindi safi ranai Sisasimbo

süngumarihori hei. ³⁰ Himboatihari nindou yimbu ranai nafikimi nimarifani himboriyafandane, Sisas ai mahuwamboyanani, asu ai hoafi puküna karihoefineandühi hoafiyafandühi safaniya, "Defitindi ahuri! Adükari, se yihoehimbo hipoambo-rowamuni," masafani. ³¹ Nindou afindi ranai ahafanimbo se moani yafambe kikihandifani sei hehi nginindi hoafimehüpuri. Nga asu ai moani puküna hamindi hoafi karihoefineandühi hoafiyafandühi safaniya, "Defitindi ahuri! Adükari, se yihoehimbo hipoamborowamuni," masafani. ³² Raniyu asu Sisas ai ranühi nginimareandi. Asu ai ahafanimbo düdureapirühi yahuya, "Ro sihafanimbo nini nününgufepirimboyahi asu se ranimbo hohoanimoayafana?" mehupiramboyafani. ³³ Asu ai simbori ahambo hoafiyafi-nandowohü safaniya, "Adükari, se yihoehi himboari aboedi birihawamuni semboanehi hohoanimoayehi," masafani. ³⁴ Raniyu asu Sisas ai ahafanimbo hipoamboreapiri haya wari ahafandi himboarambe pamareapira moani mami rani-simboani himboari aboedi birimarihoayopira himboariyafandühi, asu ai Sisasindi süngu mahafani.

Sisas ai bogori nindou nahurai Serusarem ngoafambe tüküme fiyu

(Mak 11:1-11; Ruk 19:28-40; Son 12:12-19)

21 Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbi babidi Serusarem ngoafikimi akimi tiferundühiyomo asu ai ndeara Betfage ngoafambe Orif Nimi Wafukimi tüküme fundi. Ai ranühi tüküyafundühiyomo Sisas ai ahandi sünguneririndeimbi ranahafanimbo hoafi rani bitapire horombo koarihepirühi yahuya, ² "Ngoafi akimi ana ngo ranihünda ngafani nimehünou hoeindineandani dongi mami ahandi nimori ranidibo wofifih kife hiniingifimbi-mayo ra fufurindi-heneapiri mbundina wambo sowana ndowandifani dügufani. ³ Asu nindou ngorü ai ranahambo nini hoafi hoafinduanani ana, asu se hoafindafandühiya, 'Adükari ai ranahambo hoafimayu-amboanehi,' mbisafandani animbo asu ai moani rande hiniingindeandani amboani ndowandifani dügufani," mehu. ⁴ Rani-moatükuni ranana sapo horombo Godindi hoafi hoafiyu randeimbi ai hoafimayu simogodühi tüküfemboyoy ramefeyo. Sapo ai yare horombo hoafiyuhüya,

⁵ "Saion nindou ranaheimbo hoafindafindürühi animboya,

'Awi se ndühi himbondei sihei adükari bogori nindou ranai siheimbo sowana asüfu!

Aiana moani himboari hoafendühi dongi raniwami nimarü haya asüfu.

Asu aiana dongi nimori mami raniwamani nimarü haya asüfu," meho.

Sekaraia 9:9

⁶ Raniyafani asu ahambo süngurineri rinandeimbi ai hafani Sisas ai hoafimayupiri rani-süngu ramarineandi.

⁷ Raniyafani asu ai dongi hondü nimori kameihi ra sowapindifani hüfani ahafandi hoeari ra ahafewami nandine hiniingimarineapira asu Sisas ai raniwami farifi mamaru. ⁸ Raniyei nindou afindi safi ranai ahei wari

hoandari hoeri fufurühümündi nafini korimarihinda asu bidifiri ai nimi wari emündi kameihi hutühümündi nafini korimarihi hei. ⁹ Nindou afindi bidifiri ranai Sisasindi hanjifoani kefoehi hehi hei asu bidifiri süngunimayei ranai hoafi pukuna karihehindühi hoafiyehü seiya,

“Defitindi ahuri, ranahambo hihifi-hihifindahundo!

God ai ahambo aboedi aboedi-mbiramboane ai Adükarindi ndürinambo asüfu ranahambo.

Godindi ndüri adükarane mbisefomboane,” masei.

Buk Song 118:26

¹⁰ Sisas ai Serusarem ngoafambe tükumefiyua asu ngoafi adükarani ranai hepüni kikirandühi nindou ranai düduyahindühi seiya, “Nindou düdi rana?” masei.

¹¹ Nindou afindi-mayei ranai hoafiyehi seiya, “Nindou ndanana Nasaretiündi Gariri hifihündi Godindi hoafi hoafiyu-randeimbi nindou Sisas ani,” masei.

Sisas ai Godindi worambe kefuai mahüfu

(Mak 11:15-19; Ruk 19:45-48; Son 2:13-22)

¹² Sisas ai Godindi Worikimi hüfu nindou ranühi sesi napo kakifihimbori siseyei wakirihindühi ninoumayei ranaheimbo bukürümafoarearu. Raniyu ai kaki sisefe rambo fondiyo asu nindou bidifiri ai wupufo nimari-mombo siseru-rundeimbi nimari fondi ra hihiri-mafoareapuri. ¹³ Raniyu ai hoafiyundürühü yahuya, “Sapo Baiborambe sürü mapaiaro ra yare hoafiyohü yahoya, ‘Wandi wori ranana didibafife worane mbise-imboyei,’ mehu. Nga asu se wori nda nimboe hüm-buhüni nindouyei dibonapife worimbo-arihinda?” mehupuri. ¹⁴ Nindou himboatihari asu nindou tjarari moaruwaimbi ranai Godindi wori ranambe tükumehinda Sisas ai aboedimareandüri. ¹⁵ Godimbo sesi sihou-rundeimbi bogoriyomo asu ahinümbi hohoanimo yamundu-rundeimbiyomo ranai hoeirundane, Sisas ai hepünifeimbi moatükuni ramareanda asu ni-moakidibou ai pukuna hoafi karihehindühi Godindi wori ranambe seiya, “Defitindi ahuri ranahambo hihifi-hihifimboani,” maseiamboemo asu ai rani-moatükuni ranahambo nginindimemo. ¹⁶ Raniyomo asu ai Sisasimbo düdururühi yahomoya, “Se nine-hoafi ai hoafayei ra himboriyafai?” mehomondamboyu. Asu Sisas ai simbori ahamumbo hoafiyuhü yahuya, “Anihondane, ro ra himboriyamboanahi. Asu se moai hoafi Baiborambe mengoro nda hoeirundiyo? Sapo ai yare hoafiyowohü yahoya,

‘God, Se nimori akidibou asu

akidibou hondü titihündi ranahei yafambe boaroworani animbo

asu ai Sihambo adükarani sei ndorih hoafimbeyai-amboane,’ meho ra,”

Buk Song 8:2

mehu. ¹⁷ Raniyu Sisas ai ahamumbo yare hiniñgirea-puri haya Betani ngoafina ranühi apombo mahu.

Sisas ai hoafimayua nimi fik süfuri nahurai nimbimayo

(Mak 11:12-14, 20-24)

¹⁸ Hapoadumbo siambe hondü Sisas ai adükarani ngoafina hihirifi nafi huhüyu asu ai wembombomayu.

¹⁹ Raniyu ai huhünda nafikimi fik nimindi ranai maning-gowa hoeire haya rani sowana mahu. Asu moai nimindi ranifihimbori fik hisi ranai kiaro, nga moani emündi yanggiri maning-gowa hoeimareandi. Raniyu asu ai nimi ranahambo hoafiyuhü yahuya, “Nimi ndanimbafimbori ndani se ngiri asükaindafi hisindafi,” mehua, asu nimi ranai moani mamihari hoafi ningoambe nimbimayo.

²⁰ Raniyomo asu ahambo süngururü-rundeimbi ranai ai ramareandi ranahambo hoeiru houmbo hepünafundühi düduyafundühi yahomoya, “Nüñgumareandamboyo fik nimindi ranai moani yahurai nimai hamindi nimbimayo rana?” mehomo. ²¹ Raniyu Sisas ai simbori ahamumbo hoafiyupurühi yahuya, “Ro sihamumbo anihondumboanahi hoafehapuri, asu se anihondumbondundühi moani yimbu hohoanimo-koateayomo ana, seamboani ro nimi ndanahambo ramariheandi nou randumboemosi. Nga se hifi wafu ndanahambo hoafindimondühiya, ‘Se firihoe fi hawa sihafihari hanifi siriwara himo peyafi,’ ehomo ana, ra ai randifemboe. ²² Asu se anihondumboru houmbo nini-moatükunimboyo sihamundi didibafife ra hoafemo ana, asu se rani-moatükuni ra ndowandumboemo,” mehupuri.

Sisasimbo düdi nginindi masagado yahomo houmbo düdumefundi

(Mak 11:27-33; Ruk 20:1-8)

²³ Sisas ai Godindi worimayo ranambe kefuai hu tüküfi nindou bidifirambo hoafi yamundeandürühi maninggu. Raniyo asu Godimbo sesi sihou-rundeimbi bogori nindouyomo asu nindouyei bogori nindouyomo ranai ahambo-so tüküyafu düdururühi yahomoya, “Nüñgu-nahurai nginindiyo se yahurai nda sowandifi hawa ndani-moatükuni refembo rana? Nindou düdi sihambo nginindi yahurai ra masaganin-a?” mehomondamboyu. ²⁴ Asu simbori Sisas ai ahamumbo hoafiyupurühi yahuya, “Ro-amboani sihamumbo awi mami düdufe düdundaheapurimboyahi. Asu se wandi düdufe ranahambo hoafi weindaharundi ana, sihamumbo nine-nginindi ro sahamindi hehea rani-moatükuni rarihe arihandi ranahambo hoafindahapurimboyahi. ²⁵ Asu dagüdamboe Son himoni nindou hundüriyo rambo hohoanimo masemündu rana? Rani-moatükuni ra Godindi-mayo tüküfemboyo asu nindouyei-mayo tüküfemboyo?” mehupuramboemo. Raniyomo asu ai ahamundihoari bogo simbori hoafiyomondühi yahomoya, “Nini hoafi sihiri ra hoafimandefa? Asu sihiri ahambo hoafiyahundowohüya, Godindi-mayo tüküfemfeyo ane asefi ana, asu ai simbori sihefimbo rande hoafindümunühiya, Nimboe refe ana, asu se Sonimbo anihondumbofo-koatememoa? mbüsü düdündüfimunimbui. ²⁶ Asu sihiri rarihu hoafiyefühi, Rani-moatükuni ra nindou-yafe-mayo tüküfemfeyo

ane, asefi ana, asu nindou ranaheimbo yihimbo-ndihurimboyefi, nimboe sapo nindou ranai Sonimboya, Aiana Godindi hoafi hoafiyu randeimbi nindoumayu ani aseimbohunda," mehomu. ²⁷ Raniyomo asu ai Sisasimbo hoafiyomondühi yahomoya, "Rani-moatükuni ra ro moai fifirihundi," mehomondamboyu. Asu ai ahamumbo simbori hoafiyuhü yahuya, "Roamboani ro ngiri sihamumbo hoafindahapuri dagüdamboe ro hohoanimo ra sahamindi hehea rani-moatükuni rarihe arihandi ra," mehu.

Sisas ai afindi mami ranahandambo nimori yimbu ranahandi kafoefe hoafi hoafimayu

²⁸ Sisas ai yahuya, "Asu haponda se ra nünguru hohoanimoyomondühiyomoa? Mamimbo nindou mami ai nindowenihi nimori yimburapiri henüngumboyu. Ai hu ahandi amonjo nimorimayu ranahambo hoafiyundühi yahuya, 'Wandi nimori nda, se ngafi wofi hisi nümbüri ranambe ratüpurindafi,' mehu. ²⁹ Asu nimori ai yahuya, 'Ro ratüpurimbo moei samboanahi,' mehu, nga asu süngunambo hohoanimoyu hoeireanda mayoa ai ratüpurimbo mahu. ³⁰ Raniyu asu afindi ai akidambo sowana hu mami hoafi yahurai yare hoafimayundo. Asu nimori ai yahuya, 'Yini Ape, ro ngamboyahani rani ratüpurimbo,' mehu, nga asu süngunambo ai moai hu. ³¹ Nimori yimbu ranai nahaniyu sapo afindi ai hoafimayu süngu himboriyu haya ramareanda?" mehuamboemo. Asu nindou ai hoafiyomondühi yahomoya, "Amonjo nimori ai," mehomondamboyu. Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, "Ro sihamumbo haponda hoafehapuri nda, Nindou takis kaki sowandümo-rundeimbi asu nimorehi nindowenihi birabiriyei rihündeimbi ranai sihamumbo ngasündihipuri hehi ai boatei God nginindi hifandarandi ranambe karefoehindi. ³² Nga nimboe Son sihamumbo sowahi tüküme-fiyu ra ai sihamumbo sapo nafi aboedi süngumbeyafunda yahumboyu nafuimayupuri. Nga asu se moai ahambo anihondümborüwuri. Nga asu nindou takis kaki sowandümo-rundeimbi-memoyomo, asu nimorehi nindowenihi birabiriyei rihündeimbi ai yanjiriyei ahambo anihondümborüwuri. Rani-moatükuni ra se hoerundisi, nga asu se moai süngunambo yaru ni-ngomo hohoanimoyomondani wani asu ahambo anihondümborüwuri," mehu.

Nindou moaruwai wofi hisi nümbüri hifandimarundi kafoefe hoafi

(Mak 12:1-12; Ruk 20:9-19)

³³ Sisas ai hoafiyuhü yahuya, "Awi se ngorü kafoefe hoafi ranahambo himborindimo. Mamimbo nindou mami hifi ahambüri ai wofi hisi hifoare mbura ginirimayu. Asu nümbüri ranambe wofi hisi ra boboeyorambohunda hipiri nafimarandi. Asu nümbüri ranambe nimoamo hafo gigungiyo ramböhunda yibadi ngerira hafu hiningimareandi. Raniyu asu ai muñgumoatükuni ra raraore mbura nindou kaki semindimbo ratüpuriyomo-rundeimbi ranahamundi warambe hiningire haya, ngorü hifina anguni mahu. ³⁴ Ndeara

wofi hisi ranai süfiyoani nindou ranai ratüpuriyomo rundeimbi ranahamumbo nindou nümbürambe ratüpurimemo ranahamumbo sowana koamariphepura mahomo wofi hisi ra semindimbo. ³⁵ Raniyomo asu nindou wofi hisi nümbürambe ratüpuriyomondühi maningomo ranai nindou ahandi koamariphepura mahomo ranahamumbo mbumaripundümo. Ngorümbo bubururi, ngorümbo hifokoarüwuri asu ngorümbo nimoeinambo-maruri. ³⁶ Raniyu asükaiyu nindou ranai ahandi ratüpuriyomo-rundeimbi bidifiri afindi safi koariphepurane, nindou nümbürambe maningomomemo ranai ahamumbo mami horombo bidifirambo ramarüpurü nou yahurai ramarüpurü. ³⁷ Raniyu nindou ranai bidifiranambo hondü ahandi nimori ranahambo ahamumbo sowana koamariphepura. Raniyu ai yare hoafiyuhü yahuya, 'Nindou ranai awi wandi nimori ranahambo ndondüwurühi ahandi hoafi himborindimboemosi,' mehu. ³⁸ Nga asu ai ahandi nimori ranahambo hoerüwurühi ahamundihoari yahomoya, 'Nimori ndanana sapo nümbüri ahambüri ndi nimorani. Awi sihiri ahambo haponda hifokoandihurühi animbo asu sihiri ahandi-mayo napo ra fufundihumündefomboane,' mehomu. ³⁹ Raniyomo asu ai ahambo mburündümo nümbürambeahindi himborani pirüwuri houmbo houmbo hifokoamarüwuri." ⁴⁰ Sisas ai yare düdufihü yahuya, "Asu wofi hisi nümbüri ahambüri ai asükaindu tükündüfihü ra, nindou ahandi nümbüri hifandimarundi ranahamumbo nüngumandeapura?" mehuamboemo. ⁴¹ Asu ai hoafiyomondühi yahomoya, "Nindou moaruwai ranahamumbo nindou ranai hifokoa-ndeapurümbui. Rananimbo asu ai nindou bodimondambo ahandi nümbüri ra dagapurani asu ai hifandundühi wofi hisi süfi-ambe nindou ranai nümbüri ahambürimbo bidifiri dabudomboemo," mehomu. ⁴² Raniyu asu Sisas ai ahamumbo hoafiyuhüyahuya, "Awi, se moai hoafi Baiborambe apenijgo ra hoerundiyo? Hoafi ra yare hoafiyowohüya, 'Worimboru-rundeimbi nindou ai worimbombo kambohoani moaruwai ra moani yaru moei yahomo masihoemo, asu kambohoani ranai moani ndoriphepura hamindi kambohoanimbofe tüküme-feyo. Rani-moatükuni ra Adükari ai ramareandane, nga rani-moatükuni ra ro hoerihunda aboedi hamindane, asefi,'

Buk Song 118:22-23

mehu. ⁴³ Ranimboane asu sihamumbo hoafehapuri, 'God nginindi hifandarandi ranamboani sihamumbo saihündi-mayo ra ndemündü haya asu nindou didiyei ai hisi aboedi hifandarandambe tüküfembohunda ranaheimbo dagadüribui. ⁴⁴ Nindou düdi ai kambohoani ranawami pirayu ana, ai muñguna hürühümbo yagudümbui. Asu kambohoani ranai nindou ranahandi wami pirayo ana, ranambo ndüninderimboe," mehu. ⁴⁵ Raniyomo asu Godimbo sesi sihou-rundeimbi nindou bogoriyomo asu Farisi nindouyomo ranai Sisasindi kafoefe hoafi ranahamboya 'Yihoefomboani yare kafoare hoafayu,' yahomo fifirimarundi. ⁴⁶ Raniy-

omo asu ai ahambo mbuimündumbo yahomo houbombo hohoanimomemo. Nga asu ai nindou afindi ahambo wakireri menjoro ranaheimbo yihimbomarunduri, nimboe sapo ai Sisasimboya, Ai Godindi hoafi hoafiyurandeimbi nindoumbofimboani masei ranimbo wambo.

Sisas ai nimorehi semindi simboani sesesimbo kafoefe hoafi hoafimayu
(Ruk 14:16-24)

22 ¹⁻² Asu asukai Sisas ai kafoefe hoafinambo hoafiyundurühiyahuya, "God nginindi hifandarandi ranana ndahurai-ane. Mamimbo adukari bogori nindou ai nimorehi semindi sesesimbo sesi raro fikimi-fikimire masihendi ahandi nindowenihini niori ai nimorehi semindimbomayua. ³ Raniyu ai nimarumbo ahandi ratupuriyomo-rundeimbi nindoumbo koamarihepuri nindou bidifirambo sesesi si ranifihitukundafundi yaho hoafiyopurimbo. Nga asu rani-simboani nindou ranai moai tukufembo hohoanimoyomo. ⁴ Raniyu asukaiyu ai ahandi ratupuriyomo-rundeimbi nindou bidifirambo koamarihepuri. Ai yare hoafiyuhü yahuya, 'Wandi sesesimbo si ranai ndeara nafiramindimboane. Burmakau anamindi asu ninihondi bidifiri wowondumbi wandi hifokoaru mandu didiboadiru nafiramindimboane. Nga se difomo nimorehi semindimbo sesesi ra sesimbo,' yahu hoafiyu koamarihendi. ⁵ Nga asu nindou ranai moai ahamundi hoafi himboriyomo hou homo, nga wani. Nga ai ahamundi hohoanimomemo süngu ahamundi ratupurimbo bukürimefoundi. Nindou mamii ai ahandi nübürinambo-ndefi, mamii ai ahandi stoa worinambofi raraomarundi. ⁶ Asu bidifiri ai nindou ranahandi ratupuriyomo-rundeimbi ranahamumbo mburupundümo houbombo bubuhaiyomopurühi hifokoakomarupuri. ⁷ Raniyu asu bogori nindou-mayu ranai ranimbo ngusüfoambe moaruwairirühiyu ahandi ami ranahamumbo koamarihapura ai homo nindou hifokoaru rundeimbi-memo ranahamumbo hifokoakofoarupurühi ahamundi ngoafi ra hai kamandu kamandu marundi. ⁸ Raniyu asu ai ahandi ratupuriyomo-rundeimbi ranahamumbo hoafiyuhü yahuya, 'Wandi nimorehi semindimbo sesesi si ranai ndeara nafiramindimboanesi, nga asu nindou fandifembo hoafimayahi ranai moei mehomo, nga ngiri wandi worambe difomo. ⁹ Nga haponda se ngomo muḡuambo bogori nafi ranihünda muḡuambo nindou hoeindundühi ana, hoafindimondani nindou afindi safi wandi sesesimbo si ranühi ai mbifandundamboane!' mehuamboemo. ¹⁰ Raniyomo asu ahandi ratupuriyomo-rundeimbi ranai muḡuambo nafi bogori ra homondühi muḡuambo nindou hoeirupurühi gugurimarundi. Nindou bidifiri aboedi, bidifiri moaruwai kapeihii, ranai muḡu fandafandambo nimorehi semindi sesesimbo fondi ra nindou yanggiri güremareandi.

¹¹ Raniyu bogori nindou ai nindou mafandandi ranaheimbo himboasafimbo huwane nindou mamii ranai

sesesimbo houbombo hoeari yihuruyimindi-koate mamaruwa hoeimariri. ¹² Raniyu asu bogori nindou ai ahambo düdurirühi yahuya, 'Wandafi, se ra nünüguyafafoamboyafi sesesimbo sihi houbombo hoeari yihuruyimindi-koate tukümefoandi ndana?' mehundoa asu nindou ranai moani hoafi-koate siri yare mamaru. ¹³ Raniyu bogori nindou ai ahandi ratupuriyomo-rundeimbi ranahamumbo hoafiyuhü yahuya, 'Nindou ranahambo yiri wari hüputupundümo houbombo weindani nimbi nimaro-ambe pinduwuri. Rananimbo ai heindühi yahafi hitimbirandamboane,' mehu. ¹⁴ Ndeara Sisas ai hoafiyuhüya, "Nindou afindimboyo fandifembo hoafimayonduri, nga asu moani yimbu mamii yanggiri ranaheimbo dibonimayonduri," mehu.

Takis kaki sai hohoanimo ranahambo Sisasimbo düdumarihori

(Mak 12:13-17; Ruk 20:20-26)

¹⁵ Farisi nindou ai homo Sisas hoafayu ranahambo nini düdufe hoafi sihiri hoafindefühi ranambo yirümondihurimbo yahomo fifirimarundi. ¹⁶ Raniyomo ai nindou ahamumbo sünguripuri-rundeimbi asu Herotindi süngururü-rundeimbi bidifiri ranahamumbo Sisas-sowana koamarihopuri. Ai homo Sisasimbo-sotüküyafu hoafiyomondohü yahomoya, "Nindou yamundo-randeimbi, ro sihambo fifirihuninimboanefi se anihondumbo hondü hoafiyafi arandi ra. Nindou ai nine-hohoanimo hohoanimoyei ranahambo se afindi hohoanimokoate seana Godindi anihondü hohoanimoranhambo yamundo randühanafi. Asu seana sihafii himboahü muḡua nindou simogodühanei. ¹⁷ Ranana asu se yihoefimbo hoafiyafimuni. Se ra ranimbo nünguro hohoanimoyafühiyafa? Romiyomondi nindou bogori Sisar ranahambo takis kaki saimbo ra aboediyo waniyo?" mehomondamboyo. ¹⁸ Nga asu Sisas ai ahamundi nine-hoafi moaruwai fifirarundi ranimbo fifireandi. Raniyu asu ai ahamumbo hoafiyupurühi yahuya, "Awi seana nindou yimbu yafambeimbanemo! Se ra nimboe wambo ngorüsüngufendirimbo yahomo houbombo rana? ¹⁹ Naha ndühi wambo kaki hoari takis-ambe sihefembo-mayo ra nafui-yomondiri," mehuamboemo. Asu ai ahambo kaki hoari ra sowandümo homo nafuimemondo. ²⁰ Raniyu asu ai ahamumbo hoafiyuhü yahuya, "Se ra dade ngusumboariyo asu ndüriyo kaki ndanifihii apa-iaro rana?" mehuamboemo. ²¹ Asu ai ahambo simborii yahomoya, "Adukari bogori nindou Sisar ranahandane," mehomondamboyo. Asu Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, "I awi refeanasi nine-moatükuni Sisarindayo ahambo sihefemboane, asu nine-moatükuni Godindayo ahambo sihefemboanesi," mehuamboemo. ²² Raniyomo asu ai rani hoafi ra himboriyomo houbombo hepünafundühi ahambo ranühi yaru hinngirüwuri houbombo ndamefundi.

Nindou yifihündi botife hoafi ranimbo Sisasimbo düdumemondo

(Mak 12:18-27; Ruk 20:27-40)

²³ Mami rani sihi Sadyusi nindou bidifiri ai Sisas sowana tükumefundi. Rani nindou ai-ana ngiri nindou yifihündi botindife-ndandi yahomo rundeimbi nindouyomo. ²⁴ Raniyomo asu ai Sisasimbo düdurüwurühi yahomoya, "Nindou yamundo-randeimbi, Moses ai yare hoafiyuhü yahuya, 'Nindou mami ai nimori-koate yifinduanani ana, asu ahandi akidi ai ahandimayo nimorehi kai ra ndemündi haya yifimayu ranahandi fondühi farihfembo-hünda ahandi nimori ra amonngoandi nimori-mbiyuwamboane,' mehu. ²⁵ Horombo yihoefti mbusümo apodoho mami 7 ranai maningomo. Amonngo hondü ai nimorehi ra semündü haya nimori mbuimindi-koate yifiyuhüyu asu ai nimorehi ahandi ra ranikimi akidimayu ranahambo hiningimareandi. ²⁶ Ranikimi akidimayu amboani yaurai amonngo hondü ai ramefiyu nou ramefiyu. Raniyu asu ai ranikimi akidi ngorü mbusümondi amboani ngorü yahurai ramefiyu. Moani mami yahurai yangiri homo-homombo bidifirani akidi hondü 7-mayu ranahandifihü tūmareandi. ²⁷ Ndeara bidifiranambo hondü nimorehi ranai yifimayo. ²⁸ Nga asu süngunambo nindou yifihündi yangiri botifembo si tüküfeambe ra nimorehi ranai nindou dadi nimorehimanda? Apodohomami ranai sapo ahambo muṅguambo masowandümo anesi," mehomondamboyu. ²⁹ Asu Sisas ai ahamumbo simbori hoafiyuhü yahuya, "Awi seana hihindi hohoanimombü nindou-anemo! Awi seana nimboe sapo Baiborambeahindi hoafiyo asu Godindi nginindiyo ra fifirifekoate-wambo ranimboanemo. ³⁰ Nindou yifihündi botehindi ana, ai sapo sūnambeahindi nendi sūnambe amarimo yahurai tükündahindühi animbo asu ai ngiri nimorehi nindoweni-hühi ndahindi, nga wani. ³¹ Asu sapo nindou ai yifihündi botife ranimbo ra, awi se moai God ai Bukambe siheimbo hoafimayundüri ra hoeirihindiyo? ³² Sapu ai yare hoafiyuhü yahuya, 'Ro-ana Abrahamindi God-anahi, Aisakindi God-anahi, asu Sekopindi God-anahi!' mehu. Aiana yangiri nūngumbi nindou-yafe God-ani asu ai yifihündi-yafe Godiyupoani," Sisas ra mehu. ³³ Nindou afindi ranai rani hoafi ra himboriyei hehi Sisasindi yamundife hoafi ranimbo mahepūnahindi.

Nine ahinümbi hohoanimo bogorayo ranahambo hoafimayu

(Mak 12:28-31; Ruk 10:25-28)

³⁴ Rani hoafinambo Sisas ai Sadyusi nindou ahamundi hoafi kikimareapuri. Raniyomo asu Farisi nindou ai rani hoafi ranahambo himboriyomo houmbo ai mamühi gugurimefundi. ³⁵ Raniyu asu nindou mami ahamundi mbusümo ahinümbi hohoanimo fifireandeimbi ranai mami düdufe Sisasimbo randihini hoeindihini yahu-haya düdumariri. ³⁶ Ai ahambo düdurühi yahuya, "Yamundo-randeimbi nindou, naha

ahinümbi hoafi ranaiyo moani adükari hamindayo?" mehuamboyu. ³⁷ Asu Sisas ai simbori ahambo hoafiyundühi yahuya, "Adükari sapo sihafü God rana-hambo, sihafü ngusüfo muṅguambo, sihafü hohoanimo muṅguambo, yifiafi muṅguambo ranambo ngusüfo pandowori. ³⁸ Rani ahinümbi hohoanimo ranane ai weangurühididi asu moani adükari hamindayo. ³⁹ Asu ngorü ahinümbi hoafi adükari rani-kiminindi ra ndahurai-ane, 'Se ngunindambüri ranaheimbo ngusüfo pandowandüri sapo se sihafü fimbo rawarowandi nou.' ⁴⁰ Mosesindi muṅguambo ahinümbi hohoanimo aho ranane asu Godindi hoafi hoafiyomo-rundeimbi nindou-yomondi yamundife hohoanimo ranane muṅguambo ranana yimbu adükari ahinümbi hoafi ra nimindühane," mehu.

Sisas ai düdi Kraisayu yahu haya düdumefiyu

(Mak 12:35-37; Ruk 20:41-44)

⁴¹ Farisi nindou ai guguriyafu mamarimonda Sisas ai ahamumbo düdufipurühi yahuya, ⁴² "Se ra Kraisimbo nūnguru hohoanimoyomondühiyomoa? Ai ra dadi amoao mamiyomondambe-ahindiyua?" mehuamboemo. Asu ai simbori hoafiyomondühi yahomoya, "Ai-ana Defitindi amoao-ambeahindani," mehomondamboyu. ⁴³ Asu ai ahamumbo düdureapurühi yahuya, "Asu nūngufemboyo Yifiafi Aboedi ranai Defitimbo hohoanimo ngusüfoambe horimarera asu ai Krais ranahambo Adükari-ani mehundoa? Defit ai yare hoafiyuhü yahuya, ⁴⁴ 'Adükari Ai wandi Adükariambo yare hoafiyuhü yahuya, "Wandi wari hondüni ndanühi ndando nimandifi ngafimbo asu sünguna sihambo hürütümbi nindou sihafü yirümbo hoarehi hiningindiheamboyahü,"'

Buk Song 110:1

Defit ra-mehu. ⁴⁵ Defit ai Krais ahambo Adükari yahundo marandane. Asu nūngufimboyo Krais Ai Defitindi ahuirayu rana?" mehupuri. ⁴⁶ Asu nindou mami ai-amboani moai Sisasindi düdufe hoafi ranimbo simbori hoafiyundo, nga wani. Raniyomo asu ai rihünda peyomo houmbo ahambo düdufembo ahinirurühi asu ai moai ahambo mami düdufe amboani düduyafundo rundi, nga wani.

Sisas ai ahinümbi hohoanimo yamundurundeimbi asu Farisi nindou ranahamundi hoafi ranimbo ahini hoafimayu

(Mak 12:38-39; Ruk 11:43, 46; 20:45-46)

23 Raniyu asu Sisas ai nindou afindi ahambo wakireri mengoro ranaiyei asu ahambo süngururü-rundeimbi-memo ranaiyomo aheimbo wataporimbomarandüri. ² Ai yare hoafiyundürühü yahuya, "Ahinümbi hohoanimo yamundu-rundeimbi asu Farisi nindou-anemo ai siheimbo yamundifembo Mosesindi fondi kosiründümo houmbo aningomo. ³ Ranimbo-hündambo animbo asu se himborindei süngundhindi nini-moatükunimboyo ai se rarihi yahomo houmbo

hoafemondüri ranimbo. Nga asu se nine-moatükuni ai rawarundi rasungu randihimboyei, nga wani. Aiana hoafi yangirane ai rarihi rarihi-emo, nga asu ai ahamundihoari refembo ana, ngiri randundi.

⁴Ahamundi ahinümbi yamundife hoafi ra tinjümbi moatükunane. Ai-ana nindou amuriyei daboahamindiwami nimboreimbi moatükuni ai mbisahümündia yahomo houmbo hüputüpuründümo nandundühanemo. Asu aiana ahamundihoari ngiri akidou amboani nimboreimbi moatükuni ai manandundi ranahambo semindimbo moai farihouwuri, nga wani. ⁵Nindou ai yihoefimbo hoeimbirihimuni yahomondühanemo ai nindou himboahü munju-moatükuni ra yaru arundi. Ai didibafife wadagi adükari güdu mburu yihururündümo arundi. Asu ai ahamundi hoeari rani himborifihimuni moani rani-poanimbo yihuru yihurumarundi. ⁶Aiana nimarifondi aboedühi nimarimboane hohoanimoyomo arundi afindi sesesimbo si simboanane asu Suda-yafe rotu wori ranambe diridühi nimarimbo-anemo hohoanimoyomo. ⁷Aiana nindou ai ahamumbo nindou afindi fandifeambe yihoefimbo hihifimbirihümuni, yahomo asu yihoefimbo yamundurundeimbi nindou-anemo mbisahümuni mbirihündi, yahomombo-anemo hohoanimoyomo arundi. ⁸Nindou ai siheimbo yowani yamunde-randeimbi nindou mbisahindürimboyei, nga wani. Seana moani mami apodoho apodoho mami yangirane, nga sihei Yamunde-randeimbi Nindou aiana moani mami ai yangirani anungu. ⁹Asu se nindou mami hifi ndanühinda ranahambo ahinindihorühi hoafindeihya 'Ape' mbiseimboyei, nimboe sapo sihei Ape mami yangirani sünambe amaru. ¹⁰Asu nindou ngorü siheimbo hoafindeihya 'Yamundo-randeimbi' mbiseimboyei, nimboe sapo sihei yamunde-randeimbi Kraisi yangirani. ¹¹Nindou düdi ai sihei mbusümo nindou adükari hamindi anungu ana, asu ai sihei ratüpuriyurandeimbi nindoumbofi mbünunguwamboane. ¹²Nindou düdi ai ahandihoari nindou adükaranahi ehu ana, ahandi ndüri hifinambo gadimboe. Nga asu nindou düdi ai ahandihoari hifinamboareandi ranai ana ahandi ndüri adükarihimboe."

Sisas ai ahamundi yimbu yafambe moaruwai hohoanimoyomo yaru arundi ranimbo hoafimayu

(Mak 12:40; Ruk 11:39-52; 20:47)

¹³"Ahinümbi hohoanimoyomo yamundurundeimbi nindou-anemo asu Farisi nindou-anemo, hipoanimboembou-anemo. Awi seana yafambe yimbumbiyomo houmbo-anemo! Seana nindouyei ngusümboarühi God nginindi hifandarandi ranahambo yipuri papiru hiningiru arundi. Asu se sihamundihoari amboani moai ranambe kefoau homo-rundi. Asu asukai se moai nindou didiyei ai ranambe kefoefembo yifiraye ranaheimbo hiningiwura kefoehi hüsi, nga naf gürarundi. ¹⁴[Ahinümbi hohoanimoyomo yamundurundeimbi nindou-anemo asu Farisi nindou-anemo, se hipoanimboembou-anemo. Awi seana yafambe yimbumbiyomo houmbo-anemo! Seana sapo nimorehi kai animboei

ranaheimbo wosihoafori hoafiyomondündürühanemo asu se ahei wori kosaründimo. Rananemo asu se nindou ai hoembirihimuna yahomo houmbo Godimbo moani gedühi didibafiyomondühi homo arundi. Raninimbohündambo animbo sungunambo sihamundi tinjirifo ra moaruwai hamindi tükündifepurimboe!]¹⁵ Ahinümbi hohoanimoyomundurundeimbi nindou-anemo asu Farisi nindou-anemo se boboharindümo! Awi seana yafambe yimbumbiyomo houmbo-anemo! Seana botiwami hoe haggifo-sungu homo arundane asu hifi-sungu homo arundane ra nindou mami sihamundi sungurapuri randeimbi tükife ningombo kokombohündambo-anemo. Nindou ranai sihamundi sungurapuri-randeimbi nindou tüküfiyuwanane asu randüwuranai ai hiambe naf gadümbui sapo se-amboani ahandi nou. Ranani nindou ranai se rarundani ahandi moaruwai hohoanimoyomo sihamundi moaruwai hohoanimoyomo ranahambo ngasündearandi. ¹⁶Nindou himboatihari nindou amurambo naf nafuimbo-memo, se hipoanimboembou-anemo! Seana nindou yamundundühiya, Nindou düdi ai ninimboyu dabarifihimuni Godindi wori ranahambo dükare ranifihimuni dabarefiyu ana, ra moanane. Nga asu nindou düdi ai gor Godindi wori ranambe engoro ranifihimuni dükare dabarefiyu ana, asu ai rani-moatükuni refembomayu ra anihondumbo rambireandamboane yahomo arundi. ¹⁷Seana himboatihari hohoanimoyomo-koate nindou-anemo! Nini-moatükuniyo ai moani ahinümbi moatükun-ayo, gor ranaiyo asu Godindi wori ranaiyo? Gor ai Godindi worambe yangromboane asu Godindi moatükuni hondü nahurai tükefeyo. ¹⁸Asu asukai seana yamundundühiya, Nindou düdi ai sesi sihefe hasihoni ranahambo dükare ranifihimuni dabarefiyu ana, ra moanane. Nga asu nindou düdi ai sapo sesi sihefe hasihoni raniwami sesi asihefeyo ranahambo dükare ranifihimuni dabarefiyu ana, asu ai rani-moatükuni refembomayu ra anihondumbo rambireandamboane yahomo arundi. ¹⁹Awi seana nindou himboatiharanemo! Nini-moatükuniyo ai moani ahinümbi moatükunayo, sesi asihefeyo ranaiyo asu sesi sihefe hasihoni ranaiyo? Sesi, sesi sihefe hasihoni raniwami yangromboane asu sesi ra Godindi yangiri tükefeyo. ²⁰Ranimboane asu nindou düdi ai sesi sihefe hasihoni ranahambo dükare dabarefiyu ana, mungu moatükuni raniwami engoro ranahambo kameihimuni ranifihimuni dabarifihimuni. ²¹Asu nindou düdi ai Godindi wori ranahambo dükare ranifihimuni dabarefiyu ana, asu God ai wori ranambe anungu ranifihimuni kameihimuni dabarifihimuni. ²²Asu nindou düdi ai sünü ranahambo dükare ranifihimuni dabarefiyu ana, asu ai sapo Godindi nimari hifandimbo fondi asu ai mare fondi raniwami amaru ranahandi-ihimuni kameihimuni dabarifihimuni. ²³Ahinümbi hohoanimoyomo yamundurundeimbi nindou-anemo asu Farisi nindou-anemo, se hipoanimboembou-anemo! Awi seana yafambe yimbumbiyomo houmbo-anemo! Se-ana munjuambo akidibou sesambefembo moatükuni wambifi nahurai ranane se

yimunguründümo mburu asu 10 ranahandi ngorü bidifiri ra Godimbo yiboboru asihoemo. Nga asu seana adükari ahinümbi hoafi bidifiri ranahambo ana se hiniŋgirumbo-anemo. Sapo rani-moatükuni hoafi ranana ini ra, nindou muŋguambo ranahambo mami simogodi hohoanimombo hohoanimo, nindou ngorumbo hipoambo hohoanimo, asu anihondümbofe hohoanimo ranane. Godimbo nini-moatükuniyo 10 ranahanda mami bidifiri yibobofe sihefe ahinümbi hoafi ra se hiniŋgindumboemo, nga adükari moatükuni hohoanimo hoafimayahi ranamboani se süngundu ndundi. ²⁴ Seana himboatihariyo hefe nindou ngorumbo nafi nafuimbo nindou-anemo! Seana himboafifi ranahambo simindi hoe ranambe foerimonda hürhoupurühanemo, nga asu kamer ninihondi adükari ra kameihuru sirifoarundühanemo! ²⁵ Ahinümbi hohoanimo yamundu-rundeimbi nindou-anemo asu Farisi nindou-anemo, se hipoanimboembou-anemo! Awi seana yafambe yimbumbanemo! Seana sesi hipiri napo ra himborani moanambühi ranane popoairihoemo, nga asu wagabe ragu ana hüm-buhüni hohoanimo asu moani sihamundi fi ranahambo hohoanimo ranimboane foafusafu hiniŋgirundani tüküra piareandi. ²⁶ Farisi nindou seana himboatihari nindouanemo! Awi se hipiri ranambe ra, wagabe ragu rani boatei popoaindihomondani animbo asu himborani moanambühi ranamboani kameihi aboedi himbondimboe! ²⁷ Ahinümbi hohoanimo yamundu-rundeimbi nindou-anemo asu Farisi nindou-anemo, se hipoanimboembou-anemo! Awi seana yafambe yimbumbanemo! Se-ana yifambe ranahambo yihuruyo hiniŋgifyoani aniŋgo yahurai-anemo! Ranane sapo yifambe ranai moanambühi himborani ranai aboedi himboyo haya aniŋgo, nga asu ragu wagabe ranana yifi hambohamindi fisiŋarümbi moaruwai ranai mamikariyombo foerimboane. Se sihamundi fiambe ragu ra moani yahurai hamindanemo! ²⁸ Yahurai-anemo se-amboani fi moanambühi nindouyei himboahü mbumundi nindou himboemo, nga asu sihamundi fiambe ragu ranana yafambe yimbumbi hohoanimo asu moaruwai hohoanimo ranambo güre pireapurimboane.

²⁹ Ahinümbi hohoanimo yamundu-rundeimbi nindou-anemo asu Farisi nindou-anemo, se hipoanimboembou-anemo! Awi se-ana yafambe yimbumbanemo! Se-ana Godindi hoafi hoafiyomo-rundeimbi ranahamundi yifambe nafiru arundi. Asu nindou aboedi mbumundi manimboei-mayei ahei yifambewami se yihururu hiniŋgiru arundi. ³⁰ Asu rananemo se yaru hoafiyomondühiya, 'Ro horombo sihefi amoao mami maningomo ranambe mbanimboefi-mbonana ngiri ro Godindi hoafi hoafiyomo-rundeimbi nindou ranahambo hifokoefembo farihehupuri.' ³¹ Asu se rani hoafi yaru hoafemo ranana asu se maru sapo nindou didemo Godindi hoafi hoafiyomo-rundeimbimbo hifokoamarüpuri ranahambo nahurai-anemo weindahi nafuiayomo. ³² Refe ana, awi koe se nini-moatükuni sihamundi amoao mami ai ramarundi rani-

fih randu ngomo nafindundümo! ³³ Awi seana amoasiranemo! Seana moaruwai amoasirindi nimori hondanemo! God ai sihamumbo papife hoafinduanisi se haiambe gadimboemo. Nüngundu se ranahambo mafebou-a? ³⁴ Ranimboane asu se himborindimo nda. Ro sihamumbo sowana Godindi hoafi hoafiyomo-rundeimbi nindou, fifirundeimbi nindou asu yamundurundeimbi nindou ranahambo koandiheheapurimboyahi. Rananimbo asu se bidifiri hifokoandupurimboemo, bidifirambo nimifihini hifokoefembohünda pandupurimboemo, bidifirambo Godindi worambe bubundüpuri-moemo. Asu bidifirambo ngorü ngoafihünda heboadüpuri houmo wandüpuri ngomo ngorü ngoafihü tükündafundi. ³⁵ Ranimboane asu nindou mbumundi hifi ndanühi manimboei ranahambo hifokoamarundüra yifimayei, rani muŋgu moatükuni ranahambo se hütiyomo. Sihamundi hüti sünguyoyo sapo nindou ai mbumundi hohoanimo süngurihindeimbi Eberindi sirambeahindi peyo haya ho hombo Sekaraia sapo Berekiandi nimorimayu ranahandifihitümareandi ranahambo hifokoamarüwuri. Se Godindi wori asu sesi sihefembo fondi mbusümo ranambeyo hifokoamarüwuri. Ranimbohündambo animbo sihamundi-wami tiŋirifo ranai nanŋopurimboe. ³⁶ Ro sihamumbo anihondümboanahi hoafehapuri nda. Nindou hifokoaru marundi ranahambohünda tiŋirifo afindanimbo God ai nindou haponda animboei aheiwami nandeandürümbui."

Sisas ai Serusarem ngoafi ranahambo hohoanimomayu

(Ruk 13:34-35; 19:41-44)

³⁷ "Serusaremihünda, Serusaremihünda, se Godindi hoafi hoafiyomo rundeimbi nindou ranahambo hifokoarhipurühi asu se Godindi hoafi semindi hombonindou siheimbo sowana koamarihepuri ranahambo hifokoefepurimbo safombo nimoeinambo-rihüpuri marihünda! Ro sihafi mbusümo nindou animboei ranahambo wagidemindindürühi wari gabudifofendürimbo afindi hohoanimomayahi kakaroko hondi ai ahandi weihoandi mbanendi hoareharamindindürinou. Nga asu se wambo moai refembo raro-safindiri, nga moei masafi. ³⁸ Asu se himborindei. God ai Ahandi wori sihei mbusümo hiniŋgimareandi asu moani fondarimboe. ³⁹ Ro nda siheimbo hoafehandüri, hapondanambe ana se ngiri asukai wambo hoeindihindiri, nga ngo ngombo süngunambo animbo se randihi hoafindeihiya, 'God, Se nindou ai Adükarindi ndürina tükefiyu ranahambo aboedi aboedindiwori,' mbiseimboyei," mehu.

Sisas ai Godindi wori ra biriboemboe yahu haya watorimbomarandi

(Mak 13:1-2; Ruk 21:5-6)

24 Sisas ai Godindi wori ranambeahindi tüküfi haya huwane asu ahambo süngururü-rundeimbi ai ahambo sowana mahomo Godindi wori worimbo-marundi ra nafuiyondowohü hoafiyondombohünda.

² Raniyu asu Sisas ai ahamumbo hoafiyuhü yahuya, "Yini, ro anihondumbo-anahi nda hoafehapuri. Se haponda munguambo moatükuni ra hoeirundai? Ngiri nimoei nda süngunambo ana rande atüboaki-atüboakindo gafuwani hoeindundi, nga munguambo nimoei ra hifini pindihimboyei," mehupuri.

Sisas ai ahambo süngururündeimbimboya tinjirifo tükündifemboe yahu hoafimayu

(Mak 13:3-13; Ruk 21:7-19)

³ Sisas ai Orif Nimi Hifi Wafuambe namaru ane asu ahambo süngururü-rundeimbi ai yangiri hafomo ahambo-so tüküme fundi. Raniyomo asu ai düduyafu hoafiyomondühi yahomoya, "Se yihoefimbo hoafiyafimuni nüngu-simboani rani-moatükuni ra tükümandife? Asu nini-moatükuni boatei tükündifeyoani hoeimandihu sapo se kosimboayafi ranane asu ndeara bidifiranambo si tüküfemboayo ranane ranahambo fiffirindihumboyefi?" mehomondamboyu. ⁴ Raniyu asu Sisas ai simbori hoafiyuhü yahuya, "Awi se hibadumbo nindou ai sihamumbo wosihofori hoafindeimboyei. ⁵ Nga nindou afindi ai tükündafu wandi nduri dukandu hoafindimondühi animboya, 'Ro nda Krai-anahi!' mbisimondühi animbo ai nindou afindi ranaheimbo wosihofori hoafindimondani ai anihondumbondihimboyei. ⁶ Se yifiari hoafi asu yifiari yafui hoafi himborindimboemo. Nga asu se rani-moatükuni ranahambo hibadumbo, nga hepünündafumboemo ranimbo. Rani-moatükuni ra tükündifemboesi, nga asu rani-moatükuni tükefeyo ranahambo ndeara bidifiranambo si ane yahoponi, nga awi wani. ⁷ Hifi hifi ranai simbori yifiarindimboe. Asu adükari bogori nindou mami ahandi nendi ranai ngori adükari bogori nindoundi nendi rani-babidi simbori-simborindimboemo. Hifi bidifiri ranifihisi sesi ai wanindohü asu hifihe ranai tükündifendamboe. ⁸ Munguambo moatükuni ra tükefeyo ranana moani nimorehi ai nimori wakemindimbo asubusi boatei asemindo yahurai boatei-ane tükefeyo. ⁹ Rananimbo siheimbo mbundüründümo tinjirifombi moatükunambe sindundürühi hifokoandundürimboemo. Rananimbo munguambo hifindi nindou ai wandi sünguna sihamumbo yihoarukondühupurimboyei. ¹⁰ Rani-simboani nindou afindi ranai ahei anihondumbofo hohoanimo ra hinjgindihindühi, asu ai ahei ngunindi ranaheimbo nindou amuri hürütümbi nindouyei warühindihindürühi asu aheihofari amboani simbori yihoarukofirindeimboyei. ¹¹ Rananimbo asu Godindi tikai hoafi hoafiyomo-rundeimbi nindou afindi ranai tükündafundühi animbo asu ai nindou afindi ranaheimbo wosihofori hoafindimondani anihondumbondihimboyei. ¹² Ranifihisi animbo asu sapo moaruwai hohoanimo ranai afindi tükündifeyohü nindou ngorumbo hipoambofeihisi ngusüfo pefe hohoanimo ranai akidoundimboe. ¹³ Nga asu nindou düdi ai nini-moatükuni ahambo tükefeyo ranahambo moanane yahu kikihiramündi anüngu ai ngu ngumbo bidifirani si tüküfiyuambe ranana ai aboedambondifimbui. ¹⁴ God nginindi hifandarandi Aboedi Hoafi

ranahambo munguambo hifi ranühi nindou mungu ranaheimbo weindahi bokarihefendürani animbo asu ndeara bidifirani si ra tükündifemboe."

Moaruwai hamindi moatükuni tükündifemboe

(Mak 13:14-23; Ruk 21:20-24)

¹⁵ "Asu moaruwai moatükuni njgombo-mayo sürühoeimbi fondi ranahambo moaruwaimbondeambui ranahambo Godindi hoafi hoafiyu-randeimbi nindou ahandi nduri Danier ai wataporimbomarani ra se hoeindumboemo. (Nindou düdi ai ndani hoafi ra hoeifemboayu ranai hoafi ranahambo ndore fiffirim-bireandamboane.) ¹⁶ Rani-simboani animbo nindou didiyei ai Sudia hifambe animboei ranai hifi wafunambo nimai mbifehoehindamboane. ¹⁷ Rani-simboani ana sapo nindou ahandi worikimi amaru ranai ahandi napo worambe kurayo ranahambo hani semindimbo hihinjgindeambui. ¹⁸ Asu nindou düdi ai ahandi nümürambe anüngu ranai ngiri ahandi hoeari masihendi ra semindimbo hihirindifi ngu, nga wani. ¹⁹ Rani-simboani nimorehi didiyei ai nimori furümbayeiane asu nimorehi nimori titi simindeimbayeiane ranane ranaheimbo moaruwai hamindi tükündifemboe. ²⁰ Se Godimbo didibafindimo rananimbo asu se ngiri afindi ngisihari tüküfeyoambe ane asu moani nimarimbo si ranambe ane ra se ngiri feboundi! ²¹ Rani-simboani tinjirifo afindi tükündifemboe. Horombo God ai hifi sünü nafimaran-dambe peyo haya ho hombo hapondani tükefeyombe ana, moai afindi tinjirifo ndahurai tüküfeyo. Nga süngunambo rani simboani ana moani mungunambo tinjirifo afindi hamindi moatükuni animbo tükündifemboe. Asu randife hayambo ra süngunambo ana ngiri asükaindo tinjirifo yahurai tükündifeyo. ²² Nga asu God ai rani-simboani ranahambo bodifombofe kikihiyimindi-koatembembonana munguambo nindou ranai ngiri aboedamboyahindi. Nga asu God ai munguambo nindou sapo ranaheimbo wandanei yahu dibonimayunduri ranimbohündambo wambo animbo asu hapondani ana God ai rani si ra awi bodifombonde kikihindamündümbui. ²³ Rasimboani nindou bidifiri ai sihamumbo hoafiyehüya, 'Se ndühi himboemo, nga Krai ana ini nda!' mbisei-anane, asu 'Ai ana ini gogu ra!' mbisei-anane ra se nindou ranahei hoafi anihondumbo-ndundürimboemo. ²⁴ Nimboe sapo nindou bidifiri ai tüküyafundühi wosihofori hoafindimondühiya, 'Ro Krai-anahi,' asu 'Ro Godindi hoafi hoafiya-rihandeimbi nindou-anahi,' mbisimbo-memo. Asu ai hepünifeimbi moatükuni nafuindimondühi raniponi nginindi nafuimbo ratüpuri ratüpürindimboemo. Ai nindou sapo God wandanei mehu ranaheimbo amboani ndahurimindimbo mbisimboemo, nga ngirindimo. ²⁵ Rani-moatükuni ranahambo ro horombonaborihe hoafimehapurane, nga se ranahambo himborindimo. ²⁶ Asu nindou ai randihi hoafindeihya, 'Hoeirihisi, Krai-mayu ranai ana nimi wohi furikoate-reandi hifuhani anüngu,' mbiseiani asu se ranini ngomboemo, nga wani. Asu nindou ai randihi hoafindeihya, 'Aiana dibo ndanambe ndanüngu nda,'

mbiseiani wani asu se ranahambo anihondümbon-dumboemo, nga wani. ²⁷ Nga Nindou Hondü ranai ana, sapo wabürüsi sünü muŋgu ranifihü hüfihamindi süfuanipoedi ngu hafuani si boakiboadeamboe yaurai-animbo nindou himboahü tükündüfimbui. ²⁸ Sapo nahanühiyo nindou ai yifiyo haya yifi nimoko ranai moanambühi nggoro ana, ranühi koahoeimbi ranai hei gugurihindühanei.”

Nindou Hondüdi kosimbo si

(Mak 13:24-27; Ruk 21:25-28)

²⁹ “Rani tiŋirifombü moatükuni si ranai ndeara muŋgundoani animbo nimehünou, hüfihamindi ai nimbiranjinderühi asu amoamo ai ngiri sindu. Mupui ai sünambeahindi firibadiyiboai pütapindowohü asu muŋguambo nginindi moatükuni sünambe aningo ranai fifimindimboe.

Aisaia 13:10; 34:4

³⁰ Rani-simboani animbo Nindou Hondü ai tüküfembo nafuimbo moatükuni ranai sünambe weindahi tükündifemboe. Asu hifi ndanühündambo muŋguambo sirihündi nindou ranai arasiranindeimboyei. Asu Nindou Hondü ai sünambeahindi mburüŋgaiwami nungumbo ahandi nginindi asu adükari himboamupuimbo-randeimbi moatükuni ndemündü haya ra dibonde kuduani ranahambo hoeindihimboyei. ³¹ Rananimbo fufuŋi afindi ranai hoafindimboe. Rananimbo asu ai ahandi sünambeahindi nendi ranhamumbo yimbuyimbu hifi ra himboranipoedi nindou muŋgu God ai wandanei mehu gugurifendürimbohünda koandihapura ngomboemo.”

Hoandasüfo nimindi ranahambo yamundife hoafi

(Mak 13:28-31; Ruk 21:29-33)

³² “Asu se hoandasüfo nimindi türüfoarundühi hoananimondimo. Rani nimi ranai ahandi düdüdü ranifihü hoehoi tütükiyohü emündü aforo ana, se fifirundi sapo ranana ndeara hoemboane. ³³ Mami rani-sungumbo animbo asu se hoeindundani muŋguambo rani moatükuni ranai tükündifeyoani hoeindundühi rananimbo se Nindou Hondü ai ngiri amitata kudu, nga yipuri kimani anüŋgu, ra fifirindumboemo. ³⁴ Ro sihamumbo anihondümbonanahi hoafehapuri nda. Bidifiri nindou hifi ndanühi animboei yifihai-koateyeyi-ambe animbo rani-moatükuni ranai tükündifemboe. ³⁵ Sünü hifi ranai ana awarindihomboe, nga asu wandi hoafi ranana ngiri awandihoyo, nga wani.”

Nindou mami iamboani moai Adükari ai tüküfembo si ra fifireandi

(Mak 13:32-37; Ruk 17:26-30, 34-36)

³⁶ “Nga asu Nindou Hondü ai tüküfembo si raninambo nindou mamai-amboani moai fifireandi. Asu rani si tüküfemboayo ra sünambeahindi nendanemo asu Nimori aiani ra moai fifirundi. Nga moani Afindi ai yangirani rani-moatükuni ranahambo fifireamboayo.

³⁷ Nindou Hondü ranai tüküfembo si ranana Noa nunguambe ra simboani nahuraindimboe. ³⁸ Sapo horombo hohoambu ai tüküfe-koateyoambe rani-simboani ra nindou ai moani sesi sahüsi hoe simindei asu nimorehi nindowenihi anamindühiyahi heimbo bidifirani hondü ranambe Noa ai botambe aboeda kamefuendi. ³⁹ Rani-simboani ra nindou ranai rani-moatükuni tüküfemboayo ranahambo moai fifirihindi, nga ai moani siri mbirowohi ratüpuriyei hei-ane asu hohoambu ranai tüküfehü aheimbo pare gogomaramindindüri. Moani yahurai-animbo sünguna Nindou Hondü ai tüküfiyuambe tükündifemboe. ⁴⁰ Rani-simboani ana nindou yimbu ai nümbürambe ratüpurindafandühi nimbafandani animbo, nindou ngorumbo nderümündühi asu ngorü ai moani rande bodiboaderani nungumbui. ⁴¹ Nimorehi yimbu ai mbani hirindafihü nimbafeani animbo asu ngorumbo ndemünduanu asu ngorü ai moani rande bodiboadeandani ningomboe. ⁴² Awi se hibadumbo ningomo, nga nini-simboaniyo sihamundi Adükari ai tüküfemboayo ra se moai fifirundi. ⁴³ Awi se randu hohoanimondimo. Wori aharambüriyu haya hümbühüni nindou ai nini-simboaniyu ahandi worambe hümbühünimbo tüküfemboayo ra fifireandani ana, nindou ranai ngiri apu. Nga ai hümbühüni nindou worambe tükündüfimbui mbüsü haya yangiri günde nimandü ngumbui. ⁴⁴ Ranimbohündambo animbo se-amboani muŋguambo si aho ra hibadundühi nafindündümo nimanidimo. Nga Nindou Hondü ranai tüküfembo ranahambo se mitaniründümo houmbo hidibo-hidiboyomondambeanimbo moani ai sümbundamündü tükündüfimbui.”

Nindou ratüpuriyafanirinandeimbi aboedi asu moaruwai ranahafandi kafeefe hoafi

(Ruk 12:42-46)

⁴⁵ “Asu düdi ratüpuriyu-randeimbi kaowori hohoanimokoate didiboadire-randeimbi fifireandimbi nindouayu? Nindou ranai ana sapo ahandi bogori nindou-mayu ranai ahamboya, ‘Se nindou ratüpuriyomorundeimbi bidifiri-memo ranahamumbo hibadapuri,’ yahu haya kafoariri hiniŋgimariri ranani sapo ai ahamumbo sesi segopurimbo simboani yibobofe segopurimbohünda. ⁴⁶ Nindou ranahandi bogori nindou ai worambe tüküfi hoeirani asu nindou-mayu ranai sapo ahandi bogori nindou ai refembo hoafimayu süŋgu rawareandi ranana nindou ranai moani hihifi-hihifimbiyuwamboane! ⁴⁷ Ro nda sihamumbo anihondümbonanahi hoafehapuri, bogori nindou ranai nindou ranahambo ahandi muŋguambo moatükuni ranahambo hifandimbo bogorimbondiri hiniŋgindirümbui. ⁴⁸ Nga asu nindou ranai, moaruwai ratüpuriyu-randeimbi nindouayu ana, asu ai ahandi fimbo rande hoafinduhü animboya, Wandi bogori nindou ai ngiri awi nimai tükündüfiyu mbüsümbui. ⁴⁹ Rananimbo asu ai ahandi mami ratüpuriyomorundeimbi-memo ranahamumbo piyu haya bubuhaindüpurühi asu sesi dedü wakindeandühi bia

ra ndümündi, nindou bia simindimo-rundeimbi rani-babidi hoanguhü rarandu wakindeambui. ⁵⁰ Rananimbo asu mami simboani sapo ratüpuriyu-randeimbi-mayu ranai ahandi bogori nindou ranai tüküfemboayu ra mitaniramündü haya hidibo-hidiboyuambe animbo tükündüfimbui. ⁵¹ Rananimbo asu ahandi bogori nindou ai ahambo kibodirindiri mbunda asu nindou wosihofori hoafiyeimbi ranambendirimbui. Rananimbo asu ai ranambendifihü heindühi yahafi sisinderimboe.”

Yihoarifambori 10 ranahei kafeefe hoafi

25 “Rani-simboani ana God nginindi sünambe hifandarandi ra ndahurai animbo tükündifemboe. Mamimbo yihoarifambori 10 ranai nindou mami nimorehi semündü haya masüfuwa asu ai ahei ram hai ra fufurühümündi hehi ahambo nafini nafaofihü fihambo mahei. ² Hondahüyahindeimbi-mayei (5) ranai moani hohoanimo-koateyi, nga asu ngorü hondahüyahindeimbi-mayei (5) ranai aboedi fifirihindeimbiyei. ³ Sapo nimorehi hohoanimo-koate-mayei ranai ahei ram ra sahümündi, nga asu moai ram hoe bidifiri fuihümündi. ⁴ Nga asu nimorehi diboadire fifirihindeimbi-mayei ranai ahei hoe hipiri-mayo ranambe hoe fuihümündi ahei ram diboadirihü masahümündi. ⁵ Raniyei asu sapo nindou nimorehi semündümbi-mayu ranai nimai tüküfe-koatemayuwamboyei asu aheimbo yapombo himbo-marandüramboyei moani rarihi yapombo boarihehi hehi kurimayei. ⁶ Raniyo hombo nimbi mbusümondühi nindou mami ranai mihigiyowuhü yahuya, ‘Sapo nindou nimorehi semündümbi-mayu ana nda! Nga asu se ahambo sühüsi nafaofihori fihirihorimindei!’ mehu. ⁷ Raniyei nimorehi-mayei ranai mungu botiyahindühi ahei ram hai ra yimundifembo didiboadomafandihündi. ⁸ Raniyei asu nimorehi hohoanimo-koateyeimbi-mayei ranai nimorehi aboedi fifirihindeimbi-mayei ranai hoafiyeihü seiya, ‘Awi se yihoefimbo ndühi sihei-mayo hoe bidifiri fuisehi, nga yihoefi ana hümaraso,’ masaiamboyei. ⁹ Asu nimorehi aboedi fifirihü-rihündeimbi ranai hoafiyeihü seiya, ‘Yowani, ngiri ndehündi. Hoe ndanana siheimboane asu yihoefimboane ra ngiri simongoründamindimuni. Nga awi hihirindahi ngei stoa worambeahindi se-amboani siheipoanimbo pemindei,’ masahündüramboyei. ¹⁰ Asu raniyei hohoanimo-koate nimorehi-mayei ranai stoanambo hoe pemimbo hihiriyahi mbahei nou ranambo amononimbo nindou nimorehi semündümbi-mayu ranai tükümeffiyu. Raniyei asu hondahüyahindeimbi nimorehi nafirihümündimbü-mayei ranai nimorehi semindimbo sesesi fondi-mayo ranambe nindou-mayu rani-babidi kefoehi mahüsi. Raniyo asu ranambe kefoefe hombo yipuri ra pamaiaro. ¹¹ Raniyei asu süngunambo hondahüyahindeimbi nimorehi bidifiri-mayei ranai tükümeffiyu. Raniyei asu ai rarihi pukuna hoafiyeihü seiya, ‘Adükari, Adükari, se yihoefimbo yipuri sübüdhawamuni digifo,’ sei hoafimayei. ¹² Raniyo asu nindou ranai simbori aheimbo hoafiyundürühi yahuya,

‘Ro siheimbo anihondümboanahi hoafayahi, se ngiri keboehindi, nga roana moai siheimbo fifirihü,’ mehundüri.” ¹³ Sisas ai ndeara hoafi moendireandühi yahuya, “Awi se hibadümbo, nga moai se Nindou Hondü ai tüküfembo si ane asu rani simboanane ra fifirundi,” mehu.

Nindou ngimi ratüpuriyomorundeimbi ranahamundi kafeefe hoafi (Ruk 19:11-27)

¹⁴ Sisas ai asukai hoafiyuhü yahuya, “Rani si tüküfe simboani ranana ndahurai-ane. Mami simboani nindou mami ai ahandi wori ra hininggife hefe ngorü hifina hombo mehu. Raniyo asu ai ahandi ratüpuriyomorundeimbi ahamumbo mborai yahupuri mbura ahandi munguambo moatükuni ahamundi warambe hininggimareandi. ¹⁵ Nindou-mayu ranai ahandi ratüpuriyomorundeimbi ranahamundi ngusüfo nginindi kuru hohoanimoemo rani simogodühi kaki hoari ra ahamumbo yibobore yibumareapuri. Nindou ngorumbo 5,000 kaki hoari sagado. Ngorumbo 2,000 kaki hoari sagado. Asu ngorü-mayu ranahambo 1,000 kaki hoari ra sagado marandi. Raniyo asu ai ahamumbo yare hininggireapuri haya ngorünameffiyu. ¹⁶ Ratüpuriyu-randeimbi nindou sapo 5,000 kaki hoari masemündu-mayu ranai nimehünou kaki ranambo kaki semindi ratüpurambe sihai haya ratüpuriyuhü rani-fihindi 5,000 asukaiyu raniwami masemündu. ¹⁷ Asu mami yahurai safi nindou sapo 2,000 kaki hoari masemündu-mayu ranai kaki rani-fihindi 2,000 asukaiyu raniwami masemündu. ¹⁸ Nga asu nindou sapo 1,000 masemündu-mayu ranai ahandi bogorindi kaki ra semündü hu hifambe kakirihai mbura hifambe dibo samboare hininggimareandi. ¹⁹ Nindou ranahamundi bogori-mayu ranai anguni hu gedühi nungu nungumbo asu ai ngoafina hihirifi hu tükümeffiyu. Raniyo asu ai ahandi kaki nindouambo yibobomareapuri-mayo ranahambo nindou rani babidimbo hoafi diboadondiheapuri yahu haya. ²⁰ Nindou 5,000 kaki masemündu-mayu ranai tüküfi ahandi bogori nindou-mayu ranahambo 5,000 ngorü-mayo ra masagado. Asu ai ranahambo hoafiyundühi yahuya, ‘Adükari, se wambo 5,000 kaki masowandiri, nga awi se nda hoeiro. 5,000 kaki-mayo se masawandiri rani-fihindi ro ngorü 5,000 kaki masahamindihü nda,’ mehuamboyu. ²¹ Asu ahandi bogori nindou-mayu ai hoafiyuhü yahuya, ‘Se aboedi hamindi ramarowandi. Seana aboedi asu anihondümbo hondü ratüpuriyafi-randeimbanafi. Seana moani akidou moatükuni diboadiro-randeimbanafi. Nga asu ranimbohündambo animbo hapondani ana sihambo ro adükari moatükuni hifandimbo amboani bogorimbondihe hininggindiheaninimboyahi. Asu se mborai sühüfi ranahambo rodibo hihifi-hihifinde,’ mehundo. ²² Raniyo asu nindou 2,000 kaki masemündu-mayu ranai-amboani tüküfi ahandi bogori nindou-mayu ranahambo hoafiyundühi yahuya, ‘Adükari, se wambo 2,000 kaki masawandiri, nga awi se nda hoeiro. 2,000 kaki-mayo

se masawandiri rani-fihindi ro ngorü 2,000 kaki masa-hamindihi nda,' mehuamboyu. ²³ Asu ahandi bogori nindou-mayu ai hoafiyuhü yahuya, 'Se aboedi hamindi ramarowandi. Seana aboedi asu anihondumbo hondü ratüpuriyafi-randeimbanafi. Seana moani akidou moatükuni diboadiro-randeimbanafi. Nga asu ranim-bohündambo animbo hapondani ana sihambo ro adükari moatükuni hifandimbo amboani bogorimbondihe hiningindiheaninimboyah. Asu se mborai sühüfi ranahambo rodibo hihifi-hihifinde,' mehundo. ²⁴ Ranüyu asu nindou 1,000 kaki masemündu-mayu ranai-amboani tüküfi bogori nindou-mayu ranahambo hoafiyundühi yahuya, 'Adükari, ro sihambo fifiriheaninimboanahi. Seana nindou awi himboari handini-yafeimbi nginindi hamindanafi. Seana nine-moatükuni se hifirowandeimbi-hündiyopoani nüm-bürambeahindi sesi ra yimungurandifi arandi. Asu nindou amuri ai nini-moatükuni mangiriyo bubufoarhindeimbihündane seana sesi ra guguro arandi. ²⁵ Ranimboyahü asu ro sihambo yihimbombo sihafi kaki ra sahamindi ha hifambe kakirihü dibo masamboariheandi. Sihafi muḡuambo kaki ini nda, nga se rando hoeindowandi,' mehundo-amboyu. ²⁶ Asu ahandi bogori nindou-mayu ai hoafiyuhü yahuya, 'Awi se ana ratüpuriyafi-randeimbi nindou moaruwai, ratüpurikoate yiboaruko yiboaruko-yafeimbi nindouanafi. Nindou ngorü ai ratüpuriyumbü ranahandi ro sesi yimungurahamindi asu nindou ai nine ahuri buburandeimbi ranahandambohündi ro sesi ra yimunguriamindi gugurithe arihandi ranahambo awi se wambo ndoro fifiriwandirimo-wamboyahü? ²⁷ Asu awi refe anasi, se kaki wandi ra sapo kaki sihefe arandi worambe sihoefani animbo, asu ro tükündaheandühi amboani kaki bidifiri raniwami nandithe ndahamindimbohündisi. ²⁸ Haponda ahandi warambeahindi kaki ra ndowandümo mbundu nindou sapo 5,000 kakümbi-mayu ranahambo dabudo. ²⁹ Nga ai sapo nine-moatükuni simongori-maramündu ranifihü bidifiri pandeamboe. Nga asu nindou düdi ai nini-moatükuniyo ranahambo wanayu ana, asu ai nini-moatükuniyo ai akidou asihendi ra ahandi-mayo muḡu fufuimindimboane. ³⁰ Nga yiboaruko-yiboarukoyumbü nindou ranahambo weindani hondü nimbi nimaroambe pinduwurü. Rananimbo ai ranambe nimanidumbo heinduhü yahafi sisinderimboe,'" mehu.

Nindou Hondü ai muḡuambo nindou ranaheimbo yibobondearümbui

³¹ "Süḡunambo Nindou Hondü ranai bogorimbondüfi tükündüfihü ahandi sünambeahindi nendi rani-babidimbo ana, asu ai ahandi muḡuambo moatükuni hifandimbo nimari fondi raniwami nimanidümbui. ³² Rananimbo asu muḡuambo hifi ranihündambo nindou ranai ahandi hangifohü gugurindearümbui. Rananimbo asu nindou ranaheimbo sapo sipsip hifandirandeimbi nindou sipsip ngorünini yibobore asu meme ngorünini yibobore arandi nou rande yimbumbonde yibobondearümbui. ³³ Randeandühi

animbo ai sipsip ahandi wari hondüni hiningindearühi asu meme ahandi wari kadüdanü hiningindearümbui. ³⁴ Rananimbo asu Bogori nindou ai nindou ahandi wari hondüni amarei ranaheimbo hoafindundürihi animboya, 'Se ana siheimbo wandi Ape ai aboedi-aboedi-mareandürane, nga se mborai sühüsi. Rananimbo asu se sühüsi God nginindi hifandirandi ranahambo sapo wandi Ape ai siheimbo semindimbo horombo hifi sünü hapoadumbo simboriyoambe raraore nafiramündü masihendi ra sahümündi. ³⁵ Sapo ro wembomboyahani asu se wambo sesi masehindiri. Ro amindaniḡomboyahani asu se wambo hoe simindimbo masehindiri. Ro nindou amuri tüküyaheandani asu se wambo sahümündihündiri sihei worinimarihindiri. ³⁶ Ro hoeari-koate nimboahani asu se wambo hoearinambo yihurumarihindiri. Ro angünümboyahani asu se wambo hifandimarihündiri. Ro karabusambe nimboahani asu se wambo hei wakimafoarihindiri. Ro hoeari napo-koateyahani se wambo hoearinambo wandi fi yihurumarihindiri,' mehu. ³⁷ Nindou mbumundi-mayei ranai ahambo simbori hoafindahindowohü animboya, 'Adükari, nungu-sümboaniyo sihambo hoeirihunina wembombomefa sesi masahunini, asu sihambo hoeirihunina amindaniḡombomefa hoe simindimbo mafuihunini ra? ³⁸ Nungu-simboaniyo ro sihambo hoeirihunina nindou amurimboyafo tüküyafoanda sahumindefinini yihoefti worinirihunini, asu hoeari-koateyahani hoeari yihurumarihunina? ³⁹ Asu nungu-sümboaniyo ro sihambo hoeirihunina angünümboyahü asu karabusambe nimbafti randani ro hefti wakimafoarihunina?' mbiseimboyei. ⁴⁰ Asu Bogori nindou ai aheimbo simbori hoafinduhü animboya, 'Ro siheimbo anihondumbo-anahi hoafayahandüri, nine-moatükuni se moani ndüri-koateyeimbi nindou wandi ranahambo se ramarihindi ranana wambo rihündiri rarihi marihündiri!' mbüsümbui.

⁴¹ Rananimbo asu ai nindou ahandi wari kadüdanü animboei ranaheimbo hoafindundürihi animboya, 'Se awarihehindeimbi nindou-anei. Andai se wambo hiningirihindiri ragu ngei! Seana hai moani yare koadürumbo horoweimbi God ai didiboadore nafamündü Satan asu ahandi nendi ranahamumbo hiningimareandi ranambe ngei! ⁴² Sapo ro wembomboyahani ra se moai wambo sesi sehindiri. Ro amindaniḡomboyahani se moai wambo hoe simindimbo sehindiri. ⁴³ Ro nindou amurimboyahe heheya tüküyahindani se moai wambo sahümündi-hündiri sihei worinirihindiri. Ro hoeari-koate nimboahani se moai wambo hoearinambo yihururihindiri. Ro angünümboya, karabusambe nimboaha raraorihanda se moai wambo farihehindiri rihündi,' mbüsümbui. ⁴⁴ Asu ai-amboani simbori ahambo hoafindahindowohü animboya, 'Adükari, nungu-sümboaniyo ro sihambo hoeirihuninani se wembomboyafi, hoeimbo amindaniḡomboyafi, nindou amurimboyafo tüküyafo, hoeari-koate nimbafti, angünümboyahü asu karabusambe nimbafti ro sihambo farihefenini-koatemayefa?' mbiseimboyei. ⁴⁵ Asu Bogori nin-

dou ai aheimbo simbori hoafindühi animboya, 'Ro siheimbo anihondumbo-anahi hoafehandüri, se sapo moani ndüri-koateyeimbi nindou wandi ranaheimbo farihefendürimbo moei ase ranana asu se wambo amboani farihefendürimbo moei seihane!' mbüsümbui. ⁴⁶ Rananimbo asu nindou ndanai koadürümbo koadürümbo tinjirifo adükari niŋgoweimbi ranambe mbihei-amboane, nga asu nindou aboedi mbumundi-mayei ranai-animbo yanggiri koadürümbo koadürümbo niŋgoweimbi ranambe mbihei-amboane," mehu.

Suda-yafe bogori nindou ai Sisasimbo hifokoefimbo hoafi fifirimarundi

(Mak 14:1-2; Ruk 22:1-2; Son 11:45-53)

26 Sisas ai rani yamundife hoafi ra moendire-andühi asu ahandi süngururü-rundeimbimbo hoafiyupurühi yahuya, ² "Se fifirumboanemo, nga awi asoungu God Israer aboedambomareandi hohoanimombo Si (Pasofa) tükündifemboe. Asu sesi sesimbo si ranambe animbo Nindou Hondü ranahambo hürütümbi nindou-yomondi warihündifimbui ahambo hifokoefimbo-hündambo nimifihi tikondüründimo panduwurimboemo," mehupuri. ³ Raniyomo asu Godimbo sihou-rundeimbi bogori nindouyomo, asu Suda-yafe bogori nindouyomo ranai bogori hondü nindou Godimbo sesi sihai-randeimbi ahandi ndüri Kaiafas ranahandi adükari worambe mami gugurime-fundi. ⁴ Raniyomo asu ai Sisasimbo dibo kikihiyimündi hefi hifokoefimbo yahomo houmbo hoafi ra fifirimarundi. ⁵ Asu ai yaru hoafiyomondühi yahomoya, "Rani-moatükuni ra nindou afindi fandife sesesambe ana refepoani, nga asu nindou afindi ranai hoafi afindafindindeihü niŋgoafi moaruwaimbo-ndihimboyei," mehomoma.

Betani ngoafihü nimorehi mami ranai Sisasindiwami fisiŋarümbi moatükuni kamareando

(Mak 14:3-9; Son 12:1-8)

⁶ Mami, Betani ngoafihü Sisas ai Saimonindi worambe mamaru. Nindou ranai horombo mimaniho masimeiyu haya mamaru. ⁷ Sisas ai nindou ranahandi worambe sesühi namaru-ane nimorehi mami ranai ahambo sowana tükümefeyo. Ai nimoei hipirambe sanda aboedi fisiŋarümbi kaki afindifihi semindi-weimbihündi ra semindi haya tükümefeyo. Raniyo asu Sisas ai sesi fondi-mayo ranikimi namaruambe ai sanda ra ahandi mbiro wafuambe kamareando. ⁸ Raniyomo asu Sisasimbo süngururü-rundeimbi ai rani-moatükuni ramareandi ranimbo hoeiru houmbo nginindi hoafiyomondühi düduyafundühi yahomoya "Nimboe nimorehi ndanai sanda nda yatikiri-yatikirira wakareandi?" ⁹ Awi sanda ndanana kaki adükariifihi animbo koarihefihi kaki semindi mburumbo nindou napo-koate-mayei ranaheimbo kaki ra saimboyosi," mehomoma. ¹⁰ Sisas ai fifireandi ahambo süngururü-rundeimbi ai ninimboe hoafimemo ranimbo ra. Raniyu asu ai ahamumbo hoafiyupurühi yahuya, "Se ra nimboe nimorehi ndanahambo moaruwaimboarundi rana? Ai

ana moani simbamindi hamindi moatükuniyo wambo ramareandi rananasi. ¹¹ Nindou napo-koateyeimbi ranai ana se babidi muŋguambo si ra niboadeimboyei, nga asu roana nggiri se-babidimbo muŋguambo si ra nimboahi. ¹² Aiana sanda raniyo wandiwami kamareandi sapo wambo samboefendürimbo didiboadore-andühi. ¹³ Haponda ro sihamumbo anihondumbo-anahi nda hoafehapuri, muŋguambo hifi ndanühi nini ngoafihüyo Godindi hoafi ra wataporimboayo ana, nine-moatükuni ai wambo ramareandi ra ahandi hoafomböhünda wataporimbondühi-ndühimboyei," mehu.

Sudas ai Sisasimbo bogori nindouyomondi warühindihinimboyahü mehu

(Mak 14:10-11; Ruk 22:3-6)

¹⁴⁻¹⁵ Raniyu asu Sisasimbo süngururü-rundeimbi nindou mami ahandi ndüri Sudas Iskariot ai Godimbo sihourundeimbi nindou bogori-memo ranahamumbo sowana hüfu düdufipurühi yahuya, "Se wambo nini-moatükuni mandaundiri ro Sisasimbo sihamundi warühi yirümondihinani rana?" mehupuramboemo. Raniyomo asu ai ahambo kaki hoari 30 ra tapuiyafu masabudo. ¹⁶ Raniyu rani-simboani piyu haya Sudas ai Sisasimbo ahamundi warühi yirümofo hohoanimo tumarandi.

Sisas ai ahambo süngururürundeimbi babidi sesesi sesi ra masowasümo

(Mak 14:12-21; Ruk 22:7-14; Son 13:21-30)

¹⁷ Adükari si bret yis pefe-koate weanŋurühi tüküfeyoambe rani simboani Sisasimbo süngururü-rundeimbi ai tüküyafu ahambo düdururühi yahomoya, "Nahaniniyo sesesi sesi ra ro sihambo didiboadofembo se hohoanimoyafafa?" mehomondamboyu.

¹⁸ Raniyu asu Sisas ai ahamumbo yare hoafiyupurühi yahuya, "Niŋgoafi adükari ranühi animbo ngomo, nindou mami ranahambo hoafindimondühi animboya, 'Nindou yamunde-randeimbi ai yare hoafiyuhü-randeimbi ai yare hoafiyuhü yahuya, "Wandi si ndeara tüküfemboane, nga ro wambo süngururü-rundeimbi babidi sihafü worambe Pasofa sesesindefo sefimboanefi," 'mbisimo," mehupuri. ¹⁹ Ahandi süngururü-rundeimbi-memo ranai moani mami Sisas ai hoafi-mayupuri süngu sapo sesi ra didiboadomarundi.

²⁰ Ndeara nimbambe Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbi 12-memo rani-babidi sowasümondühi mamarimo. ²¹ Sesambe Sisas hoafiyuhü yahuya, "Ro sihamumbo anihondumbo-anahi hoafehapuri nda. Sehündi mami ai wambo hürütümbi-yomondi warühi yirümondandirimbui," mehuamboemo. ²² Ahandi süngururü-rundeimbi ranai rani hoafi ra himboriyomo houmbo ngusüfoambe afindi hohoanimorapurühi asu ahambo nggorü ai düdufe, nggorü ai düdufeyomondühi yahomoya, "Adükari, royahi? royahi?" memo. ²³ Raniyu asu Sisas ai simbori hoafiyupurühi yahuya, "Nindou mami wakirihu nimarefimbo bret hipiri mami ranambe foare haya asesu ranai-animbo wambo nindou hürütümbi-

yomondi warühi yirümondandirimbui. ²⁴ Baibor ai Nindou Hondü ranahambo hoafimayo süngu ai yifindümbui. Hipoanimboembou ani nindou düdi ai Nindou Hondü ahambo nindou hürütümbi-yomondi warühi yirümoariri. Nindou ranai ana nimboe hondi ai waki-marimindo, nga ambemboyu!" mehupuri. ²⁵ Sudas sapo ai ahambo nindou hürütümbi-yomondi warühi yirümorireimbi-mayu ranai hoafi karihoeihü ahambo düdurirühi yahuya, "Nindou yamundo-randeimbi, awi se yaro hohoanimoyafühi rombayahi safimboyafi?" mehundo-amboyu. Asu Sisas ai ahambo hoafiyundühi yahundo, "I sapo se hoafimayafi mbisesi," mehu.

Adükarindi sesi Sisas ahandihoari süngururündeimbimbo masagapuri

(Mak 14:22-26; Ruk 22:15-20; 1 Korin 11:23-25)

²⁶ Ai mami sowasümondühi nimarimombo Sisas ai bret bidifiri ra semündü Godimbo hihifirüri didibafifi mbura hifitire haya ahambo süngururü-rundeimbi ranahamumbo sagapurühi yahuya, "Ndanana wandi safane, nga sowandümo mburu sowasümo," mehupuri. ²⁷ Raniyu ai asükaiyu hipiri ra semündü haya Godimbo hihifirüri mbura sagapurühi yahuya, "Muñguambo se hipiri ndanambe ndimindimo. ²⁸ Ndanana wandi horane, sapo Godindi hoafi femindi sihefe nginemandimbo moatükunane. Wandi hori ra nindou afindi ahei moaruwai hohoanimo-ambeahindi aboedambo-fembohünda kamefoendane. ²⁹ Ro nda sihamumbo hoafepapuri, ro wain hoe nda ngiri asükainda ndimindihi, nga awi nga ngambo wandi Ape nginindi hifandirandi ranambeyahi animbo ro simbori wain hoe ra se-babidimbo ndimindimboyahi," mehu. ³⁰ Raniyomo asu ai herü mami herüyomo mburu Orif nimi wafunambo mahafomo.

Sisas ai Pitamboya, Ro moai ahambo fifirihini mbüsümbui, mehu

(Mak 14:27-31; Ruk 22:31-34)

³¹ Raniyu asu Sisas ai ahamumbo hoafiyupurühi yahuya, "Ndani nimbokoani ana muñguambo se wambohündambo sihamundi anihondümbofe hohoanimo hiniñgindumboemo. Sapo Baibor ai yare hoafiyowohü yahoya, 'Ro sipsip hifandira-randeimbi nindou ranahambo hifokoandihinani animbo asu sipsip ranai buküründeidei wakindihimboyei,'

Sekaraia 13:7

meho süngu. ³² Nga asu süngunambo ro yanggiri botindahe heheambo ana, Gariri hifinambo sihamundi wagabe ro boatei ngümboyahi," mehupuri. ³³ Raniyu Pita ai hoafi karihoeihü Sisasimbo hoafiyundühi yahuya, "Muñguambo nindou sihambohünda ahamundi anihondümbofe hohoanimo hiniñgarundi amboani asu roana ngiri wandi anihondümbofe hohoanimo hiniñgindiheandi," mehundo. ³⁴ Asu Sisas ai Pitambo hoafiyundühi yahuya, "Pita, ro nda sihambo anihondümboanahi hoafehanini, nimbokoani kakaro ai hoafi-koateyambe animbo se rando hoafindafühi

animbo ngimimbo 'Ro moai Sisasimbo fifirihini,' mbisamboyaafi," mehundo. ³⁵ Raniyu Pita ai simbori hoafiyundühi yahuya, "Ro sedibo yifayahi amboani i ambe, nga asu ro ngiri randihe yahurai hoafindahi," mehu. Raniyomo asu ahambo süngururü-rundeimbi-memo muñgu amboani maru Pita hoafimayu süngu yaru hoafimemo.

Sisas ai Getsemanihü Godimbo didibafimayu

(Mak 14:32-42; Ruk 22:39-46)

³⁶ Raniyu Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbi babidi nimi nümbüri mami Getsemanihü hifomo tüküyafundühi hoafiyupurühi yahuya, "Awi se ndanühi nimandimondani animbo asu ro gogu ranühi nga Godimbo didibafinda," mehupuri. ³⁷ Ai Pita Sebedindi nimori yimbuyafani ahamumbo sepurümündi haya mahu. Raniyu Sisas ai rani-simboani ngusüfo afindi hohoanimoyuhü asu ahambo afindi ngusüfoambe moaruwaimariri. ³⁸ Raniyu asu ai hoafiyupurühi yahuya, "Afindi hohoanimo wandi ngusüfoambe amaro ranai afindi hamindi tüküfendirühane asu ai wambo borife pefendirimbo yanggirayo. Nga awi se ndanühi nimandimombo ro-babidimbo moani himboari yanggiri hibadundi," mehupuri. ³⁹ Raniyu asu ai akidou sühüfi hu ahandi mbiro ra hifini hifambe amofihü Godimbo didibafiyuhü yahuya, "Wandi Ape, nünngurühi refemboayo ana, moani yahurai tinjirifombü hipiri wandi waminindi ra sowandifi raguamaboro! Nga asu rani-moatükuni refembo ra ro randihea sambo hohoanimoyahühi-yahipoani, nga moani se hohoanimoayafi süngu," yahu didibafimayu. ⁴⁰ Raniyu asu ai hihirifi ahambo süngururü-rundeimbi ranahamumbo hoeireapurane ai yapomboyafu houmbo mapomo. Raniyu asu ai Pitambo hoafiyundühi yahuya, "Nindou ngimi ra awi se nimboe moani bodifombo amboani ro-babidimbo himboari yanggiri hifandühi nimarikoatememoa? ⁴¹ Se moani hibadumbo didibafindimondühi nimandimo. Ranimombo asu nimoatükuni sihamumbo moaruwai hohoanimo ranahambo süngu hühindeapurimboe. Sihamundi ngusüfo aiana refembo yaho, nga asu sihamundi fi ranane ai awi mbosihosirayo," mehupuri. ⁴² Asükaiyu mamimbo Sisas hu didibafifihi yahuya, "Wandi Ape, tinjirifombü hipiri ndanai wambo gübüsifoefendiri-koateyowan, asu ro rani-moatükuni ra asimindihi ana, sapo se ninimboyo refembo hohoanimoayafi rani-süngu refemboane," mehu. ⁴³ Asükaiyu hihirifi hu ahambo süngururü-rundeimbimbo hoeireapurane ai moani mapomo. Ai moai ahamundi himboari ra yanggiri birihoi niñgopuri. ⁴⁴ Raniyu asu Sisas ai asükaiyu ahamumbo yare hiniñgireapuri haya ngimimbo noure mami weangurühi hoafimayu hoafi yahurai hoafiyuhü didibafimayu. ⁴⁵ Asükaiyu ai ahambo süngururü-rundeimbi ranahamumbo-so tüküfi hoafiyupurühi yahuya, "Awi se moani fiharu apomondühiyomoa? Awi Nindou Hondü ranahambo moaruwai hohoanimo-yomondeimbi nindou ranahamundi warihüfembo akimi tifireamboane. ⁴⁶ Botiyafu houmbo mborai nge-

fo. Awi se hoeiru nindou mami ndanai wambo hürütümbi-yomondi warühi yirümoyondirimbo ndanüngu," mehupuri.

Sisasimbo mbumaründümo

(Mak 14:43-50; Ruk 22:47-53; Son 18:3-12)

⁴⁷ Sisas ai wataporimborandühi nüngu ane asu Sudas, sünggururü rundeimbi 12-ambeahindi nindou mami, ai tükümefiyu. Godimbo sihou-rundeimbi bogori nindouyomo asu Suda-yafe bogoriyomo ranai nindou afindi safi ranahamumbo koamarihoupara pisao yihimindi asu nimihari adükari ra fufuründümo houmbo Sudas babidimbo tükümefundi. ⁴⁸ Nindou sapo Sisasimbo nindou hürütümbi-yomondi warühi yirümo fimbo-mayu ranai nindou afindi ranahamumbo dibo hoafi hoafiyupurühi yahuya, "Nindou ro ahambo wakikihindühünani animbo aiani, nga se ahambo mbunduründümo," mehupuri. ⁴⁹ Raniyu asu nimai Sudas ai Sisasimbo-so hüfu hoafiyundühi yahuya, "Yamundo-randeimbi, karihasi," yahuhü wakikihimarüri. ⁵⁰ Raniyu asu Sisas ai simbori ahambo hoafiyundühi yahuya, "Wandafi, rani-moatükuni ra se refembo asafi, nimai raro," mehundo. Raniyomo asu nindou afindi ranai tüküyafu Sisasimbo mbumaründümo mburu kikihisafi-marüründümo. ⁵¹ Raniyu asu nindou mami Sisas dibo manüngu ranai sisirifihiyu ahandi pisao hoearambeahindi hüramündi nüngumbo bogori nindou, Kaiafas, ranahandi ratüpuriyu-randeimbi-mayu ranahandi himbohoeari mafoafoareandi. ⁵² Raniyu Sisas ai nüngumbo ahambo hoafiyundühi yahuya, "Pisao ra se sowandifi koadürambe sando. Nindou muḡuambo düdi ai pisao asowandümo ana, asu ai pisao ranambo yifindimboemo. ⁵³ Asu ro wandi Apembo wambo farihefendirimbohünda miḡgindahani asu ai sünambeahindi nendi bidifiri ami 12 ḡgasündeapureimbi ai koarihfefemboayu ra awi se moai fifirowandüyo? ⁵⁴ Nga asu rani-süḡgumbo ana, nüḡgunde sapo Baiborambe yare hoafiyowohüya, 'Rani-moatükuni ra moani yahurai rambifeyo-wamboane,' meho ra yahurai tükümandifea?" mehundo. ⁵⁵ Raniyu asu Sisas ai nindou afindi ahambo mbuimündümo tükümefundi ranahamumbo hoafiyupurühi yahuya, "Awi ro hümbühünümbi nindou meha ranimbo wambo mbuimindirimbo se pisao asu nimihari ra fufuründümo houmbo sifomomboemo? Ro afindimbo Godindi worambe nimarimbo hoafi yamundihandüri habodi marihandi, nga rani-simboani moai se wambo mbumaründümondiri. ⁵⁶ Nga asu rani-moatükuni ramefeyo ra Godindi hoafi hoafiyu-randeimbi nindou ai Baiborambe randifemboe yahu haya sürü pamareandi rani simogodühiyo ramefeyo," mehu. Asu muḡu sünggururü-rundeimbi ranai Sisasimbo hiniḡgirüwuri houmbo mafoarimoemo.

Sisas ai kansiri-yomondi himboahü tüküfi hoafi didiboadomareandi

(Mak 14:53-65; Ruk 22:54-55; Son 18:13-14, 19-24)

⁵⁷ Godimbo sihou-rundeimbi bogori hondü, Kaiafasiyu ahinümbi hohoanimoyamundu-rundeimbiyomo asu bogori nindouyomo ranai guguru mamühiyafu mamarimo. Raniyomo asu nindou ranai Sisasimbo mbumaründümo houmbo nindou guguriyafu nimarimondühi worina sowaründümo mahomo. ⁵⁸ Pita ai ahambo süngumarüri hüfu, nga asu ai moai ahandi fikimi akimi papühifiyu, nga ai Kaiafasindi wori ginirimayo ranambe kefuoi hüfu hifandi-rundeimbi-memorani-babidimbo mamaru. Ai nini-moatükuni Sisasimbo tükümandifendo yahu haya rani himboasafomboyu. ⁵⁹ Godimbo sihou-rundeimbi bogori asu muḡuambo Suda-yafe kansir ai Sisasimbo hifokoefimbo-hündambo nindou ahambo tikefehefembo papi-hoafifimbo kokomarurü. ⁶⁰⁻⁶¹ Nindou afindi ai tüküyafundühi Sisasimbo tikefehefe papi-hoafifimbosi, nga asu ai moai nine moaruwai hohoanimoyamareandi ra mami amboani ahambo hifokoefembo-hünda fifirirundi. Ndeara bidifiranambo hondü nindou yimbu ai botiyafine hafani hoafiyafinandowohü safaniya, "Nindou ndanai yare hoafiyuhi yahuya, 'Ro Godindi wori nda biriboadihe mbundiha asu moani ḡgimi sihi yangiri asükainda fondihe hiniḡgindiheamboyahü,' mehu," masafani. ⁶² Raniyu asu Godimbo sihou-rundeimbi-yomondi bogori hondü ranai botifi nüḡgumbo Sisasimbo hoafiyunduhü yahundoya, "Se moai nini hoafi simbori nindou sihambo papi-hoafimarinanini ranahafanimbo hoafiyopirimbo sihawandüyo?" mehundo. ⁶³ Nga asu Sisas ai moai nini hoafi ahambo simbori hoafiyundo, nga moani ai sisikoate manüngu. Asükaiyu bogori nindou-mayu ranai ahambo hoafiyundühi yahuya, "God yangiri nüḡgumbü-mayu ranahandi ndürinambo ro nda sihambo hoafiyahanini, nga hapo se nimoamo nda dabarifimbi hoafi simbori hoafindafi. Se Kraisi, Godindi Nimorindafühi ana, haponda hamindi yihoefimbo hoafindafimuni," mehundo-amboyu. ⁶⁴ Asu Sisas ai ahambo simbori hoafiyundühi yahuya, "Ndeara se rani hoafi ra hoafiyafomboanafi. Nga ro sihamumbo muḡuambo hoafehapuri nda. ḡgiri amitata Nindou Hondü ranai bogorimbondüfi God muḡuambo ḡginindeimbi ranahandi warihondani niamandü asu ai mbumarüḡgawami sünambeahindi kuduani hoeindüwurümoemo," mehupuri. ⁶⁵ Raniyu asu bogori nindou-mayu ranai ḡgusüfoambe hüfirürühi ahandi hoeari ra hireandühi hoafiyuhü yahuya, "Ai Godimbo tirifoefe hoafi hoafayu. Hapondani ana nindou ḡgorü ai Sisas ranahambo nine hoafi hoafombo tüküfepoani, nga wani. Se ndeara ai Godimbo tirifoefe hoafi hoafimayu ra himboriyomombo-anemo! ⁶⁶ Asu se ra ahambo nüḡguru hohoanimoyomondühiyomo-a?" mehupuramboemo. Asu ai simbori hoafiyomondühi yahomoya, "Ai ana sapo ai hüti ramefeyumbowambo yifiyumbiyuwamboane," mehoemo. ⁶⁷⁻⁶⁸ Raniyomo asu ai ahandi ḡgusumboarambe

nguri tifiyafundowohü bubumarüri. Asu nindou bidifiri ai pakarihourühi hoafiyomondühi yahomoya, "Krais, se nindou düdi ai sihambo harayunini ranahambo Godindi hoafi hoafiyu-randeimbi nahurai hoafindafi," mehomoma.

Pita ai Sisasimbo Ro moai ahambo fifirihini, mehu
(Mak 14:66-72; Ruk 22:56-62; Son 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Pita ai weindani rani hifini ginirambe nimiru-ane Godimbo sihou-rundeimbi bogori hondüdi ratüpurio-randeimbi mami ranai ahambo-so tüküfe hifo hoafiyohü yahoya, "Se-amboani Sisas Garirihündi rani dibomefoandane," mehondoamboyu. ⁷⁰ Asu munnguambo ahei himboahü ai wani yahuhüya, "Roana se wataporimbo arandi ranahambo moai fifirihendi," mehu. ⁷¹ Raniyu asu ai giniri-mayo rani nafitambekimi mapenüngu. Raniyo asu nimorehi ngorü ai hoeirerühi nindou burimemo ranahamumbo hoafiyohü yahoya, "Nindou aiyu Nasarethündi Sisas ranidibo manüngu," meho. ⁷² Asükaiyu Pita ai wani yahumbo hoafiyohü yahoya, "Roana haponda dabareheandi, ro nindou ranahambo ana moai fifirihini," mehu. ⁷³ Akidou hihinihgire safoareambo nindou ranühi burimemo ranai Pitambo-so tüküme fundi. Ai yaru hoafiyomondühi yahomoya, "Se ana ai-babidihindi nindou-anafi. Nga sihafi hoafi hoafayafi ranai Garirihündanafi yaho weindahimareanini," mehomoma. ⁷⁴ Raniyu Pita ai dabarifihi hoafiyuhü yahoya, "Ro tikai hoafindahani God ai wambo moaruwaimbo-mbireandira-mboane! Nga roana nindou ranahambo moai fifirihini," mehu. Raniyo asu kakaro ranai hoafimayu. ⁷⁵ Asu Pita ai ngusüfo pumaramüdu sapo nine hoafi Sisas ai ahambo hoafimeindo ranahambo. Sapo ai yare hoafiyuhü yahoya, "Kakaro ai hoafi-koateayuanbe animbo se ngimimbo rando wambo hoafindafühiya, 'Ro moai ahambo fifirihini,' mbisamboayafi," mehundo ranimbo. Raniyu asu Pita ai ginirambeahindi tüküfi haya afindi hamindi arani aranimayu.

Pairatimbo sowana Sisasimbo sowaründümo mahifomo

(Mak 14:1; Ruk 23:1-2; Son 18:28-32)

27 Ndeara siambe hondü Godimbo sihou-rundeimbi bogoriyomo asu Suda-yafe bogori nindouyomo ranai Sisasimbo hifokoefimbo hoafi ra fifirimarundi. ² Raniyomo asu Sisas ahambo hüputüpurihou sowaründümo hifomo Romi-yomondi Israer hifi hifanda-randeimbi bogori nindou ahandi ndüri Pairatindi warühimarüwuri.

Sudas ai yifimayu
(Ratüpurü 1:18-19)

³ Asu Sudas sapo Sisasimbo hürütürümbi nindouyomondi warühimariri ahambo papi hoafiyu hifokoefimbo hoafi ra himborimayu. Ranimboane ngusüfoambe afindi hohoanimoyuhü ai kaki hoari 30 ra hihire semündü hu Godimbo sihou-rundeimbi bo-

goriyomo asu bogori nindouyomo ranahamumbo masagapuri. ⁴ Raniyu asu Sudas ai ahamumbo yare hoafiyuhü yahoya, "Awi ro hütiyahi moaruwai hohoanimomayahi. Ro nindou ai nini-moatükuniyo moaruwai refekoate ranahambo nindou hürütümbi-yomondi warühi yirümomarihini," mehuamboemo. Asu ai simbori ahambo hoafiyomondühi yahomoya, "Awi ro ranahambo ra nimboe mambisefiyo? Rani-moatükuni ra yihoefti moatükuniyo, nga sihafi moatükuni yangirane ranana," mehomondo. ⁵ Raniyu asu Sudas ai kaki hoari-mayo ra Godindi wori ranambe pire haya ndamefiyu. Raniyu asu ai hu wofifihi kiarü ahandi fi ra ahandihoari hifokoamareandi. ⁶ Raniyomo asu Godimbo sihou-rundeimbi ranai kaki pimareandi ra furündümo houmbo hoafiyomondühi yahomoya, "Kaki ndanana nindou hifokoamefiyu ranahandi hori takini kakane. Sapo sihefi ahinümbi hohoanimu süngumbo Godindi worambeahindi kaki gugurife sihefe arandi ranambe pefepoani," mehomoma. ⁷ Kaki ranahambo wataporimboru homo mami nimindühiru sihoemo houmbo asu ai kaki ranambo hifi mami ahandi ndüri Hifi Sospen Nafimbo Hifi pemayomo. Hifi ra angunpoedi nindou yifiyeiani hifikefendürimbo hifane. ⁸ Ranimbohündamboane haponda hifi ranahambo rarihi dükarihindühiya Nindou Hori Hifane, sei arihündi. ⁹ Godindi hoafi hoafiyu-randeimbi mami, Seremaia, ai hoafimayu simogodühi rahurai tüküme fuyo. Ai yare horombo hoafireandühi yahoya, "Ai kaki hoari 30 ra masowandümo sapo Israer nindou bidifiri ai horombo hoafimayu süngu ai nindou ranahambo pemimbohünda. ¹⁰ Raniyo asu kaki ranambo Hifi Sospen Nafimbo Hifi ra pemimemo. Rani hoafi ra Adükari ai wambo randowandi mehu nou ane," mehu. Asu moani anihondü rani yahurai safi tüküme fuyo.

Pairat ai Sisasimbo düdu düdumariri
(Mak 15:2-5; Ruk 23:3-5; Son 18:33-38)

¹¹ Sisas ai Romi-yomondi bogori nindou, Pairat, ranahandi himboarühi manüngu. Raniyu asu Pairat ai ahambo düdurirühi yahoya, "Se ra Suda-yomondi adükari bogori nindouyafi?" mehundo-amboyu. Asu Sisas ai simbori ahambo hoafiyundühi yahoya, "Se ndeara raro hoafiyafomboanafisi," mehundo.

¹² Godimbo sihou-rundeimbi bogori nindouyomo asu bogori nindouyomo ranai awi ahambo papi-hoafirüri hoanjomosi, nga asu Sisas ai moai nini hoafi akidou ahandi yahamo tüküfendo. ¹³ Raniyu asu Pairat ai ahambo hoafiyundühi yahundoya, "Awi se moai hoafi ra himboriyafiyo sihambo ai papi-hoafarunini ranahambo rana?" mehundo. ¹⁴ Nga asu Sisas ai simbori mami hoafi akidou-amboani hoafombo moai hoafiyu. Raniyu asu Romi-yomondi bogori nindou-mayu ranai moani adükari hamindi hepünife mahepünifiyu.

Pairat ai Sisasimboya Ai yifiyumbiyuwamboane mehu
(Mak 15:6-15; Ruk 23:13-25; Son 18:38; 19:16)

¹⁵ Munngu himbani Pasofa adükari si tüküfeyoambe, munnguambo nindou ranai nindou karabusambeahindi

hiniŋgifyuwani aboedühi tüküfembo hohoanimoyei marihündi. Ranahambo ana Romi-yomondi bogori nindou ranahamboyo hoafiyeiani ai nindou ranahambo aboedühi koariheiri marandi. ¹⁶ Rani-simboani ana, muŋguambo nindou ai fifirihoreimbi nindou ahandi ndüri Barabas ai karabusambe manüŋgu. ¹⁷ Asu rani-simboani nindou afindi ranai guguriyahi marmareiamboyo Pairat ai aheimbo düdureandürühi yahuya, "Se ra nindou daboe ro ahambo karabusambeahindi aboedühi koarihefimbo hohoanimoyeie? Barabasiyu asu Sisas ranahambo Kraisi sei arihündi raniyu?" mehu. ¹⁸ Nga Pairat Suda nindou Sisasimbo ŋgusüfoambe moaruwairürühiyomo wandi warühi-marurü yahu haya ai raniimbo ndore fifirimareandi. ¹⁹ Pairat ai nindou hoafi yiboboferambo wori safambe nimaruanane, ahandi nimorehi ai hoafi koarihendühi yahoya, "Nindou ra nini-moatükuniyo ai refe-koatemayu ranahambo hoafi ana moai yaŋgoro, nga se ahambo nini-nüŋgundorimboyafi. Hamani nimbokoani ro ahambo yafogoadinambo hoeirihini hehea hididimo apoyahühi afindi hohoanimomayahi," meho. ²⁰ Nga Godimbo sihou-rundeimbi bogoriyomo asu bogori nindou-memo ranai-yomo ai nindou afindi ranühi meŋgoro ranaheimboya "Se hoafindeiani animbo Pairat ai Barabasimbo aboedühi koariheirühi asu Sisasimbo hifokoambiriramboane," yahomo houmbo aheimbo hohoanimombo ŋgusüfoambe boti-marundüri. ²¹ Asu Pairat ai nindou afindi ranaheimbo düdufindürühi yahuya, "Se nindou yimbu ra nindou daboe ro ahambo karabusambeahindi aboeda koarihefimbo hohoanimoyeie?" mehundüramboyei. Asu ai simbori ahambo hoafiyahündowohü seiya, "Barabasimbo," masei. ²² Asu Pairat ai hoafiyundürühi yahuya, "Asu refe ana, Sisasimbo Kraisi sei arihündi ranahambo ra nüŋgumandihina?" mehuamboyei. Simbori muŋgu ai ahambo hoafiyeihü seiya, "Nimifihitokoemündi pefimboani," masei. ²³ Asu Pairat ai aheimbo düdufindürühi yahuya, "Nindou ndanai nine-moatükuni moaruwai ramareanda?" mehuamboyei. Asu ai moani pukuna hoafi nimoamo karihehindühi hoafiyeihü seiya, "Nindou ranahambo nimifihitokoemündi pefimboani," masei. ²⁴ Pairat ai ndare hoeireandane hoafi ranahambo wataporimboyo hombo ra waniyowohü ai ro ŋgirindahi, nga yifiari tükündüfihü hoafi afindi yagodomböe mehu. Raniyu asu hoe fuyamündi haya nindou ranahei himboahü wari ahandi ra popoaifoareandühi hoafiyuhü yahuya, "Nindou ndani ahandi yifi ra i ro hütirühünipoani, nga rani moatükuni ra siheiharane," mehu. ²⁵ Raniyei asu nindou afindi muŋguambo ranai simbori ahambo hoafiyeihü seiya, "Ai hütiiyifimboayu rani-moatükuni ra yihoefane asu yihoefi nimori ranahei ane!" masei. ²⁶ Raniyu Pairat ai Barabasimbo aboeda koamariheira aheimbo sowana mahu. Raniyu asu ai Sisasimbo daboadani ndufuri-ndufurifoarüwuri mehua ahambo nimifihitokoemündi pefimbohünda ami-yomondi warihümariri.

Ami ai Sisasimbo tikifinamborüwuri tirifoefe hoafimarüri

(Mak 15:16-20; Son 19:2-3)

²⁷ Raniyomo asu Pairatindi ami ai Sisasimbo sowaründümo gafmani yomondi wori ranambe mahifomondamboemo, asu muŋguambo ami nindou ranai Sisasimbo wakimarüwuri. ²⁸ Raniyomo asu ai ahandi hoeari ra yimindibadi houndowohüyomo asu hamburi hoeari hoandari ra magüdündo. ²⁹ Raniyomo asu ai wofi tihoari-tihoarümbinambo mbiroambe kiki-mafoarundi. Asu nimihari sowandümo ahandi warihondü warani waramberundühi yimindiho pusiru nimarimondühi ahambo tikifinamborüwuri hoafiyomondowohü yahomoya, "Suda-yafe adükari bogori, karihasou-anafi," mehomondo. ³⁰ Raniyomo asu ai ahambo ŋguri titifiyomondowohü ahandi warambeahindi nimihari-mayo ra kosiründümo ahambo mbihapiri kakimarüwuri. ³¹ Ai ahambo tikifinamborüwuri tirifoefe hoafiyomondo mburumboemo asu ahandi fihindi hamburi hoeari hoandari-mayo ra yimündündümo-ndühiyomo asu hoeari ahandi hondü ra sowandümo güdu hiniŋgimarundo. Raniyomo asu ai ahambo nimifihitokoemündi pefi hifokoefimbohünda sowaründümo mahomo.

Sisasimbo nimi keimbi karihendeimbifihitikoründimo pamarüwuri

(Mak 15:21-32; Ruk 23:26-43; Son 19:17-27)

³² Ahambo sowaründümo hou homondühiyomo asu ai nindou mami Sairinihündi, ahandi ndüri Saimon, ranahambo hoeimarihori. Raniyomo asu ai nindou ranahambo Sisasindi nimi keimbi karihendeimbi-mayo ra sowandifindo yahomo houmbo hütiihütimarurü. ³³ Raniyomo ai homo Gorgotahü tüküme fundi. Gorgotahü ranahamboane ai mbihapiri nahurai hifi sei arihündi. ³⁴ Rani hifihüyomo ami ai Sisasimbo wain hoe hühütimbü moatükuni fandu yamundu mburu masabudo. Asu Sisas ai rani-moatükuni ra sümündü hoeireanda mayoa asu ai moai sümündü. ³⁵ Raniyomo ai ahambo nimi keimbi karihendeimbifihitikoründimo hou asu ai ahandi-mayo hoeari ra ahamundi mbusümo sowandümo yiboborundümo hou ranambo ŋgorü ai mbisemündua yahomo houmbo piraimemo. ³⁶ Raniyomo asu ai raraoyafu mburu ranühi nimarimo Sisas ahambo yifimbiyu yahomo houmbo homo himboana wamarurü. ³⁷ Ahandi mbiro wafusifohü ahambo papi-hoafi sürü papiru mbiro wafusifohü ahambo ranai yare hoafiyohü yahoya, NDANANA SISIS SU-DAYAFE BOGORI ADÜKARI NINDOUANI, yahomo paru hiniŋgimarundi. ³⁸ Raniyomo asu ai nindou yimbu hühühünüyafani-rinandeimbi ranahafanimbo Sisas babidi ahandi fikimi pamarupiri. Ngorü Sisasindi warihondü warani parüwuri asu ŋgorü kadüdü warani parüwuri marupiri. ³⁹⁻⁴⁰ Raniyei nindou afindi ranai hei ŋgasündihori hei rühündühi mbiro hirihirihündühi ahambo tirifoarihorühi hoafiyahündowohü sahündoya, "Sapo se Godindi wori ra birifoefe mburumbo

moani ngimi sihi yangiri fondife hiningifembo mayafiyosi! Se Godindi nimoriyafühanasi, se sihafihuari yaro aboedamboyafoasi. Se ndahoni nimi keimbi karihendeimbi-fihindi hifina foarefoao peyafisi!" sei hoafimehundo. ⁴¹ Nindou ai ramehindi rani-sungu yahurai Godimbo sihou-rundeimbi bogori nindou, ahinümbi hohoanimo yamundu-rundeimbi asu ranihündambo bogori nindou ranai-amboani yaru tikifinambo-rüwurühi tirifoarüwurühi yahomoya, ⁴² "Sisas ai nindou bidifiramboyu ai aboedambore-andüri marandi, nga asu ai ngiri ahandi fimbo ana aboedambondeandi! Awi aiana Israeri-yafe adükari bogorimbeipoani! Asu ai haponda nimi keimbi karihendeimbi rani-fihindi hifini akusifoendi ana, asu ro ahambo anihondumbo-ndihurimboyefi! ⁴³ Ai Godimbo anihondümborirühi Ahandi nimoranahi mehu. Refeanasi, awi sihiri hoeindihu God ai ahambo farihefimboayu ranahambo," mehomondo. ⁴⁴ Asu nindou hühbuhünyafani-rinandeimbi Sisasindi fikimi mapaiarifani amboani ai mare moani nindou bidifiri aramarihori nou yahurai rarineri tirimafoarineri.

Sisas ai ndeara munguna yifimayu

(Mak 15:33-41; Ruk 23:44-49; Son 19:28-30)

⁴⁵ Refe hayamboyo-ane hüfinimbo peyo haya hifi mungu ranai nimbimbi nimarisi ho ho hombo nimbambe hondü hüfiwuyambe tüküme feyo. ⁴⁶ Hüfiwuyambe safi simogodühi Sisas ai puküna heiyuhü yahuya, "Eri, Eri, rema, sabaktani?" mehu. Rani hoafi ra yare yahurai hoafiyowohü yahoya, "Wandi God, wandi God, se nimbobe wambo hiningiro-wandiramboayafi?" meho. ⁴⁷ Nindou bidifiri ranühi manimboei ranai rani hoafi ra himboriyehi hehi hoafiyehü seiya, "Nindou ranai ana Eras-amboani dükariri mingayundo," masei. ⁴⁸ Nimai nindou mami ahei mbusümo ranai pipiyu hu worapoworapoyoweimbi moatükuni nou semündü mbura nimiharifihü pare himondamündü mbura hühütimbü wain hoe ranambe foare hüramündü haya Sisas ai rani moatükuni ra mbisümündü yahu haya segodimbo mehu. ⁴⁹ Nga asu bodimondi ai hoafiyahündowohü seiya, "Awi, hoeindihu mbundihumbo Erasai ai ahambo farihefembo tükümandifiyu wanimandiyo," masei. ⁵⁰ Raniyu asu Sisas ai asükaiyu puküna heiyuhü ahandi yifiafi hiningirirühi nimokomayu. ⁵¹ Raniyo asu Godindi wori safambe hoeari yipuri nafitambehü mahetaro ranai nimoamo ngahi peyo haya hani hifini gebü türe-andühi yimbu kikimareandi. Hifi ai fifimiyowohüyo munguambo nimoei ranai gübüdümarichoayo. ⁵² Yifambe ranai nafitambe tihoai-tihoairandühi asu Godindi nindou afindi horombo yifisafimayei ranai yangiri botiyahi-botiyahi marihündi. ⁵³ Ai yifambe ra hiningirihü hehi Sisas yangiri asükaiyu botimefiyu rani-sungunambo ai Sürühoeimbi Ngoafi adükari (Serusarem) ranina mahei. Raniyo nindou afindi ranai aheimbo ranühi hoeimarihindüri. ⁵⁴ Ami-yomondi bogoriyu asu bidifiri amiyomo ranai ai-babidimbo ningomombo Sisasimbo himboanawarürühi maningomo ranai sapo hifiheyowohü asu munguambo moatükuni

tüküme feyoa hoeimarundi ranimbo yihimboyomondühi hoafiyomondühi yahomoya, "Awi aiana Godindi Nimori hondüyu," mehomo. ⁵⁵ Nimorehi afindi bidifiri Gariri hifi hiningirihü hehi Sisasimbo farihefimbo sungumarihori masühüsi-mayei ranai buriyehi. Ai moai akimi papühüyahindi, nga moani anguni goagu safi nimboeimbo himboari papimayehi. ⁵⁶ Nimorehi burimayehi ranahei mbusümo ra ngorü Maria Makdarahündiyo, ngorü ra Maria Sems Sosepiyafandi hondiyo asu sapo Sebedindi nimorehiyo rarühi ai manimboei.

Sisasimbo Sosep Arimateahündi ai hongu ambe masiherü

(Mak 15:42-47; Ruk 23:50-55; Son 19:38-42)

⁵⁷ Ndeara nimbambe nindou napo afindeimbi ahandi ndüri Sosep Arimateahündi-mayu ranai tüküme fiyu. Nindou ranai-amboani Sisasimbo sungurüri-randeimbi nindouyu. ⁵⁸ Ai hüfu Pairatindi himboahü tüküfi nungumbo Sisasindi yifinimoko ranahambo ndahamindi yahu haya düdumefindo. Raniyu asu Pairat ai Sisasindi yifi-nimoko ra Sosepimbo dabudo mehu. ⁵⁹ Sosep ai yifi-nimoko serümündü mbura simbori kifohi hoearifihü pariri himondimariri. ⁶⁰ Raniyu ai ahandi hongu nimoei nginindambe simbori nafirihai hiningimareandi ranambe masiherü. Ai nimoei yitifo afindi ra gügürühai nafitambemo güre pare mbura ndamefiyu. ⁶¹ Rani-yafe Maria Makdarahündi-mayo ranaiyo asu ngorü Maria-mayo ranaiyo ai hongu ra hangifohü mamarife. ⁶²⁻⁶³ Ngorü sina moani nimarimbo si tüküfeyoambe Godimbo sihou-rundeimbi bogoriyomo asu Farisi nindouyomo ranai Pairat babidi mamühiyafu fandu nimarimo hoafiyomondühi yahomoya, "Nindou adükari, ro hohoanimoyefimboanefi hoafi mami sapo nindou wosihofori hoafümbi-mayu ranai yare hoafiyuhüya, 'Ro ngimi sinda mbundiha asu asükainda yangiri botindaheamboyahü,' mehu ra! ⁶⁴ Ranimbohündambo animbo asu se hoafindafani hongu ra ndore nginindi hifandiyo ho ngimi si ranühi tüküfemboane. Ranimimbo asu ahambo sungururü-rundeimbi ranai ngiri ahandi finimoko ra dibo hühbuhünimbo ndowandümo houmbo asu ai nindou ranaheimbo hoafindimondühiya, 'Ai yifihündi yangiri botimefiyu,' mbisimo. Sungunambo wosihofori hoafi ranai asu horombo wosihofori hoafimayu ranahambo ngasündeamboe," mehomo. ⁶⁵ Raniyu asu Pairat ai ahamumbo hoafiyupurühi yahuya, "Se hifandiru-rundeimbi nindou bidifiri sowapundümo houmbo ngomo moani hongu ambe ra nginindi hamindi papi papindu hiningindundi," mehupuri. ⁶⁶ Raniyo asu ai ranihünda botiyafu homo hongu ambe ranahambo yowanü yahomombo paru hiningiru houmbo asu nindou bidifirambo hifandiyo nimarimbo hiningimarupuri.

Sisas ai yifihündi yangiri botimefiyu

(Mak 16:1-10; Ruk 24:1-10; Son 20:1-18)

28 Moani nimarimbo si ranai munguyo ane, asu weangurühi sihi hapoadumbo siambe hondü

hüfihamindi sifo-koateyuambe, Maria Mak-darahündiyo asu ngorü Maria ranaiyo ai hongu Sisas yanggurümbü-mayo ra himboambo mahafe. ² Raniyo moani nimai hamindi hifihe afindi ranai tüküfihyo, Adükarindi nendi ranai sünambeahindi kusü nimoei afindi nafitambihä mapaiaro ra gügürühai sihai hayambo raniwami mamaru. ³ Ai wabürüsi nahuraiyowohüyo asu ahandi hoeari ranai moani mburingai kifohi hamindi nahurai tüküme Feyo. ⁴ Raniyomo asu nindou hongu ambe ranahambo hifandu maningomo-memo ranai ahambo yihimbombo hihamindariyomondühi yifi nahurai korimemo. ⁵ Asu sünambeahindi nendimayu ranai nimorehi yibumefe ahafembo hoafiyupirüh yahuya, "Se awi yihimbo-ndamboyafe. Ro sihafembo fifiriheapirimo-anahi, sapo seana Sisas nimi keimbi karihendeimbifihä hifokoamefiyu ranahambo kokombo-anafe nda. ⁶ Aiana moai ndühi yangguru. Aiana sapo horombo hoafimayu sünggu yanggiri aboeda asükai botimefiyu. Awi naha fondi ai menguru nda hoeirine. ⁷ Nga se nimai ngafe ahambo sünggururü-rundeimbi nindou-memo ranahamumbo hoafindafinapurühiya, 'Ai yanggiri aboeda botimefiyu. Asu haponda ai Garirinambo horombofi sihamundi wagabe ahu, nga se ranühi animbo ahambo hoeindurümoemo!' mbisafe. Hapoana ro sihafembo hoafiyahipirimbo-anahi," mehupiri. ⁸ Raniyafe ai hongu ra hiningirine hena yihimboyafesi, nga asu ai hihifi-hihifi kameihü pipina Sisasimbo sünggururü-rundeimbimbo hoafompo mahafe. ⁹ Moani nimai Sisas ai ahafembo-so tüküfi hoafiyupirühi yahuya, "Karihapisi," mehupiri. Ai ahambo-so tüküyafine yitjarühi kikihirinandife henambo ahambo Adükarani safe hena hoanimomefinando. ¹⁰ Sisas ai ahafembo hoafiyupirühi yahuya, "Se yihimbondamboyafe. Se ngafe wandi wandafi mamimbo hoafindafeani animbo asu ai Garirinambo ngifomo tükündafu ranühi animbo ai wambo hoeindundirimoemo," mehu.

Nindou hifandu maningomo ranai hoafi sowandümo homo wataporimbomarundi

¹¹ Nimorehi yibumefe ranai nafi mbahafe nou ranambo, bidifiri hifandu-rundeimbi nindou ranai ngoafi adükari-mayo ranina homo bogori Godimbo

sihou-rundeimbi nindou ranahamumbo muŋguambo watapori nine-moatükuni ahamundi himboahü tüküme Feyo ranahambo wataporimbomarundi. ¹²⁻¹³ Raniyomo Godimbo sihou-rundeimbi nindou bogoriyomo asu bogori nindou-memo ranaiyomo ai mamühiyafu houmbo hoafi fifirimarundi. Ai kaki afindi ra ami-memo ranahamumbo sabupurühi yahomoya, "Se randu hoafindimondühi animboya, 'Nimbokoani ro yapomboyahu mboapoefi nou ranambo ahambo sünggururü-rundeimbi ai tüküyafu hümbuhünimbo ahandi finimoko ra masowaründümo,' mbisimo. ¹⁴ Rani hifi bogorimbofi hifanda-randeimbi ai rani hoafi ra himborinduanä asu ro ahambo bidifiri hoafindahundoani rananimbo asu se ngiri ranimbo tinjirifo tükündifemboe mbisimo hou afindi hohoanimondimo," mehomopuri. ¹⁵ Ranimboane ami-memo ranai kaki masabupuri-mayo ra sowandümo hou asu ai ahamumbo hoafimemopuri sünggu yaru homo hoafimemo. Ranane asu rani hoafi ra Suda-yafe mbusümo hapondanambe amboani yanggorü wakareandi.

Sisas ai ahambo sünggururündeimbimbo tüküme-fiyu

(Mak 16:14-18; Ruk 24:36-49; Son 20:19-23)

¹⁶ Sisasimbo sünggururü-rundeimbi 11 memo ranai Gariri wafunambo mahafomo sapo horombo Sisas ai ranühi ngomo mehupuri sünggu. ¹⁷ Ai homo ahambo hoeirüwurihüyomo asu ahambo ngusüfo parüwuri hoanimomemondo. Nga asu bidifiri ai ahambo hoanimbo yimbumborurü. ¹⁸ Sisas ai akimi ahamumbo-so sühüfi hüfu hoafiyupirühi yahuya, "God ai wambo muŋguambo nginindi sünambeahindiyo asu hifinindiyo ra sendirimboani. ¹⁹ Ranimbohündambo animbo asu se ngomo muŋguambo nindou ranaheimbo ai wambo sünguyondiri-rambo nindou tüküfembohündambo randu ndundi. Asu se aheimbo Apendi ndürinambo, Nimorindi ndürinambo, asu Yifiafi Aboedindi ndürinambo himoni hundüründündüri. ²⁰ Asu ro sihamumbo hoafimehapuri ra muŋguambo moatükuni süngufe hombohünda yamundündüri. Asu ro se babidi nimboa ngambo bidifirani si tükündifemboe," mehupuri.

Mak

Son hundürüra randeimbi ai hoafi bokamarihendi (Matyu 3:1-12; Ruk 3:1-2; 3:15-17; Son 1:19-28)

1 Sisas Krai Godindi nimorimbo aboedi hoafane nda. ² Hoafi nda boatei tüküme feyo Godindi hoafi hoafiyu randeimbi Aisaia ai sürü papimarandi nahurai. God ai yahuya,

“Ro nindou mami wandi hoafi bokarih efembohünda koandihelanani ai sihambohünda horombondifi ngumbui.

Asu ai animbo sihambohünda nafi didibo adondeambui.

³ Nimi wohi furikoatereandühi, nindou mamindi yasi mondi mingiyu hoafiyowohü yahoya, ‘Adükarih bohünda nafi nafindi hehindi.

Ahandi nafi diboadondihindi,’ meho,” mehu.

Aisaia 40:3

⁴ Son nindou hundürüra randeimbi-mayu ranai nimi wohi furikoatereandühi tüküfi nimorehi nindowenihimbo Godindi hoafi bokarihendühi yahuya, “Se moaruwai hohoanimbo hininggife aboedi hohoanimbo süngufembo nafuimbohünda hundüründeiani animbo, God ai sihei moaruwai hohoanimbo raguanambondeambui,” mehu. ⁵ Raniyei nindou afindi Sudahündiyeyi asu Serusaremi hündiyeyi ai Sonindi hoafi himborimbo mahei. Ai ahei moaruwai hohoanimbo ra weindahi hoafimayeia Son ai Sodan himo hundürümarandüri.

⁶ Asu Son aiana hoeari kamer ninendinambo nafümbi güde mbura titapürinambo kikihirihaimarandi. Ahandi sesi ana yitih asu efu hoe raniyo sesü-marandi. ⁷ Son ai nindou ranaheimbo hoafi bokarihendühi ndare hoafiyuhi yahuya, “Nindou ngorü süngu düdümbui ahandi nginindi ra wandi nginindimbo ngasündeamboane. Roana amofe ahandi sufihindi wofi ra furifembo nindou aboedi hamindiyahipoani. ⁸ Ro siheimbo hoenambo hundürühandüri arihandi, nga ai animbo Yifiafi Aboedinambo hundürü-ndandürüm-bui,” mehu.

Son ai Sisasimbo hundürümarüri (Matyu 3:13-17; Ruk 3:21-22)

⁹ Rani-simboani Sisas ai Nasaret ngoafi Gariri hifihü hininggire haya masünuwamboyu Son ai Sodan himo hundürümarüri. ¹⁰ Asu nimehünou hoe hininggire haya tüküfi süfu hoeireandane sünü ai bureandühiyo Yifiafi Aboedi ranai ahambo sowana wupufu nahurai makoso. ¹¹ Hoafi mami sünambeahindi tüküfehü yahoya, “Se ana wandi ngusüfo pariheanineimbi nimor-

anafi. Asu ro sihamboane ngusüfoambe siaoeheandi,” meho.

Satan ai Sisasimbo moaruwai hohoanimombiyuwa yahuhaya rari hoeimariri (Matyu 4:1-11; Ruk 4:1-13)

¹² Nimehünou Yifiafi Aboedi ai Sisasimbo nimi wohi furikoatereandühi koamarihera mahu. ¹³ Ranühi 40 si manüngua Satan ahambo moaruwai hohoanimombiyuwa yahuhaya rari hoeimariri. Sisas ai afoendi ninihondi babidimbo nunguwani asu sünambeahindi nendi ai ahambo mafarihawuri.

Sisas ai Gariri hifambe piyu haya Godindi hoafi wataporimbomarandi (Matyu 4:12-17; Ruk 4:14-15)

¹⁴ Son ai karabusi-mefiyua asu Sisas ai Garirihü tüküfi, Godindimayo aboedi hoafi ra bokamarihendi. ¹⁵ Ai aboedi hoafi ra wataporimbomandühi yahuya, “God ai hoafimayu si ra ndeara tüküfehü asu ahandi nginindi hifandarandi ra ndeara akimi tüküfemboane. Nga se moaruwai hohoanimbo ra hininggindihi hehi aboedi hohoanimbo süngundihindi,” mehu.

Sisas ai nindou yimbuyimbu hoafimayua ahandi süngu mahomo (Matyu 4:18-22; Ruk 5:1-11)

¹⁶ Sisas ai kurihoe Gariri himborikimi huhü Saimon Andru apodohombo hoeimareapiri. Ai andüri kurihoeambe mafoarineandi, ai kini wowariyafani rinandeimbi nindou wambo. ¹⁷ Sisas ai ahafanimbo hoafiyupirühi yahuya, “Se mborai wambo süngundinandi ndinandi, rananimbo ro sihafanimbo nindou semindimbo yamundiheapirimboyah,” mehu. ¹⁸ Asu ai nimehünou andüri sihene hena ahandi süngu mahafani.

¹⁹ Ai akidou sühüfi hu Sebedindi nimori yimbu, Sems Son apodohombo botambe nimarifanimbo andüri diboadomarineanda hoeimareapiri. ²⁰ Sisas ai ahafanimbo hoafimayupiramboyafani, ahafandi afindi Sebedi asu mami ratüpuriyomo rundeimbi nindou botambe hininggirineapuri hena, Sisasindi süngu mahafani.

Sisas ai nindou mamindi fiambeahindi moaruwai nendi hihaimafoareandi

(Ruk 4:31-37)

²¹ Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbi babidimbo moani ngoafimbo nimarí sihi Kaperneam ngoafinambo mahifomo. Rani-simboani ai Suda-yei rotu worambe kefuai hafu nimorehi nindowenihimbo Godindi hoafi yamundimareandüri. ²² Raniyei asu ai ahandi yamundife hoafi ranahambo hepünimehindi. Sapo ai moai ahinümbi hohoanimo yamundu rundeimbi nahurai yamundeandi, nga nindou adükari nginindeimbi nahurai yamundimareandüri. ²³⁻²⁴ Rani-simboani nindou mami moaruwai nendi nimarümbi mayu ranai Suda-yei rotu worambe nimarü puküna hoafi karihoehü yahuya, "Sisas, Nasaretihündi, se yohoefimbo nini nününgufemunimboyafi masinifi? Yihoeombo moaruwaimbo-fimunimbo safimboyafi? Ro fifirihani. Se ana Godindi mbumundi nindou-anafi," meho. ²⁵ Asu Sisas ai moaruwai nendambo nginindi hoafiyuhi yahuya, "Se hoafi kikirandifi hawa kosifoao," mehundoamboyo. ²⁶ Asu moaruwai nendi ranai nindou ranahambo yabadihi hiningireri mbura hoafi moani puküna karihoai haya nindou ranahandi fiambeahindi makosifoendi. ²⁷ Raniyo asu muḅguambo nimorehi nindowenihí ranai hepünahindühi aheihari simbori hoafiyehi seiya, "Nini-moatükuniyo nda yahurai tüküme feyoa? Nindou ndanai simbori moatükuni bogori nindou nahurai yamundimareandi. Asu ai moaruwai nendambo hoafimayua ahandi hoafi himborimayei," masei. ²⁸ Raniyo asu Sisasindi hoafi ranai nimehünou muḅguambo hifi Garirihü ra hoango wakimareandi.

Sisas ai Pitandi yamongoamindi aboedimareandi

(Matyu 8:14-15; Ruk 4:38-39)

²⁹ Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbi babidimbo Suda-yei rotu worambeahindi tüküyafu houmbo Sems weimbo Son babidimbo Saimon weimbo Andru-yafandi worinambo mahomo. ³⁰ Saimonindi yamongoamindi ai angünümbo fondihü mapowa asu ahandi angüni ranahambo nimehünou Sisasimbo hoafimehündo. ³¹ Raniyu Sisas ai hüfu ahandi watiḅarühi kikihiramündü botimareanda asu angüni ahandi ranai nimehünou makosifoenda asu sesi sindimarandi.

Sisas ai nindou afindi aboedimareandüri

(Matyu 8:16-17; Ruk 4:40-41)

³² Mami rani nimbambe hüfihamindi hürimindowa nindou ranai nimorehi nindowenihí angünümbi asu moaruwai nendeimbi fufurühümündihündüri Sisas sowana mafandihindi. ³³⁻³⁴ Muḅguambo nindou ngoafihündi ranai hei wori Sisas nimarümbi rani yipuri-kimi burimayeia Sisas ai afindi nimorehi nindowenihí muḅguambo mamikarambo angünümbi aboedireandüri asu moaruwai nendi afindi raguanamboreandüri marandi. Asu moaruwai nendi ranai aham-

bo fifirihori ranimboyu ai aheimbo yowani akidou amboani hoafiyopoani mehundüri.

Sisas ai Garirihü hoahoango wakimareandi

(Ruk 4:42-44)

³⁵ Sisas ai siambe hondü nimbí hoangiri kiaroambe botifi haya hu gorügoanini nindou nimarikoateyohü Godimbo didibafiyuhü mamaru. ³⁶ Asu Saimon ai ahandi ngunindi babidi Sisasimbo kokomaruri homo. ³⁷ Ai homo hoeirüwurühi hoafiyomo-ndowohü yahomoya, "Muḅguambo nindou ai sihambo kokorihüninühanej," mehomo. ³⁸ Sisas ai ahamumbo hoafiyupurühi yahuya, "Ngorü ngoafi akimi adaburo ranambo ngefo. Rananimbo ro aheimbo amboani Godindi hoafi hoafindahandüri. Ranimboyahi ro nda masinihí," mehu. ³⁹ Asu Sisas ai muḅgu Gariri hifihü hoahoango wakireandühi, Suda-yei rotu worambe hu, Godindi hoafi bokarihendühi asu moaruwai nendambo hihaimafoareandüri marandi.

Sisas ai nindou mami mimaniho masimeimbi aboedimariri

(Matyu 8:1-4; Ruk 5:12-16)

⁴⁰ Nindou mami mimaniho masimeimbi ai hu Sisasindi yirikimi piyu nimarümbo hütí hoafirürühi yahundoya, "Se refembo yifirayafi ana, wandi mimaniho masime ra aboedindowandiri," mehundo-amboyo. ⁴¹ Asu Sisas ai ahambo hipoamborirühiyu, ahandi warinambo sündirühi yahundoya, "Refembo samboanahi, nga se aboediyafo," mehu. ⁴² Raniyo masime ranai nimehünou didikirifoendühiyo asükai nindou ranai aboedimayu. ⁴³⁻⁴⁴ Sisas ai nindoumayu ranahambo ngoafinambo koaritherühi asükaiyu hoafiyundowohü yahundoya, "Se yowani nindou mamimbo amboani sihafí fi ranahambo hoafiyopoani. Nga se ngafi Godimbo sihai-randeimbimbo sihafí fi ra nafuindafindo. Rananimbo Mosesindi ahinümbi hoafimayo süngu sihafí fi aboedi tüküme feyo ra aheimbo nafuimbohünda Godimbo sesi mbisihenda-mboane," mehu. ⁴⁵ Nga asu nindou ranai hu Sisas ai ahambo aboedimariri ranahambo wataporimbo-maranda asu Sisas ramareandi hoafi ra muḅguambo ngoafi hihimborimayei. Ranimboyu Sisas ai nindou hoeindi-hindiri-mboyei yahuhaya moai mami ngoafi amboani hu. Ai nindou niḅgo-koateyehi manüḅguyosi, nga asu nindou ranai muḅguambo hifihündi ahambo sowana hei marihündi.

Sisas ai nindou yiriwari moaruwaimbü aboedimariri

(Matyu 9:1-8; Ruk 5:12-16)

2 Yahünümbi si ho hayamboyoane Sisas ai asükai Kaperneam ngoafinambo hihirifi mahu. Raniyo ai hu worambe amaru hoafi ra mahoango. ² Nindou afindi ranai fandambo wori ranai tühüforeandühi moai yipurikimi amboani fondi akidou niḅgo. Raniyo Sisas ai aheimbo Godindi hoafi yamundeandürihi mamaru. ³ Yimbu-yimbu nindou ai nindou yiriwari moaruwaimbü ra fondi wami foarüwuri mburu sowarüdümo

mahifomo. ⁴ Nindou ranahambo Sisas sowanambo semündü hifombo nindou afindiwambo nafi gümare-andamboyo hafomo woriwami Sisas nünngu si-mogodühi hifinambo titirundeimbi wori ranambe wanğeyanjirihou mburumbo fondi kameihü masafoarüwuri. ⁵ Raniyu Sisas ai nindou ranahamundi anihondümböfe ra hoeireanda mayoa, nindou yiriwari moaruwaimbü ranahambo hoafiyundowohü yahuya, "Nindou hoarifi, sihafit moaruwai hohoanimo ranana amboawi sambo-anahi," mehu. ⁶ Asu ahinümbi hohoanimo yamundu rundeimbi bidifiri ranühi mamari-mo ranai ahamundihoari ngusüfoambe raru hohoanimo yomondohü yahomoya, ⁷ "Nimboe nindou ndanai hoafit yahurai hoafayua? Ai Godiyupoani yahurai hoafayu. God mami yangiri animbo moaruwai hohoanimo ra amboawi mbüsümbui," mehomondamboyu. ⁸ Sisas ai nimehünou ahinümbi hohoanimo yamundu rundeimbi-yomondi hohoanimo ra fifire-andi. Raniyu ai hoafiyupurühi yahuya, "Nimboe se ndani moatükuni nda raru hohoanimoemoa? ⁹ Nine hoafiyonindou yiriwari moaruwai ndanahambo hoafimbo hiniğirouayoa? Ro hoafiyahühi sahiya, 'Sihafit moaruwai hohoanimo ranahambo amboawi,' asahiyo asu 'Botiyafo sihafit fondi sowandifi hawa hafit,' asahiyo. Nga yimbu ra hoafimbo ro nginindeimb-anahi. Asu yimbu hoafit ra hoafimbo nahaniyo hiniğirouayo asu nahaniyo tinjumbayo? Yibobo ro hoafindahani anihondümbö tükündifemboe. ¹⁰ Nga ro sihamumbo rani-moatükuni ra fifirindundi asahi, Nindou Hondü ai hifi ndanühi moaruwai hohoanimo amboawi yahombo nginindeimbani," mehu. Raniyo asu Sisas ai nindou yiriwari moaruwaimbü mayu ranahambo hoafiyundowohü yahuya, ¹¹ "Ro sihambo hoafayahanini, botiyafo sihafit fondi sowandifi hawa worinambo hafit," mehundo-wamboyu. ¹² Nindou afindi meğgoro ranahei himboahü yiriwari moaruwaimbü mayu ranai nimehünou botifi ahandi fondi semündü haya mahu. Raniyo nindou afindi meğgoro ranai hepü-nahindühi Godimbo aboedani sei hoafiyeihi, "Moai horombo ro ndahurai moatükuni hoeirihundi," masei.

Sisas ai Rifaimbo mborai wandi süngu mehu

(Matyu 9:9-13; Ruk 5:27-32)

¹³ Sisas ai asükai hihirifi haya Gariri kurihoe himbori kimi hüfuane nindou afindi meğgoro ranai ahandi süngu tümare hoamboyu asu Godindi hoafit yamundi-mareandüri. ¹⁴ Ai huhündamboyu Rifai Arfiusindi nimori ai ahandi takis kaki semindi worambe maruwa hoeimariri. Raniyu Sisas ai hoafiyundowohü yahuya, "Mborai wandi süngu," mehundo-wamboyu Rifai ai botifi haya Sisasindi süngu mahu. ¹⁵ Sisas ai ahambo sünggururü-rundeimbi babidimbo Rifaindi worambe takis kaki sowandümo rundeimbi nindou-yomo asu moaruwai hohoanimoyomo rundeimbiyomo ai-babidimbo nimarimo masowasümo. Nindou yahurai ranai muğguambo si Sisasimbo sünggururü marundi. ¹⁶ Farisihündi ahinümbi hohoanimo yamundurundeimbi ranai hoeirundane Sisas ai takis kaki

sowandümo rundeimbi asu moaruwai hohoanimoyomo rundeimbi nindou babidimbo sesi masesu. Raniyomo ahambo sünggururü-rundeimbimbo düdurüpurühi yahomoya, "Nimboe Sisas ai takis kaki sowandümo rundeimbi asu moaruwai hohoanimoyomo rundeimbi nindou babidimbo nimarümbo sesi sesü maranda?" mehomo. ¹⁷ Sisas ai rani hoafit ra himboriyu haya ahinümbi hohoanimo fifirundeimbi ranahamumbo hoafiyupurühi yahuya, "Nindou angünikoate ana moai dokta sowanambo hei rihündi, nga angüneimbi anei hei arihündi. Mami yahuraiane ro makosahi nda mbumundi nindou anefit seimbi nindou ranaheimbo mborai yahombo-yahipoani, nga nindou moaruwai hohoanimoyei rihündeimbi seirihündeimbi ranaheimbo mborai yahomboyahit," mehu.

Sisas ai sesi wehisaombo hoafit yamundimareandi

(Matyu 9:14-17; Ruk 5:33-39)

¹⁸ Sonimbo sünggururü-rundeimbi asu Farisi-yomondi sünggurundeimbi ai mamimbo sesi wehimemo. Raniyo asu nindou bidifiri ai homo Sisasimbo düdurüwurühi yahomoya, "Nimboe Sonimbo sünggururü-rundeimbi asu Farisi-yomondi sünggurundeimbi ai sesi wehisaoyomo arundi, nga asu sihafit sünggurunini rundeimbi ana moai sesi wehiyomo rundi?" mehomondamboyu. ¹⁹ Asu Sisas ai yare hoafiyupurühi yahuya, "Nindou mami nimorehi semindimbo sihi ai babidimbo nünğguambe ra sesi wehimandeyo? Nindou nimorehi semindimbomayu ranai ai-babidimbo nünğguambe ana ngiri sesi wehindei. ²⁰ Nga sünggunambo nindou ranahambo ndowaründümo ngomondani ai-babidimbo niğgokoate-ayuanbe animbo sesi wehindeimboyei. ²¹ Nindou mami aiamboani moai hoeari goesüri simbori semündü haya wamindafit ngisihari hoeari fihit pare kakiyu randi. Rawareandi ana, boe-ndandani asu hoeari goesüri simbori ranai akidou yangiri yagodi mbunda ngisihari hoeari ra hirindeamboe. Hoeari goesüri simbori rananai wamindafit ra hirindeandani asu ambe afindi niğgomboe. ²² Asu nindou ngorü ai simbori wain hoe ra wamindafit wain hoe nihondi hoeari hipiri ranambe ngiri kandeandi. Rawareandi ana, hipiri ranai borindifeihü wain hoe ranai keboemboe. Nga simbori wain hoe ana hipiri simbori ambe femboane," mehu.

Moani nimarimbo sihi ratüpurikoatembo hoafit

(Matyu 12:1-8; Ruk 6:1-5)

²³ Mami ngoafimbo nimarimbo sihi Sisas ai ahambo sünggururü-rundeimbi babidimbo wit nümbüri mbusümo mahomo. Raniyo ahambo sünggururü-rundeimbi ai wit ahuri bidifiri hürimaründümo. ²⁴ Asu Farisihündi ai Sisasimbo düdurüwurühi yahomoya, "Nimboe sihambo sünggurunini rundeimbi ai moani nimarimbo sihi ahinümbi ra rawarunda?" mehomondamboyu. ²⁵ Asu Sisas ai simbori hoafiyupurühi yahuya, "Awi se Defit ai ahandi wandafit mami babidimbo sesikoate wembomboyomondühi ramareandi ra hoeirundai waniyo? ²⁶ Sapo Abaiatar ai Godimbo sesi sihairandei-mbimbofi

nimaruambe Defit ai Godindi ser worambe kefuai hüfu bret Godimbo masihoundi ra masesu. Bret ranana Godimbo sesi sihou-rundeimbi yanggirane sowasümo arundi. Nga Defit ai sesühi ahandi wandafi mamimbo bidifiri masagapuri ra moai fifirundiyo?"²⁷⁻²⁸ Sisas ai asükai Farisimbo hoafiyupurühi yahuya, "Moani nimarimbo si ranahambo fehefemboyopoani God ai nindou nafimarandi. Nga moani nimarimbo si ranai nindoumbo mbifariheirambo yahuhayamboyu nafimarandi," mehu.

Sisas ai nindou watiñari moaruwaimbü aboedimariri
(Matyu 12:9-14; Ruk 6:6-11)

3 Asükai ngorü-simboani Sisas ai Suda-yafe rotu worambe kefuai hüfuane nindou watiñari moaruwaimbü ai ranühi mamaru. ² Raniyo nindou bidifiri ai Sisasimbo himboari safühimarüwuri moani nimarimbo sihi nindou watiñari moaruwaimbü ra aboedindira papihoafindihuri yahomo houmbo. ³ Sisas ai nindou watiñari moaruwaimbümayu ranahambo hoafiyundowohü yahuya, "Botiyafo ndühi sühufani munguambo hoeimbirihini," mehu. ⁴ Raniyu Sisas ai düdureandürühiya, "Nini-moatükuniyo moani nimarimbo sihi refembo ahinümbi ra abodayo, aboedi moatükuni refemboyo moaruwai moatükuni refemboyo? Nindou hifokoefemboyo asu nindou aboedambofemboyo?" mehu. Nga ai moai simbori ahambo akidou amboani hoafiyomo. ⁵ Sisas ai nindou ranahamumbo hübudurapuri wakireapurane asu ahamundi ngusüfoambe ranai tapihamimayowamboyu hihifi-hihifi-koatemayu. Raniyu asu nindou watiñari moaruwaimbü ranahambo hoafiyundowohü yahuya, "Sihafi watiñari ngurihao," mehua ngurimarihenda aboedi tükumefeyo. ⁶ Raniyo Farisi nindoumemo ranai wori ra hiniñgiru houmbo homo Herotindi nindou babidi Sisasimbo hifokoefimbo hoafimarundümo.

Nindou afindi ranai Sisasimbo süngumarihori
(Ruk 6:17-19)

⁷ Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbi babidimbo Gariri kurihoenambo mahomonda asu nindou afindi ranai ahamumbo süngu-marihüpuri hei. ⁸ Sisas ai nindou yamunde asu aboedire arandi hoafi ra himboriyei hehi, nindou afindi Gariri, Sudia, Serusarem, Idomia, hifi Sodan hoekimi adaburo, Tair asu Saidon ngoafi ranihündi ranai Sisas sowana mafandihindi. ⁹ Sisas ai nindou afindi ra hoeireanda mayowamboyu ahambo süngurururü-rundeimbi hoafiyupurühi yahuya, "Nindou afindane engoro, nga se bot ngorü sowandümo sifomo, nga afindi afindindeihi wambo hoe hoeani ninendi-hündürimboyei," mehupuri. ¹⁰ Sisas ai horombo nindou afindi aboedimareandürü ranimboyei angünümbi nindou afindi ranai Sisasimbo sündifimbo simbori ninendürimayehei. ¹¹ Asu moaruwai nendi ranai Sisasimbo hoeirihoran mayoa ahandi wagabe piyei nimareimbo puküna hoafi karihehindühi seiya, "Seana Godindi nimor-anafi," masei. ¹² Nga Sisas ai

aheimbo nüngunahurai nindouyu yaho fifirife hoafimbo yowani mehundüri.

Sisas ai ahandi hoafi semindi horambo nindou 12 kafaore hiniñgimareapuri
(Matyu 10:1-4; Ruk 6:12-16)

¹³ Ai hafu hifi wafuwami nimarumbo nindou dideyomo ai hohoanimo-yupureimbi ahamumbo hoafimayua ahambo sowana mahafomo. ¹⁴⁻¹⁵ Sisas ai nindou 12 sepurimündi hiniñgireapuri haya hoafi sowandümo homo-rundeimbi anemo yahu kamafoareapuri. Nindou ranai Sisas babidimbo niñgombo ai koarihefepura ho Godindi hoafi bokarihefehü asu moaruwai nendi hihaifoefembo nginindi masagapuri. ¹⁶ Sisas ai nindou 12 ndanahamumbo masepurimündu: Saimon, asu Sisas ai ngorü ndüri Pita kamafoariri. ¹⁷ Sems, Son Sebedindi nimori. Sisas ai ahafanimbo Boanerges anafani yahu dukamareapiri. Ahandi nimindi ra nimoamondi hoafi nahurai nindouane. ¹⁸⁻¹⁹ Andru, Frip, Bartoromyu, Matyu, Tomas, Sems, Arfiusindi nimori, Tadius, Saimon Serot † sirambeahindiyo asu Sudas Iskariot Sisasimbo ahandi hürütümbi-yomondi warihumariri.

Sisas ai Bersebur kapeihü ratüpurayu masei
(Matyu 12:24-32; Ruk 11:14-23; 12:10)

²⁰ Sisas ai worinambo huan asükai nindou afindi ranai hei wori gümarihori. Ranimboyu ai ahambo süngururü-rundeimbi babidimbo sesi sesi-koatememo. ²¹ Sisasindi fikiminindi ai rani hoafi ra himboriyei hehi ahambo fihimündimbo mahei. Sapo ai hohoanimoeyehiya, ai wunünumbo-yuhümbei sei hehi. ²² Nga Serusaremihündi ahinümbi hohoanimo yamundu-rundeimbi ai hanimo hoafiyomondühiya, "Ahandi fiambe Bersebur mbamarü. Aiana moaruwai nendiyei bogori Bersebur ahandi nginindi-namboane moaruwai nendi nindouyei fiambeahindi hefoare arandi," mehomo. ²³ Sisas ai nindou ranaheimbo hoafiyundüra akimi maheia kafaefe hoafi hoafiyundürühi yahuya, "Satan ai nünkunde Satanimbo hemoaboadira? ²⁴ Asu mami hifihündi ai yibobore haya yifiarayo ana, rani hifihündi ranai ngiri aboedi nimandei. ²⁵ Asu mami worambeahindi ai yiboborih hehi yifiaraye ana, ai ngiri aboedi nimandei. ²⁶ Asu Satan ai yifiarimbo yahuhaya ahandi nendi ranai yiboboareandi ana, ngiri nginindi niñgo, nga ai raniwami randihi moendi-ndeimboyei. ²⁷ Ngiri nindou ngorü ai nginindi nindoundi worambe ngu napo hüm-bühünüdu. Sapo nindou ranai hüm-bühünimbo hohoanimoayu ana, nginindi nindou ranahambo wofinambo hüputüpondiherü mbundambo animbo asu ahandi napo mungu ra fufundamündümbui. ²⁸ Ro siheimbo anihondümbi-anahi hoafehandürü, nindou ai Godimbo moaruwai hoafaye ane asu moaruwai hohoanimoaye ane ra amboawi mbüsümbui. ²⁹ Nga nindou ngorü ai Yifafi Aboedimbo moaruwai hoafayu ana, God ai ngiri amboawi mbüsü, hapondani-ane asu

† Serot ai Rom hoarehi nimarimbo moei yahomo-ndeimbanemo.

süngunamboane. Nga moaruwai hohoanimo ranai ahambo-so koadürümbo koadürümbo yagodimboe.”³⁰ Sisas ai rani hoafi hoafimayu ra sapo ahinümbi hohoanimo yamundu-rundeimbi ai ahamboya, ‘Moaruwai nendi ahandi fiambe nimarimboane,’ mehomo-ndamboya ra-mehu.

Sisasindi fikimindi
(Matyu 12:46-50; Ruk 8:19-21)

³¹ Rani-simboani Sisasindi hondi asu akohoandi ai ahambo fihambo tükümehind. Ai moanambühi nimboeimbo aheimbo sowana hombo hoafimbo nindou mami koamarihehori. ³² Nindou afindi ranai Sisasimbo wakirihori nimareimbo hoafiyahündowohü seiya, “Sihafi amondi aborüdi ai sihambo weindani ni boadei hifandarihünini,” masei-amboyu. ³³ Asu Sisas ai simbori hoafiyundürühi yahuya, “Didiyei wandi me asu akohoanda?” ³⁴ Nindou wakirihori mamarei ranaheimbo hübudurandüri wakirerühi yahuya, “Ndananei wandi me asu akohoand-aye. ³⁵ Wandi me, akohoandi asu rehihoandi ana nindou didiyei Godindi hohoanimo süngurihindeimbi rananei,” mehu.

Sesi ahuri nümbürambe bubufoefembo kafoefe hoafi
(Matyu 13:1-9; Ruk 8:4-8)

4 Sisas ai asukai Gariri kurihoe kimi nindou yamundife ratüpuri ra botimareandi. Nindou afindi ranai ahandi hoafi himborimbo mafandeanda botambe farifi hoe hangifo-wami mamaru. Asu nindou ranai gudiani hoe kimi mamarei. ²⁻³ Sisas ai aheimbo kafoefe hoafinambo yamundeandürühi yahuya, “Nindou mami ai nümbürambe hu sesi ahuri bubumarandi. ⁴ Ai hu sesi ahuri ra buburandane bidifiri ai nafini pütapimayoa ndu ai tüküyahi masahüsi. ⁵ Bidifiri nimoei yahafi safambe hifi akidou yanggiri ni ngowambe pütapimayo. Hifi ra ragu hanikoate-wambo ahuri ranai nimai tütükimayo. ⁶ Nga asu hüfihamindi ai piyowohüyo ahuri hapoadümbo maforo ra sore soremarandi. Sapo ahasihari ranai hifambe ragu hanikoate-wambo asu mungu yapataparimayo. ⁷ Asu bidifiri ahuri ranai tihoari tihoarümbi wofi ranambe pütapimayoa gabudandühi hisikoatemayo. ⁸ Asu ahuri bidifiri ai hifi aboedambe safi pütapiyowohü hisimayo. Nimindi mami ranahandambo bidifiri ai 100 hisiyo, asu bidifiri ai 60 hisiyo, asu bidifiri ai 30 hisiyo,” mehu ⁹ Hoafi moendifembo yahumbo Sisas ai hoafiyundürühi yahuya, “Nindou ai himbo-ambeimbindühi ana, hoafi nda himborimbiyu-wamboane,” mehu.

Sisas ai nimboe kafoefe hoafinambo wataporimbo-marandi
(Matyu 13:10-17; Ruk 8:9-10)

¹⁰ Süngunambo nindou afindi ranai bukürefoendane Sisas yanggiri mamaruwa ahandi süngururü-rundeimbi 12-yomo asu nindou ahambo süngurihori-rihündeimbi ai kafoefe hoafi ranahambo düdumehindi. ¹¹ Asu Sisas ai simbori hoafiyundürühi yahuya, “God nginindi hi-

fandarandi ranahandi dibo hoafi nimindi ra se fifirifembo-hünda God ai masagadüri, nga nindou weindani maniboadei ranaheimbo ana kafoefe hoafi yanggiriyo hoafimayu. ¹² Ranimboane, Ai afindimbo himboari papindeimboyei, nga ai ngiri türüboadihi fifirindihindi. Ai afindi hoafi himborindeimboyei, nga ahandi nimindi ngiri fifirindihindi. Ranimbo-animbo ai wambo sowana asukai hihindahi dideiyani

God ai ahei moaruwai hohoanimo ra amboawi mbüsümbui,”

Aisaia 6:9-10

mehu.

Sisas ai sesi ahuri ranahandi nimindi fifire hoafimayu
(Matyu 13:18-23; Ruk 8:11-15)

¹³ Sisas ai ahamumbo hoafiyupurühi yahuya, “Awi se kafoefe hoafi ranahandi nimindi ra moai fifirundiyo? Asu refeana bidifiri amuri kafoefe hoafi ra nungundu fifiri-mandunda? ¹⁴ Nindouyei mbusümo Godindi hoafi wataporimboayo ana, sapo nindou sesi ahuri nümbürambe bubofoareandi nahuraiane. ¹⁵ Hoafi nafini pirayo ana, sapo nindou Godindi hoafi himboriyeihanei, nga Satan ai nimehünou hoafi ra nindouyei mbusümonindi semündü raguanambo-reanduhani. ¹⁶ Bidifiri sesi ahuri nimoei yahafisafambe pütapimayo nahuraiane. Ai Godindi hoafi ra himboriyei hehi nimehünou semindimbo hihifi-hihifiyeihei-anei. ¹⁷ Nga ai moai hoafi ra ndorihahi sahümündia ahei ngusüfoambe ragu nginindi nimaro, nga ai moani akidou yanggiri nginindi nimboeihahi-anei. Ai Godindi hoafi himboriyei masahümündi ranahambo refe hoefembo nindou ngorü ai tinjirifo sehindani nimehünou hininggiri hindühi-anei. ¹⁸⁻¹⁹ Bidifiri ai sesi ahuri tihoari tihoarümbi wohambe pütapimayo nahuraiane. Nindou ranai hoafi himboriyeihaneisi, nga ai hifindi moatükunimbo afindi hohoanimoyeihi napo afindi semindimbo ngusüfo parihindühi Godindi hoafi ranahambo gabudifoareanda asu ahuri ranai ngiri hisindo. ²⁰ Asu sesi ahuri hifi aboedambe bubumayoa aboedi tükefeyo ranana sapo nindou düdi ai hoafi himboriyei haya fifireandühi tümafoareandi nahuraiane. Raniyo bidifiri ai hisi aboedi hisiyowohü bidifiri ai 100 hisiyo, bidifiri ai 60 hisiyo, asu bidifiri ai 30 hisiyo marandi,” mehu.

Sisas ai moaruwai nendi hemafoareandi
(Ruk 8:16-18)

²¹ Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbimbo hoafiyupurühi yahuya, “Awi nindou ai ram hai wambüri asu fondi hoarehi dibonapimandihyo? Wani, nga ram ra fondi wami nimoamo ane nindihahi arihündi. ²² Munguambo moatükuni haponda dibombo engoro ra süngunambo ana weindahahi tükündifemboe. Asu nine-moatükuni gabudihahi masihendi ra süngunambo ana weindahahi yagodomboe. ²³ Nindou ai himboambeimbindühi ana, hoafi nda himborimbiyu-

wamboane," mehu. ²⁴ Asukai hoafiyupurühi yahuya, "Hoafi himborayomo ra se wudipoapondü hohoani-mondimo. Se nindoumbo yimbuarihindüri rani simogodühi animbo God ai siheimbo yimbundearühi asu ngorü bidifiri pandeambui. ²⁵ Nindou düdi ai bidifiri moatükuneimbayü ana, God ai asukai bidifiri dagadombui. Nga nindou düdi rani-koateayu ana, nine akidou ahandi warambeahindi ra ndemündü raguanambo-ndeambui," mehu.

Sisas ai sesi ahuri tükefeyo kafoefe hoafi hoafimayu

²⁶ Sisas ai asukai hoafiyuhi yahuya, "God nginindi hifandarandi ranana nindou sesi ahuri nümbürambe bubofoareandi nahuraiane. ²⁷ Nindou ranani apuwaniyo asu yanggiri ahandi ratüpurü ratüpuriyuwaniyo nimbokoani sirühi sesi ahuri adükari tükefeyo ra ai moai fifireandi. ²⁸ Hifi yanggirane sesi ahuri ra rareanda adükari tüküfehü hisiyo arandi. Ai moai fifireandi nüngureambombai weangurühi emündi boatei tükündife mbunda mbiro ahuri tükündifihü animbo ranambe hisi tükündifemboe. ²⁹ Hisi ranai ho nginindiyowa nümbüri aharambüri ranai yimungure-mindimboyo simboani yimunguramündi arandi," mehu.

Sisas ai hoari akidouhündi adükari tüküfembo kafoefe hoafi hoafimayu

(Matyu 13:31-32; Ruk 13:18-19)

³⁰ Sisas ai asukai hoafiyuhi yahuya, "Sihiri God nginindi hifandarandi ranahambo nüngunahuraiane mambisefa? Ranahambo hoafimbo nini-kafoefe hoafinambo hoafimandefa? ³¹ God nginindi hifandarandi ranana hambomo hoari nahurai akidou ahandi ndüri mastet hoari hifi kararowandi nahuraiane. ³² Nga hife-feyo ana, tikoani nahurai tüküfe haya adükari hamindi amuri nümbürambeahindi sesi ranahambo ngasünde-andühane. Ranane afindi düdüdü papire haya ninggowani, ndu ai hei raniwami ngisiharühi ngeramborühi arihündi," mehu.

Sisas ai kafoefe hoafinambo hoafimayu ranahandi nimindi

(Matyu 13:34-35)

³³ Sisas ai nimorehi nindowenihi afindi ranaheimbo kafoefe hoafi afindi wataporimbomrandi ahei hohoanimo ra simogodühi. ³⁴ Ai ranaheimbo kafoefe hoafinambo yanggiri wataporimborandüri marandi. Nga ahambo sünggururü-rundeimbi aiyanggiri nimarimondani ana, hoafi ranahandi nimindi ra yamundepuri-marandi.

Sisas ai hoeweri hoafimayua afurimareandi

(Matyu 8:23-27; Ruk 8:22-25)

³⁵ Mami rani nimbambe ahambo sünggururü-rundeimbimbo yahuya, "Sihiri Gariri kurihoe ra ngorü-goanini ngefomboane," mehupuri. ³⁶ Raniyo nimorehi nindowenihi afindi ra raru hiningirüwuri houmbo bot

Sisas mamaru ranambe fareafu houmbo sowaründümo mahomo. Asu bot bidifiri amuri ranai amboani ababidimbo maho. ³⁷ Ai hifomondane, Gariri kurihoe ranambe nginindi hamindi weri ranai tüküme-feyo. Raniyo hoe ranai hafo kaifoairandühi tükühefembo yanggirimayo. ³⁸ Asu Sisas ai daboarani pirowami mbiro nande haya apuane, ahambo sünggururü-rundeimbi ai yanggiri ruwurühi yahomoya, "Nindou Yamundo-randeimbi, sihiri yifimbo yanggirayefi ranahambo awi se moai hohoanimoyafiyoy?" mehomondamboyu. ³⁹ Sisas ai botifi hoe asu weri ranahafembo nginindi hoafiyupurühi yahuya, "Rühüsafi kikindandife," mehua hoafi ninggowambe kikamindühiyo hoe asu weri ai afure pimareandi. ⁴⁰ Sisas ai ahambo sünggururü-rundeimbimbo hoafiyupurühi yahuya, "Nimboe se yihimboayomoa? Awi se anihondümbofe-koate-wamboyo-omo?" mehu. ⁴¹ Ahambo sünggururü-rundeimbi ai ahamundihoari simbori ndüwuriyomondühi yahomoya, "Nindou nda nüngunahurai nindowuyua? Moani hoe afindi-afindimayo asu weri ranai ahandi hoafi himboriyafehü afurimarineandi," mehomo.

Nindou mamindi fiambeahindi Sisas ai moaruwai nendi hemafoareandi

(Matyu 8:28-34; Ruk 8:26-39)

5 Sisas ai ahambo sünggururü-rundeimbi babidimbo Gariri kurihoe ra botambe barihoemo houmbo Gerasa-yafe hifambe mahomo. ² Sisas ai bot hiningire haya kusifuendaniyo, nindou mami ahandi fiambe moaruwai nendi nimareimbi ai yifi sihehi rihündeimbi honguambeahindi hu ahamboso tüküme-fiyu. ³ Nindou ranai ana yifi sihehi rihündeimbi honguambe-ani apu arandi. Ranane ngiri ahambo seninambo amboani yiriwari hüputüpu-ndürindümo. ⁴ Nindou ranahambo afindimbo seninambo yiriwari hüputüpurü-horimindei marihündi, nga sen ra gurihairandi. Ai nginindi hamindi-wambo nindou ngorü ai-amboani moai ahambo kikihirümündu. ⁵ Nimbokoani asu sirühi nindou ranai yifi sihehi rihündeimbi nimoei-ambe asu hifi wafu ranambe hoahoangura-marandi. ⁶ Sisas ai hapoadümbo anguni huambe nindou-mayu ranai hoeiriri haya pipiyu hu ahandi wagabe yiri yimbu pusire mamaru. ⁷ Nindou ranai pukuna hoafi karihoe-hü yahuya, "Sisas, se-ana God Nimoamo Hondü ahandi nimori anafi, se wambo nini nününgufendirimboyafa? Ro sihambo düduariheanini, Se Godimbo dabarindafoandühi ngiri sihambo nini-moatükuni randiheandi mbisafi," mehu. ⁸ Ramehu ra sapo Sisas ai hoafiyuhiya, "Moaruwai nendi se nindou ranahandi fiambeahindi kosifoao," mehu ranimboyo. ⁹ Asu Sisas ai düdureandühi yahuya, "Sihafi ndüri nine?" mehuamboyu. Asu moaruwai nendi ranai yahoya, "Wandi ndüri ana amiane. Sapo ro ana afindi sirihünd-anefti," meho. ¹⁰ Moaruwai nendi ranai rani hifihündi yowani yihoefimbo hefoefemuni-poani yaho haya Sisasimbo hüti hoafimariri. ¹¹ Rani fikimi hifi wafuambe moatei afindi ranai sesi sahüsihi buriyei waki-marihindi. ¹² Raniyo moaruwai nendi ranai Sisasimbo

hüti hoafiyeihî seiya, "Se yihoefimbo koandi-hawamu-na moatei akimi nda burayei ahei fiambendahum-boane," masei. ¹³ Raniyo Sisas ai hiniŋgi-mareandüra rasüŋgumehindi. Moaruwai nendi ranai nindoundi fi-ambeahindi kosifoehi hehi moatei akimi burimayei ahei fiambemehindi. Raniyo 2,000 moatei ranai hiripini piyei hehi gügüriyei hanimbo kurihoeambe hoe karihüsi hehi yifisafi-mayei. ¹⁴ Nindou moatei hifandimarundi ranai fefou houmbo homo adükari ŋgoafiyo asu akidou ŋgoafi adaburo raniyo ra wataporimbo-marundi. Raniyo ranühündambo nimorehi nindowenihi ranai nine-moatükuniyo moateimbo tükümeŋfeyo ra hoeifembo mahei. ¹⁵ Ai hei Sisasimboso tüküyahi hoeirihindane nindou horombo ahandi fiambe moaruwai nendi afindi nimareimbi-mayu ranahambo hoeimarihori. Ai asükai aboedi hohoanimo fifire hohoanimoyuhumbo hoeari güde haya mamaruwa hoeirihori hehi yihimbomarihori. ¹⁶ Nine-moatükuni Sisas ramareandi hoeifembo mahei ranai asükai hihiriyahi hei nindou horombo moaruwai nendi nimareimbi-mayu asu moatei ranahambo amboani wataporimbo-marihündi. ¹⁷ Raniyo nimorehi nindowenihi ranai ran hoafi ra himboriyei hehi Sisasimbo rani hifihündi ŋgorü-goanini hombo hüti hoafimarihori. ¹⁸ Asu Sisas ai botambe mafarifiyuwamboyo nindou horombo moaruwai nendi nimareia hefoareandeimbi-mayu ranai aidibo hombo hüti hoafimayu. ¹⁹ Nga asu Sisas ai ahambo moai yini yahundo. Ai hoafiyundowohü yahuya, "Se sihafi worinambo ŋgafi fikiminindimbo Adükari ai sihafi fimbo hipoambo-re-aninühi ramareanini ranahambo wataporimbondandi," mehu. ²⁰ Raniyo nindou ranai hu Dekaporis hifihü ahandi fimbo wataporimbo-maranda nimorehi nindowenihi afindi ranai mahepünahindi.

Sisas ai nimorehi nimori yifihündi botire asu nimorehi aŋgünümbi aboedimareandi
(Matyu 9:18-26; Ruk 8:40-56)

²¹ Sisas ai Gariri kurihoe ra botambe farifi haya ŋgorü goanini huane nindou afindi ranai ahandi hoafi himborimbo mafandeandi. ²² Raniyo Suda-yei rotu wori hifandira randeimbi, ahandi ndüri Sairus, ai mahu. Ai hu Sisasimbo hoeirirühi ahandi yirikimi yiri yimbu pusire mamaru. ²³ Ai Sisasimbo hüti hoafiyundo hoanjuhü yahuya, "Wandi nimorehi nimori ai yifimbo yanggirane, nga se didifi warî nandowandani animbo aboedimbeyo-wamboane," mehundo-amboyu. ²⁴ Asu Sisas ai aidibo mahua nimorehi nindowenihi afindi ranai ahandi süngu mahei. Raniyo ahandi fikimi gugureandühi ninendi-marihori. ²⁵ Asu nindou gugurimareandi ranambe nimorehi mami 12 himbanühi-feimbimbo amoamo watikoafira-marandi. ²⁶ Raniyo nimorehi ranai dokta hoeifepurimbo ahambo fehefembo-hünda ahandi kaki afindi saimarandi. Asu dokta ranai moai ahambo farihoemondani aboedi tüküfeyo, nga wani. ²⁷ Nimorehi ranai Sisasindi hoafi ra himboriyo haya ho nindou afindi ranahei mbusümo manŋgo. Raniyo ai Sisasindi daboadani ho ahandi

hoandari hoeari ra sündimareandi. ²⁸ Ai ahandihoari yare hohoanimo-yowohü yahoya, "Ro ahandi hoeari yanggiri amboani sündaritheandi ra aboedindamboy-ahi," meho. ²⁹ Ramare-andamboyo nimehünou amoamo watikoafimarandi-mayo ra kikiramindühi asu ahandi fiambe aŋgüni ranai aboedimayoa fifirimareandi. ³⁰ Asu Sisas ai ahandi fiambeahindi ŋginindi makosifoenda fifire haya hihirifi düdurearühi yahuya, "Düdi wandi hoearühi sündimareanda?" mehu. ³¹ Ahambo sünggururü-rundeimbi ai hoafiyomondühi yahomoya, "Nindou afindi eŋgoro ra hoeiarowandane asu düdi sündimareandi safi hawambo düduwefoanda?" mehomo. ³² Nga awi Sisas ai düdi ahandi hoeari fihî sündimareandi ra fifirindihea yahu haya kokomara hu. ³³ Nimorehi ranai ahambo rani-moatükuni tükümeŋfeyo ra fifire haya yihimboyohü hihamindari-mayo. Raniyo ho Sisasindi yirikimi yimindhona nimarimbo muŋguambo moatükuni ahambo tükümeŋfeyo ra wataporimbomarandi. ³⁴ Sisas ai nimorehi ranahambo hoafiyundowohü yahuya, "Nimori akidou, se anihondumbo-arowandi ranimbohünda seana asükai aboedanafi. Sihafi aŋgüni aboedimeŋfeyo ranimbohünda se ŋgusüfo afurindo kundo hawa ŋgafi," mehu. ³⁵ Sisas ai wataporimborandühi nüŋguambe nindou bidifiri ai Suda-yafe rotu hifandi randeimbindi worambeahindi sinimo hoafiyomondühi yahomoya, "Sihafi nimorehi nimori yifimayo. Nga nindou yamunde randeimbimbo tiŋirifo segodopoani," mehomo. ³⁶ Asu Sisas ai moai ahamundi hoafi ranahambo hihimboryu. Ai Suda-yafe rotu hifandirandeimbi ranahambo yahundoya, "Yowani, yihimbo-yopoani, nga se moani Godimbo anihondumbo-ndowandi," mehu. ³⁷ Sisas ai nindou ranaheimbo ai-babidimbo hombo yowani yahu hiniŋgirerü haya, Pita, Sems, Son, asu ahandi akidi Sems ahamumbo yanggiri sünggureapuri haya mahu. ³⁸ Ai homo Suda-yafe rotu bogorindi worikimi tüküyafundühi Sisas ai hoeireandane arani hoafi afindi afindi-mayei. ³⁹ Ai worambe farifi hafu hoafiyundürühi yahuya, "Nimboe se arani hoafi afindi-afindayeia? Nimori ndanana yifiyopoani, nga moani apomboane," mehuamboyei. ⁴⁰ Asu nindou ranai ahambo tikifinambo-marihori. Ai aheimbo rani worambeahindi hihaifoarearü mbura, nimori ranahandi hondafindiyafe asu ahandi sünggururü-rundeimbimemo aheimbo yanggiri semündündüri haya, nimori yifi meŋgoro rani wori safani kamefoehindi. ⁴¹ Ai hüfu nimori ranahandi watiharihü kikihiramündi haya hoafiyundowohü yahuya, "Tarita kumi," mehu. Hoafi ranahandi nimindi ana ndahuraiane, "Nimorehi nimori yihoarifi ro hoafehanini, se botiyafo," yaho ranane. ⁴² Asu nimehünou nimorehi nimori ranai botife haya mahowa nindou ranai mahepünehindi. Nimori ranana 12 himbani yoweimbiyo. ⁴³ Sisas ai hoafiyundürühi yahuya, "Se yowani nindou mamimbo amboani ndani moatükuni nda hoafiyopoani. Nimori ranahambo sesi sahündo animbo mbiseso," mehu.

Nasaretihündi ai Sisasimbo yiboarukomariori

(Matyu 13:53-58; Ruk 4:16-30)

6 Sisas ai ranühi hininggire haya ahandi ngoafi hondünambo mahua asu ahambo sünggururü-rundeimbi ai ai-babidimbo mahomo. ² Raniyo moani nimarimbo sihi Suda-yafe rotu worambe kefuai hüfu nimorehi nindowenihimbo yamundimareandüri. Nindou afindi ranai himboriyei hehi hepünahindühi seiya, "Ndani ndofe fifirife nda nahünda semündümboyua? Asu hepünifeimbi moatükuni refembo nginindi ra nahündambo semündümboyua?" ³ Aiana worimbora randeimbi nindou yanggir-ani. Asu ai Mariandi nimori Sems, Sosep, Sudas asu Saimon ahamundi amongo-ani. Asu ahandi rehimami ai nda sihiri babidi animboei," sei hehi Sisasimbo ngusüfoambe yiboarukomariori. ⁴ Asu Sisas ai hoafiyundürühi yahuya, "Godindi hoafi hoafiyu-randeimbi ai munguambo ngoafihü ndürimb-ani. Nga ahandi ngoafi hondühi ahandi fikiminindi-so worambe ana ndürikoate-ani," mehu. ⁵ Asu Sisas ai ranühi moai hepünifeimbi moatükuni rareandi, nga yimumami angünümbi nindou yanggiriyo wari manandeanda aboedimehindi. ⁶ Raniyo nindou ahambo anihondümbofoe-koatemayeia hepünimefiyu.

Sisas ai ahambo sünggururü-rundeimbi nindou 12 ranahamumbo koamarihepura mahomo

(Matyu 10:5-15; Ruk 9:1-6)

Raniyu Sisas ai ranühi ngoafi adaburo ra hoahonguhü Godindi hoafi yamundi-mareandüri. ⁷ Ai ahambo sünggururü-rundeimbi 12 ahamumbo nindouyei fiambeahindi moaruwai nendi hefoefembo nginindi sagapuri mbura yimbu-yimbure koamarihepuri. ⁸ Sisas ai yare hoafiyupurühi yahuya, "Se ngomondühi ra nini-moatükuni ndowandümboemo, nga nimirimi yanggiri animbo ndowandümo. Se yowani bret, arü asu kaki rani-moatükuni sandife semindi-poani. ⁹ Se su güdundi, nga hoeari ana güdarundi rani yanggiri animbo güdu ndowandümo ngomo. ¹⁰ Asu se homo ngorü ngoafihü tüküyafu houmbo ngorü worambe ahafomo ra rani worambe yanggiri nimandimo mbundumbo ngorü-goanini asükai ngomo. ¹¹ Ngomondani rani ngoafihündi ranai sihamumbo worinifepuri-koatendeihü sihamundi hoafi himborikoatendeiani, se ngoafi ra hininggindundi. Se hombo mbisimombo ana, sihamundi tijarihündi hasüfi ra püpürüfiboadu houmbo ngomo ranaheimbo God ai moaruwaimbo-mbireandüri yaho nafuiyondürimbohünda," mehu. ¹² Raniyo Sisasimbo sünggururü-rundeimbi ranai homo nimorehi nindowenihimbo hoafi bokarihoemondühi yahomoya, "Sihei ngusüfoambe moaruwai hohoanimo hininggindihindühi simbori hohoanimo süngundihindi," mehomo ¹³ Asu ai homo nindouyei fiambeahindi moaruwai nendi hefoaru, angünümbi nindouyewami weri hoe karunda angünümbi nindou ai aboedi tüküyahi marihündi.

Herot ai Sisasimboya Son hundürüra randeimbimbei mehu

(Matyu 14:1-12; Ruk 3:19-20; 9:7-9)

¹⁴ Sisas ai mungu-moatükuni ramareandi hoafi ra adükari bogori Herot ai himborimayu, sapo ahambo munguambo nindou fifirihori hehimbo wambo. Raniyo bidifiri nindou ai seiya, "Son hundüra randeimb-ani yifihündi botifi haya. Sapo ranimboane hepünifeimbi moatükuni yare arandi," masei. ¹⁵ Asu bidifiri nindou seiya, "Aiana Eraisani," masei. Asu bidifiri nindou seiya, "Aiana Godindi hoafi hoafiyomo randeimbi horombo yifimemo nahurai-ani," masei. ¹⁶ Herot ai rani hoafi ra himboriyu hayambo yahuya, "Ro Son hundürüra randeimbimbo ana horombo mbiro kiki-marihehine. Nga asu haponda asükaiyu yifihündi botifimboyu?" mehu. ¹⁷⁻¹⁸ Horombo Herot ai ahandi akidi Firipindi nimorehi Herodias masemündu. Ranimbo Son ai Herotimboya, "Aboedi hohoanimoyopoani sihafidandi nimorehi masowandifi," yahundo-marandi. Ranimboya Herot ai nindou bidifiri koamarihepura Sonimbo kikihirundümo mburumbo karabus-ambe hininggimarüwuri. ¹⁹ Herodias ai Sonimbo nginindiririhü hifokoefimbo hohoanimomayo, nga ai nggirindo. ²⁰ Sapo Herot ai Sonimbo yihimborürühi-wambo. Ai fifireandi Son ai Godindi himboahü mbumundi nindou-mayua ranimbo Herot ai ahambo hifandüri-marandi. Ai Sonindi hoafi himboriyuhü ana, ngusüfoambe moaruwairirihü afindi hohoanimoyuhani. Nga asu ahandi hoafi himborimbo hohoanimoyuhani. ²¹ Herodias ai Sonimbo mbiro kikifimbo, nafi kokorambo hoeimareandi. Herot ai ahambo hondi ai wakimarimindo rani sihi gafmani-yomondi bogori, ami-yomondi bogori asu Gariri hifandu-rundeimbi ahamumbo sesi sindimareandi. ²² Ai sowasümondühi nimarimondane, Herodiasindi nimorehi nimori ai hafo hihifi-hihifiyo wakimareandi. Raniyo Herot asu bidifiri boboagori sesi sowasümondühi mamarimo ai ranahambo afindi hihifi-hihifimemo. Raniyo adükari bogori Herot ai nimorehi nimori ranahambo düdureandühi yahuya, "Se nine-moatükunimboyo hohoanimoyafu ra ndahananimboyahi, nga se wambo hoafiyafi," mehu. ²³ Herot ai dabarifi hoafiyundowohü yahuya, "Se nine-moatükunimboyo hoafayafi ana, ndahananimboyahi. Se hifi hifandarhandi ranahambo kikirowandiri asafi ana, ranamboani ro kikiandihani-mboyahi," mehu. ²⁴ Nimorehi nimori ranai hondi sowana hihirife ho düdureandühi yahoya, "Nini-moatükunimbo düdumandahea?" mehoamboyo. Hondi ai yahoya, "Son hundürüra randeimbimbi mbirombo animbo düdumandafoandi," mehondoamboyo. ²⁵ Nimorehi nimori ranai hihirife ho adükari bogorimbo anahoya, "Hapondani hamindi Son hundürüra randeimbimbi mbiro pretambe foando hawa ndawandiri," meho. ²⁶ Ai rani hoafi ra himboriyu haya ahambo ngusüfoambe moaruwai-maririsi, nga sapo nindou fandu masowasümo ahamundi himboahü nine-moatükuni se hoafayafi ro randihamboy-

ahi mehu. Ranimboyu ai nimorehi nimori ranahandi hoafi süngufembo ambe yahokoatemayu. ²⁷⁻²⁸ Raniyu adükari bogori ranai ami mami koamaritheira Sonindi mbiro semindimbo mahüfu. Ai hüfu Sonimbo karabus worambe mbiro kikiriri mbura ahandi mbiro ra pre-tambe foare semündü hu nimorehi nimori ranahambo masagado. Raniyo nimori ai semindi ho hondambo masagado. ²⁹ Sonimbo süngururü-rundeimbi ai rani hoafi himboriyomo houmbo homo karabus worambeahindi fi-nimoko sowandümo homo honguambe masihawuri.

Sisas ai 5,000 nindoumbo sesi masagadüri
(Matyu 14:13-21; Ruk 9:1-17; Son 6:1-13)

³⁰ Sisasindi hoafi sowandümo homo-rundeimbi ai homo ai-babidimbo mamühiyafundühi wataporimemo. Ai ratüpuri rarundühi nimorehi nindowenihimbo Godindi hoafi yamundimarundüri ranahambo. ³¹ Nindou afindi ranai fande bukürefoe-marandamboyo Sisas ai ahandi hoafi sowandümo homorundeimbi babidimbo sesi sesi-koatememo. Ranimboyu hoafiyupurühi yahuya, "Andai sihiripoanimbo nindou nimari-koateandühi ngefühi animbo akidou fi-handihu," mehururi. ³² Raniyomo ai yangiri botambe fareafu houmbo nindou nimari-koateandühi mahomo. ³³ Nga nimorehi nindowenihifindi ranai hoeirihififirihipuri, ranimboyo nindou afindi ranai Sisas ahandi süngururü-rundeimbi babidimbo homboyomondani ahei ngoafi hiningirihifiheli Sisasimbo sowana pipina hei ai-boatei tükümehindi. ³⁴ Raniyo Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbi babidimbo botambe homo tüküyafundane, nindou afindi ranai hifanda menjoro. Raniyu hoeireanda mayoa sipsip hifandiyo-randeimbi nindou hifandiyo-koate nahurai fimayeia hipoamboveandürühi afindi yamundimareandüri. ³⁵ Asu süngunambo nimbambe hüfihamindi ai hanuambe hoafiyomondühi yahomoya, "Ndanühi ana nindou nimari-koatereandühane ndeara hüfihamindi ahanu. ³⁶ Ranimbo-hündambo animbo nimorehi nindowenihifihiranaheimbo koarhawandüra hei ngoafi akimi adaburo ranühi aheihorari sesi pemiyei mbisahüsi," mehomomo. ³⁷ Nga asu Ai simbori hoafiyupurühi yahuya, "Se sesi dabudüri," mehuamboemo. Ai simbori ahambo hoafiyomondühi yahomoya, "Awi se hohoanimoyafani ro afindi handret kinanambo aheimbo bret pemiyo saimboyoy?" mehomomo. ³⁸ Sisas ai düdureapurühi yahuya, "Nüngunümbi bretyo se sihoemomboemo? Homo hoeiru," mehuamboemo. Homo hoeirunda mayoambo yahomoya, "Hondahüfeimbi bret asu yimbu kini ranane engoro," mehomondamboyo. ³⁹ Sisas ai ahamumbo hoafimayua nindou ranaheimbo hoafimayomonda yibobo-yiboboyahi hehi mamarei. ⁴⁰ Mamarei ra bidifiri 100, asu bidifiri 50, raniyei yiboboyiboboyahi mamarei. ⁴¹ Sisas ai bret hondahüfeimbi asu kini yimbu ra semündü haya sünambe himboyu hafuhü Godimbo hihifirüri mbura, hifitire haya ahandi süngururü-rundeimbimbo masagapuri nindou ranaheimbo yimbufembo. Asükaiyu kini akidou yimbu

ranamboani hifitire haya yimbumareandi.

⁴² Munguambo nindou ranai sesi ra sahüsimbo simongori-marihümündi. ⁴³ Raniyo Sisasimbo süngururü-rundeimbi ai bret asu kini bidifiri bidifiri kurimayo ra 12 wambürambe wambürihuru hafombo tükümefeyo. ⁴⁴ Nindou sesi masahüsi ranana 5,000-yei.

Sisas ai kurihoe hangifowami pütapimayu
(Matyu 14:22-33; Son 6:16-21)

⁴⁵ Sisas ai nimehünou ahambo süngururü-rundeimbimbo botambe farife hefe Gariri kurihoe behefe hefe ai-boatei Betsaida ngoafinambo hombo hoafimayupuri. Nga aiana awi nimari mburimbo nindou ra koarihendürimboyo. ⁴⁶ Nimorehi nindowenihifihiranaheimbo asu ai Godimbo didibafifembo hififufufuanambo mahafu.

⁴⁷ Rani nimbambe ahambo süngururü-rundeimbi ai botambe Gariri kurihoe hangifowamiyomo, nga asu aiana ngindaniyu. ⁴⁸ Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbi hoeireapurane werambe bot ra ahamumbo kameihü ninendi-mareapura asu bot ra semindi hombo purina watiharimarundi. Raniyo Sisas ai si hoafimbo safi ahamumbo sowana bot ra ngasünde haya hoe hangifowami pütapimayu hu. ⁴⁹ Nga asu ai hoeirüwuranifihiranaheimbo hoe hangifowami pütapimayua yifiaf-ani yahomohoumbo hasiheimemo. ⁵⁰ Ai munguambo hoeirüwura mayoa yihimbo-mayomondamboyo, ai ahamumbo nimehünou hoafiyupurühi yahuya, "Se yihimbo-ndimboemo, nga nginindi nimandümo. Ndanana ro-anahi," mehu. ⁵¹ Asu ai botambe farifi hafu ai-babidimbo mamaruwa hoeweri ranai afurimareanda mahepünafundü. ⁵² Nga Sisas ai hondahüfeimbi bret hepünifeimbi moatükuni ramareandi ra moai wudipoaporu fifirundi sapo ahamundi hohoanimo ranai tapihamiyohü wambo.

Genesaretihü Sisas ai angünümbi nindou afindi aboedimareandi
(Matyu 14:34-36)

⁵³ Raniyomo ai botambe kurihoe ra barihoemo gudi-ani Genesaret ngoafikimi bot ra himondindümo hiningimarundi. ⁵⁴ Ai botambeahindi makusifoen-dambo nindou ranai nimehünou fifirimariori. ⁵⁵ Ngoafi rani ngoafikimi adaburo ranühi hahabodeihü hoafimayeia, angünümbi nindou afindi safisendambe-rihindüri Sisas nünguhifihiranaheimbo sahümündindüri hei marihündi. ⁵⁶ Raniyo munguambo ngoafi adaburo ranühi, nahi Sisas ai huanifihiranaheimbo angünümbi nindou ra fufurihü-mündindüri hei fandihifihiranaheimbo rühündühi sihindüri marihündi. Raniyei ahandi wari hoandari ngisihari hoeari ra angünümbi nendi ai sündimarihindi sei hehi hüti hoafimaye. Asu ahandi hoeari sündimarihindi ranai asükai aboedi tükümehindi.

**God ai amoa mamīyei ahinūmbi hohoanimō hifinam-
bomareandi**
(Matyu 15:1-9)

7 Farisihūndi bidifiri ai ahinūmbi hohoanimō yamundu-rundeimbi nindou babidimbo Serusarem ngoafihūndi sifomo Sisasimbo hoeimarūwuri. ² Raniyo hoeirundani Sisasimbo sūnggururū-rundeimbimemo ranai warī popoakoate sesi sowasūmondūhi mamari-mo. Warī popoakoate sesi sesimbo ranana moaruw-
iane. ³ Sapō Farisi asu Suda-hūndi aiana ai boagiri sūngumarundi ranimboane ngiri warī popoakoate sesi dagūdi. ⁴ Asu sesi maket ambeahindi pememo amboani sesi popoaihefekoate ana, ngiri dowadūmo. Sapō ai boagiri refemarandi sūngumbo hipiri napo ra popoaindihou mbundūmbo animbo mandu dowadūmboemo. ⁵ Raniyo Farisi asu ahinūmbi hohoanimō fifirundeimbi ai Sisasimbo hoafiyomondūhi yahomoya, “Nimboe sihambo sūngurunini rundeimbi ai boagiri ahini ra sūngufe-koateayomoa? Asu nimboe warī afisaho kapeihi sesi asowasūmoa?” mehomo. ⁶ Raniyo Sisas ai simbori hoafiyupurūhi yahuya, “Godindi hoafi hoafiyurandeimbi Aisaia ana anihondūmbo yimbu yafambeimbi sihamumboyo hoafimayu. Ai ndare sūrū papirandūhi yahuya, ‘Nindou ndanai ana yafambe yangirane wambo aboedani asei, nga ahei hohoanimōana angunane engoro.

⁷ Aiana nindouyei ahinūmbi hohoanimō ranane yamundihindūhi Godindi hoafane nda asei, ranimboane ai wambo hohoanimōaye ra moanipoane,’

Aisaia 29:13

mehu. ⁸ Seana Godindi ahinūmbi hohoanimō ra hingiriru houmboanemo nindouyei hohoanimō yangirane sūnguarundi.” ⁹ Raniyo ai hoafiyupurūhi yahuya, “Seana Godindi ahinūmbi hohoanimō rana-hambo ambeyaho hingirifehūmbo sihamundi hohoanimō sūngufembo yangirane hohoanimōemo. ¹⁰ Sapō Moses yahuya, ‘Se sihafī meapeyafe hoare-hindafi,’ asu ‘Dūdi ahandi hondamboyo afindamboyo moaruwai hoafayu ana, yifimbiyuwamboane,’ mehu. ¹¹⁻¹² Nga se ndaru hoafiyomondūhiya, ‘Nindou ranai ahandi hondafindambo fehefe kaki napoeimbanisi, nga hondafindambo hoafindupirūhiya, “Ndani kaki ana ro Godimbo saimbo masiheheandane,” mbūsu ana, asu ngiri nindou ranai kaki ranambo ahandi hondafindambo fehefepirimbo yini mbisimo,’ yahomo arundi. ¹³ Ranimboane Godindi hoafi ra hingirirundūhi asu se boagiri-yafe hoafi ra sūngu-arundi asu se afindi moatūkuni rahurai raru arundi,” mehu.

**Nine-moatūkuni nindoumbo rareanda nindou ai
moaruwai hohoanimōyei arihūndi**
(Matyu 15:1-9)

¹⁴ Sisas ai nindou afindi ranaheimbo asūkai mīngiyu hūrūhendūri haya hoafiyundūrihi yahuya, “Mūnguambo nindou se wandi hoafi nda himborindei

hehi fifirindhindi. ¹⁵⁻¹⁶ Nine-moatūkuni moanam-būhūndi nindou fiambe ahano ai-ana ngiri nindoumbo randerani moaruwai hohoanimōdu. Nga nine-moatūkuniyo nindouyei fiambeahindi nimari haya moanambūhi tūkefeyo ranane rareandani nindou ai moaruwai hohoanimōaye,” mehu. ¹⁷ Sisas ai nindou ranaheimbo hingirireandūri haya worina hafuane ahambo sūnggururū-rundeimbi ai rani kafeefe hoafi ranahambo dūdumefundi. ¹⁸ Raniyo Sisas ai hoafiyupurūhi yahuya, “Awi seana ngusūfokoate-wamboemo. Awi se moai fifirundiyo, sapō nine-moatūkuni moanambūhūndi nindou fiambe ahano raniyopoani nindoumbo moaruwaimbore arandi. ¹⁹ Ranana ngusūfoambe hohoanimō ranambe howohūyopoani, nga ranana bodoambe hani mburambo awaimboreandūhane.” Sapō Sisas ai ramehu ra mūnguambo mamikarambo sesi ra Godindi himboahū ana aboedane yahumboyo. ²⁰ Asu asūkaiyu Sisas ai hoafiyuhi yahuya, “Nine-hohoanimō nindou ahandi fi-ambeahindi nimarihaya tūkefeyo ranane nindou rana-hambo Godindi himboahū moaruwaimboarerī. ²¹⁻²² Ro hoafimayahi ranana ndani-moatūkuni nindou hohoanimōambe tūkufe arandi ndanimboyahi hoafimayahi. Mūnguambo mamikarambo moaruwai hohoanimō, hūmbuhūni, nimorehi sisihomo asu anamindihoandi birabiri, nindou hifokoefe, nimorehi anamindeimbi dibomboyo, hohoani, wosihofori hoafi, bodimondambo nginindi, moaruwai hoafi, hoafi himborikoate, afindi-afindi, asu mamikari hohoanimō ranimboyahi hoafimayahi. ²³ Mūnguambo ndani moatūkuni ndanane nindou hohoanimō-ambeahindi tūkufeyoahū nindoumbo rareirani Godindi himboahū moaruwaimboreri arandi,” mehu.

**Fonisia hifihūndi nimorehi ai Sisasimbo anihondūmbo-
mareri**
(Matyu 15:21-28)

²⁴ Sisas ai ranūhūndambo botifi haya Tair ngoafikimi mahu. Nindou ai ahambo fifirindhiorimboyeyi yahuhaya worambe mamaru. Nga ai ngiri dibo amaru ra dibondifiyu. ²⁵ Nimorehi mami ahandi nimorehi nimorindi fi-ambe moaruwai nendi nimariweimbi ai Sisas ranūhi amaru hoafi ra himborimayo. Raniyo ai nimehūnou ho Sisasimbo-so tūkufe ahandi yirikimi peyo mamaro. ²⁶ Nimorehi ranai ana ai-poanimbo Fonisia sirihūndi Grik hoafeimbiyo. Raniyo ai Sisasimbo ahandi nimorehi nimorindi fi-ambeahindi moaruwai nendi hefoefembōhūnda hūtihūtamariri. ²⁷ Sisas ai nimoreh ranahambo kafeefe hoafi hoafiyundowohū yahuya, “Sihiri nimori ranaheimbo sesiboatei ndahundūri mbundūhūmbo animbo. Nga awi sihiri nimoriyei-mayo sesi ra yaforimbo ndahundūrumboyefi,” mehuamboyo. ²⁸ Asu nimorehi ranai hoafiyowohū yahoya, “Adūkarī, yinisi, nga yafori amboani sesifondi koambe nimboeimbo nimoriyei-mayo sesi bidifiri-bidifiri ra sahūsihanei,” mehowamboyo. ²⁹ Asu Sisas ai hoafiyundowohū yahuya, “Se hoafimayafi ranimbohūnda ngafi, nga moaruwai nendi ai sihafī nimori ra

hiniŋgimareandi," mehu. ³⁰ Nimorehi ranai hihirife ho worambe himboyowane, ahandi nimorindi fi-ambeahindi moaruwai nendi ai kosifoendühi asu fondiwami mapo.

Sisas ai nindou mami yafambe asu himboambe moaruwaimbü aboedimariri

³¹ Raniyo Sisas ai Tair hiniŋgire haya hu Saidonihü tüküfi mbura hu Dekaporisihü tüküfi haya hu Gariri kurihoe-kimi tükümeŋfiyu. ³² Sisas ai ranühi nimarumbe nindou bidifiri ai nindou mami himbotühifo asu hihindi hoafiyu randeimbi sahorimindei mahei. Raniyei ai Sisasimbo nindou ranahandiwami warü mbinandendi sei hehi hüti hoafimayei. ³³ Raniyo nindou ranahambo nindou afindi ahei mbusümo ahambo yanggiri serümündü mahu. Raniyo Sisas ai waribatendi himboambe yimbufihi pamareanda aboedimayafea asu wari boatendifihü nguri pare mbura nindou ranahandi teifühi pamareandi. ³⁴ Sisas ai sünambe himboyu hafu haŋafu afindi hüfoareandühi nindou ranahambo yahundoya, "Efat." Hoafi ranahandi nimindi ra ndahuraiane, 'sübüduhoeŋ' yahoane. ³⁵ Raniyo nimehünou ahandi himboambe ai aboediyowohü asu hoafi hihindi hoafiyumarandi ra asükai aboedi hoafimayu. ³⁶ Asu Sisas ai nindou ranaheimbo rani-moatükuni hoeimarihindi ranahambo nindou ngorümbo yowani hoafiyopoani mehu. Ai aheimbo yowani mehündüriyosi, nga asu ai ranahambo wataporimbo-marühü hei. ³⁷ Ai hepünehindühi seiya, "Sisas ai muŋgu-moatükuni aboedi ramareandi. Ai rareandani himbo tühifo güreyandüreimbi amboani ai himboriyei asu hoafikoateyeimbi ai-amboani wataporiyei marihündi," masei.

Sisas ai 4,000 nindoumbu sesi masagadüri (Matyu 15:32-39)

8 Asu ngorüsimboani nindou afindi ranai Sisasimbo sowahi mafandihindi raniyei sesikoatemayei. Raniyo asu Sisas ai ahandi sünggururü-rundeimbimbo mborai yahupuri haya hoafiyupurühi yahuya, ² "Ro nindou ndanaheimbo hipoamboarihearü. Ai ro-babidi ngimi si nimateimbo wambo asu ai sesikoateanei. ³ Ro ngiri wembopo ngoafinambo koandihhearü, nga ai nafini himboa wuwurindei hehi pindeimboyei. Nga asu bidifiri ana nafi angunipoedanei," mehu. ⁴ Asu Sisasimbo sünggururü-rundeimbi ai simbori hoafiyomondühi yahomoya, "Sihiri ana ngoafi angunanefi. Nga asu dagüdambo bret ra ndahumindifi hohumbo nindou ndanaheimbo mandahundüra?" mehomom. ⁵ Raniyo asu Sisas ai düdureapurühi yahuya, "Se nüngunümbi bretiyo sowandümomboemo?" mehuamboemo. Asu ai hoafiyomondühi yahomoya, "Ro 7 bret sihehumboanefi," mehomondamboyo. ⁶ Raniyo asu Sisas ai bret 7 ra semündü haya Godimbo hififimarüri. Raniyo asu hifitire mburambo ahambo sünggururü-rundeimbimbo bidifiri bidifiri ra yimbumarapurü. Asu ahamumbo hoafiyupurühi yahuya, "Se bret ra nindou ranaheimbo yimbundundüri," mehupuri. Raniyo asu

ahambo sünggururü-rundeimbi ai rasüŋgu-marundi. ⁷ Asu sünggururü-rundeimbi ai kini yahunümbi amboani sowapundümo. Sisas ai kini ranahambo Godimbo hihifirüri mburambo asu ahandi sünggururü-rundeimbimbo hoafimayupurambo kini ra nindou ranaheimbo yimbumarundüri. ⁸ Asu muŋguambo nindou ai sesi ra sahäsi bodomayei. Raniyo asu bidifiri-bidifiri sesi-mayo ra 7 wambüri wambürihimarundi. ⁹ Asu 4,000 nindouyei sesi ra masahüsi raniyo asu Sisas ai hoafimayundürambo bukürimayahindi. ¹⁰ Asu Sisas ai ahambo sünggururü-rundeimbi babidi botambe fariyafu houmbo Darmanuta hifinambo mahomo.

Farisi ai Sisasimbo sisihimoruri hoeimarüwuri

¹¹ Farisi ai Sisasimbo sisihimofi hoeifimbohünda tüküyafu düdumarüwuri. Raniyo asu Sisasimbo düdurüwurühi yahomoya, "Se Godindi nimorayafi ana, se Godindimayo hepünifeimbi moatükuni randiwandi," mehomom. ¹² Asu Sisas ai ngusüfoambe moaruwairirihü raguambe yare hoafiyuhi yahuya, "Nindou nda nimboe hepünifeimbi moatükuni hoeifembo düduehindi? Ro anihondümbaanahi hoafehandüri, ngiri nafuimbo moatükuni yahurai hoeindihindi," mehu. ¹³ Raniyo asu Sisas ai Farisimbo yare hiniŋgireapurü hayambo ndamefiyu. Asu botambe farifi haya kurihoe barihoei gogoanini mahu.

Farisi asu Herot ahamundi yis ranahambo kafoefe hoafi

¹⁴ Sisasimbo sünggururü-rundeimbi ai bret adükari semindi hifombo mitanimarundümo. Nga asu mami yanggiriruri botambe foarüwuri houmbo sowarindümo mahifomo. ¹⁵ Asu Sisas ai ahini hoafiyupurühi yahuya, "Se Farisi-yomondi asu Herotindi yis ranahambo hibadümbu!" mehu. ¹⁶ Nga asu Sisasimbo sünggururü-rundeimbi ai hoafi ranahandi nimindi ranahambo wataporimbomarundi. Ai yaru hoafiyomondühi yahomoya, "Sapo ai hoafimayu ra bretkoateyefi ranahamboyo hoafimayu," mehomom. ¹⁷ Raniyo asu Sisas ai fifireandi nini-moatükunimboemo wataporimbomarundi ranahambo. Asu Sisas ai düdureapurühi yahuya, "Se ra nimboe bretkoateyefi ranahambo wataporimboaru hoangomoa? Awi seana moai hoeirundi asu fifirundi?" ¹⁸ Awi se himboarümbü-anemosi, nga moai hoeirundi asu se himboambembü anemosi, nga moai himboriyomo. Sihiri horombo bretkoateyefühi horombo ro ramarihendi ra se fifirundai? ¹⁹ Horombo ro hondahüfeimbi bret 5,000 nindoumbu maseheandi rani-simboani se nüngunimbi bidifiri bidifiri bret wambüriyo wambürihimarundi?" Raniyomo asu ai hoafiyomondühi yahomoya, "12 wambüri," mehomondo. ²⁰ "Asu se fifiru ro bret 7 4,000 nindoumbu maseheandi ra. Asu nüngunümbi bidifiri bidifiri bret wambüriyo wambürihimarundi?" mehuamboyo. Asu ai hoafiyomondühi yahomoya, "7 wambüri," mehomondo. ²¹ Asu ai yare hoafiyupurühi yahuya, "Awi se moai ra fifirundiyo?" mehu

Betsaidahündi himboatihari mami Sisas ai diboado-mariri

²² Betsaida ngoafihü Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbi babidimbo hifomo tüküyafundane asu ahambo sowana nindou himboatihari mami sowarindümo mahifomo. Raniyei ai Sisasimbo fambiheira seihehi hoafimayahündo. ²³ Raniyu Sisas ai himboatiharimbo warihü kifi hürümündi haya ngoafi hiniḡgirine hena hafani ahandi himboarambe ḡguri pamariri. Ai kikihirümündühi düdufinduhi yahuya, "Se ḡgorümoatükuni amboani hoeiriwandai waniyo?" mehundo. ²⁴ Asu nindou ranai himboapoyu wakirendühi yare hoafiyuhi yahuya, "Ro nindou bidifiri hoeiriheambo-anahi. Nga asu ro hoeiriheandani nimi firibadihoai aho nahuraiane," mehu. ²⁵ Nga Sisas ai asükaiyu ahandi himboarühi warü pamareandi. Asu ahandi himboari ra birimarihoayo. Raniyu asu himboari ahandi ra aboediyowohüyo asu muḡguambo moatükuni ra aboedi hoeimareandi. ²⁶ Asu Sisas ai worinambo koartherühi yahuya, "Se yowani ngoafina ḡgamboyafi," mehu.

Pita ai Sisasimboya Krais-ani mehu

(Matyu 16:13-20; Ruk 9:18-21)

²⁷ Nga asu Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbi babidi ngoafi Sisaria Firipai ngoafikimi adaburo ranühi mahomo. Raniyomo asu nafi nambo homondühi ahambo süngururü-rundeimbimbo düdureapurühi yahuya, "Wambo didai-ani mbaseia?" ²⁸ Asu ai hoafiyomondowohü yahomondoya, "Bidifiri ai hoafiyehiya, 'Aiana Son hundürürandüri-randeimb-ani.' Asu bidifiri ai hoafiyehi 'Aiana Erasais-ani.' Nga asu bidifiri ai hoafiyehi, 'Aiana Godindi hoafi hoafiyurandeimb-ani,' masei," mehomo. ²⁹ Asu Sisas ai düdufipurühi yahuya, "Asu se wambo nüḡguru hohoanimoyomo ro didiyaha?" Nga asu Pita ai simbori hoafiyundühi yahundoya, "Seana Krais-anafi, nindou God ai diboniyunini hiniḡgimareanini nindou aboedambo-fendürimbohünda," mehu. ³⁰ Asu Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, "Se yowani nindou ḡgorümbo hoafindimboemo ro nindou nüḡgunahuraiyahi ranahambo," mehu.

Sisas ai ahandi asübusi afindi semindühi yifimbo hoafimayu

(Matyu 16:21-28; Ruk 9:22-27)

³¹ Asu Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbimbo yamundeapurühi yahuya, "Nindou Hondü aiana asübusi afindi ndemündümbui. Asu ahambo ana bogori nindoumemo, Godimbo sihou-rundeimbi bogorimemo, ahinümbi fifirundeimbimemo ai ahambo yiboarukondüwurühi hifokoandüwurimboemosi, ḡga ḡgimi sindu haya asükai botindifimbui." ³² Asu Sisas ai hoafi ra fifirifoare hoafimayupuri. Raniyu asu Pita ai Sisasimbo serümündü himborani hu ḡḡinindühire hoafimarüri. ³³ Asu raniyu Sisas ai hihirifi ahambo süngururü-rundeimbimbo hoeireapurühi asu Pitambo

ḡḡinindühire hoafiyundowohü yahuya, "Satan, andai se biyafu. Nga seana Godindi hohoanimo-yopoani süḡguarowandi, ḡga nindouyafe hohoanimo anandi süḡguarowandi," mehu. ³⁴ Asu Sisas ai nimorehi nindowenihi aheimbo ahandi süḡgururü-rundeimbi babidimbo mborai yahundüri haya hümarihendüri. Ai hoafiyundürühi yahuya, "Nindou düdi ai wambo süḡgufendirimbo hohoanimoayu ana, ai nindou mami ahandi nimi keimbi karihendeimbi semindi ho yahurai ahandi yifiri ra hiniḡginde haya asu wambo süḡgumbirandiramboane. ³⁵ Nindou düdi ai ahandihoari ahandi yanggiri ra kikharamündu ana, ahandi yanggiri ra awarindihoeimbo. Asu nindou düdi ai aboedi hoafi asu wambohünda ahandi yanggiri ra hiniḡgareandi ana, ai yanggiri gedühi nüḡgumbui. ³⁶ Asu nindou düdi ai muḡgua hifi ndanihünda moatükuni ra asemündu ana, asu ahandi yanggiri niḡgombo ra awarindihoeimbo asu muḡguambo moatükuni ranai ḡgiri fandiheri. ³⁷ Nga asu nindou ranai nini takini madagado yanggiri ra simbori sisefembo-hündambo? ³⁸ Asu nimorehi nindowenihi hapondanambe burayei ai Godimbo hiniḡgirihorühi wosihoafiri hohoanimoyei arihündi. Nga nindou düdiyei ai wambo asu wandi hoafi ranahambo amoaniḡ-arihündiri ana, asu ro wandi Apendimayo himboamupui-randeimbi asu sürühoeimbi sünambeahindi nendi babidi kosefi simboani ro aheimbo amboani amoaniḡ-ndihandürimboyahi," mehu.

⁹ Asu Sisas ai hoafiyundürühi yahuya, "Ro siheimbo anihondümbi-anahi hoafehandüri, nindou haponda burayei ndanai yifikoateyei-ambe animbo God ḡḡinindi hifandarandi ra ḡḡinindeimbi kodowani hoeindihimboyei," mehu.

Sisasindi fi ranipoanimbo tükümeffeyo

(Matyu 17:1-3; Ruk 9:28-36)

² Asu 6 si hoane Sisas ai Pita, Sems asu Son sepurimündü haya hifi wafu nimoamo raniwami mahafomo. Ranühi ai yanggiri niḡgomombo Sisasimbo hoeirüwurane ahandi fi ranai ranipoanimbo tükümeffeyo. ³ Raniyo asu Sisasindi hoeari ranai kifohi hamindimayo. Nga hifi ndanihündambo nindou ai ḡgiri randeandani kifohi yahurai tükündefeyo. ⁴ Raniyo Erasais asu Moses ai ranühi ahamumbo-so tüküyafine Sisas babidi wataporiyomondühi manigomo. ⁵ Pita ai rani moatükuni ra hoeire haya hoafiyuhi yahuya, "Yamundo-randeimbi, ndanühi animboefi ranamboani aboedanesi. Nga dago ḡgimi hüründihumboane, sihambo mami, Mosesimbo mami asu Erasambo mami," mehu. ⁶ Asu Pita ai moai nini-hoafi hoafimbo hohoanimoyu, sapo ḡgorü yimbu babidimbo ai yihimboyomondühi-wambo. ⁷ Raniyo asu mburingai ai kosi muḡguambo gabudimafoareapuri. Asu mburingai-ambeahindi hoafi mami ranai hoafiyohü yahoya, "Nimori nda wandi nimor-ani ro ḡḡusüfo pararihini, ḡga se ahandi hoafi himborindomo," meho. ⁸ Nga Pita, Sems, Son ai himboapomemoyosi, ḡga asu Sisas yanggiri ai babidimbo ranühi manüḡḡu. ⁹ Asükai hifi wa-

fuwanipoedi hihiriyafu hanimondühi Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbimbo hoafiyupurühi yahuya, "Se yowani nini-hoafi hoafindimboemo nine-moatükuni hoeimarundi ranahambo. Nga hibadu ngomombo Nindou Hondü ai yifihündi botindifiyuanimo animbo ni-morehi nindowenihi ranaheimbo hoafindimo," mehupuri. ¹⁰ Asu Sisas hoafimayu ra hohoanimoyomo kikihirundühiyomo ahamundihoari simbori ndüwuriyafundühi yahomoya, "Sisas hoafimayu yifihündi botife ra ninea?" mehomomo. ¹¹ Asu Sisasimbo düdururühi yahomoya, "Nimboe ahinümbi hohoanimo fifirundeimbi ai hoafiyomondühiya, 'Erais boatei animbo tükündifimbui,' mehomomo?" mehomondamboyu. ¹² Sisas ai simbori hoafiyupurühi yahuya, "Aiana anihondumbo anahomo raru hoafeyomo, Erais boatei animbo tükündüfi munguambo moatükuni ra diboadondeambui. Ra anihondanesi, nga Godindi bukambe hoafi apeni ngo ranai yare hoafiyowohü yahoya, 'Nindou Hondü ai asubusi afindi ndemüduani nindou afindi ai ahambo moanipo-animbiseimboyei?' meho. ¹³ Ro siheimbo hoafehandüri, Erais ana tüküfimboani. Godindi bukambe hoafi yare mengoro süngu nindou aiana moaruwai hohoanimorandihimboyei nine-moatükuni ai refembo hohoanimomaye süngu," mehu.

Sisas ai nimori moaruwai nendi nimareimbi aboedambomariri

(Matyu 17:14-21; Ruk 9:37-43)

¹⁴ Sisas ai, Pita, Sems asu Son babidimbo süngururü-rundeimbi bidifiri sowanambo mahomo. Ai homo hoeirundane ahinümbi hohoanimo fifirundeimbi ranai Sisasimbo süngururü-rundeimbi bidifiri babidimbo hoafinambo simbori simbori-memondamboyo nindou afindi ranai ahamumbo wakire mengoro. ¹⁵ Raniyei asu nindou afindi ranai Sisas hoeirihori hehimbo hepünehindühi ahambo hihifimbo pipimayehei. ¹⁶ Sisas ai düdufipurühi yahuya, "Se ninimboemo ahinümbi hohoanimo fifirundeimbi babidimbo hoafinambo simbori hoafimemoa?" mehupuri. ¹⁷ Ahei mbusümo nindou mami ai hoafiyuhü yahuya, "Yamundo-randeimbi, ro wandi nindowenihi nimori moaruwai nendi ai ahandi fiambe nimarimbo hoafikoateyu-marandambo sihambo sowanambo sahümindü asihühi. ¹⁸ Asu moaruwai nendi ranai farifendowohü wakifoarerani hifini piyu yangurimbo yahomonafi ngasiho wutipuiariyuhü yahafi hiheporiyu arandi. Asu ro sihafi sünguru rundeimbimbo moaruwai nendi ranahambo raguanambofembo düdumeheapuri, nga ai ngirindimo," mehu. ¹⁹ Asu Sisas ai nindou ranaheimbo hoafiyundürühi yahuya, "Se ana moai anihondümborihindi. Ro nungunimbimboyo sebadidi manimboaha? Asu ro nungunimbimbo sihei tinirifo ra mandahamindiha? Nimori ra ndühi sahorimindei sühüsi," mehundüri. ²⁰ Asu ahambo süngururü-rundeimbi ai nimori ra sowaründümo Sisas sowana mahifomondamboyo moaruwai nendi ranai Sisas hoeirirühi nimori ranahambo wakimafoarera hifini piyu hihire

amoahirerandühi yangurimbo yahomonafi ngasiho wutipuiarimayu. ²¹ Sisas ai afindambo düdurirühi yahundoya, "Nimori nda nungunimbimboyo ndahurai ramefiyuwa?" Asu afindi ai yahuya, "Akidouyuambe piyu hayamboani raraoyu arandi. ²² Munguambo si moaruwai nendi ranai nimori ranahambo haiambe asu himoni wakifoarerani arandi. Se nini-moatükuni refemboayafi ana, se hipoambondiwamunühi fandihawamuni," mehu. ²³ Asu Sisas ai afindambo hoafiyundühi yahuya, "Se nimboe hoafiyafühiya, refemboayafi ana, fandihawamuni masafa? Anihondumbo-reandeimbi nindoumba ana munguambo moatükuni ra tinjümbüyo poani," mehu. ²⁴ Asu nimehünou afindi ai hihifi-hihifiyuhü hoafiyuhü yahuya, "Ro anihondümborihambo-anahisi, nga se koe wambo fandihawandira anihondumbo-ndiheamboane," mehu. ²⁵ Asu Sisas ai hoeireandane nindou afindi ranai pipiyei hei wakimarioramboyo asu moaruwai nendi ranahambo hoafiyundowohü yahuya, "Moaruwai nendi, se nindou ndanahambo rariworani himbotühifoyu asu hoafikoateyu arandi. Se nindou ndanahandi fi-ambeahindi kodiboawandi, nga asu se asukai yowani farifembopoani," mehundo. ²⁶ Asu moaruwai nendi ranai heiyohüyo nimori ranahambo yabadirani hifini pimayuwa yare siheri hayambo makosifoendi. Asu nimori ranai yifi nahurai menguruwamboyei nindou afindi ranai yifiyumboani masei. ²⁷ Nga asu Sisas ai nimori ranahambo warihü kifi botiriri hiningimarira manüngu. ²⁸ Asu Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbi babidi hafomo worambe nimarimombo düduyafundühi yahomoya, "Nimboe ro moaruwai nendi ra raguanambofe-koatemayefa?" mehomondamboyo. ²⁹ Asu Sisas ai simbori hoafiyupurühi yahuya, "Godimbo didibafifenambo animbo moaruwai nendi ndahurai ana raguanambofe-ndürimboane," mehu.

Sisas ai ahandi yifiyo hefembo botife ranahambo wataporimbomarandi

(Matyu 17:22-23; Ruk 9:43-45)

³⁰ Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbi babidimborani ngoafi ra hiningiru houmbo Gariri hifi mbusümo mahomo. Ai ramefundü ra nindou fifirindihimunimboyei yahomo houmbo didimoamboemo ranühi mahomo. ³¹ Sisas ai hoafiyupurühi yahupuriya, "Nindou Hondumbo ana hifokoefimbo-hünda nindouyei warihündihorimboyei. Nga aiana ngimi nimbindu hayambo asukai yifihündi botindifimbui," mehupuri. ³² Asu ahambo süngururü-rundeimbi ai hoafi ranahandi nimindi ra moai fifirundi, nga ahambo düdufimbo yihimbomaruri.

Düdi adükari hamindayua

(Matyu 18:1-5; Ruk 9:46-48)

³³ Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbi babidi homo Kaperneam ngoafihü tüküyafu houmbo worinambo homo mafariyafundi. Raniyu asu ranühi nimarümbi hoafiyupurühi yahuya, "Nimboe se nafimbo simbori hoafimemo sinimoo?" mehupuri. ³⁴ Nga asu moai

ahambo sünggururü-rundeimbi ai simbori hoafiyomon-do sapo nafini simbori hoafimemo ra nindou düdi adükarayu yahomondühi wambo. ³⁵ Sisas ai nimarumbo ahandi hoafi sowandümo homorundeimbimbo hoafimayupurambo mahomo. Ai hoafiyupurühi yahuya, "Nindou düdi adükari bogori nindou tüküfemboayu ana, ai ndürikoatendu haya muḅguambo nindouyei moani ratüpuriyu randeimbimbiyuwamboane," mehu. ³⁶⁻³⁷ Sisas ai nimori akidou serümündü ahamundi mbusümo hiniḅgiri warihü kikihirümündi nūḅgumbo yahuya, "Nindou düdi nimori akidou ndahuraimbo wandi süḅguna afariheirü ana, ra wamboane afarihendirü. Ai wambo yaḅgiriyo poani, ḅga nindou düdi wambo koamarihendirä makosahi ahambo kapeihani," mehu.

Nindou sihefombo moaruwaifemunikoateyei ana, sihefi ḅgunindanei
(Ruk 9:49-50)

³⁸ Son ai hoafiyundohü yahuya, "Yamundo-randeimbi, ro hoeirihundani nindou mami sihafü ndürinambo moaruwai nendi hefoaremarandi. Raniyo asu ahambo yowani masahundo, nimboe ai sihefi sirambeahindiyupoani sefahumbo," mehu. ³⁹ Sisas ai hoafiyuhü yahuya, "Se yowanayahondopoani. Nindou düdi ai hepünifeimbi moatükuni wandi ndürinambo rawareandi ana, ḅgiri wambo moaruwai hoafundiri. ⁴⁰ Nindou düdi sihefimbo moaruwaimbo-femunikoateayu ana, ai sihefi ḅgunindani. ⁴¹ Ro anihondumbo-anahi hoafehapuri. Nindou düdi ai hoeireaninani se Kraisindi-yafani sihambo hoe fuiyamündi asaganini nindou ranai ahandi takini hondü ra süḅgunambo ndemündümbui," mehu.

Moaruwai hohoanimo ai anihondümbofe hifinambore arandi
(Matyu 18:6-9; Ruk 17:1-2)

⁴² Sisas ai hoafiyuhü yahuya, "Nindou nimori akidou ai wambo anihondümboreandirani asu nindou ḅgorü ai rarirani moaruwai hohoanimo süḅguareandi ana, nindou ranahambo nimoei pefi hüputüpuimündi mburumbo hoe hohoe afindambe safoefiyuwani yifimbiyuwamboane. ⁴³⁻⁴⁴ Sihafü watiḅari ai randeaninani moaruwai hohoanimondafühi ana, asu kandihawandi. ḅga wari ḅgorü karihoayowani fi bidifiri yaḅgiri koadürümbo niḅgombo ra aboedane. ḅga fi muḅguambo hai dikirifekoateyorandeimbi ranambe pifeninani hani ranana moaruwaiane. ⁴⁵⁻⁴⁶ Se sihafü tiḅari ai randeaninani moaruwai hohoanimondafühi ana, kandihawandi. ḅga tiḅari ḅgorü karihoayowani fi bidifiri yaḅgiri koadürümbo niḅgombo ra aboedane. ḅga fi muḅguambo hai dikirifekoateyo randeimbi ranambe pifininani hani ranana moaruwaiane. ⁴⁷ Sihafü himboari ai randeaninani moaruwai hohoanimondafühi ana, hündihawandi. ḅga himboari mameimbi yaḅgiriyo hefe God ḅginindi hifandarandi ranambe kefoefe ra aboedane. ḅga himboari yimbuimbüyo hefe hai didirifekoate koadürümbo horowe-

imbi ranambe pifeninani hani ranana moaruwaiane.

⁴⁸ Asu hai ranambe kimonggimo nindoumbo asahüsihündiri ranamboani ḅgiri yifisafindei. Asu hai ahei fi tikirarandüri ranamboani ḅgiri dikirindifeyo.

⁴⁹ Muḅguambo nindou ranai ahei fi aboedifembohünda Godimbo sesi sihefembo nami paparihindi yahurai animbo hainambo tiḅirifo ndahümündimboyei.

⁵⁰ Nami ana aboedi moatükun-anesi, ḅga asu nami ranai ahandi apari ra hiniḅgireandühi wanayo ana, budesowani aparikoateayo ra ahandi apari asükai ḅgiri koadürü koadüründife hiniḅgindifeyo. ḅga se nami aparayo nahurai aboedi hohoanimo süḅgundiḅindi sihei wandafi mamiyeyi mbusümo," mehu.

Nimorehi semindihündi hiniḅgife hoafi
(Matyu 19:1-12; Ruk 16:18)

10 Sisas ai rani hifi ra hiniḅgire haya Sudia hifina Sodan hoe ḅgorü-goesürüni barihoei mahu. Ranühi nindou afindi ahandi süḅgu tümareandamboyu asu yamundimareandüri ai yaremarandi süḅgu. ² Farisi nindou bidifiri ai Sisasimbo-so tüküyafu houmbo asu randihurani Sisas ai boaribadamündi ḅgorü hoafi hoafimbiyuwambo yahomo houmbo raru hoeimarüwuri. Ai Sisasimbo düdurüwurihi yahomoya, "Nindou mami ahandi nimorehi hiniḅgifembo ehü ana, asu sihefi ahinümbi hohoanimo ranahambo wangeimandiyo?" mehomo. ³ Asu Sisas ai simbori hoafiyupurühi yahuya, "Moses ai nine-ahinümbi hohoanimo masagapura?" mehu. ⁴ Farisi ai hoafiyomondühi yahomoya, "Moses ai hoafiyuhü yahuya, 'Nindou ai pepa fihü sürü pande dagadowohü koandihendani ndemindi haya ḅgombo,' mehu," mehomo. ⁵ Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, "Moses ai hoafi sihamumbo masihendi ra Godindi hoafi himbosihimo-rihoemondeimbi memondamboyu hoafi ra masihendi. ⁶ Horombo hondü God ai muḅguambo moatükuni nafirandühiyu nimorehi nindowenihü nafimarapiri. ⁷ Ranimayo-wamboane asu nindowenihü ai ahandi hondafindi hiniḅgindeapiri haya nimorehühindifimbui. ⁸ Rananimbo asu yimbu ai mami fi tükündafineamboyafe. Asu nindou ra yimbuyafepoani, ḅga mamananafe. ⁹ God ai nindou yimbu ra mamambemareapirane, ḅga nindou didai ḅgiri yikürübündeapiri," mehu. ¹⁰ Süḅgunambo Sisas ai ahambo sünggururü-rundeimbi babidi worambe nimarimomboemo nimorehi semindihünda hiniḅgifembo hoafi ranahambo düdumarüwuri. ¹¹ Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, "Nindou düdi ai ahandi nimorehi ra moei yahu haya hiniḅgireandühi asu nimorehi ḅgorü asemündu ana, ai ahandi weyaḅgrihüdidü ranahambo moaruwaimboreandühi nimorehi sisihimoyuhani. ¹² Asu nimorehi ai nindowenihü hiniḅgirerü haya ḅgorü nindowenihü aserimindo ana, ai-amboani nindowenihü birabiriyohane," mehu.

**Sisas ai nimoakidoumbo God ai aboedi aboedimbire-
andüramboane mehu**

(Matyu 19:13-15; Ruk 18:15-17)

¹³ Nindou ai Sisas sowana nimoakidibou ra fufurithümündi tükümehindi ai aheimbo wari nandifendürimbohünda. Nga asu sünggururü-rundeimbi ranai nindou ranaheimbo nginindimarundüri. ¹⁴ Asu Sisas ai ra hoeireanda mayoa, ahamumbo ngusüfoambe nimbimayupuri. Asu ai hoafiyuhi yahuya, "Nimoakidibou ra ndühi aheimbo hiniñgirundüra wambo sowana mbisihüsi. Nga ngiri bobohindundüri. Nga God nginindi hifandarandi ra nimoakidibou ndahurayeiane. ¹⁵ Ro anihondümbö-anahi hoafehandüri. Nindou düdi God nginindi hifandarandi ra nimori nahurai tüküfekoateayu ana, ai ngiri ranambe kebuai ngu," mehu. ¹⁶ Asu Sisas ai nimoakidoumbo warihü kikiñramündündüri mbura aheimbo wari nandearühi God ai aboedi aboedimbireandüramboane mehu.

Nindou napo afindeimbi

(Matyu 19:16-30; Ruk 18:18-30)

¹⁷ Sisas ai botifi hayambo hüfuane asu nindou mami ranai pipiyu hu ahandi hangifoani yimindohonambo mamaru. Raniyu asu ai düdufihü yahuya, "Yamundo-randeimbi Aboedi, ro ninüngundiheandühi yangiri koadürü koadürümbo manimboahi?" mehu. ¹⁸ Asu Sisas ai simbori hoafiyundühi yahundoya, "Nimboe se wambo aboedi asafindira? Moai nindou didi ai aboediyu, nga God mami ai yangiri ani aboedayu. ¹⁹ Se ahinümbi hohoanimo nda fifirowandi: Se nindou hifokoefepoani, se nimorehi sisihimopoani, se hümbuhünipoani, se nindou ngorümbo tikefe hefe papihofipoani, se nindouyei kaki napo semindimbo tikai hoafipoani. Asu se sihafü meapembo ndondondowapiri," mehu. ²⁰ Asu nindoumayu ranai hoafiyuhi yahuya, "Ro akidouyahambe sini haponda munguambo rani ahinümbi hohoanimo ra himboriya sünguritheambo-anahi," mehundo. ²¹ Sisas ai nindou ranahambo hübudurirühi hipoamborirühi hoafiyuhi yahuya, "Awi se mami-moatükuni mbonimborandifimbo-anafi. Se ngafi mungu-moatükuni asihofü ra kakifihimbo koandihofühi ranifihindi kaki ndowandifi. Asu kaki ra napokoatemaye aheimbo dabadüri. Rananimbo sihambo takini sünambe yagodoninimboe. Asu rananimbo se wambo süngundowandiri," mehu. ²² Nindou ranai hoafi ra himboriyu hayambo afindi hohoanimo kapeihü ndamefiyu ai napo afindeimbüwambo. ²³ Raniyu asu Sisas ai ahambo sünggururü-rundeimbimbo hübudureapurü haya hoafiyupurühi yahuya, "Nindou napo afindeimbimbo ana tiñiyomboane God nginindi hifandarandi ranambe kefoefembo ana," mehu. ²⁴ Asu ahambo sünggururü-rundeimbi ai hoafi ranahambo mahepünafundi. Raniyo asukai hoafiyupurühi yahuya, "Wandi nimoakidibou, God nginindi hifandarandi ranambe kefoefembo ana tiñümbi safane. ²⁵ Tiñümbi safane napo afindeimbi ai God nginindi hifandarandi ranambe kefoefembo! Nga

Kemor ai hoeari kakimbo nir ambe ranambe karefoendi ana, tiñümbiyopoani," mehu. ²⁶ Asu raniyomo ahambo sünggururü-rundeimbi ai afindi hamindi hepünafundühi ahamundihoari simbori ndüwurimefundi. 'Rawefeyo ana, asu didai yangiri aboedambomandifia?' ²⁷ Ai ahamumbo hübudureapurühi yahupuriya, "Ndani moatükuni ana ngiri nindou aheihoari randihindi. Nga God animbo randeambui. God ai-animbo munguambo moatükuni randeambui," mehu. ²⁸ Asu Pita ai Sisasimbo hoafiyundühi yahuya, "Ro munguambo moatükuni hiniñgirihu hohu sihambo sünguarihunini," mehuamboyu. ²⁹⁻³⁰ Ai hoafiyupurühi yahuya, "Ro sihamumbo anihondümbö-anahi hoafepuri. Munguambo nindou didiyei ai ahei ngoafi, apodohomami, rehimami, hondafindi, nimori asu nümbüri wambo süngufembo hündambo hiniñgarihindi ana, ai 100 raniwami nandihü ndahümündeimboyei. Asu ai hifi ndanühi niboadeiambe ndahümündeimboyei. God ai mungu moatükuni dagadürümbi horombo ai masihindi ra ngasündihü hehimbo ndahümündeimboyei. Ai wori, apodohomami, rehimami, nimorehi, boagiri nimorakidibou asu nümbüri ndahümündeimboyei. Asu aheimbo moaruwaimbo-ndihindürimboyei, nga ai yangiri koadürümbo ndahümündeimboyei. ³¹ Nindou afindi didiyei ai haponda horomboehindi aiana süngunindeimboyei, nga haponda süngunaye ai-animbo horombondahimboyei," mehu.

Sisas ai ahandi yifimbo ngimimbo hoafimayu

(Matyu 20:17-19; Ruk 18:31-34)

³² Sisas ai Serusareminambo ahandi sünggururü-rundeimbi babidi mahafomo. Nga asu Sisas ai horombofi mahafua raniyomo asu ahambo sünggururü-rundeimbi ai afindi hohoanimo-memondamboyo asu nimorehi nindowenihü ahamundi süngu mahahüsi ranai afindi hohoanimomaye. Asukaiyu Sisas ai ahambo sünggururü-rundeimbi sepurimündü haya huhü nini-moatükuni ahambo tüküfemboayo ranahambo wataporimbomarapuri. ³³ Sisas ai hoafiyuhi yahuya, "Himboriyomo, sihiri ana Serusareminamboanefi ahahifi, nga ranü-animbo Nindou Hondü ranahambo ahinümbi hohoanimo fifirundeimbi asu Godimbo sihou-rundeimbiyomondi warihündüfimbui. Rananimbo asu rani nindou ranai Nindou Hondü ranahambo yifimbuyuwanboane mbisimboemo. Asu ranahambo Suda-yafe ndifoyei warihündühorimboyei. ³⁴ Nindou ranai ahambo tikifindahüdo asu guri tifindahindo ndühümboyei. Asu ahambo harindimondomboemo ndifurimbi moatükuninambo hifokoandüwurümboemo. Nga asu ngimi sindu hayambo-animbo asu yifihündi asukai botindifimbui," mehu.

Sems asu Son ai adükari tüküfembo hoafimefani

(Matyu 20:20-28)

³⁵ Sems asu Son Sebedindi nimori yimbu ai Sisasimbo-so tükümefineandi. Raniyafani hoafiyafandühi safaniya, "Yamundo-randeimbi, ro sihambo yihoehimbo mami-moatükuni randowandi sehoahoa düd-

uarihoanini," masafani. ³⁶ Sisas ai dūdureapirūhi yahuya, "Se wambo nini-moatūkuni-mboyafani refepirimbo yifirayafana?" ³⁷ Ai hoafiyafandūhi safaniya, "Se sihafī himboamupuimbo-randeimbi fondi raniwami nimarifi hifandarandi ana, ro yifirayehi se ndowandifimuni se amarifi fondi ranambe nimandefomboane. Nga asu rananimbo ngorū ai warihondūnindu asu ngorū ai kadūdaniyu mbirandamboane," masafani. ³⁸ Sisas ai hoafiyupirūhi yahuya, "Se ana moai fifirineandi nine-moatūkuni se dūduefineandi ranahambo. Se asūbusi ro semindimboayahī ra mandowandifaniyo? Asu se ro hundūrayahi yahurai ra hundūmandafaniyo?" mehu ³⁹ "Ranana randihamboyehe," safani hoafimefani. Asu Sisas ai hoafiyupirūhi yahuya, "Se tiñirifo ra ndowandūmboemo ro asahamindihī nou. Asu ro hundūrayahi yahurai se-amboani hundūrandimboemo. ⁴⁰ Awi, ro sihafanimbo ngiri yini mbisahapiri wandi warihondani asu kadūdani nimarimbo ra. Nga bidifiri nondou animbo rani fondi raniwami ana nimandemboyehe. Rani fondi ranana aheimboyo ndindofe hiniñgimefeyo," mehu. ⁴¹ Asu sūnguru-ndeimbi 10 ranai ra himboriyomo mburumbo asu Son, Sems ahafanimbo nginindimarupiri. ⁴² Sisas ai ahambo sūngururū-rundeimbimbo muñguambo mborai yahupuri hūrihepuri hayambo hoafiyupurūhi yahupuriya, "Suda-yafe ndifo nondou mami ranahambo dūkarīhorūhiya hifandirandeimbi ase. Se fifirihindi hifandirundeimbi ai ahamundi nginindi ra muñguambo nondoumbo nafuimbohūnda. Asu ahei adūkarī hamindi horomboyafu homondeimbi, ai ahamundi nginindinambo muñguambo nondoumbo hifandarandūri. ⁴³ Nga se rani sūngundumboemo. Nga nondou didai adūkarī tūkūfembo ehu ana, ai moani farihairandeimbi nahurai mbiniñguwamboane. ⁴⁴ Nindou dūdi ai adūkarī hamindi tūkūfembo hohoanimoayu ana, ai muñguambo nondouyei moani ratūpurīyu randeimbi tūkūmbifiyuwamboane. ⁴⁵ Mami yahuraiane, Nindou Hondū ai hifinambo makusu ra nondou ai ahambo farihefimboyoponi. Nga ai ahandi yangiri niñgo hohoanimo ra nondou ranaheimbohūnda hiniñgifehū aboedambofendūrimboyo makusu," mehu.

Sisas ai nondou himboatihari aboedimariri

⁴⁶ Sisas ai ahambo sūngururū-rundeimbi babidimbo Seriko ngoafihū tūkūmefundi. Ai tūkūyafu mburu nondou afindi safi rani-babidimbo heiane, Bartimeus Timeusindi nimori himboatihari kaki napombo moako moakoyu randeimbi ranai nafikimi mamaru. ⁴⁷ Ai Sisas Nasaretihūndi akimi asūnu hoafi ra himboriyu haya pukūna hoafi karihoehū yahuya, "Sisas, Defitindi ahuri, se wambo hipoamborowandiri," mehuamboyo. ⁴⁸ Asu Nindou afindi mahei ranai nondou himboatihari ranahambo afoai hoafi kikirandifi masahūndo. Nga nondou ranai asūkai pukūna hoafi karihoehū yahuya, "Sisas, Defitindi ahuri, se wambo hipoamborowandiri," mehundo. ⁴⁹ Sisas ai nūngumbo hoafiyuhī yahuya, "Nindou ranahambo hoafiyahūn-

doani ndūhi mbūsūnu," mehuamboyo. Asu nondou afindi ranai himboatihari ranahambo mborai masahūndo. Ai hoafiyahūndowohū seiya, "Hihifi-hihifi kapeihū botiyafo! Nga Sisas ai sihambo mborai mehu," masahūndo. ⁵⁰ Raniyo nondou himboatihari ranai horipirohoei piyu haya ahandi ngisihari hoeari yare sihai haya Sisasimbo sowana mahu. ⁵¹ Sisas ai dūdurirūhi yahuya, "Ro sihambo nini-nūnūngufeninimboyo se hohoanimoayafa?" mehundoamboyo. Asu himboatihari ranai simbori hoafiyuhī yahuya, "Nindou Yamundo-randeimbi, ro asūkai himboarinda samboanahi," mehundo. ⁵² Sisas ai hoafiyundowohū yahuya, "Se anihondūmboarowandi rani sūngumbo aboediyafimboanafi, nga hafi," mehundoamboyo. Asu mamihari asūkaiyu hoeireandūhi Sisasimbo nafisūngū sūngumarūri hu.

Sisas ai Serusarem ngoafambe adūkarī bogori nondou nahurai tūkūmefiyu

(Matyu 21:1-9; Ruk 19:29-38; Son 12:12-15)

11 Sisas ai ahambo sūngururū-rundeimbi babidimbo Serusarem ngoafikimi akimi tifirundūhiyomo Orif hifi wafuhī Betefage asu Betani ngoafihū tūkūmefundi. Ai ahambo sūngururū-rundeimbi yimbu koarihepirūhi yahuya, ² "Ngoafi gogu anango raninambo ngafani. Se ngoafambe tūkūndafineandūhi dongi hoarifi nondou ai horombo semindi hokoate nimifihi wofinambo himondindūmo hiniñgindundani niñgowa nimehūnou hoeindineamboayafani. Se wofi fufurindhene hena ndowandifani dūgūfani. ³ Asu nondou mami ai sihafanimbo dūdūndūfipirūhiya, 'Nimboe dongi ra sowandifani ahūfana?' ehu ana, asu se hoafindafinandowohū animboya, 'Adūkarī ai ranambo ratūpurīndu mbunda ngiri amitata koandihendi,' mbisafani," mehu. ⁴ Ai hafani hoeirineandane dongi ranai nafini wori nafitambe kimi himondirundūmo hiniñgirundani manīngo. ⁵ Ai wofi fufurindheneandane, nondou akimi manīngomo ranai dūdurūpirūhi yahomoya, "Se nini-nūnūngufemboyo dongi ra wofi fufurindheneanda?" mehomondambo-yafani. ⁶ Asu Sisas ai hoafimayupiri sūngu simbori hoafimefinapuri. Raniyo nondou-memo ranai dongi ra semindi hombo ahafanimbo yini mehomopiri. ⁷ Ai dongi ra sowandifani hūfani Sisasimbo-so tūkūyafine ahafandi hoandari hoeari ra dongiwami manandineanda raniwami Sisas ai mamaru. ⁸ Raniyei nondou afindi ranai ahei ngisihari hoeari yimūndibadīhūmūndi nafini korihi hei asu bididifiri ai mbeyemū nahurai hutūhūmūndi korimarihi hei. ⁹ Nindou afindi ranai pukūna hoafi karihindūhi seiya,

"Godimbo hihifi-hihifimboane!

God ai nondou Adūkarīndi ndūrinambo asūnu ranahambo aboedi aboedimbiriramboane.

¹⁰ Sihēfi amoa Defitindi sirambeahindi adūkarī bogori hapondani sihefimbo hifandiyomunimboayu ranahambo God ai aboedi aboedimbiriramboane.

God nimoamo hondū amaru ranahambo hihifi-hihifimboane!"

Buk Song 118:25-26

masei. ¹¹ Sisas ai Serusaremihü tüküfi haya hu Godindi worambe mungu-moatükuni hübudura wakimareandi. Nga asu ndeara nimbifembo yangirimayowamboyo ai ahambo sünggururü-rundeimbi 12 ranibabidimbo Betani ngoafinambo hihiriyafu mahomo.

Sisas ai fik hoandasüfo nimindi nahurai ranahambo yowani hisiyopoani mehu

(Matyu 21:18-19)

¹² Ngorü sinambo Betani ngoafihündi si-fomondühiyo, Sisas ai wembombomayu. ¹³ Raniyu fik nimindi ranai akidou anguni safi emündü afindi momoriyo haya maningowa hoeimareandi. Ai fik hisi kiarhipo yahu haya akimi himboambo mahu, nga ai moai hisi mami amboani kiarowa hoeiriri. Ai emündü yangiriyo afindi momorimayo, sapo ranana fik hisambeyopoani, nga ranimbo wamboyo. ¹⁴ Sisas ai fik nimindi ranahambo hoafiyundowohü yahuya, "Se yowani asukai hisiyowani nindou ai fik sesipoani," mehuamboyo. Asu ahambo sünggururü-rundeimbi ai hoafi hoafimayu ra himborimemo.

Sisas ai Godindi worambeahindi nindou kaki semindimbo ratüpurü ratüpurimemonda hemo-afoareapuri

(Matyu 21:12-17; Ruk 19:45-48; Son 2:13-22)

¹⁵ Sisas ai ahambo sünggururü-rundeimbi babidimbo homo Serusarem ngoafihü tüküyafu houmbo Godindi worina mahu. Ai hu himboyuwane nindou ai ranambe napo kakifihi sihou sowandümo raraomaründa bukürimafoareapuri. Ai nindou kaki nandu houmbo siseru asu nindou nimarimo ndu kakifihi sihou-marundi ahamundi nimarifondi ra hihire amoahimareandi. ¹⁶ Asu ai nindou ranahamumbo Godindi wori rani papambe fufuemindi horambo yowani mehupuri. ¹⁷ Raniyu nindou ranahamumbo yamundeapurihi yahuya, "Godindi bukambe yare hoafiyowohü yahoya, 'Wandi wori ana munguambo hifihündi nindou ai ho wambo didibafife worane,'

Aisaia 56:7, Jeremaia 7:11

meho. Nga se hümbuhüni nindouyei dibonapife fondi nahurai rawarihindi," mehu. ¹⁸ Godimbo sesi sihou-rundeimbi bogoriyomo asu ahinümbi hohoanimo yamundu rundeimbiyomo ai ranühi hoafi ra himboriyomo houmbo Sisasimbo hifokoefimbo nafi kokomarundi. Ai ramefundi ra sapo nindou ranai Sisasindi yamundife hoafi ranimbo hepünahi marihünda ranimbo yihimborurühi. ¹⁹ Asu nimbambeahi Sisas ai ahambo sünggururü-rundeimbi babidimbo Serusarem hiniñguru houmbo mahomo.

Nindou düdi ai anihondümbofe hondü anihondümboreandühi didibafefiyu ana, ai ndemündümbui

(Matyu 21:20-22)

²⁰ Ngorü-simboani siambeahi Sisas ai ahambo sünggururü-rundeimbi babidimbo homondühiyo hoeirundani fik nimindi ranai nimbimayo. Ai nimbij-

owohü emündü asu ahasihari munguambo yapataparimayo. ²¹ Sisas ai fik nimindi ranahambo hoafimayundo ra Pita ai fifire haya hoafiyundowohü yahuya, "Nindou Yamundo-randeimbi hoeiro, fik nimindi se hoafimayafindo ranana nimbijyo haya aninggo," mehu. ²² Asu Sisas ai simbori hoafiyupurühi yahuya, "Se Godimbo yangiri anihondümbondundi. ²³ Ro sihamumbo anihondümbo-anahi hoafehapuri. Nindou mami ai yimbu hohoanimokoateyuhü nimoei wafu ndanahambo siriwara-ambe karihoei hanihi ehu ana, ai hoafimayu süngu randifemboe. ²⁴ Ranimboane ro sihamumbo hoafehapuri, se nini-moatükuni semindimbo anihondümborundühi ndahumindemboyefi yahomo houmbo didibafefundi ana, rani-süngunambo animbo ndowandümbomemo. ²⁵⁻²⁶ Asu se botindafu niñgomombo didibafindafundühi nindou ngorü ai sihambo moaruwai ramareandi ra hohoanimoayafi ana, amboawi mbisafindo. Ranimbo asu God ai simbori sihafihohoanimo moaruwai ra amboawi mbüsümbui," mehu.

Sisasimboya düdi sihambo nginindi masaganini yahomo houmbo düdumefundi

(Matyu 21:33-46; Ruk 20:1-8)

²⁷ Sisas ai ahambo sünggururü-rundeimbi babidimbo asukai Serusarem ngoafihü tüküme fundi. Sisas ai Godindi worambe huane Godimbo sesi sihou-rundeimbi, ahinümbi hohoanimo fifirundeimbi asu bogori nindou ai ahambosowana mahomo. ²⁸ Ai Sisasimbo düdururühi yahomoya, "Se ndani nginindi ra nahanihündambo sowandifimboyafa? Didandi nginindi nda sihambo masaganinamboyafi ndani ratüpurü rawarowanda?" mehomondamboyo. ²⁹ Asu Sisas ai simbori hoafiyupurühi yahuya, "Roamboani sihamumbo simbori mami düdufe düdundiheapurimboyahi. Se wambo simbori hoafemondindiri ana, asu ro ndani ratüpurü ratüpurimbo nginindi düdi masendiri ra hoafindahapurimboyahi. ³⁰ Se wambo hoafiyomondindiri, Son ai nindou hundürüra-marandi nginindi ra Godindi-mayoyo, asu hifi ndanühindambo nindou-yomondi-mayoyo?" mehu. ³¹ Ai ahamundihoari simbori hoafiyomondühi yahomoya, "Sihiri Godindi-mayoane asefi ana, ai sihefimboya asu nimboe anihondümbofe-koateayomoa? mbüsümbui. ³² Nga sihiri hoafiyefühiya hifinindi nindou-yafemayoane asefi ana, asu munguambo nindou ai fifirihindi Son ai Godindi hoafi hoafiyu-randeimbani," mehomo. ³³ Ranimboyo ai hoafiyomondühiya, "Moai fifirihundi," mehomondamboyo. Asu Sisas ai simbori hoafiyupurühi yahuya, "Roamboani düdi nginindi masendiri ra ngiri hoafindahapuri," mehu.

Nindou moaruwai wain nümbürü hifandimarundi kafoefe hoafi

(Matyu 21:23-27; Ruk 20:1-8)

12 Sisas ai Suda-yei boboagori ranahamumbo kafoefe hoafi hoafiyuhi yahuya, "Nindou mami ai wain nümbürü nümbürüra mbura ginirimayu. Waini

hisi ra bubutükimbohünda hifi ambe kikira mbura nümbürü ra hifandimbo dago hura hiniḡgimareandi. Nümbürü ra ḡgorü nindou-yomondi warühi kaki semindi ratüpuriḡmbo hiniḡgire haya ahandiḡhoari aḡguni hifina mahu. ² Waini ranai hisimayowamboyo nümbürü aharambürü ranai ahandi ratüpuriyu randeimbi koamariḡheirü. Ai ḡguwani nümbürü ranam-beahindi sesi bidifiri mbisabudowa yahu haya. ³ Nga nümbürü hifandimarundi ranai ratüpuriyu-randeimbi ranahambo mburündümo houmbo bubururü mburu nini akidou warambefendokoate koamariḡhawuri. ⁴ Asu nümbürü aharambürü-mayu ranai asükai ratüpuriyu-randeimbi ḡgorü koamariḡheirü. Raniyo ranahambo amboani mbiro burüwuri mburümbo moaruwai moaruwaimbomarüwuri. ⁵ Asükai ḡgorü ratüpuriyu-randeimbi koamariḡheirü. Nga ranahambo hifokoamarüwuri. Asu asükai süḡgunambo ahandi ratüpuriyomo rundeimbi afindi koamariḡhepuri. Nümbürü hifandirundeimbi ranai bidifiri buburupuri koamariḡhoupuri asu bidifiri hifokoamarupuri. ⁶ Nindou nümbürü hifandimarundi sowana koehefembo ra nümbürü aharambürü ahandi ḡgusüfo parireimbi nimori yaḡgiriḡy manüḡgu. Nga bidifiranambo ahamumbo sowana koamariḡheirü. Afindi ai hoafiyuhiya wandi nimorindi hoafi animbo himborindimboemo yahu haya koamariḡheirü. ⁷ Nga nümbürü hifandimarundi ranai ahamundiḡhoari simbori hoafiyomondühi yahomoya, 'Ndanana nümbürü aharambürü nini nimor-ani. Sihiri ahambo hifokoandihurühi animbo nümbürü ra sihefimbeyo-wamboane,' mehomomo. ⁸ Raniyo nimori ranahambo kikiḡhiründümo mburu hifokoarüwuri houmbo ahandi finimoko ra wain nümbürü ḡiniri hundüni pimarüwuri," mehu ⁹ Asu Sisai dūdufihü yahuya, "Nümbürü aharambürü ranai nini-nüḡgumandea? Ai dūdü wain nümbürü hifandimarundi ra hifokoandea-purühi wain nümbürü ra ḡgorü nendambo asükai dagapurümbui. ¹⁰ Awi seana Baiborambe hoafi mapeniḡgo ra hoeimbarundiḡpoani. Ai yare hoafiyowohü yahoya,

Kambohoani worimboru-rundeimbi ai moaruwaiane yahomo houmbo masihoemo

ranane asu hapondani wori ḡḡineminimbo bogimondi kambohoanimbofemboayo.

¹¹ Adükari ai ahandiḡhoari ramareanda tüküme-feyoane,

ranane ro hoeirihundani aboedihamindayo,"

Buk Song 118:22-23

mehu. ¹² Suda-yei bobaḡori nindou ranai fifirundi ahamumboyo rani kafoefe hoafi ra Sisai wataporimbomarandi. Ranimboyo Sisasimbo ranühi kikiḡhimindimbo hohoanimomemo. Nga nindou afindi ranaheimbo yihimboyomondühiyo, raru hiniḡgirüwuri houmbo mahomo.

Takis kaki sai hohoanimbo ranahambo Sisasimbo dūdumarihori

(Matyu 21:18-19)

¹³ Suda-yei bobaḡori nindou ranai Farisi nindou bidifiriḡyomo asu Herotindi nendi bidifiriḡyomo ahamumbo Sisasimbo sowana koamariḡhoupuri. Ai tikefe hefemboya Sisai ai moaruwai hoafi hoafimayuyahombo yahomo houmbo mahafomo. ¹⁴ Nindou ranai homo Sisasimbo hoafiyomondühi yahomoya, "Nindou Yamundo-randeimbi, ro fifirihumboanefi, seana nindoumbo yihimbokoate anihondümb-anafi hoafiyafi arandi. Seana nindou ndüreimbiyei asu ndürikoateyei ranaheimbo moai hohoanimoyafi, ḡga God yifirayu hohoanimoyane nindou yamundo arandi. Asu se nüḡguro hohoanimoyafa? Romiyafe adükari bogori Sisarimbo takis kaki saimbo ra ahinümbiyo, waniyo? Asu sihiri takis kaki saimbo ra ahinümbiyo, waniyo?" mehomomo. ¹⁵ Asu Sisai ahamundi wosihofafi hoafi ra fifire haya hoafiyuhi yahuya, "Nimboe se wambo refe hoeifendirimbo ehomoa? Kaki hoari mami sowaründümo sinimo animbo ro hoeindiḡheal!" mehu. ¹⁶ Nindou ranai kaki hoari sowaründümo homo masabudowamboyo dūdureapurühi yahuya, "Ndürü asu sisami nda dadea?" mehuamboemo. Asu ai hoafiyomondühi yahomoya, "Sisarindane," mehomomo. ¹⁷ Asu Sisai hoafiyupurühi yahuya, "Sisarindi moatükunayo ra Sisarimbo ndabudo. Asu Godindi moatükunayo ra Godimbo ndabudo," mehuamboemo Sisasindi hoafi ranahambo mahepünefundü.

Nindou yifihündi botife hoafi ranimbo Sisasimbo dūdumefundo

(Matyu 22:23-33; Ruk 20:27-38)

¹⁸⁻¹⁹ Sadyusi ai hohoanimoyomondühiya, nindou yifiyeyimbi ai ḡgiri asükai yaḡgiri botindahindi yahomorundeimbi ai homo Sisasimbo dūdüyafundühi yahomoya, "Nindou yamundo-randeimbi, Moses ai sihefimbobondani ahinümbi hohoanimoyanda süürü papimarandi. Nindou mami ai nimorehi semündü haya nimori-koate nindowenihü ai yifayu ana, amonḡoandi kai ra akidi ai mbisemündu-wamboane. Rananimbo ahandi amonḡoandi fondambe nindou wanindimboemo-hünda nimori kambirineandamboane. ²⁰ Mamimbo apodoho mami 7 manḡgomo. Amonḡo hondü ranai nimorehi ra semündü haya nimori mbuimindikoate yifiyuhiyu asu nimorehi ahandi ra ranikiminindi akidimayu ranahambo hiniḡgimareandi. ²¹ Raniyo nimorehi ra asükai akidi ḡgorü ai semündü haya nimori kefekoate yifimayu. Raniyo asükai akidi ḡgorü ranikiminindi ai-amboani mami yahurai ramefiyu. ²² Mami yahurai apodoho mami 7 ranai ramefundü. Raniyo süḡgunambo nimorehi ranai amboani yifimayo. ²³ Apodoho mami ranai nimorehi ra munḡuambo masowandümo. Nga süḡgunambo nindou ranai yifihündi botifeambe apodoho mami ranai botindafundühi asu nimorehi ra dadi nimorehi manda?" mehomomo. ²⁴ Sisai hoafiyupurühi yahuya, "Se moai Baiborambe hoafi

apeningo ra fifirundi asu Godindi nginindi fifirundi. Ranimboane se mamikari hoafayomo. ²⁵ Nindou yifiye-imbai ai asukai yangiri botehindi ana, ngiri anaminduhindahi asu nimorehuhindafu nduhundi. Aiana sunambeahindi nendi nahurai niboadeimboyei. ²⁶ Nga nindou yifiyeimbi yifihundi botife ra awi se Mosesindi buk nimi akidou hai imami tukumefeyo ra se hoeimbaruyo? Hoafi suru mapeningo ranambe God ai Mosesimbo hoafiyuhi yahuya, 'Roana Abrahamindi God-anahi, Aisakindi God-anahi, asu Sekopindi God-anahi,' mehu. ²⁷ God ana yifiyeimbiyei Godi yupoani. Nga yangiri niboadeimbiyei God-ani. Sihei hohoanimo ana hihindi hohoanimoane," mehu.

Godindi weanguruhindi ahinumbi hohoanimo

(Matyu 22:34-40; Ruk 10:25-28)

²⁸ Ahinumbi hohoanimo ffireandeimbi ai sufuane Sadyusi ai Sisas babidimbo simbori hoafimemo. Raniyu ai himboriyuane Sisas ai ahamundi dudufe hoafi ra simbori aboedi hoafimayupuri. Raniyu Sisasimbo duduriruhi yahuya, "Ahinumbi hohoanimo nahaniyo amuri ranahambo ngasunde haya adukari hamindayoa?" mehuamboyu. ²⁹ Sisas ai simbori hoafiyundohu yahuya, "Ngasundeandeimbi ahinumbi hohoanimo ana ndanane: 'Israer se wudipoapondihi himborindei. Adukari mami yangirani sihefi Godayu. ³⁰ Se sihefi God Adukari ranahambo ngusufoambe munguambo, yifiafi munguambo, hohoanimo munguambo, nginindi munguambo ranambo ngusufo pandihori.' ³¹ Ranikiminindi ahinumbi hohoanimoane nda: Se sihafi wandafi mamimbo ngusufo pandowanduri sihafi fimbo rawarowandi nou. Moai ngoru ahinumbi yimbu ndanahafembo ngasundeandeimbi yangoro," mehu. ³² Ahinumbi hohoanimo ffireandeimbi mayu ranai Sisasimbo hoafiyundohu yahuya, "Nindou Yamundo-randeimbi, se hoafayafi ra aboedane. Anihondane moai ngorupoanimo God nungu, nga Adukari God mami yangirani anungu. ³³ Ranimboane Godimbo ngusufoambe munguambo, fifirife munguambo, nginindi munguambo ranambo ngusufo pefembo asu wandafi mamimbo ngusufo pefembo sihefi fimbo rawehundi nou randihumboane. Sihiri yimbu hohoanimo ra rawarihundi ana, Godimbo sesi mungu mandife asu ninihondi hifikoeffe mandife sihefe ra ngasundeamboane," mehu. ³⁴ Sisas ai hoeireandane ndore ffireandeimbi hoafi simbori hoafimayuoamboyu ai hoafiyuhi yahuya, "Se God nginindi hifandarandi ra akimisafi animbafi." Sisas ai yare hoafimayua amuri ranai ahambo dudufe hoafi hoafimbo yihimbomemo.

Sisas ai dudi Krais-ayu yahu dudumefiyu

(Matyu 22:41-46; Ruk 20:41-44)

³⁵ Sisas ai Godindi worambe nindou yamundearuhi dudufihi yahuya, "Nimboe ahinumbi hohoanimo fifirundeimbi ai Krais, nindou ra God ai ahandi nendambo aboedambofembo kamafoariri, ranahambo

Defitindi nimor-ani ehomoa? ³⁶ Yifiafi Aboedi ai Defitimbo hohoanimo masagadowa hoafiyuhi yahuya, 'Se wandi warihondü warani nemandifi ngafimbo sihafi hurütümbi ra sihafi hoarehi hiningindihapuri-mboyahi,'

Buk Song 110:1

mehu ³⁷ Defit ai Kraisimbo Adukari yahundo-marandi, asu nungunde ahandi nimori mandü-a?" mehu.

Sisas ai ahinumbi hohoanimo fifirundeimbimbo ahini hoafimayupuri

(Matyu 23:1-36; Ruk 20:45-47)

Nindou afindi ranai yangorimbo Sisasindi hoafi himborimbo hihifi-hihifimaye. ³⁸ Ai yamundeanduruhi yahuya, "Ahinumbi hohoanimo fifirundeimbimbo hibadihumbo. Aiana wari hoandarumbi hoeari yihuruyo hefe maketambe howani nindou ai ahiniyeihihihifi-mbirihumuni yahomomboanemo hohoanimoemo. ³⁹ Aiana rotumbo-hunda rotu worambe asu sesesambe ra weanguruhindi fondiwami wagabe nimarimboanemo hohoanimoemo. ⁴⁰ Aiana nimorehi kaisahoabedi ranaheimbo wosihofori hoafiyomonduruhi ahei wori kosiründumo asu tikaruhumbo hoandari hamindi didibafiyafu arundi. Ranimbohündambo animbo papi hoafi yibobofeambe ahamumbo ana tinjirifo ra moaruwai hamindanimbo ndimboe," mehu.

Nimorehi napokoate Godimbo kaki masihendi

(Ruk 21:1-4)

⁴¹ Sisas ai Godindi worimbo kaki hipiri fikimi nimaruanenimorehi nindowenihi ai hipiri ranambe hei kaki mafoarihindi. Nindou kaki afindeimbi ranai afindisafi hipiri ranambe hei mafoarihindi. ⁴² Asu nimorehi napokoate kai ranai hamburi kaki yimbu toea sepirimindi ho hipiri ranambe mafoareapiri. ⁴³ Sisas ai ahambo sungururü-rundeimbimbo mborai yahupuri gugureapuri haya hoafiyuhi yahuya, "Ro sihamumbo anihondumbo-anahi hoafehapuri. Nimorehi kai napokoate kaki Godindi wori hipirambe masihendi ranana napo afindeimbi masihendi ranhambo ngasundeamboane. ⁴⁴ Nindou napo afindeimbi ranai ana ahei adukari mbegorinduri, nga akidou mafoarihindi. Nga nimorehi kai napokoate ranai ana ahandi sesi pemimboyoweimbi-mayo raniyo mungu masihendi," mehu.

Sisas ai Godindi wori bireboemboe mehu

13 Sisas ai Godindi wori hiningire tukufiyuane ahandi sungururü-rundeimbi mami ai hoafiyuhi yahuya, "Nindou Yamundo-randeimbi, wori aboedi safi asu nimoei adukari ra hoeiro," mehundo. ² Sisas ai simbori hoafiyuhi yahuya, "Se wori afindi ndanahambo hoeiarowandi. Ngiri nimoei mami amboani ngoründiwami nanngo, nga hifitireboai pindimboe," mehu.

Sisas ai tinjirifo afindi tükündifemboe mehu

(Matyu 24:3-14; Ruk 21:7-19)

³⁴ Sisas ai Orif hifi wafuambe nimarü himboyuane, Godindi wori ai anguni goagu mafondaro. Asu Pita, Sems, Son, Andru ai yanggiri masifomo. Ai sifomo Sisas-imbo düdurüwurühi yahomoya, "Hoafiyafimuni rani-moatükuni ra nungusumboani tükümandifea? Asu nini-moatükuni boatei tükündifemboe mbisefi fifiri-mandihua?" mehomondamboyu. ⁵ Asu Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, "Se hibadumbo, nga nindou mam sihamumbo wosihofori hoafindapurumbui. ⁶ Nindou afindi ranai ngomo wandi ndüri dükandundühiya, 'Ro nindou rananahi nda,' mbisimo houmbo nindou afindi wosihofori hoafindundürimboemo. ⁷ Asu se yifiarindimondani himborindimondühane, asu yifiari hoafi yanggiri angunipoedi himborindimondühane ra se yowani afindi hohoanimondimboemo. Rani-moatükuni ra tükündifemboesi, nga asu rani-moatükuni tükefeyo ranahambo awi bidifiranambo siane yahopoani. ⁸ Hifi-hifi ranai simbori yifiarindimboe. Asu adükari bogori nindouyafe nendi ranai simbori simborindimboemo. Hifi bidifiri ranifihisi sesi ai wanindimboe asu hifihe ranai tükündifemboe. Munguambo moatükuni ranana nimorehi ai nimori wakemindimbo yaho haya asubusi boatei asemindo nahuraiane tükefeyo. ⁹ Ranisimboani animbo se hibadumbo. Ai sihamumbo mbundüpundümo houmbo kansiriyafe himboarühi papi hoafindüpurimboemo. Asu Suda-yei rotu worambe bubundüpurimboemo. Wambo sünguna ahamundi adükari bogori asu hifandirundeimbi ahamundi himboahü ningomboemo. Nga refeambe animbo Aboedi Hoafi ahamumbo wataporimbondüpurü. ¹⁰ Nga bidifiranambo si ranai tüküfekoateyoambe nindou munguambo ranai aboedi hoafi ra himborindei hehimbo animbo. ¹¹ Sihamumbo mbundüpundümo houmbo kotambe ndowapundümo ngomondani se yowani nini hoafi hoafimandefi yahofembo yihimboyopoani. Moani rani-simboani hamindi animbo se hoafimbo ra God ai horindeapurumbui. Asu nggiri se sihamundihoari wataporimbondundi, nga Yifiafi Aboedi ai-animbo wataporimbondamboe. ¹² Nindou ai ahamundi amonjo mam si asu akohoandambo papi hoafindüpurü mbundumbo hifokoefepurimbo hoafindimboemo Asu afindi ai mam yahurai randeambui. Asu nimori ai ahandi hondi afindambo moaruwaimbondeapirühi nindoumbo hoafinduanü hifkoandüpurimboemo. ¹³ Wambohünda munguambo nindou ai sihamumbo moaruwaimbo-ndihipurimboeyei. Nga asu didiyei moanane sei nginindi animboei hei ana, God ai aboedambo-ndearumbui," mehu.

Moaruwai hamindi moatükuni tükündifemboe

(Matyu 24:3-14; Ruk 21:7-19)

¹⁴ Sisas ai hoafiyuhü yahuya, "Se hoeindundani moaruwai hamindi moatükuni sürühoeimbi fondihami ningomboe. Nindou düdi ndani hoafi nda ritimarandi ana, ai fifirimbireandamboane. Ranisim-

boani nindou Sudia hifihü animboei ai nimai fefoehi hehi hifi wafuanambo mbihahüsiamboane. ¹⁵ Asu nindou ai woriwaminindi akusifoendi ra ai yowani ahandi napo fufoemindimbo worinambo keboembui. ¹⁶ Asu nindou düdi nümbürambe anüngu ranai yowani ahandi warihoandari hoeari semindimbo ngumbui. ¹⁷ Ranisimboani nimorehi warandühumbanei asu nimori kehureimbanei aiana hipoanimboembouanei. ¹⁸ Se Godimbo didibafindafundani animbo rani-moatükuni ranai ngisihari afindi tüküfeyoambe tüküfekoateybeyo-wamboane. ¹⁹ Nimboe sapo rani-simboani animbo moaruwai hamindi tinjirifo tükündifemboe. God ai weangurühi mungu-moatükuni nafirandambe moai yahurai tinjirifo tüküfeyo, asu süngunambo amboani nggiri yahurai moatükuni tükündifeyo. ²⁰ Asu Adükari ai tinjirifo ranahambo bodifoahüfe kikemindikote mbeimbonana munguambo nindou ranai nggiri aboedamboahindi. Nga nindou ai wandanei yahu diboniyu hiningimare-andüri aheimbo hohoanimondandürühi bodifoahünde kikindeambui. ²¹ Ranisimboani nindou mam ai siheimbo hoafindundürühiya, 'Hoeirühi, Krais ini nda,' mbiseiani se yowani anihondümbefepoani. ²² Nindou bidifiri ai ngomo tikandu houmbo animboya, 'Ro nda Krais-anahi,' asu 'Ro Godindi hoafi hoafiya rihandeimb-anahi,' mbisimo hou hepünifeimbi moatükuni randumboemo. Ai rarumbo-mbembonana God ai nindou diboniyundüreimbi ranahaimbo tikai hoafiyomondüri. ²³ Ranimboane mungu-moatükuni tükefeyo ra se hibadühumbo, nga munguambo moatükuni tüküfekoateyoambe ranahambo hoafayahapuri," mehu.

Süngunambo Nindou Hondü ai kudümbui

(Matyu 24:29-31; Ruk 21:25-28)

²⁴ Sisas ai hoafiyuhü yahuya, "Rani-moatükuni ranai tükündife hayambondani animbo, hüfihamindi ai nimbiranü ndamindimboe asu amoamo ai nggiri sindu.

²⁵ Mupui ai sünambeahindi firibadeboai pütapindowohü

asü munguambo sünambeahindi ngginindi moatükuni ranai fifimindimboe.

Aisaia 13:10, 34:4

²⁶ Ranisimboani animbo nindou ai hoeindihorani Nindou Hondü ai mburingaiwami nanngu haya ahandi himboamupuimbo-randeimbi ngginindi kapeihü kudümbui. ²⁷ Ranisimboani animbo ai sünambeahindi nendi koandihipurani ngomo nindou God ai diboniyundüreimbi ra hifi ranahandi yimbuyimbu himboranipoedi gugurinduwurümbemo. Ai hifi ranühi fufundündimo nggomombo sünü hifi fondeandambe ngomo tükünda-fumboemo," mehu.

Se süfuri nimindi ranahambo fifirindihindi

(Matyu 24:32-35; Ruk 21:29-33)

²⁸ Sisas ai asukai hoafiyuhi yahuya, "Se süfuri nimindi fifirindundi. Nimi ranai emündü fofoyo ana, se fifirundi ra ndeara hoembo akimi tüküfembo yahomboane. ²⁹ Mami yahuraiane, se hoeindundani muḅguambo moatükuni tükufeyo ra se fifirindundi, Nindou Hondü ai ḅgiri amitata kudu, ḅga ndeara yipuri kimani anüḅgu. ³⁰ Ro sihamumbo anihondümb-anahi hoafepapuri. Bidifiri nindou hifi ndanühi aniboadei ranai yifikoateyeiambe animbo rani-moatükuni ra tükündifemboe. ³¹ Hifi asu sünü ana awarindihoemboe, ḅga wandi hoafi ana ḅgiri awarindihoayo, ḅga wani," mehu.

Nindou mami ai-amboani moai Adükari ai tüküfembo si ra fifireandi

(Matyu 24:36-44)

³² Sisas ai asukai hoafiyuhi yahuya, "Nindou mami ai-amboani moai rani-moatükuni tüküfemboayo si ra fifireandi. Sünambeahindi nendi amboani moai fifirundi asu Nimori ai-amboani moai fifireandi, ḅga Afindi ai-yangirani fifireamboayu. ³³ Se hibadumbo niḅgomo, nimboe sapo rani-moatükuni tüküfembo ra se moai fifirundi. ³⁴ Ranana nindou mami ai ḅgorü-goanini hombo yahu haya, ahandi ratüpuriyomo rundeimbimbo hibadüdi yahu haya ratüpuri yimbureapuri mbura nindou yipuri hifandira-randeimbimbo yipuri wudipoapondo hibadandi ehu nahuraiane. ³⁵ Ranimbo-animbo se hibadumbo nimandümo, nini simboani wori aharambüri ranai tükümandifi, ra se moai fifirundi. Ai nimbambe tükümandifiyo nimbimbusümbomandüyo, siambeahimandüyo ra se moai fifirundi. ³⁶ Asu ai nimehünou tükündüfi hoeindeapurani asu se apomboemo. ³⁷ Ndanü hoafi ro sihamumbo hoafepapuri ra, muḅguambo nindoumbo kapeih-anahi, ḅga se hibadühumbo nimandei," mehu.

Sudayafe bogori nindou ai nüḅgundiḅu Sisasimbo mbundihurimindefi hifokoamandihuri mehomom

(Matyu 26:1-5; Ruk 22:1-2; Son 11:45-53)

14 God ai Israerimbo Aboedambo-mareandüra aboedi manimboei si (Pasofa) asu bret yisikoate sesimbo si ra tüküfembo yimbu si manüḅgo. Raniyo Godimbo sihou-rundeimbiyomo asu ahinümbi hohoanimo yamundurundeimbi ai Sisasimbo kikihimündi hifokoefimbo hohoanimomemo. Raniyo ai hoafiyomondühi yahomoya, "Sihiri nini-süḅgundiḅu Sisasimbo wosihoafori hoafi ndihuri mbunduḅu kikihindihurimindefi hoahu hifokoamandihuri," mehomom. ² Ai hoafiyomondühi yahomoya, "Sihiri adükari sihi ana refepoani, ḅga nindou ai ḅḅinindideihü sihefi mbusümo yifiari botindihimboyei," mehomom.

Nimorehi mami ranai Sisasindi mbirowami fisiḅarümbü moatükuni kamareandi

(Matyu 26:6-13; Son 12:1-8)

³ Sisas ai Betani ḅgoafihü Saimon horombo mimaniho masimeimboyoweimbi ahandi worambe mamaru. Sisas ai nindou ranahandi worambe sesühi nimiruane, nimorehi mami ai nimoei hipirambe sanda aboedi fisiḅarümbü kaki afindi fihü semindeimbi semindi haya tükümeḅfeyo. Raniyo Sisas ai sesühi nimiruane ai hipiri ra boborehaya sanda ra ahandi mbirowami kamareando. ⁴ ḅga asu nindou bidifiri mamarümo ranai ḅḅinindiyomondühi simbori hoafiyomondühi yahomoya, "Nimboe sanda ra yatikiri-yatikiri aranda? ⁵ Nindou ai sanda ra kakinambo mbasahümündi-mbonana 300 kaki hoarinambo animbo sahümündihü kaki ra nindou napokoate-yeimbimbo sahündüri," mehomom. Ranimboemo ai nimorehi ranahambo ḅḅinindimarundi. ⁶ ḅga Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, "Nimorehi ra ambe, ḅga nimboe se ahambo ḅḅinindarunda? Ai aboedi moatükuniyo wambo ramareandi. ⁷ Nindou napokoateyeimbi ana muḅguambo si se babidimbo nimandeimboyei. Se nini-simboaniyo aheimbo feheḅendürimbo hohoanimoyei ra fandihendüri. ḅga ro ana ḅgiri muḅguambo si se babidimbo nimboahi. ⁸ Nimorehi ndanai nini-moatükuniyo ai refembomayo raniyo ramareandi. Ai wandi fi sandanambo hundürumarandi ra yifindahani hifikeḅendürimbomayo ranimboyo rani boatei ramareandi. ⁹ Ro sihamumbo anihondümb-anahi hoafepapuri, muḅguambo hifi aboedi hoafi ra wataporimbondühi nimorehi ai ramareandi ranahambo hoafindi-monda ahambo hohoanimondeimboyei," mehu.

Sudas ai Sisasimbo boboagori nindouyomondi warihündihimboeahi mehu

(Matyu 26:14-16; Ruk 22:3-6)

¹⁰ Ranimboani Sisasimbo süḅgururü-rundeimbi mami Sudas Iskariot ai Godimbo sihou-rundeimbi sowana Sisasimbo ahamundi warihüfimbo mahu. ¹¹ Godimbo sihou-rundeimbi ai rani hoafi ra himboriyomo houmbo hihifi-hihifiyomondühi Sudasimbo bidifiri kaki segodombo hoafimemo. Raniyo Sudas ai Sisasimbo ahamundi warihüfimbo ninüḅgumandihe yahuhayambo hohoanimomayu.

Sisas ai ahambo süḅgururü-rundeimbi babidimbo sesesimemo

(Matyu 26:14-16; Ruk 22:7-14, 21-23; Son 13:21-30)

¹² Bret yisikoate sesimbo si ranai weaḅgurühi tükümeḅfeyo. Ranimboani ra Pasofa sipsip nimori sesimbohünda hifokoarhi arihündi. Asu Sisasimbo süḅgururü-rundeimbi ai düduyafundowohü yahomoya, "Se hohoanimoyafani ro sesesimbo ra sihambo nahü ḅḅefi didiboado-mandihunda?" mehomondamboyo. ¹³ Asu Sisas ai ahambo süḅgururü-rundeimbi yimbu koarhepirühi yahuya, "Se adükari ḅgoafinambo ḅḅafani. Ranühi nindou mami hoe hipirambe

ndemündü haya nafini düdi tükündüfimbui. Ahambo animbo se süngundiniri. ¹⁴ Se hoeindinerani nini-worinamboyu afarifiyu ra se wori aharamburi ranahambo düdundafineandühi animboya, 'Nindou yamunde-randeimbi ai düdufihya, 'Wori nahanambe Pasofa si sesi ra sesesimandefi?' mehuamboanehi,' mbisafani. ¹⁵ Rananimbo adükari nimoamondi wori nafirindümo hiniŋgimarundi ra nafuindümbui. Ranühi animbo se sesi ra sindindineandi," mehu. ¹⁶ Süngurineri-rinandeimbi ranai hafani ngoafi ranühi hoeirineandane, mungu-moatükuni ai hoafimayu süngure meŋgoro. Raniyo ranühi sesesimbo sesi ra sindimarineandi. ¹⁷ Ndeara nimbihofafi-mayoamboyo Sisas ai ahandi süngururü-rundeimbi 12 ranibabidimbo mahomo. ¹⁸ Ai sesi sowasümondühi nimarimombo Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, "Ro sihamumbo anihondumbo-anahi hoafehapuri. Nindou mami seambeahindi animbo wambo hürütümbi nindou-yomondi warihüde-andirimbui. Nindou ranai hapondani ro-dibombo sesi asesu," mehu. ¹⁹ Süngururü-rundeimbi ranai ranü hoafi ra himboriyomo houmbo ngusüfoambe moaruwaimarapuri. Raniyo mami mamaiyomondühi düdururühi yahomoya, "Awi rombayahipoani?" raniranimemo. ²⁰ Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, "Nindou ranana seambeahindani. Ai bret semündü haya rodibo hipirambe afoarhoandi. ²¹ Anihondane Nindou Hondü ai yifimbiyuamboane. Baiborambe hoafiyohüya, yifindümbui, meho süngu. Nga nindou düdi Nindou Hondü hürütümbi nindou-yomondi warihariri ranai hipoanimboembouani. Mamihari hondi ai ahambo ana wakemündikoate mbeyowamboyo." mehu.

Sisas ai ahambo süngururü rundeimbimbo wain hoe asu bret masagapuri

(Matyu 26:26-30; Ruk 22:15-20; 1 Korin 11:23-25)

²² Sowasümondühi nimarimombo Sisas ai bret semündü hifitire Godimbo hihifirüri mbura ahambo süngururü-rundeimbimbo yimbumareapuri. Asu ai hoafiyupurühi yahuya, "Se sowandümo, nga nda wandi fi safane," mehu. ²³ Asükai wain hoe kapambe semündü Godimbo hihifirüri mbura masagapura ai munguambo masimindimo. ²⁴ Asu Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, "Nda wandi horane God hoafi firamündü masihendi ra ngineminimbo. Wandi hori karefoendi ra munguambo nindoumbo fehefembo-hündamboane. ²⁵ Ro sihamumbo anihondumbo-anahi hoafehapuri, Ro ngiri asükainda wain hoe ndimindihi, nga moani nga ngambo God nginindi hifandarandi ranambe simbori wain hoe ndimindiimboyahü," mehu. ²⁶ Raniyo herü mami herüyomondühi adükari ngoafi ra hiniŋguru houmbo Orif hifi wafuanambo mahafomo.

Sisas ai Pitamboya ai wambo daboadi hihirinde-andirimbui mehu

(Matyu 26:31-35; Ruk 22:31-34; Son 13:36-38)

²⁷ Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbimbo hoafiyupurühi yahuya, "Se munguambo sihamundi

anihondumbofe hiniŋgindumboemo. Nimboe sapo Baiborambe yare hoafiyowohü yahoya, 'Ro sipsip hifandirandeimbi nindou hifokoandihina asu sipsip ai buküründahimboyei,'

Sekaraia 13:7

meho. ²⁸ Nga yifihündi botindahe hehea roboakori Gariri hifinambo ngümboyahü," mehu ²⁹ Pita ai hoafiyundühi yahuya, "Munguambo nindou ai sihambo anihondumbofe hohoanimo ra hiniŋgindumboemo. Nga roana ngiri hiniŋgindiheanini," mehu. ³⁰ Sisas ai hoafiyundühi yahuya, "Ro sihambo anihondumbo-anahi hoafehanini, ndani nimbokoani kakaro ai yimbumbo hoafikoateayuambe animbo se ngimimbo hoafindafühiya, ro moai ahambo fifirihini mbisamboyahü," mehundo. ³¹ Nga Pita ai hoafiyuhü yahuya, "Ro ngiri moai fifirihini mbisahi, nga sedibo yifindamboyahü," mehuamboemo. Asu bidifiri süngururü-rundeimbi ai-amboani mami yahurai hoafimemo.

Sisas ai Getsemanihü Godimbo didibafimayu

(Matyu 26:36-46; Ruk 22:39-46)

³² Ai homo Getsemani seiarihündi ranühi tüküyafu ahambo süngururü-rundeimbimbo hoafiyupurühi yahuya, "Se ndühi nimandümo, nga ro Godimbo didibafinda samboanahi," mehupuri. ³³ Asu ai Pita, Sems, Son ahamumbo yanggiri sepurimündü haya mahu. Raniyu asu Sisas ai ngusüfo pukiririhü ngusüfoambe moaruwai hohoanimomariri. ³⁴ Raniyu hoafiyupurühi yahuya, "Wandi ngusüfoambe pukirandirühi yifimbo yanggirayahi. Nga se ndühi ndondu nimandimo hibadüdi," mehu ³⁵ Ai akidou sühüfi hu hifini amoembü amoearumbo nafü yagodohü ana, tinjirifo ra gübüsimbifoareandira yahu haya didibafimefiyu. ³⁶ Ai ndare didibafifihü yahuya, "Ape, wandi Ape, se yifirayafi ana wambo tinjirifoembü moatükuni ra raguanambo-ndowandi. Nga se yowanü wandi yifiri süngufepoani, nga sihafi yifiri süngundowandi," mehu ³⁷ Ai hihirifi hu himboyuwane ahambo süngururü-rundeimbi ranai mapomondamboyo. Ai Pitambo hoafiyundowohü yahuya, "Saimon, se apafühiyafi? Asu se awi mami awa amboani yanggiri nimarimbo ra waniyo?" mehu. ³⁸ Asu ai hoafiyupurühi yahuya, "Se hibadu niŋgomombo didibafindafundi, nga sihamumbo refe hoeifepurimbo tükündifeyoani pindimboemo. Anihondane, ngusüfo ana refembo hohoanimoayosi, nga fiane nimborayo," mehu. ³⁹ Asükai Sisas ai hihirifi hüfo weangurühi didibafimefiyu nahurai didibafimefiyu. ⁴⁰ Ai asükai hihirifi hu himboyuwani ahambo süngururü-rundeimbi ai yapombo himbomarpura mapomo. Raniyo yanggirimareapura, asu moai nini-hoafi ahambo hoafimbo fifirundi. ⁴¹ Sisas ai asükai ngimi noufimbü hihirifi süni himboyuwane ahambo süngururü-rundeimbi ai apusimemo. Raniyo hoafiyupurühi yahuya, "Awi se fiharu apomomboemo? Ndearambo rani-moatükuni ranai tüküfehü Nindou Hondümo moaruwai hohoanimoyomondeimbi-yomondi warihü-rüwurimboanemo. ⁴² Hoeiru, nindou-

yomondi warihufendirimbo nindou-mayu ranai tükü-fimboani. Nga botiyafu houmbo ngefo," mehu.

Sisasimbo mbumaründümo

(Matyu 26:47-56; Ruk 22:47-53; Son 18:3-12)

⁴³ Sisas ai wataporimborandühi nunguane Sudas sünggururü-rundeimbi 12 ambeahindi mami ai tüküme fiyu. Godimbo sesi sihou-rundeimbi bogori nindouyomo asu Suda-yafe bogori nindouyomo ranai nindou afindi safi ranahamumbo koamarihoupara pisao yihimindi asu nimihari fufuründümo houmbo ahinümbi hohoanimo fifirundeimbi babidimbo mahomo. ⁴⁴ Nindou sapo Sisasimbo nindouyomond warihü-fimbomayu ranai nindou afindi ranahamumbo dibo hoafiyupurühi yahuya, "Nindou ro wakikihindihünani animbo aiani, nga se ahambo mbundurindimo houmbo ndondu hibadüri ngomo," mehupuri. ⁴⁵ Raniyo Sudas ai nimehünou hu Sisasimbo hoafiyundowohü yahuya, "Yamundo-randeimbi," yahuhü wakikihimarüri. ⁴⁶ Raniyo nindou ranai Sisasimbo wariyomo homo mbumaründümo. ⁴⁷ Nindou akimi burimemo ranambeahindi mami ranai ahandi pisao hüramündi haya Godimbo sihai-randeimbi adükari bogorindi ratüpuriyu randeimbimbo harimeindo. Raniyo ahandi ngorü himbo hoeari mafoafoareando. ⁴⁸ Asu Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, "Se pisao asu nimihari fufuründümo houmbo wambo kikihemindirimbo masifomo ra hühbuhünümbi nindoumbo kikihimindimbo nahuraianemo. ⁴⁹ Ro si mamami-rihandühi sebadimbo nimarimbo Godindi worambe nindou yamundihearü marihandi ra asu se moai wambo kikihiründümondiri. Nga Baiborambe hoafimayo ra anihondü tükümbifeyoamboane," mehu. ⁵⁰ Raniyo ahambo sünggururü-rundeimbi ranai hiniñgirüwuri houmbo pomefoundi. ⁵¹⁻⁵² Nindou hoarifi mami ai kifohi hoeari yanggiri güde haya Sisasimbo süngumarüri hüfu. Asu ahambo kikihirundümondane hoeari yanggiri kikihimaründümonda safi yanggiri mafifoendi.

Sisasimbo kansiri yomondi himboahü papi hoafimarihori

(Matyu 26:57-68; Ruk 22:54-55; Son 18:13-14, 19-24)

⁵³ Sisasimbo mburündümo mburumbo Godimbo sihai-randeimbi adükari bogori hondündi worambe, Godimbo sihou-rundeimbi, bogori nindou asu ahinümbi hohoanimo fifirundeimbi gugureafu nimarimondani sowaründümo mahomo. ⁵⁴ Sowaründümo mahomondamboyo Pita ai akidou angunisafifi süngumarapuri hu. Ai hu Godimbo sihou-rundeimbi yomondi bogori hondündi worambe kefuai prisman babidimbo haihü mamarimo. ⁵⁵ Godimbo sesi sihou-rundeimbi bogori asu muñguambo kansir ai nini moaruwai moatükunirandi Sisas ai ramareandi ra fifirifembo-hünda kokomarundi. Ahambo hifokoefimbo-hünda ahandi moaruwai hohoanimo fifirifembo-hünda kokomarundi, nga ai moai nini-akidou amboani moaruwai rareanda fifirundi. ⁵⁶ Nindou afindi ahambo tikarihori hehi papi hoafimarihori, nga ahei hoafi ra

yimbusümoane. ⁵⁷⁻⁵⁸ Nindou bidifiri ai Sisasimbo papi hoafimbo yahomo houmbo niñgomombo hoafiyomondühi yahomoya, "Ro himboriyefani ai hoafiyuhi yahuya, 'Godindi wori nindou ahamundi warinambo worimbomarundi ra biriboadiheamboyahä. Asu ro ngimi si yanggiri asükai nindou warina worimbokoateyeimbi wori ra worimbondihamboyahä,' mehu," mehomo. ⁵⁹ Nga asu ahamundi hoafi waporimbomarundi ranai simogodühi hoafikoate mamikari wataporimboru wakimarundi. ⁶⁰ Godimbo sihai-randeimbi adükari bogori ai kansiyomondi himboahü botifi nungumbo Sisasimbo düdurirühi yahuya, "Nimboe papi hoafarunini ranahambo simbori hoafikoateyafa?" mehundo. ⁶¹ Nga Sisas ai ahamumbo moai nini akidou amboani hoafiyupuri. Asükai sesi sihai-randeimbi ai düdurirühi yahuya, "Se God aboedani sei rihündeimbi ahandi nimori Kraisi-yafi, waniyo?" mehu. ⁶² Asu Sisas ai hoafiyuhiya, "Ranahä. Rananimbo se muñguambo hoeindihorani Nindou Hondü ai God Nginindeimbindi warihondü warani nimanümbui asu sünambeahindi mburingai dibonde kudümbui," mehu. ⁶³ Godimbo sihai-randeimbi adükari bogori ranai ahandi fihindi hoeari hireandühi hoafiyupurühi yahuya, "Ngiri nindou ngorü ai moaruwai ramareandi ranahambo hoafindu. ⁶⁴ Se himbori-yomondani ai Godimbo tirifoefe hoafimayu. Se hohoanimoyomondani sihiri ahambo nini-nünungu-mandihura?" mehuamboemo. Asu muñguambo ai hoafiyomondühi yahomya, "Ai moaruwai ramareandi ranimbohünda yifimbiyu-wamboane," mehomo. ⁶⁵ Bidifiri ai nguri tifiyafundo asu hoearinambo himboari gabudifoaru mburumbo harimemondo. Ai hoafiyomondühi yahomoya, "Hoafiyafi düdi sihambo harimayu ra," mehomo. Raniyo asu prisman ai sowaründümo houmbo harimemondo.

Pita ai Sisasimbo ro moai fifirihini mehu

(Matyu 26:69-75; Ruk 22:56-62; Son 18:15-18, 25-27)

⁶⁶ Pita ai hoafi yibobofe wori giniri mbusümondühi nimaruwane Godimbo sihai-randeimbi adükari bogorindi ratüpuriyo randeimbi yihoarifi ai tüküme fiyo. ⁶⁷ Ai hoeirerane Pita ai haihü mamaruwa himboari pareri niñgombo hoafiyohü yahoya, "Seamboani Sisas Nasaretihündi dibombo manimbafane," mehoamboyo. ⁶⁸ Asu Pita ai wani yahu hoafiyuhi yahuya, "Se hoafayafi ranana ro moai fifirihendi," yahu haya wori yipurikimi mahu. ⁶⁹ Asu ratüpuriyo randeimbi ranai asükai hoeireri haya nindou akimi maningomo ranahamumbo hoafiyopurühi yahoya, "Nindou ndanai amboani ai diborihindani," meho. ⁷⁰ Nga asükaiyu Pita ai didimoyuhü wani mehu. Akidou hihiniñgire mbura nindou maningomo ranai Pitambo hoafiyomondühi yahomoya, "Anihondü, seamboani Garirihünd-anafi, nga se ai diborihind-anafi," mehomo. ⁷¹ Asu asükai ai dabarifihi yahuya, "Se nindou wataporimboarihori ranana ro moai fifirihini," mehu. ⁷² Ai rani hoafi ra hoafiyu hayamboyuane, nimehünou kakaro ai asükai hoafimayu. Raniyo Sisas ai Pitambo hoafiyun-

dowohüya, "Kakaro ai yimbumbo hoafikoate-ayuumbe animbo ngimimbo wamboya moai fifirihini mbisamboyafi," mehu ra hohoanimoyuhi asu Pita ai afindi aranimayu.

Pairatimbo sowana Sisasimbo sowaründümo mahifomo

(Matyu 27:1-2, 11-14; Ruk 23:1-5; Son 18:28-38)

15 Siambe hondü Godimbo sihou-rundeimbi bogori, hifandirundeimbi nindou, ahinümbi hoanimo fifirundeimbi munguambo kansir ai hoafi mamamberu masihoundi. Raniyo asu süngunambo Sisasimbo wari hüputüpurundümo mburumbo Pairat sowanambo sowaründümo mahomo. ² Asu Pairat ai Sisasimbo düdurirühi yahuya, "Se Suda-yei adükari bogoriyafi?" Asu Sisas ai simbori hoafiyuhiya, "Se sihafiholari hoafayafisi," mehu. ³⁻⁴ Godimbo sihou-rundeimbi ai afindi papi hoafimarura asu Pairat ai asükai düdurirühi yahuya, "Sihambo afindi papi hoafarunini. Asu se nimboe akidou amboani simbori hoafikoateayafa?" mehu. ⁵ Asükai Sisas ai akidou amboani hoafi-koatemayua Pairat ai mahepünifiyu.

Pairat ai Sisasimboya yifimbiyu wamboane mehu

(Matyu 25:15-26; Ruk 23:13-25; Son 18:39-19:16)

⁶ Mungu himbani Pasofa sesesi si tüküfeyoambe Pairat ai karabusambeahindi nindou mami aboedambo hiningiriri-marandi. Nimorehi nindowenihi ranai aheiholari ndüri dukarhoranane hiningirerü marandi. ⁷ Raniimboani nindou mami ahandi ndüri Barabas ai nindou bidifiri sepurimündü haya gafman babidimbo yifiariyomo nindou hifokoamarunda karabusimarupuri. ⁸ Nindou afindi ranai gugure-andühiyo Pairatimbo horombo aheimbo yaremarandi rasüngufembo düdumehindi. ⁹ Asu Pairat ai düdurerühi yahuya, "Se hohoanimoyeyani siheimbo sowana Suda-yei adükari bogori ra aboedambo koandiheniimboyo?" mehu. ¹⁰ Sapo Pairat ai ndore fifireandi Godimbo sesi sihou-rundeimbi ai Sisasimbo ngusüfoambe moaruwaiyomondühiyo ahambo sowana koamarihawuri. ¹¹ Nga Godimbo sihou-rundeimbi ai nindou afindi ranaheimbo hohoanimo botimarundüri Sisasimbo ana yowani aboedambofipoani, nga Barabasimbo animbo, yahomo houmbo. ¹² Asükai Pairat ai düdureandürühi yahuya, "Se hohoanimoyeyani, ro nini-nününgu mandihini se Suda-yei adükari bogori sei arihündi ranahambo-a?" mehuamboyeyi. ¹³ Asu ai asükai hoafi karihehindühi seiya, "Nimi keimbi karihendeimbifihitikoemündü pefimboani," masei. ¹⁴ Asu Pairat ai düdureandürühi yahuya, "Nga asu nine-moaruwai ramareanda?" mehuamboyeyi. Asu ai pukuna hoafi karihehindühi seiya, "Nimi keimbi karihendeimbifihitikoemündü pefimboani," maseiamboyeyi. ¹⁵ Raniyo nindou afindi ranai hihifi-hihifimbeyeia yahu haya aheimbo sowana Barabasimbo koamarihairü. Asu amimbo hoafimayua Sisasimbo ndüfuriruri mburumbo nimi keimbi karihendeimbifihitikoemündü pefimboani.

tikoemündü pefimbohünda ami-yomondi warihumariri.

Ami ai Sisasimbo tirifoefe hoafimaruri

(Matyu 27:27-31; Son 19:2-3)

¹⁶ Ami ai Sisasimbo sowaründümo homo Rom gafmani-yomondi adükari wori, Pretoriam seimarihündi, ranambe hiningirüwuri houmbo ami bidifirambo hoafimemonda gugurimefundi. ¹⁷ Raniyomo hoeari yimindibadi-hounduwohüyo hamburi hoeari güdindo mburumbo tihoari tihoarümbi wofinambo at nahurai nafiru mbiroambe kikimafoarundo. ¹⁸ Raniyo ai Sisasimbo hoafiyomondühiya, "Suda-yafe adükari bogori, karihasi," mehomo. ¹⁹ Raniyo ahambo nimiharainambo mbirowohü hariyomondo, nguri tifiyafundo, adükarimbo hohoanimombo rawefundi nou tikarhou yimindhona nimarimo raraomarundi. ²⁰ Ai ahambo tirifoefi hoafimbo mungua-moatükuni ra raru mburu asu hamburi hoeari gudimarundo ra yimindiründümondühi asükai ahandi hondü ra güdymarundo. Mungu-moatükuni raraoru mburu nimi keimbi karihendeimbifihitikoemündü pefimbo sowaründümo mahomo.

Sisasimbo nimi keimbi karihendeimbifihitikoründümo pamarüwuri

(Matyu 27:32-44; Ruk 23:26-43; Son 19:17-27)

²¹ Sisasimbo sowaründümo houmbo heihüyei Sairinihündi nindou mami, ahandi ndüri Saimon, Areksander Rufus-yafandi afindi ai adükari ngoafinambo masüfuwa hoeimarihori. Raniyo ami ai sowaründümo houmbo hoafimemondoa Sisasindi nimi keimbi karihendeimbi ra masemündü. ²² Raniyo Sisasimbo sowaründümo homo Gorgota sei arihündi ranihü tükümehindi. Gorgota ranahandi nimindi ra mbirihapiri-ane. ²³ Ranühiyo ami ai Sisasimbo wain hoeambe hühütimbü marasen fanduyamundu mburu masabudo, nga ai moai sümündü. ²⁴ Raniyo ami ai ahambo nimi keimbi karihendeimbifihitiparüwuri mburumbo ahandimayo hoeari-napo ra yimbuemindimbo yahomo hou satu piraimemo. ²⁵ Sapo Sisasimbo nimi keimbi karihendeimbifihitipamarüwuri ra siambeahi hüfihamindi kehuri süfuambeyo. ²⁶ Ahambo papi hoafi sürü paru mburu ranai yare hoafiyowohü yahoya, "SUDA-YAFE ADÜKARİ BOGORİ," meho. ²⁷⁻²⁸ Asu Sisasindi fikimi nindou yimbu yifiariyafani hühühünüyafani rinandeimbi ahafanimbo amboani tikorüpindümo pamarupiri. Ngorü Sisasindi kadüdani parüwuri asu ngorü warihondani parüwuri. ²⁹ Raniyei nindou afindi ranai ngasündihori heiheirühündühi mbiro hirihirihündühi ahambo tirifoefe hoafi hoafiyeyi "Sapo se safiya 'Godindi wori birifoefe hefe ngimi sihi yanggiri worimbondihini hiningindiheamboyahi,' masafi.

³⁰ Hapondani se sihafifimbo farihoefi. Se nimi keimbi karihendeimbi fihindi foarefoa hawambo kosafi," masei. ³¹ Asükai mami yahurai Godimbo sihou-rundeimbiyomo asu ahinümbi hohoanimo yamundu-rundeimbi-yomo ai-amboani tirifoefe hoafimaruri. Ai

ahamundihoari raru hoafiyomondühi yahomoya, "Ai nindou amurambo aboedamboreandüri-marandi, nga asu moai ahandi fimbo aboedamboreandi. ³² Krais Is-raeriyei adükari bogori ranai nimi keimbi karihendeimbi ra hininggire haya mbikusifuendi. Rananimbo sihiri hoeindihurühi ahambo anihondumbo-ndihurimboane," mehomo. Nindou yimbu Sisasindi fikimi pamarupiri ai-amboani mami yahurai Sisasimbo tiri-mafoarineri.

Sisas ai yifimayu

(Matyu 27:45-56; Ruk 23:44-49; Son 19:28-30)

³³ Hüfinimbo rani hifihü nimbini ranai peyo haya ho hombo hüfihamindi wuwuriyuambe tükumefeyo. ³⁴ Hüfihamindi wuwuriyuambe Sisas ai pukuna heiyuhü yahuya, "Eri, eri, rema sabaktani?" mehu. Hoafi ranahandi nimindi ra ndahuraiane: Wandi God, wandi God, nimboe se wambo hiningimarowandiri. ³⁵ Nindou bidifiri akimi manimboei ranai himboriyei hehi hoafiyehi seiya, "Himboriyei, ai Erasamboani mingayu," masei. ³⁶ Ahei mbusumonindi nindou mami ai pipiyu hu poposi moatükuni nahurai semündü mbura wain hoe ranambe foare mbura nimiharifihü pare himondamündi haya masagado. Nga asu bodimondi ai hoafiyehi seiya, "Awi hoeindihu mbundihumbo, Erasai ai ahambo farihefimbo tükumandifiyu, wanimandiyoy?" masei. ³⁷ Asu Sisas ai asukai pukuna heiyu mbura yifimayu. ³⁸ Refihiyu asu Godindi worambe hoeari kümarundi ranai nimoamo ngahi peyo haya bure hanimbo gebü hifini türeandühi yimbumbore bumareandi. ³⁹ Asu ami-yomondi bogori Sisasindi fikimi manungu ranai ai yifimayu ra hoeireanda mayoa hoafiyuhi yahuya, "Anihondane, nindou nda Godindi nimor-ani," mehu. ⁴⁰ Nimorehi bidifiri ai akidou anguni safi niboadei himboapomaye. Ahei mbusumo ra Maria Makdarahündiyo, Maria, Sems Sosep-yafandi hondiyo asu Saromeyo. ⁴¹ Sapo Sisas ai Garirihü nunguambe nimorehi raniyei Sisasimbo süngurihorühi farihehorü marihündi. Asu amuri bidifiri nimorehi Sisas babidimbo Serusareminambo mahei ai-amboani ranühi manimboei.

Sisasindi yifi nimoko honguambe masihehorü

(Matyu 27:57-61; Ruk 23:50-56; Son 19:38-42)

⁴²⁻⁴³ Sosep Arimateahündi ai kansiriyu haya munguambo nindou ai aiana aboedani sei hehi ahinirihori hündeimbiyu. Ai-amboani God nginindi hifandarandi ranahambo himboyu-marandi. Sümbo moani ngoafimbo nimarimboane yaho yimungurifeambe Sosep ai yihimbokoate hu Pairatindi himboahü nungumbo Sisasindi finimoko semündümbodümeifiyu. ⁴⁴ Pairat ai Sisas yifimayu hoafi ra himboriyu haya hepünimefiyu. Raniyo ami-yomondi bogorimbo mborai mehuamboyu mahua Sisas ai yifimbaiyu waniyo yahu haya düdumariri. ⁴⁵ Ami-yomondi bogori ranai hoafimayua himboriyu haya Pairat ai Sosepimboya yifi nimoko ra ndoarindifi, mehundo. ⁴⁶ Sosep ai hu kifohi hoeari mami pemiyu mbura Sisas-

indi yifinimoko foarümündi hoearambe pariri ngamondifoariri mbura serümündi hu honguambe masiheiri. Hongu ra nimoei nimaraweimbendambo nindou hüti wowondimarundiyo. Raniyo Sosep ai nimoei adükari ngorü gügüra hu hongu nafitambe ra güre pare hiningimareandi. ⁴⁷ Raniyo Maria Makdarahündiyo asu Maria Sosepindi hondiyo ai Sisasimbo masihawuri ra nimbafe himboapomayafe.

Sisas ai yifihündi botimefiyu

(Matyu 28:1-8; Ruk 24:1-12; Son 20:1-10)

16 Moani ngoafimbo nimarimbo si ranai munguyowane, Maria Makdarahündiyo, Maria Semsindi hondiyo asu Sarome ai Sisasindi yifinimoko popoaimbo sei hehi bidifiri aboedi fisinjarümbü moatükuni pemimaye. ²³ Raniyo Sande siambehondü nafimbo hüsühü ai aheihori simbori hoafiyehi seiya, "Didai sihefimbo fandihemuni hayambo hongu nafitambehündi nimoei ra ndemündü yihirimandea?" masei. ⁴ Nimoei ranai afindi hamindiyo, nga ai hehi himboeyeiane nimoei ra yihirimarundi. ⁵ Ai hongu ranambe kefoehi hehi himboeyeiane, nindou hoarifi mami hoandari hoeari kifohi güde haya warihondü warani mamaruwa hepünimehindi. ⁶ Nindou ranai hoafiyundürühi yahuya, "Se yowani hepünifepoani. Ro fifirihamboanahi, seana Sisas Nasaretihöndi nimi keimbi karihendeimb-fihü pamarihori ranahamboane kokoarihori. Aiana asukai yanggiri botimefiyu! Aiana moai ndanühi yanguru. Ahambo masihehorü fondi ra hoeirihü. ⁷ Nga se ngei ahambo süngururü-rundeimbi asu Pitambo amboani hoafindei. Sisas aiana sihamumbo Garirinanambo horombofi haya mahu. Horombo hoafimayu süngu Garirihü animbo hoeindiwurimboemo," mehu. ⁸ Nimorehi ranai honguambeahindi tüküyahi hehi mafefoehindi. Ngusüfoambe hepünahi hihamindariyei hehi yihimboyeihiwambo moai nindou mamimbo amboani mami hoafi amboani hoafiyei.

Maria Makdarahündi ai Sisasimbo hoeimareri

(Matyu 28:9-10; Son 20:11-18)

⁹ Sisas ai Sande siambeahihondü botifi-hayamboyu Maria horombo Sisas ai moaruwai nendi 7 hefoareandeimbi ahambo-so boatei tükumefiyu. ¹⁰⁻¹¹ Nindou horombo Sisas babidimbo hoahoangomo marundi ranai afindi hohoanimoyomondühi araniyomondühi nimarimondane, Maria ai ho hoafiyopurühi yahoya, "Sisas ai yanggiri manunguwa ro hoeimarihini," meho. Ai hoafi ra himboriyomosi, nga moai anihondumbo-rundi.

Süngurineri rinandeimbi yimbu ai Sisasimbo nafini hoeimarineri

(Ruk 24:13-35)

¹² Asukai süngunambo ahambo süngurineri-rinandeimbi ai nafisüngu hafandane, Sisas ai ngorüpoanimbo fiyu haya hu ahafanimbo-so tükumefiyu. ¹³ Asu ai hafani süngururü-rundeimbi bodimondambo rani

hoafi ra wataporimbomarinandi. Nga ai moai ahafandi hoafi ra anihondumbo-rundi.

**Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbimbo-so
tüküme fiyu**

(Matyu 28:16-20; Ruk 24:36-49; Son 20:19-23; Ratüpuri 1:6-8)

¹⁴ Bidifiranambo hondü ahambo süngururü-rundeimbi 11 ahamumbo-so sesi sowasümondühi nimarimondani tüküme fiyu. Raniyo ahambo süngururü-rundeimbi ai ngusüfoambe tapihamiyomondühi nimorehi nindowenihi ai yanggiri botimefiyua hoeirihori hehi hoafimayei ra anihondümbofekoate-memonda nginindi hoafimayupuri. ¹⁵ Asu Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, "Se muṅguambo hifi ra hoahoṅgomondühi muṅguambo nindowumbo aboedi hoafi ra wataporimbondündüri. ¹⁶ Nindow düdi ai anihondümbore haya hundürayu ana, God ai ahambo aboedambo-ndirumbui. Nga nindow düdi ai anihondümbofe-koateayu ana, ai Godindi nindow-yafe hoafi himboriyohü

yibobofe ranambe awarindihoembui. ¹⁷ Anihondumbo-rihindeimbi ranahei warisüṅgu God ai hepünifeimbi moatükuni randeambui. Ai wandi ndürinambo moaruwai nendi heboadihi asu ranipoanimbo hoafinambo hoafindei raraondihümboyei. ¹⁸ Ai amosiri warinambo kikihindihümündi asu nindow ai simindei hehi yifiyei rihündeimbi moatükuni asimindei amboani ranai ṅgiri moaruwaimbondeandüri. Asu ai ṅgünümbi nindow-yeiwami wari nandihinda ai asükai aboedindeimboyei," mehupuri. ¹⁹ Adükari Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbimbo wataporimborapuri mbura God ai sünambe serümündi hafu hiniṅgirira ahandi warihondü warani mbamarü. ²⁰ Asu ahambo süngururü-rundeimbi ai muṅguambo hifi hoahoṅgomondühi wataporimbomarundi. Asu Adükari ai ababidimbo nūṅgumbo ahamundi hoafi ra ṅginemindimbo-hünda hepünifeimbi moatükuni yaremarandi.

Ruk

Ruk ai Sisas tüküme fiyu ranahambo Tiofirusimbo sürü papimarandi

1 Tiofirus, karihasi se adükari nindou-anafi. Nindou afindi ai nine-moatükuni God ai yihoe fi mbusümo ramareandi ranahambo diboadofe sürü papimbo mehomo. ² Sapo nindou didemo weangurühi hondü Sisasindi ratüpuri ahamundi himboarinambo hoeiru mburumbo aboedi hoafi waporimborümuni marundi ranahamboemo ai sürü papiru marundi. ³ Ro wandihoari munguambo moatükuni ndorihoeimbi weangurühi tüküme fiyo ra tüfoarihe fifirimariheandi. Ranimboane asu, Tiofirus, sihambo rani-moatükuni tüküfe-tüküfe marandi ranahambo diboadofe sürü papimbo ro hohoanimoyahani mayoa aboed-ane masahi. ⁴ Ro randiheandani animbo asu se munguambo moatükuni sihambo yamundimarahunini ra tüfoarowandühi fifirimbirowanda sahehea.

Son tüküfemboayu ranahambo sünambeahindi nendi ai Sekaraiambo hoafimayundo

⁵ Herot ai Sudia-yafe bogorimbofi nunguambe nindou mamihandini ndüri Sekaraia ai Godimbo sesi siheferambo nindoumbofi manungu, aiana Godimbo sesi sihoemo-rundeimbi Abaisa-yomondi sirambeahindiyo. Ahandi nimorehindi ndüri ra Erisabetiyo ai-amboani Aronindi sirambeahindiyo. ⁶ Yimbu ai Godindi himboahü mbumundi hamindi nimbafembo Adükarindi hoafi himboriyafeihi süngurine marinandi. ⁷ Erisabet ai purüsüyo hayamboyo ranimbo ai Sekaraia-dibo nimori kefekeate nimbafembo boagirimayafe. ⁸ Mami simboani Sekaraiandi sirihündi ratüpuriambo si tüküfeyoambe sesi sihefe ra Godindi himboahü ramareandi. ⁹ Sapo Godimbo sesi siheferambo dibonimbo rani hohoanimbo süngumbo ahambo dibonimemondowa Godimbo sihefembo fondiwami fisiñarümbi moatükuni mandifembo Adükarindi wori ranambe kefuai mahüfu. ¹⁰ Raniyo fisiñarümbi moatükuni-mayo ranai hai tikirandühi horoambe nimorehi nindowenihif afindi ranai weindani nimboeimbo Godimbo didibafiyehi burimayei.

¹¹ Raniyo asu refeyoambe Adükarindi sünambeahindi nendi ranai ahambo-so tüküfi fisiñarümbi moatükuni mandife fondi warihondani manungu. ¹² Raniyo Sekaraia ai hoeiriri haya hepünifi yihimbo sisirimefiyu. ¹³ Nga asu sünambeahindi nendi-mayu ranai hoafiyundowohü yahuya, "Sekaraia, se yihimbondamboya fi! God ai sihafidi didibafife hoafi himboriyumboani. Asu

sihafini morehi Erisabet ai sihafini mori nderimindimboe. Ranimbo se ahambo ndüri Son kaboadiwori. ¹⁴ Nimori ranai tükündifiyuani se afindi hamindi hihifi-hihifindamboya fi asu nindou amuri ranai-amboani afindi hihifi-hihifindeimboyei. ¹⁵ Nindou ranai ana Adükarindi himboahü ndüreimbi hondündumbui. Aiana yowanini wain asu nginindi hamindi bia ra ndümündumbui. Ahambo hondi ai wakemindimbo yanggiriyoambe Yifiafi Aboedi ranai ahandi fiambe yadidündifemboe. ¹⁶ Ranimbo ai Israerihündi nindou afindi ranaheimbo God ahei Adükari-mayu ranahambo sowana hihindeiri ndemündündüri ngumbui. ¹⁷ Aiana Godindi hoafi hoafiyu-randeimbi, ahandi ndüri Eraisamefiyu nou, yahurai nginindi ndemündü haya Adükarimbohünda ai boatei horombondüfi ngumbui. Aiana afindi mam-anemo asu nimor-anemo asukai mamühindeapura aboedi-aboedindafu, nindou Godindi hoafi himborikoate-yehi-rihündeimbi aheimbo hihirindeirani mbumundi hohoanimbo süngundihi, asu anihondumbo-rihindeimbi Adükari ai kosimbo-mayu ranimbo didiboadondearümbui," mehu.

¹⁸ Sekaraia ai sünambeahindi nendi-mayumbo simbori hoafiyundühi yahuya, "Asu ro nungundihe fifirimandihene rani-moatükuni ra anihondayo amboani? Roana ndeara boagiriyamboanahi asu wandi nimorehi amboani boagiriyomboane," mehundowamboyo. ¹⁹ Sünambeahindi nendi ai simbori hoafiyundühi yahuya, "Ro Gebrier-anahi nda. Roana Godindi ngusumboarani-anahi nimboa arihandi. Aiyu wambo koamarihendira sihambo aboedi hoafi hoafimbo makosahi. ²⁰ Se moai wandi hoafi ra anihondumborowandi ranimbo-hünda yafadühami tapi nimbafiy ngafimbo rani-moatükuni ra tükündifemboe. Nini-simboaniyo God ai dibonimayu rani-moatükuni ra anihondumbo tükündifemboe," mehundo.

²¹ Rani-moatükuni ranai refeyoambe nindou bidifiri ai Sekaraiambo weindani nimboeimbo himboyahündowohü hohoanimoyehiya, "Ai nimboe Godindi worambe gedühi anungu?" masei. ²² Ai weindani tüküfi huhü aheimbo moai hoafi karearü, nga wani. Raniyei asu ai rarihi hohoanimoyehiya awi Sekaraia ai nineawambo moatükuni ahandi himboahumbo Godindi wori ranambe hoeire hayamboyo rawefiyu masei. Ai aheimbo nini hoafi akidou hoafiyokoate-yundürühiyu asu ai moani ahandi warinambo yanggiri sisamira wakimareandi.

²³ Godindi worambe Sekaraia ai sapo nine-moatükuni refe ratüpuri-mayu ratüpuri ra moendire hayamboyo asu ai ngoafina mahu. ²⁴ Rani-

moatükuni ranai refe hayamboyo-ane ranambe ahandi nimorehi Erisabet ranai warandühumbiyo haya asu ai moai hondahüfeimbi amoamo ranambe wori hiniŋgire ho, ŋga wani. ²⁵ Ai yare hoafiyowohü yahoya, "Haponda ndeara bidifirani hondü Adükari ai wambo hipoamboreandirihü ai wandi amoaniŋgi nindou himboahü meŋgoro ra raguamamboareandi," meho.

Sünambeahindi nendi ranai Mariamboya Sisas ndowarindimboyaŋi mehundo

²⁶ Erisabet ai 6 amoamombo niŋgoambe God ai sünambeahindi nendi ahandi ndüri Gebrier ranahambo Gariri hifambe ŋgoafi ahandi ndüri Nasaret raninambo koamarherü. ²⁷ Ai mahu ra nimorehi sapo nindowenihi ahandi ndüri Sosepimbo momo kumarihindi ranahambo hoafi semündü hayamboyo. Sosep ranai ana adükari bogori Defitindi amoao-yomondi srambeahindiyo. Nga asu nimorehi-mayo ranahandi ndüri ana Mariayo. ²⁸ Sünambeahindi nendi-mayu ranai nimorehi ranahambo-so tüküfi hoafiyundühi yahuya, "Karihasi. Adükari ai se-dibo nünngumbo sihambo aboedi-aboedimareanini," mehundo.

²⁹ Raniyo asu Maria ai sünambeahindi nendandi-mayo hoafi ra himboriyo haya asu ai afindi hohoanimoyowohü nine-moatükuni hoafi yahurai ra yahohaya hoafimayo. ³⁰ Sünambeahindi nendi-mayu ranai ahambo hoafiyundowohü yahuya, "Maria, se ranimbo yihimbondamboyaŋi, ŋga God ai sihambo ŋgusüfoambe aboedi fufurifoareaninimboani. ³¹ Nga rananimbo se warandühumbündafi hawa nindowenihi nimori ndowarindifi mbunda asu se ahandi ndüri Sisas kaboadiwori. ³² Aiana adükari hondünduani ahambo moani Nimoamo Hamindi Hondündi nimorani mbiseimboyei. Rananimbo asu Adükari God ranai ahambo bogorimbondirimbui sapo ahandi amoao Defit ramefiyu süŋgu. ³³ Rananimbo ai koadürümbo-koadürümbo Sekopindi ahuri mamiyei bogorimbondifi nünnguhü, ahandi ŋginindi hifandarandi ranai ŋgiri moendindo," mehundo.

³⁴ Maria ai sünambeahindi nendi-mayu ranahambo hoafiyondowohü yahoya, "I, rani-moatükuni ra nünngunde yahurai tükümandifea? Asu roana nindowenihi koate-anahisi!" mehondowamboyo. ³⁵ Asu simbori ai ahambo hoafiyundühi yahuya, "Yifiafi Aboedi ranai sihaŋi fiambe tükündifeninihü animbo asu Godindi ŋginindi ranai sihambo gabudiboadeaninimboe. Ranimbo-hündambo animbo asu sürühoeimbi nimori ranahambo Godindi Nimor-ani mbiseimboyei. ³⁶ Awi se himboriyafi, sihaŋi mbu Erisabet amboani ŋgiri nimori wakindamindo masei boagirimayoa, ŋga haponda warandühumbüyo haya 6 amoamo homboane. ³⁷ Ngiri God ai nini-moatükuni refekoate-ndu," mehu. ³⁸ Asu Maria ai simbori hoafiyowohü yahoya, "Ro Adükariindi ratüpuriya-rihandeimb-anahi, ŋga se hoafimayafi süŋgu ai moani rambireandamboane," mehondowamboyo asu sünambeahindi nendi ranai ndamefiyu.

Maria ai Erisabetimbo ndüfosimbo maho

³⁹ Rani-simboani Maria ai botife naporamindi haya nimai ŋgoafi mamü Sudia hifi wafuambe anango raninambo mahafo. ⁴⁰ Raniyo asu ai Sekaraiandi worambe ho haya farife hafo Erisabetimbo hihifimarandi. ⁴¹⁻⁴² Erisabet ai Maria hihifimarandi ra himboriyo-ambe asu mare ranambe nimori ai ahandi furambe sangurimbo botifi piyu marandi. Raniyo asu Erisabetindi fiambe Yifiafi Aboedi ranai tüküfeyowohüyo, ai puküna hoafi karihoehü hoafiyowohü yahoya, "God ai sihambo aboedi-aboedimareanini munguambo nimorehimbo refendürikoate-mayu nou. God ai nimori ranahambo amboani aboedi-aboediririmboani! ⁴³ Awi adükari moatükuni wambo tükümefeyondiri. Nga wandi Adükariindi hondi ai wambo hoeifendirimbo tükümefeyo. ⁴⁴ Awi se himboriyafi, asu ro sihaŋi-mayo hihifi hoafi ra kefoendühi himborihaminidihühiyahi asu nimori wandi furambe asanguru ranai hihifi-hihifiyuhü hohoriŋi-hohoriŋimayu. ⁴⁵ Adükariindi hoafi ra se anihondümbo-ndowandühi ana, asu se hihifi-hihifindafi sapo rani-moatükuni ranai anihondü sihambo tükündifeninimboe," mehondo.

Maria ai Godimbo herüna kakisaomariri

⁴⁶ Maria ai yahoya, "Ro wandi ŋgusüfoambe ra Adükariimbo adükari-ani sa hohoanimoyahi.

⁴⁷ Asu wandi hohoanimoyahi ranai Godimboya wandi Aboedambo-reandiri-randeimbani yaho hihifi-hihifayo.

⁴⁸⁻⁴⁹ Ro ahandi ratüpuriya-rihandeimbiya hehea moanindi nimorehiyahi, ŋga asu ai wambo hohoanimoyuhü ndondomareandiri.

Hapondanambe peyo haya süŋgunambo gogu aho ranambe amboani

nindou ai wambo hihifi-hihifümb-anafi mbiseimboyei,

animbo sapo Adükari Hamindi God ai wambo adükari moatükuni ramareandi ranimbo-hünda.

Ahandi ndüri ra moani sürühoeimbane.

⁵⁰ Nga asu ahandi hipoambofe hohoanimoyahi ranana nindou didiyehi ahambo ahinarihori ranaheimbo-so boagiri tühünimbo rande yagodimboe.

⁵¹ Ai ahandi wari ŋginindi ranambo adükari ratüpuri ratüpuri mayu.

Ai nindou afindi-afindiyeimbi ranaheimbo ahei hohoanimoyahi nine moaruwai amarondüri rani kameihü bukürümafoareandüri.

⁵² Ai bogori nindou-memo ahamundi nimarifondi waminindi hifini hemoafoareapuri.

Raniyo asu nindou ndürikoate-memo ranahamumbo nimoamo sepurimündü botimareapuri.

⁵³ God ai nindou wembomoyehimbi ranaheimbo aboedi moatükuni yimbureandüri

asu nindou napombü-mayei ranaheimbo nini aki-dou-amboani warambefendürikoate koamarihendüri.

⁵⁴ Ai ahandi ratüpuriyei-rihündeimbi Israer ranaheimbo mafarihendüri ra

sapo horombo hoafiyo masihendi rani süngumboyu hipoambomareandüri.

⁵⁵ Ai Abraham asu ahandi ahuri mam ranaheimbo hoafiyondürimbo

koadürümbo-koadürümbo ra hohoanimoyu masihendi rani süngumboyu ramareandi," meho.

⁵⁶ Maria ai ngimi amoamo Erisabeti-dibo ningo himboyo asu ai ngoafina asükaiyo hihirife maho.

Erisabet Sonimbo maserimindo

⁵⁷ Erisabet ai ahandi nimori semindimbo si tüküme-feyondowamboyo asu rani-simboani ai nindowenihi nimori maserimindo. ⁵⁸ Nindou bidifiri ai-babidimbo wori yimburihindeimbi raniyei asu ahandi wahori mamiyomo muḅguambo Adükari ai nine aboedi rani-poanimbo moatükuni ahambo ramareandi ra himboriyeihehi ai Erisabetimbo ngusüfoambe hihifi-hihifimehüdo.

⁵⁹ Nimori ranai mam wikiyu hayamboyuwane, asu ai ahandi fihoeari kefetirihefe mburimbo afindandi ndüri süngu Sekaraiambofi kafoefimboani sei hehi mahei.

⁶⁰ Nga asu ahandi hondi ai hoafiyowohü yahoya, "Yowan! Ahandi ndüri ana Son animbombiyuwamboane," mehendüri. ⁶¹ Raniyei asu ai ahambo hoafiyehi seiya, "Asu seana sihafi sirambe moai yahurai ndüri ana yangoro," masahüdo. ⁶² Raniyei asu ai ahandi afindambo warinambo yangiri hoafiyehi ndüri nini nimori ranahambo kamaboadihori masahüdo.

⁶³ Sekaraia ai sürü papimbo moatükunifih ndüri pareandühi yahuya, "Ahandi ndüri ana Son-ani," mehuamboyei. Asu moani nimboe yahurai muḅguambo ai hepünimehindi. ⁶⁴ Refeyowohüyo asu moani ranambe hamindi Sekaraia ai asükaiyo hoafi ra wataporimbo-randühiya Godimbo aboed-ani yahu hoafimayu.

⁶⁵ Raniyo asu nindou ngoafi akimi amarei ranai yihimbo sisireandürühiyo, asu rani-moatükuni ramefeyo rani hoafi ranai Sudia hifi wafuambe ngoafi anango rani-amboani ho-ho marandi. ⁶⁶ Muḅguambo nindou ai rani hoafi ranahambo himboriyei hehi hohoanimbo kikirihündühi düduyahindühi seiya, "Nimori ra nini moatükuni nahurai nimori tükümandifia?" masei. Ai rarihi fifirihindi Adükari ndi nginindi ranai ai-dibo aningho.

Sekaraia ai Godindi hoafi hoafimayu

⁶⁷ Sonindi afindi Sekaraiandi fiambe Yifiafi Aboedi ranai farifehüyo asu ai Godindi hoafi ra yare hoafiyuhi yahuya,

⁶⁸ "Awi sihiri Israeri-yafe God Adükari ranahambo aboed-ani mbisefomboane.

Ai ahandi nimorehi nindowenihi ranaheimbo farihe-fendürühi aheimbo aboedambofe-ndürimbohünda makusu-ani.

⁶⁹ Ahandi ratüpuriyu-randeimbi amoa Defitindi sirambeahindiyu

ai sapo nindou nginindi sihefimbo aboedambofe-munimbo-mayu ranahambo dibonimayundo.

⁷⁰ Ai ahandi sürühoeimbi hoafi hoafiyomo-rundeimbi-yomondi süngu

horombo hoafiyo masihendi hoafi ra süngumare-andi.

⁷¹ Rani hoafi ra yahurai yare hoafiyuhi yahuya ai nindou sihefimbo hürütümb-anei.

Asu yiboarukoarhimun-anei ranahei nginindi waram-beahindi

aboeda hündihemunümbui yahu hoafiyo masihendi.

⁷² Ai sihefi amoa mamimbo hipoambondeandürümbui.

Asu ahandi hoafi hoafiyo firamündü masihendi ranahambo hohoanimondümbui.

⁷³ Sihefi amoa Abrahamimbo ai dabarifihi hoafiyo masihendi.

⁷⁴ Ai sihefi hürütümbiyei warambeahindi aboedambo hürühefemunühi,

asu ai sihefimbo ahandi ratüpuri yihimbo sisirifekoate ratüpürimbo ra süngurühi yahombo hoafiyo masihendi.

⁷⁵ Asu rananimbo sihiri yangiri nimboefambe amboani,

sihiri moani sürühehundeimbindefi mbundühu, aboedi mbumundi hamindi ahandi himboahü muḅguambo si aho ra nimboefomboane.

⁷⁶⁻⁷⁷ Haponda, wandi nimori, sihambo ana

Nimoamo Hamindi Hondüdi hoafi hoafiyafi-randeimb-anafi mbiseimboyei.

Seana Adükariimbohünda horombondafo ngafühi ahambohünda nafi didiboadondowandühi

ahandi nendi ranaheimbo ahei moaruwai hohoanimbo ra amboawi yahohü

moaruwai hohoanimbo-ambeahindi aboedambofe-ndürimboani yahombohünda.

⁷⁸ God ahandi hipoambofe hohoanimonambo simbori si nahurai koaboadeanda kodimboe.

⁷⁹ Rananimbo nindou yifimbo yihimboyeihi nimbi nimaroani animboei

aheimbo si boaki-boadeandürimboe.

Asu rananimbo sihefimbo aboedi nimarimbo nafi na-fuindamuna ngemboyei,"

Sekaraia ra mehu.

⁸⁰ Süngunambo Son ai adükariyuhümbu asu Yifiafi Aboedi ranai-amboani ahandi fiambe nginindi

tüküme-feyo. Ai hu nimi wohi furikoate-reandühi nüngu humbo Israer so boatei weindahi tüküme-fiyu.

Maria Sisasimbo maserimindo

(Matyu 1:18-25)

2 Rani-simboani Romi-yafe adükari bogori Sisar Ogastas ai muḅguambo nindou ranihüdambo ai

ndürì semindimbo hoafi ra hoafiyu masihendi.

² Kwirinius ai Siria-yafe bogorimbofi nunguambeyo muṅguambo nindou ranaheimbo ndürì semindimbo ra boatei tükumefeyo. ³ Raniyei asu muṅguambo nindou ranai mamami ahandihoari ahandi ndürì semindimbohünda ahandi ngoafi hondü raninambo hei marihündi.

⁴ Raniyu asu Sosep ai-amboani Gariri hifambe Nasaret ngoafihündi botifi haya adükari bogori Defitimbo sahorimindeimbi ngoafi Betrethem Sudia hifambe anango raninambo mahu. Sapo ai Defitindi srambeahind-ani. ⁵ Raniyo asu Maria ranahambo Sosepimbo semündümbo momo kumarihindi rani-dibo ndürì semindimbo mahu. Raniyo asu Maria ranai warandühumbiyo. ⁶ Raniyo asu ai Betrethem ngoafihü nimbafeambe Maria ai ahandi nimori wakemindimbo si ranai ndeara bidifirani tükumefeyo. ⁷ Ai ahandi amongo nimori ra wakirimindi haya nimori-yafe hoearinambo himonderi mbura burmakauyei sesi hipirambe mafoareri. Sapo nindou aporambo wori ranai nindou fondi muṅgu simonjgorimayeiambo wambo.

Sünambeahindi nendi ai sipsip hifandiru-rundeimbimbo Sisas tükumefiyu hoafi sowandümo mahomo

⁸ Rani hifihü sipsip hifandiru-rundeimbi ai ahamundi sipsip fufurundümo homo moanambühi hifandirundürühi mamì nimbimemo. ⁹ Adükarindi sünambeahindi nendi ranai ahamumbo-so tüküfihüyu asu Adükarindi himboamupui-randeimbi si ranai ahamumbo boakimafoareapuri. Raniyomo asu ai rani-moatükuni ranahambo yihimbo sisirimefundi. ¹⁰ Nga asu sünambeahindi nendi ranai ahamumbo hoafiyupurühi yahuya, "Se ranahambo yihimbondimboemo. Ro ndanimboahi nda sihamumbo aboedi hoafi sahamindimboanahi. Rani-moatükuni hoafi rananimbo adükari hihifi-hihifi ndemindi muṅguambo nindou ranaheimbo tükündifemboe. ¹¹ Ndani-simboani Defitindi ngoafi Betrethem ranihü nindou sapo siheimbo aboedambofe-ndürimbo-mayu ranahambo hondi ai wakimarimindo. Ai nindou God dibonimeindo Krai Adükari ranani. ¹² Nga asu rananimbo se ahambo anihondümbo randu yahurai fifirindüwuri. Se hoeindüwurani nimori ranai hoearinambo himondihefimbimburmakau-yei sesi hipirambe foerümbui," mehupuri.

¹³ Raniyo asu hoafi niṅgoambe sünambeahindi amiyomondi nendi ranai tüküyafu sapo sünambeahindi nendi ngorü-mayu rani-babidimbo niṅgomombo Godimbo aboed-ani yahomo hoafiyomondühi yahomoya,

¹⁴ "God nimoamo hamindi hondü anungu ranahambo aboed-ani mbiseiamboane.

Nimorehi nindowenihì hifi ndanihü animboei ranaheimbo ngusüfo afurifimbimbo hohoanimo segodürimboane.

God ai aheimbo ngusüfo pareandürühi siyaofindürühani,"

mehomo.

Sipsip hifandiru-rundeimbi nindou ranai homo Sisasimbo hoeimarüwuri

¹⁵ Sünambeahindi nendi ranai ahamumbo sowahindi botiyafu sünambe hafomondane, sipsip hifandiru-rundeimbi nindou-memo ranai ahamundihoari bogo hoafi firündümondühi yahomoya, "Awi sihiri Betrethem ngoafinambo ngefi sapo rani-moatükuni tükumefeyo ra hoeindihu Adükari ai hoafimemuni süngu," mehomo. ¹⁶ Raniyomo asu ai nimai raninambo homo Maria Sosepimbo-so tüküyafu mburu nimori burmakauyei sesi hipirambe mafoeru ra hoeimarüwuri. ¹⁷ Sipsip hifandiru-rundeimbi nindou-memo ranai ahafembo hoeirupiri mburu asu ai nine-hoafi nimori ranahambo sünambeahindi nendi ai hoafimemo hoafi ra hoafimemopiri. ¹⁸ Muṅguambo nindou ai rani hoafi ra himboriyei hehi hepünahi afindi hohoanimomaye. ¹⁹ Nga asu Maria ai rani hoafi muṅgu ra ngusüfoambe hohoanimoyo marandi. ²⁰ Raniyomo asu sipsip hifandiru-rundeimbi nindou ranai hihiriyafu homondühi Godimbo adükari-ani asu ndürimb-ani yahomo houmbo mahomo. Ai sapo ahamumbo sünambeahindi nendi hoafimemopuri rani süngumbo rani-moatükuni ranahambo himboriyomo hoeiru houmbo wambo.

Sisasimbo ndürì kamafoariori

²¹ 7 Si ranai hoane rani wagabe nimori ranahambo hoeari kefetirihelihì ndürì Sisas kafoefimbo si ranai tükumefeyo. Sisas ra horombo hondandi furambe saṅgorikoate-yuambe rani-simboani sünambeahindi nendi ai kamafoarir-ane.

Simion Ana ai Sisasimbo Godindi worambe hoeimarineri

²² Mosesindi ahinümbi hohoanimo menjoro ranai hoafimayo süngu Maria Sosep ai aboedi tüküfe nimarimbomefe rani si ai tükumefeyopiri. Rani-yafe asu ai nimori ra sowarindife hena Adükarindi himboahü hininggimbo Serusarem ngoafina mahafe. ²³ Sapo rani-moatükuni refembo-mayo ra Adükarindi ahinümbi hohoanimoambe yahurai sürü pare yanggorowohü yahoya, 'Muṅguambo nindowenihì nimori furi simborihündi ranana Godindihì yanggiri pairimboane,' meho. ²⁴ Asu ai hafe yimbu wupufombefeyo asu dibi weimbefeyo ranamboani Godimbohünda hifokoarine masiheneandi sapo Adükarindi ahinümbi ra-meho süngumbo.

²⁵ Rani-simboani nindou mamì ahandi ndürì Simion ranai Serusarem ngoafi ranihü manungu. Nindou ranai ana ai aboedi hamindiyu haya Godimbo yanggiri hohoanimo parireimbi nindouyuhü Israer nindou ranai aboedambo-mbeahindi yahu haya himboyumbüyu manungu. Yifiafi Aboedi ranai ahandi fiambe nimaroweimbiyu. ²⁶ Raniyo asu Yifiafi Aboedi ai Simionimbo hoafi weindahireandowohü yahoya, "Ngiri se nimai yifindafi, nga se nimbafi-nimbafimbo Adükari

ai Nindou koamariheiri ra hoeindiwori hawambo animbo ndamboyaifi," meho süngu. ²⁷ Yifiafi Aboedi ai Simionimbo hohoanimo botimareramboyu asu ai Godindi worina mahüfu. Sapo ahinümbi hohoanimo mengoro rani-süngumbo ahambo refimboyafe hondafindi ai nimori Sisas ranahambo sowarindife Godindi wori ranambe mahüfe. ²⁸ Raniyo asu Simion ai nimori ranahambo ahandi warambe wakirümündi Godimbo hihifirürühi hoafiyuhi yahundoya,

²⁹ "Adükari sapo horombo wambo se hoafimayafi ra-süngumbo

sihafi ratüpuriya rihandeimbi nindou nda moani rando hiniḡindowandira

ro ḡgusüfo afurindihe kündihe hehea yifindamboane.

³⁰ Ro wandi himboarinambo se yihoefombo aboedambofe-munimboayafi ra hoeirihamboanahi.

³¹ Rani-moatükuni ra se sihafi nimorehi nindowenihi ranahei himboahü didiboadorandifi masihoefane.

³² Rani-moatükuni ranana weindahifembo si-ane, ḡga sihafi hohoanimo süngu rani-moatükuni ranai animbo

Suda-yafe ndifo mayei ranaheimbo si dagadürimboe.

Asu nimorehi nindowenihi sihafi Israerihündi-mayei ranaheimbo ndüri adükarümbi niḡgo hohoanimo ra tükündifendürimboe," mehu.

³³ Rani-yafe asu nimorindi hondafindi ranai nine-moatükuni hoafi Simion ai wataporimbo-marandi ranimbo himboriyafe hena hepünimefineandi.

³⁴⁻³⁵ Raniyu asu Simion ai aheimbo aboedi-aboedire-andürühi Maria nimorindi hondi-mayo ranahambo hoafiyundowohü yahuya, "Nimori ndanana God ai ahandihoari dibonimayuani Israerihündi bidifiri ahambo anihondümbofekoate-ayei ranai moaruwaimbondahimboyei asu anihondümbi-arithori ai aboedambondahimboyei. Ai Godindi yifiri nafuindümbui asu nimorehi nindowenihi afindi ranai ahandi hoafi himborikoate-ndeihi, asu ahei nine hohoanimo dibo ahei ḡgusüfoambe mamarondüri ra weindahindihimboyei. Rananimbo asu sihambo-amboa afindi hohoanimo ranai pisao nahurai sihambo ḡgusüfo ra nandeamboe," mehu.

³⁶⁻³⁷ Ranihü nimorehi kai mami ahandi ndüri Ana Godindi hoafi hoafiyorandeiimbiyo maniggo. Ai Fanuerindi nimoriyo haya asu Asandi srambeahindimayo. Nimorehi ranai 7 himbaniyo nindowenihihimefeyo ḡga asu haponda 84 himbanimbo boagiriyomboane. Ai moai Godindi wori ranahambo hiniḡgire tifoendi, ḡga ai moani nimbini mbisi aho ra Godimbo hohoanimoyowohi wembopo didibafife marandane.

³⁸ Moani rani-simboani hamindi ranambe nimorehi ranai akimi tüküfe niḡgo Godimbo hifihimariri. Asu ai nindou didiyei sapo Serusarem ḡgoafi God ai aboedambo-fembo-mayu ranahambo himbomayei ranaheimbo nimori-mayu ranahambo wataporimborandürühi hoafimendüri.

Sosep ai ahandi ambori babidimbo Nasaretinambo hihiriyahi mahei

³⁹ Sosep Maria ai sapo nine-moatükuni ratüpuri Adükarindi ahinümbi hohoanimo süngumbo refembo ratüpurimayo ra rarine mburina, asu ai ahafe ḡgoafi Nasaret Gariri hifambe anaggo raninambo hihiriyafine mahafe. ⁴⁰ Nimori ranai adükariyuhü ḡginimarithoayu. Raniyu asu ai ndore fifire haya God ai ahambo ḡgusüfoambe aboedi-aboedimariri.

Sisas hoarifi ranai yamundu-rundeimbi nindou babidi Godindi worambe mamaru

⁴¹ Muḡguambo himbani ra Sisasindi hondafindi ai Serusareminambo adükari si ahandi ndüri Pasofa tüküfe arandi rani hoeifembo hafe marinandi. ⁴² Asu Sisas ai 12 himbanimbo niḡgu hayamboyuane, sapo rani moatükuni si koadürü refemarandi süngumbo ai hoeifembo mahafe. ⁴³ Adükari si ranai hümaramindowamboyafe asu ai ḡgoafina hihiriyafine hafe, ḡga Sisas hoarifi-mayu ranai Serusarem ḡgoafihü namaru. ḡga asu ahandi hondafindi ai nimarimbo-mayu ra moai fifirineandi. ⁴⁴ Ai ndanananiya nindou amuri bidifiri rani-babidimbo mbahumbai safe hena asu ai rani si peyo haya maho ra nafü süngu hafehü ḡgunindambüri asu mamsiri-mayei ranahei mbusümo kokomariniri hafe. ⁴⁵ Ai ahambo hoeifikoate-yafehü asu ai hihiriyafine hena Serusareminambo hüfihü kokomariniri hüfe. ⁴⁶ Yimbu si ranai howane, ḡgimi sinambo hondafindi ai Godindi worambe Suda-yomondi ahinümbi hohoanimo yamundu-rundeimbi babidimbo mamaruwa hoeimarineri. Ai ranihü nimarümbi ahamundi hoafi hihimboriyu asu düdufe hoafi düdufipuri randühi mamaru. ⁴⁷ Rani nindou muḡguambo didemo ai ahandi hoafi himborimemo ranai ahandi fifirifeyo asu simbori hoafimayu ranahambo hepünimefundü. ⁴⁸ Ahandi hondafindi ai ahambo hoeirinerühi hepünüyafine mburina hondi ai hoafiyondowohü yahoya, "Nimori nda se nimboe yihoehimbo ra-süḡgumarowanda? Sihafi ape-dibo ro sihambo afindi hohoanimoyehühi kokomarihoanini," meho. ⁴⁹ Nimori ranai simbori hoafiyuhi yahuya, "Nimboe se wambo kokomarinandira? Ro wandi Apendi worambeahi nimboamboanahi ra se moai fifirineandiyo?" mehu. ⁵⁰ ḡga yimbu ai moai nimorindi hoafi nimindi ra ndorine fifirineandi.

⁵¹ Raniyo asu Sisas ai ahandi hondafindi babidimbo Nasaret ḡgoafinambo hihiriyahi mahei. Asu ai ahafe hoafi himboriyu marandi. Ahandi hondi Maria ai muḡgu moatükuni ra ḡgusüfoambe hohoanimoyo kikihimareandi. ⁵² Sisas ai ahandi fi ra adükariyuhü asu ahandi fifirife hohoanimo ranai adükari tüküfihü Godaiyu asu nindou-ayei ahambo hoeirihora mayoa aboed-ani masahündo.

Son hundürira-randeimbi ai hoafi bokarimarihendi

(Matyu 3:1-12; Mak 1:2-8; Son 1:19-28)

3¹⁻² Sisar Taiberius ai 15 himbani hifandirandambe Pondius Pairat ai Sudia-yafe hifi hifandimarandi. Herot ai Gariri hifi hifandirandane, ahandi akidi Firip ai Ituria hifi asu Trakonitis hifi hifandimarandi. Risanias ai Abirene hifi hifandirandambeyo asu Anas weimbo Kaiafas ai Godimbo sesi sihene-rinandeimbi bogori adukarimayafani. Rani simboaniyo Son Sekaraiandi nimori ahambo-so nimi wohi furikoate-reandühi Godindi hoafi ranai tüküme feyo. ³ Raniyo Son ai Sotan hoekimi ra hoahoangu wakireandühi hoafi bokarihendühi yahuya, "God ai sihei moaruwai hohoanimo ra gogorihéfemböhünda muḅguambo nindou sihei moaruwai hohoanimo ra hiniḅḅindihi hehi hundüründe," mehu. ⁴ Rani-moatükuni ra Godindi hoafi hoafiyu-randeimbi, ahandi ndüri Aisaia, ahandi bukambe hoafimayo süḅguyo tüküme feyo. Ai yare hoafiy-owohüya,

"Nimi wohi furikoate-reandühi nindou mami ahandi yasimondi ranai miḅḅiyo hoafiyowohü yahoya, 'Adukarindi nafi wudipoapondihindi, ahamböhünda nafi didiboadondihindi.'

⁵ Muḅguambo hoafendi peyo-peyo arandi ra hifi hirindei koaboadihindühi

botire niḅḅoweimbi ra didiboadombirihindamboane.

Nafi ho pusire ho pusire-randeimbi ra didiboadorihinda mbumundimbeyo-wamboane, asu nafi moaruwaiyo ra wudipoapo-mbirihindamboane.

⁶ Rananimbo muḅguambo nimorehi nindowenihi ranai God sihefimo aboedambofe-munimbohünda ratüpurimayu ra hoeimbirihindamboane,"

Aisaia 40:3-5

meho.

⁷ Nindou afindi ranai Sonimboya hundürümbiramuni sei hehi Sotan himona maheiamboyu ai aheimbo hoafiyundürühi yahuya, "Se ana amoasiri moaruwai ranahandi nimor-anei. Siheimbo didi ai hoafimayu-amboyei God ai moaruwaimbo-fendürimboayu ranambeahindi aboedambo-fembo hohoanimoyeiea? ⁸ Sihei hohoanimo ra hisi nahurai-ane. Se sihei moaruwai hohoanimo hiniḅḅimarihindi ra nafuimbohünda hisi aboedi nahurai hohoanimombeyei-amboane. Asu se ḅḅiri siheihuari simbori hoafürindeihüya, 'Abraham ana yihoe fi amoao-ani ranimboane God ai ḅḅiri yihoe fimbo ḅḅinindindamuni,' mbisei. Nga Abrahamindi ahui ri ra moanane. Haponda ro siheimbo hoafayahandüri, God ai yifirayu ana, ai nimoei nda Abrahamindi ahuirimbonde nafindandüri hiniḅḅi-ndeandürümbui. ⁹ Nimi ranai aboedi hisikoate-ayo ana, nimi afimambe time yanḅorimboane, hitifoefe haiambe pifemböhünda," mehu.

¹⁰ Nimorehi nindowenihi ranai Son hoafimayu ra himbori-yei hehi düdürühorühi seiya, "Asu ro nünḅḅu-mandihunda?" masei ¹¹ Asu raniyo Son ai simbori

hoafiyundürühi yahuya, "Nindou ḅḅori ai siot yimbundapirani asu ḅḅori ai moaninduan ahandi-mayo fi-hindi ḅḅori mbisagadowamboane. Asu nindou ḅḅori ai sesi afindi asihendi amboani moani mami mare rani süḅḅümbireand-amboane," mehu. ¹² Takis kaki sowandümo-rundeimbi nindou bidifiri amboani hundürümböhünda mahomo. Asu ai düduyafundühi yahomoya, "Nindou yamundo-randeimbi, asu ro nünḅḅu-mandihunda?" mehomo. ¹³ Asu simbori Son ai hoafiyupurühi yahuya, "Se takis kaki ra gafman hoafimemo simogodühi yanḅiri ndowandümo, nga se ahei-mayo afindi hamindi semindipoani," mehu.

¹⁴ Asukai ami bidifiri ranai düduyafundowohü yahomoya, "Asu ro nünḅḅu-mandihunda?" mehomon-damboyu. Asu simbori hoafiyupurühi yahuya, "Se yowan nindou bidifirambo moaruwaimbo-ndüwurühi ahei kaki hümbohüni-yopoani. Asu se yowan aheimo-yo kaki hümbohüni-mbohünda tikefehefe papi-hoafiyopoani. Sapo sihamundi ratüpurimbo-hünda kaki asowandümo ra ndear-ane," mehu.

¹⁵ Nimorehi nindowenihi ranai rani-moatükuni ra hoeirihi hehi hepünehindühi afindi hohoanimoyeihi seiya, "Awi Son ranana Godindi nindou ranaheimbo semindi-ndürimbo kafoariri hiniḅḅimariri sapo Kraisi rani-mbai," masei. ¹⁶ Raniyo asu Son ai aheimbo muḅguambo hoafiyundürühi yahuya, "Roana siheimbo hoenambo yanḅir-ane hundürarihandüri, nga nindou ḅḅori süḅḅuni asunu ranai ana ahandi ḅḅinindi ra wandi ḅḅinindi ḅḅasündeamboane. Asu roana aboedi hamindiyahipoani ahandi su wofi himondi-maramünda ra fufurihéfemböhünda. Ai animbo hai asu Yifiafi Aboedinambo hundürü-ndandürimbui. ¹⁷ Aiana nindou sifet semündümbo nahurai animbo tükündifimbui. Rananimbo wit hipiri ra fifirindihembui. Asu wit safi wit sihefe worambe digendühi hipiri ra hai koadürümbo koadürümbo horoweimbi ranambe mandeambui," mehu.

¹⁸ Nimorehi nindowenihi afindi ranaheimbo Son ai ahei ḅḅusüfoambe ḅḅori süḅḅurearü botirearü randühi aboedi hoafi ra bokarihendüri. Asu bidifiri amuri hoafi ranamboani ranifihi türe wataporimbo-marandi.

Herot ai Sonimbo karabusimariri

¹⁹ Nga Son ai ahamundi nindou adukari bogori ahandi ndüri Herot ranahambo ḅḅinindi hoafimayundo. Ai ramariri ra sapo Herot ai ahandi akidandi nimorehi ahandi ndüri Herodias semündü asu bidifiri amuri moaruwai hohoanimo ranambo yare marandamboyo ramariri. ²⁰ Raniyo Herot ai moaruwai hohoanimo ḅḅori hohoanimoyuhüyu asu ai Sonimbo karabusimariri.

Son Sisasimbo hundürümarüri

(Matyu 3:13-17; Mak 1:9-11)

²¹ Muḅguambo nimorehi nindowenihi ai huhundürüyei hehimboyeyi, asu Sisasi ai-amboani hundürümayu. Ai refi mbura nimoamo himboyuhü

didibafiyuhü nünquane, asu sünambe bumareandi.
²² Raniyo asu Yifiafi Aboedi ranai wupufo hoearambefe haya kosi ahandiwami pühimayo. Raniyo asu sünambeahindi hoafi ranai tüküfihî yare hoafiyowohü yahoya, "Seana moani wandi nimori hondü-anafi. Ro sihambo ngusüfoambe siao yaheamboanahi," yaho hoafimayo.

Sisasindi amoa ahamundi ndüri
 (Matyu 1:1-17)

²³ Sisas ai 30 himbanimboyuhüyu ahandi ratüpuri ra piyu haya ratüpurimayu hu. Raniyei asu nindou ai awi Sosepindi nimor-ani sei hoafimayei. Ranühi peyo haya boagiri maho ra ndahurai-ane: Sosep ai Erindi nimoriyuane asu Eri ai Matatindi nimori-mayu. ²⁴ Matat ai Rifaindi nimoriyuane asu Rifai ai Merkindi nimori-mayu. Merki ai Sanaindi nimoriyuane asu Sanai ai Sosepindi nimori-mayu. ²⁵ Sosep ai Matatiasindi nimoriyuane asu Matatias ai Amosindi nimori-mayu. Amos ai Nahumindi nimoriyuane asu Nahum ai Esrindi nimori-mayu. Esri ai Nagaindi nimoriyuane asu Nagai ai Matindi nimori-mayu. ²⁶ Mat ai Matatiasindi nimoriyuane asu Matatias ai Semenindi nimori-mayu. Semen ai Sosekindi nimoriyuane asu Sosek ai Sodandi nimori-mayu. ²⁷⁻²⁸ Soda ai Soananindi nimoriyuane asu Soanan ai Resandi nimori-mayu. Resa ai Serubaberindi nimoriyuane asu Serubaber ai Siartierindi nimori-mayu. Siartier ai Nerindi nimoriyuane, Neri ai Merkindi nimori-mayu asu Merki ai Adindi nimoriyuane asu Adi ai Kosamindi nimori-mayu. Kosam ai Ermadamindi nimoriyuane asu Ermadam ai Erindi nimori-mayu. ²⁹ Er ai Sosuandi nimoriyuane asu Sosua ai Erieserindi nimori-mayu. Erieser ai Sorimindi nimoriyuane asu Sorim ai Matatindi nimori-mayu. ³⁰ Matat ai Rifaindi nimoriyuane asu Rifai ai Simionindi nimori-mayu. Simion ai Sudandi nimoriyuane asu Suda ai Sosepindi nimori-mayu. Sosep ai Sonamindi nimoriyuane asu Sonam ai Eriakimindi nimori-mayu. ³¹ Eriakim ai Mereandi nimoriyuane asu Merea ai Menandi nimori-mayu. Mena ai Matatandi nimoriyuane asu Matata ai Natanindi nimori-mayu. ³² Natan ai Defitindi nimoriyuane asu Defit ai Sesindi nimori-mayu. Sesi ai Obetindi nimoriyuane asu Obet ai Boasindi nimori-mayu. Boas ai Sarmonindi nimoriyuane asu Sarmon ai Nasonindi nimori-mayu. ³³ Nason ai Aminadapindi nimoriyuane asu Aminadap ai Ramindi nimori-mayu. Ram ai Hesronindi nimoriyuane asu Hesron ai Peresindi nimori-mayu. Peres ai Sudandi nimoriyuane asu ³⁴ Suda ai Sekopindi nimoriyu-mayu. Sekop ai Aisakindi nimoriyuane asu Aisak ai Abrahamindi nimori-mayu. Abraham ai Terandi nimoriyuane Tera ai Nahorindi nimori-mayu. ³⁵ Nahor ai Serukindi nimoriyuane asu Seruk ai Reundi nimori-mayu. Reu ai Perekindi nimoriyu-ane asu Perek ai Eberindi nimori-mayu. Eber ai Sarandi nimoriyuane asu Sara ai Kainanindi nimori-mayu. ³⁶ Kainan ai Arpaksatindi nimoriyuane asu Arpaksat ai Siemindi nimori-mayu. Siem ai Noandi nimoriyuane asu Noa ai Ramekindi nimori-mayu. ³⁷⁻³⁸ Ramek ai Metuserandi ni-

moriyuane asu Metusera ai Enokindi nimori-mayu. Enok ai Saretindi nimoriyuane asu Saret ai Mahararerindi nimori-mayu. Mahararer ai Kenaindi nimoriyuane asu Kenan ai Inosindi nimori-mayu. Inos ai Setindi nimoriyuane asu Set ai Adamindi nimoriyuane asu Adam raniyu Godindi nimori-mayu.

Satan ai Sisasimbo moaruwai hohoanimombiyuwa yahuhaya rari hoeimariri
 (Matyu 4:1-11; Mak 1:12-13)

4 ¹⁻² Sisas ai Sodan Hoe himonindi tüküfi haya Yifiafi Aboedi ahandi fiambe farifehüyo kife hürimindi nindoukoate-reandi nafî maho. Raniyo asu ranihü Satan ai ahambo moaruwai hohoanimombiyuwa yahuhaya 40 sihi rari hoeimariri.

³ Raniyu asu Satan ai Sisasimbo hoafiyundühi yahuya, "Se Godindi nimor-ayafi ana, nimoei kurayo ndana-hambo hoafindafani bretimbondife tükümbifeyo-wamboane," mehundo. ⁴ Sisas ai simbori hoafiyundühi yahuya, "Godindi Bukambe yare hoafiyowohü yahoya, 'Nindou ai ngiri bret ranifihî gedühi yanggiri nünqu, nga wani,' meho," mehundo.

⁵ Raniyu asükai Satan ai Sisasimbo hifi wafuambe ni-moamo serümündü hafu muṅguambo moatükuni nginindi hifandarandi engoro hifi rani hoarehi ranahambo nafuimefoendo. ⁶ Raniyu yare hoafiyundühi yahuya, "Ro sihambo muṅgu moatükuni nginind-ane asu ndüri adükarümbi moatükuni hifi ranihü engoro ra ndahaninimboyahi. Muṅguambo moatükuni ranana wandi yanggir-ane, nga ranimbo wambo ro nindou daboe saimboayahi ra moani wandi hohoanimonambo yanggiri ndeheamboayahi. ⁷ Se wambo yanggiri ngusüfo parowandirühi hohoanimoyafindirî ana, ro sihambo muṅgu moatükuni ra ndahaninimboyahi," mehundowambo. ⁸ Asu Sisas ai simbori ahambo hoafiyundühi yahuya, "Godindi Bukambe yare hoafiyowohü yahoya, 'Sihafi Adükari God ranahambo yanggiri animbo ngusüfo pefihumbo ahambo hohoanimoyondowohü ahandi ratüpuri yanggiri refemboane!' meho," mehundo.

⁹ Raniyu asükaiyu Satan ai Sisasimbo serümündü haya Serusarem ngoafina hafu tüküfi Godindi worimayo rani bogimondi wami nimoamo hamindi ngahi hininggimariri. Raniyu asu ai ahambo hoafiyundühi yahuya, "Se Godindi Nimor-ayafi ana, ndaniwaminindi sihafihorari ragu horopindafo pindafi. ¹⁰ Buk Baiborambe yare hoafiyowohü yahoya, 'God ai ahandi sünambeahindi nendambo hoafindüpurani asu ai sihambo aboedindondünini hifandindüninim-boemo.

¹¹ Ai sihambo ahamundi wari ra nandundani kodafi raniwami pindafühi ngiri sihafî tîngari ra nimoeinambo kaboadeyanini!' meho,"

mehundo. ¹² Nga asu Sisas ai simbori ahambo hoafiyundühi yahuya, "Buk Baiborambe yare hoafiy-owohü yahoya, 'Se ngiri Adükari sihafi God ranahambo rando hoeindiworü' meho," mehundo. ¹³ Satan ai ahandi refe hoeife hohoanimo hoafi ranambo Sisasimbo ngorü-sünguriri hoeiriri ngorü-sünguriri hoeiriri ra mbura awi süngunamboane yahuhaya ranihü ahambo rariri hiningiriri haya ndamefiyu.

Sisas ai ahandi ratüpuri Gariri hifambe boatei piyu ratüpurimayu

(Matyu 4:12-17; Mak 1:14-15)

¹⁴ Raniyu asu Sisas ai Gariri hifambe hihirifi hu tüküfiyuwane Yifiafi Aboedindi nginindi ranai ahandi fi-ambe mamarindo. Raniyo asu ai ranihü tüküfimboani hoafi ahambo ra muṅguambo hifi ranihü himborimayei. ¹⁵ Raniyu ai muṅguambo si aho ra Suda-yafe rotu wori ranambe aboedi hoafi yamundi-mareandüra asu nindou ranai ahambo aiana nindou aboed-ani masei.

Nasaretihündi ai Sisasindi hoafi himborimbo moei masei

(Matyu 13:53-58; Mak 6:1-6)

¹⁶ Raniyu asu Sisas ai Nasaret ngoafina ai nūṅgu adükari mayu ranihü mahu. Raniyu asu moani nimarimbo si tüküfeyoambe sapo koadürü refe arandi süngumbo ai Suda-yafe rotu wori-mayo ranambe mahüfu. Ai hüfu wori ranambe nūṅgumbo Godindi hoafi bukambe hoeireandühi wataporimbo-marandi. ¹⁷ Raniyomo Godindi hoafi hoafiyu-randeimbi Aisaia ahandi-mayo buk ra masabudo. Raniyu ai buk momondifimbi-mayo ra fufurihai hoeireandane hoafi ranambe mapeniṅgo ranai yare hoafiyowohü yahoya, ¹⁸ 'Yifiafi Adükarindi-mayo wandi fiambe amarondiri.

Aboedi hoafi nindou moaruwai ranaheimbo bokarihendürimbo hündambo

ai wandi mbirowami weri kafaoreandühi diboni-mayundiri.

Ai wambo koamarihendiri ra ro aheimbo hoafi ra refe bokarihfehüya,

Nindou karabusambe nimboembi ana, karabusi ra hiningindihahi hehi ngeimboyei.

Nindou didiyei ai himboari tiharindeihahi ana, asu ai asükai himboari birindihehi himboari-ndeimboyei.

Nindou moaruwai hamindi tinjirifoayei

ai kikife fufuri-hefeyoani aboedambo-ndahimboyei.

¹⁹ Asu sapo Adükari ai ahandi nendi ranaheimbo aboedi hohoanimoayundüri ana,

rani himbani si ra ndeara tüküfeihane yaho wataporimboyo wakifembohünda koamarihendir-anahi nda,'

Aisaia 61:1-2

meho.

²⁰ Raniyu asu ai nindou wori ra hifandandembi bogori ranahambo buki-mayo ra momonde mbura hihire sagado haya piyu mamaru. Raniyei asu muṅguambo nindou Suda-yafe rotu wori ranambe mamarei ranai

moani ahambo sowanambo yanggiri himboari maminambo-marihori. ²¹ Ai hoafiyundürühi yahundüriya, "Bukambe ndani bidifiri hoafi ra haponda moani anihondü hondü tükümeffeyo ra sapo se ranahambo wataporimbo-mayowa himboriyeimboanei," mehundüri. ²² Muṅguambo nindou ai ahambo nindou aboed-ani sei hoafiyehi ahandi yahamo hoafi aboedi tükümeffeyo ranahambo ngusüfo afindi hohoanimo-mayei. Raniyei asu ai rarihi hoafiyehi seiya, "Awi nindou ndanana Sosepindi nimor-ani, nga nimboe ai ndahurai hoafayu?" sei hoafimayei.

²³ Sisas ai aheimbo hoafiyundürühi yahuya, "Ro anihondümboanahi hoafayahä, ndani hoafi nda se wambo randihahi hoafindeihahi animboya, 'Dokta se sihafihohari anṅüni ra aboedindowandi,' mbisei. Rananimbo se wambo hohoanimondeihahi animboya, 'Se sapo ro himboriyefani Kaperneam ngoafihü ramarrowandi nou asu haponda sihafi hifi hondühi amboani yarosi,' mbiseimboyei," mehu. ²⁴ Sisas ai asükaiyu ranihahi türe haya hoafiyuhahi yahuya, "Ro anihondümboanahi hoafehandüri, Godindi hoafi hoafiyu-randeimbi ai ahandi ngoafi hondühündi ranaheimbo hoafayu ana, ngiri ai ahandi hoafi ra himborindei. ²⁵ Ro nda anihondümboanahi hoafehandüri, Horombo Erais nūṅguambe, Israer hifambe nimorehi bidifiri kai ra burimayei. Rani-simboani ana ngimi himbaniyo hayambo asu 6 amoamoyo hoekoate-mayo. Raniyo asu hifi ranihü muṅguambo wembo afindi tükümeffeyo. ²⁶ Rameffeyoa God ai moai Eraisambo Israer ngoafihü nimorehi kai mamimbo-so amboani koarihiri, nga wani. Nga ai ahambo nimorehi kai mami Saidon hifambe Sarefat ngoafihü maninṅgo ranahambo sowanamboyu koamariheri. ²⁷ Rani-simboani Godindi hoafi hoafiyu-randeimbi Erais ai Israer ngoafihü nūṅguambe ana nindou afindi ranai muṅguambo masimeimbiyei hehi afindi tinjirifo masahümündi. Nga Siriahündi nindou ahandi ndüri Neman ai yanggiriyo aboedimayo, nga Israer nindou-yopoani," mehuamboyei. ²⁸ Asu nindou Suda-yafe rotu wori ranambe mamarei ranai rani hoafi ra himboriyei hehi nginindi hohoanimo ranai ahei ngusüfoambe tükümeffeyondüri. ²⁹ Raniyei ai botiyahindühi nimboeimbo ngoafambehindi Sisasimbo kiahö hürihorimindei wafuani nimoamo ahei ngoafi nanṅoani mahahüsi. Ai ramarihori ra ahambo ndirifani semündü safoefimbo sei hehimboyei. ³⁰ Nga asu Sisas ai nindou afindimayei ranahei mbusümo hu haya ahandi nafi-sünṅu ndamefiyu.

Sisas ai nindou mamindi fiambehindi moaruwai nendi hemafoareandi

(Mak 1:21-28)

³¹ Raniyu Sisas ai Gariri hifambe Kaperneam ngoafi ananṅo raninambo mahu. Ai hu ranihü nimorehi nindowenihahi ranaheimbo moani nimarimbo si rani-simboani aboedi hoafi yamundimarearü. ³² Muṅguambo nindou ranai ahandi yamundife hoafi ra ai sapo

nginindeimbi nindou nahurai wataporimbo-maranda himboriyehi ranahambo mahepühendi.

³³⁻³⁴ Suda-yafe rotu wori-mayo ranambe nindou mami moaruwai nendi ahandi fiambe nimarindoweimb-
biyu haya mamaru. Raniyu ai puküna hei karihoei
hoafiyuhi yahuya, "E! Sisas Nasaretihündi, se yihoe-
fombo nungufemunimbo safomboyafi nda masihüfa?
Se ndanihü tükümefoandi nda yihoe fombo
moaruwaimbo-femunimbo safomboyafi? Ro sihambo
nda fifiriheaninimboanahi. Seana Godindi sürühoeim-
bi hoafi hoafiyafi randeimbi nindou-anafi!" mehoam-
boyu. ³⁵ Asu Sisas ai nginindi hoafiyundowohü yahuya,
"Se hoafi kikirandifi hawa nindou ranahandi fi-
ambeahindi kosifoao!" mehundowamboyo. Raniyo asu
nindou-mayu ranahambo nindouyei wagabe wakifoar-
eri siheri haya nindou ranahambo moaruwaimbofi-
koate fiambeahindi hifoai peyo haya ndamefeyo.

³⁶ Nindou ranai ranahambo hepünahi simbori
hoafiyahindühi seiya, "Nine-moatükuni hoafi moani
yahurai rana? Moani rani-poanimbo nginindi hamindi
hoafinamboyo nindou ndanai moaruwai nendi rana-
hambo hoafi masagadowa asu ai nindou fiambeahindi
akosifoendi!" masei. ³⁷ Raniyo asu Sisas ai rani-
moatükuni ramareandi hoafi ranai rani hifi mungu
ranambe tükümefeyoa himbori-marihümündi.

Sisas ai Pitandi yamongoamindambo aboedimareandi
(Matyu 8:14-15; Mak 1:29-31)

³⁸ Sisas ai ranihü Suda-yafe rotu wori ra hiniñire haya
Saimonindi worina mahu. Raniyo asu Saimonindi
yamongoa-mindi ranai angünimboyowohü hüfü afindi
hamindi pare haya mamarowamboyo, asu nindou
ranai Sisasimbo nimorehi ranahambohünda wata-
porimbo-marihori. ³⁹ Raniyu asu Sisas ai hu ahandi
fikimi botifi nungumbo hüfü afindi ranahambo ni-
morehi ra hiniñgiro hawa kosifoao yahuhaya hoafi-
mayu. Raniyo hüfü afindi ranai ahambo hiniñgire haya
makosifoenda, asu nimorehi ranai moani mamihari
botife aheimbo sesi kanimareandüri.

Sisas ai nindou afindi aboedimareandüri
(Matyu 8:16-17; Mak 1:32-34)

⁴⁰ Hüfihamindi hürimindoani nimbambe nindou
bidifiri ranai ahei ngunindi angüni moaruwai hamin-
deimbi ranaheimbo sahümündihündüri Sisas sowana
mafandihindi. Sisas ai nindou angünimboyeimbi
munguambo mamami ranaheimbo aheiwami wari
nandeandürühi munguambo didiboado-mareandüri.
⁴¹ Moaruwai nendi ranai nindou afindi ranahei fi-
ambeahindi kosifoehindühi hasiheiyehi seiya, "Seana
Godindi Nimor-anafi!" masei. Sisas ai moaruwai nendi
ranaheimbo hoafikoate yafadühami tapimbiyeia
yahuhaya hoafimayundüri sapo ai Kraisi-ani sei fifiri-
marihorambo.

Sisas ai ngorü ngoafini hoahoangu wakimareandi.
(Mak 1:35-39)

⁴² Siambe hondü Sisas ai ngoafi ra hiniñgire haya
nindoukoate reandühi mahu. Raniyei asu nindou ranai
ahambo kokomarihori. Ai kokorihori hoeirihorühiyei
ahambo ngumbui sei hehi kikihisafi-marihorimindei.

⁴³ Nga asu ai aheimbo hoafiyundürühi yahuya "God ai
nginindi hifandarandi ranahambo aboedi hoafi ra
bidifiri ngoafi ranihü amboani bokarihefembo sam-
boanahi. Sapo ro rani-moatükuni refembo ranimboyo
God ai wambo koamarihendiri nda," mehundüri.

⁴⁴ Raniyu asu ai munguambo Suda-yafe rotu wori rani
hifambe afeburo ranambe hukurandühi rani hoafi ra
bokamarihendi.

**Sisas ai ahambo süngurü-rundeimbi ngimi
weangurühi masepurümüdu**
(Matyu 4:18-22; Mak 1:16-20)

5 Mamimbo Sisas ai Genesaret kurihoe-mayo rani
gudikimi nunguane, asu nindou afindi ranai
ahandi fikimi Godindi hoafi hoafiyowani himborimbo
simbori ninendüriyeihü burimaye. ² Raniyu ai hoeire-
anda bot yimbu ra hürüpündimo gudiani masihoupiri.
Nindou kini batüru-rundeimbi ranai bot ra raru
sihoupiri houmbo andüri popoairundühi maningomo.
³ Raniyu asu Sisas ai bot yimbu mengorafe ra ngorü
Saimonindi-mayo ranambe kefuai haya ahambo gudi-
anipoedi akidou hoe safana ninendifembohünda
hoafimayundo. Sisas ai bot ranambe nimarumbo
Godindi hoafi yamundimarearü.

⁴ Wataporimbo ra kikamündühi nungumbo Sai-
monimbo hoafiyundühi yahuya, "Bot ra asukai akidou
hohoeanambo safi ninendo hafühi animbo asu se
sihafi ngorü afindi yimbu rani-babidimbo sihamundi
andüri ra kini wakemindimbohünda foandu gadimo,"
mehundo. ⁵ Saimon ai Sisasimbo simbori hoafiyundühi
yahuya, "Adükari ro nimbi gebuai maho ra hüti-hütiye-
fimboyefane moai akidou-amboani wakirihumidefi.
Nga asu se rawasafi ana, ro andüri nda himoni
foandihe gadimboyahi," mehundo. ⁶ Ai andüri ra
foarine hanifanimbo kini afindi safi andürambe piyeihü
andüri ranai biremindi pimbo yanggirimayo. ⁷ Raniy-
omo asu ai ahamundi bidifiri wandafi mami ngorü bo-
tambe mamarimo ranahamumbo warikakimemo
yihoe fombo sinimo farihaumuni yahomombo. Raniy-
omo asu ai sifomo bot yimbu ra wambürühirupiri
hafomombo bot ranai tükürini pirineandühi himoni ti-
porikofembo yanggirimayo.

⁸ Saimon Pita ai rani-moatükuni ramefeyo ra hoeire
haya Sisasindi hangifoani yirü yimbu pusire nimarüm-
bo hoafiyuhi yahuya, "Adükari, se andai ragu ngafi,
nga wandi fikimi ningopoani. Nga roana moaruwai ho-
hoanimoyaheimbi nindou-anahi!" mehundo. ⁹ Saimon
aiyu asu nindou bidifiri ai-babidimbo maningomo
ranaiyomo munguambo kini afindi yahurai waki-
maründümo ranimbo hoeirunda mayoa mahepüna-
fundi. ¹⁰ Saimonindi ngorü afindi yimbu Sems Son

Sebedindi nimori ai-amboani marine mahepünafine-andi. Raniyu Sisas ai Saimonimbo hoafiyundühi yahuya, "Se yihimbo-ndamboayafi, hapondahündi ana sapo se kini afindi andürambeahi pirifimarandi yahurai animbo nindou-amboani se ndowandifi wambo sowana didimboyafi," mehu. ¹¹ Raniyomo ai bot ra gudiani kiafu hürüpündimo sihaupiri houmbo muṅguambo moatükuni ra ranihü raru kokosifoaru sihoemo houmbo Sisasindi süngumefundi.

Sisas ai nindou mami mimaniho masimeimbi aboedimariri

(Matyu 8:1-4; Mak 1:40-45)

¹² Asu Sisas ai adükari ṅgoafihü nimarwane, rani ṅgoafihü nindou mami mimaniho masimeimbi tinjirifomboyuhü mamaru. Ai Sisasimbo hoeiriri haya ahandi fikimi yimindoho yimbu pusire hifini mbiro türe nimarumbo hüti hoafirürühi yahuya, "Adükari, se refembo hohoanimondafühi ana, se wambo didiboado-ndowandira aboedindamboane!" mehundo.

¹³ Raniyu asu Sisas ai warifi sündirühi yahuya, "Ro refembo samboanahi, ṅga se aboedi tüküyafo," mehundo. Raniyo asu nindou ranahambo masimeirani mamihari hoafi niṅgoambe hiniṅgimareri.

¹⁴ Raniyu asu Sisas ai nindou-mayu ranahambo hoafiyundühi yahuya, "Nindou amurambo hoafindamboayafi, ṅga se moani ṅgafi Godimbo sesi sihairandeimbi-mayu ranahambo animbo sihafi fi ra nafuindafi. Rananimbo Mosesindi hoafi hoafimayo süṅgu Godimbo sesi sihai-randeimbi ai sihambohünda sesi mbisihendamboane. Rananimbo asu masime aboedayo ra nindou amuri ranai fifirimbirihindamboane," mehundo. ¹⁵ ṅga asu Sisas ai rani moatükuni yare arandi hoafi ranai afindi hamindi yanḡori wakimareandi. Raniyei nimorehi nindowenihifafindi ranai ahandi hoafi himborimbo asu ahei fiambe angüni ra aboedifembohünda ahambo sowana masinei. ¹⁶ ṅga afindimbo Sisas ai nindou kikefoefekoate-reandühi Godimbo didibafifembo aimbo huhani.

Sisas ai nindou mami yiriwari moaruwaimbü aboedimariri

(Matyu 9:1-8; Mak 2:1-12)

¹⁷ Mamimbo Sisas ai nimorehi nindowenihiranaheimbo yamundeandürühi nimarwane, asu ranihü Farisi nindou-yomo Suda-yafe ahinümbi hohoanimo yamundu-rundeimbi-yomo ranai mamarimo. Bidifiri ai muṅguambo ṅgoafi Gariri hifambe adaburo ranambeahindi, bidifiri ai Sudiahündi asu bidifiri Serusarem ṅgoafihündi raniyomo ranihü mamarimo. Raniyo asu nindoyei fiambe angüni moaruwai amarondüri ra aboedifembohünda Adükarindi ṅginindi ranai Sisasindi fiambe mamaro. ¹⁸ Nindou bidifiri ai nindou mami yiriwari moaruwaimbü Sisasindi hanḡifoani safoefimbo yahomo houmbo safisendiwami nandu sowaründümo mahomo. ¹⁹ Asu nimorehi nindowenihifafindi ranai gümarihindamboemo ai ahambo

semündü hifombo nafi ra hoeifekoate-yomondühiyomo, asu ahambo woriwami sowaründümo mahafo-mo. Raniyomo ai woteimi fifahirihoemo mburu rani nafi nindou-mayu ra safisendi-mayo rani kameihi nindou-mayei ranahei mbusümo Sisasindi wagabemasafaorüwuri. ²⁰ Sisas ai ahamundi anihondümbofo hohoanimo ranahambo ndare hoeireapurani mayoa, nindou-mayu ranahambo hoafiyundühi yahuya, "Wandafi, sihafi moaruwai hohoanimo ranahambo amboawi samboanahi," mehundo.

²¹ Suda-yafe ahinümbi hohoanimo yamundu-rundeimbi-yomo asu Farisi nindou-yomo ai ahamundihoari simbori hoafindurü-yafundühi yahomoya, "Nindounda nini nindouyu God nahurai hoafiyuhi raninambo ahambo tirafoariri ndana? God yanḡiri animbo moaruwai hohoanimo ranahambo amboawi mbüsüm-buisi!" mehomo. ²² Sisas ai ahamundi hohoanimo amaropuri ranahambo fifire haya ahamumbo hoafiyupurühi yahuya, "Se ra nimboemo yahurai raru hohoanimoemo rana? ²³ Ro hoafiyahühiya 'Sihafi moaruwai hohoanimo ranahambo amboawi' asahiyo asu 'Botiyafo hawa hafi' asahiyo, yimbu ra hoafimbo ro ṅginindeimb-anahi. Asu yimbu hoafi ra hoafimbo nahaniyo hiniṅgironayo asu nahaniyo tinjümbayo? Yibobo ra ro hoafindahani anihondümbo tükündifemboe. ²⁴ Se Nindou Hondü ro ṅginindi masahamindihi moaruwai hohoanimo amboawi yaho hoafimbohünda ranahambo sihamumbo nafuimbo ro nindounda aboedindihimboyahi," mehu. Raniyu asu ai nindou yiriwari moaruwaimbü-mayu ranahambo hoafiyundühi yahuya, "Haponda ro sihambo hoafehanini, botiyafo sihafi safisendi ra sowandifi hawa ṅgoafinambo ṅgafi," mehundo. ²⁵ Hoafi niṅgoambe muṅguambo nindou-mayei ranahei wagabe botifi ahandi safisendi ra semündü haya Godimbo aboedi hamind-ani yahuhü ṅgoafina mahu. ²⁶ Raniyei asu muṅguambo nindou ranai muṅguna yahurai afindi hamindi mahepünehindi! Ai rani-moatükunimbo ṅgusüfo kibodiri-foarhindühi Godimbo aboed-ani seihüya, "Rani-poanimbo moatükuni haponda hoeimarihundi," masei.

Sisas ai Rifaimbo ahambo süngufimbo mborai mehundo

(Matyu 9:9-13; Mak 2:13-17)

²⁷ Rani-moatükuni ai refe hayamboyoane ranambe Sisas ai hu hoeirirane nindou mami ahandi ndüri Rifai takis kaki semündü-randeimbi ai ahandi ratüpuri worambe mamaru. Sisas ai ahambo hoafiyundühi yahuya, "Se wandi süṅgu mborai," mehundowamboyu. ²⁸ Asu Rifai ai botifi haya muṅguambo moatükuni yare kokosifoare haya Sisasindi süṅgu ndamefiyu.

²⁹ Raniyu asu Rifai ai ahandi worambe Sisasimbo sesi afindi sindimarandi. Raniyomo asu nindou takis kaki sowandümo-rundeimbi-yomo asu nindou amuri raniyomo ai sesi ra ai-babidimbo nimarimo masowasümo. ³⁰ Raniyomo Farisi bidifiri rani rotu-ambeahindi-memoyomo asu ahinümbi hohoanimo yamundu-ndeimbi

bidifiri-yomo ranai Sisasindi sünggururü-rundeimbi-memo ranahamumbo momori hoafiyomopurühi düdurüpurühi yahomoya, "Se ra nimboemo takis kaki sowandümo rundeimb-anemo asu nindou amuri moaruwai hohoanimoyomo-rundeimb-anemo rani-babidimbo sesi sowasümo hoe simindimo arunda?" mehomopuri. ³¹ Sisas ai ahamumbo hihire hoafiyupurühi yahupuriya, "Nindou anğünikoate ana, moai dokta sowana hei rihündi, nga anğüneimb-anei hei arihündi. ³² Ro tükümeheandi nda nindou aheihoarimboya ro mbumundi nindou-anefti sei arihündi ranaheimbo awi se moaruwai hohoanimo hiniğgirihindühi aboedi hohoanimoyei sahehea tüküyaheambo yahipoani, nga wani. Nga ro moaruwai hohoanimoyeimbi nindou ai aboedi hohoanimo sünggumbeyahindi sahehea tükümeheandane," mehupuri.

Sisas ai sesi wehi niğgombo hoafi yamundimareandi
(Matyu 9:14-17; Mak 2:18-22)

³³ Raniyei asu nindou bidifiri ai Sisasimbo hoafiyeihi seiya, "Nindou bidifiri Sonimbo sünggururü-rundeimbi ana afindimbo sesi wehi niğgomombo Godimbo yanggiri didibafi-yomondühanemo. Asu nindou Farisi-yomondi hohoanimo sünggurundeimbi-ranai-amboani maru rani süngguru arundi, nga sihambo sünggurunini-rundeimbi aiana sesi sowasümo hoe simindimo rundühanemo?" maseiamboya. ³⁴ Asu Sisas ai aheimbo hoafiyundürühi yahundürüya, "Asu se ra nindou mami ai nimorehi semindimbo yahuani rani-simboani sesi afindi raraorihindühi nğunindi afandihindi ranaheimbo sesi wembopo ndahümündihündüri mandiyoyo sapo nindou nimorehi semindimbo-mayu ranai ai-babidimbo nimanduan? I, ra wani. ³⁵ Nga sünggunambo nimorehi semindimbo nindou ranahambo ndowarindümo gorügoanini nğomondani rani-simboani animbo ai sesi wehindeimboyei," mehu.

³⁶ Asükaiyu Sisas ai aheimbo nğorü kafoefe hoafi hoafiyundürühi yahundürüya, "Nindou mami ai-amboani moai hoeari simborindambo buramündi haya asu nğisihari hoeari wamindafi ambe aninggo ranifihi pare haya kakiyu randi, nga wani. Ai rawareandi ana, hoeari simbori-mayo ranai bundeandani asu simbori hoeari ranai nğiri wamindafi hoeari-mayo ranifihi simongori-ndamindo. ³⁷ Asu nindou nğorü ai wain boboe simbori ra sapo wamindafi ninihondi hoeari hipiri wain keferandeimbi-mayo ranambe karareandi ana, simbori wain ranai wamindafi wain hipiri ra borindeandühi wain ranai hifini keboendühi wamindafi hipiri-mayo ra moaruwaindimboe. ³⁸ Nga simbori wain boboe ranana sapo simbori ninihondi hoeari hipiri-mayo ranambe animbo kefemboane! ³⁹ Nindou ai wamindafi wain ra sümündi hayambo ana, ai nğiri simbori simindimbo yifirindu. Ai hoafiyuhiya, 'Wamindafi wain-ane aboedayo,' mbüsümbui," mehündüri.

Moani nğoafimbo nimari sihi Sisas ai wit nübürambe mahu

(Matyu 12:1-8; Mak 2:23-28)

6 Moani nğoafimbo nimarimbo sihi Sisas ai wit nübürambe mahu. Raniyo asu ahambo sünggururü-rundeimbi ai wit hisi ra warihü hüründümo mburu wari düdühuru hipiri ra horimarihoayowa safi yanggiri masowasümo. ² Raniyomo asu Farisi nindou bidifiri ai düduyafundühiya, "Se nimboe rani-moatükuni ra rawarundi rana? Yihoefti ahinümbi hohoanimo ranai yahoya moani nğoafimbo nimarimbo sihi rani-moatükuni refepoani meho," mehomondamboya. ³ Asu simbori Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, "Awi se moai bukambe hoeirundiyo sapo Defit ai ahandi nendi bidifiri-babidimbo wembomboyuhü ramareandi hoafi rana? ⁴ Sapo ai Godindi worambe kefuai hüfu Godimbo sihefeimbihündi bret meğgoro ra semündü sesühi asu ahandi nendi bidifiri-memo ranahamumbo amboani masagapuri. Yihoefti ahinümbi hohoanimo sünggu amboani nindou amuri ai nğiri refimbihündi bret ra dagüdi, nga moani Godimbo sesi sihou-rundeimbi yanggiri animbo bret ra dowadümboemo," mehupuri. ⁵ Asu Sisas ai hoafi moendireandühi hoafiyuhi yahuya, "Nindou Hondü ranai ana moani nğoafimbo nimarimbo sihi ra ai nimindani," mehu.

Sisas nindou wari moaruwaimbü aboedimariri

(Matyu 12:9-14; Mak 3:1-6)

⁶ Nğorü moani nğoafimbo nimari sihi Sisas ai Suda-yafe rotu worambe kefuai hüfu nimorehi nindowenihimbo yamundi-mareandüri. Ranühi nindou mami warihondü wari ahandi ranai moanğorifoarereri haya mamaru. ⁷ Suda-yomondi ahinümbi hohoanimo yamundu-rundeimbi bidifiriyomo asu Farisi nindou-yomo ai nini nafisüngundihuri Sisasimbo papihofindihuri yahomo houmbo mamarimo. Raniyomo ai moani ahambo himboarinambo yanggiri hifandirürühi mamarimo Sisas ai moani nğoafimbo nimarimbo si ranihü nindou aboedireandihüpo yahomo houmbo. ⁸ Asu Sisas ai ahamundi hohoanimo ra fifirehayambo-wambo nindou-mayu ranahambo hoafiyundowohü yahuya, "Botiyafu hawa ndühi wagabe sühüfi," mehundo. Raniyu asu nindou-mayu ranai botifi hüfu wagabe manünggu.

⁹ Ramefi-yuwamboya Sisas ai ahamumbo hoafiyupurühi yahuya, "Ro sihamumbo düduweheandi: nini-moatükunimboyo sihefti ahinümbi hohoanimo ranai yowani moani nimarimbo sihi refepoani mehoa? Farihefemboyo asu moaruwaimbo-femboyo? Nindou mamindi yanggiri niğgombo ra didiboado-femboyo asu yembüfemboyo?" mehu. ¹⁰ Ai ahamumbo muğguambo türapurani mayowamboya asu nindou-mayu ranahambo hoafiyundowohü yahuya, "Sihafi wari ra nğurihoefti," mehundo. Ai rani-sünggumareanda, asu ahandi wari ranai asükaiyo aboedimayo. ¹¹ Asu nindou-memo ranai nğusüfoambe moaruwairapurühi

Sisasimbo nūngundihuri yahomo houmbo ahamundihoari wataporimbomarundi.

Sisas ai ahandi hoafi semindi horambo nindou 12 masepurimundu

(Matyu 10:1-4; Mak 3:13-19)

¹² Mami rani-simboani Sisas ai hifi wafuana Godimbo didibafifembo mahafu. Ai nimbokoani Godimbo didibafiyoyo hombo sürüfoefembohünda. ¹³ Raniyo asu simayoambo ai ahambo süngururü-rundeimbi-memo ranahamumbo mborai yahupuri hürihepuri haya asu 12 nindou sepurimündühi ahamundi ndüri hoafi sowandümo homo-rundeimb-anemo yahu ka-mafoareapuri. ¹⁴ Saimonimboyu Pitamboyu-randeimbi-mayu, asu ahandi akidi Andruyu, Sems, Son, Firip, Bartoromyu, ¹⁵ Matyu, Tomas, Sems Arfiusindi nimori, asu Saimon Serotihündi raniyomo. ¹⁶ Sudas Semsindi nimori asu Sudas Iskariot, sapo Sisasimbo hürütümbi nendi-yomondi warihürireimbi-mayu raniyu.

Sisas ai angünümboyeimbi aboedimareandüri

(Matyu 4:24-25; Mak 3:7-12)

¹⁷ Sisas ai hifi wafu waminindi ahandi hoafi sowandümo homo-rundeimbi-memo rani-babidi hanimo houmboemo asu nindou bidifiri afindi ahambo süngururü-rundeimbi rani-babidi ndümündühi maningomo. Raniyei nindou afindi ra Sudia hifihündi, Serusaremihündi, Tair asu Saidoni-yafe hifihü siriwara gudikimi ngoafi adaburo ranihündambo ai-amboani ranihü burimaye. ¹⁸ Asu ai ranihü tükümehindi ra ahandi hoafi himboriyo asu ahei angüni ra aboedimbireandambo sei hehimboyei. Asu didiyei moaruwai nendi nimarindürimbo tinirifo sahümündeimbi ai-amboani tükümehinda aboedimareandüri. ¹⁹ Muḡuambo nindou ranai ahambo sindihori marihündi ra sapo ahandi fiambeahindi ḡinindi ranai kosifoendühi aheimbo aboedireiri marandamboyei. Raniyo Sisas ai muḡuambo nindou aboedimareandüri.

Hihifi hihifi asu tinirifo tükündifemboe hoafi

(Matyu 5:1-12)

²⁰ Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbi-memo ranahamumbo himboari pareapuri nūngumbo hoafiyupurühi yahuya,

“Se didemo napokoate-ayomo seana hihifi-hihifi-mbemondamboane,

ḡga haponda God ḡginindi hifandarandi ra sihamund-ane.

²¹ Se didemo haponda wembomboemo seana hihifi-hihifi-mbemondamboane,

ḡga seana bodoweimbi niḡgomboemo!

Se didemo haponda arani-aranemo seana hihifi-hihifi-mbemondamboane,

ḡga seana tikifinambo niḡgomboemo!

† Serot ai Suda-yafe amoao-yomondi hohoanimo yanggiri süngufembo hohoanimo-memo. Ai Israer Romi-yomondi gafman hoarehi niḡgombo moei mehomo.

²² Didemo sihamumbo Nindou Hondumbo süngururü rundeimb-anemo mbiseihi asu rani süngumbo sihamumbo yiboarukorhipuri, ḡginindi hoafiyahüpuri asu seana moaruwai-anemo sei hoafaye ana, se hihifi-hihifindimo.

²³ Rani-moatükuni ra rawefeyo ana, se hohoripi-hohoripi-ndimondühi hihifi-hihifindimo nimboe sapo sihamundi takini afindi sunambe begoripuri. Nimboe sapo ahei amoao mami amboani Godindi hoafi hoafiyomo-rundeimbi ahamumbo rani-moatükuni ramarihindi.

²⁴ Se didiyei haponda napo afindeimbaye, seana hipoanimboembou-ane!

Sapo seana hapo yanggiri animbo tinirifokoate-fihandihini nimboeimboyei.

²⁵ Se didiyei haponda bodoweimbaye, seana hipoanimboembou-ane!

nimboe seana sapo wembombondeimboyei!

Se didiyei haponda tikifi-hoafinambo amarei, seana hipoanimboembou-ane!

Nimboe sapo seana arani-aranindeimboyei!

²⁶ Nindou ai siheimbo haponda aboed-ane sei hoafiyei arihündi, seana hipoanimboembou-ane!

Nimboe ahei amoao mami amboani Godindi hoafitikai hoafiyomo-rundeimbi-memo ranahamumbo amboani yahurai rasei marihündane,” mehu.

Sihei hürütümbi ranaheimbo ḡgusüfo pandihindüri

(Matyu 5:38-48; 7:12a)

²⁷ Sisas ai hoafiyuhi yahuya, “Se didiyei wandi hoafi himboriyei arihündi siheimbo ro hoafayah: Nindou didiyei sihei hürütümbaye ranaheimbo se hipoamondi hindüri. Nindou didiyei siheimbo yiboaruko-arihündüri ranaheimbo se ḡgusüfo pandihindüri hipoambo-ndihindüri. ²⁸ Nindou didiyei siheimbo hoafinambo moaruwaimbo-arihündüri ranaheimbo se God ai aboedi-aboedimbirea-ndüramboane mbisei. Asu nindou didiyei siheimbo wudipoapofe-ndürikoate-aye ranaheimbohünda se Godimbo didibafindei.

²⁹ Asu sihambo nindou ḡgorü ai mami koaihoani harinduan asüakai ḡgorü koaiho amboani hihirindowandani ranifihari harimbijuwamboane. Asu nindou ḡgorü ai sihafit ḡgisihari hoeari ndemünduan ana, asüakai sihafisiot ḡgorü-amboani mbisemündu-wamboane. ³⁰ Nindou didiyei sihambo nini-moatükunimbo düdudahindani ranaheimbo muḡuambo dabadüri. Asu nindou ḡgorü ai sihafit nini-moatükuni napo ndemünduan asüakai hihirife semindimbo hoafipoani. ³¹ Asu se nindou bidifirambo ai wambo rani-moatükuni rambirihindi asafi ra se aheimbo rani-süngundowandi.

³² Se nindou siheimbo hohoanimoyei-rihündembi rani nindou yanggiri se hohoanimoyei ana, ḡgiri rani süngu siheimbo aboed-ane mbisei. Nindou moaruwai hohoanimoyei-rihündembi amboani nindou didiyei aheimbo hohoanimoyei-rihündembi aheimbo yanggiri hohoanimorihündüri rihünduhane!

³³ Asu se nindou siheimbo didiboado-rihindüri

arihündi ranaheimbo yanggiri se didiḅoado-arihindüri ana, asu ngiri rani-sūngu aheimbo aboed-anei mbisei. Nindou moaruwai hohoanimoyei rihündeimbi amboani rani sūngurühi hündühanei! ³⁴ Asu se nindou didiyei ranaheimbo nini-moatükuni ndahundürü mbundiḅumbo hihirindihu ndahumindeḅi sei hehi hohoanimoyei aheimbo yanggiri sahündüri arihündi raniḅo ngiri siheimbo aboed-anei mbisei. Nindou moaruwai hohoanimoyei-rihündeimbi amboani nindou bidifiri moaruwai hohoanimoyei-rihündeimbi ranaheimbo sahündüri rihündühanei, ra aheimbo masehindi nahurai hihirife semindimbohünda!

³⁵ Yowani, nga se nindou didiyei siheimbo hürütürü-hündüri-rihündeimbiḅo hipoambondiḅindüri. Asūkai nini-moatükuni nindumbo sai mburimbo se yowani bidifiri moatükuni hihirife semindimbo hohoanimoy-opoani. Rananimbo se takini afindi ndahümbi mbundihü asu God Nimoamo Hamindi ranahandi n-morindamboyafi. Nimboe aiana nindou didiyei hihifiyorakoate asu moaruwai hohoanimoyei-rihündeimbi ranaheimbo aboediyuhani. ³⁶ Se hipoambondo ndandi sihafi ape ai-amboani hipoambore arandi nou."

Nindou ngoründi niḅgo ra türüfoefihü papi-hoafipoani
(Matyu 7:1-5)

³⁷ "Se yowani nindou ngoründi niḅgo ra türüfoefihü papi-hoafipoani. Asu rananimbo ngiri God ai sihei niḅgo ra türündandürühi papi-hoafindandüri. Se yowani nindou ngoründi niḅgo ra yibobofeihü moaruwai-ane yaho hoafiyopoani. Asu rananimbo ngiri God ai sihafi niḅgo ra yibobondeandühi moaruwai-ane mbüsu. Se nindou bidifiriyei moaruwai hohoanimbo ranahambo amboawi ase-animbo God ai-amboani sihei moaruwai hohoanimbo ranahambo amboawi mbüsümbui. ³⁸ Se nindou bidifirambo asahündüri animbo asu God ai siheimbo dagadürimbui. Refe sūngu ana se afindi hamindi animbo ndahümbideimboyei. Sapo se anihondümbi nindou farahehindi rani simogodühi animbo sihei warambe babiboai pitapindimboe. Se nini simogodühiyo nindou bidifirambo farihendi sūngu-animbo God ai siheimbo rani simogodühi randeandürimbui," mehu.

³⁹ Asu Sisas ai ahamumbo kafeofe hoafi nda hoafimepuri: "Nindou mami himboatihari ai ngiri nindou ngorü himboatihari-mayu ranahambo nderümündi haya nafi nafuindu ngu. Asu ai rawareandi ana, yiboboambo hoe apoarambe pindamboyafani. ⁴⁰ Yamundife nimori ai ahambo yamundiri-randeimbi-mayu ahandi nimoamoyupoani, nga muḅguambo yamundife nimori ahei yamundife ratüpuri ra muḅgundoani ana, asu aheimbo yamundurandeimbi-memo nahuraindeimboyei.

⁴¹ Asu se nimboe nindou ngoründi himboarambe dūdübudi akidou afoeru ranahambo yanggiri himboapoyafühi asu sihafi himboarambeahi nimoko bidifiri afoero ranahambo hoeifeoate-a? ⁴² Nūḅgundo nindou ngorümbo hoafindafühiya, 'Wandafi, awi sihafi

himboarambeahi dūdübudi akidou afoeru ra hündihehini samboanahi,' mambisafi sihafi himboarambeahi nimoko bidifiri afoero ra sihafihoari hoeifeoate-a? Seana yimbu yafambeimbi nindou-anafi! Weangurühi se boatei-animbo sihafi himboarambe nimoko bidifiri afoero ra hündühoefi mbundambo-animbo asu nindou ngoründi himboarambe dūdübudi akidou afoeru ra wudipoapondo hoeindowandühi hündühoefindo," mehu.

Nimi-ane asu ahandi hisi ranane
(Matyu 7:16-20; 12:33-35)

⁴³ Sisas ai hoafiyuhi yahuya, "Nimi mami aboedi hamindi ai ngiri hisi moaruwaimbü niḅgo. Asūkai nimi mami moaruwai ai-amboani ngiri hisi aboedeimbi niḅgo. ⁴⁴ Muḅguambo nimi ra ahandi hisayo rani sūnguanetürüfoefihü awi rani nimi-ane eho. Se ngiri nimi hisi fik ra tihoari tihoareimbi nimi-fihindi hüründandifi, asu ngiri yukui amuri nimi-fihindi hüründandifi. ⁴⁵ Nindou aboedi ai ahandi ngusüfoambe hohoanimoambeahi aboedi moatükuni arühayo ranane bokarihai arandi, nga asu nindou moaruwai ai ahandi ngusüfoambe hohoanimoambeahi moaruwai moatükuni arühayo ranane bokarihai arandi. Nimboe sapo nine-moatükuniyo ngusüfoambe hohoanimo-ambeahi amaro ranane asu yafambe ai weindahi hoafiyu arandi," mehu.

Nindou yimbu worimborini-rinandeimbi
(Matyu 7:24-27)

⁴⁶ Sisas ai yahuya, "Asu se nimboe wambo 'Adükari, Adükariyei rihündühi asu wandi hoafayahü ra sūngufekoate-ayeia? ⁴⁷ Nindou düdi ai wambo sowahi tüküfi wandi hoafi himboriyu mburambo rani sūnguarandü animbo asu ro ai nūḅgunahurai nindouayu ra siheimbo nafuindamboyahü? ⁴⁸ Aiana sapo nindou worimbombo yahuhaya hifambe ndihü ragu kakira hanü mburambo kambohoani nimoeiwami mafemburifiyu nahurai-ani. Hoe ranai afindi hohoumboyohü wori ranahambo hariyo randa moai fifimiyo, nimboe sapo ai wudipoapore worimbora hayambowambo. ⁴⁹ Nga asu nindou düdi wandi hoafi himboriyu mbura rani sūngufekoate-ayu aiana sapo nindou worimbombo yahuhaya kambohoani wudipoapofe feburifeoate-yuwani asu hoe ranai hohoumboyohü wori ranahambo hariyo randani moani mamihari biramindi pirimayo nahurai-ani. Asu biramindi pirimayo ra moani afindi hamindi mamikari pirimayo!" mehu.

Sisas ai ami-yafe bogorindi ratüpuriyu-randeimbi diboamariri
(Matyu 8:5-13; Son 4:43-54)

7 Sisas ai nimorehi nindowenihi rani hoafi ra hoafiyundüri mbura Kaperneamühi hu tüküme-fiyu. ² Nindou mami Romihündi ami-yafe bogori ranihü manūḅgu. Raniyu ahandi ratüpuriyu-randeimbi ngusüfohündi ranai aḅgünümboyuhü yifimbo yanggiri-

mayu. ³ Ami-yafe bogori ai Sisas ranihü anüngu hoafi ra himboriyu haya raniyu ai Suda-yafe bogori bidifiri koamarihepura ahambo hoafimbo mahifomo. Rananimbo ahandi ratüpuriyu-randeimbi ra aboedim-birir-amboane yahu haya. ⁴ Ai homo Sisas sowahi tüküyafu watiharürühi yahomoya, "Ai nindou aboed-ani, nga se ahambo fandihawori. ⁵ Nga ai Suda yihoe-fimbo ngusüfohö pareamuni-randeimb-ani. Nga aiyu yihoe fi rotu wori ra worimbomarandi," mehomon-damboyu.

⁶ Raniyu Sisas ai rani-babidi hu worikimi tüküfiyuani ami-yafe bogori ai ahandi ngunindi Sisasimbo hoafimbo koamari-hepura homo hoafiyomondühi yahomoya, "Adükari, ambe se tinirifondamboyafi, nga ro nindou aboediyahi animbo wandi worambe madügüfi, nga ro moai munguna wandi worina didifi sahehea hohoanimoyahi. ⁷ Ranimboanahi ro aboedi hamindi-yahanimbo sihambo sowana madidihü. Nga moani se hoafiyangiri hoafindafani wandi ratüpuriyu-randeimbi ai aboedimbiyu-wamboane. ⁸ Nimboe ro-amboani nindou wandi nimoamo ndüreimbi-memo ranahamundi hoarehanahi, nga asu ami-anemo wandi hoarehemo. Ngorümbo hoafindahühi, 'Se hafi,' mbisahani ai hu randühani. Asu ngorümbo hoafindahühi 'Se sinifi,' mbisahani ai süni randühani. Asu wandi ratüpuriyu-randeimbimbo hoafindhaha-ndowohümbo, 'Rani-moatükuni raro,' sahani, ai rareandühani," mehu. ⁹ Asu Sisas ai rani hoafi ra himboriyu haya nindou ranahambo afindi mahepünifiyu. Raniyu hihirifi nimorehi nindowenihü afindi ranaheimbo hoafiyundürühi yahuya, "Ro siheimbo hoafayahi. Ro moai anihondümbofe ndahurai ndühi hoeirihendi, Israerihündi amboani, nga wani," mehu. ¹⁰ Nga sapo nindou ami-yafe bogori ai koamarihepuri ranai homo worambe hoeirüwurane asu aboedimayu.

Nimorehi kaindi nimori Sisas ai yifihündi botimariri

¹¹ Refe hayamboyoane, asu süngunambo ranambe nimai Sisas ai ngoafi mami ahandi ndüri Nen raninambo botifi mahafu. Ahambo sünggururü-rundeimbiyomo asu nimorehi nindowenihü afindimayei raniyei ai mami mahahüsi. ¹² Sisas ai ndeara ngoafi giniri nafitam-bekimi tüküfiyuane asu ngoafambe-ahindi aranihoafi yasimondi ranai tükümefeyo. Yifi nimoko ranana sapo nimorehi kai-mayo ranahandi nindowenihü nimori moani mami hamindi-mayu ranaiyu. Raniyo asu nimorehi nindowenihü afindi rani ngoafihündi ranai nimorehi rani-babidimbo mamarei. ¹³ Asu Adükari ai nimorehi ranahambo hoeireanda mayoa asu ahambo ngusüfoambe afindi hipoamboreandühi hoafiyundühi yahuya, "Se yowani aranindafindo-mboyafi," mehundo. ¹⁴ Raniyu Sisas ai hu yifi safisendi-mayo ra sündimareanda asu nindou yifi nimoko masowandümo-memo ranai nginiginiru maningomo. Raniyu Sisas ai hoafiyuhü yahuya, "Nindou hoarifi ro sihambo hoafehanini se haponda botiyafu," mehundo. ¹⁵ Raniyu asu yifiyumbi nindou-mayu ranai botifi nimarümbo waporimayuumboyu asu Sisas ai nimori ra ahandi hon-

dandi warihumariri. ¹⁶ Raniyo asu nimorehi nindowenihü afindi ranai ngusüfo kikifoarihindühi Godimboya aiana aboed-ani sei hoafiyahündowohü seiya, "Ahandi hoafi hoafiyu-randeimbi adükari hamindi ai yihoe fi mbusümo tükümefiyu! Ai ahandi nendi ranaheimbo aboedambofe-ndürimbo tükümefiyu-ane!" masei. ¹⁷ Sisas ai rani-moatükuni rawareandi hoafi ranai munguambo Sudia hifi asu rani hifikimi adaburo ranambe yanggori wakimareanda himborimayei.

Son hundürüra-randeimbi ai ahambo sünggurü-rundeimbi yimbu Sisas sowana koamarihepuri

(Matyu 11:2-19)

¹⁸ Sonimbo sünggurü-rundeimbi ai mungu moatükuni tükümefeyo ra ahambo wataporimbo-maruri. ¹⁹ Raniyu asu Son ai ahambo sünggurü-rundeimbi nindou yimbu mborai yahupiri hürühepuri haya Adükariimbo düdufimbohünda ahambo sowana koamarihepuri. Ahandi Adükariimbo düdufe hoafi ra yuhurariyo, 'Nindou nda horombo ro tükündüfimbui masahi raniyafi, asu ngorü tükündüfimbui mbisefi hohu himbomandefiyo?' ²⁰ Asu ai Sisasimbo-so tüküyafine-andühi hoafiyafinandowohü safaniya, "Son hundürüra-randeimbi ai sihambo refe düdufeninimbo yihoehimbo koamarihemuna masinehi. Se nindou tükündüfimbui mehuyafi, asu ngorü tükündüfimbui mbisefi hohu himbomandefiyo," masafani.

²¹ Moani rani-simboani hamindi ranihü Sisas ai nimorehi nindowenihü afindi fi moaruwaimbü, angünümü, moaruwai nendi nimarümü ranaheimbo aboedireandüri asu himboatihari afindi ranaheimbo himboari birihendürani asükai himboariyei rarao marihündi. ²² Sisas ai Sonimbo süngguriniri-rinandeimbi ranahafanimbo simbori hoafiyupirühi yahuya, "Se ngafani Sonimbo hoafindafani se nini-moatükuni hoeirine himboriyafani marinandi ra: Rani-moatükuni ra sapo himboatihari ai asükai himboari birihahi himboariyei, tinari moaruwaimbi ai botiyahi hei, fi moaruwaimbü, mimaniho masimeimbi ai aboedi popoatapo-foarihi. Himbotühüfo ai asükai hoafi himbori-yei, yifiyeimbi ai yangiri botiyahi asu aboedi hoafi ra nindou napokoate-yeimbi-mayei aheimbo waporimboyo ramarandi ranahambo. ²³ Nindou didiyei wambo anihondümbo-arihindiri ai-ana hihifi-hihifim-beiyei-amboane!" mehu.

²⁴ Sonimbo sünggurine-rinandeimbi mefani ranai hafandane süngunambo Sisas ai Sonimbo nimorehi nindowenihü-mayei ranaheimbo hoafiyundürühi yahuya: "Sapo se Son sowana niniwohi furikoate-re-andühi heihü ra se nini-moatükunimboyei tüküfeyoani hoeifembo sei hehi hohoanimomayei a? Awi se boabodari emündü werinambo mboahuri-hendani ra hoeifemboyei mahei? ²⁵ Nini-moatükuni hoeifemboyei se mahei rana? Awi nindou hoeari moani rani-poanimbo aboedi hoeari yihuruyu haya nunguwani hoeifemboyei mahei? Ra wani. Nindou yahurai hoeari aboedi yihuru-rihümündeimbi ana, adükari bogorindi worambe-ane nimboei arihündi. ²⁶ Se wambo ndühi

yarihi hoafiyahündiri sapo se nini-moatükuni hoeifemboyei mahei ra? Godindi hoafi hoafiyu-randeimbi nindou ranahambo hoeifimboyei? Yini ra anihond-ane Godindi hoafi hoafiyu-randeimbanisi, nga ro nda siheimbo anihondumboanahi hoafayahandüri. Son aiana Godindi hoafi hoafiyu-randeimbi nindou ranahambo ngasündireimb-ani. ²⁷ Son ranahamboyo Godindi Bukambe yare hoafiyowohü yahoya, 'Ro nindou mami wandi hoafi semindi homböhünda koandihelinani, ai boatei se hokoate-yafambe ngumbui sihafi nafi nafirihfemböhünda,' meho," mehu. ²⁸ Sisas ai bidifiri hoafi pareandühi hoafiyuhi yahuya, "Son ana nindou moani adükari hamindiyu haya asu ai nindou horombo maningomo ahamumbo ngasündeapureimb-ani. Nga asu nindou düdi ai sapo God nginindi hifandarandi ranambeahindi akidou aiyu aiana Sonimbo ngasündirüamboani," mehundüri.

²⁹ Munguambo nindou ai Sonindi hoafi himboriyei hehi asu takis kaki sowandümo-rundeimbi nindou-amboani munguambo rarihi hoafiyehi seiya, "Yini, Godindi hohoanimo ranana anihondü hondü mbumundane," masei. Raniyei asu süngunambo ai ahandi warihü hundürümeyei. ³⁰ Nga Farisi nindou-yomo asu Suda-yomondi ahinümbi hohoanimo yamundu-rundeimbi-yomo ranai ahamundihoari Godindi hohoanimo ra himbori-yowohü süngufembo moei mehomo. Ranimoemo ai moai Sonindi warihü hundürüyomo.

³¹ Sisas ai hoafiyuhi yahuya, "Nimorehi nindowenihi hapodanambe animboei ndanaheimbo ro nini-moatükunifihisi simongorindithe hoeimandiheara? Nindou nda ai nungunahurai nindouyei ndana? ³² Nindou ndanai ana sapo nimori akidibou ngoafihü ninouyeimbo nahurai-anei. Sapo ai nimareimbo bodimondi ni-moakidiboumbo rarihi hoafiyehiya, 'Ro siheimbo fufunjambo fufuni-mehundüri, nga asu se moai botiyahi yiriwari moporiyei! Ro siheimbo wengisa-hoafinambo marihundüri, nga asu se moai aranihoafirihündi rani ranimayei!' nahurai-anei. ³³ Son sapo nindou hundürüra-randeimbi-mayu ranana tüküfi sesi sesü, wain hoe simindi rakoate-mayua, asu se hoafiyehüya, 'Ahandi fiambe ana moaruwai nendi nimarimboane,' masei! ³⁴ Asu Nindou Hondü ai tüküfi sesi sesü, hoe sümündi marandambo, asu se hoafiyehiya, 'Nindou ranahambo hoeirihori! Aiana sesi afindi sesü asu nginindi wain hoe sümündi arandi. Aiana nindou takis kaki sowandümo-rundeimb-anemo asu nindou moaruwai wosihaofori hohoanimo-yomo-rundeimb-anemo ranahamundi ngunind-ani!' masei. ³⁵ Nga asu nindou didiyei Godindi-mayo fifirife ra anihond-ane sei sahümündimbi aiana rani fifirife ra anihondumbo nafuiyehane," mehu.

Sisas ai Saimon Farisihündandi worambe mamaru

³⁶ Farisi nindou ai Sisasimbo sesimbohünda ro-dibodowadifi mehundo-wamboyo asu Sisas ai ahandi worambe hu farifi hafu mamaru. ³⁷ Rani ngoafihü nimorehi mami ai nindowenihi birabiri hohoanimo-yo-randeimbi maninggo. Sisas ai Farisi nindoundi

worambe sesi sesühi amaru hoafi ra himboriyo haya, asu ai arabasta nimoei kaki afindi fihisi semindümbi hipirambe fisinjarümbi moatükuni hipiri tüküre semindi haya maho. ³⁸ Raniyo ai ho Sisasindi daboandani yirikimi ningombo araniyowohü Sisasindi tijari ra ahandi aranihimboaho-mayo ranambo popoaimarandi. Raniyo asu ai Sisasindi tijari ra ahandi mbirinanji ranambo ningombirihoyoya yahohaya gedühai mbura wakikihirapirühi fisinjarümbi moatükuni ra tijari yimbumevani raniwami kamafaoreandi.

³⁹ Asu Farisi nindou Sisasimbo mborai mehundo ranai rani-moatükuni ramareanda hoeire haya ahandi fimbo hoafiyuhi yahuya, "Nindou nda anihondü Godindi hoafi hoafiyu-randeimbayü ana, ai nine nimorehi ahambo sündereri nda fifirindeambui. Asu moaruwai yahurai nindowenihi birabirümbi nimorehi aninggo ranahambo fifirindeambui," mehu. ⁴⁰ Sisas ai simbori hoafiyundühi yahuya, "Saimon, ro sihambo hoafiyonimbo hoafi moai siheheandi," mehundowamboyo. Asu Saimon ai ahambo hoafiyundühi yahundoya, "Yini, Yamundo-randeimbi nindou se wambo ndühi hoafiyafindiri," mehuamboyo.

⁴¹ Asu Sisas ai piyu haya hoafiyuhi yahuya, "Nindou yimbu nimbafani henamboyafani ai nindou ngoründimayo kaki simbori hihindihon dehoamboehi safani hena masowandifani. Nindou ngorü ai sapo kaki sairandeimbi-mayu ranahandi-mayo 500 kaki hoari semündu süngunambo simbori saimbohünda asu nindou ngorü-mayu ranai 50 kaki hoari semündu süngunambo simbori saimbohünda. ⁴² Nindou yimbu ranai kaki masowandifani ra simbori hihirife saimbo kakikoate-mefandamboyo asu nindou ranai ambe mehupiri. Nindou yimbu ra didi ai nindou-mayu ranahambo ngusüfo afindi pamandira?" mehuamboyo.

⁴³ Asu Saimon ai simbori ahambo hoafiyundühi yahuya, "Ro rarihe hohoanimoayah ana, nindou sapo ahambo kaki adükari masagado ranai-animbo afindi hamindi ngusüfo pandirümbui." Raniyu Sisas ai yahuya, "Yini, se anihondumboanafi hoafayafi," mehu.

⁴⁴ Raniyu asu ai nimorehi-mayo ranahambo sowana hihirifihisi Saimonimbo hoafiyundühi yahuya, "Se nimorehi ndanahambo moai hoeirowandiyoy? Ro sihafi worambe mafareheandi, nga asu se moai wambo hoe sawandiri wandi tijari popoaimbohünda. Nga asu nimorehi ndanaiyo wandi tijari ra ahandi aranihimboahonambo popoaira mbura ahandi mbirinanjinambo gedümarandiri. ⁴⁵ Seana moai wambo sowandifindiri worinirowandirühi wakikihirandiri, nga wani. Nga nimorehi ndanai ana ro sühühambe peyo haya wandi tijari ra moai wakikihisi hininggireandi, nga wakikihisi hoafina hohombo haponda tükefeyo. ⁴⁶ Se moai wambo mbiroambe kefemböhünda orif nimi hisi boboe didiboadiro sihawandi, nga nimorehi aiyowandi tijari ra fisinjarümbü moatükuni ranambo kamareandiri. ⁴⁷ Ranimoanahi ro sihambo hoafehanini, nimorehi ndanai ahandi hohoanimo moaruwai afindane, nga ranahambo God ai amboawi mehu. Nimboe

sapo ai wambo ngusüfo afindi pamareandiri. Nga asu nindou daboe ahambo moani akidou yanggiri amboawi yahoweimbi nindou ana ai moani akidou yanggiri ngusüfo pareandiruhani," mehu.

⁴⁸ Raniyu asu Sisas ai nimorehi-mayo ranahambo hoafiyundowohü yahuya, "Sihafi hohoanimo moaruwai ranana ro amboawi samboanahi," mehundo. ⁴⁹ Raniyo asu nindou bidifiri sesi fondikimi mamari-mo ranai ahamundi mbusümo hoafiyomondühi yahomoya, "Nindou nda düdi moaruwai hohoanimo amboawi yahu aranda?" mehomo. ⁵⁰ Nga asu Sisas ai nimorehi-mayo ranahambo hoafiyundühiya, "Sihafi anihondümbofe hohoanimo ranamboyo sihafi moaruwai hohoanimo ranambeahindi aboedambo-mariheanini, nga se ngusüfo afurindo kundo hawa ngafi," mehundo.

Nimorehi bidifiri ai Sisas-babidimbo mahei

8 Ranümbi ra kikefoendane, asu süngunambo Sisas ai adükari ngoafi asu akidou ngoafi ranambe huhü God nginindi hifandarandi ranahambo wataporimbo-marandi. Sisasimbo sünggururü-rundeimbi 12 ai Sisasindi süngu mahomo. ²³ Raniyei asu nimorehi bidifiri didiyei moaruwai nendi nimarindüreimbi asu angüni moaruwaimbü Sisas ai aboedimarearü amboani ahandi süngu mahei. Nimorehi-maye ranai ana Maria Makdarahündi, sapo Sisas ai moaruwai nendi 7 ahandi fiambeahindi raguanambo-reandeimbi-mayo ranayo, Soana, Kusandi nimorehi, nindou ranai Herodindi wori hifanda randeimbi-mayu ahandi nimorehiyo, Susana asu nimorehi bidifiri sapo ahei kakinambo Sisas asu ahandi hoafi sowandümo homorundeimbi farihehipuri-rihundeimbi-maye amboani ai-babidi mahei.

Nindou sesi ahuri nümbürambe bubumafoareandi kafoefe hoafi

(Matyu 13:1-9; Mak 4:1-9)

⁴ Nindou afindi ranai ngorü ngoafihündi ngorü ngoafihündi kikirihefekoate Sisas sowana nümbüni tümarihinda, ndani kafoefe hoafi hoafiyundürühi yahuya, ⁵ "Nindou mami ai sesi ahuri semündü hu bubufoareandane, asu bidifiri nafikimi pütapimayo. Nindou ai hahabodeihü pütapiyeiane, asu ndu ai ni-moamonindi pühiyei masahüsi. ⁶ Bidifiri ahuri ranai ni-moei boatifowami pütapiyo mbura tüküfehündamboyo asu yapataparimayo hifi ranai hoe puiri-koate niñondi hamindiwambo. ⁷ Asu bidifiri ai wohi tihoari tihoarümbi ninouyoambe pütapiyo mbura rani dibore tüküfihüyo asu wohi ranambo gabudi-mafoareandi. ⁸ Nga asu bidifiri ahuri ranai hifi aboedambe pütapiyo haya tütüküyowohüyo 100, 100-mbore hisimayo." Sisas ai rani hoafi ra moendifembo yahumbo hoafiyuhi yahuya, "Nindou düdi ai himboambeimbi-nduhü ana, hoafi ra himborimbiyu-wamboane," mehu.

⁹⁻¹⁰ Raniyomo ahambo sünggururü-rundeimbi ai rani hoafi ranahandi nimindi ranahambo düdumefundowambo hoafiyupurühi yahuya, "Sihamumbo ana God

nginindi hifandarandi dibohindi hoafi ra masayopurane, nga nindou amuri ranaheimbo ana kafoefe hoafinamboane hoafayondüri. Rananimbo ai himboari-ndeimboyei, nga ngiri hoeindihindi asu himbori-ndeimboyei, nga ngiri fifirindihindi."

Sesi ahurimbo kafoefe hoafi ranahandi nimindi hoafi

(Matyu 13:18-23; Mak 4:13-20)

¹¹ "Kafoefe hoafi ranahandi nimindi ra ndahurai-ane. Sesi ahuri ra Godindi hoaf-ane. ¹² Sapo sesi ahuri nafini pütapimboyowohü pütapimayo ranana nindou didiyei hoafi himboriyeihaneisi, nga asu Satan ai ahei ngusüfoambeahindi semündü pireanduhani. Sapo Satan ranai aheimboya anihondümbi-ndihi hehi aboedambo-ndahimboyei yahuhaya. ¹³ Sesi ahuri sapo nimoei boatifowami pimayo ranana nindou didiyei hoafi ranahambo himboriyei hehi sahümundihi hihifi-hihifiyeihaneisi, nga ahei ngusüfoambe hoafi ra moai kikimifoare nimarondüri. Ai hoafi ranahambo anihondümbi-rihinduhaneisi, nga asu nine-moatükuni aheimbo refe hoeifendürimbo tüküfeyoambe ai peyeihane. ¹⁴ Sesi ahuri wohi tihoari tihoarümbi mbusümo pütapimayo ranana, sapo nindou didiyei ai hoafi ra himboriyeihaneisi, nga asu afindi hohoanimo, kaki napo sihefe hohoanimo, hifi ndanihündambo hihifi-hihifi hohoanimo ranai gabudi-foareandurani asu ai aboedi hisikoate-aye nahurai-ane. ¹⁵ Sesi ahuri hifi aboedambe pimayo ranana, sapo nindou didiyei ai hoafi ra himboriyei hehi ngusüfoambe kikihisafimarihümündi-ane. Ai ahei hohoanimoambe didiboadorihoeimbi hamindi hondü nimarindürimboyo asu ai hisi aboedi tükümevendüri."

Nindou ai moai si wambüri hoarehi dibonapiferandi

(Mak 4:21-25)

¹⁶ "Nindou mami ai moai ram hai ra yimunde mbura wambürinambo gabude, asu fondi hoarehi ninderandi, nga wani. Sapo aiana yimunde mbunda ram hai nindiferambo fondi-mayo ranawami nimoamo animbo nindeandani nindou didiyei worambe keboehindühi hoeindihimboyei. ¹⁷ Nine-moatükuni dibo menjoro ranai ana weindahi moanambühi tükündifemboe. Nine-moatükuni nindou ai gabudih masihendi ranai ana weindahi hai sihi tükündifeyoani hoeindihimboyei. ¹⁸ Awi se hibadihümbi, himbo yanggiri kündih niman-dei. Nindou düdi hohoanimo ra ndore fifirareandi ana, God ai adükari ndagadombui. Nga nindou düdi ndofe fifirifekoate-ayu ana, nine akidou fifirimareandi amboani God ai raguanambo-ndeambui," mehu.

Sisasindi hondi asu akohoandi

(Matyu 12:46-50; Mak 3:31-35)

¹⁹ Sisasindi hondiyo asu ahandi akidi mamiyomo ranai Sisasimbo hoeifimbo tükümehindi, nga ai nimorehi nindowenih afindi rani mbusümowambo moai ahandi fikimi papühühahindi. ²⁰ Raniyei nindou bidifiri ai Sisasimbo hoafiyahündowohü sahündoya, "Sihafi me-ane asu amondi mam-anemo ai weindani anim-

boei sihambo hoeifeninimbo seimbo," maseiamboyu. ²¹ Asu Sisas ai nindou ranaheimbo munguambo yare hoafiyundürühi yahuya, "Nindou didiyei ai Godindi hoafi himboriyei mburihü sünguarihindi ranai-anei wandi me asu akohoandayomo," mehu.

Sisas ai hoafimayua weri afurimareandi
(Matyu 8:23-27; Mak 4:35-41)

²² Mamimbo Sisas ai ahambo süngrurü-rundeimbi babidimbo botambe fareafundühi hoafiyupurühi yahuya, "Awi sihiri kurihoe rani goesürüni bandihehu ngefo," yahupuri haya mahomo. ²³ Ai botambe homondühi-yomo asu Sisas ai yapombofi menguru. Raniyo asu nginindi hamindi hoeweri ranai kurihoe-mayo ranambe tüküfehüyo, hoe botambe tüküfehü asu ai ndeara himoni hanimbo yangirimemo.

²⁴ Raniyomo asu ahambo süngrurü-rundeimbi ai Sisas sowana homo yangirirüwuri hoafiyomondowohü yahomoya, "Adükari! Adükari! Sihiri ndeara yifimbo yangirayefi," mehomondamboyu. Asu Sisas ai botifi hoewerimayo ranahambo awi-awimefiyu-wamboyo afureandühiyo asu hoe ranai afure mafoero. ²⁵ Raniyu Sisas ai ahamumbo yare hoafiyupurühi yahuya, "Asu sihamundi anihondümbofe ra nünghua?" mehupuramboemo. Asu ai hepünaфу yihimbo sisireapurühi simbori hoafiyafundühi yahomoya, "Nindou nda düdi rana? Ai moani hoeweri ranahambo awi-awimefiyuwa ahandi hoafi himboriyowohü afurimareandi," mehomo.

Sisas ai nindou mamindi fiambeahindi moaruwai nendi hemafoareandi
(Matyu 8:28-34; Mak 5:1-20)

²⁶ Sisas ai ahambo süngrurü-rundeimbi babidimbo Gerasa-yafe hifinambo Gariri hoe gogoasürüni homo tükümefundü. ²⁷ Tüküyafu mburu botambeahindi kusifoendane nindou mami rani ngoafihündi moaruwai nendi nimarindoweimbi ranai ahambo sowanambo mahu. Aiana horombo hondü piyu haya moai hoeari güdeandi, nga moani yare safoeyapo manüngu-ane. Ai ngoafihü niñgokoate yifi sihehi rihündeimbi honguambeyu nünghu marandi. ²⁸ Nindou ranai Sisasimbo hoeirirühi puküna heiyuhü yirikimi piyu nimarumbo hoafiyuhi yahuya, "Sisas, God Nimoamo Hamindi Hondündi nimori, se wambo nünghufendirimbo safomboyafa? Ro sihambo hüti hoafarihanini se yowani wambo tinjirifo ndawandirimboyafi," mehundo. ²⁹ Nindou ranai yare hoafimayu ra sapo Sisas ai moaruwai nendi ranahambo hoafimayundoa kosi-foendühiyo. Afindihambo moaruwai nendi ranai kikihirimindi nimarooni asu munguambo nindou ranai himboari saführurühi seninambo hüputüpu-rihawurani ai rani-moatükuni ra gurihai haya moaruwai nendi ranai fare serimindi haya nimi wohi furikoate-yowani ho-marandi.

³⁰ Sisas ai ahambo düdufihü yahundoya, "Ndüri sihafi ninea?" mehundowamboyu. Asu ai simbori hoafiyundühi yahuya, "Wandi ndüri ana Awai nindou-

ane." Ai yare hoafimayu ra sapo moaruwai nendi afindi ranai ahandi fiambe mamarei ranimboyu. ³¹ Moaruwai nendi-mayei ranai Sisasimbo hüti hoafiyahündowohü seiya, "Se yihoeombo nimbi nimarumbi hifambe ranambe koandihawamuni-mboyafi," masahündo.

³² Raniyo asu moatei afindi ranai hiripinini himborihündühi burimayei-amboyo moaruwai nendi ranai Sisasimbo moatei ranahei fiambe koarihendürimbo hüti-hütimarihora koamarihendüri. ³³ Raniyei nindoundi fiambeahindi kosifoehi hehi moateiyei fiambeyahündühi asu moatei ranai hiripinini pipinambo hanei kurihoeambe piyei hoe karihüsi hehi yifisafimayei.

³⁴ Nindou moatei hifandimarundi ranai hoeirunda mayoa, pipiyomo homo rani ngoafihü asu nüm-bürambe ratüpuriyeihü burimayei ranaheimbo hoafihumarundüri. ³⁵ Nindou ranai nini-moatükuniyo tüküme Feyo sei hehi hoeifembo Sisasimbo-so tüküme-hindi. Raniyo tüküyahi hoeirihindane, nindou moaruwai nendi nimarai haya kosifoendeimbi-mayu ranai ahandi yiri kimi hoeari yihuruyu mbura hohoanimo aboedi koadürü hohoanimoyu arandi süngu maruwa hoeirihorühi yihimbo sisirimehindi. ³⁶ Nindou hoeifembo mahüsi ranai Sisas nindou aboedi-mariri ra hoeirihü hehi nindou bidifirambo wataporimbo-marihündi. ³⁷ Raniyei asu munguambo nindou Gerasa hifihündi ranai yihimboyeihü Sisasimbo ragu ngafi ma-seia asu botambe farifi haya ndamefiyu.

³⁸⁻³⁹ Raniyu asu nindou moaruwai nendi nimarai haya kosifoendeimbi-mayu ranai Sisasimbo hüti hoafirürühi yahuya, "Wambo se yini safanimbo se-dibo didi," mehundo-wamboyu. Asu ai ahambo koarihürühi yahuya, "Se ngoafina ngafi nini-moatükuniyo God ai sihambo ramareanini ra nindou bidifirambo waporimbo-ndandi," mehundo. Raniyu asu hu nime-moatükuni Sisas ai ahambo ramariri ranahambo rani ngoafihündi-mayei ranaheimbo wataporimbo-marandüri.

Sisas ai bogorindi nimorehi nimori yifihündi botire asu nimorehi angünümbi ai Ahandi hoeari sündimareandi
(Matyu 9:18-26; Mak 5:21-43)

⁴⁰ Sisas ai asükai Gariri ngorü-goanini hu tüküme-fiyu-wamboyei nimorehi nindouwenihü ranai ahambo hihifi-hihifimayei, sapo himbomayei hei ranimbowambo. ⁴¹ Ranühi asu nindou mami ahandi ndüri Sairus rani ngoafihü rotu wori hifandira-randeimbi ai Sisasindi yirikimi tüküfi piyu nimarumbo wandi worina dügüfi yahu haya hüti-hoafimarüri. ⁴² Ai sapo ahandi nimorehi nimori 12 himbani mami yangiriyo haya yifambo-mayowamboyu ramefiyu. Sisas ai Sairusindi worina hüfuane, asu nindou afindi ranai angoango-marihori hei. ⁴³ Ahei mbusümo nimorehi mami 12 himbanimbo amoamo watikoafimboyo mara ho ranai maninggo. Ai ahandi angüni ra aboedifembohünda doktambo hoeifepurimbo kaki afindi sai marandi, nga asu nindou didi ai-amboani moai aboedireandi. ⁴⁴ Nimorehi ranai Sisasindi daboarani ho niñgombo hoeari

himbora-mayo ranifihi masundeandamboyo asu ahandi hori ranai moani rani-simboani hamindi kiki-marichoayo.

⁴⁵ Raniyu asu Sisas ai dudufohi yahuya, "Düdi wandi hoeari masundeanda?" mehuamboyo. Asu muṅguambo nindou ranai waniwaniyeihi didimomaye-amboyo asu Pita ai hoafiyuhi yahuya, "Adükari, nindou afindi ranai sihafiki fikimi wakire yanggorimbo simbori koarüri-maye," mehundowamboyo. ⁴⁶ Asu Sisas ai hoafiyuhi yahuya, "Nindou ṅgorü ai wambo masundeandira wandi fiambeahindi ṅginindi ranai makosifoendi ranimboanahi," mehuamboyo.

⁴⁷ Asu nimorehi ranai wambo fifirihindi-ndirimboanei, ṅga ro ṅgiri dibo nimboahi yahohaya, hihamindari kameihi ho Sisasindi yirikimi piyo mamaro. Raniyo ai muṅguambo nindouyei himboahü wataporimbo-marandi nimboe masunderi asu nünṅgureamboyo rani-simboani hamindi aboedimayo ranahambo.

⁴⁸ Sisas ai nimorehi ranahambo yahohaya, "Nimori akidou, sihafiki anihondumbofe ranai sihambo aboedimareanini, ṅga se ṅgusüfoambe afurindo kundo hawa ṅgafi," mehu.

⁴⁹ Ai wataporimbo-randühi nünṅuambe, nindou mami ai hifandira-randeimbindi worambeahindi tüküfi hu hoafiyuhi yahuya, "Sihafiki nimori ana yifimayo, ṅga se yamunde-randeimbi-mayu ranahambo tinjirifo dabadomboyafi," mehuamboyo. ⁵⁰ Sisas ai rani hoafi ra himboriyu haya, Sairusimbo hoafiyunduhü yahuya, "Se yihimbondamboyafi, ṅga anihondumbo-ndowandani animbo sihafiki nimori ra aboedindimboe," mehundo.

⁵¹ Ai nimorehi-mayo ranahandi afindandi worambe hu tüküfi haya moai nindou amuri semündündüri worambe kefuendi, ṅga Pita, Son, Sems asu nimorindi hondafindi aheimbo yanggiriyo süṅgurearü haya mahüfu. ⁵² Nindou afindi ranihü mamarei ranai nimori ranahambo hohoanimoyeihi aranihoafi-marihündamboyo Sisas ai yahuya, "Ai ana yifiyombo-yopoani, ṅga ṅgiri aranihoafi-ndihünda," mehuamboyei. ⁵³ Nindou ranai nimori yifimayo ra fifirihindi, ranimboyo Sisasimbo tikiṅnambo-rihorühi tirifoefe hoafi-mayahünda. ⁵⁴ ṅga ai nimori-mayo ranahandi warihü kikihamündü hoafiyundowohü yahundoya, "Nimori akidou, se botiyafo," mehundo. ⁵⁵ Asu ahandi yifiafi ranai hihirife ho fiambe farifehüyo asukai botimefeyo. Raniyo Sisas ai nimori ranahambo sesi sahünda yahu haya hoafimayundüri. ⁵⁶ Asu hondafindi ai hoeirineanda mayoa mahepünafi-neandamboyo Sisas ai rani-moatükuni tüküme-feyo ranahambo "Nindou ṅgorümbowani hoafipoani," mehu.

Sisas ai ahambo süṅgrurü-rundeimbimbo koamarihepuri

(Matyu 10:5-15; Mak 6:7-13)

9 Sisas ai ahambo süṅgrurü-rundeimbi 12 ranahambo mborai yahupuri hürühepuri haya moaruwai nendi asu muṅguambo ṅgüni aboediferambo ṅginindi adükari masagapuri. ² Raniyu God ṅginindi hifandarandi ranahambo wataporimboyo asu

ṅgüni aboedife-rambohünda koamarihepuri. ³ Ai ahamumbo yare hoafiyupurühi yahuya, "Sihamundi hoahoṅgo ranambe se yowani niminimi, arü, sesi, kaki, asu hoeari yimbu-ane ra ndowandumboemo. ⁴ Se nini-worambeyo afareafundi ra moani se rani worambe yanggiri nimandimo mbundu botindafu ṅgomo. ⁵ Nahi homondani nindou ai sihamumbo worinifepurikoate-ndeiani ana, asu se ṅgoafi ra hiniṅgindu houmbo ṅgomondühi yirifihindi hifi hasüfi ra kükiboadu houmbo ṅgomo ranaheimbo God ai moaruwaimbo-mbireandüri yaho refe nafuiyo-ndürimbohünda," mehupuri. ⁶ Raniyomo asu ahambo süṅgrurü-rundeimbi ai ranihü hiniṅguru houmbo homo muṅguambo ṅgoafi ranambe Godindi hoafi ra wataporimbo-rundühi nindou ṅgünimbo-yeimbimbo aboedirundüri marundi.

Herot ai afindi hohoanimomayu

(Matyu 14:1-12; Mak 6:14-16)

⁷ Gariri-yafe adükari bogori Herot ai muṅguambo moatükuni tüküme-feyo ranahambo hoafi ra himboriyu haya, afindi hohoanimomayu. Ai yare hohoanimomayu ra, nindou bidifiri ai rarihi hoafiyeihi seiya, Son hundürü-randeimbi ai yifihündi botimefeyu masei.

⁸ Asu bidifiri ai seiya, "Godindi hoafi hoafiyu-randeimbi Eraisa ai yihoefombo-so tüküme-feyu." Asu awi bidifiri ai seiya, "Nindou mami Godindi hoafi hoafiyu-randeimbi horombo hondü manüṅgu ranai yifihündi botimefeyu-ane," maseiamboyo. ⁹ Herot ai yare hoafiyuhi yahuya, "Ro sapo Sonindi mbiro ra kikimarihini. Asu nindou düdi nda ai yahurai ro hoafi nda himboriyaha tüküme-feyu. Asu ahambo hoeifimbo samboanahi," mehu.

Sisas ai 5,000 nindumbo sesi masagadüri

(Matyu 14:13-21; Mak 6:30-44; Son 6:1-13)

¹⁰ Kraisindi hoafi sowandümo homo-rundeimbi ai hihiriyafu homo Sisasimbo-so tüküyafu muṅguambo moatükuni ai ramarundi ranahambo wataporimbo-maruri. Raniyu ai süṅgure sepurümündü haya Betsaida ṅgoafinambo ai yanggiri nimarimbo mahomo.

¹¹ ṅga asu awai nendi afindi ranai Sisas nahanafiyu mahu ranahambo türüfoarihi hehimbo-wambo, ai süṅgumarihori hei. Raniyu asu ai aheimbo mborai-mborai-ndüri hiniṅgireandüri haya, God ṅginindi hifandarandi ranahambo wataporimbo-marandi. Asu nindou didiyei ṅgünümbi-maye aheimbo aboedimareandüri.

¹² Hüfihamindi hürimindoambe, süṅgrurü-rundeimbi 12 ai ahambo-so tüküyafu hoafiyomondowohü yahomoya, "Se nindou ndanaheimbo koarihawandürani mbihei. Rananimbo asu ai hei adükari ṅgoafihüyo asu himboraniyo ranihü apofondiyo asu sesiyo ra kokombiri-hündamboane. Ndanihü ana nindou nimarikoateyohane," mehomo. ¹³ Raniyu asu Sisas ai ahamumbo hoafiyupurühi yahuya, "Seanimbo sesi ra aheimbo ndabudürü," mehuamboemo. Asu ahambo yaru hoafiyomondühi yahomoya, "Roana hondahüfeimbi bretanemo asu kini akidou yimbu-anafani rani yanggir-ane

sihehumboayefi. Asu munquambo nindou ranaheimbo se homo sesi pemiyo mo safimboyafi hohoani moayafa?" mehomu. ¹⁴ Nindowenihi ranihu mamarimo ra 5,000-yomo. Sisas ai ahambo sungruru-rundeimbi ahamumbo hoafiyupuruhi yahuya, "Nindou ranaheimbo hoafindimondurani animbo ai 50, 50-ndahi mbimari-amboane," mehupuri. ¹⁵ Raniyomo ahambo sungruru-rundeimbi-memo ai himboriyomo houmbo nindou ranaheimbo rani-sungumarundura mamarei. ¹⁶ Raniyu Sisas ai hondahufeimbi bretyomo asu kini yimbumevani ra semundu haya, sunambe himboyu hafuhu sesi ranahambo-hunda Godimbo hihifiruri mbura, bret kini hifitire ahambo sungruru-rundeimbi-memo nindou-maye ranaheimbo yimbufo-ndurimbo-hunda masagapuri. ¹⁷ Nindou ranai sesi ra sahusi mungu parihinduhiyeyi, asu Sisasindi sungruru-rundeimbi ai sesi bidifiri bidifiri korimayo ra 12 wamburi tukuru maduburafundi.

Pita ai Sisasimboya nindou ndanana God dibonimayu Kraisani mehu

(Matyu 16:13-19; Mak 8:27-29)

¹⁸ Mamimbo Sisas ai ahand-amboani Godimbo didibafiyuhü namaruwane, asu ahambo sungruru-rundeimbi ai, ai-babidimbo mamarimo. Raniyu ahamumbo dudufipuruhi yahuya, "Nindou ai wamboya ai dudi seia?" mehu. ¹⁹ Asu simbori ahambo hoafiyomonduhi yahomoya, "Bidifiri ai Son sapo nindou hundurura-randeimbi-mayu-ani sei. Bidifiri ai sihambo seiya ai Eraisa-ani maseiamboyei, asu bidifiri ai Godindi hoafi hoafiyu-randeimbi horombo hondu manungu ranai yifihundi botimefiyu-ani masei," mehomondo. ²⁰ Raniyu asu ai ahamumbo simbori hoafiyupuruhi yahuya, "Asu se ra wambo nunguru hohoanimo yomo ro didiyaha?" mehuamboemo. Asu Pita ai ahambo simbori hoafiyunduhi yahuya, "Seana Kraisa-anafi nindou God ai diboniyunini hiningi-mareanini nindou aboedambo-fendurimbohunda," mehundo.

Sisas ai yifinda mbundiha yifihundi botindaheamboya-ahiyahu wataporimbomarandi

(Matyu 16:20-28; Mak 8:30; 9:1)

²¹ Raniyu asu Sisas ai rani hoafi ranahamboya, "Se nindou ngorumbo yowani hoafindimboemo," mehupuri. ²² Asukaiyu ahamumbo yare hoafiyupuruhi yahuya, "Nindou Hondu ai ana asubusumbi tinjirifo afindi ndemunduhi animbo ahambo bogori nindou-anemo Godimbo sesi sihou-rundeimb-anemo asu ahinumbi hohoanimo yamundu rundeimb-anemo ranai yiboaruko-ndurimboemo. Ai ahambo hifokoanduwurani yifindumbuisi, nga asu ai ngimi sindu mbunda sunguna yifihundi botindifimbui," mehu.

²³ Ai munquambo aheimbo hoafiyunduruhi yahuya, "Nindou didiyei ai wandi sungu hombo hohoanimondeihana, asu ai ahei hohoanimo ra hifinambo-ndihi hehi nimi keimbi karihendeimbifihiyifimbo noundahi hehi munquambo si aho ra wambo sungumbirihindiramboane. ²⁴ Nindou dudi ai ahandi yanggiri ningo

hohoanimo ra ahandihoari hifandarandi ana, ai awarindihoeboe. Nga asu nindou dudi wambohunda ahandi yanggiri ningo hohoanimo ranahambo moanane ehu ana, ra geduhi ningomboe. ²⁵ Nindou mamai ai ratupuri-yuhumbo munquambo moatukuni napo hifi ndanihundambo ra gugurareandi ana, asu ahandihoari awarindhembui, nga nungunde ahambo mafandihera? ²⁶ Nindou dudi ai, roanahi asu wandi yamundife hoafi ranane ranahambo amoaninggayu ana, asu ro-amboani nindou ranahambo Ape, ro, asu sunambehindi nendi babidi yihoefi nginindi himboamupuimbo-randeimbi kapeihu kosahambe amoaninggi-ndihunimboya. ²⁷ Ro siheimbo anihondumboanahi nda hoafayahanduri, nindou bidifiri didiyei ndanihu aniboadei ranai ana yifikoate yanggiri nimboei-ambe God nginindi hifandarandi ra hoeindihimboyei," mehunduri.

Sisasindi fi ranipoanambo fiyoweimbi tukumefeyo

(Matyu 17:1-14; Mak 9:2-13)

²⁸ Sisas ai rani hoafi ra hoafiyu haya, 8 si howane, ai Pita, Son asu Sems ahamumbo sepurimundu haya hifi wafunambo Godimbo didibafifembo mahafu. ²⁹ Ai Godimbo didibafiyuhü nungwane asu ahandi ngusumboari ra ranipoanambo fiyowohuyo asu ahandi hoeari ra kifohi hamindiyowohu si nahurai tukumefeyo.

³⁰ Raniyo asu rani-simboani Moses, Eraisa ai Sisas-dibo wataporiyafanduhi manimbafani. ³¹ Nindou yimbu ranai himboamupuimbo-randeimbi kapeihu tukuyafine henamboya fani asu Sisas ai Godindi ratupuri moendifih Serusarem ngoafihü yifimbo-mayu ranahambo ai-babidi wataporimemo. ³² Pita ai ahandi ngunindi yimbu Son asu Sems ai ahamumbo yapombo himbomarapura mapomo. Asu himboari birihomo hoeirundane, Sisasindi himboamupuimbo-randeimbi si ranambe nindou yimbu ranai-amboani yahurai ai-dibo manimbafani. ³³ Moses Eraisa ai ndeara hombo safani henambo-yafandane, Pita ai Sisasimbo hoafiyunduhi yahuya, "Adukari, aboed-ane ndanihu amarefisi, nga sihiri dago ngimi hundihupurimboane, sihambo ngoru, Mosesimbo ngoru asu Eraisambo ngoru." Pita ai yare hoafimayu ra ai ndore fifire hayamboyoani hoafimayu.

³⁴ Ai rani hoafi ranahambo yare hoafiyuambe mburungai ranai piyo gabudi-mafoareapura, asu ai yihimbomemo. ³⁵ Raniyo asu hoafi ranai mburungai-ambehindi tukufihiyahoya, "Wandi Nimor-ani nda, ro ahambo dibonimayahando-ani. Se ahandi hoafi himborindimo," meho. ³⁶ Rani hoafi ra ho kikamindoambe Sisas ai yanggiri ranihu manungu. Pita, Son, Sems ai rani-simboani nini-moatukuni hoeimarundi ranahambo nindou ngorumbo moai nini hoafi hoafiyomo.

Sisas ai nimori moaruwai nendi fiambe nimarindowe-imbibo aboedimariri

(Matyu 17:14-21; Mak 9:14-29)

³⁷ Ngoru sina hifi wafu ra hiningiru houmbo hani-mondani, nimorehi nindowenihi afindi ranai Sisasimbo

nafini hoeimarihori. ³⁸ Nindou mami, nimorehi nindowenihi afindi-mayei ranambeahindi ai Sisasimbo pukuna hoafi karihoehü yahuya, "Nindou yamundo-randeimbi karihasi. Se sühüfi nimori wandi hoeiriwori, nga wandi mami ndearani nda. ³⁹ Moaruwai nendi ai nimori ranahambo kikihi-safirimindhane asu ai hepünüfi heiyu arandi. Moaruwai nendi ranai ahambo yabadiiri wakirerihane asu yahamo kasiau wutüpuariyu arandi. Ai ahandi fi ranahambo muñgunambo moaruwaimbo-rerihane asu ahambo nimai hiniñgifi hombo sisamindarandi. ⁴⁰ Ro sihambo sünguruni-rundeimbi ranahamumbo huti-hütimarihapuri moaruwai nendi ranahambo raguamambofembo, nga ai ngiri raguamambondundi," mehundo.

⁴¹ Asu Sisas ai simbori hoafiyundühi yahuya, "Nindou nda se ana anihondumbofo hohoanimokoate-yeihanei, asu sihei niñgo hohoanimo ra moai ndorihoyoy. Nüñgunimbimbo awi ro se-babidimbo nimboambo sihei nimbori ra mandahamindiha? Nimori sihafi ra ndühi sowarindifi sühüfi," mehu. ⁴² Nimori ranai süfuane moaruwai nendi ranai serimindi hifihü purapoporeri siheri haya yabadiimariri. Nga asu Sisas ai moaruwai nendi ranahambo nginindi hoafiyundo haya nimori ranahambo aboediriri mbura ahandi afin-dambo hihiriri maserügudo. ⁴³ Raniyei asu muñguambo nindou-mayei ranai Godindi nginindi adükari ranahambo mahepünehindi.

Sisas ai asükaiyu yifindamboyahi yahu wataporimbo-marandi

(Matyu 17:22-23; Mak 9:30-32)

Muñguambo nindou ranai Sisas ramareandi ranahambo afindi hohoanimoyeihini nimboeiambe, ai ahambo süngururü-rundeimbimbo hoafiyupurühi yahuya, ⁴⁴ "Ro nine-moatükuni sihamumbo haponda hoafehapuri ndanahambo mitanindündumboemo. Ngiri amitata Nindou Hondü ndanahambo nindouyei wariwami hiniñgindihori," mehu. ⁴⁵ Nga asu ahambo süngururü-rundeimbi ai rani hoafi ranahandi nimindi ra moai fifirundi. Rani hoafi ra ahamumbo dibo mengoro wambo ai moai ndoru türüfoarundi. Nga asu ai Sisasimbo düdufembo ra yihimbomemo.

Nindou düdi adükaryu

(Matyu 18:1-5; Mak 9:33-37)

⁴⁶ Sisasimbo süngururü-rundeimbi ai nindou düdi adükaryu yahomo houmbo simbori hoafimemo. ⁴⁷ Sisas ai fifireandi nine hohoanimo ahamundi ngüsüfoambe amaro ranimbo. Raniyu asu ai nimori akidou serümündü ahandi ngirisafini pamariri. ⁴⁸ Raniyu ai hoafiyuhi yahuya, "Nindou düdi ai nimori akidou ndanahambo wambohünda hohoanimoayundo ana, wambo amboani hohoanimoyu-ndirühani. Nindou düdi ai wambo hohoanimoayundiri ana, asu nindou sapo wambo koamarhendira makosahi ahambo amboani hohoanimoyu-ndohani. Nindou düdi ai sihamundi mbusümo akidou hamindayu ai-ani moani adükari hamindi hondayu," mehu.

Nindou düdi sihefimbo moaruwaimbo-fekoate-ayu aiana sihefi ngunind-ani

(Mak 9:38-40)

⁴⁹ Raniyu asu Son ai simbori hoafiyuhi yahuya, "Adükari, ro hoeirihundani nindou mami ai sihafi ndürinambo moaruwai nendi raguamambofembo yowani ro ahambo rani-moatükuni raguamambofembo yowani masahundo. Ro ahambo ramarihuri ra nimboe sapo ai moai sihambo süngureanini ro rawehundi nou," mehu. ⁵⁰ Sisas ai Sonimbo hoafiyundühi yahuya, "Se yowani ahambo yowani yahondopoani, sapo nindou düdi ai simbori sihamumbo hoafiyopurikoate-ayu ranai ana nindou "sihamundani," mehupuri.

Samariahündi ai Sisasimbo ahei ngoafina hombo yowani masei

⁵¹ Sisas ai God sowana hafombo si ranai ndeara akimi tüküfeyoambe, ai Serusarem ngoafinambo hombo hohoanimomayu. ⁵² Raniyu ai muñguambo moatükuni ahambo yimuñgurifembo nindou bidifiri horombo koamarihapura homo Samaria ngoafihü tükümfundi. ⁵³ Nga asu nindou rani ngoafihü ranai moai Sisasimbo mborai sahünda ai Serusareminambo mahuwambo wambo. ⁵⁴ Sisasimbo süngururü-rundeimbi nindou, Sems, Son ai rani ngoafihündi ramehindi ranimbo hoeirine hena hoafiyafandühi safaniya, "Adükari, ro sünambeahindi hai ranahambo hoafindehane kosi nindou ranaheimbo moaruwaimbofendürimbo ra se yifirindafani ana, randihoa?" masafandamboyu. ⁵⁵ Raniyu asu Sisas ai ahafanimbo hihirifi nginindi hoafimayupiri. ⁵⁶ Raniyomo asu ai ranihünda ngorü ngoafina mahomo.

Sisasimbo süngufe hohoanimo

(Matyu 8:19-22)

⁵⁷ Ai homondühiyomo nafini nindou mami ai Sisasimbo yare hoafiyuhi yahuya, "Se nininiyo ahafi ra roana moani sihambo yangiri süngundihanini-mboyahi," mehuamboyu. ⁵⁸ Asu Sisas ai ahambo hoafiyuhi yahuya, "Nimambeahindi yafori ana ahandi hifi ambe ra mbaninggo ai ho aporambo, asu ndu ai ngerümbane, nga Nindou Hondü aiana fondikoate-ani ai ho ahandi mbiro bidagorife aporambo ra," mehu. ⁵⁹ Nindou ngorü-mayu ranahambo Sisas ai hoafiyundühi yahuya, "Se wambo süngundandiri," mehundo. Nga asu ai ahambo yare hoafiyundühi yahuya, "Adükari, awi ro nga wandi apembo hifi-kandihini heheambo asu sünguna ngamboyahii," mehu. ⁶⁰ Nga asu Sisas ai ahambo yare hoafiyundühi yahuya, "Nindou yifiyembi ai aheihori yifinimoko ra hifi kambirihini-ndamboane, nga seana ngafi God nginindi hifandarandi ranahambo animbo wataporimbo-ndandi," mehu. ⁶¹ Nindou ngorü ai hoafiyuhi yahuya, "Adükari, ro sihambo süngundihanini-mboyahi, nga awi ro nga wandi fikimindi-mayei ranaheimbo asürü ahinindihearü mbundihambo animbo süngundihea-ninimboyahi,"

mehu. ⁶² Sisas ai ahambo hoafiyundühi yahuya, "Nindou mamä ai nimi hitandühi daboarani kefuai himboayu ana, God nginindi hifandarandi ranahambo ngiri ratüpurindu," mehundo.

Sisas ai 72 nindou ahandi ratüpurimbohünda koamarihepuri

10 Süngunambo Adükari ai 72 nindou diboniyu mbura, ahamumbo boatei yimbu-yimbure nine ngoafi sapo ai hombo yahuhayambo-mayu rani ngoafini koamarihepuri. ² Ai ahamumbo yare hoafiyupurühi yahuya, "Nümbürambe sesi afindi burayo ranai ndeara muŋgu süfi yangirayo, nga asu sesi ranahambo yimuŋgurife gugurifembo nindou ana afindiyo poani. Ranimbo-hündambo animbo asu se nübürü aharambüri ranahambo didibafindafundani animbo asu ai sesi ra yimuŋgurife gugurifembohünda nindou afindi safi koambiri-hepuramboane. ³ Hapoana se ngomo, nga awi se himboriyomo! Ro sihamumbo sipsip wei nahurai yafori harümbi nimboeiambe nou koararihehepuri. ⁴ Se kaki sandiferambo arü akidouane, napo arü ane, asu su yirambe kikifoefemboane ndowandumboemo, nga yowani. Asu se nindou nafini hoeindundürühi aheimbo wari furüboadundürühi wataporimbo-ndürimboemo, nga yowani.

⁵ Se nini worambe-yomo afareafundi ra, boatei randu hoafindimondühi animboya, 'Nindou ndani worambe amarei se ngusüfoambe afurindihi kündihindi,' mbisimo. ⁶ Nindou bidifiri rani worambe ngusüfoambe afurife kife hohoanimombo yifiriyembi nimandiani ana, nindou aheimbo-so ngusüfoambe afurife kifeimbi hohoanimomo sihamundi-mayo ra mbeyangoro-amboane. Nga asu wanayo ana, rani hohoanimomo sihamundi-mayo ra asükaindo sihamundi hihirife mbihowamboane. ⁷ Se moani wori mamä ranambe yangiri nimandimo. Nindou rani worambeahindi ai nini-moatükuniyo ndehüpurani se rani worambe yangiri sesi dowadümo hoe ndimindimo ndundi. Nga se worini worinipo-ndimboemo.

⁸ Nini ngoafihüyo se tüküyafundani nindou ai sihamumbo ndahüpurümündi worinindihipurani ana, se moani nine-moatükuni ai sihamumbo püpi-marihindi ra dowadümo. ⁹ Asu rani ngoafihü angünümbi nindou amarei ranaheimbo aboedindundürühi hoafindomondürühi animboya, 'God ai nginindi hifandarandi ranai ndeara siheimboso akimi tüküfemboane,' mbisimo. ¹⁰⁻¹¹ Nga asu se nini ngoafihüyo homondani nindou ranai sihamumbo sepurimindi worinifekoate-ndeiani ana, asu rani ngoafihü se ngomo nafini niŋgomombo aheimbo hoafindomondürühi animboya, 'Sihei ngoafihündi hifi hasüfi yihoefti tñjarifihä apenŋgo ra siheimbo hütimbohündamboane püpürifafoarihündi. Nga awi se randihä fifirindihindi God nginindi hifandarandi ranai ndeara akimi tüküfemboane,' mbisimo. ¹² Ro sihamumbo rarihe hoafehapuri, Godindi yibobofembo si tüküfeyoambe ana, siheimbo tñjarifo Sodomihündi

ranaheimbo tüküfeyondüri ra ngasünde haya moaruwai hamindi tükündifemboe.

Anihondümbkofekoate-yeimbi nindou ana hipoanihimboe-mbou-anei
(Matyu 11:20-24)

¹³ Hipoanihimboembou-anei Korasinihündi se! Hipoanihimboembou-anei Betsaidahündi se! Siheimbo moaruwai hamindi tükündifendürimboe. Asu ro hepünifeimbi moatükuni sihei ngoafihü ramaritheandi rahurai Tair ngoafihü Saidon ngoafihü rambaritheambonana, nindou rani ngoafihündi ranai horombonambo animbo moaruwai hohoanimomo hiniŋgirihi hehi didiboadorihä nimarei. Rananimbo ai hasüfi yihuruyei mburihümbi nimarei sapo roana yihoefti moaruwai hohoanimomo ranahambo hiniŋgirihihumbonefti sei hehi. ¹⁴ Nga asu Godindi yibobofe si tüküfeyoambe ana, Tair ngoaf-ane Saidon ngoaf-ane ranaheimbo ana ngiri afindi hamindi tñjarifo tükündifeyo, nga siheimbo ana nine moani afindi yahurai hamindi tñjarifo tükümandifendüri. ¹⁵ Asu Kaperneam se ra sünambe ndüri adükari mandahümündiyo? Wani yangir-ane ana! Siheimbo ana hifini safi pindeandürani gadeimboyei!" mehu.

¹⁶ Ai ahambo süngururü-rundeimbimbo hoafiyuhi yahuya, "Nindou düdi ai sihamundi hoafi himborayu ana, wandi hoafi amboani himboriyuh-ani. Asu nindou düdi ai sihamundi hoafi himboriyo hefe semindikoate-ayu ana, asu wandi hoafi ngiri himbondu haya ndemündu. Asu nindou düdi ai wandi hoafi himboriyo hefe semindikoate-ayu ana ai ngiri Nindou düdi wambo koamarihendiri ahandi hoafi amboani himborindu haya ndemündu," mehu.

72 nindou ai hihiriyafu mahomo

¹⁷ Nindou 72-memo ranai hihifi-hihifi kameihä hihiriyafu homo tüküyafu hoafiyomondühi yahomoya, "Adükari, sihafi ndüri dükarihunda moaruwai nendi ranai yihoefti hoafi himboriyei marihündi!" mehomo.

¹⁸ Sisas ai simbori ahamumbo hoafiyuhi yahuya, "Ro hoeiriheandani Satan ai sünambeahindi wabürüsi nahurai pimayu. ¹⁹ Awi se himboriyomo, sapo ro sihamumbo amoasiriyo hifitanŋyo raniwami pütapiyo hombo nginindi masahapur-ane. Asu sihamundi hürütümbindi nginindi ngasünde-andeimbi nginindi masahapuri. Nga ranimbo-hündambo animbo sihamumbo ngiri nini-moatükuni moaruwaimbo-ndepuri. ²⁰ Sapo moaruwai nendi sihamundi hoafi himborimaye ranimbo se yowani hihifi-hihifindimboemo. Nga sapo sihamundi ndüri sünambe pare masihepuri ranimbo-hündambo animbo hihifi-hihifindimo," mehupuri.

Sisas ai Afindambo didibafimefindo
(Matyu 11:25-27; 13:16-17)

²¹ Raniyo asu rani-simboani Yifiafi Aboedindi hihifi-hihifi ranai Sisasindi ngusüfoambe tüküfehüyo, asu ai

yare hoafiyuhi yahuya, "Ape, sūnambe-ane asu hifi ndanihū-ane se Adūkar-anafi. Ro sihambo hihifarihanini ra nimboe sapo nindou fifirihī mburihū didiiboado-rihehindeimbi-mayei aheimbo rani-moatūkuni ra dibonapiro mbura, asu nimori akidibou nahurai-mayei aheimbo nafuimefindūri ranimbo-hūnda. Yini, Ape se rani-moatūkuni refembo yifirayafi," mehu. ²² Sisas ai hoafiyupurūhi yahuya, "Wandi Ape ai wambo muṅguambo moatūkuni ṅginindi ra masendiri. Nindou didi ai moai Nimor-ayu ndanahambo fifiriri, ṅga Afindi ai yanggir-ani fifiririmboayu. Asu nindou didi ai moai Afindambo fifiriri. ṅga Nimori aiani asu nindou didemo Nimori ai ahandihoari diboni-mayupuri sapo Godimbo fifirifi hoafimbo-memo ai yanggir-anemo fifirumboemo," mehu. ²³ Raniyu Sisas ai hihirifi nūṅgumbo ahambo sūṅgrurū-rundeimbi-memo ranahamumbo-poanimbo yanggiri hoafiyupurūhi yahuya, "Nine-moatūkuni se sihamundi himboarinambo hoeiarundi rani-moatūkuni ra nindou ai-amboani hoeiareandi ana, ai hihifi-hihifimbiyuwamboane! ²⁴ Ro sihamumbo nda hoafehapuri, Godindi hoafi hoafiyomo-rundeimbi-yomo asu bogori nindou-yomo ai nine-moatūkuni haponda se hoeiarundi ndanahambo ai hoeifembo mehomoyosi, ṅga ai moai hoeirundi. Asu ai nine hoafi se himborayomo ranahambo amboani himborimbo mehomoyosi, ṅga asu ai moai himboriyomo," mehupuri.

Sudahūndambo Samariahūndi ai mafaritherū

²⁵ Suda-yomondi ahinūmbi hohoanimo yamunde-randeimbi nindou ranai Sisasimbo refi hoeifimbo tūkūmefiyu. Ai yare hoafiyuhi yahuya, "Yamundo-randeimbi, ro nūṅgundiheandūhi koadūrūmbo yanggiri niṅgombo hohoanimo ra mandahamindihā?" mehuamboyu. ²⁶ Asu Sisas ai simbori ahambo hoafiyuhi yahuya, "Asu nūṅgureamboyo Baiborambe hoafimayoa? Nūṅgundo se rani-moatūkuni ranahambo hoeindo fifirimandowanda?" mehuamboyu. ²⁷ Asu nindou-mayu ranai hoafiyuhi yahuya, "Adūkari aiana sihei God-ani, ranimboanimbo se ahambo sihei yifiafi, ṅginindi, hohoanimo ranambo ṅgusūfo pandihori. Asu sihei wandafi ranaheimbo amboani ṅgusūfo pandihindūri sapo se sihei fimbo ṅgusūfo pararihindinou," mehu. ²⁸ Asu Sisas ai simbori hoafiyuhi yahuya, "Se anihondūmbo-anafi hoafayafi. Se randowandūhi animbo yanggiri nimboamboayafi," mehundo. ²⁹ ṅga asu ai Sisasimboya ai adūkari fifireandeimb-ani yahuhaya ahambo dūdufinduhi yahuya, "Nindou dūdi ai wandi wandafayua?" mehindowamboyu.

³⁰ Sisas ai simbori hoafiyundūhi yahuya, "Mamimbo nindou mami ai Serusarem ṅgoafihūndi botifi haya Seriko ṅgoafina hanuwane, hūmbuhūni nindou ai nafini mburindūmo houmbo hoeari napo ahandi hiri-foarindowohū asu ahambo bubururi yifimbo yanggiri sihawuri-houmbo ndamefundi. ³¹ Rani-moatūkuni ranai refeyowane Sudahūndi Godimbo sesi sihai-randeimbi nindou ai nafi rani-sūṅgu mahanu. ṅga asu nindou ranai hoeirira mayowamboyu himbori nafi

wakiramūndū tūkūfi haya mahanu. ³² Nindou mami Godimbo sesi sihai-randeimbi Rifai sirihūndi ai mahanu. Ai sūṅguni hanū nindou ranahambo hoeirira mayowamboyu himbori nafi wakiramūndū tūkūfi haya mahanu. ³³ Raniyo asu nindou mami Samariahūndi ai nafi rani-sūṅgu mahanu. Ai hanū nindou buburūri masihawuri ranahambo-so tūkūmefiyu. Asu ai nindou ranahambo hoeirira mayoa ahambo hipoambo afindi hipoambomarūri. ³⁴ Samariahūndi-mayu ranai hūfu ahandi fikimi tūkūfi orif hisi weri hoeyo asu wain hisi hoeyo ra buburura horimayo raniwami kare mbura hoeari goesūrinambo himondimaritherū. Raniyu ai nindou ranahambo serūmūndi ahandi doṅgi-mayo raniwami nandi serūmūndū haya, nindou fandihī apoei-rihūndeimbi worina mahanu ranihū semūndi ho hifandiyo nimarimbohūnda. ³⁵ ṅgorū sina Samariahūndi-mayu ranai kaki sepurimūndi hu nindou tūkūyahi apoei-rihūndeimbi wori hifandira-ndeimbi-mayu ranahambo sagadowohū yahuya, "Nindou ndanahambo se didiiboadondiwori. Se ahambohūnda kaki pūtiayafi ana, ro asūkainda hihindahe dūgūhūhi sihambo hihindihe ndahaninimboyahī," mehundo," mehu.

³⁶ Sisas ai asūkaiyu dūdufindowohū yahuya, "Se sihafi hohoanimonambo nindou ṅgimi ra dūdi wandafi ranahambo ṅgusūfo paririmbayua?" mehuamboyu.

³⁷ Ai hoafiyuhi yahuya, "Nindou sapo dūdi ai ahambo hanū hipoamborirūhi mafaritherū ranai-ani," mehindowamboyu. Asu Sisas ai simbori hoafiyundohū yahuya, "Se ṅgafi moani rani sūṅgundowandi," mehundo.

Sisas ai Mata Mariambo hu hoeimareapiri

³⁸ Sisas ai ahambo sūṅgrurū-rundeimbi babidimbo nafi homondūhi ai ṅgoafi mami Mata nimarūmbi rani ṅgoafihū tūkūfiyuane asu ahambo serimindi worinimareri. ³⁹ Mata ai akidimbūyo hayamboyo ahandi ndūri ra Maria ai sifo Adūkarindi yirikimi nimarimbo ahandi yamundife hoafi wataporimbo-arandi ra hihimborimayo. ⁴⁰ ṅga asu Mata ai afindi ratūpuri worambe eṅgoro ranahambo tiṅambo-yowohūyo ai moai ṅgusūfoambe ndore kureandi. Ai ahambo-so ho hoafiyondowohū yahoya, "Adūkari seana awi moai wandi akidi ranai hiniṅgireandirani muṅguambo ratūpuri wand-amboani rarawarihandi ranahambo ana hohoanimoyafiyu? Se hoafiyafindoani animbo ai sini wambo mbifarihendiri," mehindowamboyu.

⁴¹ Asu Sisas ai simbori hoafiyundowohū yahuya, "Mata, Mata, seana muṅguambo moatūkuni ranahamboanafi afindi hohoanimoyafūhi ṅgusūfoambe ndofe kifekoate-ayafi. ⁴² Mami moatūkun-ane adūkari hamindayo. Maria aiana aboedi moatūkuni hamind-ane ai warife semindimboayo. Rani-moatūkuni ranai ahandi warambeahindi ṅgiri hūndūhūmūndi," mehundo.

**Sisas ai Godimbo didibaffembo hohoanimo yamundi-
mareandi**

(Matyu 6:9-15; 7:7-11)

11 Mamimbo Sisas ai ngoründühi didibafiyuhü manüngu. Ai didibafiyu kikamünduane, asu ahambo sünggurü-rundeimbi mami ranai hoafiyundühi yahuya, "Adükari, se yihoefimbo didibafiyorambo ra Son ai ahambo sünggurü-rundeim-bimbo ramareapuri nou yamundowamuni," mehuam-boyu. ² Asu Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, "Se ndandu didibafi-ndafundühi animboya, 'Ape, sihafü ndürü ra moani ahinümbi-mbey-owamboane. Sihafü nginindi hifandarandi ra mbikosowamboane. ³ Muṅguambo si ro sesi semindimbo hohoanimoayefi ra se ndawamuni. ⁴ Yihoe fi moaruwai hohoanimo ra amboawi mbisafimuni, ro-amboani muṅguambo nindou yihoe fombo moaruwaimbo-rihimuna, amboawi asahundürü nou. Asu se yihoe fimbo nini-moatükuni refe hoeifemunim-boayo ranambe ndowandifimuni ṅgamboyafi,' mbisimo," mehu. ⁵ Raniyu asu Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, "Asu se sihafü ṅgunindi-mayu ranahandi worina nimbi mbusü-mondühi hafi hoafiyafi-ndowohüya, 'Wandafi, se wambo bret ṅgimi sawapuri, nimboe sapo wandi ṅgunindi ai nafimbo süni tüküme fiyu, nga ro ai sesim-bo sesi-koate-anahi.' ⁷ Nindou worambe amaru ranai rande simbori hoafinduhüya, 'Yipuri pariheam-boanahi, nga se wambo tinjirifo ndawandiri-mboyafi, nga ragu moeindani ṅgafi. Roana nimori babidimbo fondihü apoefi. Ro ṅgiri botindahe sihambo nini-moatükuni amboani ndahanini,' mbüsümbui. ⁸ Ro sihamumbo hoafiyahapuri, wori aharambüri ranai botindüfi nini-moatükuniyo mbonimbo-maramüdu ra worambeahindi fufundamündi dagadombui. Nindou ranai ahandi ṅgunindi ranahambo farihefimbo rare-andühiyupoani, nga düdu-düdupo-marürambo ranim-bo dagadombui. ⁹ Ro sihamumbo hoafehapuri nda, düdundafundani animbo God ai sihamumbo dagapurümbui. Kokoarundi animbo hoeindumboemo. Yipurifihü pirako-pirakondundani animbo yipuri ranai sihamumbo sübüdihoemboe. ¹⁰ Anihondane, muṅguambo nindou düdi-düdufi arandi hu-animbo ai ndemündümbui. Nindou düdi ai kokoara hu-animbo ai hoeindeambui. Muṅguambo nindou düdi ai yipurifihü pirako-pirakoara hu-animbo ahambo yipuri ra sübüdihoemboe. ¹¹ Asu sihafü nimori ai kini sao sei hehi düduehindi ra se harinendi madabudürüyo? ¹² Asu sihafü nimori ai songo sao sei hehi düduehindi ra asu se aheimbo hifitanji mad-abundürüyo? ¹³ Se moaruwai hohoanimoyomo-rundeimbi nindou-anemosi, nga asu se sihamundi nimori ranaheimbo aboedi moatükuni sabudürü arandi. Mami yahurai-ane nindou didiyei Ape sünambe amaru

ahambo düduehindi ana, Yifiafi Aboedi dagadürümbui," mehu.

**Sisasimboya moaruwai nendi-yafe bogori Berse-
burindi ṅginindinamboane ratüpuriyu arandi masei**

(Matyu 12:22-30; Mak 3:20-27)

¹⁴ Mamimbo Sisas ai moaruwai nendi hemafoareandi nindoundi fiambe nimarimbo nindou ranai wata-porikoate-yu maranda. Nindou ranahandi fi-ambeahindi moaruwai nendi ranai kosifoendühiyo, asu nindou-mayu ranai wataporimayu. Raniyei nimorehi nindowenihi ranai mahepünahindi. ¹⁵ Nga asu nindou bidifiri ai hoafiyeihi seiya, "Sisas ai moaruwai nendi-yafe bogori, ahandi ndürü Bersebur, ahandi ṅginindinambo moaruwai nendi ra nindouyei fi-ambeahindi raguanambore arandi," masei. ¹⁶ Asu nindou bidifiri ai Sisasimbo refe hoeifimbo seihehi hohoanimoyeihiya, "Ai Godindi ratüpuriyo rawareandi ra nafuimbohünda hepünifeimbi moatükuni rambirea-ndamboane," masei.

¹⁷ Asu Sisas ai ahei hohoanimo ra fifireandürü haya hoafiyundürühi yahuya, "Nindou didiyei ngoafi mami papirihü nimareimbi ranai yimbumbore yibobore haya yifiarayo ana, ṅgiri aboedi nimboei. Asu nindou mami rani worambeahindi ranai yimbumbore yiboborihü mburihü aheihöari yifiaraye ana, ṅgiri aboedi nimboei. ¹⁸ Asu Satanindi nendi ranai yimbumbore yibobore haya ahafehöari yifiarayo ana, asu nungunde mamühi ṅginindi maningoa? Se wambo seiya, 'Ai ana moaruwai nendiyei bogori ahandi ndürü Berseburindi ṅginindinamboani moaruwai nendambo hefoare arandi,' masei. ¹⁹ Asu ro Berseburindi ṅginindinambo moaruwai nendi ra raguanambo-mbarihea mbonana, asu sihei nendi ai dade ṅginindinambo moaruwai nendi ra raguanamboru arunda? Sihei nendi ranai siheimbo yibobondürühi sihei hoafi ra anihondüyo-poani mbisimo nafuindimboemo. ²⁰ Nga asu God ai ahandihöari wambo ṅginindi ra sendirani rani ṅginindinambo moaruwai nendi ra raguanambo-ariheandi ana, awi se randihü fifirindihindi God ai ṅginindi hifandarandi ra siheimbo-so tüküfemboane.

²¹ Nindou hari ṅginindi ai muṅguambo yifiarü nimine-höari gugure haya ahandi wori ranahambo hifandarandi ana, ahandi muṅguambo moatükuni ranai aboedi yagodimboe. ²² Nga asu nindou ngorü hari ṅginindi hondü ai tüküfi nindou rani-dibo yifiarifanimbo ahambo hifinamboariri ana, nindou muṅguambo nindou fehefe yifiarimbo napo ra fufundamündühi asu ahandi-mayo napo muṅguambo ra nindou amurambo yibobondearümbui. ²³ Nindou düdi ai wandi ṅgunindiyupoani ehu aiana wambo yiboaruko-reandürühani. Asu nindou düdi ai wambo farihefendiri hefe nindou ranaheimbo gugurifendürükoate-ayu ana, ai aheimbo waribadandürü wakindearümbui," mehu.

Moaruwai nendi ranai asükaiyo tüküme Feyo
(Matyu 12:43-45)

²⁴ Sisas ai yahuya, “Moaruwai nendi nindou-mayu ranahandi fiambeahindi makosifoendi ranai nine hifi niñondi anango raninambo ranihü warihefe nimarimbo kokora howohane. Ai fondi ra mam-amboani hoeifekoate-ayo ana, ai ahandihoari hoafindowohü animboya, ‘Awi ro asükainda wandi horombodidi wori hiniñgimaritheandi raninambo hihirindahe nga,’ mbisimboe. ²⁵ Asu ai ngo wori ra hoeindeanda moani aboedi yihoarihefe didiboado-yimindümbi fondarimboe. ²⁶ Rananimbo asu ai ngo moaruwai nendi 7 bidifirambo fihindamindindüri ngo ai mam rani worambe nimandeimboyei. Moaruwai nendi süngu tükümehindi ranai moaruwai hamindi-ndeimboyei. Muñguambo ai nindou-mayu ranahandi fiambe gugurindahi nimandiani animbo nindou ranai horombo mamaru nahurai nimarikoate moani moaruwai hamindi hondü nimandümbui,” mehu.

Nini nindou ai anihondümbi hihifi-hihifimandei

²⁷ Raniyo asu Sisas ai rani hoafi ra yare hoafiyuambe nimorehi mam ai nimorehi nindowenihi afindi meñgoro rani mbusümo botife Sisasimbo hoafiyowohü yahoya, “Nimorehi ndanai sihambo wakiramindinini mbura titihümaranini ranai ana hihifi-hihifimbeyowamboane,” mehoamboyu. ²⁸ Asu Sisas ai simbori ahambo hoafiyundühi yahuya, “Nindou didiyei ai Godindi hoafi himboriyei mburihü rani-sünguarihindi aanimbo hihifi-hihifimbeyei-amboane,” mehu.

Nindou bidifiri ai Sisasimbo hepünifeimbi moatükuni refembo düdumehindo
(Matyu 12:38-42; Mak 8:12)

²⁹ Nimorehi nindowenihi afindi ranai türehowohü ahambo akimi kakimarihominde heiamboyu aheimbo hoafiyundürühi yahuya, “Nindou hapondanambe animboei ndanai ana awi nindou moaruwai hamindanei. Ai ana hepünifeimbi moatükuni hoeifemboanei hohoanimoaye sapo wamboya ai anihondü Godindi ratüpuriyo ratüpurayu yaho fifirifembohünda. Nga asu aiana ngiri nini-moatükuniyo tükefeyo ranahambo hoeindihindi, nga wani. Aiana sapo nindou Godindi hoafi hoafiyu-randeimbi ahandi ndürü Sonambo nime-moatükuni tüküme Feyondo rani-moatükuni yanggiri animbo hoeindihimboyei. ³⁰ Mare yahuraiyo Godindi hoafi hoafiyu-randeimbi nindou Sona ai Ninife ngoafihü nindou amarei ranaheimbo yahurai-ane yahonafuiyo-ndürimbohünda tüküme Feyo. Mare yahurai-animbo Nindou Hondü ndanai-amboani tükündüfimbui God ai nindou hapondanambe amarei ranaheimbo nafuiyo-ndürimbohünda. ³¹ God ai nindoumbo yibobofendürimboayu rani si tüküfeyoambe animbo bogori adükari nimorehi hifi wari kadüdanipoedi ai tükündife nindou hapondanambe animboei ranaheimbo nini-moatükuni ai moaruwai ramarihindi ranimbo

papi-hoafindandürimboe. Rani-moatükuni refemboayo ra nimboe sapo ai adükari bogori Soromonindi ndofe fifirife hoafi himborimbo-hündambo ahandi hifi bidifirani angunipoedi hiniñgire haya masino. Nga ro siheimbo hoafehandüri nindou sihei mbusümo anüngu aiana Soromonimbo ngasündirümboani.

³² God ai nindoumbo yibobofe-mboayu rani si tüküfeyoambe ana Ninife ngoafihünda nindou ranai botindahi nimboeimbo siheimbo papi-hoafindühürimboyei. Ai refemboaye ra nimboe sapo Sona ai hoafi wataporimbo-maranda himboriyei mburihü moaruwai hohoanimo ahei ra hiniñgimarihindi ranimbo-hünda. Nga asu ro siheimbo hoafehandüri sihei mbusümo nindou mam anüngu aiana Sonambo ngasündirümboani,” mehu.

Nindou-yafe hohoanimoambe si nahurai
(Matyu 5:15; 6:22-23)

³³ Sisas ai yare hoafiyuhi yahuya, “Nindou didi ai moai ram hai ra yimundihi mburihü wambüri hoarehi dibonapirühi rihünda, nga wani. Aiana moani sapo yimundihi mbundihumbo nimoamo fondi wami nindihindani animbo si ranai boakiboadeandani nindou didiyei worambe fandahindühi hoeindihimboyei. ³⁴ Sihei himboari ra sihei hohoanimo ranahandi ram hai nahurai-anendüri. Asu sihei himboari ra aboedayondüri ana, sihei hohoanimoambe si ranai boakiboadeandürimboe. Nga asu sihei himboari ranai moaruwaiyo ana, sihei hohoanimoambe nimbi bündearümboe. ³⁵ Ranimbohündambo animbo se hibadihumbo, nga asu sihei hohoanimoambe si amaro ranai nimbindeamboe. ³⁶ Asu muñguambo hohoanimoambe sihei fiambe ranai si yanggiri boakifoareandühi gorügoanini nimbi nimarikoate-ayondüri ana siheimbo si ranai boakiboade-andürimboe ram hai si boakafoareandi nou,” mehu.

Sisas ai Farisi nindouyomo asu ahinümbi hohoanimo fifirundeimbi bogoriyomo ahamumbo papi-hoafimara-puri

³⁷ Sisas ai wataporimbora mbura asu Farisi nindou mam ai hoafiyundühi yahundoya, “Dügüfi dagoade-ndihoamboane,” mehundo. Raniyo asu Sisas ai hüfu farifi sesi fondihü mamaru. ³⁸ Raniyo asu Farisi nindou ranai Sisas wari popaikoate nimarü sesi ra masesuwa hepünimefeyu. ³⁹ Adükari ai hoafiyundühi yahuya, “Farisi nindou seana hoe simindi hipiri asu sesi foefe sesi hipiri ra moanambüh-ane ndoru popoaiarhoemo. Nga sihamundi wagabeyahi ana hühmbühüni hohoanimo asu muñguambo moaruwai hohoanimoane amaropuri. ⁴⁰ Seana hihindi hohoanimo-yomondeimb-anemo nimboe sapo God weindani nafimarandi ai wagabe-amboani nafimarandi. ⁴¹ Nine hohoanimo aboedi sihamundi ngusüfoambe amaropuri ranambo nindou didiyei nine napo mbonimbo-arihümündi ranaheimbo fandihandüri. Rawarundi animbo asu sihamundi muñguambo moatükuni ra aboedi yanggirindimboe.

⁴² Farisi se hipoanimboembou-anemo! Nimboe sapo seana munḡuambo akidibou sesambefembo moatükuni wambifi nahurai ranane se yimunḡurundümo mburu asu 10 ranahandi ḡgorü bidifiri ra Godimbo yiboboru asihoemo. Nga seana mbumundi hohoanimbo asu Godimbo ḡgusüfo pefembo hohoanimbo rana-hambo hiniḡḡirumboanemo. Se rani hohoanimbo ra afindi hohoanimbo-ndimondühi asu se ḡgorü ahinümbi ra hiniḡḡife poani.

⁴³ Farisi, se hipoanimboembou-anemo! Nga seana Suda-yafe rotu wori ranambe bogorimbofe nimarimboanemo hohoanimboemo. Asu nindou ai sihamumbo nindou afindi himboahü hihifi-mbirihümuna yahomo houmboanemo.

⁴⁴ Se hipoanimboembou-anemo! Se hoeifekoateimbi yif-ambe nahurai-anemo. Nindou yif-ambe ranahambo fifirifekoate raniwami hei hehi asu raninambo moaruwai tükümehindi. Yahurai-ane sihamundi moaruwai hohoanimbo wagabe ragu amaropuri ranai nindou-yafe hohoanimbo moaruwaimbo-ndeandürimboe," mehu.

⁴⁵ Nindou mami ahinümbi hohoanimbo fifireandeimbi ai hoafiyuhi yahuya, "Yamundo-randeimbi, se rani hoafi Farisimbo hoafayafi ranana yihoefombo kameihi moaruwaimbo-rowamunühanafi," mehuamboyu.

⁴⁶ Asu Sisas ai hoafiyuhi yahuya, "Ahinümbi hohoanimbo fifirundeimbi, Se hipoanimboembou-anemo. Seana nindou bidifiriyei daboahamindiwami nimboreimbi mbisahümündi yahomo houmbo hüputüpuründümo nandundühanemo. Asu seana ḡgiri akidou-amboani wari pandundi nimboreimbi moatükuni aheiwami manandundi ranahambo farihefendüri hefe semindimbo, ḡga wani.

⁴⁷ Se hipoanimboembou-anemo! Nga seana Godindi hoafi hoafiyomo rundeimbi sihamundi amoa mami hifokoa-marupuri ranahamundi yifambe yihururu arundi. ⁴⁸ Seana nafuyomo-ndühanemo, sapo sihamundi amoa Godindi hoafi hoafiyomo-rundeimbimbo hifokoamarupuri ranahambo aboed-ane yahombo. Nimboe sapo ai ahamumbo hifokoamarupuri, ḡga se ahamundi yifambe yihururu arundi. ⁴⁹ Asu aboedi ndorihoayoweimbi hohoanimbo Godindi-mayo ranai hoafiyowohü yahoya, 'Ro Godindi hoafi hoafiyomo-rundeimbi asu hoafi sowandümo homo-rundeimbi ra koandihе-heapurani bidifiri hifokoandupurimboemo, asu bidifirambo moaruwaimbo-ndüpurimboemo,' meho ⁵⁰ Munḡuambo nindou hapondanambe ai hütiyomo Godindi hoafi hoafiyomo-rundeimbi hifokoamarupuri. Horombo God ai hifi nda nafirandambe peyo haya sinimbo hapondadidi nimorehi nindowenihü burayei aheimbo yagodimboe, ḡga rani süngumbo animbo tiḡirifo ndahümündimboyei. ⁵¹ Ai nindou hifokoako-marupuri Aber nüḡuwami piyo haya sini Sekaraia nüḡuwami kikire hiniḡḡimareandi. Nga asu ranahambo Godimbo sesi sihefe fondikimi Godindi worambeyo kefoaru marundi. Munḡuambo moaruwai hohoanimbo ranahandi hüti ra nindou

hapondanambe burayei aheimbo rani süngumbo animbo tiḡirifo ndahümündimboyei.

⁵² Ahinümbi hohoanimbo fifirundeimbi, se hipoanimboembou-anemo. Nga seana fifirife aboedi semindimbo-mayo ranahambo yipuri papiru hiniḡḡirundühanemo. Nga seana sihamundihoari kefoundühiyomo-poani, ḡga asu bidifiri ai kefoefe fifirife semindimbo seiani-ane asu se nafi ḡrarundüri," mehu. ⁵³ Sisas ai wori nimarümbi ra hiniḡḡire hayambo hu-ane ahinümbi hohoanimbo yamundu-rundeimbiyomo asu Farisiyomo ai ahambo moaruwaimborüwurühi düdu-düdumaruri. ⁵⁴ Ai ahambo refi hoeifiyuwani asu aboedi simbori hoafikoate-nduani ahambo papi-hoafindihuri yahomo houmboemo ramarüwuri.

Farisi-yomondi yimbu yafambeimbi hohoanimbo ranahambo hibadumbo

(Matyu 10:26-27)

12 Nindou afindi tausen gugureandühiyo asu simbori tiḡari yipütapürimayei. Raniyu asu Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbimbo boatei hoafiyupurühi yahuya, "Se Farisi-yomondi fufudigoyorandeimbi moatükuni yis ranahambo hibadumbo. Ro hoafayahi ranana ahamundi yimbu yafambeimbi hohoanimbo ranahambo anahi hoafayahi. ² Nine-moatükuni munḡuambo hapondanambe gabudambe engoro ranana asu süngunambo weindahi gabudiwami nimoamo yagodimboe. Asu nine-moatükuni munḡuambo dibo meḡgoro ranai weindahi fifinde fifindendamboe. ³ Nine-moatükuni nimbi nimaraoani hoafimayei ra asu si peyowohü himborindeimboyei. Asu nine-moatükuni se-dibo yipuri parihi hehi hoafi simoasinambo wataporimbo-marihündi ra weindahi wori bogimondiwami nimboeimbo puküna hoafindeimboyei," mehu.

Sihiri Godimbo yanggiri animbo yihimbo-ndihurimboane

(Matyu 10:28-31)

⁴ "Wandafi mami, ro siheimbo hoafehandüri, nindou fi hoeari yanggiri hifokoaru arundi ranahambo se yihimboyopoani, ḡga asu ḡgiri yifiafi ana hifokoandundi. ⁵ Nga ro daboe yihimbombo ra siheimbo hoafindamboyahü. Godimbo se yihimbondei sapo ai animbo hifokoefe mburimbo hai ḡgoafinambo koarihefe rambo ḡginindeimbayu ranimbo-hünda. Anihondane, mami ranahambo yanggiri animbo yihimbondefomboane. ⁶ Ndu akidou hondahüfeimbi ra yimbu toeanambo yanggir-ane pemiyei sahümündi arihündi. Nga asu God ai ḡgiri mamamboani mitanindamüdu. ⁷ Nga asu God ai nüḡunümbi mbirinanjiyo sihafü mbiroambe amaro fifireamboani. Ranimboanimbo se yihimbo-ndeimboyei, seana Godindi himboahü ndu akidou ranaheimbo ḡgasündi-hindürimboanei," mehu

Sihiri yihimbokoate Sisasindi nduri weindahi hoafinde-fomboane

(Matyu 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸ Sisas ai hoafiyuhi yahuya, "Ro sihamumbo hoafehapuri nindou dudi nindou himboahü nungumbo ro Sisasimbo anihondumbo-rihinimboanahi ehu ana, simbori nindou ranahandi nduri Nindou Hondü ro Godindi sunambeahindi nendi-yomondi himboahü nindou ranana wandani mbisamboyahü. ⁹ Nga asu nindou dudi nindou himboahü nungumbo wamboya moai ahambo anihondumbo-rihini ehu ana, asu simbori amboani Godindi sunambeahindi nendi-yomondi himboahü ai wandiyupoani mbisamboyahü. ¹⁰ Nindou dudi ai Nindou Hondumbo moaruwai hoafayu ana, God ai amboawi mbüsümbui. Nga nindou dudi ai Yifiafi Aboedi ranahambo moaruwai hoafayu ana, God ai ngiri amboawi mbüsu, nga wani. ¹¹ Ai sihamumbo rotu worinambo papi-hoafi himboriyomo-rundeimbi asu bogori nindou-yomondi himboahü ndowapundumo ngomondani ro nungunahurai asu nini hoafi hoafimandefi mbisimo houmbo ranahambo afindi hohoanimondimboemo. ¹² Mami rani-simboani animbo se nine hoafi hoafimbo ra Yifiafi Aboedi ranai sihamundi hohoanimoambe horinde dagapurimboe," mehu.

Kaki afindeimbi nindoundi hihindi hohoanimomo kafeofe hoafi

¹³ Nindou afindi gugure mengoro ranambeahindi mami ai hu Sisasimbo hoafiyuhi yahuya, "Nindou yamundo-randeimbi, se wandi amongoambo hoafindafani ai apendi-mayo napo yihoehi ra yibobondihoa-mindembo," mehuamboyu. ¹⁴ Asu Sisas ai hoafiyundowohü yahuya, "Didi ai hoafimayuwamboyo ro sihafandi papi-hoafi himboriyohü yibobofembo rana?" ¹⁵ Asukai hoafiyundurühi yahuya, "Se ndondihi hibadihumbo, nga munguambo moatükuni semindimbo afindi hohoanimondimboemo. Nga se ngiri koadürü koadürumbo niŋgo napo ranifihindowandifi," mehu.

¹⁶ Sisas ai kafeofe hoafi ra wataporimbo-randühiya, "Nindou napo afindeimbi mami ranai hifi ranifihü nimburi hifireandani afindi safimayo. ¹⁷ Nindou ranai aimbo nimarü hohoanimoyuhüya, 'Ro nini nünungundiheambo, nga nünbürambeahindi sesi ra kurifembo fondi wanayo,' mehu. ¹⁸ Raniyu asu hoafiyuhiya, 'Awi ro nda süngundihea. Wandi sesi wori ra mungu biriboadihe mbundihambo mami afindi worimbondihü mbundihambo wit asu amuri napo ra kundihamboyahü.' ¹⁹ Rananimbo wandifimbo hoafindahühiya, 'Hapoana afindi himboani aho ra sesimbo aboedi napo ra wangei-ane. Nga nimandefi sesi ra dagudifi hoe ndimindefi raraondihundühi hihifi-hihifindefo,' mehu. ²⁰ Nga asu God ai hoafiyundurühi yahuya, 'Seana ngusufokoate nindou-anafi! Hapo nibikoani animbo se yifindamboyahü. Nga asu nindou didi ai napo sihafimayo ndorandifi masihawandi ra mandemünda?' mehu. ²¹ Yahurai animbo nindou

didiyei napo afindeimbaye aheimbo tükündifemboe, nga aiana Godindi himboahü napo-koate-anei," mehu.

Ngusüfo pukiyowohü afindi hohoanimomo hoango hoafi

(Matyu 6:25-34)

²² Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbimbo hoafiyuhi yahuya, "Ro sihamumbo hoafehapuri nda, Se nini sesi madagudifi mbisimo asu nini hoeari yihoe fi fi gabudimandihu mbisimo houmbo afindi hohoanimondimboemo. ²³ Yangiri niŋgo ranane adükari hamindayo, nga sesi ana moanane asukai fi-ane adükari hamindayo, nga hoeari ana moanane. ²⁴ Asu awi se ndu nimoamo ahahabodei ranaheimbo hoeirundurü. Ndu ranai ana moai nini-moatükuni hoari hifikarihi, sesi yimungurühümüdi hei worambe sihehi raraorihündi, nga aheimbo ana God ai sesi ra sagadüri arandi. Nga seana ndu ranaheimbo ngasündihindurimboane. ²⁵ Se rani-moatükunimbo afindi hohoanimoyafi ranai ngiri fandiheninani akidou gedühi safi yangiri nimbafi. ²⁶ Asu se akidou moatükuni yahurai ra ndofe hifandiyokoate-ayafi ra asu nungundo adükari moatükuni ra hibadimandanda?"

²⁷ Nungure hayamboyo wohi ahuriyei arihündi ra hoeiru, aiana moai ahei fimbohünda hoeari kakiyei asu ratüpuriyei rihündi. Nga ro sihamumbo hoafehapuri horombo adükari bogori Soromon ai napo afindeimbiyu, nga ahandi yihuru aboedi yihurumaramüdu ra wohi ahuri ranai Soromonindi yihuru ra ngasündeamboane. ²⁸ God ai wohi hapondani yangiri amaro ra hifihü hoeari yihurure hiniŋgireandühani, nga asu sümbo ana haiambe pifemboane. Se akidou anihondumbofo-koate-yomondeimbi God ai sihamumbo amboa hoeari yihurundeapurimbui. ²⁹ Se nini sesimboyo mbisei asu nini simindiramboyo mbisei hehi ranahambo afindi hohoanimondei ngeimboyei, nga yowani. ³⁰ Godimbo anihondumbofo-koate-yeimbi ana mungu moatükuni ra semindimboane hohoanimoyaye, nga Ape God ai fifireamboani se semindimbo afindi hohoanimoyaye ra. ³¹ Nga God nginindi hifandarandi ranahambo kokondundani animbo rani amboani dagapurümbui," mehu.

Aboedi napo gugurife hohoanimomo

(Matyu 6:19-21)

³² "Sipsip afindifuri ra se yowani yihimbo-ndeimboyei, nga ndühi sühüsi, sihei Ape ai siheimbo amboani nginindi hifandarandi ranambe hifandiyondurimbo yifirayu. ³³ Se sihamundi napo ra kakifihü koandihou mbundu asu napo-koate-yeimbi ranaheimbo kaki ra dabudüri. Se kaki foefe hipiri yahurai ndowandümo nima moaruwaiyo rakoate-yoweimbi asu rananimbo aboedi napo sunambe gugurindundi. Ngiri sunambe ana fandihoyayo, ngiri hümbohüni nindou ndahümüdi asu süsimbümi ai dagüdi. ³⁴ Sihei ngusüfo ana sapo nahi sihei napo yangorihü animbo kündarümbui."

Nafindihümiñdi nimandimbo hibadihündi

(Matyu 24:45-51)

³⁵ “Se hoeari yihuru-rihümündi amarei nou nine-moatükuni tükufemboayo ranahambo hibadihündühi sihei ram ra yimundihinda simbeyowamboane. ³⁶ Se ratüpuriyei rihündeimbi nahuraindeihü asu ahei bogorimbo nindou ai nimorehi semindimbo si ra hu mbura asu hihirifi huani nou hibadihori. Ai süfu yipuri fihü pirako-pirakondandani nimai yipuri sübüdihehindi. ³⁷ Asu ahei bogori nindou ranai hu himboyuwani yapombofekoate yangiri nimarei ahambo hifandarihori ana, ai hihifi-hihifindei. Ro siheimbo anihondümboanahi hoafehandüri bogori nindou ranai ahandi warihoandarümbi ngisihari hoeari ra yimündihai mbunda hoafindündürani sesi fondikimi nimanideiani düdi sesi dagadürümbui. ³⁸ Ratüpuriyei-rihündeimbi ranai nimbü mbusümomboyoy asu si hoafimboyoy hifandihümbö nimanideiani ahei bogori nindou ranai hu hoeiareandüri ana, ai hihifi-hihifindeimboyeyi. ³⁹ Se fifirihindi sapo wori aharambüri ranai nini-simboaniyo hümbohüni nindou tükufemboayo ra fifirareandi ana, tükündafu hümbohüni-ndimboemo mbüsü haya günde nimandümbui. ⁴⁰ Ranimboane se-amboani hibadihümbö, nga Nindou Hondü ranai tükufembo ra mitani-rihümündi hehi hidibo-hidiboeyiambe animbo kudümbui,” mehu.

Nindou ratüpuriyafani rinandeimbi aboedi asu moaruwai ranahafandi kafeefe hoafi

(Matyu 24:45-51)

⁴¹ Pita yahuya, “Adükari hoafayafi nda yihoefimbo yangiriyafi asu muḅguambo nindoumboyafi?” mehuamboyu. ⁴² Simbori Adükari ai hoafiyuhü yahuya, “Nindou düdi ai aboedi ndore anihondümbo fifireandeimbiyu haya aboedi ratüpuriyu randeimbeyua? Nindou ranahambo ahandi bogori nindou-mayu ranai anihondümbo-riri hayambo wambo worambe sesi-napo engoro ra hifandiyohü ratüpuriyomo rundeimbi nindou ai sesi semindi simboani segupuri rambohünda kaboadiri hiniḅḅindirümbui. ⁴³ Nindou ranahandi bogori nindou ranai worambe tüküfi hoeirirani ratüpuriyu ana, moani afindi hamindi hihifi-hihifimbiyuwamboane. ⁴⁴ Ro sihamumbo anihondümboanahi hoafehapuri, bogori nindou ranai nindou ranahambo ahandi muḅguambo moatükuni ranahambo hifandimbo bogorimbondirü hiniḅḅindirümbui. ⁴⁵ Nga asu nindou ranai yare hohoanimoyuhüya, ‘Awi, wandi bogori nindou ranai ngiri nimehünou hihirindüfi düdu,’ yahu haya bodimondi ratüpuriyei rihündeimbi nimorehi nindowenihi ranaheimbo bubuhaiyu sesi sesü bia ndümündü haya hihindi hohoanimondümbui. ⁴⁶ Nga asu bogori nindou ranahambo ahandi ratüpuriyu-randeimbi ranai mami simboani ngiri tükündifiyu mbüsü haya hidibo-hidiboyuambe animbo tükündüfimbui. Rananimbo bogori nindou ranai bubundüri mbunda koandiheirani ngu nindou bidifiri himborikoate-yei rihündeimbi babidimbo nüḅḅumbui.

⁴⁷ Ratüpuri-yurandeimbi ranai ahandi bogori nindou ai refembo yifirayu ra fifireandi, nga ai refekoate-yu, asu bogori nindou ai yifirayu süḅḅufekoate-ayu ana, bogori nindou ranai afindimbo bubundürümbui.

⁴⁸ Nga asu ratüpuriyu-randeimbi ranai ahandi bogori nindou yifirayu ra fifirifekoate-yu haya ndofe ratüpuriikoate-ayu ana, asu yimbumamimbo safi bubumboani. Sapo nindou didiyei afindi hamindi masahümündi ana, asu simbori afindi hamindi mbisehindamboane. Asu nindou ranahei warihü afindi hamindi asihehindi ana, asu simbori afindi masihindi ra ngasündeandeimbi segodürimbo hohoanimombe-ye-amboane.”

Sisas ai nindou yikürübüfe-ndürimboyoy makusu

(Matyu 10:34-36)

⁴⁹ “Ro makosahi nda hifi ndanihü hai püpifemboyahi makosahi asu hai ranai yimbeyowa sahehea yifiari-ayahi. ⁵⁰ Nindou hoeambe hundürayeyi nou ro asübusi afindeimbi hundürü-ndamboyahü, nga hundürü ra awi moai hundürüyahi ranimboanahi ngüsü sihayahi. ⁵¹ Se randihi hohoanimondeihüya, ‘Ai ana yifiari yifiari hifi ndanihü engoro ra kikifembo makusu-ane,’ mbiseimboyeyi, nga wani. Ro moai yifiari yifiari ranahambo kikifembo kosahi, nga nindou yikürübüfe-ndürimboyahi makosahi. ⁵² Hapondani peyo haya aho ra nindou mami ai ahandi fikiminindi hondahüfeimbeimbayuy ana, yibobondahimboyeyi. Rananimbo yimbumbündafe asu ngorü ngimeimbindey hehi simbori simborindeimboyeyi. ⁵³ Rananimbo yibobondahi mbundihü, nindowenihi nimori ai afindambo asu afindi ai nimorimbo hürütüri-ndamboyafani. Asu nimorehi ai ahandi nimorehi nimori-dibo simbori hürütürindafe asu yamoḅgoamindoho ai simbori hürütürindafe rarandeimboyeyi,” mehu.

Muḅguambo nindou nine-moatükuni tükefeyo ranahandi nimindi moai fifirihindi

(Matyu 16:2-3)

⁵⁴ Sisas ai nindou afindi ranaheimbo hoafiyundürühi yahuya, “Se hoeirihindani hüfihamindi hanuwanipoedi hoenimbanji sifowani hoeirihindühi hoendimboe seiani asu hoeyo arandi. ⁵⁵ Asükai se hoeirihindani ngirisafinipoedi weri sifowani yahimondimboe seiani asu yahimoyoy arandi. ⁵⁶ Seana yimbu yafambeyeimbane, sapo se fifirihimboane y nine moatükuni hifini asu sünambe tükefeyo ra. Asu nimboe nine-moatükuni hapondani God ai ratüpuriyayuwa tükefeyo ra fifirifekoate-ayeia?” mehu.

Düdi sihambo hoafimayunini dibo hoafi didiboadondowandi

(Matyu 5:25-26)

⁵⁷ “Nimboe sihafihöari yibobofekoate-ayafi nine-moatükuniyo aboedayo ranahambo? ⁵⁸ Asu nindou ngorü ai sihambo papi-hoafiyoninimbo mbüsü haya yibobore-randeimbi sowana hoafi himborimbo ndemündünini nguani ana, se nimai ngafi nafini

aboedi-aboedi-ndafineandi. Asu se refekoate-ayafandi ana sihambo papi-hoafi ranini-randeimbi nindou ranai hoafi himboriyu randeimbini warihundeana, prisma ai karabusambe hiniingindeaninimbui. ⁵⁹ Ro anihondumboanahi sihambo hoafehanini, se rando ni mandifimbo kaki pemindafi mehomo simogodühi pe-mayafi animbo tükündafoamboayafi," mehu.

Nindou düdi anihondumbofekoate-ayu ana awarindihombui

13 Rani-simboani nindou bidifiri ranai Sisasimbo rarihi hoafiyehiya, "Nindou Garirihündi bidifiri ai ninihondi hifokoaru Godimbo sihoundane Pairat ai hifokoamareapuri. Raniyo asu ahamundi hori ra ninihondi hori Godimbo saimbo hifokoamarundi rani bitapire mamakarimayo," masei. ² Sisas ai hoafiyuhi yahuya, "Rani-moatükuni tükümfefeyo ra se rarihi hohanimoyeyani ahei moaruwai hohanimbo ra Garirihündi bidifiri ranahei moaruwai hohanimbo ra ngasündeamboyo? ³ Wani, nga ro anihondumboanahi hoafehandüri, Se sihei hohanimbo ra didiboadofekoate-aye ana, munguambo siheimbo amboani yahurai tükündifendürimboe. ⁴ Asu nunguriyei 18 nindou Siroamihündi aheimbo nimoei wori hoandari piyowohü hifokoamareandüri rana? Se rarihi hohanimoyeyani, Nindou worinambo hifokoamareandüri ranahei moaruwai hohanimbo ra Serusaremihöndi bidifiri ahei moaruwai hohanimbo ra ngasündeamboyo? ⁵ Wani, nga ro anihondumboanahi hoafehandüri, se sihei hohanimbo ra didiboadofekoate-aye ana, munguambo se-amboani yifindeimboyei," mehu.

Nimi hisiyo rakoate ranahandi kafeefe hoafi

⁶ Sisas ai mami kafeefe hoafi wataporimbo-randühi yahuya, "Nindou mami ai ahandi wain nümbürambe süfuri nimindi ra hifimareandi. Raniyo süngunambo süfuri nimindi ra hisiyohüpo yahuhaya mahu, nga moai hisi mamamboani hoeireandi. ⁷ Raniyo asu nindou ranai ahandi nümbürambe ratüpuriyu-randeimbi ranahambo hoafiyundühi yahuya, 'Ro süfuri nimindi nda ngimi himbani sini himboyarihanda moai hisiyorandi, nga hitiboadowandi. Ai hisi-koate moani hoangire haya ningombo nümbüri hifi bidifiri gabudarandi,' mehu. ⁸ Nga asu ahandi ratüpuriyu-randeimbi ranai simbori hoafiyundühi yahuya, 'Ritifo, awi moani mami himbani ningo hoeireandühi animbo, nga hisimboyohüpo. Asu awi ro nimi rani-fikimi hifambi kakindihim bundiha, asu yafisühumi afümambe püpindihim hoeindiheamboyahim. ⁹ Randihe hoeindiheandane ngorü himbani ra hisindoani ana, aboed-ane, nga hisi-koate-ayo ana, hitifoefemboane,'" mehu.

Sisas ai moani ngoafimbo nimarimbo sihi nimorehi mami aboedimareandi

¹⁰ Sisas ai Suda-yafe moani nimarimbo si ranambe ahei rotu worambe yamundimareandüri. ¹¹ Raniyo ranihö nimorehi mami, 18 himbani ahandi fiambe

moaruwai nendi nimarimbo amoefoe semindi haya homarandi. Asu ahandi daboadi hamindi ra fare hayamboyo asu moai mbumundi botife ningorandi. ¹² Raniyo Sisas ai hoeireanda mayoa mborai mehundowa mahowa hoafiyundühi yahuya, "Me, hapoana angünimbomayafi ra aboedi anafi," mehu. ¹³ Sisas ai ahandiwami wari manande-andamboyo asu nimehünou mbumundi botife ningombo Godimbo aboed-ani yaho ngusüfo pamareri.

¹⁴ Raniyo Suda-yafe rotu wori hifandandeimbi bogori ranai nginindimayu Sisas ai moani nimarimbo sihi nimorehi aboedimareandi ranimbo. Nindou ranai hoafiyuhi yahuya, "Sapo 6 si-ane ratüpuriimbo siayo. Nga sapo aboedifembo ana, rani si animbo refemboyosi, nga moani nimarimbo si ana yowan-ane," mehu. ¹⁵ Adükari ai simbori hoafiyuhi yahuya, "Seana yimbu-yafambeimbi nindou-anemo! Asu se moai sihamundi burimakau asu dongi ra munguambo si asu moani nimarimbo sihi ranamboani wofi fufurihoundüri mburu hoe simindimbo sowandümondüri homo rundiyo? ¹⁶ Nimorehi ro aboedimariheandi, nda ai Abrahamindi nimor-ane, asu ahambo Satan ai 18 himbani kikihiramündi manüngu-ane. Asu ro ahambo moani nimarimbo sihi aboedambo-fembo ra ahinümbiyo." ¹⁷ Sisas ai yare hoafimayu-wamboemo asu ahandi hürütümbi-memo ranai amoaninggambomefundi. Nga asu bidifiri afindi megoro ranai aboedi moatükuni ramareandi ranimbo hihifi-hihifimaye.

Sisas ai hoari akidouhündi adükari tüküfembo kafeefe hoafi hoafimayu

(Matyu 13:31-32; Mak 4:30-32)

¹⁸ Sisas ai hoafiyuhiya, "God nginindi hifandarandi ra nungunahuraiyowa? Asu ro nungundihe yibobomandihea? ¹⁹ Ai rahuraiane, nindou mami ai ahandi nümbürambe mastet hoari hambomo nahurai akidou hifireandühani. Asu hoari akidou ranihöndi adükari tikoani nahurai ningowani, ndu ai raniwami ngeramborühi arihöndi," mehu.

Fufudogoyo-randeimbi moatükuni yis ranahandi kafeefe hoafi

(Matyu 13:33)

²⁰ Asükai Sisas ai hoafiyuhi yahuya, "Ro asükainda God nginindi hifandarandi ranahambo ninimoatükunifihim yibobomandihea? ²¹ Nimorehi ai fufudogoyo-randeimbi moatükuni yis semindi haya wambürambe fraua bubufoare mbura yis ra babifoareandani fufudogoyo hafo nahuraiane," mehu.

Nafitambe akidou nafi ho

(Matyu 7:13-14, 21-23)

²² Sisas ai Serusareminambo huhüyu munguambo adükari ngoafi asu akidou ngoafi aheimbo wataporimbo-marandüri hu. ²³⁻²⁴ Nindou ngorü ai Sisasimbo hoafiyundühi yahuya, "Adükari, yimbu mami nindou yangiri aboedambo-mandahindiyo?" mehuamboyo. Ai simbori hoafiyuhi yahuya, "Yipuri nafitambe akidou

ranambe kefoefembo hütihütindei, nga nindou afindi ai-amboani hütihüti-ndeimboyei ranambe kefoefembosi, nga ngirindei. ²⁵ Sünjunambo wori aharambüri ai yipuri papareandi ana, se weindani nimboeimbo yipurifihi pirako-pirako-ndihündühi animboya, 'Adükari, yipuri sübüdhawamuni,' mbiseimboyei. Nga simbori hoafindühiya, 'Ro moai siheimbo fifirihe-andüri,' asu 'Se nahani-hündamboyei?' mbüsümbui. ²⁶ Rananimbo se hoafindafühiya, 'Ro se-dibo sesi sahusifi hoe simindefi asu yihoefi ngoafi nafi hohü yamundowamuni marandi' mbiseimboyei. ²⁷ Asu ai siheimbo hoafindühi animboya, 'Ro moai siheimbo fifirihe-andüri, nga asu nahani-hündamboyei? Andai ragu, nga seana moaruwai hohoanimoyei rihündeimbanei,' mbüsümbui.

²⁸ Se arandeihü asu yahafi hitihündühi nimboeimboyei, nga Abraham, Aisak, Sekop asu Godindi hoafi hoafiyomo-rundeimbi ai God hifandarandi ranambe nimateimboyei, nga asu siheimbo ana ragu moeindani pindihirimboyei. ²⁹ Rananimbo nindou afindi ai hüfhamindi süfuwanipoedi, hanuwanipoedi, himbori yimbunipoedi ai God nginindi hifandarandi ranambe sesi fondikimi tükündahi nimateimboyei. ³⁰ Rananimbo nindou didiyei haponda adükarimboehindi aiana sünjunambo akidoumbo-ndahimboyei, nga akidoumboehindi aiana sünjunambo adükarimbo-ndahimboyei," mehu.

Sisas ai Serusaremimbo hipoambo-marandi

(Matyu 23:37-39)

³¹ Rani-simboani Farisi bidifiri ai sifomo Sisasimbo hoafiyomondowohü yahomoya, "Andai ndanühündambo ragu hafi, nga Herot ai sihambo hifokoe-fenimbo yahumboani!" mehomo. ³² Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, "Ngomo nindou sisindira randeimbi ranahambo hoafindimo, nga hapo sümbo ana ro moaruwai nendi fiambe nimateimbi raguanambo-riheandüri asu nindou aboedambo-riheandürühi anahi. Nga asu ngimi si animbo wandi ratüpuri ra moendindi-heamboyahi. ³³ Asu ro hapo, sümbo, asangu ranana nafi ngamboyahi. Nga sapo Godindi hoafi hoafiyurandeimbi ana ngiri amurühi hifokoandüwuri, nga Serusaremihü animbo hifokoandüwuriimboemo.

³⁴ Serusarem, Serusarem! Seana Godindi hoafi hoafiyomo-rundeimbi sihambo sowana koehefepura masinimo ra nimateimbo hifokoaroapuri arandi. Ro afindimbo sihafi nindou ranaheimbo kakaro hondi nimori gugureandüri mbanendi hoareharamindo nou mbanendi hoarehi-fendürimbo samboyahi, nga moai se yifiriyei. ³⁵ Haponda sihafi wori ranambe nini akidou-amboani yanggorikoate wori yanggiri hamindimboe. Ro hoafehanini, se ngiri hoeindi-hindirü, nga ngombo se wambo randihi hoafindeihüya, 'God ai aboedi-aboedi-mbiriramboane Adükarindi ndürinambo akusu nda,' mbiseimboyei," mehu.

Sisas ai nindou angünümbi aboedimariri

14 Moani nimateimbo sihi Sisas ai Farisi bogorindi worambe sesi sesimbo mahuwa nindou ahambo ndorüwuri himboari safühimarüwuri. ² Ranihü nindou mami yiriwari fiyuweimbi mamaru. ³ Raniyo Sisas ai Farisi nindou-yomo asu ahinümbi hohoanimbo fifirundeimbi-yomo ahamumbo hoafiyuhüya, "Moani nimateimbo sihi ra nindou aboedifemboyo asu yowaniyo?" mehu. ⁴ Nga asu ai moai ahandi hoafi simbori hoafiyomo. Raniyo asu Sisas ai nindou ra serümündü aboediriri mbura koamaritherü.

⁵ Sisas ai ahamumbo hoafiyupurühiya, "Sihamundi nimoriyo asu burmakauyo ai moani nimateimbo sihi feamongoambe pirayo ra nimai hümandihouyo asu wanimandiyo?" mehu. ⁶ Raniyomo asu moai ahambo simbori hoafiyomondo.

Se yowani sihafi fimbo roana ndorihehe-andeimb-anahi yahopoani

⁷⁻⁸ Sisas ai hoeireapurane nindou sesi sesimbo hoafimayua tüküme fundi ranai nimateimbo aboedi hamindiwami nimateimbo hohoanimbo-memonda yare hoafiyuhüya, "Nindou ngorü ai sihambo nimateimbo semindambe sesesimbo hoafinduanü ngafühi ra se nimateimbo aboedühi ndowandimboyafi, nga nindou ndorihoeimbi ahambo amboani hoafiyomondowohüpo. ⁹ Nindou sihafanimbo yiboboambo hoafimayupira mahafani ranai düdü sihambo hoafindühiya, 'Nindou ndanahambo sihafi-mayo fondi ra sabado,' mbüsümbui. Randifiyuwani asu se amoaningindafi mbunda ngafi bidifirani fondiwami nimateimboyafi. ¹⁰ Nga sihambo hoafindeiani ngafühi ra fondi sapo akidou yahuringoahuri safi-mayo raniwami animbo nimateimbi. Rananimbo sihambo hoafimayunina mahafi ranai ngu hoeindeaninani wani hoafinduhüya, 'Wandafi, fondi aboedühi ndaniwami sühüfi nimateimbi,' mbüsüwani asu bidifiri amuri mafandihindi ranai sihambo nindou adükar-ani mbiseihü ahinindeimboyei. ¹¹ Nindou didiyei ai ahei fi botarihindi ana, God ai hifinambo-ndearümbui. Asu nindou didiyei ahei fi hifinambo-arihindi ana, God ai aheimbo botindearümbui," mehu.

Se takini ndowandimboyafi

¹² Sisasimbo nindou hoafimayundoa mahu ranahambo hoafiyundühi yahuya, "Hüfinimboyo asu nimateimbo sesesimbo ra, se yowani sihafi ngunindi, fikiminindi, boagiri, sihafi napo afindeimbi wandafi aheimbo yanggiri mborai yahopoani. Asu simbori amboani ngorüsimboani hoafindeiani ngafani sesi ndahünimboyei. ¹³ Ranamboasi, nga se sesesindafühi ra napo-koate-yeimbi, fi moaruwaiyeimbi, tijari moaruwaiyeimbi asu himboatihariyeimbi aheimbo animbo mborai mbisafi. ¹⁴ Rananimbo God ai sihambo aboedi-aboedindea-ninimbi, nimateimbo sapo aiana napo-koate-wambo asu ngiri simbori nini nde-

hindi. Nga aboedi nindou ai yifihündi botiyahindi simboani God ai takini daganinimbui.”

**Sisas ai nimorehi semindi simboani sesesimbo kafeefe
hoafi hoafimayu**
(Matyu 22:1-10)

¹⁵ Mami simboani nindou mami sesi fondiwami Sisas-dibo nimarumbo God nginindi hifandarandi ranambe nimareimbo seses-ayei hoafi ra himboriyu haya hoafiyundühi yahuya, “Nindou ranai hihifi-hihifimbeyei-amboane,” mehuamboyu. ¹⁶ Sisas ai hoafiyundowohü yahuya, “Nindou mami ai afindi sesesimbo hohoanimoyu haya nindou afindimboya ‘Mborai’ mehupuri. ¹⁷ Mami munquambo sesi sindi nafiramindoani ahandi ratupuriyu randeimbimbo hoafiyundowohü yahuya, ‘Nindou ro hoafimehapuri ranahamumbo sowana hafi hoafiyafipurühi animboya, ‘Mborai, munquambo sesi sindi nafiramindimboane’ mbisafi.

¹⁸ Nga asu munquambo nindou ranai moeimbo ngiri didefi mehomo. Nga ngorü ai boatei hoafindühiya, ‘Ro hifi pemiya heheambo wamboanahi nga hoeindihea samboanahi asu ro ngiri didihi,’ mehu. ¹⁹ Ranikimi ngorü ai hoafinduhüya, ‘Roana burmakau 10 ratupurimbohünda pemiya heheambo wamboanahi nga randihe hoeindihea samboanahi, nga asu ro ngiri didihi,’ mehu. ²⁰ Asu bidifiranambo nindou-mayu ranai hoafiyuhi yahuya, ‘Ro ana hapondani yanggiri nimorehühi-yahe heheambo wambo ngiri didihi,’ mehu.

²¹ Raniyo asu ahandi ratupuriyu-randeimbi ai hihirifi hüfu ahandi bogorimbo nindou ai yiboaruko-memo ranahambo hoafimayundo. Raniyu asu bogori ai ngusüfoambe moaruwaiyuhü hoafiyuhiya, ‘Nimehünou asukai ngafi munquambo adükari nafihü asu munquambo akidou nafihü, napo-koate-yeimbi, fi moaruwaiyeimbi, yitijari moaruwaiyeimbi asu himboatihari ra fufondandifindüri dügüfi,’ mehu ²² Süngunambo ratupuriyu-randeimbi ai hoafiyundowohü yahuya, ‘Bogori, ro ramariheandi se hoafimayafi süngu, nga awi fondi aninggo,’ mehuamboyu. ²³ Ahandi bogori ai hoafiyundowohü yahuya, ‘Ngafi tükündafo hawa akidou nafi asu nimambe nafi ngafühi hoeindowandürühi ana hüti hoafindafani mbüsühüsi-amboane. Rananimbo wandi fondi ra simongori-mbeyowamboane. ²⁴ Ro nindou weangurühi hoafimehapuri ra ngiri didai-amboani wandi-mayo sesi ra apindeandi,’ mehu,” Sisas ramehu.

**Nindou düdi ai Sisasimbo süngufembondühi ana
ndonde hohoanimondu hoeindeandühi animbo**
(Matyu 10:37-38)

²⁵⁻²⁶ Nindou afindi ranai ahandi süngu tümareandamboyu asu aheimbo hihirifi hoafiyundürühi yahuya, “Nindou düdi ai wambo süngureandirühi asu ahandi hondafindi, nimorehi, nimori, akohoandi rehimami aheimbo asu ahandihoarimbo amboa afindi hohoanimoyuhü wambo akidou-yanngiri hohoanimoyu ana, nindou ranai wandi süngureandeimbi-yupoani. ²⁷ Nin-

dou düdi ai wandi süngunambo ahambo tinjirifo afindi tükefeyo ranahambo moanane yahu nginindi niy-gokoate-ayu ana, ai wandi süngureandeimbi-yupoani.

²⁸ Sapo se afindi hoandari worimbombo hohoanimoyafi ra weangurühi nimandifi hohoanimondafi nüngunümbi kakinambo wori nda moendimandihini mbisafi hohoanimondafi hoeindowandühi animbo randowandi. ²⁹ Asu refekoate-ayafi ana, se kambohoani yanggiri fondo hiniingindo hawa asu moendifekoate-ndafani bodimondi ai sihambo tiri-foefe hoafi-ndahüninimboyei. ³⁰ Ai randihi hoafindeihiya, ‘Nindou nda worimbo-marandiyosi, nga moai moendireandi,’ mbiseimboyei.

³¹ Adükari bogori nindou ngorü ai adükari bogori ngorü-dibo yifiarimbo hohoanimoyu ana, ai nimandü hohoanimondu hoeindeandühi animbo rambüfiyuwamboane. Ai nimandü hohoanimondu hoeindeandühi animbo 10,000 ami ra 20,000 ranahambo wangeimandiyo. ³² Asu ngirinduhü ana, bogori ngorü ai anguniyuambe animbo nindou ngorü koandiheirani nimai hu hoafiyuwani asu aboedi-aboedi-mbeyafine-andamboane. ³³ Mami rahuraiane se munquambo moatükuni ranahambo ambe yahokoate-ayafi ana, ngiri se wandi süngurwandiri-randeimbi tükündafoandi,” mehu.

**Sisasimbo anihondumbo-fimbi nindou ana sor nami
nahurai-ane**

(Matyu 5:13; Mak 9:50)

³⁴ Nami ana aboed-ane, nga nami ra budesowani aparikoate-ndoani ngiri ahandi aparai ra koadürü koadüründife hiniingindifeyo, nga wani. ³⁵ Nami moaruwai yahurai ana ngiri nümbürambeahindi sesi ranahambo fandihendani aboedi tükündifeyo. Asu ngiri hihamoe awai bitapindihu nümbürambe digehundi, nga wani. Nga nindou ai moani pindihimboyei. Se didiyei himboambeimbaye ana, ndondihi himborindei.

**Sisas ai sipsip mami mafarihoayo kafeefe hoafi hoafi-
mayu**

(Matyu 18:12-14)

¹⁵ Takis kaki sowandümo-rundeimbi-yomo asu nindou ai ranahamumbo moaruwai-anemo aseiraniyomo ai munquambo sinimo Sisasindi hoafi himbori-memo. ² Raniyomo Farisi asu ahinümbi hohoanimoyamundu-rundeimbi ai momori hoafiyomondühi yahomoya, “Hoeiru, nindou ndanai moaruwai hohoanimoyomondeimbi sepurimündü hiniingireapuri mbura asu nimarü aibabidi sesi sowasümo arundi,” mehomo

³⁴ Raniyu Sisas ai rani kafeefe hoafi ra hoafiyupurühi yahuya, “Nindou mami ai ahandi 100 sipsip moangui fandandeimbi-hündi asu mami ai afarihoayo ra nüngumandüfia? Ai amuri 99 ranaheimbo rande hiniingindeirani wafuwami wohi dagüdi wakindihindani animbo asu ngorü mafarihoayo ranahambo kokonda wakindeambui. ⁵⁶ Nindou ranai sipsip mafarihoayo-mayo ra kokora hoeiareandi ana nindou

ranai ahandi sipsip ranahambo afindi hamindi hihifi hihifindühi warambuhiwami nande ndemündü haya ngoafina ngumbui. Rananimbo ahandi ngunindi asu woriyumbu-rineandeimbi ranaheimbo hoafiyuhiya, 'Se robabidi hihifi-hihifindei, nga ro wandi sipsip mafarihoayo ra asukai hoeiriheamboanahi,' mehu. ⁷ Ro hoafehandüri, mare yahurai-animbo nindou düdi ai moaruwai hohoanimbo hiningire haya aboedi hohoanimoyu ana, sünambe afindi hamindi hihifi-hihifi animbo tükündifemboe. Nga asu nindou 99 aboedi hoanimoyeimbi aheimbo ana ngiri yahurai hamindi hihifi-hihifi tükündifeyo," mehu.

Kaki mafarihoayo kafeefe hoafi

⁸ "Nimorehi mami ai 10 kaki ambeimbi sepurimindoane asu mami pimayu. Rananimbo asu ram yimunde mbunda yihoarindo wakindeandühi kokonda hoeindeamboe. ⁹ Ai kokora hoeireandühi ahandi ngunindi asu woriyumbu-rineandeimbi ranaheimbo hoafiyowohü yahoya, 'Se robabidi hihifi-hihifindei, nga ro wandi kaki mafarihoayo ra hoeiriheamboanahi,' meho. ¹⁰ Mare yahurai animbo, nindou moaruwai hoanimoyumbü ai moaruwai hohoanimbo hiningire haya aboedi hohoanimoyu ana, Godindi sünambeahindi nendi ai hihifi-hihifi-ndimboemo," mehu.

Nindowenihi nimori ngoafi hiningire anguni mahu kafeefe hoafi

¹¹ Raniyu Sisas ai hoafiyuhiya, "Nindou mami ai nindowenihi nimori yimbumarapiri. ¹² Asu akidi nimori ai afindambo hoafiyuhiya, 'Napo sapo wambombuimbimayo ra ndawandiri,' mehu. Raniyo asu afindi ai napo ra nimori yimbumbo yibobomareapiri.

¹³ Raniyu asu moai amitata akidi ai ahandi napo ra sagadüri mbura ranifihindi kaki ra semündü mbura anguni ngorü hifina mahu. Ranühi ahandi munquambo kaki mamikare mbirimafoareandi. ¹⁴ Ahandi munquambo kaki ra mbirifoare hayamboyuane asu rani hifihü sesi waniyowohü asu nimori ranai worambe nini kikefoefekoate-yuhü wembombomayu. ¹⁵ Raniyu ai hu nindou mami ngoafi aharihündi ahandi ratüpuriyu randeimbimbo-mefiyuwa asu nümbürina koamariheira moatei ginirinambo moanguimbo mahu. ¹⁶ Asu nimori ranahambo nindou ngorü ai-amboani moai sesi sagado raniyo wembomboyuhü nimi hisi hipiri moatei masahüsi ra sesimbo hohoanimoyu.

¹⁷ Asu süngunambo ndore hohoanimoyuwa mayowamboyu, 'Wandi apendi ratüpuriyomo-rundeimbi aiana sesi afindi mbasihoemo. Nga ndanihü animboahi nda ro wembombo yifimbo yanggir-ayahi.

¹⁸ Ambe-hoango, nga ndühi hiningindithe hehea nga apembo hoafindahandowohü animboya, "Ape, ro sihambo asu Godimbo moaruwai hohoanimoyahapirimboanahi. ¹⁹ Hapondani ana ro nindou aboediyahipoani, nga ngiri se wambo wandi nimori mbisafindiri. Nga moani se rando hiningindowandira

sihafi ratüpuriya rihandeimbi nahurai tükündaheamboane," mbisamboya, mehu. ²⁰ Raniyu asu nimori ranai ranihü hiningire haya ahandi afindi sowana ndamefiyu. Ai anguni ngahi sünambe afindi ai hoeirirühi ahandi nimori ranahambo hipoambomariri. Raniyu asu afindi ai pipiyu hüfu wari kafoariri haya wakikihimaru.

²¹ Nimori ai hoafiyuhiya, 'Ape, ro moaruwai hohoanimoyamboanahi sihambo asu Godimbo amboani. Nga hapondani ana ro nindou aboediyahipoani, nga ngiri se wambo wandi nimori mbisafindiri,' mehuamboyu. ²² Asu afindi ai ahandi ratüpuriyomo-rundeimbimbo hoafiyuhi yahuya, 'Nimehünou hoeari aboedi sowandümo sifomo yihuruwuri. Asu warambeahindi moatükuni kikifoarüwuri, yiri hoeari güdündo. ²³ Asu burmakau nimori safeimbi maningo ra hifokoandu mandu houmbo animbo dagudifihümü hihifi-hihifi-ndefomboane. ²⁴ Wandi nimori nda yifimbomayuyosi, nga asu yanggiri haponda anüngu! Ai mafarihoayuyosi, nga haponda hoeiarihuri,' mehu. Raniyo ai sesesiyomondühi hihifi-hihifimemo.

²⁵ Asu amongo nimori ai nümbürambe nüngu mbura worikimi huane gita hoafiyowohü heirümemo ra himborimayu. ²⁶ Raniyo asu ratüpuriyu-randeimbi mamimbo düdurirühi yahuya, 'Ninimboe ndana?' mehuamboyu. ²⁷ Asu ratüpuriyu-randeimbi ai hoafiyundowohüya, 'Sihafi amond-ai aboedi tüküme fiyu, nga ranimboyo ape ai burmakau nimori mami safeimbi hifokoare mande hayambo sahusifühi hihifi-hihifayefi,' mehu. ²⁸ Raniyo asu amongo ai nginindirühi moai sesesi-mayei ranambo hu, nga wani. Raniyo afindi ai hu sesesi ranambe hombo hütihüti-marüri. ²⁹ Asu amongo nimori ai afindambo yare hoafiyundowohüya, 'Ro sihambo afindi himbani moani ratüpuriya rihandeimbi nahurai hoafi himboriyahühi fariheheanini marihandi. Nga se moai wambo wandi wandafi babidimbo hihifi-hihifiyohü sesesimbohünda meme nimori amboani sawandi. ³⁰ Nga sihafi nimori ranana, sihafi-mayo kaki ra nimorehi wosihofori hohoanimoyei rihündeimbiyei-fihimoi moendire haya tüküme fiyuane asu ahambo burmakau nimori safeimbi ra hifokoaro mamandowando,' mehu.

³¹ Asu afindi ai hoafiyundowohü yahuya, 'Nimoakidou, se ro-dibo manimbafanesi, nga munquambo moatükuni wandi-mayo ra sihafane. ³² Sihiri hihifi-hihifi-ndefomboane nimboe sapo sihafi amond-ai yifimbo-mbuimbijusi, nga asu haponda yanggiri tüküfi anüngu. Asu ai mafarihoayuyosi, nga haponda hoeiarihuri,' mehu," Sisas mehu.

Anihondü aboedi hamindi napo

16 Sisas amboani ahambo süngurü-rundeimbimbo hoafiyupurühi yahuya, "Nindou mami ai napo afindimbiyu hayamboyu asu ahandi napo ra hifandimbo nindou ngorü serümundü hiningimariri. Raniyomo asu nindou bidifiri ai nindou ranahambo papihofirirühi yahomoya, 'Bogori, sihafi napo ra mbirimafoareandi,' mehomondo. ² Raniyu asu napo afinde-

imbi-mayu ranai ahandi napo hifandandeimbi bogori-mayu ranahambo mborai yahundo hürüheirü mbura düdurirühi yahuya, 'Hoafi ra nünjuriyo ro sihafi ratüpuri ranahambo himborimayahi? Nga se ngafi wandi kaki raninambo nini ratüpuriyo ramarowandi ra sürü papinda ndawandi, nga ngiri se wandi napo hifanda-randeimbindafi,' mehu.

³ Raniyo asu ratüpuri hifanda-randeimbi-mayu ranai aimbo hoafiyuhiya, 'Ro nünjgumandahe wandi bogori ai ratüpuri ranambeahindi raganambo-areandiri ra? Roana hifi hirimbo nginindiyahipoani asu aheimbo moako-moakombo amoanijgimboanahi. ⁴ Ro fifiriheamboanahi nine-moatükuni süngufeyowani nindou ai wambo semindindiri worinifendirimbo ra,' mehu. ⁵ Raniyo napo hifandandeimbi-mayu ranai ahandi bogorindi kaki masowandümo ranahamumbo mborai yahupuri hümarihupuri. Asu weangurühindidi-mayu ranahambo düdurirühi yahuya, 'Se nünjunümbiyo wandi bogorindi-mayo kaki masowandifi?' mehundowamboyo. ⁶ Asu ai simbori hoafiyundowohü yahuya, '100 adükari hipiri weriyo,' mehuamboyo. Asu napo hifandandeimbi ai hoafiyuhi yahuya, 'Nimehünou sihafi ndüri paiaroweimbi pepa ra ndowandifi hawa 50 adükari hipiri pandowandi.' ⁷ Asükai ngorumbo düdurirühiya, 'Se ra nünjunümbiyo masowandifi?' mehundowamboyo. Asu ai simbori hoafiyundowohü yahuya, '100 bek witiyo,' mehuamboyo, asu hifandirandeimbi ai hoafiyundowohüya, 'Sihafi ndüri parundeimbi pepa ra sowandifi hawa 80 bek pandowandi,' mehu.

⁸ Raniyo asu napo afindeimbi-mayu ranai anihondumbo hoafikoate hifandirandeimbi-mayu ranahambo hoafiyuhi yahuya, 'Se nini-moatükuniyo sihambo süngunambo tüküfemboayo ranahambo wudipoaporu hohoanimoayafi ra aboed-ane,' mehu. Nga ro hoafehapuri, nindou ai hifinindi moatükunimbo hohoanimoeyei arihündi ranai diboadorihoeimbi nahurai-anei, nga rananei asu nindou sürühehindeimbi ranaheimbo süngunambo nini-moatükuniyo tüküfemboayo hohoanimo ra ngasündarihindüri.

⁹ Ro siheimbo hoafehandüri hifi ndanihündambo kaki napo rani süngumbo se nimorehi nindowenihi babidi ngunindimboehindi, nga süngunambo kaki semindimbo ra munguyoambe siheimbo ndemündündüri worinindeirani asu se koadürümbo koadürümbo nimanideimboeyei.

¹⁰ Nindou düdi ai akidou moatükuni ndore hifandarandi ana, asu adükari moatükuni amboani ndonde hibandambui. Nga asu ai akidou moatükuni ndofe hifandikoate-ayu ana, asu ngiri adükari moatükuni amboani ndonde hibandandi. ¹¹ Asu se kaki napo hifi ndanihündambo moaruwai ra ndofe hifandikoate-ayei ana, asu se ngiri napo hondü ra hibadihündi. ¹² Se nindou ngoründi napo ndofe hifandikoate-ayafi ana, asu se ngiri napo sihei hondü ra ndondihi hibadihündi.

¹³ Nindou ngorü ai ngiri yimbu bogori nindouyafandi ratüpurümbi nünju. Nga nindou ranai ana bogori ngorü ranahambo moaruwaimbo-ndirühi asu ngorü

bogori ranahambo ngusüfo pandirümbui. Se ngiri kakimbo ratüpuri asu Godindi ratüpuri yiboboambo ngusüfo pandowapiri."

Sisas ai ahinümbi asu nginindi God hifandarandi ranahambo hoafimayu

(Matyu 11:12-13; 5:31-32; Mak 10:11-12)

¹⁴ Farisi nindou, kakimbo yanggiri ngusüfo parundeimbi-memo, ranai rani hoafi hihimboriyomo houmbo asu Sisasimbo tikifinambo-maruri. ¹⁵ Ai simbori hoafiyupurühi yahuya, "Seana nindouyei himboahü aboedi himboyomondühanemo, nga God ana sihamundi hohoanimo ra fifireapurimbo-ani. Nine nindouyei himboahü aboedi hamindayo ra Godindi himboahü ana moaruwai hamindane.

¹⁶ Mosesindi ahinümbi hohoanimo asu Godindi hoafi hoafiyomo rundeimbi-yomondi hoafi ra watorimboru sinimombo asu Son ai tüküfi nünjuambe kaimayo. Nga Son nünjuambe peyo haya asino ndanana God nginindi hifandarandi aboedi hoafi ra munjuambo ngoafi tükefeyo. Ranane asu God hifandarandi ranambe kefoefembo munjuambo nindou ai hamindi tütüngarihendi. ¹⁷ Hifi sünü ranai munjundimboe, nga Godindi-mayo ahinümbi hohoanimo ranana ngiri akidou-amboani awarindihoeyo."

Nimorehi semindhünda hiningifembo yamundife hoafi

(Matyu 5:31-32; 19:9; Mak 10:11-12)

¹⁸ "Nindou düdi ai ahandi nimorehi hiningire haya asu ngorü asemündu ana, ai moaruwai wosihofori hohoanimoymumbo-ani. Asu nindou düdi ai nimorehi horombo ahandi nindowenihi ai moei yahumbü asemündu ana ai-amboani moaruwai wosihofori hohoanimoymumbo-ani."

Napo afindeimbi asu Rasarusi-yafandi hoafi

¹⁹ Sisas ai hoafiyuhi yahuya, "Nindou mami ai kaki napo afindeimbiyu haya asu ai hoeari aboedi-aboedi yihuruyu haya munjuambo si sesi aboedi sesühi nimarü marandi. ²⁰ Nindou mami napo-koate ahandi ndüri Rasarus ai ahandi fi masimeyi yanggiryu haya napo afindeimbindi yipuri nafitambeihü nimarü marandi. ²¹ Ai napo afindeimbindi-mayo sesi fu fondiwaminindi pindoani dagadi yahuayamboyo ramefiyu. Raniyo asu yafori ai hei ahandi masimeyi ra mongoarühi marihündi.

²² Süngunambo Rasarus ai yifimayuamboyo asu sünambeahindi nendi ai sowaründümo hafomo Abrahami-dibo hiningimarüwuri. Asu napo afindeimbi-amboani yifimayuwa hifi kamarihori. ²³ Asu yifiafi ngoafihü napo afindeimbi-mayu ranai asübusi afindi masemündu. Asu ai himboyuane anguni goagu Abraham ai Rasarus parümündü haya manimbafani. ²⁴ Ai hoafiyuhiya, 'Abraham, wambo hipoambo-rowandiri! Se Rasarus koarihaworani hoe warü foare hüramündi

süfo wandi amindasümo kusimbireandiri, nga wambo hai hüfinambo mungunambo-arandiri,' mehu

²⁵ Abraham ai hoafiyuhi yahuya, 'Wandi nimori, se yangiri nimbafambe aboedi moatükuneimbi-mayafi, nga asu Rasarus ai moaruwai mamaru. Nga asu ai haponda ndanihü aboedi mamaruwa asu se asubusi asowandifi. ²⁶ Ngorü-moatükuni ra ai hoe apoari afindi mbusümondühi kikireamunimboane, nga ngiri didai badihoei ndühi düfu asu ngiri didai badihoei rühi düfu,' mehu.

²⁷ Asu napo afindeimbi ai hoafiyuhi yahuya, 'Ape, refe ana Rasarus koandihaworani apendi worina mbihuwamboane. ²⁸ Ro hondahüfeimbi akohoandembi-anahi rananimbo Rasarus ai hoafinduanü asubusi afindi semindi nafi kosikoate-mbeyomo-ndamboane,' yahuya hoafimayu. ²⁹ Abraham ai hoafiyuhiya, 'Ai ana Mosesindi-mayo ahinümbi hohoanimo asu Godindi hoafi hoafiyomo-rundeimbi sürü papimarundi ra hoeindundühi fifirindumboemo.' ³⁰ Napo afindeimbi ai hoafiyuhi yahuya, 'Wani, Ape Abraham! Nindou düdi yifihündi ahamumbo sowana ahu ana, ai ahamundi moaruwai hohoanimo ngorü süngundundühi asu anihondumbo-ndumboemo.' ³¹ Abraham ai hoafiyundowohü yahuya, 'Asu ai Mosesindi hoafi himborikoate-yomo, Godindi hoafi hoafiyomo-rundeimbi-yomondi hoafi himborikoate-ayomo ana, asu ngiri nindou yifye-imb-yei hoafi amboani himborindomo,'" mehu.

Moaruwai hohoanimo ai anihondumbofe hohoanimo hifinambore arandi

(Matyu 18:6-7; 18:21-22; Mak 9:42)

17 Sisas ai ahambo süngrurü-rundeimbimbo hoafiyupurühi yahuya, "Awi süngunambo mamikarambo moatükuni moaruwai tükündifemboe asu rani süngumbo wambo nimorehi nindowenihi ai moaruwai hohoanimondeimboyei. Hipoanimoembo-imbouane nindou düdi nimorehi nindowenihi ranahe-imo rareandani moaruwai hohoanimoaye. Nindou ranahambo ana moaruwai hamindi animbo tükündifemboe. ² Asu ai rareandani nimori akidibou ndanai moaruwai hohoanimoaye ana nindou ranahambo amindasümoambe nimoei hondi wofifih kife mburimbo hoe hohoeambeahi pifyuwani hanü yifimbo ra aboed-ane. ³ Ranimbo-hündambo animbo se hibadihumbo. "Asu sihafi wandafi ranai moaruwai hohoanimonduanü se ahambo hoafindafühi, sihafi moaruwai hohoanimo ra hiningindowandi mbisafindo. Asu ai ahandi moaruwai hohoanimo ra hiningindeandani ana, se ahambo amboawi mbisafi. ⁴ Asu nindou ranai sihambo mami sihi 7-mbo moaruwai hohoanimo-yu mbura asukai 7-mbo hu sihamboya, 'Karihasi, ro sihambo moaruwai hohoanimo-mayahanini,' ehu ana, ahandi moaruwai hohoanimo ra amboawi mbisafi," mehu.

Anihondumbofe hohoanimo

⁵ Ahandi hoafi sowandümo homorundeimbi ranai Adükariimbo hoafiyomondühi yahomoya, "Se rarowan-

dani yihoeft anihondumbofe ra afindimbeyo."

⁶ Mehomondamboyu asu Adükari ai simbori hoafiyupurühi yahuya, "Asu sihamundi anihondumbofe ranai mastet hoari nahurai akidouayo-amboani se nimi ndanahambo hoafindimondühi animboya 'Firihoefi hawa ahasihari kameihi hafimbo hoe hohoeambe nimbafi,' mbisimondani asu nimi ranai se hoafimemo süngu randifemboe," mehupuri.

Ngorü nindoundi ratüpuriyu-randeimbindi ratüpuri

⁷ Sisas ai hoafiyuhi yahuya, "Nindou mami seam-beahindi ai ahandi ratüpuriyu-randeimbi ranai ngu nümbürambe hifi hirindu asu sipsip hifandinda mbundambo asukai worinambo düduwani, ai hoafindundowohüya, 'Nimehinou sinift nimarifimbo sesi sowasift,' mambüsindoyo? ⁸ Wani, nga ahambo animboya, 'Wandi boatei sesi ra didiboadondo ndao hawambo animbo asu se hoeari güdo mbunda nimanidift hibadandirani ro boatei sesi dagadi hoe ndimindahaimbo nimanidihani animbo asu se sihafit sesi ra süngu dowadift,' mbüsümbui. ⁹ Asu bogori nindou ranai ahandi ratüpuriyu-randeimbi nindou ranahambo hihifimandüriyo ahandi hoafi himboriyuhü süngumareandi ranimbo-hünda? Wani. ¹⁰ Ranimbo-hündamboane se-amboani God ai hoafimayu ra mungu ratüpurayomo ana se randu hoafindimondühiya, 'Roana aboedi ratüpuriyefi rihundeimbiyefipoi, nga rani ratüpuri ranana yihoeftimbo ratüpurindimo yahu hoafimayu raniyo ratüpurimayefi,' mbisimo."

Sisas ai mimanitho masimeimbi nindou 10 aboedimareapuri

¹¹ Sisas ai Serusarem ngoafina yare huhuyu Sameria asu Gariri-yafe hifi yipupuiambe nafi mahu. ¹²⁻¹³ Ai hu ngoaft mami ranihü tüküfiyuwane, nindou 10 mimanitho masimeimbi ranai homo ahambo nafini hoeimarüwuri. Ai anguni ninggomombo raru minggiyomo hoafiyomondühi yahomoya, "Sisas! Nindou Adükari! Se yihoeftimbo hipoambo-rowamuni," mehomondo. ¹⁴ Asu Sisas ai ahamumbo hoeireapurühi hoafiyupurühi yahuya, "Se ngomo Godimbo sesi sihou-rundeimbi ahamumbo animbo sihamundi fi ra nafuindimondani animbo asu ai tumbürupuramboane," mehu. Ai nafi homondane ahamundi fi ranai asukai aboedi tükümeffeyo.

¹⁵ Asu nindou mami ahamundi mbusümo ranai hoeireandani ahandi fi ranai asukai aboedi-mayowamboyo, ngoafinambo hihirifi huhü puküna hoafiyuhi Godimbo aboed-ani mehu. ¹⁶ Nindou ranai hu Sisasindi yirikimi piyu yangurumbo hihifimarüri. Nindou ranai ana Samariahündiyu. ¹⁷ Sisas ai nindou ranahambo hoeiriri haya hoafiyuhi yahuya, "10 aboedimayafundi. Nga asu ngorü 9 ra nunguyafunda? ¹⁸ Asu nimboe nindou ngorü sirambeahindi mami ndanai yangiri süni Godimbo hihifarüra?" ¹⁹ Asu Sisas ai nindou ranahambo hoafiyundowohü yahuya,

"Botiyafu hawa hafi, nga sihafi anihondumbofe ranaiyo aboedambo-mareanini," mehundo.

Nindou Hondü ranai weindahi tükündüfimbui
(Matyu 20:23-28; 24:37-41)

²⁰ Farisi nindou ranai Sisasimbo düduyafundühi yahomoya, "Nüngusumboani God nginindi hifandarandi ra tükümandifea?" mehomondamboyu. Asu Sisas ai simbori hoafiyupurühi yahuya, "God nginindi hifandarandi ranai tüküfemboayo rani-moatükuni nafuimbohünda ngiri nini-moatükuni tükündifeyoani nindou ai ahei himboarinambo hoeindihindi. ²¹ Ai ngiri randihi hoafindeihya, 'Hoeirihia aiana ndani,' mbisei asu 'Goagu ra' mbisei. Nimboe, sapo Godindi nginindi ranana sihei mbusümo-ane engoro."

²² Raniyo asu ahambo sünggurü-rundeimbimbo hoafiyupurühi yahuya, "Sünggunambo rani-moatükuni ranai tükündifemboe, rananimbo se Nindou Hondü si ra hoeifembo afindi hohoanimbo-ndimboemosi, nga se ngiri hoeindundi. ²³ Rananimbo sihamumbo hoafindeihya, 'Hoeiru, aiana goagu anüngu ra' mbisei asu 'Hoeiru, aiana ndanüngu,' mbiseimboyei, nga se yowani anihondumbofeihü ho kokopoani. ²⁴ Sapo wabürüsi ranai sünü ngorü himborani tüküfe haya ho ngorü himborani kararamindo, yahurai animbo ndimboe Nindou Hondü ai ahandi tüküfembo sihi ra. ²⁵ Nga asubusi afindi boatei ndemündi mbundambo asu nindou ndani simboani animboei ranai ahambo daboadi hihirindihori mbundühumbo-ndeiani animbo ndimboe.

²⁶ Horombo Noa nünguambe ramefeyo yahurai animbo Nindou Hondü ranai tüküfemboyuambe-amboani randifemboe. ²⁷ Sapo Noa nünguambe nindou afindi ranai sesi sahüsi, hoe simindei, nimorehühiyafu, anamindühiyahi raraorühi heimbo mami bidifiranambu sihi Noa ai botambe mafarifiyu-wamboyo hohoambu afindi ranai kosowohü nindou ra hifokoako-mafoareandi.

²⁸ Horombo Rot nünguambe ramefeyo yahurai animbo ndimboe. Muñguambo nindou ranai sesi sahüsi hoe simindei, napo pemiyei, kaki semindimbo koarithehi, nümbürü hifirihia, worimborühi raraomarihündi. ²⁹ Nga Rot ai Sodom ngoafi ra hiniñgire haya hu simboani hai asu sarfa nimoei ranai hoe nahurai sünambeahindi pütapiyowohü muñguambo nimorehi nindowenihia hifokoako-mafoareandüri.

³⁰ Mami yahurai animbo Nindou Hondü ranai weindahi tüküfi simboani amboani randifemboe. ³¹ Rani-simboani nindou ngoafihü amaru ranai ngiri kebuai ahandi napo worambe engoro ra ndemündu. Asu mami yahuraiane nindou nümbürambe anüngu ranai ngiri ahandi worinambo hihirindüfi ngu. ³² Sapo Rotindi nimorehimbo tükümeffeyo ra se hohoanimondimo. Ai hihirife ngoafi hoeimareanda yifimayo.

³³ Nindou didiyei ahei yanggiri niñgo ranahambo afindi hohoanimoyeihi kikiharihümündi ana, awarindihomboe. Nga nindou didiyei ahei yanggiri niñgo ranahambo afindi hohoanimokoate-ayei ana, aboedambo-ndifem-

boe. ³⁴ Ro sihamumbo hoafehapuri, nindou yimbu ranai mami fondiwami guguiyafani apafani ra God ai ngorumbo nderümündühi ngorü rande apofondiwami digeirümbui. ³⁵⁻³⁶ Nimorehi yimbu ranai mbanii hirayafe ra God ai ngorumbo ndemündühi ngorü rande hinñgideambui," mehu. ³⁷ Sisasimbo sünggurü-rundeimbi ai düdurüwurühi yahomoya, "Rani-moatükuni ra nahü tükümandifea?" Asu Sisas ai simbori hoafiyupurühi yahuya, "Yifinimoko yanggorowohü ana, koaheimb-ane hei sahüsi arihündi," mehu.

Nimorehi kai asu yibobore-randeimbi-yafe kafeefe hoafi

18 Sisas ai ahambo sünggurü-rundeimbimbo didibafiferambo yiboaruko-ndimboemo yahu haya kafeefe hoafi mami yamundife-purimbohünda hoafimayupuri. ² Sisas ai yare hoafiyuhi yahuya, "Mami adükari ngoafihü nindou yibobore-randeimbi mami ai manüngu. Aiana moai Godimbo yihimboyo asu nindoumbo afindi hohoanimoyu randi. ³ Raniyo adükari ngoafi ranihü nimorehi kai niñgo haya ho nindou yibobore-randeimbimbo huti hoafiyondo randühiya, 'Wandi hürütümbi ai wambo hürutarandiri, nga se wambo hoafi yibobofe ra farihawandiri,' meho.

⁴ Gedühi safiyu nindou yibobore-randeimbi ranai nimorehi ranahambo fehefembo moei mehu. Nga humbo sünggunamboyu ai ahandi fimbo hoafiyuhiya, 'Sapo ro moai Godimbo yihimboya asu nindoumbo hohoanimoya rihandi. ⁵ Nga nimboe nimorehi kai ranai muñguambo si wambo tinirifo sai arandimbo animbo ro ahambo fandihehe hehea ahandi papi-hoafi ra himborinda. Asu ro refekoate-ayahia ana wambo sowana muñguambo si didi ndandani wambo sünggunambo garibindea-ndirimboe,'" mehu.

⁶ Asükaiyu Adükari ai hoafiyuhi yahuya, "Se nindou yibobore-randeimbi moaruwai ranahandi hoafi ra himboriyomo. ⁷ Nimorehi nindowenihia God ai wandanei yahundüreimbi ranai nimbiniimbi si muñguambo Godimbo arani aranayei ra aheimbo fehefendüri-koate-mandüyo? Asu awi fehefendüri-koate ahei hoafi ra hihimboripo-mandüyo? Wani. ⁸ Nga ro sihamumbo rarihe hoafehapuri, ai ahei papi-hoafi ra nimehünou himborinduhü yibobondeambui. Nga Nindou Hondü ai kudumbo nimorehi nindowenihia hifi ndanihü animboei ahei anihondumbofe ra hoeimandeyo?" mehu.

Farisi nindou asu takis kaki semündü-randeimbi-yafandi kafeefe hoafi

⁹ Nindou bidifiri ai ahamundi fimboya aiana mbumundi hamind-anemo, nga ngorü nindou aiana mbumundi-yomopoani ehomo ranahambo Sisas ai kafeefe hoafi hoafimayu. ¹⁰ "Mamimbo nindou yimbu ranai didibafifembohünda Godindi worina mahafani. Mami ai Farisihündiyu asu ngorü ai takis kaki semündü-randeimbiyu. ¹¹ Farisihündi ranai ahandipooanimbo nüngumbo ngusüfoambe didibafifihya, 'God, ro sihambo hihifarihanini, roana moai nindou bidifiri

rarihi arihündi süngurihe hehea dibokoriya, tikai hoafiya asu nimorehi sisihimoya rihandi. Nga roana nindou takis kaki semündü-randeimbi gogu rani nahu-rai-yahipoani. ¹² Ro mami wik ranambe yimbumbo sesi wehiya asu muŋguambo moatükuni ro asahamindihi ra 10 yiborithe hehea sihambo mami bidifiri sihehe arihandi, mehu.

¹³ Nga takis kaki semündü-randeimbi-mayu ranai ahandipoanimbo akidou anguni safi manungu. Ai sunambe himbo-koate mbiro türe nungumbo ahandi ngusüpoahühi purükireandühi yahuya, "God, ro moaruwai hohoanimoya rihandeimb-anahi, nga se wambo hipoambo-rowandiri, mehu. ¹⁴ Ro sihamumbo hoafehapuri, takis kaki semündü-randeimbi-mayu ranai worinambo nguwan ai animbo Godindi himboahü mbumundi nindou-ndümbui, nga Farisi nindou ana wani. Sapo mami yahuraiane nindou didiyei ahei fimbo hifinambo-arihindi aheimbo God ai botindearümbui. Nga asu nindou didiyei ahei fimbo botarihindi aheimbo God ai hifinambo-ndearümbui," mehu.

Sisas ai nimoakidiboumbo hiningirihindura wambo sowana mbüsühüsi, mehu
(Matyu 19:13-15; Mak 10:13-16)

¹⁵ Raniyei nindou bidifiri ranai Sisasimboya ai wari nande haya didibafi-mbifindura sei hehi nimoakidibou fufurühümündinduri tükümehind. Nga asu ahambo süngurü-rundeimbi-memo ranai nindou ranaheimbo nginindi-marunduri. ¹⁶ Nga asu Sisas ai hoafiyuhi yahuya, "Nimoakidibou ra aheimbo hininggindihindura ndühi wambo sowana mbüsühüsi, nga ngiri bobohindundura. Sapo God nginindi hifandarandi ra nimori akidibou ndahurai aheiane," mehu. ¹⁷ Sisas yahuya, "Senda fifirindundi, nindou didiyei God nginindi hifandarandi ra nimoakidibou sahümündi arihündi nahurai semindikoate-aye ana, ngiri kebohindi, nga wani," mehu.

Nindou napo afindeimbi ai Sisas-dibo wataporimayu
(Matyu 19:16-30; Mak 10:17-31)

¹⁸ Suda-yafe bogori nindou ranai Sisasimbo düdurirühiya, "Nindou yamundo-randeimbi aboedi, ro yangiri koadürü koadürümbo niŋgombo ra nini-moatükuni nünungondihendühi mandahamindiha?" mehundowamboyu. ¹⁹ Asu Sisas ai ahambo simbori hoafiyundowohü yahuya, "Nimboe se wambo aboedi asafa? Moai nindou didi ai aboediyu, nga God yangirani abodayu. ²⁰ Sapo se ahinümbi hohoanimo ra fifirwandi: Se yowani nimorehi sisihimoyo asu anamindihoandi birabiriyopoani, woshihoafori hoafiyopoani, nindou hifokoefepoani, hühühüniyopoani, se yowani ngorümbo tikefe-hefe papi-hoafiyopoani, asu se sihafi me-apembo ahinindafühi ahafe hoafi himborindafi," mehu. ²¹ Nindou ranai simbori hoafiyundowohü yahuya, "Ro nimori akidouyahambe peya hehea hambo hapondani ro rani ahinümbi ra süngurihe arihandi," mehu. ²² Sisas ai rani hoafi ra

himboryu haya, simbori hoafiyundowohü yahuya, "Awi mami moatükuni se randowandi. Sihafimayo napo ra nindou ngorümbo dabadürühi ranifihindi kaki asowandifi ra napo-koate-yeimbi ranaheimbo dabaduri. Rananimbo se sunambe napo afindeimbi-ndamboyafi. Rani boatei rani-süngundo mbundambo animbo asu wandi süngu didifi," mehu.

²³ Nga nindou ranai Sisas hoafimayu ra himboryu haya ngusüfoambe nimbimayu, nimboe sapo ai napo afindeimbi wambo. ²⁴ Sisas ai horirani mayoa hoafiyuhi yahuya, "Nindou napo afindeimbi ana God nginindi hifandarandi ranambe kefoefembo tiŋümbane. ²⁵ Ninihondi mami ahandi nduri kamer ranai ana hoeari kakimbo nir ambenafi kefoefembo tiŋümbiyopoani, nga nindou napo afindeimbi ai God nginindi hifandarandi ranambe kefoefembo ana, tiŋümbane," mehu.

²⁶ Nindou bidifiri ranai hoafi ra himboryeihehi düdurirühi seiya, "Asu refe ana, nindou didi ai yangiri koadürü koadürümbo manungua?" ²⁷ Sisas ai simbori hoafiyuhiya, "Nini-moatükuniyo nindoumbo tiŋümbayo ra Godimbo ana tiŋümbiyopoani," mehu.

²⁸ Asu Pita ai hoafiyuhi yahuya, "Awi! Ro yihoefti ngoafi hininggirihi hohu sihafi süngu masinefti," mehundowamboyu. ²⁹⁻³⁰ Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, "Ro sihamumbo anihondümboanahi hoafehapuri, nindou düdi God nginindi hifandarandi ranahambohünda ahandi ngoafi, nimorehi, akohoandi, boagiri nimoakidibou hininggareanduri ana, hifi ndanihü God ai aheimbo afindi moatükuni dagadürümbui. Asu süngunambo aho ra yangiri koadürü koadürümbo niŋgo ra ndahümündimboyei," mehu.

Sisas ai yifiyo hefe yifihündi botifembo-mayu rana-hambo asukai hoafimayu
(Matyu 19:16-30; Mak 10:17-31)

³¹ Sisas ai süngurü-rundeimbi 12 sepurimündü hininggireapuri haya hoafiyupurühi yahuya, "Himboryomo! Haponda sihiri Serusareminambo anefi ahahifi. Ranihü animbo sapo Godindi hoafi hoafiyomo-rundeimbi nindou ai Nindou Hondü ranahambo nini-moatükuniyo tüküfembo horombo sürü papiru masihoemo ra anihondü tükündifemboe. ³² Ai ahambo ndifoyei warihündüwurimboemo. Rananimbo ahambo tikifinambondihori, türüfoefe hoafindei, asu nguri tifindahi raraondihümboyei. ³³ Rananimbo asu ahambo ndüfurü ndüfuriboadüwuri mbundümbo hifokoandüwuri-mboemo, nga ngimi sindo haya süngunambo asukai botindüfimbui," mehu. ³⁴ Nga asu ahambo süngurü-rundeimbi ai moai hoafi ra türüfoaru fifirundi. Hoafi ranahandi nimindi ra moai ahamundi hohoanimoambe weindahifeyo. Asu ai moai Sisas nimboe hoafimayu ra akidou-amboani fifirundi.

**Sisas ai nindou himboatihari moako-moakoyu-rande-
imbi aboedimariri**

(Matyu 20:29-34; Mak 10:46-52)

³⁵ Sisas ai Seriko ngoafikimi huane nindou mami himboatihari nafikimi nimarumbo nindou heiyani kaki napombo moako-moakoyu marandi. ³⁶ Ai himboriyuwani awai nendi afindi ranai tumareandamboyu, asu nindou ranaheimbo dudureanduruhi yahuya, "Nindou ra ninihunda?" mehundoramboyo. ³⁷ Asu nindou ranai seiya, "Sisas Nasarethundi ranai ndanafi masinuamboaniyefi," mehomondamboyo. ³⁸ Nindou himboatihari ranai pukuna hoafi karihoeihü hoafiyuhi yahuya, "Sisas, Defitindi ahuiiri, se wambo hipoambo-rowandiri." ³⁹ Asu nindou horomboyahi masinei ranai nginindi hoafiyahundowohü seiya, "Se hoafi kikirandifi," maseiamboyo. Asu nindou ranai asukai hoafi pukuna karihoeihüya, "Sisas Defitindi ahuiiri, se wambo hipoambo-rowandiri," mehuamboyo. ⁴⁰ Raniyo Sisas ai hu nungumbo nindou himboatihari ranahambo ahambo sowanambo semunduhombo hoafimayu. Nindou ranai hu manunguwa Sisas ai dudurirühi yahuya, ⁴¹ "Ro sihambo nini-moatükuni nunungufeninimboyo se hohoanimoyafa?" mehundowamboyo. Asu nindou ranai yahuya, "Nindou Adükari, ro wandi himboari ra asukai aboedimbeyowa samboanahi." ⁴² Sisas ai simbori hoafiyundowohü yahuya, "Sihafi himboari ra aboed-ane. Sihafi anihondumbofe rani süngumboyafi se aboedayafi," mehu. ⁴³ Asu mamihari ahandi himboari ranai birimahoyowamboyo Sisasindi sünguhuhü Godimbo aboed-ani mehu. Nindou afindi ranai ranimoatükuni ra hoeirihinda mayoa ai-amboani Godimbo aboed-ani masei.

Sisas ai Sakiusindi worina mahu

19 Sisas ai Seriko ngoafi mbusümo nafi hu ngasünde haya mahu. ² Huane asu nindou mami rani ngoafihü mamaru ahandi nduri Sakius ai napo afindeimbi, takis kaki sowandümo-rundeimbiyomondi bogoriyu. ³ Ai Sisasimbo nungunahurai nindouyu yahuhaya hoeifimbo mehu, nga nimorehi nindowenihü afindi buriyeimbo ahambo hoefimbo fondi gumarihinda asu Sakius ai bodifo wambo ranimbo ngiri ahambo hoeindiri. ⁴ Raniyu asu ai horombofi pipiyu hu haya nimindi nimoamo mahafu Sisasimbo hoeindihini yahuhaya. Ai fifire haya Sisasimboya nafi mami raninafi animbo düdü haya ngumbui yahuhaya. ⁵ Raniyu Sisas ai ranihü tüküfi asu nimiwami nimoamo himboyuhü Sakiusimbo hoafiyundowohü yahuya, "Sakius, se kosifoao, hapoana ro sihafi worambe didi nimandimboyahi," mehundo. ⁶ Raniyu ai nimehünou kusifoendühi ngusüfoambe hihifi-hihifiyuhü Sisasimbo ahandi worina serümündü mahu. ⁷ Nga munguambo nindou ai Sisas Sakius dibombo mahafandi ra hoeirihü mburihü asu momori hoafiyehi seiya, "Ai ahu ranana moaruwai hohoanimoyu-randeimbindi worinamboani," masei.

⁸ Raniyo Sakius ai nungumbo Adükariimbo yare hoafiyundowohü yahuya, "Adükari se himboriyafi, hapoana wandi-mayo mungu moatükuni ra yibobondihe mbundiha nindou napokoate-yeimbimbo ngorü bidifiri ndehamboyahü, asu nindou ngoründimayo takis kaki wosihofafi hoafiya hehea sahamindihe-imbü ana, asukai yimbuyimbumbo hihirindahe nga ndahandimboyahi," mehu. ⁹ Ra-mehuamboyo Sisas ai hoafiyundowohü yahuya, "Hapoana God ai nimorehi nindowenihü wori ndambeahindi aboedambo-re-andürühani. Nimboe, nindou ranambo ai Abrahamindi amoao-ani. ¹⁰ Nindou Hondü makusu ranana sapo nindou awarihehindeimbi kokoyonduri aboedambo-fendürimboyo makusu," mehu.

Nindou 10 kaki masowandümo kafoefe hoafi

(Matyu 25:14-30)

¹¹ Rarihi nimorehi nindowenihü afindi ranai himboriyeiane, asukai Sisas ai aheimbo kafoefe hoafi mami hoafimayunduri. Nimboe sapo ai Serusarem fikimi akimimayuambo nindou ranai rarihi hohoanimoyehiya, God nginindi hifandarandi ra nimehünou animbo tükündifemboe, masei. ¹² Asu ai yare hoafiyuhi yahuya, "Mamimbo ana bogori nindou mami nguni hifina ahambo adükari bogorimbofi hininggifimbohünda mahu. Bogorimbofe mbuiyombo asukai ngoafinambo hihirife hombo hohoanimomayu. ¹³ Nga ai hombo yahuhaya ahandi ratüpuriyomo-rundeimbimbo mborai yahupura mahomondamboyo gorinambo nafümbi kaki hoari nindou mamamimbo yimbureapurühi yahuya, 'Se kaki nda ndowandümo houmbo bidifiri kaki semindimbohündambo ratüpurindimondani ro asukai tükündaheamboane,' mehupuri.

¹⁴ Nga asu mami rani ngoafihündi ranai nindou ranahambo yiboarukomarihori. Raniyo ai huane nindou bidifiri koamarihhipura bogori nindou mahüfu ngoafina hoafi sowandümo hifomo hoafiyomondühi yahomoya, 'Ro moei asefi nindou ranahambo bogorimbofembo ana,' mehomo. ¹⁵ Nga asu nindou ranai adükari bogorimbofi mbura ngoafina hihirifi mahu. Ai hihirifi hu nimarumbo ahandi ratüpuriyomo-rundeimbi ranahamumbo nimehünou hoafimayupuri ahambo sowana howani gorinambo nafümbi kaki hoari masagapuri ranifihi nungunümbi mbasowandümo yaho dudufepurimbohünda.

¹⁶ Nindou ngorü ai boatei horombofi süni hoafiyuhi yahuya, 'Adükari, ro sihafi-mayo gorinambo nafümbi kaki hoari mami raninambo bidifiri kaki semindimbo ratüpuriyambo kaki hoari 10 masahamindihü,' mehu. ¹⁷ Asu bogori ai yare hoafiyundowohü yahuya, 'Se aboedi ratüpuri ramarowandi ra aboedi hamindi hondü-ane, rani-moatükuni akidou ra se dibodoro hifandimarandi. Ranimboanahi asu ro sihambo ngoafi 10 se hifandimbohünda hininggariheandi,' mehu.

¹⁸ Asukai ratüpuriyu-randeimbi ngorü ai süni hoafiyuhi yahuya, 'Adükari, ro sihafi-mayo gorinambo nafümbi kaki hoari masawandi raninambo kaki semindimbo ratüpuriyambo hondahüfeimbi kaki hoari

masahamindihi,' mehu. ¹⁹ Asu bogori ai yare hoafiyundowohü yahuya, 'Ro sihambo hondahüfeimbi ngoafi hibadandi sa hehea hiniŋgariheandi,' mehu.

²⁰ Asükai ngorü ai süni hoafiyuhi yahuya, 'Adükari, gorinambo nafümbi kaki hoari sihafi-mayo nda, ro hoearambe parihe himondihe siheheanda meŋgoro. ²¹ Nimboe sapo ro hoeirihenina, se nŋinindiyafi-randeimbi nindoumefambo. Sapo nini-moatükuni nindou bidifiri ai sihehinda se sowandifi asu sesi amboani bidifiri nindou ai hifirihinda se sowandifi arandi ranimboanahi ro sihambo yihimboayahi,' mehu. ²² Raniyu bogori ai nindou ranahambo yare hoafiyundowohü yahuya, 'Se nindou moaruwai ratüpuriyafi randeimb-anafi. Sihafi rani süngumbo animbo sihambo hihinde papi-hoafindanimboe. Sapo se fifirowamboanafi ro nŋinindiya rihandeimbi nindou-anahi, asu ro bidifiri nindou ai napo sihehinda sahamindi asükai sesi hifirihinda sahamindi rihandeimb-anahi. ²³ Asu nimboe se kaki wandi beŋambe sihefekoate-mayafa? Sapo rananimbo ro hihirife kosihü wandi kaki ra bidifiri ranihindi kameihi hihirihe sahamindi,' mehu.

²⁴ Nga bogori nindou ranai nindou akimi burimemo ranahamumbo yare hoafiyupurühi yahuya, 'Se ahandi-mayo gorinambo nafümbi kaki hoari ra sowandümo mburumbo nindou kaki hoari 10 masemüdu ahambo dabudo,' mehu. ²⁵ Asu ai raru hoafiyimondowohü yahomoya, 'Adükari, nindou ranai ana ndeara 10 kaki hoareimb-ani,' mehommo. ²⁶ Nga asu bogori nindou ranai hoafiyuhi yahuya, 'Ro sihamumbo hoafayahi, nindou bidifiri napo afindeimbi aiyomo aiana asükai bidifiri napo ndowandumboemo, nga nindou ai napo akidouyeimbi-mayei ranahei warambeahindi ana ngorüfemboane. ²⁷ Nga asu wandi hürütümbi-memo, sapo wambo adükari bogorimbofembo yowan mehommo ranahamumbo ndühi sowapurindümo sifomo wandi himboarühi hifokoarüpuri!' mehu. ²⁸ Sisas ai kafoefe hoafi ra hoafiyu mbura asükaiyu Serusaremina mahüfu.

Sisas ai adükari bogori nahurai Serusarem ngoafambe mahu

(Matyu 21:1-11; Mak 11:1-11; Son 12:12-19)

²⁹ Sisas ai Betani asu Betfage ngoafikimi tüküfi Orif Wafu sei-arihündi-kimi homondühiyo ahambo süngurü-rundeimbi yimbu horombo koamarihepiri. ³⁰ Asu ai yare hoafiyupirühi yahuya, "Se ngoafi gebü anaŋgo raninambo ngafani. Ranühi se dongi mami hoarifi hoeindineanda wofina himondindümo hiniŋgindumboemo ra moai nindou didi ai-amboani horombo raniwami nimaruwani serimindi ho-randi. Asu wofi fufurigene mbundina wambo sowana ndowandifani dügüfani. ³¹ Asu nindou ngorü ai sihafanimbo düdundifihya, 'Nimboe se dongi ra fufurariheneandi?' mbüsuwani asu se ahambo hoafindafinandowohüya, 'Adükari ai bidifiri moatükuni refembo dongi ranambo hoafimayuambo anihandii,' mbisafani," mehu.

³² Sisas ai koamarihepira hafani hoeirineanda dongi hoarifi ranai ahafanimbo hoafimayupiri süngu ramefeyo. ³³ Rani yimbu ai dongi ranahambo hapoadümo wofi fufurihoeineanda rani afindi ai ahafanimbo yahuya, "Nimboe se dongi ra wofi fufurariheneanda?" mehu. ³⁴ Nga ai hoafiyafandühi safaniya, "Adükari ai bidifiri moatükuni refembo dongi ranambo hoafimayuambo anihandii," masafani.

³⁵ Raniyafani asu dongi ra Sisasimbo sowana sowandifani mahafani. Asu ai ahafandi-mayo wari hoandarümbi nŋisihari hoeari dongiwami nandine mburina Sisasimbo raniwami hiniŋgimarüwuri. ³⁶ Ai dongiwami nimarü haya Serusarem ngoafikimi mahuwamboyei nindou bidifiri ahei wari hoandarümbi nŋisihari hoeari ra nafini ahambo homböhünda kurimarihinda raniwami mahu. ³⁷ Sisas ai Serusarem ngoafinambo huhü Orif Hifi Wafu hani nafi tüküfeambefiyuane, nindou afindi ahambo süngurihori-rihündeimbi ranai hihifi-hihifimayei. Sapo ai mungu hepünifeimbi moatükuni hoeimarihindi ranimbo-hünda ai puküna hoafi karihehindühi Godimbo adükari-ani masei. ³⁸ Ai hoafiyehi seiya, "Adükari bogori ai Adükariindi süngu akusu ranahambo God ai aboedi-aboedimbiramboane. Sünambe munguambo ai aboedi amarei asu God nimoamo hamindi hondü anüngu ranahambo aboed-ani mbisei-amboane,"

Buk Song 118:26

masei.

³⁹ Nga Farisi bidifiri nindou ranahei mbusümo burimemo ranai Sisasimbo raru hoafiyomondühi yahomoya, "Yamundo-randeimbi, sihambo süngurihünini-rihündeimbi ranaheimbo hoafindafani animbo ai ahei hoafi kiboakimbirihümündi-amboane!" mehommo. ⁴⁰ Nga asu Sisas ai simbori yare hoafiyupurühi yahuya, "Ro sihamumbo hoafayahapuri, nindou rani hoafi ra hoafikoate-ayei ana, nimoei ai-amboani puküna hoafindeimboyei," mehu.

Sisas ai Serusaremimbo araninambomarandi

⁴¹ Sisas ai Serusarem ngoafikimi huhü ngoafi ra hoeireandühi ahambo araninambomarandi. ⁴² Ai yare hoafiyuhi yahuya, "Serusarem, haponda ndani sihi se aboedi nimarimbo hohoanimo nimindi ra fifirimbarowa-mbonana, aboediyo. Nga hapondani ana awi rani-moatükuni ra moai se hoeirowandi. ⁴³ Mami simboani süngunambo ana nindou sihambo hürüturunineimbi ranai hifi sihafi ginirikimi wakindimondühi püpindu difomombo sihambo munguambo gündüninimboemo. ⁴⁴ Rananimbo sihambo moaruwaimbo-nduninimboemo asu se-babidi amarei ranaheimbo amboa. Asu nŋiri nimoei mami amboani nimoei ngoründiwami hiniŋgindundi. Nimboe se moai fifirowandi sapo God ai sihambo aboedambo-feninimbohünda makusu ra," mehu.

Sisas ai Godindi worambe kaki semindimbo ratupuri ratupurimemonda hemafoareapuri
(Matyu 21:12-17; Mak 11:15-19; Son 2:13-22)

⁴⁵ Sisas ai Godindi worambe kefuai hufu nindou kakihumbo napo sihoumarundi ra putifoenduhi hemafoareapuri. ⁴⁶ Ai yare hoafiyipurihi yahuya, "Godindi Buk ai yare hoafiyohu yahoya, 'Wandi wori ranana didibafifembo wori yangirane. Nga se humbuhuni nindou ranahei dibofembo fondimboarihindi,' meho." ⁴⁷ Nga munguambo si Godindi wori ranambe nindou yamundireanduri marandi. Asu Godimbo sesi sihou-rundeimbi bogori, ahinumbi hohoanimo fifirundeimbi, bogori nindou bidifiri ai Sisasimbo nini-sungufe hifokoefimbo nafi kokomarundi. ⁴⁸ Nga nindou afindi ranai ahandi hoafi himborimbo afindi hohoanimo mayeiambo wambo moai ahambo hifokoe-fimbo nafi ra fifirundi.

Sudahundi ai Sisasimboya dudi sihambo nginindi masendi yahomo dudumefundi
(Matyu 21:23-27; Mak 11:27-33)

20 Mami simboani Sisas ai Godindi worambe nimorehi nindowenihimbo yamundireandurui aboedi hoafi ra bokarimarihendi. Raniyo Godimbo sihou-rundeimbi bogori, ahinumbi hohoanimo fifirundeimbi bogori, asu Suda-yafe bogori ai Sisas babidimbo wataporimbo mahafomo. ² Ai hoafiyomonduhi yahomoya, "Se hoafiyafimuni nini nginindinamboyo rani-moatukuni raro aranda? Dudi sihambo rani nginindi ra masaganina?" mehomo. ³ Sisas ai simbori hoafiyupuruhi yahuya, "Ro-amboa sihamumbo mami moatukuni dudundaheanda asu se wambo hoafindimo. ⁴ Sapo Son ai nindoumbo hundurumaranduri nginindi ra Godindi-mayoyo asu nindou-yafe-mayoyo?" mehu.

⁵ Raniyomo ahamundihoari simbori hoafinduriyomonduhi yahomoya, "Sapo sihiri hoafiyefuhiya, Son hunduru marandi ranana Godindi-mayoane asefi ana, ai rande hoafinduhiya, 'Asu nimboe se ranahambo anihondumbofekoate-ayomoa,' mbusumbui. ⁶ Nga asu sihiri hoafiyefuhiya, 'Ranana nindou-yafe-mayoane,' asefi ana, nindou ranai sihefimbo nimoenambo-ndihumunimboyei. Nimboe sapo ai fifirihori Son ai Godindi hoafi hoafiyu-randeimb-ani sei anihondumbo-rihoruhi wambo?" mehomo. ⁷ Raniyomo Sisasimbo raru hoafiyomonduhi yahomoya, "Ro moai fifirihundi Son ai rani nginindi ra nahunda semundu-hayambombai," mehomo. ⁸ Nga Sisas ai yare hoafiyupuruhi yahuya, "Ro-amboa ngiri hoafinda-hapuri dudi wambo nginindi masendi ratupurimbohunda," mehu.

Nindou moaruwai wain numburi hifandimarundi kafoefe hoafi
(Matyu 21:33-46; Mak 12:1-12)

⁹ Sisas ai nindou ranaheimbo kafoefe hoafi mami hoafiyundurui yahuya, "Nindou mami ai wain hififem-

bo numburira mbura numburi ra nindou bodimondi-yomondi warambe hini ngimareandi ranifihi kaki semindimbo ratupurimbohunda. Asu ai hu anguni ngoru hifini geduhi manungu. ¹⁰ Asu wain ranai hisi-mayowamboyo nindou mami koamariheira numburambe ratupurimemo ranahamumbo sowana bidifiri hisi numburambeahindi semindimbohunda mahufu. Nga asu nindou numburi ranambe ratupurimemo ranai bubururu mburumbo nini akidou-amboani warambefekoate koamarihawura mahu. ¹¹ Asukaiyu ngoru koamariheira ahamumbo sowana mahufu. Raniyo ranahambo amboani ahinikoate bubururu mburumbo nini akidou-amboani warambefendokoate koamarihawura mahu. ¹² Asukaiyu ngoru koamariheira mahufu. Nga asukaiyomo ahambo amboani numburi hifandi-rundeimbi ranai bubururu mburumbo moanambuhi kiafu hurundumo pimaruwuri.

¹³ Raniyu asu numburi afindi ranai hoafiyuhi yahuya, 'Haponda ro nungumandihea? Ro wandi nimori afindi hohoanimo-yahandoweimbi ra koandihininimboyah. Awi ahandi hoafi animbo himborindimboemo.' ¹⁴ Nga asu numburi hifandi-rundeimbi ranai nindou rana-handi nimori masufuwa hoeiru wuri houmbo simbori hoafiyomonduhi yahomoya, 'Nindou ndanana numburi afindandi nimor-ani. Sihiri ahambo hifokoararihuri animbo asu mungu-moatukuni ra sihefindimboe,' mehomo. ¹⁵ Raniyo numburi hifandi-rundeimbi ranai numburambeahindi sowarundumo moanewani tukuyafu homo hifokoamaruwuri. Asu numburi rani afindi ranai nindou ranahamumbo nini-nungumandeapura? ¹⁶ Ai dudi numburi ranambeahindi nindou ranahamumbo hifokoandeapuruihi wain numburi ra nindou bidifirambo dagapurimbui," mehu. Nindou ranai hoafi ra himboriyei hehimbo hoafiyehi seiya, "Awi rani-moatukuni ra tukundifemboe, nga ambembeyo-wamboane," masei.

¹⁷ Nga Sisas ai aheimbo himboari pareanduruihi nungumbo dudureanduruihi yahuya, "Nimboe asu Godindi bukambe suru ra paru masihoemoa?

'Nimoei worimboru-rundeimbi ai moaruwai-ane yahomo houmbo ambe mehomo,

nga nimoei ra wori ranahambo nginemindimbo weanguruhididi bogori nimoeiyo.'

Buk Song 18:22

¹⁸ Munguambo nindou nimoei raniwami pirayei ana, ai mbusumo kikingahimboyei, asu nimoei ranai nindouwami pirayo ana, nindoumbo munguna mosihoasindiheirimboe," mehu.

¹⁹ Raniyo ahinumbi hohoanimo fifirundeimbiyomo asu Godimbo sesi sihou-rundeimbi bogoriyomo ai raru fifirimarundi Sisas ai kafoefe hoafi hoafimayu ra ahamumboyo. Ranimboemo mami rani-simboani ai botife Sisasimbo kikinghimindimbo hohoanimomemo, nga nimorehi nindowenihimbo ranaheimboya yihoefimbo nunungumandihimuni yahomo houmbo yihim-bomemo.

**Ai Sisarimbo takis kaki mandahündoyo asu wani-
mandiyo**

(Matyu 22:15-22; Mak 12:13-17)

²⁰ Ahinümbi hohoanimo fifirundeimbi-yomo asu Godimbo sesi sihou-rundeimbi-yomo ai Sisasimbo hifandurühi nindou bidifiri koamarihoupura tikaruhoumbo ahandi hoafi himborimbo nouyafu mahifomo. Nindou ranai ana tikaru hou ngorü süngufihi ahandi hoafi himboriyowohü moaruwai hoafimayu yaho hefe gafman bogorindi warihü hiniñgifiyuwani papi-hoafi-mbüruramboane, yahomomboemo. ²¹ Tiri-foefe hoafombo mahifomo ranai düduyafundühi yahomoya, "Nindou yamundo-randeimbi, fifirihumboanefi hoafi se hoafayaf-ane asu yamundarowand-ane ranana anihond-ane. Seana nindou ranai adükari ndüreimbimbayeiyu asu ndürikoate-mbayeiyu ra moai hohoanimoyafi, nga seana anihondümbofe hohoanimomo Godindi-mayo ranane yamundo arandi. ²² Se yihoeffimbo hoafiyafi, ro Sisarimbo takis kaki ra mandahundoyo asu wanimandiyo?" mehomomo.

²³⁻²⁴ Sisas ai fifireandi ranana ahambo tikaruhoumbo wosihoafori-rurühiyomo asu simbori hoafiyuhi yahuya, "Wambo kaki mami nafuiyomo. Sisami asu ndüri kakifihini apeniñgo ra dadea?" mehuamboemo. Yahomoya, "Sisarind-ane," mehomondamboyo. ²⁵ Asu Sisas ai ahamumbo hoafiyupurühi yahuya, "Sisarindi moatükunayo ana, se Sisarimbo dabudo. Asu Godindi moatükunayo ana ra se Godimbo dabudo," mehu. ²⁶ Raniyo Sisas ai nimorehi nindowenihi babidimbo nünjumbo wataporimbo-randambe moai wosihoaforiyumbo hohoanimoyomo. Raniyomo ahamundi düdufe hoafi ranahambo simbori hoafiyu maranda hepünafundühi hoafi kikiründümo houmbo manijgomo.

Sadyusi ai yifihündi botife ranahambo düdumefundi

(Matyu 22:23-33; Mak 12:18-27)

²⁷ Sadyusihündi bidifiri ai raru hohoanimoyomondühiya, nindou yifihündi ngiri asükai botindahindi yahomo-rundeimbi ai Sisas sowana mahifomo. ²⁸ Ai Sisasimbo düduyafundühi yahomoya, "Nindou yamundo-randeimbi, Moses ai sihefimbo hoafi mami sürü papira masihendi sapo nindou mami nimorehi semündü mbura asu nimori-koate yifayu ana, ahandi akidi ranai nimorehi ra asükai semündü haya nimori wakindamindoani nimori ranai amonjoandi nimori noumbiyuwamboane. ²⁹⁻³⁰ Mamimbo apodoho mami 7 manijgomo. Amonjo hondü ai nimorehi semündü haya nimori-koate yifiyuane, asükai akidi mbusümonindi ai amonjoandi kai ra semündü haya yifiyuane. ³¹ Asükai akidi ngorü ai-amboani amonjoandi kai ra masemündü. Apodoho mami 7 ranai munjuambo nimorehi ra semindeimbi yanggirimemo, nga ai nimori-koate yifisafimemo. ³² Asu sünguna nimorehi ranai-amboani yifimayo. ³³ Munjuambo apodoho mami 7 ranai nimorehi ra masowandümo.

Süngunambo nindou yifihündi botifeambe nimorehi ra dadi nimorehi-manda?" mehomomo.

³⁴ Raniyo Sisas ai ahamumbo yare hoafiyipurühi yahuya, "Hifi ndanühane nindowenihi ai nimorehühiyafu asu nimorehi ai anamindühiyahi arihündi. ³⁵ Nga nimorehi nindowenihi yifihündi asükai yanggiri botayahindi ana, ngiri nimorehühindafu asu anamindühindahi rarandihündi. ³⁶ Rani-simboani ana ai sünambeahindi nendi nahurai-wambo ngiri yifindei. Sapo God ai yifihündi botirearü hayambo wambo ai ahandi nimor-ane. ³⁷ Sapo Moses amboani nindou yifiyeyimbi botindahimboyei ranahambo ndore nafuimayu. Ai nimi akidou hai tikirimarandi ranahambo sürü papirandühiya, 'Adükari God ranana Abraham, Aisak, Sekop ahamundani.' ³⁸ Ranimboane asu God ranana yifiyeyimbiyei Godiyupoani, nga yanggiri aniboadeiyei God-ani. Nindou düdi ai Godayu ra koadürümo yanggiri nünjumboani," mehu.

³⁹ Ahinümbi hohoanimo yamundo-rundeimbi bidifiri ai hoafiyomondühi yahomoya, "Nindou yamundo-randeimbi sihafü hoafi ra aboed-ane," mehomomo. ⁴⁰ Raniyomo nindou ranai asükai ngorü moatükunimbo Sisasimbo düdufembo yihimbomemo.

**Nindou ranaheimbo Sisas ai God koamafoariri rana-
hambo düdumefiyu**

(Matyu 22:41-46; Mak 12:35-37)

⁴¹ Raniyo Sisas ai nindou ranaheimbo düdureirühi yahuya, "Asu nimboe nindou ai hoafiyeyihiya, 'Krais nindou God ai nindoumbo aboedambo-fembo kamafoariri ra Defitindi ahuirani,' aseia? ⁴²⁻⁴³ Sapo Defit ahandihoari Herü Buk ranambe yare hoafiyuhiya, 'Adükari ai wandi Adükariambo hoafiyundowohü yahuya,

'Se wandi warihondani bogorimbondafo nimandifi ngafimbo
ro sihambo hürütümbi ra sihafü hoarehi hiniñgindiheapurimboane,'

Buk Song 10:1

mehu. ⁴⁴ Defit ai nindou ranahambo Adükari yahu marandi, asu Krais ai nünjunde ahandi ahuirimanda?" mehu.

**Sisas ai ahinümbi hohoanimo fifirundeimbimbo papi-
hoafimarapuri**

(Matyu 23:1-36; Mak 12:38-40)

⁴⁵⁻⁴⁶ Nindou afindi ranai hihimboriyeiane, Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbimbo hoafiyuhi yahuya, "Se ahinümbi hohoanimo yamundo-rundeimbimbo hibadümbo. Ai hoandari hoeari güdife hefe hoahoanjo wakifeyoani nindou ai ahamumbo hihifiyopuri asu maketambe ahamumbo ahiniyopuri-ramboanemo hohoanimoemo. Aiana Suda-yafe rotu worambe fondi wagabe raniwami nimari asu sesi sesambe sia semindi nindife hefe wagabe nimarimboanemo hohoanimoeemo. ⁴⁷ Nga aiana nimorehi kaisahoabedi ranaheimbo wosihoafori-yondürühi ahei wori ahamumboru marundi. Asu ai aboedanemo mbiseiya yahomo

houmbo Godimbo didibafiyomondühi ra hoandari hamindi didibafiyomo arundi. Nga süngunambo nindou ranaheimbo yibobofendürimbo simboani ana tiñirifo afindi safi ndowandumboemo," mehu.

Nimorehi kai napo-koate ai Godimbohünda kaki masihendi
(Mak 12:41-44)

21 Sisas ai nimarü himboapoyuane, nindou napo afindeimbi ranai hei Godindi wori ranahandi hipirambe kaki mafoarihindi. ² Raniyo asu nimorehi kai napo-koate ranai hamburi kaki yimbu hipiri ranambe mafoareanda hoeimareandi. ³ Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, "Ro sihamumbo anihondumboanahi nda hoafayahapuri, nimorehi kai napo-koate masihendi ranai nindou napo afindeimbi masihendi ranahambo ngasünde-amboane. ⁴ Nindou napo afindeimbi masihendi ranana akidouyo masihendi, nga ahei adükari ana mbeñgorindüri. Nga nimorehi kai ndanana akidou meñgoro ra masihendi," mehu.

Sisas ai Godindi wori biriboemboe mehu
(Matyu 24:1-2; Mak 13:1-2)

⁵ Sisasimbo süngururü-rundeimbi bidifiri ranai Godindi wori ranahambo nimoei aboedinamboyo asu Godimbo saimbo moatükuninambo yihururu marundi ranahambo wataporimbomarundi. Nga asu Sisas ai hoafiyuhi yahuya, ⁶ "Ro sihamumbo hoafayahapuri, ndani moatükuni hoeiarundi nda mamä simboani ngiri nimoei mamamboani ngoründiwami nanjo, nga ai hifitireboai pütapindimboe," mehu.

Sisas ai tiñirifo afindi tükündifemboe, mehu
(Matyu 24:3-14; Mak 13:3-13)

⁷ Asu ai düduyafundühi yahomoya, "Nindou yamundo-randeimbi, rani-moatükuni ra nüngu-simboani tükümandifea? Nini boatei tükümandife rani-moatükuni tüküfemboayo ranahambo nafuimboa?" mehomo. ⁸ Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, "Se hibadumbo, nga nindou ai mamä simboani sihamumbo tikai hoafindimboemo. Nindou afindi ai ngomo wandi ndüri dükandundühi animboya, 'Ro rananahi nda,' asu 'Ndearambo rani-moatükuni ra tüküfemboane,' mbisimboemo, nga se yowani ahamundi süngufepoani. ⁹ Asu se ngorü hifihündi nindou yifiaremo hoafi, asu ngorü ngoafihündi yifiaremo hoafi ra himborindeihi yihimbondeimboyei. Nga sapo rani-moatükuni boatei tükündifemboe, nga bidifiranambo si ana ngiri nimai tükündifeyo," mehu.

¹⁰ Raniyo aheimbo hoafiyundürühi yahuya, "Ngorü hifihündi ai ngorü hifihündi babidimbo yifiarindimboemo asu ngorü adükari bogorindi nendi ai ngorü adükari bogorindi nendi babidimbo yifiarindimboe.

¹¹ Hifihe afindi hamindi tükündifehü asu ngorügoanini sesikoate-ndeihi wembombondei asu angünihaindei raraondihumboyei. Asu sünambe rani-poanimbo yihimboeimbi moatükuni bidifiranambo si tüküfemboayo ra nafuimbohünda tükündifeyoani se yihimbon-

deimboyei. ¹² Nga rani-moatükuni ranai tüküfekoate-yoambe animbo se wambo anihondumbo-arihindiri ranimbo-hünda nindou ai siheimbo kikihindumondüri houmbo moaruwaimbo-ndundürimboemo. Rananimbo rotu worambe papi-hoafindundüri mbundumbo karabusi-ndundürimboemo. Asu ndowandumondüri ngomo adükari bogori asu gafmani-yomondi himboahü papi-hoafindundürimboemo. ¹³ Refeambe animbo siheimbo aboedi hoafi ra wataporimbo-yombo nafi yagodimboe. ¹⁴ Ranimboane se afindi hohoani-mondeihiya, ro nini hoafi hoafimandefi mbiseimboyei. ¹⁵ Nimboe sapo ro wandihoari animbo sihei hohoanimoambe horindiheadühi ndorihoeimbi fifirife ndahandürani se hoafaye ra nindou ngorü ai-amboani ngiri gogonimbondihendühi moaruwaimbo-ndeandi. ¹⁶ Siheimbo sihei boagiri, amonjo-mami, akohoandi, rehimami, mamisiri, ngunindi rananimbo hürütümbi nindouyei warihündihindürimboyei. Rananimbo seambeahindi bidifiri ana hifokoandundürimboemo. ¹⁷ Muñguambo nindou ai sihamumbo moaruwaimbon-dihindürimboyei, sapo se wambo anihondumbo-arihindiri ranimbo-hünda. ¹⁸⁻¹⁹ Nga sihei mbirinanä mamä ra ngiri findihoaiyo. Se nginindi aniboadei animbo se yanggiri niñgombo hondü ndahümündimboyei. Rananimbo sihamundi fimbo fandihepurimboe sihamundi yanggiri niñgo ranahambo," mehu.

Sisas ai Serusaremimbo moaruwaimbo-ndifemboe mehu

(Matyu 24:15-21; Mak 13:14-19)

²⁰ Sisas yahuya, "Se hoeirihindani ami ai sinimo Serusarem ngoafi ra worari wakarundi ana, se fifirindihindi Serusarem ai ndeara moaruwaimbo aki-mane. ²¹ Rananimbo nindou didiyei Sudia ngoafihü amarei se feboehi hehi hifi wafuana gagüsi asu Serusarem ngoafihü amarei se ngoafi ra hiniñgindihahi hehi ngorüni ngei, asu ngorü hifihü animboei se yowani Serusarem ngoafinambo hopoani. ²² Rani-simboani animbo God ai tiñirifo masahündüri ranaheimbo simbori moaruwaimbo-ndearumbui, rananimbo muñgu-moatükuni Bukambe hoafimayo ra anihondü tükündifemboe. ²³ Rani-simboani ana nimorehi warandühumbi asu nimori kehureimbi ana hipoanihimboeimbou-anei. Sapo rani-simboani animbo hifi ndanihü nimborei afindi tükündifehü asu Godindi moaruwaimbofe ra nimorehi nindowenihahi ranaheiwami pindimboe. ²⁴ Rananimbo hari nendi ai didimo nindou bidifirambo hifokoakondundürühi asu bidifirambo karabus nindoumbo-ndundüri muñguambo hifina ndowandoümondüri ngomboemo. Rananimbo ahei ndifo ranai Serusarem ngoafi ra pühindei ni-mandi ngeimbo God ai aheimbo hifandimbo hoafimayu süngu tükündifemboe," mehu.

Nindou Hondü ai kudumbui

(Matyu 24:29-31; Mak 13:24-27)

²⁵ Sisas ai hoafiyuhi yahuya, "Rani-simboani ana rani-poanimbo wosihofori moatükuni hüfihamindi,

amoamo asu mupui ranifihi tükündifemboe. Asu hifini siriwara ranai afindi-afindindowohü mbundo pindo ndandani nindou ai afindi hohoanimondeihü yihimbondeimboyei. ²⁶ Nindou afindi ranai hifi ndanihü nini-moatükuniyo tüküfemboayo ranahambo himbondeihü yihimbombo himboari wuwurindearümböe. Nimboe sapo muḡuambo ḡḡinindi moatükuni sünambe ranai-amboani fifimindimboemböunda. ²⁷ Rananimbo nindou ai hoeindihorani Nindou Hondü ranai mburirḡgai wami nimandü haya ahandi himboamupuimbo-randeimbi ḡḡinindi rani kapeihü kudümbui. ²⁸ Rani-moatükuni ranai hapoadümbö tüküfembo mbisi haya tükündifeyoani botindahi nimboeimbo mbiro botindihindi sapo God ai siheimbo aboedambo-fembo ra ndeara tüküfembo yaḡḡirane," mehu.

Süfuri nimindi ranahambo se türiboadihindi
(Matyu 24:32-35; Mak 13:28-31)

²⁹ Sisas ai kafoefe hoafi mami hoafiyupurühi yahuya, "Se süfuri nimind-ane asu amuri nimi ranamboani hoeindundi. ³⁰ Sapö se hoeirundani nimi ranai hoai-hoi simbori bokari arandi ana, se fifirindundi ai ndeara hoembo yahomboane. ³¹ Mami yahuraiane sapo se hoeindundani rani-moatükuni tükefeyo ra se fifirindundi God ḡḡinindi hifandarandi ra ndeara tüküfembo yaḡḡir-ane. ³² Ro sihamumbo anihondümböanahi hoafayahapuri, ḡḡa se fifirindundi nindou hapondani animboei ranai yifikoate-yeiambe animbo rani-moatükuni ra tükündifemboe. ³³ Hifi sünü ana awarindihöemboe, ḡḡa wandi hoafi ana ḡḡiri awarindihöeyo," mehu.

Sisasimbo süḡḡrurü-rundeimbi ai hibadümbö

³⁴⁻³⁵ Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, "Se hibadümbö! Se muḡuambo sesesindimo asu bia ndimindimo houmbo mamikari hohoanimondimo asu findi moatükuni ranimbo afindi hohoanimondimo ndümböemo. Rani-moatükuni ranai sihamumbo andürambe ninihondi pirayo nou yahurai animbo randeapuri-mboe. ³⁶ Se muḡuambo si hibadü niḡgomombo Godimbo didibafindafu ndundi. Tiḡirifo tükefeyo ra ḡḡinindi niḡḡo homböunda asu Nindou Hondüdi himboarühi tüküfemböunda ranimbo didibafindafundi," mehu. ³⁷ Sisas ai muḡuambo si Godindi wori ranambe nindou yamundeandüri hu asu nimbokoani hafu Orif Hifi Wafuambe apu marandi. ³⁸ Asu nindou ranai siambe hondü Sisasindi hoafi himborimböunda Godindi worina hei marihündi.

Suda-yafe bogori nindou ai Sisasimbo hifokoefimbo hoafi fifirimarundi

(Matyu 26:1-5, 14-16; Mak 14:1-2, 10-11; Son 11:45-53)

22 Bret yisikoate seseimbo si Pasofa sei-arihündi ranai tüküfembo yaḡḡirimayo. ² Raniyo Godimbo sesi sihou-rundeimbi bogoriyomo asu ahinümbi hohoanimbo fifirundeimbiyomo ai nimorehi nindoweni-

himbo yihimboyomondühi Sisasimbo hifokoefimbo nafi kokomarundi. ³ Raniyo Sudas Iskariot Sisasimbo süḡḡrurü-rundeimbödambo mami ahandi fiambe Satan ai mafarifiyu. ⁴ Raniyo Sudas ai Godimbo sesi sihou-rundeimbi asu prisman bidifiri Godindi wori hifandimarundi ahamumbo sowanambo ai nünüḡgundiri Sisasimbo ahamundi warihümandiri ranimbo fifirifemböunda mahu. ⁵ Raniyomo asu nindou ranai hihifi-hihifiyomondühi Sudasimbo kaki masabudo. ⁶ Ai hohoanimbo mami-süḡḡuru mburumbo hifanda humbo nindou afindi ranai Sisas-dibo nimarikoate-yei-ambe ahamundi warihüfimbo yahu hayamboyu.

Sisas ai ahambo süḡḡrurü-rundeimbi babidi sesesi si ra nimarimombo masiwasümo

(Matyu 26:17-25; Mak 14:12-21; Son 13:21-30)

⁷ Bret yisi-koate sesimbo si God ai Israerimbo aboedambo-mareandüri ra tüküfeyoambe animbo sip-sip nimori ra hifokoefemboane. ⁸ Sisas ai Pita weimbo Sonimbo hoafiyupurühi yahuya, "ḡḡafani sesi sihefimbo sindindineamuni adükari si ranihü sesesimböunda," mehupiri. ⁹ Asu simbori düdurinerühi safaniya, "Nahanihümböyafi yihoehimbo sesi ra sindifembo hoafayafimuni rana?" masafani. ¹⁰ Asu simbori hoafiyupurühi yahuya, "ḡḡoafi adükari ranihü ḡḡafandühi nindou mami ai hoe hipirambe fuindamündü haya ḡḡuani hoeindinerimboafani. ḡḡa ahambo animbo süḡḡgundiniri nini worambeahiyo karefuendi ra. ¹¹ Rananimbo wori aharambüri ranahambo hoafindafinadowohüya, 'Yamunde-randeimbi ai sihambo hoafiyuhi yahuya, 'Ro wambo süḡḡgundiri-rundeimbi babidi wori nahanambe sesesimandefi God ai Israerimbo aboedambo-mareandüri si ra?' mehuamboane,' mbisafani. ¹² Asu ai sihafanimbo sesi napo kurife nimari sesimbo fondi afindi buriyoweimbi nimoamonindi wori nafuindüpürimbui. Se ranihü sesi sindindineandi," mehu. ¹³ Rani-yafani Pita weimbo Son ai hafani hoeiri-neandane asu muḡuambo moatükuni ra Sisas hoafimayu süḡḡu tükümeḡeyo. Rani-yafani asu ranihü sesi ra sindimarineandi.

Adükarindi sesi Sisas ahandihoari süḡḡrurü-rundeimbi masagapuri

(Matyu 26:26-30; Mak 14:22-26; 1 Korin 11:23-25)

¹⁴ Sesi sesimbo yahomo houmbo Sisas ai ahambo süḡḡrurü-rundeimbi babidimbo sesi fondühi mamarimo. ¹⁵ Ai ahamumbo hoafiyupurühi yahuya, "Ro afindi hamindi yifirayahi se-babidi sesesimbo God ai Israerimbo aboedambo-mareandüri si, ḡḡa asu süḡḡu-nambo ana ro asübusi afindi ndahamindimboyahü. ¹⁶ Ro asükai ḡḡiri sesi ndahurai dagadihi, ḡḡa ḡḡombo rani-moatükuni ra God hifandarandi ranambe tükündifemboe," mehu.

¹⁷ Raniyu Sisas ai kap hoe semündü Godimbo hihifirüri mbura yahuya, "Kap hoe nda sowandümo houmbo sihamundihoari simindimo. ¹⁸ Asu ro wain boboe ra asükai simindikoate ḡḡambo God ḡḡinindi hifandarandi ra tükündifemboe," mehu. ¹⁹ Asu

asūkaiyu bret semündü Godimbo hihifirürü mbura hifitire ahambo sünggrurü-rundeimbimbo yimburea-purühi yahuya, "Nda wandi saf-ane asahapuri. Nga se wambo hohoanimombohünda randu ndundi," mehu.

²⁰ Mare yahurai sesi sowasümo mburu Sisas ai kap semündü hayambo hoafiyuhi yahuya, "Kap nda wandi hori sihamumbohündambo karefoendi rananimbo simbori hoafi femindi asihefeyo ra nginindamindimboe." ²¹ Sihamundi mbusümo nindou mami ai wambo hürütümbi nindou-yafe warihündeandirimbui. Nga ahandi watiñari ra wandi dibore sesi nandife fondiwami anango. ²² Nine-moatükuni God ai Nindou Hondü ahambo refimbo hohoanimomayu ra yahurai tükündifemboe. Nga Nindou Hondümbi hürütümbi nindou-yomondi warühariri ranai hipoanimbembou-ani," mehu. ²³ Raniyomo asu sünggrurü-rundeimbi ai ahamundihoari rani-moatükuni ra didi ramande yahomo houmbo simborindüwurimemo.

Sünggrurü-rundeimbi ai düdi adükarayu yahomo houmbo hoafinambo simbori simborimemo

²⁴ Sisasimbo sünggrurü-rundeimbi ai düdi adükarayu yahomo houmbo simbori hoafiyomondühi mamarimo. ²⁵ Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, "Ndifoyei adükari bogori ai ana ndüreimbiyomo houmboanemo asu nimorehi nindowenihira hifandirundüri arundi. Nga nindou ranaheimbo hifandirundüri arundi ranahamumbo aboedi farihou-rundeimb-anemo sei arihündi. ²⁶ Se yahurai randafumboemo, nga adükari hamindayu sihamundi mbusümo ra ai hoarifi nindou nahuraimbiyuwamboane. Asu horombofi hu ratüpuriyu-randeimbi ai fehefembo ratüpuriyu-randeimbi nahuraimbiyuwamboane. ²⁷ Düdi adükari hamindayua? Sesesi fondühi amaruyu asu sesi yimbuareandiyu? Se raru hohoanimoyomondühiya sesesi fondühi amaruyu ai adükari hamindayu. Nga roana sihamundi mbusümo fehefembo ratüpuri ratüpuriya rihandeimbi nahurainahai. ²⁸ Se wambo tiñirifo tükümefeyo ra moai hiniñgirundiri. ²⁹ Ro sihamumbo hifandimbo nginindi asahapuri wandi Ape wambo hifandimbo nginindi masendiri nou. ³⁰ Se ro nginindi hifandirihandi ranambe wandi sesi fondiwami sesi dowadümo hoe ndimindimondümbomo. Asu se bogorindi nimarifondiwami nimandümombo Israeri-yafe siri 12 ra hibadüboemo," mehu.

Sisas ai Pitamboya, ai wambo daboadi hihirindeandirimbui mehu

(Matyu 26:31-35; Mak 14:27-31; Son 13:36-38)

³¹ "Saimon, Saimon, Satan ai sihafihondümbofe ra refe hoeifembo hoafiyumboani sapo nimorehi mbani hiriyehi badini pirihindühi safi hiniñgarihindi nou. ³² Nga ro Godimbo didibafimeheandi sihafihondümbofe ra hiniñgindowamboya sahehea. Rananimbo se asukai hihirindafo wambo sowanambo didifihumbo apodoho-apodohoyomondeimbi ranahamumbo fandihawapura nginindimbeyomondamboane," mehu. ³³ Nga Pita ai Sisasimbo hoafiyun-

duwohü yahuya, "Adükari, ro ndearambo nafirihamindimboanahi se-dibo karabusambe hombo asu yifimbo amboani," mehu. ³⁴ Sisas ai hoafiyuhi yahuya, "Pita, hapo nimbikoani kakaro ai hoafikoateyuambe animbo se wamboya ngimimbo moai fifirihini mbisafindirimboyafi," mehundo.

Sisas ai ahambo sünggrurü-rundeimbimbo kaki sandife arü pisao yihimindi asu napo arü ra mbisiwandümü-ndamboane mehu

³⁵ Sisas ai ahambo sünggrurü-rundeimbi ranahamumbo hoafiyupurühi yahuya, "Horombo ro sihamumbo koaritheapurühi sahiya, "Se kaki sandiferambo arüyo asu napo sandiferambo arüyo, asu su yirambe kikifefemboane semindipoani' masahi rani-simboani se bidifiri moatükuni mbonimborundümondai?" Ai hoafiyomondühi yahomoya, "Wani," mehommo.

³⁶ Ahamumbo hoafiyupurühi yahuya, "Haponda nindou düdi se kaki sandiferambo arü, düdi se pisao yihimindi hamindi ra semindikoate-ayu ana, ahandi ngisihari hoeari ra nindou ngorumbo sagadowohumbo asu rani fihindi kaki ndemündü haya pemimbiyuwamboane. ³⁷ Godindi bukambe hoafiyowohü yahoya, 'Ahambo moaruwai hohoanimoyu-randeimbi nindou nahurai randihorimboyei,' meho ranana wamboyo, nga ranane hapondanambe tükefeyo," mehu.

³⁸ Ahandi sünggrurü-rundeimbi ai hoafiyomondühi yahomoya, "Adükari! Hoeiro, pisao yihimindi hamindi yimbu nda," mehommo. Ai hoafiyupurühi yahupuriya, "Ra ndearane," mehupuri.

Sisas ai Orif Wafuambe Godimbo didibafimayu

(Matyu 26:36-46; Mak 14:32-42)

³⁹ Sisas ai adükari ngoafi ra hiniñgire hayambo Orif Wafuana mahafu sapo muñguambo si refi marandinou. Raniyomo asu ahambo sünggrurü-rundeimbi ai ahandi süngu mahafomo. ⁴⁰ Ai hafomo nimarimboyohü tüküfih hoafiyupurühi yahupuriya, "Nini-moatükuni sihamumbo rande hoeindeapurimboe ranimbo-hünda se Godimbo didibafindafundani sihamumbo nginindi mbisagapur-amboane," mehupuri. ⁴¹ Sapo nimoei pifeyoani ho pirayo rani simogodühi safi Sisas ai hu yiri yimbu pusire nimarumbo Godimbo didibafimefiyu. ⁴² "Ape, se yifirayafi ana, wambo asübusümbi moatükuni tüküfemboayo ra raganambo-ndowandi. Nga se nine yifirayafi rani süngundowandi, nga ro yifirayahi rani süngufepoani," mehu. ⁴³ Raniyo asu sünambeahindi nendi ai ahambo nginemündümbomohünda tükümefiyu. ⁴⁴ Sisas ai asübusi afindi hamindi semindimboayu ranahambo hamindi tütüñgirihoie hayambo Godimbo didibafimayu hoangu. Raniyo asu ahandi yikunimihoe ranai hori nahurai pimendo hoango.

⁴⁵ Sisas ai Godimbo didibafiyu moendire hayambo ahambo sünggrurü-rundeimbimbo sowana huane asu mapomo sapo afindi hohoanimoyomondühi wambo.

⁴⁶ Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, "Nimboe se hapoana apusayomoa? Nga botiyafu Godimbo didibafindafundi

nini-moatükuni rande hoeindeapurani nginepurimindimbohünda," mehu.

Sisasimbo mbumaründümo
(Matyu 26:47-56; Mak 14:43-50; Son 18:3-11)

⁴⁷ Sisas ai wataporiyuhü nünguambe awai nendi afindi ranai masifo. Sapo Sudas Sisasimbo sünggrurü-rundeimbi ambeahindi-mayu ranai sepurimündü haya mahafomo. Raniyu asu Sudas ai Sisasimbo wakikihimbohünda ahandi fikimi mahu. ⁴⁸ Asu Sisas ai hoafiyundühi yahuya, "Sudas, se wakikihimbo asafi ra Nindou Hondümbö hürütümbi nindou-yafe warihüfimbo safomboyafi?" mehu. ⁴⁹ Sisasimbo sünggrurü-rundeimbi ai hoeirundane ahambo kikihimindimbo yangirimemondamboemo hoafiyomondühi yahomoya, "Adükari, ro yihoefi pisao yihimindi safi ranambo hitihupirimbo?" mehomo. ⁵⁰ Raniyo asu aihündi mami ai pisao ndarihendühindamboyu Godimbo sesi sihou-rundeimbi bogori hondüdi ratüpuriyu-randeimbimbo warihondü himbohoeari mafoafoareando. ⁵¹ Sisas ai hoafiyuhi yahuya, "Yowan! Ndahurai refe-poani!" mehu. Raniyo ahandi himbohoeari ra wari pama-reanda asukai koadürü koadürümefeyo. ⁵² Nindou sapo Sisasimbo kikihimindimbo masifomo ra Godimbo sesi sihou-rundeimbi bogoriyomo, Godindi wori hifandiru-rundeimbi prisman bogoriyomo asu Suda-yafe boboagori raniyomo. Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, "Se pisao yihimindi asu nimihari fufuründümo masifomo ra hühühüni nindoumbo kikihemündimbo nahurayomo. ⁵³ Ro sebabidimbo munguambo si Godindi worambe nimari marihandi ra moai ranihü kikihiründümondiri. Nga haponda sihamundi siane nimboe nimbai ai adükari tüküfihisi simbo ngasündeamboane," mehu.

Pita ai Sisasimboya, Ro moai fifirihini mehu
(Matyu 26:57-58, 69-75; Mak 14:53-54, 66-72; Son 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ Sisasimbo kikihiründümo houmbo Godimbo sesi sihai-randeimbi bogori hondü ahandi worinambo sowaründümo mahifomo. Raniyo asu Pita ai süngumarapuri hüfu. ⁵⁵ Asu ai hai wori gabusümo püpiru houmbo mamarimondamboyu ranihü ai-babidimbo mamarimo.

⁵⁶ Nimorehi mami ratüpuriyu-randeimbi ai hai sihi himboyowane Pita ai mamaruwamboyo ndoreri türüfoareri mbura hoafiyowohü yahoya, "Nindou ndanana sapo Sisas-dibo hu marandani," meho. ⁵⁷ Pita ai hoafiyuhi yahuya, "Nimorehi se hoafayafi ranana moai akidou-amboani ro fifirihini," mehu.

⁵⁸ Asu rani wangabeahi safi nindou ngorü ai hoeiriri hayambo hoafiyundühi yahuya, "Ngorü ana sapo seanafisi." Nga Pita ai hoafiyuhi yahuya, "Wandafi, roana wananahi ana," mehu. ⁵⁹ Ran-ahandambohündi gedühi safi homboyoane asukai nindou ngorü ai hütü hoafimarüri, "Sapo nindou ndanana Sisas-diborihindani nimboe ai-amboani Garirihünd-ani." ⁶⁰ Asu Pita ai hoafiyuhiya, "Wandafi, roana moai fifirihendi se waporimbo-arandi ranahambo!" mehu. Raniyo asu

hoafiyuambe kakaro ai hoafimayu. ⁶¹ Raniyo asu Adükari ai hihirifi Pitambo türümafoariri. Asu Pita ai hohoanimomayu Adükari ai hoafimeindo ranahambo. Hapo nimbokoani kakaro ai hoafikoate-yuambe animbo se ngimimbo wambo moai fifirihini mbisafindirimboboyafi. ⁶² Raniyo asu Pita ai weindani tüküfi hu afindi hamindi aranimayu.

Nindou ai Sisasimbo tirifoefe hoafiyomondühi harimemondo
(Matyu 26:67-68; Mak 14:65)

⁶³ Nindou Sisasimbo hifandimaruri ranai tirifoefe hoafiyomondühi bubumaruri. ⁶⁴ Ai ahandi himboari hoearinambo gabudifoarüwuri houmbo hoafiyomondowohü yahomoya, "Se Godindi hoafi hoafiyafi-randeimbayafi ana, hoafiyafimuni düdi sihambo hari-mayunini rana!" mehomo. ⁶⁵ Ai Sisasimbo moaruwai hoafiyomondo marundi.

Sisas ai kansri-yomondi himboarühi tüküfi hoafi didiboadomareandi
(Matyu 26:59-66; Mak 14:55-64; Son 18:19-24)

⁶⁶ Simayowamboyo hifandi-rundeimbi ai mafandundi. Asu Godimbo sesi sihou-rundeimbi bogoriyomo asu ahinümbi hohoanimomo yamundu-rundeimbiyomo ai-amboa ai-babidi fandu mburumbo Sisasimbo sowaründümo ahamundi bogori hondü kot raninambo mahifomo. ⁶⁷ Ai hoafiyomondühi yahomoya, "Se Kraisyayafi ana, hoafindafimuni," mehomo. Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, "Ro hoafehapuri amboani ngiri se wambo anihondümbö-ndundiri. ⁶⁸ Asu simbori sihamumbo ro düdueheapuri amboani ngiri hoafindi-mondiri. ⁶⁹ Haponda ndanihü piyo hayambo süngunambo aho ranana, Nindou Hondü ai God Nginindeimbi ahandi warihondü warihü nimandümbui," mehu.

⁷⁰ Ai munguambo hoafiyomondühi yahomoya, "Ranayo ana, se Godindi nimoriyafi?" Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, "Se sihamundihoari hoafayomo rasi, nga rananahi," mehu. ⁷¹ Ai hoafiyomondühi yahomoya, "Refe ana, nimboe nindou ngorumbo ahambo hoefimbo hoafayefa? Nga ndearambo sihefi himboambenambo hoafimayuambo himboriyefi-mboanefisi," mehomo.

Pairatimbo sowana Sisas sowaründümo mahifomo
(Matyu 27:1-2, 11-14; Mak 15:1-5; Son 18:28-38)

23 Munguambo rani boboagori-memo ranai Sisasimbo sowaründümo Pairat sowanambo mahifomo. ² Ai ahambo papi-hoafirurühi yahomoya, "Nindou nda sihefi nendambo hohoanimomo mamikarimarandüra kikihimarihurimindedi. Ai hoafiyuhi yahuya, 'Yowani Sisarimbo kaki saimbopoani,' yahu asu ahandi fimboya, 'Krais, adükari bogor-anahi,' mehu," mehomo.

³ Pairat ai Sisasimbo düdurirühi yahuya, "Se ra Suda-yafe adükari bogoriyafi?" mehuamboyo. Sisas ai simbori hoafiyuhi yahuya, "Sihafihoari hoafayafisi," mehu. ⁴ Pairat ai Godimbo sesi sihou-rundeimbi bogoriyomo

asu awai nendi afindi mengoro ranaheimbo hoafiyuhi yahunduriya, "Ro nindou nda moai nini-moatukuni moaruwai rareanda hoafi himboriyahi," mehu. ⁵ Ai asukaiyei pukuna hoafiyehi seiya, "Sisas ai hoahoangu wakireanduhi nindou yamundireanduhi hohoanimo botimareanduri. Ai Gariri hifihu piyu haya sunumbo Sudia hifihu tukumefiyu," masei.

Pairat ai Sisasimbo Herot sowana koamaritheirü

⁶ Pairat ai hoafi ra himboriyu haya dudufihi yahuya, "Garirihündiyu nindou nda?" mehu. ⁷ Herot ai mami profens hifi ra hifandimarandi rani hoarehiyu Sisas ai manungu. Ranimboyu asu Pairat ai Sisasimbo Herot sowana koamaritheirambo mahu sapo Herot ai rani-simboani Serusaremihü mamaru wambo.

⁸ Herot ai Sisas hoeirirani mayowambo hihifi-hihifi-mayu, nimboe sapo ai moani hoafi yangiri himboriyu hayambo asu hoeindihini mehu. Ai sapo yare hohoani-moyuhü Sisas ai hepünifeimbi moatukuni randeanda hoeindihia yahuhayambo. ⁹ Herot ai Sisasimbo dudu-dudumaruri, nga asu moai akidou-amboani nini hoafi hoafiyu, nga wani. ¹⁰ Godimbo sesi sihou-rundeimbi bogori asu ahinumbi hohoanimo yamundu-rundeimbi akimi maningomo ranai tikarhoumbo Sisasimbo papi-hoafimaruri. ¹¹ Herot ai ahandi ami babidi Sisasimbo tirifoefe hoafiyomo mburumbo asu bogori-yomondi hoeari aboedi safi yihuruwuri mburumbo asukai Pairat sowana koamarihawuri. ¹² Horombo ana, Pairat ai Heroti-dibo simbori nginindurimefaniyosi, nga rasimboani ai aboedi-aboedimefineandi.

Pairat ai Sisasimboya yifimbiyuwamboane mehu

(Matyu 27:15-26; Mak 15:6-15; Son 18:39; 19:16)

¹³ Pairat ai Godimbo sesi sihou-rundeimbi bogori asu Sudayei bogori munguambo nindou amuri raniyei aheimbo gugurimareanduri. ¹⁴ Ai hoafiyundurühi yahuya, "Nindou wambo sowana sahorimindei masinei ndanahambo hoafiyehi seiya, 'Moaruwai hohoanimoyu randeimbani' masei. Ro ahambo sihei himboarühi dudumarihini, nga ro moai se ahambo papi-hoafimarihori ra nini-moatukuni moaruwai rareanda hoafi himboriyahi. ¹⁵ Asu Herot ai hoeirirani nini-moatukuni moai rareandi, nga ranimboyu hihiriri sihefimbo sowana koamaritheirambo masunu. Nga asu ai nini-moatukuni moaruwai rareandai animbo ranimbo yifimanda? ¹⁶⁻¹⁷ Ro ahambo tinjirifo ndahando mbundihambo animbo asu moani aboedi koandihina ngumbui," mehu

¹⁸ Munguambo nindou ranai fandihi pukuna hoafiyehi seiya, "Nindou nda ndahorimindei ngei hifokoandihori. Nga rananimbo Barabasimbo aboedambo-fimboani!" masei. ¹⁹ Barabas ra ai adukari ngoafihü gafman babidi yifiariyu nindou hifokoare hayambo karabusimefiyu-ani.

²⁰ Pairat ai Sisasimbo hiniyigifiyuwani aboedambo homboani mehu raniyu asu awai nendi afindi ranaheimbo asukai hoafimeyunduri. ²¹ Ai asukai pukuna hoafi karihendühi seiya, "Nimi keimbi karihendeimbifihü

pandiwuri! Nimi keimbi karihendeimbifihü pandiwuri," ranimaye.

²² Ai asukaiyu ngimimbo dudureandurühi yahuya, "Nine-moatukuni ramareandi? Ahambo hifokoefimbo ase ra ro hoeirihina moai nini moatukuni akidou-amboani rareandani hoafi himboriyahi. Nga moani akidou yangiri tinjirifo ndahando mbundiha aboedambo koandihina mbihu," mehu. ²³ Nga ai moani hoafi pukuna karihendühi hutihoafiyehi seiya, "Sisas ai yifimbiyu-wamboane, yifimbiyu-wamboane," mayei. Ai hoafimaye habodei ra moani Pairatindi hoafi ngasunde hayambo ahei nimoamo hamindi-mayonduri. ²⁴ Raniyu asu Pairat ai Sisasimbo ahei hohoanimo sungumareandi. ²⁵ Raniyu nindou mami Barabas gafman babidimbo yifiariyu nindou hifokoare hayambo karabusambe mamaru ahambo aboedambo koamaritherü. Raniyu asu ai Suda nine refembo yifirimaye sungu Sisasimbo ami-yomondi warihumariri.

Sisasimbo nimi keimbi karihendeimbifihü tikoründümo pamaruwuri

(Matyu 27:32-44; Mak 15:21-32; Son 19:17-27)

²⁶ Sisasimbo sowaründümo homondane Saimon Sairinihündi ai nafini masüfu ngoafinambo hifombo yahuhayambo. Raniyomo asu Sisasindi nimi keimbi karihendeimbi ra sowandifi hawa Sisasindi sungu hüfi yahomo houbombo huti-hutimaruri. ²⁷ Asu awai nendi afindi ranai Sisasindi sungu hüsihi, nimorehi bidifiri ranambeahi mahüsi ranai Sisasimbo hohoanimoyehi araninambo sahorimindei mahüsi. ²⁸ Nga asu Sisas ai hihirifi hoafiyundurühi yahuya, "Serusaremihündi nimorehi se yowani wambo araninambo-yondiripoani. Nga sihei fimbo asu sihei nimoakidiboumbo animbo araninambo-ndihünduri. ²⁹ Awi mami si tukündifemboe rani-simboani nindou ranai hoafindeihya, 'Nimorehi nimori wakemindikoate-aye asu nimori titihukoate-aye se hihifi-hihifindei. Sapo aheimbo tinjirifo ra ngiri tukündifeyo,' mbiseimboyei ³⁰ Rani-simboani animbo

nindou ai nimoei wafumbo hoafindeihya, 'Wamini piyafimuni,' mbisei.

Asu asukai hifi wafumboya,

'Gabudifoariwamuni,' mbiseimboyei!

Hosea 10:8

³¹ Hapondani ro nimi yangiri nahurai-anahi, nga wambo rawarhindiri. Nga sungunambo moaruwai tukündefeyoani se nimi yapari nahurai-aye siheimbo nungumandifendura?" mehu.

³² Nindou yimbu moaruwai hohoanimoyafandeimbi amboani Sisas dibombo sowapündümo mahifomo ahafanimbo hifokoefepirimbohunda. ³³ Ai hei nimoei wafu mbirihapiri sisami sei arihündi ranihü Sisas asu hühühüniyafani-rinandeimbi nindou yimbu ahamumbo tikorüpundimo pamarupuri ra Sisas ai mbusümoyuwane asu ngorü ai warihonduniyu asu ngorü ai kadudaniyu yafine pamarupiri. ³⁴ Sisas ai hoafiyuhya, "Ape, amboawi mbisafi nimboe ai moai fifirundi nine-moatukuni rawarundi ranahambo,"

mehu. Asu ami ai satu piraimemo didai Sisasindi-mayo hoeari ra mandemündü yahomo houmbo.

³⁵ Nindou afindi ranai niboadei himboanambo hifandihündi, nga boboagori nindou ai Sisasimbo tirifoarüwuri hoafiyomondühi yahomoya, "Nindou bidifirambo aboedambo-reandüri marandi. Se Godindi nimori Kraisiyafi ana, yaro sihafihuari aboedamboyo-afosi," mehomu. ³⁶ Asu ami amboani tirifoariwurühi homo hühütimbü moatükuni wain hoe finiga masabudo. ³⁷ Ai hoafiyomondowohü yahomondoya, "Se Suda-yafe bogorayafi ana, yaro sihafihuari aboedamboyoafosi!" mehomu. ³⁸ Nimi keimbi karihendeimbi nimoamo ndaru sürü pamarundi: NDA SUDAYAFE ADÜKARI BOGORANI.

³⁹ Nindou hühübühünifafani-rinandeimbi nimi keimbi karihendeimbi fihü mapenimbafani ngorü ranai Sisasimbo tirifoarirühi puküna hoafiyuhü yahuya "Se ra Kraisiyafi? Ranayafi ana, yaro sihafihuari aboedamboyoafosi asu yihoehimbo amboani aboedambo-rowamuni," mehu. ⁴⁰ Nga asu ngorü hühübühüniyu-randeimbi gorügoanini mapenüngu ranai afoai yahu hoafiyundowohü yahundoya, "Se Godimbo yihimboyafai? Nga se tinjirifo asowandifi nahuraiane ai-amboani asemündu. ⁴¹ Sihiri tinjirifo asahoamindehi ranana sapo nini-moatükuni sihiri ramarithoandi rani-süngumboane. Nga nindou ndanana moai nini-moatükuni moaruwai rareandi." ⁴² Asu ai hoafiyuhü yahuya, "Sisas, se sihafi nginindi hifandarandambe tüküyafo amarifi ana, se wambo hohoanimondafindiri," mehu. ⁴³ Sisas ai hoafiyundowohü yahuya, "Ro anihondümboanahi haponda hoafehanini se ro-dibo ngoafi aboedi ranihü nimandimboyafi," mehu.

Sisas ai yifimayu

(Matyu 27:45-56; Mak 15:33-41; Son 19:28-30)

⁴⁴ Sapu hühifamindikoaate-yowohü wambo nimbi ranai hühünimbo peyo haya gabudifoare hombo nimbambe tükümefeyo. ⁴⁵ Refeyoambe asu hoeari Godindi worambe kumarundi ranai mbusümondühi yimbu bumareandi. ⁴⁶ Sisas ai pukünambo hamindi hoafi karihoeihü "Ape, wandi yifiafi sihafi warihariheandi," yahu mburambo asu yifimayu.

⁴⁷ Asu ami-yomondi bogori manüngu ranai nime-moatükuni tükümefeyo ra hoeireanda mayoa asu Godimbo aboed-ani yahu hoafiyuhüya, "Anihondü-ane, nindou ndanana moai nini-moatükuni moaruwai yare randi," mehu. ⁴⁸ Nindou afindi wakire mengoro ranai hoeirihinda mayowamboyei afindi hohoanimoyeihi ahei ngusüfohü purüki-purüki kameihü ngoafina mahei. ⁴⁹ Nga Sisasindi fikiminindiyeyi asu nimorehi Garirihündi ahambo süngumarihori ranai foarihehi niboadeimbo himboanambo wamarihori.

Sisasimbo honguambe masihehori

(Matyu 27:57-61; Mak 15:42-47; Son 19:38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Nindou mami anihondümbo-reandeimbi aboedi hamindi manüngu ahandi ndüri Sosep, aiana Suda-yafe kansir ambeahindiyu. Nga asu ai moai yifiriyu

bidifiri boboagori-yomondi hohoanimu Sisasimbo ramarundi ranahambo. Aiana Suda-yafe ngoafi Ari-mateahündiyu hayamboyo asu God nginindi hifandarandi ra tüküfemboayo ranahambo hifanda marandi. ⁵² Sosep ai Sisasindi yifinimoko ra dibonapifembohünda Pairatimbo düdufimbo mahafu. ⁵³ Asu Sosep ai Sisasindi fi-nimoko ra nimi keimbi karihendeimbi fihindi foarimündi siherü henüngu kifohi hoearinambo pariri ngamondifoariri mbura sowaründümo homo nimoei adükari nimaroweimbi hongu nahurai wowondimaru hifomo ranambe masihawuri. Asu hongu ranambe ra moai horombo yifi sihoemo rundi. ⁵⁴ Ai ndeara sümbo Godimbo hohoanimoyowohü moani ngoafimbo nimarimboane sei hehimbo munguambo moatükuni napirihindane rani-moatükuni ra tükümefeyo.

⁵⁵ Nimorehi Garirihündi Sisas babidimbo mahüsi-mayeyi ranai Sosep babidimbo Sisasindi yifinimoko sihefimbo honguanambo mahei sapo nungurüwurimboemo asihawuri ra hoeifimbo. ⁵⁶ Raniyei asu nimorehi ranai worina hei aboedi fisiharümbü moatükuni mbimbirai asu marasen ndondomarihindi. Asu Mosesindi ahinümbi hohoanimu hoafimayo süngu moani nimarimbo si ra mamarei.

Sisas botimefiyu hoafi

(Matyu 28:1-10; Mak 16:1-8; Son 20:1-10)

24 Mami wik ranahandambo weangurühindi sihi siambe hondü nimoreh ranai Sisas samboarüwuranambo aboedi fisiharümbi mbimbirai ndorihü masihehindi ra sahümündi mahei. ² Asu ai hei himboyeiane nimoei hongu nafitambeiü güru pamarundi ranai paiarikoate tifoehi hihire amoahire mengoro. ³ Nga ai kefoehi hüsi himboyeiane, asu Adükari Sisasindi yifinimoko ra moai yanggoro.

⁴ Rani-moatükuni ranahambo afindi hohoanimoyeihi nimboeiane, nimehünou nindou yimbu ranai hoeari si kareandeimbi güdine hena ahei fikimi tüküyafine manimbafani. ⁵ Asu nimorehi ranai yihimbombo hifini mbiro piyei hehi manimboei. Asu nindou yimbu ranai hoafiyafandühi safaniya, "Nimboe se nindou yanggiri nunguweimbi ranahambo yifiyeimbiyei fondiwami kokoarihora?" ⁶ Aiana moai ndühi yangguru, nga botimefiyu. Ai Garirihü nunguambe siheimbo hoafimayu ranimbo se hohoanimondei. ⁷ Ai yahuya, "Nindou Hondü ra nindou moaruwai hohoanimoyomo-ndeimbi-yomondi warihündüwurimboemo nimi keimbi karihendeimbi fihü tikoemündi pefimbohünda. Asu yimbu sindu haya ngimi noufimbü ranifihü animbo botindifimbui," mehu," masafani. ⁸ Raniyo asu nimorehi-mayeyi ranai horombo Sisas hoafimayu ra hohoanimomayeyi.

⁹ Asu nimorehi-mayeyi ranai hongu ra hinjirihü hehi hei ahambo süngurü-rundeimbi 11 asu munguambo amuri raniyei aheimbo munguambo moatükuni waporimbo-marihündüri. ¹⁰ Sapu honguambe munguambo moatükuni tükümefeyo hoeirihü hehi Kraisiyafimayi hoafi sowandümo homo-rundeimbimbo hoafimayeyi

nimorehi ranana Maria Makdarahündiyo, Soana, Maria Semsindi hondiyu asu bidifiri amuri raniyei. ¹¹ Nga asu ahandi hoafi sowandümo homo-rundeimbi ai nimorehi hoafimayei ranahambo tikarihi hehi hoafi yanggiri anihündi yahomo houmbo moai anihondümborundi. ¹² Nga asu Pita ai pipiyu hu honguambe amofi himboyuane, hoeari ahambo himondimarihori rani yanggiri mengorowa hoeimareandi. Raniyu ai hongu ra hinihgire haya hüfu worambe rani-moatükuni ranahambo afindi hohoanimoyuhü mamaru.

**Nindou yimbu ai Sisasimbo Emaus nafi hohü
hoeimarineri**
(Mak 16:12-13)

¹³ Nimorehi ranai honguanambo hüsi simboani Sisasindi süngurü-rundeimbi yimbu ranai ngoafi mami Emaus Serusaremihöndi hombo 11 kiromitahüfeimbi hoandari nafi mahafani. ¹⁴ Ai hafandühi mungu moatükuni tüküme Feyo ranahambo wataporimbo-marinandi. ¹⁵ Ai wataporimbo-rini hafandühi fifirinandane, Sisas ai ahandihoari tüküfi haya ababidimbo mahu. ¹⁶ Mami moatükuni gabudi-mafoareapira ai moai ahambo Sisas-ani safani türüfoarineri fifirineri.

¹⁷ Asu ai ahafanimbo düdureapirühi yahuya, "Se nini-moatükunimboyo wataporimborinandühi ahafana?" mehuambo yafani. Asu ai ngusumboorambe sisai fiyafandühi manimbafani. ¹⁸ Asu ngorü, ahandi ndüri Kriopas, ai simbori hoafiyuhi yahuya, "Awi Serusaremihöndi ndüfosimbo tükümehindi ra se yanggiranafi nine moatükuni ranihö tüküme Feyo ra fifirifekeate-ayafi?" mehu.

¹⁹ Asükai Sisas ai düdureapirühi yahuya, "Nimboe wataporimbo-arinanda?" mehuambo yafani. Asu simbori hoafiyafandühi safaniya, "Sisas Nasaretihöndi ranahamboane wataporimbo-arihori. Aiana Godindi hoafi hoafiyu-randeimbiyu haya God asu munguambo nindouyei himboahü ahandi hoafi, ratüpuri ra nginindi hamindiyo. ²⁰ Yihoefi bogori nindou asu Godimbo sesi sihou-rundeimbi ai gafmani-yomondi warihü hinihgimarüwuri. Raniyo gafman ai hifokoefimboani yahomo houmbo nimi keimbi karihendeimbifihü tikoründümo pamarüwuri. ²¹ Nga horombo ro hohoanimoyefühiya, 'Sisas ranana God ai Israetihöndi ranaheimbo aboedambo-fendürimbo kafoariri hinihgirimbombai, masefi. Asu hifokoamarüwuri ra yimbu si ho hayamboyoani hapo ngimi noufimbisiane. ²²⁻²³ Hapo siambe hondü nimorehi bidifiri roambeahindi ai hei honguambe himboyeia moai ahandi yifinimoko ra ranihö hoeirihindi. Raniyo ro hepünimehöndi. Ai sinei yihoefimbo hoafiyehi seiya, 'Sünambeahindi nendi yimbu hoeirihupira ai safaniya, 'Sisas ana yanggiri mbanungu,' masafani,' masei. ²⁴ Asu nindou bidifiri roambeahindi amboani hifomo honguambe munguambo moatükuni ra hoeirunda nimorehi hoafimayei süngure mengoro. Nga asu moai Sisasimbo ana hoeirüwuri," masafani.

²⁵ Asu Sisas ai ahafanimbo hoafiyupirühi yahuya, "Se ana ngusüfokoate-anemo, se moai Godindi hoafi hoafiyomo-rundeimbi hoafimemo ranahambo nimehönou hohoanimoyomo. ²⁶ Godindi hoafi hoafiyomorundeimbi ai hoafiyomondühi yahomoya, 'Nindou God ai ahandi nendambo aboedambo-fendürimbo ka-mafoariri ra asübusi ndemündi mbundambo animbo asu süngunambo Godindi himboahü ndüri adükarümbindümbui,' mehomo," mehu. ²⁷ Raniyo Sisas ai ahafanimbo ahandi fimbo Bukambe hoafi mapeniungo ra Mosesindimayo bukifihü piyu haya Godindi hoafi hoafiyomo-rundeimbi sürü papiru masihoemo ranahambo yamundimareapiri hu.

²⁸ Ai homo Emaus ngoafikimi tüküme Feyo. Raniyo Sisas ai ngasünde haya hombonoume Feyo. ²⁹ Nga yimbu ai hüti hoafiyafandühi safaniya, "Mborai ro-babidi apoefo, nga ndeara hüfihimindi hanühi nimbifembo akimane," masafandamboyu. Raniyu hafu ahafandi worambe aibabidi mamaru. ³⁰ Ai sesimbo yahomo houmbo nimarimombo bret semündü Godimbo hihifirüri mbura hifitire haya masagapiri. ³¹ Rasüngumareandamboyo ai hepünafineandühi Sisas ani safani fifirimarineri. Nga asu nimehönou asükai awari-marihoayuwa moai hoeirineri. ³² Ai ahafandihori simbori hoafüriyafandühi safaniya, "Anihondü-ane, nafini sineföhi sihehimbo wataporimbo-maramuna asu sihiri ngusüfoambe hepünimehöndi," masafani.

³³ Refe hayamboyoane, süngurineri-rinandeimbi ranai botiyafine hena Serusareminambo mahafani. Raniyo hafani hoeirineapurani ahandambo süngurü-rundeimbi 11-memo ranai ahamundi ngunindi babidi gugureafu mamarimonda hoeimarineapuri. ³⁴ Ai hoafiyomondühi yahomoya, "Anihondü-ane, Adükari ai yifihündi botime Feyo! Ai Saimon-so tüküme Feyo wa hoeimariri," mehomo. ³⁵ Raniyo asu süngurü-rundeimbi yimbu ranai ahafanimbo-so nafini tüküme Feyo asu bret hifitireanda türüfoarineri fifirimarineri ranahambo wataporimbo-marinandi.

Sisasimbo süngurü-rundeimbi ai hoeimarüwuri
(Matyu 28:16-20; Mak 16:14-18; Son 20:19-23; Ratüpuri 1:6-8)

³⁶ Ahambo süngurü-rundeimbi ranai bidifirambo rani-moatükuni ra wataporimbo-rundane, Sisas ahandihoari ahamundi mbusümo tüküfi nungumbo hoafiyupurühi yahuya, "Sihamundi ngusüfoambe afure kümbearoamboane," mehu. ³⁷ Raniyomo yifafimbai hoeiarihuri yahomo houmbo yihimbo munguna moaruwaimemo. ³⁸ Nga asu Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, "Nimboe se ranahambo hepünefunda? Asu nimboe se nini-moatükuniyo hoeimarundi ranahambo awi fifirifekeate-ayomoa? ³⁹ Se wandi yitjarari watjarari hoeiru. Ro wandihor-anahi nda! Se sündu hoeirundiri. Sapo yifiafi ana ngiri wandi fi nahuraindo."

⁴⁰ Sisas ai hoafiyu mbura asu ahamumbo ahandi fi hoeari ra nafuimepuri. ⁴¹ Ai afindi hihifi-hihifimemosi, nga ai awi ranahambo anihondümböfo-koate-afindi hohoanimomemo. Asu Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, "Se sesi bidifiri sihöndai?" mehu. ⁴²⁻⁴³ Asu ai kini ma-

mandundi ra ngorü bidifiri masabudowa semündü haya ahamundi himboahü masesuwa hoeimarüwurü.

⁴⁴ Ai ahamumbo hoafiyupurühi yahuya, "Se fifirundai ro horombo se-babidimbo nimboahambe hoafimayahi ra? Ro hoafiyahapurühi sahiya, Mosesindi ahinümbi hohoanimo ranambe, Godindi hoafi hoafiyomo-runde-imbü-yomondi bukambe asu Herü Buk ranambe mungu moatükuni wambo tükündifemboe masahi."

⁴⁵ Sisas ai ramehuamboemo ngusüfoambe fufuri-foareapurühi Bukambe hoafimayo ra türüfoaru fifir-marundi. ⁴⁶ Asu Sisas ai simbori hoafiyupurühi yahuya, "Sapo Bukambe sürü papimarundi ra yare hoafiy-owohü yahoya, 'God ai ahandi nendambo aboedambo-fendürimbo koamafoariri ra asübusi ndemündü mbunda yifindu haya ngimi noufimbü ranambo yifihündi botindifimbui. ⁴⁷ Rananimbo Serusaremihö pindimo houmbo munquambo hifi ahandi ndürinambo hoafi bokarindihoemboemo. Rananimbo asu moaruwai hohoanimo ra hininggirihindühi aboedi hohoanimo süngurihindani God ai ahei moaruwai hohoanimo ra amboawi mbeyahuamboane,' meho.

⁴⁸ Asu se ndani moatükuni tüküme Feyo ndanahambo wataporimbundu ndündi. ⁴⁹ Wandi Ape ai Yifiafi Aboedi koarihefembo hoafiyu masihendi ra koandihe-heamboyahü. Nga awi se hokoate Serusaremihö ni-mandimombo Godindi-mayo nginindi ra ndowandü-mo houmbo animbo ngomo," mehu.

Sisasimbo God ai sünambe serümündü mahafu

(Mak 16:19-20; Ratüpuri 1:9-12)

⁵⁰ Sisas ai ahambo süngurü-rundeimbimbo sepurümündi hu Betani ngoafihü kaimayu. Raniyo God ai ahamumbo aboedi-aboedimbireapura yahu haya didibafimefiyu. ⁵¹ Ai ahamumbo aboedi-aboedireapurühi nunguane God ai ahamundi mbusü-monindi serümündü sünambe mahafu. ⁵² Ai yiri yimbu pusiru nimarimombo ahambo ngusifo parüwuri mburumbo Serusareminambo hihifi-hihifi kameihi hihiriya-fu mahomo. ⁵³ Asu ai munquambo si Godimbo aboedani yaho hohoanimombohünda ahandi worina homo marundi.

Son

Yangiri ningombo Hoafi ra nindoumbomefeyo

1 Horombo hondü God ai hifi nda nafikoate-yuambe Hoafi nda megoro. Hoafi ra ai Godindi fikimi megoro asu God-ane. ² Horombo hondü Hoafi ra Godindi fikimi megoroane. ³ God ai Hoafi raninambo muŋgu moatükuni ra nafimarandi, nga moai ngorü-moatükuni ngorü nafi süngure tüküfeyo. ⁴ Hoafi ra yangiri ningombo nimindühane asu yangiri ningombo ra nindou-yafe si-ane. ⁵ Si ra nimbi ranahambo si asagado, nga nimbi ra ngiri si ranahambo gabudeandi.

⁶ Nindou mamî God ai koamariheira mahu. Ahandi ndürî Son-ani. ⁷ Nindou ranaheimbo si ranahambo anihondumbo hoafombohünda mahu. Nindou muŋgu ai hoafi ra himboriyei hehi anihondumbo-mbirihinda yehuenüŋgu mahu. ⁸ Son ra si raniyupoani, nga si ranahambo anihondumbo hoafiyu-randeimbi yangirani. ⁹ Si ndanana si hond-ane asu ai hifi ndanihü tüküfe haya asu nindou muŋguambo si boakifoare arandi.

¹⁰ Nga Hoafi ranai hifi ndanihü megoro. Hoafi rani-nambo God ai hifi nda nafimarandi, nga asu nindou hifi ndanihü aniboadei ranai moai ahambo fifirihori. ¹¹ Ai ahandi ngoafi hondüna hu, nga asu nindou ahandi ngoafihündi ai moai ahambo fihirihorimindei. ¹² Nga didiyei ahambo anihondumbo-rihorühi fihimarihorambo asu ai aheimbo kamafoareandüra ai Godindi nimori tükümehindi. ¹³ Moai hifinindi moatükuninambo Godindi nimorimboyahi tüküyahindi sihiri boagiri ramehindi nou. Wani, nga God ai ahandi hohoanimo süngu ahandi nimorimboyahi marihündi. ¹⁴ Hoafi ra nindoumbofe tüküfe mburamboyo asu sihefi mbusümo manüŋguwa ai ndürî adükarümbi ra hoeimarihuri. Ndürî adükarümbi ra Godindi nimori mamî yangiri ranahand-ane. Ai afindi hipoambore-randeimb-ani asu sihefimbo Godimbo afindi moatükuni anihondumbo nafuimaramuni.

¹⁵ Son ai ahambo anihondumbo hoafimayu. Ai puküna hoafiyundürühi yahuya, "Ro nindou ndanahamboyahi hoafimayahandürî, 'Ro boatei tükündaheanda ai wandi süngu tükündüfimbui, nga aiana adükari safi ngasündeandireimb-ani. Nimboe ai boateifi manüŋguwa ro tükümeheandane,'" mehu.

¹⁶ Ahandi afindi hipoambofe rani-süngu sihefimbo afindimbo aboedi-aboedireamuni arandi. ¹⁷ Mosesindi wari sünguyo ahinümbi hohoanimo tükümefeyo, nga hipoambofe hohoanimo asu anihondumbofe hohoani-

mo ra Sisas Kraisindi sünguyo tükümefeyo. ¹⁸ Moai nindou mamî ai-amboani God hoeiriri, nga Godindi nimori mamî Afindandi fikimi nüngumbü ai God-ani asu ai yangiriyu Godimbo hoeiriri haya sihefimbo nafuimaramuni.

Son ai ro nindou God koamafoariri-yahipoani mehu (Matyu 3:1-12; Mak 1:1-8; Ruk 3:1-18)

¹⁹ Suda bogori ai Godimbo sihou-rundeimbi bidifiri Rifai sirihündi babidimbo koamari-houpura Serusarem hiningiru houmbo kosimo Son sowahi tüküyafu düduyafundowohü yahomoya, "Se didiyafa?" mehomondamboyo. ²⁰ Raniyu asu Son ai moai diboreandi, nga weindahî anihondumbo hoafiyuhi yahuya, "Roana Nindou God koamafoariri Krais raniyahipoani, nga wani," mehu. ²¹ Raniyomo asu simbori hoafiyomondowohü yahomoya, "Asu se didiyafa? Asu se Erasayafi?" mehomondamboyo. Asu Son ai simbori hoafiyupurühi yahuya, "Wani, roana raniyahipoani." Asükaiyomo düduyafundowohü yahomoya, "Ro Godindi hoafi hoafiyu-randeimbi hifandarihuri, se raniyafi?" Asükaiyu ahamumbo simbori hoafiyupurühi yahuya, "Wani, roana raniyahipoani," mehupuri. ²² Raniyomo asu ahambo hoafiyomondowohü yahomoya, "Asu se didiyafi nimora? Se yihoefimbo hoafiyafan-animbo asu ro hoafi ra nindou yihoefimbo koamari-houmuni ahamumbo sowana semindi homboanefti. Se sihafifimbo nüngumambisafa?" mehomo. ²³ Raniyu asu Son ai ahamumbo simbori hoafiyupurühi yahuya, "Ro rananahi: Nindou mamî ahandi yasimondi nimi wohi furikoate-yowohü mingiyohü yahoya, 'Bogorindi nafi aboedi nafindihehindi,' meho, nga ro rananahi," mehu. Horombo hoafi nda Godindi hoafi hoafiyu-randeimbi Aisaia rareamboyo yahurai bukambe hoafimayu.

²⁴ Farisi aiyomo nindou hoafi sowandümo homo-rundeimbi ahamumbo koamari-houpura makosomo. ²⁵ Nindou ranai Sonimbo hoafiyomondowohü yahomoya, "Asu se Kraisiyafipoani, Erasayafipoani, Godindi hoafi hoafiyu-randeimbiyafipoani, nga asu nimboeafi se hundürürandürî maranda?" mehomondamboyo. ²⁶ Raniyu asu simbori Son ai hoafiyupurühi yahuya, "Roana hoenambo yangir-ane hundürihi arihandi, nga sihamundi mbusümo nindou mamî anüŋgu, nga asu seana moai nindou ranahambo fifirihori. ²⁷ Ro boatei weindahî ratüpuriya arihandi, nga nindou ranai animbo süngunambo weindahî rande ratüpurindümbui. Nga asu roana nindou aboedi hamindiyahipoani ahandi su wofi himondimaramündu ra fufurihefembohünda," mehu.

²⁸ Hoafi nda Betani ngoafihü Sodan hoe gogoanini tüküme feyoane. Asu hifi ranihüyo Son ai nimorehi nindowenihî aheimbo hundürümarandüri.

Sisas ai Godindi sipsip nimor-ani

²⁹ Ngorü sihi Son ai himboyuwane Sisas ahambo sowana masünuwa hoeirirühi yahuya, "Godindi sipsip nimori asüfu ra hoeirihori. Ranahandi süngu-animbo God ai nimorehi nindowenihî-yafe hohoanimo moaruwai ranahambo amboawi mbüsümbui. ³⁰ Nindou ranahamboyahî ro siheimbo hoafiyahandürühi, 'Nindou ai ro nimboahani wandî süngu düdümbui. Nindou ai adükari bogor-ani, nga roana ai nahurayahipoani,' masahandüri. Nga asu ro ningokoate-yahambe ai manüngu. ³¹ Asu ro moai fifirihini, nga nindou ra didimbei, nga asu Israerihündi ai ahambo fifirimbirihora sahehea sini hundürü-marhandüri," mehu.

³² Son ai yare hoafiyundürühi yahuya, "Ro hoeiriheandani Yifiafi Aboedi wupufo nahurai sünambeahindi kosi ahandiwami pühüyo mamaro. ³³ Awi ro moai nindou ranahambo fifirihini, nga God aiyu wambo hoe nambo hundürümbirandüra yehuenüngu koarihendirühi yahuya, 'Se hoeindowandani Yifiafi Aboedi kodi nindou ranahandiwami nimandoani ana, asu ai-animbo aheimbo Yifiafi Aboedinambo hundüründandürimbui,' mehu. ³⁴ Yifiafi Aboedi ahandiwami kosi mamaro ra hoeimariheandi asu anihondümboanahi hoafayahi nindou nda Godindi nimor-ani," mehu.

Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbi kamafoarea-puri

³⁵⁻³⁶ Ngorü si Son ai asükaî ranihü ahambo süngurineri-rinandeimbi babidimbo nüngumbo Sisasimbo hoeirirane mahuamboyu, asu Son ai hoafiyuhî yahuya, 'Se hoeirine. Ndanani Godindi sipsip nimorayu.' ³⁷ Son ai ra-mehuamboyanî asu himboriyafani hena ai Sisasindi süngu mahafani. ³⁸ Raniyu asu Sisas ai hihirifi hoeirepirane ahandî süngu mahafandamboyu hoafiyupirühi yahuya, "Se nini kokomboyanî?" mehupiramboyanî, asu simbori hoafiyafinadowohü safanea, "Rabai, se nahiyafi nimbafi aranda?" (Ndüri 'Rabai' ahandî nimindi ra yamunde-randeimb-ane.) ³⁹ Sisas ai hoafiyupirühi yahuya, "Sühüfani naha hoeirine," mehupiramboyanî. Asu ai hüfani wori nimarümbi ra hoeirine hena, asu rani sihi ai-dibo marifani ra ndeara nimbambeyo.

⁴⁰ Nindou yimbu ranai Sonindi hoafi himboriyafani hena Sisasindi süngu mahafandi ahafandi ndüri ra ngorü ana Andru, Saimon Pitandi akidiyu. ⁴¹ Ai hu, ahandi amongo Saimon kokorüri hoeiriri haya hoafiyundühi yahuya, "Ro Mesaia hoeimarihuri," mehu. (Ndüri Mesaia ra Grik hoafinambo Kraisi-ani.)

⁴² Raniyu Andru ai Saimonimbo serümündi Sisas sowana mahüfu-amboyu, asu Sisas ai Saimonimbo hübudurürühi hoafiyundühi yahuya, "Seana Sonindi

nimori Saimon-anafi, nga sihafî ndüri ana Sifasi-mbeyowamboane," mehu. (Ndüri Sifasi ranana nimoei-ane.)

Sisas ai Firip Natanierimbo fihimarapimündu

⁴³ Ngorü si Sisas ai Garirinambo hafombo yahuhaya nimarumbo, Firipimbo hoeirirühi hoafiyundühi yahuya, "Se mborai wandî süngu," mehundo. ⁴⁴ Firip, Betsaidahündi Andru, Pita-babidimbo mami ngoafihünd-ani. ⁴⁵ Raniyu asu Firip ai Natanierimbo kokorüri hoeiriri haya hoafiyundühi yahuya, "Horombo Moses ai ahinümbi hoafi sürü papirandühi nindou kudümbui mehu ra fifiro. Asu Godindi hoafi hoafiyomo-rundeimbi amboani ai mami yahurai sürü papimarundi ranahambo hoeimarihori. Nindou ranana Sisas-ani Sosepindi nimori Nasaretihündi," mehuamboyu. ⁴⁶ Asu Natanier ai Firipimbo düdufindühi yahuya, "Asu Nasaret ngoafihü ra aboedi moatükuni tükümandifeyo rane?" mehuamboyu. Asu Firip ai simbori hoafiyundühi yahuya, "Naha se sühüfi hoeirosi," mehu.

⁴⁷ Sisas ai Natanierimbo hoeirirani mahüfu-amboyu hoafiyuhî yahuya, "Nindou ndanana Israerihündi hond-ani, nga aiana anihondumbo yanggiri hoafiyurandeimbani," mehu. ⁴⁸ Raniyu asu Natanier ai Sisasimbo düdufindühi yahuya, "Se wambo nünguro fifirowandirimboyanî?" mehundu-amboyu. Asu Sisas ai simbori hoafiyundühi yahuya, "Firip wambo fifirife hoafikoate-yuambe süfuri afümambe manimbafa hoeimariheanini," mehu. ⁴⁹ Raniyu asu Natanier ai Sisasimbo hoafiyundühi yahuya, "Yamundo-randeimbi, seana Godindi nimor-anafi! Seana Israerihündi-yafe adükari bogor-anafi!" mehundu-amboyu. ⁵⁰ Asu Sisas ai simbori hoafiyundühi yahuya, "Ro sihambo süfuri afümambe hoeimariheanini masahi ranimboanafi anihondumbo-arowandiri? Nga awi sünguna se afindi moatükuni ranahambo ngasündeandeimbi tükündifeyoani hoeindowamboyanî," mehu. ⁵¹ Asükaiyu hoafiyuhî yahuya, "Ro sihamumbo anihondümboanahi hoafayahapuri: Süngunambo ana sünü sübüdühoehü sünambeahindi nendi ai Nindou Hondündiwami gafo-mo kodo-mo ndundani hoeindumboemo," mehu.

Sisas ai boatei hepünifeimbi moatükuni ratüpurimayu

2 Yimbu nimbiyomo houmbo nindowenihî ngorü ai Gariri hifambe Kena ngoafihü nimorehi masemündu. ² Raniyu Sisasimbo asu ahambo süngururü-rundeimbi babidimbo ahamumbo amboani nimorehi semindi sesesi ranambe didimo masei. ³ Rani-simboani wain hoe ra müngu masimindeiamboyo, asu Sisasindi hondi ai nimorimbo hoafiyondowohü yahoya, "Nindou ai wain hoe müngurihimboaneî," mehondowamboyu. ⁴ Asu simbori yare hoafiyundühi yahuya, "Me, nimboe se wambo rani-moatükunimbo hoafayafa? Ndanana sihei siane, nga awi ro ranimbofembo si ra yohoyopoani." ⁵ Ra-mehuamboyo asu hondi ai wori aharambüri ndi ratüpuriyomo-rundeimbi ahamumbo hoafiyopurühi yahoya, "Sisas ai nini-

moatükunimboyo refembo hoafinduanî ra-süngundundî," meho.

⁶ Ngoafî ranîhû nimoei hipîri 6 afîndî hoe hafo tüküfe-randeimbi Suda ai fi aboediferambo hundürüy-orambohünda burimayo. ⁷ Raniyu Sisas ai ratüpuriy-omo-rundeimbi ahamumbo hoafiyupurühi yahuya, "Se hipîri ranambe hoe fuibidi-houndî," mehuamboemo. Asu ai hipîri ranamboe hoe fuibidihoumbo tükürutükuru-marundi. ⁸ Raniyu asu Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, "Se hoe ra nimoamonîndî kaboandundüh-animbo nindou sesi kanimbo ehu ahambo sowanambo ndowandümo ngomo," mehua-mboyomo asu ai rasüngumarundi. ⁹ Nindou sesi kanimareandî ai hoe ra apire hoeireandane, asu wain hoe apimayowamboyu, ai moai fifireandî dagüdbombombai wain hoe ra. Nga ratüpuriyomo-rundeimbi ai-yangîriyo hoe mafuindümo fondi ra fifimarundi. Raniyu asu nindou sesi kanire-randeimbi-mayu ranai nindou nimorehi semîndimbo-mayu ranahambo mborai mehundo. ¹⁰ Ai hoafiyundowohü yahuya, "Ndani-ndani hoafühi ana nindou wain hoe aboedi boatei simindei mburühümboanei, asu süngunamboane moaruwai ra simindei arihündî. Nga asu seana aboedi safi ra kikihandîfi nîmarîfi mburamboyafi hapondani randî sowandîfi masinîfi," mehu.

¹¹ Sisas ai Gariri hifambe Kena ngoafîhü boatei hapünifeimbi moatükunî ramareandî. Ai ahandî adükari nginîndî ra nafuimayu-wamboyo asu ahambo süngururü-rundeimbi ai ahambo anihondümbo-marüwuri. ¹² Raniyo asu Sisas ai ahandî hondî, ako-handî asu süngururü-rundeimbi babidimbo Kena ngoafî hinîngîrihi hehi Kaperneam ngoafîna hei ranîhü yahunümbî si manimboei.

Nindou ai Godîndî worambe kaki semîndimbo ratüpuri-memonda Sisas ai hemafoareapuri
(Matyu 21:12-13; Mak 11:15-17; Ruk 19:45-46)

¹³ God ai Israerimbo Isipihündî aboedambo-mareandürî rani adükari si Pasofa warî ra ndeara akîmi tifi-mareandamboyo asu Sisas ai Serusarem ngoafîna mahafu. ¹⁴ Hafu tüküfi haya Godîndî worambe kefuai hu hoeireandane, nindou ai burmakau, sipsip, ndu pemi-yomonda asu kaki siseru sabupuri rundühi mamari-monda hoeimareapuri. ¹⁵ Raniyu wofi hoandari nafirîhai semündü haya raninambo ahamumbo burmakau, sipsip, ndu napo ra kameihi bukürî-foarea-purühiyu, asu nindou kaki siseruründühi mamari-mo ahamundi kaki ra buburamündî pütifihîyu fondi ra hîhîre amoahimareandî. ¹⁶ Raniyu asükaiyu nindou ndu kakîfîhi saurundühi manîngomo ahamumbo hoafiyupurühi yahuya, "Napo ra fufuründümo houmbo moanewana ngorügoanîni homo. Asu se wandî Apendi worî ndanambe maket worîmborîhi hehi pemiyei asu kakîfîhimbo seihü arihündî?" mehuamboemo. ¹⁷ Asu ahambo süngururü-rundeimbi ai hoafi Baibor-ambe mapenîngo ra hohoanimomemo, 'Ro sihafi worî aboedi mbîfondarowa sahehea ranimboanahî afîndî tinîrîfoayahi,' meho.

¹⁸ Asu Suda ai Sisasimbo hoafiyomondowohü yahomoya, "Se nîni hepünifeimbi moatükunî ramandowandî yihoeimbo worî ranambeahîndî hemo-afoarowamunî ra nginînd-ani yaho nafuimbohündambo?" mehomondamboyo. ¹⁹ Asu Sisas ai simborî hoafiyupurühi yahuya, "Ro sihamumbo hoafayahi, Godîndî worî nda birîboadundani asu ro asükainda ngîmi sinambo yangîri worîmbondî-hamboyahî," mehuamboemo. ²⁰ Raniyomo asu Suda ai hoafiyomondühi yahomoya, "Nindou ai worî nda 46 himbanî worîmbomarund-ane asu se ngîmi sihi yangîri asükainda worîmbondîhi munğundiheamboyahî asafi?" mehomondamboyo.

²¹ Sisas ai ahandî fimboyu Godîndî worî süngunambore kafoare hoafimayu. ²² Raniyo Sisasimbo God ai honguambeahîndî botîrîri simboanî ahambo süngururü-rundeimbi ai horombo ahandî fimbo hoafimayu ra ngusüfoambe pumarîndümo. Raniyo horombo Sisas hoafimayuyo Godîndî bukambe sürü papîmarundî raniyo ra anihondümbo-marundî.

Sisas ai munğambo nindouyei hohoanimo fifireandî

²³ Sisas ai Suda-yafe adükari si Pasofa ranahambohünda Serusarem ngoafîhü mamaru. Raniyo nindou afîndî ranai Sisas hepünifeimbi moatükunî ramareandî ra hoeirîhi hehi anihondümbo-marîhîndî. ²⁴ Nga asu Sisas ai nindou ranahei hohoanimo ra fifire hayambo-wambo moai anihondümbo-rearü. ²⁵ Asu nindou amurî ai Sisasimbo nindouyei hohoanimo ranahambo nafuiyondürühi hoafiyondopoanî, nga ai ahei ngusüfoambe hohoanimo ra munğambo fifireamboanî.

Sisas ai Nikodemus-dibo wataporimefani

3 Nindou mamî Farisi-ambeahîndî manüngu ahandî ndürî Nikodemus ai Suda-yafe bogoriyu. ² Asu mamî nimbokoanî Nikodemus ai Sisas sowahî hu tüküfi hoafiyundühi yahuya, "Yamundo-randeimbi, Ro fifîri-hunînimboanefî, seana nindou yamundo-randeimbi God koamarîhenî-anafî. Nindou ngorü ai-amboanî ngîri hepünifeimbi moatükunî se Godîndî nginîndinambo rawarowandî ra randeandî," mehuamboyo.

³ Asu Sisas ai simborî hoafiyundühi yahuya, "Ro sihambo anihondümboanahî hoafehanîni: Nindou ai simborî tüküfekoate-ayu ana, ai ngîri God hifandarandî ranambe ngu," mehu. ⁴ Nikodemus ai simborî hoafiyundühi yahuya, "Asu nindou adükarihündî ra nüngunde hondî ai wakîndîrimîndoanî asu nîmori akîdou nahuarai tükümandîfia? Asu ngîri nindou ai hondandî furambe daguduwani asükai wakîndîrimîndo," mehuamboyo.

⁵ Asükai Sisas ai Nikodemusimbo hoafiyundühi yahuya, "Nindou ai Yifafi Aboedinambo asu hoenambo simborî tükümbüfiyu-wamboane. Refekoate-ayu ana, ngîri God hifandarandî ranambe gafu. ⁶ Nindoundî fi ranana ahandî hondafîndî-yafe findambo tüküme fiyuani, nga ahandî yifafi ranana Yifafi

Aboedindi nginindinambo tüküme feyoane. ⁷ Ro hoafiyahühi se simbori tükündahindi masahi hoafi ranambo se ngiri hepunafoandühi afindi hohoanimondafi," mehu. ⁸ Weri ranai ai hohoanimomayo süngu weriyo hoarandi. Asu se weri fisihoasi raniyanggir-ane himborayafi, nga nini-nafi tüküfe hayamboyo asu nini-nafiyo aho ra moai fifirowandi. Asu nindou Yifiafi Aboedinambo simbori tükehindi amboani mami yahurai-ane," mehu.

⁹ Asu Nikodemus ai Sisasi dudufindühi yahuya, "Asu se hoafimayafi nda nungu-nahurai tükümandifea?" mehundowamboyo. ¹⁰ Asu Sisasi simbori hoafiyundühi yahuya, "Seana Israeri-yafe yamundo-randeimb-anafi, nga asu seana awi moai fifirowandiyoy? ¹¹ Ro sihambo anihondumboanahi hoafayanini, Ro nini-moatükuniyo fifirimarihundi ranane wataporimbo-rihu arihundi. Asu ro nine-moatükuniyo hoeimarihundi ranane wataporimbo-arihundi. Nga hoafi ro wataporimbo-arihundi ranahambo se sahümündi daboadanambo-arihindi. ¹² Ro siheimbo hifi ndanihündambo wataporimbo-marihündüri, nga asu moai se wambo anihondumbo-rihündüri. Asu ro sünambeahindi moatükunimbo wataporindahani ra nungundühi anihondumbo-ndihündühi fifirimandihia? ¹³ Moai nindou ngorü hifi ndanihündambo ana sünambe hafu, nga Nindou Hondü sünambeahindi makusu ai yanggiriyo asukai mahafu.

¹⁴ Sapo horombo Moses ai amoasiri nimi wohi furikoate-reandühi semündü nimoamo botimareandi. Asu mami yahurai-animbo Nindou Hondumbo amboani semündü nimoamo botifiamboani. ¹⁵ Rananimbo nindou ahambo anihondumbo-arihori ranai yanggiri koadürümbo-koadürümbo ninggo ra mbisahümündi-amboane. ¹⁶ God ai nimori mamümbiyu hayamboyo nimorehi nindowenihi hifi ndanihü aniboadei ranahambo ngusüfo pareandürühiyo asu ahandi nimori mami ra hifina koamaritherü. Nindou mungu didiyeyi ahambo anihondumbo-arihori ai ngiri awandihendi, nga koadürümbo-koadürümbo nimboeimboyeyi. ¹⁷ God ai ahandi nimori hifina koamaritherü ra ai kosi nindou yibobore-randeimbi nahurai hifihündi nindoweyi hohoanimoyibobofemboyupoani. Nga rananimbo munguambo hifihündi nindou ai ahandi süngu aboedambo-mbeahinda yahu hayamboyo koamariheira makusu.

¹⁸ Nindou Godindi nimorimbo anihondumbo-areandi ahambo ana ngiri yibobondirühi papi-hoafindüri, nga nindou ahambo anihondumbofe-koate-ayu ranahambo-animbo yibobondirühi papi-hoafindürimbui.

¹⁹ Yibobofe ranahandi nimindi ra ndahurai-ane: Sapo si aboedi ra sünambeahindi makosoyosi, nga asu ai moai ranahambo yifiriyeyi, nga ai nimbokoani nimbifafindi pimayo ranambe ninggomboyeyi yifirimayeyi. Nimboe sapo ai moaruwai hohoanimoyi rarihindühi wamboyei ramehindi. ²⁰ Munguambo nindou didiyeyi si ranahambo yiboaruko-arihindi ana, ai moaruwai hohoanimoyi yanggiri rarihindühane. Nindou yahurai ana ngiri si peyoani ngei sapo si ranai ahei moaruwai ho-

hooanimoyi rarihindi ra nafuindandürimboe sei hehimbo wambo. ²¹ Nga nindou aboedi hohoanimoyi yanggiri semündü anungu ranai-animbo sihi tükündüfimbui. Rananimbo nindoundi ratüpuri ra si ranai Godindi nginindinamboane ratüpuriyo arandi mbisi nafuindimboe," mehu.

Son ai Sisasi tüküme fiyo nimindi ra weindahi hoafimayu

²² Asu süngunambo Sisasi ahambo süngururü-rundeimbi babidimbo randihünda botiyafu houmbo Sudia hifina mahomo. Ai homo ranihü yahunümbi si ninggomboyoyi Sisasi nindou hundürümarandüri. ²³ Ainon ngoafihü Serim ngoafikimi hoe afindi mafoafusowa asu ranihü Son ai-amboani nimorehi nindowenihi hundürümarandüri. Rani-simboani nimorehi nindowenihi afindi ranai ahambo sowana hei marihündamboyo ai hundürümarandüri. ²⁴ Son ai karabusifekoate nunguambeahiyo aheimbo hundürümarandüri.

²⁵ Raniyo asu Sudahündi mami ai Sonindi süngururü-rundeimbi babidimbo Godindi himboahü aboedi tüküfembo hundürü hohoanimoyi ranahambo hoafina simbori hoafimemo. ²⁶ Raoyafu mburu hifomo Sonimbo hoafiyomondühi yahomoya, "Yamundo-randeimbi, se hohoanimoyafai nindou Sodan hoekimi ai-dibo nimbofanimbo se ahandi hoafi yihoefimbo hoafimefimuni. Nga ai haponda hundürümarandür-amboane asu nindou ai sihefimbo sowana sifokoate ahambo sowanambo yanggiri hüraramindo," mehomo. ²⁷ Asu simbori Son ai hoafiyupurühi yahuya, "Nindou ai ngiri raranimoatükuni moani ndemündu, nga God ai dagadowananimbo ndemündümbui. ²⁸ Horombo se himboriyomondani ro sihamumbo hoafiyahapurühi sahiya, 'Roana Kraisiyahipoani, nga ahandi nafi didiboado-fembohünda God ai kamafoareandir-anahi,' masahi hoafi ra se sihamundihoyi himborimemo. ²⁹ Asu nindou ngorü ai nimorehi asemündu ana, nimorehi ra nindowenihi ranahand-ane. Asu nindowenihambo farihü-randeimbi ai ai-dibo nungumbo nimorehi masemündu ahandi hoafi himboriyuhü ai hihifi-hihifi-mayu. Yahurai-ane asu haponda hihifi-hihifi ra wandi fiambe amaro. ³⁰ Asu nindou ranai adükari ndürimbi-mbiyowamboane, nga wandi ndüri akidou-mbeyowamboane.

³¹ Nindou nimoamo sünambeahindi makusu aiani munguambo nindou ngasünde haya adükari hamindayu. Nga asu nindou hifi ndanihündamboyo ranai ana hifinindi wambo ai hifi ndanihündambo wataporirani yanggiri semündü nungumbo wataporiyuhani. Nga nindou sünambeahindi makusu ranai ana munguambo nindou ngasünde haya adükari hamindani.

³² Ranani asu ai raranimoatükuni hoeire asu himboriyu-randeimbi ranahambo hoafiyu arandi. Nga asu nindou mami ai-amboani moai ahandi hoafi ra anihondümboreandi. ³³ Nindou düdi ahandi hoafi ranahambo kikharamündu ana, asu God ai anihondumboani hoafiyu arandi yahuhani. ³⁴ Nindou

God koamaritheira makusu ranai ana ahandi hoafi yanggiri-ani hoafiyu arandi. Sapo God ai moai ahambo Yifiafi Aboedi ra bidifiri-bidifirire sagado.

³⁵ Afindi ai Nimorimbo afindi hamindi ngusüfo parirühi asu mungu moatükuni hifandimbo nginindi masagado. ³⁶ Nindou ngorü ai Nimori ahambo anihondumbo-ariri ana, asu ai aboedi koadürümbo-koadürümbo nungumbui. Nga asu anihondumbofoekoate-ayu aiana nggiri yanggiri koadürümbo-koadürümbo nungu. Asu Godindi nginindi hohoanimo ra ahambo-so koadürümbo-koadürümbo yagodimboe."

Sisas ai Sameriahündi nimorehi-dibo wataporimefe

4 Rani-simboani Farisi ai yaru himboriyomondane, "Sisas-ani Sonimbo ngasündiri haya afindi nindou hundürandüri arandi," masei. ² (Nga moai Sisas ahandihoari ana ngorümbo hundürandüri, nga ahandi sünggururü-rundeimbi ai yanggiriyo ramarundi.) Sisasindi süngufembo nindou afindi hundürümaye hoafi Farisi ai himborimemo ra Sisas ai fifireandi. ³ Raniyu asu ai rani hoafi ra himboriyu haya Sudia hifi hinihgire haya Garirinambo mahu. ⁴ Garirinambo hombo nafi ra Sisas ai Samaria-yafe hifi mbusümo nafiyo mahu.

⁵ Raniyu hafu adükari ngoafi Samaria-yafe hifambe ahandi ndüri Sikar ranihü tüküme fiyu. Ngoafi rani kimiyu Sekob ai ahandi nimori Sosepimbo hifi kikire hinihgimareando. ⁶ Horombo Sekob ai hoe rambohünda kakira pumareandi ra ranihü puaroane, asu Sisas ai ndeara hüfinimbo nafi gebuai ra süfu süfumbo tñjambofihiyu asu foeamonngo rani kimi mamaru.

⁷⁻⁸ Raniyo asu ahambo sünggururü-rundeimbi ranai boatei sesi pemimbo ngoafi ranambo mahafomo. Asu nimorehi mami Samariahündi ranai hoe ra fuimindimbo makosowamboyu, Sisas ai hoafiyundowohü yahuya, "Hoe ra wambo fuisao, nga ro simindimbo samboanahi," mehuamboyo. ⁹ Asu nimorehi ranai hoafiyundowohü yahoya, "Seana Sudahünd-anafi, asu ro Samariahünd-anahi, nga asu se nimboe wambo hoe fuisao safi hawa düduwefoandira?" mehuamboyo. ¹⁰ Asu Sisas ai simbori hoafiyundowohü yahuya, "Nine-moatükuni God ai sihambo saimbo mehu ranahambo fifiriyorühi, hoafimbefindo-mbonana, asu hoe simindiwani yanggiri gedühi niñgombo saganini," mehuamboyo. ¹¹ Asu nimorehi ranai hoafiyundowohü yahoya, "Adükari, hoe fuigoninimbo hipiri wani, nga foeamonngo hoe ndanana ambeambe anguni raguane. Asu hoe simindiwani yanggiri gedühi niñgombo ra naha dagüda mafuindandifa? ¹² Sihefi amoa Sekob ai foeamonngo ra hiniñgi-mareamunane. Hoe ra ai ahandi nimori asu burmakau, sipsip ra-babidimbo sümündi marandane. Nga asu se kosirihefe adükarimbofe niñgombo safomboyafi?" meho. ¹³ Asu Sisas ai simbori ahambo hoafiyundowohü yahuya, "Nindou hoe nda asimindei ranai ana asükainde ni mai amindaniñombo-ndeimboyei. ¹⁴ Nga nindou didiyei ro hoe aheimbo asahandüri ranai ana nggiri asükainde amindaniñombonde, nga wani. Hoe ro aheimbo saimbo saheheam-

boayahi ranana, ahei fiambe apoandihori hoe nahurai fondihoai-fondihoaindandani asu nindou ranai yanggiri koadürümbo-koadürümbo nimboeimboyei," mehuamboyo. ¹⁵ Asu nimorehi ranai düdufendowohü yahoya, "Adükari, se wambo hoe ra sawandiri. Rananimbo ro nggiri asükainda sünguna hoembo amindaniñombondahühi hoe nda fuimindimbo didihi," mehuamboyo. ¹⁶ Asu Sisas ai hoafiyundowohü yahuya, "Se ngüfi sihafi nindowenihambo hoafindafindo mbundambo-animbo asükaindafi ndühi didifi," mehundowamboyo. ¹⁷ Asu ai hoafiyundowohü yahoya, "Roana anamindeimbi-yahipoani, nga anamindikoate-anahi," mehundowamboyo. Asükaiyu Sisas ai hoafiyundowohü yahundoya, "Se 'Roana anamindikoate-anahi,' asafi ra wambo anihondumbo-anafi hoafayafindiri. ¹⁸ Nga se nindowenihü hondahüyafundeimbi masowapundifi, nga se haponda nindowenihü-dibo animbafi ra sihafi anamindi hondüyupoani. Nga se wambo haponda anihondumbo-anafi hoafayafindiri," mehu. ¹⁹ Nimorehi ranai hoafiyundowohü yahoya, "Adükari, seana ro hoeiriheanina Godindi hoafi hoafiyafi-randeimb-anafi. ²⁰ Yihoe fi amoa mami ana hifi wafu ndani-wamiyomo rotuyomo marundi, nga asu Suda se-anemo Serusarem ngoafi ranihü yanggiri rotuyomboane eho-mo," mehuamboyo. ²¹ Sisas ai yahuya, "Nimorehi, se wambo anihondumbo-rowandiri, nga se nggiri amitata Apembo hifi wafu raniwami asu Serusaremihü ra rotuyo ra-koate-ndei. ²² Samariahündi seana Godimbo ndorihori fifiri-horühiyeipoani ahambo rotuyei arihündi. Nga ro Suda ana God ranahambo ndorihuri fifiri-hurimboanefi. Nga asu sapo Godindi nendi aboedambofembo ratüpuri ra Suda yihoe fimbo sowahi tüküme feyoane. ²³ Sapo rani si tüküfembo meho ra, ndeara haponda tüküfemboane, nga asu nindou ai anihondumbo rotuyei arihündi ranai-animbo Godimbo ngusüfoambe anihondumbo-ndihindühi Yifiafi Aboedindi nginindinambo rotundeimboyei. Rananimbo asu Ape ai nindou yahurai ranimboani ahambo rotuyondombo hohoanimoayu. ²⁴ Nga God ana yifiafi-ani. Ranimboanimbo nindou ai Godimbo rotuyei arihündi ra ngusüfoambe anihondumbo-ndihorühi Yifiafi Aboedindi nginindinambo rotumbeyei-amboane," mehuamboyo. ²⁵ Asu nimorehi ranai simbori hoafiyundowohü yahoya, "Ro fifirihini-mboanahi nindou God kamafoariri ra ahandi ndüri Kraisi ai-animbo kudumbui. Asu ai kusü simboani sihefimbo mungu moatükuni ranahambo hoafindümünimbui," mehuamboyo. ²⁶ Asu Sisas ai simbori hoafiyundowohü yahuya, "Ro ai-anahisi haponda se-dibo wataporayahi nda," mehu.

²⁷ Sisas ai raoyahuambe ahambo sünggururü-rundeimbi ai sesi pemini poedi sümburindümo tüküme fundi. Asu ai hoeirundane Sisas ai nimorehi-dibo wataporimefe hepünime fundi, nga nindou mami ai-amboani moai düdufinduhiya, "Se nimboeafa?" yahundo asu "Nimboe se nimorehi ra-dibo wataporefe?" yahundo, nga wani. ²⁸⁻²⁹ Raniyo asu nimorehi ranai hoe fuimindi hipiri ra ranihü sihai haya hifo nindou rani

ngoafihündi ranaheimbo hoafiyondürühi yahoya, "Se naha sinei nindou geba anüngu ra hoeirihori. Ai wambo ro muṅgu moatükuni ratüpuriya marihandi ra muṅgu ai weindahi hoafimayundiri. Nga awi ai Krai animbombe?" mehoamboyei. ³⁰ Raniyei asu ai ngoafi ra hiniṅgirihi hehimbo Sisas sowana muṅgu mahanei.

³¹ Raniyomo asu ahambo süngururü-rundeimbi ai Sisasimbo hütí-hoafirurühi yahomoya, "Yamundo-randeimbi, sesi akidounambo ṅgusüfo nariwori hawambo-animbo," mehomondo. ³² Nga asu Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, "Sesi ro sesimbo asahi ra seana moai fifirundi," mehupuramboemo. ³³ Asu ahamundihoari simbori düduyomondühi yahomoya, "Nindou ṅgorü ai ahambo sesi ra semündü süni sagadomboyu?" mehomondamboyu. ³⁴ Asu Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, "Wandi sesi ranana ndahuriane: God ai koamarihendira makosahane ro ahandi hoafi sünguferambo. Wandí sesi ana ahandi yifiri süngufe asu ahandi ratüpuriyora ho moendifembo makosahane.

³⁵ Se yaru hoafiyomondühiya, 'Awi nümbüram-beahindi sesi yimuṅgu-remindimboana, yimbuyimbu amoamo-ane aniṅgomo,' mehomo, nga asu ro hoafayahí ra se himboriyomo, naha se ndoru nümbürí ra samoṅgoriyomo hoeiru, ninimindi ana ndeara ṅginindi yanggir-ane. ³⁶ Nindou nümbürambeahindi sesi yimuṅgurira-randeimbi-mayu ranai ndeara rani takini ahandi kaki semündü haya, asu ai sesi aboedi koadürümbo-koadürümbo niṅgombo safiyorambo-mayo gugurareandi. Rananimbo nindou sesi hifire-randeimbi asu yimuṅgurira-randeimbi ai hihifi-hihifindamboyafani. ³⁷ Asu hoafi ndanana anihond-ane 'Nindou ṅgorü ai hifireandühani, nga nindou ṅgorü ai yimuṅgurandühani.' ³⁸ Ro sihamumbo sesi nümbürí ranambe homo yimuṅguri mbirunda sahehea koamaritheheapuri. Asu se moai hifirundi, nga amuri ai tiṅamboyehi hifimarihindi rani-fihindi asarimbo yahomo houmbo asowandümo," mehu.

³⁹ Nimorehi Samariahündi ranai rani ngoafihündi ranaheimbo nine-moatükuni ai ramareandi ranimbo Sisas ai hoafimayundo ranahambo ho waporimbo-marandi. Raniyo asu muṅguambo nindou ranai Sisasimbo anihondümbo-marihori. ⁴⁰ Raniyei asu Samariahündi ranai hei Sisasimbo apombo hütí-hoafimehündoa ranihü ai-babidimbo yimbu apomayu.

⁴¹ Ranühi Sisas ai waporimbo-maranda asukai nindou afindi safi ranai himboriyehi hehi anihondümbo-marihindi. ⁴² Asu nimorehi ranahambo hoafiyahündowohü seiya, "Boatei ro se waporimbo-maranda anihondümbo-marihündi, nga se hoafimayafimuni ranimbo. Nga ro-amboani yihoefihoari ahandi hoafi himboriyahundo hohumboanefi asu anihondümbo-arihuri. Nga ranimboane nindou ndananimbo awi hifi ndanihü muṅguambo nindou aboedambo-ndeandürümbui asefi," masei.

Sisas ai adükari bogorindi ratüpuriyu-randeimbindi nimori aboedimariri (Matyu 8:5-18; Ruk 7:1-10)

⁴³ Sisas ai ranihü yimbu nimbi apu mbura asu ngoafi ra hiniṅgire haya Gariri hifina mahafu. ⁴⁴ Asu ai ahandi fimbo hoafiyuhi yahuya, "Godindi hoafi hoafiyu-randeimbi aiana ahandi ngoafi hondühi moai ndüri yanggoro," mehu. ⁴⁵ Raniyu asu ai Gariri hifihü hafu tüküfiyuwane, ahambo hihifi-hihifimayei. Ai ramehindi ra moaniyeipoani, nga Serusarem ngoafihü Israerimbo God ai aboedambo-mareandüri Pasofa sei-arihündi rani-simboani afindi moatükuni ramareanda hoeirihí hehimbo wamboyei tükümefiyuwa hihifi-hihifimayei.

⁴⁶ Asu Sisas ai asukaiyu Kena ngoafina Gariri hifambe mahu horombo ai hoe wain hoembore pureandühi. Nindou mami adükari bogorindi ratüpuriyu-randeimbi ai Kaperneam ngoafihü nūngu hayamboyu, asu ahandi nimori ranai ṅgünümbomayu. ⁴⁷ Asu nindou ranai, Sisas Sudia hifi hiniṅgire haya, Garirinambo sünümboani hoafi ra himboriyu haya, hu tüküfi Sisasimbo Kaperneam ngoafinambo hombo hütí-hütirürühi yahuya, "Wandi nimori ai ṅgünümbo yifimbo yanggiraní, nga se didifi aboedindowori," mehundowamboyu.

⁴⁸ Asu Sisas ai yahuya, "Se mamikarambo hepünifeimbi moatükuni ra hoeifekoate-yei-mbonana, ṅgiri anihondümbo-rihindiri," mehu. ⁴⁹ Asu simbori Sisasimbo hoafiyundowohü yahuya, "Adükari, mborai se wandi süngu sühüfi, nga wandi nimori ai yifimbo yanggir-ani," mehu. ⁵⁰ Asu Sisas ai simbori hoafiyundowohü yahuya, "Se ṅgafisi, nga sihafí nimori ana asukai yanggiri nūngumbui," mehuamboyu. Nindou ranai Sisasindi hoafi ra anihondümbore haya mahu. ⁵¹ Nindou ranai ngoafina mahuamboyu asu ahandi ratüpuriyomo-rundeimbi ai nafini hoeirüwuri houmbo hoafiyomondowohü yahomoya, "Sihafi nimori ana aboedi mbanüngu," mehomondamboyu. ⁵² Asu ai düdufipurühi yahuya, "Nūngu-simboaniyo ai akidou aboedi safi mamarua?" mehuamboemo, asu hoafiyomondühi yahomoya, "Hamani nimbambeyo ṅgüní hüfi afindi ra hiniṅgimareandi," mehomo. ⁵³ Raniyu asu afindi ai ṅgusüfo pumaramündu Sisas ai ahambo rasimboani hoafiyundowohüya, "Yini, sihafí nimori ana asukai yanggiri nūngumbui," mehu ranimbo. Raniyu asu ai ahandi worambeahindi rani-babidimbo anihondümbo-marihori.

⁵⁴ Sisas ai Sudianipoedi Gariri hifinambo sünümbo hepünifeimbi moatükuni ramareandi ra yimbu noufeimbiyo.

Sisas ai nindou mami foeamoṅgokimi diboadomariri

5 Asu ra muṅgumayoambe Suda-yafe adükari si ra Serusaremihü tükümefeyoa, Sisas ai Serusaremimambo mahafu. ² Serusaremihü nafitambe adükari ahandi ndüri sipsip nafitambe ranikimi foeamoṅgo hoe kakiru pumarundi. Foeamoṅgo ra Hibruyei hoafi Betsada-ane. Hoe ranikimi mboasini hondahüfeimbi (5) mafondarei. ³⁻⁴ Asu mboasini rani hoarehi nindou

angünümbi afindi ranai fondihü kuriyei, himboatihari, yiri moaruwaimbi, asu nindou ahei tñari yifyoweimbi ranai ninoumayei. ⁵ Mboasini ranambe nindou mami ai 38 himbani farasü haya angünümbo yangguru. ⁶ Asu Sisas ai nindou ranahambo hoeirirane angünümbo menguruamboyu, nindou ranana gedühi angünümbo-yumboani yahuhaya hoafiyundühi yahundoya, "Se haponda aboedi nimandi safomboyafi?" mehunduamboyu. ⁷ Asu simbori nindou angünümbi-mayu ranai Sisasimbo hoafiyundühi yahundoya, "Nindou adükari, hoe ranai miminiyowani himoni semindindiri ho hiniñgifendirimbo roana nindou wani. Hoe ranai miminiyowani gadi sahehea raoyaheandani asu bidifiri ai boatei-anei horombo kosirihahi hanei rihündanane asu ro moani nimari arihandi," mehundo. ⁸ Asu Sisas ai hoafiyundühi yahundoya, "Botiyafo, sihafi hoapari ra sowandifi hawa hafi," mehunduamboyu. ⁹ Raniyu nindou ranai nimai hoafi niñgoambe botifi ahandi hoapari ra semündü haya mahu.

Rani si ra moani ratüpurikoate ngoafimbo nimarimbo siyo. ¹⁰ Raniyomo asu Suda ai nindou Sisas diboad-omarira botimefiyu, ranahambo hoafiyomondowohü yahomondoya, "Hapoana moani ratüpurikoate ngoafimbo nimarambe-ane. Asu nimboe se sihafi hoapari ra sowandifi hawa ahafa?" mehomondamboyu.

¹¹ Asu simbori hoafiyupurühi yahuya, "Nindou wambo aboedimareandiri ranai hoafiyundühi yahuya, 'Botiyafo, sihafi hoapari ra sowandifi hawa hafi,' mehuamboanahi sahamindi ahahi," mehupuri.

¹² Raniyu asu simbori ahambo düdururühi yahomondoya, "Düdi nimori sihambo hoafiyunihü, 'Sihafi hoapari ra sowandifi hawa hafi,' mehunini rana?" mehomondamboyu. ¹³ Asu nindou angünümbi aboedimefiyu ranai nimorehi nindowenihi afindi ambewambo Sisas ai sihai hümarimindo ra moai nindou ranahambo fifiriri.

¹⁴ Asükaiyu Sisas ai nindou ranahambo Godindi worambe mamaruwa hoeiriri haya, hoafiyundühi yahuya, "Se himboriyafi, se ndeara sihafi fi ra aboediyafimboanafi. Nga se asükaindafi moaruwai ho-hoanimondamboyafi. Nga asükaindo rarani-moatükuni nginindi safi sihafihü mbundamindoani se mamikarindamboyafi," mehundowamboyu. ¹⁵ Raniyu asu nindou-mayu ranai hu Sudambo hoafiyupurühi yahuya, "Nindou wambo aboedimareandiri ranana Sisasiyu," mehupuramboyo. ¹⁶ Asu raniyomo Suda ai Sisasimbo moani hapoadümbo nou piyomo houmbo moruwaimbo-moaruwaimbo-maruri homo. Nimboe asu Sisas ai moani ngoafimbo nimarombo sihi nindou ranahambo aboedimariri yahomo houmbo.

¹⁷ Raniyu asu Sisas ai ahamumbo hoafiyupurühi yahuya, "Wandi Ape ai ratüpurühi humbo hapondan-amba, ratüpurühanani, ranimboane asu ro-amba ratipurayahi," mehupuramboemo. ¹⁸ Suda ai hoafi ra himboriyomo houmbo ahamundi ngusüfoambe nginimboanimbo-mareapura Sisasimbo hifokoefimbo yahomo houmbo raraomemo. Asu moani ngoafimbo nimarambe ratüpurümayu ranimbo yanggiryomopoani.

Nga ai hoafiyupurühi, "God ana wandi Ape hondani," mehu ranimboemo hoafi ranana Sisas ai 'Ro God nahurai-anahi' mehu yahomo houmbo kameihiyomo ahambo hifokoefimbo raraomemo.

Godindi nimori ai ratüpurimbo nginindeimb-ani

¹⁹ Raniyu Sisas ai simbori hoafiyupurühi yahupuriya, "Ro anihondümboanahi sihamumbo hoafayahapuri: Nindou nimori ra ngiri rarani-moatükuni aimbo ho-hoanimondu haya ranimbondandi, nga wani. Ai rarani-moatükuni ratüpurayu ra Afindi ai ratipurayu ra hoeire hayamboani, asu nimori ai ra-süngure ratipurayu. Mungu rarani-moatükuni Afindi ai ranimborandan-ani asu nimori ai yare ranimboarandi. ²⁰ Afindi ai ahandi nimori ranahambo hohoanimoyuhü asu ai mungu ratüpurüyumbü ra nimorimbo nafuimefuendo. Nga asu awi Afindi ai adükari nginindi ratüpurü safi amboani nimorimbo nafuindundumbui. Haponda nafuimendu ranana akidouyo, nga se hepünifembohündambo sünguna nafuiondomboayu ranana adükari nginindi safindimboe. ²¹ Afindi ai nindou yifyeim-bihündi botireandüri mbura asu yanggiri niñgo sagadüri arandi. Ranani asu nimori ai-amboani ahandi hohoanimomayu süngureandühi nindou botireiri hiniñgirearü arandi. ²² Moai Afindi aiana nindou-yafe hohoanimoyiborore randi, nga wani. Mungu rani ratüpurü ra nimorindi warihümareandane. ²³ Ranimboanimbo asu nindou ai nimorimbo ahinindeihü aboedi hohoanimondeimboyei Afindambo rawariorihü nou. Asu nindou ai nimorimbo ahiniyohü aboedi ho-hoanimokoate-aye ana, asu Afindi ai nimori koamarierü ranahambo amboani ngiri ahinindeihü aboedi hohoanimondei.

²⁴ Ro siheimbo anihondümboanahi hoafayahü, nindou düdi wandi hoafi nda himboriyuhü asu wambo hifina koamarierü ranahambo anihondümbo-ariri ana, nindou ranai yanggiri koadürümbo-koadürümbo nüngumbui. Asu nindou ranai ngiri Godindi papi-hoafi ranambe tükündifiyu. Nindou ranai yifyorambo nafi hiniñgire haya yanggiri niñgombo ra süngure arandi.

²⁵ Yini, sapo si tüküfembo-mayo ra ndeara haponda tüküfemboane. Nga asu rananimbo nindou yifyimayei ranai Godindi Nimorindi yafambe himborindahindühi asu nindou didiyei ahandi hoafi ndorihü himborimayei ranai aboedi yanggiri yifikoate nimboeimboyei.

²⁶ Ranimboani asu Afindi ai ahandihoari aboedi yanggiri yifikoate niñgombo ra nimindiyuhüyu, asu rani-süngunambo noure Nimorimbo yanggiri yifikoate niñgombo nimindimboriri hiniñgimariri. ²⁷ Ai Nindou Hond-ani, raniyu asu Afindi ai ahandi Nimorimbo nindoumbo yibobofendüri rambo hohoanimoy ra masagado. ²⁸ Asu se ndanahambo hepünahindühi afindi hohoanimondeimboyei, nga ngiri amitata munguambo nindou yifyeimbihündi honguambeahindi ranai ahandi yafambe ra himborindei. ²⁹ Asu rananimbo ai honguambeahindi tükündahimboyei. Asu nindou ahandi hoafi aboedi himboriyehi süngurihü arihündi ranai aboedi yanggiri yifikoate tükündahi burindeim-

boyei. Nga asu nindou ahandi hoafi himborikoate-yei-hi moaruwai hohoanimombo ratüpuri ratüpuriyei arihündi ai-animbo tükündahinda God ai aheimbo se hüti-anei mbüsümbui.”

Nindou bidifiri amboani rani-moatükuni nafuimaramuni ra Sisas ai Godindi nimor-ani masei

³⁰ “Rarani-moatükuni ra roana ngiri rombondihe hohoanimonda hehea ratüpurindahi. Ro nindou aheimbo yiboborihe arihandi ra God ai hoafiyuwani yanggiranane yiboborihe arihandi. Wandi yibobofe ra mbumundanesi, nga ropoanimbo yifiriya hehea yiboborihe-andürühi-yahipoani, nga Ape wambo hifina koamarihendiri ranai yifiriyu haya hoafimayundir-amboyahi ro rarihe marihandi.

³¹ Asu ro wandihoari yanggiri wandi fimbo anihondümbo hoafayahi ana, asu nindou ai ro wandi fimbo hoafayahi ra ngiri anihondümbo-ndihindi.

³² Nga asu ngorü ai wambohünda anihondümbo hoafiyu arandi ahandi hoafi ra anihondümboani hoafiyu arandi ra ro fifiriheandi. ³³ Se horombo Sonimbo sowana nindou düdufimbo koamarihhipura asu ai siheimbo anihondü hoafi hoafimayu. ³⁴ Nga nindou yanggiri wambo anihondümbo hoafayu ana, ahandi hoafi ranahambo ro ngiri hohoanimondahi, nga wani. Nga God siheimbo aboedambo-mbireandüra saheheamboanahi Sonindi hoafi anihond-ane asahi. ³⁵ Son ana ram hai siayo nou yahurai siyuhüyu asu sihei fimbe si ranai boakimafoa-reiramboyei asu bodifohü yanggiri ahandi si ranimbo hihifi-hihifimbo masei.

³⁶ Nga ngorü-moatükuni siheimbo nafuimbohünda ra Sonindi hoafi ngasündeandeimb-ane. Rarani ratüpuri ro ratipurayahi ra wandi Ape ai sendürühi ‘ratüpurindafi’ mehuamboanahi ro rarihe ratipurayahi. Rani ratüpuri ranai siheimbo anihondümbo nafuimarandüri ra Ape ai wambo koamarihendira makosahi. ³⁷ Asu Ape wambo hifina koamarihendiri aiyu wandi fimbo weindahi hoafimayu. Asu se moai horombo ahandi hoafi himboriyei asu ahambo hoeirihori raraorihori. ³⁸ Nga asu se moai ahandi hoafi ra sihei ngusüfoambe nimarondüri, nimboe sapo Ape ai koamarihendira makosahi wambo anihondümbofokeate-maye ranimbo. ³⁹ Se rarihi hohoanimoyeihiya, “Godindi bukambe hoafi apeniŋgo ranai yanggiri koadürümbo-koadürümbo niŋgombo sei hehi buk ranambe muŋguambo hoafi apeniŋgo ranahambo türarihündi. Nga bukambeahindi hoafi ra wambo fifirifendirimbo hoaf-ane apeniŋgo. ⁴⁰ Nga asu se aboedi yanggiri niŋgomböhündambo wambo sowana moai sifombo hohoanimoyei.

⁴¹ Nindou ai wambo seana nindou adükar-anafi mbi-seimboyei saheheamboanahi ro moei asahi. ⁴² Nga ro siheimbo fifiri-hearümboanahi, asu sihei ngusüfoambe Godindi ngusüfo pefe hohoanimoye ra moai nimarondüri. ⁴³ Ro wandi Apembo sowahindiyahi makosahi, nga asu se moai wandi hoafi himboriyei. Asu seana nindou ngorü ai aipoanimbo hohoanimoyu haya ahandi nginindi ranambo huan-anei ahandi hoafi

himboraye. ⁴⁴ Asu seana siheihoar-anei nindou hond-anafi nindou hond-anafaye. Nga God mami yanggir-ani ai siheimbo nindou hond-anafi yahombo ra se moei ase. Nga asu se nungundihi ahambo anihondümbo-mandihora? ⁴⁵ Nga asu se ngiri wambo randihi hohoanimondei, ‘Ai yihoefombo Afindandi himboahü papi-hoafindamuni mbisei,’ nga wani. Nindou siheimbo papi-hoafimarandüri ranana Mosesiyu. Asu se nindou ranahamboyei aiana yihoefimbo fandihemunümbui masei. ⁴⁶ Se Mosesindi hoafi anihondümbo-mbarihimbonana, asu se wandi hoafi amboani anihondümbo-rihi. Nimboe sapo ai wambo hoafi sürü papimarandi ranimbo-hündambo wambo. ⁴⁷ Asu ai sürü papi-randeimbi hoafi ra anihondümbofokeate-aye ana, asu nungundihi se wandi hoafi ra anihondümbo-mandihia?” mehu.

Sisas ai 5,000 nindoumbi sesi masagadüri

(Matyu 14:13-21; Mak 6:30-44; Ruk 9:10-17)

6 Sisas ai raraofi mbura ranihünda asükaiyu Gariri kurihoe sei asu Taiberius sei arihündi ra barihei haya gogoasürüni mahu. ² Asu nimorehi nindowenihi afindi ranai Sisasimbo hoeirihorani hepünifeimbi moatükuni ratüpuriyuhü nindou angnümboyeimbimbo aboedirearü marandamboyei, asu ahandi süngu mahei. ³ Asu ai ahambo süngururü-rundeimbi babidimbo hafu hifi wafu wami mamaru. ⁴ God ai Is-raer Isipihündi aboedambo-mareandüri rani adükari si Pasofa ra ndeara akimi tüküfembo yanggiryowaniyo. ⁵ Sisas ai himboariyu wakireand-ane nindou afindi ranai ahambo sowana masühüsiamboye asu Firipimbo hoafiyundühi yahuya, “Dagüdambo sihiri sesi afindi ra pemindefi mbundihumbo nindou afindi asihüsi aheimbo mandahündüra?” mehundo. ⁶ (Sisas ai yare hoafimayu ra Firipindi hohoanimoye refe hoeifembo-hündamboye, nga ai sesi aheimbo segudürimbo ra fifire hayamboye.) ⁷ Asu simbori Firip ai ahambo hoafiyunduhü yahuya, “Nindou ranai sesi ra akidou-amboani ngusüfonambirihori mbisefombo ana, sihiri 1200 kina nahurainambo-animbo sesi ra pemindefi koandihemboyeifi,” mehu. ⁸ Ahambo sünguriri-randeimbi nindou ngorü Andru, Saimon Pitandi akidi ai hoafiyuhi yahuya, “Nindou mami hoarifi ndanai bari bret hondahüyafundeimb-anemo asu kini yimbu-anafani ra sihaiamboani. Nga sesi ranana ngiri nindou afindi ra simongorindei,” mehuamboye. ¹⁰ Asu Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, “Nindou aheimbo sowandümondündüri sifomo hoafiyomonda mbimari,” mehu. Ranühi wohi afindi ra furimayowamboye raniwami ninoumayei. Nindou ra 5,000-yei. ¹¹ Raniyu Sisas ai bret ra semündühaya Godimbo hihifirüri mbura asu nindou afindi ninoumayei aheimbo yimumareandüri. Asükaiyu kini ra ranou-ranou-mareandüramboye asu sesi ra ai sesimbo hohoanimomoye simogodühi masahüsi. ¹² Ai sesi ra sahüsimbo ndeara bodomayeamboye, Sisas ai ahandi süngururü-rundeimbimbo hoafiyupurühi yahuya, “Ai sahüsimbü bidifiri-bidifiri kurayo ra fufuründümo, nga akidou bidifiri am-

boaniyeimbipoani," mehuamboemo. ¹³ Raniyomo asu ai bari bret hondahüyafundeimbi akidibou-mayo rana-handambo ai sahüsimbü bidifiri kurimayo ra fururündümo 12 wamburi tütükuru manindundi.

¹⁴ Raniyei asu nindou afindi ninou-maye ranai Sisas hepünifeimbi moatükuni ramareandi ra hoeirih hehi hoafiyehi seiya, "Yini, anihond-ane, sapo nindou ndanana Godindi hoafi hoafiyu-randeimbi hifina kosombo-mayu ranimbai," maseiamboyu. ¹⁵ Asu nindou ranai ndeara ahambo sifo semündü hefimbo adükari bogorimbofi hüti-hütifi hiniñgifimbo maseiamboyu Sisas ai fifire haya asükaiyu hifi wafu raniwami ni-marimbo ahand-amboani mahafu.

Sisas ai hoe hangifowami mahu

(Matyu 14:22-27; Mak 6:45-52)

¹⁶ Raniyomo asu nimbambe ahambo süngururü-rundeimbi ai Gariri kurihoe raninambo mahanimo. ¹⁷ Asu nimbimareandamboyu Sisas ai moai ahamumbo sowahi tüküfiyu. Ai hanimo botambe kefou houmbo gogoanini barihou houmbo Kaperneam ngoafi nan-gowaneimbi mahafomo. ¹⁸ Raoyafundane asu weri afindi ranai weriyowohüyo hoe ranai fondamindi hani hafo marandi. ¹⁹ Raniyomo süngururü-rundeimbi ai ahamund-amboani boti-mayo ranambe purinambo puru hifomombo 5-mbayo asu 6-mbayo kiromita simogodühuyomondühi asu himboyomondane, Sisas ai bot ranikimi nimoamo hoe hangifo wami pühiyu mara sünuwamboemo asu ai afindi yihimbomemo. ²⁰ Asu Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, "Se nimboe yihimboemo, nga roanahi ndanana," mehupuramboemo. ²¹ Asu raniyomo ai ahambo botambe semündü hiniñgifimbo yahomo houmbo ramefundamboyo asu bot ranai ai hombomemo raninambo nimai ho tüküme feyo.

Nimorehi nindowenih ai Sisasimbo kokomarihori

²² Asükaiyei siambe nindou afindi ranai Gariri kurihoe gogoanini mamarei. Ai fifirihindi hamani bot mami yanggiri ranihü mengoro asu Sisas ana moai ahambo süngururü-rundeimbi babidimbo bot ranambe hüfu, nga ahambo hiniñgirüwuri houmbo ai yanggiryomo mahifomo sei hehi mamarei. ²³ Asu bot bidifiri Taibiriasi-yafe-mayo ranai Sisas Godimbo hihifirüri mbura bret sahüsihi sinei tükümehindi. ²⁴ Asu ai himboyeiane Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbi babidimbo ranihü nimarikoate-memondamboyei asu ai bot ranambe fariyahi hehi Kaperneam ngoafina Sisasimbo kokombo mahüsi.

Sisas ai yanggiri niñgombo bret nahurai-ani

²⁵ Asu nindou afindimaye ranai Sisasimbo kurihoe gogoasürüni manüñgua hoeirihori hehi, hoafiyahündowohü seiya, "Yamundo-randeimbi, se nünqu-simboani ndanihü sühüfimboyafa?" maseiamboyu. ²⁶ Asu simbori Sisas ai aheimbo hoafiyundürühi yahuya, "Se nimboe wambo kokoarihündira? Se bret afindi

sahüsimbo simongori-marihümündi ranimboyei wambo kokomarihündiri sühüsi. Nga asu se ro hepünifeimbi moatükuni ramariheandi ranimbo fifirih hehirih hehimboyeipoani wambo kokomarihündiri sühüsi nda. ²⁷ Se sesi sümburüyo arandi ranahambo hohoanimondeih ratüpuri-ndeimboyei, nga se yanggiri koadürümbo-koadürümbo niñgombo sesi ranahambo-animbo hohoanimondeih ratüpurindei ndühündi. Sesi ra siheimbo Nindou Hondü ai dagadürimbui, sapo God ai rani ranimbo-hünda ahambo nginindi masagado-ane," mehuamboyei. ²⁸ Asu nindou ranai ahambo düdurihorühi seiya, "Asu ro nünğundihu ratüpuriman-defi Godindi ratüpuri yanggiri ratüpuriimbo rana?" masahündowamboyu. ²⁹ Asu simbori Sisas ai hoafiyundürühi yahuya, "God ai siheimbo ratüpuri ndanahambo ndandih ratüpurindei mehu: Nindou ndanahambo hifina koamariheni ahambo anambo anihondümbo-ndihori," mehünduramboyei. ³⁰ Asu simbori düdurohorühi sahündoya, "Se nini hepünifeimbi moatükuni randowandani hoeindihunini houhumbo God koamarihenin-ane mbisefi sihambo anihondümbo-mandihunina? Asu se nini ratüpuri ratüpuriimbo safomboyafa? ³¹ Sihefi amoao horombo sesi mana masahüsi nimi wohi furikoate-reandühi. Baiborambe yare hoafiyowohü yahoya, 'Ai sesi nimoamo sünambeahindi semündü haya sesimbo masagadüri' meho nou," maseiamboyu. ³² Asu Sisas ai hoafiyundürühi yahuya, "Yinisi, nga ro siheimbo anihondümboanahi hoafayahi, Moses ai moai siheimbo sünambeahindi sesi sagadüri, nga wandi Ape aiyu sesi hondü sünambeahindi ra masagadüri. ³³ Sesi God ai masendi ranana sünambeahindi kosi hifi ndanihü nindoumbo yanggiri niñgombo segudürimboane," mehuamboyei. ³⁴ Asu nindou-maye ranai Sisasimbo hoafiyahündowohü sahündoya, "Adükari, munğambo si yihoe fimbo sesi rananimbo ndawamuni ndandi," maseiamboyu. ³⁵ Asu Sisas ai hoafiyundürühi yahuya, "Ro sesi yanggiri niñgombo nimind-anahi. Nindou ai wambo anihondümbo-reandirühi asünü ana, ngiri wembombondu asu amindaniñombondu ndandi, nga wani. ³⁶ Ro siheimbo horombo hoafimayahandüri, se wambo hoeirihindiri, nga asu moai anihondümbo-rihindiri. ³⁷ Munğambo nindou wandi Ape ai wandi warihümareandüri ranai ana wambo sowana düğusimboyei. Asu nindou düdi wambo sowanambo asüfu ranahambo ro ngiri yowani mbisahi. ³⁸ Ro sünambeahindi makosahi nda wandi hohoanimo süngufembo-yahipoani. Nga ro makosahi nda nini hohoanimo Ape yifirayu rani hohoanimo süngufemboyahahi makosahi. ³⁹ Ai wambo koamarihendira makosahi ahandi hohoanimo ra ndahurai-ane. Munğambo nindou Ape ai wandi warihümareandüri ra ngiri mam-amboani bodiboadihini, nga bidifirani si tüküfeyoambe munğambo botindihea-ndürimboyahi. ⁴⁰ Apendi hohoanimo ai ndahurai-ane, munğambo nindou ranai Nimori ranahambo hoeirihorühi ahambo anihondümbo-arihori ana, asu ai yanggiri koadürümbo-koadürümbo niñoadeimboyei. Asu rananimbo ro nindou rana-

hambo bidirifani si tüküfeyoambe botindihiniimboyahî," mehu. ⁴¹ Raniyei asu Suda ai Sisasiimbo nginindirihorühi tehümarihori ai hoafiyuhiya, 'Roana yanggiri ningombo sesi nimind-anahi sünambeahindi makosahi,' mehu ranimbo. ⁴² Raniyei asu hoafiyahündowohü seiya, "Nindou ndanana Sisas Sosepindi nimor-ani. Ahandi hondafindi ana ro fifirihu-pirimboane-fisi. Asu ai ninüngufi hayamboyu ro sünambeahindi makosah-anahi mehua?" maseiamboyu. ⁴³ Asu Sisas ai hoafiyundürühi yahuya, "Ngiri se siheihori tehündihündi, nga se hiniingindihi hehimbo moani ni-mandei. ⁴⁴ Nindou mami ai-amboani ngiri aimbo ho-hoanimondu haya wambo sowana ngu. Nga wandi Ape wambo koamarihendiri ai ahambo wambo sowana koandiheirani nguwanî asu ro ahambo hifi nda munuguyoambe aboedi yanggiri ningombohünda botindihiniimboyahî. ⁴⁵ Horombo Godindi hoafi hoafiyomo-rundeimbi ai yaru bukambe sürü papirundühi yahomoya, 'God ai nindou munguambo yamunde-andürimbui,' mehomo. Asu mungu ai Apendi hoafi himboriyehi ahandi warambeahindi fifirife ra asahümündi ana, ai wambo sowana dügüsimboyei. ⁴⁶ Asu nindou mami ai-amboani moai Godimbo ahandi himboarinambo hoeiriri, nga nindou Godindi-mayu makusu rani yanggiryu Godimbo hoeimariri. ⁴⁷ Ro sihamumbo anihondümbaanahi hoafayahapuri, nindou düdi wambo anihondümb-areandiri ana, ai yanggiri koadürümbo-koadürümbo nüngumbui. ⁴⁸ Roana yanggiri ningombo sesi ra nimind-anahi. ⁴⁹ Horombo sihei amoao sesi ahandi nduri mana ra nimi wohi furikoate-yowohü masahüsi, nga asu ai moai ni-boadei, nga rani sesi ra sahüsi mburühümbo yifimayei. ⁵⁰ Nga roana sesi sünambeahindi makosah-ane, nindou düdi asesu aiana ngiri yifindu, nga aboedi nüngumbui. ⁵¹ Roana sesi koadürümbo ningo-randeimbi sünambeahindi makoso rananahi nda. Asu nindou ai sesi nda asesu ana, ai yanggiri koadürümbo koadürümbo nüngumbui. Sesi nda ro ndahandürimboyahî ra wandi fi safi ranane, nindou hifi ndanihü aniboadei ai aboedi yanggiri koadürümbo koadürümbo mbini-boadeia samboanahi," mehu. ⁵² Ranimboyei asu Suda ai aheihori nginindi yifiarimbo hoafi timonimarihündi. Asu ai hoafiyehi seiya, "Nüngunde nindou ndanai ahandi fi safi ra ndenda madagudifa?" maseiamboyu. ⁵³ Asu Sisas ai aheimbo hoafiyundürühi yahuya, "Yini, asu se Nindou Hondündi-mayo fisafi ra sesi asu ahandi hori ra simindi ra-koate-ayei ana, ngiri sihei fiambe koadürümbo-koadürümbo ningombo ra nimandonduri. ⁵⁴ Nindou ranai wandi safi asu hori ra sesü sümündi arandi ana, ai yanggiri koadürümbo-koadürümbo nünguwani, asu ro ahambo hifi nda munuguyowambe botindihiniimboyahî. ⁵⁵ Wandi safi nda aboedi sesi hond-ane, asu wandi hori nda aboedi simindi hoe hond-ane. ⁵⁶ Nindou ranai wandi safi sesü asu wandi hori sümündi arandi ana, ro ai-dibo ni-mandihani asu ai ro-dibo nimandümbui. ⁵⁷ Ape koadürümbo nüngumbü ai wambo koamarihendirambo kosi ahandi nginindinambo animboahi ra ai nimindüh-

ani. Rani süngunamboane asu nindou ranai wambo asesundiri aiana wandi-mayo yanggiri ningombo ra ndemündümbui. ⁵⁸ Ranimboane asu, sesi ndanana sünambeahindi makoso-ane. Nga sesi ra horombo sihei amoamo sahüsi hehimbo yifimayei yahuraiyopoani, nga wani. Nga sesi hapondadidi nda nindou ai asesu ana, ai aboedi yanggiri koadürümbo-koadürümbo nüngumboani," mehu. ⁵⁹ Hoafi nda Sisas ai Kaperneam ngoafihü Sudayi rotu worambe nindou yamundeandürühi hoafimayu.

Yanggiri ningombo hoafi

⁶⁰ Raniyo asu ahambo süngururü-rundeimbi afindi ranai hoafi ra himboriyomo houmbo hoafiyomondühi yahomoya, "Hoafi ndanana awi afindi tüngümb-ane. Hoafi ra didi himborimandü rana?" mehomon-damboyu. ⁶¹ Asu Sisas aimbo ngusüfoambe hohoanimoyu fifire haya hoafiyuhi yahuya ndanana hoafi ndanahamboanemo teihümarundi yahu haya, hoafiyupurühi yahuya, "Hoafi nda sihamundi anihondümbofe ra mamikari-marapuramboemo? ⁶² Asu Nindou Hondü sünambeahindi makusu ranai hoeindürani asükaindu horombo nimaruanambo gafuwani ra se nüngundahumbo yahomomboemo? ⁶³ Yifiafi Aboedi ranane yanggiri ningombo sai arandi. Nga nindou-yafe nginindi ranana moai yanggiri ningombo sai randi. Hoafi siheimbo hoafimayahanduri ranana Yifiafi yanggiri ningo sai-randeimbi ranahamboyahî hoafimayahî. ⁶⁴ Rananemo asu moai bidifiri se-amboani hoafi ranahambo anihondümbo-rundi," mehu. (Sisas ai nindou horombo ahambo anihondümbofe-koate-mayei ra fifireandi. Asu ai fifireandi nindou ranai-animbo ahambo hürütümbi nindou-yomondi warihündirümbui.) ⁶⁵ Raniyu asu hoafiyuhi yahuya, "Hoafi nimindi ndanahamboyahî ro sihamumbo hoafimayahapuri, 'Ape ai nindou ranahambo wambo sowanambo sifombo yini yahokoate-ayu ana, asu nindou ranai ngiri wambo sowana düfu,'" mehu.

⁶⁶ Hoafi ra himboriyomo mburumboemo asu ahambo süngururü-rundeimbi bidifiri ai ahandi süngu hokoate hiniingirüwuri houmbo hihiriyafu mahomo. ⁶⁷ Raniyu asu Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbi 12 ahamumbo hoafiyupurühi yahuya, "Asu se-amboani wambo hiniingifendiri hefe hombo yahomomboemo?" mehuamboemo. ⁶⁸ Asu Saimon Pita ai simbori hoafiyuhi yahuya, "Adükari, asu ro dabo sowana mangefafa? Seana sapo aboedi yanggiri koadürümbo-koadürümbo ningombo hoafi ra sowandifimboanafisi. ⁶⁹ Asu ro haponda sihambo anihondümbo-rihu fifiri-huninimboanefi, seana Nindou sürühoeimbi Godindi-mayafi makosaf-anafi," mehuamboyu. ⁷⁰ Asu simbori Sisas ai yahuya, "Nimboe sapo süngururundeimbi 12 sihamumbo ro kamafoariheapur-ane. Nga sihamundi mbusümo nindou mami ranai ana moaruwai hohoanimoyumb-ani," mehu. ⁷¹ Hoafi nda Sisas ai Sudas Saimon Iskariotindi nimori ahamboyu yare hürühai hoafimayu. Aiana Sisasimbo süngurürü-

randeimbiyusi, nga asu sünguna humboyu Sisasimbo hürütümbi-yomondi warihündirümbui.

Sisasindi akidi mami ai moai ahambo anihondümborüwuri

7 Refehayamboyoane, Sisas ai Gariri hifambe hoango wakimareandi. Suda-yafe bogori ai ahambo hifokoefimbo yahomo houmbo raraomemondamboyu asu ai ahei hifambe hombo moei mehu.

² Asu Suda-yafe rotumbo si adükari dagoambe nimarimbo sei arihündi ranai ndeara akimi tifimareandamboemo. ³ Asu Sisasindi akohoandi mami ai ahambo hoafiyomondowohü yahomoya, "Hifi nda hiningiro hawambo Suda-yafe hifinambo hahüfuh-animbo, se sihafi hepünifeimbi moatükuni rarowandani sihafi süngurini-rundeimbi ranai hoeimbirundamboane.

⁴ Nindou ranai mungu ahambo fifirimbirithi-ndiramboane yahumbo ana, moai dibo raran ratüpurirätüpuriryu randi, nga weindah-ani ahei himboahü ratüpuriryu arandi. Asu se hepünifeimbi moatükuni ratüpurayafi ra munguambo nindou hifi-hifi afindi buraye ahei himboahü weindahi nimbafan-animbo, asu ai sihambo hoeimbiri-hinin-amboane," mehomomo.

⁵ Ahandi akidimami amboani ahambo anihondümbofe-koate-wamboemo ai yaru hoafimemondo.

⁶ Raniyu asu Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, "Awi ro hafombo si ranana moai tüküfeyo. Nga nini-simboaniyo se ahafomo ra wangeti-ane. ⁷ Nindou hifi ndanihü aniboadei aiana ngiri sihamumbo hürütündühüpuri, nga wambo hürütarihündiri ro aheimbo moaruwai hohoanimoyei arihündi ranimbo weindahi hoafiyahandüri arihandi ranimbo. ⁸ Seana Suda-yafe adükari si Serusaremihö tüküfeyo ranimbo gafomo. Nga roana wandi hafombo si ra awi tüküfekoate-mayowambo, asu ngiri haponda ngahi," mehu. ⁹ Ai ahamumbo yare hoafiyupuri mbura Garirihü mamaru.

¹⁰ Ahandi akohoandi mami ai adükari si ra hoeifembo mahomondamboyu, asu ai-amboani sünguna mahu. Asu ai moai weindahi tüküfi haya hu, nga dibo ahamundi süngu mahu. ¹¹ Asu Sudahündi nindou bogori-memo ranai Sisasimbo adükari si ranihö kokorurühi yahomoya, "Nindou ra nahü nüngua?" mehomomo. ¹² Raniyei nindou afindi mengoro rani-simboani Sisasimbo-dibo teihumarihori. Bidifiri ai seiya, "Aiana nindou aboed-ani," asu bidifiri ai seiya, "Wani, aiana aboediyupoani, nga aheimbo wosihofori hoafiyu-randeimb-ani," masahündo. ¹³ Nga Suda-yafe bogori nindou ranahamumbo yihimborihüpürühi asu moai ahambo weindahi yafambe farihi hoafiyei.

¹⁴ Adükari si mbusümondühi Sisas ai tüküfi hafu Godindi worikimi nüngumbo nimorehi nindowenihi aheimbo yamundi-mareandüri. ¹⁵ Asu Suda ai ahandi hoafi ranahambo hepünafu afindi hohoanimoyomondühi yahomoya, "Nimboe nindou nda nindou ngörü ai yamundifikoate asu ai moani hoafi nda fifirareanda?" mehomondamboyu. ¹⁶ Asu simbori ahamumbo hoafiyuhi yahuya "Ro haponda yamundarihendüri hoafi nda wandi-mayo yamundife

hoafiyopoani, nga Nindou wambo hifina koamarihendiri ahandi-mayo-ane. ¹⁷ Asu nindou ranai Godindi hoafi süngumbo yifiraye ana, ro hoafi hoafiya arihandi nimindi nda fifirindihimboyei. Asu ai hoafi nda Godindi-mayo-mbayo asu ro wandi hohoanimonambo hohoanimoya hehea hoafiyahühi-mbayahiyo ra fifirindeambui. ¹⁸ Nindou ai moani ahandi hohoanimonambo hohoanimoyu haya hoafayu ranana ai adükari ndürümbinda yahumboani. Nga asu nindou ngörü ahambo koamarihörü ranahambo 'ndüri adükarümbi-mbiyu' ehu ranai ana aboedi mbumundi saf-ani, nga moai tikai hoafiyu randi. ¹⁹ Horombo sihefi amoaambo Moses ai ahinümbi hohoanimomo ra masagadüri. Nga asu moai se mam-amboani hohoanimomo ra süngurihindi. Asu nimboe se wambo hifokoefendirimbo yahomo houmbo rarawemoa?" mehuamboyei. ²⁰ Asu nindou afindi burimaye ranai seiya, "Moaruwai nendi sihafi fiambe mafarifeyowamboyan hoafi ra hoafayafi. Düdi sihambo hifokoefeninimbo yahuhaya raraomayua?" maseiamboyu.

²¹ Asu Sisas ai simbori hoafiyundürühi yahuya, "Ro ngoafimbo nimarimbo sihi ratüpuriyahühi nindou diboamarihina ranimboyei se munguambo mahepühendi. ²² Horombo siheimbo Moses ai hoeari kefe tirihferambo hohoanimomo ra nafuimarandüri. (Rani hohoanimomo ranana Mosesindi-mayo hohoanimoyopoani. Nga ranana sihei amoaoyafe hohoanimomoane.) Ranimboane asu seana ngoafimbo nimarimbo si ranihi nindowenihi nimoakidibou-yomondi fi hoeari karu tirihemo arundi. ²³ Seana Mosesindi hoafi rani yanggiranani-süngurundühi asu se ngoafimbo nimarimbo sihi nimoakidibou-yomondi hoeari karu tirihapuri arundi. Asu ro ngoafimbo nimarimbo sihi nindou angünumbo-mayu ahandi fi didiboado-marihina, asu se nimboe wambo nginindimarundira? ²⁴ Asu nindou ngöründi hohoanimomo ra se himboarinambo yanggiri hoeindu houmbo yibobondümbomo, nga se mbumundi hohoanimomo süngundundühi ndondu yibobondundi," mehupuri.

Nindou ranai nda Kraisiyu düdi masei

²⁵ Asu nindou bidifiri Serusaremihöndi ai düduyahindühi seiya, "Sapo nindou ndanahamboemo bogori nindou ai hifokoefimbo yahomo houmbo raraomarüwura? ²⁶ Nindou ra ai weindahi ahamundi himboarühi hoafimayuwambo hoeirihori asu himboriyei arihündi, nga ai moai ahambo hoafi karüwuri. Awi nindou ranahambo bogori nindou ai Kraisi-ani yahomo hohoanimoyomo houbombemoyo? ²⁷ Nindou God ai dibonyu hiningimariri Kraisi ra tüküfiyu ana, ngiri nindou ai ahandi ngoafi ra fifirindhindi. Nga roana nindou ndanahandi ngoafi hondü ra fifirihurümbonefi ranimboyu ai Kraisiyupoani," masei.

²⁸ Asu Sisas ai Godindi worambe aheimbo yamundandürühi puküna hoafiyuhi yahuya, "Se wambo asu wandi ngoafi ro masihühi ra ndorihü fifirindhiri. Nga ro, wandiipoanimbo hohoanimoya hehea kosamboahipoani, nga Ape wambo koamarihendira makosa-

hane. Seana moai ahambo fifirihori. ²⁹ Nga roana ahambo sowahindi koamarihendira kosiheheambo wambo fifirihinimboanahi," mehu.

³⁰ Raniyomo asu bidifiri ai ahambo kikihimündimbo yahomo houmbo raraomarüri. Nga asu nindou ngorü ai moai ahambo kikihirümündu sapo ahambo hifokoe-fimbo si ra awi tüküfekoate-mayowambo. ³¹ Raniyei nimorehi nindowenihi afindi ranai ahambo anihondümborihorühi hoafiyeihi seiya, "Krais tüküfiyu ana, ngiri Sisas hepünifeimbi moatükuni ramareandi nda ngasündiri. Nga ai Kraismbeyu?" masei.

Sisasimbo kikihimindimbo prisman koamarihoupuri

³² Farisi ai nimorehi nindowenihi Sisasimbo rani wataporimayei ra himboriyomo houmbo Godimbo sesi sihou-rundeimbi bogori-babidimbo prisman bidifirambo koamarihoupura Sisasimbo kikihimindimbo mahifomo. ³³ Asu Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, "Awi sebabidimbo akidou gedühi safi niŋgo-niŋgondahe heambo-animbo asu ro nindou wambo koamarihendiri ahambo sowana gagümboyahi.

³⁴ Rananimbo se wambo kokondihündirimboyeisi, nga asu ngiri hoeindihindiri. Asu ro nimarimboayahä ranambe se ngiri didei," mehu. ³⁵ Raniyomo Sudahündi bogori nindou-memo ranai ahamundihoari simbori hoafürüyomondühi yahomoya, "Nindou ra ai nahanafi nguani kokondihurimbo hoeifekoate-mandefa? Asu ai Griki-yomondi ngoafi adükari ranihü ngu sihefi nendi nimorehi nindowenihi aiana moai Mosesindi ahinümbi hohoanimbo fifirihindi, nga ranimboanei ai Godindi himboahü moaruwai niŋgoaye! Ai yanggiri Sisasimbo anihondümborimariori," mehomom.

³⁶ Ai yare hoafiyuhi yahuya, 'Se wambo kokondihündirimboyei, nga asu se ngiri hoeindihindiri,' asu 'Se ro nimarimboayahä ranambe ngiri ngei,' mehu, ra nimboe yare hoafimayua?" mehomom.

Yanggiri niŋgombo hoe

³⁷ Suda-yafe amoaoyomondi dagoambe nimarimbo hohoanimombo si ranahandi bidifirani si ra adükari hamind-ane. Rani sihi Sisas ai botifi puküna hoafiyundürühi yahuya, "Nindou didiyei ai hoe simindimbo amindaniŋombondeihä ana, wambo sowana didei ndimindei. ³⁸ Ai Godindi bukambe yare hoafiyowohü yahoya, 'Nindou ranai wambo anihondümborihindiri ana, asu ahei ngusüfoambeahindi yanggiri niŋgombo hoe ranai afindi tükündife haya ngomboe,'" mehu. ³⁹ Sisas ai yare hoafimayu ra hoe hondümboyupoani, nga Yifiafi Aboedi ranahamboyou hoafimayu. Nindou ai ahambo anihondümborihori ai-animbo Yifiafi Aboedi ra ndahümündimboyei. Nga rani simboani ana Yifiafi Aboedi ra awi moai sahümündi Sisas ai yifiyu mburumbo sünambe hafokoate wambo.

Nimorehi nindowenihi ai simbori hoafiyeihi yibobomehindi

⁴⁰ Nindou afindi mafandihindi ranambe nindou bidifiri ai Sisas hoafimayu ra himboriyei hehi hoafiyeihi seiya, "Anihond-ane, nindou ndanana Godindi hoafi

hoafiyu-randeimb-ani," masei. ⁴¹ Asu bidifiri ai hoafiyeihi seiya, "Aiana Krais nindou aboedambo-fembo God kifoariri hiniŋgimarir-ani," sei, nga asu bidifiri ai hoafiyeihi seiya, "Ai Kraisiyupoani, nga Krais ana ngiri Gariri hifinipoedi düfu! ⁴² Baiborambe yare hoafiyowohü yahoya, 'Krais ana adükari bogori Defitindi sirambeahindindu hayambo-animbo asu ai horombo Defit nünghü Betrethem ngoafihü nimorimbondüfi tükündüfimbui,' meho," masei. ⁴³ Ranimboyei asu nindou ranai Sisasimbo hohoanimbo yimbumborihindühi asu nindou ranai yimbumbore yibobomareandi. ⁴⁴ Raniyei asu bidifiri ai ahambo kikihimündimbo yahomo houmbo raraomarüri, nga asu moai kikihiruründümo.

Suda-yafe bogori nindou ai moai Sisasimbo anihondümborüwuri

⁴⁵ Raniyomo asu prisman Sisasimbo kikihimündimbo koamarihoupuri ranai hihiriyafu bogori nindouyomo asu Farisi ahamumbo sowana mahomo. Asu ai düdürüpurühi yahomoya, "Se nimboe ahambo semündü sinikoate-memoa?" mehomondamboemo.

⁴⁶ Asu prisman ai simbori hoafiyomopurühi yahomoya, "Horombo moai nindou ngorü ai haponda hoafiyu arandi nahurai hoafiyu, nga wani!" mehomondamboemo. ⁴⁷ Asu simbori Farisi ai ahamumbo düduyafupurühi yahomoya, "Asu ai sihamumbo wosihofori hoafitrapurai waniyo? ⁴⁸ Farisi-anemo asu bogori nindou roanefi hoeirumuna nindou roambeahindi mamai-amboani anihondümborirai asu waniyo? ⁴⁹ Nimorehi nindowenihi aiana moai Mosesindi ahinümbi hohoanimbo fifirihindi, nga ranimboanei ai Godindi himboahü moaruwai niŋgoaye! Ai yanggiri Sisasimbo anihondümborimariori," mehomom.

⁵⁰⁻⁵¹ Nikodemus ai Suda-yafe bogoriyu haya horombo Sisas sowana mahu. Ranimboyei ai yare hoafiyupurühi yahuya, "Sihefi ahinümbi hohoanimbo ana nindoumo moani hoanggirife hefe papi-hoafiri-hundürühiyefi asu waniyo? Ahandi hoafi boatei wudipoapondi hu himborindefi mbundihumbo-animbo asu ratüpuri ai rawareandi ra fifirindihumboyei," mehuamboemo.

⁵² Asu simbori ahambo hoafiyomondühi yahomoya, "Asu se kameihä amboani Garirihündiwamboyafi? Bukambeahindi hoafi ra se ndoro fifirindowandi, nga moai Godindi hoafi hoafiyu-randeimbi ana Garirihündi süfu randi," mehomom. ⁵³ [Raniyei asu nindou ranai ahei ngoafinambo bukürümehindi.

Anamindihoandi birabireimbi nimorehi Sisasimbo sowana sowandümo masinimo

8 Raniyei asu nindou ranai ahei ngoafinambo bukürümehindamboyo, asu Sisas ai asükaiyu Orif Wafunambo mahafu. ² Hapoadümbu siambe asükaiyu Godindi worinambo mahu. Ai hu tüküfi nimarwane, asu nimorehi nindowenihi ranai ahambo sowana mahaiamboyou yamundimareandüri. ³ Ahinümbi hohoanimbo fifirundeimbi asu Farisi bidifiriyomo ai nimorehi

mami hoeirundane nindowenihi-dibo serimindi ma-hoamboemo asu ai ahambo sowandümo nindou him-boahü mbusümo hiniñgimarundi. ⁴ Raniyomo asu ai Sisasiombo hoafiyomondühi yahomoya, "Yamundo-randeimbi, nimorehi ranai nindou ngorü-dibo meñgorafea asu hoeimarupiri. ⁵ Mosesindi ahinümbi ho-hoanimoye yare hoafimayo ranana yahurai-ane, 'Nimorehi yahurai refewani ana, nimoeinambo hifokoefe-ndürimboane.' Nga asu se haponda nünjgundo hoafimandafa?" mehomo. ⁶ Ai hoafi yaru hoafimemo ra moani Sisasiombo yürümombo nahurayomo rani-sünjgundihurani ai nünjgu mbüsuwani papi-hoafindihuri yahomo houmbo.

⁷ Nga Sisas ai hifini yimindiho yimbunambo nimarümbobo hififihi warimbuifinambo sürü-sürümarandi. ⁷ Nindou ranai ranihü niñgomombo Sisasiombo düdüdupomarurambo asu ai botifi hoafiyupurühi yahuya, "Nindou sihamundi mbusümo moaruwai ho-hoanimokoate-mayu ranai boatei-animbo nimoeinambo harimbindo-wamboane." ⁸ Yare hoafiyupuri mbura asükaiyu hifini piyu yimindiho yimbunambo nimarümbobo hififihi sürü-sürümarandi.

⁹ Nindou ranai Sisas rani hoafi hoafimayu ra himboriyomo houmbo ahambo hiniñgirüwuri houmbo mamai kikefoefe mamai kikefoefeyomombo ndamefundu. Amongghoandi boateiyomo ndamefundu. Asu Sisas yangiri nünjguane nimorehi ranai ahandi himboahü maninggo. ¹⁰ Raniyu asu ai botifi hoafiyundühi yahuya, "E, nindou nda munju bukürimefoendi. Asu nindou sihambo papi-hoafiyoninimbo ra mamamboani nünjguai?" mehuamboyo.

¹¹ Asu nimorehi ranai Sisasiombo hoafiyondowohü yahoya, "Adükari, moai nindou mamamboani nünjgu." Asu Sisas ai hoafiyuhi yahuya, "Ro-amboani ngiri sihambo papi-hoafindihanini. Se ngafi, nga yowani asükaiyo moaruwai hohoanimoyopoani," mehu.]

Sisas ai hifinindi nindou-yafe siani

¹² Asu ngorü-simboani Sisas ai aheimbo hoafiyundürühi yahuya, "Roana hifi ndanahandi si nimind-anahi. Nindou ai wandi süñgu ahu ana, ai ngiri nimbokoani hoahoanju wakindeandi, nga wani. Nindou ranai koadürümbo-koadürümbo yangiri niñgo ranahandi si ra ndemündümbui," mehu.

¹³ Raniyomo asu Farisi ai Sisasiombo hoafiyomondühi yahomoya, "Seana sihafifi fimbo-anafi hoafi ra weindahi hoafiyafi arandi. Ranimboane asu sihafifi hoafi ra ngiri anihondümbo-ndifeyo," mehomondamboyo. ¹⁴ Asu Sisas ai simbori hoafiyupurühi yahuya, "Yini, anihondane rananasi, roana wandi fimbo-anahi weindahi siheimbo hoafiya arihandi. Nga asu wandi hoafi ranana anihondü hoaf-ane. Asu wandi hoafi ra nimboe anihondü hoafayo? E! Hoafi ra yahurai-ane. Ro fifirihendi nahaninipoediyahi tükümeheandi asu nahanamboyo homboayahi ra. Nga asu seana moai wandi ngoafifi hondü ana fifirundi. Asu ro nahanafiyo homboayahi ranamboani se moai fifirundi. ¹⁵ Asu se hifinindi hohoanimoye süñgurundühi nindoumbo

yiboboru-rundeimb-anemo, nga roana moai nindou mamimbo amboani yiboborihe rihandi. ¹⁶ Nga asu, ro nindou daboe yiboboariheandi ana, wandi yibobofe ra anihondü hondündomböe. Asu roana ro yangiriyahipoani, nga wani. Ape wambo koamarihendiri ai ro-dibo rani-moatükuni ratüpuriyuhani. ¹⁷ Sihei ahinümbi hohoanimoye meñgoro. Nindou yimbu ai hoafi mami ranahambo yibobo hoafefandi ana, ra anihond-ane. ¹⁸ Asu ro wandi fimbo anihondümbo hoafiyahanane Ape wambo koamarihendiri ranai wambo anihondümbo hoafiyu arandi," mehuamboyo. ¹⁹ Asu ai Sisasiombo hoafiyahündowohü seiya, "Sihafifi ape nahi anünjgua?" maseiamboyo. Raniyu asu Sisas ai simbori hoafiyundürühi yahuya, "Seana moai wambo fifirihindiri asu wandi Apembo fifirihori raraorihori. Asu se wambo fifirihindiri-mbonana, wandi Apembo amboani fifirihori," mehu.

²⁰ Hoafi Sisas ai yare hoafimayu ra Godindi worikimi aheimbo yamundearühüyo hoafimayu, kaki foarihirihündeimbi hipiri niñgo fikimi. Sisasiombo kikihimindimbo si ra awi tüküfekoate-mayoa asu nindou mamai-amboani ngiri Sisasiombo kikihindürimündu.

Sisas ai nimorehi nindowenihimbo ro ahahi ranambe ngiri ngei mehu

²¹ Asükaiyu Sisas ai aheimbo hoafiyundürühi yahuya, "Roana ndeara ndefembo samboanahi, nga asu se wambo kokondihündirimboyo. Nga asu se sihei moaruwai hohoanimoye ranambo-animbo ngei ngeimbo yifindeimboyo. Asu seana ngiri ro ahahi ranambe ngei," mehu. ²² Raniyomo asu Suda-yomondi bogori nindou ranai hoafiyomondühi yahomoya, "Sisas ai yare hoafiyuhiya, 'Seana ngiri ro ahahi ranambe ngei,' mehu. Ai hoafi yare hoafimayu ra ahandihoari hifokoefe yanggorombo yahumboyo?" mehomo.

²³ Asu Sisas ai hoafiyuhi yahuya, "Seana hifinindi poed-anei, nga roana nimoamo sünambeahindi tükümeheand-anahi. Seana hifi ndanihünda tükümehind-ane, nga roana hifi ndanihünda tüküyaheambo-yahipoani. ²⁴ Ranimboanahi asu ro siheimbo hoafiyahühi, seana sihei moaruwai hohoanimoye ranambo-animbo ngei-ngeimbo yifindeimboyo masahi. Asu ro dideahi se wambo anihondümbofo-koate-aye ana, se sihei moaruwai hohoanimoye ranambo-animbo ngei-ngeimbo yifindeimboyo," mehuamboyo.

²⁵ Asu ai düduyahindühi seiya, "Asu se didiyafi nimo-ra?" maseiamboyo. Asu Sisas ai aheimbo hoafiyundürühi yahuya, "Ro sapo siheimbo horombo hoafimayahandüri ran-anahi nda. Nga se wambo moai anihondümbo-rihindiri. ²⁶ Ro sihei hohoanimoye ranahambo afindi hoafinda samboanahi. Süñgunambo sihei hohoanimoye yibobondihamboyo. Nindou ai wambo hifina koamarihendiri aiana anihond-anisi. Asu ro nimorehi nindowenihi aheimbo hoafiyahi ra ro ahandi-mayo hoafi himboriya heheamboanahi hoafiyahi," mehu.

²⁷ Asu Sisas ai ahandi Afindambo aheimbo hoafimayundüri ranimbo moai fifirihindi. ²⁸ Ranimboyu asu Sisas ai hoafiyuhi yahuya, "Se Nindou Hondü rana-hambo nimoamo sahorimindei botirihorühi nimi keimbi karihendeimbi fihî pararihori ana, asu se rani-simboan-animbo fifirindi-horimboyei. Rananimbo asu ropoanimbofe hohoanimoyo hefembo ratüpurikoateya arihandi ra se fifirindihimboyei. Ro hoafi hoafiya arihandi ra Ape ai nafuiyundiranane siheimbo rani-süngurihe hoafayahandüri. ²⁹ Nindou wambo hifina koamarhendiri ranai nggiri wambo hiniŋgindeandiri, ŋga ai wandi fikimi nünŋumboani, nine-moatükuni ai yifiriyu haya hohohoanimoyu ra muŋguambo si ratüpuriya arihandi," mehu ³⁰ Nimorehi nindowenihî afindi ranai Sisasindi hoafi himbori-yei hehi ahambo anihondumbo-marihori.

Sisas ai moaruwai hohoanimoye ambeahindi aboedambofembo hoafimay

³¹ Raniyu asu Sisas ai nindou Sudahündi ahambo anihondumbo-marihori aheimbo hoafiyundürühi yahuya, "Asu se ro yamundiri-hendüreimbi hoafi rana-hambo himboriyeihî rani-sünŋuarihindi ana, asu se wandi anihondü süngurihindi-reimbindeimboyei.

³² Asu se anihondü hohoanimoye ra fifirindihindani asu hohoanimoye ranai siheimbo aboedi koandihira ngeimboyei," mehu. ³³ Asu Sisasimbo hoafiyahündowohü seiya, "Roana Abrahamindi ahuir-anehi. Asu roana moai nindou ŋgoründi moani hefi ratüpuriyefi rihündi. Nimboeafi se yihoefimbo hoafiyafimunühi hoafi ranai 'siheimbo aboedi koandihira ngeimboyei,' masafa?" maseiamboyu.

³⁴ Raniyu asu Sisas ai aheimbo hoafiyundürühi yahuya, "Yini, nindou muŋguambo moaruwai hohoanimoye arihündi ranai moaruwai hohoanimoye ranahandi moani ratüpuriyehî-rihündemb-anehi. Ŋga ranimboyo ro ramasahi. ³⁵ Nindou moani ratüpuriyu arandi ranai moai fikiminindi babidi worambe nimarü randi, ŋga wani. Ŋga nindou ahandi nimori ai-animbo ahandi fikiminindi babidi worambe nimandümbui. ³⁶ Ranimboane asu Godindi Nimori ranai siheimbo aboedi nimarimbohünda fandihendürani asu se aboedi hamindi nimandeimboyei. ³⁷ Ro siheimbo fifirihorümbanahî se Abrahamindi ahuir-anehi. Ŋga wandi hoafana moai sihei hohoanimoye nimarondüri. Ranimboane asu se wambo hifokoefendirimbo sei hehimbo raroaye. ³⁸ Nini-moatükuni ra ro wandi Apendi-mayo hoeirihe heheamboanahî siheimbo hoafiyahandüri arihandi. Ŋga asu seana raranimbo-moatükuni ratüpuriyehî arihündi ra sihei apendi-mayoye sahumündi hehimbo rani-süngurihi ratüpuriyehî arihündi," mehu.

³⁹ Asu simbori ahambo hoafiyahündowohü seiya, "Yihoefi ape ana Abraham-ani," maseiamboyu. Asu Sisas ai simbori hoafiyundürühi yahuya, "Asu se Abrahamindi nimori hondümbeyei-mbonana, asu Abrahamindi hohoanimoye ra süngurihi. ⁴⁰ Ro siheimbo hoafi hondü Apendi-mayo himborimayahi raniyo weindahi

hoafimayahandüri. Rananei asu se wambo haponda hifokoefendirimbo sei hehimbo rarawarihündiri. Abraham ana moai yare rani hohoanimoye randi. Ŋga se yanggir-anehi rarihi moaruwai hohoanimoye. ⁴¹ Asu seana raranimbo-moatükuni ra sihei apemami-yomondi hohoanimoye yanggiri süngurihünduhanehi," mehuamboyei. Asu Suda ai Sisasimbo hoafiyahündowohü sahündoya, "Roana boagiri fifirifekoate nafi mbusümonindi nimoriyefipoani. Roana yihoefi ape mami God ai yanggir-ani anüŋgu asu ro ahandi nimori hond-anehi," maseiamboyu.

⁴² Asu Sisas ai hoafiyundürühi yahuya, "God ai anihondü sihei apembei-mbonana, asu se wambo aboedi hohoanimoye-rihündirisi. Ŋga ro Godi-dibo nimbo heheamboyahî asu makosahi. Ro makosahi ra ropoanimoye hohoanimoye hehe kosamboyahipoani, ŋga God ai wambo koamari-hendiramboyahî makosahi. ⁴³ Asu se nimboyei wandi hoafi ndofe fifirifekoate-mayeia? Asu seana nggiri wandi hoafi ra awi himborindei. ⁴⁴ Sihei ape ana Satan-ani. Rananei asu se sihei apendi hohoanimoye rani yanggiri sahumündi aniboadei. Horombo hondü aiana nindou hifokoare-randeimbiyu manüŋgu. Raniyu asu ai moai anihondü hohoanimoye süngure randi sapo anihondü hohoanimoye ra ahandi fiambe nimarikoate-wambo. Tikai hoafi ai hoafiyu arandi ra ahandi hoafi hond-ane. Aiana nindou tikai hoafiyu-randeimb-ani, ŋga ranimboani asu tikai hoafi ranahandi niminduhani. ⁴⁵ Ŋga ro siheimbo anihondumbo hoaf-ane hoafayahandüri. Ranane asu se wandi hoafi ra anihondumbofe-koate-aye. ⁴⁶ Sihei mbusümo nindou mami ranai wandi hohoanimoye-ambeahindi hohoanimoye moaruwai weindahimandeyo wanimandiyo? Asu ro anihondü hoafi hoafiya arihandi ana, asu se nimboe wandi hoafi anihondumbofe-koate-mayeia? ⁴⁷ Godindi nimori ana Godindi hoafi muŋgu ra himboriyeihanehi. Seana Godindi nimoriyeipoani. Ranimboane asu se ahandi hoafi himborikoate-yei arihündi," mehu

Sisas asu Abraham

⁴⁸ Asu Suda ai Sisasimbo simbori tirifoarihori hoafiyehî seiya, "Roana sihambo rarihu hoafiyahuninühanefi: 'Seana Samariahünd-anafi asu sihafî fiambe moaruwai nendi mami mbamari,' asefi. Ra anihondüyo?" maseiamboyu. ⁴⁹ Asu Sisas ai aheimbo yare hoafiyuhi yahuya, "Wandi fiambe ana moai moaruwai nendi nimaroye, ŋga wani. Roana wandi Ape ranahambo, adükar-ani sahumanahî, ŋga se wambo moaruwaimbo-arihindiri. ⁵⁰ Ro wandi fimbo ndürümbanahî yahomboyahipoani. Ŋga Nindou mami wambo ndürümbani yahombo hoafi yibobore-randeimbi mbanüŋgu. ⁵¹ Ro siheimbo anihondumboanahî hoafayahî, nindou ŋgorü ai wandi hoafi ra süngure-andi ana, ai nggiri yifindu, ŋga wani," mehuamboyei. ⁵² Asu Suda ai hoafiyahündowohü seiya, "Haponda ro sihambo anihondü fifiri-huninimboanefi, sihafî fiambe moaruwai nendi amaronini. Abraham yifiyu asu Godindi hoafi hoafiyomo-rundeimbi amboani

yifisafimemo. Ranane asu se hoafiyafühiya 'Nindou mami ai wandi hoafi rani-sünguareandi ana, nggiri yifindu,' masafi. ⁵³ Se yaro hohoanimoyafühi sihefi amoao Abrahamimbo ngasündiworimboyafi? Aiana sapo yifimayu rasi. Asu Godindi hoafi hoafiyomo-run-deimbi amboani ai yifimemo rasi. Asu se didiyafa?" maseiamboyu.

⁵⁴ Asu Sisas ai simbori hoafiyundürühi yahuya, "Asu ro wandihoari wandi fimbo 'adükar-anahi' mbasahimbonana, asu ro moan-anahi. Nga wandi Ape aiani wambo 'adükar-ani,' yahu arandi, nga se hoafiyeihi 'ai yihoefti God-ani,' asefi. ⁵⁵ Asu seana moai ahambo fifirihori. Nga roana ahambo fifirihiniimboanahi. Asu ro hoafiyahühi, 'Roana moai fifirihini,' mbasahimbonana, asu ro se rawehindi nou tikai hoafiya. Nga roana ahambo ndorihini fifirihini hehea asu ahandi hoafi ra sünguriheandühanahi. ⁵⁶ Horombo sihefi amoao Abraham ai ro tüküfembo-mayahi ra hoeifembo hohoanimoyuhü hihifi-hihifimayu. Ai ra hoeire hayamboyu asu ahandi ngusüfo ndore küre mamaru," mehu.

⁵⁷ Ranimboyei asu Suda ai Sisasimbo hoafiyeihi seiya, "Seana awi moai 50 himbaniyafipoani, nga se Abrahamimbo hoeimarihini asafi?" maseiamboyu. ⁵⁸ Asu Sisas ai asükaiyu aheimbo hoafiyuhi yahuya, "Yini, ro siheimbo anihondümbanahi hoafehandüri horombo hondü Abraham ai tüküfekoate-yuambeahiyahi ro boatei manimboahi," mehuamboyei ⁵⁹ Raniyei asu Suda ai nimoei hüründümo houmbo Sisasimbo nimoeinambombo mehomo, nga asu ai Godindi wori hiniḡgure haya dibo ndamefiyu.

Sisas ai nindou himboatihari diboadomariri

9 Sisas ai nafi-süngu huhündamboyu nindou himboatihari hoeimariri. Nindou ra hondü ai himboatihari yahurai wakimarimindo. ² Raniyomo asu ahambo süngururü-rundeimbi ai hoafiyomondowohü yahomoya, "Yamundo-randeimbi, dade moaruwai hohoanimoyom nindou ndanahambo ramarera asu ai himboatiharayua? Ahandi moaruwai hohoanimoyo, asu hondafindi-yafe-mayoyo?" mehomondamboyu.

³ Asu Sisas ai ahamumbo simbori yahuya, "Nindou ndanahandi himboatihari ra ahandi-mayo, asu hondafindi-yafe-mayo moaruwai hohoanimoyom ranambo rarerani refimboyupoani. Nga nindou ai yare himboatihari-mayu ra Godindi hepünifeimbi moatükuni refewani hoeifembohündamboyu yare himboatihari-mayu. ⁴ God ai wambo koamarihendira makosahane, nga hüfihamindi ndare nünḡguambe sihiri ahandi ratüpuri ratüpuri-ndefomboane. Nga nimbi pirayo ana, asu nggiri nindou nggorü ai-amboani ratüpuri. ⁵ Ro hifi ndanihü nimboahambe ana ro nimorehi nindowenihi-yafe si-anahi," mehu.

⁶ Raniyu Sisas ai yare hoafiyu mbura, hififihi nggiri tifihi fandeamunde mbura, nindou himboatihari-mayu ahandi himboarambe pamareandi. ⁷ Raniyu ahambo hoafiyundühi yahuya, "Se nggafi Siroam kakimarihündi hoeambe sihafi himboari ra popoaindandi," mehu. (Hoafi Siroam ra 'koarihefeyoa ho' hoaf-ane.) Raniyu

asu nindou ranai hu ranihü ahandi ngusumboari ra popoaira mbura, hihirifi süfumbo aboedi himboari-mayu.

⁸ Raniyei asu nindou akimi wori yimburihi nimareimbi asu ahambo horombo hoeirihoreimbi, ai horombo nimorehi nindowenihiimbo kakinapombo moako-moakoyu marandi ranimbo hoeirihori hehimbo hoafiyeihi seiya, "Awi sapo nindou ndanimbaiyu nimari yanggiri nimarumbo aheimbo moako-moakoyu marandi?" masei. ⁹ Bidifiri ai hoafiyeihi seiya, "Yini, nindou aiyu refi marandi." Asu bidifiri ai hoafiyeihi seiya, "Wani. Ai nindou yahurayusi, nga ai-yupoani, nga nindou nggorüyu," masei. Nindou amuri ai rani wataporimayeiamboyu asu ahandihoari yahuya, "Ro-anahi," mehu. ¹⁰ Asu ai ahambo düduyahindowohü seiya, "Asu sihafi himboari ra nünḡgure birihoyaimboyoa?" maseiamboyu. ¹¹ Asu ranai simbori yahuya, "Nindou Sisas sei-arihündi ranai hüburukonambo wandi himboarambe fandifoareandirühi yahuya, 'Se nggafi Siroam kakimarihündi hoe ranambe himboari sihafi ra popoaindandi,' mehuamboyahü ro ha popoairihanda asu wandi himboari ra aboedi himboarimayahi," mehuamboyei. ¹² Asu ai düdurihorühi seiya, "Nindou ra nahi amarua?" maseiamboyu. Asu nindou ranai yahuya, "Nahümbei amaru ra moai fifirihini," mehuamboyei.

¹³ Raniyei ai nindou himboatihari-mayu Sisas aboedi-mariri ranahambo Farisimbo sowana sahorimindei mahei. ¹⁴ Ngoafimbo nimarimbo si rani-simboaniyu Sisas ai nindou ranahandi himboari aboedimareandi. ¹⁵ Asu Farisi ai nindou-mayu ranahambo düdururühi yahomoya "Sihafi himboari ra nünḡgure aboediyomboyoa?" mehomondamboyu. Asu ai hoafiyupurühi yahuya, "Sisas ai hüburuko wandi himboarambe pamareandiramboyahi asu ro ha popoaimarihan-damboyu wandi himboari ra aboedimayo," mehu.

¹⁶ Ranimboemo asu Farisi bidifiri ai yahomoya, "Nindou ndanahambo God ai koariheira kusümboyupoani, nga ai moai moani ngoafimbo nimarimbo hohoanimoyom ra süngureandi," mehomo. Asu bidifiri ai hoafiyomondühi yahomoya, "Asu nindou moaruwai hohoanimoyumbü ai nggiri hepünifeimbi moatükuni yahurai ratüpuri?" mehomo. Raniyomo asu bidifiri ai nggorü hohoanimoyom asu bidifiri ai nggorü hohoanimoyom marundi. ¹⁷ Raniyomo asu nindou himboatihari-mayu ahambo hihiriyafu asükaiyomo hoafiyomondowohü yahomoya, "Nindou sihafi himboari aboedimareanini ranahambo se nünḡguro hoafiyafindoa?" mehomondamboyu. Asu ai hoafiyupurühi yahuya, "Aiana Godindi hoafi hoafiyu-randeimb-ani," mehu.

¹⁸ Nindou ra ai horombo himboatihari-mayu-anisi, nga asu ai ranahambo anihondümbomoei mehomo. Ranimboemo asu nindou himboatihari-mayu ahandi hondafindambo rani hoafi ra fifirifembohünda münḡgiyomo hümarihaupiri. ¹⁹ Asu ai ahafembo düdurüpürühi yahomoya, "Nindou nda sihafi nimoriyu? Asu se safeya ro himboatihari yahurai wakimari-horimindehane masafe, nga asu nimboe ai

horombofi huaní ahandí sūngu ahei. Sapo sipsip ranai ahandí yafambe himboriyehi ranimboane ahandí sūngu ahei. ⁵ Aiana ngiri nindou amurindi sūngu ngei, nga wani. Nindou amuri ai huaní ana, ai ahambo yihimborihorūhi fefoehindūhanei. Ahandí yafambe himborikoate-ayei ranimbo wambo.” ⁶ Sisas ai aheimbo kafoefe hoafi ra yare hoafimayundūri, nga asu moai kafoefe hoafi ranahandi nimindi ra fifirihindi.

Sisas ai sipsip hifandi-randeimbi aboed-ani

⁷ Raniyu Sisas ai asūkaiyu hoafiyuhi yahuya, “Ro sihamumbo anihondūmboanahi hoafayahi. Roanahi sipsipi-yafe yipurayahi. ⁸ Asu nindou ai ro sūnguyahani horomboyahí ahei aiana hūmbuhūniyeihí raraní napo moani fufurūhūmūndi rihūndūhanei. Asu sipsip ai-amboani moai ahei hoafi himboriyehi rihūndi. ⁹ Ro-anahi yipurayahi. Asu nindou didiyei wambo sowanambo sinei giniri ranambe karefoehindi ana, God ai aheimbo aboedambo-ndeandūrūmbui. Rananimbo asu ai keboehi tūkūndahi ndūhūndūhi asu ai giniri ranambe sesimbo amboani keboehi tūkūndahimboyei. ¹⁰ Nindou hūmbuhūniyu-randeimbi giniri ranambe karefuendi ra moaniyupoani karefuendi. Nindou karefuendi ra ai kefoefe hefe hifo sipsip hūmbuhūnimbo hifokoefindūrūmbo yahumboani. Nga roana keboehandūhi sipsip aboedi yanggiri diboadeimbi asu ahei fiambe aboedi hohoanimoyanggiri niṅgombo afindi mbimarindūra samboanahi asihūhi.

¹¹ Roana sipsip hifandiri-handeimbi nindou aboedi saf-anahi. Nindou sipsip hifandira-randeimbi aboedi ranai ana aheimbo farihefe-ndūrimbohūnda yifindūmbui. ¹² Nindou kaki semindimbo ratūpuriyu arandi aiana sipsipiyehi afindiyoani. Asu ai sipsip aheimbo hifandirarū-randeimbiyoani. Asu aiana nimambeahindi yafori moaruwai howani hoeimareandi ra fiboembui. Rananimbo asu yafori ranai sipsip ranaheimbo waribadarū wakindeandūra bukūrūndeimboyei. ¹³ Nindou ranai ana moani kaki semindimbo yanggiri hohoanimoyuhū wambo ngiri sipsip ranaheimbo hifandiyondūrūmbo hohoanimondu.

¹⁴ Nga roana sipsipiyehi hifandi-hifandiyondūrūrambo nindou aboedi saf-anahi. Ro ana wandi sipsip ranaheimbo fifirihandūranai asu ai-amboani wambo fifirihindirimboane. ¹⁵ Hoafi ra yahurai-ane, ro wandi Apembo fifirihinani asu Ape ai wambo fifirareandiri nou. Rananimbo asu ro sipsipimbo farihefe-ndūrimbohūnda yifindamboyahi. ¹⁶ Asu wandi sipsip bidifiri mbaniboadei ranana ndani ginirambeahi moai niboadei. Aheimbo amboani giniri ndanambe semūndūndūri kofoefendūrūmbo samboanahi. Rananimbo asu ai ro hoafiyaheimbi wandi yafambēhūndi ra himborindeimboyei. Rananimbo sipsip ranai mamambe niboadeiya asu nindou aheimbo hifandiyondūrūmbo ra mami yanggiri nūngumbui.

¹⁷ Ro yifiyohē asūkai botifemboayahí ranimboane Ape ai wambo ngusūfo parareandiri. ¹⁸ Ngiri wambo nindou mamai-amboani hifokoefendūrūmbo hohoanimondu. Nga ro hohoanimomayahi sūngu wandi

yanggiri niṅgo ra hifokoefe-ndūrimbohūnda hiniṅgindirihēamboyahi. Asūkaianda ro hohoanimomayahi sūngu wandi yanggiri niṅgo ra hihindihe ndahamindimboyahi wandi Ape ai randafoandi mehu sūngu,” mehu.

¹⁹ Suda ai rani hoafi ra himboriyomo houmbo asūkai yimbomboru yibobomefundi. ²⁰ Raniyomo asu bidifiri ai yahomoya, “Moaruwai nendi ahandi fiambe maroamboani ai yare wunūnūmbo-wunūnūmboayu. Asu se nimboemo ahandi hoafi ra himborayomoa?” mehomo. ²¹ Asu bidifiri ai yahomoya, “Hoafi ndanana nindou moaruwai nendi nimarūmbindi hoafiyopoani. Asu moaruwai nendi ranai ngiri nindou himboatiharindeiani ahei himboari ra aboedindeandi,” mehomo.

Suda ai moai Sisasindi hoafi himboriyomo

²² Serusarem ngoafihū horombo Godindi wori ahandhoar-ane masei ranahambo asūkai hihifihifimbo si tūkūmefeyo. Rani si ra ngisihariyowambeyo tūkūfe marandi. ²³ Raniyu asu Sisas ai Godindi worambe Soromonindi weindani yibadiwami mahūfu. ²⁴ Raniyomo asu Suda ai sifomo ahambo wakirurū niṅgomombo yahomoya, “Ro yimbu hohoanimoyefi hefi ra asu nūngusūmboani se hoafimandafimuna? Asu se Kraisyafana yihoefombo weindahi hoafiyafananimbo ro himborindefosi,” mehomondamboyu.

²⁵ Asu Sisas ai ahamumbo hoafiyupurūhi yahuya, “Ro sihamumbo hoafi ra hoafima-yahapuriyosi, nga asu se moai wandi hoafi ranahambo anihondūmbo-rundi. Muṅgu hepūnifeimbi moatūkuni wandi Apendi nginindinambo ratūpurayahi ranai ro didimbayahi ra nafuiyoarandi. ²⁶ Nga asu seana wandi sipsip rani diborihindi-yomopoani. Ranimboanemo asu se wandi hoafi anihondūmbofe-koate-yomo arundi. ²⁷ Asu wandi sipsip ranana ro hoafiyaheimbi ra himboriyehi asu ro aheimbo fifirihandūrananei asu ai wandi sūngu hei arihūndū. ²⁸ Asu ro aheimbo yanggiri koadūrūmbo-koadūrūmbo niṅgombo asahandūri ra ai ngiri yifindei. Asu ngiri nindou mamai-amboani wandi warambeahindi hūndamūndūndūri. ²⁹ Wandi Ape ai sipsip wandi ra wambo masendū-anei. Asu ai muṅguambo moatūkuni ranahei nginindi ngasūnde haya nginindi saf-ani. Asu ngiri nindou mamai-amboani Apendi warambeahindi hūndamūndūndūri. ³⁰ Ape-ani asu roanahi roana mamanehi,” mehu.

³¹ Raniyomo asu Suda ai nimoei hūmarūndūmo Sisasimbo pifendombo yahomombo. ³² Raniyu asu Sisas ai yahuya, “Ro sihamumbo Apendi ratūpuri afindi nafuimehapuri. Asu se nini ratūpuri aboedi ranahambo hohoanimoyomondūhiyomo wambo nimoeinambo hifokoefendūrūmbo yahomo houmbo rawefunda?” mehuamboemo. ³³ Asu simbori Suda ai ahambo hoafiyomondowohū yahomoya, “Roana sihafī ratūpuri aboedi ramarowandi ranimboyefipoani nimoeinambo hifokoefeninimbo asefi, nga wani. Se moani nindou yanggir-anafi asu Godimbo moaruwaimbofe hoafirirūhi, ‘Roana God-anahi’ masafi ranimboanefi,” mehomondamboyu.

³⁴ Asūkaiyu Sisas ai ahamumbo simbori hoafiyupurūhi yahuya, "Hoafi nda sihamundi ahinūmbi hohoanimo Bukambe ndare meŋgoro: God ai yahuya, 'Ro siheimbo hoafimayahi, seana god-anei,' meho. ³⁵ Nindou God ai ahandi hoafi masagadūri ranaheimboyo ai god-anei mehondūri. Asu ŋgiri Baiboram-beahindi hoafi ranana ŋgorū-sūngunde hoafindo. ³⁶ Nga Ape aiyu ahandihoari wambo kafoareandiri mbura, asu hifina koamarihendira makosahi. Ranimboyahi ro hoafiyahūhi, 'Roana Godindi nimor-anahi,' masahi asu nimboe se wambo hoafiyomo-ndirūhiya, 'Nimboe se Godimbo gogonimbo-rihaworūhi hoafayafi,' mehomoa? ³⁷ Asu ro Apendi ratūpuri ratūpurikoate-ndahani ana, asu se wandi hoafi ra yowani anihondūmbo-ndūmboemo. ³⁸ Nga asu ro ahandi ratūpuri ratūpuriyahani se wandi hoafi rana-hambo anihondūmbofembo moeimbo ana, asu ratūpuri rani yanggiri anihondūmbo-ndundi. Rananimbo asu se hohoanimo ra ndondu hohoanimo-ndimondūhi fifindūmboemo Ape ai ro-dibo mam-anehi amarehi," mehu. ³⁹ Asūkaiyomo Suda ai hoafi ra himboriyomo houmbo ahambo kikihimūdūmbo yahomo houmbo ramefundi, nga asu Sisas ai aboedambo mahu.

⁴⁰ Sisas ai asūkaiyu hihirifi hanū Sodan himo horombo hundūrurū randūhi manūngu. ⁴¹ Ai nūnguane, nindou ranai ahambo sowana sūhūsihū seiya, "Horombo Son ai moai hepūnifeimbi moatūkuni ratūpuriyu. Nga muŋgu rani-moatūkuni hoafi nindou ndanahambo hoafimayu ranana anihond-ane," masei. ⁴² Raniyei asu nindou afindi ranihū ranai ahambo anihondūmbo-marihori.

Sisas ai Rasarus yifihūndi botimariri

11 Nindou mami ahandi ndūri Rasarus Betani ngoafihūndi ranai ŋgūnimbo mamaru. Betani ra Maria asu Mata apodoho nimir-feimbi ngoaf-ane. ² Maria aiyu weri fisiŋarūmbi Sisasindi tiŋariwami kafoare mbura, asu ahandi mbirinaŋinambo gedūmarihendi. Nimorehi mami ranahandi ranihiyu Rasarus ŋgūnimbo Betani ngoafihū meŋguru. ³ Raniyafe asu apodoho ranai Sisasimbo hoafimbo nindou koarhenerūhi safeya, "Adūkari, nindou se ŋgusūfo pamariwori ranai ŋgūnūmboani," masafeamboyo. ⁴ Raniyu asu Sisas ai ahafe hoafi ra himboriyu haya hoafiyuhū yahuya, "ŋgūni ranana yifimbo ŋgūnūyoponi, nga wani. Ranana moani Godimbo ndūri adūkari segodimbo-hūdamboane tūkefeyo asu rani-sūngumboanimbo Godindi Nimori amboani ndūri adūkari ndemūdūmbui," mehu. ⁵ Sisas ai Mata apondoho asu Rasarus aheimbo ŋgusūfo pareandūri marandi. ⁶ Nga asu Sisas ai Rasarus ŋgūnūmboayu hoafi ra himboriyu haya, ranihū yimbu si mamaru. ⁷ Asūkaiyu sūnguna nimarūmbo ahambo sūngururū-rundeimbimbo yahuya, "Asūkai mborai, Suda-yafe hifinambo ŋgefombo," mehuamboemo. ⁸ Asu simbori hoafiyomondowohū yahomoya, "Yamundo-randeimbi, sapo hapondaniyomo Suda ai sihambo nimoeinambo

hifikoefeninimbo yahomo houmbo raraomarūnini. Asu se asūkai Suda-yafe hifinambo hifombo safomboyafi?" mehomondamboyo. ⁹ Asu simbori Sisas ai ahamumbo hoafiyupurūhi yahuya, "Mami si ra gebuai-ane aningo. Nindou ai sirūhi ana ŋgiri pindu si ra hoeireambowambo. ¹⁰ Nga asu nindou ai nimbokoani ahu ana, piyu arandi si yanggorikoate wambo."

¹¹ Ahamumbo yare hoafiyupuri mbura asūkaiyu hoafiyupurūhi yahuya, "Sihefi wandafi Rasarus ai mapamboanahi awi ro ŋgū ahambo botindihini samboanahi," mehuamboemo. ¹² Asu ahambo sūngururū-rundeimbi ai hoafiyomondūhi yahomoya, "Adūkari, nindou ra apo yanggiri apu ana, asūkai ahandi ŋgūnū ra aboedindūmbui," mehomondamboyo. ¹³ Sisas ai hoafimayupuri ra, Rasarus ana yifimayu yahumboyo, nga ahambo sūngururū-rundeimbi ana moani apo hondū mapu-amboani yare hoafayu mehomo.

¹⁴ Raniyu asu Sisas ai ahamumbo diboadire hoafiyupurūhi yahuya, "Rasarus ana muŋguna yifimayu. ¹⁵ Rani-simboani ro moai ai-dibo nimarhi, nga ro ranimbo-hūdambo hihifi-hihifayahi. Ranimimbo asu se wambo anihondūmbo-ndundiri. Nga hapondani sihiri ahambo sowana ŋgefimboane," mehupuri. ¹⁶ Raniyu asu Tomas ahambo Didimas sahūndo-rihūndeimbi ai Sisasimbo sūngururū-rundeimbi ahamumbo yahuya, "Wai sihiri andai ŋgifi, Sisas-babidimbo Sudi-ahū yifindefo," mehu.

Sisas ai yanggiri niŋgombo nimindūhani

¹⁷ Sisas ai ahambo sūngururū-rundeimbi babidimbo hifomo Betanihi tūkūyafundūhiyomo Rasarus ai yifimayua honguambe masihehori ra yimbuyimbu si homboane hoafi ra himborimayu. ¹⁸ Betani ngoafi ana Serusaremihūndi ŋguniyoponi. Betani ngoafihūndi botife hefe Serusarem ngoafina aho ra ŋgimi kiromitane. ¹⁹ Rasarus yifimayua raniyei asu Sudahūndi afindi ranai Mata Mariambo kiki-mifoeferi nimarani ŋgusūfo aboedi kūrine mbimarifeya sei hehimbo masūhūsi.

²⁰ Mata ai Sisas masūfu hoafi ra himboriyu haya, ahambo nafoarifimbo ho, nga asu Maria ai worambeahi nimarano. ²¹ Mata ai Sisasimbo hoafiyondowohū yahoya, "Adūkari, asu se ndanihū mbanimbafi-mbo-nana, wandi ranihi ai ŋgiri yifiyu. ²² Nga ro fifiriheamboanahi, asu se hapondani amboani Godimbo ninimbo didibafefoando ana, sihambo daganinimbui," mehoamboyo. ²³ Asu Sisas ai ahambo hoafiyundowohū yahuya, "Sihafe ranihi ana yanggiri aboedi hifambe-ambeahindi botindūfimbui," mehundowamboyo.

²⁴ Asu Mata ai ahambo asūkaiyo hoafiyowohū yahoya, "Ro ranimbo fifiriheamboanahi, nga ai asūkaindu sūngunambo hifi nda muŋguyowambe yanggiri aboedi botindūfimbui," mehoamboyo. ²⁵ Asu Sisas ai yahuya, "Yifihūndi yanggiri botife niŋgo ra ro nimindanahi. Nindou ai wambo anihondūmbo-reandiri haya yifayu ana, ai asūkaindu yifihūndi botindūfi nūngumbui. ²⁶ Nga nindou muŋgu yanggiri nimboeimbo wambo

anindhondumbo-arinhindiri ana, ngiri yifindei, nga ai koadürumbo-koadürumbo yangiri niboadeimboyei. Asu se hoafi ndanahambo anindhondumbo-rowandai waniyo?" mehuamboyo. ²⁷ Asu Mata ai yahoya, "Yini, Adükari, ro sihambo anindhondumbo-riheaninimboanahi seana God kafoare hiniingimareanini Krai-anafi. Seana Godindi nimori horombo hifinambo nindou kudumbui mehu ran-anafi," meho.

Sisas ai aranimayu

²⁸ Mata ai yare hoafiyu haya, ahandi akidambo hifo hiniingirou himboambeambe hoafiyondowohu yahoya, "Yamunde-randeimbi ana ndanihu süfumboani sihambo düdumefinini," mehoamboyo. ²⁹ Asu Maria ai rani hoafi ra himboriyo haya, nimehünou botife haya Sisasimbo sowana maho. ³⁰ Sisas ai awi moai ngoafihu tüküfiyu, nga nafini Mata ho hoerirühi ranihu manüngu. ³¹ Raniyo Maria ai nimai botife haya pipinambo mahowamboyei asu Suda Maria-babidimbo worambe ahafembo kikimifoarhipiri mamarei ranai ahandi süngu mahei ndanana Rasarus yangurühi ho arani-hoafimboane aho sei hehi.

³² Maria ai ho Sisas nünguhü tüküfe ahambo hoerirühiyo ahandi fikimi yiri yimbu pusire yimindiho yimbunambo nimarimbo hoafiyowohu yahoya, "Adükari, se ndanihu mbanimbafi-mbonana, wandi ranihi ai ngiri yifiyu," mehoamboyo. ³³ Sisas ai Mariambo hoireandane arani-hoafimaranda, asu Suda ahandi süngu masinei ranai kameihi arani-hoafi-marihündamboyo. Asu Sisas ai ahandi ngusüfoambe moaruwaimariri. ³⁴ Asu Sisas ai aheimbo düdufindürühi yahuya, "Se ahambo nahü sihehora?" mehuamboyei. Asu ai seiya, "Adükari, naha se sühüfi hoeiro," maseiamboyo.

³⁵ Asu Sisas ai aranimayundo. ³⁶ Asu Suda ai hoafiyehi seiya, "Hoeirühi. Sisas ana nindou ranahambo afindi hamindi ngusüfo parirühi wamboani," masei. ³⁷ Nga bidifiri ai hoafiyehi seiya, "Sisas ai nindou himboatihari aboedimariri. Nga asu ai nimboe Rasarusimbo fehiefiyua yangiri niingombo ra wanimayua?" masei.

Sisas ai Rasarus botimariri

³⁸ Asükaiyu Sisas ai ahandi ngusüfoambe moaruwai mahafowamboyo hu honguambe tüküme fiyu. Hongu ra nimoei nimaroweimbi wowondimarihündiyo raniyo nimoeiambe nafitambe ra nimoei ngorünambo gürühi pamarihindi. ³⁹ Asu Sisas ai yahuya, "Nimoei ambembo gürühi pamarihindi ra farihehi," mehuamboyo. Asu Mata nindou yifimayu ranahandi rehi ai yahoya, "Adükari, Rasarus ana yimbuyimbu si honguambe yanggurimb-ani. Nga fisinjirümbei nawe," mehoamboyo.

⁴⁰ Asu Sisas ai yahuya, "Sapo hapoasüngu hoafiyahanineimb-ane. Asu se wambo anindhondumbo-arowandiri ana, se Godindi nginindi ra hoerindowamboya fi," mehuamboyei. ⁴¹ Raniyei asu ai nimoei ra mafarihendamboyu, Sisas ai nimoamo him-

boariyuhü yahuya, "Ape, ro sihambo hihifarihanini. Se wandi hoafi himbori-yafomboanafi. ⁴² Ro fifiriheandi ro hoafiya arihandi ra se afindimbo himbori-yafi randühanafi. Nga nindou ndanihu maniboadei-amboanahi ro ndarihe hoafayahi. Rananimbo se wambo koamarihawandira makosahi ra anindhondumbo-mbirihiindi-ramboane." ⁴³ Raweyahu haya puküna miiingiyuhü yahuya, "Rasarus, se weindana tüküyafo sinifi," mehuamboyo. ⁴⁴ Raniyu asu Rasarus ai honguambeahindi tüküfi haya masünu. Ahandi yitiñari watiñari ra hoeri goesürinambo hüputüpurühümündi hiniingimarihindiyo, asu ahandi ngusüamboari hoerinanambo gabudi-mafoarihindiyo rani-kameihi tüküme fiyu. Raniyu asu Sisas ai hoafiyuhü yahuya, "Hoeri ra fufurihehindoan-animbo ai mbühu," mehundüri.

Suda-yafe bogori ai Sisasimbo hifokoefimbo hohoani-momemo

(Matyu 26:1-5; Mak 14:1-2; Ruk 22:1-2)

⁴⁵ Raniyei asu Suda bidiriri ranihu Mariambo hoiefembo masühüsi ranai rani-moatükuni Sisas ai ramareandi ranimbo hoeirühi hehi asu ahambo anindhondumbo-marihori. ⁴⁶ Nga asu bidifiri ai Farisi sowana hei, Sisas ratüpurimayu ranahambo ahamumbo hoafimehüpuri. ⁴⁷ Raniyomo asu nindou Godimbo sihou-rundeimbi bogori ai Farisi bidifiri-babidimbo kansirimbo gugurüpurü houmbo hoafiyomopurühi yahomoya, "Sihiri nda nüngumandahua? Nindou ndanani ai hepünifeimbi moatükuni afindi ratüpurüyu arandi. ⁴⁸ Sihiri ahambo moani rarihuri hiniingirihurani ai hepünifeimbi moatükuni ratüpurüyu randani nindou afindi ai ahambo anindhondumbo-arihori ana, Rom bogori sihefimbo hifandarimuni ai difomo sihefimbo moaruwaimbo-ndimunühi asu sihefi Godindi wori ra biriboadümboemo," mehomu.

⁴⁹ Raniyu asu rani himbanifihü nindou mami ahandi ndüri Kaiafas ai Godimbo sihai-randeimbi adükari bogorimbofi manüngu. Ai hoafiyupurühi yahuya, "Seana moai ranani-moatükuni fifirundi! ⁵⁰ Se ndoru fifirundi? Nindou mami ai nindou amuri aheimbohünda yifayu ranana aboed-ane, nga Suda sihefimbo muñguambo moaruwaimbofe ana, moaruwai-ane," mehu. ⁵¹ Kaiafas ai yare hoafimayu ra ahandi hohoanimonambo yangiriyupoani. Nga rani himbanifihü Godimbo sihai-randeimbi adükari bogorimbofi nimarümbowambo Sisas ai aheimbohünda yifimboayu ranimbo horombo hoafireandühiyu. ⁵² Ai Sudambo farihefembo yangiriyupoani yifayu ra, nga Godindi nimori muñgua hifihü buriyei wakarihindi aheimbo semündündüri mamambefendürani mamisirimboyahi mbiniiboadeia mbüsi hayambo-animbo yifindümbui.

⁵³ Asu raniyomo rani-simboani piyomo houmbo, Suda-yomondi bogori ai Sisasimbo hifokoefimbo yahomo houmbo hoafi fifirimarundi. ⁵⁴ Ranimboyo asu Sisas ai moai Suda-yomondi himboahü weindahi tüküfiyu. Raniyu ai Sudia hifi ra hiniingire haya, ngorü hifi nimi wohi furikoate-reandühi ngoafi ngorü ahandi

ndürü Efraim ranihü hu ahambo süngururü-rundeimbi babidimbo manüngu.

⁵⁵ God ai Sudambo Isipihündi aboedimareandürü si Pasofa ra awi tüküfekoate akimi tüküfembo yanggiriyoambe nindou ngorü ngoafihündi ngorü ngoafihündi ranai Serusarem ngoafinambo ahei fi Godindi himboahü aboedi tüküfembohünda mafandihindi. ⁵⁶ Raniyei asu ai Sisasimbo kokorihori wakirihora mayoa Godindi worambe nimboeimbo aheihori wataporiyeihiseiya, "Se nungurühi hohoani-moayeia? Sisas ai adükari si tükefeyo nda hoeifembo madüfuyo wanimandüyo?" masei. ⁵⁷ Nindou Godimbo sihou-rundeimbi bogori ai Farisi-babidimbo yaru hoafimemo: 'Nindou mamü ai Sisasimbo hoeirani anüngu ana, asu ahamumbo ranih-ani anüngu yahop-uran-animbo ahambo papi-hoafiyumbohünda kikihimbirundümo-ndamboane,' mehomu.

Maria ai Sisasindi tñariwami weri kamafoareandi
(Matyu 26:6-13; Mak 14:3-9)

12 Adükari si ra tüküfembo awi 6 si niñgowane, asu Sisas ai Betani ngoafinambo mahu. Ngoafi ra Rasarusindi ngoaf-ane. Rasarus ranahamborüri Sisas ai honguambeahindi yifihündi botimariri. ² Rani ngoafihündi ai Sisasimbo sindirühündühi mamarei. Mata ai sesi kakireandi, nga Rasarus ai nindou Sisas-babidimbo nimarei masahüsi ra-babidimbo namaru. ³ Maria ai weri fisiinjarümbi hipiri mbuisamongo-ramindeimbi kaki afindifihisi sahümündimbi ra semindi haya Sisasindi tñari wami kare mbura, asu ahandi mbirinanjinambo gedumarhendü. Raniyo asu weri rana-handi fisiinjarü aboedi ranai worambe kikihimayo. ⁴ Nga asu nindou mamü ahambo süngurürü-randeimbi ahandi ndürü Sudas Iskariot ai-amboani ranihü namaru. Nindou ranai-animbo Sisasimbo nderümündü ahandi hürütümbi ahamundi wariwamindirümbui. Ai moai Maria ramareandi ranahambo hihifi-hihifiyu. ⁵ Nindou ranai hoafiyuhü yahuya, "Nimboe weri aboedi nda nindou ai sahümündihisi asu ranihisi 300 kaki semindi mburimbo nindou napokoateimbi aheimbo segudürimbomayoa?" mehu. ⁶ Nga nindou napokoateimbi aheimbo hohoanimoyundürü haya hoafiyumboyupoani, nga wani. Nindou ranai hüm-buhünüyu-randeimb-ani ranimboane asu ai yare hoafimayu. Aiyu kaki hipiri ahamundi ra hifandimarandi raniyu asu ai kaki foarhi marihündi ra bidifiri hüm-buhünüyu marandi.

⁷ Ranimboyu asu Sisas ai yahuya, "Nimorehi ranahambo se hiniñgindihindi. Ai wandi yifi si ranahambo horombonambo noure rendühane fisiinjarümbi moatükuni aboedi ra afandifoareandiri. ⁸ Nindou napo-koateimbi ai-animbo se-babidimbo koadürümbo-koadürümbo nimboeimboyei asu se aheimbo fandihisi-ndürindihündi, nga roana ngiri se-babidimbo koadürümbo-koadürümbo nimboahi," mehu.

⁹ Suda ai Sisas Betani ngoafihü anüngu hoafi himboriyei hehimboyei, raninambo mahüsi. Ai mahüsi ra Sisasimbo hoeifimbo yanggiriyeipoani, nga Sisas

Rasarusimbo yifihündi honguambeahindi botimariri ranimbo hoeifimbo kameihisei mahüsi. ¹⁰ Raniyu asu Godimbo sihou-rundeimbi bogori ranai Rasarusimbo kameihisi hifokoefimbo yahomo houmbo hoafi didiboado-marundi. ¹¹ Nimboe sapo Suda bidifiri ai Sisas Rasarus yifihündi botimariri ranahambo hohoanimoyeihi asu ahei bogori-yomondi ratüpuri ra hiniñgirihi hehimbo Sisasimbo yanggiri anihondümbo-marihora ranimbo wambo.

Sisas ai Serusarem ngoafihü adükari bogori nahurai tükimefiyuwa muñgu ai hihifi-hihifimaye
(Matyu 21:1-11; Mak 11:1-11; Ruk 19:28-40)

¹² Nimhoafirehi nindowenihi afindi ranai adükari si ra hoeifembo masühüsi ranai ranihü nimareiane. Asu ngorü sihi Sisas ai Serusarem ngoafinambo asüfu hoafi ra himborimaye. ¹³ Raniyei asu ai mbe emündi nahurai hutei sahümündi hehi, nafina nafoarihori hehü hoafi afindi-afindiyeihiseiyei seiya, "Godimbo hihifi-hihifindefo!

Nindou Adükari si süngu tükefiyu ranahambo 'aboed-ani' mbisefomboane.

Israeri-yafe adükari bogorimbo aboed-ani mbisefomboane,"

Buk Song 118:25-26

masei.

¹⁴ Sisas ai dongi semündü haya raniwami masüfu Baiborambe hoafimayo süngu. ¹⁵ Ai yare hoafiyowohü yahoya,

"Saion ngoafi, se yihimbondamboyafi!

Sihafi Adükari bogori asüfu ra hoeiriwori.

Aiana dongi nimori rani wamani nimarümbo asüfu,"

Sekaraia 9:9

meho.

¹⁶ Horombo ana ahambo süngururü-rundeimbi ai ranani moatükuni moai wudipoaporu fifirundi. Nga sünguna Sisas ai sünambe hafuane, rasimboani ai hohoanimomemo Baibor ahambo hoafimayo ra. Raniyomo asu nindou ai Sisasimbo raraorihori marihündi ranahambo fifirimarundi.

¹⁷ Horombo Rasarus ai yifiyu haya honguambeahi yanguruane, asu Sisas ai ahambo miñgimayua honguambeahindi tükimefiyu ra nindou afindi ranai ai-dibo niboadeimbo hoeimarihori. Asu nindou afindi ranai Rasarusimbo honguambeahindi botimariri hoafi ra sahümündi hehimbo, weindahi wataporiyei wakimarihindi. ¹⁸ Nindou afindi ranai Sisas hepünifeimbi moatükuni ramareandi hoafi ra himboriyei hehi nafini nafoamarihori hei. ¹⁹ Raniyomo asu Farisi ai ahamundihoari wataporiyomondühi yahomoya, "Haponda sihiri ra hoerihumboanefi. Nimorehi nindowenihi muñgu ahandi hoafi süngurühindühi wambo ngiri nine hohoanimosihi hohoanimomefi ra aboedindo," mehomu.

Grik ai Sisasimbo kokomaruri

²⁰ Nimorehi nindowenihi ai Pasofa adükari si ra Serusareminambo Godimbo hohoanimombo

masühüsi. Asu raniyei Grik bidifiri Suda-yafe rotu ho-animo süngurihindeimbi ai Suda-babidimbo masühüsi. ²¹ Nindou Griki-mayei ranai Firip Bet-saidahündi Gariri hifambeahindi ahambo sowahi sinei düduyahindowohü seiya, "Ritifo, ro Sisasimbo hoeindihuri sefimboanehi," maseiamboyu. ²² Asu Firip ai hu Andrumbo hoafiyundo haya, hafani Sisasimbo hoafimefinando.

²³ Raniyu asu Sisas ai ahafanimbo hoafiyupirühi yahuya, "Ndeara ndani simboani ana Nindou Hondü ai ndüri adükari ndemündümbui. ²⁴ Ro sihafanimbo anihondümboanehi hoafayahapiri: Wit manğiri ra hifini pirikoate-yo haya nimbayo ana, asu mami rani yangiranimbo niñgomböe. Nga asu wit manğiri ra hifini peyo haya nimbayo ana, asu aboedi tükündifehü hisi aboedi hisindimboe. ²⁵ Asu nindou ai ahandi fi ranahambo yangiri afindi hohoanimoayu ana, awandihoemboe. Nga asu nindou ranai hifi ndanihü ahandi yangiri niñgo hohoanimo ra daboadanambo-areandi ana, koadürümbo-koadürümbo nüngumbui. ²⁶ Nindou mami ai wandi ratüpuri asemündu ana, asu ai moani wandi hohoanimo süngu yangiri süngumbi-randamboane. Ro ngoafi animboahi ranih-animbo nindou wandi ratüpuri-randeimbi ai ro-diho nüngumbui. Nindou ra wandi ratüpuri rani yangiri semündü anüñgu ana, asu wandi Ape ai ahambo ndüri adükari dagadombui," mehu.

Sisas ai yifimbomayu ranahambo hoafimayu

²⁷ Sisas ai yahuya, "Haponda wandi ngusüfoambe moaruwai-arandiri. Asu ro nüngumambisaha? Asu ro hoafindahühi, 'Ape wandi fiambe nini-moatükuniyo tüküfembo yahohaya rarawayo nda sowandifi piro,' mambisahiyo? Roana ngiri randihe hoafindahi, nga wani. Nga ro wambo rambifeyowambo saheheamboanehi ndanihü tükeheandi. ²⁸ O Ape, sihafi ndüri ra adükari-mbeyowamboane." Sisas ai yare hoafimayuwambo asu hoafi mami sünambeahindi ndahurai kosiwohü yahoya, "Ro wandi ndüri ra adükari-mbo-riheamboanehi, nga wandi ndüri ra randiheandani asukai adükari safi tükündifemboe," meho. ²⁹ Nimorehi nindowenihi akimi maniboadei ranai hoafi ra himboriyei hehi hoafiyehi seiya, "Nimoa-mondihoafi bürügoayo," masei. Asu bidifiri ai seiya, "Sünambeahindi nend-ani ahambo hoafeindo," maseiamboyu.

³⁰ Asu Sisas ai simbori hoafiyuhi yahuya, "Hoafi se himborimayei ranana wambo farihefendirimbo tüküfehüyopoani, nga wani. Ranana siheimbo farihefe-ndürimboane tükefeyo. ³¹ Haponda God ai nindou hifi ndanihü aniboadei ranaheimbo yibobondearümbui. Rananimbo asu ai Satan ndani hifi ndanihü bogorimbofi anüñgu ra nderümündü pindirümbui. ³² Rananimbo ai wambo botindihindira, asu ro randiheandüra nindou afindi ai wambo sowana ngeimboyei." ³³ Sisas ai rani hoafi hoafimayu ra, nindou ai ahambo nimi keimbi karihendeimbifihü pan-duwuranü yifindümbui.

³⁴ Ranimboyei nindou ai ahambo simbori hoafiyahündowohü seiya, "Krais ai yangiri koadürümbo-koadürümbo nüngumbui, ahinümbi hohoanimo Bukambe ranimbo hoafimayoa himborimayefi. Asu se nimboeafi haponda hoafiyafühi, 'Nindou Hondü ahambo nimoamo ndahorimindei botindihora yifindimbi,' masafa? Asu Nindou Hondü ra düdia?" maseiamboyu. ³⁵ Asu simbori Sisas ai yahuya, "Si ra se-babidimbo akidoumbo animbo niñgomböe. Si yagodowanü nimbü tüküfekoate-yoambe-animbo si ra-diho ngei. Nindou ai si waniyowanü nimbokowanü ahu ana, ai moai nafi hombo ra fifireandi. ³⁶ Haponda si ra siheimbo sowahi maningowa hifandihümboanehi, nga se si ranahambo anihondümbo-ndihindüh-animbo, asu ahandi ni-morindei," mehu.

Suda afindi ai moai Sisasindi hoafi anihondümbo-rihindi

Sisasi rani hoafi ra rare hoafiyu mbura asu ai ahei himboarihü hu dibonapimefiyu. ³⁷ Ai hoeirihora hepünifeimbi moatükuni afindi ahei himboahü ratüpuriyu marandiyosi, nga asu ai moai ahambo anihondümbo-rihori. ³⁸ Ranimboyo asu Godindi hoafi hoafiyu-randeimbi Aisaiandi hoafi ra anihondü tükümeffeyo. Ai hoafiyuhi yahuya,

"Adükari, düdi nindou yihoefti hoafi ranahambo anihondümbo-areanda?"

Asu Adükari ranai daboe nginindi hohoanimo ra nafuiayundoa?"

Aisaia 53:1

mehu.

³⁹⁻⁴⁰ Aisaia ai ngorü hoafinambo yare sürü papirandühi yahuya,

"God ai ahei himboari ra gabudearümboani.

Ranimboanehi asu ai ngiri rani-moatükuni ahei himboarinambo ndondihi hoeindihindi.

Ahei ngusüfoambe ragu God ai nimoei nahurai nginindi ramareandüra tükümeffeyo.

Ranamboane asu ai ngiri ngusüfoambe ndondihi hohoanimondeihi wambo sowana hihindahi dügüsiani diboadondihearü, nga wani,"

Aisaia 6:10

mehu. Aisaia ai ra-mehu ranimboanehi Suda ai Sisasimbo ngiri anihondümbo-ndihori. ⁴¹ Horombo hondü Sisas hifini niñgokoate-yuambe Aisaia ai ahandi-mayo himboamupuimbo-randeimbi hoeire hayamboyu ahambo hoafi ra yare hoafimayundo.

⁴² Nindou afindi bogorimboyafu mamarimo ai-amboa Sisasimbo anihondümbo-arüwuri. Nga Farisimbo yihimboyomondühi wambo ai anihondümbo-arüwuri hoafi ra moai weindahi hoafiyomo. Ai hohoanimoyomondühi yahomoya "Weindahi hoafindefani yihoe-fimbo rotu worambeahindi hihaiboadi-munimboemo," mehomo. ⁴³ Nindou ranahamumbo nindou ai aboedanemo mbiseiya yahomo hohoanimomemo, nga God ai ahamumbo 'aboed-anemo' yahombo moai yifiriyomo.

Sisasindi hoafi ranai nindouyei hohoanimo yibobondeambo

⁴⁴ Raniyu Sisas ai puküna hoafiyuhi yahuya, "Nindou wambo anihondumbo-areandiri aiana wambo yanggiri anihondumbo-reandirühiyupoani. Nga ai Ape wambo koamarhendira makosahi ahambo kameihani anihondumbo-ariri. ⁴⁵ Asu nindou wambo hoeiare-andiri ranai Ape wambo koamarhendira makosahi ahambo kameihani hoeariri. ⁴⁶ Roana, hifi ndanihü si nahurai, nindou ai wambo anihondumbo-rihindirühi nimbimaroambe ningokoate-mbeyeia saheheambo makosah-anahi.

⁴⁷ Asu nindou mami ai wandi hoafi himboriyuhü, süngufekoate-ayu ana, ro nggiri ahandi hohoanimo yibobondihini. Roana hifi ndanihü nindou aheimbo yibobofendürimbo kosamboyahipoani, nga wani. Roana aheimbo aboedambo-fendürimbo makosah-anahi. ⁴⁸ Asu nindou ai wambo daboadi hihireandirühi wandi hoafi semindikoate-ayu ana, ahambo ahandi hohoanimo yibobofe hoafi ra yagododomböe. Hoafi ro hoafimayahi rananimbo bidifirani si tüküfeyoambe yibobondeirimboe. ⁴⁹ Hoafi nda ropoanimbo hohoanimo ya hehea hoafiyahühi-yahipoani, nga wani. Ape wambo koamarhendira makosahi ranai muṅgu moatükuni Se hoafindafindürü, mehuamboanahi hoafayahi. ⁵⁰ Ro hoafi ra fifirihamboanahi. Apendi hoafana aboedi yanggiri koadürümbo-koadürümbo ningo-randeimb-ane. Ranimboanahi Ape ai wambo hoafimayundira asu muṅgu hoafi nda siheimbo hoafayahi," mehu.

Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbi-yomondi yitijari popoaimarapuri

13 Sudaye mami adükari si Pasofa sei-arihündi ranai tüküfembo yanggiriyoambe Sisas ai hifi nda hiningife hefe, ahandi Afindi sowanambo hafombo si ra tüküfemfeyoa fifirimareandi. Ai ahandi nendi afindi hifi ndanihü burayei aheimbo afindi ngusüfo pamare-andüri. Ai aheimbo horombo piyu haya ngusüfo pare-andüri huhumbo ndeara yifimbo yanggiriühü afindi hamindi ngusüfo pamareandüri.

² Sapo Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbi babidimbo sowasümondühi nimarimondane asu Satan ai Saimonindi nimori Sudas Iskariot ahandi fiambe hohoanimo moaruwai masagadowa Sisasimbo ahandi hürütümbi-yafe warihüfimbo mehu. ³ Sisas ai fifireandi Afindi ai ahambo muṅguambo moatükuni hifandimbo nginindi adükari masagado ra. Asu Godimbo sowahindi makusu ra fifireandi ranimbo ai Ahambo sowana gafumbui. ⁴ Ranimboyu asu ai sesi sesambeahindi hiningire botifi, ngisihari hoeari yimündamündü mbura, tawor mami semündü ahandi mbusümondühi hühüre hiningimareandi. ⁵ Raniyu asu ai hoe semündü disambe kare mbura, ahambo süngururü-rundeimbimbo ahamundi tijari ra popoaira-

purühi tawor mbusümondühi hühümareandi ranambo gedümarapuri.

⁶ Raniyu asu Sisas ai Saimon Pitambo sowana masünuwamboyu, asu Pita ai hepünifi hoafiyundühi yahuya, "Adükari, se wandi tijari popoaimbo safimboyafi?" mehuamboyu. ⁷ Asu Sisas ai simbori hoafiyundühi yahuya, "Ro haponda ratüpurayahi ndanana se moai fifirowandi. Nga süngunambo-animbo ranahambo fifirindowamboyaafi," mehuamboyu.

⁸ Asu Pita ai yahuya, "Se wandana tijari ra popoaindamboyafi, nga yowani," mehuamboyu. Asu Sisas ai simbori kafoare hoafiyunduhü yahuya, "Asu ro sihambo popoaiyoninikoate-ayahü ana, asu se nggiri wandi sünguro-randeimbindafoandi," mehundowamboyu.

⁹ Asu Saimon Pita ai simbori yahuya, "Adükari, ambe, wandi tijari yanggiri popoaiyondiri ana. Nga wandi watiijari ngusümboari ra kameihi amboani popoaindandiri," mehuamboyu.

¹⁰ Asu Sisas ai ahambo yahuya, "Nindou ai ahandi fi ra muṅgu hundürüyu hayamboayu ana, asu asükaindu nggiri hundürümbo hohoanimondu. Ai tijari yanggiri amboani popoiafoareandi ra afisaho pairikoate aboediyuhani. Se afisaho-koate aboedi aningomo, nga se muṅguamboemopoani," mehu. ¹¹ (Sisas ai nindou mami ahambo ahandi hürütümbi-yomondi warihüfimbo mehu ahambo fifiriri. Ranimboyu ai ahamumbo hoafiyupurühi, "Seana moai muṅguambo afisaho-koate ningomo," mehupuri.)

¹² Sisas ai ahamundi tijari popoairapuri mburamboyu, asu asükaiyu ahandi ngisihari hoeari ra güde haya, sesi yanggoro fondani mahu. Hu nimarümbo ahamumbo düdufipurühi yahuya, "Haponda sihamundi tijari popoaimarhandi. Se wandi ratüpuründa fifirundi?" ¹³ Se wambo dükarundürühi 'Yamundorandeimbi,' asu 'Adükari,' yahomo arundi, ranana anihond-anesi, nga ro ran-anahi. ¹⁴ Roana sihamundi Adükariimboya asu Yamundihe-rihandeimb-anahi. Raniyahü asu ro sihamundi tijari popoaimarhapuri. Asu yahurai se-amboani sihamundihoari ngoründi hoarehindimondühi simbori fehefirindimo. ¹⁵ Ro sihamumbo nafuimbohünda ramariheandi nou, se nindou ngorümbo rani-süngundundi. ¹⁶ Ro anihondümboanahi hoafayahapuri: Ratüpurüyu-randeimbi nindou ai ahandi bogorimbo ngasündirümboyupoani. Asu nindou ratüpurimbo ahu ranai nindou ahambo koamaritherü ahandi nimoamoyupoani. ¹⁷ Asu se rani-moatükuni ranahambo anihond-ane yahomo fifirundühi, rani-sünguarundi ana, se ranimbo hihifi-hihifindimboemo.

¹⁸ Ro sihamumbo muṅguambo hoafiyahapuriyahipoani. Ro sihamumbo dibonimehapuri fifirihapuri-mboanahi. Nga sehündi mami wambo refendirimbo-mayu ranahandi hoafi Baiborambe hoafimayo ra anihondü tükündifemboe. Hoafi ra yare hoafiyohü yahoya, "Nindou sesi mamühi asahoasehi ranai wandi hürütümbi tükündifimbui," meho. ¹⁹ Awi ndani moatükuni ra moai haponda tüküfeyoaniyahipoani ranahambo hoafayahi.

Rananimbo ndani moatükuni ra süngunambo tükündifeyoani, asu se wambo anihondümbö-ndundiri ro God ai siheimbo aboedambo-fembohünda koamarihendir-anahi. ²⁰ Ro anihondümböanahi sihamumbo hoafayahi: Nindou düdi ro nindou koararihini ranahambo aserümündu ana, ai wambo kameihi semündündirühani. Asu nindou düdi wambo asemündündiri ranai nindou wambo koamarihendiri ahambo amboani serümündühani," mehu.

Sudas ai Sisasimbo ahandi hürütümbi-yomondi warihündirimbui

(Matyu 26:20-25; Mak 14:17-21; Ruk 22:21-23)

²¹ Sisas ai yare hoafiyuwane asu ahandi ngusü-foambe moaruwai-mariri. Asu ai hoafiyuhi yahuya, "Ro anihondümböanahi sihamumbo hoafayahapuri: Nindou mami sihamundi mbusümo anüngu ai-animbo wambo hürütümbi-yomondi warihünda-ndirimbui," mehu.

²² Sisas ai yare hoafimayuamboemo asu ai simbori himboapefirümemo. Asu ai moai fifirundi Sisas ai nindou dabombe yare hoafimayu ra. ²³ Nindou Sisasimbo süngururü-rundeimbi ahandi ngusüfoahündi ai ahandi fikimi mamaru. ²⁴ Raniyu asu Saimon Pita ai ahambo mbiro kareandühi yahuya, "Se Sisasimbo düduriwori, ai nindou daboe yare hoafayu rana," mehuamboyu. ²⁵ Asu ai Sisasimbo sowana sühüfi hüfuhü düdufinduhü yahuya, "Adükari, nindou ra düdia?" mehundowamboyu. ²⁶ Asu Sisas ai simbori yahuya, "Awi ro bret bidifiri sesi hoeambe foandihe hehea ndahandoyahi. Ro sesi asahando nindou aiani," mehu. Raniyu asu ai bret bidifiri ra sesi hoeambe foare mbura, Sudas Iskariot, Saimonindi nimori-mayu, ahambo masagado. ²⁷ Sudas ai Sisasindi hürütümbi-yomondi warihüfimbo hohoanimoyuhü sesi ra semündü hayamboyuwane asu Satan ranai ahandi fi-ambe mafarifiyu.

Raniyu asu Sisas ai ahambo yahuya, "Se rani-moatükuni ratüpurimbo ana, nimai ratüpuriyafisi," mehu. ²⁸ Nindou sesi fikimi ninoumemo ai mamai-amboani moai Sisas hoafimayu ranahambo fifireandi. ²⁹ Nindou bidifiri ai Sudas ahamundi kaki hipiri hifandarandi ai adükari si sesesimbo hoafimayundowambo sesi pemimboani yahomo asu nindou kakikoate-maye aheimbo saimboani yahomo raraomarundi. ³⁰ Nimbi mamarowamboyu Sudas ai bret bidifiri Sisas masagado ra semündü haya hifinambo makusifoendi.

Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbimbo simbori ahinümbi hohoanimbo masagapuri

³¹ Sudas ai hifina makusifoendamboyu, asu Sisas ai yahuya, "Haponda Nindou Hondü ai ndürümb-ani yahombo ra weindahi tükündifemboe. Rananimbo asu Nindou Hondü ai God ndürümbayu ra weindahindirimbui. ³² Asu Nindou Hondü ai God ndürümbayu ra weindahariri ana, asu God ai ahandi süngu Nindou Hondü ndürümbayu ra nimehünou weindahindirimbui. ³³ Nimboakidibou, ro ngiri se-babidimbo

gedühi nimboahi. Se wambo kokondundiri-mboemo, nga se ngiri hoeindundiri. Horombo Sudambo hoafimayahi ro homboayahi ngoafi ranambe se ngiri ngei. ³⁴ Ro sihamumbo simbori hohoanimbo asahapuri. Wandafi mami, se sihamundihoari simbori ngusüfo pefirindimo, ro sihamumbo ngusüfo parariheapuri nou. ³⁵ Asu se sihamundihoari simbori ngusüfo pefirindimondan-animbo nindou ai sihamumbo amboa 'ahambo süngururü-rundeimb-anemo' mbiseimboyei," mehu.

Sisas ai Pitamboya, ro moai ahambo fifirihini mbüsümbui mehu

(Matyu 26:31-35; Mak 14:27-31; Ruk 22:31-34)

³⁶ Saimon Pita ai hoafiyunduhü yahuya, "Adükari, se nahanamboyafa?" mehundowamboyu. Asu Sisas ai ahambo simbori yahuya, "Ro nahanafiyo ahahi ra-nafi ana se ngiri wandi süngu ngafi. Nga süngunambo-animbo ra-nafi wandi süngu ngamboyafi," mehundowamboyu. ³⁷ Asu Pita ai asükaiyu simbori hoafiyunduhü yahuya, "Asu nimboe ro haponda sihafi süngu sinikoate-ayaha. Sihambondünini asu wambondündiri ndümböemo," mehuamboyu. ³⁸ Asu Sisas ai ahambo simbori hoafiyunduhü yahuya, "Se wamboyondiri asu sihamboyonini rambo hoafayafisi, nga ro sihambo anihondümböanahi hoafayahanini: Kakaro hoafikoate-yuambe-animbo se ngimimbo hoafindafühi animboya 'Ro moai Sisasimbo fifirihini,' mbisamboyafi," mehu.

Sisas ai Ape God sowanambo ho naf-ani

14 Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, "Se ngusü-foambe hepünafundühi afindi hohoanimondimboemo. Nga se Godimbo-animbo anihondümbö-nduwuri. Asu se wambo amboani anihondümbö-ndundiri. ² Wandi Apendi wori ana fondi afind-ane. Nga roana sihamumbo fondi diboadifembo kameihi hahühühanahi. Asu rani-moatükuni ra tikaimbe-mbo-nana, ro ngiri sihamumbo hoafiyahapuri. ³ Ro nga sihamumbo fondi diboadondihe hinüngindihe heambo-animbo, asükainda sihamumbo sepurimindimbo kodamboyahi. Asu rananimbo se ngoafi ro amarihi ranihü se-amboani nimandimboemo. ⁴ Ro ahahi nafi ho ra se fifirumboanemo," mehuamboemo.

⁵ Asu Tomas ai hoafiyunduhü yahuya, "Adükari, roana moai fifirihundi se hombo asafi ranana. Nüngundihu ro fifirimandihu ra-nafi ho rana?" mehuamboyu. ⁶ Asu Sisas ai simbori hoafiyunduhü yahuya, "Roanahi nafayahi, anihondü hoafi, asu yangiri nüngombo ra nimindühayahi. Nindou mamai-amboani ngiri ngorü nafindüfi Ape sowahi tükündifiyu, nga roanahi nafayahi. ⁷ Asu se wambo fifirarundiri ana, wandi Apembo amboani fifirindü-wurimboemo. Nga hapoad-ümbo se hoeirüwuri houmbo fifirarüwuri," mehuamboemo.

⁸ Asu Firip ai hoafiyunduhü yahuya, "Adükari, se yihoefimbo Ape ra nafuiyafimuni. Rananimbo yihoe-fimbo wanjei-mbeyowamboane," mehuamboyu. ⁹ Asu Sisas ai simbori hoafiyunduhü yahuya, "Firip, ro se-

boane asu se-amboani ro-dibo niŋgokoate-ayomo ana, ŋgiri hiŋseimbi nimi nou niŋgomo.

⁵ Ro wain bogori nimind-anahi, ŋga asu se wain nimindi ranahandambo dūdūd-anemo. Nindou ranai ro-dibo nūŋguani asu ro ai-dibo animboahi ana, ai hiŋi afindi hiŋiyu randūhani. Ŋga se wambo hiŋiŋgarundi ana, asu se ŋgiri rarani moatūkuni randundi. ⁶ Asu nindou mami ai ro-dibo niŋgokoate-ayu ana, ai wain dūdū rawefeyo nou kandihaurani asu yaparindūmbui. Rananimbo nindou ai dūdūdū ra gugundu mbundumbo, haimbo mandifembohūnda haiambe pūtindafumboemo. ⁷ Asu se ro-babidimbo niŋgomombo wandi hoafi sūŋguarundi ana, se nini-moatūkunimboyo hoanimoemo ranahambo didibafindafundi. Rananimbo se nini-moatūkunimboyo didibafimefundi ra sihamumbo sowahi tūkūndifemboe. ⁸ Asu se nimi nou afindi hiŋi hisemo ana, se wandi sūŋgu-rundeimbimbondufau niŋgomoemo. Rananimbo asu wandi Ape ai ndūreimbūmbui.

⁹ Asu ro sihamumbo ŋgusūfo pamaritheapuri Ape ai wambo ŋgusūfo pamareandiri nou. Se koadūrūmbokoadūrūmbo ŋgusūfo pefe hohoanimo wandi-mayondani mbusūmo niŋgomo. ¹⁰ Asu se wandi hoafi rani yangiri sūŋguarundi ana, se wandi ŋgusūfo pefe hohoanimo rani mbusūmo niŋgomoemo. Ro-amboani wandi Apendi hoafi rani-sūŋgurihe hehea, asu ahandi ŋgusūfo pefe hohoanimo rani mbusūmo animboahi. ¹¹ Asu se ro hihifi-hihifayahi nou hihifi-hihifimbeyomonda sahehea hoafi muŋgu ra hoafimayahapuri. Asu hihifi-hihifi ra sihamundi ŋgusūfoambe afindi safi tūkūmbifeyoa sambanahi. ¹² Wandi hoafi ndanana ndahurai-ane: Ro sihamumbo ŋgusūfo parariheapuri nou-animbo se-amboani sihamundi wandafi mamimbo ŋgusūfo pandūpuri. ¹³ Asu nindou mami ai ahandi ŋgunindi fehefembohūnda yifayu ana, moai nindou ŋgorūmbo ŋgusūfo pefe hohoanimo ranahambo ŋgasūndeandi, ŋga wani. ¹⁴ Asu se ro hoafayahi ra sūŋgurundūhi rawarundi ana, se wandi wandafi mam-anemo. ¹⁵ Haponda ro ŋgiri sihamumbo wandi ratūpuriyomo-rundeimbi mbisa dūkandiheapuri, ŋga wani. Sapo ratūpuriyu-randeimbi ai ana ahandi bogorindi hohoanimo ra ŋgiri fifirindeandi. Ŋga asu ro haponda sihamumbo 'wandafi mam-anemo' asahapuri. Nimboe ro muŋgu moatūkuni wandi Apendi-mayo hoafi himboriya heheambo wamboanahi rawasahi. ¹⁶ Seana moai wambo 'ai yihoef-ani' yahomo diboniymondiri, ŋga wani. Ŋga simbori sihamumboyahahi ro 'ai wand-anemo' sa diboniya hiŋiŋgi-mariheapuri. Raniyahahi ro sihamumbo ratūpurifihitūmariheapuri nimi nou hiŋiyomondūhi, asu mare hiŋi yangiri mbiniŋgowa sahehea. Ranimbo-hūndambo-animbo se Apembo wandi ndūrinambo didibafi-ndafundani rarani-moatūkuni se didibafimefundi ra dagapurūmbui. ¹⁷ Hoafi nda ro sihamumbo randundi asahapuri, se sihamundihoari simbori ŋgusūfo pefendūrindimo," mehu.

Hifi ndanihūndambo nindou ai Sisasimbo sūŋgururū-rundeimbimbo yihoaruko-ndihipurimboyei

¹⁸ "Asu nindou hifi ndanihūndambo ai sihamumbo yihoaruko-arihupuri ana, se fifirindundi horombo wambo boatei yihoaruko-marihindirane. ¹⁹ Asu se hifi ndanihūndambombemo-mbonana, nindou hifi ndanihūndambo sihamumbo, 'yihoeŋi wandafi mam-anemo' mbiseihū ŋgusūfo pandihipurimboyei. Ŋga ro sihamumbo hifi ndanihūndambo fihimarihupurimindūhane, ŋga seana hifi ndanihūndamboyomopoani. Ŋga ranimboanei asu nindou hifi ndanihūndūambo ai sihamumbo yihoaruko-arihupuri. ²⁰ Ro sihamumbo hoafayahapuri nda ndondu hohoanmondimo: Ratūpuriyu-randeimbi nindou ai ahandi bogori ranahambo ŋgasūndirūmbo-yupoani. Wambo moaruwaimbo-arihindiri nou-animbo asu sihamumbo amboani moaruwaimbo-ndihipurimboyei. Asu ai wandi hoafi sūŋgumbarihi-mbonana, sihamundi hoafi amboani sūŋgundihimboyei. ²¹ Asu aiana moai Ape wambo koarihendira makosahi ranahambo fifirihori. Se ro diborihindi-memondambo wambo sihamumbo rarani moatūkunimbo moaruwai randihipurimboyei. ²² Asu ro kosi aheimbo rani hoafi ra hoafikoate-mbayahi-mbonana ahei moaruwai hohoanimo ranahambo ŋgiri hūtiyei. Ŋga hapondanana ro hoafiya-handūri heheambo wambo ai ŋgiri ahei moaruwai hohoanimo ra ŋgorū-sūŋgundihit hoafindei. ²³ Nindou ranai wambo yihoaruko-areandiri ana, asu ai wandi Apembo amboani yihoaruko-rirūhani. ²⁴ Ro rarani ratūpuri nindou amuri ai ratūpurikoate-maye raniyo ahei mbusūmo ratūpurimayahi. Asu ro rani ratūpuri refekoate-mbehi-mbonana ai ahei moaruwai hohoanimo ranahambo hūtiyeipoani. Ŋga haponda ro ratūpurimayahi ra hoeirihimboaneisi, ŋga asu Ape-dibo yihoehimbo yihoaruko-marihimuni. ²⁵ Ahinūmbi hoafi sūrū pare masihendi ranai yare hoafiyohū yahoya, "Wambo moani hoangirihi hehi yihoaruko-marihindiri," meho. Hoafi ra anihondūmbo tūkūfembohūnda ai wambo yihoaruko-marihindiri.

²⁶ Ro Farihai-randeimbi Ape sowahindi koandiheheanda sihamumbo sowana kodimboe. Yifiafi ranana anihondū hondū hoafiyo-randeimb-ane. Ai kodi wandi ratūpuri ranahambo sihamumbo hoafindipurimboe. ²⁷ Horombo se ro-babidimbo manigomonda asu ro ratūpuri ra weaŋgurūhi peya hehea ratūpurimayahi, asu hapondani amboani se aniŋgomo. Ranimbo-hūndambo-animbo se-amboani hoafi ra weindahitūkūndafu hoafindimo," mehu.

16 Sisas ai yahuya, "Sihamundi anihondūmbofe ra hiŋiŋindumboemo saheheamboyahahi hoafi rararihe hoafimayahapuri. ² Sihamumbo ai-babidimbo rotumbo yowani mbisimboemo. Sūŋgunambo rani-moatūkuni ra tūkūndifeyoan-animbo asu ai hoafindimondūhi animboya, 'Sihiri Godimbo ratūpurindefūhi Sisasimbo sūŋgururū-rundeimbi hifokoa-ndihupurimboane,' mbisimboemo. ³ Ai moai Apembo fifirūwurū asu wambo fifirundiri, ŋga wani. Ranimbo-hūndambo-

animbo ai rani hohoanimbo ra randu ratüpurindimboemo. ⁴ Ro sihamumbo rani-moatükuni ra hoafiyahapureimb-ane. Nga asu süngunambo-animbo rani-moatükuni ra tükündifeyoani horombo ro hoafimayahapuri ranahambo hohoanimbo-ndimo."

Yifiafi Aboedindi ratüपुरि

"Ro se-babidimbo nimboambowambo asu horombo moai sihamumbo hoafi ra hoafiyahi. ⁵ Nga roana Nindou koamarhendira makosahi ahambo sowana hahühühanahi. Nga moai nindou seyafundeimbi ranai wambo düdufihi, "Se ra nahanamboyafi ahafa?" yahu. ⁶ Hapoana sihamumbo ro Ape sowana hafombo hoafi ra hoafimehapura asu se afindi hohoanimboemo. ⁷ Nga ro sihamumbo anihondümboanahi hoafayahapuri: Sihamumbo ro hiniŋgiriheapuri hehea ahahühi ranana sihamumbo fehefepurimboane. Asu ro hafokoate-mbayahi-mbonana, Farihepuri-randeimbi ai ngiri sihamumbo sowana koso. Nga ro ahahüh-animbo sihamumbo sowana koandiheheanda kodimboe. ⁸ Rananimbo Farihendüri-randeimbi ai kodi nindou hifi ndanihü aniboadei aheimbo türüboade nafuindandüra ai moaruwai hohoanimbo, mbumundi hohoanimbo, asu Godindi yibobofe hohoanimbo nimindi ra fiffindihimboyei. ⁹ Ai moai wambo anihondümbo-rihindiri, nga ranimboane asu ai hütiyei mbisi aheimbo nafuindandürimbui. ¹⁰ Mbumundi hohoanimbo nimindi rananimbo ai nafuindandürimbui. Ape ai wamboya, 'mbumund-ani,' mbusümbui asu ro ahambo sowana gagühani wambo ngiri asükaindimo hoeindundiri. ¹¹ God ai aheimbo yibobofe hohoanimbo ra rande nafuindandürimbui. Hifi ndanihünda hifandi-randeimbi Satanimbo God ai yiboboriri haya hütimb-ani mehu asu aheimbo amboani yibobondearümbui. ¹² Hoafi afindi awi ro siheheamboanahi, nga se ngiri haponda muŋgu ndowandümo. ¹³ Yifiafi hoafi anihondümbo hoafiyo-randeimbi tükündifembo-animbo sihamumbo hoafi hondü ranambo didiboado-ndepurimboe. Aiana ngiri aipoanimbo hohoanimondo haya ratüpurindo, nga wani. Ai hoafi himborimayo rananimbo asu sihamumbo weindahi hoafindimboe. Rananimbo ai sihamumbo rarani-moatükuni süngunambo tüküfemboayo ranahambo hoafindipurimboe. ¹⁴ Asu ai wandi-mayo hoafi ra ndemindi hayambo-animbo sihamumbo weindahi hoafindimboe. Ranimambo ai wandi ndürimbo adükar-ani mbisimboe. ¹⁵ Apendi moatükuni muŋguambo ra wand-ane. Ranimboanahi sihamumbo haponda hoafiyahapurühiya: 'Yifiafi ai-animbo wandi-mayo hoafi ndemindi haya sihamumbo weindahi hoafindipurimboe,' asahapuri," mehu.

Afindi hohoanimondi fondühi hihifi-hihifi tükündifemboe

¹⁶ Sisas ai yifimbo-mayu ranimbo hoafiyuhi yahuya, "Akidoumbo yanggir-animbo se ngiri wambo hoeindundiri asu süngunambo akidoumbo yanggir-animbo

se wambo asükaindimo hoeindundirimboemo," mehu. ¹⁷ Ahambo süngururü-rundeimbi bidifiri ai ahamundihoari ndaru wataporiyomondühi yahomoya, "Nine hoafi nimindi ranahandamboyo ai yihoefimbo yare hoafemuna? Asu ai yare hoafiyuhiya, 'Akidoumbo yanggir-animbo se ngiri wambo hoeindundiri asu süngunambo akidoumbo yanggiri se wambo asükaindimo hoeindundirimboemo,' mehua? Asu yahuya, 'Sapo roana Ape sowanambo hahühühi wambo,' mehu." ¹⁸ Asu ai yaru düduyafundühi yahomoya, 'Akidoumbo yanggir animbo,' ai hoafimayu nda nünŋufe-nünŋufer-amboyoa? Roana moai hoafimayu ndanahandambo nimindi ana fifirihundi," mehomondamboyo. ¹⁹ Sisas ai hoeireandane ahambo düdufimbo yahomo houmbo raraomemo ra fifirimareapuri. Ranimboyo asu ai hoafiyuhi yahuya, "Awi seana ro hoafimayahapuri ndanimbo nimindi hoafi ra fifirifembo yahomom-boanemo düdu-düduyomo wakarundi? Ro hoafiyahühi sahiya, 'Akidoumbo yanggir animbo se ngiri wambo hoeindundiri asu süngunambo akidoumbo yanggir-animbo se wambo asükaindimo hoeindundirimboemo,' masahi," mehu. ²⁰ Sisas ai yifiyo hefe botifembo-mayu ranimbo hoafiyuhi yahuya, "Ro sihamumbo anihondümboanahi hoafayahapuri: Awi seana afindi hohoanimbo-ndimondühi aranindimboemo. Nga nindou hifi ndanihü burayei aiana hihifi-hihifindeimboyei, nga seana ngusüfoambe afindi hohoanimondimboemo. Sihamundi ngusüfoambe afindi hohoanimbo ra muŋgundowohü asu hihifi-hihifi hohoanimbo sihamundi mbusümo tükündifemboe. ²¹ Nimorehi ai nimori wakemindimboayo ra rani si tüküfeihü ngusüfoambe afindi hohoanimbo kürareandi. Asu süngunambo nimori ra wakiramindi mburambo ana, ai asübusi ranimbo ngiri afindi hohoanimondo, nga wani. Asu aiana nimori wakimaramindo ranimbo hihifi-hihifindimboe. ²² Ranimboanemo se haponda hohoanimbo afindi küru amarimo. Nga asu ro asükainda sihamumbo hoeindiheapurani se asükaindimo ngusüfo aboedi kündumboemo. Asu ngiri nindou ngorü ai sihamundi ngusüfo aboedi kife nimari hihifi-hihifi ra ndemündü pindeandi, nga wani. ²³ Rani-si ra tüküfe simboani ana ngiri se wambo ninimbo akidou düdundafundiri. Ro sihamumbo anihondümboanahi hoafayahapuri: Asu se Apembo rarani-moatükuni mbisenda yahomo houmbo, didibafefundi ana, asu ai wandi ndüri süngunambo sihamumbo rani-moatükuni ra dagapurimbui. ²⁴ Horombo ana moai se wandi ndürinambo didibafiyafu rundi rarani-moatükuni semindimbo yahomombo ra. Se ahambo didibafindimondani ana, ai sihamumbo dagapurimbui. Rananimbo asu se afindi hihifi-hihifindimondum-boemo."

Sisas ai hifi ndanihündambo nginindi ngasündimareandi

²⁵ "Ro sihamumbo kafoefe hoafiyahi hoafimayahapurisi, nga süngunambo ana ngiri sihamumbo kafoefe hoafinambo hoafindahapuri, nga wani. Nga ro sihamumbo Apembo hoafi hondü hoafinda-hapurim-

boyahi. ²⁶ Rani-simboan-animbo se wandi ndüri süngu-nambo Apembo didibafindafundo. Wandihoari ana ngiri Apembo sihamumbo farihefe-purimbohünda didibafindahi, nga wani. Se sihamundihoari ahambo didibafindafumboemo. ²⁷ Nga Ape ahandihoar-ani sihamumbo ngusüfo parareapuri. Nimboe sapo Ape wambo koamarihendira makosahi ranimbo anihondumbo-rundühi ngusüfo pararundiri ranimbo wambo. ²⁸ Horombo ro Ape-dibo nimboa mburiam-boyahi, asu ahambo hiniñgirihihi hehea hifina makosahi. Nga asu hapondani ana ro asukai hifi nda hiniñgife mburimbo Ape sowana hafombo samboanahi," mehuamboemo.

²⁹ Asu ahambo süngururü-rundeimbi ai hoafiyomondühi yahomoya, "Yini, hapondani ana se moai kafoefe hoafinambo hoafiyafi, nga hoafi hond-ane hoafayafi. ³⁰ Hapoana sihambo ro fifirihuninimboanefi. Yihoe fi ngusüfoambe düdufembo hohoanimo ran-amba se fifirowandi asu ngiri sihambo düdundahundi. Se mungu moatükuni fifirimarowandi. Ranimboanefi se God-dibo nimbafi hawa makosafi ranahambo anihondumbo-arihundi," mehomo.

³¹ Raniyu asu Sisas ai simbori ahamumbo hoafiyuhi yahuya, "Hapoana se akidou anihondumbo-arundiri. ³² Nga se himboriyomo! Rani si ra ndearambo tüküfembo yahomboane asu sihamumbo bukürü-boadühipurani mami-mami se sihamundi worina ngomboemo. Rananimbo asu se wambo yanggiri hiniñgindundira nimboamboyahi. Nga asu ro yanggiryahipoani animboahi, nga Ape ai ro-dibo nüngumbui. ³³ Se ro-dibo niñgomondani sihamundi ngusüfo afure kümbearowa samboanahi hohoanimoayahi. Ranimboyahi ro sihamumbo rani hoafi ra rarihe hoafimehapuri. Hifi ndanihü ana se afindi hohoanimo kundu nimandimboemo. Roana hifi ndanihündambo hohoanimo ranana hifinamboriheamboanahi, nga sihamundi ngusüfo rananimbo se nginindi kundu nimandimo," mehu.

Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbimbohünda Godimbo didibafimefiyu

17 Sisas ai rani hoafi ra hoafiyu mbura sünambe himboyuhü hoafiyuhi yahuya, "Ape, rani si ra tüküfemboane. Se sihafi Nimori ranahambo ndüri adükarümb-ani mbisafi nafuindafindüran-animbo asu simbori Nimori ai sihambo adükar-ani mbüsü nafuindandürimbui. ² Nga nindou munguambo ahei bogorimboriwori kafoariwori hiniñgi-mariwor-ani. Asu munguambo se ahambo masabadüri ranaheimbo animbo aboedi yanggiri koadürümbo-koadürümbo niñgombo hohoanimo dagadürimbui. ³ Asu nindou ai se mami God hond-anafi fifirihinihi asu Sisas Kraisisimbo koamari-hawora makusu ranahambo fifirahori ana, ai koadürümbo-koadürümbo yanggiri niboadeimboyei. ⁴ Ro mungu ratüpuri se wambo ratüpuriimbohünda masawandiri ra mun gumariheandi raninambo hifi ndanihü ro se nindou adükar-anafi sa nafuimayahi. ⁵ O Ape, horombo ro hifi nda tüküfekoate-yoambe se-dibo

nimboahambe ro se nahurai aboedi hamindi manimboahi asu hapondani ro sihambo sowahi dügühühi amboani ndüri adükari ndawandiri.

⁶ Se wambo nindou hifi ndanihündambo masawapuri ranahambo sihambo weindahi-mariheapuri. Nindou ra sihafiyomo, asu se wambo ndeara sawapurimboanafi. Asu ai sihafi hoafi yanggiri sünguarundi. ⁷ Asu haponda se wambo mungu moatükuni masawandiri ra 'ahandi-mayo makosoane' yahomo fifirarundi. ⁸ Mungu hoafi se wambo masawandiri ra ro ahamumbo hoafimayahapuri. Asu ai himboriyomo houbmoanemo ro horombo se-dibo nimboa hehea makosahi ranimbo anihondumbo fifirarundi. Asu ai se wambo koamarihawandira makosahi ranimbo anihondumbo-arundi.

⁹ Ro ahamumbo-hündamboanahi didibafeheanini. Nga roana nindou hifi ndanihü aniboadei aheimbo farihefe-ndürimboyahipoani didibafeheandi, nga nindou se wambo masawapuri ahamumboanahi sihafimemondambo wambo didibafeheandi. ¹⁰ Asu mungu moatükuni wandi-mayo ra sihaf-ane. Asu mungu moatükuni sihafi-mayo ra wand-ane. Asu ahamundi wari-süngu nindou ai rarihi fifirihindi ro ndüri adükarümb-anahi. ¹¹ Hapoana ro ngiri hifi ndanihü nimboahi, nga sihambo sowana asihühi. Nga aiana hifi ndanihü niñgomboemo. Ape, moai ngorü se nahurai nüngu. Se nindou wambo masawapuri ra sihafi hohoanimo süngundowandühi ahamumbo hibadapuri. Rananimbo se ndüri wambo masawandiri rani-süngunambo mbinñgomondamboane. Rananimbo ai-amboani mami hohoanimo süngumbiru-ndamboane sihiri mami hohoanimo sünguarichoandi nou. ¹² Ro aibabidimbo nimboahambe se wambo nginindi masawandiri raninambo ahamumbo hifandimarihapura aboedambo aningomo. Ro ahamumbo ndorihe hifandimarihapura asu moai mam-amboani farihoei raraorandi. Nindou ai farihefembo-mayu rani yanggiryu mafarihoayu. Rananimbo asu Baiborambe horombo hoafimayo ra anihondü weindahi tüküme-feyo.

¹³ Hapoana ro sihambo sowana asihühi. Ro awi hifi ndanihü ndarihe hoafayahi. Rananimbo wandi hihifi-hihifi hohoanimo ra ahamundi fiambe afindi mbi-marowa sahehea. ¹⁴ Sihafi hoafi ro ahamumbo masahapura asu nindou hifi ndanihü aniboadei rani ahamumbo yihoaruko-marihipuri. Ai ramehindi ra nimboe sapo roana hifi ndanihündambo-yahipoani asu ai-amboani hifi ndanihündambo-yomopoani. ¹⁵ Ro ahamumbo hifi ndanihündambo sepurimindi raguanambo-fepurimbo didibafi-yaheandühi-yahipoani, nga wani. Se ahamumbo hifandirapurani asu Satan ai ahamumbo moaruwai hohoanimo refekoate-mbiyuwa saheheamboanahi didibafeheandi. ¹⁶ Ro-amboani hifi ndanihündambo-yahipoani maru ai-amboani hifi ndanihünda-mbo-yomopoani. ¹⁷ Se ahamumbo sihafi anihondü hohoanimona sihafihori kaboadowapuri. Nga sihafi hoafi ranana anihondü hohoanimo nimindühane. ¹⁸ Horombo se wambo koa-

marihawandira kosa, nindou hifi ndanihü burayei ahei mbusümo manimboahi. Mare yahurai-animbo asu ro-amboani ahamumbo koamaritheheapura homo nindouyei mbusümo aningomo. ¹⁹ Ro ahamumbo fehefepurimbohünda wandi fi sihambo maseheandi rananimbo ai anihondü sihafit ratüpuriyomo-rundeimbi tükümbeafunda sahehea.

²⁰ Nga asu ro didibafeheandi ra ranimbo farihefepurimbo yangiriyopoani, nga wani. Nga ro didibafeheandi ra nindou ai sünguni ahamundi hoafi himboriyei hehi, asu ai wandi hoafi anihondümbo-ndihimboyei ranaheimbo kameih-anahi didibafeheandi.

²¹ Ape se ro-dibo animbafi asu ro se-dibo animboahi, nga ai-amboani yahurai-animbo mami hohoanimo süngundihi mbiniboadei sahehea hohoanimoayahi. Ranimboanahi asu ai sihiri-babidimbo mbiniboadei-amboane. Rananimbo asu nindou hifi ndanihü aniboadei ranai se wambo koamarihawandira makosahi ranimbo anihondümbo-ndihimboyei.

²² Ndüri adükari wambo masawandiri yahurai ahamumbo sahapurimboanahi. Asu sihiri rawehoandinou ai-amboani mami aboedi rani hohoanimo yangiri sowandümo mbiningomonda asahi. ²³ Ro ai-babidimbo animboahi, nga asu se ro-dibo animbafi. Ranimboanahi asu ai-amboani aboedi mami rani hohoanimo yangiri hohoanimombemo asahi. Rananimbo nindou hifi ndanihündambo ai se wambo koamarihawandira makosahi ranimbo fimiribirihinda asahi.

²⁴ Ape, se wambo nindou masawapuri ra ro animboahi ranihü mbiningomonda samboanahi hohoanimoayahi. Ai wandi-mayo himboamupuimbo-randeimbi hoeimbirundi samboanahi. Horombo hifi nda tüküfekoate-yoambe se wambo ngusüfo parowandirühi himboamupuimbo-randeimbi ra masawandiri. ²⁵ Ape, se mami yanggir-anafi mbumundayafi. Nindou hifi ndanihündambo ana moai fimirihini, nga roana sihambo firihe-ninimboanahi. Nga nindou ndan-anemo se wambo koamarihawandira makosahi ranimbo fimirumboemo. ²⁶ Ro ahamumbo sihambo nafuimayahapuri. Asükainda ro nafuinda-hapurimboyahi se wambo ngusüfo parowandirühi nou ai-amboani ngusüfo peferü-mbeyomondamboane. Asu ro-amboani ai-babidimbo nimboamboyahi," mehu.

Sisasimbo kikihimaruründümo

(Matyu 26:47-56; Mak 14:43-50; Ruk 22:47-53)

18 Raniyu asu Sisas ai didibafiyu kikamündü haya, ahambo süngururü-rundeimbi babidimbo Kidron hoe apoari hanimo bamarhoemo. Orif nimi nümbürü mami ranai gogoanini yangoroane, ai ranafi hanimo barihoemo houmbo nümbürambe nafi mahafomo. ² Sudas, nindou sapo Sisasimbo hürütümbiyomondi warihüfimbo-mayu ranai nümbürü ra ffireandi. Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbi babidimbo nümbürü rani fikimi homo guguriyafu nimarimo marundi, ranimboyu Sudas ai ranahambo fimirimareandi. ³ Ranimboyu Sudas ai ami bidifiriyomo asu pris-

man Godimbo sihou-rundeimbi bogori ai koamarihoupuriyomo, Farisi bidifiriyomo sepurümündü haya, nümbürü yangoro nafi mahafomo. Ai ranafi hifomondühüyomo, ram haiyo, asu hai hondü yimundu sowandümo, asu yifiarimbo napoyo ra raraoru sowandümo houmbo mahifomo.

⁴ Asu Sisas ai ahambo nini-moatükuniyo tüküfemboayo ra ffireandi. Ranimboyu ai ahamumbo sowahi akimi hüfu hoafiyupurühi yahuya, "Se ra daboe kokoarura?" mehuamboemo. ⁵ Asu ai simbori yahomoya, "Ro ana Nasaretihündi Sisasimbo kokomboane fi," mehomondamboyo. Asu Sisas ai yahuya, "Ro Sisas-anahi ndasi," mehuamboemo. Asu Sudas Sisasimbo hürütümbiyomondi warihüfimbo-mayu ranai ai-babidimbo manüngu. ⁶ Raniyu asu Sisas ai "Ro Sisas-anahi ndasi," mehupuramboyo nindou ranai daboad-anambo sühiyafu-ndühündamboemo hifini pütapimemo.

⁷ Ranimboyu asu Sisas ai ahamumbo asükaiyu düdupurühi yahupuriya, "Se nindou dabo kokomboemoa?" mehupuramboemo. Asu ai hoafiyomondühi yahomoya, "Sisas Nasaretihündi," mehomondamboyo.

⁸ Asu Sisas ai simbori yare hoafiyuhü yahuya, "Ro sihamumbo hoafiyahapureimb-ane, ro Sisas-anahi. Se wambo kokondurühi ana, asu wandi süngururü-rundeimbi hiningindupurani mbihomondamboane."

⁹ Ai yare hoafimayu ra sapo ai horombo hoafimayu ra anihondü tükümbifeyoa yahuhayamboyo yare hoafimayupuri. Sapo ai ndare hoafiyuhü, "Nindou wambo se masawapuri ra ro moai mam-amboani hiningirihini," mehu. Ranimboyu asu ahamumbo farihefepurimbo hohoanimoyuhü "Wandi süngururü-rundeimbi hiningindupurani mbihomondamboane," mehupuri.

¹⁰ Saimon Pita ai pisao yihimindi semündü hayamboyo pisao ra Godimbo sihou-rundeimbi-yomondi adükari bogorindi ratüpuriyu-randeimbindi warihondü himbohoeari mafoafoareandi. Nindou ratüpuriyu-randeimbi ahandi ndüri ra Markus. ¹¹ Raniyu asu Sisas ai Saimon Pitambo hoafiyundühi yahuya, "Pisao ra asükaiyafi koadürambe sando! Ro Ape ai wambo asübusi saindirimboayu ra ngiri hiningindiheandi," mehu.

Sisas ai Godimbo sihai-randeimbi adükari bogori

Anasindi himboahü manüngu

(Matyu 26:57-58; Mak 14:53-54; Ruk 22:54)

¹² Ranimboemo asu amiyomo, ahamundi bogoriyu, asu Suda-yomondi prismaniyomo ranai Sisasimbo mburündümo mburu hüputüpu-marhawuri. ¹³ Raniyomo asu ai Anas sowanambo boatei sowaründümo mahomo. Anas ai Kaiafasindi yamongoamindiyu haya rani himbanifihü Godimbo sihai-randeimbi adükari bogorimbofi mamaru. ¹⁴ Kaiafas raniyu nindou Suda-hündimbo horombo yare hoafiyupurühiya, "Nindou mami ai hifi ndanihü burayei aheimbo farihefembohünda yifimbiyu-wamboane," mehu.

Pita ai Sisasimbo ro moai fifirihini mehu

(Matyu 26:69-70; Mak 14:66-68; Ruk 22:55-57)

¹⁵ Saimon Pita ai Sisasimbo süngurüri-randeimbi ngorü-dibo Sisasimbo süngumariniri hafani. Godimbo sihai-randeimbi adükari bogori ai süngurüri-randeimbi ngorü-mayu ahambo fifiriri. Raniyu asu ai Godimbo sihai-randeimbi adükari bogorindi ginirambe Sisas dibo kamefoeneandi. ¹⁶ Asu Saimon Pita ai weindani yipurikimi nüngu. Ranimboyu asu Sisasimbo süngurüri-randeimbi ngorü Godimbo sihai-randeimbi adükari bogori ai fifirireimbi-mayu ranai hu, nimorehi yipuri hifanda-randeimbi-mayo ahambo hoafiyundo haya Saimon Pitambo ginirambe serümündü kamefuendi. ¹⁷ Nimorehi yipuri hifanda-randeimbi ai Saimon Pitambo yahoya, "Awi se-amboani nindou ndanahambo sünguriri-randeimb-anafi?" mehoamboyu. Asu Pita ai yahuya, "Roana wani," mehu.

¹⁸ Nindou ratüpuriyomo-rundeimbiyomo asu prismaniyomo ai hai mami püpiru hiningiru houmbo ngisiharimboemondühi wakiyomo ningomombo haihehümemo. Asu Pita amboani ai-babidimbo nungumbo haihehü-mayu.

Godimbo sihai-randeimbi adükari bogori ai Sisasimbo düdumefindo

(Matyu 26:59-66; Mak 14:56-64; Ruk 22:66-71)

¹⁹ Rani-simboani Godimbo sihai-randeimbi adükari bogori ai Sisasimbo süngururü-rundeimbi asu hoafi nindou yamundearü marandi ranimbo düdumefindo. ²⁰ Raniyu asu Sisas ai ahambo simbori yahuya, "Ro nimbi-nimbisi Godindi worambe, Suda ai mungu fandihini nimarei rihündambe ranihüyahi ro aheimbo hoafi ra yamundi-mariheandüri. Nga ro moai hoafi mam-amboani dibo hoafiyahi. ²¹ Se nimboe wambo düduefoandira? Nindou hoafi himborimayei aheimbo-animbo düduyafandüri. Ai ro hoafiyahimbi ra fifirihimboaneisi."

²² Sisas ai ra mehuamboyu, asu prisman mami manüngu ranai Sisasimbo pakarümündü pürirühi hoafiyuhi yahuya, "Ngiri se Godimbo sihai-randeimbi adükari bogorimbo rando hoafindafi," mehundowamboyu. ²³ Asu Sisas ai ahambo simbori yahuya, "Ro moaruwai hoafindahani animbo se hoafi ra weindahi ndowandifi wataporimbo-ndandi. Nga asu ro aboedi hoafayahi ana, se nimboe wambo harimayafa?" mehu. ²⁴ Asu wofina hüputüpumaruründümo ra furihéfikoate mbaninggo nou, Anas ai ahambo Godimbo sihai-randeimbi adükari bogori Kaiafas sowana koamarherü.

Pita ai asükaiyu ro moai Sisas fifirihini mehu

(Matyu 26:71-75; Mak 14:69-72; Ruk 22:58-62)

²⁵ Saimon Pita ai haikimi haihü manünguamboemo. Nindou Pita-dibo maningomo ranai ahambo hoafiyomondowohü yahomoya, "Awi se-amboani ahambo sünguriri-randeimbimbayafi?" mehomondamboyu. Asu ai didimofihü yahuya, "Roana wani," mehu. ²⁶ Nin-

dou mami Godimbo sihai-randeimbindi ratüpuriyu-randeimbiyu haya, asu Pita himbo hoeari mafoafoariri ahandi mamisiri ranai hoafiyuhi yahuya, "Awi seana Sisas-dibo nümbürambe mamarifa hoeimariheanini," mehuamboyu. ²⁷ Asu Pita ai asükaiyu "Roana wani," yahuambe asu kakaro ai hoafimayu.

Sisas ai Pairatindi himboahü manüngu

(Matyu 17:1-2; Mak 15:1-5; Ruk 23:1-5)

²⁸ Raniyomo asu ai hapoadumbo siyoambe Kaiafasindi wori hiningiru houmbo, Romi-yafe gafman bogorindi worinambo Sisasimbo sowaründümo mahomo. Asu Suda ai moai gafman bogorindi worambe kefou hifomo ai adükari si Pasofa ra sesimbo yahomombo wambo. Suda nindou ai ndifo-yafe worambe kefoefembo ra ahinümb-ane. Nga asu ai karefoahundi ana, asu 'ngiri Pasofa sesi ra dagüdifi,' yahomo houmboemo. ²⁹ Raniyomo asu ai weindani ningomondane Pairat ai ahamumbo sowahi tüküfi hu hoafiyuhi yahuya, "Se nimboe nindou ndanahambo papi-hoafiyumbo yahomo houmboemo?" mehuamboemo.

³⁰ Asu simbori hoafiyomondühi yahomoya, "Asu nindou ndanai moaruwai hohoanimo süngufekoate-mbei-mbonana, ngiri ndarihu sihambo sowana sahurümindefi sinefi," mehomondamboyu. ³¹ Asu Pairat ai ahamumbo hoafiyupurühi yahuya, "Se sihamundihoari sowaründümo houmbo sihamundi ahinümbi süngu papi-hoafindüri," mehuamboemo. Asu Suda ai hoafiyomondowohü yahomoya, "Yihoefti papi-hoafambe ngiri nindou ngorumbo hifokoandihundi," mehomo. ³² Horombo Sisas ai yahurai randihe yifindamboyahü mehu. Asu rani hoafi ra anihondü tüküfemböhünda Suda ai ra-süngumarundi.

³³ Ranimboyu asu Pairat ai gafman bogorindi worambe asükai kefue hüfu Sisasimbo mborai mehundowa mahüfuwa düdufinduhü yahuya, "Se Suda-yomondi adükari bogoriyafi?" mehuamboyu. ³⁴ Asu Sisas ai hoafiyunduhü yahuya, "Awi sihafihuari hohoanimoyafi hawamboyafi se yaro hoafayafi, asu nindou amuri ai wambo yaru hoafimemondamboyafi yaro hoafayafi?" mehuamboyu. ³⁵ Asu Pairat ai simbori hoafiyuhi yahuya, "Roana Sudayahipoani. Nga sihafi nendiyomo Godimbo sihou-rundeimbi bogori-babidimbo wambo sowana sowandümonini masinimo. Asu se nini nününguruwamboyafa?" mehundowamboyu.

³⁶ Asu Sisas ai simbori yahuya, "Ro nginindi hifandarihandi ranana hifi ndanihündambo-yopoani. Rani hohoanimo wandi ra hifi ndanihündambombembonana, asu wandi ratüpuriyomo-rundeimbi ranai yifiarindimonda asu ngiri nindou ranai wambo Suda-yomondi warihündundüri. Nga wandi nginindi hifandimbo ranana hifi ndanihündambo-yopoani," mehu. ³⁷ Raniyu asu Pairat ai yahuya, "Refe ana, asu se adükari bogoriwamboyafi!" mehuamboyu. Sisas ai simbori hoafiyunduhü yahuya, "Sihafihuari anihondümbonanafi yaro hoafiyafühi, 'Se adükari bogor-anafi,' asafi. Roana anihondü moatükuni ro hoeimariheandi

ranimbo anihondümbö hoafimbohünda makosahi. Ranimboyahi Ape wambo koamarihendira makosaha me ai wambo wakimaramindi-ndiri. Nindou ai ho-animo hondü rani-süngurihindeimbi ana ai wandi yafambehündi hoafi himboriyei rihündühanei," mehuamboyu. ³⁸ Asu Pairat ai ahambo hoafiyundühi yahuya, "Anihondü hohoanimo ra ninea?" mehu.

**Pairat ai Sisasimbo nimi keimbi karihendeimbifihiki
tikondundümo pandiwuri mehu**

(Matyu 27:15-31; Mak 15:6-20; Ruk 23:13-25)

Ai yare hoafiyu haya, asukai Suda sowana kusifoai haya mahu. Ai hoafiyuhi yahuya, "Nindou ndanahambo papi-hoafimbohündambo moai nini-moatükuni moaruwai nimaroani hoeiriheandi. ³⁹ Nga sihamundi boagiri hohoanimo rani-süngunambo adükari si Pasofa ranihü ro nindou mami sihamundi hohoanimo süngu ahambo karabusambeahindi aboedambo koarihehini arihandi. Se hohoanimoyomondani ro 'Sundayei adükari bogori' nda aboedambo koandihelinimboyo?" mehuamboemo. ⁴⁰ Raniyomo asu ai simbori pukuna hoafiyomondühi yahomoya, "Aiana wani, nga se Barabasimbo-animbo hiniñgindiwor!" mehomomo. Barabas ra gafman-babidimbo yifiariyu nindou hifokoare randeimb-ani.

19 Ranimboyu asu Pairat ai hoafimayua ami ai Sisasimbo sowaründümo houmbo ndüfuri-ndüfurimarüwuri. ² Asu ami ai adükari bogorindi at tikai wofi tihoari tihoarümbinambo nafiru mburu, Sisasindi mbiroambe kikimafoarundi. Raniyomo asu adükari bogorindi hamburi hoeari güdu hiniñgimarundi. ³ Asu ai ahambo tüküyafu sisindi hoafiyomondowohü yahomoya, "Suda-yomondi adükari bogori nindou, karihasi," yahomondühiyomo asu ahambo harimemondo.

⁴ Pairat ai asukaiyu weindani tüküfi hu hoafiyundürühi yahuya, "Himboriyei! Ro ahambo weindani siheimbo sowana sahümindü tükeheandi. Ranimbo se fifirindihindi. Ro moai papi-hoafimbo nini-moatükuni fifiriheandi," mehu. ⁵ Raniyu asu Sisas ai weindani tüküme fiyu. Asu ahandi mbiroambe at tihoari tihoarümbi wofinambo nafimarundi, asu hamburi hoeari ra güdaroane rani kameihü tüküme fiyu. Raniyu Pairat ai hoafiyuhi yahuya, "Nindou ranani nda," mehu. ⁶ Raniyomo Godimbo sihou-rundeimbiyomo asu prismaniyomo ai hoeirüwuri houmbo pukuna hoafiyomondühi yahomoya, "Nimi keimbi karihendeimbifihiki tikoründümo parüwuri! Nimi keimbi karihendeimbifihiki tikoründümo parüwuri!" raramarüri. Pairat ai yahuya, "Sihamundihoari animbo nimi keimbi karihendeimbifihiki tikoründümo parüwuri. Nga ahandi hohoanimoambe ro moai nini-moatükuni ngorüsüngufe hohoanimo nimaroa hoeiriheandi," mehu. ⁷ Asu Suda ai simbori hoafiyomondühi yahomoya, "Roana yihoefti ahinümbi hohoanimo süngu yare hoafiyohü yahoya, 'Nindou ndanana ai yifimbiyu-wamboane,' meho. Nimboe sapo ai yahuya, 'Ro Godindi nimor-anahi,' mehu," mehomomo.

⁸ Ranimboyu asu Pairat ai rani hoafi ra himboriyu haya yihimbo afindi yihimbomayu. ⁹ Raniyu asu asukai gafmani-yomondi wori ranambe kefuai hüfu Sisasimbo yahuya, "Se nini-nipoediyafa?" mehundo. Nga Sisas ai moai simbori ahambo hoafiyundo. ¹⁰ Raniyu asu Pairat ai yahundoya, "Nimboe se wambo hoafikoate-ayafindira? Roana sihambo moani koehefeniniyo asu nimi keimbi karihendeimbifihiki tikoemindinini pefeniniyo ra refembo nginindi hifandihamboanahi. Awi asu rani hohoanimo ra fifirifekoate-wamboayafi?" mehundowamboyu.

¹¹ Asu Sisas ai simbori ahambo yahuya, "God ni-moamo amaru ranai sihambo nginindi hohoanimo ra segoninikoate-mbei-mbonana, asu se nginindi hohoanimoyowohü wambo hifinambofendiri hohoanimo ra ngiri hohoanimoyafi. Ranimboane asu nindou ai wambo sihafü warihümareandiri ranahandi moaruwai hohoanimo ana sihafü moaruwai hohoanimo rana-hambo ngasünde haya adükari hamind-ane," mehuamboyu. ¹² Raniyu asu Pairat ai rani hoafi ra himboriyu haya, Sisasimbo koandihelina mbühu yahuhaya nafü kokora wakimareandi. Nga asu Suda ai pukuna hoafiyehi seiya, "Asu se ahambo koarihaworanü ahu ana, se ngiri Romi-yafe adükari bogori Sisarindi ngunindindafi. Nindou ai hoafiyuhi 'Roana adükari bogoranahi,' ehu ana, asu nindou ranai Sisarimbo yiboaruko-rirühani," mehomondamboyu.

¹³ Pairat ai rani hoafi ra himboriyu haya, Sisasimbo weindani serümundü tüküme fiyu. Raniyu ai hu, papi-hoafi himboriyu rambo nimarifondi mami maninggo 'ni-moei yibadi' sei-arihündi raniwami mamaru. (Hiburu-yafe hoafinambo nimoei yibadi ra Gabata-ane.) ¹⁴ Rani si ranana Suda-yafe adükari si Pasofa ranimbo sesi napo fikimi-fikimifembo si-ane. Asu ndeara hüfinimboyowane, Pairat ai Sudambo hoafiyundürühi yahuya, "Sihei adükari bogori ranahambo hoeirihori," mehuamboyei. ¹⁵ Asu ai pukuna hoafiyehi seiya, "Koarihawori! Koarihawori! Nimi keimbi karihendeimbifihiki tikorindifi pariwori," maseiamboyu. Pairat ai Sudambo düdureandürühi yahuya, "Sihei adükari bogori ranahambo ro nimi keimbi karihendeimbifihiki tikuimindi pefimbo yini sei?" mehuamboyu. Asu Godimbo sihou-rundeimbi adükari bogorimemo ranai simbori hoafiyomondowohü yahomoya, "Yihoefti adükari bogori ana moai ngorü nüngu, nga Sisar yanggir-ani anüngu," mehomondamboyu. ¹⁶ Raniyu asu Pairat ai Sisasimbo ahamundi warambe hiniñgimariri, nimi keimbi karihendeimbifihiki tikuimindi pefimbohünda.

**Sisasimbo nimi keimbi karihendeimbifihiki tikoründümo
pamarüwuri**

(Matyu 27:32-44; Mak 15:21-32; Ruk 23:26-43)

Raniyomo asu ami ai Sisasimbo masowaründümo. ¹⁷ Raniyu asu Sisas ai ahandihoari nimi keimbi karihendeimbi ra semündü haya ngoafi ra hiniñgirihi hehimbo, wafu mami mbihihapihi nahurai wafu sei-arihündi raninambo mahei. (Hiburu-yafe hoafana 'Gorgota-

ane'.¹⁸ Ranühi ai Sisasimbo nimi keimbi karihendeimbifihî tikoründümo pamarüwuri. Asu nindou ngorü yimbu amboani Sisas-dibo tikoripündümo pamarupiri ra ngorü ai gogoaninyu asu ngorü ai gogoaninyu, nga asu Sisas ai mbusümoyu.¹⁹ Pairat ai hoafi mami nimi keimbi karihendeimbi-mayo ranihî sürü papira pareandühi yahuya: 'SISAS NASARETIHÜNDI SUDAYAFE ADÜKARI BOGORI' yahu pamareandi.²⁰ Sisasimbo tikoründümo pamarüwuri ra ngoafi adükari rani fikimi safiyo. Ranimboyo hoafi Pairat ai hoafimayua pamarundi ra nindou afindi ranai hei hoeimarihindi. Pairat ai hoafi sürü papira pamareandi ra, Hiburu-yafe hoafi, Romi-yafe hoafi, asu Griki-yafe hoafi raninamboyu sürü papimarandi.²¹ Ranimboemo Godimbo sihou-rundeimbi bogori ai Pairatimbo hoafiyomon-dowohü yahomoya, "Se nimboe 'Suda-yafe adükari bogori' safi sürü papira pamariwanda? Nga ndaro papira parowandai: 'Nindou ranai hoafiyuhiya, "Ro Suda-yomondi adükari bogoranahi," mehu,' safi parowandai," mehomondamboyu.²² Asu Pairat ai yahuya, "Hoafi ro sürü papimarihindi ra ngiri asükainda ngorü-süngundihe pandiheandi," mehu.

²³ Ami ai Sisasimbo nimi keimbi karihendeimbifihî tikoründümo parüwuri houmboemo, asu ahandi-mayo hoeari napo ra muᅅgu fufuründümo mburümbo yimbu-yimbumbu yimbumarundi. Raniyomo ami ai napo ra mamamiru fufumaründümo. Asu ai ahandi hoandari hoeari kameihî masowandümo. Nga asu hoandari hoeari ra moai ngorü hoeari ranihî parihî kakiyei, nga mami rani yangiriyo kakimayei.²⁴ Ranimboemo asu ami ai ahamundihoari yahomoya, "Hoeari ndanana sihiri kifikipoani, nga yowani. Nga hoeari ranimbo-hünda sihiri satu piraindefomboane, nindou ngorü ai semindimbohünda." Nindou ai yaru hoafimemo ra sapo horombo Baiborambe yare hoafimayo süᅅgu. Ai yare hoafiyowohü yahoya, "Wandi hoeari napo yimbumaründümo.

Asu hoeari wandi ranahambo nindou mamai semindimbohüdambo satu piraimemo,"

Buk Song 22:18

meho. Raniyo asu ami amboani rani-süᅅgumarunda hoafimayo ra anihondü tükümefeyo.

²⁵ Sisasindi hondiyo, asu ahandi akidiyo, asu Maria Koropasindi wuhiyo, asu Maria ngorü Mak-darahündiyo ai Sisasindi nimi keimbi karihendeimbi-mayo rani fikimi manimboei.²⁶ Ahandi hond-aiyo asu süᅅgururü-randeimbi Sisas ai ahambo ngusüfo pariri-randeimbi-dibo manimbafea hoeimareapiri. Raniyo ai hondambo yahuya, "Nimorehi, ndanana sihafî nimorani," mehu.²⁷ Asu ahambo süᅅgurüri-randeimbi-mayu ahambo yahuya, "Ndanana sihafî me-ane," mehuamboyu. Asu rani-simboani ai Mariambo ahandi worinambo semündü hu ai-dibo manimbafe.

Sisas ai yifimayu

(Matyu 27:45-56; Mak 15:33-41; Ruk 23:44-49)

²⁸ Raniyo süᅅgunambo Sisas ai ahandi ratüpuri hifi ndanihü ra muᅅguyohane yahu fifirimareandi. Raniyo

asu Godindi hoafi Baiborambe anihondü tüküm-bifeyoa yahuhaya ndare hoafiyuhi yahuya, "Amin-daniᅅoarandiri," mehu.²⁹ Hipiri mami yangori hayamboyo ranambe hühütimbü hoe finiga ranai mapuiaro. Raniyo asu ai siriwara-ambeahindi hoe kikihamindeimbi semündü hayambo, finiga ambe foareanda tüküfe haya manigo. Asu ai hisop nimiharihî pare himondamündi mbura, Sisasindi yafambehü tümareandi.

³⁰ Sisas ai finiga ra sümündü mbura hoafiyuhi yahuya, "Munguayo," yahu mbura mbiro hifini piyuhü yifimayu.

³¹ Rani si ra Suda-yafe moani ngoafimbo nimari si ranahambo muᅅgu moatükuni diboandifembo siyo. Si ra moani adükari hamindiyo raniyo asu Suda ai rani sihi nindou nimi keimbi karihendeimbifihî paiarimbo ra yowani mehomo. Ranimboemo Pairatimbo nindou ranahamumbo tiᅅari kehefepura nimai yifindimonda foepumindi raguanambo-fepurimbo hoafimemonda.

³² Ranimboemo asu ami ai nindou yimbu Sisas-dibo tikoripündümo pamarupiri ahafanimbo tiᅅari ra kamarihauptiri.³³ Nga asu ai Sisasimbo sowahi tüküyafu hoeirüwurane, ai muᅅguna yifimayuamboemo asu ahandi tiᅅari ra moai karihaundi.³⁴ Nga ami mami ai yangiri yifiarinambo ngirisafini wafusimarümündu. Raniyo asu nimai hori ranai hoe dibore haya ahandi fi-ambeahindi pimayo.³⁵ Nindou hoeimareandi ranai ranahambo hoafiyuweimb-ane. Asu ai hoafimayu ra anihondü hoaf-ane, asu ahandihoari amboani hoafi hond-ane yahu fifireandi. Ranimbo-hündamboane asu se-amboani ranahambo anihondümbo-ndihindi.

³⁶ Rani-moatükuni tükümefeyowamboyo, Baiborambe hoafi pamaiaro süᅅgu yare hoafiyowohü yahoya, 'Ngiri ahandi hamindi ngorü kandundi,' meho.³⁷ Nga asu hoafi ngorü ranambe meᅅgoro ra yahoya, "Asu animbo nindou wafusimarümündu ahambo himboapondeimboyei," meho.

Sisasimbo hoᅅguambe masihehori

(Matyu 27:57-61; Mak 15:42-47; Ruk 23:50-56)

³⁸ Süᅅgunambo Sosep Arimateahündi ai Pairatimbo Sisasindi yifinimoko ra semündümbo yahuhaya hoafimayundo. Sosep ai Sisasimbo süᅅgurüri-randeimbiyu, nga ai Sudambo yihimborapurühiyo asu ahandi anihondümbofe hohoani moai weindahireandi. Pairat ai ahambo ndowarindifisi mehuamboyu, asu Sosep ai Sisasimbo serümündü mahu.³⁹ Nikodemus, horombo Sisas sowahi nimbokoani mahafu, ranai amboani Sosep-dibo mahafani. Asu ai fisiᅅrümübi moatükuni sanda nimi hori yimbu mamamberu fandyamundu houmbo nafi-rundeimbi ra semündü haya mahu. Nimi hori ranahandi nimbori ra 30 kirogramiyo.

⁴⁰ Raniyafani ai Sisasindi yifinimoko ra sowarindifani mburina, Suda ai yifinimoko raru arundi süᅅgu fisiᅅrümübi moatükuni sanda parine mburina hoearinambo himondimariheneri.⁴¹ Sisasimbo nimifihî tikoründümo parüwurühi nümbürî mami ranai yangoroane, asu nümbürî ranambe hoᅅgu simborambori yifi sihefekoate manigo.⁴² Suda ai moani ngoafimbo nimarimbo si ranahambo sesi napo diboado-marihin-

damboyafani. Asu hongu ra akimi ningo hayamboyo-owane, Sisasindi yifinimoko ra sowandifani hafani masiheneandi.

Sisas ai botimefiyu

(Matyu 28:1-10; Mak 16:1-8; Ruk 24:1-12)

20 Sande hapoadumbo siambe nimbini hoangiri kiarowane, Maria Makdarahundi ai hongu rani sowana mahifo. Ai hifo hongu rani fikimi tukufe himboyowane, nimoei adukari nafitambeihu mapaiaro ra paiarikoate-mayo. ² Ranimboyo asu ai Saimon Pita asu sunggurururundeimbi ngoru ahandi ngusfoahundi ranahafanimbo sowana pipimayo ho. Ai ho, hoafiyopiruhi yahoya, "Adukarimbo nindou ai honguambeahindi masowarundumo, nahu mbasihawuri, nga moai fifirihuri," mehoamboyoafani.

³ Ranimboyoafani Pita asu Sisasindi ngoru sunggurururandeimbi-mayu ranai nimai hongu sowana mahafani. ⁴ Ai yibobo pipina mahafaniyo, nga asu ahambo sunggurururandeimbi ngoru ranai Pitambo ngasundiruhaya, ai boatei hu hongu fikimi tukumefiyu. ⁵ Asu ai hu nimarumbo amuifoai hoeireandane hoeari Sisasimbo himondufihindi ra menjgoroa hoeimareandi. Nga asu ai moai kefuai honguambe hufu. ⁶ Asu Saimon Pita ai sungguni hu tukufi hayamboyo, ai honguambe kefuai mahufu. Ai hufu hoeireandane hoeari Sisasimbo himondihimbihindi ra kurimayo. ⁷ Asu hoeari ngoru Sisasindi mbiro himondihimbihindi ranamboani menjgorowa hoeimareandi. Hoeari ranana moai amuri kurimayo rani-dibo yangoro, nga wani. Rani poanimboyo nindou ngamondife sihefembo nahurai kare pare haya menjgora. ⁸ Raniyu asu ahambo sunggurururandeimbi ngoru boatei hongu sowana mahu, ranai asukaiyu sungguni honguambe kefuai hufu, hoeari yangiri menjgora ra hoeire haya anihondumbo-mareandi. ⁹ (Rani simboani ana moai ai fifirineandi Baiborambe yare hoafiyowohuya, "Honguambeahindi botindifimbui," meho ra.)

Sisas ai Maria Makdarahundi sowahi tukumefiyu

(Mak 16:9-11)

¹⁰⁻¹¹ Raniyafani asu ahambo sunggururururandeimbi ai worina hihiriyafine mahafani, nga Maria ai hongu fikimi ningombo araniyohu maningo. Asu ai araniyowohuyo hongu-mayo ranambe amoefoe himbo-mayo. ¹² Asu ai himboyowane, sunambeahindi nendi yimbu kifohi hoearumbi Sisasimbo sihehori wami marifanda hoeimareapiri. Ngoru ai mbirowani nimaruru, asu ngoru ai yirimbobani nimaruru. ¹³ Ai Mariambo safaniya, "Nimorehi, se nimboefai aranayafa?" masafandamboyo. Asu ai ahafanimbo hoafiyopiruhi yahoya, "Nindou ai wandi Adukarimbo sahorimindei hehimbo, nahu mbasihehori ro moai fifirihini, nga ranimboanahi," meho.

¹⁴ Ai raweyaho haya hihirifeyowane, asu Sisas ai daboarani manunguwa hoeimareri. Nga asu Maria ai moai Sisas-ani yaho fifireri. ¹⁵ Sisas ai yahuya, "Nimorehi, se nimboe aranayafa? Se dabo kokorihuyafa?"

mehuamboyo. Asu Maria ai nimburi ahambur-ani yahohaya hoafiyowohu yahoya, "Se Sisasimbo sowarindifuhina, sowarindifi hafi sihaworuhina nifuindafananimbo ro ahambo ndahumindi ngamboane," mehoamboyo. ¹⁶ Asu Sisas ai yahuya, "Maria," mehuamboyo. Asu Maria ai hihirife, ahambo fifireri haya Hiburu-yafe hoafinambo yahoya, "Rabonai," meho. ('Rabonai' ra Hiburu-yafe hoafinambo 'Yamundorandeimb-ane'.) ¹⁷ Sisas ai yahuya, "Se wambo kikihindandifi-ndirimboyafi. Awi ro moai wandi Ape sowana hahuhi. Nga se wandi wandafi mami sowana ngafirando hoafindafipuruhi animboyo, 'Roana wandi Ape, sihamundi Ape asu wandi God, sihamundi God, ahambo sowana hahuhuhanahi,' mbisafi," mehuamboyo.

¹⁸ Asu Maria Makdarahundi ai ho ahambo sunggururururundeimbi hoafiyopuruhi yahoya, "Ro Adukarimbo hoeimarihini," asu Sisas hoafiyuweimbi hoafi ra hoafimepuri.

Sisas ai ahambo sunggururururandeimbi sowahi tukumefiyu

(Matyu 28:16-20; Mak 16:14-18; Ruk 24:36-49)

¹⁹ Sisasimbo sunggururururandeimbi ai Sudambo yihimbo-rupuruhiyomo wori ai nimarimondeimbi ra yipuri paru houmbo mamarimo. Raniyu asu Sisas ai Sande nimbambeahi tukufi, ahamundi mbusumo manungu. Ai yahuya, "Se ngusfo afurindu kundundi," mehupuri. ²⁰ Ai yare hoafiyupuruhiyu asu ahandi watiari ngiri safini ra ahamumbo nafuimepuri. Asu ahambo sunggururururandeimbi ai ahamundi Adukari ranahambo hoeiruwuri houmbo hihifi-hihifimemo.

²¹ Asu Sisas ai asukaiyu yahuya, "Se ngusfo afurindu kundundi. Wambo Ape ai koamarihendira makosahi yahurai-animbo asu ro sihamumbo koandihheapurani ngomo," meho. ²² Ai raweyahuhuyu, ahamumbo sowanamo yafambenambo ahandi yafui ra foehepuruhi yahuya, "Se Yifiafi Aboedi sowandumo. ²³ Asu se ngoru nendi-yafe hohoanimo moaruwai ranahambo amboawi mbisimondani ana, God ai amboawi mbusumbui. Nga asu ngoru nendi-yafe moaruwai hohoanimo ranahambo se amboawi yaho hoafikoate-ayomo ana, asu God ai ngiri ranahambo amboawi mbusu," meho.

Tomas ai Sisasimbo hoeimariri

²⁴ Sisas ai ahambo sunggururururandeimbi sowahi tukufiyuwane, asu sunggururururandeimbi mami ai moai amuri ra-babidimbo nimaruru. Nindou aiana Tomasiyu, nga asu ahandi nduri ngoru ra Didimus-ani. ²⁵ Raniyomo bidifiri ai ahambo hoafiyomondowohu yahomoya, "Roana Nindou Adukarimbo hoeimarihuri," mehomo.

Nga asu Tomas ai ahamumbo hoafiyupuruhi yahuya, "Asu ro ahambo tikomarurundimo ambe ra hoekeoate-ya, asu ahambo wandi warinambo ambe ranambe sundifekoate-ya, asu yifiarinambo ngirisafini wafusumarundumo sundifekoate-ayahina ana, ro ngiri ranimbo anihondumbo-ndiheandi, nga wani," meho.

²⁶ Asūkaiyo mami wik ho hayamboyanwane, ahambo sünggururü-rundeimbi ai Tomas-babidimbo worambeahi mamarimo. Ai yipuri munngu papiru houmbo nimarimondane, asu Sisas ai ahamundi mbusumo tüküfi manungu. Raniyu ai yahuya, "Se ngusüfo afurindu kündundi," mehu. ²⁷ Raniyu asu Tomasimbo hoafiyunduwohü yahuya, "Sihafi wari batendi naha ndanifihi sündowandüh-animbo, asu se wandi watiñari ra hoeiro. Asu se wandi ngirisafini wari paro. Se ndana-hambo yimbu hohoanimo-ndamboayafi, nga anihondumbo-ndowandi," mehuamboyu.

²⁸ Asu Tomas ai simbori ahambo yahuya, "Se wandi Adükari asu wandi God-anafi," mehuamboyu. ²⁹ Asu Sisas ai hoafiyunduhü yahuya, "Se wambo hoeirowandiri hawambo wamboanafi anihondumbo-arowandiri. Nga nindou ai wambo hoeifendirikoate-yehü anihondumbo-arihindiri ana, ai hihifi-hihifi-mbeiyamboane," mehu.

Son ai buk nda sürü papimarandi ahandi nimindi

³⁰ Sisas ai God sowahindi makusu ra nafuimbohünda hepünifeimbi moatükuni afindi ahambo sünggururü-rundeimbi-yomondi himboahü ratüpurimayu ra ro moai buk ndanambe munngu sürü papirihandi. ³¹ Nga ro ndani hoafi nda sürü papirihamboanahi. Ro sürü papimarihandi nda Sisas ai Kraisi-ani asu Godindi Nimor-ani ranimbo anihondumbo-mbirihinda samboyahü sürü papimarihandi. Nga asu se ranahambo anihondumbo-arihindi ana, asu aboedi yanggiri niñgombo hohoanimo ra ndahümündimboyei.

Sisas ai sünggururü-rundeimbi 7 ahamumbo sowahi tüküme fiyu

21 Asūkaiyu sünggunambo Sisas ai ahambo sünggururü-rundeimbi sowahi Taiberias kurihoe puirühi ndahurai ndare tüküme fiyu. ² Saimon Pita, Tomas, ndüri ahandi ngorü Didimus yahomo-rundeimbiyu, Natanier Kenihündi Gariri hifihündiyu, Sebedindi nimori yimbuyafani, asu ngorü yimbu ahambo süngguri-neandeimbiyafani ai maningomo. ³ Raniyu asu Saimon Pita ai ahandi horombodidi ratüpurü asükai semindimbo hohoanimoyuhü yahuya, "Ro ana andürinambo kini wowarimboanahi," mehuamboemo. Asu ai yahomoya, "Ro-amboani se-dibo ngefo sefomboanefi," mehomomo. Raniyomo ai homo houmbo, botambe mafareafundi. Nga rani nimbinambo ai moai kini mam-amboani hürühundi, nga wani. ⁴ Hapoadumbo siambe hüfihamindi foriforiyuambe, Sisas ai hoe kimi manunguambo asu ahambo sünggururü-rundeimbi ai Sisasimbeipoani mehomomo. ⁵ Raniyu ai ahamumbo hoafiyupurühi yahuya, "Wandafi mami, se moai kini wakiründimoyoa?" mehuamboemo. Asu ai simbori hoafiyomondühi yahomoya, "Wani," mehomondamboyu.

⁶ Asu ai hoafiyupurühi yahuya, "Andüri ra naha se warihondü warani bot ranihundüni daboandundanimbo, se kini bidifiri hoeindumboemo," mehuamboemo.

boemo. Asu ai andüri ra hoafimayu ranambe masafarunda, kini afindi ranai andiri ra tüküme fiyoa, himindimbo sisamindimarundi. ⁷ Sisas ahambo süngguri-randeimbi wudiyafandeimbi-mayu ranai Pitambo yahuya, "Pita, nindou ranana Sisas-ani," mehunduamboyu. Asu Saimon Pita ai nimai ahandi ngisihari hoeari yimündihai masihendi ra hühire hiniñgire haya himoni pimayu. ⁸ Asu bidifiri ai botambe gudi sowana hafomo mburu, andüri ra kini kameihi hüründümo. Asu ai gudi rani fikimi anguni safiyomopoani, nga 100 mitayo maningomo.

⁹ Gudikimi hifomo tüküyafu hoeirundane, asu hai ranai gudiwami horowohüyo ranambe kini mami huru asu bret mami yanggurü marandi. ¹⁰ Raniyu Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, "Kini haponda wakimaründümo bidifiri ra sowandümo sifomo," mehuamboemo.

¹¹ Raniyu asu Saimon Pita ai botambe kefuai nimarumbo, andüri ra gudiana hüramündi masüfu. Raniyu asu andüri ranambe kini afindi boagiri-boagiri 153 pütapimayo. Kini ranai afindiyosi, nga asu andüri ranai moai kikifeyo. ¹² Raniyu Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, "Se sifomo, kini sowasümo!" mehu. Nga asu moai nindou mami ai ahambo düdurirühi, "Se didiyafi?" yahundo. Nga ai munnguambo Adükari-ani yahomo fifirüwuri. ¹³ Raniyu Sisas ai süfu kini ra yimbureapuri mbura asu bret ranamboani rasüngu-rasüngumareapuri. ¹⁴ Sisas ai honguambe-ahindi tüküfi hayamboyu, asu ahambo sünggururü-rundeimbi-yomondi himboahü ngimimbo tüküme fiyu.

Sisas ai Pitambo hoafimayundo

¹⁵ Ai sowasümondühi nimarimomboemo, Sisas ai Saimon Pitambo yahuya, "Saimon, Sonindi nimori, awi se nindou ndanahamumbo ngasündowapuri hawambo, wambo se afindi hohoanimo-yafindirühi-yafindirühi?" mehuamboyu. Asu Pita ai hoafiyundühi yahuya, "Yini, Adükari, se fifirowandi, ro sihambo aboedi hohoanimoyahanini," mehuamboyu. Asu Sisas ai hoafiyunduhü yahuya, "Se wandi sipsip weihoandi ranaheimbo sesi manguidandüri ndandi," mehu. ¹⁶ Asūkaiyu yimbumbore hoafiyunduhü yahuya, "Saimon Sonindi nimori, se wambo anihondü hohoanimo-yafindirai waniyo?" mehundowamboyu. Asu Saimon ai hoafiyunduhü yahuya, "Yini, Adükari, se fifirowandi ro sihambo hohoanimo-yahanini," mehundowamboyu. Asu Sisas ai hoafiyunduhü yahuya, "Se wandi sipsip weihoandi ranaheimbo sesi manguidandüri ndandi," mehu.

¹⁷ Asūkaiyu ngimimbore hoafiyunduhü yahuya, "Saimon, Sonindi nimori, se wambo hohoanimo-yafindirühiyafi?" mehuamboyu. Ranimboyu asu Saimon Pita ai ngusüfo afindi kümareandi Sisas ai ngimimbore hoafiyuhi, "Se wambo hohoanimo-yafindirühiyafi," mehu ranimbo. Ranimboyu ai Sisasimbo yahuya, "Adükari, se munngu moatükuni fifiriwamboanafi. Se fifirowandi ro sihambo hohoanimoyahanini," mehundowamboyu. Asu Sisas ai hoafiyunduhü yahuya, "Se wandi sipsip weihoandi ranaheimbo sesi manguidandüri ndandi." ¹⁸ Ro

anihondümboanahi hoafayahanini, se horombo hoarifi nimbafambeyafi ret sihafî hondü ra güdo hawa hifi se hombo yifirimayafi rani-süngu yanggiri mahahabodifi. Nga süngunambo se boagiriyafambe ana, sihafî watiñari ra ngurindohoeñi hawa asu nindou ngorü ai sihafî ret ra sihambo güdeanini haya, se nahaniniyo hombo moei safani nindou ranai sihambo ndemündünini ngumbui," mehu. ¹⁹ Sisas rani hoafi yare hoafimayu ranahandi nimindi ra: Süngunambo Pita ai Sisasindi ratüpurî ratüpurimayu ranimbo Godimbo ndüri adükari segodomböhünda yifindümbui. Ai Pitambo hoafiyunduhü yahuya, "Se wambo süngundandiri," mehu.

Sisasimbo süngurüri-randeimbi ahandi ngusüfoahündi

²⁰ Pita ai hihirifi hoeirirane, Sisas ahambo süngurüri-randeimbi ngusüfoahündi-mayu ai ahafandi süngu mahu. Nindou ranana horombo sowasümondühi nimarimombo Sisasindi hangifoani nimarumbo hoafiyuhi, "Adükari, nindou didai sihambo hürütümbiyomondi warihümandeanini?" mehu, aiyu ahandi

süngu mahu. ²¹ Pita ai hoeiriri haya, Sisasimbo yahuya, "Adükari, nindou nda nüngufimboyua?" mehuamboyu.

²² Asu Sisas ai hoafiyunduhü yahuya, "Ai nünguanî ro asükainda tüküfembo sahehea hohoanimoyahi ana, asu rani hohoanimoyahi sihafiyoyahi? Se wambo süngundandiri!" mehu. ²³ Raniyo asu yafui hoafi ra nindou mungu ahei mbusümo tüküfeyowohü yahoya: 'Süngurüri-randeimbi ra nggiri yifindu,' meho. Nga Sisas ai moai hoafiyu, 'Ai nggiri yifindu' yahumboyoani. Nga ai yahuya, 'Ai nünguanî ro asükainda tüküfembo sahehea hohoanimoyahi ana, asu rani hohoanimoyahi sihafiyoyahi?' mehu. ²⁴ Süngurüri-randeimbi ranai-ani ndani hoafi nda sürü papimarandi. Asu ro rarihu fifirihundi ahandi hoafi anihond-ane.

Bidifirani hoafi

²⁵ Afindi moatükuni bidifiri Sisas ratüpurimayu ra engoro, nga moai mungu sürü papiyoyahi. Nga asu nindou ai mungu moatükuni Sisas ratüpurimayu ra mungu hondü mamami randühi paparandi ana, asu buk ranambe sürü ra afindi safi papindimboe. Asu ro hohoanimoyahi munguambo hifi nggiri simongorindo.

Ratüpurî

Sisasindi hoafi sowandümo homo-rundeimbi ai Ahandi hoafi Serusarem njoafihü bokamarichoemo

1 ¹⁻² Tiofirus, Sisas ai piyu haya ratüpurîyu asu nindou yamundera humbo God ai ahambo sünambe serümündi mahafu ranahamboyo weangurühi bukambe sürü papimarhandi. Sünambe hafokoate-yuambe, Sisas ai ahandi hoafi semindi horambo kafoare hiniŋgimareapuri ahamumbo-so tüküfi Yifiafi Aboedindi nŋinindinambo ratüpurî ai süngunambo refembo ra hoafimayupuri. Refehayamboyawane, asu süngunambo God ai serümündü mahafu. ³ Ai yifiyu mbura ahandi hoafi sowandümo homo-rundeimbi-so tüküfi Ai yifihündi botimefiyu ra nafuimbohünda afindi moatükuni ramareandi. Raniyo 40 si ranambe Sisasindi hoafi sowandümo homo-rundeimbi ai hoeimarüwuri. Raniyo ai God nŋinindi hifandarandi ranahambo wataporimbo-marapuri. ⁴ Raniyo ai ahandi hoafi sowandümo homo-rundeimbi-babidimbo sowasümondühi nimarimombo ahamumboya, "Se yowani Serusarem hiniŋgifeponi. Nga Ape ai saimbo hoafimayua asu ro hoafimayahi ranahambo se himbondimondühi niŋgomo. ⁵ Son ai nindoumbo hoenambo hundürandüri marandi, nga asu yahunümbi si süngunambo Yifiafi Aboedinambo hundürindeimboyei," mehu.

Sisas ai sünambe mahafu

⁶ Sisasindi hoafi sowandümo homo-rundeimbi ai guguriyafu nimarimombo düdu-rüwurühi yahomoya, "Adükari hapondani ndani-simboani se Israerimbo nŋinindi dabupura ahamundihoari hifandi-mandundiyo, wanimandiyo?" mehomondamboyu. ⁷ Asu Ai simbori hoafiyupurühi yahuya, "Ranana se fifirifembo moatükuniyoponi. Nga Ape yanggir-ani nini-simboaniyo rani-moatükuni refembo ra fifireamboayu. ⁸ Nga süngunambo Yifiafi Aboedi ai sihamumbo sowana akoso ana, se nŋinindi ndowandümoemo. Asu rananimbo wandi hoafi Serusarem, Sudia, Samaria asu muŋgu hifi ra wataporimbo-ndümboemo," mehu.

⁹ Sisas ai rani hoafi ra wataporimbora mbura ahandi hoafi sowandümo homo-rundeimbi ai niŋgomo himboapo-yomondane, nimoamo mahafu. Raniyo mburiŋgainambo gabuderühi asu ahambo hoeifikoate-memo. ¹⁰ Sisas ai hafuwane, ahandi hoafi sowandümo homo-rundeimbi ai sünambe himboapo-yomondühi niŋgomondane, nimehünou nindou yimbu ranai kifohi

hoeari güdine hena ahamundi fikimi manimbafani.

¹¹ Nindou yimbu ranai safaniya, "Garirihündi nindou, nimboe se niŋgomombo himboapoayomoa? Sisas se hoeirüwuri marundi ranana God ai sünambe serümündü mahafu. Se hoeirüwura mahafu yahurai animbo asükai hihirindüfi kudümbui," masafani.

Sudasindi ratüpurî fondi semindimbo kamafoarüwuri

¹² Raniyo asu Sisasindi hoafi sowandümo homo-rundeimbi ranai Orif Wafu ra hiniŋgiru hou Serusareminambo mahomo. Orif Wafu ranana Serusarem njoafihündi anŋuni hamindiyoponi, nga mami kiromita-ane. ¹³ Ai adükari njoafi ranihü tüküyafu mburu wori nimoamo yibadi ahamundi niŋgomo-rundeimbi ranambo mahafomo. Ranana Pita, Son, Sems, Andru, Firip, Tomas, Bartoromyu, Matyu, Sems Arfiusindi nimori, Saimon Serot-yomondi hohoanimo süngure randeimbi asu Sudas Semsindi nimori raniyomo. ¹⁴ Nindou ranai muŋgu mamühi gugureafu nimarimombo Godimbo didibafi-memo. Bidifiri nimorehi asu Maria Sisasindi hondiyo ahandi akohoandi-yomo ai-amboani muŋgu gugureahi nimoreimbo didibafimayei.

¹⁵ Rani-simboani Sisasimbo anihondümo-rihindeimbi ranana 120-yei. Pita ai ahei mbusümo botifi nünŋumbo Godindi hoafi wataporimbo-randühi yahuya, ¹⁶⁻¹⁷ "Amongo-mami asu rehi-mami Godindi bukambe Yifiafi Aboedi ai Defitindi yasimondi süngure hoafimayo Sudas ai Sisasimbo hürütümbi nindou-yomondi warihüfimbo ra asu hapondani anihondü tüküfemboane. Ai-amboani ro-ambeahindi mami ratüpuriyefi-rihundeimb-ani," mehu.

¹⁸ Sudas ai Sisasimbo hürütümbi nindou-yomondi warihürirühi rani-takini kaki masemündu raninambo hifi pemimayu. Asu süngunambo hifi ranihü yifi piyuhumbo bodo bureandühi furü ranai bokarimefoendi. ¹⁹ Raniyo süngunambo nindou Serusaremihi amarei ranai fifirihü hehi hifi ra ahei hoafinambo Akerdama sei marihündi. Ahei hoafinambo Akerdama ranana hori kefoendeimbi hif-ane. ²⁰ Pita ai yare hoafiyuhü yahuya, "Herü bukambe hoafi sürü papimarundi ranana ndahurai-ane, 'Hifi ra nindou ngorü ai ndemündümbui, nga moani yare mbiniŋgo-wamboane.'

Buk Song 69:25

† Serot ranana Rom-yomondi hoarehi niŋgombo moei yahomo rundeimb-anemo. Asu ai Israer ahei hohoanimo yanggiri süngufembo hohoanimo-yomo rundeimb-anemo.

Asu ngorü bidifirani buk ranambe yare hoafiyowohü yahoya,
'Ahandi ratüpurî ra nindou ngorü ai mbisemündu-am-boane,' meho.

Buk Song 109:8

21-22 Ranimboane nindou mami ahei mbusümonindi hiniŋgi-ndihurimboane sihiri-babidi Sisas ai yifihündi botimefiyu hoafi semindi horambo. Sapo nindou ranana sihir-ambeahindi Sisas ai sihiri-babidimbo huranda Son ai nindou hundürürandürî ra humbo asu Sisas ai hiniŋgireamuni haya sünambe mahafu rananimbo wataporimbo-mbirundamboane," mehu.

²³ Ai nindou yimbu ndürî pamarupiri: Sosep Barsabas, ahandi ngorü ndürî Sastus yahomondo-rundeimbi, asu ngorü Matias. ²⁴⁻²⁵ Sisasindi hoafi sowandümo homo-rundeimbi ranai yaru didibafiya-fundühi yahomoya, "Adükari, se muŋguambo nindouyei hohoanimo fifirowamboanafi. Se yihoefimbo nafuindaŋi nindou yimbu nda daboe se kamafoariworî ndani ratüpurimbohünda. Yihoefimbo nindou didai sihafî hoafi semindi horambo tükümandifi Sudasindi fondambe. Sudas ai yihoefimbo hiniŋgireamuni haya ai niŋgomboayu raninambo mahu," mehomomo. ²⁶ Ai nimarimombo nindou didai Sudasindi fondühi ratüpurî ra mandemündü ranimbo nimoei pütimemo. Raniyo nimoei ranai Matiasindi tükümeffeyoa asu Sisasindi hoafi sowandümo homo-rundeimbi 11 rani-babidimbo hoafi sowandümo homo-rundeimbi nindoumbo-mefundi.

Yifiafi Aboedi makoso

2 Nümbür-ambeahind sesi yimungu-remindimbo hihifi-hihifi si Pendikos sei arihündi ranai tüküfeyoambe Sisasimbo anihondümbo-rihindeimbi nindou ranai mami worambe gugurimehindi. ² Raniyo nimehünou nŋinindi hamindi weri nahurai sünambeahindi kosi worî ai guguriyahi nimareimbi ranahambo simonŋgoramindi haya meŋgoro. ³ Asu ranihü hai imami teifi didiŋariyohü ahoro nahurai tüküfe haya muŋguambo mamami aheiwami ninouyo wakimareandi. ⁴ Raniyo Yifiafi Aboedi ranai ahei fiambe farifehü ahandi nŋinindinambo ngorü-poanimbo ngorü-poanimbo hoafinambo wataporimaye.

⁵ Asu Serusarem ngoafihü muŋguambo hifi adaburo ranihündi Suda bidifiri Godimbo hohoanimoeyi-rihündimbi ai tüküyahi mamarei. ⁶ Werî nahurai tükümeffeyo ra himboriyei hehi nindou afindi ranai gugurimehindi. Raniyo asu himboriyeiani Sisasimbo anihondümbo-rihindeimbi nindou ranai wataporimaye ra ahei hoafinambo wataporimayeia himboriyei hehi mahepünehindi. ⁷ Asu Sudahündi-maye ranai hoafi wataporimbo-marîhündi ranahambo hepünehi hehimbo hoafiyehi seiya, "Awi nindou ranana muŋguambo Garirihündi-mbayeiy? ⁸ Sihiri ana mami ngoafihündi-yefipoani, nŋa nungurihi hehimboyo asu muŋguambo mamami sihefi hoafinambo wataporimayeia ahei hoafi ra himborayefa? ⁹⁻¹⁰ Sihiri ana Partia, Midia, Eram, Mesopotemia, Sudia, Kapadosia, Pondus,

Esia, Frigia, Pamfira, Isip asu Sairini ngoafikimi Ribia distrik ranambe ngoafi adaburo asu Rom, hifi ranihündambo nindou-aneŋi nda fandihu animboefi. ¹¹ Suda sihir-aneŋi asu nindou amuri sihefi Godimbo hohoanimo süngurihi arihündi anei, Kritihündi asu Arebi-ahündi muŋguambo himboriyefani God ai nŋinindi-moatükuni ramareandi ranahambo sihefi hoafinambo wataporimbo-arihündi," masei. ¹² Asu nindou muŋguambo ranai hepünahi afindi hohoanimoeyehi aheihori simbori hoafuriyehi seiya, "Nine-moatükuniyo hapondani nda yahurai tüküfeyoa?" masei. ¹³ Nŋa asu bidifiri ai tirifoefe hoafi-yahündürühi seiya, "Awi aiana wain hoe afindi hamindi simindei hehi mamikari hohoanimo-yehimbaye," masahündürî.

Pita ai hoafi bokamarihendi

¹⁴ Asu Pita ai Sisasindi hoafi sowandümo homo-rundeimbi 11 rani babidimbo niŋgomombo puküna hoafiyuhü yahuya, "Wandi wandafi mami, Suda anei asu nindou bidifiri haponda Serusaremihü amarei, se ro ndani-moatükuni tüküfeyo ranahambo hoafayahi nda himboyangiri kündihi nimandimbo himborindei. ¹⁵ Se hohoanimoeyehiya, nindou nda wain hoe simindei hehi mamikari hohoanimoeyehane asei, nŋa awi hapondani ana 9 kirok siambeahaneŋi. ¹⁶ Nŋa ndani-moatükuni tüküfeyo ranana Godindi hoafi hoafiyu-randeimbi Soer hoafimayu süngü-ane tüküfeyo.

¹⁷ God ai hoafiyuhü yahuya, 'Bidifiranambo si ranai akimi tüküfemboyoambe

ro wandi Yifiafi muŋguambo nindou-yeiwami koandihe-heamboyahî.

Sihei nindowenihi nimori asu nimorehi nimori ai Godindi hoafi hoafiyomo-rundeimbi nahurai wataporimbo-ndühümboyei.

Sihei nindowenihi nimori hoarifambori ai ranipoanimbo moatükuni yafogoadinambo nahurai hoeindumboemo

asu boagiri nindou ai yafogoadi-ndimboemo.

¹⁸ Asu rani-simboani ana ro wandi ratüpuriyehi-rihündimbi,

nimorehi nindowenihi yiboboambo, aheiwami Yifiafi koandi-heheanda

Godindi hoafi hoafiyomo-rundeimbi nahurai hoafindeimboyei.

¹⁹ Bidifiranambo si ra nafuimbohünda ro hepünifeimbi moatükuni sünambe asu hifihü nafuindamboyahî.

Hori, hai asu hasiheimi afindi tükündifemboe.

²⁰ Adükari ai ahandi adükari himboa-mupuimbo-randeimbi si ra tüküfekoate-yoambe animbo hüfihamindi ai nimbindirî-mindowohü asu amoamo ai horî nahurai hamburi tükündifimbui.

²¹ Rani-simboani animbo muŋguambo nindou ai aheimo fehendürimbo hünda

Adükarimbo didibafehindi ranaheimbo aboedambo-ndeandürümbui,' mehu."

Buk Song 110:1

²² Pita yahuya, "Israerihündi nindou se wandi hoafi nda himborindei. Sisas Nasaretihündi aiana ranipoanimbo nindouyu. God ai sihei mbusümo ahandi warisüngu hepünifeimbi moatükuni ramareandi ra se fifirihindi. ²³ God ai horombo hondü hoafi fframündü sihai mburamboyu Sisasimbo sihei warihumariri, nga hürütümbi nindou ai nimi keimbi karihendeimbi fihî tikoründümo pamarüwura yifimayu. ²⁴ Nga God ai ahambo yifindi asübusi nginindikoate-yoweimbi ranambeahindi botimariri. Nimboe sapo yifi ai ngiri ahambo bobohindirimindo. ²⁵ Horombo Defit amboani ahambo yare hoafiyuhü yahuya, 'Ro hoeirihinani Adükari ai muḡguambo si wandi fikimi anüḡgu.

Ai wandi fikimi nungumbo wambo ngiri nini-moatükuni amboani asübusi ndendiri.

²⁶ Ranimboane nga ngusüfoambe aboedi hihifi-hihifiyahühi

God ai wambo aboedi moatükuni refemboayu ranahambo himboayahi.

²⁷ Asu se ngiri wambo yifi ambe-ambe rando hiniḡḡindowandiri.

Sapo se ngiri sürühoeimbi nindou kafoaro hiniḡḡimariworî ra hiniḡḡi-ndowora yifi ambe-ambe süm-burindu.

²⁸ Rananimbo se yangiri aboedi niḡḡombo nafi ra yamundo-wandirimboyafi.

Asu se yini mbisafani ro se-dibo nimboambo afindi hihifi-hihifi-ndamboyahi,'

Buk Song 16:8-11

mehu. ²⁹ "Amoḡḡo mam-anemo asu rehi mam-anei, ro siheimbo anihondümbonanahi hoafehandüri, sihefi amoao Defit ai yifimayuwambo masamboarihuri. Asu ahandi yifi ambe ranai haponda sihefimbo sowahi aninggo ho. ³⁰ Defit ai-ana Godindi hoafi hoafiyu-randeimbi wambo fifireandi God ai ahambo hoafiyundowohüya, 'Süḡḡunambo sihafî sirambeahindi mami sihafî fondi semindimbohünda ahambo bogorimbondihini hiniḡḡi-ndihiniimboyahi,' mehu. ³¹ Defit ai nini-moatükuni tükündifembo ra fifireandühi waporimbo-randühiya, 'God ai ngiri ahambo yifiyeimbiyei ngoafihü hiniḡḡindiri, asu ngiri yifi ambe-ambe süm-burindu,' mehu. God ai ahandi nendambo aboedambo-fendürimbo Kraisi yifihündi botimariri ranahamboyu waporimbo-marandi. ³² Sisasimboyo God ai yifihündi botimariri. Muḡḡuambo ro hoeirihu hohu ranahamboane waporimbo-arihundi. ³³ Sisasimbo God ai sünambe serümündü hafu hiniḡḡirirani ahandi warihondü warani mbamarü. God ai horombo hoafimayu süḡḡu Sisasimbo Yifiafi Aboedi masagado, raniyo asu Sisas ai sihefiwami koamafoareandi, ranane haponda se hoafi himboriyei asu hoeirihî arihündi. ³⁴⁻³⁵ Defit ai moai sünambe hafu Sisas ramefiyu nou, nga ai hoafiyuhü yahuya, 'Adükari ai wandi Adükariimbo hoafiyundowohü yahuya,

"Se wandi warî hondüni nimandifi ngafimbo asu sihafî hürütümbi ra sihafî hoarehi hiniḡḡi-ndiheapurani se hibadapuri-mboyafi," mehu.

³⁶ Ranimboane Israer nindou muḡḡuambo se nda ndondihî fifirindihindi. God ai Sisas se nimi keimbi karihe-ndeimbifihî tikorihomondei pamarihori ranahambo Adükariimboriri asu ahandi nendambo aboedambofembo nindoumboriri kafoariri hiniḡḡimariyi," mehu. ³⁷ Pita ai rani hoafi ra waporimbo-maranda nindou afindi ranaheimbo ngusüfoambe horimareandüra bidifiri amuri Kraisiindi hoafi sowandümo homo-rundeimbi-babidimbo ahamumbo düdurihipurühi seiya, "Asu nini nünüḡḡu-mandihunda?" maseiamboyu. ³⁸ Asu Pita ai simbori hoafiyundürühi yahuya, "Muḡḡuambo mamami se sihei moaruwai hohoanimo ra hiniḡḡindihî hehi simbori hohoanimo süḡḡundihindühi Sisasindi ndürinambo hundüründeiani animbo God ai sihei moaruwai hohoanimo ra amboawi mbüsümbui. Rani-süḡḡundihindani animbo God ai siheimbo Yifiafi Aboedi dagadürümbui. ³⁹ God ai Yifiafi Aboedi saimbo hoafi fframündü masihendi ranana se, sihei nimori asu süḡḡudidi nimori hondü siheimbo muḡḡuamboyo. Rani-moatükuni ranana nindou muḡḡuambo God ai wand-anei yahundüreimbi aheimbo hoafiyu masihend-ane," mehu.

⁴⁰ Pita ai amuri bidifiri hoafi ranifihî pare haya waporimbo-marandi. Ai hütihoei-yupurühi yahuya, "Se hibadihümbö, nga nindou moaruwai hohoanimo yeirihündeimbi rani-babidimbo moaruwaimbo-ndahimboyei." ⁴¹ Pita hoafi waporimbo-marandi ranai nindou afindi ranaheimbo ngusüfoambe botimareandüra hundürümeyei. Rani-simboani 3,000 nindou-yei Sisasimbo anihondümbö-rihindeimbi horimbodidi ranifihî pamareandi. ⁴² Nimorehi nindowenihî ranai ranihü Sisasindi hoafi sowandümo homo-rundeimbi-yomondi yamundife hoafi himboriyeihî bidifiri wandafi ranahaimbo fehefendürimbohünda sesi mami sahüsihî Godimbo didibafiyahi marihündi.

Sisasimbo anihondümbö-rihindeimbi ai mami hohoanimo süḡḡumarihindi

⁴³ Sisasindi hoafi sowandümo homo-rundeimbi-yomondi warisüḡḡu God ai hepünifeimbi moatükuni ramareanda nindou afindi ranai yihimboyeihî ahinimarihori. ⁴⁴ Sisasimbo anihondümbö-rihindeimbi nindou ranai mamühîyahi nimareimbo mamami ahe napo ra ahe mamühî nahuraimayo. ⁴⁵ Ai ahe hifi asu napo ra nindou ngorümbo sehindühi ranifihindi kaki sahümündi hehi kaki ra nindou napokoate-yeimbimbo sehi marihündi. ⁴⁶ Muḡḡuambo si Godindi worambe gugureahi marihündi. Asu ai ahe worambe gugureahi nimareimbo sahüsi rihündühi aheimayo napo ra nindou ngorümbo ngusüfoambe hihifi-hihifi kapeihü sehi marihündi. ⁴⁷ Nindou ranai muḡḡuambo si Godimbo aboed-ani sei hohoanimo yeia asu muḡḡuambo nindou ranai aheimbo hihifi-hihifi-yahündürî marihündi. Muḡḡuambo si Adükari ai nindou bidifiri semündündüra asu Sisasimbo anihondümbö-rihindeimbi nindou ranai afindi safi tüküfe marandi.

Pita ai nindou mami tñjari moaruwaimbü aboedimariri

3 Mami nimbambeahi Pita ai Son-dibombo didibafifembohünda Godindi worina mahüfani. ² Raniyo giniri yipuri Aboedi Yipuri sei arihünd ranikimi nindou tñjari moaruwaimbü mamaruwa hoeimarineri. Ahandi tñjari ra hondi ai yahurai wakirimindi hayamboyo muñguambo si giniri nafitambe ranikimi sahorimindei hei hiniñgirihorani nimarumbo nimorehi nindowenihi Godindi worina heiani kaki moako-moakoyu-marandi. ³ Nindou ranai hoeireandane, Pita ai Son-dibombo Godindi worina mahüfandamboyo kaki moakomayu. ⁴ Pita weimbo Son ai ahambo himboari parineri nimbafanimbo safaniya, "Yihoehimbo sowana himboyafi," masafandamboyo. ⁵ Nindou ranai ahafanimboya wambo kaki saimbo-mbayafani yahu haya himbomayu.

⁶ Nga Pita ai hoafiyundowohü yahuya, "Ro moai kaki sihambo saimbo sahamindihi, nga ro sihambo mami-moatükuni ndahaninimboyahi. Sisas Krai Nasaretihündi ahandi nginindinambo botiyafo hawa hafi," mehundo. ⁷ Raniyu Pita ai ahandi warihondü watiñjari kikihiramündü mbura botimarira nimehünou ahandi tñjari asu yimindiho ranai nginiramindiwohü botimefiyu. ⁸ Ai horipirihoei piyu nünngu mbura mahu. Ai Pita weimbo-babidimbo Godindi worambe hu nünngu wakireandühi hohoripi-hohoripiyu randühi Godimbo adükar-ani mehu. ⁹⁻¹⁰ Muñguambo nindou ranai fifirihindi sapo nindou ranaiyu Godindi wori giniri yipuri Aboedi Yipuri sei arihündi ranikimi nimarumbo kaki moako-moakoyu-marandi. Asu hapondani hoeirihorani nindou-mayu ranai hoahoanguhü Godimbo aboed-ani yahu hoafimayua nindou ranai nünngure-hayamboyo rani-moatükuni ra tükümefeyo sei hehi mahepünahindi.

Pita ai Godindi worambe hoafi bokamarihendi

¹¹ Nindou-mayu ranai Pita weimbo Sonimbo kikihirapümündi nünnguambe nimorehi nindowenihi afindi ranai hepünahi hehi Soromonindi yibadi sei arihündi Godindi worambe raninambo pipimayehei. ¹² Pita ai nindou afindi mahüsi ra hoeireandüri haya hoafiyundürühi yahuya, "Israerihündi nindou se nimboe hepünehinda? Se nimboe yihoeifimbo himboapoayei ahafandi nginindi asu ai-ana mbumundi nindowambo mbayafandi nindou ra aboedimarineri sei hehimboa? ¹³ Abraham, Aisak, Sekop asu sihefi amoao-yei God ai ahandi ratüpuriyu-randeimbi Sisas ahambo nginindi masagado, nga se hifokoe-fimbohünda hürütümbi nindou-yei warihumarihori. Pairat ai aboedambo koarihelimbo hohoanimoyuwane, asu se Pairatimbo seiya, 'Ro moai Sisasimbo aboedambo koarihelimbo hohoanimoyefi,' masei. ¹⁴ Se moai aboedi sürühoeimbi ranahambo hohoanimoyei, nga ahambo semündümbo hündi-mayo raniyo asu yifariyu nindou hifokoare randeimbi-mayu ra masahorimindei. ¹⁵ Se nindoumbo koadürümbo-koadürüm-

bo yangiri niñgombo nafi semindindüri hombo-mayu ra hifokoamarihori ranahamboane wataporimbo-rihu arihundi. ¹⁶ Sapo se nindou hoeiarihori nda se fifirihori, ro Sisasimbo anihondümbo-arihoadi ranimboyo nindou tñjari moaruwai nda aboedimefiyu. Se muñguambo aboedi hamindi tükümefiyuwa hoeiarihindi ra Sisasimbo anihondümbofe raninamboyo.

¹⁷ Amonngo-mami asu rehi-mami, ro fifiriheandi se Sisasimbo ramarihori ra moai sihei boboagori nindou rani-babidimbo nini-moatükuniyo ramarihindi ra fifirihindi. ¹⁸ God ai ahandi hoafi hoafiyomo-rundeimbi-yomondi yasimondi süngure hoafiyuhüya, 'Krais ai asubusi ndemündü haya yifindümbui,' mehu. Raniyo asu God ai haponda anihondü ndanisüngure hiniñgimareanda tükümefeyo.

¹⁹ Ranimbo-animbo se sihei ngusüfoambe hohoanimonngorü süngundihindühi God sowana hihirindahi dideiyani animbo asu sihei moaruwai hohoanimbo ra amboawi mbeyahuamboane. Rananimbo Adükarai ai fi hefe nimarimbo si ra koandihembui. ²⁰ Rawehindi animbo God ai nindou siheimbo fehefendürimbo kafoariri hiniñgimariri Krai Sisas ra, koandihembui. ²¹ Sapo horombo ahandi hoafi hoafiyomo-rundeimbi-yomondi yasimondi süngu hoafimayu süngu. Sisas ai sünambe nünngu ngumbo God ai muñgu-moatükuni simbori tüküfembo hoafimayu ranambe tükündüfimbi. ²² Horombo Moses yahuya, 'Nindou mami ro nahurai Godindi hoafi hoafiyorambo Adükarai God ai seambeahindi kaboaderi hiniñgindirümbui. Asu muñgu-moatükuni ai hoafiyuweimbi ra süngundihindi,' mehu. ²³ Nindou Godindi hoafi hoafiyurandeimbi ahandi hoafi himboriyo süngufekoate-aye ana, God ai hifokoandeira yifindeimboyei asu ngiri Israeriyei sirambeahindindei.

²⁴ Nindou Godindi hoafi hoafiyomo-rundeimbi Samuer nünnguambe peyo haya sinimbo ahandi wagabe ra muñguambo mami rani hoafiyu waporimboru homombo asu hapondanambe tükefeyo.

²⁵ Se-ana Godindi hoafi hoafiyomo-rundeimbi ahamundi ahuri mam-anei. Asu God ai sihei amoao mami-babidimbo hoafi firamündü masihendi ra siheimbo-hündamboane. Ai sihei ape Abrahamimbo hoafiyundowohü yahuya, 'Sihafi ahuri ranahambo süngunambo animbo muñguambo nindou ndani hifihü aniboadei ranaheimbo aboedi-aboedi-ndihe-andüri-mboyahi,' mehu. ²⁶ Siheimbo aboedi-aboedifendüra sihei moaruwai hohoanimon hiniñgifembohünda God ai weangurühi ahandi ratüpuriyu-randeimbi Sisas siheimbo sowahi koamarihörü," mehu.

Pita weimbo Sonimbo kansirindi himboahü papi-hoafimarupiri

4 Pita ai Son-dibo nimorehi nindoweniimbo waporimbo-rinandürühi nimbafandambe, Godimbo sesi sihou-rundeimbi-yomo, ami Godindi wori hifandirundeimbi-yomondi bogori-yomo asu Sadyusi-

yomo ai aheimbo sowahi hafomo tüküme fundi.

² Ahamumbo ngusüfoambe moaruwai marapurî ra sapo Kraisindi hoafi sowandifani hafani-rinandeimbi ranai nindoumboya, Sisasindi nginindinambo yifihündi botindahimboyei hoafi ra yamundi-ramineanda ranimboyo ahafanimbo ngusüfoambe nginindi-marupiri.

³ Suda-yafe bogori nindou ranai Pita weimbo Sonimbo kikihirupindümo houmbo papi-hoafiyopirimbo mehommo. Nga asu nimbifembo yanggiri-mayoamboyo sümbo papi-hoafiyopirimboane yahomo houmbo karabusambe hininggimarupiri. ⁴ Pita, Son ai wataporimbo-marinanda nindou afindi ranai hoafi wataporimbo-marinandi ra himboriyei hehi Sisasimbo anihondümbomarihindî. Nindou ahafandi hoafi himboriyei hehi anihondümbomarihindî ranana 5,000-yei.

⁵ Süngunambo ngorü sinambo Suda-yei hifandirundüreimbi, bogori nindou asu ahinümbi hohoanimoyamundurundeimbi ai Serusarem ngoafihü mafandundi. ⁶ Godimbo sesi sihou-rundeimbi, Anas, Kaifas, Son, Areksander asu muḡguambo Godimbo sihou-rundeimbi-yomondi fikiminindi ai-amboani ranihü mafandihindi. ⁷ Ai Pita weimbombo sowapündümo ahamundi himboahü hininggirupiri houmbo düduripirühi yahomoya, "Se nini-nginindinamboyo rani-moatükuni ra ramarineanda?" mehomondamboyo.

⁸⁹ Pitandi fiambe Yifiafi Aboedi ranai tüküfehüyo simbori hoafiyupurühi yahuya, "Hifandi-rundeimbi asu bogori nindou, se nindou tñari moaruwaimbü ranahambo aboedi moatükuni ramarinoandi ranimboyo yihohimbo düduwefundi? Asu düdi aboedimariri yahomomomomo yihohimbo düduwefundi?" ¹⁰ Refe ana ro hohoanimoyehani muḡguambo se-anemo asu Suda-hünd-anei nda fífirindihindi, nindou ranai ana Sisas Nasaretihöndi ahandi ndürinamboyo aboedi tüküme-fiyu. Se nimi keimbi karihendeimbi fihî tikorihorimindei pamarihori, nga asu God ai yifihündi botimariri. Nindou ndanai tñari moaruwaiyusi, nga Sisasindi nginindinambo aboedifi haya haponda sihei wagabe ndanüḡgu. ¹¹ Sisas ai ana,

'Kambohoani worimboru-rundeimbi nindou ai ambe mehomoyosi,
nga asu wori ngineminindimbohünda bogimondi kambohoani noumbofi tüküme-fiyu.'

Buk Song 118:22

¹² Sisasimbo yanggiriyo hifi ndanihü God ai nindou aboedambofembo nginindi masagado. Ahandi süḡgu animbo sihiri aboedambo-ndahumboyefi asu ai yanggiri animbo nindou aboedambo-ndeamunimbui," mehu.

¹³ Suda-yafe bogori nindou ranai fífirundi Pita weimbo Son ai moai skuri-yafani, nga moanindi nindou-yafani yihimbokoate-wataporimbo-mayafandamboyo nindou ranai mahepünafundi. Raniyo horombo Sisas babidimbo hoahoḡgomo marundi ra ai fífirimarundi.

¹⁴ Nimboe sapo nindou aboedimarineri ranai ahafandi fikimi manüḡguwamboyo asu ahafanimbo nini akidou-amboani hoafikoate-memo. ¹⁵ Suda-yei bogori nindou

ranai hoafimemonda Pita ai Son-dibo tüküyafine hena mahafani. Ai hafandaniyo bogori nindou ranai nimarimombo ahamundihoari bogo simbori ndüwurime-fundi. ¹⁶ Ai hoafiyomondühi yahomoya, "Nindou ndanahafanimbo nini nünüḡgu-mandihupira? Muḡguambo nindou Serusarem ngoafihündi ai fífirihindi sapo ai hepünifeimbi moatükuni ramarineandi ra. Nga rani wambo asu sihiri nggiri didimondéfühi wani mbisefi. ¹⁷ Nga rani hoafi ra muḡguambo nindoumbo goago wakinde-amboemböhünda yowani mbisefomboane. Yowani mbisefani animbo nindoumbo Sisasindi ndüri ranahambo wataporimbo-yondürikoate-mbeyafandamboane," mehommo.

¹⁸ Ai asükaiyomo mñḡḡyomo hürihauptiri houmbo yahomopiriya, "Se yowani Sisasindi ndüri ranahambo nindoumbo wataporimbo-yondüri asu yamundifendüri-rapoani," mehommo. ¹⁹ Nga asu Pita ai Son-dibo simbori hoafiyafandühi safaniya, "Nine-ho-hoanimbo God ai yifirayu ra se türüboadundi. Ro sihamundi hoafi süḡgu-mandihoyo asu Godindi hoafi süḡgu-mandihoyo?" ²⁰ Sapo ro nine-moatükuni hoeiriho asu hoafi himboriye marihoandi ranahambo wataporimbo-hündambo nggiri ro yafambe kikihindihoomindehi," mehu.

²¹ Ai moai ahafanimbo karabusi-fepirimbo nafi fífirundi, sapo nindou muḡguambo ai hepünifeimbi moatükuni ramarineandi ranimbo Godimbo adükarani seihü wambo. Raniyo Suda-yei bogori nindou ranai Sisasindi ndüri ranahambo wataporimboyo asu nindou yamundiferambo nginindi hamindi yowani yahomomburumbo asükai aboedambo koamarihauptiri.

²² Nindou hepünifeimbi moatükuni rarinandühi aboedimarineri ranana 40 himbani ngasünde-andeimbuiyu.

Anihondümbomarihindimbiyei didibafife hoafi

²³ Suda-yafe boboagori ranai Pita weimbo-babidimbo hoafi didiboado-marundi. Raniyafani ranihündambo ai mamani anihondümbomarihindimbi aheimbo-so hihireafine hafani Godimbo sihou-rundeimbi bogori asu Suda-yafe boboagori wataporimbo-marundi ra wataporimbo-marinandi. ²⁴ Sisasimbo anihondümbomarihindimbi nindou ranai rani hoafi ra himboriyei hehi muḡguambo Godimbo didibafiyehi seiya, "Adükari serandi hifi, sünü, siriwara asu muḡgu-moatükuni ranambe engoro ra nafimarandi. ²⁵ Horombo yihoefti amoao Defit sihafit ratüpurüyo randeimbimbo Yifiafi Aboedindi süḡgu se hoafiyafühi safiya, 'Nimboe muḡguambo hifihündi nindou ra nginindayeiyi?

Asu nimboe nindou ranai ngusüfo hohoanimokoate hoafi firarihümündi?

²⁶ Hifinindi adükari boboagori nindou ranai yifiarimbo yahomo houmbo guguriyafu hoafi firarindümo.

Ran-ane hifandi-rundeimbi boboagori ranai Adükari asu Krai nindou aboedambofembo kafoariri hininggimariri

ahafanimbo hifinambo-fepirimbo hoafi firarindümo,' masafi.

Buk Song 2:1-2

²⁷ Herot, Pondius Pairat, Suda-yafe ndifo asu Suda ai Serusarem ngoafihü mamühiyahi Sisas Kraissihafi ratüpuru, ratüpuruyu-randeimbi se nindoumbo aboedambofembo kafoariwori hiniŋgimariwori ranahambo hoafi fimarihümündi. ²⁸ Nindou ndanai ndani-moatükuni ramarihindi ra sihafiyifiri sünguyo, sapo se horombo sihafiyifiri nginindinambo hoafi firandifühi ndani-moatükuni nda tükümbifeyo-wamboane safi masihawandi sünguyo. ²⁹ Asu haponda Adükari se yihoezimbo yihimbombiyeia sei hehi hoafi wataporimbo-marihündi ra himborindafi. Sihafiyifiri-randeimbi yihoezimbo fandihawamunani animbo yihimbokoate-sihafiyifiri hoafi ra wataporimbo-ndihumboane. ³⁰ Asu se sihafiyifiri warü anŋünümübi nendiyeyi-wamwandandurani aboedindahindühü Sisas sihafiyifiri-randeimbi ahandi ndürü süngu hepünifeimbi moatükuni ratüpurindafi."

³¹ Ai rarihi Godimbo didibafiyeyi kikirihümündianiyoyori guguriyahi nimareimbimayo ranai yabadi-marandi. Raniyo Yifiafi Aboedi ranai ahei fiambe tüküfehüyo yihimbokoate Godindi hoafi ra wataporimbo-marihündi.

Sisasimbo anihondümborihindeimbiyafe fehefe hohoanimo

³² Muŋguambo anihondümborihindeimbi ranai hohoanimo mamamberihü hehi mami hohoanimo süngumarihindi. Raniyo asu ahei napo ra moai yihoezimbo-ane sei, ŋga nindou mamami ahei napo ra muŋguambo aheimayo. ³³ Hoafi sowandümo homorundeimbi ai God Sisasimbo yifihündi botimariri hoafi wataporimbo-marundi ra nginindiyo. Raniyo asu God ai nindou ranahambo fehefendürimbo hohoanimo-yundürühi afindi aboedi-aboedi-mareandürü. ³⁴⁻³⁵ Nindou afindi ranambehindi moai mami ai-amboani nini-moatükuni mbonimboramündu. Nindou hifi asu woreimbi-mayeyi ranai kakifihü koarihehi mburihü kaki ra sahümündi hehi hoafi sowandümo homorundeimbimbo sehinda ai nindou napokoate-yeimbi mbonimborihümündiani yimburundürü marundi.

³⁶ Nindou mami ahandi ndürü Sosep ranihü manüŋgu asu raniyo hoafi sowandümo homorundeimbi ai ahambo ngorü ndürü Barnabas kamafoarüwuri. Ndürü Barnabas ranana ahandi nimindi ra ngusüfoambe nginiramindi randeimb-ane. Asu aiana Rifai siram-beahindi Saiprusihündiyu. ³⁷ Ai hifembüyu hayamboyu hifi ra kakifihü sai mbura kaki ra semündü hu hoafi sowandümo homorundeimbimbo masagapuri.

Ananias asu Safaira yifimayafe

⁵ Nindou mami, ahandi ndürü Ananias, ai ahandi nimorehi Safaira-dibo hifi bidifiri nindou ngorümbo kakifihimbo masabinando. ² Ai kaki ra ahambohünda bidifiri masihenda nimorehi ai-amboani fifireandi.

Ŋga asu bidifiri yanggiri semündü hu hoafi sowandümo homorundeimbimbo masagapuri.

³ Asu Pita ai hoafiyundowohü yahuya, "Ananias, nimboe Satan ai sihafiyifiri hohoanimoambe nimarümbo Yifiafi Aboedi ranahambo wosihofori-randühü kaki hifi-hündi masowandifi ra bidifiri dibonapi-marowanda? ⁴ Se hifi masowandifi ra sihafiyifiri hohoanimo yanggoriyo, asu kaki masowandifi ra se nini-moatükuni refemboayafi ra sihafiyifiri hohoanimo yanggiriyo. Ŋga asu nimboe se rasüŋgu-marowanda? Yihoezimbo-yopoani wosihofori hoafimayafi, ŋga Godimboyo wosihofiyifiri hoafimayafi."

⁵⁻⁶ Pita ai hoafimayuwa Ananias ai hihimbori-yuhündamboyo yifi pimayuwa akohoandi nimori ai ahandi finimoko ra hoearinambo himondiwuri sowarindümo homo dibonapimarüwuri. Raniyo nindou afindi ranai ranai hoafi ra himboriyeyi hehi yihimbomayeyi. ⁷ Ahandi nimorehi ai ranimoatükuni ramefeyo ra moai fifireandi, raniyo ngimi awa hohayamboyowane, ai asükai maho. ⁸ Pita ai ranahambo düdureandühü yahuya, "Se hoafiyafindiri, hifi-hündi kaki masowandife ra ndear-amboyowai?" mehuamboyo. Asu simbori Safaira ai hoafiyowohü yahoya, "Yini, ra ndeariyoy," mehuamboyo. ⁹ Asu Pita ai ahambo simbori hoafiyundowohü yahuya, "Se nimboe sihafiyifiri nindowenihü-dibo Adükari ndi Yifiafi ranahambo refe hoeifembo hoafi fimarinandifea? Hoeiro, nindou sihafiyifiri nindowenihambo hifikamarüwuri ranai yipurikimi aningomo. Asu sihambo amboani ndowandümonini ngomo hifi kanduninimboemo," mehuamboyo. ¹⁰ Hoafi ningoambe Safaira ai Pitandi yirikimi peyo yifimayo. Raniyo nindou akohoandi ranai sifomo hoeirunda yifimayowamboyo sowandümo homo ahandi nindowenihandi fikimi hifi kamarundi. ¹¹ Raniyo Kraissindi nendiyeyi asu amuri bidifiri raniyeyi ranai hoafi ra himboriyeyi hehi yihimbomayeyi.

Hoafi sowandümo homorundeimbi ai hepünifeimbi moatükuni ramarundi

¹² Hoafi sowandümo homorundeimbi ai nindou-yeyi mbusümo hepünifeimbi moatükuni ramarundi. Raniyo anihondümborihindeimbi nindou ranai Godindi worambe Soromonindi Yibadi sei arihündi ranihü gugurimehindi. ¹³ Nindou bidifiri ranai moai aibabidimbo fandihindi, ŋga ai aheimbo ahinimayeyi. ¹⁴ Raniyo nimorehi nindowenihü afindi hamindi ranai Adükari anihondümborihindühü, asu weanŋgürühi anihondümborihindeimbi maniboadei ahefihü pamarihindi.

¹⁵ Ranimbo-hündamboyo nindou ranai anŋünümübi nendi fufurihümü-ndindürü hehi nafi hohü fondiwami asu hoapari foasihü hehi kurimarihindürü. Ai hohoanimo-yeyihüya, Pita ai ŋgu ngasündeandani hüfihamindinambo ahandi hüfihamindihündi yifiafi ranai boakimbifoareanda sei hehi. ¹⁶ Serusarem ngoafikimi ngoafi adaburo ranihündambo nindou afindi ranai anŋünümübi asu moaruwai nendi nimareimbi fufurihümü-

ndindüri tükümehindi. Raniyo nindou muṅguambo ranai aboedimehindi.

Suda-yafe bogori ai hoafi sowandümo homo-rundeimbimbo yowani mehomopuri

¹⁷ Hoafi sowandümo homo-rundeimbi ai rani-moatükuni ra ramarunda Godimbo sihou-rundeimbi ai Sadyusi-babidimbo nginindi-memo. ¹⁸ Raniyo ahamumbo kikihiripundümo mburumbo karabusambe hiniṅgimarupuri. ¹⁹ Nga asu nimbokoani Adükarindi sünambeahindi nendi ai karabus wori yipuri ra sübüdimarihenda tüküme fundi. Raniyo sünambeahindi nendi ranai hoafiyuhü yahuya, ²⁰ "Ngommo Godindi worambe niṅgomombo nimorehi nindowenihimbo simbori hohoanimo ranahambo wataporimbo-ndundüri," mehupuri. ²¹ Raniyo hoafi sowandümo homo-rundeimbi ranai rani hoafi ra himbori-yomo houmbo Godindi worina siambe hondü homo nimorehi nindowenihimbo yamundi-marundüri.

Godimbo sihai-randeimbi ai ahandi wandafibabidimbo tüküyafundühi-yomo Suda-yei kansir asu bogori hondü ahamumbo gugurife wataporimbo hoafimemo. Raniyo nindou bidifiri hoafi sowandümo homo-rundeimbimbo karabus worambeahindi sepurimindimbo koamari-houpuri. ²² Nga asu nindou ranai homo himboyomondane, hoafi sowandümo homo-rundeimbi ranai karabus worambe moai nimarimo. Raniyo hihiriyafu homo Suda-yei bogori ranahamumbo hoafimemopuri. ²³ Ai homo hoafiyomondühi yahomoya, "Karabus wori yipuri ra paru mburumbo karabus hifandiru-rundeimbi ai yipuri hifandu maningomo. Nga asu yipuri sübüdihoeü himboyefane, wori yanggiri mafondaro," mehommo.

²⁴ Karabus wori hifandiru-rundeimbi-yomondi bogoriyu asu Godimbo sesi sihou-rundeimbi-yomo ai rani-moatükuni ranahambo nünungufemboyo yahommo houmbo afindi hohoanimo-memo.

²⁵ Nindou mami ranai süni hoafiyupurühi yahuya, "Himboriyomo, nindou se karabusimarupuri ranana Godindi worambe nimorehi nindowenihimbo yamundundürihi mbaningomo," mehu. ²⁶ Raniyo bogori-mayu ranai ratüpuriyomo-rundeimbi sepurimündü haya homo hoafi sowandümo homo-rundeimbi ra masiwapundümo. Nga asu nindou yamundimarundüri ranaheimboya, "Yihoefimbo nimoeinambo ndihümuni-moyei," yahomo houmbo moai nini nünungurupuri.

Hoafi sowandümo homo-rundeimbi ranai yihombokoate-kansirimbo Godindi hoafi wataporimbo-marundi

²⁷ Karabus hifandirundeimbi nindou ranai sowa-purindümo homo guguriyafu wataporimbo-marundi ranambe Suda-yei bogori-yomondi himboahü wagabe hiniṅgimarupuri. Godimbo sihai-randeimbi ai düdureapurühi yahuya, ²⁸ "Ro sihamumbo nimorehi nindowenihimbo nindou ranahandi ndüri ranahambo

wataporimbo yowani masefi. Nga se wataporimbo marunda muṅguambo nindou Serusarem ngoafihü ranai sihamundi hoafi ra himborimayei. Ran-ane se yihoe fimboya, se-ruri nindou ranahambo hifokoa-maruwuri yahomo houmbo papihofarimuni," mehomondamboyu. ²⁹ Asu Pita ai hoafi sowandümo homo-rundeimbi bidifiri-babidimbo niṅgomombo simbori hoafiyupurühi yahuya, "Ro Godindi hoafi yanggiri animbo süngundihumboyefi, nga ngiri hifi ndanihündambo nindou-yei hoafi ana süngundihundi. ³⁰ Se Sisasimbo nimi keimbi karihendeimbifihü tikoründümo paruwuri mburumbo hifokoa-maruwuriyosi. Nga sihefi amoaoyei God ranai yifihündi botimariri. ³¹ God ai sünambe serümündi hafu ahandi warihondü warani nindou sihefimbo aboedambofembo bogorimboriri hiniṅgirira anüṅgu. Ahandi süṅgu animbo muṅguambo Suda ai moaruwai hohoanimo hiniṅgi-ndihindühi aboedi hohoanimo süngundihinda ahei moaruwai hohoanimo ra amboawi mbüsümbui. ³² Rani-moatükuni God ai ramareandi ra hoeirihu hoahu anihond-ane sefi wataporimborihu arihundi. Asu Yifiafi Aboedi ai-amboani anihond-ane yaho arandi. Asu muṅguambo nindou didiyei Godindi hoafi süngurihinda ranaheimbo Yifiafi Aboedi sagadüri arandi," mehu.

Gamarier ai kansirimboya hoafi sowandümo homo-rundeimbimbo hiniṅgirou-safindüpuri mehu

³³ Pita ai rani hoafi ra hoafimayuwa Suda-yei bogori nindou ranai nginindiyomondühi hoafi sowandümo homo-rundeimbi ranahamumbo hifokoefepurimbo hohoanimo-memo. ³⁴ Nga guguriyafu wataporimbo-marundi ranambe ahinümbi hohoanimo yamunderrandeimbi nindou Farisihündi mami ahandi ndüri Gamarier ahambo ahiniyei rihündeimbi manüṅgu. Raniyu hoafi sowandümo homo-rundeimbi ranahamumbo guguriyafu wataporimbo-marundi ranambeahindi akidou tükümbeafundi mehu. ³⁵ Hoafi sowandümo homo-rundeimbi ranai botiyafu houmbo homondane Gamarier ai kansir ranahamumbo hoafiyupurühi yahuya, "Israer nindou se rani-moatükuni ra hohoanimondimo hoeindundühi animbo randundi mehupuri. ³⁶ Se Tadius tüküfi manüṅgu ra fifirundai. Ai hoafiyuhü yahuya, 'Ro adükarü bogori nindou-anahi,' mehua 400 nindou ahambo süngumaruri. Nga ahambo gafman ai hifokoamaruwura ahambo süngururü-rundeimbi ai fefondühi ahamundi ratüpuri ra hiniṅgimarundi. ³⁷ Asükai süngunambo gafman ai ndüri semindambe Garirihündi nindou mami ahandi ndüri Sudas amboani gafmani-babidi yifiarimbo nindou bidifiri masepurimündu. Ai ahambo süngururü-rundeimbi masepurimündu, nga ahambo hifokoa-mariwuramboyo ahambo süngururü-rundeimbi ranai mafefundi. ³⁸ Ranimboane ro haponda sihamumbo hoafepapuri, Se nindou ndanahamumbo nini nünüṅgu-fepuripoani. Rani-moatükuni ai rawarundi ra hifi ndanihündambo nindou-yomondi ratüpurayo ana, ngiri aboedindo. ³⁹ Asu rani-moatükuni ra Godindi-mayoayo ana, se ngiri yowani mbisimo kikihi-

ndüpuriindümo. Rawarundi ana, se God-babidimbo-anemo yifiar-ayomo," mehuamboemo.

⁴⁰ Suda-yafe bogori ranai Gamarierindi hoafi süngurundühi hoafi sowandümo homo-rundeimbimbo miñgiyomo hürihoupura mahomondamboyo buburupuri mburumbo moani koarihoupurühi yahomoya, "Se yowani nimorehi nindowenihimbo Sisasindi ndüri ranahambo wataporimbo-yondüripoani," mehomopuri.

⁴¹ Raniyo hoafi sowandümo homo-rundeimbi ranai hihif-hihifi kapeihi mahomo. Sapo God ai ahamumbo Sisasindi sünguna tiñirifo masagapuri ranimbo.

⁴² Raniyo muñguambo si Godindi worambe asu nindou-yei worambe homo aboedi hoafi yamundi-rundürühi nindou ranaheimboya, Sisas Krai ranana God ai ahandi nendambo aboedambo-fendürimbo kafoariri hiniñgi-marir-ani, mehomo.

Hoafi sowandümo homo-rundeimbimbo fehefembo nindou 7 kafaaru hiniñgimarupuri

6 Rani-simboani süngurihindeimbi ranai afindi hamindi tükümehindi. Raniyo asu süngurundeimbi Grik hoafi hoafümbi ai Aram hoafi hoafümbi ranahamumbo nginindimarundüri. Ai yaru hoafiyomondühi yahomoya, "Muñguambo si sehüdi nindou sesikoate-yeimbi ranaheimbo farihehindüri arihündi, nga nimorehi kai rohündi ranaheimbo ana moai farihehindüri rihündi," mehomo. ² Raniyo hoafi sowandümo homo-rundeimbi 12 ranai muñguambo süngurihindeimbi mborai yahomo hürihoundüri houmbo hoafiyomondühi yahomoya, "Asu ro Godindi hoafi bokarihefe ra hiniñgife hefe sesi yimbufe ana, aboedi hamindiyopoani. ³ Ranimboane wandafi mami se siheiambeahindi nindou 7 ndofe fifirife hohoanimo asu Yifiafi Aboedi ahamundi fiambe nimaripureimbi kaboadu hiniñgindüpuri. Ranimbo sihiri rani ratüpuri ra hifandimbo ahamumbo hiniñgindihupurimboane. ⁴ Ranimbo asu ro nindoumbo Godindi hoafi yamundife asu didibafife ra randihumboane," mehomo.

⁵ Muñguambo nindou ranai rani hohoanimo ranahambo yifirimaye. Raniyo Stifen nginindi anihondümbore haya Yifiafi Aboedi ahandi fiambe adükari nimaroweimbiyu, Firip, Prokorus, Nikanor, Timon, Parmenas asu Nikoras Suda-yafe ndifohündi ahei rotu süngureandeimbiyu. ⁶ Nindou ranahamumbo hoafi sowandümo homo-rundeimbi-yomondi himboahü hiniñgimarupuri. Raniyo rani ratüpuri ra refembohünda kafoefe hiniñgifembo ahamundiwami wari nandu houmbo didibafimfundu. ⁷ Raniyo Godindi hoafi ranai muñguambo hifi hoahoangohü Serusaremihü nindou süngurihindeimbi ranai adükari tükümehindi. Raniyo asu Godimbo sihou-rundeimbi afindi ranai hoafi ra himboriyomondühi anihondümbomarundi.

Suda ai Stifenimbo papi-hoafimaruri

⁸ Stifenimbo God ai aboedi-aboedirühi nginindi masagadowa nimorehi nindowenihiyeyi mbusümo hepünifeimbi moatükuni yare marandi. ⁹ Asu Suda-yafe rotu, moani ratüpurambeahindi aboedambomehindi sei arihündi ranambeahindi nindou bidifiri ranai tüküyafu Stifen babidimbo hoafinambo simbori hoafi-memo. Aiana Sairini, Areksandria ngoafi asu Sisiria, Esia profens hündi-yomo. ¹⁰ Nga asu Yifiafi Aboedi ranai Stifenimbo fariherühi ahandi hoafi ranai nginindiyo haya ndorihoeimbi-mayoa moai ai-babidimbo hoafinambo simbori-simboryomo.

¹¹ Raniyomo nindou bidifirambo dibo huti-hutimarüpuri ho hoafiyowohüya, "Ro himboriyefani Stifen ai Moses asu Godimbo tirifoefe hoafimayu," yahombo. ¹² Ramehomo-ndamboyo Suda-yafe boboagori, ahinümbi hohoanimo yamundu-rundeimbi asu nindou muñguambo aheimbo ngusüfoambe moaruwaimarandüri. Raniyo homo Stifenimbo kikihirundümo houmbo Suda-yafe boboagori-yomondi fandife hoafi fifirife ranambe sowaründümo mahifomo. ¹³ Raniyo nindou bidifiri sowapurindümo hiniñgimarupuri tikefehefe Stifenimbo wosihoaforiyuhüya, "Nindou ndanai ana Godindi wori asu Mosesindi ahinümbi hohoanimo ranahambo tirifoefe hoafimayu. ¹⁴ Ro himboriyefani ai hoafiyuhü yahuya, 'Sisas Nasaretihündi ai wori nda biriboade mbunda asu Mosesindi hohoanimo horombo sihefimbo masendi ra ngorü-süngundeambui,' mehu," mehomo. ¹⁵ Muñguambo nindou hoafi fifirifembo gugurimfundu ranai Stifenindi ngusümboarambe hoeirundane, ahandi ngusümboari ranai sünambeahindi nendi-yomondi ngusümboari nahuraimayo.

Stifen ai kansirimbo hoafi bokarimarihendi

7 Godimbo sihai-randeimbi adükari bogori ranai Stifenimbo düdurirühi yahuya, "Ndanimoatükuni wataporimbo-arundi ra anihondüyo?" mehuamboyo. ² Asu simbori Stifen ai hoafiyuhü yahuya, "Amongo mam-anemo asu ape mam-anemo, awi se wandi hoafi himbori-yomo. Sihefi amao Abraham ai Haran ngoafinambo hokoate Mesopotemia hifihü nünngambe Adükari God Nginindeimbi ranai ahamboto tükümefiyu. ³ Raniyo God ai hoafiyundowohü yahuya, "Sihafi hifi asu fikiminindi hiniñgindo hawa ngorü hifi ro nafuindahani raninambo ngafi," mehundo. ⁴ Raniyo Abraham ai Kardia hifi hiniñgire haya hu Haran ngoafihü manüñgu. Asu ahandi afindi ai yifimayuamboyo God ai koamariheira haponda se aningomo ndanihü hihirifi süni manüñgu. ⁵ God ai moai Abrahamimbo hifi ra akidou-amboani kikireando. Nga Abraham ai nimorikoate-yuambe God ai hoafiyuhüya, "Hifi nda ndahaninani sihafi nimori asu ahuirihoandi ahei hifindimboe," mehundo. ⁶ God ai Abrahamimbo ndare hoafiyundowohü yahuya, "Sihafi ahuirihoandi ranai hifikoate-ndei hehimbo ngorü nindou-yei hifihü

ngai nimboeimboyei. Rananimbo nindou rani hifihündi ranai 400 himbani aheimbo moani ratüpuriyei rihündeimbimbo ndihindürühi moaruwaimbo-ndihindürimboyei. ⁷ Nga asu süngunambo ana nindou didiyei aheimbo moani ratüpuriyei rihündeimbimbo-arihindürü ranaheimbo tinjirifo ndahandürimboyahi. Asu süngunambo ahei nimori ai rani hifi ra hiniḡḡindihi hehi ndühi didei wambo ḡḡusüfo pandihindirimboyei. ⁸ Fihoeari kefe tirihefe hohoanimo ra God ai Abraham-dibo hoafi firamündi masihendi. Raniyo süngunambo Abraham ai ahandi nimori Aisakimbo 8 siyuambe fihoeari kari tirimariherü. Aisak amboani ahandi nimori Sekopimbo hoeari kari tirimariherü, asu Sekop amboani ahandi nimori 12 sihefi amoa mamam ahamumbo ramareapuri.

⁹⁻¹⁰ Sekopindi nimori apodoho mamamemo ranai ahamundi akidi Sosepimbo yihoaruko-rüwurihi-yomo Isipinambo moani ratüpuriyo randeimbo nindoumbomfembo nindou-yomondi warihumarüwuri. Nga God ai, ai-dibofihahi ahandi tinjirifo ranambeahindi aboedambomariri. God ai Sosepimbo ndorihoeimbi fifirife masagado ranimbo ahandi adükari bogori ranai ahinirürühi hohoanimoyundo marandi. Ranimboyo Isip-yafe adükari bogori ranai gafmani-yomondi adükari bogorimbomarira ahandi worambe muḡḡu-moatükuni engoro ra hifandimarandi.

¹¹ Raniyo süngunambo Isip asu Kenan hifihü yahimo afindi tüküfehü nübürihündi sesi yapatariyohü sesikoate-yeihi wembo afindi tüküme Feyo. Raniyo Sekopindi nimori sihefi amoa mamam ranai sesikoate-memo. ¹² Nga asu Sekop ai Isipihü wit engoro hoafi himboriyu haya ahandi nimori sihefi amoa mamam ra weḡḡurühi hondü koamarihepuri. ¹³ Asukai hihiriyafu mahomondamboyo Sosep ai ahandi amoḡḡo mamambo ro Sosep-anahi mehua asu Isip-yafe adükari bogori ranai Sosepindi amoḡḡo mamam ra fifirimareapuri.

¹⁴ Raniyo Sosep ai ahandi afindi Sekop asu fikiminindi 75 nimorehi nindowenihü ra semindindürü Isipinambo homböhünda nindou koamarihepuri. ¹⁵ Raniyo Sekop ai ahandi nimori-babidimbo homo Isipihü niḡḡomombo sihefi amoa mamam ra ranihü muḡḡu yifisafimemo.

¹⁶ Raniyo asu ahamundi fi-nimoko ra Sekem ḡḡoafinambo sowapurindümo mahifomo hifi-kefepurimbohünda. Sapo Sekem ḡḡoafihü horombo Abraham ai Hamorindi nimori-yomondi-mayo yifi samboefembo hifi kakinambo pemimayu ranambe samboefe-purimbohünda.

¹⁷ Horombo God ai Abraham-dibo hoafi firamündi masihendi ra asu anihondü tüküfehü Israerihündi nindou Isipihü animboei ranai afindi safi tükümehindi.

¹⁸ Asukai süngunambo nindou mamam Sosepimbo fifirifikoate ai adükari bogorimbofi tüküfi haya Isip hifandimarandi. ¹⁹ Raniyo süngudidi adükari bogori-mayu ranai sihefi amoa mamambo wosihofori-randürühi aheimbo moaruwaimbo-mareandürü. Raniyo ahei nimori ra yifisafimbeyeia yahuhaya moanambühi hiniḡḡifendürimbo hütihofimarandürü. ²⁰ Rani-simboaniyo Mosesimbo hondü ai wakimarimindoa aboedi

himbomayua asu God ai ahambo hohoanimo-mayundo. Raniyo Mosesimbo ahandi afindandi worambe ḡḡimi amoamo hifandimarihori. ²¹ Asu Mosesimbo moanambühi masihehoramboyo Isip-yei adükari bogorindi nimorehi nimori ai serimindi haya ahandi nimorimbore moḡḡuimariri. ²² Raniyo Isipihündi ranai Mosesimbo ahei muḡḡuambo hohoanimo aboedi ra yamundimarihori. Asu ai ḡḡinindi nindouyu haya muḡḡu-moatükuni ai hoafiyuhü yare marandi.

²³ Moses ai 40 himbaniyu haya ahandi nendi Israer aheimbo ho hoeifendürimbo hohoanimo-mayu.

²⁴ Moses ai huane Isipihündi nindou mamam ai Israerihündambo moaruwaimbomariri. Raniyo Israerihündi-mayu ranahambo hoarehirümöndi haya Isipihündi-mayu ranahambo buburüri hifokoamariri.

²⁵ Moses ai ahandi nendambo hohoanimoyuhüya, God ai wandi warü süngu afarihendürü ra fifirimbirihindamboane mehu, nga ai moai fifirihindi. ²⁶ Ngorü sinambo asukai huane Israerihündi yimbu ranai yifiari-mayafandamboyo kikifepirimbo mehu. Raniyo hoafiyupirühi yahuya, 'Se nimboe simbori buburüri-ayafandi, nga se-ana apodoho-anafani,' mehupiri.

²⁷ Raniyu nindou ngorü, ngorü-dibo yifiari botimareandi ranai Mosesimbo ninindirü pirirühi yahundoya, 'Düdi sihambo yihoe fi bogorimbore asu nindou yiboboferambore hiniḡḡimareanina?' ²⁸ Se hamani Isipihündi hifokoamariwori nou asu wambo hifokomandowandiriyoyu?' mehuamboyo. ²⁹ Moses ai rani hoafi himboriyu haya Isip hifi hiniḡḡire haya hu Midian hifihü manüḡḡu. Ai ranihü nungumbo sünguna nindouwenihü nimori yimbu kamareapiri.

³⁰ Asu 40 himbani howane süngunambo sünambeahindi nendi ranai Mosesimbo-so nimi-wohi furikoate-reandühi Sainai wafukimi nimiwami hai imami ambere tüküme Feyo. ³¹⁻³² Moses ai rani-moatükuni ra hoeire haya hepünifi afindi hohoanimoyuhü akimi türüfoefe hoeifembo mahu. Raniyo Adükari ai hoafiyundowohü yahuya, 'Ro sihafü amoa mamam, Abraham, Aisak, Sekop ahamundi God-anahi,' mehuamboyo Moses ai hihamindariyuhü hoeifembo yihimbomayu. ³³ Adükari ai hoafiyundowohü yahuya, 'Sihafi yiri hoeari ra safurihoe fi nga, se hifi haponda animbafi ndanana wandi yangir-ane. ³⁴ Wandi Israer nindou ranaheimbo Isipihü nine moaruwai moatükuni ramarihindi ra hoeirihendi. Asu ro ahei arani ra himboriya heheamboya Isipiyeyi warambeahindi aboedambo-fendürimbo makosahi. Ranimboane haponda Moses sihambo asukai Isipinambo koandihheanina ḡḡamboya fi,' mehu.

³⁵ Moses mamam ranahamboyo weḡḡurühi Israerihündi yimbu ai hoafiyafinandowohüya, 'Düdi sihambo bogorimbo-mareanini asu hoafi himboriyohü yiboboferambo mareanina?' masafinando. Asu mamam aiyu God ai sünambeahindi nend nimiwami hai imami-ambe tüküme Feyo ahandi ḡḡinindinambo ahambo bogorimbofe asu Israerimbo aboedambomfembo koamariheri. ³⁶ Moses ai Israerihündi nindou ranaheimbo Isipihündi semündündürü mahu. Ai hepünifeimbi

moatükuni Isipihü asu Hambur sirîwara ranihü rare-andühi 40 himbani nimiwohi furikoate-reandühi maniboadei. ³⁷ Moses mamî ranaiyu Israer nindoumbo hoafiyundürühi yahuya, 'God ai ahandî hoafi hoafiyu-randeimbi ro nahurai seambeahindî ndagadürimbui' mehundüri. ³⁸ Moses mamî ranaiyu Israer-babidimbo nimiwohi furikoate-reandühi guguriyahi mamarei. Asu ahamboyu Sainai wafuambe sünambeahindî nendî ai hoafimayundo. Ai Godindî hoafi yanggiri niŋgo hohoanimo sairandeimbi ra semündü haya sihefimbo masendî.

³⁹ Nga sihefi amoa mamî ranai moai Mosesindî hoafi himboriyei. Ai ahandî hoafi sahümündi pirihi hehi asükai Isipinambo hombo hohoanimomayei. ⁴⁰ Ai Aronimbo hoafiyahündowohü sahündoya, 'Moses ai yihoefimbo Isipihündi semündümuni masüfu, nga ahambo nini-moatükunimo tükümefeyo ra ro moai fifirihundî. Ranimbo animbo se god mamî nafindandani ai yihoefimbo aboedi nafi semündimuni mbihuwamboane,' masei. ⁴¹ Raniyo nindou-mayei ranai tikai god burmakau nimori nahurai nafirühü mburühü sesi sihehindühi warinambo hüti nafiyoweimbi tikai god ranahambo hihifi-hihifimayei. ⁴² Ranimboyu God ai aheimbo daboedi hihiri-mareandüra ai hüfihamindî, amoamo, mupui ranahambo hohoanimomayei. Sapo Godindî hoafi hoafiyomo-rundeimbi-yomondi bukambe mapeniŋgo süŋgu. God yahuya, "Israer, se nimi wohi furikoate-reandühi 40 himbani manimboei

ra moai wambohünda sesi sihehindî.

⁴³ Se ser worimbombo sahümündi mahei ra wambohündambo-yopoani,

nga tikai god Morek asu

Refan ranî god sisami mupuiyo nafirühü mburühü hohoanimoyei marihündî.

Ranimbo-hündambo animbo ndühindambo koandihe-heandürani

Babiron hifinambo ŋgeimboyei,"

Amos 5:25-27

mehu.

⁴⁴ Nimi wohi furikoate-reandühi nimboeiambe worimbombo ser ra ai-babidimbo mengoro ranambe-yo God ai sihefi amoa mamimbo hoafiyu marandî. Ser raninambo worimbombo hohoanimo ra God ai Mosesimbo hoafimayu-ndowamboyo ahandî hohoanimomayü süŋguru worimbomarundî. ⁴⁵ Asükai süŋgunambo amoa mamî ranahei nimori ranai ser ra sahümündi hehi Sosua-babidimbo ŋgorü nindou-yei hifi kosemindimbo mahei. Sihefi amoa mamî ranai tükümehindamboyo God ai ahei himboarühi ŋgorü nindou ranaheimbo hemafoareandüri. Raniyo ser raninambo worimbörühü hiniŋgiri-hinda niŋgo hombo adükari bogori Defit nünŋuambe tükümefeyo. ⁴⁶ Sapo Defit, God ai ahambo hihif-hihifiyundo-randeimbi-mayu ranai didibafifihi yahuya, 'Se yini mbisafani, ro Sekopindî God sihambo aboedi wori worimbondihä,' mehundo. ⁴⁷ Nga Soromoniyu Godindî wori ra worimbomarandî. ⁴⁸ Nga God Nimoamo Hondü ranai ana

moai wori nindou worimbo-rundeimbi ranambe nimarü, sapo Godindî hoafi hoafiyu-randeimbi ai hoafimayü süŋgu. ⁴⁹ God ai hoafiyuhü yahuya, 'Sünü ana wandî nimarimbo muŋgu-moatükni hifandimbo fond-ane,

asu hifi ana wandî yitiŋari pühiyo nimarimboane.

Asu se wambohünda nini-moatükuni wori worimbomandundiyo?

Asu ro fi hefe nimari fondimbo ra hohoanimoyahai?

⁵⁰ Sapo se fifiri-ndihindî ro wandî warinamboyo muŋgu-moatükuni ra nafimarihandî,'

Aisaia 66:1-2

Adükari ra mehu," mehu.

⁵¹ Stifen ai kansirimbo hoafiyupurühi yahuya, "Sihamundi hohoanimo ana anihondümbefekoate nindou-yei nahurai tapihamiyomboane. Se-ana himboambekoate-yomondühi moai Godindî hoafi himbori-yomorundî. Ranimboane se Yifiafi Aboedindî hoafi himborikoate-ayomo sihamundi amoaomami ramefundî nou. ⁵² Sihamundi amoa ai Godindî hoafi hoafiyomorundeimbi horombo hondü maningomonda hifokofepurimbo mehomo. Ranai horombo hondü hoafiyomondühi yahomoya, 'Süŋgunambo nindou mamî Mbumundi Hohoanimo-yurandeimbi tükündüfimbui,' mehomo, nga sihamundi amoa ai hifokoamarüpurî. Asu se haponda ranahambo daboedi hihirundühi hifokoamarüwuri. ⁵³ Se Mosesindî ahinümbi hohoanimo God ai sünambeahindî nendandî süŋgu masagado ra masahümündiyosi, nga se moai süŋgurihindî," mehu.

Stifenimbo nimoeinambo hifokoamarüwuri

⁵⁴ Kansiri-memo ranai rani hoafi ra himboriyomo houmbo Stifenimbo ŋginindirurühi yahafi hitimarundî.

⁵⁵ Nga Yifiafi Aboedi ranai Stifenindî fiambe farifehüyo sünambe himbomayu hafu. Raniyo ai Godindî himboamupuimbo-randeimbi si ra hoeireandane, asu Sisas ai ahandî warihondü warani manüŋgu. ⁵⁶ Asu Stifen ai hoafiyuhü yahuya, "Himboriyomo! Ro hoeiriheanda sünü ai bureandühiyo Nindou Hondü ranai Godindî warî hondü warani manüŋgu," mehu.

⁵⁷ Ai rani hoafi ra himboriyomo houmbo, himbo tühifo warinambo kikiru papiründümo mburu puküna hoafi karihoemo houmbo pipiyomo homo Stifenimbo kikihimaründümo. ⁵⁸ Raniyo ŋgoaf-ambeahindî moanambühi sowaründümo homo hifokofimbo yahomo houmbo nimoeinambo hüfütimarurî. Nindou horombo ahambo papi-hoafimarurî ranai ahamundi warî hoandari ŋgisihari hoeari ra yimündündümo nindou mamî hoarifi ahandî ndürî Sor ahandî yirikimi kurimarundî. ⁵⁹ Stifenimbo nimoeinambo hüfütirüwurambe didibafifihi yahuya, "Adükari Sisas, se wandî yifiafi ndowandifi," mehu. ⁶⁰ Ai piyu yimindoho yimbunambo nimarümbu puküna hoafi karihoehü yahuya, "Adükari se yowanî ahamumbo moaruwai hohoanimo ndanimbohünda tiŋirifo segupuripoani," yahu mbura yifimayu.

8 Stifenimbo hifokoamarüwuri ra Sor ai aboed-ane, mehu.

Sor ai Sisasiṁbo anihondümbö-rihindeimbiṁbo moaruwaimbo mareandüri

Rani-simboani muṅguambo anihondümbö-rihindeimbi Serusaremiḥü maniboadei ranaheimbo piyei hehi moaruwaimbo marihindüra Sudia asu Samaria-yafe hifina bukürümeyei. Nga hoafi sowandümo homo-rundeimbi ai yangiri Serusaremiḥü maningomo.

² Anihondümbö-rundeimbi nindou bidifiri Godindi hohoanimo yangiri süngurundeimbi ai Stifenimbo pukünambo aranihoafiruri mburu hifi-kamaruwuri. ³ Raniyo asu Sor ai anihondümbö-rihindeimbi-yafe hohoanimo moaruwaimbo-reandüri hu worini-woriniyuhü worambeahindi nimorehi nindouwenihi kifi hüramündindüri hu karabusambe hiniṅgireandüri marandi.

Firip ai Sameria ngoafihü aboedi hoafi bokamarihendi

⁴ Anihondümbö-rihindeimbi ai muṅguambo ngoafi bukürümeyei raniḥü aboedi hoafi bokarihoemo marundi. ⁵ Raniyo asu Firip ai Sameria-yafe adükari ngoafina hanü Sisasiṁbo ai Kraisi-ani yahu wataporimbo-marandi. ⁶ Raniyo asu nindou afindi ranai ahandi hoafi himboriyehi hepünifeimbi moatükuni ramareanda hoeirihindühi ahandi hoafi wudipoaporihimborimaye. ⁷ Nindou ranahei fiambe moaruwai nendi mamarondüriyosi, nga Firip ai hemafoareandüra wurünyombo gorefoendühi nindou ranaheimbo hiniṅgimarihindüri. Asu nindou afindi yiri wari nimokoyeimbi tijiari moaruwaimbü ranai-amboani aboedimaye. ⁸ Raniyo asu nindou afindi ranai rani ngoafihü afindi hihifi-hihifi-maye.

⁹⁻¹⁰ Nga nindou mami ahandi ndüri Saimon rani ngoafihü manüṅgu. Ai himoarakora randeimbiyu, raniyo asu Samariahündi ai hepünimehindi. Saimon ai hoafiyu randühiya, "Ro adükar-anahi," yahu marandamboyei, amonṅgohoandi asu akohoandi muṅguambo ahandi hoafi wudipoaporihimborimaye. Nindou ranai hoafiyehi seiya, "Nindou ra ṅginindeimb-ani asu ṅginindi ra Godindi nahurai adükar-ane," sei marihündi. ¹¹ Asu Saimon ai afindimbo ṅgonṅoani hoafi yare maranda hepünahindühi ahandi sünguyahi marihündi. ¹² Nga Firip ai God ṅginindi hifandarandi asu Sisasi Kraisiṁbi aboedi hoafi ra wataporimbo maranda nimorehi nindouwenihi ranai Firipindi hoafi himboriyehi hundürümeyei. ¹³ Saimon amboa Godindi hoafi anihondümbö-mareanda ahambo hundürumarüra asu Firip-dibo manüṅgu. Ai hoeireandane, Firip ai hepünifeimbi moatükuni ramareanda, asu ai afindi hohoanimo-mayu.

¹⁴ Nga asu raniyomo hoafi sowandümo homo-rundeimbi Serusaremiḥü maningomo ai hoafi himboriyomondane, Samariahündi ai Godindi hoafi anihondümbö-marihindi. Raniyo Pita asu Son aheimbo sowana koamari-haupira mahanifani. ¹⁵ Ai tüküyafine anihondümbö-rihindembi-maye, ranaheimbo-hündambo Godimbo didibafi-yafineandühi safaniya,

"Sihafi Yifiafi Aboedi aheimbo dabadüri," masafani.

¹⁶ Nindou ranai Sisasiṁbi ndürinambo yangiriyei hundürümeyei. Nga awi moai rani simboni Yifiafi Aboedi ai aheiwami koso. ¹⁷ Nga asu süngunambo hoafi sowandifani hafani-rinandeimbi ai ahafandi wari aheiwami nandine mburinambo, didibafi-mefineanda, Yifiafi Aboedi ranai aheiwami makoso.

¹⁸ Saimon ai hoeireapirane hoafi sowandifani hafani-rinandeimbi ai ahafandi wari aheiwami manandineanda, Yifiafi Aboedi aheiwami makoso. Raniyu asu Saimon ai kaki semündü-haya, ahafanimbo sowana hu hoafiyupirihü yahuya, ¹⁹ "ṅginindi ra wambo amboa seneandiri, rananimbo asu ro-amboa wandi wari nindou ranaheimbi nandiheandani, Yifiafi Aboedi aheiwami mbikoso-amboane," mehu. ²⁰ Nga Pita ai simbori hoafiyuhü yahuya, "Rani-moatükuni God ai moani asendi ra, asu se nimboe kakinambo pemimbo hohoanimoayafa? Ranana se sihafi kaki rani bitapindo yifindamboayafi. ²¹ Se ṅgiri Godindi-mayo ratüpurin danambe keboawandi. Nimboe sapo sihafi hohoanimo ra Godindi himboahü aboediyopoani, nga moaruwai-ane. ²² Nga ranimboane se didiboandindo hohoanimondafühi animbo, sihafi moaruwai hohoanimo randühindo hiniṅgindowandi. Asu se Adükariṁbo didibafindafoando rananimbo ai sihafi ṅgusüfoambe moaruwai hohoanimo ra ambowi mbüsümbui. ²³ Ro firiheandi, se-ana hohoanji afindeimbanafi asu sihafi ṅgusüfoambe moaruwai rani hohoanimo ran-ane nimaririnimbo hifandaranini," mehu. ²⁴ Saimon ai simbori hoafiyuhü yahuya, "Se wambo farihefembodandambo Adükariṁbo didibafi-ndafoandani animbo, asu ranani moatükuni se hoafimayafi ra ṅgiri tükündifeyo," mehu.

²⁵ Asu Pita weimbo Son ai nini-moatükuni Adükari ai ramareandi ra ai hoafiyafinandüri mburinambo, asukai Serusareminambo hihiriyafine mahahufani. Nafinambo hahufandühi, Samaria-yafehi muṅgua ngoafi adaburo ranaheimbo Adükariṁbi hoafi ra bokamariheneandüri.

Firip ai Itiopia-hündambo aboedi hoafi bokamarihendi

²⁶ Sünambeahindi nendi mami ai Firipimbo Serusaremiḥü hoafiyuhü yahuya "Botiyafo, gebü Gasa ngoafinambo nindou ngoafi nangokoateyo nafi gadi," mehu. ²⁷ Raniyu asu Firip ai botifi yaha hanühi rani nafihü Itiopiahündi mami hoeimariri. Nindou ra Itiopia-yafe adükari bogori nimorehi Kandas ahandi kaki hifandirandeimbi bogoriyu. Nindou ranai timoefi kariwurimb-ani. Ai rotumbo-hündambo Serusareminambo mahafu. ²⁸ Asukai ahandi karisambe ngoafina hihirifi mahu. Karisambe huhü Aisaia Godindi hoafi hoafiyu randeimbi ai bukambe sürü papimarandi ra nafina hübudümara hu. ²⁹ Raniyo Yifiafi Aboedi ai Firipimbo hoafiyohü yahoya, "Akimi ṅgafi karisi-kimi nimbafi," meho.

³⁰ Raniyu Firip ai pipiyu hu, karisi fikimi-fiyuane, nindou ranai buk Aisaia sürü papimarandi ra ritimimarananda himboriyu haya düdufihü yahuya, "Hoafi se ritimi-

marandi ra awi fifirohawambo wamboyafi?" mehuamboyu. ³¹ Asu ai simbori hoafiyuhü yahuya, "Nindou wambo hoafi ranahandi nimindi fifirife hoafikoate-ayu ana, ro ngiri aboedi fifirindiheandi. Nga se mborai sihöfi, fareafo, ro-dibo karisambe nimandembo," mehundo.

³² Nindou buk hoeimareandi ranai ndare hoafiyohü yahoya,

"Ahambo sipsip hifokoefembo sowandümo ahomo nahuraiyo sowaründümo mahomo.

Sipsip wei ninendi tüpuri-hehindani, heikoate-ayo nou

nindou nda moai simbori yafambe fare hoafiyu.

³³ Ai ahambo amoani-ngeimbi moatükuni rarihindühi moai didiboa-dorihori papi-hoafirihori.

Hifi ndanihü hifokoa-marüwura ai nimorikoate yifi-mayu,

ranimboane ahandi nimori niŋgo-koateayi," meho.

Aisaia 53:7-8

³⁴ Kaki hifandira randeimbi ranai Firipimbo düdufindowohü yahuya, "Hoafindafindiri, Godindi hoafi hoafimbi ra dabui hoafimayu? Ahandi fimboyu, asu nindou ngorümboyu?" mehuamboyu. ³⁵ Raniyo asu Firip ai ahambo Aisaiani buk ranihü piyu hayambo, Sisasindi aboedi hoafi ra yamundimariri.

³⁶⁻³⁷ Ai nafisüŋgu hanifani, himoni tükümeFINEANDI. Nindou kaki hifanda randeimbi ranai hoafiyuhü yahuya, "Hoeiro, hoe apuiaro ra, nga wambo hundürüyondirimbo ra moai nini-moatükuni gure-andiri," mehu. ³⁸ Nindou ranai karis ngiŋgini-mareanda maninggo. Raniyafani hanifani himoni kosifoene Firip ai ahambo hundürumarüri. ³⁹ Hoe hiniŋgirine hena hahufandane, Adükariŋdi Yifiafi ai Firipimbo nimai serimindi maho. Nindou kaki hifanda randeimbi ranai Firipimbo moai asukai hoeiriri, nga nindou ranai ahandi nafisüŋgu hihif-hihifi-kameihi mahu. ⁴⁰ Firip ai Asdot ngoafihü tüküfi haya Sisasindi aboedi hoafi wataporimbora hüfumbo Sisaria ngoafihü tükümeFIYU.

Sor ai Sisasimbo anihondümbomari

⁹ ¹⁻² Rani-simboani Sor ai Adükariŋbo süngurihore-imbimbo hifokoako-foefendürimbo hoafi, hoafiyumarandi. Raniyu asu Godimbo sesi sihai-randeimbi bogori adükari sowahi hu, hoafiyundühi yahuya, "Damaskus ngoafihü Suda-yei rotu worambe fandihi arihündi ranaheimbo pas papinda koandihawandi. Pas ranambe hoafindafühi animboya, 'Sor ai nindowenihiyu nimorehiyo Sisasindi nafi süngurihindeimbi ranaheimbo hoeiareandüri ana, watiŋari hüputüpu-ndihendüri ndemündündüri Serusaremina ngumbui, mbisafi," mehu. ³ Raniyo asu Sor ai pas ra semündü hu Damaskus ngoafikimi tüküfiyuane, nimehünou sünambeahindi wabürüsi nahurai ahandi fihü sümafoareandi. ⁴ Sor ai hifini piyu yaŋgurimbo himboriyuwane, hoafi mami hoafiyondowohü yahoya, "Sor, Sor, nimböefi se wambo moaruwaimbo arowandiri?" mehondo. ⁵ Raniyu asu ai simbori hoafiyuhü yahuya, "Adükari, Se didiyafa?" mehuamboyu hoafi ranai sim-

bori hoafiyondowohü yahoya, "Ro Sisas-anahi, se wambo moaruwaimbo arowandiri. ⁶ Se botiyafo, hawa adükari ngoafinambo ngafi. Ranihü nindou mami ai se nini-moatükuniyo refembo ra hoafindüninimbui," mehu.

⁷ Sor-babidi nindou mahomo, ranai hoafikoate homo maninggomo. Hoafi ra himboriyomo, nga asu nindou fi ra moai hoeirüwuri. ⁸ Raniyo Sor ai botifi himboari birihoei himbomayu, nga asu moai nini-moatükuni hoeireandi. Raniyo asu nindou ai-babidimbo mahomo ranai Damaskusinambo wamburündumo mahomo. ⁹ Asu ngimi sihi ahandi himboari ranai rahurai yaŋgiri maninggo howa moai sesi sesü, hoe sümündi randi.

¹⁰ Sisasimbo süngureandeimbi nindou mami Damaskusihi manüŋgu ra, ahandi ndüri Ananias. Ai raniŋpoani moatükuni yafogoadinambo nahurai hoeireandane, Adükari ai hoafiyuhü yahuya, "Ananias," mehuamboyu. Ananias ai yahuya, "Adükari, ro-ana ndanimboahi nda," mehu. ¹¹ Adükari yahuya "Botiyafo hawa, Nafi Mbumundi aho rasüŋgu ngafi Sudasindi worambe se Tarsusiündi nindou mami hoeindiworimboyafi, ahandi ndüri Sor. Ai didibafiyuhü mbamarü.

¹² Sor ai yafogoadinambo nahurai raniŋpoanimbo moatükuni ranambe hoeireandane, nindou mami ahandi ndüri Ananias ai ahandi himboari birimbihoayuwambo yahu haya worambe kefuai nindou ranahandi wami wari manandeandi," mehu. ¹³ Nga Ananias ai simbori hoafiyuhü yahuya, "Adükari, nindou afindi ai Sorimbohünda wambo hoafimehündiri. Sihafi nindou Serusaremiündi ranaheimbo moaruwaimbo mareandüri, ranahambo. ¹⁴ Godimbo sesi sihou-rundeimbi bogori ai ahambo kamafoarüwuri, ai nindou afindi ndanihü sihafidi ndürimbo hohoanimoyeihi didibafi-yahünini arihündi ranaheimbo karabusi-fendürimbohünda," mehu. ¹⁵ Nga Adükari ai Ananiasimbo hoafiyunduhü yahuya, "Se ngafi. Nindou ra wandi ratüpuriyu-randeimb-ani. Suda-yafe ndifo, nindou adükari bogori, asu Suda, ranaheimbo sowana hombo, ai wandi ndüri fifirifembohünda kamafoarihin-ani. ¹⁶ Muŋguambo tiŋirifo wambohünda ahambo tükündifemboe ra ro ahambo nafuindaha-ndomboyahi," mehu.

¹⁷ Raniyu asu Ananias ai hu, worambe kefuai, Sorindi wami ahandi wari nande haya hoafiyundühi yahuya, "Wandafi Sor, Adükari Sisas nafini sihambo sowahi tükümeFIYU ranai wambo koamarihendira makosahane se asukai wudipoapofe himboariyo asu Yifiafi Aboedi sihafidi fiambe tüküfembohünda," mehu. ¹⁸ Raniyo asu himboarihü kini yapuri nahurai foare mapaiaro ranai nimai foarihoai pirimayo-wamboyu asu wudipoapofe himboari-mayu. Ai botifi mamaruwamboyu ahambo himoni hundürumarüri. ¹⁹ Asu süngunambo Sor ai sesi sesühiyu, ahandi fi ra ngini-marimindo. Ai Damaskusihi yahunümbi si Sisasimbo süngururü-rundeimbi-babidi manüŋgu.

Sor ai aboedi hoafi Damaskusihü hoafimayu

²⁰ Ai nimehünou Suda-yafe rotu worambe hoango waikire randühi yahuya, "Sisas ra Godindi nimir-ani," yahu marandi. ²¹ Ahandi hoafi himboriyeih, hepünahi hehi, hoafiyeih seiya, "Nindou ndanimbaiyu Serusaremihü nindou afindi Sisasindi ndürina didibafiyei arihündi, ranaheimbo moaruwaimbo-rendüri marandi? Raniyo horombo ndanihü Sisasimbo süngurihori-rihundeimbimbo watijari hüputüpuhefe semindi Godimbo sesi sihou-rundeimbi bogori sowana hombo hohoanimo-mayu ranimbeyu?" masei. ²² Sorindi hoafi nginindi ho-hombo adükari tüküme-feyo. Asu ai Sudahündi Damaskus ngoafihü aniboadei rani-babidi watapori-mayua ahei hohoanimoambe seiya ninhoafiyo anihondayo masei. Raniyo asu ai anihondumbo hamindi aheimbo nafuiyundürühi yahuya, Sisas ra Nindou God ai nindou aboedambo-fendürimbo kamafoarir-ani mehu. †

Sudahündi Sorimbo yiboaruko-marihora mafifoendi

²³ Afindi siyo-hayamboyo, Suda ai hoafi firündümo sihou hou hoafiyomondühi yahomoya, "Sihiri Sorimbo hifokoa-ndihurimboane," mehomu. ²⁴ Nga asu rani hoafi ra Sor ai himborimayu. Raniyo asu nimbi-nimbi si Suda ai ngoafi adükari nimoie giniri yipurikimi Sorimbo hifokoefimbo-hündambo sirifoaru nimarimo marundi. ²⁵ Nga nimboambo ahambo süngururü-rundeimbi ai arambe sandüwuru hou giniri nafitambe nafi masafuarüwuri hanimo.

Sor ai Serusaremihü manüngu

(Ratüpuri 4:26)

²⁶ Sor ai Serusareminambo hu Adükarimbo süngururü-rundeimbi babidifembo mehu. Nga asu ai ahambo yihimborurühi, ai-ana Sisasimbo sünguriri randeimbipooani mehomu. ²⁷ Nga asu Barnabas ai fifireapuri ai Sorimbo yihimbomemonda asu ai Sorimbo serümündü haya Godindi hoafi sowandümo homorundeimbi sowana hu ahamumbo hoafiyupurühi yahuya, Sor ai Damasakusina nafi huhü Adükarimbo hoeimarira ai ahambo hoafimayundo. Asu Damasikusihü Sor ai yihimbokoate Sisasindi hoafi bokarimarihendi, mehu. ²⁸ Raniyo asu Sor ai süngururü-rundeimbi-babidi nüngumbo Serusaremihü münguambo hoango wakireandühi yihimbokoate Sisasindi hoafi bokarihendüri marandi. ²⁹ Suda Grik hoafi fifirundeimbi ai Sor-babidi simbori hoafi, simbori hoafiyomo marundi. Raniyo ahambo hifokoefimbo-hündambo nini-süngundihuri, nini-süngundihurimemo. ³⁰ Raniyo asu süngunambo Sisasimbo anihondumbo-rundeimbi ai ra fifiru mburumbo asu ahambo sowaründümo hanimo Sisaria ngoafihü koamarihawura Tarsusinambo mahu.

³¹ Raniyo asu münguambo anihondumbo-rihindeimbi Sudia, Gariri, Sameria-yafeambe manimboei, ranai

† Suda-yafe hoafinambo nindou ra ahandi ndüri Mesaia-ani.

aboedi maniboadei. Adükarimbo ahiniyei-ane, Yifiafi Aboedi aheimbo nginimara-mindindüra asu nindou afindi Sisasimbo anihondumbo-rihündühi aboedi mambeiyahi maniboadei.

Pita ai Ainiasimbo aboedimariri

³² Pita ai müngua ngoafi hoangoanhü ngorü-simboani Godindi nendi Ridahü amarei ranaheimbo sowana ndüfosimbo mahu. ³³ Ranihü ai nindou mami ahandi ndüri Ainias hoeimariri. Ai yiri wari nimokoyu haya 8 himbaniyu worambe yanggiri mamaru. ³⁴ Pita ai ahambo hoafiyundühi yahuya, "Ainias, hapoana Sisas Krai ai sihambo aboedareanini. Botiyafo, sihafu fondi diboadiro," mehundoa nimehünou botimefiyu. ³⁵ Ridahündi nindou-yei asu Seronihündi-yei ai hoeirihora mayoa ai Adükarimbo anihondumbo-marihori.

Pita ai Tabitambo botimareandi

³⁶ Sopa ngoafihü süngureandeimbi mami ra ahandi ndüri Tabita-ane. Grik-yafe hoafinambo ana, Dokas. Nimorehi ra ahandi hohoanimo aboediyo haya ai nindou napokoate-yeimbimbo farihendüri marandi.

³⁷ Rani-simboani ai angünümboyo mbura moaruwaimayo. Raniyo ahandi yifinimoko ra hundürühi mburühumbo, nimoamo yibadiwami manandihindi. ³⁸ Rida ra Sopa ngoafikim-ane. Asu Pita ai Rida ngoafihü nimarwane, Sopahündi süngurihindeimbi ai himboriyei hehi nindou yimbu ahambo sowana koamarihhipira mahafani. Asu ai ahambo hoafiyafinandowohü safaniya, "Mborai, nimai ro-babidi ngefombo," masafinando-amboyo.

³⁹ Pita ai botifi haya, ai-babidimbo homo tüküyafu hou ahambo nimoamo yibadinambo sowaründümo mahafomo. Asu ranihü nimorehi kaisahoabedi ai hei, Pitandikimi niboadeimbo Dokasimbo hohoanimoyeih araniyeih seiya, "Hoandari hoeari asu bidifiri hoeari ro gudarihundi nda Dokas yanggiri nüngombo nafimarand-ane," sei hehi ahambo nafuimaye. ⁴⁰ Asu Pita ai münguambo nindou hihaimafoa-reandüra weindani maheiya, yiri yimbu pusire nimarumbo, Godimbo didibaffi mbura asu hihirifihü yahuya, "Tabita, se botiyafo," mehundo. Raniyo asu nimorehi ranai himboari birihoi, Pitambo hoeirera mayowa, asu botife mamaro. ⁴¹ Raniyu asu Pita ai wambuamündi nüngumbo anihondumbo-rihindeimbi asu nimorehi kaisahoabedimbo hoafimayua kamefoehinda ai Dokas nafuimendüri. ⁴² Pita ai Dokasimbo yifihündi botimareandi hoafi ra Sopa ngoafi müngu ho menjorowa, nindou afindi ranai himboriyei hehi, Adükarimbo anihondumbo-marihori. ⁴³ Raniyo Pita ai Sopahü afindi si manüngu. Nindou mami burmakau hoeari nafira randeimbi Saimon ra-dibo manüngu.

Pita ai Korniriusimbo Godindi hoafi hoafimeindo

10 Suda-yafe ndifo nindou mami adükari ngoaf Sisariahü manüngu, ahandi ndüri Kornirius. Ai Romi-yafe ami ranambe 100 ami Itari sei arihündi ra

hifandapuri randeimb-ani. ² Ai Godimbo hohoanimo pariri randeimbiyu haya asu ahandi fikiminindi babidi Godimbo ahiniyei rihundeimb-anei. Asu Suda ai napo mbonimbo-marihumundia ahandimayo kaki adukari sagaduri randuhi asu Godimbo munguambo si didibafifi marandi. ³ Nimbambe safi yafogoadinambo nahurai hoeireandane, Godindi nendi mami ahambo sowahi kusū hoafiyundūhi yahuya "Kornirius," mehu. ⁴ Asu Kornirius ai ahambo yihimboyuhū himboa parirūhū hoafiyundūhū yahuya, "Adukari, se ninimboeafa?" mehuambo. Asu Godindi nendi ai simbori yahuya, "God ai sihafī didibafiyāfo marandi ra himboriyumboani. Asu ai hoeireandi se nindou afindi napo mbonimbo rihumundeimbimbo farihawanduri marandi ranahambohūnda God ai sihambo hohoanimo-yumboani. ⁵ Haponda se nindou bidifiri Sopa-nambo koandihawapurī nindou ahandi nduri Saimonimboyu Pitamboyu randeimbi-mayu ranahambo fi-himūndi sinimbohūnda. ⁶ Ai nduri mboafō Saimon burmakau hoeari nafira randeimbi-dibo manūngu. Ahandi wori ra siriwara hoekimi mafondaro," mehu. ⁷ Godindi nendi Korniriusimbo hoafimeindo ra huane asu Kornirius ai ahandi ratūpuriyafani rinandeimbi asu ami mamiyu ranahamumbo mborai mehupuri. Ami ra Godimbo hohoanimo pariri randeimbiyu haya asu Korniriusimbo fariherū randeimbiyu. ⁸ Asu Kornirius ai mungu-moatūkuni tūkūmefeyo ranahambo ndore wataporimbo-rapuri mbura Sopianambo koamarihepu-ra mahomo.

Pita ai ranipoanimbo moatūkuni hoeimareandi

⁹ Ngorū sina ai homo Sopa ngoafi tebūnani tūkūyafundane, hūfūnimbo Pita ai Godimbo didibafi-fembohūnda wori bogimondiwami mahafu. ¹⁰ Raniyo asu Pita ai wembomboyuhū sesi sesimbo hohoanimomayu. Nga awi sesi didiboadombarihi nou ranipoanimbo moatūkuni yafogoadinambo nahurai Pitambo tūkūmefeyo hoeimareandi. ¹¹ Ai hoeireandane, sūnū sūbūdihoehiyo, asu nini-moatūkunimbai hoeari adukari yimbuyimbu himborūmbi nahurai hifinambomare koso. ¹² Mungua mamikarambo yimbuyimbu tinjarūmbi ninihondi asu wako, amoasiri ai hifisūngu hahabodei, asu ndu ai nimoamo botirihēhi arihūndi ranambe ninoumayo. ¹³ Asu yafambe mami Pitambo hoafiyohū yahoya, "Pita, se botiyafo, ninihondi hifokoaro, mando, sowasifi," meho. ¹⁴ Pita ai simbori hoafiyundowohū yahuya, "Adukari, ro sesi Sudambo ai moaruwai-ane sei arihūndi ra ngiri dagadihi," mehu. ¹⁵ Asu yafambe ranai asūkaiyo yimbumbo hoafiyohū yahoya, "Nini-moatūkuniyo God 'aboed-ane' mehu ra, se ngiri 'moaruwai-ane' mbisafi," meho. ¹⁶ Yafambe ra ngimimbo yare hoafimendowa, asu rani-moatūkuni ra nimehūnou sūnambe asūkai hihirife mahafo. ¹⁷ Asu Pita ai ranipoanimbo moatūkuni ahandi nimindi ranahambo hohoanimo-yuane, nindou Kornirius koamarihepuri ranai sinimo tūkūyafu hou asu Saimonindi wori ranahambo dūduyafu hou homo, ahandi giniri yipurikimi maningomo. ¹⁸ Asu ai mingiyomo dū-

duyafundūhi yahomoya, "Saimonimboyu Pitamboyu randeimbi ranai nūnguwai waniyo?" mehomo. ¹⁹ Pita ai yafogoadinambo nahurai hoeimareandi ranahambo hohoanimo-yuhū nūnguwane, Yifiafi Aboedi ai hoafiyohū yahoya, "Se himboriyafi. Nindou ngimi ai sihambo kokoarunini. ²⁰ Se botiyafo hawa, hanifi hifini yibadinambo asu se ngiri ai-babidi ngafihū afindi hohoanimondafi. Nga ranana ro koamariheheapura masinimo-ane," meho.

²¹ Pita ai ranahamumbo sowana hanū hoafiyupurūhi yahuya, "Se wamboemo kokomarūndiri, nga ro-ana nda. Nimboemo se masinimo-a?" mehuamboemo. ²² Asu ai hoafiyomondūhi yahomoya, "Godindi sūnambeahindi nendi ami bogori Korniriusimbo hoafimeindo ai koamarihemuna masinefi sihambo hoafiyowani se ahandi worina hifombohūnda. Ai mbumund-ani asu Godimbo ahiniyuhū ndore hohoanimo-yumb-ani. Mungua Suda ai 'Aboedi hohoanimo-yumb-ani' sei marihūndi. Godindi sūnambeahindi nendi ai ahambo hoafiyundowohū yahuya 'Se Pitandi hoafi himborimbohūnda ahambo hoafindafi koaboadi-wandūhi animboya, "Wandi worina didifi," mbisafi,' mehu." ²³ Pita ai ahamumbo hoafiyupurūhi yahuya "Se sinimo mami nimbū ro-dibo apoefo," mehuamboyo. Apomo mburu asu siambe ai botifi napoamūndi haya mahomonda asu Sopahūndi Sisasimbo sūngururū-rundeimbi bidifiri ai Pita-babidi mahomo.

Pita ai Korniriusindi worina mahu

²⁴ Ngorū sihi ai homo Sisariahū tūkūmefundi. Asu Kornirius ai ranihū ahamumbo hifandapuri mamaru. Ai ahandi mamsiri, asu ngunindi ranaheimbo hoafimayundūra ahandi worambe Pitandi hoafi himborimbohūnda guguriyahi mamarei. ²⁵ Pita ai hu worambe kefuai Korniriusindi himboahū tūkūfiyuane Kornirius ai ahambo adukar-ani yahu haya ahandi yirikimi piyu mamaru. ²⁶ Nga asu Pita ai ahambo hoafiyundowohū yahuya, "Se botiyafo. Ro-amboa nindou se nahurai-anahi," mehu. ²⁷ Pita ai Kornirius-dibo wataporiyu hu kefuai, asu nindou afindi fanda menjoro ra hoeimareandi.

²⁸ Asu Pita ai yare hoafiyundurūhi yahuya, "Se sihehoari fifirihindi ro yihoe fi ndifo-babidi nimaripoani asu ahei worambe kefoefepoani sei arihūndi. Nga God ai wambo nafuimayu, ro ngiri nindou mami moaruwai-ani mbisahi. ²⁹ Ranimboanahi asu ro moai simbori hoafi kikihiriheandi wambo ndanihū sinimbo hoafimemo ra. Asu haponda siheimbo dūduweheandi, nimboyei se wambo sinimbo hoafimayeia?" mahuamboyo.

³⁰ Asu Kornirius ai hoafiyuhū yahuya, "Ranihūndi ro wandi worambe nimbambe safi Godimbo didibafi-yahēandane, asu nimehūnou sūnambeahindi nendi mami ai wandi himboarūhi himboarambe forihoeimbi hoeari gūde haya manūngu. ³¹ Asu ai hoafiyuhū yahuya, 'Kornirius, God ai se didibafiyāfo marandi ra himbori-yumboani. Asu se napo mbonimbo-rihūmūndi-mbimbo kaki napo sabaduri arandi ra fifireamboani.

³² Ranimboane asu se sihafî nindou bidifiri koandihawapura Sopa-nambo ngomo Saimon Pitambo hoafindimondowa mbüsüfuwamboane. Saimon ai ahandî ndürimboafu Saimon-dibo-ani anüngu. Ngorü Saimon ai burmakau hoeari nafira randeimb-ani. Ahandî wori ra siriwara hoekim-ane afondaro,' mehu. ³³ Ranimboyu asu sihambo sowana nindou bidifiri nimehünou koamarihehepurî. Asu se aboedi hamindiyo ndanihü masifomo. Asu haponda muḅguambo ro sühifi ndanihü Godindî himboarühi aniboadefi. Muḅguambo hoafi Adükari ai sihambo hoafimayu ra se hoafiyowani ro himborimbo asefi," mehu.

Pita ai Korniriusindî worambe hoafi bokamarihendi

³⁴ Asu Pita ai hoafiyuhü yahuya, "Haponda ro wudîpoaporithe fifirîhea-mboanahi nindou muḅgua Godindî himboahü sisimogodi yanggir-ane. ³⁵ God ai muḅguambo nindou ahambo ahiniyeihî ahandî ho-animo süngurihinda ranaheimbo hohoani-moyundüri arandi. ³⁶ God ai Israer yihoefimbo aboedi hoafi koamarihendi ra se fifirihindi. Hoafi ra rahurai-ane, 'Sisas Krai ai muḅguambo nindou ahei Adükari-ani asu ai sihefimbo God-babidimbo mamühi-mareamuni.' ³⁷ Horombo Sudia-yafeambe muḅguambo nini-moatükuniyo tüküme feyo ra se fifirihimboane. Horombo Son ai Garirihü boatei nindou hundürimbo hoafimayu. ³⁸ Se Sisas Nasaretihöndî ra fifirihori God ai Yifiafi Aboedi nginindî kameihî masagado. Ai hoahangu wakireandühi nindou farihendürühi muḅgua Satanindî nginindî hoarehi manimboei ranaheimbo aboedambo-mareandüri sapo God ai-dibo nüngumbo wambo. ³⁹ Suda-yafe hifambe asu Serusaremihü muḅgu-moatükuni ramareandi ra hoerihu hohu anihond-ane sefi arihundi. Nga Suda ai ahambo Serusaremihü nimi keimbi karihendeimbifihî parüwuri hou hifokoamarüwuri. ⁴⁰ Nga ngimi siyo haya God ai ahambo botimarira nindou himboahü weindahî tüküme feyu. ⁴¹ Nindou muḅgua moai ahambo hoerihori, nga wani. Nga yihoefimbo horombo God ranahambo hoeife hefe hoafimbohündambo kafaore hiniḅgi-mareamuni ro yanggiri hoeimarihuri. God ahambo yifihündî botimariri asu ro ai-babidi sesi sahusifi, hoe simindefi marihundi. ⁴² Asu ai yihoefimbo hoafiyuhü yahuya, 'Nindou muḅguambo se aboedi hoafi bokarindihomo-ndühi anihondümbo hoafindomondühi animboya, "God ai ahambo nindou yanggiri niboadeimbi asu yifiyaimbi aheimbo refe yibobofembohünda kamafoarir-ani," mbisimo,' mehu. ⁴³ Horombo muḅgua Godindî hoafi hoafiyomo-rundeimbi ahamböhündambo yaru hoafiyomondühi yahomoya, 'Muḅgua ahambo anihondümbo-ndihorani ahandî nginindina ranaheimbo God ai ahei moaruwai ho-animo ra gogorindihe-ndürimbui,' mehomo," Pita ramehu.

God ai ahandî Yifiafi Aboedi Suda-yafe ndifoambo koamarihenda masahümündi

⁴⁴ Pita ai hoafiyuambe Yifiafi Aboedi ai nindou muḅguambo hoafi himborimaye ranaheimwami makoso. ⁴⁵ Sudahündî anihondümbo-rundeimbi Pitababidi masifomo ai hepünafu hou yahomoya, "God ai ahandî Yifiafi Aboedi Suda sihefi ndifoambo amboani masagadüri," mehomo. ⁴⁶ Suda-yafe ndifo ai ranipoanimbo ranipoanimbo hoafina wataporiyehü 'God ai aboed-ani' masei ra himborimemo. ⁴⁷ Asu Pita ai hoafiyuhü yahuya, "Aheimbo himoni hundürümbo nindou didai yowani mambüsindüra. Ai Yifiafi Aboedi masahümündi sihiri masahumindefi nahurai-ane," mehu. ⁴⁸ Asu ai aheimbo hoafiyundürühi yahuya, "Sisasingi ndürinambo siheimbo hundürü-ndürimboemo," mehu. Asu ai Pitambo hoafiyahündowohü seiya, "Se ro-babidi yahunümbimbo nimbafi," masei.

Pita ai Serusaremihü anihondümbo-rundeimbi ahamumbo rani-moatükuni tüküme feyo ranimbo wataporimbo-marandi

11 Kraiindî hoafi sowandümo homo-rundeimbi asu anihondümbo-rundeimbi Suda-yafe hifambe aningomo ai himboriyomondane Suda-yafe ndifo ai-amboa Godindî hoafi ra masahümündi. ²⁻³ Raniyo asu Pita ai Serusaremîna hafuane anihondümbo-rundeimbi nindou fihoeari karu tirihundeimbi ai ahambo nginindî hoafiyomondowohü yahomoya, "Se-ana nindou fihoeari kefe tirihefekoate-yomondi worambe apafi asu ai-babidi sesi masowasifi," mehomo. ⁴ Raniyo asu Pita ai piyu haya muḅgu-moatükuni tüküme feyo ra ndore wataporimbo-marandi. ⁵ "Sapo ro adükari ngoafi Sopahü nimboambo Godimbo didibafi-yaheandühi nimboahani ranipoanimbo moatükuni yafogoadinambo nahurai wambo sowahi tüküme feyoa hoeimarihendi. Raniyo hoeari adükari nahurai ninimbai yimbuyimbu himborani kikihamindi haya asu wambo sowana sünambeahindi afurimare koso. ⁶ Ro wagabe ragu himboyahaniyo nimambeahindi ninihondi, yimbuyimbu tinjümbi, amoasiri asu ndu ra hoeimarihendi. ⁷ Asu ro himboriyaha yafambe mami wambo hoafiyondürühi yahoya, 'Pita, se botiyafo, ninihondi hifokoaro mando sowasifi,' meho. ⁸ Nga ro hoafiyahühi sahiya, 'Adükari, wani. Suda ro sesi moaruwai-ane sefi arihundi ra moai sahasi rihandi,' masahando. ⁹ Nga yafambe ranai sünambeahindi asukai wambo hoafiyondürühi yahoya, 'Nini-moatükuni God nafimarandi ranana aboed-ane, nga se ngiri moaruwai-ane mbisafi,' meho. ¹⁰ Rani-moatükuni ra refe hayambo-yowaniyo asu muḅgua ninoumayo ra sünambe asukaiyo hümaramindo hafo. ¹¹ Asu rani simboani hamindi nindou ngimi ai sinimo wori ro nimboahembi rasowahi tüküme fundi. Nindou mami Sisariahündî ai wambo fihemindiri hifombohündamboemo koamarihapura masinimo. ¹² Yifiafi

Aboedi ai wambo hoafiyohü yahoya, 'Se yihimbokoate ai-babidi ngafi,' meho. Raniyo anihondumbo-rundeimbi 6 aniŋgomo ndanamboa ro-babidi mahomo. Asu ro hefi Korniriusindi worambe mafariyahundi. ¹³ Asu ai hoafiyumunühi yahuya sünambeahindi nendi mam wandi worambe farifi manüŋguwa hoeimarihini. Ai yahuya, 'Nindou bidifiri Sopa-nambo koandihawapuri nduri Saimonimboyu Pitamboyu-randeimbi ranahambo hoafiyowani sifombohunda. ¹⁴ Ai sihambo hoafindüninimbui asu hoafi raninambo God ai se sihafikiiminindi-babidi aboedambo ndeandürimbui,' mehu.

¹⁵ Ro peya hehea wataporimbo-rihandambe Yifiafi Aboedi aheiwami makoso, weaŋgurühi sihefiwami makoso nou. ¹⁶ Ro Adükarindi hoafi asukai hohoanimomomayahi. Horombo ai yahuya, 'Son hoenamambo hundura-maranduri, nga Yifiafi Aboedi ai kosowohü ranambo se hunduri-ndeimboyei,' mehu. ¹⁷ Horombo sihiri Adükarisi Sisas Kraisi anihondumbo-marihura God ai Yifiafi Aboedi moani masemuni, nga haponda Yifiafi ra Suda-yafe ndifoambo amboani moani masagaduri. Nga ro nüŋgunahurai nindou-yahi animbo Godindi nafi kikindihe gündiheandani hundurikoate-mandeia?' mehu.

¹⁸ Asu Sudahündi ai hoafi ra himboriyomo hou moai simbori ahambo asukai hoafiyomo, nga Godimbo adükar-ani yahomo hoafiyomondühi yahomoya, "God ai sihefi ndifoambo amboa mafarihendura ahei hohoanimomoarwai hiniŋgindihi hehi asu yaŋgiri koadürumbo nimboeimboyei," mehomomo.

Aboedi hoafi Andiokihü tükümeŋfeyo

¹⁹ Horombo Stifenimbo hifokoarihori hehimboyowani Sisasiimbo anihondumbo-rihindeimbi ranaheimbo moaruwaimbo marihindura bukürümehindi. Ai hei Finisia hifihü, Saiprus hifihü, Andiok ngoaŋhü tüküyahi hehi aboedi hoafi Sudambo yaŋgiri hoafimehünduri.

²⁰ Nga anihondumbo-rundeimbi bidifiri Saiprusihündi, Sairinihündi ai Andiokinambo homo Grikimbo amboani Sisas Adükar-ani yahomo hou aboedi hoafi ra hoafimemo. ²¹ Asu Adükarindi nginindi ai-babidi maningowa nindou afindi ai Ahambo anihondumbo-rihindeimbi süŋgumarihori.

²² Sisasiimbo anihondumbo-rihindeimbi Serusaremihü hoafi ranahambo himboriyei hehi Barnabas koamarihora Andiokina mahu. ²³ Barnabas ai hu tüküfi God ai nindou aboedi-aboedi-mareanduri ra hoeire haya hihif-hihifiyuhü ahei ngusüfoambe nginamündi-ndürühi yahuya, "Nimbi-nimbi si se Adükarimbo aboedi süŋgundihori," mehu. ²⁴ Barnabas ai nindou aboed-ani, nga Yifiafi Aboedeimbiyu haya asu afindi hamindi anihondumbo-reandeimb-ani. Asu nindou afindi ai Sisasiimbo anihondumbo-rihindeimbi babidimbo mamambe-mehindi.

²⁵ Raniyu asu Barnabas ai Sorimbo kokombo Tarsus ngoaŋfina mahu. ²⁶ Ahambo hoeiriri mbura serimündü Andiokina mahafani. Mami himbanio haya nindou yimbu ranai Sisasiimbo anihondumbo-rihindeimbi

babidimbo fandihimbo afindi yamundi-marineanduri. Asu Andiokihü weaŋgurühididi Sisasiimbo anihondumbo-rihindeimbi ranaheimbo Kristen anei masahünduri.

²⁷ Rani-simboani Godindi hoafi hoafiyomo-rundeimbi bidifiri ai Serusarem hiniŋgiru hou Andiokina makosimo. ²⁸ Nindou mam aihündi Agabus-ani. Yifiafi Aboedi ai ahambo hoafimendoa ai botifi hoafiyundürühi yahuya, "Süŋgunambo muŋgu hifi ndanihü wembo adükari tükündifemboe," mehu. Ai yare hoafimayu, nga süŋgunambo Krodius ai Romi-yafe adükari bogori nüŋguambe wembo ra tükümeŋfeyo. ²⁹ Raniyu asu süŋgurihindeimbi ai Sudahündi wandafi mam farihembo-hündambo kaki koarihewembo hoafi fimarihümüdi. Mamami ai aheimbo kaki saimbo sei hehi hohoanimoyeihü kaki bidifiri yiboborih masihhinduri. ³⁰ Ai Barnabas asu Sor koamari-hehipira kaki ra sowandifani hena Serusaremna hahufani hifandirundembimbo masabinapuri.

Herot ai Sems hifokoarirü mbura Pitambo karabusimariri

12 Rani-simboani bogori adükari Herot ai Kraisi nendi bidifirambo moaruwaimbo-mareanduri.

² Ai hoafimeyuwa Sems Sonindi amonngo pisao yihimindinambo hifokoamarüwuru. ³ Herot ai hoeireanda Suda ai ranahambo aboed-ane maseiamboyu Pitambo kameih karabusimariri. Suda ai bret yisikoatesesesi-maye rasimboa Herot ai ramareandi. ⁴ Ai Pitambo serümündü karabus worambe hiniŋgimarira, yimbuyimbu bidifirambe yimbuyimbu ami ai hifandimariri. Herot ai yare hohoanimoyuhüya, "Awi Suda ai bret yisikoate-sesesindei mbundühumbo animbo ro Pitambo weindahi papi-hoafindühüni-mboeahi," mehu. ⁵ Asu Pita ai karabus worambe mamaru, nga anihondumbo-rihindeimbi ai ahambohunda Godimbo didibafiyei marihündi.

Pita karabus wori hiniŋgimareandi

⁶ Ndan nimbinambo sümbu noufe Herot ai Pitambo papi-hoafimbo yahumboyu sen yimbunambo huputüpurundümo ami yimbu-yafandi mbusümo sihawura mapu. Asu hifandiru-rundeimbi ai karabus wori yipurikimi hifandimarundi. ⁷⁻⁸ Nimehünou Adükarindi sünambeahündi nendi ai manüŋguambo asu worambe si pimayoa Pitambo ngirisafini sindira botimefiwa hoafiyuhü yahuya, "Nimai botiyaf!" mehuambo asu sen ai Pitandi warihündi fufurimarhoayo. Sünambeahindi nendi ai Pitambo hoafiyuhü yahuya, "Hoeari yihuruyafi mbura su güdo," mehuambo Pita ai rasüŋgu-mareandi. Asu sünambeahindi nendi ai yahuya, "Sihafi hoandari hoeari güdo mbura wandi süŋgu sinifi," mehu. ⁹ Raniyu asu Pita ai ahandi süŋgu karabus wori safambeahindi tükümeŋfiyu. Nga Pita ai sünambeahindi nendi ramariri ra moai weindahane yahu, nga yafogoadi-nambombai yahuhayamboyu. ¹⁰ Yibobo ai hafani yimbu hifandi-rinandeimbi ngasündine hena

karabus ain yipuri ra-sowahi tükümeFINEANDI. Yipuri ra ahafanimbo moani timarihoayo-wamboyafani weindani tüküyafine hena adükari nafi süngu hafani asu nimehünou sünambeahindi nendi ai ahambo hiniŋgimariri.

¹¹ Pita ai wudipoapore fifire hohoanimoyuhü yahuya, "Haponda ro anihondumbo fifirihe-amboanahi Adükari ai ahandi nendi koamariheira kusü mafarihendira Herot ai ngiri wambo moaruwaimbo-ndeandiri. Suda ai wambo moaruwaimbo-fendirimbo mehomo, nga ngiri randundiri," mehu. ¹² Raniyu asu ai Maria, Sonimboyu Makimboyu-randeimbi hondandi worina mahu. Nindou afindi ai ranihü Godimbo didibafi-fembo-hündambo gugurimehindi. ¹³⁻¹⁴ Raniyu asu Pita ai hu yipurühi pirako-pirako-marandamboyo nimorehi ratūpurio-randeimbi ahandi ndüri Roda ai yipuri sübüduhefembo ho Pitandi yasimondi himboriyo haya hihifi-hihifimayo. Raniyo asu yipuri moai sübüdhendi, nga hihirife wori safana pipiyo ho hoafiyondürühi yahoya, "Pita yipuri nafitambehü anüŋgu," mehoamboyo. ¹⁵ Asu ai ahambo hoafiyehi seiya, "Se ra hihindi-hihindi-yafühiyafi!" masei. Nga asu ai yahoya, "Tikaipoani, nga anihondumbo asahi," yahoeniŋgo asükaiyo hoafimayo. Asu ai hoafiyehi seiya, "Awi sünambeahindi nendi Pitambo hifandirüri-randeimbi-mbai ranana?" masei.

¹⁶ Asu Pita ai asükaiyu pirako-pirako-marandamboyo ai yipuri sübüdi-hehindhünda hoeirihori hehi hepünimehindi. ¹⁷ Pita ai aheimbo warinambo afoai yahu haya Adükari ai ahambo karabus worambeahindi serümündü moanambühi tükümeFIYU hoafi ra waporimayu. Ai yahuya, "Sems asu wandafi mami ranahamumbo hoafindahüpuri," mehu. Asu ai Pita ranihü hiniŋgiriri haya ngorü goanini mahu.

¹⁸ Asu raniyo ngorü siambeahi Pita ai nimarikoate-mayuwa, ami ai hepünafundühi afindi hohoanimoyomondühi yahomoya, "Pita nüŋgufiyuwa?" mehomo. ¹⁹ Herot ai Pitambo karabus wori muŋgu kokofefimbo hoafimepuramboemo ramarundi, nga asu moai hoeirüwurü. Raniyo asu karabus hifandi-rundeimbimbo Pita ai aboedambomefiyu ranimbo düdumareapuri, nga ai moai didiboadoru hoafiyomo. Raniyo asu ahamumbo hifokoe-fe-purimbo hoafimayu. Sünguna ai Sudia hifi hiniŋgire haya hanü Sisaria ngafihü mamaru.

Herot ai yifimayu

²⁰ Herot ai Tairihündi asu Saidonihündi ranaheimbo nginindi-marandüri. Raniyei asu ai fandihi hehi nindou bidifiri ahambo sowana koamarihehipura mahomo. Weaŋgurühi ai Brastus, bogori adükarindi ratūpurio-randeimbi-mayu, ranahambo yahomoya, "Farihawamuni," mehomo-ndamboyo. "Fandihehea-purimboya," mehu. Ai Herot soana homo hoafiyomondühi yahomoya, "Sihiri aboedi-aboedi-ndahumboane," mehomo. Nimboe hifi ra Herot ai hifandimarandi ranihü Tair asu Saidon ai ahei sesi sahümündi rihündühi wambo. ²¹ Raniyo Herot ai mami sihi ware haya, ahandi adükari

bogori hoeari yihuru-ramündü haya, ahandi adükari bogori nimari fondiwami nimarumbo nindou afindi ranaheimbo wataporimbo-marandüri. ²² Asu nindou ranai puküna hoafi karihehindühi seiya, "Ndanana god mamindi yafambe-ane! Nga nindou-yomondi yafambeyoan!" masei. ²³ Asu Herot ai ahei hoafi ranimbo moai ambe yahu asu ai moai Godimbo adükari-ani yahu. Ranimboyo sünambeahindi nendi hari-memondowa nüŋgari ahandi safi ra sahüsi wakirihimarihünda yifimayu.

²⁴ Nga asu Adükarindi hoafi ai nginindi tüküfe haya muŋguambo ngorafo mahu. ²⁵ Asu Barnabas, Sor ai ratūpuri Serusaremihü moendirine hena hihireafine Andiok ngoafina mahafani. Ai Son Mak sowarindifani hena ai-babidimbo mahomo.

Barnabas Sorimbo Godindi ratūpurimbo koamarihaupira mahafani

13 Sisasimbo anihondumbo-rihindeimbi Andiokihü aniboadei ranahei mbusümo Godindi hoafi hoafiyomo-rundeimbi asu yamundu-rundeimbi maningomo. Ahamundi ndüri ra Barnabas, Simion, ahambo fi nimbandi sei marihündi, Rusius Sairinihündi, Manayen, ai Herot bogorindi ngunindiyu asu Sor. ² Ai Godimbo hohoanimoyehi sesi wehiyeiane, asu Yifiafi Aboedi ai hoafiyohü yahoya, "Ro Barnabas weimbo Sor wandi ratūpuri ratūpurimbo dibonimehapir-ane, nga se ahafanimbo rani ratūpurimbo kaboadihi hiniŋgindihipiri," meho. ³ Ranimboemo ai sesi wehiyomondühi ahamundi wari ahafandiwami nandu houmbo koamarihaupira mahafani.

Barnabas asu Sor Saipirasihü Godindi hoafi hoafimefani

⁴ Yifiafi Aboedi ai Barnabas, Sor ahafanimbo koamarihaupira Serusia ngoafina mahanihani. Ranihü ai sipambe fareFINEANDA sip ai Saiprus airaninambo sepirimindi mahu. ⁵ Ai Saramis ngoafihü tüküyafine hena Suda-yei rotu worambe Godindi hoafi waporimbo-marinandi. Son Mak ai-babidimbo manüŋgu ahafanimbo farihefepirimbohünda.

⁶ Ai Saiprus airan ngasündine Pafosihü tükümeFINEANDI. Ranihü tibagire randeimbi mami hoeimarineri, ahandi ndüri Barsisas. Ai Sudahündiyu asu tikarehaya hoafiyuhüya, "Ro Godindi hoafi hoafiya rihandeimb-anahi," mehu. ⁷ Ai gafman bogori Sergus Paurus-dibo mamaru. Sergus Paurus ana aboedi hohoanimoyu kükühifoare fifireandeimb-ani. Ai Godindi hoafi himborimbo yifiriyuhü asu Barnabas Sorimbo mborai mehupiri. ⁸ Nga asu tibagire randeimbi Erimas ai gafman bogori ranahambo Sisasindi hoafi anihondumbofembo ra yowani yahundombo Sor weimbo Banabasimbo hifinambo-mareapiri. (Tibagire randeimbi Barsisas ndüri ra Grik hoafinambo Erimas-ane masei.) ⁹⁻¹⁰ Nga Sor, Grik hoafina ahandi ndüri Por. Yifiafi Aboedindi ratūpuri woribori kidaboari-mayu ranai Erimasimbo himboa parirühi yahuya, "Se-ana Sa-

tanîndi nimor-anafi asu se-ana aboedi hohoanimo ranahandî hürütimb-anafi. Muñguambo tikai hoafi, moaruwai hohoanimo sihafî ngusüfoambe amaro ranana afîndî hamînd-ane. Se-ana muñguambo Adükariîndî aboedi nafi moaruwaimboro randüh-anafi. Awi se rani hohoamimo ra hiniñgîfembo moei safim-boyafa? ¹¹ Asu se himborîndafi! Hapondani Adükari ai sihambo himboari sündianinani se tütümondamboyafi. Haponda se ngîri hüfîhamîndî hoeindowandî, nga akîdou gedühi safî nimandimboyafi," mehundo. Raniyo asu nîmehünou mburiñgai peyowohüyo Erimasimbo nimbi mamaro. Raniyo asu ahambo watiñarihü kikihimündî hefembo nafi nafuimbohünda nafi kokomarandî. ¹² Gafman bogori ai ra hoeire haya anihondümbomareandî. Asu ai Adükariimbo yamundife hoafi hoafimefani ra himboriyu haya hepünimefiyu.

Barnabas Sor ai Andiok ngoafihü Pisidia-yafeambe Adükariîndî hoafi hoafimefani

¹³ Por asu nindou bidîfiri ai-babidi Pafos ngoafi ngasündundaniyo sip ai sepurimîndî haya Perga ngoafinambo Pamfiriya-yafeambe maho. Nga Son Mak ai hiniñgiereapuri haya hihirifi Serusareminambo mahu. ¹⁴ Ai Perga ngasündine hena, hafani Andiokihü Pisidia-yafeambe tükümeñineandî. Raniyo asu moani ngoafimbo nimarimbo si rasimboani ai Suda-yafe rotu worambe kefoene mamarifani. ¹⁵ Mosesîndî ahnûmbi hoafi asu Godîndî hoafi hoafiyomo-rundeimbi-yomondî hoafi ra bokarihoemo mburumbo asu hifandî-rundeimbi ai hoafiyomondühi yahomoya, "Wandafi weimbo, se nindou-yei ngusüfoambe ngineminimbo hoafi hohoanimo-ndafandühi ana, hoafîndafani," mehomo. ¹⁶ Por ai botifi nungumbo wari pakarifoareandühi hoafiyuhü yahuya, "Wandaf, Israerihündî asu nindou amuri Godimbo ahinirihori rihündeimbi se himborîndei. ¹⁷ Israer-yafe God ai sihefi amoa kamafoareandür-ane. Ai Isipihü fehefehündiyahi niboadeiane, God ai ngorü süngumareanda nindou afîndî momorimaye. Süngunambo ahandî adükari nginîndinambo ai semündündürî Isip hiniñgirihi hehi mahei. ¹⁸ Nimi wohi furikoate-reandühi niboadeimbo 40 himbani Godîndî hoafimbo moei masei, nga asu God ai aheimbo fehefendürimbohünda tiñirifomayu. ¹⁹ Kenan-yafe hifihü 7 siri God ai aheimbo yihirirearühi hifi ra Israer aheimbo masagadürî horombo hoafimayu süngu. Horombo Israer ai Isip sowana hei nîmareimbo asu süngunambo Kenaninambo mahei ra 450 himbaniyo. ²⁰ Süngunambo God ai Israerimbo hifandiyo-ndürimbohünda yiboboru rundeimbi nindou kamafoareapura ai hifandirundürî homomboyoy süngunambo Samuer Godîndî hoafi hoafiyu-randeimbi ai tüküfi ahamundî fondi kasimaramündu.

²¹ Rani-simboani Israer ai adükari bogori semîndimbo hoafimehündowamboyu asu God ai Sor, Kisîndî nimori, ahei adükari bogori kamafoariri. Ai-ana Bensaminîndî sirambeahînd-ani. Raniyo ai adükari bogorimbo

40 himbani mamaru. ²² Nga God ai ahambo raguanaboriri mburambo Defit ahei adükari bogorimbo hiniñgimariri. God ai ahambo hoafiyuhü yahuya, 'Ro Sesîndî nimori Defit fifirihini, nga wandî ngusüfo ai nindou rahurai ranahambo anahi hohoanimo-ayahi. Nimboe ai animbo wandî hohoanimo süngundeambui,' mehu. ²³ God ai Defitîndî sirambeayahîndî Sisas sihefimbo aboedambo-fembohünda Israer sowana koamarisherü horombo hoafimayu süngu.

²⁴ Sisas ai weindahi tüküfekoate-yuambe Son ai Israerihündî muñgu ranaheimbo aboedi hoafi bokarihendürühi yahuya, 'Sihei hohoanimo moaruwai daboadanambo-ndihînda asu siheimbo hundüründihandürî-mboyahi,' mehu. ²⁵ Ndeara Son ai ahandî ratüpurî muñgumbo yangiri-yoaniyo ai hoafiyuhü yahuya, 'Se hohoanimoyeiya ro dideyaha? Ro-ana nindou sapa se hifandarihündî raniyahipoani. Se himboriyei! Nindou ra sünguna tükündifimbui, nga ro-ana ahandî sufihîndî wofi fufurîhefembo ra aboediyahipoani,' mehu.

²⁶ Wandafi mami, se-ana Abrahamîndî ahuirî anei, asu Suda-yafe ndifo se Godimbo hohoanimoyei arihündî God ai aboedambo-ndeamunimbui hoafi ranana ai sihefimbo soana koafoareamboani.

²⁷ Serusaremihündî nindou anei asu ahei bogoranemo ai moai Sisasimbo aboedambore randeimb-ani sei ndorihori fifirihori. Asu ai moai Godîndî hoafi hoafiyomo-rundeimbi-yomondî hoafi muñguambo ngoafimbo nimarimbo si ranambe hoeiru marundî ra fifirihîndî, nga wani. Ai ahambo papi-hoafimarihori horombo Godîndî hoafi hoafiyomo-rundeimbi rani-moatükuni tükündifemboe mehomo süngu. ²⁸ Nga yibobofeambe Sisasimbo hifikoefimbo moai hoafi yangoro, nga asu moani hoangirihi hehimboyei papi-hoafirihorühi Pairatimbo hoafiyehi seiya, 'Hifokoarî-wori,' masei. ²⁹ Ai muñguambo moatükuni ramarihîndî ra horombo Baiborambe hoafimayo süngu. Raniyo süngunambo nimî keimbi karihendeimbifihîndî foarîndümo hanimo honguambe masihawuri. ³⁰⁻³¹ Nga God ai ahambo yifihündî botimariramboyo nindou aibabidi Gariri hiniñgîru hou Serusareminambo afîndî si mahafomo ranai ahambo hoeimarüwurü. Nindou ranai haponda Sudambo ranimbo wataporimboru marundî.

³²⁻³³ Haponda ro siheimbo yariho hoafayehi: God ai sihefi amoa mamimbo horombo hoafimayu süngu haponda ahei ahurimami sihefimbo anihondümbotükümeñeyo ra Sisas yifihündî botimariri. Ndani-moatükuni hoafimayo ra Herü Buk yimbu ranambe amboa mbapeningo.

'Se wandî nimor-anafi,
haponda ro sihafî ape-anahi.'

Buk Song 2:7

³⁴ God ai yifihündî ahambo botimariri, nga ai ngîri hihîndüfi ngu yifi ambe-ambe sümbondu. Rani-moatükuni ra God ai hoafimayu süngu, 'Ro siheimbo aboed-aboed-ndiheandürühi

asu anihondü aboedi moatükuni ndahandüri-mboy-ahi

horombo ro Defitimbo saimbo hoafimayah süngu.'

Aisaia 55:3

³⁵ Ranimboyo ngorü Herü Bukambe hoafiyohü yahoya, 'Sürihoeimbi nindou ranahambo se ngiri hiningi-ndoworani sümbondu,' meho.

Buk Song 16:10

³⁶ Defit ai nunguambe Godindi hohoanimo süngu ratüpurimayu. Süngunambo ai yifimayuwamboyo ahandi amoa-babidimbo masamboarihora asu ahandi fi ra sümbomayo. ³⁷ Nga sapo nindou God ai honguambeahindi yifihündi botimariri ranana moai ahandi fi ra sümboyo. ³⁸⁻³⁹ Ranimbo-animbo, wandafi mami, se fifiri-mbirihinda-mboane, ro siheimbo hoafi aboedi hoafiyefühi sefiya, Nindou ndanana wanjei sihei moaruwai hohoanimo gogorindhembui. Mungu moaruwai hohoanimo ra Mosesindi ahinümbi hohoanimo ana ngiri gogorindihe mbunda nindou mbumundi mbiso. Nga nindou Sisasimbo anihondümborarihori ana, ahei moaruwai hohoanimo gogorihendühi nindou mbumundi mbüsümbui. ⁴⁰ Ranimbo animbo se hibadühündi! Nga ranani moatükuni Godindi hoafi hoafiyomo-rundembi hoafimemo ra siheimbo sowahi tükündifemboe. ⁴¹ Ai yaru hoafiyomondühi yahomoya, 'Anihondümbofekoate-yeimbi, se himborindei, Se-ana hepünündahi mbundühi ngei yifindei. Nimboe se niboadeiambe ro mami-moatükuni ratüpuri-ndamboyahi.

Nindou mami ai ratüpuri ranahambo hoafayu ana, se ngiri anihond-ane mbisei,'

Habakuk 1:5

mehomo," mehu.

⁴² Asu Por, Barnabas ai Suda-yafe rotu wori hiningirine hena hafandaniyo, nimorehi nindowenihi ai hoafiyehi seiya, "Ngoafimbo nimari si ranambe hoafi nda süngunambo asukai yihoeffimbo hoafindafani," masei. ⁴³ Rotu wori hiningirihini moanambühi tüküyahindani, Suda nindou asu ndifo Suda-yafe rotumbo hei-rihündeimbi ai Por Barnabas yafandi süngu mahei. Aheimbo dibafirinearühi safaniya, "Se Godindi moani hipoambofe ranambe nimboei ngei," masafani.

⁴⁴ Asukai ngorü ngoafimbo nimarimbo si ranambe nindou adükari ngoafihündi munguambo ai Adükarindi hoafi himborimbo mafandihindi. ⁴⁵ Asu Suda ai nindou afindi hoeirihini hehi ngusüfoambe moaruwaimayei. Raniyo ai Porindi hoafi hifinambo-rihindühi moaruwai moaruwaimbo-marihindi.

⁴⁶ Ranimboyo Por weimbo Barnabas ai yihimbokoate hoafiyafandühi safaniya, "Godindi hoafi siheimbo boatei mbihowamboane. Nga asu se hoafi ndanahambo daboadanambo-arihindi. Ro rarihe hohoanimoayahi, se siheihorai hohoanimoyehi seiya, 'Ro-ana koadürümbo-koadürümbo ningombo ra ngirindefi,' ase. Ranimbo animbo se himborindei! Haponda siheimbo hiningirithorü hohoa sihei ndifo sowana ahehi.

⁴⁷ Adükari ai yihoeffimbo hoafiyuhü yahuya,

'God ai nindou aboedambo-fembo ranahambo munguambo hifi semindi hombohünda ro sihambo Suda-yafe ndifombo si nahurai hiningimariheanini,'" masafani.

⁴⁸ Suda-yafe ndifo ai hoafi ra himboriyehi hehi hihif-hihifiyehi Adükarindi hoafi aboed-ane masei. Munguambo nindou God ai yangiri gedühi ningombo kamafoareandüri ranai anihondümbomarihindi.

⁴⁹ Adükarindi hoafi ra mungu hifi ranihü maho.

⁵⁰ Raniyo asu Suda ai ngoafi hifandi-rundeimbi asu Suda-yafe ndifo nimorehi bogori Godimbo hohoanimoyehi rihündeimbi ranaheimbo hohoanimo botimarihindüra Por Barnabasimbo moaruwaimbo-rhipirühi ahei ngoafihündi hemafoarhipiri. ⁵¹ Ranimboyafani ai ahei hohoanimo moaruwai ra fifirimbirihinda safani hena nafuimbohünda hifi hasüfi ahafandi yirifihindi küki-foarine mburina asu Aikoniaminambo mahafani. ⁵² Yifiafi Aboedi ai Andiokihündi Sisasimbo süngurihoreimbi ranahei fiambe tüküme Feyondüra afindi hihif-hihifimayei.

Por Barnabas ai Aikoniamihü aboedi hoafi hoafimefani

14 Aikoniamihü Por weimbo Barnabas ai asukai mami rasüngu-marineandi. Ai Suda-yafe rotu worambe hafani kefoene hoafi diboadorine waporimbo-marinandi rani süngu asu Suda-yafe ndifo afindi ai anihondümbomarihindi. ² Nga Suda bidifiri anihondümbofekoate-yeimbi ai nimorehi nindowenihi Suda-yafe ndifo bidifiri-yafe ngusüfoambe botimarihindüramboyei anihondümborihindeimbiimbo yiboaruko-marihindüri. ³ Ai gedühi Aikoniamihü nim-bafanimbo Adükarimbo-hündambo yihimbokoate hoafiyafani marinandi. Raniyo Adükari ai ahafanimbo nginindi masagapira hepünifeimbi asu nginindi moatükuni ramarineanda ai ahafandi hoafi ranai Adükarindi hipoambo ra anihond-ane yaho nafuimeyondüri. ⁴ Nga nimorehi nindowenihi adükari ngoafihündi ai yikürübümehindi. Bidifiri ai Suda-babidimbo-yahindi asu bidifiri ai Kraisindi hoafi sowandifani hafani-rinandeimbi babidimbo-yahindi. ⁵ Süngunambo Suda-yafe ndifo asu Suda ahei bogoribabidimbo sübabi hoafirundühi yahomoya, "Sihiri ahafanimbo moaruwaimbo-ndihupirühi nimoeinambo hifokoandihu-pirimboane," mehomo. ⁶ Raniyo ai ra fifirine hena fefoene hena Rikonia-yafeambe yimbu adükari ngoafi Ristra asu Debi ngoafihü tüküyafine mburina rani hifikimi mahafani. ⁷ Ranihü amboani nim-bafanimbo aboedi hoafi wataporimbo-marinandi.

Por Barnabas ai Ristrahü asu Debihü aboedi hoafi hoafimefani

⁸ Ristrahü nindou mami tñjari moaruwaimbü mamaru. Ahandi hondi ai rahurai wakimarimindo-ane, nga ngiri hoahoangu ndandi. ⁹ Asu ai Porindi hoafi himbori-mayua, ahambo himboari pariri nungumbo hoeirira ahandi anihondümbofe raninambo God ai wanjei aboedindirimbui. ¹⁰ Ranimboyo Por ai puküna

hoafiyuhü yahuya, "Sihafi tinjarinambo botiyafo nim-bafi," mehundowamboyu horipirihoei piyu mburambo hoahoangu wakire marandi.

¹¹ Nindou afindi ai Por ramareandi ra hoeirihē hehi Rikonia-yei hoafinambo pukūna hoafiyehi seiya, "God bidifiri nindoumbō-yafine henambo sihefimbo sowana makosafani," masei. ¹² Asu Barnabasimbo nduri Sus dukamarihori. Asu Por ai hoafi wataporimbora rande-imbimayua raniyo asu ahambo Hemis-ani masahundo. ¹³ Susindi adukari rotu wori adukari ngoafi himboranikimi mafondaro. Raniyo Susimbo sesi sihai-rande-imbimbi ai burmakau anamindi bidifiri asu nimi ahuri wofi amboa sifimbi semundū haya adukari ngoafi yipuri nafitambekimi sunū tükumefiyu. Nindou afindi ai-babidi Por Barnabasimbo, "Ai yihoei god-anafani," sei hehi burmakau hifokoefe segopimbo masei.

¹⁴ Nga Kraisindi hoafi sowandifani hafani-rinandeimbi ai rani hoafi himboriyafani hena yowanimbo ho-hoanimoyafandūhi ahafandi hoeari hirine hena pipiyafani hafani nindou afindi-yafe mbusūmo pukūna hoafiyafandūhi safaniya, ¹⁵ "Wandafi mami se, nimboe ramarihinda? Ro-ana nindou yangiri se nahurai-anehi. Ro siheimbo aboedi hoafi wataporimbo-rihoanda se nimindikoate-moatükuni ra hiniḡḡindihi hehi God Yangiri Nūḡḡumbū sowana ngei. Ai sunū, hifi, siriwara asu muḡḡu-moatükuni ranambe engoro ra nafimarandi. ¹⁶ Horombo God ai nindou muḡḡuambo hifihū hiniḡḡireandūra, ahei hohoanimoyamūḡḡu hei marihūndi. ¹⁷ Nga ai anūḡḡu ra nafuimbohūnda sihefimbo aboedireamuni arandi. Ai siheimbo sunam-beahindi hoe koafoare nūmbūr-ambeahindi sesi yimuḡḡu-remindambe sagaduri arandi. Ai sesi afindi asu ngusūfoambe hihif-hihifi sagaduri arandi," masafani. ¹⁸ Ai rani hoafi ra wataporimbo-marinandi, nga nindou ai ahafanimbo burmakau hifokoefe sihefembo hohoanimoyamei hei, nga ai kikifoefe-ndurimbohūnda tinjirifomefani.

Ai Porimbo nimoei pimarundi

¹⁹ Raniyo Andiokihūndi-yomo asu Aikoniamihūndi-yomo Suda bidifiri ai sinimo nindou-yei ngusūfoambe botimarundūra ai Porimbo yifimbiyuwa yahomo houmbo nimoeinamborurū mburu asu ngoafi bidifirani kiafu hūrūdūmo mahomo. ²⁰ Nga Sisasimbo sūḡḡurihori-rihūndeimbi ai sinei wakirihori manimboeia ai botifi haya, asūkai adukari ngoafina mahu. Raniyo asu ngorū sina Barnabas dibombo Debinambo mahafani. ²¹⁻²² Rani ngoafihū aboedi hoafi ra bokari-mari-heneanda asu nindou afindi ai Sisasimbo sūḡḡurihori-rihūndei-mbimboyahi tükumehindi. Raniyo asu ai hihiriyafine Ristra, Aikoniam, asu Andiok raninambo hafani sūḡḡurihori-rihūndeimbi nginandifinandurūhi safaniya, "Se Godimbo ndondihoni anihondūmbo-ndihori ndūhūndi. Tinjirifo afindi sihefimbo tükūndifemboe sihiri God nginindi hifandarandi

† Ai rarihē hohoanimoyehi Sus ai ahei adukari bogori god-ani asu Hemis ai Susindi yasimondihūndi hoafi semundū hu hoafiyu-randeimb-ani masei.

ranambe hombohūnda," masafani. ²³ Asu mamami ngoafihū anihondūmbo-rihindeimbi ranaheimbo nindou hifandi-yonduri rambo kafoarineapuri hena asu sesi wehiyafandūhi Godimbo didibafi-mefineandi. Asu ai Adukarimbo anihondūmbo-marihori ahandi wariwami aheimbo hiniḡḡi-marineanduri.

Ai hihiriyafine Siria-yafe-ambe Andiokinambo mahafani

²⁴⁻²⁵ Raniyo ai Pisidia-yafe mbusūmo hafanimbo Pamfiriya-yafeambe tükuyafine Pergahū hoafi-wataporimbo-rinirū mburina asu Atarianambo mahafani. ²⁶ Ateriahū ai sipambe fariyafine hena Andiokinambo sepimindi maho. Ranihū horombo Sisasimbo anihondūmbo-rihindeimbi ai ahafanimbo Godindi ratüpuri ratüpuriombohūnda hiniḡḡi-rihipirūhi seiya, "God ai sihafanimbo hipoambo-ndeapirūhi mbi-farihepir-amboane," masei. Asu ai ratüpuri ra ratüpuriyafani moendi-marineandi. ²⁷ Ai Andiokihū tükuyafine hena, anihondūmbo-rihindeimbiombo guguri-marineanduri. Asu muḡḡu-moatükuni God ai ahafandi wari sūḡḡu ratüpuri-mayu ranahambo hoafimefani. Ai hoafiyafandūhi safaniya, "God ai ngorū nafi nafimaranda Suda-yafe ndifo ai-amboani Godimbo anihondūmbo-marihori," masafani. ²⁸ Asu ai afindi si Sisasimbo sūḡḡurihori-rihūndeimbi-babidimbo mahafani.

Serusaremiḡḡu Sisasimbo anihondūmbo-rihindeimbi-yafe bogori ai guguri-mefundi

¹⁵ Raniyo asu nindou bidifiri ai Sudianipoedi Andiokina kosimo Suda-yafe ndifo Sisasimbo anihondūmbo-rūwureimbimbo yamundirūpurūhi yahomoya, "Se Mosesindi hohoanimoyamūḡḡu sūḡḡufekoate-ndimondūhi sihamundi fihoeari kefe tirihefekoate-ndimondani asu ngiri aboedambo-ndafundi," mehomo. ² Asu Por Barnabas ai Sudiahūndi-babidimbo hoafina simbori simbori-memo. Ranimboemo anihondūmbo-rundeimbi ai hoafi firūdūmondūhi yahomoya, "Por, Barnabas asu nindou bidifir-amboani ai Serusareminambo mbihomo-ndamboane. Asu ai hoafi ra Kraisindi hoafi sowandūmo homo-rundeimbi asu hifandi-rundeimbi-babidimbo didiboado-mbirundamboane," mehomo. ³ Anihondūmbo-rihindeimbi ai koamari-hehipura mahomo. Ai Finisia asu Samariya-yafeambe mbusūmondūhi homo hoafiyomondurūhi yahomoya, "Asu sihefi ndifo amboani Sisasimbo anihondūmbo-marihori," mehomonda asu anihondūmbo-rihindeimbi muḡḡuambo ai afindi hihif-hihifi-mayei.

⁴ Ai homo Serusaremiḡḡu tükumefunda anihondūmbo-rihindeimbi Kraisindi hoafi sowandūmo homo-rundeimbi asu hifandi-rundeimbi ai ahamumbo hihif-marihūpurū. Asu Por Barnabas ai muḡḡu-moatükuni God ai ahafandi wari sūḡḡu ratüpuri-mayu ranahambo hoafimefinanduri. ⁵ Nga asu anihondūmbo-rundeimbi Farisihūndi bidifiri ai botiyafu hoafiyomondūhi yaho-

moya, "Sihefi ndifo ai ahamundi fihoeari karu tirim-bihou-ndamboane asu ai Mosesindi ahinümbi hohoanimomo süngu-mbirihind-amboane," mehomomo.

⁶ Ranimboemo Kraisindi hoafi sowandümo homorundeimbi asu hifandi-rundeimbi ai hoafi ranahandi nimindi wataporiyo didiboado-fembohünda gugurimefundi. ⁷ Ai wataporiyomo homo muṅgu-mayoa asu Pita ai nūṅgumbo hoafiyupurühi yahuya, "Wandafi mami, se fifirundi horombo hondü God ai seambeahindi wambo kafaore hiniṅgimareandiri sihefi ndifo ranaheimbo wandi yasimondinambo aboedi hoafi hoafiyowani himboriyohü anihondümbom-fembohünda. ⁸ God ai muṅguambo nindou-yafe hohoanimomo ra fifireandi. Ai sihefi ndifo ranaheimbo yini mehu ra nafuimbohünda Yifiafi Aboedi masagadüri sihefimbo masemuni nou. ⁹ Ai moai sihefimbo ṅgorü süṅgure-andühi aheimbo ṅgorü süṅgurearü, ṅga wani. Ai anihondümbom-marihinda asu God ai ahei ṅgusüfoambe ramareandüra sürühehindeimbi tükümehindi. ¹⁰ ṅga nimboe asu se Godimbo randihu hoeindihurü yahomo houmbo? Se ṅgiri sihefi ndifoambo sihamundi fihoeari karu timbirihound-amboane mbisimondühi aheiwami nimboreimbi moatükuni nandundi. ṅga horombo sihefi amoa asu sihir-amboani nimboreimbi moatükuni ra ṅgiri ndahumindefi. ¹¹ Suda sihiri ndarihu anihondümbom-arihundi ana, Sisasindi hipoambonambo aboedambo-ndahumboyefi, ṅga asu sihefi ndifo ai-amboani raninambo aboedambo-ndahimboyefi," mehu. ¹² Barnabas Por ai Godindi ṅginindi nafuimbo moatükuni asu hepünifeimbi moatükuni ra God ai Suda-yafe ndifombo ahafandi warisüṅgu ramareandi ranahambo ndorine wataporimbo-marinandi. Asu muṅgu ai watapori ra hihimbori-yomondühi himbo yangiri kumarundi.

¹³ Hoafi moendimayowa asu Sems ai hoafiyuhü yahuya, "Wandafi mami. Se wandi hoafi himboriyomo. ¹⁴ Saimon ai haponda ndore korifoare hoafiyuhü yahuya, God ai ahandi hipoambofe hohoanimomo nafuiyuhü sihefi ndifo bidifirambo wearṅgurühi wandanei mehu. ¹⁵ Asu Godindi hoafi hoafiyomo-rundeimbi-yomondi hoafi-amboa mami yahurai-ane. Ai yaru hoafi nda sürü papimarundi: ¹⁶ Adükari ai hoafiyuhü yahuya, 'Defitindi mamisiri ai wori nahurai birimefoendi, ṅga süṅgunambo ro hihindahe koda asu ahandi mamisiri ra asükainda botindihe-amboyahi

nindou ai wori birifoare mbura simbori worimboarandi nou.

¹⁷⁻¹⁸ Ranimbo asu nindou amuri ai randihi Adükariambo kokondi-horimboyefi.

Asu muṅguambo Suda-yafe ndifo ro wand-anei masahi ranai-amboa kokondi-horimboyefi. Hoafi nda horombo hondü ndani-moatükuni tükündifemboe mehu-ane.

Adükari ai yare hoafimayu ai rani-moatükuni raremarandi,

asu horombo hondü nindou ai ra fifirimarihindi, mehu."

Amos 9:11-12

¹⁹ Ranimboyo asu Sems ai hoafiyuhü yahuya, "Ro rarihe hohoanimomoayahi sihefi ndifo ai hihiriyahi Godimbo sowana mahei ranaheimbo sihiri ṅgiri tiṅgiri-fo ndahundüri. ²⁰ Wani, ṅga sihiri aheimbo pasambe ndandihu hoafinde-fomboane. Kabomombo sesi didibafife sihefeimbi sesipoani, nimorehi sisihimopoani asu anamindihoandi birabiriyopoani, ninihondi aminda-wofifeimbi asu hori sesipoani. ²¹ Ai ṅgiri randihindi ra nimboe horombo peyomo houmbo haponda muṅguambo ṅgoafi adükarambe nindou ai Mosesindi hoafi bokarihoemo arundi. Asu muṅguambo ṅgoafimbo nimarimbo si ranambe Suda-yei rotu worambe ritimiru arundi," mehu.

Suda-yafe ndifo anihondümbom-rihindeimbi ahei pasane nda

²² Ranimboane asu Kraisindi hoafi sowandümo homorundeimbi-yomo hifandiru-ndeimbi-yomo asu anihondümbom-rihindeimbi-yei ai hoafi firihümündihiseiya, "Sihiri-hündi bidifiri ai Por Barnabas babidimbo Andiokinambo hombohünda koandihelu-purimboane," masei. Ai Sudas, ahandi ndüri ṅgorü Barsabas, asu Sairas ahafanimbo ṅgafani sei hiniṅgi-marhipiri. Yimbu ai anihondümbom-rihindeimbi-yei bogori-yafani. ²³ Ahafandi warihü ai pas mami koarihoe-mondühi hoafiyomondühi yahomoya:

"Ro Kraisindi hoafi sahumindefi hefi rihundeimb-ane fi asu hifandirihu-hundeimb-ane fi. Suda-yafe ndifo anihondümbom-rihindeimbi Andiokihü, Siriahü, Sirisahü aniboadei, se karihasi-handüri.

²⁴ Ro himbori-yefimboanefi rohündi bidifiri ai homo watapori-memondamboyo sihei hohoanimomo mamikari-marandüri, ṅga asu ro moai ahamumbo randundi sefi. ²⁵ Ranimboane asu ro hoafi firihuminde fi mburihu sefiya ro nindou siheimbo sowana koandiheluhupurimboyefi. Ro nindou ra yihoefi ṅgunindi Barnabas asu Por-babidi koamarihupiri.

²⁶ Ai moai ahafandi fimbo hohoanimomo-yafani, ṅga ai sihefi Adükari Sisas Kraisa ahambo-hündambo ahandi ratüpuri ratüpuri-mayafani. ²⁷ Ranimboyefi ro Sudas asu Sairasimbo koandihupira ṅgafani hoafi ro sürü paparihundi rahurai randine ahafandi yafambenambo hoafindamboyafani. ²⁸ Yifiafi Aboedi ai yihoefi mbusümo nimarimbo asu ro mami mamamberihu hohoanimomo-yefühi sefiya, 'Ro ṅgiri ṅgorü tiṅjümbi hohoanimomo sihei wami nandihundi,' masefi, ṅga se ndani hohoanimomo yangiri animbo randihimboyefi. ²⁹ Se kabomombo sesi didibafife sihefeimbi sesipoani, hori sesipoani, ninihondi aminda-wofifeimbi sesipoani, nimorehi sisihimopoani asu animindihoandi birabiri-yopoani. Se rani hohoanimomo süṅgufepoani. Se rani-moatükuni ra hiniṅgarihindi ana, aboedindeimboyefi. Yihoefi hoafi ndear-ane, ṅga se aboedi niboadei," mehomomo.

³⁰ Raniyo asu Serusaremihöndi anihondümbom-rihindeimbi ai nindou yimbuyimbu ra koamari-hehipura Andiokinambo mahanimo. Asu ai anihondümbom-rihin-

deimbi gugurundüri mburu pas ra masabudüri.

³¹ Anihondümbö-rihindeimbi ai pas ranambeahindi aheimbo nginemandindürimbo hoafi hoeirihi hehimbo hihif-hihifi-mayei. ³² Sudas asu Sairas ai Godindi hoafi hoafiyafani rinandeimb-anafani. Raniyo asu yimbu ai aheimbo afindi nginemandimbo hoafi hoafiyafinandüri marinandi. ³³⁻³⁴ Yimbu ai Andiokihü ningo-ningo-yafine mburina anihondümbö-rihindeimbi ai ahafanimboya, "God ai aboedi-aboedi mbireapir-amboane asu ngusü-foambe afurinde kündeambui," sei hehi nindou koa-mari-houpiri ranahamumbo sowana koamarihhipira hihiriyafine mahafani. ³⁵ Nga Por asu Barnabas ai Andiokihü manimbafani. Ranihü yimbu ai nindou bodimondi-babidi Adükarindi hoafi bokarihe-neandühi yamundi-marineandüri.

Por Barnabas ai yükürübi-mefineandi

³⁶ SünGUNAMBO Por ai Barnabasimbo hoafiyundühi yahuya, "Sihiri muŋgu ngoafi adükari sapo Godindi hoafi horombo bokamari-hehoandi rani ngoafinambo anihondümbö-rihindeimbi ai nüngumbayahi rani ndüfosimbo gagimboane," mehu. ³⁷ Barnabas ai Sonimboyu Makimboyu randeimbi-mayu ranahambo ai-babidi semündü hombo mehu. ³⁸ Horombo Son Mak ai Pamfiria ngoafihü ahafanimbo hiningimareapiri, nga moai ai-babidi Adükarindi ratüpurî, ratüpurîyu hu. Nga asu Por ai ahambo moai semündü-hombo yifiriyu. ³⁹ Yimbu ai simbori hoafiyafine hena yükürübi-mefineandi. Barnabas ai Mak serümündü haya sipambe fariyafine hena Saiprusinambo mahafani. ⁴⁰ Nga Por ai Sairas serümündü mahafani. Anihondümbö-rihindeimbi ai ahafanimbo hoafiyehi seiya, "Adükari ai sihafanimbo moani hipoambo-ndeapirühi mbifarihep-ir-amboane," masei. ⁴¹ Yimbu ai Siria, Sirisia-yafeambe hahabodifani wakirineandühi anihondümbö-rihindeimbiimbo nginimari-nandifinandüri.

Timoti ai Por-dibo mahu

16 Por ai Derbe ngoafi hu ngasünde haya Ristra ngoafina mahu. Sisasimbo süngurüri-randeimbi mami, ahandi ndüri Timoti ai ranihü mamaru. Ahandi hondi ai Sudahündi anihondümbö-reandeimbiyo, nga asu ahandi afindi animbo Grikihündiyu. ² Ristrahündi asu Aikoniamihündi anihondümbö-rihindeimbi ai Timotimbo ahiniyeihei seiya ai nindou aboed-ani masei. ³ Asu Por ai Timotimbo ahandi sünggu semündü-hombo yahu haya hohoanimo-mayu. Ai Sudahündi rani hifihü maningomo ranahamumbo hohoanimoyuhü ahambo serümündü haya ahandi fi hoeari ra kariri timariherü. Sapo muŋguambo ai fifirundi Timotindi afindi ra Grikihündi-mayuwambo. ⁴ Ai ngoafi adükari-nambo homo tüküyafu, homo tüküyafu rundühiyo asu horombo Kraisindi hoafi sowandümo homo-rundeimbi asu hifandi-rundeimbi Serusaremihö hoafi rani sünggu-ru masihoemo ra anihondümbö-rihindeimbiimbo masabudüri. ⁵ Asu ranimboyo Kraisindi nendi ranai hoafi raninambo nginindi anihondümbö-rihindühi

muŋguambo si aho ra nindou ai afindi tüküyahi marihündi.

Por nindou mami Masedoniahündi hoeimariiri

⁶ Ngimi ai Frigia, Garesia-yafeambe homondane, Yifiafi Aboedi ranai ahamumbo nindou Esia hifambe ranaheimbo Godindi hoafi hoafiyö-ndüripoani meho. ⁷ Raniyomo ai Bitinia hifinambo hombo yahomo houmbo Misia-yafe yüpupuikimi tüküyafundane, asu Sisasindi Yifiafi ranai ahamumbo ranafi hombo yowan mehöpuri. ⁸ Raniyomo asu ai Misia nafiyafu hou Troas ngoafinambo mahanimo. ⁹ Raniyu asu rani nim-bokoani Por ai yafogoadinambo nahurai ranipoanimbo moatükuni hoeireandane, nindou mami Masedoniahündi ai botifi nüngumbo hüti-hütürühi yahuya, "Se ndanafi kosafi yihoefombo farihawamuni," mehu. ¹⁰ Por ai rani-moatükuni hoeire hayamboyo ro hohoanimo-yefomboanefti God ai ranaheimbo ahandimayo hoafi ra hoafimbohünda koamarihemuni. Ranimboane asu nimehünou ro Masedonia hifinambo hombo naporihundühi nafi kokomarihündi.

Ridia ai Godindi hoafi süngumareandi

¹¹ Sipambe fariyahu Troas ngoafi hiningirihu hohu asu Samotres airaninambo hefti asu ngorü sihü Neapolis ngoafihü tükümehündi. ¹² Raniyefi asu ranihö hiningirihu hohu hefti, Firipai ngoafihü tükümehündi. Masedonia-yafe hifambe Firipai ngoafi adükari Rom ai hifandi-marundi. Ranihö tüküyahu yahunümbi nimbi manimboefti. ¹³ Ngoafimbo nimarimbo si tüküfeyoane, asu ro hefti ginirümbi ngoafi tebünani tüküyahu mburihu, hoekimi mahefti. Hoe rani fikimi ranipoanimbo fondi Godimbo didibafifembohünda fondi mbaningoyö sefti hoahumboyefi mahefti. Ranihö nimorehi bidifiri ai guguriyahi nimorei-ane asu ro ai-babidi wataporimayefi. ¹⁴ Nimorehi mami adükari ngoafi Ta-iatairahündi, ahandi ndüri Ridia, ai hoafi ro hoafimayefi ra himborimayo. Ranai ana Godimbo didibafife hoafiyorandeimbi asu ai hamburi hoearifihü kaki semindi-randeimb-ane. Adükari ai ahandi ngusü-foambe hohoanimo botimare-andamboyo Por ai hoafi, hoafimayu ra anihondümbö-mareandi. ¹⁵ Ai ahandi worambeahindi-babidimbo himoni hundürümeyei. Ai himoni hundürüyo mbura yihoefimbo hoafiyöhü yahoya, "Se ro Godimbo anihondümbö-marihini ra fifirindundühi ana, se wandi worambe difomo nimandomo," meho. Ai yihoefimbo hüti-hüti-maramuna-mboyefi, asu ro ahandi hoafi sünggu mahefti.

Por ai Sairas-dibo Firipai ngoafihü karabusi-mefineandi

¹⁶ Mamimbo ro Godimbo didibafifembo fondühi hefane, moani ratüpurîyo-randeimbi nimorehi mami yihoefimbo nafini hoeimareamuni. Nga moaruwai nendi ahandi fiambe nimarimbo nini-moatükuni sünggunambo tüküfemboayo ra hoafiyö-marandi. Ranimboyo asu nindou ai ahandi hoafi himborimbo rana-

hambo hifandiru-rundeimbi ahamumbo kaki adükari sahüpuri marihündi. ¹⁷ Raniyo nimorehi ranai Por-babidiimbo yihoefi süngu hohüyo asu ai yare puküna hoafiyowohü yahoya, "Nindou ndanai ana God Ni-moamo Hondü amaru ranahandi ratüpuriyomo-rundeimb-anemo. Rananemo asu God ai siheimbo aboedambo-fendürimboayu hoafi ra hoafiyomo rundühanemo," yaho marandi. ¹⁸ Muṅguambo si ai rapomayo hoamboyu asu Por ai ranahambo yihoaruko-yihoarukofi haya, asu ai hihirifi nūngumbo moaruwai nendi amaro ranahambo hoafiyundühi yahuya, "Ro Sisasindi ndürinambo hoafayahi se nimorehi ranahambo hiniṅgindo hawa ṅgafi," mehundo. Raniyo asu moaruwai nendi ranai mami rani simboani hiniṅgire haya maho.

¹⁹ Ahambo hifandiru-rundeimbi ranai ahamundi kaki semindi nafi awarimarihoayo ra fifirimarundi sapo nimorehi ra ṅgiri nini-moatükuni tüküfemboayo ra asükai hoafindo. Ranimbo-anemo ai Sairas asu Por ahafanimbo kikihirüpündümo mburümbo kiafu hürüpündümo nindou adükari ahamundi koadürü guguru nimarimo rundühi mahomo. ²⁰ Ai ahafanimbo sowapündümo nindou hoafi himboriyomo-rundeimbi ahamumbo soana homo hoafiyomondühi yahomoya, "Nindou yimbu ndanana Sudahünd-anafani, nga aiyafani nindou sihefi adükari ngoafihü amarei ranaheimbo moaruwai hohoanimo botimarineandi. ²¹ Rananafani nindou Romihündi sihiri ahinümbi hohoanimo süngukoatempo-mayo ranahambo yamundarineandi," mehomo. ²² Raniyei asu nindou afindi ranai ahafanimbo ranimbohünda papi-hoafi-marihüpuri. Raniyomo asu hoafi himboriyomo-rundeimbi ai ahafandi hoeari yümündühaupüri mburu hoafiyomondühi yahomoya, "Ahafanimbo wofi bogorinambo harimbemopira-mboane," mehomo. ²³ Raniyomo asu ahafanimbo wofi bogori-mayo ranambo puküna buburüpiri mburu, asu karabusimarupiri. Raniyomo nindou karabus wori hifandi-randeimbi ahambo hoafiyomondowohü yahomoya, "Se ahafanimbo wudipoapondo hibadapiri," mehomo. ²⁴ Raniyu nindou ranai hoafi ranahambo himboriyu mbura ahafanimbo karabus wori safambe ragu nimi ahi yirifoneimbinambo yitiṅarihü hüputüpu-rapürimündi hiniṅgimareapiri.

²⁵ Raniyafani Por Sairas ai nimbimbusümondühi nimarifanimbo herüyafandühi Godimbo didibafi-mefineando. Asu nindou bidifiri karabusiyafu mamarimo ranai ahafanimbo himbori-memopiri. ²⁶ Asu nimehünou hifihe afindi tüküfehüyo karabus wori kambohoani ranai fifimimayo. Raniyo nimai yipuri ranai sübüdihoehüyo nindou karabus worambe mamarimo ahamundi fihindi sen makiaro ra fufurimarihoayo. ²⁷ Raniyu asu karabus hifandarandeimbi ranai botifi yipuri sübüdihoai meṅgorowa hoeire haya nindou ai mbafefou yahu haya yihimboyuhü penau hoandari semündü haya wandihoari hifokoandihea yahu haya ramefiyu. ²⁸ Nga Por ai heiyuhü yahuya, "E! Se sihafi fi yimbündamboyafi! Ro-ana muṅgu amarefi," mehuamboyu. ²⁹ Raniyu karabus hifandi-randeimbi ai nindoum-

bo hai sowandümo sinimo yahu miṅgiyu hoafiyu mbura nimai wori safambe pipiyu hu Por Sairas yafandi yirikimi hihamindariyuhü piyu meṅguru. ³⁰ Raniyu ai ahafanimbo sepirimündi weindani hüfu nimarümbo hoafiyupurühi yahuya, "Ritifo yimbu, ro nini nünüṅgundiheanda God ai wambo aboedambo-mandandira?" mehuamboyafani.

³¹ Asu ai simbori safaniya, "Se Sisas Adükari ranahambo anihondümbo-ndiworani animbo asu God ai sihambo, sihafi worambeahindi-babidi aboedambo-ndeandürümbui," masafani. ³² Asu raniyo Por Sairas ai karabus hifandi-randeimbi-mayu ranahambo nindou mami rani worambe manimboei aheimbo kameihi parineri hena Adükariṅdi hoafi hoafimefinandüri.

³³ Raniyo asu rani nimbokoani karabus hifandi-randeimbi-mayu ranai ahafanimbo sepirimündi mbura ahafandi masimei ra popoaimarandi. Raniyo asu ai ahandi fikiminindi-babidiimbo muṅgu hundürümayeri.

³⁴ Raniyu ai ahafanimbo sepirimündi hafu ahandi worambe nimarümbo sesi sagapira masowasifani. Asu ai ahandi fikiminindi-babidi haponda Godindi hoafi himboriyei mburihü anihondümbo-marihindi ranimbohünda hihif-hihifimayeri.

³⁵ Raniyomo siambe hoafi himboriyomo-rundeimbi ai prisman bidifiri koarhoupurühi yahomoya, "Hapoana se nindou yimbu ranahafanimbo hiniṅgindowapira mbihafanda-mboane," mehomo. ³⁶ Raniyu nindou karabusimbo hifandi-randeimbi ai Porimbo hoafiyundühi yahuya, "Hoafi himboriyomo-rundeimbi ai 'hiniṅgindowapira mbihafanda-mboane,' mehomon-da-mboanahi sini hoafayahapiri, nga hapoana se aboeda ṅgafani," mehupiri. ³⁷ Asu Por ai prismanimbo hoafiyupurühi yahuya, "Ro-ana Romihünd-anehi, nga ai yihoehimbo ninihümboyo hoafi himborambe nindou himboahü buburümuni mburu, karabus worambe koamafoarümuni. Asu ran-anemo haponda ṅgoafina yihoehimbo dibo semindimuni koehefembo hohoanimoemo. Refeana wani! Nga ahamundihoari animbo sifomo sowandümomuni koarhoumuna ṅgemboyehi," masafandamboemo.

³⁸ Asu prisman ranai ahafandimayo hoafi ra hoafi himboriyomo-rundeimbimbo hoafimemo-puramboemo. Raniyomo asu Por Sairas ai Romihünd-anafani hoafi ra himboriyomo mburu yihimbo-memo. ³⁹ Raniyomo asu ai homombo ahafanimboya, "Karihapisi, ro hütüyefi," yahomo mburu moanambühi sowapündümo mahomo. Asu raniyomo ahafanimbo hoafiyomopirühi yahomoya, "Se ṅgoafi nda hiniṅgindine hena ṅgorü goanini ṅgafani?" mehomo. ⁴⁰ Raniyafani ai karabus wori ra hiniṅgirine hena Ridiandi worina mahafani. Ranihü anihondümbo-rihindeimbi ai mafandi-hindamboyo asu aheimbo ṅgusüfoambe kikimi-foarineiri hena mahafani.

Tesaronaika-hündi ai Por Sairasimbo hürütumarihüpuri

17 Raniyafani Por Sairas ai hafani Amfiporis Aponia ṅgoafi kefoene hena hafani Tesaronaika ṅgoafihü tükümefineandi. Ranihü Suda-yafe rotu wori

mami mafondaro. ² Raniyu asu Por ai yaremarandi süngu Suda-yafe rotu worambe kefuai hüfu nimarumbo ngimimbo moani nimarimbo si ra ai-babidimbo Baibor-ambeahindi hoafi ranahambo ndorihî wataporimbo-marihündi. ³ Ai aheimbo Godindimayo hoafi ranahandi nimindi ra wataporimbo-randühi yahuya, "Nindou God ai ahambo nimorehi nindowenihimbo aboedambo-fendurimbo kafoariri hiningimariiri ra Kraisi-ani asu ai asubusi afindi semündü haya yifiyu mbura asükaiyu botimefiyu," mehu. Asükaiyu hoafiyuhü yahuya, "Sisas ndanahambo ro siheimbo hoafayahi ai Kraisi-ani," mehu. ⁴ Nindou bidifiri ranihündambo ai hoafi ranahambo anihondumbo-rihi mburihü, Por Sairasi-yafandi süngu mahei. Nindou bidifiri Grikihündi Godimbo hohoanimo parihoreimbi asu nimorehi afindi bogorimbo-yahindeimbi ai-amboa ahafandi süngu mahei.

⁵ Ranimboyo asu Sudaündi bidifiri ai ngusüfoambe moaruwai-marapura nindou bidifiri funiru wakirundeimbi maketambe maningomo ranahamumbo gugurimarupura ai homo nindou afindi guguripuri mburumbo hohoanimo botimaripura ngoafambe nginindi hoafemo wakimarundi. Raniyomo asu ai Por Sairas kikihepimindi nindou afindi burimemo ranahamumbo sowana sepimindi hombohünda ahafanimbo kokorupirühi Sesonindi worina pipina mahomo. ⁶ Nga raniyomo ahafanimbo hoeifepirikoate-yomondühi-yomo, ai Sesoniyu asu anihondumbo-rundeimbi bidifiri-yomo ahamumbo nindou bogorimboyafu mamarimo ahamumbo sowana kiafu hürüpundümo mahomo. Ai homo puküna hoafiyomondühi yahomoya, "Nindou ndanai ana munguambo hifi ranihü moaruwai hohoanimoyomo marundi ran-anemo asükai haponda ndanihü tüküyafu aningomo. ⁷ Asu Seson ai ahafanimbo worinimareapiri. Nga nindou mungu ndanai ana adükari bogori hondü Sisarindi ahinümbi hohoanimo gogonimbo-riheneandühi safaniya, 'Awi nindou adükari bogori ngorü manüngu, nga ahandi ndüri Sisas-ani,' safani marinandi," mehomo. ⁸ Raniyomo ngoafihündi bogori-yomo asu nindou afindi-yei ranai hoafi ranahambo himboriyei hehi afindi hohoanimoyeihi ngusüfoambe moaruwai-marandüri. ⁹ Ranimboemo nindou bogori ai Sesoniyu bodimondi-yomo ahamumbo kot pemindomo mehomonda asu ai kaki masabupura hiningimariipura mahomo.

Por Sairas ai Beria ngoafihü mamarifani

¹⁰ Mami rani nimbokoani anihondumbo-rihindeimbi ai Beria ngoafinambo Por Sairas koamarihhipira mahafani. Ai hafani Beria ngoafihü tüküyafine mburina Suda-yafe rotu wori mafengoro ranambe kefoene mahufani. ¹¹ Beria ngoafihü Suda mamarei ahei hohoanimo ra Tesaronaikahündi-yafe hohoanimo ngasündimareandi. Beriahündi ai Por Sairas-yafandi hoafi himboriyei mburihü, asu hoafi ranahambo masahümündi. Raniyo ai munguambo si maho Bukambeahi hoafi ra hoeirihî marihündi ahafandi

hoafi ra anihondümbayo sei hehi. ¹² Raniyei asu Sudaündi afindi ranai hoafi ranahambo anihondumbo-marihindi. Asu Grikihündi nimorehi ndüreimbi bogorimbo-yahindeimbi afindi asu nindowenihî afindi ai hoafi ranahambo anihondumbo-marihindi.

¹³ Por ai Beriahündambo Godindi hoafi bokari-marihendüri ranahambo Tesaronaikahündi Suda ai himboriyei hehi Beria ngoafihü amboa hei tüküme-hindi. Raniyo asu Tesaronaikahündi ai nindou Beriahündi-mayei ahei ngusüfoambe moaruwai hohoanimo botimarihindüri. ¹⁴ Raniyei asu anihondumbo-rihindeimbi ai hohoanimoyeihi seiya Porimbo moaruwaimbo ndihorimboyei sei hehi ahambo hoekimi koamarihhehora mahanu, nga Sairas Timoti ai Beriahü mamarifani. ¹⁵ Raniyomo nindou bidifiri ai Por sowaründümo hou ai-babidi Atens ngoafina mahomo. Asu Por ai yahuya, "Sairas Timoti ai nimai wambosowana mbisini-fandamboane," mehuamboemo asu hoafi ra sowandümo hou hihiriyafu Berianambo mahomo.

Porî ai Atens ngoafihü Godindi hoafi hoafimayu

¹⁶ Por ai Atens ngoafihü Sairas asu Timoti ahafanimbo hifandapirühi nimarumbo hoeireandane, ngoafi ranihü tikai god sisami afindi burimayo ranimbo ngusüfoambe nimbimayu. ¹⁷ Raniyu Por ai Suda-yafe rotu worambe Grikihündi bidifiri asu Suda bidifiri anihondumbo Godimbo hohoanimoyomo-rundeimbi ahamumbo wataporimbo-marapuri. Raniyu munguambo si maho ra nimorehi nindowenihî make-tambe gugureyahi nimareiane, hu ai-babidi nimarumbo wataporiyu marandi. ¹⁸ Raniyomo Epikurian asu Stoik fifirundeimbi nindou ranai Por-babidi hoafinambo simbori-simbore-memo. Ai yaru hoafiyomondühi yahomoya, "Nindou hoafi afindeimbi ndanai nini hoafi, hoafinda yahumboyuwa?" mehomo. Asu bidifiri ai hoafiyomondühi yahomoya, "Awi, ai ndifo-yafe sisami god mami ranahambo hoafimbo yahumboani," mehomo. Nga Por ai Sisas yifihündi botimefiyu hoafi ra hoafimayuwambo ranimboemo asu ai rahurai yaru hoafimemo. ¹⁹ Raniyomo ai kansir Areopagus wafuwami mafandundi ahamumbo sowana Porimbo sowaründümo mahafomo. Ai homo ahambo hoafiyomondühi yahomoya, "Ro simbori hoafi nda se nindou aheimbo hoafiyafi arandi ra himborimbo sefomboane-fi. ²⁰ Asu ro sihafî hoafi ra himboriyefî hohu hoafi ranahandi nimindi ra fifirindihu sefomboanefi," mehomo. ²¹ Nga nindou Atens ngoafihü amarei anei asu ngorü ngoafihündi sühüsi Atens ngoafihü amarei anei ranai moai amuri hohoanimoyei rihündi, nga wani. Ai ana hoafi simbori engoro ranahamboane hoafiyu asu himboriyu ranimbo yangiri hohoanimoyei.

²² Raniyu asu Por ai Areopagus wafuwami kansiryomondi mbusümo nungumbo hoafiyuhü yahuya, "Nindou Atensihündi, ro hoeiriheandane se-ana munguambo god ranaheimbo süngufe hohoanimoane hohoanimo-memo. ²³ Nga ro nafina habodihühi sihei sisami god hoeimariheandüri. Asu sisami godim-

bo sesi sihefe randeimbi fondi mamî hoeimariheandi ranîfihî se sürü papimarihündi ra yare hoafiyowohü yahoya, 'Ndanana sisamî god ro fifirifekoate-mayefi ran-ane,' meho. Nga asu se moai ranî god ra ahambo fifirihorî, nga se ahambo moani hohoanimoyei marihündi God ranahambo haponda ro hoafinda-handürî samboanahi.

²⁴ God ai hifi nafira mbura asu munquambo moatükuni ranîfihî nafira hiniŋgimareanda aniŋgo ranai Adükâr-ani sünambeahi asu hifini. Ranimboani aiana nggiri nindou ai ahei warinambo worimbo-rihündeiimbi wori ranambe ana nimandu, nga wani. ²⁵ Ai moai ranani moatükuni mbonimboramündi randi ranimboane asu nggiri nindou ahei warina ahambo rarani-moatükuni fandihehuri. Sapo ai-ani nindoumbo yanggiri niŋgombo hohoanimoye, yafui asu munquambo rani-moatükuni ra saimuni arandi. ²⁶ Amoa mamî ranahandambo-hündiyo God ai nindou munqua sirî nafimarandi munquambo hifihü niŋgomböhünda. Asu ai ahandihoari horombo nindou ranihü niŋgombo asu hifi yüpupui kikire hiniŋgimareandi. ²⁷ God ai yare hiniŋgire hayambo hohoanimoyuhü yahuya, 'Ranihü diboandimbo animbo asu ai wambo ro animboahi ra koko-mbirihündir-amboane,' mehu. Ranimbo-hündambo animbo nindou ai God nahi anüŋgu ranahambo kokondihorî hoeindohorî-mboyei. Nga God ai mamî sihefimbo sowahi anŋguniyupoani. ²⁸ Sihirî ai-dibo yanggiri animboefi, ai-dibo ahahabodefi asu ai-dibo-anefti aniboadefti. Rahurai-ane sihei herü fifirundeimbi bidifiri ai yaru hoafiyomondühi yahomoya, 'Sihir-amboani Godindi nimor-anefti animboefi,' meho. ²⁹ Sihirî Godindi nimor-anefti asu nggiri sihirî randihu hohoanimondefühiya, God ai gor, sirfa kapa, nimoei rani sisamiyu mbisefti. Asu nggiri hohoanimondefühiya, God moani sihefihorî hohoanimoyefi hohu sihefti warinambo nafimarhur-ane mbisefti, nga yowani. God ai-ana gor, sirfa kapa, nimoei rani sisamiyupoani.

³⁰ Horombo nindou ai Godimbo fifirifikoate-mayeamboyu rasimboani ai moai aheimbo nginindirandürî. Nga hapondanambe ai munquambo nindou munquambo hifihü ranaheimbo yahuya, 'Se sihei hohoanimoye moaruwai daboandanambo-ndihi hehi wandi hohoanimoye süngundihindi,' mehu. ³¹ Nga asu ai mamî sihi diboniyu hiniŋgimareandi si ranambe ai mbumundi hohoanimoye süngundeandühi ahei hohoanimoye rani simogodühi munquambo nindou yibobo-ndeandürimbui. Nga ai nindou mamî rani-moatükuni ra hifandimbohünda hiniŋgiririmbani. Nindou ra yifimayuwa God ai honguambeahindi botimariri ranani, nga ranahambo animbo sihirî anihondümbom-ndihurimboane," mehu.

³² Nindou bidifiri ai nindou yifihündi yanggirifembo hoafi ra himboriyomo houmbo-yomo asu ai ahambo sisindi hoafimaruri. Nga bidifiri ai hoafiyomondühi yahomoya, "Asükaindefi rani-moatükuni ranahambo sihafî hoafi himborindefo," mehomondo. ³³ Asu Por ai kansiri-yomondi wataporî yare hiniŋgireapuri haya

mahu. ³⁴ Nindou bidifiri ai ahambo süngurihorühi hoafi ranahambo anihondümbom-marihindi. Nindou mamî ahandi ndürî Dionisius Areopagusihündi ai kansirimbofi mamaru. Asu nimorehi ahandi ndürî Damaris ai-amboani anihondümbom-mareanda asu nindou bidifiriyei hoafi ranahambo anihondümbom-marihindi.

Por Korin ngoafihü amaru

18 Süngunambo Por ai Atens ngoafi hiniŋgire haya Korin ngoafina mahu. ² Ranihü ai Sudahündi mamî ahandi ndürî Akwira hoeimariri. Aiana Pondushündiyu. Nindou raniyu ai ahandi nimorehi Prisardiibo Itari hifi hiniŋgirine hena asu Korinina mahafe. Nindou mamî Rom ngoafihü adükari bogorimbofi nimarümbi ahandi ndürî Krodius ai Sudahündi nindou munqu aheimbo yahuya, "Se Rom ngoafi nda hiniŋgindihi hehimbo ngorü hifina-ndahindi," mehuamboyafe ai Korinimambo mahafe. Raniyu asu Por ai ahafembo ranihü hoeifepirimbo mahu. ³ Nindou yimbu ranai Por-babidi mamî rani ratüpuru ra ratüpuriyei rihündeiimbi wamboyu Por ai, ai-dibo nüŋgumbo seri wori kakiyei marihündi. ⁴ Munquambo moani ngoafimbo nimarimbo si Por ai Suda-yafe rotu worambe kefuai hüfu nüŋgumbo Sudahündi nindou ranaheimbo wataporiyu marandi. Nindou Sudahündi asu Grikihündi aheimboya ahei ngusüfoambe botindiheirani asu Sisasimbo anihondümbom-mbirihinda yahuhayamboyu hüfu hoafimendürî.

⁵ Sairas asu Timoti ai Masadonia hifi ra hiniŋgirine hena Korin ngoafina kosafandani Por ai Sudahündi ranaheimbo aboedi hoafi yamundeandürühi manüŋgu. Ai Suda-mayei aheimbo anihondümbom hoafiyundürühi yahuya, "Sisas ana nindou God ai nindou aboedambofembo kafoariri hiniŋgimarir-ani," mehu. ⁶ Nga ai ahandi hoafi ra sahümündi pirihî mburihü asu ahambo tirifoarihorî hoafimehündo. Raniyu asu Por ai ahandi hoeari fihindi dödübudi püpürüfi-foareandühi simbori hoafiyundürühi yahuya, "Se hoafi ra himborikoate-yeihi awararihindi ana, ro hütiriharüpoani, nga siheihor-ane. Nga haponda ndühünda ro-ana siheimbo hiniŋgindihearü hehea asu nindou sihefti ndifo sowana, ngamboyahi," mehu.

⁷ Raniyu asu ai rotu wori ra hiniŋgire haya wori akimi Titius Sastusindi worina mahu. Nindou ranai ana Suda-yafe ndifoyu, nga asu Godindi hoafi süngure randeimbîyu. ⁸ Suda-yafe rotu wori hifanda-randeimbi ahandi ndürî Krispusiyu asu ahandi fikiminindi-yei ai Adükarimbo anihondümbom-marihorî. Asu nindou afindi Korin ngoafihündi ranai Porindi hoafi ra himboriyei mburihü anihondümbom-marihinda aheimbo hundürümarandürî.

⁹ Por ai mamî nimbokoani ranipoanimbo moatükuni yafogoadinambo nahurai hoeireandane, God ai hoafiyundühi yahuya, "Se yihimbo-ndamboyafi, nga hoafindafi ndandi. ¹⁰ Nga ro se-dibo nimboamboanahi ranimboane asu sihambo nindou ngorü ai nggiri moaruwaimbo-ndeanini. Nga wandi nendi afindi ai

adükari ngoafi ndanihü nimandeimboyei," mehu.

¹¹ Raniimboyu Por ai mamî himbanî asu 6 amoamo ranihü nûngumbo Godindî hoafi aheimbo yamunde-andürî marandî.

¹² Gario ai Akaia-yomondî gafman bogorimbofi nûnguambeahiyo asu Suda ai mamihüyafu mburümborîmbo Porimbo nginindimarurî. Raniyomo ai ahambo sowaründümo hoafi didiboadofe worina mahomo.

¹³ Ai yahomoya, "Nindou ndanai ana nimorehi nindouwenihî aheimbo Godimbo hohoanimombo ra raniipoanimbo yamunde-andürühani asu ai ahinümbî hohoanimo hifinambo-mareandî," mehomo. ¹⁴ Por ai simborî ahamumbo hoafiyupurimbo yahuhayamboyusi, nga Gario ai Sudambo hoafiyupurühî yahuya, "Nindou ndanai sihefi gafmani-yafe hohoanimo ra hifinamboreandühî moaruwai hohoanimombei-mbonana ro sihamundi hoafi ra himboriya. ¹⁵ Nga Suda se-ana sihamundi hoafi, ndürî asu sihamundi hohoanimo raniimboanemo se wambo sifomo düdufundirî, nga ambe, rani-moatükunî ana sihamundihoari ngomo didiboadondundî. Ro-ana yahurai hoafi himboriyo mburimbo yibobofembo-yahipoanî, nga wani," mehu. ¹⁶ Raniyu asu ai ahamumbo hoafi didiboadofe worî ranambeahindî koamarîhepurî. ¹⁷ Raniyomo nindou bidîfirî ai nindou ahandî ndürî Sostenis, Suda-yomondî rotu worî hifanda-randeimbi bogorî, ranahambo kikihirundümo mburu hoafi didiboadofe worî rani hançifoanî harîmemondo. Nga asu Gario ai moai rani-moatükunî ranahambo afindî hohoanimoyu, nga wani.

Por Andiok ngoafina hihirifi mahüfu

¹⁸ Por ai Korin ngoafihü afindî si nûngu mbura asu ai anihondümborî-rîhindeimbi aheimbo hiniñgireandürî haya Senkrianambo mahu. Raniyo Prisira asu Akwira ai Porindî sünngu mahafe. Horombo Por ai Godimbo hoafiyunduhü yahuya ro mamî moatükunî randiheamboyahi mehu. Ranimbo nafuimbohünda ai ahandî mbîro ra tüpurîmarandî. Raniyei asu ai Sirianambo sipambe fariyahi hehi mahei. ¹⁹ Ai hei Efesus ngoafihü tüküyahi mburîhümboyei asu ranihü Prisira Akwira hiniñgireapirî haya ai yançgirî Suda-yafe rotu worî ranambe kefuai hüfu nûngumbo Godindî hoafi ai-babidimbo wataporîmayu. ²⁰ Raniyomo asu ai ahambo hoafiyomondowohü yahomoya, "Awi se ndanihü gedühî nimbafi," mehomondo, nga "Ngirîndahi," mehu. ²¹ Asükaiyu ahamumbo hiniñgîfepurimbo yançgirî hoafiyupurühî yahuya, "God ai yifirayu ana, awi ro asükainda hihirîndahe didimboyahi," mehu. Raniyu asu ai sipambe farîfi mbura Efesus ngoafi hiniñgire haya mahu. ²² Raniyo asu sip ai ho Sisaria ngoafihü tüküme Feyo-wamboyu asu Por ai kusîfoai haya hafu Serusarem ngoafihü anihondümborî-rîhindeimbimbo hihîfirîrî haya Andiokinambo mahanu.

Aporos ai Godindî hoafi Efesus ngoafihü hoafîmayu

²³ Raniyu asu Por ai Andiok ngoafihü gedühî nûngu mburamboyu Garesia asu Frisia-yafeambe ngoafi

daburî wakîreandühî ranihü Sisasimbo anihondümborî-rîhindeimbi amarei aheimbo kikîmi-foefendürimbo mahu.

²⁴ Nindou mamî, ahandî ndürî Aporos Sudahündî, Areksandria ngoafihündî Efesus ngoafihü manûngu. Nindou ai-ana hoafi aboedî hoafiyu-randeimbi asu Godindî hoafi ra aboedî hamindî ndore fifireandeimbiyu. ²⁵ Horombo ahambo Adükarimbo sünçgufî hombo rani hohoanimo ra yamundi-marîhor-ane. Raniyu asu ai ngusüfoambe botîreirühî nimorehi nindowenihî ranaheimbo hoafi aboedî sagadürühî Sisas ai nindou God koamafoarirî ranahambo wudîpoapore hoafiyundürî marandî. Nga ai moai Sisasindî hoafi aboedî muñgua fifireandî, nga Son hundürü-marandürî ranahambo yançgirî fifîrimareandî. ²⁶ Asu ai hüfu Suda-yafe rotu worambe kefuai nûngumbo yihimbokoate piyu haya Godindî hoafi hoafîmayundürî. Prisira asu Akwira ai ahandî hoafi himboriyafe hena ahambo sowarîndife hüfe ahafe worambe Godimbo sünçgufimbo hohoanimo ra ndorîne hoafimefinando. ²⁷ Raniyu asükai Aporos ai Akaia-yafe hifîna nga yahu haya ramefiyu-wamboyei, Efesusihündî ai ahambo farihehorî hehi Aporos ai tükündîfiyuani ndahorîmindei sei hehi Godindî hoafi sünçgurihî-ndeimbimbo pas sürü papimarîhündî. Raniyu Aporos ai hu Akaia hifambe tüküfi mbura asu nindou ranihünda God ai aheimbo hipoambo-mare-andüra anihondümborî-marîhindî ranaheimbo afindimbo aboedî mafarîhendürî. ²⁸ Ai Suda-babidî simborîsimboriyuhî ndore hoafiyuhü ahei hoafi hifinambo-mareandî nimorehi nindowenihî-yafe himboahü. Ai Godindî Bukambe hoafi raninambo Sisas ra God ai nindou aboedambo-fendürimbo kafaarîrî hiniñçimarîrî-ani yahu hoafiyuhü nafuimayundürî.

Por ai Efesus ngoafihü ratüpurîmayu

¹⁹ Aporos ai Korin ngoafihü nûnguambe Por ai hifî wafuambe ngoafi adaburo ra hoahoangu hu Efesus ngoafihü tüküfi Sonimbo sünçgururü-rundeimbi hoeimareapurî. ² Asu ai ahamumbo dudufîpurühî yahuya, "Se Godimbo anihondümborî-wurani ahandî Yifiafi Aboedî sihamundi wami kosowai waniyo?" mehuamboemo. Asu ai simborî ahambo hoafiyomondowohü yahomoya, "Yifiafi Aboedî ra ro moai himboriyefî," mehomondoamboyu. ³ Ai yahuya, "Nini sünçgure hayamboyu sihamumbo hundürü-marapura?" mehuamboemo. Asu ai ahambo hoafiyomondowohü yahomoya, "Sonindî sünçguyo hundürü-maramuni," mehomondamboyu.

⁴ Por ai hoafiyuhü yahuya, "Sonindî hundürü ranana nindou ai moaruwai hohoanimo daboadanambofe hefembo aboedî hohoanimo sünçgufembo-hündamboane. Raniyu asu ai nindou Israerihündî ranaheimbo hoafiyundürühî yahuya, "Se nindou wandî sünçgü tükufiyu ranahambo anihondümborî-ndîhorî. Nindou ranana Sisas-ani," mehu. ⁵ Sonimbo sünçgururü-rundeimbi ai hoafi ra himboriyomo houmbo Adükari Sisasindî ndürînambo hundürü-memo. ⁶ Raniyu Por ai

ahamundiwami wari manande-apuramboemo Yifiafi Aboedi ranai ahamundi wami kosiwohü ranipoanimbo hoafinambo watapori-yomondühi Godindi hoafi hoafiyomo-rundeimbi nahurai hoafimemo. ⁷ Ramefundü ranana 12 nindou-yomo. ⁸ Ngimi amoamo Por ai Suda-yafe rotu wori ranambe kefuai hüfu nungumbo yihimbokoate hoafiyu marandi. Ai aheimboya, God nginindi hifandarandi ranahambo anihondumbo-mbirihinda yahuhayamboyo wataporimborarü marandi. ⁹ Nga nindou bidifiri ai ahei hohoanimo tapihami-randürühi anihondumbofoe-koateyeihi Sisaindi nafi ranahambo nindou himboahü moaruwai hoafimayei. Raniyu asu Por ai aheimbo ranihü hiniñgirearü haya, Sisasimbo süngururü-rundeimbimbo sepurümündi haya hu Tiranusindi yamundife worambe munquambo si wataporimbora marandi. ¹⁰ Rani-moatükuni ra yimbu himbani yare marandamboyei Sudahündi asu Grikihündi munquambo Esia hifihü amarei, ai Adükarindi hoafi ra himborimayei.

Skefandi nindouwenihi nimori

¹¹ God ai ranipoanimbo hepünifeimbi moatükuni Porindi warisüngu yare marandi. ¹² Raniyo nindou bidifiri ai yikunimi gedühefe hoeari asu güdife hoeari ra Porindi fi sündiandeimbi sahümündi hei nindou angnümboyeimbi aheiwami manandihinda ahei angnü ranai munquyowohü moaruwai nendi ranai hiniñgi-rihindüri hehi mahei.

¹³ Nga Sudahündi bidifiri ai hoahoangomo wakirundühi moaruwai nendi nindou fiambeahindi ranipoanimbo nginindina raguanaboru marundi. Ai moaruwai nendi hefoefembohünda Sisaindi ndürina yaru hoeimarundi. Ai yaru hoafiyomondühi yahomoya, "Por Sisaindi hoafi hoafiyu marandi ranahandi ndüri raninambo ro siheimbo anihondumboanefti hoafayefi, nga se nindou ranaheimbo hiniñgirihindüri," mehomom. ¹⁴ Nindou mami Sudahündi Godimbo sesi sihai-randeimbi bogori ahandi ndüri Skefa. Ahandi nimori 7-yomo ai rani-moatükuni ra ratüpuriyomo marundi. ¹⁵ Nga asu mami sihi moaruwai nendi ranai hoafiyopurühi yahoya, "Ro Sisasimbo firihihi asu Porimbo firihihi, nga se didemoa?" mehopuri. ¹⁶ Raniyu asu nindou mami ahandi fiambe moaruwai nendi nimarümbimayu ranai ahamundi wami horipirihoei piyuhü bubuhaimepura ai hori kapehü ahandi worambeahindi safi yanggiri mafefundi. ¹⁷ Nindou munqu Sudahündi asu Grikihündi Efesus ngoafihü mamarei ranai hoafi ra himboriyei hehi, yihimboyeihi Adükarü Sisasimbo adükar-ani masei. ¹⁸ Raniyei asu Sisasimbo anihondumbo-rihoreimbi ai nindou himboahü tüküyahi moaruwai moatükuni ratüpuriyei marihündi ranahambo weindahi hoafimayei. ¹⁹ Himoarokoru-rundeimbi bidifiri ranai ahei buk ranipoanimbo himoarokombo hoafi ranambe engoro ra mamambe-mamamberühi sahümündi hei nindou-yei himboahü fufusimarihindi. Horombo buk masahümündi kaki ra tapuiyei heimbo 50,000 kakifihüyo masahümündi. ²⁰ Rani hohoanimo raninamboyo Adükarindi hoafi

ranai nginindi tüküfehü munquambo hifi yanggori wakimareandi.

Efesus ai Porimbo himbosi papimarithori

²¹ Rani-moatükuni ranai ramefeyo-wamboyo Por ai hohoanimoyuhü yahuya, ro Masedonia asu Grik hifi, ngasündi-heapiri mbundiha sipambe fandahe hehea Serusareminambo, ngamboyahü mehu. Ai yahuya, "Rani nafi boatei nga heheambo animbo, asu nga Rom ngoafi hoeindiheha," mehu. ²² Raniyu ahambo farihen-eri-rinandeimbi, Timoti asu Irastusimbo Masedonianambo koarihepira ai-boatei mahafanda, asu ai Esia hifihü akidou gedühi safi manüngu.

²³ Rani-simboani Efesus ngoafihü Sisaindi hohoanimbo ranahambo hümbö hoafinambo simbori-simborimayei. ²⁴ Nindou mami Demetrius ai sirfanambo munquambo sisami nafira randeimb-ani. Raniyu rani-moatükuni-nambo tikai god sisami Atemisindi rotu wori nafiramarandi. Asu sisami nafiru rundeimbi ai ranifihü kaki afindi sowandümo marundi. ²⁵ Raniyu Demetrius ai sisami nafiru-rundeimbi-yomo asu nindou amuri munqu simogodi ratüpuri, ratüpuri-yomorundeimbi ahamumbo gugureapuri haya hoafiyupurühi yahuya, "Wai, se fffirarundi sihefi ratüpuri ndanamboane kaki ra tükefeyo.

²⁶ Sihamundihoari se hoeirundi asu himboriyomo nine-moatükuni Por ratüpuriyomu ra. Ai yare hoafiyuhü yahuya, 'Sisami god warinambo ratüpuriyoweimbihündi ana god hondüyopoani,' yahu arandi. Nindou afindi ranaheimbo gugurearü haya hohoanimbo ngorü sünguararü marandi ra Efesus hifihündi yanggiri randüripoani, nga bidifiri munqu Esia hifihündi kameihü randüri. ²⁷ Porindi hoafi ranambo ana sihefi kaki semindimbo ratüpuri ra moaruwai-ane mbiseimboyei. Rani yanggiriyoani, nga sisami god rehi Atemisindi wori ra nindou-yei himboahü moaruwai himbondimboe. Asu ahandi ndüri adükarü ra hifinambo-ndeamboe. Sapo nindou afindi Esia hifihü asu munquambo hifihü ahambo didibafiyahindo arihündi," mehu.

²⁸ Rani hoafi ra himboriyei hehi nindou ranai nginindiyeihi puküna seiya "Efesusi-yafe Atemis ana Adükar-ane!" masei. ²⁹ Raniyo hoafi ra adükarü ngoafi Efesusühi mahoamboyo nindou ranai munquambo hoafi warapomayei. Raniyomo bidifiri ai Masedonianahündi Gaius asu Aristakusimbo kiafu hüripindimo ahei gugurühi nimarei rihündanambo mahomo. Nindou yimbu ra Por-babidi hahabodifani rinandeimbiyafani. ³⁰ Raniyu Por ai nindou afindi ahei mbusümo nga mehuamboemo asu süngururü-rundeimbi bidifiri ai ranambe hombo yowani mehomondo. ³¹ Porindi ngunindi Esia hifihündi, gafman bogori ai-amboani hoafiyomo koarihomondühi yahomoya, "Ambe, se gugurife wataporiyorambo ranambe hopoani," mehomom.

† *Atemis ai tikai god sisami nimoreh-ane. Ahandi rotu wori adükarü Efesus ngoafihü mafondaro, nga munqu ai wori ranahambo aboedi saf-ane masei.*

³² Nindou afindi ai mamikari hohoanimoyeihi ninüngu-yefühiyefi masei. Bidifiri ai ngorü-moatükuni hoafiyeyane, asu bidifiri ai ngorü-moatükunimbo hoafimayei. Nga nindou afindi nimboyei müngu mafandihindi ra ai moai fifirihindi. ³³ Raniyomo Sudahüdi bidifiri ai Areksandambo ahei himboahü nendihori hei hiniḡimarihora manüngu. Raniyo nindou bidifiri ai hoeirüwuru houmbo moaruwai hohoanimomindihümbai mehomo. Raniyu Sudambo fehefendürimbo hunda ai wari nimoamo-mareandi hoafikikimbirihümündia yahu haya. ³⁴ Nga ai Sudahüdi-mayuwa ahambo fifirihori raniyei puküna yimbu awa mamifindi hoafiyeyihiseiya, "Efesus-yafe Atemis ana adükar-ane," masei.

³⁵ Raniyu asu Efesus-yafe kuskus ai ahei hoafi gobadihendürühi yahuya, "Efesusihündi se himboriyeyi. Münguambo ai fifirihindi nimoei sisami Atemis sünambeahindi piyo haya makoso asu ahandi hoafiyorambo wori Efesus ngoafi ra ai hifandarandi. ³⁶ Nindou mamifindi ai-amboani ḡgiri hoafi ndanahambo tikai-ane mbüsu. Nga ranimbo-hündambo-animbo se sihei hoafi ra kikindihümündi. Nga se awi ranahambo hohoanimokoate-yirünimbo randihimboyei. ³⁷ Asu se nindou yimbu ndanahafanimbo sahüpirimündi masühüsi. Nga asu ai moai nini-moatükuni sisami godindi worambeahi hühmbühünifani asu wori moaruwaimbo-rineandi. Asu moai ai nimorehi god sihefi ranahambo tirifoefe hoafi, hoafiyafani. ³⁸ Nga asu Demetrius ai ahandi mamifindi ratüpuriyomo-rundeimbi babidimbo ahamundi hoafi engoro ranana awi ngorü-simboani ranipoanimbo animbo fifirifemboane. Asu bogori gafman ai nimarimo-mboanemo, nga ai animbo hoafi ranahambo fifirindumboemo. ³⁹ Nga sihamundi hoafi ra yagodowani ana, mamifindi wataporambe animbo ranahambo anihondü waporimbo-mboane. ⁴⁰ Haponda sihiri hoafi afindi ndahumi-ndemboyei, nimboe sihiri ndani sihi simbori hoafimayefi ranimbohünda. Ranahandi nimindihündi ana moai hoafi yanggoro, nga moaniyefi simbori hoafimayefi. Nga sihefi gugurife moaruwai ranahambo düduwehimuni ana, asu anikiri simbori hoafimandefi," mehu. ⁴¹ Ai yare hoafiyundüri mburamboyu asu koamariheira bukürümehindi.

Por ai Masedonia asu Grik hifina mahu

20 Süḡgunambo hoafi afindi-afindimayeyi ranai hoasisihi-mareandamboyu, Por ai Sisanimbo anihondümborihindeimbi gugureandüri haya ḡgüsüfoambe ḡginiramindüri mbura asürähini-mareandüri. Raniyu asu ai yare hiniḡirearü haya Masedonia hifina mahu. ²³ Raniyu ai rani hifambe huhü Sisanimbo süḡgurihindeimbi afindi ranaheimbo ḡgüsüfoambe ḡginindi kürihi hohoanimomoyeyi yahuhaya hoafimeindüri. Raniyu asu Masedonia hifi hiniḡire haya Grik hifihü tüküfi ḡgimi amoamo manüngu. Raniyu süḡgunambo ai Siria hifina sipambe hombo hohoanimomayuwamboemo, Suda ai ahambo hifokoeffimbo yahomo houmbo hoafi fimaründümo. Ranimboyu asu asükai hihirife hefe Masedonianambo

hombo hohoanimomayuwamboemo. ⁴ Asu Sopater, Pirasindi nimori, Beria ngoafihündi ai Por-dibo mahüfu. Raniyo Tesaronaikahündi Aristarkus Sekundus yafani, Gaius, Derbe-hündiyu, Timotiyu asu Tikikus, Trofimus Esia hifihündi-yafani ai müngu Por-babidi mahifomo. ⁵ Müngu ai-boatei hifomo Troas ngoafihü nimarimo yihoeffimbo himbomemo. ⁶ Raniyefi Suda ai Bret yisikoate sesimbo si ranai müngumayowamboyo Firipai ngoafihündi sipambe fariyahu hohu hondahüfeimbi siyefi mburihu hefi Troas ngoafihü ahamumbo sowahi tükümehundi. Raniyefi Troas ngoafihü 7 si mamarrefi.

Por ai Yutikusimbo yifihündi botimariri

⁷ Raniyefi asu Sande Adükarindi sesi, sesimbohünda gugurimehundi. Raniyu Por ai sümbo nafi himbowambo nindou afindi ranaheimbo gedühi waporiyu humbo nimbi mbusümondühi tükümefiyu. ⁸ Wori ro nimarefi wataporiyefeimbi ranambe nimooamo yibadiwami ram afindi siyowohü ḡḡifoani burimayo. ⁹ Nindou hoarifi mamifindi ahandi ndüri Yutikus ranai nafitambe karihoemo hiniḡimarundi raniwami mamaru. Por ai hoafimayu hoḡguamboyo Yutikus ai yapombo hoafinambo kümeru. Raniwami yapombofi nimarühündamboyo fimaramündu yanggiri hanü ḡgimi yibadi ḡgasünde haya hifini pimayu. Bidifiri ai hanimo sowaründimondane, ai nimoko menguru. ¹⁰ Raniyu Por ai hanü ahandi fi kameihise amofi hanühüyu wagidürümündühi hoafiyundürühi yahuya, "Se awi ḡgüsüfo kikiboadihindühi afindi hohoanimomoyeyi, nga nindou ndanana yanggiri-ani," mehu. ¹¹ Refi mburamboyu asükaiyu nimooamo farifi hafu bret hifirire mbura masahüsi. Ai aheimbo gedühi waporimbo-randüri mbura süḡgunambo siambe hühifhamindi masüfuwamboyo hiniḡirearü haya mahu. ¹² Yutikus ai yifihündi yanggirimefiyu-wamboyei asu ai ahambo ngoafina sahorimindei hei ḡgüsüfoambe aboedi kürihi hehimbo mamarai.

Por Troas ngoafi hiniḡire haya Miretusinambo mahu

¹³ Nga ro-boatei sipambe fariyahu hohu Asos ngoafihü Porimbo fihimündi hefe homböhünda mahefi. Ai hifi nafi huhü hoafiyumunühi randafundi mehumunamboyei ahambo nafini fihimindimbo mahefi. ¹⁴ Raniyu asu Por ai yihoeffimbo Asos ngoafihü süfu mbureamuni haya, asu sipambe sahurimindei hohu, Mitirini ngoafinambo mahefi. ¹⁵ Raniyefi sipambe fariyahu hohu Mitirini ngoafihündi hefimbo siambe Kios airanikimi tükümehundi. Apoei simayowamboyei asu siambe Samos airan tüküyahu mburihu asükai ngorü sihi Meretus ngoafihü tükümehundi. ¹⁶ Por ai Efesus ngoafi ḡgasündife hefe Esia hifihü gedühi hifo niḡgombo moei yahuhayamboyo hohoanimomayuwamboemo. Ai nimehünou Serusareminambo hifo ahei hihifi-hihifimbo si Pendikos tüküfemboayo ra hoeifemboyo hohoanimomayuwamboemo.

**Por ai nindou bogori Efesusihündi ahamumbo
asūrahinire hiniṅgimareapuri**

17 Por ai Miretus ngoafihū tüküfi nimarūmboyu Efesus ngoafinambo hoafi koamarhendī Kraisindī nendimbo hifandu-rundeimbimbo ai sifomonda hoeindiheapuri yahuhaya. 18 Ai sifomo tükümefundamboyu hoafiyupurūhi yahuya, "Ro boatei tüküyahe Esia hifihū nimboambo asu muṅguambo si se-babidi animboahi nini-moatükuniyo ramariheandi ra sihamundihoari se fifirumboanemo. 19 Rani-simboani Suda ai wambo moaruwaimbo-fendirimbo hoafi fir-marindūmonda, raniyo asu afindi hohoanimoyahūhi aranimo yanḡirimayahi. Ro wandi fi hifinambo-rihe-andūhi Adūkarindi ratūpuri rani yanḡiri sahamindi manimboahi. 20 Se fifirundi ro sihamumbo farihe-fepurimbo aboedi hoafi bokarihefembo moai awi sahi, ṅga nindou afindi himboahū asu sihamundi mamami worambe yamundiheapuri marihand-ane. 21 Ro Suda, Grik yiboboambo ahini hoafiyahindurūhi sahiya, 'Se sihei hohoanimmo moaruwai hiniṅgindihi hehi Godimbo hohoanimondei asu Sisas sihefi Adūkari ranahambo anihondūmbo-ndihori,' sa marihandi. 22 ṅga hapoana Yifiafi Aboedi ranai wambo koamarihendira Serusareminambo ahūhi, ṅga ro ranihū ṅgūhani nini-moatükuni wambo tüküfemboayo ra ro moai fifirihe-andi. 23 ṅga ro rarihe fifiriheandi, Yifiafi Aboedi ai mamami ngoafihū tüküyaheandani wambo hoafiyondirihū yahoya, 'Se hibadambo ṅgafi, ṅga karabusindafo nimbori afindi ndowandifi ndamboayafi,' yaho arandi. 24 ṅga ro moai wandi fimbo adūkari moatükun-ane sahi. ṅga Adūkari Sisas ai wambo ratūpuri asendi ra tinirifoyo ho moendifembo sahe-heamboanahi hohoanimoyahi. Wandi ratūpur-ane nda, God ai nindou moani hipoamboreandūri arandi raninambo aboedi hoafi ranahambo anihondūmbo hoafindamboayahi.

25 Horombo ro sihamundi mbusūmo hahabodūhi God ṅginindi hifandarandi ranahambo hoafiya marihandi. ṅga haponda ro fifiriheandi sūṅgunambo ana se muṅguambo ṅgiri wandi ṅgusūmboari asūkaindimo hoeindundi. 26 Ranimboanahi haponda ro sihamumbo anihondūmbo hoafehapuri. Sihamundi mbusūmo nindou mami ai awararhoayu ana, ro hūtirūhūniipoani. 27 Ro moai Godindi hohoanimmo muṅguambo sihamumbo ranahambo hoafimbohūnda mbosiyahi. 28 Se sihamundihoari asu muṅguambo Godindi nendi amboa wudipoapondū hībadūndūri. Yifiafi Aboedi ai aheimbo hibadiyondūrirambo kafoare hiniṅgimareapuri. Se Godindi nendi hībadūndūndūri sipsip hifandira-randeimbi nou. ṅga aheimbo ahandi horina pemiyu haya masemūndūndūri. 29 Ro fifiriheamboanahi, sihamumbo hiniṅgi-riheapuri hehea ahahi ana, wosihofafi hoafeimbi nendi ai nīmambeahindi yafori nahurai tükūndahi sihamundi mbusūmo nimboeimbo sipsip ra moaruwaimbo-ndihindūrimboyei. 30 Asu nindou bodimondi siheiambeahindi animbo bogorimbondafu niṅgom-

boemo. Ai animbo Sisasindi sūṅgurihi-ndeimbimbo ahamundi sūṅgu hombohūnda tikai hoafi yamundūndūra asu ai ahamundi sūṅgu ṅgeimboyei.

31 Ranimbo-hūndambo animbo se hībadūmbo niṅgommo! ṅga se ranimbo ndondu fifirindundi. ṅgimi himbani maho ra nimbi-nimbisi ro arani kapehū moai mamami sihamumbo ahini hoafimbo mbosiyahi. 32 Asu haponda ro sihamumbo Godindi wariwami hiniṅgariheapuri asu se ahandi hipoambofe hoafi ranahambo hohoanimondimo. Hoafi rananimbo sihamumbo ṅginindamindi-purimboe asu muṅguambo aboedi-moatükuni God ai nindou wandanei mehu ranaheimbo dagadūrūmbui.

33 Ro-ana moai nindou ṅgorūndi gor, kaki, hoeari napo ranimbo hohoanirihe rihandi. 34 Se sihamundihoari yaru fifirundi, ro wandihoari wandi warinambo ratūpurimayahi ra nine-moatükuni ro mbonimbo-rihamindihūhi wandi fi fariheherihandihūmbo asu nindou ro-dibo niṅgomondeimbi ranahambo fariheheapuri marihandi. 35 Ro rani ratūpuri, ratūpuriyahūhi sihamumbo rarihe nafuimehapuri nindou dūdi ai fi ṅginindikoate ranaheimbo fandihe-hurimboane. Adūkari Sisas ai yare hoafiyuhū yahuya, 'Nindou ai ṅgorūmbo rani napo segodombo hihifi-hihifayu ana, asu nindou ai napo semindimbo hihifi-hihifi ṅgasūndeamboane,' mehu ranahambo sihiri ndondihu fifirindihumboane," Por ra mehu.

36 Por ai ahamumbo rani hoafi ra hoafiyupuri mburamboyu, asu nindou bogori-memo rani-babidimbo yimindiho pusire nimarūmbo Godimbo didibafimefiyu. 37 Raniyomo asu ai muṅguambo arasirani-yomondūhiyomo Porimbo mburūndūmo houmbo wakikihi-marūwuri. 38 Raniyu Por ai hoafiyupurūhi yahuya, "Hapondani ana se ṅgiri kaindimo wandi ṅgusūmboari hoeindundi," mehuamboyomo, asu ai ranimbo ṅgusūfo afindi kūrūndūhi hipoambo-marūwuri. Raniyomo asu ai ahambo sip sowanambo koakomarūri hanimo.

Por ai Serusareminambo mahu

21 Ranihū Efesusihündi hifandi-rundeimbi hiniṅgirihipuri mburihu sipambe fariyahu hohu refe ho refe ho rakoate Kos airanina mahefi. Ranihūnda simayowa Rodes airanina hefi mburihu asūkai hefi adūkari ngoafi Patarahū tükūmehundi. 2 Ranihū tükūyahundane, sip mamami ranai Finisia hifina hombo yahohaya ramefeyo-wamboye fi hoeirihu hohu ranambe fariyahu hohu mahefi. 3 Mamami hefi Saiprus airan hoeirihu hohu wari kadūdani hefi hohu Siria hifinambo mahefi. Raniyefi asu hefi Tair ngoafihū tükūmehundi sip ai ranihū napo mbahibadi-foefembo-mayowa. 4 Ranihū hefi nindou Adūkarimbo sūṅgurihindeimbi mamareia hoeirihuri hohu asu aibabidi 7 si manimboefi. Yifiafi Aboedi ranai aheimbo ṅgusūfoambe botimareandūra Porimbo hoafiyehi seiya, "Se yowani Serusareminambo hifopoani," masahūndo. 5 Ndeara ranihū nimboefi mburimumboye fi asu ranihūnda botiyahu hohu mahefi. Raniyomo asu Adūkarimbo sūṅguru-reimbi ai ahamundi ni-

morehi nimoakidibou-babidi adūkari ngoafi tebūnani sahūmündihūmuni hei gudihī tūkūyahu yiri yimbu pupusirihu nimarefimbo ai-babidi Godimbo didibafimefi. ⁶ Raniyefi simbori hihifūriyefi mburihu asu ro sipambe fariyahu hohu mahefa ai asūkai hihiriyahi ngoafina mahūsi.

Sisaria ngoafihū Godindi hoafi hoafiyu randeimbi nindou Agabus ai Porimbo hoafi masagado

⁷ Sipambe fariyahu hohu hefi Tair ngoafi hiniṅgiriḥu hohu hefi Toremes ngoafihū tūkūmehundi. Raniyefi ranihū anihondūmbo-rihindeimbi wandafi mami aheimbo hoeirihundūri hohu asu ranihū mami si mamarefi. ⁸ Asūkai ngorū sihi Toremes ngoafi hiniṅgiriḥu hohu hefi Sisaria ngoafihū tūkūmehundi. Asu nindou mami Firip aboedi hoafi hoafiyu-randeimbindi worambe fariyahu mapoefi. Nindou ranai ana fariḥoundūri rundeimbi ⁷ ranambeahindi mbusūmonindiyu hayamboyo. ⁹ Nindou ranai ana nimorehi nimori yimbuyimbu anamindihū-fekoate Godindi hoafi hoafiyei rihūndeimbi-yei afindiyu. ¹⁰ Ro Sisaria ngoafihū yahunūmbi nimbimarefaniyo asu Godindi hoafi hoafiyu-randeimbi mami ahandi ndūri Agabus ai Sudia hifi hiniṅgire haya Sisaria ngoafinambo makusu. ¹¹ Raniyu ai yihoefimbo sowahi kusū tūkūfi haya Porindi-mayo hoeari kikiḥirihfefembo ret ra semūndū haya ahandi yitiṅari watiṅari ra ahandihoari hūputūpo-marīhoayu. Ai hoafiyuhū yahuya "Yifiafi Aboedi ai yare hoafimayo, 'Ndahurai nindou Sudahūndi Serusaremihū mamari-mo ranai ana hoeari kikiḥirihfefembo aharambūri ndanahambo hūputūpugawuri mbundu Suda-yafe ndifombo dabupurimboemo ahambo moaruwaimbofimbōhūnda,' mehu," mehu.

¹² Nimorehi nindouwenihī rani ngoafihūndi-babidi rani hoafi ra himboriyefi hohumboyefi asu Porimbo Serusarem ngoafina se hafopoani sefi hohu kikifoefimbi hoafi hoafimehundo. ¹³ Raniyu asu Por ai simbori hoafiyuhū yahuya, "Se nimboe arani-araniyeihī wandi hohoanimo moaruwaimbo-arihinda? Ro moai karabusimbo yangiri hohoanimoyahi, nga ro Serusarem ngoafihū Adūkari Sisasindi sūngu yifimbo wāngei samboanahi hohoanimoayahī," mehu. ¹⁴ Nga ro ṅgiri Porindi hohoanimo ngorū-sūngundihundi sefi hohumboyefi asu hoafi ranahambo ambe masefi. Raniyefi hoafiyefūhi sefiya, "Adūkarindi hohoanimonambo yangir-animbo rani moatūkuni ra tūkūmbifeyowamboane," masefi.

Por ai Serusarem ngoafihū hafu tūkūmefiyu

¹⁵ Yahunūmbi nimbīyefi mburihu asūkai yihoefi napo fufurihumindefi hohu Serusareminambo mahahifi. ¹⁶ Raniyei asu sūngurihindeimbi nindou Sisariahūndi ai ro-babidi mahūsi. Ai yihoefimbo nindou mami Saiprusihūndi horombo ai boatei Sisasimbo sūngurireimbi ahandi ndūri Nason ahandi worinambo sowandūmuni houmbo mahefi ahandi worambe niṅgombōhūnda. ¹⁷ Hefi Serusarem ngoafihū tūkūmehū-

ndamboyei sūngurihindeimbi ai yihoefimbo hoeirihimuni hehi hihifi-hihifimayei. ¹⁸ Ngorū sihi Por ai ro-babidi Semsimbo hoeifimbōhūnda hefane, asu hifandi-rundeimbi muṅgu ranihū mamari-mo. ¹⁹ Por ai ahamumbo hihifirapuri mbura muṅgua-moatūkuni God ai ahandi wari sūngu Suda-yafe ndifoyei mbusūmo ramareandi ranahambo ndore wataporimbo-marandi.

²⁰ Raniyomo ai hoafi ra himboriyomo hou Godimbo aboed-ani mehomo. Asu ai ahambo hoafiyomon-dowohū yahomoya, "Wandafi, se fifirowandi. Sudahūndi nindou afindi tausen ai Sisasimbo anihondūmbo-rihorimboane. Nga muṅgua anihondūmbo-rihindeimbi ranai Mosesindi ahinūmbi hohoanimo ra sūngufembōhūnda titaboarayei. ²¹ Nga nindou bidifiri ai sihambohūnda hoafiyahūndūriḥi seiya, 'Por ai Suda bidifiri Griki-yomondi hifihū ani-boadei aheimbo hoafiyundūruhū yahuya, "Mosesindi hohoanimo ra se sūngundihindūhi asu ni-moakidibou-yomondi hoeari kandihi tirindihehimboyei. Yaboateihūndi hohoanimo ranana se sūngundūhūmboyei," mehu,' masei. ²² Se sūhūfimboanafi hoafi ra ai himbori-ndeimboyei. Nga sihambo moaruwaimbofembo hohoanimo-ndeiyeyi, asu sihiri nūngumanda-hūnda? ²³ Nga ro sihambo mami hoafi hoafindahuninani animbo asu se rani-sūngundiwandī. Yihoefi-memo nindou yimbuyimbu Godimbo mami moatūkuni refemboane yahomo houmbo-anemo aniṅgomo. ²⁴ Se ai-babidi ngafūhi animbo asu ahamundi fi Godindi himboahū aboedi tūkūfembo hohoanimo ra randūndi. Asu ahamumbōhūnda kaki dabapura ai ahamundi mbirīnani ra kikiḥirūndamboane. Ai randūndani rananimbo asu Suda ai sihambo nine hoafimemo ra nindou-yei himboahū tikai nahurai himbondimboe. Rananimbo ai-amboaniya awi Por amboani ahinūmbi hohoanimo ranahambo sūngureandeimb-ani mbiseimboyei. ²⁵ Suda-yafe ndifo anihondūmbo-rihindeimbi ranaheimbo pas sūrū papirihu koarihehūndūhi hoafimayefi sapo horombo ro Mosesindi ahinūmbi hohoanimo ranahambo masihehūndi ranimbōhūnda. Pas ranambe se sisami godimbo sesi didibafife sihefembi sesipoani, se hori sesipoani, se ninihondi amindawofifeimbi sesipoani asu se nimorehi sisihimoyo nindouwenihī birabiri-yorapoani, masefi," mehomo. ²⁶ Raniyu Por ai ngorū sihi nindou ranahamumbo sepurimūndū haya hanū fi aboedi tūkūfembo moatūkuni ra ai-babidi ramareandi. Raniyu ai Godindi worambe kamefuendi. Rani si fi aboedi tūkūfembo hohoanimo ra moendindowanī animbo asu mamami Godimbo sesi segodimbo ranahambo Por ai sesi sihou-rundeimbimbo hoafimepuri.

Godindi worambe Porimbo Suda ai kikihi-marūndūmo

²⁷ Fi aboedi tūkūfembo moatūkuni moendimayowamboyo ⁷ si ra muṅgumbo yangiri-yoambeyahi Suda bidifiri ai Esia hifihūndi Porimbo Godindi worambe hoeimarūwuri. Raniyomo asu ai nindou afindi rana-

hamumbo ngusüfoambe botimaripura Porimbo kikihi-maründümo. ²⁸ Ai puküna hoafiyomondühi yahomoya, "Israerihündi nindou, se farihaumuni! Nindou ndanani muṅguambo hifi ra hoahoṅguhü nindou muṅguambo sihiri Israerihündi asu sihefi ahinümbi hohoanimu asu Godindi wori ndanahambo hifinambore arandi. Rani yangiriyopoani, nga haponda ai nindou Grikihündi sihefi Godindi wori ndanambe sepurümündü kefue raraorandühi wori nda moaruwaimbo-reamboani," mehomu. ²⁹ Grik hifihündi Efesus ngoafihündi Trofimus ai Por-dibo Serusarem ngoafihü manṅguwa hoeiruwuri houmboemo ai yaru hoafiyomondühi yahomoya, "Nindou yihoefi ndifihündi ndanana Por ai Godindi wori ranambe serümündü kambeifuai," yahomo houmbo hoafimemo. ³⁰ Raniyo hoafi ra Serusarem ngoafihü mahowa himboriyomo houmbo muṅgu fandu mburu pipina mahomo. Raniyomo asu ai Porimbo kikihiründümo houmbo Godindi worambeahindi weindana kiafu hüründümondühi nimai wori yipurî ra pamarundi.

³¹ Raniyei nindou afindi ranai Por hifokoeffimbo sei hehimbo hohoanimomoyei. Raniyo hoafi afindi afindimayeiya, Rom ami bogori hondü Serusaremihü amaru ranai tinjirifo tükefeyo yahu fifirimareandi. ³² Raniyo asu nimehünou ami bogori hondü ai ahandi ratüpuriyomo-rundeimbi bogori-yomo asu ami bidifiri-yomo ahamumbo sepurümündü haya ahamumbo sowana pipimemo hanimo. Nindou afindi ranai ami bogori asu ami hoeirupuri houmboemo Porimbo bubumaruwuri hündi kikiharündümo. ³³ Raniyu ami bogori ai Por sowana hüfu kikihirümündi mbura hoafiyuhü sen yimbunambo hüputüpugawuri mehu. Raniyu ai düdufihü yahuya, "Nindou nda düdia? Asu ai nini-moatükuni moaruwai rareanda?" mehuamboyo. ³⁴ Raniyomo asu bidifiri ai ṅgorü hoafi hoafiyomo asu bidifiri ai ṅgorü-moatükuni hoafiyomondühi hoafi afindi afindimemo. Ai mamipo hoafikoate ṅgorü kiafu ṅgorü kiafu raraomarundamboyo ami bogori ai fifirifekoateyuhü ahandi amimbo yahuya, "Ndowaründümo ami worina gafomo keboundi," mehupuri. ³⁵ Por ai yipinji saboagoambe tüküfiyuane, nindou afindi ranai ahambo bubumbo mehomonda ami ai hoeiru houmbo warihü-warihuru sowaründümo mahafomo. ³⁶ Raniyomo asu nindou afindi Porindi süngu mahomo ranai puküna hoafiyomondühi yahomoya, "Ahambo hifokoaruwuri," mehomu homo.

Por ai Sudambo ahandi anihondümbofe ranahambo hoafimendüri

³⁷ Ami ai ndeara Porimbo ahamundi wori safanambo sowaründümo hafomo kefoefembo yangiri-memondamboyo asu Por ai ami bogori hondümo hoafiyundowohü yahuya, "Ro awi sihambo mamî hoafi hoafindahanini samboanahi," mehuamboyo. Asu ami bogori ai düdufindowohü yahuya, "Se Grik hoafiyafirandühiyafi?" ³⁸ Hamanda Isipihündi mamî ai gafmanbabidi yifiari botimareandi. Ai 4,000 yifiariyomo-runde-

imbi sepurümündü nimi wohi furikoate-reandühi mahu. Se-mbayafinawe masahi, nga wani. Nimboe se Grik hoafi fifirwandühi," mehundowamboyo. ³⁹ Asu Por ai simbori hoafiyundühi yahuya, "Ro-ana Sudahündanahi. Ro-ana Tarsus ngoafi Sirisia hifihündanahi. Nga wandi ngoafi ana ndüri adükari yanggorümb-ane. Nga karihasi awi ro nindou ndanaheimbo hoafinda samboanahi," mehuamboyo. ⁴⁰ Asu ami-yomondi bogori ai hoafiyafipuri mehuamboyo Por ai yipinjiwami botifi nüngumbo nindou ranahamumbo warina pakamafoareapuri. Muṅgu ai hoafi kibodiri-maründümondamboyo Por ai Hibru ahamundi hoafinambo hoafimepuri.

22 Por ai yahuya, "Wandi wandafimami, asu apemami se himboriyomo ro wandi fimbo hoafi hoafombo samboanahi," mehu. ² Por ai Hiburu ahamundi hoafinambo watapori-mayuamboemo asu ai hoafi kibodiründümo houmbo maningomondamboyo asu ai ahamumbo hoafiyupurühi yahuya, ³ "Ro-ana Sudahündi asu Tarsus ngoafihü Sirisia hifambe tükümeheandi, nga asu Serusarem ngoafi ndanihü adükari mayahi. Raniyahi ro Gamerier-dibo nimboambo ai wambo sihefi boagiri-yomondi ahinümbi hohoanimu ra yamundi-mareandira ro wudipoporithe fifirimariheandi. Raniyahi ro Godindi hohoanimu süngufembo tinjirifomayahi haponda se tinjirifoayenou. ⁴ Nindou bidifiri Adükari Nafi süngurihindeimbi aheimbo ro moaruwaimbo-mariheandüra bidifiri ai yifimayei. Ro bidifiri aheimbo seninambo hüputüpurihearü mburiha karabusina sahamindiharü mahahi. ⁵ Sesi sihai-randeimbi adükari bogoriyu asu kansir muṅgu ai ro nindou moaruwaimbo-mariheandi hoafi ra anihond-ane mbisimo hoafindimboemo. Sudahündi Damaskus ngoafihü amarei ra aheimbo ai pas sürü papiru koamari-hemonda sahamindi Damaskusinambo mahahi. Raniyahi ro nindou Sisasimbo anihondümborihindeimbi ranihü amarei ranaheimbo hüputüpurihendüri semündindüri Serusaremna ho karabusi-fendürimbohünda mahahi.

⁶ Ro ha ndeara Damaskus ngoafikimi hüfinimbo tüküyaheandane nimehünou sünambeahindi si adükari ranai kosi wambo boakimafoareandiri. ⁷ Raniyahi ro hifini piya yanggora himboriyahane hoafi mamî ranai hoafiyohü yahoya 'Sor, Sor, se nimboe wambo moaruwai-mborowandiri aranda?' mehondiri. ⁸ Asu ro düduyaheandühi sahiya, 'Adükari, se didiyafa?' 'Ro Sisas Nasaretihündanahi, nga asu se wambo süngurihi-ndeimbimbo moaruwaimbo-arwandüri ana, wambo amboa moaruwaimbo rowandiruh-anafi,' mehondiri. ⁹ Raniyomo asu wandi wandafi mamî ai si ra hoeimarundi, nga asu ai nindou düdi wambo hoafimayundiri ranahandi hoafi moai himboriyomo. ¹⁰ Asu ro düduyaheandühi sahiya, 'Adükari, ro nüngumandahä?' masahamboyo. Asu ai hoafiyundühi yahuya, 'Se botindafo hawa Damaskusinambo ngafi, nga ranihü animbo God ai sihambo muṅgu-moatükuni ratüpurindafi mehu ra nindou ranihü amaru ranai

hoafindüninimbui,' mehundiri. ¹¹ Si ranai nginindi hamindiyo haya himboamupui-randühi mungu-moatükuni hoeifekoate-mehamboemo nindou ro-dibo masinimo ranai wambo warihü kikihi-rundümondiri houmbo Damaskusinambo mahefi.

¹² Ranihü nindou mamí ahandi ndüri Ananias Suda sihefi Godimbo ahinirürühi Mosesindi ahinümbi ho-hoanimo ra ndore süngureandeimbi manüngu. Nindou ranahambo Sudahündi Damaskusihü animboei ranai aboed-ani masei. ¹³ Nindou ranai wandi fikimi sü-fu nüngumbo hoafiyundirühi yahuya, 'Wandafi Sor, se asükaindafi ndondo himboarindafi!' mehundiri. Asu hoafi ra niñgowambe asükaiya aboedi himboariyahühi ahambo hoeimarihini. ¹⁴ Raniyu asu Ananias ai yahuya, 'Sihefi amoaoyafe God ai sihambo, ahandi yifiri süngufembo horombo hondü kafoare hiniñgimareanini. Nindou mbumundi hamindi Sisas ranahambo hoeifihi asu nine hoafi ahandi yahamonindi tükefeyo ra himborimbohünda kafoare hiniñgimareanini.

¹⁵ Seanimbo munguambo nindou ranahambo Adükariimbohünda weindahi hoafindafindüri nine-moatükuni se hoeiro asu himboriyafi marandi ranahambo. ¹⁶ Asu se haponda nimboe gedühi hifandaranda? Botiyafo hawa hundüründafühi asu ahandi ndüri-nambo hoafinda-findoani sihafí moaruwai hohoanimo ra popoaimbihenda-mboane,'" mehu.

God ai Porimbo koamariheira Suda-yafe ndifo sowana mahu

¹⁷⁻¹⁸ Por ai hoafiyuhü yahuya, "Asükaiya ro Serusareminambo ha ranihü Godindi wori ranambe didibafi-yaheandühi nimboahani yafogoadinambo nahurai ranambe Sisasimbo hoeimarihini. Raniyo ai wambo yare hoafiyundirühü yahuya, 'Nimai se Serusarem ngoafi hiniñgiro hawa hafi, nga nindou ndani ngoafihündi ranai ana se wambohünda hoafayafi ra ngiri himborindei,' mehundiri. ¹⁹ Asu ro simbori hoafiyahühi sahiya, 'Adükari, horombo ro Suda-yafe rotu wori afindi mafeburo ranambe kefoehe hühühi nindou sihambo anihondümbo-rihininei-mbimbo karabusi-riherü hehea hariyahandüri marihandi ra ai fifirihindi,' masahi. ²⁰ Sihambo wataporimbora randeimbi Stifen hifokoarüwuri simboani ro fikimi nimboambo wandi ngusüfoambe aboed-ane masahi. Raniyahü asu nindou ahambo hifokoa-marüwuri ranahamundi hoandari hoear ra sahamindi manimboahi. ²¹ Raniyo asu adükari ai hoafiyundirühi yahuya, 'Hafisi, nga ro sihambo anguni Suda-yafe ndifo sowana koandihe-heanina ngamboayafi,'" mehu.

Rom ami-yomondi bogori Porimbo mafariherü

²² Nindou afindi ranai ahandi hoafi hihimboriyei heimbo asu 'Suda-yafe ndifo' ra hoafimayu-wamboyei pukuna hoafiyehü seiya, "E, ahambo hifokoefimboani, nga nindou ndahurai ana ngiri yanğiri nüngu!" masei. ²³ Raniyei ai pukuna hoafi karihehindühi ahei hoearimayo ra wurakamo-rihündühi hifi hasüfi nimoamo

karühümüdi pimarihindi. ²⁴ Ranimboyu asu ami bogori ai amimbo hoafiyupurühi yahuya, "Por ndowaründümo gafomo sihamundi worambe koaboadüwuri. Suda ai ahambo pukuna hoafimemondo nimindi ra fifirifembohünda ahambo bubundürühi dündafundo,'" mehu. ²⁵ Nga asu ai ahambo bubumbohünda kikihiruründümo mburumbo hüputüpo-marihawu-ramboyu asu Por ai ami bogori ngorü akimi manüngu ranahambo hoafiyundühi yahuya, "Romihündi mamí ahandi hoafi diboadifekoate-ayambe ahambo bubumbo ra ahinümbi hohoanimo yangoroai waniyo?" mehuamboyo.

²⁶ Asu ami bogori ai hoafi ra himboriyu haya hu ahamundi bogori hondü hifanda randeimbi ranahambo hoafiyundühi yahuya, "Se ngiri rasüngundiwori. Nindou ndanana Romihünd-ani,'" mehu. ²⁷ Raniyu asu ami bogori hondü ai Porimbo hüfu hoafiyundühi yahuya, "Se wambo hoafiyafindiri, se Romihündi hondüyafi?" mehuamboyo. Asu Por ai simbori hoafiyundühi yahuya, "Yini, ro ranahahi,'" mehundo.

²⁸ Raniyu asu ami bogori hondü ai hoafiyuhü yahuya, "Ro kaki afindi piriheandühiyahü asu Romihündimboyahe tükümeheandi,'" mehu. Asu Por ai yahuya, "Nga wambo wandi me ai wakimaramindi-ndiramboyahi ro Romihündimboyahe manimboahi,'" mehu. ²⁹ Raniyomo asu nindou bidifiri ahambo düdufihü bubumbo yangiri-memo ai hoafi ra himboriyomo houmbo nimai hiniñgirüwuri süsühümefundi. Raniyu asu ami bogori hondü ai ahambo hoeirira mayowa nindou ranai Romihündi-mayuwa ai senina hüputüpo-marihawuri ranahambo ai-amboani yihimbo-mayu.

³⁰ Porimbo Suda ai papi-hoafimarüri nimindi ra amiyomondi bogori hondü ai wudüpoapondihe fifindihea mehu. Ranimboyu asu ai rasinambo Porimbo seninambo hüputüpo-marihawuri ra fufuriherü haya Godimbo sesi sihou-rundeimbi bogori-yomo asu Suda-yafe kansir-yomo ai babidi gugurife wataporimbo hoafimepuri. Raniyu asu ai Porimbo ahamundi himboahü niñgombohünda serümündü mahu.

Por ai Suda-yomondi kansirimbo hoafimepuri

23 Por ai kansirimbo hübudureapurühi yahuya, "Wandi wandafi mamí, ro Godindi himboahü moai nini moaruwai yariheandi. Ro nine wandi ngusüfoambe aboed-ane masahi raniyo yarihe marihandi,'" mehu. ² Ai hoafimayuwamboyo asu sesi sihai-randeimbi adükari bogori Ananias ai nindou Porindi fikimi maningomo ahamumbo Porimbo yafambe hoearühi harimbo hoafimepuri. ³ Asu Por ai ahambo hoafiyundühi yahuya, "Se-ana yimbu hohoanimoeimb-anafi. Nga asu God ai harindününimbui. Se ndanihü amarifi ra ahinümbi hohoanimo süngufehü wambo hoafi diboadofembo safimboanafi, nga se-ana ahinümbi hohoanimo ra sowandifi pirowandühi wambo harimbo hoafimepuri,'" mehuamboyo.

⁴ Nindou Porindi fikimi maningomo ranai hoafiyomondowohü yahomoya, "Awi se-ana Godimbo sihai-randeimbi adükari bogori ranahambo moaruwai

hoafiyafindowohanafi," mehomondo. ⁵ Asu simbori ai yahuya, "Wandi wandafi mami, nindou ranai Godimbo sihai-randeimbi adukari bogori-mayu ra ro moai fifirihini. Godindi Buk ai hoafiyowohu yahoya, 'Nindou sihei bogori ranahambo se moaruwai hoafindamboyaafi,' meho ra fifirihendi," mehu. ⁶ Por ai fifireandi kansir bidifiri ai Sadyusi-yomo asu bidifiri ai Farisi-yomo. Ranimboyu ai ahamumbo pukuna hoafiyupuruhi yahuya, "Wandi wandafi mami, ro-ana Farisi ambeahind-anahi asu wandi ape-amboani Farisi-ambeahind-ani. Ro anihondumbo fifirihendamboanahi nindou yifiyeimbihundi ranai ana asukaindei botindahimboyei rani hoaf-ane nda hoafayahi. Ranimbo-hundamboane wambo hoafi engoro," mehu.

⁷ Raniyo Por ai rani hoafi ra hoafimayuwambo Sadyusi Farisi ai ahamundihoari simbori hoafiyomonduhiyomo yibobomarundi. ⁸ Nga Sadyusi ai hoafiyomonduhi yahomoya nindou yifihundi botife asu sunambeahindi nendi ai yifiafikoate-anei yahomo marundi. Nga Farisi ai munguambo hoafi ranahambo anihondumboru marundi. ⁹ Raniyo asu Sudahundi ranai pukunambo hoafiyomo wakimarundi. Asu Farisi ambeahindi ahinumbi hohoanimo yamundu-rundeimbi ai botiyafu ningomombo pukuna simbori hoafiyomonduhi yahomoya, "Nindou ndanahambo ana ro hoeirihurani moai ahandi nini hoafi yangoro. Ao, yifiafi mamimbayo asu sunambeahindi nendimbayo ahambo hoafimendo ra anihonduyohupo," mehomo. ¹⁰ Simbori hoafi ranai moani afindi hamindi tukumefeyowamboyu asu ami bogori hondu ranai Porimboya hifokoanduwuri-mboemo yahuhaya yihimbomayu. Raniyu asu ai ahandi amimbo se hanimo Porimbo ahamundi wambeahindi hurundumo houmbo sihamundi worina hafomo mehu.

¹¹ Ngoru nimbokoani Adukari ai Porimbo sowahi tukufi nungumbo hoafiyundowohu yahuya, "Se nginindi nimbafi! Serusarem ngoafihu ndanihu se wambohunda anihondumbo hoafimayafi, nga asu Rom ngoafihu amboani rahurai animbo hoafindafi," mehu.

Suda ai Porimbo hifokoefimbo hoafi fimarundumo

¹² Raniyomo asu siambe Suda bidifiri ai guguriyafu hoafi fimarundumo. Raniyomo ai dabariyafunduhi yahomoya, ngiri sesi dagudifi hoe ndimindefi ndihundi, nga Porimbo hifokoandihuri hohumbo animbo randihumboyefi mehomo. ¹³ Nindou bodimondi 40 ngasunde-andeimbi-yomo hoafi ra firundumo masihoemo. ¹⁴ Raniyomo ai Godimbo sihou-rundeimbi bogori asu Suda-yomondi bogori sowahi hafomo hoafiyomonduhi yahomoya, "Ro-ana Porimbo hifokoandihuri hohumbo animbo sesi dagudimboyefi sefi anihondumbo dabarimehundi. ¹⁵ Ranimbo-hundambo animbo se-anemo asu kansir-anemo se ami bogori hondu ranahambo sihamumbo sowana Porimbo semundü-kosimbohunda hoafi koandihomo. Ranimboya kuduwani ahandi hoafi engoro ra wudipoapondihi fifirindihumboane mbisimo. Nga ro-

ana munguambo moatukuni nafirihumindefomboanefi, nga nduhi tukufekoate-yuwambe animbo nafini ahambo hifokoa-ndihurimboyefi," mehomo.

¹⁶ Nga Porindi amingiri ai hoafi fimarundumo ra himboriyu haya ami-yomondi worambe farifi hu Porimbo rani hoafi ra hoafimeindo. ¹⁷ Raniyu asu Por ai ami bogori ngoru hoafimeinduwa makusuwambo hoafiyunduwohu yahuya, "Nindou hoarifi nda sowarindifi ami bogori hondu sowana hafi. Ai bidifiri moatukuni ahambo hoafendombo yahumboani," mehundo. ¹⁸ Raniyu asu ami-yomondi bogori ranai Porindi amingiri serumundü haya hahufani bogori hondu-mayu ranahambo sowahi tukuyafine hoafiyunduhi yahundoya, "Sapo karabusihundi Por ranai wambo hoafiyu koamarihendira nindou hoarifi nda sihambo sowana sahumindi asihuhi. Ai sihambo mami hoafi hoafiyonini-mbohunda," mehundo.

¹⁹ Raniyo asu ami bogori hondu ranai nindou ranahambo wamburumundi haya aipoanimbo hafani dudufunduhi yahuya, "Nini hoafimboyafi hoafiyondirimbo masafa?" mehundo. ²⁰ Asu Porindi amingiri ai hoafiyunduhi yahuya, "Suda ai sihambo tikandu houmbo animboya sumbu se Por kansirimbo sowana semundü hani ahamumbo sowahi ahandi hoafi engoro ra wudipoapofe fifirifembo hunda mbisimboemo. ²¹ Se hoafi ranahambo anihondumbo ndowamboyaafi, nga sapo nindou bodimondi 40 ngasundeandeimbi nafini worarindu houmbo hibadumboemo Porimbo hifokoe-fimbohunda. Ai yahomoya awi ngiri sesi dagudifi hoe ndimindefi ndihundi, nga ahambo hifokoandihuri hohumbo animbo randihumboyefi mehomo. Ai-ana ndeara mungu-moatukuni nafirundumo houmbo-anemo asu sihamboane türu hifandarundi se yini mbisafani animbo yahomo houmbo," mehundowamboyu. ²² Raniyu asu ami-yomondi bogori hondu ranai hoafiyunduhi yahuya, "Se nindou ngorumbo hoafindafuhiya wamboya ahambo rarihe hoafimehando mbisamboyaafi, nga yowani." Rayahundo mburamboyu asu ai nindou hoarifi-mayu ranahambo koamarihaira mahu.

Porimbo Feriks sowana koamarihawuri

²³ Ami bogori hondu ai ahandi hoarehi bogori-mefani ahafanimbo hoafiyupuruhi yahuya, "Ami 200 pisao sowandumondeimbi, asu 70 nindou hos wami nimarimondeimbi ngoru, 200 nindou yifiari sowandumondeimbi ra gugurindineapuri mbundina mungu-moatukuni nafindundumo digau houmbo animbo asu Sisaria ngoafina nimoakidibou boabofoefeambe gadimo. ²⁴ Hos bidifiri Por ai raniwami hanimbohunda kokoboadu hiningindu mbundumbo animbo asu ahambo ndonduri Rom bogori nindou Feriks sowana hibaduri gadimo," mehu. ²⁵ Raniyu asu ami-yomondi bogori ranai pas ra ndare suru papiranduhiya.

²⁶ Karihasi, Ro Krodius Risias-anahi gafmani-yomondi bogori adukari Feriksimo pas nda suru paparihendi: ²⁷ Suda ai nindou ndanahambo mburundumo houmbo ndeara akimi hifokoefimbo yanggirimemo. Nga asu ro

himbörimayahi ananiya ai ana Romihündi mayuwamboyahi asu ro wandi ami-babidimbo ahambo ahamundi warambeahindi hümarihhuri. ²⁸ Ai nimboruri ahambo papi-hoafaruri saheheamboyahi asu ro ahamundi kansir sowana sahümindü mahanihi. ²⁹ Ro hoeiriheandani ana ai ahamundi ahinümbi hohoanimo ranimboyo moani hoangirüwuri houmbo papi-hoafimaruri. Nga moai nini hoafi ahambo hifokoeffi asu karabusifi rambo papi-hoafi ranambe tüküfeyo, nga wani. ³⁰ Suda ai Porimbo hifokoeffimbo hoafi dibo masihoemo ra ro himbörimayahi. Ranimboanahi asu sihambo sowana ro ahambo nimai koarihehina akusu. Nindou düdi ahambo papi-hoafimaruri ranahamumbo sihambo sowahi tüküyafu hoafi didiboado-mbirundamboane sahehea hoafimehapuri.

³¹ Raniyomo asu ami ai ahamundi ratüpuriwambo refemo yahomo houmbo Porimbo sowaründümo rani nimbokoani Andipatris ngoafina mahanimbo.

³² Ngorü sihi ami hifinafi mahanimbo ranai ahamundi worina hihiriyafu Serusareminambo hafomondühi-yomo asu hosiwami homo-rundeimbi ahamumbo koamari-haupura Porimbo Sisaria ngoafinambo sowaründümo mahanimbo. ³³ Ai sowaründümo hanimo Sisaria ngoafihü tüküyafu gafmani-yomondi nindou bogori Feriksimo pas sabudowohü asu Porimbo ahambo sowahi pamarüwuri. ³⁴⁻³⁵ Feriks ai pas ra hoeireandani mayowamboyu asu Porimbo se nini hifihündiyafi yahu haya düdumefindo. Por ai Sirisia hifihündi-mayu ranimbo ai fifire hayamboyu asu ai hoafiyuhü yahuya, "Awi ro sihafü hoafi himbörindamboyahü nindou sihambo papi-hoafimaranini ranai kodimondani," mehu. Raniyu asu Herotindi wori adükari ranambe Porimbo koafoeffi mburumbo hifandumbo hoafimayu.

Suda ai Porimbo papi-hoafimaruri

24 Hondahüfeimbi si muḅgumayowa asu Godimbo sihai-randeimbi bogori adükari ahandi ndüri Ananias ai nindou bogorimbo yafundeimbi-yomo asu Terturus Romi-yafe ahinümbi hohoanimbo fifireandeimbi nindou ra-babidi Sisaria ngoafina mahanimbo. Raniyomo asu ai tüküyafu gafman bogori hondü Feriks ahandi himboahü Porimbo papi-hoafimaruri. ² Raniyo Porimbo mborai yahundowani süfu tükümeḅiyuwa asu Terturus ai ahambo papi-hoafirürühi yahuya, "Feriks nindou adükari, se hifandamunambe ana, ro moai yifari-yifiariyefi rihundi, nga aboedi hamindi manimboeffi. Raniyo asu sihafü-mayo hohoanimbo aboedi ranambo ndani hifihü ro simbori hohoanimbo süngurihu marihundi. ³ Ranimbo-hündamboane muḅguambo ngoafü muḅguambo si yihoeffi ḅgusüfoambe aboedi fufurifoare-amunühi asu sihambo hihifarihunini.

⁴ Awi ro sihambo gedühi kikihemindimbo moeisahi, nga yihoeffimbo hipoambo-ndowamunühi yihoeffi hoafi akidou nda himborindafi sefomboanefi. ⁵ Ro hoeirihurani nindou ndanana afindimbo moaruwai hohoanimoyu randeimb-ani asu muḅguambo hifi Suda-yomondi mbusümo ai hari hoafi botire-arandi. Por ai

nindou bidifiri aipoanimbo hohoanimoyei rihündeimbi Sisas Nasaretihündi süngurihuri-rihundeimb-aneḅi sei arihündi ahei bogoriyu. ⁶⁻⁷ Raniyu asu Godindi wori ranamboani moaruwaimbo-ndiheya yahuhaya hohoanimoye-mayuwa asu ro ahambo kikihimari-hurimindeḅi. Ro ahambo yihoeffi ahinümbi hohoanimoye ranambo yibobofembo maseḅi, nga ami bogori hondü Risias ai kusü ahandi ḅginindi-nambo yihoeffi warambeahindi hümarümündu. ⁸ Raniyu Risias ai hoafiyuhü yahuya, 'Ahambo papi-hoafimbo nindou ranai sihafü himboahü tükümbiyafu-ndamboane,' mehu. Asu nindou ranahambo düduariwori ana, se sihafühoari muḅguamoatükuni ro ahambo papi-hoafi-marihuri ra anihondumbo fifirindowamboyafi," mehu.

⁹ Muḅguambo Suda ai Terturus-babidi Porimbo papi-hoafirürühi yahomoya, "Rani-moatükuni ra e, anihondane," mehommo.

Por ai Feriksindi himboahü hoafimayu

¹⁰ Raniyu asu Feriks ai Porimbo hoafiyafi yahumbo warinambo yanggiri koamariherü. Raniyu asu Por ai hoafiyuhü yahuya, "Se afindi himbani ndani hifihü yiboboro-randeimbi manimbaḅi ra ro fifirihe-amboanahi. Ranimboanahi ro ahamumbo simbori hoafombohünda moai yihimboyahi. ¹¹ Se düdu-düduyafi ana, fifirindowamboyafi, nga 12 si maho ra ro Godimbo hohoanimombohünda Serusareminambo hahühane. ¹² Ro-ana moai nindou ḅgorü-dibo Godindi worambe simbori hoafiyahi. Asu ro moai Suda-yafe ro-tu worambe adükari ngoafihü amboani hari hohoanimoye botiriheandi. Ro raweheanda asu Suda ai moai hoeirundi, nga wani. ¹³ Haponda ai wambo papi-hoafiründiri ra ḅgiri aboedi hoafindomondani fifirindowandühi anihond-ane mbisafi.

¹⁴ Nga ro nda anihond-ane asahi. Ro yihoeffi amoaoyafe Godimbo hohoanimoyahando arihandi nafi ra Suda ai ḅgorüpoanimboane ase. Asu muḅguambo hoafi ahinümbi hohoanimoye ambe ḅgoro ranane asu Godindi hoafi hoafiyomo-rundeimbi süru papimaründi anihondumbo-ariheandi. ¹⁵ Rananahi asu ro anihondumbo-riheandühi God ai moaruwai asu aboedi hohoanimoyeimbi yifimayei muḅguambo botifendü-rimboayu rani si ranahambo hifandarihandi nindou ranai hifandarundi nou. ¹⁶ Ranimboanahi asu ro muḅguambo si wandi ḅgusüfoambe aboedi hohoanimoye God asu nindou-yafe himboahü aboedi mbi-marowa sahehea tiḅirifoayahü.

¹⁷ Ro afindi himbani maho ra habodimboyahi asu süngunambo wandi sirambeahindi Suda aheimbo saiwani Godimbo saimbohündambo Serusaremina mahahühi. ¹⁸ Ro rarihe hehea wandi fi aboedi tükümeḅeyowa Godindi worambe Godimbo siheheandane, Suda ai wambo hoeimarundi. Nga asu rani-simboani ranihü nindou afindi moai ro-dibo niḅgombo hoafi gobadirundi, nga wani. ¹⁹ Nga asu Esia hifihündi Suda bidifiri ai maningomo. Ai-boatei wambo papi-hoafimarundi. Nga nindou ranai ahamumbo sowahi wandi hoafi ḅgoro-ana, ai sihambo sowahi ndühi sifo-

mo wambo papi-hoafi-mbiründiramboane. ²⁰ Ai refekoate-ayomo ana, asu nindou ndanai ro Suda-yomondi kansir ahamundi himboahü nimboambo nine moaruwai ramariheandi ra hoeiarundiri ana, asu ai ndühi tükündafu sihafü himboahü hoafindi-ninimboemosi. ²¹ Mami hoafi yanggiri mbenjorimbai? Horombo ro kansir ahamundi mbusümo nimboambo rarihe puküna hoafiyahühi sahiya, 'Yifiyeimbi aiana botindahimboyei sa anihondümbö-ariheandi masahi ranimboanemo ai sihafü himboahü hoafemo ranana?' masahi," mehu.

²² Feriks ai Adükarimbo anihondümbö-rihoreimbi-yafe hohoanimo ra aboedi fifireandi, nga ranimboyu asu Sudambo awi hibadu ningomo mehupuri. Asu ai Suda ahamumbo hoafiyupurühi yahuya, "Awi ami bogori hondü Risias ai kudüwanü animbo asu ro sihamundi hoafi ra didiboado-ndiheamboyahü," mehupuri. ²³ Raniyu asu ami bogorimbo hoafiyundühi yahuya, "Se ahambo hibadirihü awi hininggirou-hininggiroundiri. Asu Porindi ngunindi ai ahambo nine akidou moatükuni farihefimbo ra se yowani mbisamboyahü," mehu.

Feriks ai Porimbo yimbu himbani karabusi-fimbohünda hüputüpo-maritherü

²⁴ Yahunümbi nimbiyo hayamboyawane, Feriks ai ahandi nimorehi Drusira-dibo makosafe. Ahandi nimorehi ranai ana Suda srambeahindiyo. Raniyu asu Feriks ai Porimbo mborai yahundo hürüherü haya Porindi Sisas Kra isimbo anihondümböfo hoafi himbori-mayundo. ²⁵ Raniyu Por ai mbumundi hohoanimo, nindou ai ahandi hohoanimo ra ndonde hibadandi hoafi, asu God ai süngunambo sihefimbo yibobonde-amunümbui hoafi ra hoafimayuwa asu Feriks ai hoafi ranahambo yihimbomayu. Raniyu asu Feriks ai hoafiyundühi yahuya, "Andai ngafi, nga awi süngunambo ranipoanimbo ambe-yanggirühi sihambo mborai mbisahanimboyahü," mehundo. ²⁶ Nga asu Feriks ai mami moatükunimbo kameihühi himboyu marandi. Ai ndanananiya Por ai kaki ndembui yahuhayamboyu asu afindimbo ahambo mborai yahundo haya wataporimborüri marandi. ²⁷ Süngunambo yimbu himbani ranai howane, asu nindou mami ahandi ndüri Posius Festus ai Feriksindi fondi masemüdu. Raniyu asu Feriks ai Sudambo hoafi nafireapurühi Por karabusambe hininggimariri.

Por ai Rom adükarü bogori Sisar papi-hoafi himborimbo hoafimayu

²⁵ Festus ai Suda-yafe adükarü bogorimbofi haya hu ranihü tüküme fiyu. Asu ngimi nimbi howane, rani-simboani Festus ai Sisaria ngoafi hininggire haya hafu Serusarem ngoafihü tüküfi manüngu. ² Raniyo ranihü Godimbo sihou-rundeimbi bogori-yomo asu Suda bogori bidifiri-yomo ranai ahambo sowana Porimbo papi-hoafiyumbo hoafi sowandümo mahomo. ³ Ai Festusimbo düdu-düduyomo-ndühi yaho-

moya, "Se yihoe fimbo fandihawamuni hawambo animbo Porimbo koandihaworani Serusaremnambo mbisüfu-wamboane," mehomo. Ai ramehomo ra nafini worarife nimarifehe Porimbo hifokoefimbo yahomo houmboemo. ⁴ Raniyu asu Festus ai ahamumbo simbori hoafiyupurühi yahuya, "Por ana Sisaria ngoafihü karabusambe mbanüngu. Nga ro-amboani ngiri amitata Sisaria ngoafinambo hihirindahe gadihi.

⁵ Ranimbo asu sihamundi bogori nindou bidifiri ranai ro-babidi mbihanimo-ndamboane. Asu nindou ranai moaruwai hohoanimonduani ana, ai ahambo ranihü papi-hoafimbiru-ramboanesi," mehu.

⁶ Festus ai, ai-babidi 8 simbaiyo asu 10 simbaiyo nimarü mbura asükaiyu Sisaria ngoafinambo hihirifi mahanu. Raniyu asu rani sinambo papi-hoafi didiboadofo wori ranambe nimarumbo Porimbo papi-hoafimbohünda ndowaründümo tükündafundi mehu. ⁷ Raniyo asu Por ai ahambo sowahi tüküme fiyu-wamboemo Suda Serusarem ngoafi hininggiru houmbo makosomo ranai botiyafu ahandi fikimi wakiru ningomombo ahambo papi-hoafimaruri. Ai moaruwai moatükuni ramareandi yahomo houmbo hoafi ranahambo anihond-ane yahombo moai nini Festusimbo nafuiyomo, nga wani. ⁸ Raniyu asu Por ai simbori ahamumbo güre-güerapurühi yahuya, "Ro moai nini moaruwai moatükuni nününguriheandi. Suda-yomondi ahinümbi hohoanimo, Godindi adükarü wori asu Romi-yafe bogori adükarü Sisarimbo amboani munguambo ro moai nini moaruwai nününguriheandi, nga wani," mehuamboyu. ⁹ Raniyu asu Festus ai Suda-memo hihif-hihifi-yopurimbohünda Porimbo düdufindowohü yahuya, "Awi se Serusaremnambo hafombo safomboyafi? Refe-anasi ro sihafü papi-hoafi engoro ra gagü Serusarem ngoafihü fifirindiheamboane," mehunduwamboyu. ¹⁰ Nga asu Por ai hoafiyuhü yahuya, "Haponda hoafi didiboadofo wori ndanambe animboahi nda ai Romi-yafe bogori adükarü Sisarindi worane. Wori ndanambe animbo wandi hoafi nda ndanihü didiboadofoemboane. Nga se wudüpoaporu fifirowandai ro moai Suda ahamumbo nini-moaruwai nününguriheapuri. ¹¹ Asu ro ahinümbi hohoanimo ra hifinambo-riheandühi nini-moatükuni rawariheandi ana, ai wambo hifokoandundira yifimbo aboed-ane anasi. Nga ro moai fefoefembo hoafiyahi. Nga asu ai wambo papi-hoafarundiri rani-moatükuni ai tikai yanggirayo ana, asu didai wambo ahamundi warihündandiri, nga wani. Nga awi ro Sisarimbo hoafindahani animbo ai wandi hoafi nda himborimbiyu-wamboane," mehu. ¹² Asu Festus ai kansir-babidi waporü-yomo mburu hoafiyuhü yahuya, "Se Sisarimbo ai sihafü hoafi ra himborimbiyu-wamboane masafi ranimbohünda se ahambo sowana ngafi," mehundo.

Festus ai Agripambo Porindi hoafimbo düdumefiyu

¹³ Raniyo asu yahunümbi nimbi howane, Suda-yafe adükarü bogori ahandi ndüri Agripa ai ahandi rehi Bernaisi-dibo Sisarianambo makosafe Festusimbo wakifoefimbohünda. ¹⁴ Afindi si Agripa ahorocho ai rani

ngoafihü nimbafefembo mefeyamboyu asu Festus ai adükari bogori Agripambo Porindi hoafi ranahambo hoafiyundühi yahuya, "Nindou mami ndanihü mbanüngu horombo Feriks ai karabusambe hiningimari. ¹⁵ Horombo ro Serusarem ngoafihü tüküyahe nimarihane, Godimbo sihou-rundeimbi bogori asu Suda-yafe bogori ai Porimbo papi-hoafirurühi-yomo asu ai wamboya se ahambo wagiriyafisi, nga karabusi-ndafoandi mbisafindo mehomondiri. ¹⁶ Raniyahi asu ro ahamumbo hoafiyahapurühi sahiya, 'Rom-yafe ho-animo süngu ro-ana moai moaruwai hohoanimo ratüpurî ra nindou nggorümbo moani-hoangirihu hohu nimbori sehu rihundi. Nindou ranai ahambo hoafi engoro ana, ai sapo düdi nimori ai ahambo papi-hoafimarüri ahamundi himboahü nünquani animbo asu ahambo nafi sihefendowani ai nini-moatükunimboyo hoafi-memondo ranahambo ahandihoari güre-güerandühimbo fifire hoafimbiyu-wamboane,' masahi.

¹⁷ Ranimboanahi asu ai tüküme funda ro moai afuri hihiningi-riheandi. Nga rasinambo siambe hoafi didiboadofe wori ranambe nimarimboyahî nindou ranahambo sowaründümo sifomo masahapuri. ¹⁸ Nga asu nindou sapo ai ahambo papi-hoafiyumbo-memo ranai botiyafu maningomo, nga asu ai moai ahambo moaruwai moatükunimbo papi-hoafiruri. Asu ro ahambo rani-moatükuni ranimbo randüwurimboemo masahi, nga wani. ¹⁹ Nga ai-ana Porimbo hoafinambo yangiriyo ahamundi Godimbo süngufi asu nindou mami ahandi ndüri Sisas yifimayu ranahambohünda raraomaruri. Nga Por ai yahuya, Sisas ai moai yifiyu, nga yangiri mbanüngu mehu. ²⁰ Ro hoafi ranahandi nimindhündi ra fifirindihe türüboadihea saheheamboyahisi, nga asu wambo hohoanimo ranai mamikar-andirühiyo ro moai fifiriheandi. Ranimboyahî asu ro Porimbo Serusaremnambo gagufani animbo ranihü sihafî hoafi ra yibobo-mbirundamboane sahehea düdumeheando. ²¹ Raniyu asu Por ai hoafiyuhü yahuya, 'Ro-ana moeisahi, nga awi moani ratüpurindahihü nimboahani Sisar ai animbo hoafi wandi ra didiboado-mbireand-amboane,' mehu. Ranimboane ahambo awi karabusambe kikihirümündi mbura sünguna Sisar sowana Rominambo koandihaira mbühuwa samboanahi," mehu. ²² Agripa ai Festusimbo yahuya, "Ro wandihoari Porindi hoafi ra himbori-ndahando samboanahi," mehundowamboyu. Asu simbori Festus ai hoafiyundühi yahuya, "Refe-anasi, sümbu animbo hoafi ra himborindafindo," mehundo.

²³ Raniyo asu siambe Agripa ai Bernaisi-dibo yihuru sahari-sahariyafe hena mahüfe. Raniyafe ai amiyomondi bogori-yomo asu nindou rani ngoafihündi bogorimbo-yafundeimbi-babidi hoafi didiboadofe wori ranambe kefoehi mahüsi. Raniyu asu Festus ai hoafimayuwa Porimbo sowaründümo mahifomo. ²⁴ Raniyu asu Festus ai hoafiyuhü yahuya, "Adükari bogori Agripa-ani asu nindou se mungu ro-babidi aningomo rananemo se munguambo nindou ndanahambo hoerüwuri. Nindou ranahambo afindi Sudahündi ai

ana Serusaremihü asu ndanihü amboani wandi himboahü ahambo papi-hoafirihorühi puküna hoafiyehi seiya, 'Ahambo hifokoandiwori, nga ai-ana nggiri asükaindu yangiri nünqu!' masei. ²⁵ Asu ro hoeiri-heandani ana ai moai nini-moatükuni moaruwai ratüpuriyuwani wambo ahambo hifokoa-mandüwuri-yopoani. Nga ahandihoari Rom adükari bogori hondü Sisarimbo yahuya, ai animbo wandi hoafi nda didiboado-mbireand-amboane, mehu. Ranimboanahi ro ahambo koarihefiyuwani hombo hoafi nda didiboadorihe asiheheandi. ²⁶ Nga ro hoeiriheandani moai ahandi hoafi ra aboedi fifiriheandi, ranimbo-hündambo animbo asu ro sihefi bogori adükariambo sowana pas nda sürü papindihi koandihheamboyahî. Bogori Agripa, ranimboanahi se-anafi asu nindou munguamboane siheimbo sowana nindou nda sahümindî koarihehina asünu. Sihiri ahandi hoafi bidifiri ndondihu himborindeft mbundihumbo animbo asu ro bidifiri papi-hoafi pasambe Sisar sowanambo sürü papindihamboane. ²⁷ Asu ro nindou karabusihündi koarihehinühi nine hoafi nindou ranahambo papi-hoafarihori ra pasambe pefe koehefekoate-ayahî ana, wandi himboahü aboedi hamindiy-opoani," mehu.

Por ai Agripandi himboahü hoafimayu

26 Raniyu asu Agripa ai Porimbo hoafiyundühi yahuya, "Hapooanani se sihafî fimbo hoafi ra hoafiyafisi," mehuwamboyu. Raniyu asu Por ai ahandi wari nimoamoreandühi ahandi fimbo yare hoafiyuhü yahuya, ² "Bogori adükari Agripa, ro hohoanimoyahani aboedi saf-ane sihafî himboahü Suda ai wambo papi-hoafi-maründiri ranahambo weindahî hoafindamboyahî. ³ Ndanana awi anihond-ane, rani-moatükuni ra nimboe se Suda yihoeft Godimbo hohoanimo simbori hoafiyefi arihundi ra wudipoaporo fifirowandi. Ranimbo animbo asu se wandi hoafi nda afurindo nimandifi himborindafi.

⁴ Horombo ro akidouyahambe peya hehea hahambo haponda ndani simboani tükeheandi ra Suda ai ro hohoanimo sünguaritheandi ra fifirundi. Horombo ro wandi hifihüyo asu Serusarem ngoafihü nimboahambe peyomo houmbo ai wandi hohoanimo fifirundi. ⁵ Farisi-yafe hohoanimo ranana ai tünjümbi safiyo hayamboyo asu Suda yihoeft hohoanimo ranahambo ngasünde-andeimbiyo. Ro rani hohoanimo süngumarihandi. Ai fifirundiri-mboanemo, nga asu ai hoafindimondühi ana, ra anihond-ane mbeyahomondamboane. ⁶ Nga haponda ro ndanihü manimboaha ai wambo papi-hoafaründiri. Ndanahandi nimindi nda yahurai-ane: God ai yihoeft amoa mami ranaheimboya siheimbo aboedi-aboedi ndiheandüri-mboyahî mehu ranimbo anihondümborithe heheamboanahi hifandihî animboahi. ⁷ Yihoeft 12 siri ranai Godimbo nimboambo sirühi didibafiyahindo rihündühi rani-moatükuni ranahambo yangiriyei ai anihondümborihî hehi hifandimarihündi. Nga Bogori, ro-amboani hoafi ranahamboane anihondümborithe hehea hifan-

darıhandı. Nga ranahandı nımındıhündıyo Suda ai wambo papımaründırı. ⁸ Nımboe bıdıfırı se ngırı ro-ana God ai yıfıyeımbı nendı botareandırı ranahambo anıhondümbö-ndıhındı aseıa? God ai aboedı-aboedı-ndemünühi yıfıhündı botınde-amunımbı.

⁹ Horombo ro wandıhoarı rarıhe hohoanımoıyahühi sahiya awı ro Sisas Nasaretıhündı ahandı ndırı hıfı-namböfımbö afındı ratüpurı ratüpurında masahıyosı. ¹⁰ Ranıyo asu ranı-moatükunı ra Serusarem ngoafıhü ramarıheandı. Ranıyahı ro Godımbö sıhou-rundeımbı bogorı-yomondı ngınındı sahamındı hehea asu Godındı nendı aheımbö karabusı-marıheandı. Ranıyahı asu ro nındou bıdıfırı-babıdıyahe hehea aheımbö hıfoköfendürımbö sahehea refemboane masahı. ¹¹ Asu ro aheımbö afındımbö Suda-yafe rotu worı munğambo ranambe tıjırıfo afındı sahandırı marıhandı. Ro aheımbö ramarıheandı ra Adükarımbö moaruwai-moaruwaimbofoe hoafı, hoafımbeyahündöwa saheheamboıyahı ramarıheandı. Ro ngusüfoambe ngınındı-rıhandürühi aheımbö ngoafı adükarı angunı manango ranıhü amboanı ha koköfoa-rıheandı marıhandı.”

Por ai Sisasımbö anıhondümbö-marırı ranahambo hoafımayu

¹² “Ranıyo Godımbö sıhou-rundeımbı bogorı ai wambo yını yahomo houmbö ngınındı masaundıra Damaskus adükarı ngoafınambo mahahı. ¹³ Nındou Bogorı Adükarı, ro hüfınımbö nafı mbusümo hahühi sı mamı sünambeahındı makosowa hoeımarıheandı. Sı ranai ana hüfıhamındı sıayu ranahambo ngasünde-andeımbıyo. Ranıyo asu sı ranai nındou ro-babıdı nafısüngü mahefı yıhoefımbö kosı boakıma-foarea-munı. ¹⁴ Ranıyefı asu ro munğambo hıfını pütapıyefı korıyefımbö ro hımborıyahane, hoafı mamı ai yare hoafıyowohü Hıbru-yafe hoafınambo yahoya, ‘Sor! Sor! Nımboe se wambo moaruwai-mboarowandıra? Se ana yıhımindı moatükunımbö yıtarowandı ranımböane asu sıhafıhoarı asübusımböayafı,’ mehoamboıyahı. ¹⁵ Asu ro duduyaheandıhi sahiya, ‘Adükarı, se dıdıyafa?’ masahamboıyo. Asu sımborı Adükarı ai hoafıyundırühi yahuya, ‘Ro Sisas-anaı, nga asu se-ana wamboane moaruwaimbö-arowandı. ¹⁶ Se botıyafö nımbafı. Ro tükümeheandı nda sıhambö wandı ratüpurı-mbohünda kafoefe hıngıfenınanı wandı ratüpurı semındımböıyahı. Ro sıhambö nıne-moatükunı haponda nafımehanını, asu süngunambo nafıında-hanımböıyahı ranı-moatükunı ranahambo nındou bıdıfırambö anıhond-ane mbısafı. ¹⁷ Ro ngırı hıngı-ndıheanıanı, sıhafı nendı Suda aneı asu aheı ndıfo aneı ranai moaruwaimbö-ndıhınını. Nga ro aheımbö sowanamboanı koararı-heheanı. ¹⁸ Rananımbö se aheı hımböarı bırdıhawandıra nımbı ra hıngırıhi hehi sı ranı-sowana mbeyahındamboane. Asu Satanındı ngınındı ra hıngırıhi hehi God sowana mbeyahındamboane. Rananımbö asu wambo anıhondümbö-ndıhındıranı aheı moaruwai hohoanımo ra amboawı mbısahanı asu

nındou God ai wand-aneı mehündırı ranı-babıdımbö nımandeımböıyeı,’ Adükarı ai ramehundırı,” mehu.

Por ai ahandı ratüpurımbö hoafımayu

¹⁹ Por ai asükai hoafıyuhü yahuya, “Bogorı Agırpa, ro sünambeahındı moatükunı tükümeıfeyo ra hoeırıhe heheamböwambo asu ro ngırı hoafı hımborında hıngı-ndıheandı. ²⁰ Nga Damaskus ngoafıhü boateı hoafıyahandı heheamboıyahı asu Serusarem ngoafıhü, Sudıa-yafe hıfambe, Suda-yafe ndıfo aheımbö amboanı hoafımehandırı. Ro sahiya, ‘Se sıheı moaruwai hohoanımo hıngındıhi hehi God sowana ngeı. Asu se sıheı moaruwai hohoanımo hıngıfembö nafıımböhönda aboedı hohoanımo süngündıhındı,’ masahı. ²¹ Ranımbö-hündamboıyo Suda ai wambo Godındı worambe kıkıhırındımondırı mburu hıfoköfendırımbö mehomo. ²² Nga God ai mafırhendıra aboedı nımböambo nındou moanınd-aneı asu bogorımbö-yafundeımbö-anemo mamamı sıheımbö hoafında hoafehandırı. Ro ngörüpöanımbö hoafırıhandıpoanı hoafıyahı, nga Godındı hoafı, hoafıyömo-rundeımbı asu Moses ai hoafımemo ranahanda-mbohünd-aneı hoafıyahı. ²³ Ai yaru hoafıyömondühi yahomöya, ‘Krais ranai yıfındı mbunda asu munğambo nındou ai botıfekoate-yıeambe ai-boateı botındıfımbı. Rananımbö Suda aneı asu aheı ndıfo ran-aneı aheımbö aboedı hoafı ra wataporımbö-ndandırübı,’ mehomo,” mehu.

Por ai Agırpambo anıhondümbö-ndöwandı mehu

²⁴ Por ai ranı hoafı ra ahandı fımbö güre-güerandıhi hoafımayu huwamboıyo asu Festus ai ahambö hoafıyundühi yahuya, “Por, se-ana mamıkarı hohoanımoıyahı. Se sıhafı fıfırıfe afındı yamundımarı hafı, ranımböane sıhambö mamıkarı hohoanımoaranını,” mehuamboıyo. ²⁵ Asu Por ai sımborı hoafıyundühi yahuya, “Adükarı Festus, ro-ana moanı mamıkarı hohoanımoıyahı. Ro wudıpoaporıhe fıfırıhe heheamboanı anıhondümbö hoafıyahı. ²⁶ Bogorı Adükarı Agırpa ai ndanı-moatükunı ra munğ fıfırıamboanı, nga ahambö yıhımbökoate-nımböambo hoafıyahandı. Ro fıfırıheandı ai moanı ranı-moatükunı ra mamamboanı bodıfoareandı, nga nını-moatükunı Sisasımbö tükümeıfeyo ra moanı dıbo tüküfeyo. ²⁷ Bogorı Adükarı Agırpa, se Godındı hoafı, hoafıyömo-rundeımbı yomondı hoafı anıhondümbö-rowandı? Awı ro fıfırıheamboanı, se-ana rambeandı!” mehuamboıyo.

²⁸ Asu Agırpa ai Porımbö hoafıyundühi yahuya, “E, nımböea, hapondanı yangırı hamındı se wambo rando hoafındıfındıra Sisasımbö anıhondümbö-rıheandımbı tükümandahöyo?” mehu. ²⁹ Ranıyo asu Por ai sımborı hoafıyuhü yahuya, “Bodıfohöyo asu hoandarühiyo ranamboanı aboed-ane. Nga ro yarıhe Godımbö dıdıbafıheandı. Se-anafı asu nındou munğü düdı ai haponda wandı hoafı hıhımbörayeı munğambo se ro nahurayı tükündahındı samboanı. Nga asu sıheımbö

seninambo nahurai himondi-hefendūra se karabusambe nimarimbo ro moei asahi," mehuamboemo.

³⁰⁻³¹ Asu raniyomo bogori adūkari Agripa, gafmani-yomondi bogori Festus, Bernaisi asu nindou bidifiri aibabidi mamarei ranai bobotiyahi hehimbo ngorūgoanini heihū ai rarihi hoafiyehi seiya, "Nindou ndanai ana moai nini moaruwai ratūpuri mamambo rare-andi, nga ranimboane ai ngiri yifindu asu karabusindūfiyu," masei. ³² Raniyu asu Agripa ai Festusimbo hoafiyundūhi yahuya, "Nindou ndanai Sis-arimbo hoafiyowani ahandi papi-hoafi himborikoate-yumbonana se ahambo moani koarihawurani hu," mehu.

Porimbo Rominambo hombohūnda sipambe hiniŋgi-marūwuri

27 Ro Itari hifinambo sipambe hombo hoafi ra fimarindūmo. Raniyo Romihūndi ami-yomondi bogori Surlus ai Por asu karabus nindou bidifiri ahamumbo Itarinambo hifandimarapuri hu. Surlus ai Romi-yomondi bogori adūkarindi ami bidifir-am-beahind-ani. ² Ro sip mami Adramitium ngoafihūndimayo ranai ndeara Esia hifambe himbomayo ranambe kefohu hohu mahēfi. Nindou mami ahandi ndūri Aristarkus Tesaronaikahūndi Masedonia hifambeahindi ranai-amboani ro-babidimbo mahu. ³ Siambe hefi Saidon ngoafihū tūkūmehundi. Raniyo asu ranihū Surlus ai Porimbo aboedi ndore hohoanimo-yundowohū yahuya, "Se ngafi sihafi ngunindi sihambo fehēfenimbo hoeindowapuri," mehundo. ⁴ Asu ranihūnda botiyahu hohu sipambe hefane werinambo semindimuni koamarihemuna Saiprus airanikimi mahēfi. ⁵ Asu ro Sirisia hifi asu Pamfiria hifikimi siriwara haŋgifo sūngu hefi Risia hifambe Maira ngoafihū tūkūmehundi. ⁶ Ranihū ami-yomondi bogori ranai ngorū sipi Areksandriahūndi Itari hifinambo himbomayo ra fiffire hayamboyu asu ai yihoefimbo sip ranambe koamarihemuni. ⁷ Asu sip ranai weri afindiwambo moani hiniŋgirou mahowa ranambe yahunūmbi siyefi hohu, moani afindi tinjirifombū hiniŋgirou safi Nidus ngoafikimi tūkūmehundi. Nga ranafi hombo weri ranai gūmareamunambo tinjirifoyefūhi asu Krit airan Sarmone bidifirani raguani hundūni wakimehundi. ⁸ Asu ro siriwara himbori sūngu moani hūrūtūmbo hefi hohoe mami ahandi ndūri Hohoe Aboedi sei arihūndi Rasea ngoafikimi ranihū tūkūmehundi.

⁹ Ro moani gedūhi nimarefi hefi hefimbo asu Suda ai sesi wehimbo si ranai ho hayambo wambo siriwara ranai afindi-afindi mayowambo sipambe hombomayo ra moaruwai hamindiyo. Ranimboyu asu Por ai ahamumbo ahini hoafimayupuri. ¹⁰ Ai yahuya, "Wai, ro rarihe fiffiriheandi sihiri moani haponda botiyahu ahefi ana, moaruwai hamindi tūkūndifemboe asu ngiri napo sip yaŋgiriŋdo, nga sihir-amboa kapeihū animbon-demboyefi," mehu. ¹¹ Nga asu ami-yomondi bogori ranai moai Porindi hoafi ranahambo anihondūmbo-re-

andi, nga sip semūdū-hurandeimbi nindou-mayu asu sip aharambūri ranahafandi hohoanimo sūngumare-andi. ¹² Aboedi hohoe ranana ai weri afindiowambe ra aboediyo poani sip ho paiari rambo. Raniyomo asu nindou afindi sipambe mamarimo ranai ranihūnda botife hefe siriwara sūngu ho Finiks hohoeambe nimarimbo hohoanimo-memo. Finiks hohoe Krit airanihane apuiaro. Ranihū animbo ai weri afindambe aboedi nimandeimboyei.

Siriwara ambe hoeweri afindi tūkūmefeyo

¹³ Refe hayamboyoane, sūngunambo weri akidou ranai hoarinafinipoedi werimayo. Raniyomo asu nindou ranai yaru hoafiyomondūhiya awi ndandifeyowani ana, aboedi safi ngemboyefi mehommo. Raniyomo ai sipimbo kikihiyimindi niŋgombo moatūkuni ahandi ndūri nga ra hūrūdūmo foaru houmbo ai Krit airan himborikimi mahomo. ¹⁴ Nga asu homondane, moai amitata nginindi hamindi weri ahandi ndūri 'Ndihoanipoedi Werī' ranai Krit airan ranafipoedi masino. ¹⁵ Raniyo asu werambe sip semindi himbomayo ra ngirindimo. Nga ro moani rarihu hiniŋgirihundane, weri ai sip ra semindi maho.

¹⁶ Raniyefi asu ro rebanafi airan akidou mami ahandi ndūri Kauda hundūni werikoate-yowani wakimehundi. Ranihū ro sapo bot akidou sipambeahindi makiaro ranahambo hūrūtūmbo tinjirifoyefūhi kiahū hūhi-marihundi. ¹⁷ Raniyomo asu bot akidou ranahambo sipambe hūrūdūmo nandu hūputūpumarūdūmo. Asu wofi nginindi bidifiri sip hoarehi safoaru hanimo mburu hūhiru hiniŋgimarundi. Sip ranai Ribia-yafe hifikimi gudi karihoeimbi rani sūngu ngomboe yahomo houmbo yihimbo-yomondūhi ser sipifih makiaro ra hifinamaru hanimo. Sip ra werinambo yaŋgiri funamindi mbiho yahomo houmbo. ¹⁸ Moani afindi hamindi hoeweri ranai yare matiyaro-wamboemo, asu ngorū sinambo bidifiri napo sip ranambeahindi himoni fufumafoarundi. ¹⁹ Asūkai ngorū sina ai sip ranahandi napo ra masafoarundi. ²⁰ Afindi si maho ra moai ro akidou-amboani hūfihamindi mupui hoeirihundi. Nga weri ranai moani afindi nginindi hamindi tūmero ho. Raniyefi asu ro ngiri aboedambo-ndahundi sefi hohu hohoanimomefi.

²¹ Nindou sipambe mamarimo ranai sesi, sesikoate-moani gedūhi heimbo sūngunambo Por ai botifi haŋgifoani nūngumbo hoafiyuhū yahuya, "Awi se wandi hoafi ra himborimbei-mbonana ngiri Krit airan ra hiniŋgirihi hei. Asu ranimbe-mbonana ngiri muŋguambo napo ra yare yahurai moaruwaimbo re-andūhi yeimbirihundi, nga wani. ²² Nga asu ro haponda siheimbo nda hoafehandūri, awi hapoana ngusūfoambe afurindihi kūndihindi! Nindou se-ana ngiri mami ai-amboani yifindu, nga sip ranai yaŋgiri animbo awarindihoemboe. ²³ Ro Godindi nindouya hehea asu ahambo hohoanimoya rihandeimbi mayahambo nimbokoani ahandi sūnambeahindi nendi wambo-so tūkūmefiyu. ²⁴ Ai wambo hoafiyuhū yahuya, 'Por, awi se yihimbo-ndamboyafi! Nga se Romi-yomondi bogori

hondü Sisarindi himboahü mbinimbafamboane. God ai sihambo aboedi hohoanimo-yuninühi nindou seabadiambo sipambe ahei ranai ngiri moaruwaimbondahindi,' mehu. ²⁵ Ranimbo-hündambo animbo awi nindou nda se ngusüfoambe afurindihi kündihindi! Ro Godimbo anihondumbo-rihinimboanahi, nga rani-moatükuni ra sünambeahindi nendi hoafimayundiri yahurai hamindi animbo tükündifemboe. ²⁶ Nga awi sihiri hoe mbusümondühi ngorü airani amaro rani himborikimi ngefif tirimondi-humboyefi," mehu.

²⁷ Ndeara 14 nimbiefi hohu hoewer-ambeahindi Edriak Siriwara ambe mahefi. Nimbi mbusümondühi nindou sip sowandümo homondeimbi-memo ranai yaru hohoanimo-yomondühüya, ndeara gudiani tüküyahu-ndühanefi mehomo. ²⁸ Raniyomo asu ai wofi hoandari ranifihimbi nimboreimbi moatükuni paru himondi-marundümo ra himoni simongoru hoeirundane, asu hoe hohoe ranai 40 mita simongorifihimbi hani kaimayo. Asükaiyomo akidou sühiyafu homo mburumbo safoaru simongorundane, 30 mita simongorühü hani kaimayo. ²⁹ Sip ranai nimoei yahafi himoni ninouayo ranifihimbi ngo pandarimboe yahomo houmbo yihimbo-yomondühi-yomo, asu ai sip kikihiyimindi moatükuni anga yimbuyimbu ra sipambeahindi daboadanipoedi safoarundühi simbeyowa yahomo houmbo didibafimemo. ³⁰ Raniyomo asu nindou bidifiri sip sowandümo homo-rundeimbi-memo ranai sipambeahindi fefoefe hefe aboedambofembo yahomo houmbo nafit kokomarundi. Raniyomo ai boti akidou sipambe mafoero ra sowandümo houmbo sip hangifoani anga safoefe titanimemo. ³¹ Nga asu Por ai ami-yomondi bogori-mayu asu ami bidifiri ranahamumbo hoafiyupurühi yahuya, "Asu nindou ndanai sipambe refe nimarikoate-ayomo ana, asu se ngiri aboeda gudiani ngomo tükündafundi," mehupuri. ³² Raniyomo asu ami ai wofi botifihimbi makiaro ra kiki-marunda bot ranai himoni pimayo.

³³ Ndeara simbo yangirimayo-wamboyu Por ai aheimbo sesi sahüsi yahuhaya hoafimendüri. Ai yare hoafiyundürühi yahuya, "Se 14 nimbi ra afindi hohoanimoyeihi hifandimarühü hei-ane. Asu ranambe se moai nini sesi akidou-amboani kikifoarihindi. ³⁴ Haponda ro siheimbo hüti hoafehandüri, nga se yangiri ni-ngombohunda sesi bidifiri dagüdi. Asu ngiri sihei akidou moatükun-amboa moaruwaindo, nga se moani aboedi niboadeimboyei." ³⁵ Por ai rani hoafi ra hoafiyu mbura sünguna bret bidifiri fufuramündü haya ahei himboahü Godimbo hihifirüri mbura karamündi haya masesu. ³⁶ Raniyei asu munquambo nindou-mayei ranai aheimbo ngusüfoambe aboedi ndore küre-andürühi asu ai-amboani sesi ra sahümündi hehi masahüsi. ³⁷ Nindou munquambo ro sip ranambe marefi ra 276 nindou-yefi. ³⁸ Ndeara munquambo nindou ai sesi, sesi simogodühi sahüsi nafirihümündihimbi niboadeimbo sip ranai nimboreikoate yimoembireandi yahomo houmbo wit bidifiri ra siriwara ambe fufu-mafoarundi.

Sip ra ho gudifihimbi pareandühi butaki-marihoayo

³⁹ Ndeara sifoai peyoane, asu ai moai hifi gudikimi ra ndoru hoeirundühi fifirundi. Nga asu ai wafoeho kare sihendani gudi aboedi pimaramindo rani yangiri hoeiru houmbo awi sihiri ranambe animbo sip semindi homboane yahomo houmbo hohoanimo-memo. ⁴⁰ Raniyomo asu ai anga ranahandi wofi ra kibodiru mburu siriwara ambe fufumafoarundi. Rarundühi ni ngomomboemo asu ai maru wofi sapo sip nimindi kikihemindi horambomayo ranifihimbi himondimemindo ra fufurimarhoemo. Raniyomo asu ai seri hangifoani botimaru hafomo sipimbo semindi mbihowa yahomo houmbo. Raniyefi asu ro gudiani mahefi. ⁴¹ Nga asu sip ranai gudiani hifo himoni gudi-ambe kikihiyo haya mamaro. Raniyo sip hangifoyowani ranai kikihiyowohü asu daboadan ranai weriyafuinambo butakimarihoayo. ⁴² Raniyomo asu ami ai karabus nindou ranahamumboya, hifokoandihupurani animbo mami ai-amboani boboriyo aboedambofekoate-mbeyomonda yahomo houmbo, hoafi fifirimarundi. ⁴³ Nga asu ami-yomondi bogori ranai Porimbo aboedambofimbo yahuhaya hohoanimo-mayundo. Raniyu asu ai ami ranahamumbo refe hohoanimo ana yowani yahuhaya refepoani mehupuri. Ai ahamumbo hoafiyupurühiya, nindou munquambo düdi ai boboriyo-randeimbi ranai boatei sipambeahindi himoni horipindohoi pündu haya gudiani boborindu ngu tükündüfiyu," mehupuri. ⁴⁴ Rananimbo asu amuri ai nini goesüri asu sip butakirihoeimbi-mayo ranifihimbi kikihi-ndündümo houmbo funi-funindu ngomo mehupuri. Ai rawoyafu houmboemo boboriyomo homo gudiani munqua aboedi tüküme fundi.

Por ai Marta airanühü manüngu

28 Asu ro aboeda gudiani tüküyahu hoeirihundühiyefi awi nda Marta airani sei arihünd-ane, masefi. ² Nindou ranihündambo mayei ranai yihoeimbo aboedi-boedimarimuni. Hoeyowohumbo ngisihari-mayowamboyei, asu ai hai püpirihündühi yihoeimbo munquambo se mborai sühüsi haihehüeyi, masei. ³ Por ai hai didari fufuramündü hai-mayo raniwami daburifyuwane, amoasiri ai ranambeahindi hai hüfinambo tüküme feyo. Raniyo ai Porindi warifihimbi ngamondamindi haya makiaro. ⁴ Nindou ranihündambo-mayei ranai hoeirihindane, amoasiri ranai Porindi warihü ngamondamindi haya makiarowamboyei, ai aheiroari simbori ndüwuri-yahindühi seiya, "Awi nindou ndanai nindou hifokoare randeimbani. Ai siriwara ambe moai yifyu, nga asu mbumundi hohoanimo ranai moai ahambo yangiri ni ngombo hohoanimoyo," masei. ⁵ Nga asu Por ai amoasiri ranahambo kikiimarhoayuwa haiambe kikefoai pimayo, nga Porimbo moai nini-moatükuni akidou-amboani tüküfeyo. ⁶ Ai ahambo watinari fimandiyo asu moani nimai yifi pimandüyo sei hehi hifandimarihori. Ai

ahambo gedühi hifandühi heimboyeiani ahambo nini-moatükuni moaruwai tüküfendokoate-mayowa, asu sünguna ngorü süngurihi hohoanimoyeihi seiya, "Awi ai-ana god-ani," masahündo.

⁷ Asu nindou mami hifi ranihünda bogori ahandi ndüri Pubrius ahandi hifi ra ngoafikimi maninggo. Raniyu nindou ranai yihoe fimbo aboedi hamindi mborai-mborai semündümüni ahandi worini-mareamuna asu ro ahambo-so ngimi si manimboefi. ⁸ Raniyo asu ranihü Pubriusindi afindi ranai furimboyuhü angünumbo fondihü mapu. Ahandi fi ranai hüfi afindi tüküfe asu furimboyuhü ahandi fondani mapu. Raniyo asu Por ai kefuai hüfu wari ahandiwami nande mbura didibafihü angünü ra aboedimariri. ⁹ Por ai rani-moatükuni ra ramareandamboyo asu munguambo angünümü nindou hifi ranihündambo-mayei ranai masineia ahei angünü ra aboedimareandüri. ¹⁰ Raniyei ro sipambe hombo masefa ai yihoe fimbo bidifiri moatükuni ro mbonimbo-marihumindefi ra fufumasehümüni.

Por ai Rominambo mahu

¹¹ Asu ro ngimi amoamo ranihü nimboefimbo süngunambo sip mami airani ranihü hoeweri afindimayowa mamaro ranambe kamefoehundi. Sip ranana Areksandria-yafe sipiyo. Asu sip hangifoyowami Mboafu god sisami ra mapaiaro. Raniyefi ro sipambe kefoehu hohu rani hifi ra hini ngirihu hohu mahafi. ¹² Raniyo asu hefi hefimbo Sirakyus ngoafihü tüküyahu ranihü ngimi si mamarefi. ¹³ Asukai ranihünda botiyahu hohu hefi hefimbo Regium ngoafihü tükümehundi. Mami ngorü si ranambo weri ranai hoarini poedi werimayo asu yimbu siyefi mburihu hefi Puteori ngoafihü tükümehundi. ¹⁴ Ranihü ro anihondümborihindeimbi manimboeia hoeimarihundüri. Raniyei ai yihoe fimbo ai-babidimbo ranihü mami wik ningombo hoafimayeia manimboefi. Nimboefi mburihu asu sünguna Rom ngoafihü hefi tükümehundi. ¹⁵ Romihündi anihondümborihindeimbi ai ro rani ngoafihü tüküyahumboane fi hoafi ra himboriyei hehimbo, asu ai Apiusindi Maket sowahi nindou aporambo wori ngimi fondarühi sinei mbumarihümüni. Raniyu Por ai aheimbo hoeireandüri haya, Godimbo hihifirürühi ngusüfoambe afure kümareandi.

Por ai Romihü Godindi hoafi bokamarihendi

¹⁶ Hifi Rom ngoafambe tüküyahundane, ranihünda gafman nindou ranai Porimboya se sihaf-amboani wori mami ranambe nimbanani ami mami ai sihambo hifandi-mbiraninamboane mehomondo. ¹⁷ Ngimi si ra howane, asu Por ai Suda-yei bogori-memo ranahambo wataporimbohünda mborai yahupuri haya hümarihepuri. Ai mungu mafandunda, hoafiyupurühi yahuya, "Wandafi mami. Ro moai nini akidou-amboani rariheandi sihefi nindou asu sihefi amao mami-yomondi ahinümbi hohoanimi ranahambo hifinambo-fembohünda. Nga Suda ai moani wambo Serusaremihü kikihiründümondiri mburu Romi-

yomondi warihümarundiri. ¹⁸ Raniyomo Rom ai wandi papi-hoafi himbori-yomonda ro moai nini-moatükuni rariheanda hoeirundi wambo hifokoe-fe-ndirimbohünda. Raniyo ai wambo aboedambo koarifehe-ndirimbo mehomo. ¹⁹ Nga asu Suda ai rani hoafi ra himborikoate-memonda asu ro hoafimbo moai ngorü nafi yangoro. Raniyahi ro Rom adükari bogori Sisar ai wandi hoafi ra awi himborimbiyu masahi. Rani-moatükuni rameheandi ra ro moai akidou-amboani nindou ro-mayei ranaheimbo papi-hoafirihandüri, nga moani hamindiyo rameheandi. ²⁰ Rani hoafi ranimboyahi ro sihamumbo mborai-sa hümariheheapuri hoeifepurühi wataporimbo-yopurimbo sambo. Ro anihondümborihede heheamboanahi himboayahi sapo nine-moatükuni Israer munguambo himboayei ranahambo. Rani-moatükuni ranahandi nimindihündane sen haponda wambo hüputüpu-rihendirimboayo," mehupuri. ²¹ Raniyomo asu ai ahambo simbori hoafiyomo-ndowohü yahomoya, "Ro moai Sudia-yafe-mayo pasi sihambohünda akidou-amboani sahumindefi. Asu moai yihoe fi wandafi mami Suda ai ranihündambo sihambo hoafimbo hündi hoafi sowandümo sifomo. Asu moai sihambo moaruwai hoafiyoweimbi hündi hoafi ra tüküfe raraorandi, nga wani. ²² Nga awi ro sihaf hohoanimi ra hoafiyafani himborimbo sefomboane fi. Rani-moatükuni ra nimboe sapo ro fifirihundi munguambo nindou Sisas ai Godindi nimor-ani seimbi aipoanimbo-mehindi ranai se nimbanambehindi ranahambo moaruwaimbofe hoafimayei," mehomondo.

²³ Raniyomo asu rani-simboani fandihumboane yahomo houmbo, nindou afindi ranai Por nimarühi mafandundi. Raniyu Por ai God nginindi hifandarandi ranahambo wataporimbo-marandi. Raniyo nindou ranai Sisasimbo anihondümborimboriwuramboane yahu haya Mosesindi-mayo ahinümü hohoanimi asu Godindi hoafi hoafiyomo-rundeimbi yomondi-mayo hoafi sürü pefe masihafeyo ranahandi nimindi ra wataporimbo-marandi. Rani-moatükuni ra moani hapoadümübo siambe piyu haya wataporimbora hu-hu-humbo nimboani kikimaramüdu. ²⁴ Raniyomo asu nindou-memo ranai bidifiri ahandi hoafi ra anihondümborundi, nga asu bidifiri ai awi moai ranahambo anihondümborundi. ²⁵ Por ai mami hoafi ra hoafiyu hayamboyuwane, asu süngunambo ai bobotiyafu houmbo ahamundihoari hoafi ranahambo simbori hoafiyomo houmbo bukürüme fundi. Sapo Por ai yare hoafiyuhü yahuya, "Yifiafi Aboedi ranai Godindi hoafi hoafiyu-randeimbi Aisaia ranahandi yafambe süngure haya asu sihamundi amao mami ranahambo anihondü hoafimayu! ²⁶ Aisaia ai yare hoafiyuhü yahuya,

'Se ngafi nindou ndanaheimbo hoafindafindüri. Se himbori yangiri hihimboripo-ndeimboyei, nga asu ngiri fifirindihi türüboadihindi. Se himboapondei ngeimboyei, nga asu ngiri hoeindihindi.

²⁷ Nimboe sapo nindou ndanahei hohoanimi ranai tapihami-yondürühi

ahei himboambe ra güre papireandüri
 asu ahei himboari ra dikireandüri raraora hayambo
 wambo.

Refekoate-ndeiani, nindou rani-mayei ranai awi ahei
 himboarinambo hoeirihî,
 ahei himboambe ranambo himboriyei
 asu ahei hohoanimo ranai korifoareandürühi
 ai wambo sowana hehüpo ro aheimbo aboedi-aboedi
 fendürimbo-hünda,'

Aisaia 6:9-10

mehu," mehu.

²⁸⁻²⁹ Raniyu asu Por ai ndeara bidifirana hoafiyuhü
 yahuya, "Awi se rani-moatükuni ranahambo hohoani-

mo türüboadühi fifirindihindi. Sapo God ai nindou
 aboedambofembo hoafi ra Suda-yafe ndifo ranaheim-
 bo-so maho-ane, nga asu ai-amboani hoafi ranaham-
 bo himbori-ndeimboyeisi!" mehu. ³⁰ Por ai wori mami
 ahandi pemiyu haya ranambe yimbu himbani
 manüngu. Raniyu asu ai nindou didiyei ahambo-so
 tüküyahindani mborai-mboraifi semündündüri
 didiboado-reandüri marandi. ³¹ Ai rarearühi God
 nginindi hifandarandi ranahambo aheimbo yihim-
 bokoate-wataporimbo-randürühi Sisas Krai Adükari-
 mayu ranahambo yamundeandüri marandi, nga nin-
 dou mamambo moai yowani yahundo.

Rom

1 Karihasi handüri ro Por-anahi, roana Krai Sisasi indi moani ratü puriya-rihandeimb-anahi. God ai wambo Kraiindi hoafi semindi ho-rambohünda kafoare hiniŋgireandirühi asu se aboedi hoafi ra bokandihawandi mehu-anahi nda. ² Aboedi hoafi ndanahambo God ai horombo hoafimareandi asu hoafi ra ahandi hoafi hoafiyomo-rundeimbi ai ahandi Bukambe sürü paru masihoemo. ³ Aboedi hoafi ranana ahandi Nimori ranahamboane hoafimayo. Nimori ra Sudahündi nindou adükari bogori Defitindi sirambeahindi nindoumbofi tüküme fiyu. ⁴ Nga ahandi sürühoeimbi yifiafi ranahambo ana God-ani ahandi afindi hondayu. Ai Godindi Nimor-ani ranimbo weindahi randeanda tüküfembohünda God ai ahandi ŋginindi afindinambo ahambo yifihündi botimariri. Sapo aiana sihefi Adükari Sisasi Krai ra. ⁵ Ahandi sünguyo ro hoafi semindi ho ratü puri ra masahumindefi. Asu Suda-yafe ndifo nimorehi nindowenihi muŋguambo hifihü ranai Sisasi simbo anihondümbon dihorühi ahandi hoafi ra süngumbirihindi yahuhaya ranimbo-hünda God ai yihoe fimbo kamafoareamuni. ⁶ Asu nindou Rom ŋgoafihü amarei ra siheimbo kamehiyu hoafi ra hoafimbo koamarihemuni. Sapo siheimbo God ai Sisasi ndaneih mehundüri. ⁷ Se Rom ŋgoafihü amarei siheimboyu sapo God ai ŋgusüfo parearühi asu ai nindou wand-aneih yahuhaya dibonimendüri, siheimboanahi ro sürü nda paparihandi. Sihefi Ape God asu Adükari Sisasi Krai ai siheimbo moani hipoambo-ndineandirühi ŋgusüfoambe afurifimbi ho- hoanimo mbisabina-ndüramboane.

Por ai Romihündi hoeifendürimbo yahumboani

⁸ Ro randihe hoafindahandüri samboanahi, muŋguambo hifi nindou amarei ranai se anihondümborihindeimbi nindou animboei ranimbo wataporimbo-arihündi ranimboanahi asu Sisasi Kraiindi süngu siheimbohünda wandi God ranahambo hihifarihüni. ⁹⁻¹⁰ Godindi Nimori ranahambo aboedi hoafi ra hoafiya rihandühi wandi muŋguambo hohoanimo Godimbo ratü puri-yahühanahi. Ai fifireamboani sapo ro nimbinibisi siheimbo hohoanimoyahühi ahambo didibafiya arihandi. Ai wambo siheimbo hoeifendürimbo farihefe-ndirimbohündambo hohoanimoayu ana, asu ro süngunambo didi siheimbo hoeindi-heirimboyahühi. ¹¹ Ro Yifiafi Aboeindi-mayo moatükuni siheimbo ŋginemindi-ndürimbohünda segodürimbo sambo, ranimboanahi asu ro siheimbo hoeifendürimbo ho- hoanimo-ayahandüri. ¹² Hoafi nda rahurai-ane: Sihefi

anihondümbofe ranina simbori-simbore ŋginimbi-ramindimun-amboane samboanahi hohoanimoayahühi.

¹³ Wandafi mami, se ndorihifi fifirindihindi, ro siheimbo sowana afindimbo sinimbo samboanahi hohoanimoayahühi. Nga asu wambo afindimbo bidifiri moatükun-ane nafi güreandiri marandi. Ro Godindi ratü puri ratü puriyahühi Suda-yafe ndifo aheimbo fariheheandürani ahandi hoafi anihondümborihindeimbi nindou tüküyahi marihünd-ane. Nga ranimboanahi siheimbo sowanambo amboani sinimbo samboanahi, sihei anihondümbofe hohoanimo ra farihefembohünda sapo aheimbo mafariheheandüri nou.

¹⁴ God ai wambo rani ratü puri masendirani ranimboane asu roana nindou Grikindi adükari ŋgoafihü amarei-aneih asu nindou nimambe burayei-ane, nindou fifirihindeimbi rananeih asu fifirifekoate-mayei rananeih muŋguambo aheimbo hoafi ro moani bokandihheha samboanahi ŋgusüfoambe fufurafoareandiri.

¹⁵ Ranimboanahi asu Godindi aboedi hoafi nda Rom ŋgoafihü amarei siheimbo amboa bokandihheandüri sa hehea ro hürütayahühi.

Aboedi hoafi ana Godindi ŋginind-ane

¹⁶ Nga ro moai aboedi hoafi ranahambo amoanŋgiyahühi. Nimboe sapo ranana Godindi hoafi ŋginindi hamindiyo hayamboane asu ai didiyeih anihondümborihindi ranaheimbo aboedambo-reandüri-randeimbi mayowambo wambo. Sudahündi aheimbo-so boateih tüküfe mburamboyo asu sünguna ahei ndifo ranaheimbo-so amboa tüküme fiyo. ¹⁷ Nga aboedi hoafi ra sapo God ai nindou anihondümborihindi ranaheimboya nindou mbumund-aneih ehündüri asu Godindi mbumundi hohoanimo hoafi ra ranambeah-ane weindahi tükefiyo. Mbumundi ho- hoanimo ranana anihondümbofe hohoanimo rani- süngu yanggiri weanŋgurühi peyo haya hombo bidifirani tükefiyo. Nga Baiborambe hoafi ranahambo yare hoafiyowohü yahoya, 'Nindou ranai ana anihondümbofe hohoanimo rani-süngu yanggiri nimboeimboyeih,' meho.

Muŋguambo nindou Godimbo daboadanambo-arihori

¹⁸ Nindou sapo Godimbo daboadanambo-rihorühi asu moaruwai hamindi hohoanimoyeieih ahei moaruwai hohoanimonambo ahandi anihondü hoafi ra gürühi arihündi. God sünambe amaru ahandi hürütü ra ranaheimbo weindahi tüküfe arandi. Asu ai ranambo nindou rahurai ranaheimbo yibobondearim-

bui. ¹⁹ Nga nindou ai God ranahambo fifirifembo hohoanimo ra moai dibo yangoro. Nga God ai ahandihoari rani-moatükuni ra aheimbo weindahimareandüri. ²⁰ Yin, God ai hifi nda nafimarandi asu horombo hondü peyo haya ho-hombo hapondani amboani rarani-moatükuni ai nafimarandi ra nindou ai hoeirihimboanei. Ranimambo asu nindou ranai God ahambo ngiri himboari hondünambo hoeindihorisi, nga ai nungu-nahuraiyu ranahambo fifirindihimboyei. Ai ahandi koadürumbo yangoroweimbi nginindi ra fifirindhindi asu ai God hondayu ranahambo fifirindihimboyei. Ranimboane asu ai ngiri roana moai ranahambo fifirihundi mbisei.

²¹ Sapo nindou ai Godimbo fifiri-marioriyosi, nga asu ai moai Ahambo adükar-ani seihü, sihefi God-ani sahündowohü hihifirihori rihündi. Nga asu moanindi moatükunimbo ngusüfo pamarihindi asu ahei hohoanimokoate hohoanimonambo ahei ngusüfo ra nimbi mamarondüri. ²² Asu ai rarihi hoafiyeihü seiya, roana fifirihundeimbi nindou-anehi, masei, nga ai nindou fifirifekoate tükümehindi. ²³ Asu ai God koadürumbo-koadürumbo nunguweimbi ranahambo hiniingirihü hehi asu ai sümbyo-randeimbi moatükuni, nindou, ndu, nihondi, wako sisami ranahambo hei didibafiyehi rihündühi hihifi-hihifiyei marihündi.

Mamikari hohoanimo

²⁴ Nindou ranai moaruwai rani hohoanimo-mayeamboyeu asu God ai aheimbo yare moani hiniingimareandüra asu ai yikoarifo hohoanimo ngusüfoambe botimareandüri asu amoaningümbi moatükuni simbori hoyei marihündi. ²⁵ Nindou ra Godindi anihondü hoafi ranahambo hiniingirihü hehi asu tikai hoafi süngurihü arihündi. Raniyei asu ai nine-moatükuni God nafimarandi ranahambo hohoanimoyehi didibafiyehi marihündi, nga asu ai God mungu-moatükuni nafimarandi ranahambo moai anihondumbo-rihorühi didibafiyahindo rihündi. Nga awi sihiri munguambo si aho ra ahambo adükar-ani mbisefimboane, nga anihond-ane.

²⁶ Nindou ranai moaruwai hohoanimo ramarihindi ranimbo-hündambo God ai aheimbo amoaningümbi hohoanimo ngusüfoambe amaro ra-süngure hiniingimareandüri. Ranimboyei asu nimorehi ai-amboani nindowenihü-dibo aboedi ningokoate-yeihü ngorü nimorehi dibo mami rani hohoanimo süngumarihündi. ²⁷ Asu nindowenihü ai-amboani rani-süngumboemo ai hohoanimo aboedi ahamundi nimorehi-babidi refembo ra hiniingiru houmbo nindowenihü ahamundihoari bogo moaruwai hohoanimombo mehomo. Raniyomo asu ai amoaningümbi moatükuni yaru arundi ranimbo-hünda asu ahamundihoari tinjirifo afindi masowandümo sapo ai ramefundü rani simogodihumbo.

²⁸ Nindou ai Godindi anihondü hohoanimo fifirife ranahambo süngufembo moei masei ranimboyeu asu God ai ahei yikoarifo hohoanimo moaruwai yare hiniingimareandüra, asu ai rani-moatükuni refembo yowanimbo-mayo ra ai rani-süngumarihindi. ²⁹ Asu

aheimbo hohoanimo moaruwai hamindi mengoro ranai tüküra pimareandüri yikoarifo hohoanimo, sümbyo-randeimbi hohoanimo, hohoanife hohoanimo, ngorumbo yifiari hohoanimo, ngorumbo ngusüfoambe moaruwaimbofo hohoanimo, nindoumbo hifokoefe hohoanimo, nginindi hoafi hohoanimo, ngorumbo tikai hoafi hohoanimo, ngorumbo moaruwaimbofo hohoanimo, mungu hohoanimo ra süngumarihü hei. ³⁰ Raniyei asu ngorumbo daboani hoafi hohoanimo, ngoründi ndüri weindahi hamindi moaruwaimbofembo hohoanimo, Godimbo yiboarukofi hohoanimo, hoafi mbahirihembi hohoanimo, afindi-afindeimbi hohoanimo, ahei fi ranahambo bori hohoanimo, munguambo ra süngumarihü hei. Ai simbori moaruwai hohoanimo ranahambo refembo hohoanimo, asu hond-afindi-yafe hoafi himbori-koate, hohoanimo mungu ra rareirani hohoanimo munguambo ra rarihi marihündi. ³¹ Ai ngusüfo hohoanimokoate-anehi, asu moai ahei hoafayehi ranahambo kikihirihümündi, moai ahei fikiminindimbo hohoanimoyehi, asu ai moai nindou ngorumbo hipoamorihindühi farihehindüri. ³² Nindou ranai Godindi mbumundi hohoanimo hoafi ra ndorihü fifirihindi. Hoafi ra yare hoafiyowohü yahoya, 'Nindou düdi ai hohoanimo yahurai hohoanimoayu ana, yifimbiyuwamboane,' meho. Nindou ai ra fifirihindisi, nga moaruwai rawarihindi. Asu rani yangiriyopoani, nga nindou bidifiri ai rawarihindi ranaheimbo siaoyahi arihündi kameihi.

Godindi yibobofe hohoanimo ai mbumund-ane

2 Ranimboane asu nindou didiyehi nindou ngorumbo papi-hoafirihündürani, se ngiri ro hütiefipoani mbisei. Nga se ngorumbo papi-hoafirihündürani se sihei-fimbo amboani papi-hoafirihü arihündi, nimboe se rani moatükuni ai rawarihindi ra sapo se-amboani rawarihindi ranimbo wambo. ² Nindou sapo moaruwai hohoanimo rahurai rawarihindi ranaheimbo God ai papi-hoafarandüri, nga ahandi yibobofe hohoanimo ra mbumundi saf-ane, ra sihiri fifirihundi. ³ Nga se nindou bidifirambo ai hohoanimo rahurai hohoanimoayu ranahambo papi-hoafiri-hündühaneisi, nga se-amboa siheihoari rani hohoanimo rahurai rarihindühanehi, nga se nungurihü ranahambo hohoanimo-yeihiyehi? Asu se Godindi yibobofe tüküfeyowambe ra aboedambo-ndahumboyehi seimboyei? ⁴ God ai siheimbo hohoanimo aboedi safi hohoanimoyundürühi siheimbo nimai yibobofe-ndürikoate gedühi hifandarandüri. Nga ahandi hohoanimo ra se moanane seimboyei? Godindi aboedi hohoanimo ra siheimbo didiboado-fendürani asu se hihirife ahambo süngufimbo-hündamboane, nga se ranahambo moai fifirihindiyo? ⁵ Nga se afindi-afindeimb-anehi asu ngiri sihei moaruwai hohoanimo ra hiniingindhindi. Mami rani hohoanimo süngu Godindi-mayo nginindi hamindi hohoanimo ra siheiwami papirihündühi nou-anehi. Asu se süngunambo God ai nginindihü ahandi mbumundi hohoanimo süngu yiboboreandambe animbo rani-simboani wein-

dahi tükündifeyoani asübusümbi hohoanimo ra ndahümündimboyei. ⁶ Nga nindou mamami nine-moatükuni ai rawarihindi rani simogodihümbo animbo God ai aheimbo yibobondearümbui. ⁷ Nindou bidifiri didiyei aboedi hohoanimo ra sünguarühi hei ana, sapo God sihefimbo ndüri adükarimboane asu sümbokoate yanggiri ningombo ranane munguambo rani-moatükuni mbisemuna seimboanei rawarihindi. Nindou rahurai ranaheimbo-animbo God ai yanggiri koadürümbo ningoweimbi ra dagadürimbui. ⁸ Nga asu nindou bidifiri didiyei ai ahei fimbo yanggiri hohoanimoyeihi anihondü hohoanimo ranahambo yiboarukorühindühi asu nine hohoanimo moaruwai menjoro ra süngufembo hohoanimoyei ranaheimbo-animbo God ai nginindindühi tinjirifo afindi dagadürimbui. ⁹ Rani-simboan-animbo nindou munguambo sapo hohoanimo moaruwai menjoro sünguarühi hei ranaheimbo tinjirifo-ane asu asübusi afindi ranane rani-moatükuni ra dagadürimbui. Rani-moatükuni ra Suda-hündi aheimbo-so boatei tükündifendüri mbundambo-animbo asu süngunambo munguambo nindou amuri-mayei aheimbo-so amboani tükündifendürimboe. ¹⁰ Nga asu nindou munguambo didiyei ai sapo hohoanimo aboedi ra-sünguarihindi ranaheimbo-animbo God ai ahandi himboamupui-randeimb-ane, ndüri adükar-ane asu ngusüfo afurife kife-ane munguambo ra dagadürimbui. Rani-moatükuni ra Suda aheimbo boakori dagadüri hayambo-animbo asu nindou amuri-mayei ranaheimbo amboani dagadürimbui. ¹¹ God aiana ngiri nindoundi siri ranahambo hohoanimodu, nga munguambo mami hohoanimo süngu türüfoa-reandürihani yiboboareandüri arandi. Nga nine-moatükuni nindou ai rawarihindi rani-süngu yanggiri animbo ai türüboadeandühi yibobondeambui. ¹² Nga nindou didiyei Mosesindi-mayo ahinümbi hohoanimo ranahambo fifirifekoate-mayei-aneisi, nga moaruwai hohoanimo süngurihindani God ai ahinümbi hohoanimo ranahambo hohoanimokoate-nduhü aheimbo randeandüra awandihimboyei. Asu Suda ai ahinümbi hohoanimo fifirihindisi, nga asu didiyei moaruwai hohoanimo süngurihindani ahinümbi hohoanimo rani-süngu yibobondearümboe.

¹³ Nga nindou didiyei ahinümbi hohoanimo ranahambo himborimayei rani-yeipoani ai Godindi himboahü aboedi mbumundi nindou animboei, nga wani. Nga nindou ai ahinümbi hohoanimo ranai hoafimayo ranahambo süngurihindühi rawarühi hei ranai-animbo Godindi himboahü aboedi mbumundi nindou tükündahimboyei. ¹⁴ Nga nindou Suda-yafe ndifo aiana moai ahinümbi hohoanimo ra fifirihindisi, nga bidifiri ai moani ahei hohoanimonambo yanggiri aboedi moatükuni ahinümbi hohoanimo ranai hoafimayo rani-süngu-anei ratüpuriyei arihündi. Ai ahinümbi hohoanimo ra fifirifekoate-ayei amboani asu ai aboedi hohoanimo ra aheihuari purihümündihü hohoanimoyei-hanei. ¹⁵ Rani hohoanimo ai rani-süngurühi hohoanimoyei arihündi asu ahei aboedi hohoanimo

ranai-ane ahei ngusüfoambe ahinümbi hohoanimo sürü apaiaro ranahambo nafuiarandi. Raniyei asu ahei ngusüfoambe ranai-amboani ahinümbi hohoanimo ra purarihümündi ranahambo nafuiayo, nga ngoambo yiboarukureandüri asu ngoambo ndoreandüri randühane. ¹⁶ Yibobofe si ra tüküfe simboan-animbo mungu-moatükuni sapo rahurai hamindi nindou aheimbo-so tükündifendürimboe God ai Sisas Kraisindi warisüngu nindou-yei hohoanimo dibo menjoro ra türüboadeandühi yibobondea-ndürimbui. Hoafi yaurai ranane ro siheimbo aboedi hoafi hoafayahindürühi bokarihehe arihandi.

Sudahindi asu ahinümbi hohoanimo

¹⁷ Asu se nungu-mandahia? Se hoafiyehiya, roana Suda-anefti, nga ranimbo-hündambo ahinümbi hohoanimo ra fifirarihundi ranimbo wambo Godindi yibobofeambe sihefimbo aboedambo-ndeamunümbui ase. Asu se ro-anefti Godindi nindou-ayefi sei hehi ranahambo boriyehi arihündi. ¹⁸ Sapo se ahinümbi hohoanimo ra yamundihi mburühi fifirühi hehimbo wambo God ai nine aboedi hohoanimoye-ane ehu ra fifirarihindi asu mbumundi hohoanimoye ranahamboane yifirayehi. ¹⁹⁻²⁰ Asu se hoafiyehiya ahinümbi hohoanimo ranambe fifirife hohoanimoye asu anihondü hoafi ra mungu fifirarihundi ase. Ranimbo-hündambo animbo himboatihari-mayehi ranaheimbo nafuinda-hündürimboyefi asu nindou nimbi nimaroani aniboadei ranahei si rahurai-anefti. Asu roana sapo ngusüfokoate nindouyei didiboadorihündüri-rihundeimb-anefti asu nimoakidibou yamundihündüri-rihundeimb-anefti munguambo rasei arihündi. ²¹ Se nindou bodimondambo yamundarihündüri ana, asu nimboe sihei fimbo yamundifekoate-ayeia? Se hoafiyehiya, se hühühünipoani, ase-anesi, nga asu se ra siheihuari hühühüniyehiyehi waniyei? ²² Se hoafiyehiya, se nimorehi sisihimo, nindowenihü birabiripoani, ase-anesi, nga asu se siheihuari ra raweahindühüyei waniyei? Se sisami god Godindi worambeahindi napo hühühüniyehi rihündai waniyeiai? ²³ Se ahinümbi hohoanimo ranahambo ro fifirihumboanefti seihü ranahambo boriyehi rihündühaneisi, nga se hohoanimoye ra süngufekoateyehi asu rananimbo se Godindi ndüri moaruwaimborihindühüyei waniyei? ²⁴ Nga ranahambo Bukambe hoafi ranai yare hoafiyowohü yahoya, 'Suda sihei sünguna nindou ngorü sirihündi ranai Godindi ndüri ranahambo moaruwaimborihü hoafiyehi arihündi,' meho.

Hoeari kefe tirihefe hohoanimoye asu ngusüfoambe hohoanimoye-ane

²⁵ Asu Suda se ahinümbi hohoanimoye ranahambo sünguarühi hei ana, sihei hoeari kefe tirihefe hohoanimoye ra mbumundi saf-ane. Nga asu se hohoanimoye ranahandi süngufe hokoate-yeiani hoeari kefe tirihefe hohoanimoye ranai refekoate himbondeimboyei. ²⁶ Asu nindou ngorü sirihündi sapo didiyei ahei fihoeari ra

kefe tirihefekoate-aneisi, nga asu ai rani ahinümbi ho-
hoanimo ra sünguarihi hei ana, nindou ranaheimbo
God ai nindou ranai ana fihoeari kefe tirihefimb-
himboyeimboanei mambüsüyo? ²⁷ Yin, asu Suda seana
ahinümbi hohoanimo ra Bukambe mbenjorindürisi
asu sihei fihoeari kefe tirihefe hohoanimoyeimb-
aneisi, nga asu se ahinümbi hohoanimo ranahambo
süngufekoate-yei arihündi. Nga nindou ngorü
sirihündi aiana moai ahei fihoeari karihi tirihehi
rihündisi, nga asu ahinümbi hohoanimo ra
sünguarihindi ana, nindou rahurai ana ahei aboedi ho-
hoanimonambo siheimbo papi-hoafarandüri. ²⁸ Nga
nindou ai moani fi yanggiri Sudahünd-ani ranai ana Su-
da hondüyopoani. Asu fihoeari kefe tirihefe hohoani-
mo hondü ranana moani fi ranahambo hohoanimo
yanggiryopoani. ²⁹ Nga nindou düdi ai Godindi-mayo
moatükuni ra ahandi ngusüfoambe amarondo ana, ai
Suda hond-ani. Fihoeari kefe tirihefe hohoanimo
hondü ranana ai ngusüfoambeahindi hohoanimo
yanggir-ane. Rani hohoanimo ranana moani fimbo ho-
hoanimoyopoani, nga Yifiafindi hohoanimo-ane. Nin-
dou rahurai ai nindouyei himboahü ndürümbi
adükariyopoani, nga Godindi himboahü ndürümbi
nindou-ane.

Moaruwai hohoanimo ra ngiri aboedi hohoanimo hifi- nambondeandi

3 Ranana asu nüngunde Sudahündi-yei niñgombo
ranai ngorü sirihündi-yei niñgombo ranahambo
ngasündimandea? Asu fihoeari kefe tirihefe hohoani-
mo ranambe nine-moatükuni aboedi tüküfe aranda?
² E! Afindi munnguambo moatükuni aho ra rani-poani
rani-poanireamboane. Mami adükari moatükuni
ranane God ai Suda aheimbo ahandi hoafi hondü ai
aheimborihi hifandimbirihünda yahuhaya
masagadüri. ³ Asu nindou bidifiri ai hoafi ranahambo
anihondümbi süngufekoate-yei ranana asu nüngu-
mandifea? Nindou ai rani-moatükuni rawarihindi
ranimbohünda asu God ai-amboani anihondümbi ho-
hoanimo hoafi ahandi ra hiningimandeyo? ⁴ Tikaiy-
opoani, nga anihond-ane, God ai ngiri rani-moatükuni
ra randeandi! Nindou ai tikarihi hehi hoafayei amboani
asu God aiana moani anihondümbi mam-animbo
hoafindimbui. Sapu Bukambe hoafi ranai God rana-
hambo yare hoafiyowohü yahoya,
'Nüngu-simboaniyo se hoafindafani nindou hoafi ra
anihondayo fifirimbiri-hindamboane.

Asu nüngu-sümboaniyo nindou sihambo papi-
hoafindhünani sihafü hoafi ra ahei hoafi ranahambo
ngasündimbi-reandüramboane,'

Buk Song 51:4

meho.

⁵ Nga asu sihefi moaruwai hohoanimo ratüpuri rani
hohoanimo ranai Godindi mbumundi hohoanimo
ranahambo weindahindeandani ana, sihiri ranahambo
nüngu mambisefa? God ai sihiri moaruwai hohoani-
moyefi arihündi ranimbo-hünda ai sihefimbo simbori
tiñirifo asemuni ana, asu ahandi hohoanimo ra

moaruwai-ane, randihu ramambisefiyo wanimande-
fiyo? (Nindou sihefi hohoanimo sünguanahi moani
ndarihe hoafiyahi.) ⁶ Rani-moatükuni ra ai wani! Asu
God ai mbumundi hohoanimokoate-ayu ana, asu nün-
gunde ai nindou hifi ndanihü animboei ranaheimbo
türüboadeandürühi yibobomandeandüra? ⁷ Asu wandi
tikai hoafi hohoanimo ranambo Godindi hoafi hondü
ra weindahi-riheandani asu ahandi ndüri adükari
tüküfeyo ana, asu nimboe wambo moaruwai hohoani-
mo-yaheimbi nindou nou God ai papi-hoafarandira?
⁸ Refeana, sihiri randihu hoafindefihüya, awi sihiri
moaruwai hohoanimo rani yanggir-animbo süngundi
ngefani ranimbo asu aboedi hohoanimo ra rani-süngu
tükündifeyoani mambisefiyo? Karihasihandüri wani.
Nindou bidifiri wambo tikai hoafiyahü-ndirihüya Por
aiana yahurai hoaf-ane wataporimbora arandi ase.
Süngunambo-animbo God ai aheimbo ramarihindi
süngu türüboadeandürühi tiñirifo dagadürimbui, nga
rani-moatükuni God ai refemboayu ra ai aboed-anesi.

Nindou moai mbumundi mami ai-amboani hifini nüngu

⁹ Awi refe ana, Suda sihiri nindou ngorü sirihündi
ranaheimbo ngasündihurümbo-mbeyefiyo? Ra ai
wani! Ro rani-moatükuni ranahambo hoafiyahimb-
ane, nindou ngorü sirihündi ranane, asu Suda ranane,
munnguambo sihiri ana mami simogodi nindou yanggir-
anefti asu munnguambo moaruwai hohoanimo
süngurihu-rihündühi sihefihuari huti-anefti. ¹⁰ Nga
Bukambe hoafi ranahambo yare hoafiyowohü yahoya,
'Nindou mami ai-amboani moai mbumundi nüngu.

¹¹ Nindou mami ai-amboani moai Godindi
moatükuni ranahambo fifireandi,
nindou mami ai-amboani moai Godimbo kokorüri
randi.

¹² Munnguambo ai Godimbo daboadi hihirihori-
mboanei.

Munnguambo ai nindou moaruwai saf-ane tüküme-
hindi.

Nindou mami ai-amboani nine-moatükuni aboedayo
rani-moatükuni moai rareandi, nga wani,'

Buk Song 4:1-3; 53:1-3; Saveman 7:20

¹³ 'Munngu yafambe ana yifambe gabudifekoate anij-
go rahurai-anendüri.

Tikai hoafi moaruwai ranai ahei teifi rani-süngu
hihire ho piyowohü moani yanggoroweimbi hoafi ranai
tüküfih-ane.'

Buk Song 5:9

'Amoasirindi yahafambe nindou hifokoefembo tıbagi
amaro nahurai.'

Buk Song 40:3

¹⁴ 'Ahei yafambe ambe ana nindumbo God ai
moaruwaimbo-mbireandüra-mboane yaho hoafi
asu moaruwai hühütimbü hoafi rani yanggir-ane
hoafiyeyi arihündi.'

Buk Song 10:7

¹⁵ 'Aiana nindou hifokoefembo hohoanimoyei.

¹⁶ Aiana nahaniniyo ahei ra muŋgu-moatükuni moaruwaimbofe howohü tñjirifo afindi saimbo yangiri nindou-anei.

¹⁷ Aiana nindou ŋgorü-babidimbo moai wudipoa-porihi nimarei.'

Aisaia 59:7-8

¹⁸ 'Aiana moai Godimbo akidou-amboa ahinirihorühi yihimboyahündo rihündi,'

Buk Song 36:1

meho.

¹⁹ Asu sihiri fifirihumboanefi, muŋguambo hoafi ahinümbi hohoanimo ai hoafayo ra nindou didiyei ranahandi hoarehindeihü süngumbiri-hindamboane. Ranimboane asu nindou mam-amboa ŋgiri hoafindühi ro mbumund-anahi mbüsu, ŋga wani. Asu nindou muŋguambo Godindi himboahü hüti-anei ra nafuimbohünda ahinümbi hohoanimo engoro. ²⁰ Ŋga ahinümbi hohoanimo süngufembo raninambo ŋgiri nindou mamimbo amboani Godindi himboahü nindou mbumund-anahi mbüsu. Ahinümbi hohoanimo ranai ahandi ratüpurü sihefi hohoanimo moaruwai nafuiyamuni randühane.

Anihondümbafe süngu nindou ai Godindi himboahü mbumund-anei

²¹ Ŋga hapondani ana God ai ahandi nindoumbi mbumund-anei ehu hohoanimo ranana ai weindahi tüküfemboane. Ŋga asu rani-moatükuni ra sapo ahinümbi hohoanimo meŋgoro rani-süngupoani tüküfemfeyosi, ŋga ahinümbi hohoanimo raniyo Godindi hoafi hoafiyomo-rundeimbi ranai-amboani rani-moatükuni ranahambo weindahiru masihoemo.

²² Godindi-mayo mbumundi hohoanimo ranana ndahurai-ane: Nindou muŋguambo didiyei ai Sisas Kraimbo anihondümbi-arihori, ranaheimbo God ai nindou mbumund-anei ehu ahei anihondümbafe hohoanimo ranimbo-hündambo. Ŋga nindou ranai ŋgorü-poaniyombo-yopoani. ²³ Wani, ŋga nindou muŋguambo moaruwai hohoanimo-yeimboanei asu mbumundi sürühoeimbi hohoanimo God ai siaoayu ra mbonimbo-rihümbündimboanei. ²⁴ Ŋga asu God ai aheimbo moani hipoamboarandüri. Ranimboyu asu ai nindou ranaheimbo aboedi mbumund-anei mehündüri sapo Krai Sis as ai aheimbo aboedambo-mareandüri ranahandi süngu. ²⁵ God ai Krai ahamboya, ahandi hori ranai pindowohü-animbo nindou didiyei ahambo anihondümbi-arihori ranai moaruwai hohoanimoaye ra popoaimbi-ramindüramboane yahu hayamboyu. God ai rani-moatükuni ramareandi ra ahandi hohoanimo moani mbumundi hamindi hondayo ra nafuimbohünda ramareandi. Ŋga horombo ana nindou ai moaruwai hohoanimoayeisi, ŋga God ai rani-moatükuni ranahambo hiniŋgirou safi hifandandühi asu ai moai nimai rani-moatükuni ranahambo simbori tñjirifo saimbo hohoanimoyu. ²⁶ Yini, ai Sisasimbo maserü ra haponda ndanambe ana ahandi mbumundi hohoanimo ra weindahi nafuimbohündamboyo. Rani süngumboane ro fifirihundi ra God ai ahandihoari

mbumundi hamindi hond-ani asu nindou düdi ai Sisasimbo anihondümbi-ariri ranahambo seana nindou mbumund-anafi yahu arandi.

²⁷ Asu refe ana, nine-moatükuni ranahambo sihiri borimandefi habodefa? Ŋgiri moani borindefi. Asu nimboe rani-moatükuni rana? Rani mbumundi moatükuni ra sapo ahinümbi hohoanimo meŋgoro ra süngufembo-hündamboyo? Wani, ŋga sapo sihiri anihondümbi-arihundi ranimbo-hündamboane.

²⁸ Ŋga sihiri ana ra fifirihundi, nindou moani anihondümbi-arihindi ranaheimbo-animbo God ai nindou mbumund-anei mbüsümbui, ŋga ahinümbi hohoanimo ra süngufembo ranimbo-hündambo ŋgiri randearü.

²⁹ Asu nimboe rana? Asu God ai Suda-yei God yangiriyu? Asu nindou ŋgorü sirihündiyei God kameihiyu? Yini, God ai nindou ŋgorü sirihündiyei God amboan-ani. ³⁰ God aiana moani mamani. Raniyu hayambo ranani Suda sapo ai ahei fihoeari karihi tirihahi arihündi ranai anihondümbi hohoanimo süngu aheimbo nindou mbumund-anei mbüsümbui. Asu nindou ŋgorü sirihündi sapo ai ahei fihoeari kefe tirihefekoate ranai anihondümbi hohoanimo süngu aheimbo ambo nindou mbumund-anei mbüsümbui. ³¹ Asu sihiri rani anihondümbafe hohoanimo ranambo sapo ahinümbi hohoanimo meŋgoro ra moanane sefai? Ai ra wani! Ŋga ahinümbi hohoanimo ahandi nimindi ra ŋginiri-humündefühanefi.

God ai Abrahamimbo nindou mbumund-anafi mehundo

4 Asu sihiri sihefi amoa Abraham ranahambo nünngu mambisefa? ² Abraham ai nine aboedi moatükuni ratüpurimayu ranahambohünda God ai ahambo nindou mbumundi aboed-ani mbehu-mbonana, asu ranimbo-hünda borimbomayu-hündiyosi. Ŋga ranimbo-hünda Godindi himboahü ŋgiri borindu. ³ Ŋga Bukambe hoafi ranai yare hoafiyowohü yahoya, 'Abraham ai Godimbo anihondümbi-mariri ranimboyu asu God ai ahambo nindou mbumund-anafi mehundo ahandi anihondümbafe hohoanimo rani-süngumbo wambo,' meho.

Stat 15:6

⁴ Sihiri fifirihundi ra, nindou ai nine ratüpurü ratüpurayu ana, ai rani takini kaki semündüh-ani. Ahandi kaki ra moani sabudowani semündühüypoani, ŋga sapo ai ratüpurimayu rani takinimbo asabudo-ane. ⁵ Ŋga asu nindou düdi ai ahandi ratüpurü ranahambo hohoanimokoate-yuwohü asu ai moani God sapo nindou hohoanimo moaruwaimbü aheimbo nindou mbumund-anei ehu ranahambo anihondümbi-ariri ana, asu ai ahandi anihondümbafe hohoanimo ranahambo mbumundi hohoanimo-ane yahu arandi. ⁶ Nindou rahurai-ane God ai ahambo mbumundi nindou-ani ehu, ŋga moai ahandi ratüpurimbohünda, nindou ranai hihifi-hihifümbi nindou-ani yahu. Ŋga Defit amboa ranahambo hoafimayu. ⁷ Ai yare hoafiyuhü yahuya,

'Nindou ai hihindi hohoanimoyeiani asu God ai amboawiyeyi yahuhü ahei moaruwai hohoanimo rana-hambo gabudareandi,

nindou ranai ana hihifi-hihifümbi nindou-anei.

⁸ Nindou ai moaruwai hohoanimoyuwani asu Adükari ai ranahambo hohoanimokoate-ayundo ana, nindou ranai hihifi-hihifümbi nindou-ani,'

Buk Song 32:1-2

mehu.

⁹ Sapu hihifi-hihifi hohoanimo ranahambo Defit hoafimayu ra, nindou fihoeari kefe tirihefe hohoanimo süngurundeimbi ranaheimbo yanggiryu hoafimayu? Wani. Nga nindou fihoeari kefe tirihefe hohoanimo süngufekoate-aye ranaheimbo kameihyu ai yare hoafimayu. Nga sihiri rarihu fifirihundi ra, God ai Abrahamindi anihondümböfe ra hoeireandani mayoa ahambo nindou mbumund-ani mehu, asefi. ¹⁰ Nga nüngusumboaniyo rani-moatükuni ra ahambo tüküme Feyowa? Abraham ai ahandi fihoeari ra kefe tirihefekoate-yuwambeyo asu kare tirihai hayam-boyuwambeyo God ai ahambo yare hoafimayundo ra? Sapu ai fihoeari kefe tirihefekoate-yuwambeyo, nga süngunambo-yopoani. ¹¹ Ai ahandi fihoeari ra kefe tirihefekoate nünguambe Godimbo anihondümbö-marira asu God ai ahamboya se nindou mbumund-anafi mehundo. Ra nafuimbohünda God ai ahambo fihoeari kefe tirihefe hohoanimo masagado. Ranimboani Abraham ai muḡuambo nindou moai fihoeari ahei ra karihi tirihendi, nga asu ai Godimbo anihondümbö-ariori ranahei amoa amboanayu. Ranimbo-hündamboyo asu God ai aheimbo amboani se nindou mbumund-anei mehündüri. ¹² Nindou bidifiri ai fihoeari karihi tirihendi-ndeimbi yanggiryeyipoani, nga anihondümbö-rihindeimbi kapeih-anei asu sihefi amoa Abrahamindi anihondümböfe hohoanimo süngurihi arihündi. Asu horombo Abraham ahandi fihoeari kefe tirihefekoate-yuambe anihondümbö-mareandi rani-süngumefundi ranimbo-hündamboani ai ahei amoa-ayu.

Godindi horombo hoafi ra muḡuambo anihondümbö-rihindeimbi-yafe-ane

¹³ God ai Abraham asu ahandi amoa mami ranaheimbo hifi muḡuambo ra ndahandümböyahi yahuhaya horombo hoafimareandüri. God ai ahambo rani hoafi ahinümbi hohoanimo süngufembo rani-sünguyopoani ai horombo hoafimareandi. Nga Abraham ai Godimbo anihondümbö-mariramboyu asu God ai nindou mbumund-ani mehundo. Nga rani-süngumboyu rani-moatükuni semindimbo God ai horombo hoafi ra hoafimeindo. ¹⁴ Sapu nindou ai ahinümbi hohoanimo ra sünguri-hündeimbi-mayei ai yanggiri Godindi muḡu-moatükuni ra asahümundi ana, asu anihondümbö hohoanimo ra moani niḡombo nou-ane. Asu Godindi horombo hoafi ranamboani yafui hoafi yanggiri nou-ane. ¹⁵ Sapu ahinümbi hohoanimo ra yanggorühi asu Godindi ḡinindiyowohü tiḡirifo saimbo hohoanimo ai-amboa yanggoromboane. Nga asu

ahinümbi hohoanimo ra yanggorikoate-yowohü asu ḡgiri nindou ai ahinümbi hohoanimo ranahambo süngufekoate-aye mbisefi hoafindefi.

¹⁶ Ranimboane asu rani-moatükuni ranahambo sapo God ai saimbo horombo hoafimareandi ra anihondümböfe hohoanimomayo rani-süḡu tükefeyo. Ranimbo-hündambo-animbo rani-moatükuni ra sapo ahandi hipoambofe hohoanimomayo rani-süḡu yanggiri-ane tükefeyo. Nindou didiyeyi sapo ahinümbi hohoanimo ranahambo sünguarihindi ranaheimbo yanggiryopoani, nga nindou sapo anihondümbö-arihindi ana, Abraham ai anihondümbö-mareandi nou ai-amboani ra ndahümundimboyeisi. Abraham ai ana muḡuambo sihefi amoa nahurai-ani. ¹⁷ Raniyo Bukambe hoafi ranai yare hoafiyowohü yahoya, 'Ro sihambo afindi hifi hifi nindou ranahei amoaombeyafa sahehea hiniḡi-mariheanini,' meho. Raniyo rani hoafi ra anihondümbö-ane nimboe sapo God ahandihoari hoafimayu. Abraham ai Godimbo anihondümbö-mariri ranai-ani nindou yifihündi yanggiri botire asu nine-moatükuni muḡuambo tüküfekoate ra ahandi hoafi süḡu hoafi yanggiri moani aimbore tüküfe arandi.

¹⁸ God ai Abrahamimboya, 'Sihafi amoa mami ana tapuiyowa ḡgiri kikindeandi,' mehundo ra ai moai fifireandi nüngunde rani-moatükuni ahambo tükümandife. Nga Abraham ai rani hoafi ranahambo himboriyu haya Godimbo anihondümbö-rirühi himbomayu hu. Ranimboane asu nindou afindi hifini ranahei amoa tüküme Feyu God ai yare hoafimayu nou. ¹⁹ Abraham ai ndeara 100 himbani boagiri safiyusi, nga asu Godimbo anihondümbö-fimbo hohoanimo ranai moai warambe hoafireri ahandi fi ranai ndeara akimi yifimbo yanggiryowambe ra. Asu ahandi nimorehi Sara amboani ahandi fi ra ndeara boagiri-yowohü wambo ḡgiri nimori wakindamindo. ²⁰ God ai Abrahamimbo mami moatükuni ndahandömböyahi yahuhaya horombo hoafimendu ranimbo moai yimbömbore hohoanimoyu, nga Godimbo ḡginindi anihondümbö-rirühi aboed-ani mehu. ²¹ Raniyo ai nine hoafi God ahambo randiheamböyahi mehu ranimbo anihondümbö ai randeambui yahuhaya himbomayundo. ²² Ai yare hohoanimomayu-wamboyu asu God ai ahamboya, 'Seana mbumund-anafi wandi himboahü,' mehundo.

²³ Baiborambe yare hoafiyowohü yahoya, 'God ai ahambo nindou mbumund-anafi wandi himboahü,' mehu ra Abraham ahambo yanggiri hamindi hoafiyumbo-yupoani, nga wani. ²⁴ Nga rani hoafi ra sihefimbo kameihyu hoafimemuni. Sihiri sapo God Sisas sihefi Adükari ranahambo yifihündi botimariri ranahambo-animbo anihondümbö-ndihurimboane. Ranimbo asu God ai sihefi anihondümböfe hohoanimo ranahambo hoafinduhüya rani anihondümböfe ranana mbumundi hohoanimo nou-ane mbüsümbui. ²⁵ God ai Sisas ranahambo hifi ndanihü yifimbohünda koamarisherü ra sihefi moaruwai hohoanimo ranahambo gogori-hefemböhdamboyo. Asu God ai sükaiyu yifihündi botimariri ra sihefimbo wandi himboahü nin-

dou mbumund-anei yahombohündamboyou botimariri.

God ai sihefimbo nindou mbumund-anei ehumuni

5 Sihefi anihondümbofe hohoanimo ranimbo-hündambo God ai sihefimbo nindou mbumund-anei ehumuni. Ranane asu haponda sihiri sihefi Adükari Sisas Kraisindi süngu-anefti God-babidimbo aboedi-aboediyahumboayefi. ² Sihefi anihondümbofe hohoanimo ra Adükarindi sünguyo nafi menjorowa sihiri Godindi moani hipoambofe ranambe kefoehu animboefi. Rananefti asu sihiri God ai sihefimbo semindimunanani asu ahandi sürühoeimbi himboamupui-randeimbi ranahambo semindimbo anihondümbo-rihundühi hihifi-hihifiyefühi himboayefi. ³ Asu ranahambo yanggiryefipoani hihifi-hihifiyefi arihundi, nga wani. Nga nine tinjirifo sihefimbo-so tükefeyo ranahambo kameihanefi hihifi-hihifiyefi arihundi. Nga sihiri fifirihundi tinjirifo tükefeyomuni ranai moanane yaho hohoanimo ra sünguarandi. ⁴ Asu moanane yaho hohoanimo ra nginindi ningombo hohoanimo sünguarandi. Asu nginindi ningombo hohoanimo ra Godimbo anihondümbo himboyondombo hohoanimo sünguarandi. ⁵ Asu sihiri rarihu yahurai anihondümbo himboayefi hefi ana, asu ngiri ngusüfoambe moaruwaindamuni, sapo God ai sihefimbo Yifiafi Aboedi semuni mbura rani-süngu ahandi-mayo ngusüfo pefe hohoanimo ra sihefi ngusüfoambe botimareamuni wambo.

⁶ Nga horombo sihiri nginindi ningokoate-yefambe rani-simboani God ai kamafoareandi nindou ahambo daboedi hihirihiri-rihündeimbi ranaheimbohünda Kraisi ai yifimayu. ⁷ Nindou mbumundi hohoanimoyeimbi amboani ngiri ahambohünda yifimbo hohoanimondu. Nga nindou mamami ai nindou ngorü aboedi-mayu ranahambohünda yifimbo hohoanimomandüyo asu wanimandüyo. ⁸ Nga asu sihiri moaruwai hohoanimo süngu yanggiri süngurihundühi nimboefambe Kraisi ai sihefimbohündambo yifimayumuni. Raninambo asu God ai sihefimbo ngusüfo pamareamuni ra nafuiyumuni arandi. ⁹ Ranana asu haponda Kraisindi hori rani-süngu God ai sihefimbo ai mbumund-anei ehu ana, asu sihiri fifirihundi ahandi süngu Godindi hürütü ranambeahindi aboedambo-ndahumboayefi. ¹⁰ Horombo ana sihiri Godindi hürütümbiyefi, nga asu hapondani ana Godindi Nimori yifimayu rani-süngumboyo God-babidi ngunindimbore hiningimareamuni. Asu haponda sihiri ahandi yifi süngu ndarihu Godindi ngunindayefi ana, sihiri fifirihundi ra ahandi yanggiri ningombo hohoanimo rani-süngu aboedambo-ndahumboayefisi. ¹¹ Nga asu rani yanggiryopoani, nga sihiri sihefi Adükari Sisas Kraisindi süngu Godimbo hihifi-hihifiyahu-ndowohanefi. Ranahandi süngu sihefimbo Godindi ngunindimbore hiningimareamuni.

Adam ai yifi hohoanimo nimindhüyu asu Kraisi ai yanggiri ningombo hohoanimo nimindhüyu

¹² Nindou mami ranahandi sünguyo hohoanimo moaruwai ranai hifi ndanihü tükümeffeyo. Nga moaruwai hohoanimo ranai yifiyorambo hohoanimo rani dibore tükümeffeyo. Raniyo asu yifi hohoanimo ranai muñguambo nindou ranaheimbo-so tükümeffeyo sapo muñguambo nindou moaruwai hohoanimo-mayei ranimbo. ¹³ Nga ahinümbi hohoanimo tüküfekoate-yowambe moaruwai hohoanimo ranai hifi ndanihü menjoro-ane. Nga asu ahinümbi hohoanimo yanggorikoate-yowambe ana, moaruwai hohoanimo-moyeiani ra moai ranahambo hoafi yanggiri randi. ¹⁴ Nga anihond-anesi, horombo Adam ai nunguwambe peyo haya ho-hombo Moses nunguwambe tükümeffeyo ranambe ana muñguambo nindou ranaheimbo yifimbo hohoanimo ranai hifandimarandüri howa yifisafimayei. Nindou bidifiri Adam moaruwai hohoanimo-moyeiani ai moai rahurai rahindisi, nga aheimbo yifimbo hohoanimo ranai hifandimarandüri.

Adam aiana Nindou sünguna tüküfemboayu ahandi sisami nahuraiyu ramefiyu. Nga asu nindou yimbu ahafandi hohoanimo ra ngorü-poani ngorü-poanimboyo. ¹⁵ Nga Godindi moani saimbo moatükuni ranana Adamindi moaruwai hohoanimo rahurai simogodiyopoani, nga wani. Nga nindou mami ahandi moaruwai hohoanimo süngu nindou afindi yifiyei marihündi. Nga asu Godindi moani hipoambofe hohoanimo, moaruwai hohoanimo ra afindi ngasündareandi. Nga Nindou mami Sisas Kraisi ahandi moani hipoambofe hohoanimo süngu moani saimbo moatükuni nindou afindi ranaheimbo tüküfe marandi. ¹⁶ Ranane asu Godindi moani sai moatükuni asu nindou mami ahandi moaruwai hohoanimo ra ngorü-poani ngorü-poani reamboayo. Nga nindou mami ahandi hohoanimo moaruwai ranahandi sünguyo God ai nindou aheimbo papi-hoafirirühi aheimbo huti-anei mehu. Nga asu Godindi moani sai moatükuni ranahandi sünguyo nindou hohoanimo moaruwai afindi ramarihindisi, nga asu God ai aheimbo nindou mbumund-anei wandi himboahü mehündüri. ¹⁷ Nga sapo nindou mami ranahandambohündi ahandi moaruwai hohoanimo süngu yifi hohoanimo ranai tüküfe haya hifandarandüri. Nga asu nindou didiyei Godindi-mayo moani hipoambofe afindi safi ranane asu ahandi moani sai moatükuni sapo mbumund-anei ehu hoafi ranane ra asahümündi ranai yanggiri nimboeimbo hibadihümboyei.

¹⁸ Ranane asu nindou mami ahandi moaruwai hohoanimo ranimbo-hünda muñguambo nindou ranaheimbo God ai se hütüyei, nga ranimbo-hünda moaruwaimbeyeiamboane mehu hoafi ra tükümeffeyondüri. Mare yahurai-ane Nindou mami ahandi mbumundi hohoanimo ranimbo-hünda muñguambo nindou ranaheimbo Godindi himboahü se mbumundi nindou-anei hoafi ranane asu yanggiri ningombo hohoanimo-ane muñguambo tükümeffeyondüri. ¹⁹ Nindou mami ai Godindi hoafi süngufekoate-mayu asu ranimbo-hünda

nindou afindi ranai hohoanimbo moaruwaiyeimbi tükümehindi. Mare yahurai-ane Nindou mami ai Godindi hoafi süngure haya asu ranimbo-hünda nindou afindi ranai Godindi himboahü hohoanimbo mbumundiyeimbi nindou tükündahimboyei.

²⁰ Ahinümbi hohoanimbo moaruwai hohoanimbo ratüpuri afindi tüküfemböhünda tüküme feyo. Nga asu moaruwai hohoanimbo ranai afindi tüküme feyo-wamboyo Godindi moani hipoambofe hohoanimbo ranai afindi hamindi tüküme feyo. ²¹ Asu hoafi ra raurai-ane, horombo moaruwai hohoanimbo ranai nindoumo hifandimarandüri asu rani-süngu yifi hohoanimbo tüküme feyondüri. Mare yahurai-ane haponda Godindi moani hipoambofe hohoanimbo ranai nindoumo hifandirandüra rani-süngu nindou Godindi himboahü mbumundi tükehindi. Ranihünd-ane yanggiri koadürümbo animboei sihefi Adükari Sisas Kraisindi süngu.

Moaruwai hohoanimbo süngumbo yifimbo nahurai mayefi, nga Kraisindi süngu yanggiri animboefi

6 Asu refe ana sihiri nüngu mambisefa? Sihiri moaruwai hohoanimbo rani yanggiri randihu ngefa Godindi moani hipoambofe hohoanimbo ranai afindi tükümbifeyo-wamboane, mbisefi hoafimandefiyo? ² Rani-moatükuni ra ai ngiri randifeyo, nga wani! Sapo sihiri moaruwai hohoanimbo ranahambo yifi nahuraimayefi. Asu nüngundihu moaruwai hohoanimbo ra süngumandihu ngefa? ³ Sihiri Sisas Krais-babidi nimboefimboye fi himoni hundürimayefi ra. Ranana asu sihiri ai-babidi yifimayefi ra se moai fifirihindiyo? ⁴ Sihiri himoni hundürimayefi ra ai-babidimbo yifiyefa asu ai-babidimbo masamboareamuni nou-ane. Ranimbo-hündambo Apendi nginindi afindi raninambo Kraisimbo yifihündi botimariri yahurai-ane asu sihiri amboani simbori hohoanimbo yanggiri süngundihumboane. ⁵ Sihiri ai-babidi mami yifimayefi sapo ai yifimayu nou. Ranana asu sihiri ai-babidi mami yifihündi botindahumboane ai botimefiyu nou.

Sihiri Krais-babidi yanggiri nimboemboye fi

⁶ Asu sihiri fifirihündi nda, sihefi wamindafi hohoanimbo ra ai-dibo nimi keimbi karihendeimbi fih yifimayo, moaruwai hohoanimbo sapo sihefi fiambe hoangohü ratüpuriyo arandi ra ahandi nginindi ra raguanambofemböhünda. Asu ranimbo-hündambo ngiri sihefimbo moaruwai hohoanimbo ranai hibadamuni ngo. ⁷ Nga nindou düdi ai yifayu ana, asu moaruwai hohoanimondi nginindi ranahambo aboedambofih-ani. ⁸ Asu sihiri Krais-babidi yifi-yefeimbihündi nouehundi ana, rani-moatükuni ra sihiri anihondümbo-rihu fifirihumboane fi, ranana awi sihiri ai-babidi yanggiri nimboemboye fi. ⁹ Kraisi ai yifihündi botifi hayambo wambo asükaindu ngiri yifindu. Asu yifimbo hohoanimbo ranai ngiri ahambo ahandi nginindinambo hibadiri ngo. Nga sihiri rani-moatükuni ranahambo fifirihum-

boane fi. ¹⁰ Sapo ai münguambo moaruwai hohoanimbo ra hifinambofembo mamimbo yanggiri yifimayu. Nga asu haponda ai yanggiri anüngu ranimbo kameihiyo. Nga haponda ai yanggiri anüngu ranana God-dibo-ani anüngu. ¹¹ Mami rani-süngumbo-animbo se sihei fimbo hohoanimondei, se moaruwai hohoanimbo ranahambo yifimayei nou asu ahandi nginindi hoarehi moai niboadei hei, nga wani. Nga se sihefi Adükari Sisas Kraisi ahandi süngu God-babidi yanggiri aniboadei.

¹² Rananimbo asu se sihei yifiyo-randeimbi fi ra moaruwai hohoanimbo ranai hibadarümboe, nga yowani. Moaruwai hohoanimbo ranai siheimbo hühündairani asu se sihei wamindafi hohoanimbo ahandi yifiri moaruwai ranahambo süngundihimboyei, nga yowani. ¹³ Asu se sihei fi mami bidifiri amboani moaruwai hohoanimbo ranahambo hiningindowandani ndemindimboe. Mamikari hohoanimbo moaruwai fifaningareimbi ra refemböhünda hohoanimondeimboyei. Nga se siheihoi Godimbo ndahündo sapo se nindou yifihündi botifi yanggiri anüngu nou-ane. Asu sihei bidifiri fi münguambo ra ahambo hiningindihindo mbumundi hohoanimbo refemböhünda. ¹⁴ Nga moaruwai hohoanimbo ranai siheimbo hibadarü ngomboe, nga yowani. Nimboe sapo ahinümbi hohoanimbo ahandi hoarehi se moai niboadei, nga se Godindi moani hipoambofe hohoanimbo ranahandi hoarehi animboei.

Sihiri ana mbumundi hohoanimondi moani ratüpuriyefi-rihundeimb-ane fi

¹⁵ Ranana asu sihiri ra nüngumandahuwa? Haponda sihiri ahinümbi hohoanimbo mengoro rani hoarehi nüngokoate, nga sihiri Godindi moani hipoambofe hohoanimbo rani hoarehi animboefi. Asu ranimbo-hünda sihiri ra moaruwai hohoanimonde fi mandihündiyo? Rani hohoanimbo ra sihiri ngiri randihündi, nga wanane! ¹⁶ Se nindou ngoründi hoarehi niboadeimbo ahandi hoafi himborayei ana, asu se ahandi moani ratüpuriyefi-rihundeimbi nahurai-ane. Asu se moai ranimbo fifirihindiyo? Se moaruwai hohoanimondi hoafi sünguarihündi ana, asu ranimbo yifindeimboyei, nga se Godindi hoafi sünguarihündi ana, asu ranimbo ahandi himboahü mbumundi nimandeimboyei. ¹⁷ Yini, horombo ana se moaruwai hohoanimbo ranahandi moani ratüpuriyefi-rihundeimbi nindou manimboei-ane. Nga asu hapondani ana se anihondü yamundife hoafi masahümündi ra sihei münguambo hohoanimbo ra süngurihündihane. Nga ranimbo-hündambo-animbo God ahambo hihifindihurimboane! ¹⁸ Seana moaruwai hohoanimondi nginindi ranambeahindi aboedamboyahi hehimboane asu mbumundi hohoanimbo ranahandi ratüpuriyefi-rihundeimbi nindou-yahimboane. ¹⁹ Rani hoafi ranai himborimbo siheimbo tigungb-ane ranimboane asu ro moani nindou sihefi hohoanimonambo ndarihe hoafayahandüri. Horombo ana sihei fi ra moaruwai hohoanimbo refemböhünda rarihi hiningirih hehimbo moaruwai hohoanimbo ra

rasüŋgumaríhi hei. Mami yahurai-ane hapondani ana sihei muŋguambo fi ra randíhi hiniŋgindihiindi mbu-mundi hohoanimó asu sürühoeimbi hohoanimó refembohünda.

²⁰ Horombo se moaruwai hohoanimó ranahandi ratüpurí moani ratüpuríyeiambe se moai aboedi mbu-mundi hohoanimó ranahandi ratüpuríyei-rihündeimbi ni-boadei. ²¹ Amoaniŋgeimbi moatükuni se ramarihin-da ra-süŋgumbo asu nine moatükuni aboedi tüküme-foyowa? Hohoanimó ranihüندی yifi yaŋgir-ane tükefe arandi. ²² Nga hapondani ana se moaruwai hohoanimó ranambeahindi aboedamboyahehi tüküyahehi hehi Godíndi moani ratüpuríyei-rihündeimbi yaŋgiri nindou tüküyahimboane. Hohoanimó ranihüندی se sürühoeimbi hohoanimó sahümundi asu yaŋgiri koadürümbo-koadürümbo niŋgombo hohoanimó ra tüküfeyondüri arandi. ²³ Nga moaruwai hohoanimó ra ahandi ratüpuríyei-rihündeimbi ahei ratüpurí süŋgu rani takini sagadüri arandi, sapo takini ra ai yifi hohoanimó ranane. Nga asu God ai moani sihefimbo sai arandi ahandi moani saimbo moatükuni ra sapo yaŋgiri koadürümbo niŋgombo ranane, sihefi Adükari Sisas Kraisindi süŋgu.

Simbori hohoanimó süŋgufe

7 Wandafi mami, ro haponda nini hoafiyó hoafimbo sa heheamboayahi nda, se fifirihimboane sapo seana muŋguambo hifinindi ahinümbi hohoanimó meŋgoro ra fifiríhi hehimbo wambo. Nindou ai yaŋgiri nüŋguambe yaŋgir-ane ahinümbi hohoanimó ranai ahambo hifandiriri arandi. Nga nindou ai yifinduwaní, ahinümbi hohoanimó ranai ana ngiri asükaindo ahambo hifandindiri. ² Mami moatükuni yahurai-ane, nimorehi mami ai ahandi nindowenihi anüŋgu ana, ahinümbi hohoanimó ranai ahambo ahandi nindowenihi ra-díbo kikihiramíndoani ai moani ahandi nindowenihi-díbo yaŋgiri niŋgomboane. Nga asu ahandi nindowenihi ai yifayu ana, asu ahinümbi hohoanimó nindowenihi ahandi rani-díbo kikihi-maramíndo ranai rani hohoanimó ranambeahindi hiniŋgireamboane. ³ Ahandi nindowenihi nüŋguani nindowenihi ngorü-díboefeyo ana, nimorehi ranahambo nindowenihi birabiríyo-randeimb-ane mbisei. Nga asu ahandi nindowenihi ranai yifiyuwaní, nimorehi ranai nindowenihi ngorü aserimíndo ana, ai nindowenihi birabiríyohi-yopoani, sapo ai ahinümbi hohoanimó meŋgoro ranambeahindi hiniŋgire tüküfe hayambo wambo. ⁴ Wandafi mami, mare yahurai hohoanimó-ane siheimbo-so amboani engorondüri. Seana Krais-babidi ni-boadei hehi asu raniambo-hünda ai-babidi yifimayei nou. Raninambo asu ahinümbi hohoanimó ranai siheimbo moai kikihira-mündündüri. Ranimbo wambo asu se hapondani ana nindowenihi ngorü sahorimíndeimbo nahurai-ane sapo God ai yifihüندی botimareir-ane sihiri aboedi hohoanimó ra süŋgufembohünda. ⁵ Nga horombo sihiri wamíndafi hohoanimó ranambe nimboefambeyo ahinümbi hohoanimó meŋgoro ranai sihefi findi moaruwai ho-

hoanji hohoanimó botireamuna asu sihiri raninambo moaruwai hohoanimó ratüpurí aho ra rarihu marihundi. Asu hohoanimó ra yifi hohoanimó yaŋgir-ane yare marandi. ⁶ Nga asu hapondanambe ana sihiri yifiyefi mburíhumbo ahinümbi hohoanimó kikihamíndimuni maníŋgo ranambeahindi hiniŋgiri-humboanefi. Ranimboane asu hapondani ana sihiri moai wamíndafi ahinümbi hohoanimó sürü paru masihoemo rani-süŋguríhu ratüpuríyefi, nga sihiri Yifi-afindi-mayo simbori hohoanimó rani-süŋguríhu ratüpuríyefi arihundi.

Moaruwai hohoanimó ai sihefimbo moaruwaimbo-mareamuni

⁷ Asu raniambo sihiri nüŋgumambisefa? Ahinümbi hohoanimó ra moaruwai hohoanimóyo? Ranana ai wani! Nga ahinümbi hohoanimó meŋgoro ranaiyo wambo moaruwai hohoanimó ranahambo hoafiyowohü nafuimendira ro fifirimariheandi. Rani-moatükuni ra yahurai-ane: Ahinümbi hohoanimó ranai hoafiyowohüya, se nindou ngoründi napo hohoanji-ndowamboyahehi, hoafi ra nafuyondiríhü hoafiyondirí-koatembe-mbonana, asu ro ngiri nindou ngoründi napo hohoanji hohoanimó ranahambo fifiríheandi. ⁸ Nga moaruwai hohoanimó ranaiyo ahinümbi hohoanimó hoafi rani süŋgu nafi ranahambo kokofoare semindi haya asu ai wandi ngusüfoambe mamikarambo hohoanji-feimbi hohoanimó ranahambo botire marandi. Ahinümbi hohoanimó ranai yaŋgoríkoate-mbembonana, asu moaruwai hohoanimó ranai ngiri nginíndiyo. ⁹ Horombo ana ro ahinümbi hohoanimó ra fifirífekoate-yahambe yaŋgiri aboedi manimboahi. Nga asu ahinümbi hohoanimó hoafi ranai tüküfihüyo wambo-so, moaruwai hohoanimó ranai yaŋgiri botife maníŋgowa asu ro yifiyambo nahuraimayahi. ¹⁰ Asu ahinümbi hohoanimó ranai nindou yaŋgiri niŋgombo hohoanimó saimbo ra nimíndühiyo, nga asu ahinümbi hohoanimó rani-süŋgu moai yaŋgiri niŋgombo hohoanimó sai-randi, nga sihafí moaruwai hohoanimó süŋgu yifíndafi yaho marandi. ¹¹ Nga moaruwai hohoanimó ranai ahinümbi hohoanimó hoafi rani-süŋgu ahambo kokofoare masemíndo ranahandamboyo hoafi ranai wambo yirímo-marandira asu ro rani-süŋgumaríheanda wambo moaruwai hohoanimó ranai hifokoa-mareandira ro yifiyambo nahuraimayahi. ¹² Nga asu ahinümbi hohoanimó meŋgoro ranai ana Godíndi-mayo-ane. Asu ahinümbi hohoanimó hoafi ranai-amboani Godíndi-mayo wambo mbumúndiyo haya aboed-ane. ¹³ Nga asu ahinümbi hohoanimó aboedi ranai wambo ramareandira ro yifiyahai? Ai ra wani! Nga moaruwai hohoanimó aboedi moatükuni süŋgu ramareandira yifimayahi. Asu raninambo moaruwai hohoanimó ai moaruwai hamíndi moatükun-ane ra weindahímefeyo. Ranimboane asu ahinümbi hohoanimó rani-süŋgu sihiri ndondíhu fifiríndíhumboane, moaruwai hohoanimó ranana ai muŋguna moaruwai hamíndi moatükun-ane.

Moaruwai hohoanimo ai sihefi hohoanimo ranahambo kikihami-ndimboane

¹⁴ Sihiri fifirihundi, ahinümbi hohoanimo ranana Godindi moatükun-ane. Nga asu roana sümbuyo-randeimbi fiambeahindi nindou-anahi. Ranahahi asu moaruwai hohoanimo ahandi hoarehi nimboamboyahahi ahandi moani ratüpuruya-rihandeimbi-mayahi. ¹⁵ Roana ratüpurayahi ranahambo fifirihandühi-yahipoani, nga wani. Nga ro hohoanimo refembo yifirayahi ra moai rarihe rihandi. Nga hohoanimo yi-boarukoayahahi ra asu ro rarihe rihandühanahi. ¹⁶ Nine-moatükuni ro refembo yi-boarukoayahahi ra rawarihe-andi. Asu ro rarihe hoafiyahühiya, ahinümbi hohoanimo ranana anihondü aboed-ane sa arihandi. ¹⁷ Asu ro rani-moatükuni ratüpuruya arihandi ranana wandi-hoariyahipoani. Nga moaruwai hohoanimo wandi fiambe amaro ranai-ane moaruwai rani hohoanimoyo arandi. ¹⁸ Ro fifirihamboanahi, wandi fiambe ana aboedi hohoanimo moai nimaro, sapo wandi wamindafi hohoanimo moaruwai ranambeahindi wamboanahi asahi. Nga ro aboedi hohoanimo ra refembo sa hehea hohoanimo-yahühanahisi, nga asu ro ngiri rani-moatükuni ra randiheandi. ¹⁹ Ro aboedi mbumundi ratüpuru refembo sahehea hohoanimoayahahi ranana asu ro ngiri randiheandi. Nga asu nine moaruwai fifanigarimbi hohoanimo ratüpuru ro refembo moei-asahi ranane rarihe arihandi. ²⁰ Ro moei saheimbi hohoanimo rawariheandi ana, ro wandihoari-yahipoani rani-moatükuni ra rawariheandi, nga wani. Nga sapo moaruwai hohoanimo wandi fiambe amaro ranai-ane wambo yaro yahoani rawariheandi.

²¹ Ranane asu ro hoeiriheandani nine hohoanimo aboedi ra refembo sa heheamboyahani, asu fifanigarimbi, moaruwai hohoanimo amaro ra aboedi hohoanimo ranahambo semindi gigitranambore arandi. ²² Wandi hohoanimo ragu asangoro ranai ana Godindi hohoanimo ranimbo yanggiri-ane süngufembo hohoanimoya habodarihandi. ²³ Nga asu ro hoeiriheandani hohoanimo ngorü wandi fiambe amaro asu ngorü hohoanimo ranai wandi fiambe ragu asangoro rani-dibo simbori-simboriyafe arinandi. Ranane asu wandi fiambe moaruwai hohoanimo amaro ranahandi ratüpuru hohoanimo ranai wambo kikihamindindiri aningo. ²⁴ Roana hihifi-hihifikoate nindou hamind-anahi! Nindou didai wambo yifimbo hohoanimo ranambeahindi aboedambo-mandeandira? ²⁵ Godimbo hihifarihüni. Sihefi Adükari Sisas Kraisindi süngu ai wambo aboedambo-ndeandirimbui! Asu ndanana moani wandi hohoanimo-ane: Roana yanggiri Godindi hohoanimo rani hoarehi animboahi, nga asu wandi wamindafi hohoanimo ranai moaruwai hohoanimo ranahandi hoarehi ningombo ahandi hohoanimo ratüpuruyo ho arandi.

Yifiafi Aboedindi süngu yanggiri ningombo hoaf-ane nda

8 Ranimboane asu haponda nindou didiyei Sisas Krai-babidi animboei aheimbo ana se hütiyei, nga yifindeimboyei yaho papi-hoafi ra moai yanggoro, nga wani. ² Nga Krai Sisasindi süngu yanggiri ningombo sai-randeimbi Yifiafi Aboedindi hohoanimo ranai wambo moaruwai hohoanimo-ane asu yifiyorambo hohoanimo-ane ranambeahindi hümarihendira aboedambo-meheandi. ³ Ahinümbi hohoanimo ranimbo fifirifembo rani-süngu sihiri moai moaruwai hohoanimo ranahambo aboedambo-yahundi sapo wamindafi hohoanimo sihefi ra ngiri ahinümbi hohoanimo ra süngundihündi, nga ranimbo wambo. Nga asu rani-moatükuni ra ahinümbi hohoanimo ranai ngiri randeandi, rani-moatükuni ana God ai ahandihoariyu ramareandi. Sapo ai ahandi Nimori mami koamaritheira nindou sihiri moaruwai hohoanimoyefeimbi sihefi fi himboyimbü tüküfi manüngu. Nimori ra moaruwai hohoanimo ahandi nginindi mungufembo-hündamboyu kusü yifimayu. ⁴ Mbumundi hohoanimo ahinümbi hohoanimo ranahambo hoafayo ranai sihefi fiambe tükümbifeyo-wamboane yahuhayamboyu ai rani moatükuni ra ramareandi. Ranimbo-hündambo haponda nine hoafi ahinümbi hohoanimo ranai mbumundi hohoanimo ranahambo hoafayo, ra sihiri süngundihumboyefi. Sapo Yifiafi Aboedi ranahandi hohoanimo rasüngu hefi arihundi, nga wamindafi hohoanimo sihefi fiambe amaro ra moai süngurihundi.

⁵ Nindou didiyei wamindafi hohoanimo süngu ahabodei ranai ana wamindafi hohoanimo ranahambo yanggiri hohoanimo-yeihanei. Nga asu nindou didiyei Yifiafi Aboedindi hohoanimo süngu ahabodei ranai ana Yifiafi Aboedindi moatükuni ranahambo yanggiri hohoanimo-yeihanei. ⁶ Nindou ahandi hohoanimo wamindafi ranahambo yanggiri hohoanimoayu ana, ai yifindimbui. Nga nindou Yifiafi Aboedindi hohoanimo ranahambo yanggiri hohoanimoayu ana, yanggiri ningombo hohoanimo asu ngusüfoambe afurife kifeimbi hohoanimo rani yanggiri ndemündü nüngumbui. ⁷ Nga nindou wamindafi hohoanimo sünguarandi ana, Godindi hürütümb-ani nimboe ai ahandi ahinümbi hohoanimo rani hoarehi ngiri nüngu. ⁸ Nindou didiyei ai ahei wamindafi hohoanimo ranahambo süngurihindühi ahabodei ranai God ai refembo yifirayu ra ngiri randihindi. ⁹ Nga asu seana sihei wamindafi hohoanimo moai süngurihindi. Nga Godindi Yifiafi sihei fiambe amaro ana, se Yifiafindi hohoanimo ra süngundihimboyei. Asu düdi ai Kraisindi Yifiafi ra ahandi fiambe nimarindokoate-ayo ana, nindou ranai Kraisindiyupoani, nga wani. ¹⁰ Nga Krai ai sihei fiambe amaru ana, sihei fi ranana moaruwai hohoanimo ranimbo-hündambo yifindowohü sümbondimboesi, nga sihei yifiafi ranai ana yanggiri aboedi ningomboe sapo se Kraisindi süngu Godindi himboahü mbumundiyeih wambo. ¹¹ Sapo God Sisasimbo

yifihündi botimariri ahandi Yifiafi ranai sihei fiambe amarondüri ana, asu mare God Kraisisimbo yifihündi botimariri ranai süngunambo ahandi Yifiafi rani-süngu sihei yifiyo-randeimbi fi ranahambo yanggiriindeambui.

Yifiafi Aboedi ai Godindi nimorimbo-areamuni

¹² Nga ranimboane wandafi mami, sihiri Yifiafi Aboedindi hohoanimo ra süngundihumboane, nga sihefi wamindafi hohoanimo ai hoafemuni ra ngiri süngundihu ngefi. ¹³ Nga se sihei wamindafi hohoanimo rani-süngu ahabodei ana, se yifindeimboyei. Nga asu se Yifiafi rani-süngu sihei fiambe moaruwai hohoanimo amaro ra hiniingarihindi ana, asu yanggiri aboedi nimboeimboyei. ¹⁴ Nindou didiyei Godindi Yifiafi nafuiyandürani süngurihi arihündi ranai ana Godindi nimor-anei. ¹⁵ Nga Yifiafi se masahümündi ranai moai siheimbo rareandüra se moani ratüpuriyei-rihundeimbi tüküyahindühi yihimboyei, nga wani. Nga se sapo Yifiafi siheimbo Godindi nimorimbo reirani masahümündi rani-süngu sihiri Godimbo Ape yihoefti Afindi sefuhanefti. ¹⁶ Yifiafi ranai-ane sihefi yifiafi-babidimbo sihefimbo ragu ngusüfoambe weindahi yare hoafiyowohüya, Se Godindi nimor-anei yaho arandi. ¹⁷ Asu sihiri God ahandi nimorimboyahu aniboadefti ana, süngunambo sihefi Ape God ai ahandi nimorimbo ahandi aboedi moatükuni diboniyei sihai giginimayu ra ndahumindemboyefti. Asu sihiri Kraisisbabidi tinjirifombü moatükuni ai masemündu nou asahumindefti ana, aboedi ndüreimbi nimarimbo moatükuni ai-babidimbo ndahumündemboyefti.

Süngunambo aboedi ndüreimbi nimarimbo moatükuni ndahuminde-mboyefti

¹⁸ Nga ro ranahamboanahi hohoanimoyahi nda, haponda ndani simboa sihiri tinjirifo afindi tinjirifoayefti habodefti ranana moanane. Nga Godindi aboedi ndüreimbi nimarimbo moatükuni sihefimbo weindahi tüküfemuniamboayo ranana adükari hamind-ane. ¹⁹ Munguambo moatükuni God nafimarandi ranai tüküfe yanggori himboyowohü ai ahandi nimori munguambo weindahi tüküfemboayo si ra tükümbifeyowa yahohaya himboayo. ²⁰ Hapondanambe ana sapo mungu-moatükuni God nafimarandi ranai moaruwaimbofe buriyombo sümboyorandühane. Rani-moatükuni refe arandi ra ahandihoari hohoanimoyohaya hayambo refe-randühiyopoani, nga God ai ahandihoari huti rani-süngundafoandi mehuamboane refe arandi. Nga asu aboedi moatükuni ranahambo himbondohü yagodomboe. ²¹ Süngunambo God nafimarandi ranai sümbyo-randeimbi hohoanimo kikihamindi aningo ranambeahindi aboedampondeambui asu rani-simboani ai Godindi nimorimbondahi tükündahi aboedi safi ningo ranambe keboehi nimboemboyei.

²² Nga sihiri fifirihundi horombo peyo haya ho-hombo hapondanambe ana munguambo moatükuni God nafimarandi ranai nimorehi nimori wakemindimbo

hoafiferandühi amaro nahurai himboyohü engoro. ²³ Nga rani-moatükuni ra mungu Godindi warihü tükümeftiyowambo rani yanggiriyoopoani, nga wani. God ai ahandi-mayo Yifiafi sapo ahandi weangurühi moani saimbo moatükuni ngorü ra masemuni. Nga sihiri amboani kameihanefi raguambe njipoyefi habodefühi God ai sihefti fi ra ahandi nimorimboreamuni aboedambo-mbireamuni sefi hohu himboayefti habodefti. ²⁴ Nga sihefti ranahambo anihondumbo asu himbombo hohoanimo ranimbo wambo God ai sihefimbo aboedambo-mareamuni. Nga asu nine moatükuni sihiri hoeirihundeimbi-mayo ranahambo tüküfeyoani hoeifembo sefti hohu himboayefti ana, rani himbo sihefti ra himbo hondüyoopoani. Nga nindou didai hoeireandeimbi moatükuni ra tükündifeyoani hoendihea mbüsü haya himbomanda? ²⁵ Nga asu sihiri nine-moatükuni hoeifekeate-yefeimbi himboayefti ana, moani sihiri sisikoate tükümbifeyowa mbisefti hohu hifandarihundi.

²⁶ Mare yahurai-ane nindou sihiri nginindi nin-gokoate-yefani Yifiafi ranai-amboani tüküfe farihemuni arandi. Sihiri moai wudipoapofe Godimbo didibafifembo fifirihundi, nga asu Yifiafi ranai ahandihoari sihefimbo farihemunühi Godimbo didibafifemuni arandi ra ngiri weindahi hoafindo.

²⁷ Asu God, sapo nindou-yei ngusüfoambe hoeire-randeimbi-mayu, ranai Yifiafi ai hohoanimoyohü hoafimbo-mayo ranamboani fifireandi. Nga Yifiafi ranai Godindi nindou ranaheimbohünda ahambo hoafiyondombo ahandi hohoanimo süngu yahohaya hohoanimoyayo.

²⁸ Asu sihiri rarihu fifirihumboanefti, nindou didiyei ai God ahambo ngusüfo parihori arihündi ranaheimbo ana mungu-moatükuni tüküfeyoani God ai rareandani aheimbohünda aboedi tükefeyo. Sapo ranaheimbo God ai ahandi hohoanimoyohü masihendi süngu aheimbo mborai mehündüri. ²⁹ Nga nindou didiyei God ai aheimbo horombonambo fifimareandüri ranaheimbo amboani diboniyei hiniingirimareandüri. Wandi nimorindi hohoanimo nahurai hondüre tükümbiyahindamboane asu ranahandi ana Nimori ranai nindou afindi ranahei amongo nimorimbofi

mbinünguwamboane yahuhayamboyo ramareandi. ³⁰ Raniyei asu nindou didiyei God ai ahamböhünda diboniyei hiniingi-mareandüri ranaheimbo amboani ahambo sowanambo hombo mborai mehündüri. Asu nindou daboe God ai mborai mehündüri ranaheimbo amboani aiana wandi himboahü nindou mbumund-anei mehündüri. Asu nindou didiyei aheimbo mbumund-anei mehündüri ranaheimbo ai ahandi himboamupuimbo-randeimbi ra masagadüri.

Godindi hipoambo ai ngiri hiniingindeamuni

³¹ Rani-moatükuni ra God ai ramareandi ranahambo sihiri nungumambisefta? God ai sihefimbo yare yahurai farihemuni arandi ra, asu nindou didi nimori ai sihefimbo moaruwaimbo-mandeamuna? ³² God ai moai ahandi Nimori ranahambo warambe kikihirimündu,

nga ai muṅguambo sihefimbobohünda koamariheira nimi keimbi karihendeimbifihü yifimayu. Asu ai sihefimbo ahandi Nimori ra asemuni ana, asu ai bidifiri muṅgu-moatükuni moani raniwami nandeamunümbui.

³³ God ai nindou wand-anei yahundüreimbihündi ranaheimbo ra, nindou didai hoafimandündüra? God ai ahandihoari animbo aheimbo hoafiyundürühiya, ai wandi himboahü ana mbumund-anei yahu arandi.

³⁴ Asu nindou didai aheimbo papi-hoafiyondürühi se hitiyei asu ranimbo-hündambo se asübusi afindi ndahümündimboyei hoafi ra hoafimandündüra? Wani. Krais Sisapö ai yifiyu asu yifihündi yanggiri botifi mbura Godindi hangifoani anüṅgu, ai yanggir-ani sihefimbo farihefemuniimbobohünda Godimbo hoafiyu arandi. ³⁵ Ranane asu nindou didai sihefimbo Kraisindi hipoambofe hohoanimbo ranambeahindi yikürübü-mandeamuna? Asu nine tiṅirifo tükündifemunühane, asübusümbi hohoanimbo-ane, nindou ai moaruwaimbo-ndihimunühane, wembombondefühane, safi yanggirindefühane, nini-moatükuni ai sihefimbo moaruwaimbo-femunimbo yahohaya aho-ane asu sihefimbo-so hifokoefe moatükuni tükündifeyowohane, rani-moatükuni ranai sihefimbo Kraisindi ṅgusüfo pefe hohoanimbo ranambeahindi yikürübü-mandeamuniyo? Wani. ³⁶ Anihond-ane, yahurai rani-moatükuni sihefimbo tüküfearandi ra Buk Baibor ai ranahambo yare hoafiyowohü yahoya,

'Sihambo-hündamboanefi ro moaruwaiambe yifimbo yanggiri muṅguambo si ra hefi arihundi.

Roana sapo sipsip hifokoefembo sei hehi rawehindi nahurai himboyefomboanefi,'

Buk Song 44:22

meho. ³⁷ Nga asu muṅguambo rani-moatükuni sihefimbo tükefeyomuni ai daboadan-ane, nga sapo Nindou düdi ai sihefimbo ṅgusüfo pamareamuni ranai ana farihemuni randani aboedi hamindi harihehu tüküyahundühanefi! ³⁸⁻³⁹ Nga Ro anihondümbo fifirihendi, ṅgiri nini-moatükuni ai ahandi ṅgusüfo pefe hohoanimbo ranambeahindi yikürübü-ndeamuni: Yifi hohoanimbo-ane, yanggiri ṅṅo hohoanimbo-ane, Godindi nend-anemo, sünambeahindi bogor-anei, hifinindi bogor-anei, nine-moatükuni haponda tükefeyo-ane, süṅguna tüküfemboayo-ane, nine-moatükuni nimoamo anṅo-ane, asu nine-moatükuni hifi hoarehi ragu ṅgoro ranane. Nine-moatükuni muṅguambo God ai nafirandeimbihündi ranai ṅgiri Godindi ṅgusüfo pefe hohoanimbo sihefi Adükari Sisapö Kraisindi süṅgu ranambeahindi yikürübü-ndeamuni. Nga wani.

Por ai Israerimbo afindi hohoanimbo-ayundüri

9 Ro anihondümboanahi hoafayahi. Ro Kraisindi nindouya hehea ṅgiri ro tikai hoafindahi. Yifiafi Aboedi ai wandi ṅgusüfoambe hifandarandi asu wandi ṅgusüfoambe wandi hoafi ranahambo anihond-ane yahohane. ² Ro wandi mamisiri Sudahündi nindou ranaheimbo muṅguambo si aho ra ṅgusüfo afindi kürüheandühi afindi hamindi hohoanimbo amarondiri.

³ God ai wambo moaruwaimbo-reandira asu Israer, wandi mamisiri hondü, ai anihondümbo-rihindeimbi nindoumboyahi tükümbeyahi-mbonana ra aboed-ane sa. ⁴ Raniyu God ai Israer ranaheimbo wandi nimor-anei yahuhaya asu ai ahandi himboamupuimbo-randeimbi moatükuni ra hoeimarihindi. Asu God ai hoafi firamündü masihendi ranane asu ahinümbi hohoanimbo ranane ra masahümündi. Asu Godimbo ndofe hohoanimombo hohoanimbo ranane asu God ai horombo hoafire masihendi hohoanimbo ranane ai ra masahümündi. ⁵ Amoa mamihorombo weaṅgürühi manṅgomo ranai ana ahei amoa mam-anemo. Suda ahei sirambeahiyo Krais ai nindoumbofi tüküfi manṅgu. Ranani asu Krais ai muṅgu-moatükuni burayo ranahei mbiroyu haya hifandarandi. Aiana God hond-ani, nga ranimbo-hündambo-animbo muṅguambo si aho ra ahambo Adükari-ani mbisefomboane! Anihond-ane.

God ai ahandi nendi ranaheimbo wandanei ehundüri

⁶ Israerihündi muṅguambo Israerihündi hondüyeipoani. Nga Godindi horombo hoafi ra moai peyo, nga wani. ⁷ Abrahamindi ahurimami ranai ana muṅguambo ahandi ahuri hondüyeipoani. Nga sapo God ai Abrahamimbo yahuya, 'Aisakindi ahurimami yanggir-animbo sihafi sirimbo-ndahimboyei,' mehundo. ⁸ Asu ranane nindou Abrahamindi ahurimami ranai muṅguamboyoipoani Godindi nimori hond-ayei, nga nindou ai Godimbo horombo hoafire masihendihündi tükümehindi rananei ai Abrahamindi ahuri hond-ayei. ⁹ Nga Godindi horombo hoafi ranai ndare hoafimayo, 'Sapo ro hoafiya masiheheandi rani-simboan-animbo ro asükainda tükündaheandühi asu Abrahamindi nimorehi Sara ai nindowenihü nimori nderimindimboe,' meho.

¹⁰ Nga asu rani yanggiryopoani. Nga asu süṅgunambo Aisakindi nimorehi Rebekandi mboafö nimori yimbu afindi mamihandambo masepirimindo. Nga ahafandi afindi mamihandambo masepirimindo. Nga ahafandi afindi mamihandambo masepirimindo. Nga ahafandi afindi mamihandambo masepirimindo. ¹¹⁻¹² Nimori yimbu tüküfekoate-yafandambe God ai nimori mamihandambo dibonimayundo moani ahandi hohoanimonambo yanggiri hamind-ane. Sapo Godindi nindoumbo dibonimayu hohoanimbo ra nindou nine rareanda tüküfemboyopoani, nga God ai ahandihoariyu nindoumbo kafoariri hiniṅgiriri arandi. Ranimboane asu nimori yimbu ranai tüküfe nine ratüpurü aboediyo moaruwaiyo ra refekoate-yafandambeyu, God ai Rebekambo hoafiyundühi yahuya, 'Amongo nimori ai akidandi hoarehi mbinüṅguwamboane,' mehu. ¹³ Rahurai God ai 'Sekopimbo ṅgusüfo pamarihini, nga Isombo yiboaruko-marihini,' mehu hoafi ra Bukambe yare hoafimayo.

¹⁴ Asu ranimbo sihiri nünṅumambisefa? God aiana moai ndore ratüpurüyu-randi mambisefiyu? ṅgiri rambisefi, nga wani. ¹⁵ Ai Mosesimbo yare hoafiyundowohü yahuya,

'Nindou daboe ro wandi hohoanimonambo ahambo amboawi yahando-mboayahi ana, asu ro amboawi mbisahandomboyahi.

Asu nindou daboe ro wandi hohoanimonambo hipoambo-fimboayahi ana, ro hipoambo-ndihinimboyahi,'

Kisim Bek 33:19

yahu hoafimeindo. ¹⁶ Ranahandamboane God ai nindou dibonayu ra nine-moatükuni nindou ai hohoanimoyu-ane asu rawareandi ranane rani hohoanimosünguyopoani, nga Godindi hipoambofo hohoanimoraninamboane dibonayu. ¹⁷ Nga Bukambe hoafi ranai God ai Isip-yafe nindou bogori Ferombo hoafimeindo ra yare hoafiyowohü yahoya, 'Ro wandi nginindi ra munguambo nindou ranaheimbo nafuindahürani asu wandi ndüri ranahambo munguambo hifi ndanihü bokari-mbirihehind-amboane samboanahi. Ranimböhündamboane ro sihambo bogorimbo-riheanini hini-ngariheanini,' meho. ¹⁸ Asu ranimboane sihiri fifirihundi God ai moani ahandi hohoanimonambo yanggiri nindou daboe amboawi yahuhani, asu nindou daboe ahambo afindi-afindeimbi tükümbifiyu-wamboane yahuhaya ranahambo randeandani afindi-afindeimbi tükündifimbui.

Godindi nginindi hohoanimo asu hipoambofo hohoanimo

¹⁹ Ranimbo-animbo nindou mami se hoafindefindirühi animboya, asu refe ana, nimboe God ai nindou moaruwai hohoanimoyei arihündi ranaheimbo ai hüti-ane mambüsa? Nindou didai Godindi yifiri ranahambo daboadi hihirimandihinda? ²⁰ Nga nindou se dideyafi se ra Godimbo afindi-afindeimbi yahurai hoafi-mandafindoyo? Wambüri ai nindou düdi sapo wambüri sümurangi ranahamboya, 'Se nimboe wambo ndaro sümurangi?' mambisiyo. ²¹ Nindou düdi süra-randeimbi ranai purükini ra kandamündühi moani ahandi hohoanimonambo purükini mami ranahand-ambohündi wambüri yimbu sündapirimbui. Rananimbo asu wambüri yimbu ra ngorü aboedi safi ahandi hohoanireandeimbi ra rani hoafühi sesi ranambe raraofe rambohünda ndonde digembui. Nga asu ngorü moani yahuri ngoahuri nahurai ra moanindühi yafisühumi ranambe raraofe-rambohünda digembui.

²² Mare yahurai God ai ahandi hürütü hohoanimo ra weindahi nafuimbo yahuhayambo asu ai munguambo nindou ahandi nginindi ranahambo fifirimbirihind-amboane yahuhayambo hohoanimoyasi. Nga asu awi ai nindou nginindayundüri ranaheimbo afuri gedühi hifandarandüri. Nga nindou ranaheimbo moaruwaimbo-fendürimbo-hündambo nafimara-mündindüri.

²³ Asu God ai nindou munguambo ahandi himboamupuimbo-randeimbi ra nafuimbohündambo afuri gedühi hifandarandüri. Nindou daboe ai hipoamboareandüri ranaheimbo ahandi himboamupuimbo-randeimbi ra segudürimbo yahumboani. Ai ahandi himboamupuimbo-randeimbi moatükuni ra

semindimbohünda nafimara-mündindüri. ²⁴ Sihiri amboa, God ai sihefimbo diboniyuhü mborai mehumuni. Sudahündi ranaheimbo yanggiri-poani, nga nindou ngorü sirihündi ranaheimbo kameihi mborai mehundüri. ²⁵ God ai Hoseandi Buk ranambe ai ndare hoafiyuhü yahuya,

"Nindou didiyei wandi nendiyeipoani, ranaheimbo ana wandi nend-anei mbisaha-ndürimboyahi.

Nindou daboe ro ngusüfo pefekoate-ayahi, ranaheimbo ro ngusüfo pandi-hearümboyahi.

Hosea 2:23

²⁶ Asu nini hifihündi-yei ranaheimbo hoafiyahündürühi seiya, 'Ai ana Godindi nendiyeipoani,' masei,

nga hifi ranih-animbo nindou ranaheimboya 'God yanggiri nungu-randeimbi ranahandi nimor-anei,' mbi-seimboyei,"

Hosea 1:10

Hosea ra mehu.

²⁷ Asu Aisaia ai Israer ranaheimbo yare hoafiyuhü yahuya,

'Nindou Israerihündi ai himonindi gudi kikiri afindi nahurai afindiyeisi,

nga asu moani yimbu mami yanggir-animbo aboedambo-ndahimboyei.

²⁸ Nga Adükari ai ngiri afindi hoafindu, nga nindou munguambo hifihü aniboadei ranaheimbo nimai pap-hoafindandürühi ahei moaruwai hohoanimo ranimbohünda munguna rani takini tinjirifo dagadürimbui,'

Aisaia 10:22-23

mehu. ²⁹ Horombo Aisaia ranahambo amboani yare hoafiyuhü yahuya,

'Adükari Munguambo Nginindeimbi ranai sihefi amao mami bidifiri ranaheimbo hini-ngigifendüri-koatembei-mbonana,

sihiri Sodomihündi nahurai tüküyahundühümbo asu Gomorahündi nahurai nimboefi,'

Aisaia 1:9

mehu.

³⁰ Asu sihiri nungumambisefa? Rani-moatükuni ranana ndahurai ane: Suda-yafe ndifo sapo tinjirifoyokoate moani mbumundi hohoanimosüngufemboaye ranai ana nindou mbumundi Godindi himboahü tükümehindi. Sapo mbumundi hohoanimoranaiyo anihondümbofo rani-süngu tüküfe arandi.

³¹ Nga asu Sudahündi sapo tinjirifoyowohü mbumundi hohoanimo Godindi himboahü semindimbo ahinümbi hohoanimoyanggiri süngufembo rani-süngu ana moai mbumundi nindou Godindi himboahü tüküyahindi.

³² Nimboe sapo ai anihondümbofo hohoanimoranisüngu mbumundi hohoanimo ra semindimbo moai hohoanimoyei, nga wani. Nga ai ahei moani ratüpurirani-süngu yanggiriyo mbumundi hohoanimo ra semindimbo hohoanimoyei. Nimoei tinjarühi bemareandi raninambo bendeirani bübürindei ngei pindeimboyei. ³³ Bukambe ranahambo yare hoafiyowohüya,

'Hoeirihi, ro Saion wafuambe Serusarem ngoafihü ni-moei masihini,
nga ranai-animbo nindou ranaheimbo bendeirani
bübürindeimboyei,
nimoei yitifo rananimbo aheimbo randeirani ai pin-
deimboyei.

Nga asu nindou düdi ai ahambo anihondumbo-ariri
ana,

nindou ranai nggiri amoaningi-ndu,'

Aisaia 8:14; 28:16

mehu.

Israer ai moai Godindi-mayo mbumundi hohoanimo ra sahümündi

10 Wandafi mami, ro ngusüfoambe wandi nindou
Israer ranai aboedambo-mbeahindi samboanahi
hohoanimoyahi! Ranimboanahi ro aheimbohünda
Godimbo didibafiyahando arihandi. ² Nga ro aheimbo
ndorihe fifirihhe heheamboanahi hoafayahi, ai ana awi
Godindi hohoanimo rani yanggiri süngufemboanei
ngusüfo pararihindi. Nga ahei ngusüfo pefembo ho-
hoanimo ra anihondü süngupoani. ³ Aiana moai
ndorihi fifirihindi God ai nindoumbo mbumund-ane
yahu hohoanimoyu ranana, nga aiana aheipoanimbo
mbumundi tüküfe hohoanimo-ane süngurihi arihündi.
Ranane asu God ai nindou mbumundi hohoanimo
hiniñgimareandi ra moai sahümündi. ⁴ Nga sihiri
fifirarihindi, nindou anihondumbo-arihori ana, rana-
heimbo ndeara Kraisi ahinümbi hohoanimo süngufe
ho ra moendimareandi. Ranimboane asu nindou ai
anihondumbo-arihori ana, ai Godindi himboahü mbu-
mund-ane.

⁵ Moses ai nindou ahinümbi hohoanimo rasüngu
mbumundi nindou tüküfemboayo ranahambo sürü
pare masihendi. Ai yahuya, 'Nindou düdi ai ahinümbi
hohoanimo megoro mungu rani-süngure huhü
rananimbo ai yanggiri gedühi nungumbui,' mehu. ⁶ Nga
asu nindou ai Godimbo anihondumbofiwani asu God
ai nindou ranahambo seana mbumund-anafi yahu
arandi. Mbumundi tüküfe hohoanimo ranana ndahu-
rai-ane. Se nggiri randihi hohoanimondeihya, 'Nindou
didai sünambe magafua?' mbisei. Hoafi ranahandi
nimindi ra 'Didai sünambe gafu Kraisi sihefimbo
nderümündü makuda?' ⁷ Asu se nggiri randihi hohoani-
mondeihya, 'Nindou didai hifini yifambe ranambe ma-
gada?' mbisei. Hoafi ranahandi nimindi ra 'Didai gadü
honguambeahindi Kraisi nderümündü madüfua?' ⁸ Nga
mbumundi tüküfembo hohoanimo hoafi ra ndahurai-
ane: 'Hoafi ranana akimi sihafi fikim-ane, sihafi
yafambe hoeari raniwami engoro asu sihafi ngusüfo
ranambe.' Sapo anihondumbofe hohoanimo hoafi
ranane ro bokarihehu arihündi ra. ⁹ Se sihafi yafambe-
nambo weindahi yaro hoafiyafihüya, 'Sisas ai wandi
Adükar-ani,' safi mbura, asu sihafi ngusüfo ranambo
God sapo Sisasimbo yifihündi botimariri ranahambo
anihondumbo-arowandi ana, se aboedambo-
ndafoamboyafi. ¹⁰ Nga sihafi ngusüfoambe
anihondumbo-riwandani God ai nindou mbumund-

anafi yahuhaya asu sihafi yafambe ranambo weindahi
hoafiyafani God ai aboedambo-ndeaninimbui.

¹¹ Bukambe hoafi ranai hoafiyowohü yahoya, 'Nindou
düdi ahambo anihondumbo-ariri ana, nindou ranai
nggiri amoaningindu,' mehu. ¹² Suda-ane asu Suda-yafe
ndifo rananei ranai nggorü-poanimbo nggorü-poanim-
bo-yahimboyeipoani, nga nindou Godindi himboahü
mami sisimogodi yanggir-ane. God aiana munguambo
nindou ranahei Adükar-ani. Asu nindou munguambo
didiyei ai ahamboya farihawandüri sei arihündi rana-
heimbo aboedi-aboedireandüri arandi. ¹³ Ranimboyo
Bukambe yare hoafiyowohüya, 'Munguambo nindou ai
Adükarimboya farihawandüri sei hoafiyai arihündi
ana, ai aboedambo-ndahimboyei,' mehu. ¹⁴ Nga asu
nindou ranai anihondumbofe-koatendeihü ana, nggiri
ahambo hoafindahündo. Asu ai hoafi ranahambo him-
borikoate-ndeihi ana, nggiri ahambo anihondumbo-
ndihori. Nindou ranai hoafi ra bokari-hefekoate-ndi-
mondani asu ai nggiri himborindei. ¹⁵ Asu nindou koe-
hefepura hokoate-ayomo ana, ai nggiri bokandihoundi.
Nga Bukambe yare hoafiyowohü yahoya, 'Nindou
aboedi hoafi sahümündi asinei ra aboedi safane,'
mehu.

Israer ai moai aboedi hoafi ranahambo sahümündihü süngurihindi

¹⁶ Nga asu Suda yimbu-mami yanggiri ai aboedi hoafi
ranahambo sahümündi süngurihimboanei. Nga Aisaia
ai yare hoafiyuhü yahuya, 'Adükari, nindou ai yihoefi-
mayo hoafi ra moai anihondumbo-rihindi,' mehu.

¹⁷ Nga rani-moatükuni ra ndahurai-ane: aboedi hoafi
ra himboriyehiyai asu anihondumbofe tüküme-feyo.
Asu Kraisi ranahambo hoafi bokarihefembo aboedi
hoafi ra himboriyehiane.

¹⁸ Nga asu haponda ro düdueheandi, Anihondüyo
Suda ai Godindi hoafi ra himborikoate-mayei? Wani.
Hoafi ra ai anihondü himborimayei. Nga Bukambe
yare hoafiyowohü yahoya,
'Mungu-moatükuni God ai nafimarandi ranahandi
hoafi ra munguambo hifi ranihü ho tüküme-feyo,
ahei hoafi munguambo hifi kaiyowohü ho tüküme-
feyo,'

Buk Song 19:4

mehu. ¹⁹ Asükaiya ro düdueheandi, Awi Israer ai moai
fifirihindiyo? Ai fifirimarihindi. God ai Mosesindi
süngure hoafiyuhü yahuya,

'Ro Suda-yafe ndifo ai mami ranini-poediyefi-poani
ranaheimbo fandiheheirani,

asu Israer se ngusüfoambe moaruwai-ndeimboyei.

Ro Suda-yafe ndifo ai fifirifekoate-yeimbi ranaheimbo
fandihehe-andürani,

asu Israer se ngusüfoambe nggini-ndeimboyei,'

Jo 32:21

mehu. ²⁰ Asu süngunambo Aisaia ana ai moai hoafim-
bo yihimboyu, nga God ai ahandi süngure yare
hoafiyuhü yahuya,

'Nindou wambo kokoendirikoate-mayei raniyei
wambo hoeimarihindiri.

Roana nindou wambo hohoanimoyokoate-mayei ranaheimbo sowahi weindahi tükümeheandi,'

Aisaia 65:1

mehu. ²¹ Nga asu Israerimbo ai yare hoafiyuhü yahuya,

'Ro nimbi-nimbisi nindou hoafi mbahirihe-hindeimbi asu himborikoate-yeimbi

ranaheimbo wandi wari kikihiritha-mindindüri arihandi ai-babidi aboedi-aboedifembohünda,'

Aisaia 65:2

mehu.

God ai Israer bidifirambo hipoambo-mareandüri

11 Ranimboanahi asu ro rarihe düdueheandi nda, Asu God ai ahandi nindou Sudahündi

munguambo daboadanambo-mbareandüriyo asu wanimbeiyoy? Wani! Ro Por amboani Sudahünd-anahi.

Ro Abrahamindi ahuir-anahi asu Bensaminindi sram-beahind-anahi. ² God ai ahandi nendi Sudahündi

tüküfekoate-yeiambeahi fifireandürühi wand-anei mehu ranaheimbo ana moai daboadanambo-re-

andüri, nga wani. Asu se hoafi Eraisa ai Sudambo papi-hoafirandürühi yare Godimbo didibafimefiyu ra

fifirihindai? Ai Godimbo yare didibafindowohü yahuya, ³ 'Adükari, aiyomo nindou sihafi hoafi hoafiyomo-run-

deimbi ahamumbo mungu hifokoamarüpuri. Asu ai sihambo sesi sihefe didibafiferambo fondi ra biri-

mafoarundi. Nga ro mami yanggir-anahi animboahi. Asu ai wambo hifokoefendirimbo mehomu,' mehu.

⁴ Nga asu God ai ahambo asükaiyu nüngure simbori hoafiyundoa? Ai hoafiyundühi yahuya, 'Ro 7,000 nindou wandambofimbisahapurimindi animboahi ai tikai god Ber ahambo yiri yimbu pusifekoate-mayei,' mehu.

⁵ Rahurai-ane hapondani amboani nindou yimbu-mami God ai ahandi moani hipoambofe ranambo

dibonimayuwa aniboadei. ⁶ God ai aheimbo moani hipoamboreandürühi dibonimayundüri, nga ai nine

ratüpurimayei ranimbohünda diboniyu-ndürim-boyupoani. Nga nindou ranai rani ratüpuriyeiani God ai diboni-mbeyundüri-mbonana, asu ngiri moani hipoambofe ra moani hipoambofe hondü tüküfeyo.

⁷ Asu ranimbo-hünda sihiri nüngumambisefa? Rani-moatükuni ranahambo Israer ai hüti kokomarihündi ra

asu ai moai sahümündi. Nga nindou bidifiri God ai dibonimayundüri ranai yanggiriyei rani-moatükuni ra

masahümündi, nga asu bidifiri ranai himbotühüfo papimareandüri Baibor yare hoafimayo nou. ⁸ Ai yare hoafiyowohü yahoya,

'God ai aheimbo ramareandüra moai ngusüfoambe hohoanimo purihümündi.

Asu ahei himboarinambo ngiri hoeindihindi

asu ahei himboambenambo ngiri himborindei, nga yare ningo hombo hapondanambe tükefeyo,'

Jo 29:4; Aisaia 29:10

meho. ⁹ Defit ai hoafiyuhü yahuya,

'Nindou aiana sesesi-ndeiani kini tifiñambe ahanei nou mbihaneia asahi.

Asu ahei hohoanimo moaruwai rani-süngumbo ni-moeifihü pimbeiyoya asahi.

¹⁰ Ahei himboari amboani dikireandürimbo asu ai hoeifekoate-mbeyei-amboane.

Asu se aheimbo daboahamindi pupurügurühi hehi yahurai koadürümbo-koadürümbo rarihi mbinimboeia samboanahi,'

Buk Song 69:22-23

mehu.

God ai Suda-yafe ndifo masemündündüri

¹¹ Ranimboane asu ro haponda düdueheandi nda, Sapo Suda ai bübürimayei peyehü munguna

moaruwaimbo-reandürimboyo? Ai ra wanana! Nga sapo ai moaruwai hohoanimo-mayeiamboyo asu God

ai Suda-yafe ndifo ranaheimbo ngusüfoambe garibi-mbirihindür-amboane yahuhayamboyo ahei ndifo

ranaheimbo aboedambo-mareandüri. ¹² Suda ai moaruwai hohoanimo süngu-marihündamboyo asu

God ai nindou munguambo ranaheimbo didiboado-mareandüri. Ai Godimbo daboadanambo-marithoram-

boyo asu God ai ahei ndifo ranaheimbo mafarihendüri. Ranimboane asu munguambo Suda ai

God sowana asükai gugurindahindani animbo nindou mungu ai aboedi hamindi hondü nimandeimboyei.

¹³ Suda-yafe ndifo siheimbo haponda ro hoafe-handüri nda. Siheimbohünda God ai wambo ahandi

hoafi sahamindi harihandeimbi kamafoareandiri. Ranimboanahi asu ro ndani ratüpuri nda ranahambo

boriyahühi yifirayahi. ¹⁴ Rananimbo asu wandi nendi ranai God ahei ndifo afarihendüri ra hoeindihindühim-

bo ranimbo ngusüfoambe garibindihimboyei. Rananimbo asu ro bidifirambo fandiheirani asu ai Ape

sowana ngeiani aboedambo-ndearümbui. ¹⁵ God ai Sudambo daboadanambo-mareandüri asu ahei ndifo

ranaheimbo ngunindimbo-mareandüri. God ai Sudambo asükai asemündündüri ana, ra nüngu-

mandifea? Ai nindou yifihündi botefeyo nahurai-ane!

¹⁶ Bret mami ranahandambo bidifiri kemündi Godimbo asayo ana, asu bret yipoate mungu ra ahandi

yanggir-anendo. Asu nimi ahari mami ranahandi ahambo asegodo ana, asu düdüdü ranamboani ahandi

yanggir-anendo. ¹⁷ Orif nimi hififehündi ranahandambo düdüdü bidifiri ai titaboari-hendühüyo asu nimam-

beahindi orif nimi düdüdü ranai ranifihü papimareandi. Suda-yafe ndifo seana nimambeahindi orif nimi nahu-

rai-anei. Ranane asu haponda se aboedi emündü momoriyeihü Sudayei-mayo yanggiri ningombo hohoanimo

ra hoe nahurai asahümündi. ¹⁸ Ranimbo-hündamboanimbo asu Suda orif düdüdü nou titaboari-mefoe-

hindi ranaheimbo se yiboaruko-ndihindürimboyei. Nüngundahi borimandeia? Seana moani düdüdü

yanggir-anei, nga seana nimi ahari ranahambo tüpürhindühü-yeipoani. Nga nimi ahari ranane siheim-

bo tüpareandüri. ¹⁹ Nga seanimbo hoafindeihüya, Yini, nga sapo düdüdü ranai titaboari-foarindühüyo asu yihoeimbo

rani fondühimbo fondi hiniñgimareamun-ane, mbisei.

²⁰ Yini, ranana anihond-ane. Ai titaboari-mefoehindi ra Godimbo anihondümbfoekoate-wamboyei ramehindi, nga asu seana ranihü rarihi animboei ra anihondümborihü hehimbo-wamboyei ahei fondühi animboei. Nga asu se ranahambo afindi-afindeihü siheihoarimbo borindeimboyei, nga awi yihimbondei. ²¹ Suda ai dödödü hond-anei, nga God ai aheimbo moai nimindühi hiniñgirearü, nga titaboari-mafoareandi. Nga se hibadihündi. Se dödödü hondüyeipoani, nga God ai siheimbo amboani nimindühi nggiri hiniñgindearü, nga titaboari-boadeandürimbui. ²² Godindi hipoambo hohoanimo asu nginindi hohoanimo ra sihiri diboadondihu fifirindihumboane. Nindou ahandi hoafi himboriyeisi, nga hiniñgimarihindi ranaheimbo ngginindi-ndarümbui. Nga asu se Suda-yafe ndifo ahandi hipoambofe hohoanimo rani-süngu ahei ana, asu ai siheimbo hipoambo-ndearümbui. Nga se-amboani ahandi hohoanimo rani-süngu hokoate-aye ana, randihi titaboari-boegimboyei. ²³ Suda ai anihondümborihindi ana, God ai asükai aheimbo nimindihü papindearümbui. God ai yifirayu ana, asükai aheimbo koadürü nimindihü papinde hiniñgindeandürimbui. ²⁴ Suda-yafe ndifo se-amboani nimambehindi orif dödödü-aneisi, nga asu aboedi orif nimindi ranifihi papirihimboanei, nga ranahandi hondüyopoani. Suda-anei ai hififehündi orif nimindi hond-aye. Ranimboane asu aheimbo ana God ai dödödü hondü titaboari-mefoendi ra semündü asükaiyu koadürü nimindi hondüfihi papareandürü ana, ai asükai aboedi hamindi ranifihi peniboadeimboyei.

God ai nindou muñguambo hipoamboareandürü

²⁵ Wandafi mamü, dibohindi hoafi ranimboanahi se fifirimbirihinda sahehea. Se siheihoari randihi hohoanimondeihü hoafindeihüya, 'Roana fifirihu hohoanimoyefeimb-anehi,' mbiseimboyei saheheamboanahi. Hoafi nda yahurai-ane, Israer bidifiri ana hoafi himborikoate-yeimb-anei. Rani hohoanimo ranana ahei ngusüfoambe nimandündürü ngo-ngombo asu Suda-yafe ndifo nünngunümbiyeyi God ai dibonimayundürü ranai fondi ra simonngori-ndamindimboe. ²⁶ Rani süngumbo-animbo God ai Israer aheimbo aboedambo-ndearümbui. Buk Baibor ai yare hoafiyowohü yahoya, 'Aboedambore-randeimbi ai Serusaremi-nipoedi kudü Sekopindi ahüri Suda ranaheimbo randeandürani, ahei Godimbo hohoanimo-koate hohoanimo hiniñgindihimboyei. ²⁷ Ranimbo ro ahei hohoanimo moaruwai ra gogorindi-heheandühi rani-simboan-animbo ai-babidi hoafi femindi sihefe ra randihea-mboyahi,'

Aisaia 59:20-21

meho. ²⁸ Nga Suda ai aboedi hoafi himborikoate-mayei ranimboane asu God ai Suda-yafe ndifo siheimbo fehfebohündambo hohoanimomayu raniyo asu Suda ai ahandi hürütimb-anei. Nga God ai Sudambo diboni-

mendürü ranimboane asu ai ahandi horombo hoafimareandi Suda-yafe amoaombo ranahamumbo hohoanimoyuhü aheimbo ngusüfo pareandürü arandi. ²⁹ Nga asu nindou God ai aheimbo aboedi moatükuni masagadürü asu dibonimendürü ranaheimbo nggiri hohoanimo nggorü-süngundeandi, nga wani.

³⁰ Horombo se Godindi hoafi himborikoate-mayei, nga hapoana God ai siheimbo hipoamboareandürü, Suda ai Godindi hoafi himborikoate-mayei ranimbohündambo. ³¹ Asu hapoana God ai siheimbo hipoambo-mareandürü ranimboane asu Suda ai Godindi hoafi himborikoate-mayei. Rani-moatükuni tüküme-feyondürü ra God ai aheimbo hipoambofe-ndürimbohündambo. ³² God ai nindou muñguambo aheimbo hipoambofe-ndürimbo yahuhaya raniyo asu nindou muñguambo ahei himborikoate hohoanimo ranina bobohiramündürü hiniñgimarearü.

God adükar-ani mbiseiamboane

³³ Godindi ngasündeandeimbi hohoanimo ra adükari hamind-ane!

Ahandi aboedi hohoanimo asu fifirife ra hoandari saf-ane!

Nindou didai ahandi hohoanimoyuhü hoafayu ra fifirinde hoafimanda?

Asu didai Godindi nafi muñguambo ra fifirimandea? Godindi hoafi hoafiyohü yahoya,

³⁴ 'Didi Adükarindi hohoanimoambe amaro ra fifireamboayua?

Didi nindou ai ahambo ratüpurimbo rasünguro rasünguro-meyundoa?

³⁵ Nindou düdi Godimbo nini-moatükuniyo masagado,

asükai ai süngunambo ahambo hihirife segodimbohündambo?

Aisaia 40:13

meho. ³⁶ Muñgu-moatükuni ra God ai ahandihoari nafimarand-ane asu ahandi nginindinamboane aniñgo asu ahand-ane. Muñguambo si Godimbo adükar-animbiseiamboane. Nga anihond-ane.

Sihefi fi ra Godimbo ndahundimboane

12 Wandafi mamü, Godindi-mayo hipoambofe hohoanimo adükari ranimbohündamboane ro siheimbo hoafehandürü nda. Sihei fi yanggiri niñgoambe ra se moani Godimbo ndahündo ahambo sesi asihefeyo nou. Se ahandi yanggiriñdeian-animbo asu God ai ranimbo hihifi-hihifindümbui. Se randihindühanimbo wudipoapondihü Godimbo hohoanimondahündo. ² Se hifi ndanihündambo hohoanimo süngundihimboyeyi, nga sihei hohoanimoambe simbori hohoanimo süngundihindi. Ranimbo God ai hohoanimoayu ra se ndondihü fifindihü mbundihü rasüngundihimboyeyi. Nini-moatükuni ai aboedayo asu nine ai yifirayu asu nine ai aboedi ndorihoeimbi hamindi hondayo ra se fifindihimboyeyi.

God ai sihefimo hohoanimo moani masendi ranambo ratupurindefimoane

³ Nga God ai wambo ahandi-mayo moani hipoambofo hohoanimo masendi ranimbo munguambo siheimo ro bidifiri hoafi hoafinda samboanahi. Se sihehoari sihei fi ranahambo yangiri afindi hohoanimondeimboyei, nga wani. Nga God ai siheimbo anihondumbofo hohoanimo masagaduri rani simongorühi safi sihei fi ranahambo ndondihi hohoanimondei. ⁴ Sihiri ana fi mamami ranifihifi afindi moatükuni ngorü-poani ngorü-poani fi ra hifoareamboane. Ranane asu ngorü-poani ngorü-poanimbo fi ranai ahandi ngorü-poani ngorü-poanimbo ratupuri mbergori. ⁵ Rahurai-mayowamboane asu sihiri nindou afind-anevisi, nga asu Sisas Kraisindi finambo ana sihiri fi mamami rananehi. Ranimboane asu sihiri ana nindou ngorü-ngorü ra sihiri mamami wandafi mamami yanggir-anevisi fi mamami ranifihifi.

⁶ God ai sihefimo moani hipoambo-reamunühüyu asu ai nindou mamami sihefimo rani-poanimbo rani-poanimbo fifirife moani masemuni. Godindi hoafi hoafimbohünda nindoumba ratupuri ra segodoa asemündu ana, sapo anihondumbofo hohoanimo ai asemündu rani-sungu animbo hoafendomboane. ⁷ Düdi ai farihefembo ratupuri ra asemündu ana, ai ndonde mbifari-hendamboane. Asu yamundifembo ratupuri ra asemündu ana, ndonde yamundi-mbireandamboane. ⁸ Nindou mamami ai ngusüfoambe kikimofoefendurimbo ratupuri ra asemündu ana, asu ngusüfoambe kikimo-mbifoareanduramboane. Nindou düdi ai nini-moatükuni napoyo masihendi ra nindou bodimondambo yibobofe saimbo ratupuri asemündu ana, ai afindi saimbo nimbonindu. Nindou düdi bogorimbofo nungombo ratupuri ra asemündu ana, ai ratupuri ra tinjirifo-mbiyuwamboane. Düdi ai hipoambofo ratupuri asemündu ana, ai moani hihifi-hihifinambo nindou ngorumbo mbifari-heiramboane.

Wandafi mamimbo aboedi hohoanimoyondo hohoanimomo

⁹ Nindou ngorumbo anihondumbo ngusüfo pandihindi. Nine-moatükuni moaruwai-ayo ranahambo yiboaruko-ndihindi. Nine-moatükuni aboedayo ranahambo kikihifi-safindihümündi. ¹⁰ Se munguambo simbori hohoanimurindei se sihei fikiminindimbo hohoanimoyoyei nou. Asu nindou amuri ranaheimbo wambo ngasündihi-ndireimbane mbisei hohoanimondei. ¹¹ Afindi tinjambombu ratupurimbo hohoanimondei, nga asu se yiboaruko-yiboaruko-ndeimboyei. Se ratupuraye ra Adükarimbohünda ratupurindei. ¹² Se Adükarimbo anihondumbo-ndihorühi hibadiorühi hihifi-hihifindei. Tinjirifo siheimbo tükündifeyoani se afurindihindühi nimandei. Nimbi-nimbisi se Adükarimbo didibafindahi ndihündi.

¹³ Sihei anihondumbo-rihindeimbi wandafi mamami napo mbonimbo-ndihümündiani se aheimbo sihei-

mayo ndahündüri. Asu ndifo nindou tükündahindaniwani aheimbo amboani worinindihindüri.

¹⁴ Nindou siheimbo moaruwaimbo-arihindüri ranaheimbo God ai aboedi-aboedi-mbireanduramboane mbisei hehi didibafi-ndahindüri. Godimboya aheimbo didiboado-mbireanduramboane mbisei, nga ngiri se Godimboya aheimbo moaruwaimbo-ndowandüri mbisei. ¹⁵ Nindou hihifi-hihifaye rani-babidi hihifi-hihifim-beyei-amboane, asu nindou aranaye rani-babidimbo amboani aranimbeyei-amboane. ¹⁶ Sihei wandafi mamami rani-babidi wudiwudindahindi. Se ngiri aboedi nindou yangiri hohoanimondei wudindihindüri, nga se nindou moaruwai rani-babidi nimboei. Asu se sihei fimbo hohoanimondeihi ro fifiriheandeimb-anahi mbiseimboyei.

¹⁷ Nindou ngorü ai siheimbo moaruwai-moaruwaimbo-ndihindürani, asu se simbori aheimbo moaruwaimbo-ndihindürimboyei, nga yowani. Nine hohoanimonindou ai aboed-ane ase ana, se rani yanggir-animbo randihindi. ¹⁸ Se munguambo nindou-babidi aboedi nimarimbohündambo nafi kokondihündi. ¹⁹ Wandafi wandafi, nindou ai siheimbo moaruwaimbo-ndihindürani asu se sihehoari rani-moatükuni ranahambo simbori hihirindihifi randihimboyei. Nga moani randihifi hiningindihindani God ai aheimbo nginindimbirandurimboane. Bukambe yare hoafiyowohü yahoya,

'Nindou ngorumbo hihirife moaruwaimbofo ranana wandi ratupur-ane.

Wandihuar-animbo ro aheimbo simbori moaruwaimbo-ndihearümboyahi,'

Io 32:35

mehu Adükari ai. ²⁰ Nga asu, Bukambe yare hoafiyowohü yahoya,

'Nindou sihambo hürütüranini-randeimbi ranai wembombonduni, ahambo sesi dabado, asu amindanijombo-nduni, hoe dabado.

Se ahambo randoworani ana, ai sihambo ramareanini ranimbo asu ai amoaningi-ndümbui,'

Sindaun 25:21-22

meho. ²¹ Moaruwai hohoanimo ai ngiri sihambo ngasüندانini haya hifinambondanini. Nga se aboedi hohoanimo rani-sungundowandühi ratupurindafan-animbo asu se moaruwai hohoanimo ranahambo hifinambondowamboyaifi.

Sihiri gafmani-yomondi hoarehindefomboane

13 Nindou munguambo gafmani-yomondi hoarehanimbo nungomboane. Nga moai gafman ai aimbo hoangiru tüküyafundi, nga Godindi hoafi sungu ahandi warihünd-anemo. Munguambo gafman ra God ai kafoare hiningimareapur-anemo. ² Ranimbo-hündamboane nindou ai gafmani-yomondi hoafi mbahirarihendi ra asu Godindi hoafi kameih-ane mbahirarihendi. Ranimbo wamboane asu ai tinjirifo ndahümündimboyei. ³ Gafman ai nindou aboedi hohoanimo ratupuri rawarihindi aheimbo refendurimboyopani, nga nindou düdi ai moaruwai hohoani-

moayu ranahambo refembo-hündamboanemo aniŋgomo. Gafmanimbo yihimbombo se moeimboyafi? Refe ana, se moani aboedi ratüpuri rani yanggir-animbo süngundowandani asu ai sihambo aboed-anafi mbisimo hoafindimboemo. ⁴ Gafman aiana Godindi ratüpuriyomo-rundeimb-anemo se aboedi mbinimbafa yahomo houmbo aniŋgomo. Nga asu se moaruwai ratüpuri randowandühi rananimbo se yihimbondafi ranahambo. Nga aiana moai moani nginindi moatükuni ra semündu. Aiana God kafoare hiniŋgimareandi wambo asu ai Godindi-mayo nginindi nindou moaruwai-mbofe hohoanimo ra semündümboani nindou ai moaruwai hohoanimoayei aheimbo moaruwaimbo-fendürimbohünda. ⁵ Ranimbo-hündambo-animbo asu se gafmanindi hoarehi nimboei. Asu rani-moatükuni sünguefeyo ra moaruwai-mbofe ranahambohünda yihimbombo yanggiriyo poani, nga gafmani-yomondi hoarehi niŋgo ra aboedi hohoanimo süngufe-ane.

⁶ Ranimbo-hündamboane asu se gafmanimbo takis pirihi arihündi. Gafman aiana Godindi ratüpuri ratüpuriyomondühi rananemo asu ai rani ratüpuri rani yanggiri hifandiru arundi. ⁷ Gafman nindou ranahambo nini-moatükuniyo segodürimboayei ana, aheimbo moani rani-moatükuni ra dagadüri. Gafman ai nini-moatükuni takisimboyo hoafindimondani, se ahamumbo ndehindi. Asu bogori nindou ranahandi hoarehindeihi asu ahambo ahinindei. Asu nindou ndüri adükarümbi ranahambo ndüri adükarümb-animbisei hohoanimondei.

Simbori ngusüfo pefembo hohoanimo

⁸ Se nindou ngoründi-mayo nini-moatükuni ndowandifi mbunda simbori saimbo-mayo ra hiŋgindowanda gedühi niŋgombone, nga yowani. Se sapo simbori ngusüfo pefe hohoanimo rani yanggir-animbo süngundihindi. Nindou düdi ai ngorümbo ngusüfo parareandi ana, ai muŋguambo ahinümbi hohoanimo meŋgoro ra süngureandeimbi nindou-ani. ⁹ Mosesindi ahinümbi hohoanimo ranai yare hoafiyowohü yahoya, 'Nimorehi nindowenihiyafe hohoanimo moaruwaimbo-fepoani. Nindou hifokoefepoani. Hümbuhünipoani. Nindou ngoründi napo hohoanifepoani,' meho. Muŋgu rani ahinümbi hohoanimo ranane asu amuri muŋguambo eŋgoro ranane muŋguambo mamambere haya nimindi hoafi ra yare hoafiyowohü yahoya, 'Se nindou amurambo ngusüfo pandowandi se sihafifimbo ngusüfo pararowandi nou,' meho. ¹⁰ Nindou düdi ai nindou ngorümbo ngusüfo parariri ana, ai ngiri ahambo moaruwaimbo-ndiri. Ranimboane nindou ai ngorümbo ngusüfo parariri ana, asu ai ahinümbi hohoanimo hondü muŋguambo ra süngurandüh-ani.

Sihiri moani mbumundi hahabodefomboane

¹¹ Se fifirihimboanei haponda nini siyo sihiri animboefi ranimboane se rani hohoanimo süngundihindi. Ndeara rani si ra se mapoei-ane, nga hapondan-ana se

botindahindi. Horombo sihiri Godindi hoafi anihondümbo-rihundeimbi nindou nimboefimbo God ai sihefimbo aboedreamuneimbi-mayu rani si ra akimiyo, nga hapondani ana ndeara akimi safi tüküfembo yanggir-ane. ¹² Nimbi ai ndeara muŋgumbo yanggiriwowohü asu si ai ndeara akimi simbo yahomboane. Nimbokoanindi ratüpuri ra hiniŋgifemboane, nga asu sirihündi yifiari napo ra ndahumindefomboane. ¹³ Nindou sirihü aboedi anüŋgu nou sihiri nimboefomboane. Sihiri mamikari hohoanimoyo wakife asu bia simindi hefe mamikari hohoanimoyo wakifepoani. Nimorehi sisihimoyo wakife asu moaruwai hohoanimoyo wakifepoani. Watikoafi hoafiyoy asu nindou ngorümbo ngusüfoambe moaruwaimbo-fepoani. ¹⁴ Nga se Sisas Kra isimbo yanggir-animbo yifiari nimehoarimbo-ndihori sihefihigüdhori. Nga sihei horombodidi moaruwai hohoanimo ngusüfoambe amaro ranahambo süngundihimboyei.

Wandafindandi hohoanimo ra sihiri yibobo-ndihumboyefi, nga wani

¹⁴ Nindou mami ai Godimbo anihondümborirani asu ahandi anihondümbofe ra kehurindoani ana, asu se ahambo Godindi nendi sihei mbusümo ndahorimindei ngei. Asu ai nine hohoanimoayu ranahambo simbori wataporimbo-ndühimboyei. ² Nindou mami ai ahandi anihondümbofe hohoanimo nginindi sünguarandi ana, ai muŋguambo sesi ra sesühani, nga asu nindou ngorü ai ahandi anihondümbofe ra kehurayo ana, ai ngiri safi aboedi dedu, nga wandümo yanggiri sesühani. ³ Nindou ai muŋguambo sesi sesürandeimbi ana, asu nindou moani wandümo yanggiri sesümbi-mayu ranahambo yowani moaruwai hohoanimo-yondopoani. Asu nindou wandümo yanggiri sesürandeimbi ranai nindou muŋgu-moatükuni sesümbi-mayu ranahamboya, aiana moaruwai hohoanimoyurandeimb-ani yahopoani. God ai nindou ranahambo amboani serümündümboani mbohünda. ⁴ Nindou se didiyafi, asu se nindou ngoründi ratüpuriyurandeimbi nindoumbo yiboboariwora? Nindou sapo ahambo hifandarandi ai-animbo ahandi ratüpuri ra aboedimbayowanimbayo mbüsü yibobondeambui. Nga asu ratüpuriyurandeimbi ahandi ratüpuri aboedi ngomboe nimboe sapo Adükari ai ahambo nginirümündü nüŋgumbo wambo.

⁵ Nindou mami aiananiya mami si ranana ai adükari hamindiyo haya amuri si aho ranahambo ngasündeamboane yahuhani. Nga asu nindou ngorü aiananiya muŋguambo si aho ra simogod-ane yahuhani. Nindou mamami se siheihoari ngusüfoambe hohoanimondei hoendihindüh-animbo hohoanimondei. ⁶ Nindou düdi ai mami si ra adükari si-ane yahuhani ana, ai Adükariimbo yanggiri hohoanimoyundowohani. Asu nindou düdi ai muŋguambo sesi sesü arandi ra ai Adükariimbo hohoanimoyuhani as-esu. Rani sesi ra Godimbo hihifirüri mburamboani as-esu. Asu nindou düdi ai muŋguambo sesi wehayu ra

Adükarimbo hohoanimo-yundowohani wehayu. Asu ai amboani Godimbo hihifirürühani.

⁷ Nindou mamami sihiri moai sihefi hohoanimonambo yanggiri nimboefi. Asu mamami sihiri moai sihefi poanimbo hohoanimonambo yanggiri yifiyefi rihundi.

⁸ Sihiri yanggiri animboefi ra Adükarimbo hohoanimo-yefühane fi. Asu sihiri yifayefi ra Adükarimbo hohoanimo-yefühi yifayefi. Sihiri nimboefühindowani asu yifindefühindowani ra moani sihiri Adükarindi yanggiri hamind-ane fi. ⁹ Ranahambo sünguyo nindou yanggiri animboei-anei asu yifimayei-anei ahei Adükarimbofe ningombo-hündamboyu Sisas amboani yifiyu mbura asu honguambeahindi yanggiri botimefiyu.

¹⁰ Asu se, nimboe sihaf wandafindandi hohoanimo ranimbo yiboboariwora? Asu se, nimboe sihaf wandafindambo yiboaruko-arowora? Sihiri ranahambo fifierindihumboane, nga munguambo sihiri Godindi himboahü nimboemboefi ai sihefimbo yibobofemunimbohünda. ¹¹ Bukambe hoafi ra yahoya,

Adükarai ai yahuya, 'Ro yanggiri nimboambo dabarehe-andi

nindou munguambo ranai wambo yirüyimbu pusindühi-ndihümboeyi

asu nindou munguambo ahei yafambenambo weindahi hoafindahündürühi God Adükar-ani mbiseimboeyi,'

Aisaia 45:23

mehu. ¹² Ranimbo-hündambo-animbo asu munguambo sihiri sünguna Godindi himboahü sihiri nine ratüpuri ratüpuri mayefi ranahambo hoafinda-hundimboefi.

¹³ Ranimbo-hündambo-animbo asu wandafi-babidi simbori yiboboferüpoani, nga rühisafi hiniñgifemboane. Nga sihiri ngorü hohoanimo süngundihumboane. Sapo sihiri mami moatükuni refeyoani ana, wandafi ai bübüründühi moaruwai hohoanimo süngundifimbui rani hohoanimo ana hiniñgifemboane.

¹⁴ Ro Adükarai dibo-anahi, nga ranimboanahi rani-moatükuni ra ro fifieriheamboanahi. Moai nini sesi ai ahandihoari moaruwaiyo. Nindou ai rani-moatükuni ra moaruwai-ane ehu ana, moani ai ahambo moaruwai-ane. ¹⁵ Ra ai yahurai-ane. Se nini-moatükuniyo sowasifani ranimbo-hünda sihaf wandafi ai hoeireaninühi afindi hohoanimoayu ana, asu se ahambo moai hohoanimoyafi. Sisas nindou ranahambohünda yifimayuane, nga asu sihaf sesi hohoanimo ranambo se nindou ra moaruwaimbo-ndiworimboyafi. ¹⁶ Se mami moatükuni ranahambo aboed-ane asafi ana, se hibadambo. Sihafi hohoanimonambo yanggiri, nga moaruwai-ane mbiseimboeyi. ¹⁷ Sesi, sesi asu hoe simindi hohoanimo ranana God nginindi hifandarandi ranahandi nimindiyopoani, nga wani. Nga God nginindi hifandarandi rani nimindi hohoanimo-ane nda. Mbumundi hohoanimo, ngusüfo afurifimbi hohoanimo, asu Yifiafi Aboedindi hihifi-hihifi hohoanimo ra. ¹⁸ Nindou ai Sisas Kraisindi ratüpuri yanggiri rani hohoanimo süngu anüngu ana, God ai ahambo

hihifi-hihifindundowani asu nindou amuri ai-amboaniya ai nindou aboed-ani mbisahündomboeyi.

¹⁹ Ranimbo-hündambo-animbo asu munguambo ai sihefimbo mamambefemuni hohoanimo asu wandafi mamiyei hohoanimo nginemindündüri rani yanggiri sünguni-ndihumboane. ²⁰ Se sesi ranahambo yanggiri hohoanimondeihi asu God ai nine-moatükuni ramare-andi ranahambo moaruwaimbo-ndihimboeyi. Muñgu sesi moatükuni ranana aboed-ane. Nga asu se nine sesi sowasifani nindou ngorü ai ranahambo ahandi fimbo moaruwai-ane yahu mbura asesu ana, ai moaruwai hohoanimoyuhani asu rananimbo se-amboani moaruwai hohoanimo-yafühanafi. ²¹ Asu se ninihondi sowasifi, bia simindifi, asu amuri moatükuni aho ra rarowandani ranimbo sihaf wandafi ranai hohoanimo moaruwai hohoanimonduanani ana, asu se rani-moatükuni ra hiniñgindowandi. Ranane aboedayo. ²² Se nine hohoanimo anihondümbowarandi rananimbo God-dibo se yanggiri hohoanimondafi kikihindowandi. Nindou ai moani ahandihoari mami moatükunimbo aboed-ane yahu hohoanimoayu ana, ra aboed-ane. Asu rani hohoanimo ranai ahandi fi ranahambo papi-hoafikoate-ndoani ana, asu ai hihifi-hihifimbiyu-wamboane! ²³ Nga asu nindou ranai yimbu hohoanimo süngu sesi ra asesu ana, ai ra ahambo moaruwai-ane sapo ai nine sesi ranahambo moaruwai-ane yahuhaya asesu ranimbo-hünda. Nindou ai hohoanimo mami ranahambo aboed-ane yaho anihondü-mbofekoateyu randühi yare arandi ana, asu ai moaruwai hohoanimo-yumboani.

Kraisindi hohoanimo yanggiri sihiri süngundihumboane

15 Nindou sihiri didiyefi anihondümbowarandi hohoanimo nginindi sahumundefeimbi sihiri nindou düdi ai anihondümbowarandi kehuri arandi ranahambo farihefimboane nginindi ningombohünda. Nga sihefi fimbo yanggiri hohoanimopoani. ² Sihiri mamami nindou sihefi wandafi ranaheimbo aboedi ningombohünda didiboado-ndihundürani ai hihifi-hihifindeimboeyi. Rananimbo asu ai nginindi nimboeimbo anihondümbowarandi-ndihimboeyi. ³ Nga Sisas Kraisa ana ai moai ahandi fimbo yanggiri hohoanimoyu. Nga asu ai ramefiyu ra, Bukambe hoafimayo nou, 'Ape, nindou sihambo moaruwaimbo-marihinini hoafi ra sini wambo gabudi-mafoareandiri,' mehu. ⁴ Muñguambo hoafi horombo Bukambe sürü papimarandi ra sihefimbo yamundifemunimbohündamboyo sürü papimarandi. Rani hoafi ra sihefimbo ngusüfoambe nginiramindimuni asu afurihemuna anihondümbowarandi himbondefühi nimboemboeyi. Ranimboane asu sihiri anihondümbowarandi-ndihundühi nimboemboeyi. ⁵ God ai ngusüfoambe nginemindimbo asu afurife ningombo hohoanimo ra sai arandi ai siheimbo mbifarhendür-amboane rananimbo asu se Sisas Kraisa süngurihi arihündi, sihei mbusümo mami hohoanimo yanggiri süngundihimboeyi. ⁶ Rananimbo asu se hohoanimo, yafambe mamambendihi mbundihü, sihefi Adükarai

Sisas Kraisindi God asu afindi ranahandambo adükar-ani mbisefimboane.

Krais ai Suda asu Suda-yafe ndifo ranaheimbo mafariheirü

⁷ Nindou ai Godimbo aboed-ani hoafimbohündambo se siheihöari ndahümündihündüri sapo Krais ai siheimbo masemündündüri nou. ⁸ Nga ro siheimbo hoafehandüri, Sisas ai Suda-yafe ratüpurüyu-randeimbi nindoumbofi manüngu. Rananimbo asu God ai ahei amoa mamimbo horombo hoafire masihendi ra anihondumbo ramareandi ra nafuimbohünda Sisas tüküme fiyu. ⁹ Rananimbo asu Suda-yafe ndifo ai-amboani Godindi hipoambofe hohoanimo raninambo ahambo adükar-ani mbiseiya yahuhayamboyu ramefiyu. Sapo Bukambe yare hoafiyowohü yahoya, 'Rananimbo Suda-yafe ndifo ranahei himboahü ndüri adükarümb-ani mbisa hoafindamboyahü.

Asu sihafi ndüri herüna kakisaondi-haninimboyahü,' *2 Samuei 22:50*

meho süngu. ¹⁰ Asükaiyo Bukambe yare hoafiyowohü yahoya,

'Suda-yafe ndifo se-amboani Godindi nendi rani-babidi hihifi-hihifindei,'

Io 32:43

meho. ¹¹ Asükai hoafiyowohü yahoya,

'Suda-yafe ndifo mungu se Adükarimbo ndüri adükarümb-ani mbisei.

Asu munguambo nimorehi nindowenihi se ahandi ndüri herüna kakisaondi-hori,'

Buk Song 117:1

meho. ¹² Asükai Aisaia ai hoafiyuhü yahuya,

'Sesindi ahüiri ai tükündüfimbui.

Nindou ranai-animbo Suda-yafe ndifo ranahei bogorimbondifi nüngumbui.

Rananimbo nindou ranai ahambo anihondumbo-ndihorühi hibadihorühi nimboeimboyei,'

Aisaia 11:10

meho. ¹³ God ai anihondumbofe himboyondombo hohoanimo ra nimündühani. Se ahambo anihondumbo-rihori arihündi ranimbo-animbo asu ai siheimbo ahandi-mayo hihifi-hihifi asu ngusüfo afurife kife hohoanimo ra afindi safi mbisagadür-amboane.

Rananimbo Yifiafi Aboedindi nginindinambo sihei Godimbo anihondumbo-fihü himboyondombo hohoanimo ranai adükari hamindi ngomboe.

Por ai Suda-yafe ndifo-yafe ratüpurüyu-randeimb-ani

¹⁴ Wandafi mamü, ro ngusüfoambe anihondumbo-riheamboanahi se aboedi hohoanimo hohoanimoyei arihündi ranimbo. Se munguambo mamami fifirife ra aboedi fifirihimbo wambo asu se siheihöari simbori yamundi-firindei. ¹⁵⁻¹⁶ Ro sihei hohoanimo asükainda botindihearü saheeamboanahi asu yihimbokoate bidifiri hoafi siheimbo sürü papimarihendi. Nimboe sapo God ai wambo rani-poanimbo nginindi masendi ranina Sisas Kraisindi ratüpurü Suda-yafe ndifo aheimbo farihefe-ndürimbohünda. Roana Godimbo sesi

sihai-randeimbi nahurai ahandi-mayo aboedi hoafi ra Suda asu ahei ndifo ranaheimbo hoafiyahandüri arihandi. Ro ranaheimbo God sowana ndahamindi-handüri ngahani asu Yifiafi Aboedi ranai randaera asu ai Godindi yanggiri tükümbeyahinda samboanahi. Rananimbo asu ro Godindi warihündi-hearümboyahü sapo ahambohünda ninihondi hifokoaru sihoemonda hihifefiyu nou.

¹⁷ Rani ratüpurü ra Sisas Kraisi-dibo ratüpurayahi ana, asu ro Godindi ratüpurayahi ranimbohünda hihifi-hihifindamboyahü. ¹⁸⁻¹⁹ Ro nggiri amuri moatükuni rana-hambo hoafindahi, nga nini ratüpurüyo Krais ai wambo ramareandi rani-süngguyu Suda-yafe ndifo Godindi hoafi süngumarihindi rani yanggirimboanahi hoafinda sahehea. Ai wandi hoafi, ratüpurü ranahandamboyu farihendiri haya ratüpurimayahi. Raniyu asu Yifiafi Aboedindi nginindinambo ai wambo mafarihendira hepünüfeimbi moatükuni asu Godindi nginindi nafuimbo moatükuni ra ramariheandi. Ranimboyahü ro Serusarem ngoafihü peya hehea Kraisindi aboedi hoafi munguambo ra wataporimbo-rihi hambo asu Iririkum hihifü tükümeheandi. ²⁰ Rani ratüpurü ra nindou bidifiri ai Sisasindi ndüri himborikoate-yeimbi ranaheimboanahi ro ho aboedi hoafi bokarihefembo hohoanimoayahü. Roana wori moani nggorü nindoundi kambohoaniwami worimbombo-yahipoani hohoanimoayahü, nga wani. ²¹ Nga Bukambe yare hoafiyowohü yahoya,

'Nindou didiyei ai Krais ahambo hoafiyondüri-koate-memondüri ai-animbo hoeindihori-mboyei.

Nindou didiyei ai ahandi hoafi himborikoate-yeimbi ai animbo ahambo fifirindihorimboyei,'

Aisaia 52:15

meho ranimboanahi refembo hohoanimoayahü.

Por ai Spen hifina hombo hohoanimomayu

²² Ranimbo-hündamboanahi asu ro siheimbo sowana afindimbo tüküfembo kikariheheandi. ²³ Nga asu ndani hifini ro ratüpurimbo ratüpurü moai niingu. Afindi himbani maho ra ro siheimbo sifo

hoeifendürimbo sahehea hohoanimomayahü. ²⁴ Nga hapondani ana awi refembo himboayo. Ro Spen hifina gagühühi asu nafina siheimbo sini hoeifendüri hefe homboanahi hohoanimoayahü. Rananimbo awi ro didi asu ranihü se-babidi akidou nimandi hihifi-hihifinda sahehea. Siheimbo hoeindihe hiniingindihearü heheambo-animbo, asu se wambo Speninambo hombo ranafi fandihehindira ngamboane.

²⁵ Nga awi haponda hamindi ana Serusareminambo Godindi nindou ra farihefe-ndürimbo hahühanahi.

²⁶ Godindi nendi bidifiri Serusaremi-yafe mbüsumo amarei ranai napokoate-mayeiamboyei Masedonia asu Akaiahündi Godindi hoafi süngurihindeimbi ai kaki gugurife mburumbo farihefe-ndürimbohündambo hoafi firihümüdi masihendi. ²⁷ Ai ahei hohoanimonambo yanggiri moani kaki ra gugurühi masihendi. Suda ai ahei ndifo nindou ranaheimbo Godindi aboedi hohoanimo raninamboyo farihendürühi didiboado-

marihindürü. Ranimboane asu Suda-yafe ndifo ranamboani Sudambo ahei fi niŋgo hohoanimo ranimbo simbori mbifarithehi-ndüramboane. ²⁸ Rani-moatükuni ra ro muŋgundihe mbundühambo-anambo samboanahi. Ro kaki Suda Serusaremihündi ranahei warambe hiniŋgindihe heheambo-animbo, asu ro Spenina ngahühi nafina rühi didi siheimbo hoeindi-hearümboyahi. ²⁹ Siheimbo sowana asinihi ana, ro fifiriheamboanahi Kraisindi-mayo didiboadofo hohoanimo rani simonjorühi didimboyahi.

³⁰ Wandafi mami, Adükari Sisas Kraisindi süŋgu asu Yifiafi ai ngusüfo pefe sai-randeimb-ane rani-süŋgu ro sihei ngusüfoambe botiriheandühi siheimbo hoafehandürü nda: Se wambo fandihehindiri hehimbo Godimbo didibafifembo ra tiŋirifo-ndefomboane ai wambo farihefe-ndirimbohünda. ³¹ Nindou Sudiahündi Godindi hoafi süŋgufekoate amarei ra wamboyindirimbo maseimbo se wambohünda Godimbo didibafi-ndahindani animbo asu ai wambo ahei warambeahindi aboedambo-mbireandiramboane. Asu se didibafi-ndahindani animbo ai wambo fandihendira Godindi nendi Serusarem ngoafihü amarei ranai wandi-mayo fehefe ratüpuri ra ndorihimbisahümündi-amboane. ³² Ranimboane asu God ai yare hohoanimoayu ana, ro siheimbo sowana hihifi-hihifümbi dügühümbo se-babidimbo fi handihe nimandimboyahi.

³³ Sapu God, afurifimbi hohoanimo nimindühayu ranai muŋguambo se babidi mbinüŋguwamboane. Nga anihond-ane.

Nimorehi nindowenihü afindi aheimbo Por ai hihifi-marandürü

16 Se sihefi rehi Fibimbo fihindühümündi samboanahi hoafayahi. Sapu ai Senkria ngoafihündi anihondümbo-rihindeimbi farihendürü-randeimbi-mayo ranahambo. ² Se Adükarindi süŋgu Fibimbo fihindühümündi se-babidimbo sihei mbusümo mbininŋgo-wamboane. Rani hohoanimo ranane aboedayo, nga Godindi nindou sihiri rani hohoanimo rananimbo süŋgundihumboane. Asu ninimboyo ai mbonimbo-ndamindowani ra se ahambo fandihehindü. Nimboe ai nindou afindi ranaheimbo farihendürü marandi asu wambo amboani mafarihendiri. ³ Sisas Kraisindi ratüpuri ro mami ratüpuriyefi-rihundeimbi Prisira, asu Akwirambo wandi-mayo hihifi hoafi nda hoafindahüpüri. ⁴ Nindou yimbu ai yifimbo moai yihimboyafe wambo farihefe-ndirimbohünda. Ranane asu ro yaŋgiriyaipoani ahafembo hihifarihapiri, nga wani. Suda-yafe ndifo Godindi hoafi süŋgurihindeimbi muŋgu ranamboani ahafembo hihifiri-hüpirühanei. ⁵ Asu wandi hihifi hoafi nda nindou ahafe worambe fandihi arihündi aheimbo hoafindahündü. Wandi wandafi hondü Epainetusimbo amboani wandi-mayo hihifi hoafi nda hoafindahündü. Nindou ra ai boateiyu Esia hifihündi Godindi hoafi masemündü. ⁶ Maria nimorehi sapu siheimbohünda ratüpuri tiŋirifomayo ho ranahambo amboani se wandi hihifi hoafi nda hoafin-

dahündü. ⁷ Wandi hihifi hoafi nda nindou yimbu Andronikus asu Suniasimbo hoafindahüpüri. Nindou yimbu aiana wandi sirambeahindi-anafani, nga aiyafani ro mami muŋgu karabusambe manimboefi. Nindou aiana Godindi hoafi sowandümo homo-rundeimbi ahamundi mbusümo ndürimb-anafani. Ai boateiyafani wambo ngasündirineandiri hena asu ai Kraisimbo süŋgunimarini. ⁸ Ambriatus ai wandi wandafi hond-ani Adükarindi hohoanimo rani-süŋgu ahambo wandi-mayo hihifi hoafi nda hoafindahündü. ⁹ Urbanus ana Kraisindi ratüpuri ra mami sihiri-babidimbo ratüpuriyu-randeimb-ani. Asu wandi-mayo hihifi hoafi nda ahambo hoafindahündü. Asu Stakisimbo wandi-mayo hihifi hoafi nda hoafindahündü nimboe ai wandi wandafi hond-ani. ¹⁰ Aperes ahandi Kraisimbo süŋgufe hohoanimo ra rarihi hoeirihinda mayowa nginind-ane masei, nga ahambo wandi hihifi hoafi nda hoafindahündü. Asu Aristoburusindi worambe nindou-animboei aheimbo wandi hihifi hoafi nda hoafindahündü. ¹¹ Herodion, wandi sirambeahindi nindou, ahambo wandi hihifi hoafi nda hoafindahündü. Asu Narsisusindi worambe nindou Adükari-babidi amarei ranaheimbo wandi-mayo hihifi hoafi nda hoafindahündü. ¹² Adükarindi ratüpuri tiŋirifoyafe-rinandeimbi Trifina asu Trifosa ahafembo wandi-mayo hihifi hoafi nda hoafindahüpüri. Persis wandi wandafi hond-ane asu ai-amboani Adükarindi ratüpuri tiŋamboyo-randeimb-ane ahambo wandi-mayo hihifi hoafi nda hoafindahündü. ¹³ Rufus ana nindou aboedi hamind-ani Adükarimbo süŋgufimbo. Asu ahandi hondi ai wambo amboani ahandi nimori hondümboreandiri haya didiboado-mareandiri. Nga ahafembo wandi-mayo hihifi hoafi nda hoafindahüpüri. ¹⁴ Asinkritus, Fregon, Hermes, Patrobas, asu Hermas-anemo asu wandafi mami ai-babid animboei ranaheimbo wandi-mayo hihifi hoafi nda hoafindahündü. ¹⁵ Firorogus Suriana-ane, Nereus, asu ahandi reh-ane, Orimbassu Godindi nendi ai-babid animboei ranaheimbo wandi-mayo hihifi hoafi nda hoafindahündü. ¹⁶ Godindi nendi-yafe hohoanimo wandafi mami ranaheimbo simbori wakikihü-ndürimboane. Muŋgu ai siheimbo hihifarihündü.

Kraisindi nendimbo yikürübiru-rundeimbi

¹⁷ Wandafi mami, siheimbo ro hoafehandürü nindou yikürübiru asu sihei anihondümbofo hohoanimo moaruwai-mboru arundi ranahamumbo se hibadihümbo. Asu anihondümbo hoafi se masahümündi ranahambo gogonimbofoaru-rundeimb-anemo se ahamumbo sowahi ngeimboyei, nga bündahindi. ¹⁸ Yahurai nindou ana sihefi Adükari Sisas Krais ranahandi ratüpuri ra rarundühi-yomopoani, nga moani ahamundi fimbo hihifi-hihifi hohoanimo rani yaŋgir-ane ratüpuriyomo arundi. Ahamundi aboedi asu aparümbi hoafi ranambo asu nindou ai fifirifekoate-mayei ranaheimbo tikai hoafimemo. ¹⁹ Se Godindi hoafi süŋguarihündi ranimbo hoafi ra mahowa nindou ai himboriyei parihimboanei. Ranim-

boanahi ro siheimbo hihifi-hihifayahi. Nga roana siheimbo se aboedi hohoanimo ra fifirindihindi samboanahi, nga moaruwai hohoanimo se fifirindihimboyei, nga yowani, saheeamboanahi hoafayahi. ²⁰ God ana ngusüfoambe afurife kifeimbi hohoanimo ra nimindühani asu ngiri amitata Satanimo yirüna pühindu sihei yiri hoarehi hifinambondiri. Sihefi Adükarindi-mayo hipoambofo hohoanimo ra se-babidi mbimari-ndüramboane.

Nindou bidifiri ai Romohündambo hihifi hoafi koamarihendi

²¹ Ro mami ratüpuriye-rihoandeimbi Timoti ai siheimbo hihifarandüri. Asu Rusius, Seson, Sosipater mami amboani wandi sirambeahind-anemo ai siheimbo hihifi hoafi hoafemondüri. ²² Ro Tertius-anahi. Ro Porindi yafambehündi hoafi nda sahamindi heheamboanahi sürü papimarihendi. Adükarindi ndürinambo ro siheimbo hihifi hoafi nda hoafayahindüri. ²³⁻²⁴ Gaius ai siheimbo hihifi hoafi hoafeyundüri. Ro ahandi worambe-ane animboahi. Asu nindou bidifiri Godindi

hoafi süngurihindeimbi ahandi worambe amboani mare rarihi arihündi. Erastus ai gafmani-yomondi kaki hifandi-randeimb-ani ndani ngoafihü asu sihefi wandafi Kwartus-ani ai siheimbo hihifi hoafi nda hoafefani.

Sihiri Godimbo aboed-ani mbisefimboane

²⁵ Asu ro Sisas Kraimbo aboedi hoafi hoafiya arihandi raninambo siheimbo God ai ngininda-mündürimbui. Dibo hoafi nda horombo ana dibo men-goroyo, nga asu hapondaniyo God ai ra semündü weindahimareandi. ²⁶ God koadürümbo-koadürümbo nüngumbü ai hoafimayuwa asu ahandi hoafiyomorundeimbi hoafi sürü papiru masihoemo raninambo dibo hoafi ra weindahi tüküme Feyo asu nindou ai rana-hambo fifirimarihindi. Muñguambo sirihündi ai hoafi ra anihondümbo-rihindühi süngumbirihindi yahuhayamboyu God ai ramareandi. ²⁷ God mami ai fifireandeimbi hond-ani asu Sisasindi süngu muñguambo si ahambo aboed-ani mbisefimboane. Nga anihond-ane.

1 Korin

1 Ro Por-anahe God aiyu wambo Sisas Kraisindi hoafi semindi horambohünda kafoare hiniŋgi-mareandiri. ² Wandi wandafi Sostenes-dibo nimarem-boanehi Kraisindi nendi Korin ngoafihü amarei siheimbo pas nda sürü paparihendi. God ai siheimbo Kraisdibo niŋgombohünda wandi yanggir-anei yahu hiniŋgi-mareandüri. Raniyu asu ai nindou muŋguambo sihefi Adükari Sisas Kraisimbo didibafiyei arihündi ranaheimbo ai-babidimbo niŋgombohünda kafoare hiniŋgi-mareandüri. Adükari ranai ana ahei asu sihefi muŋguamboani. ³ Ape God asu sihefi Adükari Sisas Kraisi ai siheimbo moani hipoambo-ndineandürihi asu ngusüfoambe afurifembü hohoanimmo mbisabina-ndüramboane.

Por ai Godimbo hihifarüri

⁴ Sisas Kraisindi sünguyu siheimbo God ai moani hipoambo-mareandüri ranimbo-hündambo-animbo asu ahambo siheimbohünda muŋguambo si hihifirihüni arihandi. ⁵ Kraisindi hoafi ro siheimbo hoafimehundüri ranana sihei ngusüfoambe nginindi nimarindürimboane. Se Kraisi-babidi aniboadei rani-süngu God ai ahandi hoafi hoafiyorambo asu ahambo fifirifembo moatükuni ra siheimbo masagadüri. ⁷ Ranimboanei asu se sihefi Adükari Sisas Kraisi ai weindahi tüküfemboayu ranahambo himboyeihü asu se-ana moai Yifiafi Aboedindi-mayo moatükuni ra mbonimbo-rihümündi, nga wani. ⁸ Asu ai siheimbo nginindi kikihü-ndamündündüri nüŋgu ngumbo bidifirani si asu ai kosimbo tüküfiyuambe ngiri se hütüyei mbüsü. ⁹ Asu ai nini-moatükuni hoafayu ai randaembui. Ahandi nimori Sisas Kraisi sihefi Adükari-babidi wudimbeyeia yahuhayamboyu ai siheimbo mb-orai mehündüri.

Kraisindi nendi ai yikürübümehindi

¹⁰ Wandafi mamü, sihefi Adükari Sisas Kraisindi süngu siheimbo hütü hoafayahandüri. Muŋguambo se mamü hohoanimmo rani yanggir-animbo hohoanimondei. Nga asu se yikürübünde wakindihimboyei. Se moani mamü hohoanimmo süngu-animbo moani mamümbondahi nimboei. ¹¹ Wandafi mamü, nindou bidifiri Kroendi worambeahindi ai hoafimehundüri sihei mbüsü simbori hoafi hohoanimmo engoro ranahambo. ¹² Awi ro ndarihe hoafayahü: Nindou mamami se rani-poanimbo rani-poanimbo hoafiyu hoafimayei. Ngorü ai hoafiyohü yahoya, "Roana Porindi süngueheandi," ngorü ai, "Roana Aporosindi süngueheandi," ngorü ai, "Roana

Pitandi süngueheandi," asu ngorü ai, "Roana Kraisindi süngueheandi," rani hoafi hoafimayei. ¹³ Asu Sisas Kraisi ai yikürübü-reandeimbiyu? Asu Por ai siheimbohündambo nimi keimbi karihendeimbifihü yifiyuwai? Porindi süngurihori-rihündeimbimboyahi hundüriyei-ai? ¹⁴ Ro moai siheimbo ana dabo hundürihandüri, nga Krispus asu Gaius ahafanimbo yanggirihipiri hundüri-marhipiri. Ranimbo-hündamboanahi ro Godimbo hihifarihüni. ¹⁵ Ranimbo-hündambo-animbo nindou mamü ai ngiri wandi ndürinambo himoni hundüri-mayei mbüsü haya hoafindu, nga wani. ¹⁶ Awi yini, ro Stefanosiyu asu ahandi fikiminindi aheimbo amboani hundüri-marhandüri, nga nindou amurambo hundüri-yondürimbo ana, moai hohoanimoyahi. ¹⁷ Sisas Kraisi ai wambo moai nindou hundüri-yondürimbo koarihendiri, nga aboedi hoafi ra bokarihéfembo-hündamboyo koamarhendiri. Nga roana, fifirundeimbi nindou tikai hoafiyomo arundi nahurai rani hoafi moai hoafiya rihandi. Ranimbe-mbonana asu Sisas Kraisi nimi keimbi karihendeimbi-fihü yifimayu ranai nginindimbeyu-poani.

Kraisi ana Godindi nginind-ani

¹⁸ Sisas Kraisi nimi keimbi karihendeimbifihü yifimayu hoafi ranana nindou moaruwaimbo-femboyei ranaheimbo hihindi hohoanimmo-anendüri, nga asu nindou God ai aboedambo-reamuneimbi sihefimbo ana rani hoafi ra Godindi nginind-anemuni. ¹⁹ Bukambe yare hoafiyowohü yahoya, "Hifinindi ndorihü hohoanimoye-imbü-yei ndofe hohoanimmo ranana moaruwaimbo-ndiheandühi asu nindou hifinindi aboedi hohoanimoyomondeimbi-yafe hohoanimmo ra gigiranambo-ndiheamboyahü," meho. ²⁰ Refe-anasi asu nahi ndoru hohoanimoyomo-rundeimbi maningomoa? Asu ahinümbi fifirundeimbi nindou amboani nahiyomo aningomoa? Asu nahiyomo hifi ndanihündambo simbori hoafi nafiru-rundeimbi aningomoa? Nindou hifi ndanihü animboei ranahei ndofe hohoanimmo ranahambo God ai hihindi hohoanimmo-ane yahu nafuimayu!

²¹ Godindi ndofe hohoanimmo sünguyu hifi ndanihündambo nindou ndorihü fifirihindeimbi ai ahei hohoanimonambo yanggiri ngiri Godimbo fifirindihori. Hoafi ro hoafiyefi arihündi ra nindou ranahambo hihindi hohoanimmo-ane asei, nga God ai yifiriyu haya nindou Kraisimbo anihondumbo-arihori ranaheimbo aboedambo-ndiheandüri-mboyahi, meho. ²² Hoafi ranahambo anihond-ane yahombohünda Suda ai hep-

ünifeimbi moatükuni ranimboanemo hoeindihu eho-
mo, nga asu Grik ai fifirife hohoanimo ranimboanemo
yifirayomo. ²³ Nga sihefimbo ana Sisas Krai nimi keim-
bi karihendeimbifihî yifimayu ranahamboane ro
bokarihuhu arihundi. Rani hoafi ranane Suda-yomondi
hohoanimo ranahambo mamikarapuri arandi. Asu
Grik ana ndani hoafi ndanahamboya rani-moatükuni
ana hihindi hohoanimo-ane yahomo houmbo ho-
hoanimo-yomondühanemo. ²⁴ Nga asu sibir-ane fi, Su-
dahünd-ane asu Grikihünd-ane munguambo sihefim-
bo God ai mborai mehumuni ra himboriyeifembü sihe-
fimbo ana Krai ai Godindi nginindi moatükuniyu
haya, asu ahandi ndofe hohoanimo-ani. ²⁵ God ai
hihindi hohoanimombayu-mbonana, ahandi hohoani-
mo ra nindou-yei ndofe hohoanimo ngasünde. Asu
God ai kehurimbeyu-mbonana, ahandi kehuri ra nin-
dou-yei nginindi ngasünde.

²⁶ Wandafi mami, se ndandihî hohoanimondei sapo
horombo siheimbo God ai hoafimayundüra ahandi
nindou tükümehindi ranimbo. Sihei mbusümo nindou
afindi ai hifinindi hohoanimo fifirihindeimbi-yeipoani.
Nindou afindi ai nginindi-yeipoani. Nindou afindi ai
adükari ndürimbi-yeipoani. ²⁷ Nga asu hifi ndanihün-
dambo nindou ai hohoanimoyeihi hihindi hohoani-
moyeimb-ane masei ranaheimbo God ai moani ho-
hoanimoyu haya masemündündüri ndorihî hohoani-
moyei-rihündeimbi nindou aheimbo amoaningambo-
fendürimbo-hünda. Asu hifi ndanihündambo nindou
ai ra nginindikoate-yeimb-ane masei ranaheimbo God
ai hohoanimoyu haya masemündündüri nindou
nginindi hifandi-rihündeimbi aheimbo amoaningam-
bo-fendürimbohünda. ²⁸ Raniyu asu ai hifi ndanihü
ndürikoate-yoweimbi moatükuni raniyo, asu nindou ai
rani-moatükuni ana moanane seihü yiboaruko-
marihindi ra God ai masemündu nindou ai aboedi
hamind-ane masei ranahambo hifinambo-fembohün-
da. ²⁹ Rani-mayowamboane nindou mami ai ngiri
Godindi himboahü ahandihoarimbo borindu. ³⁰ Nga
God ai siheimbo Sisas Krai-babidi hiningimarear-ane.
God ai ahambo sihefi fifirife hohoanimo, Godindi him-
boahü mbumundi ningo hohoanimo, sürühoeimbi ho-
hoanimo süngufembo hohoanimo, asu aboedambo-
femunimbo hohoanimo ranahambo nimindimboriri
hiningimariri. ³¹ Ranimboane Godindi hoafi ai hoafiy-
ohü yahoya, "Nindou ai borimboayu ana, ai Adükari-
mbo yanggir-animbo borimbiyu-wamboane," meho.

Por ai Sisas yifimayu ranahambo hoafimayu

2 Wandafi mami, sapo siheimbo sowana sühühühi
Godindi-mayo dibohindi hoafi hoafiyahühi ro
moai ndorihoeimbi hamindi hoafi nahurai hoafiyahi
asu moai hohoanimo ndorihoeimbi-anahi sahehea
hoafiyahi. ² Ro se-babidi nimboambo ana rarihe ho-
hoanimoyahühiya, ngiri ngorü-moatükunimbo ya-
mundiheandi, nga Sisasimbo asu ai nimi keimbi
karihendeimbifihî yifimayu ranahambo yanggir-animbo
yamundiheamboyahi, masahi. ³ Ro siheimbo-so nim-
bohambe hamindi kemindikoate-yahühi hihamindari

kapeihiyahi manimboahi. ⁴ Ro yamundiheandühi asu
bokari-mariheheandi ra fifirundeimbi nindou-
yomondi-mayo fifirife hoafinambo-yopoani hoafi-
mayahi. Nga ro hoafiyahane Godindi Yifiafi
nginindinambo ratüpurimayahi ranai wandi hoafi
anihond-ane yaho nafuimeyondüri. ⁵ Sihei anihondüm-
bofe ra se nindou-yei fifirife hohoanimonambo
tüküfembo moeisahi, nga Godindi nginindinambo-
animbo tükümbifeyo-wamboane.

Godindi ndofe hohoanimo

⁶ Nga nindou nginindimbo-yahindeimbi aheimboane
ro ndofe hohoanimo hoafi ra hoafiyahandüri
arihandisi, nga ndofe hohoanimo ranana hifi
ndanihündambo-yopoani asu hifi ndanihündi bo-
goriyafe-mayopoani. Nga ahei nginindi afure arandi.
⁷ Godindi ndofe hohoanimo-ane yamundihe arihandi.
Hohoanimo ranana dibo mengoro-ane. God ai mungu-
moatükuni nafikoate-yuambeyo ai rani ndofe hohoani-
mo ranahambo sihefimbo ai ndürümbi mbimari-
amboane yahuhaya ahandi hohoanimonambo yanggiri
hoafiyu masihendi. ⁸ Hifi ndanihündambo nindou bo-
gori mami ai-amboani ndofe hohoanimo ra moai fifire-
andi. Asu ai fifirimbaru-mbonana ngiri nindou Adükari
himboamupuimbo-randeimbi-mayu ra sowaründümo
houmbo nimi keimbi karihendeimbi-fihî parüwuri, nga
wani. ⁹ Nga Bukambe yare hoafiyowohü yahoya,
"Nindou Godimbo hohoanimo parihori-rihoreimbi
ranaheimbo ai afindi moatükuni didiboadore
masihendi.

Rani-moatükuni ra himboari ai moai hoeireandi,
himboambe ai moai himboriyo
asu nindou-yafe hohoanimonambo yanggiri moai
tüküfeyo,"

Aisaia 64:4

meho. ¹⁰ Hoafi ra ai dibo mengoroyosi, nga Yifiafi
Aboedi ranahandi ratüpurinamboyo God ai rani-
moatükuni ra nafuimemuni. Yifiafi Aboedi ranai ana
Godindi hohoanimo dibo engoro amboani kokon-
dambo hoeindeamboe. ¹¹ Nindou ngorü ai ngiri
ngoründi hohoanimo amaro ra fifirindeandi, nga yifiafi
ahandi fiambe amarondo ranai-animbo ahandihoari
fifirindeamboe. Mare yahuraiane nindou ai moai God
hohoanimoayu ra fifirihindi, nga ahandi Yifiafi Aboedi
ranane ahandi hohoanimo ra fifireamboayo. ¹² Sihiri
ana hifi ndanihündambo yifiafi ranana moai sahumin-
defi, nga Yifiafi God ai koamarhemuni raniyo
masahumindefi. Sapo God ai nine-moatükuni mase-
muni ra fifiriferambohünda. ¹³ Ranimboane sihiri ngiri
hoafindefühi nindou-yafe hohoanimo hoafinambo ya-
mundihundi, nga Yifiafi Aboedindi yamundife hoafi
rananimbo nindou Godindi Yifiafi ahei fiambe ni-
marindüreimbi ranaheimbo Godindi moatükuni fifirife
hoafimboane.

¹⁴ Nga nindou Yifiafi ahandi fiambe nimarikoate-yon-
doweimbi ranai ngiri Godindi Yifiafi sai-randeimbi
moatükuni ra ndemündu. Nindou aiana rani-
moatükuni ra ngiri ndonde fifirindeandi. Nga ahambo

hihindi hohoanimbo nahuraindimboe. Nga Yifiafndi wari-sungu yanggir-animbo nindou ai rani-moatükuni yibobondeandühi fifirindeambui. ¹⁵ Nindou düdi ai Yifiafi Aboedi ra ahandi fiambe amarondo ana, ai munnguambo moatükuni yibobondeambui, nga asu nindou ngorü ai ngiri ahandi hohoanimbo yibobondeandi. ¹⁶ Godindi hoafi yare hoafiyowohü yahoya, "Nindou düdi Adükarindi hohoanimbo fifireamboayu-a? Nindou didai ahambo yamundimandira?" Nga sihefimbo ana awi Kraisindi hohoanimbo ra ngusüfoambe nimarimunimboane.

Kraisindi nendiyafe ratüpuriyu-randeimbi ana Godindi ratüpuriyu-randeimbani

3 Wandafi mam, horombo ana ro ngiri siheimbo Yifiafi Aboedi nimarindüreimbimbo hoafiya-handüri arihandi nou hoafiyahandüri. Ro nindou ai hifi ndanihündambo hohoanimoyeimi asu nimoakidibou nahurai siheimbo hoafimehandüri. ² Awi ro siheimbo kehuri sesi safiyo moangui-marhandüri, nga nimboe sapo se moai nginindi sesi sesimbo tüküyahindi hapondani amboani. ³ Nga hapondani ana awi se nindou hifi ndanihünda animboei nahurai-anei. Wandafi ngorumbo moaruwaimbofi hohoanimbo asu siheihoari simbori hoafi ranana awi sihei mbusümo yanggromboane. Hohoanimbo ranana nindou hifi ndanihündambo hohoanimbo asu wamindafi hohoanimbo ranane hifandarihündi. ⁴ Nindou mam ai hoafiyuhüya, "Roana Porindi süngueheandi." Asu ngorü ai hoafiyuhüya, "Roana Aporosindi süngueheandi." Rani hohoanimbo se hohoanimoyeimi ranana nindou hifi ndanihündamboyafe hohoanimbo-ane hohoanimoyeimi.

⁵ Se ranahambo ndondühi hohoanimondei. Aporos ra nindou düdia? Asu ro Por nda ro didiyaha? Roana moani Godindi ratüpurimbo yanggiri nindou-anehi. God ai yihoezimbo ratüpurimbo masemun-ane asu yihoezimbo ratüpurimbo rani-sunguyei se Sisas Kraisimbo anihondumbo-mariori. ⁶ Ro nümbüri mam ranambe hoari hifikamaritheandi. Asu Aporos ai wohimarihendi. Nga asu Ape God aiyu rani-moatükuni ranahambo botimareanda adükari tüküme Feyo. ⁷ Ranimboane nindou ai nini manggiriyo hifi-karareand-ane asu woharihendi ranai ana ndürimbiyupoani, nga wani. Nga sapo God ai rani-moatükuni ranahambo botireandani tükü Feyo ranai yanggir-ani ndürümbi hamindayu. ⁸ Nga nindou düdi manggiri hifikare asu nindou düdi wohirihai arandi rani yimbu ai moani simogodi nindou-anafani. Nga nindou ranahafanimbo God ai ahandihoar-animbo sünguna nine ratüpurimbo ai ratüpurimefani takini dagapirimbui. ⁹ Roana mamimboyaho hohoa Godindi ratüpurimbo ratüpurayehi, nga seana Godindi nümbüri, asu wori nahurai-anei.

Godindi ratüpuriyei-rihündeimbi ai wori worimborurundeimbi nahurai-anei

¹⁰ Godindi moani hipoambofe-namboyahi ro nindou aboedi worimbora-randeimbi nou tükümeheandi.

Raniyahi asu ro kambohoani boatei nginindi mafeburaheandi. Raniyo asu nindou ngorü ai kambohoani raniwami wori mafondeandi. Nga nindou mamami düdi worimboarandi ranai moani ndonde hoeindeandühi wori ra worimbondandi. ¹¹ God ai mbusümo kambohoani hondü nginindi mafondiri ra Sisas Krais-ani, nga asu kambohoani ngiri asükai nindou ai yahurai fondeandi. ¹² Nindou bidifiri ai gor, sirfa, nimoei kaki afindi fihikoarihefembo raniambo raniwami worimbo-ndühümboyei. Nga asu nindou bidifiri ai nimi, wohi asu ahurindambo nimindi raninambo worimbo-ndühümboyei. ¹³ Rananimbo nindou ai nine-moatükuni nungunahuraiyo ratüpuriyei hini ngimarihindi ra Krais tüküfi simboani weindahi tükündifemboe. Asu rani si weindahi tüküfe simboanimbo God ai hai nahurai ahei ratüpurimbo ra rande hoeinde-andürimbui. Rananimbo ai nahaniyo aboedi safayo ranahambo hoeindeambui. ¹⁴ Asu nindou ai kambohoani raniwami worimbo-rihündani asu wori ahei ranai hai tikirikoate-ayo ana, nindou ranai takini ndahümündimboyei. ¹⁵ Nga asu nindou ahei ratüpurimbo mayei ra hai tikirandi ana, asu ai ranahandi takini ngiri ndahümündi. Nga asu aheihoari ana hiambeahindi hürarihendi nouehindi ana, aboedambo-ndahimboyei.

Sihiri Godindi wor-anehi

¹⁶ Se fifirihindai, seana Godindi wor-anehi, nga asu ranane Godindi Yifiafi ranai sihei mbusümo amaro. ¹⁷ Nga asu nindou düdi ai Godindi wori ra moaruwaimbo-areandi ana, asu simbori God ai nindou ranahambo moaruwaimbo-ndirümbui. Godindi wori ana ahandi yanggir-ane asu seana ahandi wor-anehi.

Sihiri ngiri nindoumbo adükari-anei mbisefi

¹⁸ Se sihei fimbo tikai hoafindeimboyei. Sihei mbusümo nindou mam ai hifi ndanihündambo hohoanimbo süngurandühi yare hohoanimoyuhüya, "Roana fifirihendeimb-anahi," ehu ana, nindou ranai awi nindou-yei himboahü hihindi hohoanimoyu-randeimbi nahurai tükümbifi-yuwamboane. Rananimbo asu ai Godindi hohoanimoyeimi fifireandeimbi nindou hondü tükündifimbui. ¹⁹ Hifi ndanihündambo aboedi fifirife ranana Godindi himboahü hihindi hohoanimbo nahurai-ane. Godindi hoafi yare hoafiyowohü yahoya, "Fifirundeimbi nindou ai wosihofori hoafiyomo arundi,

nga God ai ahamundi hohoanimbo moaruwaimbo-ndeapurimbui,"

Job 5:13

meho. ²⁰ Nga Godindi hoafi asükai yare hoafiyowohü yahoya,

"Adükari ai fifireamboani fifirundeimbi nindou-yomondi hohoanimbo ranana nimindi aboedi fifirifekoate-ane,"

meho.

Buk Song 94:11

²¹⁻²² Se ngiri ngorü nindou ranimbo borindei, nga Por, Aporos asu Pita munguambo ra siheimbo fehefembo awi sihei-anemo. Yini, nga munguambo moatükuni siheimbo fehefembo sihei-ane. Hifi, yangiri ningo, yifi, hapondan-ane asu süngunamboane mungu-moatükuni ra sihei-ane. ²³ Asu se Kraisind-ane asu Krais ai Godind-ani.

Adükari ai ahandihoar-ani ahandi ratüpuriyomo-run-deimbi ahamumbo fifireapuri arandi

4 Se yihoefimbo rahurai hohoanimondei: Ai Kraisindi ratüpurimbo nindou-anemo. Ai Godindi hoafi dibo mengoro ranahandi hifandiru-rundeimb-anemo. ² Nga nindou hifandimboayu ahandi ratüpurimbo hohoanimomo ana ndahurai-ane. Ai nine ratüpuri hifandimboayu ana, ai ndore aboedi hifandimbirandamboane. ³ Se-ane asu nindou hifihündi hohoanimomo süngurihindeimbi ai wandi hohoanimomo rana-hambo yiboboareandi ana, ra moanane asahi, nga asu ro moai wandihoari rarihe yiboborihe rihandi. ⁴ Ro moai nini-moatükuni moaruwai ramaritheandi ra hohoanimoyahi, nga asu ngiri ro wandihoari randihe hoafindahühiya, "Roana nindou mbumundi hamind-anahi mbisahi, nga wani." Wandi ratüpuri yibobofe ra Adükari yangir-animbo randeambui. ⁵ Ranimboane asu rani si ra awi tüküfekoate-yoambe ana, se nindou ngoründi hohoanimomo yibobofendüripoani, nga Adükar-animbo kusü simboani yibobondearimbui. Ai-animbo mungu-moatükuni dibo engoro ra ndemündü si ningoani digembui. Rananimbo asu ai munguambo nindou-yafe ngusüfoambe hohoanimomo ra weindahindeambui. Rani-simboani animbo God ai nindou mamami ahei hohoanimomo ranahambo aboed-ane mbüsümbui.

⁶ Wandafi mamami, ro siheimbo farihefe-ndürimbo hohoanimoyahüh-anahi asu Aporos-dibo yihoehi fimbo mungu hoafi ranahambo hoafayahi. Se yihoehimbo hohoanimomo-ndühimunüh-animbo asu mbumundi hohoanimomo rani yangiri süngundihindi hoafi mamami hoafimayo nou "Godindi bukambe hoafimayo ra wudüpoapondihi süngundihündi," meho. Ranimboane asu se nindou ngorumbo hihifi-hihifindeihni asu ngorumbo moaruwaimbo-ndihorimboyei. ⁷ Wandafi mamami, moai nindou ngorü sihambo ngoründi himboahü adükarimbore hinihgireandüri. Asu se nini-moatükuni Godindi-mayo semindikoate-mayeia? Asu se Godindi-mayo yangiri nine-moatükuni asahümündi ana, asu nimboe se rani-moatükuni ra siheihoari nimindihanefi sei hei siheihoarimbo borayeia?

⁸ Se rarihi hohoanimoyeihi seiya, "Roana ndeara munguambo moatükuni nafirihumi-ndefomboanefi. Roana Godindi-mayo aboedi-moatükuni sahumindefi hohu afindeimbanefi. Roana ndeara adükari bogorimbo-yahu tüküyahumboanefi," maseisi, nga roana adükari bogorikoate-ane. Seana anihondumbo adükari bogorimbondahi niboadei animbo asu ro sebabidi bogorimbondahu nimboefomboanesi. ⁹ Ro rarihe hohoanimoyahi, Kraisindi hoafi sahumindefi

hefi-rihundeimbi yihoefimbo ana God ai hifini hondü hinihgimareamuni. Roana kotambe papi-hoafiyomuni mburimbo hifokoefemuna sünambeahindi nendi asu nindou-yei himboahü yifimbo nahurai-ane. ¹⁰ Kraisimbo farihefemböhünda ro hihindi hohoanimoyefeimbi nahurai-ane, nga se rarihi hohoanimoyeihiya, "Ro Kraisindi hohoanimomo fifirihundeimbi nindou hondü tüküyahumboanefi," maseisi. Roana nginindiyefipoani, nga seana nginindi saf-ane. Seana nindou ndürimbane, nga roana nindou yihoefimbo moaruwaimbo-rihimuneimb-ane. ¹¹ Horombo piyo haya ho-hombo hapondani amboani ro wembomboyefühi amindasümo kikire yaparimarihmununi. Asu hoeari amboani wonimbi moaruwai magüdühundi. Ai yihoefimbo wari momondifekoate pakarihamuni marundi. Ro moai aboedi ndorihu nimarefi. ¹² Roana yihoefi warinambo ratüpuri ra tinjirifoyefi marihundi. Ai yihoefimbo tirifoefe hoafirihumunani asu roana aheimbo simbori aboedi hoafimehundüri. Ai yihoefimbo moaruwaimbo-rihimunani asu moanane sefühi nginindi manimboefi. ¹³ Ai yihoefimbo amononi hoafiyahumunani asu ro simbori aheimbo hoafendühi hoafiyahundüri marihundi. Roana munguambo nindou-yei himboahü yafisühumi nahurai-ayefi. Ro horombo piyefi hohu düdübudeimbi nahurai-ayefi.

Korinhündi ai Porindi hohoanimomo ra süngumbirihind-amboane

¹⁴ Se amonngi-mbeyeiya saheheambo-yahipoani ro pas nda sürü paparihandi. Nga siheimbo didiboad-ondihearü samboanahi se wandi ngusüfoahündi nimori nou sürü nda paparihandi. ¹⁵ Kraisindi hohoanimomo süngumbo siheimbo 10,000 nindou hifandiyondürimbo animboeisi, nga afindi hamindi yahurai boagireimbi-yeipoani, nga wani. Ro Godindi hoafi aboedi ra hoafimeha himboriyei mburihü Kraisbabidi animboei rani-süngumbo ro mam-anahi sihei ape nahurai-ayahi. ¹⁶ Ranimboanahi ro siheimbo hüti hoafayahandüri wandi-mayo hohoanimomo nda sahümündi mburihü rani-süngu mbihahabudia saheheambo. ¹⁷ Rani-süngumboanahi haponda ro siheimbo sowana Timoti koamarihina asüfu. Aiana Adükarimbo süngunambo wandi ngusüfoahündi nimori nahurai aboedi ratüpuriyu-randeimb-ani. Ai-animbo ro Kraisindi simbori hohoanimomo süngurihi asu ahandi nendi munguambo hifihü yamundihe arihandi ra siheimbo asükai hohoanimomo botindearümbui.

¹⁸ Awi bidifiri aiana wamboya aiana ngiri yihoefimbo sowana düfu sei hehimboane asu ai ahei fimbo boriyei wakirihni arihündi. ¹⁹ Nga asu God ai yifirayu ana, ro siheimbo sowana nimai tükündaheamboyah. Asu rananimbo nindou ahei fimbo boriyeimbi-yei nginindi ra ro türüboadihe fifirindi-heamboyah. Nga ahei hoafi ranana moanane. ²⁰ God ai nginindi hifandarandi ranana hoafi yangiriyopoani, nga wani. Nga nginindi moatükuni saf-ane. ²¹ Nga se nini hohoanimomoyei hohoanimoyeia? Asu se sihei hohoanimomo ra didiboadofekoate-yeiyani ro nimihari semindi

hefembo siheimbo didiboado-fendürimboyo hohoanimoyei? Asu se sihei hohoanimoye ra didiboado-ndihindani ro siheimbo himboari hoafendühi hipoambofo hohoanimoye semindi hefembo siheimbo sowana sifombo ranimboyei hohoanimoyei?

Nimorehi sisihimo hohoanimoye Korin ngoafihü engoro

5 Sihei mbusümo ana nimorehi sisihimo hohoanimoye hoafi ranane yangori wakareandi. Rani-moatükuni ra moai nindou Godindi hoafi süngufekoate ana rarihi rihündi. Nindou mami ai afindandi nimorehi hüramündü marandi hoafi nahurai himborimayahi! ² Asu awi se sihei fimboanei borayei. Nga awi se afindi hohoanimoyei aranindei. Asu sapo nindou düdi ai sihei mbusümo moaruwai rani hohoanimoye ranahambo siheimbeahindi hündihorimindei himboranambo-ndihori. ³ Roana wandi fi-ane angunayahi, nga wandi hohoanimoye ana se-babidimboane engoro. Sihefi Adükari Sisas Kraisindi ndürinambo ro sapo nindou sihei mbusümo moaruwai hohoanimoye ranahambo papirihühi tiririfo asahando mami ranihü se-babidimbo nimboambo hoeiriheambo nou. ⁴ Awi se mami fandihindani animoye asu ro hohoanimoye se babidi fandihundani sihefi Adükari Sisasindi nginindi ranambo ai akimi sihiri-babidi nüngumbui. ⁵ Rananimoye asu se nindou ranahambo Satanindi warihündihori ahandi moaruwai hohoanimoye rani-sünguna ahandi fi ranai moaruwaimbo-ndifimbuisi, nga yifiafi ranai Adükarindi si tüküfe simboani aboedambo-mbifeyowamboane.

Korin ai nindou moaruwai ranahambo yihirimbiri-horamboane

⁶ Awi se borayei habudi ranana aboedi hamindi hohoanimoyepoani! Se fifirihindi hoafi nda, "yis akidou praua ambe parefeyo ana, bret munquambo ra fufudigondimboe." ⁷ Ranimoye-hündambo-animoye asu se moaruwai hohoanimoye yis wamindafi nahurai ra fifirihindimündi pindihindani animoye asu se bret simbori nou aboedi hamindi tükündahimboyei. Sapo aboedambo-femunimoye sipsip nimoye Krai ra hifokoarüwuri sihawurimboanemo asu sihefi God aboedambo-femunimoye sesesimoye si tüküme feyo. ⁸ Ranimoye-hündambo-animoye sihiri rani aboedambofembo si ranahambo hihifi-hihifimbohündambo didiboado-ndihumboane. Sihiri moaruwai hohoanimoye raguanambo-ndihumboane Suda ai yis wamindafi pimarihindi nou. Sihiri yisikoate bret nahurai tükündahimboyei sapo ra ai anihondümbo hoafimbo asu didiboadofo ratüpurimbo nou-ane. ⁹ Horombo ro pas sürü papirihü koaritheandühi sahiya, "Se nindou nimorehi sisihimoye-rihündeimbi babidi fiyimbu-ndeimboyei," masahandüri. ¹⁰ Nindou munquambo hifi ndanihünda ai nimorehi sisihimoye-omoye-rundeimbi, hohoani-rihündeimbi, hühühünüyeyi-rihündeimbi asu tikai godimbo hohoanimoye-rihündeimbi, ranaheimbo munquambo hininggife-ndürim-

boyoani hoafimayahi, nga wani. Asu se nindou hifi ndanihündambo rahurai hininggife-ndürimbo hohoanimoye-ndeihi ana, hifi ndan-amboani hininggindihindi. ¹¹ Nga roana ranahandambo nimindi hoafi sürü papirihandühi hoafimayahi ana, ndani hoafi ndanahambo-animoye hoafimayahi: Nindou mami ranahambo se anihondümbore-randeimbi wandafi sahündoweimbi ai nimorehi sisihimoye arand-ane, hohoani-rihündeyi, tikai godimbo hohoanimoye arand-ane, tirifoefe hoafiyu arand-ane, asu bia sümündi haya mamikari hohoanimoye arand-ane, se ai-babidi fiyimbu-ndeimboyei. Nga ai-babidi nimoye sesi sesimoye amboani kapeihiyahi yowani masahi. ¹² Ai nüngu-nahurayoye rani hohoanimoye rana? Nindou düdi ai Godindi nindou-yei mbusümo ninggokoate himborani amaru ranahandi hohoanimoye yibobofe ra wandi ratüpurimbaiyo? Ai ra wani. Nga nindou didiyeyi sihei mbusümo aniboadei ranahei hohoanimoye yibobombirihü-ndamboane. ¹³ Nindou himborani amarei ahei hohoanimoye ana God ai yangir-animoye yibobondea-ndürimbui. Nga Godindi hoafi hoafiyohü yahoya, "Se-ana nindou moaruwai sihei mbusümo anüngu ranahambo yihirindihori," meho.

Kraisindi nindou ana wandafi ngorümbo anihondümbofo-koateyeimbi-yei himboahü papi-hoafiyupoani

6 Asu Kraisindi nindou seambeahindi mami ahambo hoafi engoro ana, nindou ranai ngiri Godindi nindou seambeahindi fükakiboendüri haya ngu nindou Godimbo fifirifekoate-aye ahei himboahü hoafi ahandi ra didiboado-ndei. ² Godindi nindou sihiri süngunambo nindou hifi ndanihü-ndamboyei hohoanimoye yibobofendürimboayeyi ranahambo awi se moai fifirihindiyo? Anihond-ane, sapo se nindou hifi ndanihündambo ahei hohoanimoye yibobofembomoye ana, moani akidou hoafi nahurai tüküfeyoani nimboe asu ra yibobofehü fifirifekoate-moye? ³ Asu sünambeahindi nendi-yomondi hohoanimoye sünguna sihiri yibobofemboayeyi ra awi se moai fifirihindiyo? Asu ra adükar-ane, nga ranimoye-hündambo animoye haponda ndarihu nimboefambe akidou ndahurai moatükuni ra yibobondihumboane. ⁴ Asu akidou nahurai moatükuni tükündifeyoani nindou Godindi hoafi süngufekoate-moye aheimbo sowana hoafi ra nimboe sahümundi aheia? ⁵ Seana amonigikoate-ane, nga anihond-ane nda, sihei mbusümo sihei wandafi mami ai fifireandeimbi mbanüngu niniyafani Kristen apodoho ranai simbori hoafiyafandani didiboado-fepirimbohünda. ⁶ Asu ngorü Kristen ai ngorümbo papi-hoafimbo nindou Godindi hoafi süngufekoate-moye aheimbo sowana nindou ranai ahandi hoafi ra didiboado-fembohünda hu-marandi. ⁷ Se sihei wandafi ngorü ranahambo papi-hoafirihorühi simbori hoafiyeyi arihündi ranana awi Kraisindi hohoanimoye ana munquambo hifina hanimboanei. Asu se nimboe aheimbo himboari yangiri hifandiyondüra siheimbo moaruwaimbofendürikoate-moye? Asu se nimboe aheimbo himboari yangiri hifandiyondürani sihei-moye napo hüm-

buhünikoate-mayeia? ⁸ Nga asu siheihoari-yei simbori hūmbuhūniyeihī simbori moaruwaimbo-firimaye, nga sihei Kristen wandaf-anei.

⁹⁻¹⁰ Anihondane, nga se ra fifirihindai, nindou moaruwai hamindaye ranai ana ngiri God nginindi hifandarandi ranambe ngei. Nindou didiyei ai nimorehi sisihimo hohoanimoyei, sanendi kabomombo didibafiyei, nimorehi nindowenihūmbi simbori himindiyei, asu nindowenihi bogo fiyimbu simbori moaruwai hohoanimoyomo, hūmbuhūniyei, nindou ngorūndi napo hohoanirihī, bia simindei hehi moaruwai mamikari hohoanimoyei, nindou ngorūmbo tirifoefe hoafiyei asu nindou ngorūndi-mayo napo fufirihūmūndi raro-rihindeimbi nindou God nginindi hifandarandi ranambe ngiri ngei. ¹¹ Horombo ana nindou bidifiri se yahurai manimboei-anei. Nga Adūkari Sisas Krais asu Yifiafi Aboedi ai sihei moaruwai hohoanimō ra popoi-mariheneandūra haponda se Godindi yanggir-anei asu ahandi himboahū mbumund-anei.

Sihefi fi ana Godindi sūrūhoeimbi ratūpurimboane

¹² Nindou mami ai hoafinduhūya, “Roana moani ro hohoanimomayahi sūngu nini-moatūkuniyo refemboayahi ra randiheamboyahi,” mbūsūmbui. Yini, nga refeana randowamboyafisi, nga muṅgu-moatūkuni se refemboayafi ranana sihambo aboedi yanggiriyopoani. Yini rani-moatūkuni ra, ro hoafindahūhiya, “Ro nini-moatūkuni refemboayahi ra randiheamboyahisi, nga asu ro ngiri nine-moatūkuni wambo hifandindandiri,” asahi. ¹³ Nindou ngorū ai afindi sesimbo hohoanimonduhūya, “Sesi ana bodombo-hūndamboane, asu bodo ana sesimbo-hūndamboane,” ehū. Yini, nga asu rani-moatūkuni ana God ai bidifiranambo si tūkūndifeyoani yibobo moendi-ndeapirimbui. Nindou ranahandi fi ranana nimorehi sisihimo hohoanimō fi-yopoani, nga Adūkarimbo ratūpurimbo fi yanggir-ane. Asu Adūkari ai fi ranahambo ratūpuriyuhū wudipoapore arandi.

¹⁴ God ai Adūkarimbo yifihūndi botimariri ranimbo-hūndambo-animbo asu sihefimbo amboani ahandi nginindinambo mare yahurai botindeamunimbui.

¹⁵ Se fifirihindai, sapo sihei fi ranana Kraisindi fi bidifiri kameihane? Asu ro Kraisindi fi ra ndahamindi hehea nimorehimbo dibo ho hohoanimō ranambe nga madiheheyo? Ngirindo ranana! ¹⁶ Nindou ahandi fi ra semūdū haya hu nimorehimbo dibomborandūhi ahandi fi ra nimorehi ranahandi fihī parareandi ra awi se fifirifekoate wamboyei? Hoafi mami ranai Bukambe yare hoafiyowohū yahoya “Nindou yimbu ahafe fi ranai mami nahurai tūkūndifemboe,” meho. ¹⁷ Nga ranimboane nindou dūdi ai ahandi fi ra Adūkarindi fihī parareandi ana, Adūkarindi hohoanimōambe mam-anafani. ¹⁸ Nimorehi sisihimo hohoanimō ra se refe-poani. Nindou ranai amuri moaruwai hohoanimōayu ranana ahandi fi ranifihi pareandūhiyupoani, nga nimorehi sisihimoayu ranana ahandihoari ahandi fi ra moaruwaimbo-reandūhani. ¹⁹⁻²⁰ Sihei fi ra Yifiafi Aboedindi wor-ayo ra awi se moai fifirihindiyo? Sapo

God ai Yifiafi Aboedi masagadūri sihei fiambe amarondūri. Sihei fi ana sihei yanggiriyopoani, nga Godind-ane, sapo ai siheimbo kaki adūkarinambo nahurai pemimayundūri. Ranimbo-hūndambo-animbo sihei fi ranimbo nine-moatūkuni refembo Godimbo ahinindei.

Nimorehi semindi hohoanimō hoafi

⁷ Haponda ro pasambe hoafi sūrū papimarihāndi ranahambo didiboandōdihē wataporimbo-ndihandūri samboanahi. Nindou mami ai nimorehi semindikoate-ayu ana, ra aboedi saf-anesi. ² Nga sihei mbusūmo nimorehi sisihimo asu nindowenihi birabiri hohoanimō adūkari engoro ranimbo-hūndambo-animbo, mamami nindowenihi ai nimorehūmbi yanggirimbuiyomo-ndamboane. Asu nimorehi mamami ai amboani nindowenihūmbi yanggirimbuiyei-amboane. ³ Nindowenihi ahandi fi ranana ahandi nimorehi ranahandi fi-ane, nga ranimbo-hūndambo-animbo nindowenihi ai ahandi fi ra kikihemindipoani. Mare yahurai saf-ane nimorehindi fi amboani ahandi nindowenihi ranahand-ane, nga ranimbo-hūndambo-animbo nimorehi ranai-amboani ahandi fi ra kikihemindipoani. ⁴ Nimorehi aiana ahandi fi ra ahandihoari hifandamboyopoani, nga wani. Ahandi nindowenihi ai-ani hifandamboayu. Mare yahurai-ani nindowenihi ai-amboani ahandi fi ra ahandihoari hifandamboyopoani, nga ahandi nimorehi ai-ane hifandamboayo. ⁵ Se nimorehūhi asu anamindūhindafine hena, sihafehoari sihāfe fi ra simbori dibokorūri-ndamboayafe. Yini, asu se sihafehoari fi ranahambo bodifohū kikihemindi mburūmbo Godimbo didibafi-fembohūnda hoafi firandife mburina, sihāfe fi ra kikihirandife animbāfe ana, i ra aboed-ane. Nga asu sihāfe fi ra sūngunambo mamambe-ndine-andi. Nga asu se sihāfe fi ra ndofe hifandikoate-ndafeani asu Satan ai sihafembo rande hoeindeapirimbui. ⁶ Ndani hoafi ndanana moai ro siheimbo randihindi sahi, nga siheimbo fehefembo se yifiraye ana, randihindi asahi. ⁷ Nūngurūhi ana nindou muṅguambo ro nou anamindūhife asu nimorehūhifekoate niboadei asahi, nga muṅguambo mamami God ai rani-poani rani-poani nginindi yimbumareand-ane. Raniyo nindou ngorū ai ngorū-poanimbo moatūkuni semūdū nindou ngorū ai ngorū-poanimbo semūdū marandi.

⁸ Haponda yihoarifi hoarifi asu kai aheimbo hoafayahandūri: Ro raweheandi nou se-amboani moani rarihi animboei hei ana, aboed-ane. ⁹ Nga asu se sihei hohoanimō ra ndofe hohoanimokoate fi sihei ra mamakar-arihūndi ana, awi se nimorehūhi asu anamindūhindahindi. Se rawehindi ranana aboedi saf-ane. Se refekoate-aye ana, sihei hohoanimō ranai moaruwai ratūpuri hohoanimō ranimbo nḡsusūfo botindearūmboe. ¹⁰ Nimorehi nindowenihūhi-yeimbi aheimboane ndani hoafi nda randihindi asahi ranana wandi hoafiyopoani, nga wani. Ranana Adūkarindi hoafi-ane. Hoafi ra yahurai-ane: Nimorehi ai ahandi nindowenihi ranahambo yowani hiniṅginderimboe.

¹¹ Nimorehi ai randifeyowohü ana, ai moani nindowenihi koate niŋgombondowohü asu ahandi nindowenihi ra sowana hihirife hombondowohü. Asu nindowenihi ai ahandi nimorehi ranahambo moei mbüsühi koandihembui, nga yowani.

¹² Nga nindou amuri ranaheimbo ana, royahi wandi hohoanimonambo yanggiri rarihe hoafimayahi, nga Adükarindi hoafiyopoani. Nindou anihondumbo-reandeimbi mami ai nimorehumbayu ana, asu nimorehi ranai Godimbo anihondumbofofe-koateayo ranai nindowenihi rani-dibo niŋgombo hohoanimondoani ana, asu nindowenihi ranai ahambo moei mbüsühi hiniŋgindeambui, nga yowani. ¹³ Asu mare anihondumbo-reandeimbi nimorehi ai Godimbo anihondumbofofi-koate nindou serimindoani, nindowenihi ranai nimorehi rani-dibo niŋgombo hohoanimoyu ana, asu ahambo moei mbisowohü hiniŋginderimboe, nga yowani. ¹⁴ Se ranahambo ndondihififirindihindi, nindou düdi Godimbo anihondumbofofekoate-yumbü, ai ahandi nimorehi Godimbo anihondumbo-reandeimbi-mayondi fihahi ahandi fi ra parareandi ana, nindou ranai Godindi himboahü aboed-ani. Asu nimorehi Godimbo anihondumbofofekoate-yoweimbi ai ho nindou Godimbo anihondumbo-mariri ranahandi fihahi ahandi fi ra parareandi ana, asu nimorehi ranai Godindi himboahü aboed-ane. Asu rani-moatükuni ra wanayo ana, nimori ahafe ranai Godimbo anihondumbofofekoate-yeimbi-yafe nimori nahuraindimboe. Nga hapondani ana ai Godindi himboahü aboed-ane. ¹⁵ Nga asu, nindou ai Godimbo anihondumbofofekoateyu haya, ahandi anihondumbo-reandeimbi nimorehi ra moei yahohefembo hiniŋgifembo hohoanimoyu ana, ambesi, nga rambireandamboane. Nga mare nimorehi amboa mami yahurai-ane. Yahurai moatükuni tükündifeyoani ana, nindowenihiyu asu nimorehiyo Kraismbo anihondumbo-reandeimbi nindou ranai nine hohoanimoyu ai hohoanimoye sünngu, rambürhindamboane, nga aheimbo moai nini-moatükuni kikihamindinduri. Nga God ai se aboedi-aboedife ni-marimbohünda hiniŋgimareandür-ane. ¹⁶ Godimbo anihondumbo-riworeimbi nimorehi se nüngundo sihafi nindowenihi ranahambo fandiaworani, asu ai-amboani anihondumbo-reandeimbi tüküfembo fifirowandühiyafa? Asu Godimbo anihondumbo-riworeimbi nindowenihi, se nüngundo sihafi nimorehi ranahambo fandiawandani, asu ai-amboani anihondumbo-reandeimbi tüküfembo ra fifirowandühiyafa?

God ai sihefimbo mborai mehu rani hohoanimoyu sünngu nimboefimboane

¹⁷ Nga Adükarisi Sisai ai nindoumbo muŋguambo niŋgomböhünda hohoanimoyu yimumareanduri. Nga nindou ranahambo God ai Kraisi sowana mborai ehu ana, moani ai mami rani hohoanimoyu yanggiri sünngundandi. Yahurai hohoanimoyu raniyo ro muŋguambo ngoafihü Kraisi ndi amarei ranaheimbo rarihe yamundihe arihandi. ¹⁸ Nindou mami Sudahünda ahambo fi-hoeari

karu tirihau-reimbihünda ahambo God ai Kraisi sowanambo mborai ehu ana, asu ai nggiri rani-moatükuni ra asukai koadürü-koadürü-ndeandühi dibonapindeandi. Asukai nindou ai ahandi fi-hoeari ra kefe tirihafekoate-yu haya, God ai ahambo Kraisi sowanambo mborai ehu ana, asu ai nggiri ahandi fi-hoeari ra kande tirindihendi. ¹⁹ Nindou fi-hoeari kefe tirihafe hohoanimoyu-ane asu fi-hoeari kefe tirihafekoate niŋgo hohoanimoyu-ane, ranana moanane. Nga Godindi hoafi sünngufe ho ranane ai moani aboedi mbumünda hond-ayo. ²⁰ Muŋguambo nindou ai nünngu-nahurai nindou-yei ni-boadeiani, God ai Kraisi sowana mborai ehu ana, ranihü moani randihi mbini-boadei-amboane. ²¹ Awi se moani ratüpuriyerihündeimbi nimboeianiyu God ai ahambo mborai ehua? Awi moanane, nga aboedambofembo nafi engoro ana, se rasünngundahindi. ²² Nga asu nindou ranai moani ratüpuriyerandehimbi nünnguani God ai ahambo Kraisi sowana mborai ehu ana, nindou ranai Godindi himboahü moani ratüpuriyerakoateyu-randeimbi-ani. Mare yahurai-ane nindou düdi moani ratüpuriyerakoate nünnguani, Kraisi ai ahambo mborai ehu ana, nindou ranai Kraisi ndi moani ratüpuriyerandehimbi nünngumboani. ²³ God ai siheimbo kaki adükarinambo nahurai masemündündür-ane. Nga rani-mbo-hündambo-animbo se nggiri nindouyafe hohoanimoyu sünngundandühi moani ratüpuriyerandehimbi nahuraindafi. ²⁴ Wandafi mami, mami se nine-moatükuni rarihinda God ai Kraisi sowana mborai ehu ana, se mami rani hohoanimoyu yanggir-animbo randihindühi nimboei.

Hoarifambori asu kaisahoabedi ranahei hoafi

²⁵ Yihoarifahi hoarifahi ranaheimbo ro moai Adükarindi-moyu hoafi sahamindi heheambo-yahipoani, nga moani wandi hohoanimoyu yanggir-anahi ro ndarihe hoafayahi. God ai wambo hipoambo-reandirühi anihondumbo-reandiri haya ahandi ratüpuri masendiri. ²⁶ Haponda tinirifo afindi engoro rani-mbohünda nindou ai moani yahurai-poanimbo mbini-nünnguwamboane. ²⁷ Se nimorehumbayafi ana, asu se nimorehi ranahambo moei mbisamboayafi. Awi asu se nimorehi semindikoate-ayafi ana, asu se nimorehimbo kokondamboayafi. ²⁸ Nga asu se nimorehi asowandifi ranana moaruwai hohoanimoyuopoani. Nimorehi yihoarifahi ranai ho nindowenihi aserimindo ana, rani-moatükuni ra ai moaruwai hohoanimoyowohü-yopoani. Nga nimorehi nindowenihi ranai nimorehühi nindowenihi-yahindeimbi ana, hifi ndanihü tinirifo afindi ndahümündimboeyi, nga rani-mboanahi yahurai moatükuni ra siheimbo sowahi tüküfembo ro moei asahi.

²⁹ Wandafi mami, ro ndahurai-anahi ndarihe hohoanimoyuayahi. Adükarindi si ra hapondani gedühiyopoani aniŋgo. Awi hapoana hombo nindou nimorehümbi ai nimorehikoate anünngu nou yare yahurai mbini-nünnguwamboane. ³⁰ Nindou düdi arani-araniyurandehimbi, ai moani afindi hohoanimoyu-koateyu-rande-

imbi manüngu nahurai-mbiyuwamboane. Nindou düdi hihifi-hihifiyu-randeimbi ai nindou hihifi-hihifikoateyu-randeimbi nahurai-mbiyuwamboane. Nindou düdi napo pemiyu-randeimbi ai nindou napokoateyu-randeimb-mayu nahurai-mbiyuwamboane. ³¹ Asu nindou hifi ndanihündambo ratüpurî ratüpurîyei-rihündeiimbi, ai ngîrî hifi ndanihündambo ratüpurî ranahambo yangîrî ngusüfo pandihindi. Hifi haponda ndare anîngo ra ngîrî ndande gedühi hamindi nîngo.

³² Se afindi hohoanimoyo wakife ranahamboanahi ro moei asahi. Anihondumbo-reandeimbi nimorehikoate hoarifi anüngu ana, ai Adükarindi ratüpurî ranahamboani afindi hohoanimoyu arandi. Adükarî ai ranahambo hihifi-hihifimbiyuwa yahuhaya. ³³ Nga asu nimorehühifimbi nindou ana hifi ndanihündambo moatükunimbo afindi hohoanimoyu arandi nimorehi ai ranahambo hihifi-hihifimbeyowa yahuhaya.

³⁴ Ranimboane asu hohoanimoyu ahandî ranai yimbumboareandi. Nga anihondumbo-reandeimbi nimorehi nindowenihî-koate yihoarifi-mayo ranai ana hohoanimoyu ahandî ranai Adükarindi ratüpurî hohoanimoyu ranîfihî yangîrî-ane apenîngondo, ai ahandî fi asu yifiafi ra Adükarindi yangîrî mbîningowa yahuhaya. Nga asu nimorehi nindowenihî-koate yihoarifi-mayo ranai ana hohoanimoyu ahandî ranai Adükarindi ratüpurî hohoanimoyu ranîfihî yangîrî-ane apenîngondo, ai ahandî fi asu yifiafi ra Adükarindi yangîrî mbîningowa yahuhaya. Nga asu nimorehi nindowenihî-koate yihoarifi-mayo ranai ana hohoanimoyu ahandî ranai Adükarindi ratüpurî hohoanimoyu ranîfihî yangîrî-ane apenîngondo, ai ahandî fi asu yifiafi ra Adükarindi yangîrî mbîningowa yahuhaya. ³⁵ Siheimbo ro ranî hoafi ranahambo yowani sahandürîhi-yahipoani, nga wani. Ro siheimbo fehendürimbo samboanahi hoafi ra hoafayahi. Asu rananimbo se mbumundi hohoanimoyu süngundihindühi Adükarindi ratüpurî ranî yangîrî randihindühi nimboeiani rananimbo, asu nînimoyu ahandî ranai Adükarindi ratüpurî hohoanimoyu ranîfihî yangîrî-ane apenîngondo, ai ahandî fi asu yifiafi ra Adükarindi yangîrî mbîningowa yahuhaya. Nga asu nimorehi nindowenihî-koate yihoarifi-mayo ranai ana hohoanimoyu ahandî ranai Adükarindi ratüpurî hohoanimoyu ranîfihî yangîrî-ane apenîngondo, ai ahandî fi asu yifiafi ra Adükarindi yangîrî mbîningowa yahuhaya. ³⁶ Nga nindou ranai nimorehi semîndimbo diboniyahündo-weimbi, ranahambo ngusüfoambe hohoanimoyu ana, asu ai nimorehi ranahambo semîndimbo afindi hohoanimoyu ana, ra moani sisikoate mbisemündu-wamboane. Ranî hohoanimoyu ana moaruwai hohoanimoyupoani. ³⁷ Nga asu ranî hohoanimoyu ahandî ngusüfoambe yangîrî hohoanimoyu, asu ahambo ranî hohoanimoyu ra nînimoyu ahandî ranai Adükarindi ratüpurî hohoanimoyu ranîfihî yangîrî-ane apenîngondo, ai ahandî fi asu yifiafi ra Adükarindi yangîrî mbîningowa yahuhaya. Nga asu nimorehi nindowenihî-koate yihoarifi-mayo ranai ana hohoanimoyu ahandî ranai Adükarindi ratüpurî hohoanimoyu ranîfihî yangîrî-ane apenîngondo, ai ahandî fi asu yifiafi ra Adükarindi yangîrî mbîningowa yahuhaya. ³⁸ Nindou ranai sapo ahandî nimorehi dibonimoyu ra asemündu ana, aboed-anesi, nga asu nindou düdi ai nimorehi moani dibon-aye ranahambo semîndikoateyu ana, ra moani aboedi hamind-ane.

³⁹ Nimorehi nindowenihümbi ana nine-hohoanimoyu ai hohoanimoyu ranî-süngu ngîrî randeandi ahandî nindowenihî ai nîngumbe ana. Nga nindowenihî ai yifinduan-animbo, ai nindowenihî ngorü semündimbo hohoanimoyu amboani ai rambifeyo-wamboane. Nga ai Adükarimbo anihondumbo-rireimbi yangîrî-animbo nderimîndo. ⁴⁰ Asu ai moani yare anîngo ana, ai moani mare aboedi ranîhü rande hihifi-hihifina nîngomböe. Ranana moani wandî hohoanimoyu-ane. Nga ro rarihe

hohoanimoyu Godîndî Yifiafi ranai fiambe nîmarimbo farîhendîri arandî asahi.

Tikai godimbo ninihondi sihefeimbihündi sesimbo hoafi

8 Haponda ro tikai godimbo sesi sihefeimbihündi ranahambo wataporimbondîha samboanahi. Bidîfirî ai seiya, "Roana fifirihundeimb-aneftî," asei. Yinisi, nga fifirife ranana afindi-afîndümbi hohoanimoyu botireandühane, nga ngusüfo pefe hohoanimoyu ranane nindou ngorumbo ngînimîndî arandî. ² Nindou ranai nine-moatükunî ra anihondü hamindî fifirîheandeimb-anahi ehu ana, awi nindou ranai mungu-moatükunî ra fifireandeimbi hamindiyupoani. ³ Nga asu nindou didîyei ai Godimbo hohoanimoyu ana, asu God ai nindou ranahambo fifireandürimboani.

⁴ Nga asu sapo ninihondi tikai godimbo sihefeimbihündi sesi ranahambo ana ro rarihe hoafayahi: Sihîri ranahambo ndorîhu fifirîhumboaneftî, tikai god ranana anihondü hondüyupoani, nga sisami yangîrî-ane. Nga God hondü ana moani mamî yangîrî hamind-ani anüngu ranahambo sihîri fifirîhurîmboaneftî. ⁵⁻⁶ Asu afîndî moatükunî ranahambo hoafîyeihîya "god" asei ane, asu afîndî moatükunî ranahambo "adükarî" asei-ane. Munguambo ranî-moatükunî god asu adükarî ra nîmoamo-ane hifî-ane ra anîngo ana, I ra ambemboane, nga sihîri ana mamî God yangîrî-ani siheftî Ape anüngu. Aiana munguambo moatükunî ra nînimîndühani asu sihîri ana ahand-aneftî animboeftî. Adükarî aiana moani mamî hamind-ani anüngu asu aiana Sisas Kraîs-ani. Ahandî sünguyo munguambo moatükunî ranai tükümefeyo. Asu ahandî sünguna sihîri amboani animboeftî.

⁷ Nga nindou bidîfirî ana ranahandambo hohoanimoyu ra moai fifirîhîndî. Aiana tikai god horombodîdî ranahambo süngumarîhündî. Ranimboaneftî asu tikai godimbo ninihondi sihefeimbihündî ra anihondü hond-ane masei. Aiana türüfoarîhi fifirîhîndühi-yeipoani. Ranane asu ai sesi sahüsîhü, ranahambo aheî ngusüfoambe moaruwai-aneftî asei. ⁸ Anihond-ane, nga asu sesi aseso ra ngîrî God sowana akimî ndemîndîndürî ngo. Sihîri sesi ra sesikoate-ayefî ana, ngîrî Godîndî himboahü moaruwai tükündahundî. Nga asu sihîri asahusîfî ana, ngîrî ahandî himboahü aboedi tükündahundî. ⁹ Nga asu se ranî-moatükunî ranahambo hîbadîhümbö. Se nine hohoanimoyu refemboayeî ra randîhîndani, asu nindou düdi ai ahandî Godimbo anihondümböfe akîdou safayo ranai hoeîndîhîndaniwani, asu ai-amboa refembo hohoanimoyu ana, ai moaruwai hohoanimoyu-ndeimboyeî.

¹⁰ Nindou fifirîwandeimbi se tikai godîndî worî ranambe hafî nîmarîfîmbo sesi sowasîfani, nindou Godimbo akîdou yangîrî anihondumbo-reandeimbi-mayu ranai hoeiareanîni ana, asu ai tikai godimbo ninihondi sihefeimbihündî ra sesimbo hohoanimoyu mondümbui. ¹¹ Rananimbo asu sihafî hohoanimoyu ranai sihafî wandafî ahambohündambo kameihî Sisas Kraîs yîfîmayu, sapo akîdou yangîrî anihondumbo-re-

andeimbi-mayu ranahambo moaruwaimbo-nderimboe!¹² Rani süngumbo-animbo asu se sihafı wandafı ranahambo hohoanımo moaruwaimbo-rowandoanı, ai ahandı ngusüfoambe nini-moatükuniyo aboediyo asu moaruwaiyo türüfoefe hohoanımo ra moaruwaimbo-arowandı. Ranimboane asu se Kraisimbo hohoanımo moaruwaimbo-marowando.¹³ Ranimboane asu nini sesi wandı wandafı ranahambo rareranı moaruwai hohoanımo asemüdü ana, ro ngiri sesi ra asükainda dagadihi, wandı wandafı ai moaruwai hohoanımo-ndüm-buimbohünda.

Por amboanı Kraisindi hoafı sowandümo homo-rundeimbi bidifiri nahurai-ani

9 Ro nindou-yafe hohoanımo süngufekoate-anahi moanı aboedi animboahi. Ro Kraisindi hoafı sahamıdı ha-rıhandeimbi animboahi asu Sisas sihefi Adükari hoeimarihini. Ro Adükariandı ratüpuri ratüpuri-mayahi sünguyo muŋguambo seana anihondümborihindeimbi tükümehindi.² Asu wambo nindou bidifiri ai Godıdı hoafı semüdü hu-randeimbiyupoanı masei. Nga se fifirihimboanei, wandı ratüpuri ranambo se anihondümborihindeimbi tükümehindi ranina ro Adükariandı hoafı sahamıdı ha-rıhandeimb-anahi ranahambo nafuimayo.

³ Nindou bidifiri ai wandı hohoanımo ra yiboborihinda rani hoafı ranane simbori hoafiyahandüri arihandı.⁴ Kraisindi hoafı sahumındefi hefi-rıhundeimbi ro yihoefi ratüpuri ranimbohünda sesi, sesi asu hoe simıdımbı, ra ahinümbıyo?⁵ Asu Adükariandı akihoandı-yomo, Pitayu bidifiri Kraisindi hoafı sowandümo homo-rundeimbi-yomo ai ramefundı nou anihondümboreandeimbi nimorehi-dıbo hoafı semıdı hoahoŋgombo ra ahinümbıyosi?⁶ Awi Barnabas-dıbo ro yangiri yihoehi fi farihefembo kaki semıdı ratüpuri ratüpuriyoanı, asu amuri Kraisindi hoafı sowandümo homo-rundeimbi ranai wanımbıyosi?⁷ Nindou mami ai amimbofi anüŋgu ra ahandıhoarı sesi kokombo-mandıyosi? Nindou ai nümbüri hıfareandı ra ahandıhoarı sesi yımüŋgu-remıdıkoate-mandıyosi? Asu nindou ai burmakau moaŋguıarandı ra ahandıhoarı burmakau titi boboe ra simıdıkoate-mandıyosi?

⁸ Roana nindou-yafe hohoanımo sünguyangiriyahıpoanı hoafiyahi. Nga ahinümbi hohoanımo amboanı yahurai hoafımayo.⁹ Nga Mosesıdı ahinümbi hohoanımo ranambe sürü papırandühi yahoya, "Burmakau ai wit hipiri fifirigendani se yowanı ahandı yafambe kikihemıdıpoanı, bidifiri wit dedımbı yahohefembo," meho. Asu God ai burmakau mo yangiri hoafıyuwaisi?¹⁰ Ranana yihoefımbıyo hoafımayo. Anihond-ane, Bukambe hoafımayo ra sihefimbo rambirihında yahohayamboyo. Nindou ngorü ai nümbüri hıfireandaniyo, asu ngorü ai yımüŋgu-ramüdüanıyo, ranai sapo ahafandı ratüpuriyafanı ranimbohünda sesi ra bidifiri semıdımbı hohoanımo-mbeyafandamboane.¹¹ Ro sihei mbusümo Yıfıafi Aboedıdımayo hoarı ra hıfi kamarıhundi, ranimbohünda se

yihoefımbı fi farihefembo bidifiri sesi saimbo ra yowanımandıyosi?¹² Sapı se nindou bidifirambo siheimayo napı semıdımbı yini, aseı ana, asu yihoefımbı amboanı afıdımbı yini, mbıseıamboane.

Ro sihei-mayo napı semıdı ra nafi yangorosı, nga ambe masefi. Ro semıdıkoate-mayefi ra, sapı Kraisıdı aboedi hoafı ra nafi gifepoanı, sefi hoahımbıyefi. Ranimboane ro tıjirıfo afıdı sahumındefi arihundi, nga ranımbı moanane asefi.¹³ Se fifirihındai, nindou Godıdı adükari worambe ratüpuriyomo arundi, ranai ranıfihınd-ane sesi sowandümo arundi. Nindou Godımbı nınihındı hıfokoaru sıhou-rundeimbi fondı ranıwamı ratüpuriyomo arundi, ranai sihefembo fondı ranıwamınd-ane nınihındı bidifiri sowandümo arundi. Awi ra se moai fifirihıdıyo?¹⁴ Mami ranı-sünguyo, Adükari ai yahuya, "Nindou aboedi hoafı wataporımbı-arundı ranai nindou wataporımbı-arundüri ahei-mayo bidifiri napı ahamundi fi fehefembo mbısaıpur-amboane," mehu.

¹⁵ Nga ro moai rasüngurıhındı. Asu hapondanı amboanı sihei-mayo napı semıdımbı-yahıpoanı pasnda sürü paparıhandı, nga wanı. Ro napı semıdıkoate ranahambo hıhıfi-hıhıfayahi, asu ngiri ngorü nindou ai ro hıhıfi-hıhıfayahi nafi ra gündeandı. Ai rambarea-mbonana, ro yıfayahi ra aboed-ane.¹⁶ Ro Aboedi hoafı hoafındahühi ra ngiri wandı fimbo borındahühi roana aboedi hohoanımo süngurıheandeimb-anahi mbısaı, nga wanı. Sapı Aboedi hoafı hoafımbı ranana wandı ratüpuri wambo ro ngiri hıngındıheandı. Ro aboedi hoafı hoafıkoate-yahı-mbonana, ro ngiri aboedi nımbıoahi.¹⁷ Ro wandı hohoanımo süngurıratüpuriyahi ana, ranıfıhi takıni ndahamıdımbıyahi. Nga Adükari ai wambo rani ratüpuri ra masendıramboanahi ro ratüpuriyahi.¹⁸ Asu ro nini takıni wandı ratüpuri ranimbohünda mandahamıdıhi? Ro takıni semıdımbı-mayahi aboedi hoafı hoafıya arihandı ranımbı-hündambo ranana moai nini-moatükunı sahamıdıhi. Nimorehi nındowenihımbı moanı hoafımbı ranahambo takıni nahurai-ane.

Por ai muŋguambo nindou-yei moanı ratüpuriyuran-deimbımbıfi manüŋgu

¹⁹ Ro nindou ngorüandı moanı ratüpuriya-rıhandeimbı-yahıpoanı. Nga asu ro wandı hohoanımonambo Kraisıdı nindou tüküfembohünda nindou afıdı safı semıdımbı ahei moanı ratüpuriya-rıhandeimbı nahurai animboahi.²⁰ Ranimboane ro Suda-dıbo nımbıambo ahei hohoanımo süngurıheandı, Suda aheimbo aboedambo-fendürimbohünda. Ahinümbi hohoanımo ra moai wambo hıfandırandı, nga nindou-yei hımbıoahü ahinümbi hohoanımo ra süngurıheandı nouayahi ahinümbi hohoanımo süngurıhındeimbı aheimbo aboedambo-fendürimbohünda.²¹ Asu Suda-yafe ndıfo ahinümbi hohoanımo süngufekoate-ayeı, ranaheimbo ro-amboanı ahinümbi hohoanımo süngufekoate-ayahi aheimbo aboedambo-fendürimbohünda. Nga asu ro moai Godıdı ahinümbi hohoanımo ana hıngıriheandı. Wanı, nga Kraisıdı ahinümbi

hohoanimo ana sünguri-heandühanahi. ²² Asu didiyei nginindi anihondümbofekoate-aye, ranaheimbo semindi-ndürimbohünda ro-amboani nginindi anihondümbofekoate nahurai-ayahi. Ro nindou bidifiri aboedambo-fendürimbohünda nafi kokombo muḅguambo nindou-yei hohoanimo süngurihe arihandi. ²³ Ro rani ratüpuru ra rarihe marihandi, Sisaindi aboedi hoafi ra nginindi tükümbifeyowa sahehea. Rananimbo ro-amboani Adükari ai aboedi hoafindi aboedi moatükuni nindou ranaheimbo saimbo napire masihendi ra ndahamindi sahehea.

Sihiri napo semindimbo pipindefomboane

²⁴ Sapo se fifirihindi napo semindimbo pipi ranambe muḅguambo nindou pipiyehanei, nga mami yanggiranimbo pipi ranahandi napo ra ndemündübui. Nga ranimboane se-amboani napo semindimbo pipi ra tijirifondei. ²⁵ Muḅguambo nindou pipi ranambe napo semindimboaye ana, ahei fimbo hohoanimo ra hiniḅgirihi hehi, napo semindimbo pipi ranambe tijirifoyehanei. Aiana awarihoei-randeimbi napo semindimbo tijirifoyei arihündi, nga ro awarihoe-fekoateyo-randeimbi napo semindimbo tijirifoyefi arihündi. ²⁶ Ranimboane ro nindou napo semindimbo pipiyuhü amuri himbokoate ahu nahurai-ayahi. Asu nindou fifahi yanggoambe diboadore yanggora arandi nou raweheandi, nga moai mamikari yanggorihandi, nga wani. ²⁷ Nga ro hohoanimoayahi süngufembo tijirifoyahühi wandi fi yamundihe arihandi.

Ngiri sihiri Israer hohoanimomaye süngundihundi

10 Wandafi mami, sihefi amoao mami ai Moses sünguhorani, nine-moatükuni aheimbo-so tüküme Feyondüri ranahambo-animbo hoeindihirühi ndondihhi hohoanimo ra türiboadihindi. Aiana hamburi siriwara aboeda bamarihehindi muḅguambo mburüḅgai mami ranihoarehi nimboeimbo. ² Mburüḅgai-ambeyo asu siriwara-ambeyo ra ai Mosesindi süngurihündei-mbimboyahhi hundürimaye. ³⁴ Nindou muḅguambo ai God sesi masendi ra sahüsi asu, God hoe masendi ra simindei marihündi. Asu ai hoe ra masimindei Godindi nimoei aboedambeahindi asu nimoei ra ahei süngu maho. Nimoei ranana Kraisi-ani. ⁵ Nga asu God ai nindou afindi aheimbo hihifi-hihifikoate-yundürühi, asu ranimboyo nimi wohi furikoate-reandühi yifisafiyehi, ahei yifinimoko ranai moani mamikare kurimayo.

⁶⁷ Rani-moatükuni aheimbo tüküme Feyondüri ranana sihiri hoeifembohünda nafuimboane. Nindou bidifiri ai moaruwai moatükuni ra süngumarihündi asu sisami god ranahambo süngurihi marihündi, ranimboyo se-amboani rani-moatükuni ra yowani rani-süngufepoani yaho haya yare nafui-mayo. Bukambe yare hoafiyowohü yahoya, "Nindou ai sesesiyo asu wain hoe simindirambo nimareimbo, asu ai botiyahi hihifi-hihifiyehi nimorehi sisihimoyei marihündi," meho. ⁸ Sihiri ana nimorehi sisihimo, nindowenihi

birabiri hohoanimoyopoani, nindou bidifiri ramehindi nou. Raniyo mami-simboani 23,000 nindou ai yifisafi kurimaye. ⁹ Ranimboane asu sihiri ngiri Adükari ahambo sisindihurühi, randihuri hoeindihuri nindou bidifiri ai ahambo ramarihori nou. Aiana ramarihori ranimboyei aheimbo amoasiri ai tikiri-marandüra yifisafimaye. ¹⁰ Nindou bidifiri ramehindi nou, sihiri nini-moatükuni tüküfeyoani hoafiyo hoanggopoani. Nga ranimboyo nindou bidifiri ranai ramehinda sünambeahindi nendi nindou hifokoare-randeimbi ai aheimbo moaruwaimbo-mareandüri.

¹¹ Rani-moatükuni aheimbo tüküme Feyondüri ra nindou bidifirambo nafuimbo nahuraiyo, nga ranimboyo asu rani-moatükuni ranahambo sihefimbo ahini hoafombohünda süru papiru masihoemo. Sihiri ana ndeara bidifiranambo si tüküfembo bidifirühanefi animboefi nda. ¹² Ranimboane asu nindou mami ai hoafiyuhüya, "Roana nginindi nimboambo-anahi," ehu ana, moani ai hibadambo-animbo nüḅgu, nga asu ai pündübui. ¹³ Nine refe hoeifembo moatükuni siheimbo sowahi tüküme Feyondüri, ranana rani-poanimbo moatükuniyopoani, nga wani. Siheimbo sowahi tüküme Feyondüri ra bidifirambo amboani tüküfendüri arandi nahurai-ane. God ai hoafiyo masihendi hohoanimo rasüḅguareandi ana, asu ngiri nini-moatükuni siheimbo refe hoeifembo tüküfeyo ranai sihei nginindi ranahambo ngasündeandi, nga God ai siheimbo ngorü-süḅgunde fandiheirimbui. God ai-animbo siheimbo nginindamündü-ndürani, asu se nginindi nimboeimboyei nine-moatükuni siheimbo refe hoeifembo tüküfe simboani. Rananimbo asu ai siheimbo aboedi nafi koandiheira tükündahimboyei.

Sihiri ngiri God asu moaruwai nendi yibobo süngundihundi

¹⁴ Wandafi mami hondü, ranimbo-animbo se moaruwai nendambo didibafife rani fikimi hopoani. ¹⁵ Se fifirihindeimbi nindou-aneisi, nga ro siheimbo hoafi nda hoafehandüri, nga ro hoafayahhi nda se siheihoi türüboadihindi. ¹⁶ Adükari ndi kap nda Godimbo didibafiyahu hihifirihuri mburihu simindei arihündi ra sihefimbo Kraisi ndi horinambo mamihüreamuni arandi. Sapo bret bidifiri hifitirihu arihündi ra Kraisi ndi fi ranihihi mamihüreamuni arandi. ¹⁷ Sapo bret mami engoro ranimbohüdambo wamboane, asu nimorehi nindowenihi sihiri afind-aneifi, nga fi mamayefi. Sapo muḅguambo sihiri bret mami ranahandamboane sahusifi arihündi. ¹⁸ Se Israer nindou ranaheimbo hohoanimo-ndahündüri. Ranihündambo nindou ana ai Godimbo fondi wami sesi sihefeimbindambo sahusimbi, ranai ana sapo sesi Godimbo sihefeimbi babidimboyei ai mamühiyahhi marihündi.

¹⁹ Se ngiri randihhi hohoanimondeihya, Ro Por tikai godimbo sesi saimbo ra anihond-ane asahi mbisei. Roana moai tikai god ranahambo anihond-ane sahi. ²⁰ Wani, nga ro rarihe hoafayahhi: Nine-moatükuni Godimbo süngufekoate nindou ai sesi asihendi, ranana ai moaruwai nendi ranaheimbo hohoanimo-

yahündürhanei aheimbo asihehindi, nga Godimbo ana wani. Ranimboanahi ro siheimbo moaruwai nendi rani-babidimbo mamihufembo yowani asahanduri. ²¹ Se ngiri Adukarindi kap ranambe ndimindei asu moaruwai nendi-yafe kapambe ndimindei ndihundi. Asu se ngiri Adukarindi sesi dagudi asu moaruwai nendi-yafe sesi ra dagudi ndihundi. ²² Awi sihiri randihundani, Adukari ai sihefembo ngusufoambe moaruwaimbo-mbireamuni sefimboyefa? Asu sihefi nginindi ra ahandi nginindimbo ngasundeamboyo?

Munquambo si aho ra Godimbo aboed-ani yahomboane

²³ Bidifiri seiya, "Munquambo moatukuni ra sihiri randihumboane," asei. Yinisi, nga asu ngiri munquambo moatukuni sihiri rawarihu hefi ranai sihefembo fandihemuni. Bidifiri seiya, "Munquambo moatukuni ra sihiri randihumboane," asei. Yinisi, nga asu munquambo moatukuni sihiri rawarhundani ranai ngiri fandihemuna nginindi nimboefi. ²⁴ Nindou mamai ai ngiri ahandi fimbo yanggiri hibadandi, nga wani. Nindou munquambo ai ngorumbo fehefembo hohoanimondei.

²⁵ Munquambo maketambe ninihondi safi sahümündeimbi ranana dagudi, nga ranahambo aboedimbayo mbisei hehi afindi hohoanimondeihini düdu-düdundei wakindihimboyei. ²⁶ Nga Bukambe yare hoafiyowohü yahoya, "Hifi ndan-ane asu munqu-moatukuni hifi ranifihini engoro, ranane munquambo ra Adukarindi yanggir-ane," meho. ²⁷ Asu nindou mamai Godimbo anihondümbofe-koateyuweimbi ai siheimbo ho ahandi worambe sesimbo hoafinduani, asu se hombo hohoanimoayei ana, nine sesi siheimbo asahündüri ra se dagudi. Nga asu se ranahambo afindi hohoanimondeihü, düdu-düdundei wakindihimboyei. ²⁸ Nga asu nindou mamai ai hoafiyundürühiya, "Sesi ndanana moaruwai nendambo sihefeimbihünd-ane," mbüsüwani ana, se sesi ra dagüdimboyei, nindou ai yare hoafimayu mbisei hehi asu ngusufoambe moaruwai-ane yaho hohoanimombohünda. ²⁹ Ro sihei ngusufoambe moaruwai-ane yaho hohoanimombo-yahipoani. Nga nindou ngorü ai ngusufoambe ranahambo moaruwai-ane mbüsümbui ranimbo hohoanimoayahi.

Ro wandihoari ana sesi ra dagadimboyahi, nga asu nindou ngorü ai moaruwai-ane ehu ana, ngiri wandi ratüpuri ra gündeandi. ³⁰ Asu ro Godimbo hihifirihüni hehea sesi ra sahasihani, asu nimboe nindou ngorü ai ro hihifimarihüni ranahambo moaruwai-ane ehua?

³¹ Ranimboane asu se sesi ra dagudi, hoe ndimindei, asu nine-moatukuni aho ra rawarihindi ra, munquambo Godimbo adukar-ani yahombo-hündambo-animbo randihindi. ³² Se nini-moatukuni randihindühi Suda-anei, ahei ndifo-anei, asu Godindi nend-anei ranahambo hoeindihindühi moaruwai-ane mbiseimboyei.

³³ Ro-amboani munquambo nindou ai refemboayei rani hohoanimo-ane rarihe arihandi. Roana wandi fi ranahambo farihefembo yanggiri hohoanimoyopoani

rarihe arihandi, nga wani. Roana munquambo nindou ranahambo God ai aboedambo-mbireanduri hohoanimo ranane ratüpuriya arihandi.

11 Se wandi hohoanimo ra süngundihi ngei, ro Kraisindi hohoanimo süngurihe arihandi nou.

Nimorehi ai mbiro gabudifembo hoaf-ane

² Ro siheimbo hihifi-hihifayahanduri, sapo se munquambo si aho ra wambo hohoanimo-yahündürühi, asu ro siheimbo yamundiharühi sihei warambe masahanduri, ra süngurihü hei marihündambo. ³ Nga ro siheimbo ndani-moatukuni ndanimboanahi ndondihini fifirindihindi asahi ra ndahurai-ane: Krais ai munquambo nindou-yei mbiro-ani, nindowenihi ai ahandi nimorehi ranahandi mbiro-ani, asu God ai Kraisindi mbiro-ani. ⁴ Ranimboane nindou düdi ai nindou himboahü mbiro gabude haya, Godimbo didibaffi asu Godindi hoafi hoafayu-ane ra Kraisimbo moaruwaimbo-rirühi nou-ani. ⁵ Nga asu nimorehi mamai ai ahandi mbiro ra gabudifekoate didibafife arand-ane, asu Godindi hoafi hoafayo-ane ra ai ahandi anamindi ranahambo moaruwaimbo-rerihü nou-ane. Nimorehi ranai ana sapo amoanngi-mbeyowa sei hehi, mbiro foaritheindeimbi moani aningö nahurai-ane. ⁶ Nimorehi ranai ahandi mbiro ranahambo gabudifembo wanindowohü ana, ai mbirinani ra bodifo kikirandühi tüpurimbiri-hendamboane. Nga asu nimorehi ranai ahandi mbiro ra kikiyo foarihfefembo amoanngindowohü ana, asu ai mbiro ra gabudi-mbireandamboane. ⁷ Nga asu nindowenihi aiana ahandi mbiro ra gabudeambui. Aiana sapo Godindi ndüreimbi asu nginindi nafuimbo sisami nahurai-ani. Nga asu nimorehi ahandi ra süngumbo nindowenihi ai ndüreimbi-ndümbui. ⁸ Nga moai nindowenihi ai nimorehindi hamindinambo tüküfiyu, nga nimorehiyo nindowenihi ranahandi hamindinambo tükümeffeyo. ⁹ God ai moai nindowenihi ranahambo nafirüri nimorehi ranahambo fehefembohünda, nga wani. Nga nindowenihi ranahambo fehefembo-hündamboyo nimorehi ra nafimarandi. ¹⁰ Rani-mayowamboane sünambeahindi nendi ai hoeifeyoani, nimorehi ranai Godindi ratüpuri ratüpurayo ra nafuimbohünda, ai ahandi mbiro ra gabudi-mbireandamboane.

¹¹ Nga Adukari-babidi animboefi ranana nimorehi ai moai aheipoanimbo niboadei rihündi. Asu nindowenihi ai moai ahamundi-poanimbo ningomo rundi, nga wani. ¹² Nga God ai nimorehi ranahambo nindowenihi ranahandi finambo randi nafimaranda, nimorehi ranai tükümeffeyo. Nga asu God ai haponda nindou ranahambo nimorehi-yei furambe nafirapuri arandi. Asu munqu-moatukuni ra Godindi süngu-ane tüküfearandi. ¹³ Siheihuari hoafi ndanahambo türüboadhindi: Ranimboane asu nimorehi ai ahandi mbiro ra gabudifekoate, nindou himboahü Godimbo didibafife hoafi ra aboediyo? ¹⁴ Nindou sihefi hohoanimonambo yanggir-ane siheimbo rahurai nafuiyoarandi. Nindowenihi ai mbirinani hoandarümbi ana, aboedi

hamindiyopoani. ¹⁵ Nga asu nimorehi ai mbirinaŋi hoandarumbayo ana, ranamboani aboedi himbombe-yo-wamboane. Sapo rani-moatükuni ra God ai ahandi mbiro gabudifembohünda masagado-ane. ¹⁶ Nga nindou mami ai rani-moatükuni ranahambo hoafindu hoanguhü ana, ai ranahambo ndore tumbifoareand-amboane: Roanahi asu Godindi nend-anei ro moai ngorü hohoanimo süngurihu rihundi.

Adükarindi sesi sesimbo

¹⁷ Nga hapoana ro siheimbo bidifiri moatükuni yamundiheandüri samboanahi, nga asu se nine-moatükuni ratüpuriyei arihündi ranahambohünda ngiri ro siheimbo hihifi-hihifi-ndahandüri. Se Godindi hoafi himborimbo fandihindühi, asu se moaruwai hohoanimo afindi hohoanimoaye ra moai nindou farihendüri randi. ¹⁸ Siheimbo ndani hoafi nda boatei hoafinda samboanahi: Asu seana fandihindühi yikürübüyei wakirihindühaneyi. Ro rani hoafi ra rarihe rahurai himborimayahi, nga asu ro hoafi ranahambo akidou anihondumbo-maritheandi. ¹⁹ Nga awi anihondü yikürübüfe hohoanimo tükumbifeyo-wamboane, sapo düdi sihei mbusümo animboei ranai Godindi hohoanimo sünguarihindi ra ndorihoeim-biri-hindamboane. ²⁰ Ranimboanei asu se mami fandihindühi, asu Adükarindi sesi ra ndofe mami nimarimbo sesikoate-maye. ²¹ Rananei asu nindou mamami se sesi ra siheipoanimbo sahümundi hehimbo, nimai sahüsi arihündi. Ranane asu nindou bidifiri ai moani wembopo nimareiani, asu bidifiri ai afindi hamindi sahüsihi, hoe simindeihi, hohoanimo mamikarandüri arandi. ²² Awi se sesi, sesi asu hoe simindi rambo ra worikoate-wamboyei? Asu se Godindi nendi ranaheimbo moananei seimboyei, wandafi mami bidifiri ranaheimbo sesi napokoate ai mamareia, amoaningambo-arihindüri. Ro siheimbo nüngundihe hoafimandahandür-a? Awi ro siheimbo hihifi-hihifi-mandandüriyo? Wani yanggir-ane.

²³⁻²⁴ Yamundife hohoanimo nda Adükarindi-mayo sahamindi heheambo-anahi, asu siheimbo masahandüri: Rani nimbokoani Sudas ai Adükari Sisasimbo hürütümbi nindou-yomondi warihümariramboyu asu ai bret mami ra semündü haya, Godimbo hihifirüri mbura, hifitire haya, hoafiyuhü yahuya, "Bret nda wandi fisaf-ane, sihamumbo farihefepuri-mbohünda. Ndani-moatükuni nda se randu ndundi, wambo hohoanimombohünda," mehu. ²⁵ Raniyu asu sesi ra sowasümo mburu, mare yare yahurai kap amboani semündü haya, hoafiyuhü yahuya, "Kap ndanana Godindi simbori hoafi femindi sihefe moatükun-ane, asu wandi horinambo nginindi tükündifemboe. Ndani-moatükuni nda se nini-simboani-yomo asimindimo ra se randu ndundi wambo hohoanimo-yondirimbohünda," mehu. ²⁶ Muŋguambo si ra se bret nda sahüsi asu kap ndanambe simindi arihündi ana, Adükari ai yifi-mayu ranahambo weindahi hoafiyeyi rihündühaneyi. Rani-moatükuni ra se randihoi ngeiani, asu Adükari ai hihirifi mbikusuwamboane

Nindou ai Adükarindi sesi moaruwaimbo-areandi ana, ai hüti-ani

²⁷ Ranimboane nindou düdi ai ndofe hohoanimo-koateyuhü, ai bret ra sesü, asu kap ranambe hoe sümündü arandi ana, Adükarindi fi asu hori ra moaruwaimbo-reandühani, asu nindou ranai ahandi fi hüti-anandi. ²⁸ Nindou ai moani ahandi fi ranahambo hohoanimondu hoeindeandühi animbo, ai bret ra dedü asu kap ranambe hoe ndümündü ndandi. ²⁹ Rani-moatükuni ra rahurai-ane: Nindou düdi ai Adükarindi fi ranahambo ndofe hohoanimo türüfoefekoateyu haya, moani sesi ra sesü, kap ranambo hoe simündi arandi ana, ai ahandi fi ra ahandihoari hütianandi. ³⁰ Sapo ranimboanei nindou afindi se angünimboyeihi, hamindi kemindikoate-yeihi, asu bidifiri ai yifimaye. ³¹ Asu sihiri sihefihoi sihefi fi ranahambo türüfoarihundühi, bret sahusifi, asu hoe asimindefi ana, Godindi himboahü ngiri hütindefi. ³² Nga asu Adükari ai sihefi hohoanimo ranahambo türüfoare-amunühi, aboedikoate-mayowambo sihefi hohoanimo ngorü-süngure arandi. Ai sihefimbo rawareamun-animbo, asu sihiri ngiri hifi ndanihündambo nindou rawehindi nou, ai-babidi awarindihundi.

³³ Wandafi mami, rani-mayoamboane, asu se sesimbohünda fandihindühi ana, awi se sesimbo mbiseimbo ra bidifirambo hibadihündüri hehimbo animbo, mami dagüdi. ³⁴ Nindou düdi ai wembombonduhi ana, ai ahandi worambe animbo mbisesuwamboane. Ranimbo asu se mami fandihindühi amboani, asu ngiri Godindi papi-hoafi ranambe ngei. Bidifiri hoafi awi enggorosi, nga asükainda tükündaheandüh-animbo ranamboani didiboado-ndiheamboyahi.

Yifiafi Aboedindi-mayo rani-poani rani-poani ratüpuri moatükuni

12 Wandafi mami, rani-poani rani-poani ratüpuri Yifiafi Aboedi sai-arandi ranahambo se ndorihiefirimbirihinda samboanahi. ² Horombo se Godindi hoafi süngufekoate nimboeambe, rani-simboani ana muŋguambo si maho ra sisami god hoafikoate, yifi nahurai meŋgoro, rani sowanamboyu ai siheimbo hürihümündi-hündüri hei marihünda, asu rani-süngu hei marihündi ra se fifirihimboanei. ³ Ranimboanahi asu se ndani-moatükuni ranahambo fifirindhindi asahi, ra ndahurai-ane. Asu Yifiafi Aboedi ranai nindou ngoründi fiambe amaro-ana, nindou ranai ngiri hoafindühiya, "Sisas ai moaruwaimbo-mbifiyu-wamboane," mbüsu. Nga asu nindou mami ai hoafiyuhüya, "Sisas ai Adükari-ani," ehu ana, asu ai Yifiafi Aboedindi süngu yanggir-ane hoafiyu arandi.

⁴ Yifiafi Aboedindi ratüpuri ra afind-ane enggorosi, nga asu awi Yifiafi ranana mami rani yanggir-ane sagadüri arandi. ⁵ Adükarindi ratüpuri ra rani-poani rani-poani ratüpuri-anesi, nga asu Adükari mami ranahamboane ratüpuriyei arihündi. ⁶ Rani-poani rani-

poani ratüpuri nginind-ane, nga God mami ranai-ani nindou munngu ranaheimbo nginindi ra sagadüri arandi. ⁷ Yifiafi Aboedi ranane ahandi-mayo nginindi ra nindou mamami ranaheimbo tüküfe arandi nindou munnguambo farihefe-ndürimbohünda. ⁸ Nindou ngorumbo Yifiafi Aboedi ranai nginindi sagadowohane ndofe hohoanimo waporimbo-yondürimbohünda. Nga asu nindou ngorumbo mare Yifiafi mami ranai nginindi sagadowohane ndofe fifirife ranahambo waporimbo-yondürimbohünda. ⁹ Yifiafi mami ranane nindou ngorumbo anihondümbofe hohoanimo ra sagado arandi. Asu mare Yifiafi mami ranane ai nindou ngorumbo nindou angünümbo-yeimbimbo didiboado-fendüri-rambo nginindi ra sagado arandi. ¹⁰ Asu nindou ngorumbo hepünifeimbi moatükuni refembo nginindi ra sagado arandi. Asu nindou ngorumbo Godindi hoafi hoafiyo rambo nginindi ra sagado arandi. Asu ngorumbo ai Yifiafi Aboedindi-mayoyo asu moaruwai nendiyei-mayoyo ratüpuri ra türüfoefembohünda nginindi ra sagado arandi. Nindou ngorumbo rani-poanimbo hoafi hoafimbo nginindi ra sagado arandi. Asu ngorumbo rani-poanimbo hoafi hihirifoefe hoafi nginindi ra sagado arandi. ¹¹ Yifiafi Aboedi mami ranane ai rani-poanimbo rani-poanimbo nginindi ranahambo yare arandi asu aiane moani ahandi hohoanimonambo yangiri nindou mamami ranaheimbo nginindi yiboborearü arandi.

Munnguambo sihiri fi mami ranahandambo bidifir-ane fi

¹² Fi ra mam-anesi, nga asu ngorü-poani ngorü-poani moatükuni ra ranifihi papireamboane. Ahandi rani-poani rani-poanimbo moatükuni afind-anesi, nga fi mami ranifihi türemarand-ane. Krais ai rahurai-ani. ¹³ Mami rani-süngumboane munnguambo sihiri, Suda, Suda-yafe ndifo, moani ratüpuriyei-rihündeimbi, asu moani nimboeimbi nindou, sihiri fi mami raninambo hundürimayefi. Asu munnguambo sihefimbo God ai Yifiafi mami ra masemuni.

¹⁴ Fi ranana moani mami moatükuninambo yangiriyopoani pare haya aninggo. Aiana afindi rani-poani rani-poani moatükuni ra papire mburamboane fi ra mami nahurai aninggo. ¹⁵ Asu tinjari ai hoafindowohüya, "Roana watinjari-yahipoani, ranimboane asu ro fi ranahandi-yahipoani," mbisimboesi, nga sapo aiana fi mami ranahandamboane. ¹⁶ Asu himboambe ai hoafindowohüya, "Roana himboariyahipoani, ranimboane roana fi mami ranahandiyahipoani," mbisimboesi, nga sapo aiana fi mami ranahandamboane. ¹⁷ Asu fi munngu ranai himboari rani yangirayo ana, asu nünjunde himborimanda? Asu fi munngu ranai himboambe rani yangirayo ana, nünjunde fisinjarü kamadada? ¹⁸ Fi mami ranana ai yahuraiyopoani, nga God ai moani ahandi hohoanimonambo rani-poani rani-poani moatükuni ra fi mami ranifihi papimareandane. ¹⁹ Nga asu fi mami ranahandambo moani mami rani yangirayo ana, asu fi ranai nahü maninggoa? ²⁰ Fi ranai moani yare ninjowan-ane, asu fi mami ranifihi

rani-poani rani-poani moatükuni ranai papire haya aninggo.

²¹ Ranimboane asu ngiri himboari ai watinjari hoafindowohüya, "Ro ngiri sihambo ndahamindihanini," mbiso, nga wani. Asu ngiri mbiro ai tinjari hoafindowohüya, "Roana ngiri sihambo ndahamindihanini," mbiso, nga wani. ²² Nga awi sihiri nahaniniyo sihefi fi ranahambo ranana nginindeimbi-yopoani asefi, rani-moatükuni ranai fi ranifihi pariarikoate-ayo ana, asu ngiri fi ranai aboedi ndonde ninggo, nga wani. ²³ Asu fi ranahandambo bidifiri moatükunimbo sihiri aboedi moatükuni-yopoani asefi, ranahamboane fi sihiri aboedi yihuruhi arihundi. Nga asu fi ranahandambo bidifiri amoaninggimbü moatükuni ranahamboane aboedi didiboado-arihundi. ²⁴ Fi bidifiri aboedi ra moani hininggirihi arihundi. Nga God aiyu ahandihoari munnguambo rani-poani rani-poani fi bidifiri ra fi mami ranifihi mamambere hininggimareandi. Raniyu asu fi bidifiri ranahambo moanane asefi ranahambo ai ndorihoeimbi hininggire marandi. ²⁵ Fi mami ranai ngorü-poani ngorü-poanimbeyo yahuhayambo yare hininggreambo-yupoani, nga fi mami bidifiri, mami bidifiri ranai mami hohoanimo süngu simbori farihafirü-mbeyeia yahuhayambo yare hininggimareandi. ²⁶ Ranimboane fi ra ngorü mami bidifiri asubusimboayo ra, asu fi mami munngu raniamboani asubusiyowohane. Asu fi ra mami bidifiri aboed-ane asefi ana, asu munnguambo fi raniamboani aboedi hihifi-hihifiyowohane.

²⁷ Ranimboane munnguambo nindou se Kraisindi fiane ani moe. Asu munnguambo se ahandi fi bidifiri nou-ayei. ²⁸ God ai bidifirambo Kraisindi nendi-mayei ranaheimbo rahurai yare hininggimarearü. Weangurühididi ranai Kraisindi hoafi sowandümo homo-rundeimbi, ranikiminindi ranai Godindi hoafi hoafiyei-rihündeimbi, asu ranikimi ra yamundu-rundeimbi, asu hepünifeimbi moatükuni rarihi-rihündeimbi, asu nindou angünümbo aboedirihi-rihündeimbi, asu nindou farihehi-rihündeimbi, asu munnguambo ratüpuri aho ra hifandirühi-rihündeimbi, asu ngorü-poanimbo hoafi hoafiyo-ramboane ranaheimbo hininggimareandüri. ²⁹ Awi nindou munnguambo Kraisindi hoafi sahümündi hei-rihündeimbi yangiriyei animboeia? Awi munnguambo Godindi hoafi hoafiyei-rihündeimbi nindou yangiriyei animboeia? Awi munnguambo yamundihi-rihündeimbi nindou yangiriyei animboeia? Awi munnguambo hepünifeimbi moatükuni ratüpuriyei rihündeimbi yangiriyei animboeia? ³⁰ Asu munnguambo nindou ai angünümboyeimbimbo aboedi-fendürimbo nginindeimbi yangiriyei? Munnguambo nindou ai ngorü-poanimbo hoafi ra hoafiyei-rihündeimbü yangiriyei? Asu munnguambo nindou ai hoafi ra hihirifoadihi hoafiyei-rihündeimbü yangiriyei? E! rani-moatükuni ra ai wani. ³¹ Se moani aboedi hamindi moatükuni rani yangiri semindimbo ngusüfo pandihindi.

Sihiri nindou amurambo ngusüfo pandihumboane

Nga ro siheimbo nahaniyo aboedi hamindi nafi aho ranahambo nafuindahandüri samboanahi.

13 Asu ro nindou ranaheimbo nindou-yei hoaf-ane, asu sünambeahindi nendi-yomondi hoafi ranane ra hoafiyahandürühi, asu ro nindou ranaheimbo ngusüfo pefekoate-ayahi ana, asu ro nümüsi fandiyoni, moani hoafayo hoango nahurai-ndambo-ahi. ² Asu ro Godindi hoafi hoafindahandürühi, Godindi hohoanimo dibo engoro ra muṅguambo fifirariheand-ane, asu muṅguambo fifirife ra fifirariheand-ane, asu nginindi hamindi anihondumbo-riheandühi asu nimoei-wafu nimaroani hoafiyahani gorügoanini aho-ane, asu ro nindou ranaheimbo ngusüfo pefekoate-ayahi ana, asu ro moan-anahi. ³ Ro wandi napo muṅguambo masiheheandi ra napokoate-yeimbi nindou fehefendürimbo yimbondihe, asu wandi fi ra hiniṅgi-ndiheandani nindou ai wambo haiambe mandundirani hai tikirinda-ndirimboesi, nga asu ro ṅgorü nindoumbo ngusüfo pefekoate-ayahi ana, ra ṅgiri wambo aboedi fandihendiri.

⁴ ṅgorümbo ngusüfo pare-randeimbi ai wari hoafeandüh-reandühi farihendüri arandi. Asu ai moai nindou ṅgorümbo ngusüfoambe moaruwai hohoanimoyu randi, asu ahandi fimbo moai boriyu randi, asu moai ahandi fimbo hihifi-hihifiyu randi. ⁵ Ai moai afindi-afindiurandi. Asu ai moai ahandi moatükunimbo yanggiri hohoanimo pare randi, asu moai nimehünou ṅginindiyu randi. Asu ai moai nindou ahambo moaruwaimbo-marihori ranahambo hohoanimoyu randi. ⁶ Asu ṅgorümbo ngusüfo pare-randeimbi aiana nine-moatükuni moaruwai-ayo ranahambo moai hihifi-hihifiyu randi, nga aiana anihondü hohoanimo ranahamboane hihifi-hihifiyu arandi. ⁷ Ai ana muṅguambo tinjirifo aho ra moanane yahu arandi, asu muṅguambo si aho ra Godimbo anihondumbo-riri randühani. Muṅguambo si aho ra God ai fandihendirimbi yahuhaya, hifandandühi asu muṅguambo tinjirifo ra tüküfeyoani, ai ṅginindi nūṅgumboani.

⁸ ṅgorümbo ngusüfo pefe hohoanimo ra ai ṅgiri awarindihoayo. Nga Godindi hoafi hoafombo hohoanimo ranana kikindamindimboe. Rani-poanimbo hoafina hoafi hohoanimo ranana moendindimboe. Fiferife hohoanimo ranana awarindihoemboe. ⁹ Muṅgu-moatükuni aho ra moani bidifiri-bidifiri yanggir-ane fifirihumboayefi. Godindi hoafi hoafimbo ranamboani awi moani bidifiri yanggir-ane hefi hoafiyefi arihundi. ¹⁰ Nga süṅgunambo nine-moatükuni aboedi hamindi-mayo ranai tükündifeihi animbo, asu nine-moatükuni moani bidifiri-bidifiri yanggiri hohoanimomayefi ranai awarindihoemboe. ¹¹ Horombo ro nimori-yahambe rani-simboani wandi hoafi, hohoanimo, fifirife rani-moatükuni ra nimori nou rasüṅgumariheandi. Nga hapondani ana ro adükari-yahühi nimoakidibou-yei hohoanimo ra hiniṅgi-riheamboanahi. ¹² Haponda muṅguambo moatükuni awi moai sihiri ndorihu

fifirihundi, nga hoehimboambe nahurai-ane hoeirihu arihundi. Nga süṅgunambo animbo sihiri Godimbo ndondihuri ahandi ngusümboari ra hoeindihumboayefi. Hapondani ana moani bidifiri yanggir-ane fifirariheandi. Nga süṅgunambo-animbo ro ahambo ndondihini fifirindi-hinimboyahi, ai wambo haponda ndore fifirareandiri nou. ¹³ Nga haponda ṅgimi moatükuni nda, Godimbo anihondümbofe hohoanimo, Godimbo anihondümbofehü himboyondombo hohoanimo, asu nindou ṅgorümbo ngusüfo pefe hohoanimo ra moani koadürümbo-koadürümbo yagodimboe. Nga ṅgimi hohoanimo ranahandambo, ṅgorümbo ngusüfo pefemboane ai adükari hamindayo.

Godindi hoafi hoafimbo hohoanimo pandihumboane

14 Muṅguambo si aho ra nindou bodimondambo ngusüfo pefembo hohoanimoyo homboane. Asu se Yifiafi Aboedindi-mayo ṅginindi rani semindimbo hohoanimondei ṅgei. Nga Godindi hoafi hoafiyorambo ṅginindi ranimbo se moani ngusüfo pandihindi. ² Nindou düdi ai rani-poanimbo hoafinambo hoafayu ana, nindou ranaheimbo hoafiyundürühi-yupoani, nga ai Godimbo yanggir-ani hoafayu. Sapo hoafi ra nindou ranai ṅgiri fifirindihindi, nga ranana Yifiafi Aboedi-mayo ranahandi ṅginindinambo Godimbo yanggir-ani dibo hoafi hoafiyundo arandi. ³ Nga asu nindou düdi ai Godindi hoafi hoafayu ana, asu ai nindou ranaheimbo anihondümbofe ra ṅginemindindürühi farihendürühi, asu ngusüfoambe aboedi didiboado-rearühane. ⁴ Nindou düdi rani-poanimbo hoafinambo hoafayu ana, ai ahandi fi ṅginemindimbo yanggir-ani hoafayu. Nga asu nindou düdi ai Godindi hoafi ra hoafayu ana, asu hoafi ranai Kraisindi nendi ranaheimbo ṅginindamündürimboe. ⁵ Ro siheimbo muṅguambo rani-poanimbo hoafinambo hoafindei sahehea hohoanimoayahisi, nga awi ro siheimbo Godindi hoafi hoafiyoramboanahi hohoanimoayahisi habodihini. Nindou düdi ai rani-poanimbo hoafinambo hoafinduanini asu nindou ṅgorü ai hoafi ranahambo hihirifoefe hoafiyoni animbo, asu Kraisindi nendi muṅguambo ranaheimbo hoafi ra fandihendürimboe. Nga nindou düdi ai Godindi hoafi weindahi hoafayu ranana rani-poanimbo hoafinambo hoafimbo ngasündeamboane. ⁶ Wandafi mamä, awi ro siheimbo sowahi tükündaheandühi rani-poanambo hoafinambo hoafinda-handürani ra ro ṅgiri siheimbo fandiheandüri. Nga ro siheimbo God ai wambo bidifiri moatükuni weindahimareandiri hoafi, fifirifembo moatükuni hoafi, Godindi hoafi hoafiyorambo hoafi asu yamundifembo hoafi ra ndahandüran-animbo, siheimbo fandihehe-andürimboyahi.

⁷ Hoahoango rakoate-randeimbi moatükuni, nümüsi, fufuṅji, mbonifaifai ranamboani moani mamä rahurai-ane. Rani-moatükuni muṅguambo ranai mamäri hoafindoani ra nūṅgundihi nindou ai himborimandei hoafi ahandi rana? ⁸ Nindou ai yifiarimbo yinafoaiyurandeimbi ai ndofe yinafoaikoate-ayu ra, asu nindou didai yifiarimbo napo ra didiboandomandea? ⁹ Moani

mare yahurai-ane, asu se rani-poanimbo hoafinambo hoafayei ra asu nindou amuri ai nungundihi sihei hoafi fifiri-mandihinda? Ranana se moanipo hoafindamboy-afi, nga sihafi hoafi ranai moani weri-yafui nou ni-moamo ngomboe! ¹⁰ Yini, muṅguambo hifi ndanihū rani-poani rani-poani hoafi afind-ane engoro. Nga asu moai mamami hoafi ranai ranahandambo nimindi fifirifekoate yangoro, nga wani. ¹¹ Nga asu ro hoafi waporayu ranahandi nimindi ra fifirifekoate-ayahi ana, nindou hoafayu ranai wandi nindou amurinduani asu ro-amboa ahandi nindou amurindamboyah. Se rani-poanimbo hoafinambo waporindeiani siheimbo yahurai tükündifemboe. ¹² Nga se-amboa Yifiafi Aboedindi-mayo ṅginindi ra semindimbo hohoani-moyei arihündi ranimboane asu se Kraisindi nendi fehembu ṅginindi ra semindimbohünda tiṅirifondei ṅgei.

¹³ Ranimboane nindou düdi ai rani-poanimbo hoafinambo hoafiyu-randeimbi ana, ai hoafayu ranahambo Kraisindi nendi ranaheimbo hihirifoefe hoafombohünda ṅginindi ranahambo Godimbo didibafi-mbifiyuwamboane. ¹⁴ Asu ro rani-poanimbo hoafinambo didibafeheandi ana, wandi yifiafi ranai-ane didibafe-feyo, nga asu wandi hohoanimo ranai ana moani moaruwai titanimbo-reamboane. ¹⁵ Asu randifeyoani ra ro nungumandihia? Ro wandi yifiafi ranambo didibafinda-heamboyahisi, nga asu ro wandi hohoanimo ranambo amboani didibafinda-heamboyah. Ro wandi yifiafi ranambo heründa-mboyahisi, nga asu ro wandi hohoanimo ranambo amboani heründamboyah. ¹⁶ Godimbo se sihafi yifiafi ranambo yangiri hihifari ana, asu moanindi nindou-mayei ranai fandifeambe ṅgiri hoafindeih, "Anihond-ane," mbisei se hihifiyafambe. Sapo se hoafayafi ranahambo ana nindou ranai moai fifirihindi. ¹⁷ Godimbo hihifimbo didibafife sihafi ra aboedi saf-anesi, nga ṅgiri nindou ṅgorü ranahambo ṅgininda-mindündüri. ¹⁸ Ro afindimboanahi rani-poanimbo hoafinambo Godimbo hoafiya arihandi ra siheimbo ṅgasündihia-ndürimboanahi asu ranimboanahi ro Godimbo hihifarihüni. ¹⁹ Nga Kraisindi nendi fandifeambe roana, moani nindou ai fifirihindeimbi hondahüfeimbi (5) hoafi yangiri yamundife-ndürimbo hohoanimoayah. Nga asu hoafi moani afindi hamindi rani-poanimbo hoafinambo waporimboyo ho ana, aboedi hamindiyopoani.

²⁰ Wandafi mami, se nimoakidibou hohoanimoayei nou hohoanimo-ndeimboyei. Moaruwai hohoanimo aho rananimbo se nimoakidibou nou hohoanimondeih nimboei, nga asu sihei hohoanimo ranana nindou boagiri nahurai-animbo se nimboei. ²¹ Ahinümbi hohoanimo sürü papirandühi yahoya, "Rani-poanimbo hoafi hoafümbi noundi yafambe süngu-ane, asu nindou amuriyeyi yafambe süngu-ane, rananimbo nindou ndanaheimbo ro hoafindahandüri-mboyahisi, nga asu ai ṅgiri wambo himborindei," mehu Adükari ai.

²² Nga ranane asu rani-poanimbo hoafi hoafimbo ṅginindi ranai nindou Godimbo anihondümbofe-koate-mayei ranaheimbo nafuimbo moatükun-ane,

nga asu anihondümbo-rihoreimbi ranaheimbo ana wani. Nga asu Godindi hoafi hoafimbo ṅginindi ahei mbusümo ranai anihondümbo-rihoreimbi aheimbo nafuimbo moatükun-ane, nga Godimbo anihondümbofe-koate-mayei ranaheimbo ana wani. ²³ Ranimboane asu Kraisindi nendi ranai mamühi fandihindani se rani-poanimbo hoafinambo hoafayei ana, asu fifirifekoate-yeimbi asu anihondümbofe-koate yeimbi ranai tükündahi siheimbo hoeindihindürihi, ai ana hihindi-hihindiyeihanei mbiseimboyei. ²⁴ Nga muṅguambo Godindi hoafi rani yangiri hoafindeiananimbo, asu anihondümbofe-koate-yumbü asu fifirifekoate-yumbü ai tükündifi-hündambo amboani asu ai hoafi ra himborindu haya moaruwai hohoanimo-moye ranimbohünda ṅgusüfoambe afindi hohoanimo-mondimbi. ²⁵ Rananimbo asu ahandi hohoanimo dibo mengoro ra weindahindeandühi, asu ai yiri yimbu pusinde niramdümbu Godimbo hohoanimonduwohü hoafindühümboya, "Awi anihond-ane, nga God ai sebabidi sihei mbusümo anungu!" mbüsümbui.

Godimbo ratüpuri hohoanimo ra aboedi mbihowamboane

²⁶ Wandafi mami, asu se nungundihi ramandihinda? Muṅguambo se fandifeambe, nindou ṅgorü ai herü hohoanimonduhane, ṅgorü ai yamundiferambo hohoanimo hohoanimonduhane, ṅgorü ai God ai nini-moatükunimboyo hoafimbohünda nafuimayundoane, ṅgorü ai rani-poanimbo hoafinambo hoafimboane, asu awi asukai sapo ai hoafiyumbi hihirife hoaf-ane, muṅgu rani-moatükuni ra hoafimbeyei-amboane. Muṅgu-moatükuni ra Kraisindi nendi ranaheimbo ṅginimbira-mindüramboane. ²⁷ Nga asu nindou bidifiri ai rani-poanimbo hoafinambo hoafimbo hohoanimondeih ana, moani nindou yimbundafandani asu ṅgimindimondani yangiri-animbo rambirundamboane. Nga asu moani ṅgorü ai hoafindu kikindamünduani, ṅgorü ai hoafiyu-mbirandamboane. Rananimbo asu nindou ṅgorü ai nibe hoafi ṅgorü ai hoafimayu ranahambo hihirifoare hoafimbiyu wamboane. ²⁸ Nga asu nindou ṅgorü ai rani-poanimbo hoafinambo hoafinduani ranahambo hihirife hoafimbo nindou ranihü niṅgokoate-nduani ana, asu nindou ranai rani hoafinambo hoafindümbui, nga moani ai sisikoate nimandümbo-animbo ahandi fimboane asu Godimboane rani yangiri hoafimbiyu-wamboane.

²⁹ Yimbu ṅgimi nindou saf-animbo Godindi hoafi hoafimbo-mayo ra hoafimbeyo-mondamboane. Nga asu amuri bidifiri ai moani nimarimombo nine hoafi ai hoafayomo ranahambo tumbirundamboane. ³⁰ Nga asu nindou mami waporambe amaru ahambo God ai nafuiduani, asu nindou nungumbo hoafayu ranai ahandi hoafi ra awi kikimbiramündu-amboane. ³¹ Rani-süngumbo-animbo nindou muṅguambo mamami Godindi hoafi hoafindimondani, asu nindou muṅgu amarei ranai hoafi ranahambo fifirihindühi ṅginindi mbinimboei-amboane. ³² Godindi hoafi hoafimbo ṅginindi sowandümdeimbi nindou ana ai moani

ranahandi nginindi ra hifandi-mbirundamboane.

³³⁻³⁴ Sapo God ai sihefimo moai mamikariyo wakiferambo yifiriyu, nga moani aboedi ndorihefe niŋgomboane yifirayu.

Kraisindi nendi munŋu ai fandifeambe ana, awi ni morehi ai wataporindeimboyei, nga moani sisikoate nimandei. Kraisindi nendi munŋuambo yahurai-ane rarishi arihündi. Nimorehi aiana ngiri hoafindei sapo Mosesindi ahinümbi hoafi hoafimayo süŋgu ai moani nindowenihi-yomondi hoarehi nimboei. ³⁵ Nimorehi ai rani-moatükuni ranahambo fifirifehü türüfoefembo mbiseimbo ana, ai ahei nindowenihi ranahamumbo worambe düdumbeyahi-puramboane. Nimorehi ai Kraisindi nendi fandifeambe botife hoafi ana, amoaniŋgeimb-ane.

³⁶ Awi Godindi-mayo hoafi ra siheimbo sowahindi botife homboyo? Awi asu hoafi ra siheimbo yanggiri tüküfemboyo? ³⁷ Nga asu nindou mamî ai rande hohoanimonduhüya, "Ro Godindi hoafi hoafiya-rihandeimb-anahi," ehuyo, asu "Yifiafi Aboedindi fifirife masahamindihi," ehu ana, refeana ai fifirimbireand-amboane, nga Adükari ai randihindi mehu hoaf-ane nda ro siheimbo sürü paparihandi. ³⁸ Nga asu nindou rani hoafi ranahambo himborikoate-ayu ana, asu se ngiri ahambo himborindei.

³⁹ Ranimboane wandafi mamî, Godindi hoafi hoafimbo hohoanimo ranahambo yanggiri ngusüfo pandihi ngei, nga asu se rani-poanimbo hoafina hoafimbo yowani mbiseimboyei. ⁴⁰ Kraisindi nendi fandifeambe munŋu-moatükuni aho ra wudipoapondihi ndondihi randihindi.

Krais ai yifiyu hayamboyu asükaiyu botimefiyu

15 Wandafi mamî, haponda ro siheimbo aboedi hoafi masahandüri ra asükainda hohoanimo botindihendüri samboanahi. Aboedi hoafi ra se sahümündi hehimboyei asu se ranifihî nginindi maniboadei ranahamboanahi. ² Aboedi hoafi siheimbo ro bokarimari-heheandüri ranahambo nginindi kikihirihümündi aniboadei hei ana, ranambo se aboedambo-ndahimboyei. Nga refekoate-ndeiani ana, ngiri fandihendüri.

³ Ro hoafi himboriya heheambo masahamindihi ra siheimbo masahandüri ra ai aboedi adükari moatükuni hamind-ane: Krais ai sihefi moaruwai hohoanimo ra raguanambo-fembo-hündamboyu yifimayu, sapo Godindi hoafi yare hoafimayo süŋgu.

⁴ Ahambo honŋuambe sihehorane, asu ranambe ngimi nimbïyu mbura asükaiyu botimefiyu, Godindi hoafi yare hoafimayo süŋgu. ⁵ Raniyu asu ai Pitambo-so boatei tüküfi mburamboyu asu süŋgunambo ahandi 12 süŋgururü-rundeimbimbo-so tüküme fiyu.

⁶ Raniyu asükaiyu ahandi wandafi mamî 500 ngasündeandeimbi nindou ranaheimbo-so tüküme fiyu. Nindou ra afindi ana animboei, nga asu bidifiri ana yifisafimayei. ⁷ Raniyu ai Semsimbo-so tüküfi mburamboyu asu süŋgunambo ahandi hoafi sowandümo homo-rundeimbi-memo munŋuambo ahamumbo-so

tüküme fiyu. ⁸ Raniyu asu süŋgunambo hondü wambo-so amboa tüküme fiyu. Asu ro furambe sanŋorambo hapoadümboyaha wakemindi-ndirimbo nahurai-anahi.

⁹ Kraisindi hoafi sowandümo homo-rundeimbi-yomondi mbusümo ra akidou saf-anahi. Wambo ana Kraisindi hoafi semündü hu-randeimbi mbisei dükandihî-ndirimboyei sapo ro Godindi nendi ranaheimbo moaruwaimbo-marihearü hahi ranimbohünda.

¹⁰ Nga God ai wambo moani hipoambo-mareandira ranimboanahi haponda ro Kraisindi hoafi sahamindi ha-rihandeimbayahi. Nga asu ahandi moani hipoambofofe hohoanimo ranai moai moanimbofeyo, nga wani. Kraisindi hoafi sowandümo homo-rundeimbi bidifiri ai munŋu moai ro ratüpurayahi nou yaru tinjirifoyomo. Nga roana, wand-amboani moai ratüpuria rihandi. Nga Godindi moani hipoambofofe hohoanimo wandi fi-ambe amarondiri ranane farihendira ro rawariheandi.

¹¹ Ranane hoafi ra ro hoafiyahembü hündiyo asu ai hoafiyomondeimbi hündiyo ra sapo mamî rani hoafi raniyo bokari-marihehündi ranahambo se anihondümbo-marihindi.

Sihiri yifihündi botife hoafi

¹² Krais ai yifimayua asu God ai honŋuambeahindi botimariri hoafi ra ro afindimbo hoafiyefi marihündi. Nga asu nimboe nindou bidifiri sihei mbusümo animboei ranai hoafiyeihiya, "Nindou yifiyoweimbi-hündi ana, ngiri asükaindo botindifeyo," maseia? ¹³ Rani hoafi ra anihondümbayo-mbonana, God ai moai Kraisimbo honŋuambeahindi botiriri. ¹⁴ Asu Krais ai yifihündi botifekoate-mbeimbonana asu ro ngiri ninimbo hoafiyefi rihunda asu se ngiri nini-moatükunimbo anihondümbo-rihindi. ¹⁵ Rambefembonansi, asu ro Godimbo tikai hoafiyefi-rihundeimbi nindou tükümbayahu. Sapo ro ahambo anihondümbo hoafiyefühi sefiya, "God ai Kraisimbo botimariri," asefi. Nindou yifihündi botifekoate-mbeimbonana, God ai ngiri Kraisimbo yifihündi botiriri. ¹⁶ Nga God ai nindou yifiyeimbi-hündi ranaheimbo botifendürira koatembei-mbonana, asu Krais ai-amboani yifihündi botimbefipoani. ¹⁷ Nga asu God ai Kraisimbo yifihündi botifikoateyu-mbonana, asu sihei anihondümbofe ranai siheimbo mbafari-hendüripoani. Nga seana sihei moaruwai hohoanimo ranaanimbo kikihindamindindüri niŋgomboe. ¹⁸ Asu anihondümbo rambefembonana, nindou didiyei Kraisimbo anihondümbo-rihori mburihü yifimayei ranai-amboani moaruwaimboyahi. ¹⁹ Sihiri ana Kraisimboanefi anihondümbo-rihurühi himboayahundo. Nga asu Krais ai sihefimo ndanisimboani yanggiri fehefemunimbo himbombayefi-mbonana, asu nindou bidifiri sihefimo hipoanimboembou-anei sahümuni.

²⁰ Hohoanimo ra yahurayipoani, nga wani. Nga anihondüyo Krais ai yifiyu mbura honŋuambeahindi God ai botimariri. Nümbürambeahindi horombonambo sesimbo moatükuni boatei nafaramindo nahurayio God ai Kraisimbo boatei yifiyembi nindou ai yanggiri

botifekoate-yeiambe ahambo botimariri. ²¹ Nindou mamî ahandî süngu yifimbo hohoanimô tüküme Feyo asu nindou mamî ai-amboani ahandî süngu yanggiri botifembo hohoanimô tüküme Feyo. ²² Sapo nindou muŋgu ai ra Adamîndî sirihünd-anei yifimayu süngu yifiyei arihündi. Nga nindou muŋguambo Kraisîndî sirihünd-anei botimefiyu süngu botiyahi arihündi. ²³ Nga muŋguambo nindou mamamî ahei botifeambe botindahumboyefi. Krais ai boateimayu asu ai asükaindu kudüwan-animbo asu nindou ahandî sirimaye ra muŋgu botindahimboyei.

²⁴ Rani-simboan-animbo muŋgu-moatükuni muŋgumboayo si ranai tükündifemboe. Rananimbo asu Krais ai sanendi, anani, kabomo ra hifandî-rundeimbi, muŋguambo ratüpuri bogorimboyafu-ndeimbi, asu muŋguambo nginîndî hifandu-ndeimbi rana-hamumbo hifinambo-ndeapuri mbui. Rananimbo asu ai nginîndî hifandarandi ra Ape Godîndî wariwami hiniŋgindeambui. ²⁵ Awi ranambe ana Krais ai bogorimbondüfi nüŋgu ngumbo animbo, asu God ai moaruwai nendi ranaheimbo hifinambo-ndeandüri haya Kraisîndî yirumbo hoarehi hiniŋgindearümbui. ²⁶ Amuri hürütümbi ranaheimbo hifinambo-ndeandüri nggu-ngumbo animbo, asu süngunambo hondü-animbo yifi ranahambo amboani hifinambo-ndeambui. ²⁷ Godîndî hoafi yare hoafiyowohü yahoya, "God ai muŋgu-moatükuni ahandî hoarehi hiniŋgimareandi," meho. Nga God ai muŋguambo moatükuni ranambeyupoani. Ranimbo-animbo sihiri fifirîndî-humboane, God ai muŋgu-moatükuni ra Kraisîndî hoarehi hiniŋgimareand-anesi, nga asu ai moai ahandî hoarehi nüŋgu, nga wani. ²⁸ Nga muŋgu-moatükuni ra Kraisîndî hoarehi yanggiriŋdoan-animbo, asu Godîndî Nimori ranai sapo Afîndî ai muŋgu-moatükuni ahandî hoarehi hiniŋgimareandi rani-hoarehindümbui. Rananimbo asu God ai ahandîhoari muŋgu-moatükuni aho ranahambo bogori hondündümbui.

²⁹ Nga asu yifiyeimbi ai botifekoate-aye ana, asu nindou bidifiri aheimbohünda himoni hundüriyei arihündi ranai nüŋgurihi-ndühiyeia? Asu yifiyeimbi ai botifekoate-aye ana, asu nimboe nindou bidifiri ai aheimbo fehefe-dürimbohünda himoni hundüriyei arihündi? ³⁰ Asu yihoefimbo amboa. Ro Kraisîndî ratüpuri ratüpuri mayefi asu nindou bidifiri ai muŋguambo si aho ra moaruwaimbo-rihimuni hei arihündi. Asu yifiyeimbi nendi ranai asükaiyo botifekoatembo-aye ana, asu ro nimboe moani ndarihu animboefa? ³¹ Wandafi mamî, muŋguambo si aho ra ro yifimbo nahuraiya arihandî. Ra anihond-ane. Se muŋguambo Sisas Krais-babidi aniboadei ranimboanahi ro siheimbo hihifi-hihifiyahühi weindahi rarihe hoafehandüri. ³² Efesus ngoafihü ro nimambeahîndî ninihondi-babidi nahurai yifiarimayahi. Ranimbo-hündambo nindouyafe hohoanimô süngu ro nini-moatükuni aboedi mandahamîndiha? Nga asu yifiyeimbihündi nindou ranai asükaindei ngiri botindahîndî hoafi ra anihondayo ana, ambesi, nga sihiri moani, "Sesi dagudifi, hoe ndimîndefi raraondihu nge-

fimboane. Nga sümbu ana awi sihiri yifindemboyefi," hoafi mamî hoafimayo süngu.

³³ Se tikai hoafi anihondümbö-ndihimboyei. Sihiri sihefi wandafi moaruwai-maye rani-babidi ahahabodefi ana, asu ai sihefi hohoanimô aboedi ra moaruwaimbo-ndihimuni boyei. ³⁴ Se wudipoapondîhi hohoanimondeihî asu moaruwai hohoanimô ra rühüsafi hiniŋgindihîndî. Nindou bidifiri seana moai awi Godimbo fifirîhori. Ranahandambo se amoaniŋgimbeyei-amboane.

Fi asükaiyo botefeyo ranana ngorü-poanimboane

³⁵ Nindou bidifiri ai düdudahîndühi animboya, "Nindou yifihündi ra nüŋgundîhi asükai botimandahînda? Fi ra asükaindo botîndifeyowohü nüŋgu-nahurai fi ndemîndî haya tükündife manîŋgoa?" mbiseimboyei. ³⁶ Ranana hihîndî hoaf-ane? Se ra fifirowamboanafi nini-moatükuni hoari hifambe hifi kararowandî ranai yifikoate-nahuraiyo ana, asu ai ngiri yanggiri aboedi tükündifeyo. ³⁷ Se koniyo asu nini manŋgiriyo hifarowandî ra moai emündü düdüdü kameihî hifirowandî, nga hoari yanggir-ane hifi kararowandî. ³⁸ Ranana asu God ai hohoanimomayu süngu düdüdü emündü napo ra ranifihi papareandî. Ranai muŋgu nini-moatükuni mamamî hoari ranaheimbo rani-poanimbo rani-poanimbo düdüdü, emündü ra sagadüri arandî. ³⁹ Muŋgu-moatükuni yanggiri niŋgo haya hoahoŋgo-randeimbi ranahei fisafi ana mamî simogodi yanggiriyo poani, nga wani. Nindou ai ngorü-poanimbo fisaf-ane, ninihondî ai ngorü-poanimbo fisaf-ane, ndu napo ai ngorü-poanimboane. Asu kinî ai ngorü-poanimboane. ⁴⁰ Sünambeahîndî moatükuni fi-poanimboane, asu hifi ndanihündambo fi-poanimboane. Nga asu sünambeahîndî moatükuni ranai ngorü-poanimbo fiyomboane, asu hifi ndanihündambo moatükuni ranai ngorü-poanimbo fiyomboane. ⁴¹ Hüfihamîndî ai-amboani ahandî rani-poanimbo fi anandî. Amoamo ai-amboani ahandî rani-poanimbo fi anandî. Asu mupui amboani rani-poanimbo fi anandî, nga asu muŋguambo mupui ra bidifiri ai ngorü-poanimbo fiyo asu bidifiri ai ngorü-poanimbo fiyo ra hoŋgomboane.

⁴² Moani yahurai-animbo nindou yifiyeimbihündi asükaindei botindahînda tükündifemboe. Fi ra asamboefeyo rananimbo ai sümboyo-randeimb-ane. Nga asu fi ranai yanggirambofe tükefeyo ranai ana sümbokateyo-randeimb-ane. ⁴³ Fi asamboefeyo ranana wosihoafari himboyowohü hoafendiyowohane. Nga asu fi yanggiri botefeyo ranana moani aboedi himboyowohü nginîndî tüküfeihane. ⁴⁴ Fi asamboefeyo ranana hifi ndanihündambo fi yanggir-ane. Nga asu fi botefeyo ranana sünambeahîndî fi-ane.

Hifi ndanihündambo fi-poanimboane, asu sünambeahîndî fi-poanimboane rehayamboane aniŋgo. ⁴⁵ Sapo Godîndî hoafi yare hoafiyowohü yahoya, "Weangurühîdîdî nindou, ahandî ndüri Adam ana, nindou yanggiri niŋgombo tüküme fiyu," meho. Nga asu ngorü Adam, Krais, aiana yanggiri niŋgombo yifiafi

saimboyu tüküme fiyu. ⁴⁶ Yifiafi hoearambe fi ranai moai raboatei tüküfeyo, nga wani. Nga hifi ndanihündambo fi raniboatei tüküfeyoane, asu süngunambo yifiafi fi ranai tüküme fiyu. ⁴⁷ Weaṅgurühididi Adam aiana hifihündiyu tüküme fiyu. Nga asu süngudididi Adam ana sünambeahindi tüküme fiyu-ani. ⁴⁸ Hifi ndanihündambo nindou ana sapo nindou hifinambo nafiyumbihündi-mayu nahurai-anei. Nga asu nindou sünambeahindi aiana sapo nindou sünambeahindi tüküme fiyu nahurai-anei. ⁴⁹ Hapondani ana sihiri nindou hifinambo nafiyumbi-mayu ranahandi fi-hoeari-yefomboanefi, nga mare yahurai-animbo sihiri nindou sünambeahindi tüküme fiyu rahurai fi-hoeari-ndem-boyefi.

⁵⁰ Wandafi mami, hoafi nda ndahurai-may-owamboanahi hoafehandüri. Nindou hifi ndanihündambo safi hori ranifinambo tüküfimbini nindou ranai ana ngiri God nginindi hifandarandi ranambe ngu. Asu nine-moatükuni sümbokoateyo-randeimbi ra asu ngiri nine-moatükuni sümbokoateyo-randeimbi ra ndemüdu. ⁵¹⁻⁵² Dibo hoafi meṅgoro nda himborindei, nindou muṅguambo sihiri ngiri yifindefi. Nga muṅguambo sihiri ṅgorü-süngundahundühi animbo rani-poanimbo findefi hohu tükündahumboyefi. Nimehünou, himboari dikirihu afarihumindefi nou bidifiranambo fufuṅṅi ai hoafindoani simbori tükündahumboyefi. Sünambeahindi fufuṅṅi ranai hoafindoani animbo nindou yifiyeimbihündi ranai asükaindei botindahimboyeyi, asu muṅguambo sihiri moani rani-poanimbo tükündahumboyefi. ⁵³ Sümbokoateyo-randeimbi fi ranana ṅgorü-poanimbo findo haya sümbokoate-randeimbi tükümbifeyo-wamboane. Nga asu yifiyo-randeimbi fi rananimbo ṅgorü-poanimbo findo haya yifiyo-rakoate tükümbifeyo-wamboane. ⁵⁴ Rananimbo sümbokoate-randeimbi fi ranai sümbokoate-rakoate findoani, asu yifiyo-randeimbi fi ranai yifiyo-rakoate findoani-animbo, asu Baiborambeahindi hoafi ranai anihondü tükündifemboe. Ai yahoya, "Yifi ai awarihoehü yangiri koadürümbo niṅgombo ranai harihoai tüküme fiyu!" meho.

⁵⁵ "Yifi se, naha sihafiharihefembo ngininda?"

Yifi se, naha sihafiharihefembo ngininda moaruwaimbofe ramboa?"

⁵⁶ Moaruwai hohoanimo, ra yifindi moaruwaimbofe nginindi nimindühane. Ahinümbi hohoanimo ra nindou-yafe moaruwai hohoanimo nafuiyo arandi rananimbo asu nindou ai moaruwaimbo-ndahimboyeyi. ⁵⁷ Sihafi Adükari Sisas Kraisindi nginindinamboyu God ai sihefembo ramareamuna yifiar-ambeahindi hamarihehundi. Nga ranimbo-hündambo-animbo sihiri Godimbo hihifindihurimboane!

⁵⁸ Wandafi mami, ranimboane se akidou-amboani bübürindeimboyeyi, nga se moani nginindi hamindi niboadei. Se muṅguambo si ahora Adükariandi ratüpuritijirifondei ndühündi, nimboe sapo ndani-moatükuni nda se fifirihindi. Se Adükariambo ratüpurayeyi ra ngiri moanimbondifeyo.

Godindi nendi fehefembo kaki

16 Hapondani kaki Godindi nendi Sudia hifihü amarei ranaheimbo fehefe-ndürimbohünda gugurifembo hoafinda samboanahi. Kraisindi nendi Garesia hifihü amarei aheimbo hoafimayahi nou se-amboani rasüngundihindi. ² Muṅguambo Sande aho rananimbo nindou muṅguambo mamami se kaki masahümündi ranahandi saimbo sihei worambe bidifiri digehindi. Rananimbo süngunambo ro tükündahandani, aheimbo kaki gugurife segudürimbo ra se ngiri afuri kokopondühündi. ³ Ranihü ro tükündahandü-animbo nindou se dibonimehüpuri ranai siheimbo mayo kaki gugurimarhindi ra sowandümo houmbo koandihheapura wandi-mayo ahamundi fimbo pas kameihi Serusarem ngoafinambo mbihanimo-ndamboane. ⁴ Nga asu ro-amboa hohoanimo-yahaniwani ahanihi ana, nindou ranimemo ranai ro-dibomikosomo-ndamboane.

Porindi hohoanimo

⁵ Awi ro Masedonia hifi mbusümo nafindahe hehea siheimbo sowahi tükündahamboyahi, nga ro Masedonia hifinafi homboanahi hohoanimoayahi. ⁶ Awi ro moai fifirihendi, nga se-babidi akidou nimboahani ngisihari tükefeyo ra aboedindoani mangahiyo, nungumandahe. Se-babidi nimboa mbundiha asu ro nini-nafiyo hombo hohoanimoarandiri rananimbo se wambo nafi hombo mbifarihindir-amboane. ⁷ Roana se-babidimbo akidou yangiri nimarimbo ana moeisahi. Nga awi roana se-babidi gedühi niṅgomboanahi hohoanimoayahi, Adükari ai rawoyafo ehu ana. ⁸ Nga awi roana, Efesus ngoafihü ndanihü nimandihani Suda-yafe adükari si Pendikos † ra tükündifeyoan-animbo ndamboyahi. ⁹ Nimboe sapo God ai nimorehi nindowenihifindi aheimbo ahandi nindoumbofe tüküfembohünda wambo fondi masendimbo wambo. Nga asu nindou afindi ai wambo ndanihü hürütarihündiri.

¹⁰ Nga asu Timoti ai rühi sihei nafindüfiyuani wani, se ndahorimindei worinindihoran-animbo ai se-babidi aboedi yihimbokoate mbinunguwamboane. Nga ai-amboani mare ro rawehandi nou Adükariandi ratüpuriyu-randeimbi-ani. ¹¹ Nga asu nindou ṅgorü ai ahambo yowani moanindi nindou-ani mbüsümbui. Nga se ahambo moani aboedi fandihedorani ngusüfoambe afure küre haya mbüsünuwamboane. Nga ai wandafi mami bidifiri babidimbo mbisinimonda saheha himboyaha-purühanahi.

¹² Haponda wandafi Aporosindi hoaf-ane siheimbo hoafayahida: Ro ahambo wandafi mami bidifiri-babidi siheimbo süni hoeimbireandüri saheha hoafiya-handowohanahi. Nga ai hombo moei yahumboani, awi hapondanambe ana. Nga awi ai ninisimboaniyo hombo nafi engoro ana, ai ngumbui.

† Pendikos ai Suda-yafe adükari si nübürambeahindi sesi yimungu-remindimbo si-ane.

Bidifiranambo hoafi

¹³ Se hibadihündühi anihondümbofe hohoanimo nginindi kikihindühümüdi nimboei. Se yihimbokoate moani nginindi nimboei. ¹⁴ Se ratüpurindeihî ra sihei ngusüfo pefe hohoanimo ranambo yangir-animbo ratüpurindei ngei.

¹⁵⁻¹⁶ Wandafi mamî, sapo se Stefanas asu ahandi worambeahindi-yei hoafi ra fifirihindi. Sapo ai boateiyei Akaia hifihü Kraisimbo anihondümbo-rihin-deimbi tükümehind. Ai Godindi nendi ranaheimbo fehendürimbo ratüpurî ra refembo afindi hohoanimo-yei arihündi. Wandafi mamî, ro haponda siheimbo huti-hoafayahandürî se-amboani yahurai nindou-yomondi hoarehi nimboei. Asu nindou düdi ai-babidi farihoundürîhi houmbo ratüpuriyomo arundi amboani kameihî.

¹⁷ Stefanas, Fortunatus asu Akaikus ai sihei fondihumbo sapo se ndanihü sifokoate-mayei ranimbo asu ai wambo sowana masifomo-ndamboanahi

hihifi-hihifayahi. ¹⁸ Aiyomo wambo wandi ngusüfoambe ndoru kümarundirî sapo siheimbo ramarundürî nou. Nindou yahuraimbo-animbo nindou aboed-anemo mbisefî hohoanimo-ndefomboane.

¹⁹ Esia hifambe Kraisindi nendi amarei ranai siheimbo hihifarihündürî. Akwira, Prisira-anafe, asu Kraisindi nendi ahafe worambe fandihi nimarei arihündi ranai-amboani Adükarindi ndürinambo siheimbo hihifarihündürî. ²⁰ Asu wandafi mamî muᅅgu ndanihündambo amboani siheimbo hihifarihündürî. Se Kristeniyafe hohoanimo süᅅgu simborî wakikihürindei.

²¹ Ro Por-anahi wandi warinambo siheimbo hihifi hoafi nda sürü paparihandi.

²² Nindou düdi ai Adükarimbo aboedi hohoanimo-yondokoate-ayu ana, ai moaruwaimbo-mbifiyuwamboane. Adükari, se mborai!

²³ Adükari Sisas ai ana siheimbo moani hipoambo-mbireandür-amboane. ²⁴ Muᅅguambo se Sisas Kraisbabidi animboei siheimbo ro ngusüfo parariheandürî.

2 Korin

1 Karihasihandüri, wandafi mami, ro Por-anahi sapo God ai wambo moani ahandi yifiri süngu Sisas Kraisindi hoafi semindi ho rambohünda kafaore hiniŋgi-mareandiri. Ro asu sihefi wandafi Timoti-dibo Godindi nendi se Korin ngoafihü amarei-anei, asu muŋguambo Akaia hifambe amarei rananei, siheimbo muŋguambo pas nda sürü papiriho koararihehoandi. ² Sihefi Ape God asu Adükari Sisas Krai ai siheimbo moani hipoambo-ndineandürühi ngusüfoambe afurife kifeimbi hohoanimo mbisabinandür-amboane.

Godimbo Por ai hihifimarüri

³ Awi sihiri Adükari Sisas Kraisindi God asu Ape ranahambo aboed-ani mbisefimboane. Ai hipoambo-reandeimbi Ape-ani asu ngusüfoambe afurife kifeimbi hohoanimo muŋgu ra sai-randeimbi God-ani. ⁴ Aiani yihoefimbo-so nine tiŋirifo afindi tüküfeyoani ngusüfoambe afure küreamuni arandi. Rananimbo asu ro mandiho nindou bidifiri aheimbo sowahi tiŋirifo tükefeyondüri ranaheimbo hohoanimondehühi ngusüfoambe afurindiho kündihoa-ndürimboyehe sapo ro yihoehihoari Godindi-mayo ngusüfoambe afurife kife hohoanimo sahoaminde hohoambo nahurai wambo. ⁵ Kraisimbo sowahi tiŋirifo afindi tüküfeyoani semündü marandi asu ranane ro-amboani sahoaminde arihoandi. Rahurai-ane Kraisindi ngusüfoambe afurife kifimbi hohoanimo afindi ranai yihoehimbo-so tüküfeyomuna sahoamünde arihoandi. ⁶ Asu yihoehimbo-so tiŋirifo afindi tükündifeyoani ro siheimbo hohoanimondemboyehe sihei ngusüfoambe afurife kifemboane, asu rananimbo God ai siheimbo aboedambo-ndeandürimbui. Nga asu God ai yihoehi ngusüfoambe afurifembü hohoanimo küreamuni ana, asu sihei ngusüfoambe afurifendürimbo kameihane. Raninambo ro tiŋirifo masahoamindehi nahurai se moanane sei hehi nginindi animboei hei ana, God ai sihei ngusüfoambe hohoanimo afure küre arandi. ⁷ Ro siheimboya se nginindi mbiniboadeia sehohoa anihondümborihorühanehi. Ranimbo-hündambo ro rariho fifirihomboanehi, se ro-babidi tiŋirifo sahümündiani asu se-amboani ngusüfoambe afurife kifimbi hohoanimo ra ro asahoamindehi nou ndahümündimboyei.

⁸ Tiŋirifombü moatükuni Esia hifambe wambo tüküfeyondüri ranahamboanahi ro wandafi mami siheimbo hoafindahandüra se ranahambo fifirimbirihinda saheheamboanahi. Ranühi wambo tiŋirifo afindi hamindi tüküfendürühiyo asu wandi nginindi

niŋgombo ratüpuri hohoanimo ra muŋguna hifinamareandiri. Raniyahi asu ro ngiri yanggiri aboedi nimboahi sahehea hoanimomayahi. ⁹ Raniyahi asu ro hohoanimoyahani wandi fiambe tiŋirifo afindi tüküfeyowa yifindamboyafi masahi sapo nindou kot hifandi-randeimbi ai hoafiyuhüya, se yifindamboyafi, ehu nahuraiyo tüküfeyondüri. Nga asu rani-moatükuni yihoefimbo tüküfeyo ra yihoefi fimbo hohoanimokoate-ndehühi, ro God yifihündi botire-randeimbi-mayu ranahambo yanggiri-animbo hohoanimondefomboane. ¹⁰⁻¹¹ Rani-moatükuni moaruwai ranai yihoefimbo hifokoefemunimbo mayoyosi, nga asu God ai yihoefimbo ranambeahindi aboedambo-mareamuni. Mande ai-animbo sünggunambo aboedambo-ndeamunimbui. Asu se yihoefimbo farihehimunühi Godimbo didibafayahündo ana, ro ahambo nginindi anihondümborihurühi sefiya, "Ai yihoefimbo aboedambo-ndeamuni ngu," asefi. Rananimbo hohoanimo-yahümünühi amboani asu Godimbo hihifimbirihor-amboane ai yihoefimbo afarihemuni ranimbohünda. Ai nindou afindiyei didibafife süngu yihoefimbo hipoamboreamunühi mafarihemuni.

Por ai hohoanimo ngorü-süngumareandi

¹² Ndani-moatükuni ndanahamboanahi ro hihifihifiya arihandi: Wandi hohoanimoambe yare hoafimeyondüri ro Godindi-mayo sürühoeimbi hohoanimo hohoanimoya marihandi. Hifi ndanihündambo nindou-yafe fifirifenambo wambo moai rani hohoanimo ranai rareandira tüküfeyondüri, nga wani. Nga Godindi hipoambofe hohoanimo ranai wambo ramareandira asu ro nindou-yei mbusümo mbumundi hohoanimo rani-süngu yanggiri mahahabodihü. Siheimbo-poanimbo ro yahurai ramariheandüri hahi. ¹³⁻¹⁴ Ro siheimbo pas sürü papiriho arihoandi ra se hoeindihi mbundiho hoafi ra fifirindihimboyei. Hapoana hoafi ra se akidou yanggiri fifirihindi. Nga se ro hoafayehi nda muŋguambo fifirindihindühi hohoanimomboyei-amboane sehehoamboanehi. Ranimbo Adükari ai kosimbo si ra tüküfeyoambe-animbo ro siheimbo hihifihifinda-hoandürimboyehe mare yahurai-animbo se yihoehimbo hihifi-hihifinda-hümünimboyei.

¹⁵⁻¹⁶ Ro rarihe hohoanimoyahiya, ai wandi hohoanimo wudipoapondihi fifirindihindi sahehea horombo ro siheimbo sowana sifomboanahi masahi. Ro Masedonia hifinambo hafohü kosohü siheimbo hoeifendürimbo asahi, asu se wambo Sudia hifinambo hombo mbi-fari-hehindiramboane saheheamboyahi hohoanimo-

mayahi. Rananimbo se wambo yimbumbo hoeindihindirühi hihifi-hihifimbeyei-amboane masahi. ¹⁷ Horombo ro siheimbo yimbumbo hoeifendüri horombo hoafirihe masiheheandiyosi, nga wani. Nga ro wandi hohoanimo ngorü-süngumariheandi. Ro yimbu hohoanimo-yaheimbi-mbayahiyo? Ro hifi ndanihündambo nindou nou moai mami simboani wandi horombo hoafirihe masiheheandi ranahambo yini sa asu wani sa rihandi, nga wani.

¹⁸ Sihiri Godimbo anihondumbo-arihuri nou asu se wandi hoafi amboa anihondumbo-ndihimboyei. Munguambo hoafi ro siheimbo asahandüri ra yini ranane asu wani ranane ra ai wani. ¹⁹ Ro Sairas, Timoti-babidi siheimbo Godindi Nimori Sisas Kraiss ranahambo hoafimehundüri, aiana yini yahu, wani yahu-randeyimbiyupoani. Nga mami hohoanimo yanggir-ani hohoanimo arandi. ²⁰ Nga asu Godindi horombo hoafi afindi ra yanggoromboane, nga ranane asu Sisas Kraissindi süngu-ane horombo hoafi mungu ra anihondumbo tüküfe arandi. Ranane asu sihiri Godindi hoafi himboriyefühi asu Sisas Kraissindi süngu hoafiyefühi, "Anihond-ane," asefi God ai adükar-ani hoafimbohünda. ²¹ God aiani yihoefimbo se-babidimbo nginindi kikihiramündümuna asu sihiri Kraiss-babidi nginindi animboefi. Asu ai sihefimbo ahandi ratüpurimbo amboani kafaore hini ngimareamun-ane fi. ²² Aiyu ai ahandi hoari sihefimbo diboniyumuni hini ngireamuni haya asu ai Yifiafi Aboedi ra sihefi hohoanimoambe hini ngimareandi. Yifiafi Aboedi ranana sapo God ai sihefimbo aboedambo-femunimboayo ranahambo nafuimbo-hündamboane.

Por ai moai aheimbo sowana asükai hu

²³ Nga ro anihondumbo hoafi hoafayahi nda God ai anihond-ane mbüsü nginindamündümbui. Nga ro siheimbo didi tinjirifo afindi segodüripoani saheheamboayahi asu ro hombo hoafimayahi sihei ngoafi Korin-nambo asükai sinikoate-mayahi. ²⁴ Sihei anihondumbofofe ranana ro hifandi-handürühiyahipoani, nga wani. Sihei anihondumbofofe hohoanimo ranamboane se-amboani siheihorari nginindi kikihirihümündi animboei. Rananehi asu ro sihei hihifi-hihifi hohoanimo ra botifembohünda se-babidimbo ratüpurkiye arihoandi.

² Ranimboyahi ro moani wandi hohoanimonambo yanggiriya, awi ro ngiri aheimbo sowana gadi asükainda nginindifimbi hoafindahandürani, afindi hohoanimondei sahehea hohoanimomayahi. ² Asu ro sühühühi siheimbo ngusüfoambe afindi kifimbi hohoanimo mbasahandüri-mbonana, asu nindou mami ai ngiri wambo hihifi-hihifimbohünda farihendiri. Nga se yanggir-anei wambo hihifi-hihifi moatükuni randihinda hihifi-hihifayahi. ³ Seana wambo hihifi-hihifiyahündiri-rühündeimbi nindou-anei. Ranimboanahi asu ro siheimbo sowana sini siheimbo ngusüfoambe afindi kifimbi hohoanimo ra segodürimbo moei asahi. Ranimbo-hündamboayahi ro horombo siheimbo pas sürü papirihü koamariheheandi. Ro nini moatükunimboyo hihifi-hihifayahi ana, asu se-am-

boani ro-babidi ranahambo hihifi-hihifiyeihanei. Rani moatükunimbo siheimbo munguambo anihondumbo-riheandürimboanahi. ⁴ Horombo siheimbo pas sürü papirihü koariheheandi simboani ana wandi ngusüfoambe tinjirifo afindi nimariwohüyo asu asübusümbi hohoanimo ranai tüküfihüyo ro aranimo-aranimboya wakimariheandi. Se tinjirifombü hohoanimo-mbeyeia sahehea pas ra sürü papirihambo-yahipoani. Nga se wambo ro siheimbo hohoanimo afindi hohoanimo-arhandüri ra fifirimbirihinda saheheamboayahi parihe koamariheheandi.

Nindou ai siheimbo moaruwaimbo-mareandüri ranahambo amboawi mbisei-amboane

⁵ Nindou ai ngusüfoambe afindi kifimbi hohoanimo wambo yanggiriyo poani masendiri, nga siheimbo munguamboyo masagadüri. Ro rani moatükunimbo afindi hoafimbo moeisahi, nga ranimboanahi moani bidifiri yanggiri hoafayahi. ⁶ Nindou ranahambo nindou afindi se tinjirifombü ratüpurü masahündo ra awi rühü safi ahambo hini ngindihori. ⁷ Nga awi se ahandi hohoanimo moaruwai ranahambo amboawi sahündowohü asu ngusüfoambe afurife kifimbi hohoanimo ndahündo. Nga asu ngusüfoambe afindi hamindi kifimbi hohoanimo ai ahambo munguna moaruwaimbo-nderimboe. ⁸ Ranimboane ro siheimbo hoafi nda hoafehandüri, se ahambo sihei-mayo hipoambofe ra nafuindahündoan-animbo ai fifiri-mbireandamboane. ⁹ Ro horombo pas sürü papirihü koamari-heheandüri moani siheimbo refe hoeife-ndürimbohünda. Wandimayo hoafi se süngurihündühi mungu moatükuni ra rarihi mbarihündüyo wanimbaiyo? Nga se ahambo tinjirifo masahündo. ¹⁰ Asu se nindou düdi ai siheimbo moaruwai hohoanimoayundüri ranahambo amboawi ase ana, asu ro-amboani ahambo amboawi mbisahandamboayahi. Moaruwai hohoanimo engoro ana, ranahambo ro amboawi asahi ana, Kraissindi himboahü siheimbo fehefe-ndürimbohünda amboawi sahühanahi. ¹¹ Satan ai sihefimbo tikai hoafindimuni-mbui sahehea ramariheandi ra. Ahandi dibohindi hohoanimo ra sapo sihiri fifirihumboanefi.

Troas ngoafihü Por ai tinjirifo afindi masemünda

¹² Ro siheimbo hini ngiriheiri hehea Troas ngoafihü Godindi hoafi hoafimbohünda tüküyaheandühi hoeiriheandane asu Adükari ai wambo ranihü ratüpurimbohünda aboedi hohoanimo nafuimayundiri. ¹³ Nga ro sihefi wandafi Taitus ranihü hoefikoate-yahühi asu ngusüfo afindi küriheandühi afindi hohoanimomayahi. Raniyahi asu ro nindou ranihü amarei aheimbo hihifiriharü hini ngirihhearü hehea, asu ro Masedonia hifinambo mahahi, nga siheimbo sowana moai asükai sühühi.

Kraissindi nginindinambo ro ngasündi-hurimboanefi

¹⁴ Nga Godimbo hihifindi-hurimboane nimboe sapo aiani Kraiss-babidi nimboefani munguambo si aho ra

sihefimbo aboedi nafi semündümuni huhü asu nine-moatükuni ranai sihefimbo moaruwaimbo-femunimbo aho ra ngasündihu aboedühi tükehundi. Yihoefti ratüpuri ranahamboani God ai hoafiyuani asu nindou ai Kraisi ranahambo fifirarihori. Kraisiimbo fifirife ranana aparümbi fisiñarü yanggori wakareandi nahurai-ane. ¹⁵ Sihiri amboani aparümbi fisiñarü Kraisiindimayo Godindi aboedi sesi mandife fondi waminindi aboedi tüküfe hafo arandi tüküfe haya God sowana aho nahurai-anefti. Fisiñarü ranane nindou Godindi hoafi süngurihindeimb-ayei asu ahandi hoafi süngufekoate-ayei ahei mbusümo yanggorü wakareandi. ¹⁶ Nindou didiyei Godindi hoafi himborikoate animboei aheimbo ana yifi fisiñiri nahurai-ane. Sapo fisiñarü ranai-ane aheimbo hifokoarearü arandi. Nga asu nindou Godindi hoafi süngurihindeimbi aheimbo ana fisiñarü ranai yanggiri niñgombo sagadüri arandi. Nindou muñguambo aiana ngiri aheihori Godindi ratüpuri ra randihindi. ¹⁷ Nga se fifirihimboanei, roana nindou afindi ai homo Godindi hoafi hoafiyomondühi kaki sowandümo arandi nahurai nindou-yefipoani. Nga God ai yihoefimbo ratüpuri ra masemuna asu ro moai ahandi ratüpuri ranahambo tikai hoafiyefi rihundi. Nga roana Kraisi-babidi hohoanimo mami sünguri-hundühanefi asu Godindi himboarühi hoafi ra mbumundi süngu yanggiri hoafiyefi arihu hefi.

Simbori hoafi femindi sihefembo ratüpuriyomo-rundeimbi nindou

3 Ro Godindi ratüpuriyefi-rihundeimb-anefti masefi ra awi asüakai yihoeftihoari yihoefti fimbo boriyefihumbo se yihoeftimbo aboed-anemo mbiseiya sefimbo mbaiyefiyo? Asu awi ro nindou bidifiri nou ai pas sürü papirihü-ndeimbihündi siheimbo saiyoani asu se yihoeftimbo aboed-anemo yahomböhünda mbayefiyo? Asu se yihoeftimbo farihefe-munimbohünda pas nahurai-ayei. Pas ranahambo sürü papimarihündi ranana sihei ngusüfoambe-ane amaro. Muñguambo nindou ranai pas ranahambo fifirihahi hehi asu ai hoeiferambo-hündamboane. ³ Rani-moatükuni ra dibohindiyopoani, nga ai yahurai-ane. Kraisi ahandihoari randi pas ra sürü papira mbura yihoefti süngu koamarihendi. Pas ra moai peninambo sürü papirandi, nga God yanggiri koadürümbo nüñgu-randeimbi ranahandi Yifiafinambo sürü papimarandi. Asu moai God horombo ramareandi nou nimoeifihahi sürü papirandi, nga nindou-yei hohoanimoambeahiyo sürü papimarandi.

⁴ Ro rani hoafi hoafayehi ra sapo Kraisiindimayo Godimbo anihondümbo-marihori. ⁵ Asu ngiri yihoeftihoari yanggiri ana rani ratüpuri ra randihundi, nga ranimboane asu ro ngiri hoafindefühüya, yihoeftihoari rihundi rani ratüpuri ra ramarihundi mbisefti. Nga Godindi nginindi sahumindefi hohumboanefi ratüpuriyefi arihundi. ⁶ God ai ahandihoari yihoeftimbo se randumboemo mehuwa, asu ro simbori hoafi

femindi sihefe ratüpuri rani nindoumboyahu animboefi. Ratüpuri ranana horombo sürü papiru sihoemombo-yomopoani. Nga Yifiafi Aboedindi nginindinamboyo sürü papira masihendi. Ahinümbi hohoanimo sürü papiru masihoemo rani-süñgu ana nindou ai yifiyehi arihündi, nga Yifiafi Aboedi ana nindoumbogedühi yanggiri niñgombo sendühane.

⁷ God ai ahinümbi hohoanimo ra nimoeifihahi sürü papimarandi. Nga asu raniyo rani-moatükuni ra Godindimayo himboamupuimbo-randeimbi rani bitapire tükümeftiyo. Raniyo asu Mosesindi ngusümboari ranai himboamupuimbo-maranda asu Israerihündi ai ahandi ngusümboari ra ngiri ndondihahi hoeindihindi. Nga asu sünguna homboyo rani-moatükuni ranai afurimarihoyao. ⁸ Ranimboane Yifiafi Aboedindi ratüpuri ra ahinümbi hohoanimo ranahambo ngasünde haya himboamupui-randeimb-ane.

⁹ Ahinümbi hohoanimondi ratüpuri ranana nindoumbo papi-hoafimboane, nga asu Godindi-mayo himboamupuimbo-randeimbi si rani-dibo meñgoro. Rani hohoanimo rani-süñguyehi nindou ai yifiyehi arihündi. Nga asu nindoumbo Godindi himboahü mbumundi tüküfembo ratüpuri himboamupuimbo-randeimbi si rani-dibo engoro ra ngasündeamboane. ¹⁰ Anihondane, horombodidi ratüpuri ranahandi himboamupui-randeimbi si adükari mayosi, nga ndeara dikirifemboane. Nimboe sapo hapoana aboedi hoafindi ratüpurindi himboamupuimbo-randeimbi si adükari hamind-ane. ¹¹ Ahinümbi hohoanimondi ratüpuri himboamupuimbo-randeimbi si kameihahi tükümeftiyosi, nga moai gedühi yanggoro. Nga aboedi hoafindi ratüpuri koadürümbo-koadürümbo yagodomboc ranimboane asu ahandi himboamupuimbo-randeimbi si ra adükari hamindi-mbeyowamboane.

¹² Aboedi hoafindi ratüpuri ranana ngiri muñgundo ranahambo ro anihondümbo-rihu hohu animboefi. Ranimboane asu ro yihimbokoate ranahambo hoafiyehi arihündi. ¹³ Roana Moses yare marandi nou moai yarihu rihundi. Aiyu ahandi ngusümboari ra hoearinambo gabudimareandi. Ranimbo Israerihündi ai sapo himboamupuimbo-randeimbi si ra ahandi ngusümboarambe tükümeftiyo ra ngiri hoeindihinda afurinde gado. ¹⁴ Nga asu ahei hohoanimo ra moai hoeireandüri. Raniyei asu ai horombodidi hoafi femindi sihefe ra hoeirihindühi asu ahei ngusümboarambe hoeari nou ranai ahei ngusüfoambe gabudifoareandüri haya ho-hombo haponda tükeftiyo. Ai moai rani-moatükuni ra raguanambo-rihindi, nga wani. Kraisi mami ranahandi süngunambo yanggiranimbo God ai hoeari ngusüfoambe gabudareandi ra raguanambo-ndeambui. ¹⁵ Horombo peyo haya ho-hombo hapondan-amboani ai Mosesindi hoafi hoeirühi marühi hei ra hoeari ranai ahei hohoanimo ranahambo gabudimareandüra asu hoafi nimindi ra moai fifirihindi. ¹⁶ Nga nindou ai Adükari sowanambo hihiriyahi ahei ana, hoeari ra Adükari ai raguanambo-ndeambui. ¹⁷ Adükari ndanai ana Yifiaf-ani. Nga asu Adükariindi Yifiafi ranai nindou ranahandi fiambe

amarondo ana, asu nindou ranai moani aboedambo-ndüfimbui. ¹⁸ Munnguambo sihiri ana moai sihefimbo nini-moatükuni ai ngusumboari gabudeamuni. Ranane asu Adükariindi-mayo himboamupuimbo-randeimbi si ranai sihefimbo tapara-mindimunühi asu sihiri hoehimbo nou nindou ranahei fihi hefi taparihu-mindefimbo nou-ayefi. Rananefi munnguambo si aho ra himboamupuimbo-randeimbi si ranai adükari tüküfe howohü sihefimbo ngorü-süngureamuni hoani sihiri Adükari anüngu nou nimboefi arihundi. Adükari sihefi ranai Yifiafi wamboani ai rasüngure arandi.

Kraisindi hoafi sowandümo homo-rundeimbi ai hifina nafümbi hipiri nahurai-anemo

4 Sapo God ai yihoefimbo hipoambo-reamuni hayambo-wamboyou ratüpuri ra masemuni ro refembohünda, ranimboane asu ro moai yiboaruko-yiboaruko-yahundühi ambe sefi hiniñgirihihundi, nga wani. ² Ranimbo-hündamboyefi asu ro amoaniñgümbi ratüpuri dibo engoro nindou ai yaru marundi ra daboadanambo-marihundi. Roana moai tikai hoafi hohoanimo süngurihu hefi rihundi asu moai Godindi hoafi ra ngorü-süngurihu rihundi, nga wani. Nga roana nindou ranai yihoefti ratüpuri Godindi himboahü ra hoeirihindühi ahei hohoanimoambe ratüpuri ranahambo aboed-ane mbiseiya sefimboanefi asu hoafi hondü ra weindahi hefi hoafiyefi arihundi. ³ Godindi hoafi ro hoafiyefi arihundi ranai dibo engoro ana, sapo nindou ahandi hoafi himborikoateyei heimbo awarihefemboaye aheimbo-anendüri. ⁴ Nindou ranai ana hoafi ranahambo moai anihondumbo-rihindi, sapo ahei hohoanimoambe nimbi amaro hifi ndanihündambo tikai god nüngumbü Satan ai gabudi-foareandüri hayambo wambo. Rananei asu ai Krais sapo Godindi sisami hondü nahurai aiyu ranahandi aboedi hoafindi himboamupuimbo-randeimbi si ra moai hoeirihori rihündi. ⁵ Ro bokarariheheandi ra moai yihoefti fimbo hoafiyefi rihundi, nga wani. Nga Krais ai Adükari-ani sefi hoahumboanefi asu ro ahandi sünguyo sihei ratüpuriyefi rihundeimbi animboefi ranahambo hoafiyefi arihundi. ⁶ Sapo God hifi sünü nafirandambe ai hoafiyuhü yahuya, "Nimbi yare nimarooambe si ranai simbeyo-wamboane," mehu. Asu God mamani sihefi hohoanimoambe si ramareanda afindi hamindi tükümeffeyo asu sihefi ngusüfoambe ranai aboedi si nahurai engoro. Ro si ranahambo fifirihumboanefi sapo Godindi himboamupuimbo-randeimbi si Sisais Kraisindi ngusumboarambe apeniñgo ranahambo.

⁷ Nga roana sapo aboedi hoafi nginindi napo nahurai hifina nafümbi hipirambe afoero nahurai-anefti. Ranimoatükuni ra nindou ai yarihi fifirihindühi ndanimoatükuni nginindi afindi nda Godindi-mayoane, nga asu yihoefti mayopoani mbisei-yambohündamboane ra. ⁸ Yihoeftimbo afindi tinjirifo ranai moaruwaimbo-reamunisi, nga asu awi moai munnguambo moaruwaimbo-reamuni. Afindi moatükuni ranai yihoefti hohoanimo ranahambo kikihiramindi-munühanesi,

nga asu awi yihoefti hohoanimo ra moai munnguambo hamindi peyo randi. ⁹ Nindou bidifiri ai yihoeftimbo moaruwaimbo-rihimuni marihündisi, nga asu God ai yihoeftimbo moai hiniñgireamuni randi. Ai yihoeftimbo hariyahümuni marihündisi, nga asu ro moai moaruwaimbo-yahu rihundi. ¹⁰ Munnguambo si maho ra Sisais yifimayu nou yihoefti fimbo amboani yifimbo yangiri nahurai-mayefi. Ranimboane asu Kraisindi yangiri niñgo hohoanimo ra yihoefti fiambe hoeimbirihind-amboane. ¹¹ Ro yangiri nimboefühi Sisaisindi ratüpuri, ratüpuriyefani, nindou ai yihoeftimbo hifokoe-femuniimbo sei hehi raraomarihümuni. Ranimbo asu Sisais ai hifi ndanihü manüngu ahandi yangiri niñgo hohoanimo amboani yihoefti yifimbo fiambe weindahi tükümbifeyo-wamboane. ¹² Ranane asu yifimbo hohoanimo ra yihoeftimbo sowahi engoro, nga yangiri niñgo hohoanimo siheimbo sowahi engoro.

¹³ Godindi hoafi yahoya, "Ro anihondumbo-rihe heheambo wamboanahi hoafayahi," meho. Mare yahurai-ane ro-amboani mamani anihondumbofenamboanefi hoafayefi. ¹⁴ God ai Sisaisimbo yifihündi botimariri ranahambo fifirihumboanefi. Ranimbo-hündambo-animbo asu yihoeftimbo amboani Sisais ramefiyu nou botindeamuni haya, ndemündümuni siheimbo kameihi gafu ahandi fikimi hiniñgi-ndeamunimbui. ¹⁵ Nga asu siheimbo farihefe-ndürimboane munngu tinjirifombü rani-moatükuni yihoeftimbo sowahi tüküfe arandi. Süngunamboanimbo Godindi hipoambo hohoanimo ranai nindou afindi ahei ngusüfoambe tükündifendüri ndandani asu ai Godimbo afindi hihifindihorühi ahambo aboed-ani sei mbirihünd-amboane.

¹⁶ Roana ranimbo hohoanimoyefi hoeirihündühanefi asu ro Godindi ratüpuriimbo ra moai mbosiyefi rihundi. Yihoefti fi ranai moaruwai-yowohanesi, nga asu yihoefti ngusüfoambe hohoanimo ranai munnguambo si aho ra aboedi simbori tüküfeyoani ndorihu hohoanimo-yefühanefi. ¹⁷ Ranimoatükuni ra ai ndahurai-ane: Tinjirifo yihoeftimbo sowahi tüküfe arandi ra afindi hamindiyopoani, nga ranimbo wambo asu ngiri amitata moendindo. Nga asu süngunamboanimbo sünambe moani aboedi hamindi ngorü-süngundahu koadürümbo-koadürümbo nimandemboyefi. Sünambe süngunambo aboedi hamindi nimari ranai-animbo asu haponda hifi ndanihü tinjirifo akidou engoro ranahambo ngasündeamboe. ¹⁸ Sihiri ana moai nine-moatükuni himboarinambo hoeife-randeimbi moatükuni ranahamboyoani kokorihu hefi arihundi, nga wani. Nga sihiri ana nine-moatükuni himboarinambo hoeifekoate-yefi arihundi ranahambo hohoanimo parihi arihundi. Sapo nine-moatükuni sihefi himboarinambo hoeirihu arihundi ranana ngiri gedühi yagodo, nga nine-moatükuni sihiri sihefi himboarinambo hoeifekoate-yefi arihundi rananimbo gedühi koadürümbo-koadürümbo yagodimboe.

5 Sihiri fifirihumboanefi hifi ndanihü dago ndanambe animboefi ndanana kandihoyoani

asu n̄goasũmboani ana God ai wori hondũ sũnambe sihiri niŋgombohũnda hiŋgiŋmareandi ranambe-animbo nimboemboyefi. Wori ranana nindou moai worimboarundi, nga moani koadũrũmbo fondarim-boane. ² Hapondanana sihiri wori aboedi hamindi sihefimbo sũnambeahindi nou gabudi-foareamunimbo afondaro ranahamboanefi sihiri haŋafumboyefũhi hohoanimoye pararihundi. ³ Sihiri rani-moatũkuni aboedi ra fi ranahambo gabudafoarihundi ana, asu sihiri ngiri fi safi yangiri nimboefi. ⁴ Yini, awi sihiri haponda dago ndanambe nimboefomboanefi haŋafumboyefũhi afindi hohoanimoyefi. Asu sihiri rawehundi ra sihefi fi-hoeari wamindaŋi ra raguamambo-fembo sefi hohumboyefipoani, nga wani. Nga sihefi fi-hoeari simbori ra sapo hoeari hondũ simbori nahurai gũdifemboane. Asu rananimbo sihefi fi sũmboyo-randeimbi ranai aboedi yangiri gedũhi niŋgombo ra mbisemindowambo sefi hohumboanefi. ⁵ God ai ahandihoariyu sapo sihiri yangiri semindi hefe niŋgombo ra didiboadore masihendi. Raniyu asu ai sihefimbo Yifiafi Aboedi ra masemuni. Yifiafi Aboedi masemuni ranana sapo muŋgua aboedi moatũkuni sũngunambo God ai sihefimbo refemuniomboayu ranahandambo weaŋgurũhididi bidifiriyo.

⁶ Ranane sihefi fiambe nginindi tũkũfemuni arandi. Haponda sihiri ra randihu fifirindi-humboane sihefi fi nda sihefi wori nahurai ranambe animboefisi, nga sihiri Adũkarindi wori ranahambo aŋgun-aneŋi animboefi. ⁷ Hapondanambe sihiri moani Adũkarimbo anihondũmbo-rĩhurũhanefi animboefi. Nga nini-moatũkuniyo hoeifembo ranahambo hohoanimoye pari-hũndũhiyefipoani animboefi. ⁸ Sihefi hohoanimoye ranai nginindi tũkũfemunũhane asu roana yihoefi fi nda hifi ndanihũ hiŋgife hefembo hafo Adũkari-babidi n̄goafi hondũhi nĩmarimbo rananefi hohoanimoyefi. ⁹ Ranimboanefi sihiri ana n̄goafi hondũhi nimboefũhindoan-ane asu ndũhi nimboefũhindoan-ane ra ro moani nine hohoanimoye Adũkari ai hohoanimoye ra sũngufembo yangiri hohoanimoyefi. ¹⁰ Muŋguambo sihiri Adũkari ai yĩboboreandi simboani ra ahandi himboahũ tũkũndahumboyefi. Rananimbo rani-simboani sihiri fi ndarihu nimboefambe aboedi ratũpurĩ ratũpurĩmayef-ane, asu moaruwai ratũpurĩmayef-ane, ranimbo muŋguambo sihiri mamami nine-moatũkuni ramarihundi simoŋgorũhi Adũkari ai ndemunũmbui.

Nindou ai Kraisindi sũngu Godindi ngunindimbofe tũkũfemboane

¹¹ Ranimboane roana Adũkarimbo yihimboyefũhi, ahandi hoarehi nimboefũhi nindou bidifirambo hoafiyefi habodefi arihundi ahei hohoanimoye botifendũrani ai Adũkarimbo anihondũmbo-fimbohũnda. God ai yihoefimbo ndore fifireamunimboani. Mare yahurai-ane sihei hohoanimoye asu yihoefimbo ndorihĩ fifirimbirihimun-amboane asefi. ¹² Ro asũkai siheimbo ndani hoafi hoafayefi nda se yihoefimbo aboed-anemo yahombo-hũndamboyopoani, nga se yihoefimbo hihifi-hihifi-mbeyahũmuna sefim-

boyefi. Rananimbo asu se nindou bidifiri-yafe hohoanimoye ranahambo hihifi-hihifayefi, nga nindou-yafe hohoanimoye ranahambo moai hohoanimoye se simbori hoafimbohũnda hoafayahandũri. ¹³ Nindou bidifiri ai yihoefimbo hihindi-hihindi-yomondũhanemo masei. Ro hihindi-hihindayefi ana, Godimbo-hũndamboanefi. Nga asu haponda ro ndorihu hohoanimoyefi ana, ra siheimbo farihefendũrimbo-hũndamboane. ¹⁴ Krais yihoefimbo hipoambo-mareamuni hohoanimoye ra yihoefi ratũpurĩ ranahambo hifandarandi. Ra yarihu fifirihundi nindou mamami ai nindou muŋguambo ranaheimbo sũnguna yifimayu rani-sũngunambo-animoye nindou mamami sihiri amboani yifiyefimbo nahurainefi. ¹⁵ Ai nindou muŋguambo sihefi sũnguna yifimayu. Rani sũngumbo-animoye nindou sihiri ndarihu yangiri nimboefambe ra sihiri hohoanimoyefi sũngu yangiri hohoanimoyehũ hoahoŋgopoani, nga yowanĩ. Nga sapo ai sihefi sũnguna yifimayu mbura asũkaiyu botifi mahafu ranimbo sihiri ndondihu hohoanimoyefi-animoye hahabodefomboane.

¹⁶ Rani-mayowamboane roana ngiri nindou-yafe hohoanimoye ra sũngundihundũhi asu nindou n̄gorũndi hohoanimoye tũrũboadihu n̄gefi. Yini, horomboyefi sihiri nindou-yafe hohoanimoye ra yarihu hohoanimoyefũhi Kraisimbo tũmafoarihuri hefisi. Nga asu hapondani ana sihiri moai ahambo rani hohoanimoyehundo rihundi. ¹⁷ Himboriyefi. Nindou mamami ai Krais-dĩbo anũngu ana, God ai nindou ranahambo simbori nindombondirĩ hiŋgiŋdirũmbui. Wamindaŋi hohoanimoye awarimarihoayo, nga asu simbori hohoanimoye tũkũfemboane.

¹⁸ Ran-moatũkuni ranana God aiani nimindũhiyu haya yare arandi. Horombo ana sihiri ahandi hũrũtũmbũ nindoumboyahu manimboefiyosi, nga asu hapondaniyu Kraisindi sũngu sihefimbo God ai aboedi-aboedi-mareamuni. Raniyu asu Godindi hũrũtũmbũ ranaheimbo farihefendũrani asu ai God-babidimbo wudi-wudifembo ratũpurĩ ra yihoefimbo masemuni. ¹⁹ Siheimbo ro ndarihu hoafehundũri: God ai nindou muŋguambo Kraisindi sũnguyũ ngunindimbore arandi. Asu ai moai nini-moatũkuniyo moaruwai hohoanimoye marihũndi ranahambo hohoanimoye sihairandi, nga wani. Asu ai nindoumbo wudi-wudifembo hoafi ra hoafimbo ratũpurĩ masemuni. ²⁰ Ranimboanefi ro Kraisindi yasimondũhindi hoafi ra sahumindefi hohu hoafayefi. God ai ahandihoariyu yihoefi yasimondi sũngure haya muŋguambo nindou ranaheimbo wudi-wudindahindi yahundũri arandi. Rananefi ro Kraisindi fondi sahumindefi hohu hoafiyahu-ndũrũhiya, "Awi se God-babidi hũrũtũmbũ hohoanimoye ra hiŋgirihi hehi asu wudi-wudiyahi," sefi hohu hoafiyefi arihundi. ²¹ Krais ai moai moaruwai hohoanimoye randi. Nga asu God aiyu sihefi-mayo moaruwai hohoanimoye ra ahandi wami semũndũ manandeandi. Raniyu asu Sisai ai nindou moaruwai hohoanimoye hohu nou tũkũmefiyu. Sihefimboya, ai wambo-so nimboeimbo wandi nginindinambo Godindi nindoumboyahi moani aboedi mbumundi safi

mbinimboei-amboane yahuhayamboyu ai rani-moatükuni ra ramareandi.

6 Ro God-babidi nginindi nimboefombo ratüpuriyefi rihundeimbi-anefti nda siheimbo huti-hoafehundüri, "Sapo se Godindi-mayo hipoambo hohoanimomasahümündi-ane, nga asu se rani-moatükuni ra moani-yeimbündühümboyei," asefi. ² God ai yare hoafiyuhü yahuya, "Rani si hamindi hondü ro sihei hoafi himborimayahi. Asu siheimbo ro aboedambofendürimboayahi rani si tüküfeyoambe mafariheheandüri," mehu. Se hoafi ra himboriyei! God ai siheimbo fehefembo aboedi si-ane tükefeyo. Hapondanana God ai siheimbo aboedambo-fendürimbo yahumboani.

³ Roana nindou bidifiri ai yihoefi ratüpuri ranahambo moaruwai-ane mbiseimboyei sefi hohumboanefi. Asu ro ngiri nindou ranahe himboahü moaruwai ratüpuri randihundani ai hoeindihindühi ranana moaruwai hohoanimoane mbisei. ⁴ Nga roana Godindi ratüpuri nindoumboyahu nimboefombo wambo, asu munguambo si aho ra yihoefi aboedi ratüpuri ranayanggir-ane munguambo nindou ranaheimbo yarihu nafuiyahundüri arihundi. Rananefti asu roana nine tinjirifo yihoefimbo-so tükefeyoane, asu afindi hohoanimo tükefeyoane, ra moanane sefi hohu nginindi animboefi. ⁵ Nindou ai yihoefimbo hariyahümuni, karabusirihimuni, asu mami afindi gugurihi mburihü moaruwaimbo-rihimuni arihundi. Asu ro gedühi ratüpuri mayefi hefi raniyefi ndofe apo, sesi, sesi raraokoateyefi arihundi. ⁶ Asu ro sürühoeimbi hohoanimoyefühi yihoefi Godimbo fifirife ra ndorihu kikirihumindeti arihundi. Yifiafi Aboedindi nginindi ranai yihoefi fiambe nimarowohüyo asu ro nindoumbo aboedi ndondorihundüri arihundi. Asu ro nindou ranaheimbo Godindi ratüpuriyefi-rihundeimb-anefti sefi hohu nafuiyefi arihundi. ⁷ Ro Godindi nginindinambo nimboefomboanefi asu ahandi-mayo hoafi hondü ra hoafiyefi arihundi. Ro mbumundi hohoanimo ra yifiari, nimehoari nou sahumindeti hohumboanefi animboefi rani-moatükuni ra raninambo yifiariyo rambohünda.

⁸ Nindou bidifiri ai yihoefimbo didiboado-rihimunühi aboed-anemo sei, asu bidifiri ai yihoefimbo moaruwai-anemo sei arihundi. Bidifiri ai yihoefimbo amongoni hoafiyahümuni, nga asu bidifiri ai nindou bidifiramboya, aiana aboedi ratüpuri-ane ratüpuremo sahümuni arihundi. Bidifiri ai yihoefimboya, aiana wosihofori hoafiyomo-rundeimb-anemo sahümuni, nga asu roana hoafi hondü rani-yanggir-ane hoafiyefi arihundi. ⁹ Ro Kraisi ndi hoafi sahumindeti hefi-rihundeimbimayefi ra nindou bidifiri ai moai fifirihimuni, nga asu afindi ai se rananemo sei hefi fifirihimuni. Roana nindou ndeara yifimbo yanggiryefisi, nga asu awi aboedi yanggiri animboefi. Yihoefimbo tinjirifo masemuniyosi, nga asu awi ro moai moaruwaimbo-yahundi.

¹⁰ Ro afindi hohoanimoyefi arihundi yosi, nga asu munguambo si ra hihifi-hihifiyefi arihundi. Ro nindou moaruwai safi animboefisi, nga awi ro munguambo nindou ranaheimbo afindi moatükuni aboedi

sahundüri arihundi. Ro nindou kakikoate-ayefisi, nga asu ro napo afindeimbi nahurai-ayefi.

¹¹ Wandafi mami Korinihündi, ro siheimbo hoafi nda himboahü hoafehundüri. Ro siheimbo yihoefi ngusüfoambe afindi hamindi hohoanimoyahundüri.

¹² Roana siheimbo hohoanimoyahundi kikirihumindeti himbo-yefühi-yefipoani, nga asu simbori seanei yihoefimbo moai yahurai hohoanimoyahümuni. ¹³ Ro haponda siheimbo wandi nimorimbo nou hoafehandüri: Sihei hohoanimoyahundi ra yihoefimbo ngusüfo pandihimuni simbori ro siheimbo rawehundi nou.

Sihiri ana Godindi wor-anefti

¹⁴ Godindi hoafi anihondü-mbofekoate nindou rani-babidimbo ana se mami ngeimboyei, nga yowan. Nüngundine mbumundi hohoanimoyahundi asu hohoanimoyahundi moaruwai ra mamambemandinea? Nüngundine si-ane asu nimb-ane ra mami manimbafea? ¹⁵ Nüngundine Kraisi-ani asu Satan-ani ai hohoanimoyahundi mami süngumandinea? Asu nüngundine nindou ai Kraisi-mbo anihondümboriri-randeimb-ani asu nindou ai ahambo anihondümbofe-koateyu-randeimbi ranai hohoanimoyahundi mami süngumandinea? ¹⁶ Nüngundihu Godindi wori ra sanendi kabomo wori rani-dibo mamambe-mandifepira? Nga sihiri ana God Yanggiri Nüngumbü ahandi wor-anefti! God ai ahandihoari hoafiyuhü yahuya, "Ro wandi wori ra wandi nindou rani-babidi worimbondühi mbundiha ahei mbusümo nimandimboyahü. Rananimbo ro ahei Godindahani asu ai wandi nendi-ndeimboyei," mehu. ¹⁷ Ranimboane asu Adükari ai hoafiyuhü yahuya, "Se aheimbo hini ngindihindüri hehi sepoanimbo ngei nimandei. Nga asu se moaruwai hohoanimoyahundi ra randihimboyei. Nga rananimbo asu ro siheimbo wandihoari ndahamindiharü-mboyahü.

Aisaia 52:11

¹⁸ Rananimbo asu ro sihei apembondahe nimboahani, asu se wandi nimorehi asu nindowenihü nimorimbondahi nimboeimboyei,"

2 Samuei 7:14

Adükari Munguambo Nginindi Hifandandeimbi ai ramehu.

7 Wandafi mami, Godindi-mayo hoafi ndanana sapo sihefimbo hoafiyu masihend-ane. Rani-mayowamboane awi sihiri Godimbo yihimbondefühi, sihefi fiambe-ane asu hohoanimoyahundi-ane nine moaruwai hohoanimoyahundi ra hini ngindihu hohu moani aboedi sürühoeimbi yanggiri hamindi nimboefomboane.

Korinihündi ai ngor-süngumarihindi ranahambo Por ai hihifi-hihifimayü

² Se wambo sihei ngusüfoambe hohoanimoyahundi pandihindüri. Roana moai nindou ngorümbo moaruwai hohoanimoyahundi rihandi. Asu ro moai nindou ngorümbo moaruwai hohoanimoyahundi süngufembo yarihe rihandi. Moai ro nindou ngorümbo tikai

yarihi arihündi ranana aboedi hamind-ane. Sihei anihondümbfofe hohoanimo, sihei sürühoeyoweimbi hoafi, sihei fifirife, sihei Godindi ratüpuriimbo yifiri hohoanimo, asu yihoefimbo ngusüfo pefemuni hohoanimo, muṅguambo ra aboedi saf-ane. Mandihi yahurai hamind-animbo nindou fehefendürimbo kaki gugurindhindi asefi.

⁸ Ro siheimboya, "Se randihindi," saheheambo-yahipoani, nga wani. Nga nindou bidifiri ai aboedi ratüpuri ranahambo refembo sei hehi hohoanimoaye habodei asu ro sihei hohoanimo ra ai hohoanimoaye nou hohoanimombayeiyu, asu nūṅgumbehi sahehea moani yarihe hoeiariheandi. ⁹ Seana sihefi Adükari Sisas Kraisindi hipoambofe hohoanimo ra fifirihimboane. Aiana muṅgu-moatükunimboyu manūṅgu, nga asu siheimbo farihefe-ndürimbo ranimboyu ai nindou moaruwai napokoate nahurai tükumefiyu. Se muṅguambo aboedi moatükuni afindeimbibeyeia yahuhayamboyu asu ai nindou napokoate nou manūṅgu.

¹⁰ Haponda wandi hohoanimo-ane nda siheimbo hoafehandüri. Ngorü himbanifihiyu se nindou fehefembo kaki gugurife ratüpuri botimarihindi. Nga asu se rani ratüpuri ra refembo boatei hohoanimomaye. ¹¹ Se ratüpuri botimarihindi ra haponda moendindhindi. Horombo seana ratüpuri ra refembo hohoanimomaye habodei. Yahurai-animbo hapondani amboani nine kaki engoro ranambo ratüpuri ra moendifembo amboani hohoanimondei habodei. ¹² Nindou ai nine-moatükuni akidouyo, adükariyo, nindou ngorumbo saimbo hohoanimoyuhü asihendi ra asendi ana, Godindi himboahü aboed-ane. Asu kaki akidouyoweimbi ai kaki akidou asendi ana, Godindi himboahü moaruwaiyopoani.

¹³ Roana se tiṅirifo sahümündi nimareiani asu bidifiri ai aboedi mbimari samboyahipoani, nga se muṅgumbo mami ndorihimbi mbimarei samboanahi. ¹⁴ Hapondanambe ana sihei-mayo afindi napo ra nindou bidifiri ai mbonimboarihümündi ranaheimbo fehefendürimbo ra aboed-ane. Ranimbo-animbo asu se-amboa mbonimboarihümündi ana, asu ai afindi digegindühi amboani siheimbo mbifarihe-hindüramboane. Rani hohoanimo süṅguarihind-animbo muṅguambo mami ndondihimbi nimandaimboyei. ¹⁵ Godindi hoafi yare hoafiyowohü yahoya, "Nindou düdi ai afindi sesi asemündu ana, ai ṅgiri afindi fondani digendi. Nga nindou düdi ai akidou sesi asemündu ai-animbo ṅgiri mbonimbondamündu," meho.

Por ai kaki gugurifembohünda nindou Korinimbo koamarihepuri

¹⁶ God ai Taitusimbo hohoanimo botimarira marihu ro hohoanimoayefi nou hohoanimomayua ranimbo ro Godimbo hihifimarihüni. Ai-amboani siheimbo farihefe-ndürimboani hohoanimoayu. ¹⁷ Ro ahamboya, ai ho siheimbo fehefendürimbo yifirimayefisi, nga ai ahandi hohoanimonambo siheimbo sowana masüfo.

¹⁸ Asu rananefi ro yihoefi wandafi mami Taitusindi

süṅgu koarihhehura asühüfani. Muṅguambo Kraisindi nendiyei himboahü nindou ndanai ana aboedi hoafi hoafimbo ra ndürimb-ani. ¹⁹ Asu rani yanggiriyo poani, nga ro nindou fehefembohünda hahabodefühi ratüpuriyefi arihundi, asu Kraisindi nendi ai ahambo ro-babidi hombo amboani koamarihethori. Ro rani ratüpuri rawarihundi ra Godindi ndüri aboed-ane yahombohünda ro nindou fehefendürimbo hohoanimoayefi ra aheimbo nafuiyo-ndürimbohünda.

²⁰ Kaki afindi masihendi ra ro hifandimbo ranahambo nindou ai hoafindei habodeimboyei sefimboane ahiniyefühi nindou ra sahurimindefi ahefi. ²¹ Roana aboedi mbumundi ratüpuri hohoanimo ra Adükarihimboahü yanggiri ndofe refembo hohoanimoyefühiyefi-ane, nga muṅguambo nindou ahei himboahü kameih-ane fi refembo asefi.

²² Ranimboanefi asu ro yihoefi wandafi nda ahafandi süṅgu koarihethuri. Ro ahambo afindimbo ratüpuri ra refembohünda yarihuri hoeirihurane, asu ai rani-moatükuni refembo yahuhaya ngusüfo pamareandi. Hapondani ana se mbumundi ratüpuri hohoanimo rani yanggiri süṅgumbirihinda yahuhayamboani ṅginindi anihondümb-areandi. Ranimboane asu ai rani-moatükuni ranahambo refembo ra ngusüfo parareandi. ²³ Taitusimbo se randihori fifindhori. Aiana wandi wandafiyu haya, asu siheimbo farihefe-ndürimbo ro mami ratüpuriye-rihoandeimb-ani. Nga asu yihoefi wandafi yimbu ranahafanimbo-animbo se randihimbi fifirindhimbi: Nindou yimbu aiana Godindi nindouyei ratüpuri ratüpuriyafani rinandühi asu ai ahafandi ratüpuri raninambo Adükariimbo ndüri adükariimbo-ani safani-rinandeimb-anafani. ²⁴ Se ahafanimbo sihei hipoambofe hohoanimo ra nafuindahüpiri. Ranimbo asu Kraisindi nendi muṅguambo ranai sihei hipoambo hohoanimo asu ro siheimbo moani bori yanggiri boriyefühi-yefi poani ra ndorihimbi fifirimbirihind-amboane.

Godindi nendambo farihefembo kaki guguri-ndihimboyei

9 Godindi nendambo farihefembo kaki gugurihimbi arihündi ranahambo se fifirihimboane. Nga rani-mayowamboane asu ro ṅgiri siheimbo asükainda pas pandihe koandihethendi. ² Ro fifirihimbi samboanahi sihei hohoanimoambe nindou ngorumbo fehefembo hohoanimoaye. Nga ranimboyahi ro Masedoniaye himboahü siheimbo borimayahandüri. Ro aheimbo rarihe hoafiyahandürühi sahiya, "Ngorü himbanifihiyu wandafi mami Akaia † hifihü amarei ai rani ratüpuri ra süṅgufemboane sei hehimbomaye," masahi. Raniyei asu se rani hohoanimo botifembo hohoanimomaye hoafi ra himboriyei hehi asu rani-moatükuni ra ai-amboani refembo sei hehi ngusüfoambe botimareandüri. ³ Ro siheimbohünda borimayahimbi ra hoafi yanggiri tükufembo moeisahi. Nga se farihefe-mbohünda kaki ra nafindhimbi nimandei, nga ro nindou ndanahambo hoafimayahapuri. Ro ranahambo hohoani-

† Korin ngoafi ai Akaia hifih-ane anango.

moya hoeiriheanda mayowamboanahi asu ro wandafi mamî ngimî ndanahamumbo siheimbo sowana koandiheheapura difomboemo. ⁴ Ro anihondumbo-rihumboanefi se nine-moatükuni sairambo ra nafirihümîndi mbamarei. Asu Masedonia ai ro-babidi kosimo hoeirundürani, se nafemîndi nimarikoate-ndeiani, ro amoanîngi-ndemboyefi asu se-amboani amoanîngi-ndeimboyei. ⁵ Ranîmboanahi ro hohoanî-moya hoeiriheanda mayoa asu wandafi mamî ngimî nda boatei siheimbo sowana mbikosomonda sahehea hohoanîmoayahî habodîhi. Rananîmbo asu ai difomo siheimbo-so tükündafu siheimbo fandîhondürî mbundu sapo se nine-moatükuni saimbo masei ra didîboadondîhi digehîndi. Rananîmbo asu ai randu fifirîndumboemo ranî-moatükuni sihei hohoanîmon-ambo masîhehîndi, nga ro sihei-mayo moanî sahumündefühî-yefîpoani.

⁶ Wandafi mamî, se randîhi fifirîndîhîndi: Nindou düdi ai nîni-moatükuni mangîriyo akîdou safî hîfareandî ranai ana süngunambo ranahandambo sesi safî ra akîdou ndemündümbui. Nga asu nindou düdi ai mangîri adükari hîfareandî ranai-anîmbo sesi ranahandambo adükari hisîndowa ndemündümbui. ⁷ Nindou muŋguambo mamamî se sihei ngusüfoambe hohoanîmondei hoeîndîhîndüh-anîmbo, asu se ranî-moatükuni saimbo masei ra moanî ndehîndi. Nga asu nindou mamî ai ahandî ngusüfoambe moaruwaimbo-nderühî ranî-moatükuni saimbo ranahamboya, nindou ai wambo hütî-hütîmaründîr-amboanahi ro wandî ranî-moatükuni ra maseheandî mbüsümbui. Nga wani. Nga God aiana nindou hîhîfi-hîhîfîyuhü moanî saimbo yangîri hohoanîmoayu ranahamboani hohoanîmo pararî. ⁸ God aiana siheimbo muŋguambo afîndî aboedî moatükuni ra dagadürani asu se aboedî moatükuni afîndeimbi-ndeimboyei. Rananîmbo muŋguambo si aho ra mbonîmboe-mîndîkoate afîndî digehîmboyei asu nindou farîhefembo ra afîndî yagodomboe. ⁹ Godîndî hoafi ranahambo yare hoafîyowohü yahoya,

“Nindou düdi ai nindou napo-koate-mayei aheimbo warambe kîkîhemîndîkoate-ayu

ra nindou ahurî bubufoareandî nahurai-ani.

Ahandî mbumundî hohoanîmo ranai koadürümbo-koadürümbo yagodîmboe,”

Buk Song 112:9

meho. ¹⁰ God ai sesi mangîri nindou nûmbürîra-randeimbi ranahambo sagado asu mamîkarambo sesi sesîmbo sagadürî arandî. Ranîmbo-hündambo-anîmbo asu God ai siheimbo afîndî moatükuni dagadürani asu se digehî hehi ahandî nendî ranaheimbo fandîhehi-ndürîmboyei. Rananîmbo sihei fehefembo hohoanîmo ranai afîndî hamîndî tükündîfemboe nindou nûmbürambeahîndî moatükuni hîfîreanda afîndî hisayo nou. ¹¹ God ai siheimbo afîndî aboedî moatükuni dagadürani asu se muŋgambo si warambe kîkîhemîndîkoate ndehîmboyei. Rananîmbo asu siheimayo kaki aheimbo asehîndî yîhoefî warîhü ra ndahümündî hehi asu Godîmbo hîhîfi-ndîhorîmboyei.

¹² Se ranî ratüpürî rawarîhîndî ra Godîndî nindou ranai nîne moatükuni mbonîmbo-a-rîhümündî ranahambo farîhefe-ndürîmbo yangîriyopoanî, nga ai ranî-moatükuni ra hoeirîhîndühî Godîmbo afîndî hîhîfîm-bîrîhorambo kameihane. ¹³ Ranî ratüpürî se rawarîhîndî ranana sihefi wandafi mamî ranaheimbo farîhefe-ndürîmboane, nga asu rananîmbo ranî-moatükuni ranai weindahî hamîndî tükündîfemboe. Rananîmbo asu wandafi mamî ranai randîhi fifirîndîhîndühîmboya, seana Kraîsîndî aboedî hoafi ranahambo ndorîhi süngurî-hîndühaneî mbîsahündürî-mboyei. Asu muŋguambo nindou se aheimbo kaki sihei hohoanîmonambo yangîri warambe kîkîhemîndîkoate asehîndî ranîmbo ai rarîhi hoeirîhîndî wani asu ai Godîndî ndürî ranahambo aboed-ani mbîsei-amboane. ¹⁴ Rananîmbo Godîndî hîpoambo hohoanîmo sihei fîambe amaro ra ai hoeîmbîrîhînd-amboane. Rananîmbo asu ai siheimbo hohoanîmo-ndühîndürühî amboani asu ai Godîmbo siheimbohündâ didîbafîmbe-yahündowamboane. ¹⁵ God ai moanî aboedî hamîndî moatükuni masemuni ranahambo ngîri sîhîri wudîpoapondîhu nîmîndî hoafi ra wataporîmbo-ndîhundî, nga ahambo hîhîfi yangîri hîhîfîndî-hurîmboane.

Nindou ai Porîmboya aiana Kraîsîndî hoafi semündü hu-randeimbi hondüyupoanî masei ranaheimbo simborî hoafîmayu

10 Nindou bidîfîri ai wamboya, “Por ai ro-dîbo nûnguambe afure manûngu, nga ai-poanîmbo nûnguambe ranî-sîmboani yangîri yîhoefîmbo pasambe ngînîndî hoafîyumuni marandî,” aseî. Ro Poranahî haponda wandîhoari pas ndanambe siheimbo Kraîs ramefîyu nou hîmboari hoafendahü hîpoamborî-hearühî hoafayahandürî. ² Ro siheimbo ngînîndî hoafîmbo moeisahî, nga se wambo amonggonî hoafîndeiani ana, asu ro siheimbo-so dügühanî siheimbo ngînîndî hoafîndamboyahî. Nga nindou didîyeyî ai wamboya, aiana hîfi ndanîhündambo hohoanîmo ranane sünguaru hu aseî ranaheimbo-anîmbo ro yîhîmbokoate ngînîndî hoafîndaha-ndürîmboyahî. ³ Ro nindou yangîr-aneîsî, nga asu ro moanî nindou-yafe hohoanîmo süngurîhundühî yîfiarîyefî rîhundî.

⁴ Muŋguambo yîfiarî nîmînehoarî sahumî-ndefîmboayefî ra hîfi ndanîhündambo-yopoanî. Nga wani. Nga ranana Godînd-mayo ngînîndî yîfiarî nîmînehoarane. Ranana hürütümbü nindou-yafe ngînîndî hîfînambondeamboe. Ranamboane wosîhoaforî hohoanîmo ra raguanambo-arîhundî. ⁵ Asu nine-moatükuni ai Godîmbo fifîrîfîmbo-mayo ranahambo nafî gürareandî ra hîfînambo-ndîhumboyefî. Asu muŋguambo sihefi hohoanîmo kîkîhîrî-hümündeyî Kraîsîmbo yangîri hohoanîmo pambîrîhînda asefî. ⁶ Se Kraîsîndî hoafi ranî yangîri süngundîhi mbundîhümbo-anîmbo asu sehündî bidîfîri ai süngufekoate-ayeî ranahambo tînjûmbî hohoanîmo ndahu-ndürîmboyefî.

⁷ Seana nîne-moatükuni hoeiarîhîndî ranahambo wudîpoapondîhi türüboadîhi hohoanîmondei. Nindou

mami ai hoafiyuhüya, roana Kraisindi nindou hond-anahi ehu ana, awi ai rande wudipoaponde hohoani-monduhü ro-amboani ai rawefiyu nou Kraisindi nindou-anehi mbeyahu-wamboane. ⁸ Sihei anihondümbofe hohoanimo ra nginemindi-ndürimbo-hündamboyu Adükari ai yihoe fimbo ndani ratüpuri nda masemuni. Rani-moatükuni ranana siheimbo moaruwaimbofe-ndürimbo-yopoani. Nga asu ro ndani ratüpuri ranimbo wandihoari akidou borayahi ana, asu ranimbo ro moai amoanngiyahi. ⁹ Se randihi hohoani-mondeihya, "Por aiana ahandi pasambe hoafi raninambo yihimboaramuni," mbiseimboyei. ¹⁰ Nindou bidifiri ai randihi hoafindeihi animboya, "Porindi-mayo pas ranana tñjümbi saf-ane. Nga ai sihefi fikimi nñngumbo ana, ai himboari hoafendi safi nñngumbo asu hoafi ahandi ra ndorihéfekoate-ane," sei arihündi. ¹¹ Nindou düdi yahurai hoafiyu arandi ranai ana rande ndonde hohoanimonduhi türüboadeandi. Ro anguni nimboefimbo pasambe hoafayef-ane, asu siheimbo-so ranihü nimboefimbo hoafehundür-ane, rani moatükuni ra ngorü-poanimboyopoani, nga wani.

¹² Roana ngiri yihoe fihoari yihoe fi ra simongorindihu hoeindihu ndihundi nindou bidifiri ai ahamundi fimbo borayomo nou. Nindou ranai ana moani ahamundi hohoanimonambo yanggir-anemo ai ahamundihoari ngorü ahandi hohoanimo ra ngoründi-mayo hohoanimo ranifih simongoru hoeiru arundi. Yahurai nendi ana fifirifekoate-anemo! ¹³ Nga asu ro yihoe fi fimbo ana ratüpuri yihoe fi ranahambo simongori ra ngasündife hefe boriyo ho ranahambo moei asefi. Nga nine-moatükuni ratüpuri God ai yihoe fimbo masemuni rani simongorühi animbo ngemboye fi siheimbo-so ratüpuri kameihi amboani. ¹⁴ God ai yihoe fimbo ratüpuri masemuni rani hoarehi se animboei. Rani-simboani ro siheimbo sowahi tüküyahundühi Kraisindi Aboedi Hoafi ra sahuminde fi hohu siheimbo hoafimehundüri. Rani-nambo God ai yihoe fimbo ratüpuri masemuni rani yanggiri süngumarihundi. ¹⁵ Roana moai God ai ratüpuri nindou ngorümba masagadüri ranahambo boriyefi hefi rihundi, nga wani. Nga roana sihei anihondümbofe ranai ngoani asu ro sihei mbusümo ratüpuri bohünda God ai rani ratüpuri masihendi ra refeyowani aboedi adükari tüküfembo ranahamboane anihondümba himboayefi. ¹⁶ Rananimbo asu ro aboedi hoafi ra ndahuminde fi nindou bidifiri sihei hifi daboani amarei ranaheimbo hoafinda-hundürimboye fi. Asu ro ngiri nindou ngorü ai ratüpuri mayu ranahambo borinde fi.

¹⁷ Bukambe yare hoafiyowohü yahoya, "Nindou düdi ai borimbo hohoanimoayu ana, moani Adükari ai nine-moatükuni ramareandi ranahambo yanggir-animbo borimbiyu-wamboane," meho. ¹⁸ Nindou düdi ai sapo nine-moatükuni ramareandi ranimbo ahandihoari borayahi ana, Godindi homboahü ndürimbüypoani. Nga asu Adükari ai nindou daboe ndürimb-ani ehu ana, nindou ranai ndürimb-ani.

Por ai se Kraisindi hoafi wosihofori hoafiyomo-rundeimbi ahamundi hoafi himboriyo-poani mehu

11 Awi se wambo rarihi hini ngirihindirani-animbo asu ro hihindi hoafi hoafinda. Nga se wambo hini ngiri-hindirimboane. ² Awi ro ngusüfo pararihe-andüri God ai siheimbo ngusüfo parareandüri hu nou. Seana moani nimorehi yihoarifi hamindi nindowenihimami ranahambo yanggiri segodombo sei hehi diboniyei hini ngarihindi nahurai-ane. Nindowenihimami ranai ana Krais ranani. ³ Sapo amoasiri tikai hoafi fifireandeimbi hamindiyo haya Ifimbo tikai hoafimendo ranahamboanahi ro afindi hohoanimoayahi. Siheimbo-so amboa hohoanimo yahurai tükündifendürani, asu sihei Kraisimbo hohoanimo aboedi ngusüfo pamarihori ranai moaruwaimbondifemboe saheheamboanahi ro yihimboayahi. ⁴ Nindou bidifiri ai siheimbo-so tüküyafu Sisas sapo ro bokarihuhu arihundi ranahamboemopoani, nga ngorü-poanimbo Sisas ranahambo bokarihuru rundühanemo. Asu se ngorü-poanimbo yifiafi masahümündi, nga ro Yifiafi Aboedi ranahambo hoafiyefi arihundiyo poani masahümündi. Asu se ngorü-poanimbo aboedi hoafi-ane sahumündi arihündi, nga aboedi hoafi ro sinefi hoafiyahundüri marihundi raniyo poani. Nindou bidifiri ai rani hoafi ra hoafiyomondürani asu se rarihi hini ngirihipurani yahurai hoafi ra hoafiyomo arundi.

⁵ Ro siheimbo hoafehandüri, nindou ranahamumbo Kraisindi hoafi sowandümo homo-rundeimbi nindou bogor-anemo asefi ranahamundi hoarehi nimboamboyahipoani. ⁶ Yini anihond-ane, hoafi hoafiyorambo ra ro aboedi hamindi-yahipoani, nga fifirife ranana ro moai mbonimbo-rihamindihü. Muñguambo moatükuni hohoanimo ro rarihu marihundi ra siheimbo rani fifirife raniyo muñguambo nafuiyahundüri marihundi.

⁷ Se fifirihindi roana siheimbo Godindi-mayo aboedi hoafi hoafiyahandüri marihandi ranimbo-hünda moai kaki napombo semindimbo wariyahandi. Ro siheimboya, ai-animbo nindou aboedi hamindi tükümbeyahindi sahehea asu wandi fimbo ro hifinambo-rihe-andühi himboari hoafendühi hoafiya marihand-ane. Asu rani-moatükuni ra nimboea? Refe-ana awi wandi hohoanimo ranambo ro moaruwai hohoaninom-bayahyo? ⁸ Ro siheimbo farihefe-ndürimbohünda Godindi nendi ngorü ngoafihü amarei ranai wambo kaki akidou sehi rihünda masahamindihü. Ranimböhündamboayahi ro ahei-mayo kaki ra moani hüm-buhünimbo fufuriamindimbo nahurai-mayahi. ⁹ Ro se-babidimbo ranihü nimboahi simboani ana ro kaki-napo yahurai sihefe-koate mbonimbo-rihamindihühi moai nindou mami sihei mbusümo ahambo tñjirifo sahandu, nga wani. Nga wandafi mami Masedoniahündi ndanihü sühüsi tükümehindi ayei nine napo ro sihefembo mbonimbo-marihamindihü ra masehindiri. Horombo maho-ane, asu süngunamboane ro ngiri siheimbo tñjirifo ndahandüri. Nga ro rani hohoanimo ra sünguri-heandühanahi. ¹⁰ Kraisindi hoafi hondü ra

wandi ngusüfoambe nimarimboane, ranane asu ro siheimbo anihondumbo hoafehanduri: Hohoanimo ra ro süngurihe arihandi ranahambo borayahi ra ngiri Akai hihü ngörü nindou ai wandi bori hoafi ra kikin-deandi. ¹¹ Nimboe ro siheimbo tinjirifo saikoate-ayaha? Ro siheimbo ngusüfo pefindurikoate-wamboyahi? Nga wani. God ai fifireamboani ro siheimbo ngusüfo parihenduri arihandi ra.

¹² Ro haponda nine ratüpuri rawariheandi ra ro moani rani yanggiri ratüpuri-yahühanahi, nindou bidifiri ranahamumbo nafi gifepurimbohünda. Ai ngomondühiya, roana Por mami ratüpuriyomo arundi yahurai-ane fi ratüpuriyefi arihundi mbisimo houmbo borindimboemo sahehea. ¹³ Nindou ranai ana, Kraisindi hoafi sowandümo homo-rundeimbi hondüyomopoani. Aiana ahamundi ratüpuriyomo arundi ranahamumbo tikai hoafiyomo rundühanemo nindou amuri ranahaimboya, ai Kraisindi hoafi sowandümo homo-rundeimbi hond-anemo sei hoafimbiyeiya yahomo houmbo. ¹⁴ E! Asu se ahamundi hohoanimo ranahambo afindi hohoanimo-ndeimboyei. Satan ai-amboani ahandi fi ra ngörü-süngure haya sünambeahindi nendi-yomondi si ranimbofi haya tüküfi arandi.

¹⁵ Ranimboane Satan ahandi ratüpuriyomo-rundeimbi nindou ranai nindou ahei himboahü aboedi mbumundi ratüpuri-yomondeimbi rani hoearambeyafu tüküyafunda ranahambo hepünifepoani. Nindou ranai ana süngunambo rani-moatükuni ramarundi simongörühi asübusi ndowandumboemo.

Por ai Godindi ratüpuriyomo nüngumbo tinjirifo masemüdu

¹⁶ Ro asukai hoafayahi: Nindou mami ai wamboya, aiana hihindi-hindindiyuhani mbüsü haya hohoanimondimbui, nga yowani. Se wambo randihi hohoanimombondeihana, ambesi, nga wamboya, aiana hihindi-hihindiyumb-ani mbisahündiran-animbo asu wandi fimbo borinda habodimboanesi. ¹⁷ Ro haponda ndarihe hoafayahi nda: Adükari hohoanimo sünggu hoafiyambo-yahipoani, nga wani. Nga ro moani wandihoari hihindi-hihindiyahühiyahi ro rarihe boriyahühi hoafayahi. ¹⁸ Nindou bidifiri ai hifi ndanihündambo hohoanimo sünggu homondühi siheimbo-so homo ahamundi fimbo boriyomo arundi rananimbo asu ro-amboani wandi fimbo mandihe yahurai borindamboyahi.

¹⁹ Seana siheihoarimboya, "Ro hohoanimo aboedi fifirihu-ndeimbanefi," aseisi, nga ranimboanei se hihindi-hihindiyomondeimbi nindou ranahamumboya, "Ambemo, nga moani ai rani hoafimbeyomo," aseisi.

²⁰ Seana nindou ranai siheimbo moani hoafemo süngufembo yanggir-anei hohoanimoaye. Asu siheimayo napo fufemindi, ahamundi wosihofori hoafi ranambo siheimbo semündündürane, siheimbo moaruwai-moaruwaimbo-arundürane, asu ngusümborambe pakararhoundür-ane, rani-moatükuni ra rarundan-ane asu seana ahamumboya, ai ambemo

asei. ²¹ Rani-moatükuni hohoanimo ai rawarundi ranahambo ana awi ro nginindi hamindiyefipoani.

Nga asu nindou ngörü ai ahandi fimbo borimbo ehuana, ro-amboani, awi hihindi-hihindiyahühi hoafayahi, nga wandifimbo borindamboyahi. ²² Nindou ra Hibruhündi-yomosi? Nga ro-amboani Hibruhünd-anahisi. Asu ai Israerihündi-yomosi? Asu ro-amboani Israerihünd-anahisi. ²³ Ai Kraisindi ratüpuriyomo-rundeimbi-yomosi? Awii ro hohoanimokoate nindou-anahi, nga roana ratüpuri ra refembo ahamumbo ngasündi-heapurimboanahi. Roana ratüpuri ra afindi hamindi tinjirifoya, afindimbo karabusiyaha, afindimbo wambo buburundi, ramarundi-anesi. ²⁴ Wambo hondahüfeimbimbo wofi bogorinambo Suda 39 amberamndeimbiyo bubumarundi. ²⁵ Romihündi ai wambo ngimimbo nimiharinambo buburundi. Asu mamimbo nimoeinambo-rundi, asu ngimimbo ro nimariheimbi sip ranai himoni hihirimafogareandi asu ro mami si himoni yanggiri boboriya wakimariheand-ane. ²⁶ Ro afindimbo hahabodi marihandi ranambe ho-hoambumbo ha asu hühühüni nendi afindi yanggorambe ha marihandi. Asu ranambe yanggiryopoani, nga Sudahündi wandafi mamaye asu Suda-yafe ndifoyei ai wambo moaruwaimbo-marihindiri. Adükari ngoafihüyo asu nimambe nindou ningokoate-re-andühi ranamboani ro moaruwaimbo-fembo yanggiriya marihandi. Siriwara himoyo asu tikai ngunindiyomo ranambe ro moaruwaimbo-fembo yanggiriya ha marihand-ane. ²⁷ Ro rani-poani rani-poani ratüpuri afindi safiyo ratüpuriya marihandi. Afindimbo ro nimbokoani gedühi moai ndorihe apo rihandi. Wembombo-yarihandühi asu wandi amindasümo ranai hoe simindimbo kikire-yaparihoi marandi. Ro sesi afindi sihefe, wori aboedambe nimari, hoeari aboedi güdüfe raraokoate-ya marihand-ane. ²⁸ Rani-moatükuni yanggiryopoani wambo-so tüküfe marandi, nga wani. Muñguambo si maho ra Godindi nindou ngörü ngoafihü amarei ranahaimbo hifandiyondürimbo hohoanimo ranai-amboani tüküfeyo-aniyahi ro tinjümbi hohoanimo sahamindi marihandi. ²⁹ Nindou düdi ai nginemindi-koate-ayu ana, asu ro-amboani nginemindi-koate-anahi. Nindou ngörü ai rareanda ngörü ai moaruwai hohoanimoayu ana, asu ro ngusüfo nimbiyahühi nimari arihandi.

³⁰ Ro borimbo asahi ana, sapo ro nginemindi ningokoate animboahi ranahambo-animbo borinda habodimboyahi. ³¹ God ai God-ani asu Adükari Sisasindi Afind-ani ranahandi nduri koadürumbo-koadürumbo aboed-ani seihanei. Ai wambo fifireandiri ro tikai hoafiyakoate anihondumboanahi hoafayahi nda. ³² Ro Damaskus ngoafihü nimarihambe bogori nindou rani ngoafi hifanda-randeimbi adükari bogori Arestasindi hoarehi mamaru. Nindou ranai wambo kikihemindi mburimbo karabusi-fendirimbohünda ami bidifiri ngoafi giniri nafitambe fikimi hiniñgi-mareapura maningomo. ³³ Nga asu wambo ngoafi giniri

† Hibruhündi ai Abrahamindi ahuri hond-anei. Israerihündi ai Suda-yafe Godimbo hohoanimo süngurihi arihünd-anei.

ranambe nafî wandafî mami bodimondi ai baske-
tambe wofî kûru mburu foarundîri houmbo
masafoarundîra aboedambomeheandi.

God ai Porimbo afîndî moatükunî nafuimeindo

12 Ro borinda ngamboyahisi, nga asu ranana ngîri
siheimbo fandihendi. Ambesi, nga hapondan-
ana wambo Adükari ai yafogoadinambo nahurai
mungu-moatükunî sünguna weindahi tüküfemboayo
weindahi-mareandîri ra siheimbo wataporinda sam-
boanahi. ² Ro nindou mami Krais-dîbo nüngumbü
fifîrîihini, nga 14 himbani maho ranambe ranahambo
God ai serümündü nimoamo hondü sünambe maha-
fu. Rani-moatükunî ra roana moai fifîrîheandi, nga
moani nindou safîmbayo asu yifiafi yanggîrîmbayo, nga
God aiani ra fifîreamboayu. ³ Ro fifîrîheandi nindou
ranai Godîndî ngoafi sünambe moani aboedi hamîndî
ranambe nimehünou hasîfi tüküfi mahafu. Nga asükai
ranahambo amboa ro moai fifîrîheandi, nindou safîm-
bayo asu yifiafi yanggîrîmbayo, nga God aiani ranaham-
bo fifîreamboayu. ⁴ Raniyu asu dibohîndî moatükunî
nindou ranahambo ngîri hoafindei hoafi ra ahandî
himboambenambo himborimayu. ⁵ Ro nindou rana-
hambo-animbo borindamboyahî, nga wandî fimbo
ngîri borindahi. Nga wandî fi ngîndîkoate-yaheimbî
ranahambo yanggîri wandî fimbo borindamboyahî. ⁶ Ro
nini-moatükunîmboyo borimbo mbasahi-mbonana,
asu ro ngîri hîhîndî-hîhîndîyaheimbî nindou-anahi
mbisahî sapo ro rarani-moatükunî ranahambo
anîhondümbö-animbo hoafîndamboyahî. Nga
wandîhoari borimbo moai asahi rananimbo nindou
ngîri wambo aboed-ani mbisahündîri. Nga ro nine
ratüpuri rawarîheand-ane, asu nine hoafi hoafayah-
ane, ranimbo nindou ai hoerîhîndîrühî wambo
wudîpoapondîhi fifîrîndî-hîndîrimboyei.

Porîndî fihî tîhoari nahurai kamareri

⁷ God ai wamboya, nîni ngorü-poanimbo moatükunî
ai hoemareandî ranahambo ahandî fimbo borîndîm-
bui yahuhamboyu, mami moatükunî tîhoari nahurai
wandî fihü futîmareandîri. Rani-moatükunî ramareandî
ranana Satanîndî ratüpuriyu-randeimbî nindou nahu-
raiyu wamboya, ahandî fimbo borîndu hoangumbui
yahuhaya hîfinambo-fendîrimbohünda hariyondîrim-
bo mehu. ⁸ Adükarîmbo rani-moatükunî ra fimbîrîhen-
da sahehea ro ngîmimbo didîbafîmeheando. ⁹ Raniyu
asu ai wambo simborî yare hoafiyundîrühî yahuya,
“Wani, nga wandî-mayo hîpoambofe hohoanîmo
ranana awi se-dîbo ndear-ane, nga wandî ngîndî
ranana nindou hamîndî kemîndîkoate-ayei ranaheim-
bo so-ane tüküfe arandî,” mehuamboyahî. Asu ro
sahiya, hapondan-ana ro hamîndî kemîndîkoate-anahi
ranahambo hîhîfi-hîhîfîndahühî borîndamboyahî
Adükarîndî-mayo ngîndî ai wambo hamîndî
ngînemîndî-ndîrambohünda. ¹⁰ Ranane asu ro hamîndî
kemîndîkoate-ayahi, nindou ai wambo moaruwaimbo-
rîhîndîri, tîngümbî hohoanîmo tükéfeyondîri, nindou ai

moaruwaimbo-moaruwaimbo-arîhîndîri hei, ranaham-
bo Kraisîmbohüdambo ro hîhîhîfi-hîhîfîyahî. Ro
hamîndî kemîndîkoate-ayahi ana, asu rasîmboani ro
ngîndî nîmboamboanahi.

Por ai Korînihüdambo afîndî hohoanîmo-ayundüri

¹¹ Ro ndani hoafi hoafîmayahi ra hîhîndî-hîhîndîyahe-
imbî nindou nouyahî hoafîmayahi, nga wambo se
ngusüfoambe botîmarîhi-ndîramboyahi rani hoafi ra
hoafîmayahi. Nga simborî se-anîmbo wandî aboedi
hohoanîmo ranahambo hoafîndahündîri, nga asu se
moai rarîhîndî, ranîmboyahi asu wandîhoari rani hoafi
ra hoafîmayahi. Yîni, anîhond-anesî, roana ndorîhe-
hea-ndeimbî nindou hondüyahîpoani, nga Kraisîndî
hoafi sowandümo homo-rundeimbî nindou “rani-
poanimbo” aseî sihei mbüsumo anîngomo rana-
hamundî hoarehî nîmboamboyahîpoani. ¹² Ro ho-
hoanîmoya kîkîhîrîhe heheamboyahî Kraisîndî hoafi
semîndî ho-rambo ratüpuri sihei mbusümo nîmboam-
bo rani ratüpuri ra ramarîheandi. Godîndî ngîndî na-
fuimbo ratüpuri asu hepünîfeimbî moatükunî ratüpuri
ra sihei mbusümo ramarîheandi Kraisîndî hoafi sa-
hamîndî ha-rîhandeimb-anahi sahehea nafuîmayahi.
¹³ Siheimbo ramarîheandüri nou-ane asu Kraisîndî
nendî ngorü ngoafîhü amarei aheimbo amboani
rarîheandüri arîhandî. Ro moai siheimboya, wambo
sesî-napo sehîndîri sahehea siheimbo tîngîrîfo sa-
handüri, nga wani. Karîhasîhandüri, nga se wambo
amboawi mbisahündîri ro siheimbo tîngîrîfo
segodürükoate-mayahî ranîmbo-hünda.

¹⁴ Hapoana ngîmimboanahi nda ro siheimbo sowana
sîfombo saheheamboayahî, nga asu ro ngîri sihei-
mayo napofîhi yanggîri kiarîmbohünda tîngîrîfo-nda-
handüri. Nga roana sihei kaki-napo semîndîmboy-
ahîpoani, nga siheimbo fehefendürîmbo yanggîr-anahi.
Rarani moatükunî ra se fifîrîhîndî nîmori akîdîbou
aiana boagîrambo fehefe-ndürîmbohünda ngîri sesî-
napo kokoboadîhi ndahümündî tükündahi dîgehîndî,
nga wani. Nga simborî boagîri ai-anîmbo nîmorambo
rani-moatükunî ra didîboadofe sihefemboane. ¹⁵ Sihe-
imbo farîhefe-ndürîmbohüdambo ana wandî-mayo
napo engoro ra segudürîmbo wandî fimbo kameihî
hîhîfi-hîhîfîyamboanahi. Ro siheimbo afîndîmbo
ngusüfo pandîheandürani asu se simborî wambo aki-
dou yanggîri ngusüfo pamandîhîndîriyo?

¹⁶ Anîhond-ane, ro sihei-mayo kaki-napo semîndîm-
bohünda moai siheimbo tîngîrîfo sahandüri. Nga asu
nindou bidîfîri ai seiya, “Yînisî, nga sihefi kaki-napo
semîndîmbo-ana, ai tikarehayambo ngorü-süngun-
deamunî mbunda ndemündümbui,” maseî. ¹⁷ Nga asu
nüngufemboyoa? Asu ro wandî nindou bidîfîri siheim-
bo sowana koamarîheheapuri ranai sihei-mayo napo
ra moai kîafu hüsîndümo. ¹⁸ Ro Taitusîmbo siheimbo
sowana sînimbohünda hoafîyahando habodîhühî asu
ahandî süngu wandafî mami koamarîhehîna masînu
asu Taitusî sihei-mayo napo kîfi hüsîamünduwai? Nga
ra ai wani. Nindou ranai ro hohoanîmoayahî hohoanî-
mo süngure hayambo ro rawarîheandi rani-süngu

yare randühiyo? Asu ro ai-dibo mami hohoanimo süngurihoandühi nine-moatükuni rarihoandühiyehi.

¹⁹ Se hoafi ra rarihi hoeirihindühiyo yihoefimboya, aiana ahamundihoari aboedi hoafimbohünda sürü papimbarundi seimboyei? I, ra wani. Ro haponda siheimbo hoafehandüri roana Kraisindi nindou hondümboya-ho nimboemboanehi, ranane asu rani hoafi ra Godindi himboahü sihei ngusüfo ra ngininemindürimbo-hündamboanahi rarihe hoafehandüri, nga yihoefi fimbo hoafiyambo-yahipoani. ²⁰ Ro siheimbo-so tükeheandi ra asu siheimbo aboedi hoeifendürimbo samboanahi, nga asu se ngiri aboedi nimanedei sahehea ranimbo yihimboyahü. Asu simbori amboani se wambo hoeindihindirani nindou yahurai se hoeifembo sei hehi hohoanimoyei yahurai ni ngokoate-ndamboyahü. Ro akidou yihimboyahüh-anahi rani-moatükuni ranahambo ro ndarihe hoafayahü. Sihei mbusümo yifiari, wandafi ngorümo hohoanimo moaruwai hohoanimoyondo, simbori watikoafi, afindi-afindi hohoanimo, tirifoefe hoafi, daboarani hoafi, ahandi fimbo yangiri hohoanimo, mamikari hohoanimo muŋgu-moatükuni ra yahurai tükündifemboe sahehea yihimboyahühi hoafayahü. ²¹ Ro siheimbo sowana dügühani wandi God ranai wambo sihei himboahü amoaningambo-ndeandirimbui samboanahi ro yihimboayahü. Asu ro nindou bidifiri horombo moaruwai hohoanimoyei mburihümo asu ai nimorehi sisihimo, nindowenihi birabiri hohoanimo, ngusüfoambe botife hohoanimo ranahambo daboandanamfoke-koate-mayei ranaheimbo, hoeindihe-andürani wani amoaningandahühi aranindamboyahü. Ranahambo wambo God ai hifinambo-ndeandirimbui saheheamboanahi akidou yihimboayahü.

Bidifiranambo ahini hoafi asu hihifi hoaf-ane

13 Haponda ndeara ngimimboanahi siheimbo hoeifendürimbo sifombo asahi. Bukambeahindi hoafi ranai yare hoafiyomunühi yahoya, "Nindou yimbuyo ngimiyo ai anihondümbo hoafindomondühiya, 'Ro hoeirihumboanehi nindou mami ai moaruwai hohoanimomayuwa,' mbi simondan-animbo, awi sihiri rani hoafi ra didiboado-femboane," meho. ² Nindou didiyei horombo moaruwai hohoanimomoyei ranaheimbo haponda asükainda hoafinda samboanahi nindou amuri ranaheimbo kameihi amboani. Horombo ro yimbumbo sühi siheimbo ahini hoafi hoafiyahandürisi, nga hapondani amboani ro asükainda ahini hoafindahandüri samboanahi ro anguni ndarihe animboahi amboani. Ro asükaiya siheimbo sowana asihühi ana, nindou moaruwai hohoanimomoyei ranai mami ai-amboani tinjirifombü ratüpuri ra ngiri gübüsüboadeandüri. ³ Ranimboyo se randihi anihondümbo fifiirindihimboyei Krais ai wandi yafambe süngufi haya hoafindümbui se fifiirifembo masei. Nga wandi wari süngu Krais ai se-babidimbo nüngumbo siheimbo farihefendürimbo ana, ngiri ai mbosi-mbosindu. Nga asu aiana ahandi rani-poanimbo ngininendi adükari ra siheimbo nafuiyundürühani. ⁴ Yini, ra anihond-ane,

horombo ai hamindi nginemindikoateyu ranimboyo-omo nindou nimi keimbi karihendeimbifihi tikorundümo pamarü-wura yifimayu. Nga asu hapondani ana Godindi ngininendi adükari hamindi ranambo botimarira asu ai yangiri botifi anüngu. Asu ro-amboani ai-dibo nimboefimboanehi hamindi kemindikoate-ayefi. Nga asu Godindi ngininendi ranambo-animbo mare ro-amboani siheimbohündambo ai-babidi yangiri nimboembo-yefi.

⁵ Se siheihoari ro hoafi ranahambo anihondümbo-mbarihuyo asu wani-mbayefiyo mbisei hehi hohoanimondei hoeindihindi. Moani siheihoari yangir-animbo hohoanimo ra randihi hohoanimondei hoeindihindi. Sisas Krais ai sihei hohoanimoye anüngu ra fifiirihindai? Se ahambo fifiirifikoate-ayei ana, awi se ahambo wudipoapofe anihondümbofo hohoanimo aho ra fifiirifekoate-wamboane. ⁶ Se hoafindeihya, ai Kraisindi anihondü ratüpuriyomo-rundeimb-anemo mbisei hohoanimondei sahehea ro anihondü fifiirihamboanahi. ⁷ God ai siheimbo fariheirani asu se moaruwai hohoanimo süngufekoate moani aboedi yangiri mbinimboeia sefi hohumboanehi ro ahambo siheimbo farihefe-ndürimbohünda didibafiyahundo arihundi. Se yihoefimboya, aiana Kraisindi aboedi ratüpuriyomo-rundeimb-anemo nafuimbo yihoefi fimbo hoafiyefühi-yefipoani, nga wani. Nga bidifiri nindou yihoefimboya, "Ai Godindi ratüpuriyomo moai aboedi ratüpuriyomo," ase ana, ambesi, nga se aboedi hohoanimo ra süngumbirihhi heiya sefimboanehi didibafiyahu arihundi. ⁸ Roana ngiri hoafi hondü ranahambo gigiranambofembo moatükuni hohoanimo ana randihundi, nga hoafi hondü ranahambo yangiranehi hohoanimo parihe hefühi rawarihe hefi. ⁹ Ro hamindi kemindikoate-yefani ana, asu se ngininendi aboedi nimboeiani ro ranahambo hihifi-hihifi-yefühanefi. Asu ro siheimboya, hohoanimo moaruwai hini ngirihi hehi didiboadorihhi hohoanimombeyeia sefi hohu Godimbo siheimbohünda didibafiyahundühanehi. ¹⁰ Ranimboanahi ro anguni ndanihü nimboambo siheimbo pas nda sürü papirihandühi hoafayahandüri. Asu rananimbo ro siheimbo-so tükündaheandühi amboani Adükari ai wambo ngininendi masendiri rani hohoanimonambo siheimbo ngininendi hoafimbo moei asahi. Ngininendi ai wambo masendiri ra siheimbo moaruwaimbo-fendürimbo-hündamboyoipoani, nga siheimbo nginemindi-ndürimboane. Ranimboanahi ro siheimbo pas nda sürü papirihandüri.

Bidifiranambo hihifi hoafi

¹¹ Nga karihasihandüri. Hohoanimo moaruwai hini ngindihhi hehi didiboandihhi hohoanimondei. Ro hoafayahü ranahambo himborindeihhi rani-süngundihindi. Mami hohoanimondeihhi aboedi sisi-koate nimboei. God nindou hipoamboreandühi aboedi-yurandeimbi asu afurife hohoanimo sai-randeimbi ai se-babidi nüngumbui.

¹² Se Godindi nendi-yafe hohoanimo süngu wandafi-wandafindeihhi simbori wakikihürindei-ndühündi.

¹³ Godindi nendi munnguambo ai-amboani siheimbo hihifarihündüri.

¹⁴ Sihēfi Adükari Sisas Krais ai siheimbo hipoambombireandür-amboane asu God ai siheimbo ngusüfo

pambireandür-amboane asu Yifiafi Aboedi ai sihei ngusüfoambe mamambe-mbireandür-amboane.

Garesia

1 Ro Por-anahi. Nindou ai moai ahei hohoanimonambo wambo Kraisindi hoafi ndowandifi ngafi ndandi sei hehi kafoarhindiri mburihü koarihehindiri, nga wani. Nga Sisas Krai asu Ape God sapo yifihündi botimariri rani diboyafani wambo ahafandi hohoanimonambo ahandi hoafi semindi ho rambohünda kafoare hiniŋgi-mareandiri. ² Muŋguambo anihondumbo-rihindeimbi ndanihü ro-babidimbo aniboadei ai-amboani Kraisindi nendi Garesia hifihü amarei siheimbo hihifarihündüri.

³ God sihefi Ape asu Adükari Sisas Krai ai siheimbo moani hipoambo-ndineandürühi asu ngusüfo afurife kife hohoanimo ra mbisabinandür-amboane. ⁴ Sihefi moaruwai hohoanimo raguanambo-fembohünda asu nine moaruwai hohoanimo hifi ndanihü engoro ranambeahindi aboedafe-munimbohünda Krai ai sihefi Ape Godindi yifiri sünguyu ahandi fi masagado. ⁵ Ranimboane asu sihiri muŋguambo si aho ra Godimbo aboed-ani mbisefi hohoanimo-ndefimboane. Nga anihond-ane.

Aboedi hoafi mami rani yangir-ane engoro

⁶ God ai siheimbo Kraisindi moani hipoambofe sünguyu diboniyu-ndürühiya, wand-ane mehuysi, nga asu moai se gedühi hoafi ra süngurihindi. Nga asu ngorü rani-poanimbo aboedi hoafi ra süngurihindühi asu ahandi fikimi niŋgokoate-mayei. Raniyo asu ro rani-moatükuni ramarihindi ranahambo mahepünaheandi! ⁷ Anihond-ane, moai ngorü rani-poanimbo aboedi hoafi yangoro. Nga nindou bidifiri ai sihei hohoanimo ra mamikariyo wakifihü asu ai Kraisimbo aboedi hoafi ra ngorü-süngu ngorü-süngufe wakifembo hohoanimoyomo arundi. Ranimboanahi ro ndarihe hoafayahi. ⁸ Nga ro-anehi asu sünambeahindi nend-ani aboedi hoafi ra hoafinduani sapo siheimbo hefi hoafimayefi yahurai hoafikoate rani-poanimbo fiyoweimbi hoafayu ana, nindou ranahambo God ai hai ngoafi moaruwai raninambo koambiriheir-amboane. ⁹ Siheimbo rani hoafi ra horombo hoafiyahundüreimb-anesi, nga asükaiya ro hapondani siheimbo hoafehandüri: Nindou ngorü ai ngu siheimbo aboedi hoafi ra, sapo horombo ro hoafimefa se anihondumbo-marihindi, yahurai hoafikoate moani rani-poanimbo hoafeyundüri ana, nindou ranahambo God ai hai ngoafi moaruwai raninambo koambiriheir-amboane. ¹⁰ Ro ndani hoafi hoafayahi nda, nindou wambo aboed-ani yahombohündamboyo? Wani, nga Godimbo yangir-anahi. Ro rani-moatükuni ra anihondü

refembo sahehea rambarihea-mbonana, asu ro Kraisindi ratüpuriya-rihandeimbi nindouyahipoani.

Por ai Godindi hoafi semindi horambo tükümeŋiyu hoafi

¹¹ Wandafi mami, awi siheimbo randihe hoafindahandüri, ro siheimbo aboedi hoafi ra ha hoafiya-handüri arihandi ranana nindou-yafe hohoanimonambo hoafiyopoani. ¹² Rani-moatükuni ra nindou-yeimayo moai sahamindihü asu moai nindou mami ai wambo yamundeandiri, nga wani. Nga Sisas Krai ahandihoari randiri rani hoafi ra wambo weindahimareandiri.

¹³ Ro horombo Suda-yafe Godimbo hohoanimo rani-süngu yangiri süngurihandühi nimboahambe ana, ro Kraisindi nendi ranaheimbo moaruwaimbo-rihearühi muŋgunambo awarihefendürimbo hohoanimomayahi. Rani hoafi ra se horombo himboriyeimb-ane. ¹⁴ Wandafi mami, Sudahündi ranahei mbusümo nindou akohoandi ro dibombo-memo ranahamumbo ngasündi-heapurimboanahi. Roana moani Suda-yafe hohoanimo hondü ranahambo süngufembo nindou hamindiyahi rani-poanimbo manimboahi. Raniyahi asu ro moani yihoefi amoao-yafe hohoanimo ranimbo yangiri süngufe hombo ngusüfo pamaritheandi. ¹⁵ Nga asu ro niŋgokoate-yahambeahiyo God ai wambo moani hipoambo-reandürühi ahandi ratüpuri ratüpuri-mbohünda kafoare hiniŋgimareandiri.

¹⁶ Raniyo asu ro ahandi-mayo aboedi hoafi ra semindi ho Suda-yafe ndifo ranaheimbo bokari-hefembohünda ahandi nimori wandi hohoanimoambe ndore korimafoareandiri. Ro moai nindou ngorumbo-so didiboadore hoafimbiyundiri sahehea tüküyaheandi.

¹⁷ Asu ro moai Serusareminambo Kraisindi hoafi horomboyafu sowandümo homo-rundeimbi ranahamumbo sowana ndüfosimbo hahühi. Nga roana nimehünou Arebia hifinambo yangiriyahi ha mburiha asu asükaiya Damaskus ngoafina hihirima-riheheandi.

¹⁸ Raniyo asu ngimi himbani hoane, rani mbusümo ro Serusarem ngoafinambo Pitandi-mayo bidifiri watapori himborimbo mahahühi. Raniyahi asu ro ranihü aidibo yimbu wik yangiri manimboahi. ¹⁹ Ranihü ro moai Adükariindi hoafi sowandümo homo-rundeimbi hoeiriheapuri, nga Sems Adükariindi akidi yangiriyu hoeimarihini. ²⁰ Ro siheimbo pasambe nda anihondumboanahi hoafayahi. God ai hoafi ranahambo fifireamboani, nga ro tikai hoafiyahühi-yahipoani!

²¹ Raniyahi asu süngunambo ranihünda botiyahe hehea Siria, Sirisia hifambe mahahi. ²² Asu Kraisindi nendi Suda-yafeambe amarei ranai moai wambo ndorihî fifirihindiri. ²³ Nga nindou bidifiri ai wambo hoafi yanggiri himborimayei. Bidifiri ai hoafiyehiya, nindou sapo ndan-aiyu sihefimbo moaruwaimbo-reamuni marandi ranani anihondümbofe hohoanimo ra awarihefembo yahuhaya hohoanimomayu. Nga asu ranane haponda ai rani hoafi ra bokarihahi arandi, masei. ²⁴ Raniyei asu ai wandi sünguyo Godimbo aboedani masei.

Por ai Adükarindi hoafi sowandümo homo-rundeimbi nindou bidifiri babidi hohoanimo mami sünguarundi

2 ¹⁴ himbanî sünguna asukai hihiriyahê Serusarem ngoafinambo wandafi Barnabas-dibo hahihühiyehi Taitusimbo fihimari-horimindehi. ² Ro rani ngoafina mahahühi ra God ai wambo nafuimarandir-amboyahi mahahi. Raniyahi ro ranihü tüküyahe nimboambo anihondümbo-rihindeimbi-yei bogori nindoumbo aningomo ahamumbo poanimboriheapuri mburüha ro Suda-yafe ndifo Godindi hoafi hoafiya marihandi rana-hambo hoafimehapuri. Ro nine ratüpuri horombo ramaritheandi asu haponda rawaritheandi ranai moani nggo afurindihoemboe saheheamboyahi ramaritheandi. ³ Wandafi Taitus ai Grikihündüyu ro-dibo mahehi, nga asu ahambo moai sihafî fi-hoeari ra kando tindihawandi yahomo houmbo hütî-hütüruri. ⁴ Tîjirifo tükümefeyo ra tikaruhou anihondümbo-rundeimbi nahurai nindou yihoefti mbusümo dibo hasiyafu tüküyafu masifomo. Ai ramefundî ra sapo sihefimbo Kraisi ai Suda-yafe ahinümbi hohoanimo-ambeahindi aboedambo-mareamuna asu sihiri Kraisi-babidimbo aboedamboyahu animboefi. Rani hoafi hihimboryo mburümbö asu sihefimboya, ai ahinümbi hohoanimo rani hoarehi mbiniboadei-amboane moani ratüpuriyehi-rihündeimbi nou yahomo houmboemo dibo masifomo. ⁵ Godindi aboedi hoafi hondü ranai siheimbo-so koadürümbo mbeyangorowa sefi hohumbo wambo asu ro moai ahamundi hoafi rani hoarehiyefi. Asu Taitusimbo fi-hoeari kefe tirihéfembo rani hoafi ahamundi-mayo ranahambo moai yini sefi, nga wani. ⁶ Nindou bidifiri ahamumbo ndüreimb-anemo masei. Ai bogorimbo-efundiyo wanayomoyo ra ambe. Nga Godindi himboahü nindou munguambo simogod-anei. Nindou ranai moai nini simbori hoafifimbi wandi aboedi hoafi ranifihî türu hoafiyomo, nga wani. ⁷ Nga ai yaru fifirimarundi God ai wambo Suda-yafe ndifo ranaheimbo aboedi hoafi ra hoafimbohünda koamarihendiri, sapo ai Pitambo Suda ranaheimbo ahandi hoafi hoafimbohünda koamarisherü nou. ⁸ Nga sapo God ai Pitambo Suda ranaheimbo hoafi semindi ho hoafiyondüri-rambo ramariri nou ai wambo nginindi masendi Suda-yafe ndifo ranaheimbo Kraisi-mbo aboedi hoafi semindi ho hoafiyorambo rani-poanimbo ratüpuri masendiri ra nindou ranai fifirimarundi. Raniyomo Sems, Pita, asu Son ai bogori nin-

doumboyafu ningomombo Barnabas-dibo yihoehimbo wari fumafoarümuni sihiri mami rani ratüpuriyefi-rihundeimb-anefti yahomo houmbo. Raniyefi asu ro mbiro fokoakomayefi Barnabas-dibo ro Suda-yafe ndifo-yei mbusümo ratüpurindehani asu ai Suda-yei mbusümo ratüpurindimboemo sefi hohu. ¹⁰ Ai mami hoafi yanggiri yihoehimbo hoafiyomondühi yahomoya, 'Awi se nindou moaruwai rananikoate-mayei ranaheimbo-animbo farihefendürimbo hohoanimondafani,' mehomondamboyahi asu ro amboani kameihi rana-hambo refembo hihifi-hihifiyahühi hohoanimomaya hahi.

Por ai Andiok ngoafihü Pitandi moaruwai hohoanimo weindahimareandi

¹¹ Pita ai Andiok ngoafihü tükümefiyu-amboyahi asu ro ahandi himboahü nginindi hoafimehando ahandi hihindi hohoanimo ranahambo. ¹² Sapö rani ngoafihü nindou bidifiri Sems koamarithepuri ranai tüküfekoate-yomondambe ana, Pita ai Suda-yafe ndifo anihondümbo-rihindeimbi rani-babidimbo sahüsühi nimarü marandi. Nga asu nindou ranai tüküfundamboyu ai Suda-yafe ndifo-babidi ranihü piyu haya moai nimarü sesü randi Sudambo yihimbörapurühi wambo. ¹³ Raniyomo asu Sudahündi wandafi mami bidifiri ranai Pita hohoanimomayu süngu hohoanimomemo. Raniyo asu ahamundi rani hohoanimo ranai Barnabasindi hohoanimo ranahambo mamikarimarira rani-süngumareandi. ¹⁴ Raniyahi asu ro ahamumbo hoeiriheapura aboedi hoafi anihondü mengoro rani-nafi süngufe ho-rakoate-memonda, asu ro nindou munguambo ahei himboahü Pitambo hoafiya-handowohü sahiya, "Pita, seana Sudahünd-anafi, nga moai se Suda-yafe hohoanimo süngurowandi, nga Suda-yafe ndifo nahurai-anafi. Nga nimboe se Suda-yafe ndifo ranaheimboya, 'Se Suda-yafe hohoanimo süngundi-hindi,' asafi," sa hoafimehando.

Nindou ai Sisasimbo anihondümboariori ana, ai nindou mbumundi hamindi nimboemboyei

¹⁵ Ro Sudahünd-anefti yihoeftimbo hoafayahimuni, sapo roana Suda-yafe sirambeahindi tükümehund-anesi. Nga roana yihoefti ndifo sirambeahindi ahinümbi hohoanimo süngukoate-yeimbi moai tüküyahundi, nga wani. ¹⁶ Ro rarihu fifirihumboanefti, God aiana moai nindou düdi ahinümbi hohoanimo mengoro ra süngure huani ranimbo nindou mbumund-ani yahu randi, nga wani. Nga nindou moani Sisas Kraisi-mbo anihondümboariori ranaheimboani nindou mbumund-anei yahu arandi.

¹⁷ God ai Sudahündi yihoeftimbo nindou mbumund-anei mbeyahumuna sefi hohu asu ro Kraisi-mbo anihondümboariori hefühi ahinümbi süngukoate-yefeimbi nahurai tükümehundi nindou amuri rawehindi nou. Nga ranimboane asu ro randihu hoafindefihüya, 'Kraisi-ana moaruwai hohoanimo nimindihani,' mbisefti hoafimandefiyo? Ngiri randihu hoafindefi, nga

wani. ¹⁸ Ro mbumundi niŋgombohünda ahinümbi ho-
hoanimó süngufembo ra hiŋgirihe mburiha asüka
hihiriyahe asahamindihi ana, ro nindoumbo moaruwai
hohoanimóayahí ra nafuiya arihandi. ¹⁹ Godindi hoare-
hi nimarimbohünda ahinümbi hohoanimó ranahandi
sünguyo ro yifi nahurai-mayahí ranimbo-hündambo-
animbo ahinümbi hohoanimó ngiri wambo
hibadandiri.

²⁰ Ranane asu ro nimi keimbi karihendeimbi-fihí
Krais-dibo yifiyamboanahi, nga hapondanambe ana ro
moai yanggiri nimboahühi wandihoari hifandirihandi,
nga Kraisindi yanggiri niŋgombo hohoanimó wandi fi-
ambe nimarimbo wambo hifandarandiri. Ranane asu
Godindi Nimori ai wambo hipoamboreandiri haya nimi
keimbi karihendeimbi-fihí yifimayu aboedambofe-
ndirimbohünda ahandi nginindinambo ro yanggiri
animboahi. ²¹ Ro rarihe hoafiyahani moai Godindi
moani hipoambofe hohoanimó ranahambo yiboaruko-
riheandi. Nga sihiri Suda-yafe ahinümbi hohoanimó
sünguarihundi raninambo sihiri Godindi himboahü
mbumundi nimboefi-mbonana, asu Krais sihefimbo-
hünda yifimayu ra moanimbore.

Ahinümbi hohoanimó süngufe asu anihondümbofe hohoanimó süngufe

3 Garesiahünda seana hohoanimókoate-ane! Nin-
dou didai siheimbo ngorü-süngumarundür-am-
boyei se hohoanimókoate-ayeia? Ro sihei himboahü
sapo Sisas Krais ai sihefimbo aboedambofe-munimbo-
hünda nimi keimbi karihendeimbi-fihí yifimayu ra
hoafimayaha se wudipoaporihí himborimayei. ² Ro
siheimbo mami hoafi ndanahambo düdundaheandüri
samboanahi, nga se wambo rani-moatükuni ra hoafin-
dahündiri. Se Yifiafi Aboedi ra nüngurihi sahümündim-
boyeia? Ahinümbi hohoanimó engoro ra
süngurihindühi rani-süngumbo sahümündimboyei,
asu Godindi hoafi ra anihondümborihí hehi
süngurihindühi sahümündimboyei nüngurihimboyeia?
Anihondümbofe süngu! ³ Awi se hihiŋdi hohoanimó-
yeihyeia? Se Godindi-mayo Yifiafi Aboedi ranahandi
nginindinambo piyei hehi Kraisimbo süngumarihori
hei asu haponda se moani sihei nginindinambo rani
ratüpurí ra moendimandihyo? ⁴ Se horombo Godindi
hoafi ranahambo semindimbo tiŋirifomayei hei, nga
asu tiŋirifo ra moanimbo-mandifeyo wanimandihyo? Ro
siheimbo hoafehandüri rani-moatükuni ranai ana ngiri
moanimbondifeyo. ⁵ Nimboe God ai siheimbo Yifiafi
Aboedi sagadüri asu sihei mbusümo hepünufeimbi
moatükuni ra ratüpuríyu arandi? Ra sapo se ahinümbi
hohoanimó süngurihindaniyo asu ahandi hoafi him-
boriyei anihondümbo-rihi hehi süngurihindaniyo?
Anihondümbofe süngu-ane.

⁶ Sapo Abraham ramefiyu ranahambo-animbo ho-
hoanimomboane. Sapo Godindi hoafi yare hoafiy-
owohü yahoya, 'Abraham ai Godimbo anihondümbo-
marira ai ahamboya nindou mbumund-anafi mehun-
da,' meho. ⁷ Awi se ranahambo ndondihí türüboad-
ihindi, nga sapo nindou didiyei ai Godimbo

anihondümborihori arihündi ranai ana Abrahamindi
ahuri mam-ane. ⁸ Horombo hondü God ai Suda-yafe
ndifo ranaheimbo fifirimareandüri nindou ranai ana
sünguna aboedi hoafi ra anihondümbo-ndihimboyei
ranimboane ai ranaheimbo aiana nindou mbumundi
hamind-ane mbisamboyahí mehu. Raniyo asu horom-
bo God ai aboedi hoafi ra Abrahamimbo yare hoafi-
mayundo sapo ahandi hoafi yare hoafiyowohü yahoya,
"Sihafi süngu-animbo süngunambo ro muŋguambo
nindou ranaheimbo aboedi-aboedindi-heandürimbo-
ahi,"

Stat 12:3

meho. ⁹ Sapo Abraham ai Godimbo anihondümbo-
marira God ai ahambo aboedi-aboedi-mariri nou-
animbo asu nindou didiyei anihondümbo-arihori rana-
heimbo amboani Abrahamimbo ramefiyu nou God ai
aboedi-aboedi-ndeandüribui.

¹⁰ Nindou didiyei hohoanimóyeihya, ro ahinümbi ho-
hoanimó muŋgu sünguarihundi ana, God ai yihoefim-
boya, 'seana mbumund-ane,' mbüsümbui ase ana,
awi God ai aheimbo moaruwaimbo-ndearümbui. Nim-
boe sapo Baibor ai yare hoafiyohüya, 'Didiyei
muŋguambo ahinümbi hohoanimó Bukambe engoro
ra mamami amboani süngukoate-aye ana, God ai nin-
dou ranaheimbo moaruwaimbo-ndearümbui,' meho.

¹¹ Nda muŋguambo fifirihimboane ahinümbi hohoani-
mo süngufe rani nimindi süngu ngiri nindou ai
Godindi himboahü mbumundi nünggu. Rani-moatükuni
ra sapo Godindi hoafi yare hoafiyowohü yahoya, 'Nin-
dou düdi ai Godimbo anihondümboariri ranai-animbo
Godindi himboahü nindou mbumundi tükündüfi
nüngumbui,' meho. ¹² Nga asu ahinümbi hohoanimó
ranai ana anihondümbofe hohoanimó rani-dibo si-
mogodi-yafepoani. Sapo Baibor ai yare hoafiyowohü
yahoya, 'Nindou düdi ahinümbi hohoanimó sünguaré
hu-animbo yanggiri nüngumbui,' meho.

¹³ Sihiri ngiri muŋguambo ahinümbi hohoanimó süŋ-
gundihundi, nga ranimboane asu sihiri moaruwaim-
bo-ndahumboyefi. Nga Krais ai sihefimbo moaruwaim-
bo-fembo ranambeahindi aboedambo-femunimbo-
hünda ai moaruwaimbo-mefiyu. Sapo Godindi hoafi
yare hoafiyowohü yahoya, 'Nindou daboe ahambo
hifikoefembohünda kambohoani-fihí pararihori ana,
ahambo God ai moaruwaimbo-ndirümbui,' meho.

¹⁴ God ai Abrahamimbo aboedi-aboedife hohoanimó
masagado ranahandihündiyo Sisas Kraisindi süngu
Suda-yafe ndifo aheimbo-so amboani tükümbifeyo-
wamboane yahuhayamboyo aboedambo-mareandüri.
Sapo horombo God ai hoafimayu süngu, sihefimboya
ai Kraisimbo anihondümbo-rihindühi asu ai Yifiafi
Aboedi ra mbisahümündi-amboane yahuhayamboyo
ramareandi.

Ahinümbi hohoanimó ana God ai horombo hoafirea- ndeimbihündi ra ngiri raguanambo-ndeandi

¹⁵ Wandafi mami, awi nindou sihiri muŋguambo si
aho ra rarihu arihundi yahurai hoafinda samboanahi:
Sapo nindou yimbu ai nini-moatükunimboyo hoafi

fifirine mburüna ranahambo ndeari hoaf-ane ranihüsi safandeimbi-hündi ra, asu nindou didai hoafi rana-hambo ngorü-süngunde asu bidifiri hoafi ranifihitaparimanda-mündipoani, nga wani. ¹⁶ God ai Abraham asu ahandi nimori mami ranahafanimbo süngunambo aboedi moatükuni tükündifemboe yahuhaya horombo hoafimareapiri. Asu ai moai ahuri afindi ranaheimbo hoafiyu, nga wani. Nga ai moani ahuri mami ranahambo yare hoafiyuhü yahuya, 'sihafi ahurambo' mehu. Ahuri ranana Sisas Krai ranahambo yare hoafimayu. ¹⁷ Ro hoafimayahi ra yahurai-ane: Horombo God ai Abrahamimbo horombo hoafirirühi hoafi firamüdi masihend-ane. Nga asu süngunambo 430 himbani ai hoaniyo ranambe, ahinümbi hohoanimo ranai tüküme Feyo. Ranimboane asu ahinümbi hohoanimo sünguni tüküme Feyo ranai ngiri horombo God ai hoafi firamüdi masihendi ranahambo yihirinde pandeandi. Asu ngiri horombo God ai horombo hoafirea-ndeimbihündi ranahambo raguanambo-ndeandi. ¹⁸ Nine-moatükuni God ai sihefimbo saimbo horombo hoafimareamuni ra ahinümbi hohoanimo rani nafi süngu sahumindefi mbarihu-mbonana, asu sihiri sapo God ai horombo hoafimareamuni rani-süngu ngiri sahumindefi. Nga horombo hoafi yangiri sünguyo God ai Abrahamimbo moani aboedi-aboedimariri. ¹⁹ Nga asu nimboe ahinümbi hohoanimo ranai tüküfe mengoroa? Moaruwai hohoanimo nimindi aho ranai weindahifembo-hündamboyo ahinümbi hohoanimo ra tüküme Feyo. Nga asu ahinümbi hohoanimo ra ho-hombo rani-poanimbo nimori God ai Abrahamimbo horimbo hoafimariri ra tüküme Feyo. Nga asu God ai ahinümbi hohoanimo sünambeahindi nendi ranahamumbo hoafimayupura asu ai Mosesimbo hoafimemonda asu Moses hoafi semündü hu semündü hu-randeimbi nindou ranai Sudambo hoafimayundüri. ²⁰ Mami nindou ahandihoafi hoafimboaiyu ana, ai ngiri hoafi semündü hu semündü hu-randeimbimbo hoafindüdo. God ai ahandihoafi hoafiyu marandi. Nga God mami ai yangiriyu Abrahamimbo horimbo hoafire masagado ranimboane asu horimbo hoafi ranai ahinümbi hohoanimo ngasündeamboane.

Ahinümbi hohoanimo ranana sihefimbo Krai sowana semindimuni hombo moangui boagiri nahurai-ane

²¹ Ranayo ana, asu ahinümbi hohoanimo ranai sapo horombo God ai Abrahamimbo horombo hoafimareandi ranahambo hifinambomandeyo? Ai ra wani. Nga ahinümbi hohoanimo süngu God ai sihefimbo koadürü yangiri ningombo mbasemuni-mbonana, sihiri anihondumbo Godindi himboahü mbumundi nimboefi. ²² Nga asu Godindi hoafi hoafiyowohü yahoya, 'Muñguambo nindou ranai moaruwai hohoanimondi nginindi rani hoareh-anei,' meho. God ai yare hoafimayu ra sapo ai yifiriyu nindou düdi Sisas Krai simbo anihondumbo-arihori ana, ai yangir-animbo nini-moatükuniyo ai Abrahamimbo horombo hoafimariri ra ndahümüdi-mboeyi.

²³ Krai simbo anihondumbofo hohoanimo ranai tüküfekoateyo-ambeahiyo ahinümbi hohoanimo ranai sihefimbo tüküfe kikihiramindimuni ho-hombo anihondumbofo hohoanimo ra weindahi tüküme Feyo.

²⁴ Raniyo asu sihefimbo ahinümbi hohoanimo ranai sihiri Krai sowana hombohünda hifandimaramuni. Sihiri ahambo anihondumbondihurühi Godindi himboahü nindou mbumundi tüküfembohünda hifandimaramuni. ²⁵ Ranimboane asu sihiri Krai simbo anihondumbofo nafi ranana hapondani ndanihü engoro. Ranimboane asu ngiri hapondanambe ana, ahinümbi hohoanimo ranai hibadamuni ngo.

²⁶ Sisas Krai simbo anihondumbofo hohoanimo rani-süngumboane muñguambo se ai-babidi nimboeimbo asu Godindi nimorimboyahi animboei. ²⁷ Se didiyei Krai-babidi hundüri mayei ranimboeyi asu se ahandi hohoanimo masahümüdi. ²⁸ Ranimboane asu Kraiindi nendimbofo ra Sudahünd-anei asu ahe ndifo rananei muñguambo ra ngorü-poanimbo fiyeimbi-yeipoani. Nindou moani ratüpuriyembi rananei asu moani aboedi-poanimbo animboei rananei ai ngorü-poanimbo fiyeimbi-yeipoani. Asu nimorehi, nindowenihü ai ngorü-poanimbo fiyeimbi-yeipoani, nga wani. Nga muñguambo se Sisas Krai babidi animboei seana mam-anei. ²⁹ Asu se Kraiindi nend-aye ana, Abrahamindi ahuri mamindei hehi asu se nini-moatükunimboyu God ai saimbo yahuhaya horimbo hoafire masihendi ra ndahümüdi-mboeyi.

Sisas Kraiindi sünguyefi sihiri Godindi nimorimbomehündi

4 Nga hoafi ra ndahurai-ane: Nindou nimori anüngu ana, sapo ai ahandi afindandi-mayo muñgu-moatükuni ra ndemümdümbui. Ai muñgu-moatükuni hibadambuisi, nga asu awi ai akidouyu-ambe ana, ngiri ai hibadandi, nga ai moani ratüpuriyurandeimbi nahurai nüngumbui. ² Nindou nimori ranai akidouyu-ambe ana, ai moangui afindi asu hifandirandeimbi ranahafandi hoarehi nüngu ngumbo asu ai nini-simboaniyo afindi ai ahambo hifandimbirand-amboane mehu rani-simboani dagadombui. ³ Mare yahurai safane sihiri horombo nimori akidou nahurai hifi ndanihündambo moatükuni ranahandi moani ratüpuriyefeimbi manimboefi. ⁴⁵ Nga asu ndeara si ra tüküfembo yangiriyoambeyo God ai ahandi Nimori ra hifina koamaritherü. Nimorehi ai ahambo wakimarimindo asu ai Suda-yomondi ahinümbi hohoanimomo mengoro rani-hoarehi manüngu. Nindou didiyei ahinümbi hohoanimo rani-hoarehi animboei ranaheimbo aboedambo-fembohünda God ai ahambo koamaritherü. Ranimbo asu sihiri Godindi nimorimbondahu burindemboeyefi. ⁶ God ai sihefimboya, ai wandi nimori-mbeyeiamboane yahuhayamboyu. Ranimboane asu ahandi Nimorindi Yifiafi sihefi ngusüfoambe koamarihendi, sapo Yifiafi ranai ramareamuna sihiri Ape, wandi Ape, sefi arihündi. ⁷ Ranimbo-hündamboane asu se hapondani ana nindou ngoründi moani ratüpuriyei-rihündeimbi nindou-yeipoani, nga

Godindi nimor-anei. Asu se ahandi nimorimbo-mehindambo-wambo ai nini-moatükuni ahandi nimorambo napire masihendi ra dagadürimbui.

⁸ Horombo maho ana awi se moai Godimbo fifirihori. Nga ranimboyei se God hondü niṅgokoate amuri godimayei ranahei moani ratüpuriyei marihündi. ⁹ Nga asu hapondani ana se Godimbo ndorihori fifirihorimboanei. Nga awi asu God ai siheimbo fifirea-ndürimboani. Ranimboane asu se nimboe asükai hifi ndanihündambo moatükuni engoro ranahambo hihiriyahi aheia? Asu se nimboe hifi ndanihündambo ṅginindi-koate ranahambo moani ratüpuriyei-rihündembi niṅgombo hohoanimoyeia? ¹⁰ Seana Suda-yafe hohoanimoye sūṅgurihindühi rani-poanimbo si, amoamo, hoembo, yahimombo asu himbani ranahambo afindi hohoanimoye rihünduhane. ¹¹ Roana siheimbo yihimboariharü. Ro siheimbo farihefendürimbohünda ratüpuri afindi tiṅirifoayahi ra hifini pindimboe samboanahi hohoanimoye.

¹² Karihasihandüri wandafi mami, ro siheimbo hütihofehandüri. Se awi ro ahinümbi hohoanimoye sūṅgufekoate animboahi nahurainde. Horombo ana roamboa se ahinümbi hohoanimoye sūṅgufekoate manimboei nahurai tükümeheandane. Horombo se moai wambo nini-moatükuni moaruwai hohoanimoye ahündiri, nga wani. ¹³ Wambo aṅgünunambo-marandira siheimbo sowahi boatei sühi aboedi hoafi siheimbo hoafimehandüra se fifirihindi. ¹⁴ Wandafi ambe ra moai ndoreandiri asu se ranimboyei tiṅirifomayei, nga asu se wambo moai daboadi hihirihindirühimbo yihoaruko-rihündiri, nga wani. Nga se moani wambo masahümündi-ndiri Godindi-mayo sūnambeahindi nendiyu asu Sisas Kraiss ahandihoariyu semindimbo nou. ¹⁵ Se rani-simboani wambohünda hihifi-hihifimayei, nga haponda asu hihifi-hihifi ra nahana? Horombo se wambo fehefembo afindi hohoanimoye. Nga asu se sihei himboari ra himindimbombe-mbonana, se wambo hürühümündi sehi. ¹⁶ Awi ro siheimbo aboedi hoafi ra anihondümbi hoafayahandüri ra ro sihei hürütümbi-mbaiyahiyu ndane?

¹⁷ Yini, nindou bidifiri ai ahamundi hohoanimoye sūṅgufembohünda siheimbo hühumaründüri hoangomosi, nga aboedi hohoanimokoate-yomondühi ramarundüri. Nga ai ramefundü ra siheimboya, Por mamimbo daboadi hihirihipurühi asu yihoefimbo ṅginindi sūṅgumbihimuna yahomo houmboemo.

¹⁸ Sihiri nindou fehefembo afindi hohoanimoye rani ra aboed-ane. Muṅguambo si se randihindi ro se-babidimbo niṅgokoate-yahambe amboani. ¹⁹ Wandafi nimori mami, sapo nimorehi ai nimori wakemindimbo nimini nimarimbo asubusimboayo yahurai-ane wandi ṅgusüfoambe asubusi amaro. Ro moani yahurai hamind-animbo siheimbo asubusimbonda nga-ṅgambo se Godindi nimori Sisas Kraiss nahurai tükündahimboyei. ²⁰ Karihasihandüri, haponda ro se-babidimbo niṅgombo afindi hohoanimoye. Awi asükai siheimbo afurindihe hoafindahandüri samboanahi. Awi

hapondanambe ana ro sihei hohoanimoye ranahambo ṅgusüfo afindi kürüheamboanahi.

Hagar Sara-yafe kafeefe hoafi

²¹ Awi haponda ro nindou se didiyei ahinümbi hohoanimoye engoro ranahandi hoarehi nimboefimbo aseisiheimbo dūdundaheandüri samboanahi: Awi se ahinümbi hohoanimoye ranai hoafimayo ra himborikoate-wamboyei? ²² Sapu Baiborambe yare hoafiyowohü yahoya, Abraham ai nindowenihi nimori yimbumarapiri. Ngorü nimorehi moani ratüpuriyo-randeimbidiyu asu ṅgorü ahandi nimorehi hondündimayu. ²³ Abrahamindi nimori ra nimorehi moani ratüpuriyorandeimbi Hagarindi-mayu ranai koadüri nimori wakirihümündi arihündi sūṅgu tükümefiyu. Nga asu nimorehi aboedi niṅgo-randeimbi Sarandi-mayu ranai God horombo hoafimareandi rani-sūṅgu tükümefiyu. ²⁴ Hoafi ai yare hoafimayo ranahambo refe türüfoefemboane, nga kafeefe hoaf-ane ra. Nimorehi yimbu ra God ahandi nindou-babidi hoafi femindi asihiefeyo yahurai-anafe. Ngorü hoafi femindi asihiefeyo ranana God ai Mosesimbo ahinümbi hohoanimoye masagado nahurai Sainai wafu amaro ranahand-ane. Sainai wafuwami Moses ai ahinümbi hohoanimoye masemündu. Asu nindou ranai ahinümbi hohoanimoye rani hoarehi nimareimbo moani ratüpuriyei-rihündembi nahurai-anei. Ranimboane Hagar ai ahinümbi hohoanimoye hoafi femindi asihiefeyo nahurai-ane. ²⁵ Hagar ai Sainai Arebia-yomondi hifi wafu asu Suda-yomondi adükari ṅgoafi Serusarem nahurai-ane. Ranimboane asu Serusarem ṅgoafi ranai nindou rani ṅgoafihü amarei rani-badidimbo ahinümbi hohoanimoye hoarehi moani ratüpuriyei-rihündembi-anei. ²⁶ Nga asu ṅgorü Serusarem sūnambe anango ranai ana moani aboedi nimari-randeimbi ṅgoaf-ane. Ngoafi ranai ana anihondümbi-rihündembi sihefi me-ane. ²⁷ Baiborambe yare hoafiyowohü yahoya,

“Nimorehi ra seana hihifi-hihifiyafi.

Serusarem se hihifi-hihifiyafi.

Se nimori wakemindikoate nahurai-anafi.

Se heiründafühi asu hihifi-hihifiindafühi hoafi puküna hoafindafi.

Se nimori wakemindimbo simboani asubusi afindi semindikoate-ayafi.

Se nimorehi nindowenihi hiniṅgireandeimbi nahurai-anafi,

nga se nimorehi nindoweniheimbi aheimbo ṅgasündiwori hawa nimori afindeimbi-ndamboyafi,”

Aisai 54:1

meho.

²⁸ Wandafi mami, seana Aisak nou Godindi nimor-anei horombo Abrahamimbo horombo hoafimareandi sūṅgu. ²⁹ Nga asu nimori mami sapo hondü ai nindou sihefi hohoanimoye sūṅgu wakimarimindo ranaiyu nimorehi nimori Yifiafi Aboedindi ṅginindi sūṅgu wakimarimindo ranahambo tiṅirifo masagado. Hapondani amboani mami yahurai ahinümbi hohoanimoye sūṅgurihindeimbi ai anihondümbi-rihindeimbi aheim-

bo tinjirifo sahündürü arihündi. ³⁰ Nga asu Baiborambe hoafi ra nungure hoafiyowa? Ai yare hoafiyowohü yahoya, 'Nimorehi moani ratüpurioyo-randeimbi ra ahandi nimori rani-dibo hefoarihipiri. Nga ahandi-mayu ni-mori ranai ana ngiri afindandi-mayo napo nimorehi aboedi niŋgo-randeimbindi-mayu rani-dibo yibobondandifani,' meho. ³¹ Wandafi mami, muŋgu-moatükuni sihiri rani nimindihündi fifirarihundi ana, moani ratüpurioyo-randeimbi nimorehi ranahandi nimoriyefipoani, nga sihiri ana nimorehi aboedi niŋgoweimbindi nimor-aneŋi.

Sihiri aboedi animboefi yahurai yangiri nimboefimboane

5 Sihiri aboedi niŋgombohunda Sisas Krai ai sihefimbo ahinümbi hohoanimoye. Ranimbo-hündamboane asu se nginindihümündi nimboei. Nga asu se asükaindei ahinümbi hohoanimoye rani hoarehi moani ratüpurioyehihündeimbi tükündahimboyei.

² Se himborindei! Ro Por-anahi nda siheimbo ndarihe hoafehandüri. Se ahinümbi hohoanimoye süngufembohünda sihamundihoari fi-hoeari ra kefe tirihefe hohoanimoye sünguarundi ana, Sisas Krai ai ngiri sihamumbo fandihepuri, nga wani. ³ Nindou düdi ai ahandi fi-hoeari ra kare tirarihoyu ana, awi ro ahambo ahini hoafehando: Asu se rani hohoanimoye sünguarandi ana, se ahinümbi hohoanimoye muŋguambo engoro ra kameihanimbo süngunda ngafi. ⁴ Nga asu ahinümbi hohoanimoye ra süngufeyoani ranimbohünda God ai siheimbo mbumund-aneŋi mbeyahua sei hehi hohoanimoye ana, awi se Kraisiimbo hiniŋgirihorühi asu Godindi moani hipoambofe hohoanimoye ra ngiri siheimbo fandihendüri. ⁵ Nga ro Yifiafi Aboedi ranahandi nginindi-namboaneŋi Godimbo anihondumbo-rihurühi yihoeffimbo nindou mbumund-aneŋi mbeyahumuni sefi hohu ranahambo himboayefi. ⁶ Nga asu nindou ai Sisas Krai diboehindi ana, fi-hoeari kefe tirihefe hohoanimoye-ane asu nindou fi-hoeari kefe tirihfefekoate hohoanimoye-ane ranana awi moanane yahomboane. Nga anihondumbofe hohoanimoye ai nindou ngorumbo ngusüfo pefe hohoanimoye ranahambo botareandi ana, rani hohoanimoye ra ai ndorihoeimbi hamind-ane.

⁷ Se horombo ana Kraiindi hohoanimoye rasüŋgu aboedi maheiyoye! Nga asu düdi nimori ai siheimbo raninafi ra gümareandüra asu se anihondü hohoanimoye ra süngufekoate-mayeia? ⁸ God sapo siheimbo wand-aneŋi mehu ranai moai nafi güreandüri. Nga wani. ⁹ Hibadihumbo! Akidou hihindi hohoanimoye ra afindi nindou-yafe hohoanimoye mamikari-ndandürimboe tapoko akidou sesambe apaiano ana, asu sesi muŋgu hühüti yangiri nahuraiyohane. ¹⁰ Se Krai-dibo manimboei-amboanahi asu ro yarihe hohoanimoyeahi, ngiri se ngorü hohoanimoye ndahümündi, nga wandi hohoanimoye-animbo ndahümündi-mboyei, asahi. Nindou düdi ai sihei hohoanimoye haponda

ngorü-süŋgu ngorü-süŋguarandüri ranana God ai ahambo tinjirifo dagadombui.

¹¹ Nga wandafi mami, ro fi-hoeari kefe tirihefe hoafi ra bokarihehe-mbarihi hahi-mbonana, asu wambo ngiri moaruwaimbo-rundiri. Nga ro hoafi ra bokarihehe-mbarihi hahi-mbonana, asu ro Krai ai nimi keimbi karihendeimbi-fihü yifimayu ranahambo bokarihehe arihandi rananimbo Suda ai ngiri ngusüfoambe yiboaruko-rihindiri. ¹² Nindou didiyei sihei hohoanimoye ra ngorü-süŋgu ngorü-süŋgu arundi ranai ana, awi ai ahamundihoari fi-hoeari yangiri karu tirihoyemo asu timoefi kameihi kambirupur-amboane.

¹³ Wandafi mami, siheimbo ana God ai aboedambo mbiniimboeia yahuhayambo sinei yahundireimb-aneŋi. Haponda se aboedambo animboei, nga asu se ranahambo ngiri hohoanimoye hifi ndanihündambo hohoanimoye ra warindahi ndahümündi. Nga se simbori ngusüfo pefirindeihi fandihendüri ndühündi.

¹⁴ Muŋguambo ahinümbi hohoanimoye engoro ra hoafi mami rani nimindihü-ane türefira-mindimboayo. Ai yare hoafiyowohü yahoya, 'Se nindou ngorumbo ngusüfo pandowandi sapo se sihafimbo rawarowandi nou,' meho. ¹⁵ Nga asu se nimambeahindi ninihondi burayeŋi nou hohoanimoye hifi siheihoari simbori hoafurayeŋi ana, awi se ranahambo hibadihumbo. Nga asu awi se siheihoari simbori moaruwaimbo-firindeimboyei.

Yifiafi Aboedindi hohoanimoye hifi ndanihündambo hohoanimoye

¹⁶ Wandi hoafi ro hoafayahü nda ndahurai-ane. Sihei hohoanimoye ra Yifiafi Aboedi ranai-animbo hifandimbirandüri howamboane. Ranimbo asu se ngiri horombodidi hohoanimoye ngusüfoambe amarondüri ranahandi yifiri süngundihi ngei. ¹⁷ Awi sihiri randihu fifirindhumboane, horombodidi hohoanimoye ranai Yifiafi Aboedindi hohoanimoye ra pühiyo hifinambofembo yaho haya refeyoan-ane, asu simbori Yifiafi Aboedindi hohoanimoye ranai horombodidi ngusüfoambe hohoanimoye hifinambofembo hohoanimoye. Rananafeyimbu moatükuni ranai simbori nginindürefe hafe. Ranimboane nini-moatükuni se refembo sei hehi hohoanimoye ra ngiri randihindi. ¹⁸ Siheimbo Yifiafi Aboedi ranai semindindüri aho ana, asu se ahinümbi hohoanimoye ranahandi hoarehiyeipoani.

¹⁹⁻²¹ Horombodidi ngusüfoambe hohoanimoye ranana se fifirihimboaneŋi. Rani-moatükuni ra ndahurai-ane: Nimorehi sisihimo hohoanimoye, nindowenihi birabiri hohoanimoye, ngusüfoambe moaruwai botife hohoanimoye, tikai godimbo hohoanimoye, sanendi kabomombo didibafife hohoanimoye, yiboarukofe hohoanimoye, hohoanife hohoanimoye, watikoafi hohoanimoye, dibokori hohoanimoye, simbori hoafi hohoanimoye, yikürüburihefe nimari hohoanimoye, ngorumbo ngusüfoambe moaruwaimbofe hohoanimoye, bia simindi hohoanimoye, patiambe bia simindi hefe ho hohoanimoye, rahurai hohoanimoye aho ra. Horombo siheimbo hoafimehandüri yahurai-ane asükaiya ahini hoafe-

handürü. Muṅguambo nindou ai yahurai hohoanimo süṅguarihi hei ana, ai ṅgiri God ṅginindi hifandarandi ranambe ṅgei, ṅga wani.

²²⁻²³ Nga asu Yifiafi Aboedi aiana aboedi hohoanimo ndahurai ṅgusüfoambe botire randühane. ṅgusüfo pefe hohoanimo, hihifi-hihifi hohoanimo, ṅgusüfoambe afurife kife hohoanimo, nindou ṅgorü ai sihefimbo moaruwaimbo-rihimunani ambirihümüni yaho hohoanimo, fehefe hohoanimo, nindou ndondofe hohoanimo, asu moani aboedi mbumundi ho hohoanimo, hiniṅgirou safi ṅiṅgo hohoanimo, hohoanimo ndofe kife hohoanimo aho ra. Moai ahinümbi hohoanimo mam-amboani rani hohoanimo ranahambo yowani yaho, ṅga wani. ²⁴ Nindou didiyei ai Kraisin-dayei ana, ai ahei horombodidi ṅgusüfoambe hohoanimo ra ahandi yifiri asu hohaṅjife hohoanimo rani kameihi raguanambo-marihind-ane. ²⁵ Yifiafi Aboedi ranai sihefimbo yaṅgiri ṅiṅgo hohoanimo masemuni. Ranimoane asu randihu hiniṅgindihunda Yifiafi Aboedi ai sihefi hohoanimo ra hifandimbira howamboane. ²⁶ Awi ṅgiri sihefi fi ranahambo moani hoṅgirindihu sihiri borindefi. Asu ṅgiri nindou ṅgorüdi ṅgusüfoambe moaruwaimbo-fembohünda hohoanimo botindihundi. Asu ṅgiri ṅgorumbo ṅgusüfoambe moaruwaindefühi hohoanimo-mbondefi.

Sihiri simbori farihefiri-ndefomboane

⁶ Wandafi mamü, asu nindou ṅgorü ai moaruwai hohoanimo ranambo himondarimindo ana, nindou sapo didiyei Yifiafi Aboedindi hohoanimo süṅgurihindeimbi se nindou ranahambo wari hoafendühi aboedi ndondondihori hiniṅgindihori. Randihindühi asu se siheihoari hibadihümbö, ṅga asu rani hohoanimo ranai siheimbo amboani rande hoeindeandürani moaruwai hohoanimo-ndeimboyei. ² Se nindou ṅgorumbo tiṅjirifo tükefeyo ra simbori farihefirüde. Rani süṅgumbo-animbo asu se Kraisindi-mayo ahinümbi hohoanimo ṅgoro ra süṅgundihimboyei. ³ Nindou mamü ai ndürikoate-ani, ṅga ai ro ndürümb-anahi, ehu ana, nindou ranai ahandi fimbo wosihoafori hoafiyuhani. ⁴ Nindou mamamü siheihoaranimbo nine hohoanimo ranahambo aboediyo moaruwaiyo rawariheandi mbisei hehi türüboadihindi. ṅga se sihei hohoanimo nindou ṅgorüdi hohoanimo ra mamühindihi yibobondihimboyei. Asu se siheihoari nini-moatükuniyo ramarihindi ranahambo hihifi-hihifindeimboyei. ⁵ Nimboe nindou muṅguambo mamamü ai aheihoaranimbo ahei ratüpurü ranahambo wudipoaporihü hifandimbirihünd-amboane.

⁶ Nindou düdi Godindi hoafi yamunde-randeimbi mayu ahandi yamunde-ndüreimbi ahambo bidifiri napo mbisahündo-wamboane.

⁷ Awi se siheihoari sihei fi ranahambo tikai hoafindeimboyei. Nindou didai-amboani ṅgiri Godimbo tikai hoafindundo. Nindou nini-moatükuni maṅgiri nüm-bür-ambe hifareandi ana, asu süṅgunambo mare hifimareandi yahurai-animbo asükaindu hündihembui.

⁸ Nindou ranai nine moaruwai hohoanimo maṅgiri

nahurai hifareandi ana, yifayu amboani süṅgunambo rahurai safindowani hündihembui. Nga asu ai Yifiafi Aboedi ranahandi ṅginindinambo aboedi hohoanimo hifareandi ana, asu süṅgunambo ai Yifiafi Aboedi raninambo yaṅgiri koadürumbo-koadürumbo niṅgoweimbi safindowani hündihembui. ⁹ Ranimoane awi sihiri aboedi mbumundi hamindi ratüpurü ranahambo refembo garibipoani. Sihiri ranimbo garibikoate ranifihü hamindi tütüṅgarihundi raninambo süṅgunambo ranahandambohündi sesi ranai safindowani aboedi hündihumboyefi. ¹⁰ Ranimoane nini-simboaniyo sihiri nindou amurambo fehefendürimboayo, rasüṅgundi-hurimboane. Randihu-ndühindowani sapo wandafi mamü didiyei Adükariambo anihondümbö-rihoreimbi aheimbo rani-poanimbo hamindi fandihehu-ndürimboane.

Por ai Krai yifiyuweimbi nimi keimbi karihendeimbi ranahambo hihifi-hihifayu

¹¹ Hoafi nda ro wandihoari sürü paparihandi. Se hoeindihindi ro wandihoari sürü boagiri-boagiri pamaritheandi.

¹² Nindou bidifiri ai sihamumbo fi-hoeari karu tirihou yahomo hütü-hütärüpurü rananimbo Suda ai aboedanemo mbiseiya mehomo. Nindou ranai yihimboymondühi yahomoya, 'Ro Krai yihoeffimbo nimi keimbi karihendeimbifihü yifimayu ranahambo yaṅgiri anihondümbö-arihundi ana, Suda ai yihoeffimbo moaruwaimbo-ndümuniimboemo,' mehomo. ¹³ Nindou ranai sapo Suda-yomondi ahinümbi hohoanimo ra sowandümo-ndeimb-anemosi, ṅga asu ai moai ahamundihoari rani-moatükuni ra ndoru süṅguru homorundi. Nga aiana sihamundi fi-hoeari ra kefe tirihelihü asu ranahambo borindefo yahomo houmboanemo hohoanimoayomo. ¹⁴ Nga wandi fimbo ana, awi ro sihefi Adükari Sisas Krai ai nimi keimbi karihendeimbi yifimayu ranahambo yaṅgiranimbo borinda ṅgamboyahi. Rani-süṅguane hifi ndanihündambo hohoanimo ra wandi hohoanimoambe moanane asahi. Raniyahü asu ro-amboani marithe nindou hifinindi ahei hohoanimo ranimbohünda yifimayaha nindou ai wandi hohoanimo ranahambo moanane ase.

¹⁵ Fi-hoeari kefe tirihefe hohoanimo asu fi-hoeari kefe tirihefekoate hohoanimo ra yiboboambo Godindi himboahü moanane. Nga sihefimbo God ai simbori nindoumboreamuni hiniṅgimareamuni ranane ai aboedi hamindi hondayo. ¹⁶ Nindou muṅguambo ai rani hohoanimo ṅgoro ra süṅguarihi hei ranaheimbo God ai hipoambo-reandürühi ṅgusüfo afurife kife hohoanimo mbisagadür-amboane. Asu Godindi nendi muṅguambo ranaheimbo amboa mbisagadür-amboane.

¹⁷ Ndeara bidifiranambo hoafi hoafayahi: Nindou mamü ai wambo tiṅjümbi hohoanimo ṅgiri ndendiri, ṅga yowani. Nindou ai wambo harimemondira sifo anaṅgondiri rani-süṅgunambo muṅguambo fifirihindi ro Sisas Kraisindi yaṅgir-anahi.

¹⁸ Wandafi mami, sihefi Adükari Sisas Krais ai siheimbo moani hipoambo-mbireandürimboane. Nga anihond-ane.

Efesus

1 Ro Por, Sisas Kraisindi hoafi sahamindi ha-rihandeimb-anahe. God ai ahandi hohoanimonambo wambo ahandi hoafi semindi hombohünda kafoare hiniŋgi-mareandiri. Se Efesusihündi Sisas Kraisimbo anihondümborihoreimbi siheimbo God ai wand-anei, yahuenüŋgu kamafoareandür-anei. ² Sihefi Ape God asu Adükari Sisas Krai ai siheimbo moani hipoambondineandüra, asu sihei hohoanimo afundihi kündihi hehi mbimariya samboanahe.

Kraisindi süngüyu God ai sihefi hohoanimoambe aboedi moatükuni masemuni

³ Sihiri sihefi Adükari Sisas Kraisindi God asu Ape-mayu ranahambo aboed-ani, mbisefimboane. Sihiri Krai-babidi manimboefamboyu asu God ai sihefi hohoanimoambe sünambeahindi moatükuni muŋgu ranimbo aboedi-aboedireamuni arandi. ⁴ Sapo God ai hifi, sünü nafikoateyu-ambeahiyu sihefimbo ahandi sürühehindeimbi nindou-yeihi asu ahandi himboahü hütikoate-mbeyeiya yahuhaya dibonimayumuni. ⁵ Horombo hondü God ai ahandi hipoambofoe süŋgu sihefimbo Sisas Kraisindi süngüyu ahandi nimorimbore kamafoareamuni. Ahandi-hoari yifirimayu rasüŋgu ramefeyuwa asu ai hihifi-hihifimayu. ⁶ Ai ahandi ŋgusüfo parireimbi nimorindi süŋgu sihefimbo hipoambo-mareamuni ranimbo-animbo asu sihiri ahandi rani-poanimbo hondü moani hipoambombofoe ranahambo aboed-ane, mbisefimboane. ⁷⁻⁹ Krai ai yifiyuhüyu, asu ahandi horinambo sihefi moaruwai hohoanimo ranahambo God ai amboawiyeyi yahuhaya aboedambo-mareamuni ai sihefimbo afindi hamindi hipoambo-reamunühi-wambo. Nga Godindi moani hipoambofoe hohoanimo ra adükari hamindi hond-ane! Horombo God ai Kraisindi wari-süŋgu ro randihamboyahi mehu ra dibo meŋgoroyosi, nga ai diboadore fifireandühi yifiriyuhü ahandi hohoanimo ra sihefimbo weindahi-mareamuni. ¹⁰ God ai ahandihoari aboedi hohoanimo nda yare hohoanimoyu masihend-ane, nga rasimboani refembo si tükündifeyoani muŋguambo hifinindi asu sünambeahindi moatükuni ra mamambe-ndeandüh-animbo asu Krai ai bogorimbondifi hibadarümbui, mehu. ¹¹ Nini-moatükuni God ai yifiriyu haya hohoanimoyu masihendi ra yare-randa tüküfe arandi. Horombo God ai hohoanimoyu masihendi ra hapondani ana rasüŋgureandühi asu Krai-babidi Suda yihoefimbo ahandi nendimbore kamafoareamuni. ¹² Ranane asu Suda ro boatei Kraisimbo hifandirihuri manimboefi ra God ai wambo aboedi

hamindi ndüri adükarümb-ani mbisei, yahuhaya kamafoareamuni. ¹³ Aboedi hoafi ndanambo-animbo Suda-yafe ndifo siheimbo amboani God ai aboedambondiheandüri-mboyahi mehu. Se hoafi ra himboriyeyi hehi, anihondümborimarhindi asu se Krai-babidi mamani animboei. God ai horombo hoafire masihendi süŋgu siheimbo wand-anei mehu ra nafuimbohündambo ahandi Yifiafi Aboedi masagadüri. ¹⁴ God ai sihefimbo ahandi nouehundi ranimbo muŋgu aboedi moatükuni horombo hoafimareamuni, nga asu ai ndaiamunümbui. Nga ranimboanefi sihiri hifandarihundi ra fifirifembo-hündambo ahandi Yifiafi Aboedi mase-muni. Süŋgunambo ai sihefimbo aboedindeamuna aboedi hamindi niŋgomboayefi rasimboani ndahumündemboyefi. Ranimbo-animbo süŋgunambo ai ndürümbindühi asu ahambo aboedi hamind-animbiseimboyeyi.

Porindi Godimbo didibafife hoafi

¹⁵⁻¹⁷ Ranimboyahi asu se Adükari Sisasimbo anihondümborihori arihündi, asu ahandi nendi muŋguambo hipoambo-rihündüri arihündi, rani-hoafi ranahambo himboriya hehea, siheimbohündambo Godimbo hihifi hoafi kikirihamindi himboyahühi-yahipoani. Nimbini-nimbisi siheimbo hohoanimoyahühi Adükari Sisas Kraisindi God asu sihefi Aboedi Hamindi Ape ahambo didibafi-yaheandühi sahiya, 'Se aheimbo sihafi Yifiafi Aboedi dabadürühi, ranambo asu aheimbo diboadorihoeimbi hohoanimo dagadürühi, asu sihafi hohoanimo nafui-ndafindürani rananimbo asu sihambo diboadondihi fifindühi-ninimboane. ¹⁸ Ape, se aheimbo ŋgusüfoambe sürühoeimbi hohoanimo dabadürani animbo asu se nini-moatükunimboyo hoafimayafindüri ra ai himboayeyi ranahambo fifirimbirihind-amboane. Ape, se sihafi nendi ranaheimbo aboedi hamindi niŋgombo diboniyafi hiniŋgi-mariwandüri ranahambo fifirifembo-hündambo fandihawandüri. ¹⁹ Asu sihafi ŋginindi adükari hamindi anihondümborihori-rihündimbi nindou ranaheimbo fehiefembohünda ratüpurayo arandi ranahambo fifirifembo-hündambo fandihawandüri.' Yahurai siheimbohündambo Godimbo didibafiyaye arihandi. Asu Godindi ŋginindi ra akidouyo, nga adükari saf-ane. ²⁰ ŋginindi ra sihefimbo ratipurayo ra rahurai-ane, God ai ranamboyu Krai yifihündi botiriri haya, bogorimboboriri ahandi warihondü warani sünambe hiniŋgimari-ra amaru. ²¹ Krai ai nimoamo saf-ani, nga sünambeahindi moatükuni ŋginindeimbi, bogori, ndürümbi

ra muŋguambo ahandi hoareh-ane. Muŋgu-moatükuni ndürumbayo ranambo, ahandi hoareh-ane, hapondani asu süngunambo amboani. ²² God ai muŋgu moatükuni ra Kraisindi hoarehi sihai mbura asu ahandi nend-ayei ranaheimbo bogorimboriri hiniŋgimariri. ²³ Kraisindi nendi ra ahandi fi-ane, nga ai ahei mbiro-ani. Ai muŋgu moatükuni nafiramündümboani asu ahandi nendi ahambo amboani nafirihorimindeimboanei.

Sihiri yifihündi nahuraiamefa God ai yanggiri-mareamuni

2 Horombo se Godindi hoafi himborikoate-yeihi, hohoanimmo moaruwai süngurihi marihündi, raniyei se yifihündi nahurai-mayei. ² Rasimboa se ndani hifinindi moaruwai hohoanimmo ra süngurihindühi, asu moaruwai nendi nimoamo sünambe amarei ahei bogorindi hoafi süngurihi marihündi. Asu haponda ai Godindi hoafi himborikoate-yeimbi muŋgu hifandarandüri. ³ Horombo sihiri amboani ai ramehindi nahurai-mayefi. Sihiri sihefi hifinindi hohoanimmo süngurihundühi asu nini-moatükuni sihefi fiambe hohoanimmo yifirayo ra rarihu süngurihu marihündi. Asu bodimondambo ramefeyo nou, sihefimbo amboa God ai nginindi-ndamunühi tñirifo mbisayamun-amboane. ⁴⁵ Yin, ro Godindi hoafi himborikoate-yefühi yifihündi nahurai-yefi, nga Godindi moani hipoambofe ra adükari hamind-ane asu ai sihefimbo afindi ngusüfo pareamunühi Kraisbabidi yanggiri-mareamuni. Ahandi moani hipoambonambo yanggiri sihefimbo farihemunühi aboedambo-mareamuni. ⁶ Asu sihefimbo Kraisbabidi yanggireamunühi sünambe nimoamo hiniŋgi-mareamuna, aibabidimbo bogorindi fondihü amarefi. ⁷ Ai afindi hamindi moani hipoambo-reamunühi Kraisindi sünguyo sihefimbo aboedi hohoanimomemuni. Ra koadürümbo-koadürümbo süngunambo nafuimböhünda Kraisbabidi ahandi fondihü nimoamo hiniŋgi-mareamuni. ⁸ Se anihondümbo-marihind-amboyu asu God ai ahandi hipoambofena aboedambo-mareandüri. God ai moani masagadür-ane siheimbo, nga siheihuari moai rani-moatükuni ra rarihindi. ⁹ God ai moai se aboedi ratüpuri ramarihindi ranimbo hohoanimoyuhü aboedambo-reandüri. Ranimayowamboane, asu ngiri se siheihuari ranimbo borindei. ¹⁰ Sihefimbo nafiramunühi asu Kraisbabidi mamambereamunühi, aboedi hohoanimmo süngufembo-hündambo nafimaramun-aneft. Horombo God ai aboedi hohoanimmo ra hohoanimoyu masihend-ane, sihiri rasüngufembo-hündambo.

Krais ai Suda-yei ndifo aheimbo mamühimarearü

¹¹ Ranimboane asu se ndanahambo hohoanimondei. Suda ai ahamundi warina fi-hoeari karu tirihomo arundi. Nga seana Suda-yafe ndifo-anei asu moai sihamundi fi-hoeari karu tirihomo rundi. Asu Suda ai siheimbo sisindi hoafirundürühi seiya fi-hoeari kefe tirihefe-koateyomo-rundeimb-anemo sei düka-

marihipuri. ¹² Se ndanahambo hohoanimondei. Horombo se Kraisbabidi moai niiboadei. Se nindou amur-anei, nga se nindou God ai diboniyu hiniŋgi-mareandüri raniyei-poani. God ai Sudambo horombo hoafimareandüri rasüngumbo aheimbo hoafi firamündü masihendi, nga siheimbo-ana, wani. Se hifi ndanihü ana Godi-koate-ayei asu God siheimbo farihefe-ndürimboayu moai hifandühi nimarei. ¹³ Horombo se Godindi fikimi moai nimboei, nga haponda God ai siheimbo, Sisas Kraisindi hori raninambo, ai-babidi mamambe-mareandüra, Godindi fikimi animboei. ¹⁴ Krais ai Suda, asu Suda-yafe ndifo mamambe-reamunühi, sihefimbo wudimbohünda mafarihemuni. Horombo simbori nginindüriyefühi nimboefimbo asu simbori yihoaruko-firiyeühi rani-moatükuni ra giniri nou mbusümo mapaiaro. Krais ai simbori nginindüri ra mbusümo kikumareandi. ¹⁵ Suda-yafe ahinümbi ai yowani yahomo asu randihindi yahomomarundi, nga Krais yifimayu raninambo ahinümbi hohoanimmo ra awamarihoayo. Suda asu Suda-yafe ndifo ai-babidi mamambefe-pirimbo, simbori nindou mami nahurai tükufembohünda Krais yifimayua, asu yimbu ai wudimayei. ¹⁶ Ahei simbori nginindüri kikifembohünda, asu yimbu mamambefepiri sepirimindi God sowana hombohünda, ai nimi keimbi karihendeimbifihü yifimayu. ¹⁷ Suda ai Godindi fikimi manimboei, nga Suda-yafe ndifo se ahandi fikimi anguni manimboei, nga Krais ai kusü yimbu ranahafembo yahuya, 'Se God-dibo wudindafineandühi asu siheihuari amboa wudindei ndihündi,' mehu ¹⁸ Kraisindi sünguyo ro Suda, asu se Suda-yafe ndifo Godindi Yifiafi Aboedi raninambo nafu masihemunambo wambo asu sihiri Ape sowana hefi arihündi. ¹⁹ Ranimboane asu hapondani ana Suda-yafe ndifo se Godindi himboahü nindou rani-poanimbo asu amuri-yeipoani, nga moani se Godindi nindou yanggir-anei asu se muŋguambo ahandi fikiminindi yanggir-anei. ²⁰ Se Godindi wori nahura-anei. Godindi hoafi hoafiyomorundeimbi, asu Kraisindi hoafi sowandümo homorundeimbi ai hawesafi nahurai-anemo, asu Sisas Krais ai bogimondi nahurai-ani. ²¹ Krais ai nimi muŋgu ra mamambemareanda nginindi maninggo. God ai wori ra worimbo-randühani adükari tükündifewani asu Adükari ai wandi yanggir-ane mbüsümbui. ²² God ai siheimbo amboa Kraisindi nendi asu Kraisbabidi mamambe-reandürühi, ahandi Yifiafi ranambe nimarimbohünda wori ra worimboarandi.

Por ai Suda-yafe ndifombo aboedi hoafi hoafimendüri

3 Raneahi asu ro Por siheimbohündambo Godimbo hoafiya arihandi. Ro Sisas Kraisindi ratüpuri ratüpuriya, Suda-yafe ndifo siheimbo Godindi hoafi hoafimayahi, raniyo asu wambo karabusi-marundiri. ² Se ra himborimbeyeiyo, God ai siheimbo moani hipoamboreandürühi ahandi hipoambo hohoanimmo ra nafuimböhündambo wambo ranipoani ratüpuri masendiri. ³ Ai hohoanimoyu masihendi hoafi ra horombo dibo meŋgoro, nga haponda ai wambo hoafi

ra weindahi-mareandi. Horombo ro ranimbo akidou sürü papimarihandi. ⁴ Nga se wandi hoafi ra hoeiarihindi ana, se fifindihimboyei, ro Kraisimbo diborihündi hoafi mengoro God weindahi-mareandi ra ndorihe fifirimariheandi. ⁵ Horombo God ai ahandi dibo hohoanimo ra moai nindoumbo hoafiyundüri, nga haponda ahandi Yifiafi Aboedi ranai Godindi hoafi hoafiyomo-rundeimbi, asu Kraisindi hoafi sowandümo homo-rundeimbi, ranahamumbo hohoanimo ra weindahi nafuimarapuri. ⁶ Diborihindi hoafi God ai weindahimareandi ra ndahurai-ane: Suda-yafe ndifo amboa ahandi aboedi hoafi anihondumbo-arihindi ana, ai sihiri Suda nahurai, Godindi aboedi moatükuni ndahümündeimboyei. Ai-amboa Kraisindi fi-anei. Asu koadürü yanggiri niḡgombo God ai horombo hoafimareandi, ranambo Sisas Kraisindi wari-süḡgunde aheimbo dagadürimbui. ⁷ Ai wambo moani hipoamboveandirühi, ahandi ḡḡinindi sendiri hayambo, ahandi aboedi hoafi hoafimbohündambo ratüpuriya-rihande-imbi kamafoareandiri. ⁸ Godindi nendi-yafe mbusümo ro bidifirani hamind-anahi, nga God ai moani hipoamboveandirühi, ranipoani ratüpuri masendiri. Ro Suda-yafe ndifombo God ai sihefimbo afindi hamindi didiboado-reamunühi Krais masemuni ranimbo aboedi hoafi ra hoafiyondürimbo-hündambo ratüpuri ra masendiri. Nga ahandi aboedambofe hohoanimo afindi hamindi wambo ḡḡiri muḡguambo fifindihundi. ⁹ God ai muḡgu moatükuni nafimarandi, nga horombo hondü peyo-haya hombo ahandi hohoanimo ra dibo mengoro. Nga asu haponda wambo ahandi hohoanimo ra weindahi nafuimbohündambo ratüpuri ra masendiri. ¹⁰ God ai hohoanimoyuhü yahuya, 'Sünambeahindi bogorimbo-yafundeimbi asu ḡḡinindeimbi ai wandi rani-poani rani-poanimbo ndofe fifirife ra fifirimbirund-amboane,' yahuhaya Kraisindi nendi-yafe warina ranahamumbo nafuirapurühani. ¹¹ Horombo hondü God ai hohoanimo ra hohoanimoyu masihendi, nga asu sihefi Adükari Sisas Kraisindi wari-süḡguyu hohoanimo ra, rasüḡgumareandi. ¹² Sihiri Kraisimbo anihondumbo-rihurühi ai-babidi amarefi rani-süḡgumboane sihiri moani yihimbokoate Godimbo yimiyamboarhuri. ¹³ Raniyo asu siheimbo hoafiyahandürühi sahea, 'Ro siheimbo mafarihe-heandürambo asu wambo sowahi tiḡirifo afindi tükefeyo. Nga se ḡḡiri ranimbo ḡḡusüfoambe moaruwaindei, nga raninambo se ndüreimbi-ndeimboyei,' asahi.

Kraisindi hipoambofe hohoanimo

¹⁴ Raniyo asu ro Apembo yiri yimbu pusirihe nimarimbo didibafiyahe arihandi. ¹⁵ Ai sünambeahindi nendi, hifinindi nendi, mamsiri muḡgu ranahei nimindih-ani. ¹⁶ Ro ahambo siheimbohündambo didibafiyahe hoafiyahühi, 'Ape, se muḡgu aboedi moatükuni nimindih-anafi, asu sihafi Yifiafi Aboednambo aheimbo ḡḡinindi dabadürani, asu ḡḡusüfoambe ḡḡinindi kürühi hehi mbimarei-amboane. ¹⁷ Asu ai Kraisimbo anihondumbo-arihori rananimbo, ahei ḡḡusüfoambe mbimarindür-amboane. Ai ḡḡusü-

fo pefe hohoanimo ranambe, ḡḡinindi mbinimboei-amboane, nimi ahari hifambe hani ḡḡinindi anihḡḡo nou. ¹⁸ Rananimbo ai nafindihümündihü asu Kraisindi ḡḡusüfo pefe ra, Godindi nendi-babidimbo muḡguambo, diboadondihü fifirimbi-rihindamboane. ḡḡusüfo pefe ra afindi hamindiyo hayambo, hoandari, hani, ho asu hafomboane. ¹⁹ Yini, ai ahandi ḡḡusüfo pefe fifirimbirihindamboane, nga nindou ḡḡiri ḡḡusüfo pefe ra muḡgu hamindi fifindihindi. Ai ra fifindihindani, sihafi aboedi hohoanimo aheimbo hafo tükündifemboe sihafi ḡḡusüfoambe hafo tükümeḡeyo nou,' asahi. ²⁰ God ai ḡḡinind-ani. Asu nini-moatükuni sihiri ahambo düduwehundo, asu hohoanimoayefi ra, Godindi ḡḡinindi ai ḡḡasündeamboane. Nga hapo ḡḡinindi ra sihefi ḡḡusüfoambe ratüpuriyo arandi. ²¹ Kraisindi nendi Godimbo, koadürumbo-koadürumbo aboed-ani, mbisei-amboane. Anihond-ane.

Kraisindi fi mam-ane

4 Ro Adükarindi ratüpuri süḡguyahi karabusimeheandi. God ai siheimbo ahandi mbumundi hohoanimo süḡgufembo yahuhaya mborai sinei mehündüri. Ranimboane asu ro siheimbo hüti-hütariharü se Godindi mbumundi hohoanimo ra ndondihü süḡgundihü ḡḡei asahi. ² Se siheihöari fi hifinambofe, wari hoafendühife asu tiḡirifo tükündifewani moanane yaho hohoanimo ra süḡgundihü ḡḡei. Asu Kristen bidifiri ai siheimbo tiḡirifo ndehindürani-wani, se moanane mbisei hehi, ranaheimbo ḡḡusüfo pandihindüri. ³ Nga Yifiafi Aboedi ai diboado-mareamuna asu sihiri hohoanimo mami süḡgufeihü wudifembo-mbohünda wofi ninini-moatükuni mamambere hühareandi nou. Nga se mami yahurai hohoanimo-animbo tiḡirifondeihü süḡgundihindi. ⁴ Kraisindi fi mam-ane asu Godindi Yifiafi mam-ane. Asu God ai sihefimbo 'Mborai ro siheimbo aboedambo-fendürimbo ra hibadühi nimandei,' mehu rani-moatükuni mami ranahamboane hifandarihundi. ⁵ Adükari mam-ani, Kraisimbo anihondumbofe hohoanimo mam-ane asu hundürumbo hohoanimo ra mam-ane. ⁶ Asu God mam-ani, nindou muḡguambo-yei Ape-ani, muḡguambo-yei Adükar-ani asu ai muḡguambo-yei mbusümo ratüpuriyo arandi, asu muḡguambo moatükuni ranimbusümo amaru. ⁷ Krais ai ahandi afindi hamindi moani hipoambofe hohoanimo ra rani-poanimbo aboedi ratüpuri sihefimbo simogodi yimbumareamuni. ⁸ Ranahambo Godindi hoafi ai yahoya, 'Ai ahandi hürütümbimbo ḡḡasündiri mburambo, nindou yifiarambe ḡḡasündimareapuri ai sepurimündü haya, nimoamo hamindi hafuhü, asu nindoumbo aboedi moatükuni masagadüri,' meho. ⁹ Mami hoafi 'ai mahafu' ra nühḡufimboyu mahafuwa? Ranane ra, ai rahurai-ane, ai moai sünambe nimoamo yanggiri hafu, nga boatei kusü mbura hifini hifambe-ambe ragu hamindi amboa mahanu. ¹⁰ Nindou mahanu ra, mami ranaiyo asu sünambe nimoamo hamindi mahafu, muḡguambo hifi, sünü ranifihü niḡgombo-mayo ranimbo. ¹¹ Ai ahandihöari bidifirambo ahandi hoafi semindi ho

ratüpuri ra sagapuri, bidifirambo Godindi hoafi hoafimbo ratüpuri ra sagapuri, bidifirambo ho aboedi hoafi hoafiyo-rambo ratüpuri asu bidifirambo ahandi nendi ranaheimbo moanguindurimbo asu yamundifembo ratüpuri ra masagapuri. ¹² Krais ai ahandi fi ra afindi kokoendühi asu ngindimbeyowa yahuhaya Godindi nendambo farihefe ratüpuri ranimbo diboado-fembohündambo rani-poanimbo ratüpuri ra masagaduri. ¹³ Sihiri randihu ngefombo, Godindi nimori wudipoapondihu anihondumbo-ndihurihumbo fifindihurühi, mami hohoanimbo süngundihumboyefi. Sihiri randihundühi, Krais nahurai diboadori-hehundeimbi hondü nimboemboyefi nimori heimbo nginarihehindi nou. ¹⁴ Sihiri randihundani, ngiri nimoakidibou nahurai nimandefi. Asu nindou ai sihefimbo mamikarambo simbori yamundife hoafinambo tikai hoafindihumunani sihiri ahei hohoanimbo ra ngiri süngundihundi. Nindou ai tikai hoafi süngufembo-hündambo ai hoafi nafirihi rihünduhane. Asu ahei tikai yamundife hoafi ra ngiri sihefimbo yamundihimunühi werinambo nimi fondamindi ho fondamindi ho arandi nahuraindefi. ¹⁵ Wani, nga sihiri nindoumbo ngusüfo pandihu ngefühi, asu anihondü hoafi hoafindahundurimboane. Asu sihiri Krais-babidimbo afindikokoe nahurai nindou adükari diboadori-hehundeimbi-ndefomboane. Nga ai sihefi mbiro-ani. ¹⁶ Mbiro rani fi-safi mungu hifandarandi asu manduhari ai fi mungu türe-türe arandi. Asu fi-safi napo ngorüngoanini, ngorüngoanini, ahei ratüpuri wudipoapondihir ratüpurindeiani asu fi afindi kokoendühi ngusüfo pefenambo nginindi tükündifemboe.

Anihondumbo-rihindeimbi ai simbori hohoanimbo sünguarihindi

¹⁷ Ranimboane asu siheimbo Adükarindi süngu ahini hoafayahanduri nda, se Godimbo fifirife-koateyeimbi-yafe hohoanimbo ra asükaindeidei süngundihimboyei, nga ahei hohoanimbo ra nimindi fifirife-koate-ane. ¹⁸ Asu ai ngusüfoambe diboadofe fifirife-koateyeimb-anei. Asu Godindi-mayo yanggiri ningombo ra ranikoate-anei. Sapo ai ngusüfo hohoanimbo-koate-anei asu himboambe himbori-koate-anei. ¹⁹ Ahei moaruwai hohoanimbo ranahambo amoaningi-koate hohoanimbo yanggiri süngurihi arihundi. Asu ngusüfo hihiri wakirihi kurihi hehi, hohoanimbo moaruwai hamindi ra yauraimbo himboyehi sünguarihindi. ²⁰ Nga siheimbo Kraisimbo horombo yamundimarunduri ranana yauraiyopoani. ²¹ Krais ranahambo hoafi himborimayeisi, nga se ahambo süngurihorani Sisasimbo anihondü aboedi hoafi ra siheimbo yamundimarunduri. ²² Se sihei horombodidi ngusüfoambe hohoanimbo ra raguamambo-fembo yamundimarunduri. Ai siheimbo hifandiranduri marandamboyei asu se moaruwai hohoanimbo süngurihi marihundi. Horombodidi hohoanimbo ra nindoumbo tikarehaya ngusüfoambe botireanduri arandi, nga ai aheimbo awarihenduri arandi. ²³ Nga sihei ngusüfoambe ra simbori tükümbife-

nduramboane. ²⁴ Asu se simbori hohoanimbo ra ndahümündi kikiboadihindi, nga hohoanimbo simbori ra God ai ahandihoari ramareanda ahandi hohoanimbo yahurai tükümeleyo. Simbori hohoanimbo ra sürühoeimbi asu aboedi diboadori-hoeyoweimbi hond-ane. ²⁵ Ranimboane asu se tikai hoafi hohoanimbo ra hininggindihindi. Nga wandafi mamimbo anihondumbo yanggiri hoafindei, nimboe sihiri mungu Kraisindi fianefi. ²⁶ Se nginindindeiani hibadihumbo, nga se moaruwai hohoanimbo-ndeimboyei. Se mami nginindindei ngeimbo hüfihamindi hündamindimboe, nga yowani. ²⁷ Se Satanimbo nafit nafindi-hehimboyei. ²⁸ Hümbuhüni nendi asükaiyo hümbuhünimbopoani, nga yimbukoari warinambo ratüpuri aboedi ratüpuriyo mburimbo-animbo kaki asu sesi semindi mburimbo, nindou mbonimbo-arihümündi aheimbo farihefe-ndurimboane. ²⁹ Se moaruwai hoafi hoafindeimboyei, nga nindou farihefe-mbohündambo asu nginemindurimbo aboedi hoafi yanggiri hoafindeiananimbo, asu sihei hoafi ra ahei hohoanimboambe mbonimbo-arihümündi ranahambo didiboado-ndearumboe. ³⁰ Se moaruwai hohoanimbo ra refe-poani, nga Yifiafi Aboedi ai afindi hohoanimondomboe. God ai siheimbo dibonimayunduri asu ra nafuimbohünda Yifiafi Aboedi masagaduri. Rananimbo se wudipoaporihifi fifirihindi bidifirani si tüküfeyo-ambe God ai siheimbo aboedambo-ndearumbui. ³¹ Ngusüfoambe yiboarukofimbi, nginindi hoafümbi, paipaife hoafümbi, tirifoefe hoafümbi, asu ngusüfoambe moaruwaimbofe hoafi mungu hohoanimbo moaruwai ra hininggindihindi. ³² Nga se wandafi mamimbo hipoambo-ndihindurühi asu afufurifoefimbi hohoanimbo hohoanimbo-ndahünduri. Bodimondi ai siheimbo moaruwai hohoanimondeiani, asu moaruwai hohoanimbo ranahambo amboawiyei mbisei God ai Kraisindi süngu sihei hohoanimbo moaruwai ranahambo amboawiyei mehu nou.

Sihiri sihi yanggirihi ngefimboane

5 Se Godindi nimor-anei, asu siheimbo hohoanimbo pamareanduri. Ranimboane asu se ai ahandi hohoanimboayu nahurai ra süngundihindi. ² Se ngusüfo pandihini ndühündi, Krais ai sihefimbo ramareamuni nou. Siheimbo farihefe-mbohünda yifyuhü, ahandi fi Godimbo masagado ahambo hihifi-hihifimbohündambo nindou sesi asu aboedi fisiharümbi moatükuni Godimbo asayo nahurai. ³ Nimorehi sisihimo, animindihoadi birabiri, ngusüfo moaruwai hohoanimbo, hohoanji hohoanimbo, moaruwai hohoanimbo mungu ra ngiri sihei mbusümo nimando, nimboe se Godindi sürühoeimbi nindou-anei. ⁴ Se hohoanimbo-koate hoafi, amoaningümbi hoafi, asu sisindi hoafi, hoafindeimboyei. Hoafi ra refembo aboedi-yopoani, nga Godimbo hihifimbo aboed-ane. ⁵ Se ra fifirihindi! Nimorehi sisihimombü, anamindihoadi birabireimbi, hohoanümbü, ngiri Krais God nginindi hifandarinandiranambeahi ngei. Nga asu hohoanji hohoanimbo ra tikai godimbo süngufe randeimb-ane. ⁶ Se hibadihumbo,

nga nindou siheimbo hihindi hoafi rani-sungu ndahumundihünduri ngeimboyei. Nga asu nindou Godindi hoafi ranahambo gigirana-mboarihindi ana, asu God ai ranaheimbo nginindandürimbui. ⁷ Nga se ai-babidimbo wudindeimboyei. ⁸ Horombo se nim-bokoani nahurai mamarei, nga asu haponda se Adükarindi nimorimboyahi mburihumbo asu sihi aniboadei. Rananimbo asu se sirihündi nindou rawehindi nou randihindi. ⁹ Aboedi hohoanimo, diboadofo hohoanimo, anihondumbofo hohoanimo ra si ai botimareand-ane. ¹⁰ Nine hohoanimo Adükarai ai yifirayu ranahanambo kokondihündi. ¹¹ Nindou ai nimbokoani hahabodei arihündi, ra-babidimbo se ngeimboyei, nga asu rani hohoanimo ranana ngiri hisi aboedi hisindo, nga wani. Nga se hohoanimo ra weindahihindi. ¹² Nindou ranai moaruwai hohoanimo dibo ratipurayei arihündi ranahambo hoafimbo ro amoaningayahi. ¹³ Mungua hohoanimo ra sihi tükefeyo ranahandi nimindhündi ra weindahi-reanduhane. ¹⁴ Asu hohoanimo ra weindahi-ndifewani nindou ai ahandi nimindi fifirindhimboyei. Nga asu ranimboane hoafi nda hoafayo,

'Nindou se apoei ra se botindahindi, asu yifihündi hiningindhindi.

Ranimbo asu Kraisi ai sihei wami sindumbui,' meho. ¹⁵ Se sihei ahabodei ra hibadihumbo. Se nindou hohoanimo-koate ahabodei nahurai ngeimboyei, nga fifirihindeimbi ahei rahurai ngei. ¹⁶ Haponda moaruwai hohoanimo engoro, ranimboane asu aboedi ratüpuri nafi engoro ana, asu se ra sungundihindi. ¹⁷ Ranimboane asu se hihindi-hihindi-ndeimboyei, nga ranimboane se wudipoapondihifi fifindhindi hohoanimo Adükarai ai ahandihoari yifirayu rasungu. ¹⁸ Se bia hoe ndimindei hehi, mamikari hohoanimo-ndeimboyei, nga ai siheimbo moaruwaimbo-ndearumbo. Nga se Yifiafi Aboedi ai siheimbo hifandimbiramun-amboane mbisei. ¹⁹ Se wandafi mami-babidi wataporimbo-ndühündühi bukambeahindi herü asu Sisasimbo kakisaombo herü asu Yifiafi Aboedindi-mayo herü hoafi raninambo wataporimbondihü ndühündi. Asu ngusüfoambe Adükarimbo hohoanimondeihifi adükarani mbisei hehi herüna hori-horindhori ndühündi. ²⁰ Nimbi-nimbisi se mungua moatükuni ranahambo Ape Godimbo hihifindhori ndühündi sihefi Adükarai Sisas Kraisindi wari-sungu.

Nimorehi nindowenihifi ahafe hoaf-ane nda

²¹ Se Kraisimbo ahinindeihifi ngoründi hoarehindei. ²² Nimorehi, se sihei nindowenihifi-yafe hoarehindei, se Adükarimbo rawehindi nou. ²³ Nga nimboe, nindowenihifi ai nimorehi hifandarandi, asu ahandi mbiroani, Kraisi ai ahandi nendi hifandirandi asu ahandi mbiroayu nou. Kraisindi nendi ai ahandi fi-ane, asu ai aheimbo aboedambo-reanduri-randeimb-ani. ²⁴ Ranane asu nimorehi se nindowenihifi-yafe hoarehindei, Kraisindi nendi ahandi hoarehayei nou. ²⁵ Nindowenihifi, se sihamundi nimorehi ranaheimbo ngusüfo pandunduri, Kraisi ai ahandi nendambo ngusüfo

pareandürühimbo aheimbohündambo yifimayu nou. ²⁶ Kraisi ai aheimbo Godimbo yanggiri saimbohünda ramefuyu. Ai ahandi hoafinambo hoenambo nahurai ahandi nendimbo hundürumarandura aboedimayei. ²⁷ Kraisi ai ahandi nendambo ahandi himboahü aboedi hamindhimbeyeia yahuhayambo yifimayu. Ai sürühoeimbi, huti-koateyeimbü, moaruwai hohoanimo-koate, aboedi yanggiri mbidiboadia yahuhaya diboadofembohünda yifimayu. ²⁸ Mami rani-sungumbo-animbo nindowenihifi sihamundi nimorehimbo ngusüfo pandunduri, sihamundi fimbo ngusüfo pararundi nou. Nga asu nindowenihifi ai ahandi nimorehi ngusüfo pare arandi ana, ai ahandi fimbo ngusüfo pare arandi. ²⁹⁻³⁰ Nindou ai nggiri ahandi fimbo yiboarukondeandi, nga wani. Nga ai ahandi fimbo diboadoreandühi, sesi moanguirandühani. Kraisi ai ahandi nendambo yahurai rawareandi nimboe sapo sihiri ahandi fi safi bidifiri nahurai-anefti. ³¹ Godindi hoafi yare hoafimayo, 'Ranane asu nindowenihifi ahandi hond-afindi hiningindeapiri haya, nimorehi-dibo nimandimboyafe asu yimbu ai-anafe fi mamindamboyafe,' meho. ³² Diborihindi hoafi ra ndorihoyoweimb-ane, nga ro rarihe hohoanimoayahifi, hoafi ra Kraisi ahandi nendi-babidi ranahambo hoafimayo. ³³ Nga asu sihefimbo kamehiyo yare hoafimayo, 'Se sihamundi nimorehimbo ngusüfo pandunduri, se mamami sihamundihori ngusüfo pararundi nou. Nga asu mare nimorehi ai ahandi nindowenihimbo ahinindo.

Nimoakidibou asu hondafindi aheimbo hoaf-ane nda

6 Nimoakidibou, se Adükarindi hohoanimo sungundihindühi, sihei meape-yafe hoafi himborindeihifi ra sungundihindi. Hohoanimo ra diboadorihoeimbi hohoanimo-ane. ²⁻³ Godindi hoafi yare hoafiyowohü yahoya, 'Se sihei meapembo ahinindei,' meho. Ahinümbi hoafi ra God ai weanggurühi horombonambore rani bitapire masihendi. 'Se randihindani rananimbo se aboedi yanggiri niboadeimbo, asu hifi ndanihu gedühi nimboeimboyei,' meho. ⁴ Nga boaggiri, se sihei nimorambo nginindi himbondihendura nimori ai ngusüfoambe nginindi-ndeimboyei, nga yowani. Nga Adükarindi hoafi ra diboado-ndihindürühi yamundihinduri.

Moani ratüpuriyeyi-rihündeimbi asu hifandiru-rundeimbi aheimbo hoaf-ane nda

⁵ Moani ratüpuriyeyi-rihündeimbi, se sihei hifandiru-rundeimbimbo ahinindeihifi yihimbo sisirindahindühi ahamundi hoafi himborindei. Moani mami aboedi hohoanimo sungundihindühi, ahamundi hoafi himborindei, se Kraisindi hoafi rawehindi nou. ⁶ Ai sihei ratüpuri ranahambo aboed-ane mbisimonda mbisei hehi ahamundi himboahü yanggiri aboedi ratüpuri-ndeimboyei, nga yowani. Se Kraisindi moani ratüpuriyeyi-rihündeimbi nahurai niboadeimbo nini-moatükuni God ai yifirayu ra hihifi-hihifindeihifi sungundihindi. ⁷ Se hihifi-hihifindeihifi, moani ratüpuri ra diboadondihifi

ratüpurindei. Se nindoumbo ratüpurayei nahurai-yopoani, nga Adükariimbo ratüpurayei nahurai ratüpurindei. ⁸ Se ra fifirihindi, Adükari ai ahandi takini ratüpuriyeyi-rihündeimbi asu moani ratüpuriyeyi-rihündeimbi aheimbo muŋguambo dagadürimbui.

⁹ Hifandiru-rundeimbi, se sihamundi moani ratüpuriyeyi-rihündeimbiimbo aboedi-aboedindundüri, nga se aheimbo nginindi hoafindimboemo. Adükari ai sünambe amaru ra, sihamundi asu ahei muŋguambo hifandira-ndüreimb-ani. Asu ai moai nindou ngorümbou ngorü-poani ngorü-poani hohoanimoyu, nga ahandi himboahü mam-anei.

Anihondümbo-rihindeimbi ai Godindi ami nahurai-anei

¹⁰ Asu hapoana ro hoafi nda muŋgufembo samboanahi. Adükari ai nginind-ani asu ahandi nginindinambo nginindi niboadei. ¹¹ Se Godindi-mayo yifiarimbo napo ra ndahümündi hehimbo Satan ai siheimbo sisihimo-ndandüranü nginindi nimboei. ¹² Nga asu sihiri moai nindou-babidimbo yangiri yifiariyefühi-yefipoani, nga muŋgu moaruwai nendi sünambe amarei ra-babidimboanefi yifiarayefi. Moaruwai nendi yafe bogori, nginindi nendi, asu hifinindi moaruwai hohoanimbo ra hifandundeimbi muŋguambo aibabidimbo yifiariyefi arihündi. ¹³ Ranimboane asu Godindi-mayo yifiarimbo napo ra ndahümündi. Rananambo asu moaruwai tükündifewani, se nginindi niboadeimbo yifiarindei ngeimbo, se harindihehi niboadeimboyei. ¹⁴ Yini, se randihi niboadei, anihondü hohoanimbo ranambo sihei botifohü retimbondihigüdühindi. Asu sürühoembi hohoanimbo raninambo niminehoari nahurai güdühindi. ¹⁵ Godindi hoafi aboedi hoafimbo diboadondihini hehi nimanidei. God ai nindou-babidi wudimbo yahumboani hoafi ra su nahurai güdühindi. ¹⁶ Muŋguambo moatükuni ra

ndahümündi hehi Godimbo anihondümbo-fembo hohoanimbo ran-amboa nimafümi nahurai ndahümündi mbundihümbo, rananimbo Satanindi yifiari hai ra pakandihindi. ¹⁷ God ai siheimbo aboedambo-mareandüri, ranambo yifiarimbo at ra kikiboadihindi. Godindi hoafi ra Yifiafi Aboedindi nimeri nahurai-ane, se ra ndahümündi. ¹⁸ Nimbi-nimbisi Yifiafi Aboedindi nginindinambo se didibafi-ndahindühi rani-poanimbo didibafife ranambo Godimbo düdudahindühi se fandihawamuni mbisei ndühündi. Se ngiri afurindihindi, nga nimbi-nimbisi Godindi nendimbo-hündambo ahambo didibafindei. ¹⁹ Se ndandihididibafindahindi: God ai wambo hoafi ndendirani ro yihimbokoate nimboambo ahandi diborihindi aboedi hoafi weindahi-mareandi ra hoafindamboyah. ²⁰ Ro Godindi aboedi hoafi ra hoafiya-rihandeimb-anahiraniyah, asu ro ranimbo-hündambo karabusi-meheandi. Nga se wambohünda Godimbo didibafindeiananimbo, ro yihimbokoate aboedi hoafi ra hoafindamboane God ai yifirayu süngu.

Bidifirana hoafi

²¹ Tikikus sihefi wandafi asu Adükariindi diboadore ratüpuriyu-randeimbi ai hoafindündürimbui ro ratipurayahi asu nüŋguriheamboyah animboahi ranimbo se-amboa diboadondihini fifirindihimboyei. ²² Ranimboyah ahambo koarihina asüfu, ro ninüŋgu-yahumboyefi aniboadehi ranimbo-hündambo fifirindihimboyei. Asu ai ngusüfoambe kiki-mo-boadearümbui. ²³ Ape God asu Adükari Sisas Kraisi ai, se muŋgu wandafi mamimbo ngusüfo pefe hohoanimbo, anihondümbofe hohoanimbo, ngusüfoambe afurife kife hohoanimbo mbiseneand-amboane. ²⁴ Nindou sihefi Adükari Sisas Kraisiimbo ngusüfo parihori arihündi, ranaheimbo God ai moani hipoambo-mbireandür-amboane.

Firipai

1 Por ro Timoti-dibo Sisas Kraisindi moani ratüpurīye-rihoandeimb-anehi. Se Godindi nendi Firipaihündi Sisas Krais-babidi aniboadei asu anihondümborihindeimbimbo hifandi-rundeimbi asu farihou-rundeimbi babidimbo se muṅguambo karihasihandür-anei. ² Sihefi Ape God asu Adükari Sisas Krais ai siheimbo moani hipoambo-ndine-andürühi ṅgusüfoambe afurifimbi hohoanimo mbis-abinandür-amboane.

Por ai Godimbo hihifimarüri

³ Ro siheimbo hohoanimo-yahandürühi-ana siheimbohünda wandi Godimbo hihifirihüni arihandi. ⁴ Ro siheimbo muṅguambohünda muṅguambo si Godimbo didibafi-yahandowohü hihifi-hihifiya arihandi.

⁵ Horombo se Kraisimbo anihondümborimariori ra hei-heimbo haponda asu ro aboedi hoafi bokari-hefembohünda wambo farihehindiri arihündi ranimboanahi ro Godimbo hihifarihüni. ⁶ God ai rani-simboani piyu haya sihei ṅgusüfoambe aboedi ratüpurī ratüpurīyumu asu süṅgunambo Sisas Krais asükaindu kuduani ratüpurī ra moendindeambui, ro ranahambo türüfoarihe anihondümborihandü.

⁷ Ranimboane ro siheimbo yahurai hohoanimoayahi ra aboed-ane. Ro siheimbo ṅgusüfo parariheandüri. God ai sihefimbo moani hipoambo-reamunühi ratüpurī mami masemuni. Nga ro haponda karabus-ambe animboahiyo asu horombo karabusi-fekoate-yahand-ambe manimboahiyo aboedi hoafi ranahambo anihondü nafuimbo asu nindou ṅginindi anihondümborifembo farihehe arihandi ra se wambo farihehindiri arihündi. ⁸ Ro siheimbo ṅgusüfoambe afindi hohoanimo-ayahandüri asu rani hohoanimo ra Sisas Kraisindimayo-ane. Ro ranimbo anihondümborinahi hoafayahi, nga God ai wandi hoafi ra anihond-ane mbüsümbui.

⁹ Ro Godimbo didibafi-yahandühi sahiya, sihei ṅgusüfoambe nindou ṅgorümbo ṅgusüfo pefe ra afindi hamindi tükümbifendür-amboane. Asu rananimbo se aboedi fifirindihindühi asu sihei hohoanimoambe ra sündihoe-ndürimboe. ¹⁰ Rananimbo se hohoanimo yibobondihindühi aboedi hohoanimo ra fifindihimboyei. Süṅgunambo Krais kusü simboani ra se sürühehi-ndeimbi asu hütikoate-ndeimboyei.

¹¹ Sisas Kraisindi wari-süṅgu mbumundi hohoanimo sihei hohoanimoambe tükündifewani asu nimorehi nindowenihi ai hoeindihindühi Godimbo aboed-animbiseimboyei.

Por ai karabusimefiyu raniyo asu nindou afindi ai aboedi hoafi himborimayei

¹² Wandafi mami, se ra fifirimbihinda samboanahi, wambo karabusi-marundiri ra aboedi hoafi hoafiyo hombo mafarihendi. ¹³ Ranimboane asu muṅgu prisman ai Rom adükari bogori Sisarindi wori hifandimbo, asu bidifiri amuri amboani ai fifirihindi ro Kraisindi hoafi süṅguarihandi ranimbo-hündamboyo wambo karabusi-marundiri. ¹⁴ Anihondümborihindeimbi wandafi afindi ai ro karabusi-meheandi ranimbo hohoanimomayei. Ranimboane asu Adükarimbo anihondümborihorühi ṅgusüfoambe kikimifoarihi hehi yihimbokoate-yehi asu Godindi hoafi wataporimborihü arihündi.

¹⁵ Nga bodimondi nindou ai simbori hifinambofeyomondühi wambo ṅgusüfoambe moaruwaimborundirühi Kraisindi hoafi bokarihou arundi. Nga bodimondi ai diboadoru hohoanimo-yomondühi Kraisindi hoafi bokarihou arundi. ¹⁶ Nga ro aboedi hoafi anihondü nafuimbohünda animboahi ra nindou ranai yaru fifirundi. Ranimboane asu ai wambo ṅgusüfo parundirühi Kraisindi hoafi bokarihou arundi. ¹⁷ Nga bodimondi ai ahamundi-hoarimbo yanggiri hohoanimo-yomondühi moai diboadoru Kraisindi hoafi bokarihou rundi. Ai hohoanimo-yomondühiya, 'Ro randihundananimbo Porimbo karabus-ambe tiṅirifo tükümbifendowamboane,' mehomo. ¹⁸ Nga ambe, moanane masahi. Aboedi hohoanimonamboyo asu moaruwai hohoanimonamboyo, ai muṅguambo Kraisimbo bokarihou arundi. Ranimboanahi ro hihifi-hihifayahi.

Ranimboane asu ro hihifi-hihifinda ṅgamboyahi. ¹⁹ Nga asu ro yarihe fifiriheandi sihafi didibafife asu Sisas Kraisindi Yifiafindi fehete raninambo süṅgunambo karabus hiniṅgindihe hehea tükündaheamboyahi. ²⁰ Ro afindi yifirayahi ra Kraisindi ratüpurī hiniṅgindiheandühi amoaniṅgindamboyahisahaheha, nga haponda hamindi ro yihimbokoate Kraisindi hohoanimo süṅgundihe ṅgamboyahi horombo yarihe marihandi nou. Rananimbo ro yanggiri animboahiyo asu yifayahiyo ra Kraisimbo aboed-animbiseimboyei. ²¹ Asu nimboe ro yanggiri animboahi? Ro yanggiri animboahi ra Kraisimbo-hündamboane. Nga ro yifindahani, ra wambo aboedi saf-ane. ²² Ro yanggiri animboahi ana, ranani ratüpurī aboedi ratüpurī-ndamboyahisahaheha. Ro yifayahiyo asu yanggiri animboahiyo nine aboedayo ra moai fifiriheandi, nga nahanimbai? ²³ Ranahambo ro yiboboarihandi. Ro Krais sowanambo hafo ai-dibo ni-

marimbo asahi, ra aboed-ane. ²⁴ Nga asu siheimbo fehefendürimbo hifi ndanihü animboahi ranai ngasünde-amboane. ²⁵ Ro wudipoaporihe fifirarihe-andi nda, ro ndanihü se-babidimbo nimboambo sihei hihifi-hihifi asu anihondümbofe ra ho-hombo afindi tüküfembohünda fandihe-heandürimboyahi. ²⁶ Ranimboane asukai siheimbo sowahi ngahani se wandi süngu Kraismbo afindi hamindi siaondahindühi ngusüfoambe fufuriboadi-himboyei.

Firipaihündi Por-babidimbo rani ratüpurimbo tinjirifombeyei-amboane

²⁷ Nga se aboedi hohoanimo yanggiri süngundihindühi, Kraisindi aboedi hoafi hoafimayo nou. Nga raninambo ro siheimbo sowahi tükünda-heandühindoani wanindoani, hoafi nda randihe himborinda samboanahi. Se mamü moatükunimbo yanggiri hohoanimoyeihi nginindihümini niboadei. Asu aboedi hoafi ra anihondümbofe hohoanimo ranahandi nimindihane, nga se mamü hohoanimo yanggiri singurihindühi anihondümbofe ra fehefembo tinjirifoyei arihündi ra himborinda samboanahi. ²⁸ Nga se sihei hürütümbimbo yihimbokoate ngei. Se randahindani ana, aheimbo nafuinda-hündürimboyei ai awandihimboyei, nga se aboedambondahi handihe-himboyei. Nga God ai ra randeambui. ²⁹ Sapo se Kraismbo anihondümborihinda God ai Kraismbohünda siheimbo ndondomareandüri. Se Kraismbohündambo asubusi semindimbo kapeihiyo ndondomareandüri. ³⁰ Nga asu horombo ro se-babidi nimboah-ambe ro Godindi ratüpuri tinjirifomayahi ra se hoeimarihindi. Nga haponda ro ahandi ratüpuri tinjirifoayahi ra se himborayei. Nga haponda se ro nahurai tinjirifoayei.

Sihiri sihefithoari moananefi mbisefüh-animbo wandafi mamimbo hohoanimo-ndahundüri-mboane

2 Kraismbo se-babidi nungumbo siheimbo nginindi sagadüri arandi raninambo se nginindi aniboadei. Ai siheimbo ngusüfo pareandüra se ngusüfoambe afurühi amarei. Se Yifiafi Aboedi-babidi wudiyeyi asu se nindou ngorumbo aboedi hohoanimoyeihi hipoambo-arihindi. ² Ranimboane asu wambo afindi hihifi-hihifimbohündambo, mamü hohoanimo süngundihindühi, siheihuari simbori ngusüfo pefirindeihi, mamü hohoanimo süngundihindi. ³ Se siheihuari yanggiri hohoanimondeihi niñondi-ndeimboyei. Nga se sihei fi hifinambo-ndihindühi bodimondamboya, ai ndeari hamind-anei mbisei. ⁴ Se sihei ranani moatükunimbo yanggiri diboadofemboane mbiseimboyei, nga bodimondi-yafe ranani moatükuni kapeihü diboadofemboane mbisei hohoanimondei.

Krais ai ahandihoari fi hifinambo-mareanda God ai adükarimbomariri

⁵ Sisas Kraismbo ai hohoanimomayu rahurai se mandihü süngundihindi. ⁶ Koadürumbo-koadürumbo Kraismbo ai God-ani, nga ai moai God nahurai niñgombo ra kikihamindu, nga moani hiniñgimareandi. ⁷ Nga God nahurai niñgombo ra ai ahandihoari hiniñgimareandi, asu moani ratüpuriyu-randeimbi nahurai hohoanimo masemündu. Nindoumbofi tüküfi nungumbo, asu nindou-yafe fi wusindamündü manungu. ⁸ Nindou ranahambo nindou nahuraiyu hoeimarihori, nga ahandi fi hifinambore hayambo Godindi hoafi süngura humbo yifimayu. Yini, nimi keimbi karihe-ndeimbifihü yifimayu. ⁹ Ranimboane asu God ai ahambo serümündü hafu ni moamo hiniñgirirühi, asu muñguambo ngasündeandeimbi bogori kamafoariri. ¹⁰ Ranimboane asu nimoamonindi, hifinindi, hifi hoarehindi nendi muñguambo ai yirimbo pusindihi Kraisindi hoarehi nimandeimboyei. ¹¹ Asu muñguambo ai Sisas Kraismbo Adükari Bogor-ani mbiseimboyei. Ranimbohündamboane ndürü adükarümb-ani mbiseimboyei.

Sihiri ngorü nindou-yafe mbusümo si nahurai-ndefomboane

¹² Ranimboane asu ngusüfo pariheandüreimbi mamü, ro se-babidimbo nimboahambe se nimbi-nimbisi wandi hoafi himbori-yei marihündi. Nga haponda se-babidi nimarikoate-yahambe se wandi hoafi ra süngundihü ngei. God ai siheimbo aboedambo-mareandüri, nga ratüpuri ra moendifembohünda se aboedi hamindi nimarimbohündambo bübürinidahi ngei. ¹³ Sapo nini-moatükunimboyei God ai yifirayu ra se yifiriyu hefe ratüpurihündü farihendüri arandi.

¹⁴ Muñguambo moatükuni se ratüpurihündühi ngiri yi-boaruko hoafindeihimbo simbori-simborindei.

¹⁵ Ranimbohündambo se moaruwai hohoanimokoateyeimbindeihü asu Godindi aboedi sürühehindeimbi nimori nimboeimboyei. Hifinindi nimorehi nindowenihi ai diboadofekoate-yeimbi moaruwai hohoanimoyeiri-hündembo-anei. Nga se aheimbo yanggiri niñgombo hoafi hoafindeiani, se ahei mbüsumo niboadeimbo sindeimboyei mupui nimbokoani siayo nahurai. ¹⁶ Se rahurai randihindani, aheimbo yanggiri niñgombo hoafi hoafindeiani, Kraismbo ai asukai kuduani, rasimboani ro sihembohündambo hihifi-hihifindahühi hoafindamboyahi, 'Ro moani hoanggirihü tinjirifoyahühüyahipoani.' ¹⁷ Se Godimbo anihondümborihürühi ratüpuriyei arihündi ranimbo God ai hihifi-hihifayü se ahambo sesi sihefembo nahurai-ane. Wambo hifokoarahindiri ana, ra ro se-babidi Godimbo sesi sihefembo nahuraindimboe asu se-babidimbo hihifi-hihifindamboyahi. ¹⁸ Raninambo asu se-amboani ranahambo ro-dibo hihifi-hihifindei.

Timotindi hoaf-ane

¹⁹ Adükari Sisas ai yifirayu ana, ngiri amitata Timoti siheimbo sowanambo koandihelina düdu sahehea hohoanimoayahi. Ranimbo asu ai asukai düdü siheimbohündambo wambo hoafinduan, ro ngusüfoambe hihifi-hihifindamboayahi. ²⁰ Nindou ngorü moai rahurai nüngu, nga Timoti yangir-ani ro mami hohoanimo sünguarhoandi. Siheimbo farihefendürimbo ai afindi hohoanimoayu. ²¹ Bodimondi ai ahehoarimbo yangiri hohoanimoyei arihündi, nga Sisas Kraisindi ratüpurimbo moai hohoanimoyei. ²² Nga se yarhi fifirihindi, Timoti ai nindou aboed-ani. Aboedi hoafi hoafimbo wambo mafarihendiri, nimori ai ranani moatükuni ratüpurimbo afindambo afariheiru nou. ²³ Ranimboane asu nini-moatükuni tüküfemboayo ra nüngundihe fifindihe mbundihambo-animbo, nimai koandihelinani siheimbo sowanambo mbüsünuwa asahi. ²⁴ Ro türüfoarihe anihondumbo-riheandi Adükari ai yifirayu ana, ngiri amitata ro-amboani siheimbo sowana didihi.

Epafroditusindi hoaf-ane

²⁵ Epafroditusimbo siheimbo sowanambo koehefiwa sinimbo hohoanimoayahi. Ai sihefi wandaf-ani, nga ai ami nahurai wandi mami ratüpuriyu-randeimb-ani. Wambo farihefe-ndirimbo sei hehi, koamarihelora wambo sünimbo mafarihendiri. ²⁶ Siheimbo hoeifembo afindi hohoanimoayu. Se ahambo angünimbomayu hoafi himborimayei ranahambo fifire hayambo asu siheimbo afindi hohoanimo-mayundüri. ²⁷ Anihondane, horombo angünimboyuhü ndearambo akimi hamindi yifimbo yangirimayu. Nga asu God ai ahambo hipoamborirühi diboadomarira asu aboedimefiyu. God ai moai ahambo yangiri hipoamboriri, nga wani. Nga ai wambo amboani hipoambo-mareandiri, nimboe ro afindi hohoanimomayahi, nga asu ai yifimbeimbonana, ro afindi hamindi hohoanimoya. ²⁸ Ranimboanahi ahambo koehefimbo afindi hamindi hohoanimoayahi rananimbo se asukai hoeindihorühi hihifi-hihifindeimboyei. Ranimbo asu ro siheimbo afindi hohoanimokoate-ndamboane. ²⁹ Ranimboane asu se hihifi-hihifinambo Epafroditus ndahorimindei Adükarimbo anihondumbo-rihoreimbi ai anihondumbo-rihindeimbi asahorimindei nou. Se yahurai nindoumo ndüreimb-anemo mbisei. ³⁰ Ai Kraisindi ratüpurü ratüpuriyuhü ndeara akimi hamindi yifiyuane, nga ai moai ahandi fimbo ndorihelife niingombo hohoanimoyu. Nga wani. Se wambo fehendirimbo masei, nga ngirindei. Nga sihei-mayo fehefe ra wambo saimbohünda ahandi angüni ra karefarihoei hayambo ahandi ratüpurü ratüpurimayu.

Nindou didiyei Kraisimbo anihondumbo-arihori ana, ai mbumundi hamind-ane

3 Wandafi mami, hoafi nda moendifembohünda randihe hoafinda samboanahi: Se Adükari-babidi

animboei asu ranahambo se hihifi-hihifindei. Ranimbo moatükunimbo asukai siheimbo sürü papimbo ro moai yiboarukoyahi, nga ro siheimbo fandihe-heandürimboayahi.

² Nindou afoendi yafori nahurai ratüpurü moaruwai ratüpuriyomo-rundeimbi ahamumbo se hibadihümbö. Rani nindou ai hütihütirundürühi hoafiyomondühiya, 'Sihiri munguambo Suda rarihi arihündi süngu sihefi fihoeri kandihu tindihehumboane,' mehomondüri. ³⁻⁴ Nga Kraisimbo anihondumbo-rihuri arihündi sihiri Godindi mamsiri hond-anefti. Nimboe sihiri ahandi Yifiafinambo ahambo hihifi-hihifimbo kakisaorihurühi asu Sisas Kraisimbo ndüri adükareimbani sefi arihündi.

Nindou düdi ahandi fimbo moatükunimbo yangiri türüfoare anihondumbo-areandi ranahambo ro ngasündi-hinimboanahi. ⁵ Wambo me ai wakimaramindindiri ra 8 siyo hayamboyoane, wandi fihoeri karu tirimari-hoemondiri. Nga asu ro Israerihündi Bensaminindi sirambeahind-anahi. Ro Hibruhünd-anahi asu wandi meape amboa Hibruhünd-anafe. Nga ro ndorihelife Farisi-yafe ahinümbi hohoanimo ra süngurihe marihi hahi. ⁶ Ro ahinümbi hohoanimo süngufembo hütihütüya habodihühiyahi asu Kraisindi nendi aheimbo moaruwaimbo-mariheandüri. Nindou ai Suda-yafe ahinümbi hohoanimo ranahambo hohoanimoyei asu wandi hohoanimo ranahambo yibobomarihindi ranahambo ro hütikoate-yahi.

⁷ Horombo rani-moatükuni ra wambo ndoriheloyeweimbi hondü hamindi-mayo, nga asu haponda Kraisindi süngumbo rani-moatükuni ra moanane asahi. ⁸ Roana Suda-yafe moatükuni ranahambo moanane yahombo yangiriyahipoani, nga wani. Nga munguambo moatükuni ranahambo moanane asahi Sisas Krai wandi Adükarimbo fifirari-hinimbohünda. Rani-moatükun-ane ai afindi hamindi hondayo, nga asu munguambo aboedi moatükuni hifi ndanihündambo ranana ai yafisühumü nahurai-ane. Roana Kraisimbo yangir-anahi süngumbo hohoanimoayahi, nga asu bidifiri amuri moatükuni ranana hiniingi-mariheandi, nga asu rananimbo ro Kraisimbo yangiri kikihisafindi-hümindimboayahi. ⁹ Ro ahinümbi hohoanimo sünguarihelendi ana, wambo mbumund-ani mbi-seiani, ra moanane, asahi. Nga ro Kraisimbo anihondumbo-arihelendi ana, God ai wambo mbumund-ani mbüsüani, ra aboed-ane. ¹⁰ Ro Kraisimbo ndondihini fifirindihini samboanahi. Ai yifihündi botimefiyu, rani nginindi ra fifirindihea samboanahi. Krai ai tinjirifo masemündua asu ro-amboani waboadihiniimbo tinjirifo ndahamindi samboanahi. Ai hohoanimoyu mbura, yifimayu nou, ro-amboa rani süngundahe samboanahi. ¹¹ Ro rani-süngundihe heheamboanimbo ro-amboani yifihündi botindaheamboayahi sahehea-mboanahi hohoanimoayahi.

Por ai tüküfembo-yowami tüküfembohünda pipimayuhu

¹² Ro Kraisindi hohoanimo moai munguambo sünguriheandi asu nafirihamindihi, nga wani. Ranimbo-hünda awi ro tinjirifoayahi mungumboyowami tüküfihitakini semindimbohünda. Nga ranimbo-hündamboyu Krais ai wambo wand-ani, mehu. ¹³ Nga wandafi mami, ro hohoanimoayahi, moai awi munguambo tüküyaheandi, nga ro mami moatükuni yanggir-ane süngurihe arihandi. Wandi horombodidi hohoanimo ra moanane asahi, asu süngunambo Krais nahurai ndorihoeimbi ningombo rani hohoanimo tinjirifoayahi. ¹⁴ Ro mungumboyowami tüküfembo hütihütiaiyahi napo semindimbohündambo nahurai. God ai Kraisindi wari-sünguyuwambo hoafimeindiri sünambe God-dibo ningombohünda ra napo nahurai-ane. ¹⁵ Sihiri didiyefi hohoanimo nginindi kükühi-foarihundeimbayefi ana, sihiri amboa hohoanimo yahurai randihu hohoanimo-ndefomboane. Nga bidifiri se hohoanimo ra mami süngufekoate-ayei ana, God ai siheimbo rani hohoanimo ranahambo koriboadeandürumbui. ¹⁶ Nga sihiri aboedi hohoanimo sahumindefimboanefi rani hohoanimo ra kikihisafinidihumindefimboane.

¹⁷ Wandafi mami, se munguambo wandi hohoanimo ndani-süngundihindi. Siheimbo aboedi hohoanimo nafuimari-hundüri. Nindou ai rani hohoanimo rasüngurihi arihündi ranaheimbo diboadondihihoeindihindüri mbundihü-mboanimbo, se-ambo rasüngundihini ndühündi. ¹⁸ Horombo siheimbo afindimbo hoafimehandüri, nga haponda arani himboahombo-rihamindihühi hoafayahi. Nindou afindi ai moaruwai hohoanimo süngurihi arihündi asu rani nambo Krais nimi keimbi karihe-ndeimbifihitayifimayuranahambo daboadi hihirima-rihindi. ¹⁹ Süngunambo nindou ranai ana awarindi-hehimboyei. Nini-moatükuni ai yifirayei rani-moatükunimbo yanggiri hohoanimoyei arihündi ra ahei god nahurai-ane. Ahei amoaningümbi hohoanimo ranahambo boriyei rihündühi asu hifinindi moatükuni ranahambo yanggiri hohoanimoyei arihündi. ²⁰ Nga sihefi ngoafi hondü ana sünambe-ane. Adükari Sisas Krais sihefimbo aboedamboreamuni-randeimbi ai sünambeahindi kosimboayu ra hifandarihundi. ²¹ Ahandi nginindinambo ai mungu-moatükuni ra ahandi hoarehindimboe. Asu mami rani nginindinambo ai sihefi fi moaruwai fiyoweimbi ra hihiri-boadeanda asu ahandi rani-poanimbo fiayu nahurai tükündahu-mboyefi.

Hihifi-hihifindeihini wudinideihini aboedi hohoanimo süngundihindi

4 Ranimboane asu se Adükari-dibo aniboadei ra se nginindihümündi niboadei. Ngusüfo parihendüreimbi, ro siheimbo afindi hohoanimoayahi. Siheimbo ro hihifi-hihifiyahühi asu ngusüfoambe yibidafoa-riheandi.

² Yuodia-ane asu Sindiki-ane, sihafembo hütihoafoyahi, se Adükari-dibo animbafefe, nga se wudiwudindafineandi. ³ Nga se ro-dibo ratüpuriyafirandemimb-anafi sihambo hoafayahanini, "Nimorehi yimbu ra fandihawapiri," masahi. Kremen asu wandi mami ratüpuriyei-rihündeimbi babidi nimorehi yimbu ai tinjirifo-mayafe aboedi hoafi hoafimbohünda. Horombo God ai ahei ndüri mungu koadürümbo yanggiri ningombo bukambe sürü papimarandi. ⁴ Se Adükari-dibo amarei, nga rananimbo munguambo si hihifi-hihifindei. Asükai hoafayahi, se hihifi-hihifindei. ⁵ Nindou bodimondi sihei himboari hoafendi hohoanimo hoeimbirihind-amboane. Nga ngiri amitata Adükari aikudu. ⁶ Se ngiri nini-moatükunimbo afindi hohoanimondei. Nga nini-moatükuni siheimbo fehefembohündambo se Godimbo hihifindihorihü didibafinadahindo. ⁷ Ranimbo asu se Krais-dibo nimandeimbo Godindi afurife hohoanimo ranai sihei hohoanimoambe asu ngusüfoambe ra ngininda-mindimboe. Afurife hohoanimo ra nindou ai ngiri aboedi fifindihindi.

⁸ Nga wandi bidifirani hoaf-ane nda: Aboedi hohoanimo asu hohoanimo ranahambo nindou aboed-ane sei arihündi ranahambo se hohoanimondei ndühündi. Hohoanimo ra anihond-ane, ndondofeimb-ane, diboadorihoeimb-ane, sürühoeimb-ane, aboedi safane asu hohoanimo ranahambo aboed-ane ase, rani hohoanimo ranahambo nimbi-nimbisi se hohoanimondei. ⁹ Ro wataporimbo-marihandi asu yamundi-marihandüri ra se fifirihimboane asu nini-moatükuniyo ro ramaritheandi ranahambo himborimayeyi asu hoeimarihindiyo munguambo ra se süngundihini ndühündi. Se randihindani, God afurife hohoanimo saimuni-randeimbi ai se-babidi nimandümbui.

Ahei-mayo fehefe ranahambo Por ai hihifimarandüri

¹⁰ Haponda se asükaiyei wambo hohoanimoyeihi mafarihendiri. Ranimboanahi Adükari-dibo hihifi-hihifayahi. Horombo se wambo farifehe-ndirimbo sei marihündi, nga nüngundihini mafandihendiri. ¹¹ Ro moai rananini moatükunimbo mbonimbo-rihamindi hehea hoafiyahi, nga wani. Nga ro fifirihimboanahi nini-moatükuni wambo tükefeyo ranahambo ro moai afindi hohoanimoyahi. ¹² Ngorü-simboa ro napo mbonimbo-rihamindi, asu ngorü-simboa napo afindeimbiya rani-moatükuni ranahambo ngiri afindi hohoanimondahi. Nini-moatükuni tüküfeyo ranahambo ro moai afindi hohoanimoyahi, nga aboedi nimari arihandi ra ro fifirihendi. Ro sahasi heheambo nahurai-mbayahiyo wembopo nahurai-mbayahiyo, afindimbayo akidoumbayo rani-moatükunimbo wanjei-ane asahi. ¹³ Krais ai wambo nginindi masendira, asu ranina ro mungu moatükuni ra randiheamboayahi.

¹⁴ Nga wambo moaruwai tüküme Feyoa, se mafarihendiri ra aboed-ane. ¹⁵ Firipaihündi se-amboa yarihi aboedi fifirihindi, horombo ro peya hehea, Godindi aboedi hoafi ra bokari-hefembohünda, Masedonia hifihininggi-maritheandi. Rasimboa Kraisindi nendi ngorü

ngoafihündi wambo moai farihehindiri, nga se yangiri farihehindiri hehi wambo kaki masehindiri. ¹⁶ Ro Tesaronaikahü nimarihambe bidifiri moatükuni mbonimbo-marhamindiha, rasimboani se yahunümbimbo farihehindiri marihündi. ¹⁷ Ro moai sihei-mayo napo semindimbo yangiri hohoanimoyahi, nga wani. Nga se wambo mafarihehindiri ranahambo God ai siheimbo aboedimbireandür-amboane asahi. ¹⁸ Siheimayo mungua-moatükuni masahamindihi. Ra akidouyopoani, nga adükar-ane. Epafroditus sihei-mayo moatükuni semündü süni wambo masendira, ranane asu ro afindi engoro. Sihei-mayo moatükuni wambo masehindiri ra Godimbo aboedi fisiñarü moatükuni saimbo nahurai-ane. Rani hohoanimo ranahambo God ai aboed-ane yahuhaya hihifi-hihifayu. ¹⁹ Se nini-moatükuni mbonimboa-rihümündi ra wandi God ai

ahandi napo afindeimbi saf-ane ra Kraisindi süngu siheimbo dagadürimbui. ²⁰ Sihefi Ape Godimbo koadürümbo-koadürümbo aboed-ani mbisefomboane. Anihond-ane.

Hihifi hoafi

²¹ Godindi nendi Krai Sisababidi aniboadei aheimbo hihifarihündüri. Bodimondi wandafi mami robabidi amarei, siheimbo amboani hihifarihündüri.

²² Godindi nendi ndanihü amarei siheimbo hihifarihündüri. Romiyafe bogori adükari Sisarindi worambe ratüpurüyei-rihündeimbi ai-amboani siheimbo hihifarihündüri. ²³ Adükari Sisas Krai ai siheimbo moani hipoambo-mbireandür-amboane.

Korosi

1 Ro Por Sisas Kraisindi hoafi sahamindi ha-rihandeimb-anahi. God ai ahandi hohoanimonambo wambo Kraisindi hoafi semindi hombohunda kafaore hiniŋgi-mareandiri. ²Wandi wandafi, Timoti diboanehi pas nda sürü papiriho Godindi nendi Sisasimbo anihondumbo-rihoreimbi Korosi ngoafihü amarei siheimbo koararihehoandi. Sihefi Ape God ai siheimbo moani hipoambo-ndearühi ngusüfoambe afurife kifimbi hohoanimo mbisagadür-amboane.

God ai Korosi nendambo anihondumbofo hohoanimobotimareandüri

³Yihoehi didibafife hoafi ranambe siheimbohunda muŋguambo si Godimbo sihefi Adükari Sisas Kraisindi afindi ranahambo hihifirihorihü hoafiyahoando rihoandüh-anehi. ⁴Se Sisasimbo anihondumbo-rihorühi asu Godindi nendi amuri animboei aheimbo ngusüfo parihi marihündi hoafi ra ro himborimayehi ranimboyehe ro Godimbo hihifimarihori. ⁵Nimboe sapo se anihondü hoafi asu aboedi hoafi ranai tüküfeyoani aboedi moatükuni God ai sünambe masihendi ranahambo himboriyehi hehi semindimbohunda anihondümborihimbo nimoamo himboyei arihündi. Asu ranana sihei hipoambofo asu ngusüfo pefe hohoanimo ranahandi nimindihane. ⁶Muŋguambo hifihü ai bokamarihoemo raniyo nimorehi nindowenihü afindi anihondumbo-rihindühi süngumarihindi asu raniyo ahei hohoanimo ra aboedi tükümefeyo siheimbo rawareandi nou. Aboedi hoafi ra weaŋgurühi siheimbo sowahi tükümefeyoa himboriyehi asu ranimbo Godindi moani hipoambofo hohoanimo ra anihondumbo fifirimarihindi. ⁷Epafras ai Godindi-mayo moani hipoambofo hohoanimo hoafi ra yamundi-mareandüri ra se fifirihimboanei. Nindou ranai ro-diho Sisasindi ratüpuriyefi-rihundeimb-ani asu ai yihoehimbo farihemuni arandi ahambo ngusüfo pamarihori. ⁸Yifiafi Aboedi ranai siheimbo nindou ngorumbo ngusüfo pefe hohoanimo masagadüri ra Epafras ai yihoehimbo wataporimbo-marandi.

God ai Korosimbo nginimbi-ramündüri yahuhaya Por ai didibafimefindo

⁹Ranimbo-hündamboyehe ro siheimbo himboriyehi hohoa muŋguambo si ra siheimbohunda Godimbo didibafiye arihoandi. Raniyehi ro Godimboya ai Yifiafi Aboedindi-mayo aboedi fifirife dagadürani asu se nini-moatükuni ai yifirayu ra fifiri-mbirihinda se hohoa didibafi-yahoando arihoandi. ¹⁰Ranimbo-hündambo-

animbo asu se Adükarindi nendi nahurai hahabodeihü asu nini hohoanimo se rawarihindi ra hihifi-hihifindümbui. Ranimbo asu se nimboeimbo ahandi-mayo aboedi ratüpuri rani yangiri süngundihi ndühündi asu sihei Godimbo fifirife ra ngombo adükarindimboe. ¹¹Ro rariho didibafi-yahoandühi sehiya: God ai siheimbo ahandi hepünüfeimbi nginindinambo ngusüfoambe nginamindüri-mboane. Ranimboane asu nginindi nimboeimbo muŋguambo tiŋirifo ranahambo moanane mbiseihü hihifi-hihifindeihü Godimbo hihifindihori asehi. ¹²Ai siheimbo ramareandüra se aboedi hohoanimo süngurihi arihündi ranimboane asu aboedi moatükuni semindimbo diboniyu masihendüri raninambo süngunambo ndahümündimboyei. Ranimbo Godindi nendi muŋguambo si God hifandirandi ranifihi animboei rani-babidi rani-moatükuni ra se ndahümündimboyei. Ranahambo se Godimbo hihifindihori. ¹³God aiyu sihefimbo nimbi nimariwanipoedi hüramündümuni tüküfi aboedambo ahandi nimori mami ranahandi nginindi hifandirand-ambe hiniŋgi-mareamuni. ¹⁴Ahandi sünguyefi sihiri aboedambo tüküyahundühi sihefi moaruwai hohoanimo ranahambo amboawiyei mehumuni.

Sisas asu ahandi ratüpuri hohoanimo

¹⁵Godindi nimori Kraisa-ana sapo God hoeifekoateyefi yahurai sisami hamind-ani. Aiana weaŋgurühi hondü tüküfi haya asu muŋguambo moatükuni God ai nafimarandi ra ai ngasündife nimindihani. ¹⁶Ahandi sünguyo God ai muŋgu moatükuni nimoamo sünambe asu hifini ra nafimarandi. Ai hoeifeimbi asu hoeifekoateimbi moatükuni nginindi muŋguambo nafimarandi. Raniyu muŋgu moatükuni ra ahandi süngu ahamböhunda nafimarandi. ¹⁷Raniyu Sisas Kraisa ai boatei muŋgu moatükuni tüküfekoate-yoambe manüŋgu asu rani-moatükuni ranai ahandi nginindinambo aboedi tüküfe engoro. ¹⁸Ranimboane asu ai ahandi nendi-yafe fi ranahambo mbiroyuhü asu fi ranahambo yangiri niŋgombo nimindihayu. Ai boatei weaŋgurühi tükümefiyu asu muŋgu moatükuni ranahambo bogori niŋgomböhunda ai boatei yifihündi botimefiyu. ¹⁹God ai ahandi muŋguambo yangiri niŋgombo hohoanimo asu nginindi ra ahandi Nimorindi fiambe mbimarowamboane mehu. ²⁰Muŋgu moatükuni hifi ndanihunda asu sünambeahindi ra Godimbo hürütimb-anei, nga ahandi nimorindi sünguyu ai muŋgua moatükuni ra ai randeambui asu

God-babidi wuindeimboyei. Ranimboyo Sisasindi hori ranai nimi keimbi karihendeimbi fihî kamefoenda asu God ai sihefi hürütimbü hohoanimo ra hifinambo-mareandi.

²¹ Horombo ana God ai anguni manungu asu se anguni manimboei. Raniyei asu se ahambo hohoanimoambe hürütumarihori. Sapo se moaruwai hohoanimo ra süngurihindühi wambo. ²² Nga asu Sisas ai nimi keimbi karihe-ndeimbifihî yifyuhü rani-süngunamboyeu God ai-dibo niŋgombo mamambe-mareandüri. Siheimboya, ai wambo sowana sühüsihumbo asu ai aboedi sürühehindeimbi nimboeimbo moaruwai hohoanimo ra nimarikoate-mbeyondüri yahuhayamboyu ramareandi. ²³ Se anihondümböfe hohoanimo rani-nambo kikihisafi-rihümündihî moani nginindi animboei ana, rani-moatükuni siheimbo tükündifemboe. Nga moaruwai ratüpurî hohoanimo ranai siheimbo hühündeirani asu se aboedi hoafi himboriyei hehi anihondümbö-marihindi ra hiniŋgi-ndihimboyei. Ro Por aboedi hoafi ranahandi ratüpurîya-rihandeimb-anahî asu hifi ndanihü nindou muŋguambo ranaheimbo rani hoafi ra hoafiya marihandi.

Por ai Korosimbo mafarihendüri

²⁴ Haponda ro siheimbo farihefendürühi nine tinjirifo ra wandi finambofe semindimbo hihifi-hihifeheandi. Roana Kraisindi nendi ahandi fi nouayo ranimbo fehefembo samboanahi. Kraisindi asubusi ahandi nendi ranaheimbo farihefembo ra awi mbeŋgori. Asubusi ra ro semindimboayahî nda Sisasindi asubusi rani-dibo simonŋgorindihea samboanahi. ²⁵ God ai ahandihoari kamafoareandir-amboyahî ro Kraisindi nendi-yafe ratüpurîyo-rambo siheimbo farihefe-ndürimbohünda tükümeheandi. Ranimbo-hündambo-animbo asu ro Godindi hoafi engoro ra muŋgu wataporimbo-ndihamboyahî. ²⁶ Muŋguambo si maho ra horombo ana hoafi ra muŋguambo nindou ranahei himboahü dibo meŋgoroyo. Nga hapondani ana Godindi nendi ranahei himboahü weindahi hamindi tüküfemboane. ²⁷ God ai hoafi dibo engoro ra Suda-yafe ndifo ranaheimbo nafuimbo yahumboani. Hoafi dibo hamindi meŋgoro, nga God ai weindahimareandi ra ndahurai-ane: Sisas ai se-babidi manungu-wamboanei asu se ahambo hifandarihori. Nimboe ai siheimbo semindindüri hafo ai-babidi aboedi napo ahandi-mayo sünambe engoro ra semindimbohünda.

²⁸ Roana Sisasindi aboedi hoafi ra muŋguambo nindou mamami ranaheimbo hoafiyefi-rihundeimb-aneŋfi. Rananeŋfi ro nindou muŋguambo ranaheimbo wudipoaporihu yamundirihurühi ahini hoafiyefi arihundi. Asu ro aboedi hamindi fifirifenambo yamundihundüri arihundi sapo ai nginindi hamindi süngurihindeimbi tükündahindani asu ro Godimbo sowana semindindüri hombohünda. ²⁹ Ranimbo-hündamboane asu ro Adükarindi nginindinambo tinjambayahühi ratüpurayahî. Kraisi ayu rani nginindi ra wandi fiambe hiniŋgi-mareandiri.

Ai nginindi anihondümbö-ndihindühi tikai hoafi yihirimbirihind-amboane

² Ro siheimbo yarihi fifirimbirihinda samboanahi afindi hamindi tinjirifoayahî se-anei adükari ngoafi Raodisiahünd-anei asu Godindi nendi wandi ngusumboari hoeifekoate-mayei-anei fehefembohünda. ² Ahei hohoanimo ra nginindi tükündifehumbo ngusüfo pefirindeihî aboedi hohoanimo sahümündihumbo asu rani hohoanimo ranai ahei anihondümböfe hohoanimo ranahambo nginimbi-ramindindüra samboanahi. Asu Godindi dibo hoafi horombo meŋgoro ranamboani ai fifirimbirihinda samboanahi. Nga Kraisi-ani ai ahandihoari hoafi ranahambo nimindihayu. ³ Godindi muŋguambo fifirife asu hohoanimo ra Kraisi ahandi hohoanimoambe tüküfemboane nginindi napo arambe tükefeyo nou. ⁴ Nindou ngorü ai siheimbo sisindi hoafinambo tikai hoafinda-hündürimboyei saheheamboanahi hoafi nda siheimbo hoafayahî. ⁵ Ro se-babidimbo nimboambo-yahipoani, nga wandi hohoanimo ana se-babidimboane engoro. Rananahi ro se Kraisimbo anihondümbö-rihorühi aboedi nginindi nimboeimbo ratüpurayei ranahambo fifirihhe hehea hihifi-hihifayahî.

Sihiri Kraisi-babidi niboadeŋüh-animbo yanggiri niŋgo hondü ra ndahumindefi-mboane

⁶ Nga asu se Sisas Kraisimbo yihoeŋfi Adükari-ani seihü masahorimindei ranimboane asu se ai-babidi nimboei ngei. ⁷ Rananimbo se ahandi nginindinambo nimboei sapo nimi ahari hifambe hanihü nginindi aningwane asu wori kambohoani nginindiwami nginindi afondaro nahurai nimboei. Ro siheimbo aboedi hoafi yamundarihundüri rani yanggiri anihondümbö-ndihindühi nginindi nimboeimbo asu se Godimbo hihifindihori ndühündi. ⁸ Asu se randihindühi hibadihumbo. Nga nindou ngorü ai siheimbo hoafi nimindi fifirifekoate hoafinambo tikai hoafindandürümbui. Yahurai nindou-ana ahamundi amoayomondi-mayo asu moaruwai nendi hifandi-rundeimbi-yomondi-mayo hohoanimo masemündu, nga ai moai Adükariindi hohoanimo süngureandi. Nga wani.

⁹ Muŋguambo yanggiri niŋgombo hohoanimo Godindi-mayo ranana Kraisindi fiambe tüküfemboane. ¹⁰ Kraisi ai muŋgu-moatükuni nginindeimbi ranahei mbiro-ani. Se Kraisind-anei, ranimboyu God ai siheimbo yanggiri niŋgo hohoanimo masagadüra sihei fiambe tüküfemboane. ¹¹ Se Kraisi-dibo animboadei ranimbohündamboyo se fi-hoeari kefetirihefe hohoanimo hondü sünguarihindi. Rani-moatükuni ranana fi-hoearindi-yopoani, nga wani. Nga rani-moatükuni ranana Kraisindi sünguyo sihefi yaboateihündi ngusüfoambe hohoanimo ra raguanambo-fembohünda ramarihindi fi-hoeari kefe tirihefe nou. Rani-moatükuni ranana Kraisindi-mayo fi-hoeari kefe tirihefe hohoanimo hond-ane. ¹² Se hundürayei ana, se Kraisi-babidi hifambe masamboerei nahurai-ane, asu se ai-babidi

botimehindi. Se Godindi nginindi Sisasimbo botimariri ranahambo anihondumbo-marihinda ranimbo God ai siheimbo botimareanduri.

¹³ Horombo ana se moaruwai hohoanimo sungu-maruhi hei. Raniyei asu se yaboateihundi hohoanimo ra moai raguanambo-rihindi, nga asu ranai siheimbo hifokoa-mareanduri noumehindi. Nga asu siheimbo God ai ahandi hipoambona Kraisindifihi yangiri nimgombo hohoanimo ranambo botireanduri pamareanduri. Raniyu asu ai rani-simboani sihei moaruwai hohoanimo mamaronduri ra raguanambo-mareanduri. ¹⁴ Raniyo munguambo ahinumbi hohoanimo ranai sihefimbo papi-hoafireamuni mbura sihefi moaruwai hohoanimo ra weindahi-mareandi. Nine hohoanimo moaruwai ratupuriyefi marihundi ranana papi-hoafi suru pefe sihefewa engoro, nga asu God ai rani-moatukuni ra nimi keimbi karihe-ndeimbifihi pare tikoramunduhi mungu moendimareandi. ¹⁵ Raniyu God ai moaruwai nendi, asu nginindi bogorimboyafundeimbi hifinambo-mareapuri. Nimi keimbi karihendeimbifihi God ai munguambo nindou-yafe himboahu nafuimayu Krais ai ahamumbo ngasundi-mareapura asu ai nginindikoate-memo.

Sihiri Krais-babidi yifimayefi

¹⁶ Ranimbo-hundamboane nindou ngoru ai ngiri siheimbo papi-hoafindanduri sesi sesi, hoe simindi, adukari rotumbo si asu simbori amoamofihit rotumbo asu moani ngoafimbo nimarimbo si ahinumbi ranimbo. ¹⁷ Horombo ahinumbi hohoanimo ranana nini-moatukuniyo sungunambo tukufemboayo ranahambo sisami nahurai-ane, nga haponda Krais-ani ai anihondu hamindi hondayu. ¹⁸ Se hibadihuambo nindou mami ai siheimbo papi-hoafindandurani animbo se ngiri Godindi takini ndahumundi. Ai tikarehaya aheinduri hifinambo-mareandi, nga asu sunambeahindi nendi ranaheimbo adukar-anei sei hehi ahei ngusufo ranaheimbo parihi arihundi rani hohoanimo ranahambo hihifi-hihifiyei arihundi. Nindou ranai nini-moatukuni yafogoadinambo nahurai hoeirihit hehi ranahambo afindi wataporimbo-arihundi ahei-hoari ndureimb-anefti ase. Nga ai nindou-yafe hohoanimo yangiri sungurihinduhi fifirihundeimb-anefti ase. ¹⁹ Rananei asu nindou ranai Krais mbiro hondu ranahambo moai ndorihit kikirihomindei. Kraisindi nendi ai ahandi fi-ane asu Krais ai manduhari fisafi ranai ture-ture ra haya fi afindi tukefeyo God ai ramareandambo wambo.

²⁰⁻²¹ Seana Krais-babidi yifiyei mburihu asu rani-simboani hifi ndanihunda hohoanimo moaruwai ra ndeara hiningi-marihind-ane. Nga asu nimboeyei haponda se nindou hifi ndanihundambo hahabudi arihundi nahurai tukehinda? Asu nimboeyei se munguambo hifinindi hohoanimo ndahurai menjoro rani-hoarehi animboei ra sapo yare hoafiyowohuya, 'Rani-moatukuni ra refepoani, rani-moatukuni ra sesipoani, rani moatukuni ra sundifepoani,' yaho arandi. ²² Se mungu moatukuni ra randihinda

moendindimboe. Nindou aiyomo rani hohoanimo ra moani ahamundi hohoanimonambo yangiri hohoanimo moyomo houmbo sihefimbo yamundimarumuni.

²³ Anihond-ane, rani hohoanimo raniramuni sihefimbo nginindi hohoanimo botireamunani asu sihiri sunambeahindi nendambo didibafi-yahunduhi sihefi hohoanimo ranahambo hifinambo-reamunuhi asu sihefi fi ranahambo asubusi semuni marandi. Ranimboyo asu sihefi himboahu ana rani-moatukuni ra ai aboedi mbumundi hamindi himbomayo. Nga asu rani-moatukuni ranana moaruwai hohoanimo sihefi ngusufoambe botife ranahambo ngiri hifinambo-ndeandi, nga wani.

God ai Krais-babidi botimareamuni

3 God ai Krais-babidi sihefimbo botireamunimboani. Ranimbo-hundambo-animbo asu nini-moatukuni hohoanimo nimoamo sunambe engoro ranahambo yangiri hohoanimondei. Nimoamo ranihu ana Krais ai munguambo moatukuni ranahambo bogorimbofi Godindi wari honduni nimarumboani. ² Munguambo si aho ra se sunambeahindi moatukunimbo yangiri-animbo hohoanimo pandihindi, nga hifinindi moatukuni raniyopoani. ³ Seana Krais-babidi yifimayei, ranimbo-wambo asu sihei koaduru yangiri nimgombo hohoanimo ranai-ana dibo mbejgori Krais-dibo Godindi fikimi, nga awi moai weindahi yangoro. ⁴ Krais-ana sihei yangiri nimgombo hohoanimo ranahambo nimindhani. Sungunambo ai weindahi tukufiyu-ambe-animbo asu se ai-babidi Godindi nginindi himboamupuimbo-randeimbi engoro ra ndahumundi hehimbo ranihu weindahi tukundahimboyei.

Se simbori hohoanimo sahumundi-mboanei

⁵ Ranimboane se sihei hohoanimoambe hifi ndanihundambo hohoanimo amaronduri ra raguanambo-ndihindi. Ro hoafehanduri moaruwai hohoanimo nda ndahurai-ane: Nimorehi sisihimo hohoanimo, nindowenihit birabiri hohoanimo, ngusufo botireandimbi moaruwai hohoanimo asu nindou ngorundi napo hohoanife hohoanimo. Hohoanife hohoanimo ranana tikai godimbo sungufe hohoanimoane. ⁶ Nindou dudi ai Godindi hoafi himborikoate rani-moatukuni hohoanimo sunguareandi ana, asu God ai nindou ranahambo nginindinduruhi moaruwaimbo-ndirumbui. ⁷ Horombo se-amboani nindou rani-babidi nimboeimbo munguambo moaruwai hohoanimo ra sungu-marihund-ane. ⁸ Nga haponda se hohoanimo nda munguambo hiningindihindi: Nginindi hohoanimo, watikoafi hohoanimo, nindou ngorumbo moaruwaimbofe hohoanimo, amongoni hoafi, munguambo moaruwai hoafi ranana se mungu hiningindihindi. ⁹ Se mamami simbori tikai hoafuri-ndeimboyei sapo ndeara yaboateihundi moaruwai hohoanimo ra sihei ngusufoambe-ahindi hiningi-rhimboanei. ¹⁰ Nga asu hapondan-ana se simbori nindou tukuyahimboanei.

God aiyu ahandihoari nindou simbori ra nafimarandi. Raniyu asu ai siheimbo hohoanimbo simbori simborire-anduri hiningireanduri arandi se God muṅguambo moatükuni nafira-randeimbi ranahambo diboardofe fifirifimbohunda. ¹¹ Ranimboane asu Godindi simbori hohoanimbo süṅgu sihiri ahandi himboahü mam-anefi. Suda asu Suda-yafe ndifo rani-poanimboyopoani, nindou fi-hoeari kefe tirihfeimbi asu nindou fi-hoeari kefe tirihfe-koateimbi rani-poanimboyopoani. Ndifo asu nimambeahindi buriyeimbi nindou, kaki semindikoate ratüpuriyomo-rundeimbi nindou asu nindou moani aboedi niṅgomondeimbi ra rani-poanimboyopoani. Nga Kraisi ai yangiri adükari moatükun-ani asu muṅguambo sihefi fiambe amaru-muni.

¹² God ai siheimbo wand-anei yahu hiningima-re-andur-amboani, asu se ahandi nindoumboyahi manimboei-amboanei asu ai siheimbo muṅguambo si ṅgusüfo pareanduri arandi. Ranimboane asu se hohoanimbo ndahurai ndahümündi: Hipoambofe hohoanimbo, nindou didiboardife hohoanimbo, afurife hohoanimbo, wari hoafeandühife hohoanimbo, simbori hoafikoate hohoanimbo. Rani-hohoanimbo ra se süṅgundihi ndühündi. ¹³ Nindou ṅgorü ai siheimbo moaruwaimbo-areanduri ana, asu se amboawi mbisei. Nindou ṅgorü ai ṅgorumbo moaruwaimboariri ana, nindou ranai ṅgiri ahambo simbori hoafindu. Sisas Kraisi ai sihei hohoanimbo moaruwai ranahambo amboawi mehu nahurai-animbo asu se-amboani rani-süṅgumbo nindou ranaheimbo amboawi mbisei. ¹⁴ Amuri hohoanimbo muṅgu ra ranahambo kapeih ṅgusüfo pefirindei. Ranane ṅgusüfo pefe hohoanimbo ra muṅguambo mamambere hiningireanda ṅginindi aningo.

¹⁵ Sisas Kraisi-mayo ṅgusüfoambe afurifimbi hohoanimbo masemuni ranai sihei ṅgusüfo ranahambo ndore hifandimbirandur-amboane. Se fi mamai nahurai-anei asu God ai siheimbo afurife küfimb hohoanimondei yahuhaya mborai mehündüri. Asu se Godimbo hihifindihori ndühündi. ¹⁶ Kraisi hoafi ra sihei hohoanimboambe ṅginindi mbimarindur-amboane. Se siheihoari ndondih fi firindihündühi simbori yamundifirindei. Se Herü Bukambeahindi herü, Sisasimbo kakisaombo herü asu Yifiafi Aboedindi-mayo herü ra heründehi sihei hohoanimboambe Godimbo hihifindihori. ¹⁷ Ranimbo asu se muṅgu moatükuni hoafi hoafayei-ane asu nine ratüpuri ratüpurayei-ane ra Sisas Adükari yifirayu süṅgu ratüpurindei. Kraisi ai siheimbo mafarihenduri ranimbo-hündambo se Ape Godimbo hihifindihori.

Nimorehi nindowenih asu ahei nimori ranaheimbo hoafi

¹⁸ Nimorehi se, sihei nindowenih ranahamundi hoarehi nimboei. Rani hohoanimbo ranane Godindi himboahü aboedi hamindayo. ¹⁹ Nindowenih se-amboani, nimorehi sihamundi ranaheimbo ṅgusüfo pandundürühi sisi-koate ndowandümonduri niṅgomo.

²⁰ Nimori se-amboani muṅgua moatükuni sihei boagiri ai hoafayei ahei hoarehi niaboedei. God ai rani hohoanimbo ranahamboani hihifi-hihifayu. ²¹ Asu afindi se-amboani sihamundi nimori ranaheimbo randüwuranai asu ai ṅginindi-ṅginindeih digori-digorindahimboyei.

Ratüpuriyei-rihündeimbi asu hifandu-rundeimbi-yafe hoafi

²² Ratüpuriyei-rihündeimbi se sihei hifandünduri-rundeimbi ahamundi hoafi rani-yangiri süṅgundihi. Se ahamundi himboahü yangiri ai hoerundühi aboed-anei mbisimonda mbisei hehi ratüpuri aboedi ratüpuri-ndeimboyei. Nga se Adükariambo yihimbondeih-animbo asu sihei hohoanimbo ra ratüpuri aboedi ranahambo yangiri hohoanimbo pandihindi. ²³ Se nine ratüpuri ratüpurayei ra ndondih ratüpurindei. Sapo se muṅgu ratüpuri ratüpurayei ra Adükariambohunda ratüpurayei, nga nindou-yeiyoani. ²⁴ Se fifirihimboanei, süṅgunambo ana Adükari ai siheimbo takini dagadürimbui. Ai nini-moatükuniyo siheimbo segudürimboayu ra napire sihaiamboani. Se Kraisi ratüpuriyo-rambohunda nimboei. Aiana sihei Adükari. ²⁵ Nindou ai moaruwai hohoanimboaye ana, asu God ai aheimbo simbori moaruwaimbo-ndearümbui. Nga God ai nimorehi nindowenih-yafe hohoanimbo ra mamai simogodühi yibobore randühani.

4 Ratüpuri hifandüendeimbi bogori se-amboani sihamundi ratüpuriyei-rihündeimbi nindou ranaheimbo aboedi ndondünduri hibadünduri. Se fifirumbanemo, Bogori sihamundi ranai-amboani sünambe mbamarü.

² Godimbo didibafifendombo hohoanimbo ra se ndondih kikihindhümündi. Se didibafifembo ra ndondih hohoanimondeih Godimbo hihifindihori. ³ Se yihoeimbo kameih Godimbo didibafi-ndahindowani asu ai yihoeimbo nafi nafiinduan ro Kraisi hoafi weindah bokarindi-hehumboane. Hoafi ranahandamboyo wambo karabusambe hiningima-rihindiri. ⁴ Se didibafi-ndahindan-animbo asu ro Sisasindi-mayo hoafi ra ndondih turiboardihe hoafindahani weindah tükümbifeyo-wamboane God ai ranahambo hohoanimboayu süṅgu. ⁵ Se nindou Godimbo süṅgufekoateyeimbi babidi nimboeimbo ndondih hohoanimondeih aboedi hohoanimbo süṅgundihi ahei himboahü. Se muṅguambo si hibadühündühi Kraisi hohoanimbo nafuindahünduri. ⁶ Muṅguambo si se aboedi hoafi yangiri hoafindei. Yahurai hoafi ranimboanei nindou ai himborimbo yifirayei. Ranimbo se nindou-yafe düdufe hoafi ra simbori hoafimbo wudindih fifirindih hoafindeimboyei.

Por ai Tikikus Onesimusimbo Korosinambo koamarihpiri

⁷ Tikikus ai siheimbo muṅgua ratüpuri ro ratüpuri-mayahi ranahambo hoafindündürimbui. Nindou ndanana aboedi anihondumbo Adükari ratüpuri

ratüpuriyu-randeimb-ani asu ro-dibo sihefi ratüpuriyefi-rihundeimbi wandaf-ani. ⁸ Ranimboanahi ro ahambo siheimbo sowana koararihini, ai sini ro nine ratüpuri ratüpurayefi ranimbo hoafiyo-ndürimbohünda. Ranimbo sihei ngusüfo nginindamindi-ndürimboe. ⁹ Onesimus amboani ai-dibo koararihini. Ai sehündani asu sihefi aboedi hamindi wandaf-ani. Ai-animbo siheimbo nine-moatükuni ndanihü tüküfe arandi rana-hambo wataporimbo-ndinarümboyafani.

Por ai Korosimbo karihasihandüri ehundüri

¹⁰ Aristarkus ro-dibo karabusambe anüngu ai-amboani siheimbo hihifarandüri. Mak, Barnabasindi asandi, ranai-amboani siheimbo hihifarandüri. Ai siheimbo sowana düduwani ana, ahambo se ndahorimindei sapo ro siheimbo hoafimayahandüri ranimbohünda. ¹¹ Sisas Sastus sahündo-rihundeimbi ai-amboani siheimbo hihifarandüri. Ai yanggiri Sudahünd-anemo ro-babidi God nginindi hifandarandi ranahambo ratüpurimayefi. Aiyomo wambo aboedi hamindi mafarihoundiri. ¹² Epafra sehündi ai Sisas Kraisindi ratüpuriyu-randeimb-ani siheimbo hihifarandüri. Muḅguambo si aho ra aiani siheimbo nginindi nūḅgumbo siheimbohünda Godimbo didibafifi arandi. Ai siheimboya, nindou hondü nimboeimbo sihei hohanimmo ranai God hohanimmoayu ra fifirihindühi

nginindi mbiniboadeia yahuhayamboani Godimbo didibafifi arandi. ¹³ Ro yarihe siheimbo hoafayahandüri, Raodisia-hündi, Hiroporisi-hündi ai siheimbo farihefe-ndürimbohünda afindi ratüpuri tinjirifoyei arihündi. ¹⁴ Ruk yihoe fi dokta asu Dimas ai-amboani siheimbo hihifarinandüri. ¹⁵ Wand i hihifi hoafi nda se wandafi mami Raodisia adükari ngoafihü amarei aheimbo hoafindahündüri. Nimfa asu Kraisindi nendi ahandi worambe fandihi-rihundeimbi ranaheimbo yihoe fi-mayo hififi hoafi nda hoafindahündüri.

¹⁶ Pas nda se hoeindihi mbundihumbo-animbo asu nindou Raodisia ngoafihü amarei aheimbo sowana koandihinda ai-amboani hoeimbirihind-amboane. Asu se-amboani wandi-mayo pas Raodisia-hündambo koamarithehandi ra hoeindihindi.

¹⁷ Nga asu se Arkipusimbo randihi hoafindahündowohü animboya, 'Sapo ratüpuri Adükari-mayo masowandifi ranahambo se hibadambo animbo ndondo ratüpurindafi,' mbisahündo.

¹⁸ Ro Por-anahi wandi warinambo siheimbo hihifi hoafi nda sürü paparihandi. Se wambo hohanimmondahündiri, nga ro karabusambe-anahi animboahi. Nga Godindi moani hipoambofe hohanimmo ra siheimbo sowahi mbeyangoro-wamboane, nga karihasihandüri.

1 Tesaronaika

1 Ro Por, Sairas, Timoti-anefti, Kraisindi nendi Tesaronaikahü amarei siheimbo pas nda sürü pa-parihundi. Se Ape God asu Adükari Sisas Krais-yafand-anei. God ai siheimbo hipoambo-reandürühi, afurife hohoanimo mbisagadür-amboane.

² Muŋguambo si siheimbohündambo Godimbo didibafi-yahundürühi hihifi-rihurühanefi. ³ Se anihondümborihindühi aboedi ratüpuri ratüpuriyeihi, ŋgusüfo parihindühi tiŋirifoyeihi, asu Adükari Sisas Krais ai kosomboayu ranimbo himboyeihi ŋginindi nimboei arihündi. Ranimbo ro hohoanimoyefühi, nimbi-nimbisi siheimbohündambo sihefi Ape Godimbo hihifirihurühi didibafiyefi arihundi. ^{4,5} Wandafi mami, yihoefti hoafi aboedi nda hoafi yanggiriyo poani siheimbo tükefeyo, ŋga ŋginindinambo tüküme feyo-ane. Yifiafi Aboedi ai mafarihemuna aboedi hoafi ra hoafimayefi, asu ranimboane se ŋginindi anihondümborihindi. God ai siheimbo ŋgusüfo pareandürühi, ahandihoari siheimbo kamafoareandüri, ra ro yarihu fifirihu mburihu hihifarihuri. Sihei mbüsumo nimboefombo siheimbo fehefe-ndürimbohünda hohoanimomayefi, ra se fifirihindi. ⁶ Se Godindi hoafi masahümündia hohoanimo afindi tüküme feyondürisi, ŋga Yifiafi Aboedi ai mafarihendüra hihifi-hihifimayei. Se yihoefti hohoanimo asu Adükariindi hohoanimo ra diboadorihi süngurihi marihündi. ⁷ Raniyo asu se Masedonia hihihündi, Akaia hihihündi anihondümborihindeimbi ranaheimbo aboedi hohoanimo nafuimehündüra asu ai rani-süngumarihindi. ⁸ Sehündi Adükariindi hoafi ra fufuŋayomo rahurai maho. Masedonia Akaia hifi yanggiriyo poani, ŋga muŋgu hifi se Godimbo anihondümborihori hoafi ra maho. Ranane asu ro asükaindefi ranimbo ŋgiri aheimbo hoafindefti. ⁹ ŋga aheihoari ranahambo fifirihindühi hoafiyei arihündi nahurai: Ro siheimbo sowana tüküme hunda Godindi hoafi sahümündi hehi, tikai god hiniŋgirihi hehi, anihondü God ai yanggiri nüŋgumbi ranahambo süngumarihindi ranimbo wataporiyei arihündi. ¹⁰ Asu God ranani ai ahandi nimori Sisas yifihündi botimariri sünambeahindi kosomboayu ranimbo se hifandarihori. Sisas ai Godindi hürütümbi yibobofe si ra tükündifemboe sihefimbo ranam-beahindi aboedambo-reamuni arandi.

Por ai Tesaronaikahü ratüpuri mayu ranahambo hoafimayu

2 Wandafi mami, horombo ro siheimbo sowanambo masinefti rasimboani yihoefti ratüpuri moai

moani tüküfeyo, ŋga ra se fifirihindi. ² Horombo Firipai ŋgoafihü yihoeftimbo moaruwaimbo-rihimunühi asu yihoeftimbo amoaniŋgümbi hoafi hoafimayei, ra se fifirihindi. Asu bidifiri ai yihoeftimbo gümarihimunisi, ŋga ro Godimbo anihondümborihurühi, yihimbokoate aboedi hoafi siheimbo bokamari-hehundüri. ³ Siheimbo moai mamikarambo hoafi hoafiyahundüri, asu moai moaruwai hohoanimoyefühi wosihofori hoafiyahundüri, ŋga wani. ⁴ ŋga God ai yihoeftimbo yare hoeireamuna mayoa aboed-anemo yahuhaya, ranimbo yihoeftimbo anihondümboreamunühi aboedi hoafi hoafimbo ratüpuri ra masemuni. Asu nindou yihoeftimbo siao-mbeyahümunambo sefti hohumbo-yefi poani aboedi hoafi hoafayefi, ŋga God ai siaombüfiyuwa sefti hohumboanefi hoafiyefi arihundi. God-ani ahandihoari yihoefti ŋgusüfo yare hore arandi. ⁵ Asu yihoefti hoafi ra ŋgorü-süŋgufe hoafiyo, ŋgorü-süŋgufe hoafiyo-ramboyefi poani, se ra fifirihindi. Asu ro yihoefti hohoanji hohoanimo ra gabudihundühi moai hoafiyefi, ŋga God ai ranimbo fifireandi. ⁶ Nindou bidifiri asu se, yihoeftimbo aboedi mbumund-anemo mbiseiya sefti hohumbo-yefi poani, ŋga wani.

Ro Kraisindi hoafi sahumindefti hefti-rihundeimb-anefti, ŋga se yihoeftimbo afarihelimuni ra aboed-anesi. ⁷ ŋga se-babidi mamarefti ra wari hoafendühi diboado-marihundüri, hondi ai nimorimbo diboado-arihindüri nou. ⁸ Ro siheimbo afindimbo ŋgusüfo parihundürühi aboedi hoafi hoafiyondürimbo hihifi-hihifimayefi. Raniyanggiriyo poani, ŋga fehefe-ndürimbohündambo amboani hohoanimomayefi. Sapo se ŋgunindi hondümameiambo. ⁹ Wandafi mami, ro afindi tiŋirifomayefi ra se fifirihindi. Siheimbo aboedi hoafi bokari-hehundürühi se yihoeftimbo sesimbuimbi saimbo ra tiŋirifo-ndahimboyei sefti hohu ranimboyefi asu nimbi-nimbisi afindi tiŋirifomayefi yihoeftihoari fehefembohünda.

¹⁰ Horombo anihondümborihindeimbi babidi nimboefambe, ro moai moaruwai hohoanimo süngurihundi, ŋga mbumundi hohoanimo süngurihu marihundi rananefi hütikoate-ayefi. Ranimbo se Godimbo fifirihori. ¹¹ Afindi ai ahandi nimori didiboadoariri nou-ane, ro siheimbo mamami rarihundüri marihundi, ra se fifirihindi. ¹² Ro sihei ŋgusüfoambe kikimi foari-hundürühi, ŋgusüfoambe botirihundürühi hütihofimehundüri. ŋga se Godindi hoafi süngundihindani, God ai siheimbo aboed-anei mbüsündüra sefti hohumboanefi hoafi ra hoafimehundüri. ŋga God-ani siheimbo ahandi simbamindi

hamindi nginindi hifandirand-ambe kefoefembohündambo kamafoareandüri.

Ai Godimbo anihondumbo-rihindühi taborihehi niboadei arihündi

¹³ Ro horombo Godindi hoafi hoafimayefa se nindou yafe hoafi yanggiriyo, nga Godindi-mayo hoaf-ane sei hehi masahümündi ranimbo ro muṅguambo si Godimbo hihifirihuri arihündi. Nga anihond-ane, hoafi ra Godindi hoaf-ane. Se anihondumbo-rihindeimbi hoafi ra sihei ngusüfoambe amarondüri ranai nginindi ratüpuriyo arandi. ¹⁴ Wandafi mami, Godindi nendi Suda hifihü amarei se ahei hohoanimo süngurühi arihündi. Nga sihei ngoafihündi siheimbo moaruwaimbo-marihindüri, Sudahündi ai aheimbo moaruwaimbo-marihindüri nou. ¹⁵ Sudahündi ai Godindi hoafi hoafiyomo-rundeimbi asu Adükari Sisas ahamumbo hifokoa-marhipuri, asu yihoeffimbo hemafoarimuni. Raniyu God ai aheimbo nginindi-marandüra asu ai nindou muṅguambo hürütarihündüri. ¹⁶ God ai Suda-yafe ndifombo aboedambo-fendürimbo moei ase ranimboane asu ai yihoeffimbo Godindi hoafi bokari-hefendürimbo gümarimuni. Raninambo ahei moaruwai hohoanimo afindi tükümefeyowa haponda Godindi hürütü ranaheimbo tüküfendürimboane.

Por ai Tesaronaikahündi ndüfosimbo asukai hihirife hombo mehu

¹⁷ Wandafi mami, Suda ai gümarimuna asu moai akidou gabusümo se-babidi nimarefi, nga siheimbo afindi hohoanimoayefi. Yihoeffi ngusüfo ana se-babidimboane, nga roana fi safi yanggir-ane fi. Raniyo asu siheimbo hohoanimoayefühi nini-nafindahu ngefi hoeindhündüri sefi hohu hütihütia yefi. ¹⁸ Siheimbo sowanambo ndüfosimbo hihirife hombo masefi, nga Por ro yimbumbo-mbaiyahyo, ngimimbo-mbaiyahyo siheimbo sowana sinimbo masahi, nga Satan ai yihoeffimbo gümareamuni. ¹⁹ Adükari Sisas ai kuduani, rasimboani nini-moatükunimbo anihondumbo-ndihündühi hibadimandihunda? Se ro-babidi nimarefambe ra. Dabohündambo hihifi-hihifimandefa? Siheimbohündambo. Yihoeffi ratüpuri ra aboed-ane nafuimbohünda ro aboedi nini-moatükuni mandahumindefa? Siheimbo. ²⁰ Nga siheimbohündambo hihifi-hihifayefi asu ndürimb-ane fi.

Por ai Timotimbo koamarheira hu ahei ngusüfo kikimi-mafoareandüri

³ ¹⁻² Asu siheimbo afindi hohoanimoayefühi sihei hoafi fifirifembo-hündambo ngiri gedühi hamindi hibadihündi, nga ro yimbu Atens ngoafihü nimarimbo sehühi, Timoti siheimbo sowana koarhefiyuani hombo masehi. Timoti ai sihefi wandaf-ani, asu ai Kraisindi hoafi aboedi hoafiyu randühi, Godindi ratüpuriyu-randeimb-ani. Siheimbo kikimi-foe-fendürühi, asu nginemindi-ndürimbo koamarhehora masünu.

³ Tiṅjirifo siheimbo tükündifewani se ngiri kikirifindei, nga se siheihoari fifirihindi God ai sihefimbo tiṅjirifo ra yifirimayu süngumbo. ⁴ Yini, horombo ro se-babidi nimboefambe yarihu hoafiyahu-ndürahiya, 'Sihefimbo tiṅjirifo tükündifemboe,' masefi ra tükümefeyo. ⁵ Rani süngumboyo asu ro moai gedühi hifandihandi, nga asu Timoti koamarhehina masünu ra ro sihei anihondumbofoe fifirife-ndürimbohündambo. Sisihimore hoeire-randeimbi ai siheimbo sisihimonde hoeindeandürani asu yihoeffi ratüpuri sihei mbusümo ra wanindimboe sefi hohu moei-asefi.

Timoti ai Kraisindi nendi Tesaronaika ngoafihü aboed-ane mehua Por ai hihifi-hihifimayu

⁶ Nga haponda Timoti ai hihirifi sünumboani siheimbo sowahididi raniyu ai se anihondumborühi asu ngusüfo parühi arihündi ranahambo hoafi semündü masünu. Ai yare hoafiyuhü yahuya, muṅguambo si se yihoeffimbo hohoanimoayefi yihoeffimbo hoeifembo afindi hohoanimoayefi ro siheimbo ramehündi nou. ⁷ Wandafi mami, moaruwai moatükuni asu tiṅjirifo yihoeffimbo tükümefeyo, nga se aboedi anihondumbo-marihindi ra ro himboriyeifühi rani hoafi yihoeffimbo kikimima-foareamuni. ⁸ Nga se Adükari-babidi nginindi maniboadei ranimboane asu ro aboedi safi amarefi. ⁹ Sihefi Godindi himboahü siheimbohündambo afindi hihifi-hihifarihündüri ranimboane fi asu hihifi-hihifi ranahambo ro Godimbo afindimbo hihifimarihuri. ¹⁰ Nimbini-nimbisi siheimbo hoeifembohündambo Godimbo didibafiyahu arihündi. Asu sihei anihondumbofoe ra mbonimbo-ndihümündiani, ro ranimbohünda fandihuhu-ndürimbo yefi.

Por ai aheimbo sowana hombo ahafanimbo fehefepirimbohünda Godimbo didibafimefiyu

¹¹ Sihefi Ape asu God ahandihoari sihefi Adükari Sisas ai siheimbo sowana nafi ndondineamunani digimboane. ¹² Asu Adükari ai siheimbo fandihendürani sihei ngusüfo pefe hohoanimo adükari mbihowamboane. Ranimboane asu se apodoho-apodoho asu muṅguambo nindou aheimbo afindi ngusüfo pandihündüri ndühündi, ro siheimbo ngusüfo pararihündüri nou. ¹³ Rananimbo ai sihei ngusüfoambe kikimi-mbifoareandür-amboane asu süngunambo-animbo sihefi Adükari Sisas ahandi nendi-babidi kuduani, rasimboani se sihefi Ape Godindi himboahü sürühehindeimbi hütikoate niboedimbo yefi.

Hohoanimo God ai yifirayu ra süngundihi ndühündi

⁴ Wandafi mami, hohoanimo God ai yifirayu ra siheimbo yamundima-rihündüri asu se ra süngurühi arihündi. Adükari Sisasindi süngu siheimbo nginemindürimbo se hohoanimo aboedi safi rani-süngundihi ngei asefi. ² Sisasindi dibafi hoafi ro horombo siheimbo hoafimayefi ra se fifirarihindi.

³ God ai yare hohoanimoyuhü, se diboadondihehi niboadeimbo, nimorehi sisihimo, animindihoandi birabiri, rani hohoanimo hiniŋgindihi hehi niboadei, mehu. ⁴ Se mamami nindou muŋguambo ai nimorehühi-ndafundüh, nimorehimbo aboedi hohoanimondimondürühi diboadondüwuri. ⁵ Nindou Godimbo fifirifekoate-yeimbi, Suda-yafe ndifo ai nimorehimbo ŋgusüfoambe hohoanirundürühi nimorehi sisihimoyomo marundi. Nga se ahamundi hohoanimo rasüŋgundu hohoanimondimboemo. ⁶ Se wandafi mamimbo moaruwaimbo-ndüpurühi ahamundi nimorehi sisihimo-ndumboemo. Nga nindou ai rawareandi ana, God ai ahambo simbori tinjirifo dagadombui. Nga horombo siheimbo ranahambo ro ahini hoafimehundüri. ⁷ Nga God ai moaruwai hohoanimo süŋgufembo yahumboyupoani sihefimbo hoafimemu-ni, nga sürühoeimbi hohoanimo süŋgufembo yahumboyu hoafimemu-ni. ⁸ Ranimboane asu nindou ai hoafi ranahambo daboadanambo-ndihindani, nindoumboyopoani, nga God Yifiafi Aboedi sai-randeimbimbo anihori daboadanambo-arihori.

⁹ Wandafi mamimbo ŋgusüfo pefe hohoanimo ranana ro ŋgiri siheimbo pas ndanambe sürü papindihundi. Sapo God ai siheimbo hohoanimo ra yamundi-mareandüri. ¹⁰ Yini, Masedonia hifi muŋguambo, apodoho mami ranihü muŋguambo se ŋgusüfo pandihindüri. Nga wandafi, se yandihü süŋgundihi ŋgei sefi hohumboanefi ro siheimbo huti-hütiayefi. ¹¹ Se yandihü diboadondihi hohoanimondeihü, afufuriboadihi hohoanimondeihü, siheihorimbo yanggiri diboadondihi hibadihündi. Moani nimanideimboyei, nga yimbokoari warinambo ratüpurindei, horombo siheimbo yarihu hoafimehundüri nou. ¹² Rananimbo se ŋgiri ŋgoründifihi kündarei. Ranimboane asu Godindi hoafi süŋgufekoate-yeimbi ranai yandihü hondihindürani, siheimbo ahinideimboyei.

Sisasimbo anihondumbo-rihindeimbi yifihündi botife aheimbo hoaf-ane nda

¹³ Wandafi mami, Godindi hoafi süŋgurihindeimbi yifisafimayei ranimbo fifirimbirihindi sefi hohumboanefi. Se ranaheimbo afindi hohoanimo-ndeimboyei nindou ai anihondumbofoe-koate ramehindi nou.

¹⁴ Nga Sisas yifiyu mbura, asukai botimefiyu ra anihondumbo-arihündi. Ranimboane asu ndan-amboani anihondumbo-arihündi. Sisasimbo anihondumbo-rihindeimbi yifimayei ra God ai aheimbo ndemündündüri haya, Sisas-babidimbo kodeimboyei.

¹⁵ Nga Adükarindi-mayo hoafi siheimbo hoafayefindüri ra ndahurai-ane: Adükarai ai asukai kuduanü, yanggiri aniboade fi sihiri Sisasimbo anihondumbo-rihindeimbi yifimayei ranaheimbo ŋgiri ŋgasündihundüri hohu gagifi, nga wani. ¹⁶ Nga rani-sihi Adükarai ai ahandihoari sünü hiniŋginde haya kudumbui. Rasimboan-animbo ai puküna hoafinduani, sünambeahindi nendi bogori ai miŋginduani, asu Godindi fufuŋ ai hoafindimboe. Nga Sisasimbo anihondumbo-rihindeimbi horombo yifimayei ranai

boatei botindahimboyei. ¹⁷ Nga süŋguni sihiri yanggiri aniboade fi ai-babidi Godindi ŋginindinambo sünambe mamambe-ndeamuni hayambo-animbo, Adükarai babidi mamühindahu, asu koadürumbo-koadürumbo ai-babidimbo nimanideimboye fi. ¹⁸ Nga hoafi raninambo ŋgusüfoambe kikimi-foefirindei.

Adükarai ai kudumbui ranimbo-hündambo sihiri diboadondihehu nimanidefomboane

⁵ Wandafi mami, nini-sihiyo nini-simboaniyo rani-moatükuni tükündifemboe ranahambo ro ŋgiri siheimbo hoafi sürü papindihundi. ² Sihiri ŋgiri rani-simboani fifindihundi. Nga Adükarai ai kusü simboani ra moani nimai tükündifemboe, nimboambo hüm-buhüni nendi tükayafundi nou, se siheihorai ranahambo aboedi fifirihindi. ³ Nindou ai hoafindeihüya, 'Aboedi hoafühane,' asu 'Hapoana aboedi amarefi,' rambi-seiani, rani-simboan-animbo moaruwai moatükuni aheimbo moaruwaimbo-ndearumboe, nimorehi ai nimori wakemindimbo nimai tangüfüri arandi nou. Nga ai ŋgiri ranahambo taborindi-hehindühi bündahindi.

⁴ Nga wandafi mami, seana nimbokeani moai nimatei, nga ranimboanimbo Sisas kusü simboani se ŋgiri hepündahindi hüm-buhüni nendi tüküfewani nindou ai hepünehindi nou. ⁵ Nga se ra muŋgu nimbokeani hahabudei-rihündeimbi-yeipoani, nga sirihü hahabudei-rihündeimbi-ane. ⁶ Ranimboane sihiri ŋgiri apoe fi bodimondi ai rawehindi nou, nga sihiri ana hibadihündühi muŋgu ranahambo diboadondihe hohoanimo-ndefomboane. ⁷ Nga yapombohimbombü ai nimboambo apoeihanei asu simindei-rihündeimbi ai nimboambo simindei hehi afindi-afindiyei rihündühanei. ⁸ Sihiri sirihüdidü nindou-ane fi, ranimboane asu sirihü hahabode fihi diboadondihe hibadindi-humboane. Sihiri anihondumbo ŋgusüfo pefe hohoanimo ra güdihumboane niminehoari agüdundi nou. God ai sihefimbo aboedambofe-munimboayu rasimboan-animbo ranimbo himbondefomboane, rananimbo randihundani, sihefimbo ŋgosan-ŋoni-ndimboe kapa at ŋginindi ami yifiarimbohünda kikafoarundi nou. ⁹ God ai sihefimbo ŋginindiyimunimbo moai kafoareamuni, nga wani. Nga sihefimbo ana sihefi Adükarai Sisas Kraisi aboedambofe-munimbohündambo kamafoareamun-ane. ¹⁰ Sisas ai sihefimbo fehefe-munimbohündambo yifimayu. Rananimbo asu sihiri yanggiri niboade fihiyo asu yifinde fihiyo ai-babidi nimboemboye fi. ¹¹ Ranimboane asu se siheihorai simbori kikimifoe-firindeihü, aboedi hoafinambo fehefiründei, ra se rawarihindi nou.

Bidifiranimbo Hoafi

¹² Wandafi mami, ro hoafi nda hoafehundüri, nindou ai se-babidi Godindi ratüpurü ratüpurüyomo-rundeimbi ranahamumbo diboadondihipuri. Ai siheimbo hifandimbohündambo Adükarai ai kamafoareapura, siheimbo aboedi hohoanimo süŋgufembo hoafiyomondüri arundi. ¹³ Ahamundi ratüpurimbo hohoanimondeihü,

se ahinindeihi hohoanimondahüpuri. Se wandafi mami-babidi simbori-simbore wudindei.

¹⁴ Wandafi mami, ro siheimbo hoafehunduri nda, nindou ai yiboaruko-yiboarukondeiani, aheimbo ahini hoafindahünduri. Nindou ahiniyei-rihundeimbi kikimiboadihinduri. Nindou ai Godindi hoafi akidou yangiri süngundihindani ranaheimbo fandihehinduri asu nindou muḡuambo wari hoafendühindi-hinduri.

¹⁵ Se hibadihündi nindou bidifiri ai siheimbo moaruwaimbo-ndihindurani, asu aheimbo simbori moaruwaimbo-ndihindurimboyei. Nga wani. Muḡuambo si siheihore simbori fehefirindeihi, asu nindou muḡuambo fandihehinduri.

¹⁶ Muḡuambo si hihifi-hihifindei ndühündi.

¹⁷ Muḡuambo si Godimbo didibafindei ndühündi.

¹⁸ Nini-moatükuni tükümandife ranahambo se Godimbo hihifindihori. Sapo se Sisas Kraisind-anei asu God muḡu ra refemboane mehu.

¹⁹ Se Yifafi Aboedi hai nou dikirindihimboyei. ²⁰ Nindou Godindi-mayo hoafi hoafindeiani, se hoafi ranahambo moanane mbisemboyei. ²¹ Nga muḡu-

moatükuni ra randihi hoeindihinda aboedindoani ana, ranahambo kikihi-safindhümüdi. ²² Nga moaruwaindoani ana, ranahambo bündahindi.

²³ God ai afurife hohoanimo ra nimindhani. Ai ahandihore siheimbo muḡunambo didiboado-mbireandür-amboane asu se sürühehindeimbi nimboeimboyei. Nga sihei ḡusüfo, yifafi, fi ra hifandimbirand-amboane rananimbo asu sihefi Adükari Sisas Krais kuduani, se hütipoani, ḡga aboedi mbumüdi hamindi nimboeimboyei asefi. ²⁴ Nga God ai randeambui nimboe sapo ai anihondumbo mamani siheimbo wand-anei mehinduri.

²⁵ Wandafi mami, se yihoeimbo-hündambo Godimbo didibafindei. ²⁶ Se apodoho-apodoho muḡuambo se yihoeimbo-hündambo karihasihanduri mbisei.

²⁷ Adükariḡ ḡḡinindi süḡgu ro hoafehanduri nda: Se pas nda muḡuambo apodoho-apodohombo hoeindihini hehi hoafindei.

²⁸ Sihefi Adükari Sisas Krais siheimbo hipoambo-mbireandür-amboane.

2 Tesaronaika

1 Por, Sairas, Timoti, ro pas nda Kraisindi nendi Tesaronaika-hündi siheimbo sürü paparihundi. Se sihefi Ape God asu Adükari Sisas Kraisyafand-anei. ²Ape God asu Adükari Sisas Kraisi moani hipoambo-mbirineandür-amboane asu se ngusüfoambe afundihi kündihi nimandei.

Por ai Godimbo hihifarüri

³Wandafi mami, muṅguambo si siheimbohündambo Godimbo hihifindihuri ndihumboyefi. Ra aboed-ane, nimboe sapo sihei anihondümbofe hohoanimo adükari tüküfe arandi asu siheihoari simbori hipoambofiriyehi hei asu rani hohoanimo afindi tüküfe arandi. ⁴Ranahambohünda ṅgorü ṅgoafi, ṅgorü ṅgoafi Kraisindi nendi siheimbo aboed-anei asei. Sihei hürütümbi moaruwaimbo-marihindüra siheimbo tiṅirifo tükümeṱeyo. Nga se ranahambo moanane sei hehi Godimbo anihondümbo-rihindühi ṅṅinindi aniboadei. Ranahambo ro Kraisindi nendambo siheimbo hoafiyahundüri arihundi.

God ai sihefimbo mbumundi hohoanimo süṅgu yiboboreandühani

⁵God ai ahandi mbumundi yibobofe hohoanimo ndahurai nafuiaramuni. Se God ṅṅinindi hifandirandi ranahambo ratüpuriyei arihündi ranimboane asu nindou ai siheimbo moaruwaimbo-marihindüri. Asu rananimbo God ai siheimbo ahandi ṅṅinindi hifandirandi ranambe niṅgombo ra nafindamündi-ndürimbui. ⁶Nindou siheimbo moaruwaimbo-marihindüri ranaheimbo God ai mbumundi hohoanimo süṅgundeandühi simbori moaruwaimbo-ndearümbui. ⁷Se tiṅirifo masahümündi ra God ai moendinde mbunda asu siheimbo ai-babidi aboedi ni-marimbohünda fandiherümbui. Adükari Sisas ai hai kameihini ahandi sünambeahindi nendi ṅṅinindi-babidimbo sünü hiniṅṅinde weindahi kuduani rasimboani God ai fandihemunümbui. ⁸Nindou ai Godimbo fifirifekoate-ayei asu Adükari Sisas Kraisindi aboedi hoafi süṅgufekoate-ayei ranaheimbo tiṅirifo dagadürimbui. ⁹God ai aheimbo simbori moaruwaimbo-ndeirani ai Adükarihindi himboamupuimbo-randeimbi ṅṅinindi-kimi ṅṅiri nimandei asu ai koadürümbo-koadürümbo moaruwai nimandeyimboyefi. ¹⁰Adükari Sisas ai kuduani ahandi nendi muṅgu ahambo aboed-ani mbisemboyefi rasimboani ra tükündifemboe. Asu muṅguambo nindou ahambo anihondümbo-arithori ranai ranahambo hepünindahimboyefi. Se-amboa

randihimboyefi anihondü hoafi siheimbo hoafimayefi ra se anihondümbo-marihindi wambo. ¹¹Ranimbo hohoanimoyefühi siheimbohündambo Godimbo didibafiyefühi sefiya, 'Ape God, se aheimbo sihafihohoanimo süṅgufembo hoafi-mayafindüri asu se diboado-ndowandürani rasüṅgumbirihind-amboane. Aheimbo ṅṅinindi dabadüran-animbo aboedi hohoanimo ai süṅgufembo asei rasüṅgumbirihind-amboane. Asu ai Kraisimbo anihondümbo-rithorühi ahandi ratüpuri muṅgu-mbirihind-amboane,' asefi. ¹²Rananimbo se Adükari Sisas Kraisimbo aboed-animbisei, nga ai-amboa siheimbo aboed-anei mbüsümbui. God asu Sisas Kraisi siheimbo moai hipoambo-ndineandürühi rambirineandür-amboane.

Godindi hohoanimo daboadanambore-randeimbi ai weindahi tükündifimbui

2 Wandafi mami, sihefi Adükari Sisas Kraisi asükai kudümbui asu sihefimbo ai-babidi mamambe-ndeamunimbui ranahambo ro siheimbo hoafayefi. ²Nindou ai hoafindühiya, 'Adükarihindi si tüküfemboane asu Adükari ai kusümboani,' mbüsüni se ṅṅiri afindi hohoanimondeihini, ṅṅusüfoambe hepünindahindi. Rani hoafi ra nindou ṅgorü ai Godindi hoafi hoafiyurandeimbi nahurai hoafiyumbo-mbeiyo, asu nindou ṅgorü ai ahandihoari hohoanimoyu haya hoafiyumbo-mbeiyo, asu nindou ṅgorü ai yahuhaya, 'Por, Sairas, Timoti ai yaru hoafimemo,' yahumbo-mbeiyo? ³Se nindou himboana wandihündürani siheimbo tikai hoafindeimboyefi. Awi Adükarihindi si ra ṅṅiri moani hoanginde tükündifeyo. Nga boatei nindou afindi Godindi hoafi moaruwaimbo-ndihindühi getündihimboyefi. Asu moaruwai hohoanimoyumbü ahambo God ai moaruwaimbo-ndearümbui ranai weindahi tükündifiyuani asu süṅgunambo-animbo Kraisi ai kudümbui. ⁴Moaruwai hohoanimoyumbü ra ai muṅguambo moatükuni ranahambo nindou ai hohoanimo-yahündowohü dükarihi god sei-arihündi ranahambo ai hürütündarümbui. Rani-moatükunimbo 'moanane' mbüsühi ahandi fimbo yangiri adükari-ane mbüsümbui. Ai Godindi worambe nimandümbo, 'Ro God-anahe,' mbüsümbui.

⁵Hoafi horombo ro siheimbo sowahi nimboahambeyahi hoafimayahi ra se mitanirihümündi-ai? ⁶Rani-moatükuni ai moaruwai hohoanimoyumbündi nafi gürareandi ra se fifirihindi. Ahandi nafi gündeandani ṅgombo-animbo nini-simboaniyo God ai yirifayu rani-simboan-animbo ai weindahi tükündifimbui. ⁷Awi

getürhoeimbi hohoanimo haponda dibo ratüpuriyo arandi. Nga nindou ai moaruwai hohoanimo-yumbündi nafi gürareandi ana, God ai ahambo nderümünduanu asu ai nafi gifekoate-nduanu ra-simboani munḡu moatükuni ḡgiri dibo yagodo. ⁸ Asu moaruwai hohoanimoyumbü ai weindahi tükündifimbui. Asu Adükari Sisas ai kuduani ai moaruwai hohoanimoyumbü ahandi yafuinambo hifokoandirühi asu ahandi himboamupuimbo-randeimbi ranambo moaruwaimbo-ndirümbui. ⁹ Satan ai moaruwai hohoanimoyumbü ḡginindi dagadombui asu nindou ranai ḡginindi tükündifi haya ḡginindi moatükuni asu hepünifeimbi moatükuni tikai ratüpurindümbui. ¹⁰ Nindou ai awarihefemboaye ranaheimbo moaruwai hohoanimondühimbo tikai hoafindürümbui. Nga nindou ranai awandihimboyei nimboe sapo ai anihondü hohoanimo ranahambo ḡgiri yifirindei asu God ai ḡgiri aheimbo aboedambondearü. ¹¹ Ranimboane asu God ai ahei hohoanimo ḡgorü-süḡgundeandani rananimbo ai tikai hoafi ra anihondümbondihimboyei. ¹² Ranimboane asu nindou munḡu ai anihondü hoafi anihondümbofe-koate-yeihi hohoanimo moaruwai ranahambo yifiraye ranaheimbo God ai ahandi yibobofe-ambe moaruwaimbo-ndearümbui.

God ai siheimbo kamafoareandüri wambo aboedambo-ndearümbui

¹³ Wandafi mami, Adükari ai siheimbo ḡgusüfo pareandüri arandi. God ai weḡgurühi hondü siheimbo aboedambo-fendürimbo kamafoareandüri. Ranimboane siheimbohündambo Godimbo hihifirihuri arihundi. Ai siheimbo Yifiafi Aboedi masagadüri ranimbo-hündamboane asu se Godindi yanggir-anei asu se anihondü hoafi anihondümbomarihindi. Ranisüḡgumbo-animbo God ai aboedambo-ndearümbui. ¹⁴ Ai sihefi Adükari Sisas Kraisindi siheimbo himboamupuimbo-randeimbi sürühoeimbi moatükuni ranambefendürimbo yahumboani. Ro siheimbo hoafi aboedi nda hoafimayefi raninambo God ai siheimbo mborai mehu. ¹⁵ Ranimboane asu, wandafi mami, se ḡginindihümündi niboadei. Godindi hoafi munḡu siheimbo yafambenambo, pasinambo yamundarihundüri ra se kikihindihümündi. ¹⁶ Sihefi Adükari Sisas Kraisi asu Ape God ai sihefimbo ḡgusüfo parineamunühi moani ḡgusüfoambe kikiimi-mafoarineamuna sihiri ahambo anihondümbomarihurühi hifandarihuri. ¹⁷ Nga God ai sihei ḡgusüfo kikiimi-boadeandürühi ḡginindi mbisagadür-amboane ranimboane asu se hohoanimo aboedi süḡgundihindühi hoafi aboedi hoafindeimboyei.

Yihoefimbo farihefe-munimbohündambo se Godimbo didibafindei

³ Wandafi mami, nda ndeara bidifiranimbo hoafane. Yihoefimbo farihefe-munimbohündambo se Godimbo didibafindei ndühündi. Rananimbo Godimbo hoafi ra nimehünou ḡgorü ḡgoafi, ḡgorü ḡgoafi

mbihowamboane asu ahandi hoafimbo aboed-ane mbisei-amboane sihei mbusümo ramefeyo nou. ² Yihoefimbo farihefe-munimbohündambo Godimbo didibafindei ndühündi rananimbo asu nindou moaruwai hohoanimoyomo-rundeimbi ai ḡgiri yihoefimbo kikihinda-mündimuni. Nimboe sapo afindi nindou moai anihondümbomarihindi. ³ Nga Adükari ai hohoanimo hondü aboed-ane yare arandi. Ranimboane asu ai siheimbo ḡginindi dagadürühi hibadandürani Satan ai ḡgiri siheimbo moaruwaimbo-ndearü. ⁴ Adükari ai ramareamuna ro fifirihundi nda: Hoafi siheimbo hoafimayefi ra hapo se rasüḡgurühi arihündi, ḡga asu süḡgunambo amboa randihimboyei. ⁵ Adükari ai siheimbo aboedi hohoanimo sagadürani ranimboane asu Ape Godindi nindoumbo ḡgusüfo pefe hohoanimo ra fifirindihindi asu se ahandi ḡginindinambo tinjirifo ranahambo moanane mbisei hehi ḡginindi nimboeimboyei Kraisi ramefiyu nou.

Nimorehi nindowenihü munḡu ai ratüpuri-mbeyei-amboane

⁶ Wandafi mami, sihefi Adükari Sisas Kraisindi ḡginindi süḡgu ro siheimbo randihindi asefi. Munḡuambo wandafi ḡgorü ai ratüpuri-koate-yeihi hohoanimo siheimbo yamundima-rihündüri ra süḡgufekoate-yeiani se ahei fikimi papühi-ndahimboyei. ⁷ Se yihoe fi hohoanimo nda süḡgundihindi. Yihoe fi ratüpuriimbo se fifirihindi asu ro se-babidi nimatefimbo moai yiboaruko-yiboarukoyefi. ⁸ Sesi se masehimuni ra pemimayefi. Se yihoe fimbohünda tinjirifo-ndahimboyei sefi hohu sirihü nimboambo ro ratüpuriimbo tinjirifomayefi. ⁹ Sihei-mayo sesi ndahumindemboyefisi, ḡga asu moai sahumindefi. Nga siheimbo aboedi ratüpuri nafuindefani asu se aboedi hohoanimo ra süḡgumbihinda sefi hohumboyefi sesi semindikoate tinjirifomayefi. ¹⁰ Nga se-babidi nimboefimbo ro sefiya, 'Nindou ratüpuri-koateyuanu ḡgiri sesi ndemündu,' masefi. ¹¹ Nga ro himborimayefi ra semaye bodimondi moani ratüpuri-koate nimatei mburühimbo ḡgoründi ratüpuri sefe farihefendürimbo hoafiyei arihündi. ¹² Nindou ra aboedi hohoanimo süḡgufembo sefi hoahu Adükari Sisas Kraisindi süḡgu hoafiyahundüriya, 'Se siheihori sesi semindimbohündambo moani ratüpuri yanggiri ratüpuriindei,' asefi. ¹³ Wandafi mami, se aboedi hohoanimo süḡgufembo ra yiboaruko-yiboaruko-ndeimboyei. ¹⁴ Hoafi pasndanambe sürü papimarihundi nda nindou ai rasüḡgufekoate-ndeiani ranaheimbo se türüboadihi fifirindi-hindürühi ai-babidi wudinimboyei, ḡga yowanu. Rananimbo asu ai amoaninḡgi-mbeyei-amboane. ¹⁵ Nga se yandihü hohoanimo-ndeihiya, 'Yihoe fi hürütümb-anei,' mbisemboyei, ḡga yihoe fi wandafane mbisei hehimbo aheimbo ahinindahündüri.

Bidifirani hoafi

¹⁶ Adükari ai afurife hohoanimo ra nimindih-ani. Munḡuambo si munḡuambo moatükuni

tükündifeyoani ai siheimbo mbifarihendür-amboane
asu ŋgusüfoambe afundihi kündihi hehi nimandei.
Adükari ai muŋguambo se-babidi
mbinüŋguwamboane. ¹⁷ Ro Por-anahi siheimbo

karihasihandüri asahi hoafi ra wandihoari sürü pa-
parihandi ro wandi pas muŋgu sürü papimarihendi
nou. ¹⁸ Sihefi Adükari Sisas Krais siheimbo muŋguam-
bo hipoambo-mbireandür-amboane.

1 Timoti

1 Ro Por Sisas Kraisindi hoafi sahamindi ha-rihandeimb-anahi. God sihefimo aboedamborea-muni-randeimbi asu Sisas Krais ranahambo anihondumbo-rihurühi himboayefi aiyafani wambo hoafi semindi hombohünda kafoarine hiniŋgi-marine-andiri. ² Timoti, wandi süngumboyo se anihondumbo-mariwori asu se wandi nimori hondü nahurai-anafi. Pas nda sihambo sürü papirühi koarariheheandi. Ape God asu ahandi nimori Sisas Krais ai sihambo moani hipoambondine hohoanimo-ndinanihü ngusüfoambe afurife küfimbi hohoanimo mbisabinanin-amboane.

Tikai yamundife hoafi ra raguanambo-ndihumboane

³ Ro Masedonia hifina hahühi asu sihambo Efesus ngoafihü mbinimbafa sahehea hoafimehanini ranane asukai haponda sihambo hoafehanini. Se ranihü nimbafimbo nindou bidifiri ai tikai hoafi süngufe hohoanimo yamundarundüri ra yowani mbisafipuri saheheamboyahi hoafimehanini. ⁴ Rananimbo se hoafindafindürani ai ngiri tikai hoafindei asu ahei hürütühoafi, ahurihoandi ndürimbo türüfoefe ho watapori hohoanimo ra mbisihehind-amboane. Nga yahurai yamundife hoafi ana simbori hoafi tüküfe arandi, nga asu rani hohoanimo ranai ana ngiri aheimbo Godimbo anihondumbofihahi ahandi ratüpuri fifirifembo-hünda fandihendüri, nga wani. Nga anihondumbofo hohoanimo yanggiri randeamboe. ⁵ Ro ngusüfo pefe hohoanimo botifembohünda hoafi ra hoafayahanini. Ngusüfoambe sürühoeimbi hohoanimo, Godindi himboahü huti-koateimbi hohoanimo asu anihondumbofo hohoanimo muŋguambo ra ngusüfo pefe hohoanimo nimindih-ane.

⁶ Asu nindou bidifiri ana hohoanimo ranahambo muŋguna daboadanamborühi hehimboanei, asu hihindi watapori ranahambo yanggiri hohoanimoyei hei arihündi. ⁷ Aiana Godindi ahinümbi hohoanimo ranahamboanemo yamundihu-rihundeimbi-ndefimbo mehomo. Nga ai ahamundi hoafi ranahandi nimindihündi asu ai ranani moatükunimbo anihondumboanefi hoafayefi mehomo ra moai fifirundi.

⁸ Sihiri yarihu fifirihundi God ai nindou-yafe hohoanimo diboadofembo-hündambo ahandi ahinümbi hohoanimo hiniŋgimareandi. Asu nindou ai ahinümbi hohoanimo ranahandi ratüpuri hondü rawarihindi ana, ra aboed-ane. ⁹ Nga sihiri ndanahambo ndondihu yandihu fifirindihumboane: God ai nindou aboedi ranaheimbo-yopoani ahinümbi hohoanimo hiniŋgi-

mareandi, nga wani. Ndani-moatükuni ranana nindou ai ahinümbi hohoanimo gogonimbirihehi-ndeimbi, bogorimboyafu-ndeimbimbo hifinambo-rihipureimbi, Godimbo daboadanambo-rihoreimbi, moaruwai hohoanimo süngurihi-ndeimbi, Godindi hohoanimo ana ambe sei-rihündeimbi, hifi ndanihünda hohoanimo süngufemboane seimbi, boagirambo hifikoarhindüri-rihündeimbi asu nindou hifikoari-hindeimbi muŋguambo ranaheimbo God ai ahinümbi hohoanimo hiniŋgi-mareandi. ¹⁰ Asu nimorehi sisihimo-yeimbi, nindowenihü bogo moaruwai hohoanimoyomo-rundeimbi, nindoumbo hühühünyomo sowandümo homo kaki fihimbo koarihou-rundeimbi, tikai hoafiyei-rihündeimbi, asu moani hoangirihi hehi nimoamo nda sei-rihündeimbi, yamundife hoafi aboedi ranahambo daboadi hihirihindeimbi, nindou muŋguambo ranaheimbo God ai ahinümbi hohoanimo ra hiniŋgi-mareandi. Nga ahinümbi hohoanimo ndanana rani-moatükuni, asu amuri moaruwai hohoanimo aho ranai aboedi hohoanimo ranahambo gabudeamboembo-hünda gifembo-hündamboane. ¹¹ Hoafi hondü ranana aboedi hoafi God ai wandi warihü masendi rani-dibo simogod-ane. Hoafi aboedi ranahambo aboed-ane ase asu God ai hihifi-hihifi hohoanimo nimindihayu ra hoafimemuni.

Por Godimbo hihifarüri

¹² Sihifi Adükari Sisas Krais ai wambo hohoanimoyundirühi, wandi ratüpuri nda wudipoaponde randeambui yahuhaya, wambo ahandi-mayo nginindi ra masendira-mboanahi, asu ro ranahambo hihifarihüni. ¹³ Yini, ro horombo ahambo hoafiyahandowohü tiri-foarihinühi moaruwaimbo-rihinühi ahambo hürütümarihüni, nga ro ahambo anihondumbofi asu fifirifekoate manimboaha ranimboyu ai wambo hipoambo-mareandiri. ¹⁴ Adükari ranai wambo hipoambo-mareandiramboyahi, ro Sisas Krais-dibo animboahi. Raniyu wambo anihondumbofo asu hipoambofo hohoanimo afindi masendiri. ¹⁵ Hoafi nda anihondü hond-ane asu muŋgu ai anihondumbo-mbirihind-amboane. Sisas Krais ai moaruwai hohoanimoyefembü sihefimo aboedambo-femunimbo makusu, nga moaruwai hohoanimoyei-rihündeimbi ranaheimbo muŋguambo ngasündi-heandürimboanahi. ¹⁶ Nga Sisas Krais ai moaruwai hohoanimoyeimbi himboana wamarandüri hu ra nafuimbohünda ngasündihearü hehea moaruwai hohoanimoya-rihandeimbi wambo boatei hipoambo-mareandiri. Nindou

didiyei Kraisisimbo anihondumbo-ndihorani asu süngunambo koadürumbo-koadürumbo yangiri ningombo semindimboayei ranaheimbo ro sisami nahurai-anahi. ¹⁷ Aiana Bogori adükari hondü koadürumbo-koadürumbo nüngumboani. Aiana yifikoateyu-randeimbani, asu ahambo nindou ai hoeife-koateyu-randeimbani. Ai mam-ani God hondayu asu ahambo ndüri adükarümb-ani asu ai koadürumbo-koadürumbo bogori hond-ani mbisefimboane, nga anihond-ane.

Timoti ai nginindi nüngumbo yifiarimbuyu-wamboane

¹⁸⁻¹⁹ Timoti, se wandi nimori nahurai-anafi. Horombo Godindi hoafi hoafiyu-randeimbi ai sihambo nini-moatükuni süngunambo refemboayafi ranahambo hoafimayu asu ro hoafi ranahambo hohoanimoya hehea, haponda se randowandi asahanini. Se hoafi ra nginindi kikihindandifi nimbafimbo-animbo asu sihafi ngusüfoambe hütikoate-ndafühi anihondumbo-ndiworühi moaruwai hohoanimomo dibo yifiarimbohünda tñirifondafi. Nindou bidifiri ahei ngusüfoambe ra moaruwai-ane asei, nga ranahambo raguanambo-marihindi ranimboane asu ahei anihondumbofe hohoanimomo ra mahanondüri sip ho nimoeifihitirimondeandühi himoni ahano nou. ²⁰ Nindou yimbu yahurai-anafani ahafandi ndüri Himeneus, Areksander ahafanimbo ro Satanindi warihü-mariheapiri. Nindou yimbu ai randafineandühi karini asu ai Godimbo tiri-foefe hoafikoate-mbeyafanda sahehea.

Godimbo didibafife hohoanimomo

2 Boatei se anihondumbo-rihindeimbi aheimbo hoafindafindürühi animboya, se nindou muḡuambo fehefe-ndürimbohünda Godimbo didibafi-ndahindowohü hihifindihori, mbisafi. ² Adükari bogorimbo-yafundeimbi, asu muḡuambo gafman ranahambo-hündambo Godimbo hoafim-beyafindo-wamboane sihiri aboedi nimarimbohünda. Rananimbo asu sihiri Godindi hohoanimomo süngundihu nindumbo hohoanimondefi ngefimboane. ³ Sihiri hoafi yahurai hoafayef-animbo ra aboed-ane asu God sihefimbo aboedamboreamuni-randeimbi ai ranahambo yifirayu. ⁴ Ai nindou muḡuambo aboedambo-ndiheandürühi asu anihondü hoafi ra fifirimbi-rihinda yahumboani. ⁵ God mam-ani asu hoafi semündü hu semündü hu-randeimbi nindou mam-ani. Aiani God asu nindumbo sowana hoafi semündü hu semündü hu arandi. Nindou ra Kraisis-ani. ⁶ Ai muḡuambo nindou aboedambofe-ndürimbohünda ahandi fi Godimbo masagado. Nini-simboaniyo God ai yifirimayu ra ai nindou aboedambo-fendürimbo yahumboani sihefimbo nafuimbohünda Kraisis ai ahandi fi masagado. ⁷ God aiyu ahandihoari rani hoafi ra semindi ho Suda-yafe ndifombo bokarihefe-ndürühi yamundife-ndürimbo kafaore hiniḡi-mareandiri. Ranahambo ro tikariheambo-yahipoani, nga anihondumboanahi hoafayahi. Rananimbo Suda-yafe

ndifo ai Kraisisimbo anihondumbo-rihorühi asu anihondü hohoanimomo fifirimbirihind-amboane.

⁸ Muḡuambo nindowenihitigoafi-ngoafitranihünda ai wari botirundühi didibafimbemonda sahehea hohoanimomoayahi. Ai sürühoeimbi ningomombo asu simbori hoafikoate-ndimondühi Godimbo didibafindafundi.

Nimorehi-yei hoaf-ane

⁹ Nimorehi ai hoeari ndorihoyo-weimbi güdühindühi afind-afindi-koate asu ahei fi hifinambo-ndihindi. Ai ahei mbirinanj didiboadofe yihuru asu gorinambo nafiru-ndeimbihündi ranambo fi yihuru-ane asu hoeari kaki adükarifihitirimbohünda yihuru-ane ra moeisahi. ¹⁰ Nga nimorehi ai Godindi hoafi süngumbo seimbo ana, ai ratüpuri aboedi ratüpurbeyei-amboane ranane nimorehiyei yihuru hondayo. ¹¹ Nimorehi ai hifandi-rundeimbi-yomondi hoarehindeihitirimbohünda sisikoate nimandeimbo Godindi hoafi himborimbeyei-amboane. ¹² Ro ngiri hiniḡi-ndiheandüra nindowenihambo hibadühüpuri asu Godindi hoafi yamundihipuri ndühündi, nga wani. Nga nimorehi ana moani sisikoate nimarimbo Godindi hoafi himborimbo yanggir-ane. ¹³ Nimboe sapo God ai Adamimbo boatei nafirüri mburamboyu, asükaiyu süngunambo Ifimbo nafimarandi. ¹⁴ Nga asu Adam ai moai tikai hoafi ranahambo anihondumbo-reandi, nga wani. Nimorehi aiyu tikai hoafi ranahambo anihondumbo-mareandi raniyo asu ai moaruwai hohoanimomoyo. ¹⁵ Nga nimorehi ana nimori wakemindi ratüpuri ratüpurbeyei-amboane. Asu ai yarihindühi Godimbo muḡuambo si aho ra anihondumbo-rihorühi, nindumbo hipoambofe hohoanimomo ra süngurihündühi, sürühoeimbi hohoanimoyeihi asu ahei fi hifinambo-arihindi ana, God ai aheimbo aboedambo-ndearümbui.

Kraisindi nendambo hifandi-rundeimbi-yomondi hoafi

3 Hoafi nda tikaiyoponi, nga anihond-ane: Nindou düdi ai Kraisindi nendi aheimbo hifandiyondürimbo hohoanimomoayana, asu ai ratüpuri aboedi ranahambo yifiriyu hayamboani. ² Hifandirandüri-randeimbi nindou bidifiri ai ahandi moaruwai hohoanimomo nimarikoate-ayo ranahambo türüfoefe hoeifekoate-mbiyei-amboane. Asu moani nimorehi mamitirimbohünda semündümb-animbo mbünüḡu-wamboane. Nindou ranai ahandi fi diboadore hifandimbirand-amboane asu ndore nünguanitirimbohünda ai ahambo aboed-animbohünda mbisei-amboane. Asu nindou ahandi worina tükehindi ra ndore hifandimbirandür-amboane. Asu ai aboedi yamundea-ndeimbimbiyu-wamboane. ³ Asu ai ngiritirimbohünda afindi ndümündü asu ai ngiritirimbohünda harimbo hohoanimomodu, nga himboari hoafendühi simbori hoafikoate nindoumbiyu-wamboane. Asu aiana ngiritirimbohünda kaki afindi semindimbo hohoanimomodu. ⁴ Ai ahandi aborüdi ranahambo didiboado-ndearühi asu nimoakidibou ai ahambo ahiniyeihi ahandi hoafi himboriyeihi süngumbirihind-amboane. ⁵ Nindou ranai ahandi aborüdi

ranaheimbo didiboadofekoate-ayu ana, asu ai nūḡgunde Kraisindi nendi ranaheimbo hibadiman-dandūra? ⁶ Anihondumbo-reandeimbi nindou simbori aiana nimai hifandi-randeimbimbofe-poanisi, nga ai ahandi fimbo borindu asu God ai ahambo Satanimbo ramariri nou tiḡirifo dagadombui. ⁷ Nga nindou dūdi Godindi hoafi himborikoate-mayei ahei mbusūmo aboedi mbumundi anūḡgu ai-animbo hifandi-randeimbimbofi mbimaru-amboane. Nga asu nindou ranai ahei himboahū mbumundi niḡgokoate-ayu ana, asu nindou ranai yiḡoaruko-ndihorani asu Satanindi andūrambe keboembui.

Kraisindi nendi-yei ratūpuriyomo-rundeimbi-yomondi hoafi

⁸ Mami yahurai-ane Kraisindi nendi-yafe ratūpuriyomo-rundeimbi amboani ai ahamundi ratūpuri rana-hambo ndondu hohoanimom-bemondamboane. Nindou ranai ḡgiri afindi bia ndimindimo asu ḡgiri nūmūsi nou moaruwai hoafindimo aboedi hoafindimo ndundi. Asu ai ḡgiri nindou bidifiri-yeimayo kaki semindirambo hohoanimondimo. ⁹ Rananimbo asu ai Godindi himboahū hūtikoaate-yomondūhi anihondumbofe hohoanimom dibo meḡgoro God ai sihefimbo nafuimayo ranahambo kikihisafi-mbirundimund-amboane. ¹⁰ Weaḡgurūhi ahamundi hohoanimom ranahambo yandu hoeindundani, asu rani hohoanimom aboedi mbumundi ḡgoan-animbo asu se ahamumbo ratūpuriyomo-rundeimbimbo-ndūpuri hiḡḡi-mbirupur-amboane. ¹¹ Mami yahurai-ane nimorehi amboani ai ahei ratūpuri ranahambo ndondūhi hohoanimombeyei-amboane. Ai ḡgorūmbo daboadan hoafindeimboyei. Ai ahei fi hifinambo-ndihindūhi anihondumbo ratūpurim-beyei-amboane. ¹² Ratūpuriyomo-rundeimbi aiana nimorehi mami yaḡḡiri sowandūmondeimbi-mbemondamboane. Asu ai ahamundi aborūdi ranaheimbo ndondundūri hifandimbirundū-amboane. ¹³ Ratūpuriyomo-rundeimbi ai aboedi ratūpuri ratūpuremo ana, nindou ranahamundi ndūri aboedi yaḡodimboe. Rananimbo ai ahamundi Sisas Kraisimbo anihondumbofe ranahambo hoafimbo yihimbokoate-ndimboemo.

Godindi hohoanimom nimindihūndi hoafi

¹⁴ Timoti, ro sihambo sowana nimehūnou sinimbo afindi hohoanimom-ayahahi, nga asu ndani moatūkunimbo pas nda sūrū paparihandi. ¹⁵ Ranimboanahi asu ro nimai sinikoate-ndahani ana, asu se hoafi nda hoeindo hawa aboedi hohoanimom Godindi nendi sihiri siḡgufemboayo ra fifirindo-wamboayafi. Rani nindou sihiri ana yaḡḡiri koadūrūmbo nūḡgumbū Godindi nendi fandūhi arihūndi ranaheimbo kambohoani nahurai anihondumbofe hohoanimom ra ḡḡinemindi-ndūrimboanefi.

Kraisimbo herū

¹⁶ Sihiri ndondūhi fifirindihumboane, nga Godindi nimindi hoafi hohoanimom ra ndorihoeimbi hamindane. God ai dibo-hoafi weindahimareandi ra ndahurai-ane.

Nindou nimorimbofi tūkūmefiyuwa hoeimarihori. Yifiafi Aboedi ai nafuimayo ahandi hohoanimom mbumund-ane.

Sūnambeahindi nendi ai hoeimarūwuri.

Ahambohūnda Suda-yafe ndifoambo hoafi bokamarihoemo.

Hifinindi nimorehi nindowenihi ai ahambo anihondumbo-marihori.

God ai sūnambe serūmūdū mahafu.

Tikai hoafūmbi nendi-yafe hoafi

⁴ Yifiafi Aboedi ranai wudipoapore hoafiyowohū yahoya: Sūḡgunambo ana nindou bidifiri ai anihondumbofe hohoanimom ra hiḡḡi-ndihimboyei. Asu ai tikai hoafūmbi sanendi kabomo ranahei yafambehūndi himborindeihi asu ranahei yamundife hoafi ranahambo sūḡgundūhimboyei, meho. ² Yamundife hoafi ra tikai hoafiyomo-rundeimbi-yomondi-mayo hoaf-ane. Ahamundi ḡḡusūfoambe hohoanimom ra mamikari-ndapurūh-animbo asu ahamundi moaruwai hohoanimom ranahambo ḡḡiri amoanḡḡi-ndimo ndundi. ³ Rani nindou ranai nimorehi semindikoate hohoanimom asu bidifiri sesi wehisambo hohoanimom ra refemboane mbisimboemo. Nga nindou didiyei ahambo anihondumbo-arihori asu hoafi hondū fifirarihindi ranai sesi saḡsihi asu ahambo hihifimbohūnda God ai sesi ra nafimarand-ane. ⁴ Nga asu muḡḡuambo moatūkuni God ai nafimarandi ra aboed-ane. Nga se rani-moatūkuni ranahambo moaruwai-ane mbiseimboyei, nga Godimbo hihifarihori ana, ndahūmūndi. ⁵ Nga asu Godindi hoafi sūḡḡu sihefi didibafife hoafi rasūḡḡunambo muḡḡuambo sesi ra Godindi yaḡḡiri tūkūndifemboe.

Timoti ai Sisasindi ratūpurimbo aboedi mbūnūḡḡu-wamboane

⁶ Asu se ndani hoafi ra wandafi mami ranaheimbo hoafayafindūri ana, asu se Sisas Kraisindi ratūpuriyafirandeimbi aboedi safi nimboamboayafi. Anihondumbofe hoafi asu yamundife hoafi aboedi ra se sūḡḡuaro hafit rani-sūḡḡu se ḡḡinindi nimandimboayafi. ⁷ Asu se hiḡḡi wataporit moaruwai ranahambo ana daboadanambo-ndowandi. Nga se Godindi hohoanimom ranahambo yaḡḡir-animbo yamundi-yamundi-ndowandi. ⁸ Sihefi fi yamundi-yamundife hohoanimom ndanana moani akidou fandihemunimboe. Nga asu Godindi hohoanimom sūḡḡufembo yamundi-yamundife ra sihefimbo afindi safi fandihemunimboe. Rani-moatūkuni animbo yaḡḡiri animboefit ndani-simboani fandihemuni asu sūḡḡunambo koadūrūmbo-koadūrūmbo yaḡḡiri niḡḡombo semindimbo rani-simboani amboani

fandihemuni raraondamboe. ⁹ Hoafi ra anihondü hamind-ane, nga munguambo ra anihondumbo-mbirihind-amboane. ¹⁰ Godindi hohoanimoye süngufembo ra ratüpuriyefühi hütihütiafeyi. Sapo ro yanggiri nüngumbü Godimbo anihondumbo-rihurühi himboayefi. Nga nindou didiyei ahambo anihondumbo-arihori ranaheimbo aboedambo-reandüreimb-ani.

¹¹ Nga se nindou ranaheimbo hoafi ra dabadürühi yamundowandüri arandi rananimbo süngumbirihind-amboane. ¹² Ahei himboahü ana se nindou akohoand-anafi, nga asu ai sihamboya aiana nindou yanggir-ani mbisahüninimboyei, nga wani. Nga se nindou aboedi mbumundi hamindi nimbafan-animbo, asu anihondumbo-rihindeimbi ai sihafü hoafi, ningo, hipoambofe hohoanimoye, anihondumbofe hohoanimoye asu sürühoeimbi hohoanimoye ra sihambo hoeirihini hehimbo süngumbirihind-amboane. ¹³ Ro tüküfekoate-yahambe nindou himboahü Godindi hoafi hoeindo wataporimbo-ndandühi, kikumiboadowandürühi asu ahandi hoafi yamundowandüri ndandi. ¹⁴ Horombo hifandi-rundeimbi ai sihambo wari wamin nanduninani God ai ahandi hoafi hoafiyu-randeimbindi hoafi-süngu sihambo ranipoani ratüpuri masaganini. Nga se ratüpuri ra mbosindamboyafi. ¹⁵ Munguambo ratüpuri ranahambo sihambo hoafimayahi ra se ndondo hibadandi ratüpuri aboedi ra tüküfembohünda tinjirifondafi. Rananimbo asu munguambo nindou-yei himboahü sihafü hohoanimoye ra aboedi tükümbifeyo-wamboane. ¹⁶ Se nindou aheimbo yamundaro-wandürane, asu sihafü hohoanimoye ranane ranahambo ndondo hibadandi. Se yaro nginindi nimbafi. Se randowandühi ana, se-anafi asu sihafü hoafi himboriyeimbi ra munguambo aboedambo-ndahimboyei.

Ngorü nindoumbo didiboadofe hoafi

⁵ Se boagiri nindoumbo nginindi hoafindamboyafi, nga sihafü apembo hiningirou safi didiboado-ariori nou-animbo asu ahamumbo amboani randowapuri. Asu akohoandambo amboani sihafü akidambo rawarowori nou rando didiboado-ndowapuri. ² Se nimorehi boagirambo amboani didiboado-ndowandüri sihafü me hondü rawarowandi nou. Asu se yihoarif-amborimbo didiboado-ndowandüri sürühoeyoweimbi hohoanimoye süngu sihafü rehi hondumbo rawarowandi nou.

Nimorehi kaisahoabediyei hoafi

³ Se nimorehi kaisahoabedi ranaheimbo aheiamboa hamindi niboadeia ndondondiworü. ⁴ Nga asu nimorehi ranai nimoreimbi-ndowohü ahuirihoeimbi-ndowanana, nimori ai boatei ahei hondü asu asari ranaheimbo mbifarihe-hindür-amboane. Rani hohoanimoye ra Godindi hohoanimoye süngufe-ane, nga yamundowandüri. Asu ai nimorehi ranahambo ndondihibadindhühi horombo moanguimarandüri ranisüngumbo simbori amboani mbifarihe-hindamboane.

Rani hohoanimoye ranimbo-ani God ai yifirayu. ⁵ Nimorehi ranai nindowenihambo digeri haya ai-yanggiri hamindi ningombo ana, ai Godimbo hibadirihi nimbimbi ahambo fehefe ranahambo didibafindo pinda nda ngomboe. ⁶ Nga nimorehi kai ai moani ahandi fimbo yanggiri hohoanimoye süngure arandi ana, nimorehi ra yifiyombo nahurai-ane. ⁷ Se anihondumbo-rihindeimbi ranaheimbo rani hohoanimoye ra randihindi mbisafan-animbo asu ai ranahambo süngundühi ngeiani asu nindou ngiri aheimbo moaruwai hoafindahündüri. ⁸ Nindou düdi ai ahandi mamisiri asu ahandi fikiminindi ranaheimbo-poanimbo didiboado-fendürikoate-ayu ana, nindou ranai anihondumbofe hohoanimoye ranahambo daboadi hihireamboani. Nga nindou ranai anihondumbofe-koateyeimbi ranaheimbo ngasündearü haya ai moaruwai hamindi nüngumbui. ⁹ Kaisahoabedi ai 60 himbani ngasündeandeimbi nindowenihi mami yanggiri serimindoweimbi ranahambo aboedi hohoanimoye süngureandeimb-ane aseini-morehi yahurai yanggir-animoye kaisahoabedi-yafe fehefembo bukambe ndüri pefendürimboane. ¹⁰ Ai aboedi hohoanimoye-randeimb-ane mbisei-amboane. Rani-ratüpuri aboedi yahuraimboanahi hoafiyahi ai ahandi nimori ndore hifandimbirand-amboane asu nindou semindi worinambo-mbireand-amboane, anihondumbo-rihindeimbi-yafe tinjari popoaimbirihend-amboane, nindou tinjirifo tükündifeyoani mbifarihendür-amboane asu munguambo aboedi ratüpuri aho ra rambireand-amboane. ¹¹ Nga se kaisahoabedi akidou nimori safi aheimbo fehefembohündambo ahei ndüri pandowa-ndürimboyafi. Ai hoafindeihi animboya, 'Ro Kraisindi ratüpuriamboanefi' mbisei hehi, asu ahei fimbo yanggiri hohoanimoye anamindi ngorü semündumbo mbisei hehi Kraisindi ratüpuri ra hiningi-ndihimboyei. ¹² Asu sapo ai nini-moatükuniyo horombo hoafiyehi randihumboyefi masei ra refekoate-aye ana, ai hütindeimboyei. ¹³ Asu ai ngorü hohoanimoye yarihi arihündi ra ratüpuri-koate-ndeihi moani worini-worindeimboyei. Asu ratüpuri-koate yanggiri-poani, nga ai bodimondambo hahabodeihi daboadani tehündihündüri asu bidifiri-yafe moatükuni ranahambo sefe fehefendüri nini-moatükuni ai hoafikoate-mbomayo ra wataporimborihü arihündi. ¹⁴ Ranimboane kaisahoabedi akidou nimori safi aiana asukai anamindhü-mbeyahind-amboane asahi. Rananimbo nimori wakindhümündi mbundihumbo asu ahei wori ra hibadindhü. Randahindan-animbo nindou ai ngiri ahei moaruwai hohoanimoye hoeindhindühi asu moaruwai hoafindei. ¹⁵ Nga nimorehi bidifiri ana ai daboadi hihiriyahi hehimbo asu Satanindi süngu heimboane. ¹⁶ Nimorehi anihondumbo-reandeimbi, nimorehi kai mami ahandi worambe ai-dibombo aningo ana, nimorehi ranai ndonde hibadandi. Sapo nimorehi kai ranahambo ana anihondumbo-rihindeimbi ai ngiri ahambo hibadindhündi ranimbo-hünda. Nga nimorehi kai didiyei nindou ngorü ai-amboani hifandiyondüri-

koate-aye ranaheimbo-animbo anihondumbo-rihinde-
imbi ai hibandi-hündürimboyei.

Hifandi-rundeimbi nindou ai aboedi ratüpurü-ndimonda ndondihu hibadihu-purimboane

¹⁷ Asu hifandi-rundeimbi ai aboedi hifandarundi rani-süngumbo ahamumbo aboed-anemo mbisahüpurüh-animbo aboedi mbifari-hehipurimboane. Godindi hoafi hoafiyomo asu yamundu-rundeimbi ahamumbo rani-poanimbo hamindi mbifari-hehipuramboane.

¹⁸ Sapo nindou ahandi ratüpurü ranahambo kaki saimbo ranahambo-hündambo Godindi hoafi yare hoafiyowohü yahoya, 'Burmakau ai wit hipiri fifirihendühi asu safi dedimboe sei hehi yafambe kikihindi-hümindimboyei,' meho. † Asu ngorü hoafi yahoya, 'Nindou ratüpurü-ru-rundeimbi ranai ratüpurü rani-süngunambo kaki ndemündümbui,' meho.

¹⁹ Nindou mami ai hifandi-rundeimbi ranahambo papi-hoafindürani ana, se ahandi hoafi himbori-ndamboyafi. Nga yimbuyafani asu ngimiyomo ai hoafindimondan-animbo himborindafi. ²⁰ Asu hifandiru-rundeimbi nindou bidifiri ai moaruwai hohanimbo-ndimondani ana, se ranahamumbo hifandiru-rundeimbi-yomondi himboahü hoafindafihü didiboado-ndowapuran-animbo asu hifandiru-rundeimbi bidifiri ai amboani yihimbo-mbeyomondamboane.

Timoti ai ahandi hohanimbo ranahambo ndonde hibadandi

²¹ Ro God, Sisas Krai asu God kafaoreapureimbi sünambeahindi nendi ahamundi himboahü sihambo hoafayahanini, se randowandi masahi mami yahurai hohanimbo-animbo munquambo nindou ndondo süngundandi. ²² Nga se yowani nindou Godindi ratüpurü ratüpurimbohünda kafeofi hiniñgufimbo ra nimehünou wari ahandi wami nandowamboyafi. Se Godindi himboahü mbumundi niñgombo hibadambo, nga ngorü ai moaruwai hohanimboayü ra se ai-dibo mamambendafamboyafi. Nga se sürühoeimbi nimbafi ngafi. ²³ Se hoe yangiri ndimindimboyafi, nga akidou wain hoe amboani sihafi furi asu angüni sowandifi arandi ra farihefe-ninimbohünda ndimindifi. ²⁴ Asu nindou bidifiri-yei moaruwai hohanimbo ra aheimbo yibobofekoate-yuambe weindahi adükari tüküfe arandi. Asu nindou bodimondi-yei ai dibomboane engoro, nga süngunambo weindahi tüküdifemboe. ²⁵ Mami yahurai-ane aboedi hohanimbo amboani weindahi tüküfe engoro. Asu bidifiri aboedi hohanimbo nimehünou weindahi tüküfekoate-ayo ra ngiri munquambo dibo yagodo.

6 Munquambo anihondumbo-rihindeimbi ngorü nindou-yei moani ratüpurü-yei-rihindeimbi-mbo-yahi animboei ai ahei hifandirundüri-rundeimbi nin-

† Por ai hohanimoyuhü yahuya, Anihondumbo-rihindeimbi ai ahei hifandi-rundeimbi-mbo kaki-napo mbifarihe-hipur-amboane, mehu. Rani-hoafi ra weindahi-fembohünda ai Baiborambeahindi hoafi hoafimayu. 1 Korin 9:8-12, 1o 25:4, Ruk 10.7

dou ranahamumbo ahinindeihi ahamundi hoareihimbeyei-amboane. Rananimbo nindou ai ngiri Godindi ndüri asu sihefi yamundife hohanimbo ranahambo moaruwai hoafindu. ² Nga ratüpurü-yei-rihindeimbi-yei hifandirundüri-rundeimbi ranai anihondumbo-rundeimbi aiyomo ana, ai yowani randihi hohanimondeihiya, 'Ro mami apodoho nahurai-anehi, nga ro ngiri ahamundi hoafi himborindehi,' mbisei, nga wani. Nga ai randihi hohanimondeihi animboya, 'Nindou ndanahamumbo aboedi fehefembohünda ratüpurayefi nda ai anihondumbo-rundeimbi-memondamboanefi ro ahamumbo hohanimbo pararihupuri,' mbisei. Se nimorehi nindowenihü aheimbo aboedi hohanimbo ra yamundwandüri asu rasüngufembo ngusüfo botindowandüri.

³ Sihefi Adükari Sisas Krai arandi hoafi ai sihefimbo Godindi hohanimbo süngufembo yamundeamuni arandi. Asu nindou ngorü ai yamundife hoafi ra hiniñgire haya rani-poanimbo hoafi yamundareandüri ana, nindou ranai ahandi hohanimbo ranahambo yangiri-ani afindi hohanimoyuhü hoafi himborikoate-ayu. ⁴⁵ Aiana fifirife-koate nindou nahurai-ane. Nga ai nini akidoumbo ndüri asu nini kaboadihumbo yaho hefe hoafinambo simbori-simbirimbo-anemo mamikari hohanimboemo. Rani hohanimbo rani-süngumboane ndani hohanimbo tüküfe arandi: Nindou ngorumbo moaruwaimbofi, simbori-simbiri, tiri-foefi hoafi, ngusüfoambe nimbiyo asu hoafinambo simbori-simbiri, munquambo hohanimbo ra tüküfe arandi. Nindou rasünguru arandi ana, ahamundi hohanimbo ra mamikari-rapurühi moai akidou amboani hoafi hondü ra wudipoaporu fifirundi. Ai Godimbo süngufe hohanimbo ana aboedi napo semindi nafimbai yahomo houmboanemo. ⁶ Anihond-ane, sihiri Godindi hohanimbo sünguarihundi ana, asu nini-moatükuni God ai sihefimbo semuni arandi ranahambo hihifi-hihifiyefühi aboedi napo nahurai sahumindehi arihundi. ⁷ Sihiri fifirihumboanefi, sihefimbo sihefi boagiri ai wakiri-hümündimuni simboani moai nini-moatükuni sahumindehi hoahumbo-yefipoani tüküme-hundi. Rani süngumboane asukai yifayefi amboani ngiri nini-moatükuni ndahumindehi ngefi. ⁸ Nga sesi hoeri napo sihefimbo engoro ana, ra ndear-ane mbisefimboane. ⁹ Nga nindou ai kaki-napo afindi semindimbo hohanimboaye ana, ninihondi andürambe pirayo nahurai randahimboyei. Ai afindi moaruwai moatükuni refembo hohanimbo-ndeimboyei asu rani hohanimbo rananimbo aheimbo mamikari-ndandürimboe. Rani süngunambo-animbo ai moaruwaimbo-ndahimboyei. ¹⁰ Kakimbo hohanimbo pefe ana moaruwai hohanimbo afindi ranahandi nimindih-ane. Nindou bidifiri ai kaki afindi semindimbo hohanimoyeihü anihondumbofe hohanimbo hiniñgi-rihindühi afindi hamindi tiñirifo masahümündi. ¹¹ Nga Timoti, Godindi nindou-anafi, nga se rani-hohanimbo ranahambo feboawandi. Nga se mbumundi hohanimbo, Godimbo süngufe hohanimbo, ngusüfo pefe hohanimbo, tiñirifo tüküfeyoani moanane yaho

nginindi niŋgombo hohoanimo, asu himboari hoafendühi hohoanimo muŋguambo ra se süngundandi. ¹² Nindou Kraismo anihondü-mboariri ana, sapo nindou napo semindi-mbohünda pipayomo nahurai-ane. Ranimbo-hündamboane se aboedi pipindafi ngafimbo yangiri koadürü-koadürümbo niŋgombo ra ndowandifi. Se nimorehi nindowenihimbo sihafani anihondümbofe hohoanimo ranahambo hoafimayafindüri ranimbo God ai sihambo hoafiyumboani yangiri koadürümbo niŋgo rani semindimbohünda. ¹³ God ai muŋguambo moatükunimbo yangiri niŋgo sai arandi asu Sisas Kraisi ai Pondius Pairatindi himboahü nüŋgumbo anihondümbo fifirifoare hoafimayu ahafandi himboahü sihamboya ndahurai randowandifi asahi. ¹⁴ Sihambo refembo hoafimayo ra hütikoatendafihü wudipoapondo yando ngafi Adükari Sisas Kraisi ai kuduani rananimbo asu ngiri hoafi yagodo. ¹⁵ Ai weindahi tüküfemboayu ra God ai ahambo tüküfembo hoafimayu rani-süŋgu tükündifimbui. God aiana aboedi yangiri nüŋgumb-ani asu ai mamani muŋgu-moatükuni hifandarandi. Aiana muŋguambo bogori nindou-yei bogori hond-ani asu hifandi-rundeimbi-yomondi Adükari hond-ani. ¹⁶ Ai mami yangiri-ani yifiyo-rakoate-ayu. Aiana si afindi peyoani ranifih-ani anüŋgu, nga rani-fikimi nindou mami ai-amboani ngiri ŋgu. Nga asu nindou mami ai-amboani moai horiri asu ngiri hondiri. Ranimboane muŋguambo si sihiri

ahambo hohoanimo-ndihurani ai muŋguambo nginindeimbi-mbiyu-wamboane, nga anihond-ane.

¹⁷ Nindou hifi ndanihündambo napo afindeimbi ranaheimbo hoafindafindüri ai yowani borindeimboyei. Ai nimehünou moaruwaiyo-randeimbi napo ranahambo ngiri anihondümbo-ndihindi, nga yowani. Nga God ai sihefimbo hihifi-hihifimbohünda aboedi moatükuni saimuni arandi ranahambo animbo anihondümbo-ndihurimboane. ¹⁸ Napo afindeimbi ai aboedi hohoanimonduhü aboedi ratüpuri afindeimbimbiyu-wamboane asu sai-randeimbimbiyu-wamboane. ¹⁹ Ai rasüŋguarihindi ana, aheimbo süngunambo farihefembo napo gugurihindühi nahurai-ane aiana süngunambo yangiri niŋgo hondü ra ndahümündimboyei.

²⁰ Timoti, se God ratüpuri sihambo masendi ra wudipoapondo hibadandi. Muŋguambo nimindi fifirife-koate hoafi ranahambo daboadanambo-ndowandi. Nindou bidifiri ai tikarihi hehi hoafiyehi seiya, 'Hoafi nda nimindi fifireandeimbi hoaf-ane,' mbi-seimboyei, nga se hoafi ranahambo himbori-ndamboyafi. ²¹ Nindou bidifiri ai rani hoafi rani-süŋgurihindühi anihondümbofe hohoanimo ra hiniŋgiri-himboane.

Godindi moani hipoambofe hohoanimo ai se-dibo mbeyangoro-wamboane.

2 Timoti

Por ai Timotimbo pas sürü papimarandi

1 Ro Por-anahi. God ai ahandihoari Sisas Kraisindi hoafi semindi horambo kamafoareandiri. God ai wambo nindou Sisas Kraisimbo anihondumbo-rihinda yanggiri koadürü niŋgoweimbi saimbo horombo hoafi-mareandi ranahambo waporimboyo-rambohünda koamarihendiri. ² Timoti, se wandi nimori hondü nahurai-anafi, ro sihambo pas nda sürü paparihandi. Ape God asu sihefi Adükari Sisas Krais ai sihambo aboedi hohoanimo-ndinaninühi hipoambo-ndineanina ngusüfoambe afure kumbearo-amboane.

Sihiri yowani aboedi hoafi hoafimbo amoaningi-yopoani

³ Ro Godindi himboahü huti-koate ahandi ratüpuri ratüpuriya arihandi wandi amoa mamamamboani rani-sunguarihindi nou. Ro sirihü asu nimbokoani sihambo hohoanimo-yahaninühi Godimbo hihifirihünühi didibafi-yaheando arihandi. ⁴ Asu se wambohünda aranimayafi ranimbo hohoanimo-yahaninühi ro sihambo hoeifenimbo afindi hohoanimoayahi. Ro asukai hoeindiheaninühi rananimbo hihifi-hihifi-ndamboyahi. ⁵ Ro sihafi Kraisimbo anihondumbofoe hondü ranahambo asukai hohoanimoayahi. Sihafi asari Rois asu sihafi me Yunis ai weyanggürühi anihondümborine marinandi, nga ro yarihe anihondumbo-ariheandi sihafi anihondumbofoe hohoanimo amboa ahafe nahurai-ane. ⁶ Ranimbo-hündamboane sihafi hohoanimo botariheanini. Ro wandi wari sihafi mbirowami manandiheandi ra God ai sihambo rani-poanimbo nginindi masaganini. Rananimbo sihafi nginindi ranai hai pipirowanda ahoro nahuraimbeyowa sahehea. ⁷ Sapo God ai sihefimbo Yifiafi masemuni ra yihimbo saiyamuni-randeimbi-yopoani, nga wani. Yifiafi ranana sihefimbo nginemindimunani nindou ngorumbo ngusüfo pefe asu sihefi hohoanimo ndofe hifandimboyo hohoanimo ra masemuni. ⁸ Ranimbo-hündamboane se sihefi Adükarindi hoafi hoafimbo amoaningi-ndamboyahifi. Asu se wambo amoaningi-ndamboyahifi, nga ro ahandi ratüpuri-mbohünda karabusi-meheandane. Nga se Godindi-mayo nginindi raninambo Aboedi hoafi bokari-hefemböhünda ro-dibo tinjirifondemboane. God ai ranimbo-hündamboyo nginindi sayamuni arandi. ⁹ Asu ai aboedamboreamuni mbura ahandi sürühoeimbi nindoumbore kafaore hiningimareamuni. Ai ramareandi ra sihiri aboedi hohoanimo-mayefamboyopoani, nga wani. Nga ranana

horombo hondü God ai hifi sünü nafi-koateyu-ambeyo Kraisindi süngu aboedi hohoanimo-memuna ahandi nindoumboyahu tükümehundi. ¹⁰ Nga asu hapondani ana Sisas Krais sihefimbo aboedambo-reamuneimbi ranai ndeara weindahi tüküfimboani. Asu ahandi ratüpuri süngu Godindi nindoumbo aboedi hohoanimo amboani weindahi tüküfemboane. Sisas Krais ai yifindi nginindi hifinambo-mareanda yifi ai nginindikoate-ane. Asu ahandi aboedi hoafi raninambo munguambo nindou ai yifikoate yanggiri koadürümbo-koadürümbo niŋgombo ra weindahi-mareandi.

¹¹ Ai wambo kamafoareandiri aboedi hoafi waporimboyo, Kraisindi hoafi semindi ho, asu nindoumbo Godindi hohoanimo yamundife raraambohünda.

¹² Ro tinjirifo asahamindihini aboedi hoafi hoafiya arihandi ranimbo-hünda, nga ranahambo ro moai amoaningiyahi. Sapo ro Nindou anihondumbo-arihini ahambo fifirihini. Asu ro fifirihendi ai wambo rani ratüpuri masendi ra hibada ngumbo Sisasindi adükari si ra tükündifemboe.

¹³ Ro yamundi-maritheandi himborimayafi ra aboedi sisami nahurai-ane asu se mamamamahurai nindoumbo yamundowandüri ndandi. Ranimboane se Sisas Kraisimbo anihondumbo-ndiworühi ngusüfopandoworühi asu rani-hoafi yamundo ndandi. ¹⁴ God ai aboedi hoafi sihafi warihümareandi ra aboedi moatükun-ane, nga se wudipoapondo hibadandi. Yifiafi Aboedi sihefi fiambe amaro ranai fandihenimboe rani ratüpuri ra hifandimbohünda.

¹⁵ Se fifirowandi munguambo nindou Esia hifihündi ai wambo hiningi-marihindiri. Asu Figerus weimbo Hemogenes amboani hiningi-marineandiri.

¹⁶ Ro didibafeheandi Adükari ai Onesiforus ahandi aborüdi babidimbo hipoambo-mbireandür-amboane. Ai wambo karabusambe-ani yahu amoaningikoate süni hoeireandiri randani ngusüfo aboedi kürihe marihini. ¹⁷ Ai süfumbo Romohü wambo tinjirifoyuhü kokorandirimbo asu sünguna hoeimareandiri. ¹⁸ Ro didibafeheandi Adükari ai Godindi yibobofe si tüküfe simboani hipoambo-mbirir-amboane. Se fifirowandi Onesiforus ai ro Efesusihü karabusiyahe nimarihambe wambo fehefe-ndirimbohünda afindi ratüpuri ratüpuriyu marandi.

Timoti ai Kraisindi ratüpuri wudipoaponde ratüpuri-biyu-wamboane

2 Asu wandi nimori Timoti, munguambo si Sisasindi-mayo aboedi hohoanimo ranai sihambo

nginimbi-ramindinin-amboane. ² Asu yamundife hoafi ro nindou afindi-yei himboahü waporimbo-marihandi ra se himborimayafi. Rani hoafi ra nindou Godindi hoafi anihondumbo kikihi-ründimondeimbi ahamundi warihündowapuri. Rananimbo asu ai asukai nindou bidifirambo yamundi-mbirundür-amboane.

³ Se Sisas Krisindi ami aboedi nahuraimbondafo nimbafi. Rananimbo se ro-dibo tinjirifo ra ndahoamindemboane. ⁴ Se ami-yomondi ratüpuri fifirowandi, sapo ai amimboyafu ratüpurayomo ra ngiri ngorü ratüpuri ndowandümo, nga wani. Aiana moani ami ratüpuri rani yanggiri ratüpuri-ndimondani ahamundi bogori ai ahamundi ratüpuri ranahambo aboed-ane mbeyahua mbisimo hou rani yanggiri ratüpuri-ndimboemo. ⁵ Asu nindou ai napo semindimbo pipi ranambe pipayu ana, pipi ranahandi ahini ra süngundeandi. Ai ra süngufekoate-ayu ana, ai pipimayu ranahambo napo semindimboayu amboani ngiri ndemüdu. ⁶ Nindou nümbürambe manggiri hifireandühi tinjirifoayu ai-boatei bidifiri sesi ra yimunguri-mbiramünduwamboane. ⁷ Hoafi nda ro hoafimayahimbo se hohoanimondafi, nga Adükari ai sihafihohoanimoambe horindea-ninimbui. Asu rananimbo se hoafi ranahandi nimindi ra wudipoapondo fifirindo-wamboyafi.

⁸ Se hohoanimondafi fifirindowandi Sisas Kraisi yifihündi botimefiyu ranana Defit, Israeri-yafe adükari bogorindi srambeahind-ani. Ranimboane aboedi hoafi ro waporimbo-arihandi ranahambo hoafayahi. ⁹ Ro aboedi hoafi hoafiya marihandi ranimboyo nindou ai wambo moaruwai nindou-ani yahomo houmbo mamikarambo tinjirifo saundiri mburumbo karabusimarundiri. Nga Godindi hoafi ranana ngiri karabusindifeyo. ¹⁰ Ranimbo-hündamboane ro hohoanimon nginindi küriheandühi munguambo tinjirifo ra asahamindihi nindou God ai wand-anei yahundureimbi ranaheimbo fehefe-ndürimbohünda. Ranimboanahi ai-amboani Sisas Kraisi ai aheimbo aboedambo-ndeandüra ai-dibo koadürumbo-koadürumbo himboamupuimbo-randeimbi kapeihü mbnimboeia sahehea hohoanimoyahi. ¹¹ Sihiri hoafi nda anihondumbo-ndihumboane:

Sihiri ai-dibo yifayefi ana,
asukai sihiri ai-dibo yanggiri nimboemboyefi.

¹² Sihiri ai-dibo tinjirifo asahumindefi ana,
asu sihiri ai-babidimbo bogorimbondahu hibadithumboyefi.

Nga asu sihiri ahambo daboadi hihirarihuri ana,
ai sihefimbo daboadi hihirindi-ndeamunümbui.

¹³ Sihiri ahambo süngufimbo hoafiyefi mburihumbo
asu süngufekoate-ayefi anasi,
asu aiana ahandi hoafimayu ra süngundeambui.
Aiana ngiri ahandi hohoanimon ra ngorü-süngundeandi, nga wani.

Timoti ai Godindi ratüpuriyombo tinjirifombiyuwamboane

¹⁴ Se nimorehi nindowenihini ranaheimbo rani hoafi ranahambo hoafindafindüri nda ngafi. Asu Godindi

himboahü se aheimbo ahini hoafindafindüri ai ngiri hifinindi moatükuni ranahambo hoafinambo simbori-simborindei. Rani-moatükuni ranana nindoumbo famandiheiri-poani, nga nindou himborayei ranaheimbo moaruwaimbo-ndearümböe.

¹⁵ Se Godindi ratüpuriyo-randeimbi nindoumbofe tükufembo tinjirifondafi, rananimbo God ai sihafiratüpuri ra aboed-ane yahombohünda. Rananimbo se Godindi ratüpuriyafi-randeimbi amoaningikoate-ndafühi ahandi hoafi wudipoapondo yamundowandürimboyafi. ¹⁶ Se Godindi hohoanimon süngufekoate hoafi rani-fikimi ngamboyafi, nga yowani. Sapo hoafi moaruwai ranai ana nindoumbo Godindi süngufe anguni ndemindindüri ngomboe. ¹⁷ Sapo hoafi ranana masime moaruwai hamindi adükari tükefeyo nahurai-ane, nga rananimbo nindoumbo moaruwaimbo-ndeamboe. Sapo Himeneus weimbo Firetus rawefine marinandi nou. ¹⁸ Nindou nahurai aiana hoafi hondü ra hininggirineambo anafandi, sapo ai hoafiyafandühi safaniya, 'Sihiri ana yifihündi botimayahundane, ranimbo wambo asu ngiri sünguna yifihündi botindahundi,' safani arinandi. Ranane hoafi ranai bodimondi-yafe Godimbo anihondumbofe hohoanimon moaruwaimbo-re-andüri arandi.

¹⁹ God ai Kraisi nendi nginemindimbo-hünda Kraisi kambohoani nahurai mafondiri. Kambohoani ranifihini sürü nda apeningo: 'Adükari ai ahandi nendambo ndore fifirea-ndürimboani.' Asu ngorü sürü amboani nda 'Munguambo nindou ai seiya, "Ro Adükari-ane," ase ranai ana moaruwai hohoanimon ranahambo daboadi hihiri-mbirihind-amboane.'

²⁰ Adükari worambe gor asu sirfa raninambo hipiri nafirühi masihehindi. Gor sirfa raninambo amboani nafimarihündi. Rani-moatükuni ra bidifiri rani-poanambo ratüpurimboyo asu bidifiri mamikarambo moatükuni ratüpurimboyo. ²¹ Ranimboane nindou düdi ai rani mamikarambo hohoanimon ra hininggireandühi Godindi himboahü aboedayu ana, ai rani-poanimbo ratüpurimbo hipiri nahurai nüngumbui. Ai Adükari yanggiri nünguhü asu ahambo fandiheirühi aboedi ratüpurimbo yanggiri nafiramindi ningo marand-ane.

²² Nga ranimboane se nindou hoarifambori-yafe moaruwai hohoanimon ranahambo feboawandi. Nga se mbumundi hohoanimon, Godimbo anihondumbofe hohoanimon, ngusüfo pefe hohoanimon, ngusüfo afurife kife hohoanimon, rani hohoanimon-animbo ndowandifi. Nindou didiyei Godindi himboahü sürühehi-ndeimbiyei asu Adükari ndürinambo didibafiyahi arihündi ai se-babidimbo rani hohoanimon süngundihindi. ²³ Asu se nindou ngusüfo hohoanimokoate hoafi ngorü-süngu ngorü-süngu-rihündimbi ranahei fikimi ngamboyafi, nga yowani. Nga se fifirowandi hoafi yahurai ranana hoafinambo simbori-simbori tükufelandühane. ²⁴ Asu Adükari ratüpuriyurandeimbi ana ngiri hoafinambo simbori-simborindu, nga wani. Nga ai nindou munguambo afure hohoanimoyuhü

ndore yamunde-randeimbiyu haya himboari-yanjiri hifandi-randeimbimbiyu-wamboane. ²⁵ Adükari ndi ratüpuriyu-randeimbi ai himboari hoafendinduhü, nindou mamî hohoanimö süngufekoate-yeimbi ranaheimbo yamundeandüri. Rananimbo God ai ahei ngusüfoambe hihirareandüri ana, anihondü yamundife hoafi ra himbori-ndeimboyei. ²⁶ Nindou yahurai ranana Satan ai aheimbo ahandi andürambe masemündündüri ahandi hoafi süngufembohünda. Nga ai hoafi hondü ra fifirarihindi ana, Satanindi andüri ra hiniŋgirihi moanambühi aboedambo tükündahimboyei.

Bidifiranambo si tüküfeyoambe ana nindou ai moaruwai hohoanimö-ndeimboyei

3 Se fifirihindi bidifiranambo si akimî tüküfemboyoambe ana tiŋirifo afindi tükündifemboe. ² Nimboe sapo nindou ai ahei fimbo yanjiri hohoanimöndeihi, kakimbo yanjiri hohoanimö pandihimboyei. Ai ahei fimbo yanjiri borindeihi asu ngorü nindoumbo hohoanimö-koatendeihi nindou bodimondambo tiri-foefe hoafindeihi, ngiri ahei boagiri-yei hoafi himborindei ndühündi. Ngiri nindou ranaheimbo hihifindihündüri asu ai Godindi hohoanimö süngufekoate-ndeimboyei. ³ Ai ngiri nindou bodimondambo hohoanimöndei asu ngiri nindoumbo amboawiyeyi mbisei. Nga ai daboadanî nindou ngorümbo amonŋonî hoafindeimboyei, asu ngiri ahei fi wudipoapondihi hibadihündi, nga ai hipoambofe-koatendeihi nine aboedayo ra moaruwaimbo-ndihimboyei. ⁴ Asu ai ahei ngunindambo amboani hohoanimö-koatendeihi moaruwai moatükuni randihimboyei. Ai hohoanimöyö hoeifekoate ratüpuri-ndeimboyei. Ai hohoanimö-ndeihiya, roana bogori nindou-aneŋi mbi-sei hehi Godimbo hohoanimökoate hifi ndanihündambo hihifi-hihifi hohoanimö yanjiri hohoanimö-ndeimboyei. ⁵ Ai Godindi hoafi ra fi yanjiri süngundihimboyei, nga ahandi nginindi adükari ngoro ra ngiri fifirindihindi. Se nindou yahurai ranahei fikimî ho-poani, nga yowanî.

⁶ Nindou yahurai aiana nimorehi hihindi hohoanimöyeyimbi moaruwai hohoanimöyeyi arihündi ranahei worinambo ho ahei hohoanimö ngorü-süngufe hifandimbo ranimboane nafi kokoarundi. Moaruwai hohoanimö ai ahei ngusüfambe botireandüra ranî hohoanimö ra refembo hohoanimöyeyi arihündi. ⁷ Asu nimorehi ranai simbori yamundife sahümündi arihündi, nga ai ngiri Godindi anihondü hohoanimö ra fifirindihindi. ⁸ Horombo Sanes weimbo Sambres ai Mosesindi hoafi daboadi hihirima-rineandi ranî süngumboane hapondani amboani anihondü hoafi ranahambo daboadi hihirarundi. Ranane ahamundi hohoanimö ranai mamikari-yomondühi asu ahamundi Godimbo hohoanimö ra moanane. ⁹ Nga ahei ranî hohoanimö ra ngiri adükari tükündifeyo, nga wani. Muŋguambo nindou ai hoeindihindani ahamundi hohoanimö ai mamikari-ndapurimboe sapo horombo Sanes weimbo Sambres ramefineandi nou.

Timoti ai Godindi hoafi nginindi kikihimbi-ramündu-wamboane

¹⁰ Nga seana wandi yamundife, hahabodi marihandi asu wandi hoahoango ranahandi nimindi ra fifirowandühi süngumarowandi. Ro Godimbo anihondümbo-rihinühi ngorü nindoumbo afurihe hohoanimö-yahandüri asu nindoumbo ngusüfo parihe-andürühi tiŋirifo tüküfeyowanî moanane sa nginindi nimboa marihandi ra se fifirowandi. ¹¹ Sapo ro Andiok, Aikoniam asu Ristra ngoafihü nindou ai wambo moaruwaimbo-rihindirühi asübusi masehündi ra se fifirowandi. Ro ranî ngoafihü tiŋirifo masa-hamindihiyosi, nga Adükari ai famarihendira aboedambo animboahi. ¹² Anihond-ane, muŋguambo nindou Sisas Kraisi dibo nimboadeimbo Godindi hohoanimö sünguarihindi ana, nindou ai aheimbo moaruwaimbo-ndihindüriimboyei. ¹³ Nga nindou moaruwai Godindi hoafi fi yanjiri süngurundeimbi ahamundi hohoanimö ranai ngö-ngombo moaruwai hamindindimboe. Ai nindou bidifiri-yei hohoanimö mamikari-rundürü-anemo, nga asu ahamundi hohoanimö amboani mamikararapuri.

¹⁴ Ro sihambo hoafehanini, se hoafi himboriyafi mbura anihondümbo-arowandi ranî yanjiri süngundo ngafi. Hoafi ra anihond-ane, sapo nindou düdi sihambo yamundi-marihinini ranaheimbo wudipoaporo fifirowandüri. ¹⁵ Asu se fifirowandi sapo se nimori akidouyafambe hafimbo sihambo hohoanimö aboedi saimbo Godindi hohoanimö pairoweimbi buk raniboatei fifirimarowandi. Buk rananimbo hohoanimö aboedi daganinani Sisas Kraisimbo anihondümbo-ndiworanî asu God ai sihambo aboedambo-ndeaninimbui. ¹⁶ God ahandi bukambe hoafi ra weindahi-mareandi. Asu yamundifembo, moaruwai hohoanimö nafuimbo, hohoanimö didiboado-fembo asu mbumundi hohoanimö süngufembo yamundife-mbohündambo hoafi ra aboed-ane. ¹⁷ Rananimbo nindou didiyei Godindi hohoanimö sünguarihindi ranai aboedi ratüpuri ratüpuri-mbohünda ndorihî fifirihimboanei.

Timoti ai Godindi hoafi hoafimbo nginindi mbünügu-wamboane

4 Sisas Kraisi ai weindahi kuduani asu ahandi nginindi hifandarandi ra tükündifeyoani ai yanjiri niboadeimbi asu yifiyeimbi ra yibobondearümbui. Ahandi asu Godindi himboahü ndanahambo sihambo ahini hoafehanini. ² Se aboedi hoafi ra bokarih fembo nginindi nimbafi. Nindou ai himborindeianiyo asu wanindoaniyo ra se bokandihao ndandi. Nindou ai ahei hohoanimö moaruwai hoeifembohünda hoafindafindüri. Ai moaruwai hohoanimö-ndeihi se nginindi hoafindafindüri. Ahei ngusüfoambe kikimoboadowandüri. Hiniŋgirou hoafindafindürühi wudipoapondo yamundowandüri. ³ Himboriyafi, süngunambo ana nindou ai hoafi hondü ranahambo himborikoate-ndeimboyei. Rananimbo ai nindou afindi

aheimbo yamundife-ndürimbo kokondihü-purimboyei nini hoafiyo ai himborimbo hohoanimoyeimbi ra yamundife-ndirühönda. ⁴ Rananimbo hoafi hondü ra hiniñgindihi hehi moani hoafi yangiri ra süñgundihimboyei. ⁵ Nga se muñguambo si wudipoapon-do hohoanimondafi se tiñirifo ndowandifi asu nindoumbo aboedi hoafi ra wataporimbo-ndandüri. Asu Godindi ratüpuri ra se anihondümbo hamindi ratüpurindafi.

Por yifimbo akim-ani

⁶ Wandi yangiri niñgo ra Godimbo sesi saimbo nahurai-ane, nga ndeara wandi yifimbo ra akim-ane. ⁷ Ro aboedi hamindi yifariya, yangiri niñgo semindimbo ra pipimayahi ranane ro pipi moendifemboyo-wami tüküyaheandühi wandi Godimbo anihondümbofe ra kikihari-hamindihi. ⁸ Hapoana napo pipambe horombofe hefe semindimbo ranai yangori hifandarandi. Napo ranana ndahurai-ane. Adükari ai wambo mbumundi nindou mbüsümbui. Adükari ai mbumundi hohoanimbo süñgu nindou yibobore arandi sapo ahandi adükari yibobofe si ra tükündifeyoani napo ra wambo ndendirimbui. Ai wambo yangiriyopoani asendiri, nga nindou muñguambo didiyei ahambo weindahi tükündifiyuanii hoeifimbo himboyeihii amarei ranaheimbo amboa.

Timoti ai nimehünou Porimbo sowana mbüsünuwamboane

⁹ Se wambo sowana nimehünou sinimbo tiñirifondafi. ¹⁰ Demas ai hifihündi hohoanimbo süñgufembo afindi hohoanimoyuhü wambo hiniñgireandiri haya Tesaronaika ngoafinambo mahu. Kresens ai Garasia hifina mahu asu Taitus ai Darmesia hifinambo mahu. ¹¹ Asu Ruk mami yangir-ani ro-dibo anüñgu, ranimboanimbo düğüfihü Mak ndowarindifi düğüfi. Rananimbo ai wandi ratüpuri ra farihendiri haya ratüpurimbiyu-wamboane. ¹² Nga Titikusimbo ana Efesusinambo koamarihahina mahu.

¹³ Asu se asühüfi ana, wandi ngisihari hoeari wari hoandari Troas ngoafihü Karpusindi worambe masiheandari ra ndowandifi düğüfi, asu buk amboani kapeihii. Sapu buk ninihondi hoearinambo nafiyoweimbi-mayo ra.

¹⁴ Areksander napo bras kapanambo nafira-randeimbi ai wambo afindi moaruwaimbo-mareandiri. Ranimbo-hünda süñgunambo Adükari ai simbori ahambo moaruwaimbo-mbirir-amboane. ¹⁵ Nga se-amboani nindou ranahambo-animbo hibadambo. Nga ai-ani yihoefi hoafi hifinambore arandi.

¹⁶ Weañgurühii ro kotambe simbori hoafimayahi ra moai nindou didai-amboani farihendiri, nga muñguambo nindou ai hiniñgi-marihindiri. Nga God ai aheimbo amboawiyeyi mbeyahuamboane. ¹⁷ Asu Adükari ai ro-dibombo nüñgumbo nginindi masendira ro aboedi hoafi ra Suda-yafe ndifo ranaheimbo didiboadondihe wataporimbo-ndihamboyahi. Raniyo God ai wambo nimambeahindi ninihondi raion yaha-monindi hümarihendiri. ¹⁸ Mami rani-süñgumboane Adükari ai wambo nindou moaruwaimbo-fembo hohoanimoyeyi ranambeahindi aboedambo-ndeandirimbi. Rananimbo ai sünambe nginindi hifandarandi ranambe aboedambo ndemündündiri gafumbui. Koadürümbo-koadürümbo ahambo aboed-ani mbisefimboane.

¹⁹ Asu se wandi hihifi hoafi Prisira weimbo Akwirambo asu Onesiforusindi worambeahindi aheimbo hoafindafi. ²⁰ Erastus ai Korin ngoafihü awi mbanüñgu. Trofimus ai anñünimbomayua Muretus ngoafihü hiniñgimarihini. ²¹ Asu se wambo sowanambo sifombo tiñirifondafi ngisihari tüküfekoate-yoambe. Yuburus, Pudens, Rinus, Krodia asu muñguambo anihondümbo-rihindeimbi ai sihambo hihifi hoafi koararihini.

²² Adükari ai se-dibo mbiniñgu-wamboane. Nga asu ahandi moani hipoambofe ai se-dibo mbeyañgoro-wamboane.

† Nda kafoefe hoaf-ane. Raion ai nindou bidifiri mbura arandi. Kafoefe hoafi nimindi ra Porimbo tiñirifo tüküme Feyowa yifimbo yangirimayu, nga God ai ahambo mafariheira aboedambomefiyu.

Taitus

1 Ro Por Godindi ratüpuriya asu Sisas Kraisindi hoafi sahamindi ha-rihandeimb-anahi. God ai nindoubo wand-anei yahu-ndüreimbi ranahei anihondümböfe ra nginemandi-ndürimbo asu Godindi mbumundi hohoanimo fifirife süngufembohünda kafoare hiniŋgi-mareandür-ane. ² Anihondümböfe asu fifirife ranahandi nimindi ra yanggiri koadürü-koadürümbo niŋgombo ranahambo himboayefi ranane. Horombo hifi nafikoate-yuambe God tikai hoafikoateyu-randeimbi ranahambo horombo hoafi-mareandi. ³ God ai yifirimayu rasimboani ai ahandi hoafi ra weindahi-mareandi. God sihefimbo aboedambo-reamuni-randeimbi ai randowandi yahuhü wandi warihü hoafi ra masihenda ro ahandi hoafi-süngu randowandi bokarihehe arihandi. ⁴ Taitus, ro sihambo pas nda sürü paparihandi. Sihehi mamindhündi anihondümböfe hohoanimo raninambo wandi nimori nahurai-anafi. Nga Ape God asu Sisas Kraiso aboedambore-randeimbi ai moani hipoambofe asu ngusüfo afurife kife hohoanimo mbisabinanin-amboane.

Taitusindi ratüpuri Krit airanihü

⁵ Bidifiri ratüpuri moendife-koate aniŋgo ra moendife asu muŋguambo adükari ngoafihü anihondümbö-rihindeimbi hifandimbo nindou kafoefe hiniŋgi-fembohünda horombo hoafimayahi süngu ro sihambo airan Krit ranihü hiniŋgi-mariheanini. ⁶ Hifandi-randeimbi nindou ranai nindou-yei himboahü mbumundindu haya nimorehi mameimbindu. Asu ahandi nimori amboani Kraisoambo anihondümbö-mbirihind-amboane, nga ai yowani boagiri-yei hoafi amboani himborikoate-ndeimboyei. ⁷ Se fifirowandi, anihondümbö-rihindeimbi hifandi-randeimbi ai Godindi ratüpuriyu-randeimb-ani. Ranimboane asu ahandi hoahoanŋgo ra aboedimbeyo-wamboane. Ai ngiri moaruwai hohoanimo ahei himboahü randeanda hoeindihindi asu ngiri afind-afindindu. Asu ai ngiri ngusüfoambe nimai hüfindu. Asu ngiri bia ndümündü haya afind-afindindu ndandi. Ai ngiri nindou harindu asu ngiri kaki napombo semindimbo hohoanimondu ndandi, nga yowani. ⁸ Ai nindou ngorü ngoafihündi ahei ranaheimbo worinambo-mbireandür-amboane, nga asu ai aboedi hohoanimo rani yanggiri hohoanimondühi siŋgumbireand-amboane. Nga ai aboedi diboadorihoei nüŋgumbo Godindi hohoanimo rani yanggiri hifandimbirand-amboane. Asu ai ahandi fi muŋgu ra wudipoapore hifandimbirand-amboane.

⁹ Nga asu ai anihondü hoafi yamundi-marüwuri ra kikihi-mbiramündu-wamboane. Ranimbo asu ai nindou bidifirambo yamundi-ndeandürühi, ahei ngusüfoambe kikihimbo-foareandür-amboane. Asu yamundife hoafi aboedi ranimbo nindou ai anihondü yamundife hoafi mbaharihehindi ranaheimbo ai ndore hoafimbiyundür-amboane. Ranimbo asu ahei moaruwai hohoanimo ra yarihi hoeimbirihind-amboane.

Krit nindou ai afindi tikai hoafümb-anei

¹⁰ Yini, nindou afindi ai hoafi mbahibadi-rihoundeimbi aniŋgomo, nga moani hoafi yangir-anemo, asu nindou aheimbo tikarhou wosihoafori hoafiyomo-rundeimb-anemo. Nindou afindi ai rawarundi ra ai Suda-anemo, nindou fi-hoeari karu tirihoeimo-ndeimbi-yomondi mamisir-anemo. ¹¹ Nindou yahurai ai hohoanimo yamundarundi ra sihiri ngiri randihündi. Ranane asu nindou bidifiri mami worambeahindi, ranaheimbo ngusüfo mamikararundüri kaki semindimbohünda. Ranimboane se nindou yahurai yafe yafambe ra kikihindapundifi. ¹² Horombo Kritihündi fifireandeimbi ahandihoari hoafiyuhü yahuya, 'Kritihündi aiana tikai hoafiyei arihündi. Ai nimbabeahindi ninihondi moaruwai nahurai ratüpurimbo yiboarukoyeihi afindi sahüsi arihündi,' mehu. ¹³ Rani hoafi ra anihond-ane. Ranimboane se aheimbo nginindi aboedi hoafindafindüri. Ranimbo asu Adükariambo anihondümböfe ra nginindimbeyo-wamboane. ¹⁴ Ranimbo Suda-yafe hürütühoafi yanggiri asu nindou ai hoafi hondümbö daboadi hihirarihind ranahei ahini hoafi ranahambo ngiri hohoanimondei. ¹⁵ Nindou didiyei ahei hohoanimo sürühoeimbayo ana, asu ranaheimbo muŋguambo moatükuni sürühoeimb-ane. Nga asu nindou ai moaruwai hohoanimoaye ra moai Kraisoambo anihondümbö-rihindi, ranaheimbo muŋguambo moatükuni sürühoeimbi-yopoani. Nga ahei hohoanimo ngusüfoambe afoero ranamboani moaruwai-ane. ¹⁶ Yafambe yanggiri ai yarihi hoafiyeihi, 'Ro Godimbo fifirihini,' asei. Nga asu ahei hohoanimo yarihi nafuiyeihi Godimbo daboadi hihirihorühanei. God ai aheimbo moai wudireandüri. Ai hoafi kikihiri-hindühanei, nga ai ngiri aboedi hohoanimo randihindi.

Hoafi nda nimorehi nindowenihi boagirambo hoaf-ane

2 Nga Taitus, se ndorihoeimbi hohoanimo rani-süngu nimorehi nindowenihimbo ya-

mundowandüri. ² Nindowenihi boagiri ranahamumbo hohoanimo nda süngufembo yamundowapuri. Ai ahamundihoari ndondu hibadundühi, nginindihamindi anihondümbondundi. Ai ngusüfo parundühi asu tñjirifo tükündifeyoani moanane mbisimo nginindi mbiniñgomond-amboane. ³ Mare yahurai-animbo nimorehi boagirimbo amboani yamundowandüri. Ai aboedi sürühoeimbi yangiri niboadeihi asu daboadari amonjonimbo hoafindeimboyei. Asu aheimbo nginindi hamindi bia ra hibadarümboe, nga yowani. Nga ai aboedi hohoanimo süngufembo ra yamundimbirihind-amboane. ⁴ Asu nimorehi ngusüfo kikihiri-hindeimbi ranaheimbo yamundife-ndürimboane aboedi hohoanimo ndahurai: Ai ahei nindowenihambo ngusüfo pandihipuri, asu ahei nimirambo amboani mami yahurai ngusüfo pambirihindür-amboane. ⁵ Asu ai ahei hohoanimo ra wudipoaporihifandirihündühi, mbumundi mbiniboadei-amboane. Asu ahei wori ra diboadorihindühi hifandi-mbirühünd-amboane. Asu muñguambo aboedi mbifapirihindür-amboane. Rananimbo asu ahei nindowenihi-yafe hoarehi mbiniboadei-amboane. Ai rani hohoanimo ra muñgua süngumbirihünd-amboane. Rananimbo nindou ai ngiri Godindi yamundife hoafi ranahambo tiriboandihifindei.

Hoafi nda hoarifamborimbo hoaf-ane

⁶ Mami yahurai se hoafindafipuri, nindou akidou hoarifambori-yomondeimbi ranahamumbo, nga ai-amboani ahamundi hohoanimo ra ahamundihoari wudipoaporu hifandimbirund-amboane. ⁷ Hohoanimo muñguambo se rawarowandi ra, se-amboani aboedi nafuimbo nimbafani nindou ai sihambo horihiniñhü süngu-mbirihinin-amboane. Nindou yamundife ratüpurü ra anihondümbo hondü ndondo yamundowandi. ⁸ Asu se anihondümbo yangiri hoafindafi ndandi. Rananimbo nindou ai ngiri sihambo moaruwai-ani mbisei. Nga rananimbo sihefimbo nginindarihümuni ai amoanngi-ndeimboyei sapo sihefimbo moaruwai hoafimboaye ra nini-moatükuni moaruwai moai rarihundi.

Hoafi nda moani ratüpurüyei-rihündeimbimbo hoaf-ane

⁹ Se moani ratüpurüyei-rihündeimbi yando yamundowandürühi hoafindafindüri muñguambo moatükuni ai ahei bogori ranahandi hoarehimbeyi-amboane. Asu ai diboadondihifindei aboedi ratüpurü ratüpurimbeyi-amboane. Rananimbo ahei bogori ranai 'aboed-ane' mbeyahomondür-amboane. Asu ai ngiri ahei bogori ranahamumbo moaruwai hoafi simbori hoafindahüpuri. ¹⁰ Asu ai ahamundi-mayo napo bidifiri moani ndahümündimboyei, nga yowani. Rananimbo bogori ai aheimbo anihondümbo-ndundürimboemo. Raninambo asu ahei ratüpurü muñguambo raninambo sihefi God aboedambo-rea-

muneimbi ahandi yamundife hoafi ranahambo nindou ai aboed-ane mbiseimboyei.

Sihiri aboedi niboadefombo Kraisimbo hibaditurimboane

¹¹ Sihiri fifirihundi, nimorehi nindowenihi muñgu aboedambofe-ndürimbohünda Godindi moani hipoambofe weindahi tükümeffeyo. ¹² God ai sihefimbo moani hipoambo-mareamuni hohoanimo ranai-ane sihefimbo yamundireamuni arandi. Godimbo daboadi hihirife hohoanimo asu muñguambo hifinindi hohoanimo moaruwai ra hiniñgi-fembohünda yamundi-mareamuni. Sihiri wudipoapondihu hohoanimo-ndefomboane, ndasimboani mbumundi hahabodefühi asu Godindi hohoanimo süngundi-humboane. ¹³ Sihiri yarihundani anihondümbo-ndihundühi, sihefi God asu Aboedamboreamuni-randeimbi Sisas Krais ai himboamupuimbo-randeimbi dibofe weindahi tüküfemboayu ranahambo hihifi-hihifiyefühi hifandarihundi. ¹⁴ Sisas ai sihefimbo muñguambo moaruwai hohoanimo-ambeahindi aboedambofe-munimbo yifimayu ahandi yangiri sürühoeimbi nindou niñgomböhünda. Nindou ranai aboedi hohoanimo yangiri süngufembo hohoanimondei ndühündi. ¹⁵ Hoafi ra yamundowandüri ndandi. Aheimbo nginemindürimbo asu moaruwai hohoanimo hiniñgi-fembohünda nginindihündo hoafindafindüri ndandi. Nga asu sihambo nindou ai nindou yangiri-ani mbiseimboyei.

Sihiri aboedi hohoanimo ranahambo nginindi niboadeifimboane

3 Se nimorehi nindowenihambo ngusüfoambe botindowandüri ndandan-animbo, ai gafman asu gafmani-yafe ratüpurüyomo-rundeimbi-yafe hoarehiyei ahamundi hoafi süngurihindühi nafindihümündi nimandeimbo aboedi ratüpurü ratüpurimbeyi-amboane. ² Nga asu ai ngiri nindou ngorümbo moaruwai hoafindei. Asu ai ngiri yifiarindei, nga ai wudi-wudin-deihi nindou-yafe himboahü ahei fi hifinambo-ndihindi. ³ Nga se fifirowandi, horombo sihiri amboani ngusüfokoate-yefi, hoafi himborikoate-yefi asu Satan ai sihefimbo tikai hoafimemuni. Sihiri afindi moatükuni moaruwai hohoanimo ngusüfoambe botirea-ndeimbi, rani-hoarehü manimboefi. Sihiri nindou moaruwaimbofe hohoanimo süngurihu asu napo hohoanirihu marihundi. Asu sihefihuari amboani simbori nginindüriyefi rihundühi maniboadehi. ⁴ Nga asu God Aboedamboreamuni-randeimbi ai sihefimbo hohoanimo-yumunühi hipoambo-mareamuni ra weindahi tükümeffeyo. ⁵ Sihiri moai aboedi hohoanimoyefani-yupoani ai sihefimbo aboedambo-mareamuni, nga wani. Nga ahandi hipoambofe ranamboyu sihefimbo aboedambo-mareamuni. Ai sihefimbo popoaimarhemuna, sihiri nimir aboedi tükümehunda asu Yifiafi Aboedi ai sihefimbo simbori yangiri aboedi niñgombo masemuni. ⁶ Sisas Krais Aboedamboreamuni-randeimbi ahandi sünguyo God ai sihefimbo Yifiafi

Aboedi afindi masemuni. ⁷ Kraisindi hipoambo ra sihefimbo mbumundi nindou yaho dukamareamuni. Ranimboane asu yangiri koaduru-koadurumbo ni-gombohunda sihefimbo kamafoareamuni. Ranahambo anihondumbo-ndihunduhi hibadihu nimboefimboane. ⁸ Rani yamundife ra anihond-ane. Nga se ranahambo hoafindafani nindou aboedi fifirimbirihind-amboane samboanahi hoafayahi. Rananimbo asu Godimbo anihondumbo-rihindeimbi ai aboedi hohoanimo sungufembo tinirifombeyei-amboane. Rani-moatukuni aboed-ane asu munguambo nindou fandihe-ndurimboe. ⁹ Nga asu mamikarambo hihindi hoafi ra ai dududuyei wakirihirihunduhi, amoa mamiyei ndurimbo wataporimboruhi, asu nginindiyeihisi Mosesindi-mayo ahinumbi hohoanimo ranahambo hoafina simbori-simborayei, nga ranahambo se ngasundowandi. Nga shiri fifirihundi ranana ngiri sihefimbo fandihe-muni asu ai ngiri sesi aboedi hisindo. ¹⁰ Nindou yikurubu-reandeimbi ahambo mamimboyo yimbumboyo ahini hoafindafindo. Nga ai hoafi himborikoatenduanisi, se ahambo daboadi hihindiwori. ¹¹ Se fifirowandi, nindou yahurai ra ai nafi aboedi hinirunduhi moaruwai hohoanimoyomo arundi.

Asu ahamundi moaruwai hohoanimo ranai ahamumbo papi-hoafimarapuri.

Bidifiranambo hoafi

¹² Sungunambo Artemasiyu asu Tikikusiya sihambo sowana koandihe-hinimboyahi, nga se wambo sowana Nikoporis ngoafinambo sifombo tinirifondafi. Nga se fifirowandi, ngisihari tukifeyo-ambe ro Nikoporisihu nimboamboanahi masahi ra. ¹³ Se ahinumbi fifirundeimbi Sinas weimbo Aporosi yimbu ahafanimbo nafi ho ra wudindo fandihawapira ai ngiri nini-moatukunimbo mbonimbo-ndandifani. ¹⁴ Sihefi nindou ai aboedi ratupuri raniwami niboadeimbo ra fifirimbirihind-amboane. Asu nindou mbonimbo-arihumundi, ranaheimbo mbifarihe-hindur-amboane, asu ai hifi ndanihu ngiri moani nimboei. ¹⁵ Munguambo nimorehi nindowenihisi ro-babidi aniboadei nda ai sihambo hihifarihunini. Anihondumbo-rihindeimbi ai yihoezimbo hohoanimo-ayahumuni ranaheimbo hihifindanduri. Nga moani hipoambo hohoanimo ra munguambo seababidi mbeyangoro-wamboane.

Firemon

1 Firemon, sihambo pas nda ro Por-anahi sürü pa-parihandi sihefi wandafi Timoti dibo. Ro Sisas Kraisindi ratüpuri süngunambo karabusiyahe nimboamboanahi asu yihoefi wandafi se ro-babidi mami ratüpuri ratüpuriyefi-rihundeimb-anafi. ² Asu ro sihefi rehi Afia-ane asu sihefi wandafi Arkipas ai ro-babidi ami nahurai Kraisindi ratüpuri ratüpuriyefi-rihundeimb-ani asu Kraisindi nendi sihafi worambe fandihi-rihundeimbi ranaheimbo amboani pas nda sürü pa-parihandi. ³ Ape God Adükari Sisas Krais-dibo ai siheimbo moani hipoambofo hohoanimo asu ngusüfo afurife kifeimbi hohoanimo ra mbisabinandür-amboane.

Firemon ai Adükarimbo ngusüfo parirühi anihondümborirühani

⁴⁵ Se Adükarimbo ngusüfo pariworühi anihondümborirühi arandi asu Godindi nendi ranaheimbo amboani ngusüfo parowandüri arandi hoafi ra himboriyahühanahi. Ranimboanahi munguambo si ro Godimbo didibafiyahühi ra sihambo hohoanimo-yahaninühi dükariheaninühanahi asu ranimbohünda ro wandi God ranahambo didibafiyahando arihandi. ⁶ Se ro-babidi anihondümborirühi amboani. Ranimboanahi asu ro Godimbo didibafiyahando arihandi sihafi anihondümborirühi ranai randeandani aboedi sihafi hohoanimoambe tükümbifeyo sahehea. Sihiri Kraibabidi animboefi asu raninambo ahandi-mayo munguambo aboedi moatükuni sihiri masahumindifi ra se ndondo türüboadowandi sahehea didibafiyahando arihandi. ⁷ Karisasi wandafi, se Godindi nendi ranaheimbo ngusüfo parowandüri arandi ranimboane asu aheimbo ngusüfoambe nginira-mindindüri arandi. Asu raninambo afindi hihifi-hihifiyahühi wandi ngusüfoambe afure akiaro.

Firemon ai Onesimusimbo wandafimboriri mbiserümandu-wamboane

⁸⁹ Se mami moatükuni rambirowanda saheheamboanahi. Ro sihambo Kraisindi süngu randowandi randowandi-ndamboyahü ra yihimbokoate-anahisi, nga ngusüfo pefe hohoanimo rani-süngu sihambo düduweheanini. Sapo ro Por boagiri-yamboanahi asu ro Kraisindi fondühi ahandi hoafi semindi hombo-hündamboanahi, nga haponda ro karabusiyaheamboanahi. Nga asu ro sihambo ngusüfo pariheaninühi wamboanahi hiningirou safi ndarihe hoafiyahanini. ¹⁰ Ro sihambo ndarihe düduweheanini Onesimusim-

bo-hündambo. Aiana wandi nimori hond-ani Kraisindi sünguna. Ro karabusiyahe nimboambo Kraisimbo anihondümborirühi yamundimarihin-ani. ¹¹ Horombo ana ai moai mamimbo amboani sihambo aboedi farihenini rarani ratüpuri ra, nga hapondan-ambe ana ai se-anafi asu ro-anahi sihehimbo aboedi ninini ratüpuri fandihemunümbui.

¹² Haponda ro ahambo sihambo sowana hihirihini koararihehini asu ai wandi ngusüfoahünd-ani. ¹³ Ro aboedi hoafi ra sahamindi hahabodihane ranihumbo wambo ndanihü karabusi-marundira animboahü. Ranimboyahi asu ro Onesimusimbo ndanihü kikihindühü-mindihani asu ai sihafi fondihü wambo mbifarihendira sahehea hohoanimoayahü. ¹⁴ Asu awi ro sihambo wambo farihefe-ndirimbo huti-hütiyoninimbo ana moeisahi, nga moani wambo se randowandi mbisafan-animbo randiheamboyahü. Se sihafi hohoanimonambo refemboanahi randowandi asahi. Ranimbo ana, ro ngiri nini-moatükuni ninüngundiheandi, nga nda wambo se randowandi mbisafan-animbo randiheamboyahü. ¹⁵ Ai sihambo akidou hiningi-mareanini, nga awi refeanasi asukai se ndowarindifani ai se-dibo gedühi mbinünguwamboane. ¹⁶ Ai se-dibo moani ratüpuriyurandeimbi-yupoani, nga ngusüfo pariworeimbi wandafimbiyurandeimbi-yupoani. Nga ra aboedi safane. Se yahurai ahambo ndowarindifi. Ro ahambo ngusüfo pararihinini, nga sihambo ai moani ratüpuriyurandeimbi asu Kriasindi süngu sihafi wandafi kapeih-ani. Ranimbo se ahambo afindi safi ngusüfo pandiwori.

¹⁷ Nga asu wambo se sihafi wandaf-anahi asafindiri ana, asu mare yahurai-safi ahambo amboani wandi wandafi mbisafindowohü hühindiwori. ¹⁸ Asu ai sihambo moaruwai hohoanimo-yuninühi sihafi-mayo bidifiri moatükuni moani asemünda ana, se süngunambo rani-moatükuni ranahambo wandi ndüri pando mbunda hoafindafindiri. ¹⁹ Ro Por wandi warinambo simbori saimbo moatükuni sürü parihe asihehandi. Ro-animbo sihafi nime-moatükuni ai ramareandi ranimbo sihambo hihirindihe ndahaninimboyahi. Nga se wandi sünguyafi anihondümborirühi rowandeimbi tükümefoandi rani-nambo se simbori wambo saimbo-aiyafi ranana sihafi fi ningo hohoanimo rananesi, nga asu ro ngiri ranahambo sihambo watapori-mbondihanini. ²⁰ Nga wandafi, sihiri Adükari-babidi animboehi ranimboane asu se wambo hihifi-hihifindafindiri. Sihiri yibobo Kraisindi nindou-anehi, nga ranimbo-hünda se wandi ngusüfoambe ndondo kündowandürühi Onesimusimbo wandafi mbisafindowohü hühindiwori. ²¹ Se wandi

hoafi himbori-ndamboyafi sahehea anihondümboriheaninühi pas nda sürü paparihanini. Ro haponda sihambo rani hohoanimo ra randowandi sahehea düduweheanini. Rani hohoanimo ra ngasündo hawa asu aboedi adükari hamindi rani-poanimbo randowamboyafi sahehea fifiri-heamboanahi. ²² Awi ro sihambo mami hoafi ngorü hoafindahanini samboanahi. Asu se randowandühi wambo sihafi worambe fondi nafindihao hiniṅgindowandi. Nga ro fifiri-heamboanahi God ai sihei didibafife ra himborindu haya asu wambo siheimbo sowana koandihendiri yahumboani.

Hihifi hoafi bidifiri

²³ Epafra ai ro-dibo Sisas Kraisindi hoafi süṅgunambo karabusiyaho ndanihü animboehi ai sihambo hihifaranini. ²⁴ Wandi Kraisindi ratüpuriyefi-rihundeimbi Mak, Aristakus, Dimas asu Ruk ai-amboani sihambo hihifarünini. ²⁵ Adükari Sisas Kraisindi-mayo moani hipoambofe hohoanimo ranai sihei ngusüfoambe mbimarondür-amboane.

Hibru

God ai ahandi nimorindi süngu sihefimbo hoafimayu

1 Horombo God ai afindimbo afindi moatükuni süngure haya sihefi amoao mami ranaheimbo ahandi hoafi hoafiyomo-rundeimbi-yomondi yafambe süngure haya hoafiyundüri marandi. ² Nga asu hapondani bidifirani si ndanambe-ane God ai ahandi Nimorindi yafambe süngure haya hoafiyumunimboani. Nimorindi sünguyu God ai munquambo moatükuni sünü hifi ra nafimarandi. Raniyu asu ai Nimorimboya, ai munquambo moatükuni ra ahandi yanggirimbeyo-wamboane yahuhaya kafaariri hiniingimariri. ³ Ranani asu Nimori ranai God ahandi si adükari ranambe himboamupui-randeimb-ani. Ranani asu ai Afindandi fi wusindamündumbo nou anüngu. Ranane asu ahandi hoafindi nginindi ranambo munqu moatükuni ra kikihamindi anüngo. Ranane asu sihefi moaruwai hohoanimo foafoefembo ratüpuri ra moendire haya süngunambo hafu Bogori Hondüdi warü hondü warani bogori hondümbofi mamaru.

Nimori ai sünambeahindi nendi ngasündeamboani

⁴ Godindi Nimori ai adükarimbofi tüküfiyuane asu sünambeahindi nendi ai rani hoarehi tüküme fundi. Mami yare ra nou-ane Ape God ai ahambo 'Wandi Nimori' yahu dükariühi adükari ndüri ra sagadowohü asu sünambeahindi nendambo ndüri akidou masagapuri.

⁵ Nga God ai mami-simboani moai sünambeahindi nendi ranahamumbo mamimbo amboani hoafiyuhüya,

"Hapo ro sahea, 'Seana wandi nimor-anafi, nga haponda ro sihafi Apembo-yaheamboanahi,'" asahi,

Buk Song 2:7

yahu. Asu asükai moai sünambeahindi nendi mamimbo yahuya,

"Ro ahandi afindindamboyahü, nga asu ai-amboani wandi nimorindümbui,"

2 Samuei 7:14

yahu. ⁶ Nga ndeara ai ahandi amonngo nimori mami hifina koafoefimbo yahuhaya hohoanimoyuhü nimarumbo, asu ai mami yare hoafiyuhü yahuya,

"Munquambo sünambeahindi nendi rani amboani moani ahambo yanggir-animbo hohoanimo-ndimondowohü, 'Ai yanggir-ani adükarayu,' mbisimo,"

Jo 32:43

mehu. ⁷ Hoafi nda ndahuraiyo ai sünambeahindi nendambo yare hoafiyuhü yahuya,

"Aiana sünambeahindi nendambo weri nahurai nafirapurühi, asu ahandi ratüpuriyomo-rundeimbi ranahamumbo hai imami nahurai nafirapuri-randeimb-anemo,"

Buk Song 104:4

mehu. ⁸ Nga ahandi Nimori ranahambo God ai yare hoafiyuhü yahuya,

"O God, sihafi nginindi hifandarandi ranana koadürumbo-koadürumbo hohane,

Se sihafi nendi ranaheimbo mbumundi hohoanimo süngu anandi hifandirandüri arandi.

⁹ Seana nine-moatükuni mbumundayo ranahambo yafohorowandühanafi,

nga asu nine-moatükuni farifarümbayo ranahambo yiboaruko-rowandühanafi.

Ranimbo-hündamboyo sihafi God ranai Adükarimbore diboniyunini hiniingimareanina hihifi-hihifayafi, sapo sihafi wandafi mamimbo yahurai hihifi-hihifi segopurikoate-a,"

Buk Song 45:6-7

mehu. ¹⁰ Ai asükaiyu Nimorimbo yare hoafiyuhü yahuya,

"O Adükari, horombo bidifirani hondü se hifi nafira mbura

asu sihafi warinambo nimoamo sünü ra nafimarandi.

¹¹ Rani-moatükuni ranai ana awandihoemboe, nga seana moani rando yahurai yanggiri nimboamboyafi.

Rani-moatükuni ranai ana munquambo sapo hoeari rawefeyo nou yahurai wonimbindingimboe.

¹² Asu se warambeimbi hoeari momondefeyo nou rando

rani-moatükuni ra momondo-wamboyafi.

Asu se randowandani

rani-moatükuni ranai nindou hoeari ngorü güdeandani ngorü himboayu nou randifemboe.

Asu seana ngiri ngorüpoani findafi,

nga moani koadürumbo-koadürumbo yahurai yanggiri nimbafimboanafi,"

Buk Song 102:25-27

mehu. ¹³ Nga God ai moai sünambeahindi nendambo mamimbo amboani yare hoafiyuhüya,

"Wandi warü hondü warani se nimarifi,

nga rananimbo asu süngunambo sihafi hürütümbi nindou ranaheimbo sihafi yirumbo hoarehi

hiniingindihearandüri,

asu se yiri pühindafi nimandifi,"

Buk Song 110:1

yahu. ¹⁴ Sünambeahindi nendi ra asu ninemoa? Aiana Godindi diborihindi nend-anemo. Aiana Godindi ratüpurü ratüpurüyomo-rundeimbi yanggir-anemo, asu ai koamarihepur-anemo sapo nindou aboedambofendürimboayu ranaheimbo farihefe-ndürimbohünda.

Nindoumbo aboedambofe ranana adükari hamind-ane

2 Ranimboane awi sihiri moani nine hoafi himbori-mayefi ra nginindi safi kikihindi-humindefi hohu ranahambo süngundi-humboane. Ranimbo asu sihiri ngiri rani-moatükuni ranahambo gübüsüboadi-hundühi funindihundi. ² Horombo God ai sünambeahindi nendi-yomondi yafambe süngure ahinümbi hoafi hoafiyumbühündi nginindi mengoro ranahambo anihondumbo-femboane. Nga asu nindou düdi ai süngufekoate-ayu-ane asu himborikoate-ayu-ane ranana nindou ranai nine-moatükuni moaruwai ramareandi simogodühi tinjirifombü hohoanimo masahümüdi. ³ Ranimbo-hündambo-animbo asu adükari hamindi aboedambofe-mayo ra sihiri himbori-ndefühi gigitirana-mboefeyo ana, ra asu nüngundihu mafaboehua? Sapo Adükari ai ahandihoariyu aboedambofe hohoanimo ranahambo weangurühi hondü wataporimbo-marand-ane. Raniyo asu nindou didiyei himbori-mayei ranai ranana yihoeimbo anihond-anesi masei. ⁴ Mami yare God ai ahandi aboedambofe hohoanimo anihond-anesi yaho hoafi ra ahei fihi türe haya adükari nginindi moatükuni, asu hepünüfeimbi moatükuni afindi ranambo ahei hoafi ra anihond-ane yahu nafuimemuni. Raniyu asükaiyu Yififafi Aboedindi rani-poanimbo rani-poanimbo nginindi ra moani ahandi hohoanimonambo yanggiri nafiramündi yibobo-mareandüri. Asu ranimbo-hündambo-animbo sihiri gigitirana-mbofepoani, nga himborayehi ra kikihisafi-yimindimboane.

Aboedambofe-rambo Nindou bogori

⁵ Simbori ninggo hohoanimo tüküfemboayo ranahambo wataporimbo-arihundi ra God ai moai sünambeahindi nendi bogorimbofe hifandiyo ningombo diboniyu hininggireapurü, nga wani. Nga nindoumboyu ramareandi. ⁶ Refembo-mayoyosi, nga asu Godindi bukambe ngorü-kimi yare hoafiyowohü yahoya, "Nindou ai sihafü himboahü ninea, asu God se ranaheimbo hohoanimoyafai? Nindou nimori ranai nini-moatükuni-mayei-amboyafi se ranaheimbo didiboado-rowandüri hafarand-a?" ⁷ Sapo se nindou aheimbo moani bodifombo sünambeahindi nendi ranai nimoamo-yomondani asu aheimbo rani-hoarehi rowandüri hininggi-marowandür-anesi. Nga asu se ahambo nginindi sabado hawa ai adükari hamindi hond-ani safindo hawa, ai muṅgu moatükuni ranahambo bogorimbofi mbüningu-wamboane,

⁸ Se nindou ranaheimbo muṅgu moatükuni ra ahei hoarehimbeyo-wamboane safi hawa hininggi-marowandür-ane,"

Buk Song 8:4-6

meho. Ai rani-moatükuni rareandühi muṅguambo moatükuni engoro ra nindou hoarehi hininggi-mareandür-ane. Nga asu moai hapondanambe ana hoeirihunda nindou ai muṅguambo moatükuni engoro ra hifandihündi, nga wani. ⁹ Nga sihiri Sisasiimbo hoeirihuri! Bodifomboyu God ai ahambo sünambeahindi nendi-yomondi hoarehi hininggi-mariri. Asu ahandi moani hipoambofe hohoanimo rani-süngunambo muṅguambo nindou ranaheimbo sünguna yifimbiyu yahuhaya. Haponda sihiri hoeirihura Sisasanüṅgu God ai ahambo himboamupui-randeimbi nginindi sagado hayambo ai adükari hamindi hondani ehundo sapo ai asübusi ranifihi yifimayu ranimbohündambo wambo. ¹⁰ God aiana muṅgu moatükuni ra nimindih-ani asu ai muṅguambo moatükuni ra nafimaranda tükümeffeyo. Ai ahandi nimori afindi ranaheimbo semündündüri hafo aboedambo-fendürimbo asu ahandi himboamupuimbo-randeimbi ranambo yibobofe-ndürimbo mehu. Ranimboane asu God ai Sisasiimbo asübusi sünguyo ahambo boatei hondü ndore nafirümüdi hininggi-mariri. Ranimboyu asu Sisai-animbo nindou aboedambofe-rambohündambo horombofe bogor-ani. God ai rani moatükuni ramareandi ra moani mbumundi hamind-ane. ¹¹ Sapo Nindoumbo sürühoeimbi hohoanimo sagadüri-randeimbi ranani asu nindou sürüheindeimbi-mayei rananei muṅguambo aiana Afindi mami ranahandi nimori yanggir-ane. Ranimbo-hündambo wamboane asu Sisai ai ngiri aheimbo wandi akohoand-ane yahundürimbo amoaningi-ndu. ¹² Asükaiyu ai hoafiyuhü yahuya, "God, Ro wandi akohoandi ranaheimbo sihafü ratüpurü ranahambo wataporimbo-ndihandürimbo-ahi.

Muṅgu afindi fandife-ambe ro sihambo kakisaondi-haninühi God adükari-ani mbisahanini-mboyahi,"

Buk Song 22:22

mehu. ¹³ Asükaiyu ai yare hoafiyuhü yahuya, "Ro ahambo yanggiri ngusüfo pandihinühi anihondumbo-ndihini ngamboyahi,"

Aisaia 8:17

mehu. Asükaiyu yare hoafiyuhü yahuya, "Ro ndanimboahi God ai wambo muṅguambo nimori masendiri rani-babidimbo,"

Aisaia 8:18

mehu. ¹⁴ Sapo nimori ranai nindou fimboyahi nimboei-ambe asu Sisai-amboani mami yare ai ramehindi nahurai tüküfi nindoumbofi haya manüṅgu. Hifi ndanihü ahandi yifi süṅgu sapo Satan yifiyorambo hohoanimo nimindihü anüṅgu ranahambo raguanambo-ndihini yahuhayamboyu tükümeffiyu. ¹⁵ Nindou yifimbo yihimboyei habodei marihündi. Muṅguambo si maho ra ai hifi ndanihü nimboei-ambe ra yifimbo yihimbombo ranai kikihisafi-ramindindüri manüṅgo. Rani-süṅgumboyu Sisai ai hifi ndanihü yifimayu aheimbo yifi yihimbombo ranambeahindi aboedambofe-

ndürimbohünda. ¹⁶ Sihiri rani-moatükuni ra fñfirihundi, Sisas ai moai sünambeahindi nendi farihendüri randi, nga Abrahamindi ahuri mami farihendüri arandi. ¹⁷ Mami rani-süngumboyu asu ai-amboani ahandi wandafi mami ramehindi nou muñguambo moatükuni ra ahandi fi amboa mami yare yahurai tükümeffeyo. Raniyu ai hipoambore-randeimbi asu ndore hohoanimoyu Godimbo sai-randeimbi bogori adükariambofe tüküfembohündambo nindoumbofi tükümeffeyu. Ai rameffiyu ra sapo nindou ahei moaruwai hohoanimoyei arihündi ranahambo ahandi horinambo gogorihefe-ndürimbo-hündamboyu. ¹⁸ Ranimbo-hündambo-animbo asu nindou daboe nine moaruwai hohoanimoye refe hoeifembo moatükuni tüküfendüri ranahambo fandihendürimbui sapo ahambo amboani rani-moatükuni ra tükümeffendowa tinjirifo ra marore hayambo wambo.

Sisas ai Mosesimbo ngasündirimboani

3 Ranimbo-hündambo-animbo sürühoeimbi wandafi mami, siheimbo amboani God ai wandanei mehundür-anei. Awi se sapo Sisasimbo diboadondihi hohoanimondei. Ai Godindi hoafi semindi horandeimbi asu Godimbo sihai-randeimbi adükari bogor-ani. Sihiri ahambo anihondümborihu mburihu waporimborihu arihundi. ² God ai ahandi ratüpuriambo-hünda Sisas ahambo kafoariri hinñgimarir-ani. Ranani asu Sisas ai Godindi ratüpuri moani ndore ratüpuriyu-randeimbayu. Sapo Moses ai Godindi worimboyahi maniboadei nendi-babidimbo moani ndore ratüpuriyu marandi nou-ani. ³ Sisas aiana Mosesindi ndüri ranahambo ngasündeandeimb-ani, sapo nindou wori worimboarandi ranai ndürumbiyuwuhi asu worimbomarandi wori ranai moan-ane. ⁴ Awi sapo muñguambo wori ra nindou mami ai worimbondandani animbo fondarimboesi. Nga awi muñguambo moatükuni ranamboani God ai yanggiranimbo nafiramboani. ⁵ Moses ai Godindi ratüpuriyu-randeimbi nindouyu haya moani ndore Godindi nendi muñguambo ranaheimbo hifandimarandüri hu. Ramareandi rananimbo-animbo asu God ai nini-moatükunimboyu süngunambo waporimboayu ranahambo nafuirandüri marandi. ⁶ Nga Krai ranai-ani Godindi Nimoriyu haya moani ndore Godindi wori nahurai-mayei ranaheimbo hifandarandüri. Nga nginindi ningo hohoanimoye ranahambo kikihisafirihumindifühi hihifi-hihifiyefühi Adükari ranahambo himboayefi ana, asu sihiri ahandi wori nahurai-ayefi.

Godindi nendi aheimbo harihefe nimari hohoanimoye

⁷ Ranimbo-hündambo-animbo asu sihiri Yifiafi Aboedi hoafi-memunimbo türüboadi-humboane. Ai yare hoafiyowohü yahoya, "Asu haponda se Godindi yafambehündi hoafi himborindeihü ana, ⁸ se ngiri himbo-sihimondihendü,

sapo sihei amoao mami horombo ai wosihofori hohoanimoyeihi wandi hoafi mbahirihehi marihündi nou.

Nimi wohi furikoate-reandühi nimboei-ambe ai himbori-koateyeihü

wambo moani yarihi sisindirihü hoeimari-hindirü.

⁹ Ranihü ai nimboeimbo ro nine nginindi moatükuni 40 himbanimbo ratüpuri mayahi muñguambo ra hoeimari-hindiyosi.

Nga wambo sisindirihü-hindirühi ai nünghu-nahurai-yuke masahündüri.

¹⁰ Raniyahü asu ro nindou wandi ratüpuri hoeimari-hindi

ranaheimbo nginindi-riharühi hoafiya-handürühi sahiya,

'Aiana muñguambo si ra ro hohoanimoyahi sünguri-hindühi-yeipoani,

nga ai wandi hoafiyaheimbi ra yiboaruko-rihindahani,' masahi.

¹¹ Ranimboyahi asu ro nginindi-rihandürühi dabariyaheandühi sahiya,

'Nindou ranai sapo ro aheimbo harihefe nimarimbo hifi masahandüri ranambe ngiri ngei,' masahi,"

Buk Song 95:7-11

mehu.

¹² Wandafi mami, se hibadihumbo. Nga sihei mbusümo nindou mami ai ahandi ngusüfoambe hohoanimoye moaruwai tükündifendowohü anihondümbofe-koatendeihü asu ai sapo God yanggiri koadürumbo nünghuwembi-mayu ranahambo hinñgindirihü haya hohoanimoye rani süngundüfimbui. ¹³ Nga sapo God ai si ranahambo hoafiyuhü, 'Hapo,' mehu ra awi nñngomboane. Nga rananimbo asu haponda ndefeambe se siheihoari muñguambo si aho ranifihi simbori farihefiründe ngei. Nga hibadihumbo nindou mami seambeahindi ai ahambo hohoanimoye moaruwai tükündifendowohü tikai hoafindüdoani asu ai hoafi himborikoate-ndühimbo mamikari hohoanimondümbui. ¹⁴ Sapo horombo bidifiri si hoani Krai simbo nginindi anihondümbomarihuri hefi nou yahurai hefihefimbo süngunambo bidifirani yifayefi ana, sihiri Kraiindi ngunindimbo-ndahumboyefi. ¹⁵ Nga asu se rani hoafi himborimayei ra mitanindü-hümündimboyeyi, sapo ai yare hoafiyowohü yahoya, "Haponda se Godindi yafambehündi hoafi himborindeihü ana,

se himbo-sihomondihehindi sapo horombo sihei amoao mami ai Godindi hoafi himborikoate-yeihü mbahimari-hehindi nou,"

Buk Song 95:7-8

meho.

¹⁶ Nindou didiyei sapo Godindi yafambehündi hoafi himboriyei hehi asu rani-moatükuni ranahambo süngufekoate mbahimari-hehinda? Nindou muñgu ranai ana sapo Moses ai Isip hifambeahindi semündündüri mahu rani-yei ramehindi. ¹⁷ Nindou daboe God ai 40 himbanimbo nginindimararü hu-a? Ai rameffiyu ana nindou sapo moaruwai hohoanimoye

hei asu ai nîmi wohi furikoate-reandühi yifisafimaye
ranaheimboyu nginindimarandüri. ¹⁸ Asu nindou
daboe God ai dabarifihi horombo hoafi hoafiyuhüya,
“Ai ngiri ro aheimbo harihefe nîmarimbo hifi masa-
handüri ranambe ngei,”
mehu-a? Sapo nindou ahandi hoafi yiboaruko-
rihindühi mbahimari-hehindi ranaheimboyu yare
hoafimayundüri. ¹⁹ Ranimbo-animbo awi sihiri
hoeindihumboane. Sapo ai Godindi hoafi anihondüm-
bofe-koatemaye ranimbo-hündambo wambo-animbo
asu ai ngiri harihefe nîmarimbo hifi God hiningimare-
andi ranambe ngei.

Godindi nendi-yei harihefe nîmarimbo

4 Nga God ai aheimboya, ai harihefe nîmarimbo
ranambe ngeimboyeyi yahuhaya horombo hoafi-
mareandi ra yanggorombo-wambo sihiri rani-
moatükuni ranahambo wataporimbo-marandi ra
ndahumindemboyefi. Awi sihiri ranahambo ndondihu
hibadihumboane, nga nindou mami ai harihefe ni-
marimbo moatükuni ranambe hokoate-ndu haya
bodiboembui. ² Nga sihiri amboani Godindi aboedi
hoafi ra himboriyefi-mboanefi, sapo amoa mami-
mayei ai yarihi himborimaye nou. Ai hoafi ra himbori-
mayeyosi, nga asu ai ranahambo anihondümbefe-
koateyehi süngufekoate-maye ranimbo-wamboyo
moai ndoreandüri. ³ Nindou sihiri hoafi ranahambo
aniondumbo-rihundeimbi ana, harihefe nîmarimbo
ranambe hefi-rihundeimb-ane fi. Sapo rani-moatükuni
ranahambo God ai yare hoafiyuhü yahuya,
“Ro ranaheimbo nginindi-yahandürühi dabari-yahe-
andühi sahiya,
‘Ai ngiri sapo ro aheimbo harihefe nîmarimbo hifi
segudürumbo-mayahi ranambe tükündahindi,’
masahi,”

Buk Song 95:11

mehu. Ai Moses nungu-ambe rani hoafi ra hoafimayu.
Nga horombo ai munguambo moatükuni nafiramündi
mbura ahandi ratüpuri ra mungumayo. ⁴ Nga Baibo-
rambe ngoründühi rühi 7 si ranahambo sapo yare
hoafiyowohü yahoya,
“God ai ratüpuriyü humbo 7 si rani-simboaniyü wari
hare mamaru,”

Stat 2:2

meho. ⁵ Mare mami rani-moatükuni ranahambo
asükaiyu yare hoafiyuhü yahuya, “Nindou ranai ngiri
sapo wandi harihefe nîmarimbo hifi ranambe ngei,”
mehu. ⁶ Israer nindou ranai weangurühi hoafi aboedi
ranahambo himborimaye aiana moai harihefe ni-
marimbo hifi ranambe hei sapo ai rani-moatükuni God
ai hoafimayu ranahambo aniondumbofe-koatemaye
ranimbo-wambo. Nga asu nindou amuri-maye aiana
ranambe ngeimboyeyi. ⁷ Ranimbo-hündamboyo asu
süngunambo God ai asükaiyu ngorü si ra hiningi-
mareandi, sapo si ranahambo dukareandühi “ndani si”
mehu ra. Godindi hoafi mbahirihefe si afindi himbani
ra ho-ane rani mbusümo Defitindi yafambe süngure
haya God ai hoafiyuhü yahuya,

“Asu haponda se Godindi yafambehündi hoafi him-
borindeihi ana, se ngiri himbo-sihomondihehindi,”

Buk Song 95:7-8

mehu. ⁸ Nga asu Sosua ai nindou ranaheimbo sapo
God ai harihefe nîmarimbo hifi ra horombo hoafimayu
mbasagadürü-mbonana, asu God ai ngiri asükaiyu
sünguna ngorü si tükufemboayo ranahambo wata-
porimborandi. ⁹ Ra rawefeyo nou-ane asu Godindi
nendi ranaheimbo amboani harihefe nîmari si ra awi
mbaningondüri sapo God 7 sihi wari hare mamaru
nou. ¹⁰ Nindou düdi ai sapo Godindi harihefe nîmarim-
bo hifi ranambe ahu ana, nindou ranai ahandihoari
ratüpuri moendire haya nîmarumboani sapo God ai-
amboani mungu moatükuni nafira humbo wari hare
mamaru nou. ¹¹ Ranimbo-hündambo-animbo awi sihiri
amboani rani harihefe nîmarimbo moatükuni hifi
ranambe tükufembo huti-hütindefimboane. Rananim-
bo asu nindou mami ai-amboani ngiri sihiri ranam-
beahi tükufembo gübüsi-boadeamuni sapo nindou ai
aheihuari Godindi hoafi ranahambo süngufekoate-yei-
hi bodimefoehindi nou. ¹² Godindi hoafi ranane yanggiri
ningombo nginindi ratüpuri ratüpuriyohü aningo.
Aiana yihimindi hamindiyo hayamboane asu pisao
yiboboani yihimindi-yoweimbi ranahambo ngasün-
deamboane. Godindi hoafi ranai ana ragu safambe ke-
foendühi sapo yifiafi asu yanggiri ningombo hohoani-
mo ahafe mamambe-marineandi, hamindi türiand-
ambe asu efu nîmaro-ambe amboani ragu keboem-
boe. Ranane asu ai nindou-yafe ngusüfoambe ho-
hoanimo ragu amaro ranahambo türüfoare arandi.
¹³ Ngiri nini-moatükuni Godindi himboahü
dibonapindife yagodo. Nindou mungu God ai nafi-
marandi ranai ana ahandi himboahü weindahi yanggir-
ane. Nga God ai süngunambo sihefi hohoanimo
mungu yibobondeambui.

Sisas ai sihefi Godimbo saimbo bogori adükar-ani

¹⁴ Sihefi Godimbo sai-randeimbi bogori adükari Sisas,
Godindi Nimori, ranai sapo God amaru ranambe ni-
moamo mahafu. Nga awi sihiri ranimbo-animbo nini-
moatükunimboyo aniondumbo-rihündühi weindahi
wataporimborihu arihundi ranahambo nginindi-safi
kikihindi-humindemboyefi. ¹⁵ Sihiri sihefihuari ana
moaruwai hohoanimo ranahambo hifinambofembo
nginindi-yefipoani. Nga asu sihefi Godimbo sai-rande-
imbi nindou ranai ana sapo nindou sihefimbo hipoam-
bofemuni-koatemayu ra nahuraiyupoani, nga wani.
Nga rani-moatükuni ra yahurai-ane, nindou ranai-am-
boani sihiri rawehundi nou afindi mamikarambo
moatükuni ranai yare hoeimareryosi, nga ai moai
moaruwai hohoanimoyu. ¹⁶ Ranimboane awi sihiri
moani mbiro-koate God moani hipoambore-randeimbi
hifanda nîmaruwani ahambo sowana ngefimboane.
Ranambe animbo sihiri amboawiyeyi yaho hohoanimo
asu moani hipoambore arandi ra sihefimbo fehefem-
bohünda ndahumündemboyefi sapo sihiri semindim-
bo hohoanimoyeyi amboani.

Sihefi Godimbo sai-randeimbi bogori adükari Sisas ai-animbo aboedambo-ndeamunümbui

5 Munguambo Godimbo sai-randeimbi bogori adükari nindou ana sapo nindou-yei mbusü-monindi God ai kafoariri hiniŋgimarir-ani. Ranani asu nindou ranai munguambo nindou ranahei moaruwai hohoanimo ranimbohünda Godimbo moani saimbo asu ahambo ninihondi hifokoefe sihefembo-hündamboane kafoariri hiniŋgimariri. ² Ranane asu nindou ai fifirifekoate-yeihi mamikariyei arihündi ranaheimbo himboari hoafendühi hibadarümbui, sapo nindou-mayei ranai-amboani aheihoari nŋinindi niŋgokoate-yeihi-wambo. ³ Ranimbo-wambo ai Godimbo nine-moatükuni hifokoare sihenda hori pirayo ra nŋiri nindou didiyei moaruwai hohoanimomayei ranaheimbo-hündambo yanggiri randeandi. Nga ai-amboani ahandi moaruwai hohoanimo ranimbo-hündambo kameihi rareandühani. ⁴ Godimbo sai-randeimbi bogori adükariimbofe ndürümbi moatükun-ane asu adükari ratüpurü ra nŋiri nindou mami ai ahandihoari ranimbondahe nimboambo mbüsu, nga wani. Nga moani God ahambo kafoaririmboani rani ratüpurimbohünda sapo Aranimbo boatei Godimbo sai-randeimbimboriri kafoariri hiniŋgimariri nou. ⁵ Mami yare yahuraiyo, Kraisi aiana Godimbo saimbo ra bogorimbofe adükari ndürümbiyo niŋgombo-mayu ra ahandihoari moai bogorimbofi nūngu, nga wani. Nga Godiyu ahandi ndüri adükari sagadowohü hoafiyundühi yahuya,

“Seana wandi nimor-anafi,
nga haponda ro sihafü Apembo-yaheamboanahi,”

Buk Song 5:7

mehundo. ⁶ Asu God ai asükaiyu yare hoafiyuhü yahuya,

“Awi seana wambo sairambo bogorimbo-ndafo rando ndühümeambo nimboamboayafi

sapo Merkisedek referambohünda manūngu ranifihü tündo hawambo,”

Buk Song 110:4

mehundo.

⁷ Sisas ai hifi ndanihü yanggiri nūnguambe Godimbo sapo ahambo yifihündi aboedambofimbo-mayu ranahambo ai moani puküna hoafiyuhü aranihimboahi hümoariyuhü didibafiyundühi hoafiyundo marandi. Sisas ai himboari hoafendiyu haya Godindi hoarehi nūngumbo-wambo God ai ahandi hoafi ra himborimayundo. ⁸ Sisas ai Godindi Nimoriyusi, nga nini-moatükuni tiŋjirifo afindi ahambo tükümeferendo ra ahambo yamundifiwani asu ai Godindi hoafi ra süngufe hombo-hündamboyo tükümeferendo. ⁹ Raniyu asu ai tiŋjirifo moatükuni ra ndeara yare nafamündi mbura rananimbo asu ai nindou didiyei ahandi hoafi süngurühi arihündi ranaheimbo koadürümbo aboedambo-fendürimbo nimindihifi tükümeferiyu.

¹⁰ Raniyu asu God ai ahambo fi sai-rambohünda Sisasimbo bogori adükariimboriri hiniŋgimariri sapo Merkisedek rasūngure marandi ranifihü türe haya.

Se Godimbo anihondümbofe ho ra hiniŋgife-poani

¹¹ Rani hoafi ranahambo siheimbo wataporimboyondürimbo ra afind-ane enŋorosü, nga siheimbo wataporimboyondürimbo ra awi akidou tiŋjümbi saf-ane, sapo se nimai hohoanimo ra puremindi-koateyei arihündi ranimbo. ¹² Afindimbo maho ra se Godindi hoafi yamundife-randeimbi niŋgombomayo-aneisi. Nga awi nindou nŋorü ai-animbo Godindi hoafi boakori fifirife ra asükai siheimbo yamundi-mbirihindür-amboane. Se nŋinindi sesi sesimboayei rananeisi, nga asu awi nindou nŋorü ai siheimbo titi yanggiri-animbo dagadürimbui. ¹³ Nindou düdi ai titi yanggiri simindimboayu ana, ai nimoakidou nou-ani, nga asu ai aboedi mbumundi hohoanimo aho ranahambo yamundife ra moai türüfoareandi. ¹⁴ Sapo nŋinindi sesi ranana nindou adükariimboehindi ranahei ses-ane. Nindou yahurai ana ahei hohoanimo ra ndorihi korifoarihi arihündi-wambo asu ai nine-moatükuni aboedayo-ane asu nine-moatükuni moaruwaiyo ranane rani-moatükuni ranahambo türiboadihi fifindihimboyei.

Godimbo anihondümbofe ranahambo sihiri kikihi safindihu-mündefimboane

6 ¹⁻² Awi ranimbo-animbo sihiri nŋinindi yamundife hoafi rani-sowana sühündahundüh-animbo asu Kristeni-yafe raboakori hoafi yamundifembo enŋoro ra daboadanambo-ndihumboane. Sihiri nŋiri kambohoani rani yanggiri fondihu asükaindefi findihehu fondihu ndihundi. Asükaindefi nŋiri sihiri ranahambo wataporimbondihu nŋefi, nga ranana sapo nda: Ndorihefe-koate ratüpurü daboadanambofe, Godimbo anihondümbofe, rani-poanimbo himoni hundürü hohoanimo, nindou-yeiwami wari nandife hohoanimo, nindou yifihündi asükaiyo botife hohoanimo asu Godindi nendi yibobofe hohoanimo rani-simboani God yibobondeandani asu bidifiri ai koadürümbo yanggiri nimboeimboyei asu bidifirimbo God ai tiŋjirifo dagadürimbui. Rani hoafi yamundife yanggiri nŋiri hihirindefi keboehu ndihundi, nga wani. Nga sapo nindou boagiri-yafe yamundife hoafi rananimbo himborindefühi süngundihu nŋefimboane. ³ God ai sihefimbo refembo hiniŋgareamuni ana, sihiri randihumboane. ⁴ Nindou bidifiri ai Godindi sürühoeimbi hohoanimo ranambe nimboei, asu sünambeahindi moani saimbo moatükuni ra ai yarihi hoeirihindi asu Yifiafi Aboedi ra ai-amboani sahümündi manimboei. Asu nindou ranai rarihindeimbi ai ahei anihondümbofe ho ra randihi hiniŋgindihi hehi, asu asükaindei nūngundihi hihirindahi Kraisiimbo anihondümbo-mandihora? ⁵ Sapo ai Godindi hoafi aboedi hamind-ayo ranahambo fifirihindi ai yarihi hoeirihimboane-wambo. Asu ai Godindi aboedi si süngunambo tüküfemboayo ranahandi nŋinindi ra hoeirihimboane. ⁶ Asu ai ahei Kraisiimbo anihondümbofe hohoanimo ra moani yarihi hiniŋgarihindi ana, ai nŋiri asükai hihirindahi anihondümbondihindi, nga wani. Rani-moatükuni ra

refekoate-ayo ana, ngiri randifeyo sapo ai ahei-hoari asükaiyei Godindi Nimori ranahambo nimi keimbi karihe-ndeimbifihini nindou himboahü hifokoarihori pamarihori noumayo-wambo.

⁷ Hoe ranai hifi rani-wami afindimbo peyoani asu hifi ranai hoe ra semindühi nindou nümbüri-marihündi ranahei nümbüri ranambe sesi aboedi tükefeyo ana, God ai rani-moatükuni ranahambo aboedi didiboadore huhani. ⁸ Nga asu hifi rani-wami nümbüri ranai wohafi napo furiyowohü wohi ai furayo ana, ngiri aboedindo. Ranimbo-animbo asu rani-moatükuni ranahambo God ai moaruwaimbo-ndeanda asu sünguna hai-nambo tikirindandani awarindihoemboe.

⁹ Nga wandafi mami, ro hoafi afindi tñjümbi ndahurai hoafayefi ra awi siheimboanefi hoafayefisi, nga ro siheimbo rani-moatükuni ranimbo-hünda fifirihundüri-mboanefi. Se ngiri randihi nindou amuri ramehindi nou moaruwaimbo-ndahindi, nga wani. Nga awi siheimbo God ai aboedi didiboado-ndearümbi sapo ai siheimbo aboedambofe-ndürimboayu ranimbo-hündambo. ¹⁰ God aiana nindou hohoanimo mitaniramündi-randeimbiyupoani. Raniyu-animbo asu ai nine ratüpuri se ratüpurayei-ane asu Godimbo ngusüfo parihorühi ahandi nendi ranaheimbo farihehi marihünd-ane asu hapondani amboani yarihi arihünd-ane ranahambo ngiri mitani-ndamündündüri, nga wani. ¹¹ Yihoe fi adükari hohoanimo siheimbo ranana ndahurai-ane. Roana siheimboya, awi se muñguambo moani rani-ratüpuri yanggir-animbo randihi ratüpurindei ngeimbo bidifirani hondü rananimbo asu se ninimboyei himboayei ranai anihondü tükümbife-ndüramboane. ¹² Se rani ratüpuri süngufe ho yiboaruko-yiboaruko ranimboanefi ro moei-asefi. Nga se sapo nindou bidifiri Godimbo anihondümborihori mburihümbomayei sapo Ape ai nini-moatükuniyo segodürimbo horombo hoafimareandi ra asahümündi nou randahindi sefomboanefi hohoanimoayefi.

Sihiri Godindi horombo hoafi ra anihondümboridihumboane

¹³ Horombo God ai Abrahamimbo horombo-hoafirirühi ai anihondümborandihamboyahü yahu dabarimefiyu. Ahambo moai nini-moatükuni ngasündeambo nahurai yanggoro ranambo dabarife-mbohünda, nga wani. Nga raniyu asu ai moani ahandi ndüri ranifihini yanggiri dabarifihini hoafimayu. ¹⁴ God ai yare hoafiyuhü yahuya,

“Anihondümboranahi ro sihambo aboedi-aboedindiheaninimboyahü asu sihafi ahuri mami afindi tükündahimboyei,”

Stat 22:17

mehu. ¹⁵ Raniyu asu Abraham ai rani-moatükuni ranahambo himboyuhü nüngu-ane God ai ahamboya, aboedi-aboedindiheaninimboyahü yahuhaya horombo-hoafimariri. ¹⁶ Nindou mami ai dabarifembo yahumbo ra sapo nindou ngorü düdi ai ahambo ngasündiri haya ranahandi ndürinambo dabarindifiyuan-animbo asu ahandi hoafi ra nginemindimbo

nini-moatükuni simbori hoafi mbusümo engoro ranahambo wanindimboe. ¹⁷ Nindou sapo didiyei ai God aheimbo aboedi didiboado-fendürimbo ahandi nimirimbo horombo-hoafimareandi ra ngiri ngorü süngundiheandi yahuhaya ranimbo weindahi-reandühiyu ahandi horombo-hoafi ranahambo nginamündühi dabarimefiyu. ¹⁸ Ahandi dabarife-ane asu horombo-hoafife-ane yimbu moatükuni ranana ngiri ngorü-ngorüdo. Asu rani-moatükuni ranahambo God ai yare hoafimayu ra ngiri tikandeambo rambüsu, nga ranimbo-animbo sihefi ngusüfo ndondeamunimboe. Ranimboane nindou sihiri didiyefi Godindi fikimi aboedamboya nimbomefeimbi sihiri ana rani-moatükuni ra anihondü hondü tükündifemboe mbisefi hohu God ai sihefimbo horombonambore rani-moatükuni himbombo masihemuni ranifihini nginindi kikihindi-humindefi nimbomefi-mboane.

¹⁹ Rani-moatükuni ranahambo himbombo hohoanimo ranana sihefi niñgo hohoanimo ranambeahi nimoei fürifürikoate nginindi amaro nahurai-ane. Rani-moatükuni ranana aboedambore-randeimbiyo haya rani-hoarehi nimbomefembo ngiri fürifürindefi. Hohoanimo ranambo-animbo God namaru-ambe ngemboyefi sapo Godimbo sai-randeimbi bogori adükari ai yipuri hoeari rani hundüni kefuai ser wori safambe hamindi ragu hüfu-arandi nou. ²⁰ Sihefomböhünda Sisas ai Godimbo saimbohünda bogori adükari-mbofi haya God namaruambe ai-boatei kefuai mahüfu. Sapo Merkisedek ai sai-randeimbi bogorimbo-mefiyu ranifihini türehaya ai koadürümbo-koadürümbo anüngu.

Merkisedek ai ndürümb-ani

7 Merkisedek ranai ana adükari ngoafi Saremi-yafe bogori adükari nindou sapo Godindi ndüri nimoamo hondayo ranahambo sai-randeimb-ani. Abraham ai yifiarini-poedi bogori adükari nindou yimbuyimbu-yomondi ami titaboarifoaru hou ranini-poedi mahüfuwa Merkisedek ai nafini hoeiriri haya ahambo Godimbohünda aboedi-aboedimariri. ² Asu Abraham ai yifiarini-poedi napo semündü masüfu ra mami 10 yibobore mbura mami bidifiri Merkisedekimbo masagado. Ndüri ‘Merkisedek’ ranana ‘Mbumundi hohoanimoayumbü bogori adükari’ yaho-randeimb-ani. Sapo ai Saremi-yafe bogori adükari nindou-ayu, ranimboane ahandi ndüri ranamboani ‘ngusüfo afurife küfeimbi bogori adükari’ yaho arandi. ³ Merkisedekindi hond-afindi, ahandi amao, ai tüküme fiyu asu ai yifimayu hoafi ra moai akidou amboani yanggorowanififirifeyo. Merkisedek ranai ana sapo Godindi Nimori moani yahurai nou koadürümbo Godimbo sai-randeimbi anüngu.

⁴ Awi se Merkisedek ranahambo hoeindihori nüngunahurai ndürümbi adükariyu tüküme fiyu ra. Sapo sihefi adükari amao hondü Abraham ai napo yifiarini-poedi semündü haya ranahambo mami 10 yibobore haya ahambo mami bidifiri masagado ra. ⁵ Rifaindi ahuri-mami ranai ana Godimbo sihou-rundeimb-anemo. Raniyomo asu nindou ranai yanggir-animbo Is-

raeri-yeimayo mami 10 bidifiri napo ra mami bidifiri sowandümo mbürundamboane yaho ahinümbi hoafi yare meŋgoro. Sapo Godimbo sihou-rundeimbi ranai-amboani Israerihündi-yomo asu Israer ai-amboani Abrahamindi ahuri mami-yeisi, nga Godimbo sihou-rundeimbi ai ahei-mayo napo mami bidifiri sowandümo marundi. ⁶ Nga asu Merkisedek ana Rifaindi ahuri mamambeahindi-yupoani. Nga asu ai Abrahamimayomayo napo mami bidifiri ra semündü mburambo asu ahambo aboedi-aboedimariri sapo nindou Godindimayo horombo hoafi semündümbü-mayu ranahambo. ⁷ Awi sihiri ranahambo fifirihumboanefi sapo nindou düdi ai ngorumbo aboedi-aboedariri ranai ana ndüri nginindi adükarümbiyu-wamboane asu aboedi-aboedimefiyu ranai ahandi hoareh-ani. ⁸ Rifaihündi aiana Israeri-yeimayo napo bidifiri sowandümo marundi ra nindou yifyomo marundi. Nga Merkisedek aiana nindou-yeimayo napo mami bidifiri mami bidifiri semündü marandi, nga ai yangiri nüngumbü nou-ani sapo Baibor ai yare hoafimayo nou. Ranane asu sihiri yarihu fifirihundi Merkisedek ai Abrahamimbo ngasündimariri. ⁹ Moani hoafimbo randihu hoafindefimboane. Rifaindi ahuri mami ai Israeri-yeimayo napo 10 mami bidifiri sowandümo marund-anesi, nga horombo Merkisedek ai Abrahamimayomayo bidifiri napo masemündu rasimboani Rifaindi ahuri mami aho ra ranaheimbo kameihi randi masemündu. ¹⁰ Ranimbo Merkisedek ranai Abraham ranahambo nafini hoeirani Rifai ai tüküfekoate-yuambe ahandi amoa Abraham ranahandi fiambe mamaru. Rani-moatükuni ra moani hoafomboane. Ranane asu sihiri yarihu fifirihundi Merkisedek ai Rifaimbo amboani ngasündimariri.

Godimbo sai-randeimbi bogori simbori ai Rifaindi ahuri mami-memo ranahamundi fondi kosimarihendi

¹¹ Rifaindi srambeahindi yangiri Godimbo sai-randeimbi bogori ra tüküyafu marundi. Moses ai ahinümbi hohoanimo ra nindou Israerihündi ranaheimbo masagadüri, nga Rifaindi ahuri mami ranai hifandimaru homo. Rifai mami-yomondi Godimbo saimbo ratüpuri ra nindoumbo ndombarihoai-mbonana, asu ngiri ngorü-poanimbo Godimbo saimbo bogorimbofe moatükuni ra tüküfeyo. Nga ngorü-poanimbo Godimbo saimbo moatükuni ra Merkisedekindi Godimbo saimbo hohoanimo ranifihü türe hayamboyo, nga Aron Rifaindi ahuri ahandifihü türe hayamboyo poani. ¹² Asu Godimbo saimbo bogorimbofe moatükuni ranai ngorü sünguefeyo ana, asu ahinümbi hohoanimo ranamboani ngorü süngumbifeyo-wamboane. ¹³ Sihefi Adükari sapo ahamboane ndani hoafi nda hoafayo, Aiana nindou ngorü srambeahindiyu, nga asu Aronindi srambeahindi-yupoani. Moai ahandi srambeahindi ana Godimbo sai-randeimbi bogori ratüpuri ra nindou mami ai-amboani semündu, nga wani. ¹⁴ Aiana nindou Suda-mayu srambeahindiyu tüküme fiyu. Nga asu Moses ai moai rani siri ranahambo dükare hoafiyu Godimbo sai-randeimbi bogori nindou

tüküfembo, nga wani. Rani-moatükuni ra sapo ndorihu fifirihumboanefi.

Sisas ana Godimbo sai-randeimbi bogori adükari koadürümbo nüngumb-ani Merkisedek nahurai

¹⁵ Sihiri diboadorihu hoeirihumboanefi ngorü simbori Godimbo sai-randeimbi bogori Merkisedek ramefiyu nahurai tüküme fiyu asu ai Rifaindi srambeahindi sihou-rundeimbi ranahambo ngasündi-mareapuri.

¹⁶ Ai Godimbo sai-randeimbi bogorimbomefiyu ra moai Rifaindi ahuri yangiri-animbo ratüpuriyo ramboane yaho ahinümbi hoafi meŋgoro rani-süngu süngurandi, nga wani. Nga aiana awarihefekoate yangiri nüngumb-ani ranimboane asu ai ngasündeandimbi bogori sai-randeimbi tüküme fiyu. ¹⁷ Nga Baibor ai yare hoafiyowohü yahoya, "Seana Godimbo sai-randeimbi bogori koadürümbo-koadürümbo nimboamboyafi Merkisedek ramefiyu ranifihü tündo hawambo,"

Buk Song 110:4

mehu.

¹⁸ Horombodidi ahinümbi hohoanimo ranana gimirana-mbofemboane sapo rani-moatükuni ranai aboedi ndorihfekoate asu sihefimbo fehefemuni-koatemayo-wambo. ¹⁹ Nga ahinümbi hohoanimo meŋgoro ranai ana ngiri nini-moatükuni aboedi ndemindi ndondeandi. Nga hapondani ana simbori moatükuni horombodidi moatükuni ranahambo ngasündareandi. Rani-moatükuni himboayefi ranambo sihiri God sowanambo akimi ngemboyefi.

²⁰ Asu God ai Sisasimbo ahambo sai-randeimbi-mborirühi moai moani hininggiriri, nga dabarifihiyu hininggimariri. Nindou bodimondi yaru Godimbo sihou-rundeimbimbo-yafundeimbi ana moai yahurai dabari yangorowa tüküyafu rundi. ²¹ Nga Godindi dabari sünguyu Sisas ai ahambo sai-randeimbi tüküme fiyu. Rani-simboani God ai yare ahambo hoafiyundowohü yahuya,

"Adükari ai anihondümbo hondü dabarifimboani, nga asu ai ngiri rani-moatükuni ra hihirinde ngorü süngundeandi.

Nga seana Godimbo sao-randeimbi koadürümbo nimboamboyafi,"

Buk Song 110:4

mehu. ²² Dabari ranimbo-hündambo wamboyo simbori hoafi femindi sihefe moatükuni-mayo ranahambo Sisas ai hoafiyuhüya, rani-moatükuni ra anihondü tükündifemboe, mehu. Ranimboane hoafi femindi sihefe ra Mosesindi ahinümbi ranahambo ngasündeamboane.

²³ Rani-moatükuni ra yahurai-ane: Horombo ana Godimbo sai-randeimbi bogori nindou ra afindi tüküyafu marundane, nga asu ai yifyomo rundühi wambo moai ahamundi rani ratüpuri ra gedühi hüraindi ho randi, nga wani. ²⁴ Nga Sisas ana moani koadürümbo nüngumbo wambo asu ahandi Godimbo sai-randeimbi ratüpuri ra ngiri nindou ngorü ai kosindihai ratüpuri, nga wani. ²⁵ Ranimbo-wambo-

animbo hapondan-ane asu süngunambo muṅguambo si aho ranane ra nindou didiyei God sowana Sisasindi sünguyahi ahei ranaheimbo muṅguambo aboedambo-ndearümbui. Sapo ai koadürümbo nūṅgumbo aheimbo farife-ndürimbohünda didibafiyu arandi.

Sisas Godimbo sai-randeimbi bogori adükari ai-animbo sihefimbo fandihemunümbui

²⁶ Sapo Godimbo sai-randeimbi bogori adükari ndahurai sihefimbo fandihemunümbui. Aiana moani aboedi sürühoeimbi hamindi hond-ani. Ahandi fiambe ana moai se hütiafi yaho hoafi hohoanimo nimarondo. Aiana moaruwai hohoanimoyeimbi ranaheimbo nindou nimboeia ai moani rani-poani hondüyu haya sünambe nimoamo hond-ani anūṅgu. Nindou yahurai animbo sihefimbo fehefemunimboani. ²⁷ Aiana bodimondi Godimbo sihou-rundeimbi bogori adükari nindou yahurayupoani. Aiana nimbi-nimbisi moai ahandi fimbohündambo boatei Godimbo ninihondi hifokoare sihai mbura asu sünguna nindou amuri ranahei moaruwai hohoanimo ranahambo yare randi, nga wani. Nga aiana moani mamimbo yanggiri randi ramaeandi moani koadürümbo ai ahandi fimbo Godimbo sihefembo sapo ninihondi hifokoarefeyo nou refihi. ²⁸ Ahinümbi hohoanimo meṅgoro ranaiyo nindou ndoyimindikoate-memo ranahamumbo Godimbo sai-randeimbi bogori adükariimbo hiniṅgi reapuri arandi. Nga asu Godindi ahinümbi hohoanimo ra sagadoambe ahandi dabarife ranamboyo Nimorimbo yariri hiniṅgimariri. Raniyo asu rani-moatükuni ranai ahandi Nimori koadürümbo ndorihoeimbi ranahambo yare hiniṅgimareri. Sapo Nimori koadürümbo muṅgunambo ndorihoei nūṅgumbü-mayu ranahambo.

Sisas ai sihefi Godimbo sai-randeimbi bogori adükari ani

8 Rani-moatükuni ranahandi nimindi hondü hoafi ro wataporimbo-arihundi ranana sihefi moani yahurai Godimbo sai-randeimbi bogori adükari ai sünambe God Bogori Hondü-mayu ranahandi hangifoani amaru. ² Ranambe-ani aiana Godimbo sai-randeimbi bogori adükari ratüpuri ranani ratüpuriyuhü moani sürühoeimbi fondi ranambe anūṅgu. Fondi ra sapo Godimbo hoafiyo-rambo ser wori hondü Adükari ai mafondeandi ranambe, nga nindou ai wori ra moai fondundi.

³ Muṅguambo nindou didemo sapo Godimbo sihou-rundeimbi bogori adükari niṅgomo arundi ra Godimbo moani saimbo moatükuni sihefembo asu ninihondi hifokoefeyoani hori kefoefe-rambohündambo aningomo. Ranimbo-hündambo-animbo sihefi Godimbo sai-randeimbi bogori adükari ranai-amboani nini-moatükuniyo ra awi Godimbo mbisihend-amboane. ⁴ Sisas ranai hifi ndanihü mbanūṅgu-mbonana, ai nggiri Godimbo sai-randeimbi nūṅgu, sapo nindou bidifiri ai Suda-yei ahinümbi hohoanimo rani-süṅgum-

bo Godimbo moani saimbo moatükuni sihou-arundi nindou ranai maningomo-ndambo wambo. ⁵ Moani sürühoeimbi fondi ranambe Godimbo sihou-rundeimbi ratüpuri yaru arundi fondi ranana moani safi hondü sünambeahi eṅgoro ranahandambo sisam-ane. Moses ai sapo sisami moatükuni ser wori-mayo ra fondifembo yahuhaya-mboyuambe God ai ahambo hoafiyundohü yahuya,

“Se rani-moatükuni ra randowandühi ana, sapo hifi wafuambe muṅguambo moatükuni refembo safi hondü sisamirihе nafuimehanini rananimbo rani-süṅgundo worimbondandi,”

Kisim Bek 25:40

mehundo. ⁶ Nga haponda Sisas ai Godimbo sai-randeimbi bogori adükari ratüpuri ranifihi türe haya ratüpurayuhu ranana amuri-yomondi ratüpuri ṅgasündeandeimbi hond-ane. Sapo hoafi femindi aboedi safi sihefembo moatükuni Godindi nendi asu Godi-mayu ranahei mbusümo didiboado-mareandi ranana moani aboedi mbumundi hamindi hond-ane. Rani-moatükuni ra sapo aboedi hamindi hondü horombo hoafifimbihündi süṅgu wambo.

Simbori hoafi femindi sihefe ai horombodidi ranahambo ṅgasündeamboane

⁷ Horombo weṅgurühididi hoafi femindi sihefemayo ra moani aboedi ndombarihoai-mbonana, asu nggiri süṅguni ṅgorü tüküme feyo ranai tüküfeyo, nga ranana waniyo. ⁸ Nga asu God ai ahandi nendi ranaheimbo papi-hoafirandürühi yahuya,

“Adükari ai yahuya, Awi süṅguna ro Israerihündi asu Sudahündi rani-babidimbo

simbori hoafi femindi sihefemboayahi rani si ra tükündifemboe.

⁹ Rani hoafi femindi sihefe moatükuni ranana nggiri sapo ahei amoao mami-babidimbo Isip hifambeahindi koakoma-rihandüri hahi

rani-simboani hoafi firihamindi masiheheandi nahurai-yopoani, nga wani.

Nindou ranai wandi hoafi femindi sihefe ra ndofe süṅgufekoate-maye-amboayahi

asu ro-amboani aheimbo moani yarihe hiniṅgimarihearü, Adükari ramehu.

¹⁰ Awi süṅgunambo ana Israerihündi babidimbo ndani

hoafi femindi sihefe ndandihе ndahurai-animbo randiheamboayahi.

Ro wandi-mayo ahinümbi hohoanimo ahei hohoanimoambe hiniṅgindiheandühi

asu ahei ṅgusüfo fihü sürü papindihе hiniṅgindiheamboayahi.

Ro ahei God-ndamboayahi

asu ai wandi nendi-ndeimboyei.

¹¹ Nindou mami ai-amboani nggiri ahandi mami ṅgoafihündi nindou-mayu ranahambo yamundeandüri

asu ahandi sirambeahindi nindou ranaheimbo hoafindundürühi,

'Se Adükari fifirindihori,' mbüsu.

Nimboe munḡuambo nindou ai ndürimbaye asu ndüri-koateaye

aiana wambo fifirindi-hindirimboeyei.

¹² Ro hipoambondi-handürühi ahei moaruwai ho-animo ranimbo amboawiyei mbisa hiniḡḡindi-hearühi,

asu ahei mamikari hohoanimo ranahambo moani mitanindi-hamindi-handürimboyah,

Jeremaia 31:31-34

mehu.

¹³ God ai simbori hoafi femindi sihefe ranahambo simbor-ane yahu wataporimbo-randühiyu asu hoafi ranambo ai weaḡurühididi-mayo ranahambo munḡu-na wamindafimbo-mareandi. Asu nine-moatükuni sapo ai wamindafiyowohü sümboayo ranana ḡḡiri amitata awarindihoeyo.

Hifi ndanihündambo Godimbo hifokoeffe saimbo hohoanimo

9 Weaḡurühididi hoafi femindi sihefeimbi-mayo ranai ana rani-poanimbo Godimbo didibafife hohoanimo asu nindou nafiyoweimbi-hündi sürühoeimbi fondi Godimbo didibafife-rambo rani amboani meḡgoro-ane. ² Weaḡurühi sapo sürühoeimbi fondi ser wori ra yimbumbofe papiyoweimbiyo mafondaro. Weindani papi ranambe ana ram nindifembo fondi niḡḡo asu yibadi bret rani-wami Godimbo sihefeimbi-hündi niḡḡo marandi. ³ Ai hoeari yipurimborihi kü-marihindi asu hoeari rani daboarani fondi mami manḡḡo ranahambo moani sürühoeimbi fond-ane yahomaruandi. ⁴ Woru rani safambe, rani-poanimbo fisiḡiriyo-randeimbi Godimbo mandife fondi gorinambo nafirundeimbiyo asu hoafi femindi sihefe-rambo bokis rani-kameihani manimbafefe. Bokis ranahambo gorinambo gabudifoeimbiyo haya asu ranambe gorhipiri yanḡgoro-ane asu ranambe mana † foaru nindundeimbiyo manḡḡo. Aronindi nimi-nimi horombo andufuriyoweimbi-mayo asu horombo nimoei yimbufihi God ai hoafi femindi sihefe sürü papimarandi ranai bokis ranambe amboani meḡgoro. ⁵ Bokis rani-wami mbanendeimbi sünambeahindi nendi sisami yimbu mapariifani Godindi himboamupui-randeimbi ra ahafandi mbusümo meḡgoro. Rani-wami God ai moaruwai hohoanimo ranahambo amboawiyei yahu arandi raniwami mbanendi ḡḡurine hena nimarifani marinandi. Nga hapondani ana ḡḡiri rani-moatükuni ranahambo munḡuna gedühi hamindi watapori-mbondihü ḡḡefi.

⁶ Munḡuambo moatükuni ra nafirundümo kurarundi ana, Godimbo sihou-rundeimbi ranai munḡuambo si aho ra ai ahamundi ratüpurimbo hohoanimo-yomondühi sapo weindani papimayo ranambe kefoau tüküyafu marundi. ⁷ Nga woru safambe papi hondü ranambe ana Godimbo sai-randeimbi bogori adükari ranai yanḡḡiriyu kefuai tüküfi marandi mamimbo

† Mana ra sesi God ai Israerihündambo nimi wofi furikoate-re-andühi masagadüri ranane.

yanḡḡiri munḡuambo himbani maho ra. Refihi ai moai moani wari yanḡḡiri hüfu randi, ḡḡa ninihondi hori Godimbo sihefembo sapo ai moaruwai hohoanimoyu marandambo asu nindou ai moani hohoanimokoate moaruwai hohoanimoyei marihündi ranaheimbohünda kameihani semündü hayamboyu hüfu marandi. ⁸ Munḡuambo rani ratüpuru ranimbo Yifiafi Aboedi ranai yare nafuiramunühi yahoya, weaḡurühi Godimbo sai-rambo ser woru ranai fondarowani ana, Sürühoeimbi Hondü Fondi sünambe woru safambe hombo nafi ra weindahife-koatemayo. ⁹ Nimindihindi ra ranane nda. Munḡuambo rani ratüpuru ser woru ranana sisami nahurai hapondanambe ranahamboane nafuiayomuni. Ninihondi hori Godimbohünda raraofe asihefeyo ana, ḡḡiri nindou didiyei Godimbo hohoanimo sei-arihündi ranahei ḡḡusüfo ranai ndondihoayondüri. ¹⁰ Nga saimbo moatükuni ra sesimbo moatükuni, simindimbo moatükuni, mamikarambo fi popoifoefembo moatükuni ranana moani fi-hoeari moanambuhü ranahandi ratüpuru hohoanimo yanḡḡir-ane. Nga asu rani-moatükuni ra süḡḡundihü ḡḡeiani Godindi simbori hohoanimo tükündifembo yahumboani

¹¹ Krais hapondanambe tüküfimboani, ḡḡa aiana munḡuambo aboedi moatükuni haponda tükümeffeyo ndanahambohünda Godimbo sai-rambo bogori adükariimbofi tüküfimboani. Godimbo saimbo ser woru hondü sapo horombodidi-mayo ranahambo ḡḡasündeandeimbi-mayo. Rani ser woru ranana nindou ai worimbo-rumbo-yomopoani. Asu rani-moatükuni ranai hifini nafiyombo-yopoani, ḡḡa wani. ¹² Krais ai moai meme hori asu burmakau hori ra semündü haya Godimbo saimbohündambo kefuai hüfu, ḡḡa wani. Nga asu aiana ahandi hori rani-randi semündü hayambo Godimbohünda sehefembo God nimaruumbe Safambe Hondü mamimbo yanḡḡiriyu kefuai mahüfu sihefimbo koadürumbo-koadürumbo niḡḡombo aboedambofe-munimbohünda. ¹³ Nga nindou bidifiri ai Godindi himboahü moaruwai fiaye ana, asu Godimbo sihou-rundeimbi bogori ranai meme hori, burmakau anamindi hori, asu burmakau yikimindi weindambo mandifimbi-hündi hasüfi rani amboani aheiwami bubumafoarunda, asu rani-moatükuni ranambo nindou ahei moaruwai fi ra Godindi himboahü aboedi tükümehindi. ¹⁴ Nga Kraisindi hori ana rani-moatükuni hohoanimo ranahambo ḡḡasündeandeimb-ane. Sapo Kraisindi fiambe ana moai moaruwai hohoanimo ra akidou-amboani nimarö, ḡḡa wani. Asu sapo Yifiafi koadürumbo-koadürumbo nimarö-wembü ranahandi ḡḡinindi-namboyo Krais ahandi fi niḡḡombo hohoanimo ra Godimbohünda ninihondi hifokoeffe asihefeyo nou yare hifokoare masihendo. Ranimboane ahandi hori ranai ḡḡiri sihefi fi moanambuhü rani yanḡḡiri popoaindihendi, ḡḡa wani. Nga aiana sapo sihefi hohoanimo moaruwai ḡḡusüfoambe popoi-marihemu-na asu sihiri horombodidi fehefekoate ahinümbi hohoanimo moai süḡḡurihundi. Ranimbo-animbo asu

sihiri God yanggiri nunguweimbi ahandi ratupuri aboedi rani yanggiri ratupuri-ndemboyefi.

Kraisindi hori ranai simbori hoafi femindi sihefe rana-hambo nginimaramindo

¹⁵ Ranimbo-hündambo Krais mami ranaiyu simbori hoafi femindi sihefembo moatükuni ra didiboadore semündü tüküfi weindahi-mareandi. Ranimbo asu nindou daboe diboniyu-ndüreimbi koadürümbo-koadürümbo yanggoroweimbi aboedi moatükuni ahei ape ai nimorimbo segodürimbo horombo hoafimareandüri ra ndahümündimboyei. Ndani-moatükuni ra yare yahurai tükümbifeyo-wamboane. Sapo Sisai yifyuhü nindou moaruwai mamikari hohoanimomaye ranambeahindi aboedambo-mareandüri ai weangurühididi hoafi femindi sihefe ra yanggoro-ambe ramarihindimbo-hünda.

¹⁶ Nindou düdi ai süngunambo yifindamboyahi yahuhaya, asu ahandi napo ra nindou ngörü ai mbisemündu-wamboane yahuhaya, pepafihü sürü pare asihendi ranana sapo nini-moatükunimboyo hoafi femindi sihefeyo nahurai-ane. Nindou rana-handi nimori ai hoafi femindi sihefe hoafi ra süngure huhü afindandi-mayo napo ra asemündu ana, nindou bidifiri ai hoafindeihya, nindou ranai yifimayu mbisei.

¹⁷ Nindou ranai rani-moatükuni sihendeimbi-hündi süngunambo ai yifayu rananimbo rani-moatükuni ranai mami anihondümbo tükündifemboe. Nga asu nindou ranai yare hoafi firamündi sihai mbura awi yifikoate yanggiri anungu ana, ahandi hoafi femindi sihefe moatükuni ranai moani yare yanggoromboane.

¹⁸ Ranimbo-hündamboyo weangurühididi hoafi femindi sihefe ranai amboani horinambo yanggir-ane rani hoafi ranahambo nginimindimbo-hünda yaru marundi. ¹⁹ Weangurühi Moses ai munguambo nindou ranaheimbo God ai nindoumbo rani-moatükuni yanggir-animbo süngundihündi yahuhaya ahinümbi hohoanimbo hoafi sürü papire masihendi ranahambo watorimbo-marandi. Raniyu asu ai burmakau anamindindambo hori memendambo hori ra semündü himoni fongoefi mbura hisip nimi düdü didareimbiyo asu hamburi sipsipindi ninendi bidifiriyo rani-moatükuni ranambo ahinümbi Buki-mayo raniwami füsikai-füsikaimarandi nindou munguambo ranahei wami kameihü. ²⁰ Raniyu ai hoafiyuhü yahuya, "Hori ndanamboanimbo sapo God ai hoafi firamündi sihendühi rani-moatükuni ra randihi süngundihündi yahuhaya hoafimendüri ranahambo nginindamindimboe,"

Kisim Bek 24:20

mehu. ²¹ Mami yare ramareandi yahuraiyu Moses ranai hori ra semündü haya, hoafi femindi sihefe ser wori asu mungu moatükuni ranambe yanggorowani Godimbo didibafife-rambo moatükuni-mayo raniwami kameihü füsikai-füsikaimarandi. ²² Anihond-ane, sapo ahinümbi hohoanimbo ranai hoafiyowohü yahoya, "Munguambo moatükuni ranana horinambo yanggiri-animbo popoaindihendani asu asukai aboedindim-

boe," meho. Asu hori peyohü popoihefe-koate ana, God ai ngiri amboawi mbusu nindou-yei hohoanimbo moaruwai ranahambo.

Kraisindi yifi ana moaruwai hohoanimbo awarihoendühane

²³ Hifini rotu ser worindi moatükuni ra sisami nahurai-ane, nga anihondü hamindi moatükuni sünambe engoro. Ranimbo-hündambo-animbo munguambo hifinindi moatükuni ra horinambo popoihefe ranambo aboedi tüküfemboane. Nga sünambeahindi hondü moatükuni engoro ranai ngasündeandembi hori rani-nambo yanggiri aboedi tükümbifeyo-wamboane. ²⁴ Sünambe anihondü hamindi engoro ranahandi sisami nindou ai sürühoeimbi fondi nafiru hiningimarundi ranambe ana moai Krais ai kefuai hu, nga wani. Nga sapo sünambe fondi hondü-mayo ranambeahiyu ai Godindi himboahü sihefimbo-hündambo kameihü tüküfembo ranambeahiyu ai kefuai hüfu anungu. ²⁵ Suda-yomondi Godimbo sai-randeimbi bogori adükari ranai ana ser wori moani safambe hondü ranambeahiyu rani-poani hori semündü haya moani mamimbo yanggiri himbani mami-mami randühi kefuai hüfu marandi. Nga Krais-ana ai moai ahandi fi ra Godimbo saimbo afindimbo kefuai hüfu randi, nga wani. ²⁶ Rani-moatükuni ra rambarea-mbonana, Krais ranai tinjirifo afindimbo semündü ra hu-humbo God ai hifi, sünü asu mungu moatükuni ra nafirand-ambe amboani tüküfi, nga wani. Nga asu moani ai mamimbo yanggiri hamindi munguambo si aho ranahambo kameihü tüküfemboane ndeara bidifiranambo si ranai tüküfembo yanggiriyo-ambe. Moaruwai hohoanimondi nginindi engoro ra Krais ai ahandihoari Godimbo sihefimbo-hünda yifyowohü awarihefembo-hündamboyo tükümfeyu. ²⁷ Munguambo nindou moani mamimbo-animbo awi yifiyo mburümbo asu süngunambo God ai yibobondeambui. ²⁸ Mami yare yahuraiyo Krais amboani ahandi fi ra Godimbo sihefembohünda moani mamimbo yanggiri nindou afindi ranahei moaruwai hohoanimbo ra raguanambo-fembohünda yifimayu. Asukaiyu ai tükefiyu ra moaruwai hohoanimbo ranahambo gogorihembo yifimboyupoani, nga nindou didiyei ahambo tükümbifiyu sei hehi himboayei hei ranaheimbo aboedambo-fendürimbo-animbo tükündüfimbui.

Krais ai mamimbo yanggiri yifimayu

10 Suda-yeimayo ahinümbi hohoanimbo ranana sapo nine-moatükuni aboedi süngunambo tüküfemboayo ranahandi-mayo sisami yifiafi nahurai-ane. Asu nindou ai ahinümbi hohoanimbo süngurühi-rühündeimbi munguambo himbani aho ra ahei moaruwai hohoanimbo ranahambo-hündambo Godimbo ninihondi hifokoarühi sihehi arihündi. Nga rani hohoanimbo ngiri nindou Ape sowana hei arihündi ranaheimbo munguna aboedambo-ndeandüri. ² Nga ahinümbi hohoanimbo süngu nindou-yei moaruwai ho-

hoanimo ranahambo raguanambo-reandüra ai aboedi sürühehindeimbi tükümbehi-mbonana, asu ai ngiri moaruwai hohoanimo ranahambo hütiyefi sei hehi hei rihündi. Rambefe-mbonana, asu muṅguambo Godimbo ninihondi hifokoeefe hohoanimo ra rühisafi hiniṅgirihi. ³ Nga asu Godimbo hifokoeefe sihefe hohoanimo ra muṅguambo himbani yarihi piyei arihü hei ahei moaruwai hohoanimo ranahambo hohoanimo korifoefe-ndürimbohünda. ⁴ Nga burmakau hor-ane asu meme hor-ane rani-moatükuni ranai ana awi ngiri moaruwai hohoanimo ranahambo raguanambo-ndeandi.

⁵ Ranimbo-hünda Kraisi ai ndeara hifina kosimbo yahumbo ai Godimbo hoafiyundühi yahuya, "God, seana sihambohünda ninihondi hifokoeefe sihefe moatükuni ranimbo ana se moai yifiriyafi, nga se wandi fi-safi ranirandi refembohünda yaro masahawandi.

⁶ Seana ninihondi sihambohünda muṅguambo mandifeimb-ane, asu moaruwai hohoanimo raguanambo-fembohünda

ngorü-poani sihambo sihefembo moatükuni ranimbo ana moai hihifi-hihifiyafi randi.

⁷ Raniyahü asu ro yarihe hoafiyahühiya, 'O God, yiniyahü ro nda.'

Sapo sürü paru masihoemo buk ranambe wambohünda yare hoafimayo.

Moani sihafi hohoanimoayafi rani-süṅgufembo-hünda ro ndeara kosamboanahi,"

Buk Song 40:6-8

mehu. ⁸ Weaṅgurühi ai yare hoafiyuhü yahuya, "Seana moai yifiriyafi randi sihambohünda ninihondi hifokoeefe sihefe asu mandife arandi moaruwai hohoanimo raguanambofembo ranimbo ana," mehu. Ahinümbi hohoanimo ra yaṅgorowani rani-süṅgumbo ninihondi Godimbo hifokoeefe sihefe hohoanimo ra yarihi arihündi yahu Kraisi ai hoafimayu. ⁹ Asükai ai yare hoafiyuhü yahuya, "O God, yiniyahü ro nda. Ro sapo se hohoanimoayafi süṅgu yaṅgiri süṅgufihi refemboanahi ndanimboahi," mehu. God ai muṅguambo wamindafi Godimbo sai-rambo moatükuni ra gigiranambo-reandühani, asu Kraisi fi Godimbo saimbo moatükuni ranahandi fondihü simbori kikafoareandi. ¹⁰ Sapo Sisas Kraisi ai God ro hohoanimoayahi süṅgu yaṅgiri rambireandamboane mehu rani-süṅgure haya asu ai moani ahandi fi ra mamimbo yaṅgiri muṅguambo si aho ranimbo kameihi Godimbo masihendo. Rananimbo asu sihiri moaruwai hohoanimo ranambeahindi aboedi sürühehundeimbi animboefi.

¹¹ Suda-yomondi Godimbo sai-randeimbi bogori mamimi ranai ahandi Godimbo ninihondi mandife sihefembo ratüpuri ra muṅguambo si ratüpuriyuhü moani mamimi rani-moatükuni ratüpuri yaṅgiri yu raro ra hu marandi. Nga asu rani-moatükuni ratüpuri ranai ana awi ngiri moaruwai hohoanimo ranahambo raguanambo-ndeandi. ¹² Nga asu Kraisi-ana moani ai

mamimbo yaṅgiri yufiyuhü ahandi fi ra Godimbo masihendo muṅguambo si moaruwai hohoanimo ra raguanambofembo-hünda. Ranani asu ai haponda Godindi wari hondü warani amaru. ¹³ Ranihü ai Godimboya, ai wandi hürütümbi nindou ra wandi yirimbo hoarehi hiniṅgimbireandi yahuhaya hifanda amaru.

¹⁴ Ai moani mamimbo yaṅgiri yufiyuhü Godimbo fi ahandi ra sihendühi asu raninambo ai nindou ranahimbo moaruwai hohoanimo ranambeahindi sürühendüri hiniṅgi-mareandüra ai koadürümbo-koadürümbo ndorihehi animboei.

¹⁵ Yifiafi Aboedi ranai-amboani ranahambo anihondane meho. Nga ai Baibor-ambeahi weaṅgurühi hoafiyowohü yahoya,

¹⁶ "Haponda awi süṅgunambo-animbo Israer nindou babidimbo,

ndani hoafi femindi sihefe ndandihe ndahurai-animbo randiheamboyahü," Adükari ra mehu.

"Ro wandi-mayo hohoanimo ahei hohoanimoambe hiniṅgindiheandühi

asu ahei ṅgusüfofihü sürü papindihü hiniṅgindiheamboyahü,"

Jeremaia 31:33

mehu. ¹⁷ Raniyu ai niṅofi hoafiyuhü yahuya,

"Ro ahei moaruwai hohoanimoayehi-ane asu moaruwai hamindi moatükuni hondü yarihi arihündi

ranahambo amboawiyehi mbisahi ngiri gedambo hohoanimoandahi,"

Jeremaia 31:34

mehu. ¹⁸ Asu muṅgu rani-moatükuni hohoanimo ranahambo amboawiyehi ehu ana, asu moaruwai hohoanimo raguanambofembo Godimbo ninihondi hifokoeefe sihefe hohoanimo ranai ngiri asükaindo tükündife ndandi.

¹⁹ Nga ranimbo-hündambo-animbo wandafi mamimi, awi Godimbo sihefe bogori adükari ai moani Sürühoeimbi Hondü Fondi ranambe kefuai hu arandi nou sihiri amboani moani himbokoate God nimarumbe Sisasindi hori süṅgumbo keboehu ṅgemboyefi. ²⁰ Sihiri ranambe keboehu ṅgemboyefi simbori nafi rani-süṅgu. Sisas yufiyuhüyu ai hoeari Godindi nafi tambehü mapeniṅgo rani mbusümo nafi hifombo yaṅgiri niṅgoweimbi nafi ra sübüdimarihendi. ²¹ Ranimboane hapondani ana sihiri Godimbo Sai-randeimbi Bogori Adükari Godindi wori sünambe ranambeahindi nindou hifanda-randeimbi bogori anüṅgu. Ranai Sisas-ani.

²² Sapo aiyu ahandi horina sihefimbo moaruwai hohoanimo sihefi ṅgusüfoambe ranahambo sihiri hüti-anehi yarihi arihündi sefi-rihundeimbi amaro ra popoi-marihemuni. Asu sürühoeuweimbi hoenambo amboani kameihi sihefi fi hundürümaramuni. Ranimbo-hündambo-animbo sihefi ṅgusüfoambe moaruwai tikai hohoanimo amaro ra raguanambondihu mbundihu asu sihiri moani anihondümbofo hohoanimo rani yaṅgiri ndahumündefi hohu God sowana akimi sühündahu ṅgefimboane. ²³ God ai aboedi moatükuni süṅgunambo sihefimbo saimunimboayü

ranahambo horombo hoafimareandi. Ranimbo sihiri hoafiyefi arihundi ranahambo awi nginindi nimboefimbo himbondefimboane. Awi ahambo sihiri ran-deambui mbisefi anihondumbo-ndihumboane sapo God ai hoafiyumbühündi ai randeambuimbo-hündambo wambo. ²⁴ Awi sihiri mamami wandafi mami ranaheimbo hohoanimo-ndefimboane. Asu nindou ai simbori fehefe asu ngusüfo pefe hohoanimo ra ahei hohoanimoambe botindihumboane. ²⁵ Awi sihiri ana wandafi mami-babidi mamühi fandife hohoanimo ra refe hiningifepoani rühi sapo nindou amuri bidifiri raweahi arihündi nou, nga wani. Nga se hoeirihimboanei bidifirani si ra ndeara akimane. Nga ranimbo-hündambo-animbo asu sihiri nindou bodimondi ranahei ngusüfoambe hohoanimo nginemindi-ndürimbohünda tinjirifondefi ngefimboane.

Godindi Nimori ranahambo daboadanambo-fipoani

²⁶ Asu sihiri Kraisindi-mayo anihondü hoafi ra fifirihu mburihu, moani sihefi hohoanimonambo yanggiri hefühinda, raninambo moaruwai hohoanimo rani-sungu peahu ahefi ana, moai ngorü-poanimbo hifokoefe Godimbo sihefeyoani asu ranambo hohoanimo ra raguanambofembo yanggoromuni, nga wani. ²⁷ Nga sapo Godindi yibobofemunimbo si tükündifeyowohü nindou Godindi hürütümbi ranaheimbo nginindi hamindi hai ranambo tikirindandürimboe ranahambo yihimboyefühi himboayefi rani yanggir-ane engoro. ²⁸ Nindou düdi ai ahinümbi hohoanimo Moses masendi ra himboriyowohü süngufekoate-ayu ana, nindou yimbuyafani asu ngimiyomo ai rani-moatükuni ra ai ramareandi sei hoafiyeani moani amboawi yahokoate hifokoarühi marihündi. ²⁹ Asu nindou düdi ai Godindi Nimorimbo daboadi hihirariri ana, se ranahambo nungurühi hohoanimo-yehiyeia? Nindou ranai ana awi afindi tinjirifo saf-animbo ndemündümbui. Kraisindi-mayo hori ranambo Godindi hoafi femindi sihefe ranahambo ndomarihendi. Hori mami ranambo nindou ranahambo hohoanimoambe sürüheri hiningimarar-anesi. Nga asu nindou ranai hoafi femindi sihefe hori-mayo ranahamboya, rani-moatükuni ana moan-ane, nga ndorihoeimbi moatükuni hamindiyo poani yahumbü nindou-ani. Ranani asu ai Yifiafi moani hipoambore-randeimbi ranahambo moaruwai-moaruwai-mboareandi. ³⁰ Sapo sihiri fifirihundi Adükari ai yare hoafiyuhü yahuya, "Nindou moaruwai hohoanimoyeiani rani-sungumbo simbori tinjirifo sai ana, wandi ratüpur-ane. Ro simbori tinjirifo ndeheamboyahü,"

fo 32:35

mehu. Asükaiyu ai ninofi ngorü hoafiyuhü yahuya, "Adükari ai ahandihoar-animbo ahandi nendi ra yibobondearümbui,"

fo 32:36

mehu. ³¹ Yanggiri koadürümbo nungumbü God ai nindou kikhemindimbo ra yihimbombü moatükun-ane.

Anihondümbofe hohoanimo ra nginindi kikhindi-humindexi-mboane

³² Sapo rani-moatükuni siheimbo-so horombombo tükümfeyondüri ranahambo se hohoanimondei! Godindi-mayo si aboedi siheimbo boakifo-re-andürambe rani mbusümo maho ra sapo se tinjirifo afindi tükümfendüra awi tinjirifo ranambe hütihütimayei hei-ane. ³³ Se rani-simboani nimboei-ambe ana ngoambo nindou bidifiri ai siheimbo nindou himboahü moaruwai-moaruwaimbo-rihindürühi tinjirifombü hohoanimo masahündüri. Asu se ngoambo nindou ai tinjirifo asahümündi rani-babidimbo-yahindühi se ahei mbusümo nimboeimbo ai tinjirifoayei ra farihendürüthanei. ³⁴ Raniyei asu se nindou karabusambe nimboeimbo tinjirifoayei nou se-amboani ai-babidimbo tinjirifomayei. Asu nindou bidifiri ai sihei napo ra ngoambo fufurühümündi hündürani asu se ranimbo hihifi-hihifiyeihei aheimboya, 'I ambirihündi ana,' sei hehi warü hürühümündi-ani ai sahümündi marihündi. Se rani-moatükuni ranahambo ramarihindi ra, sapo sihei aboedi moatükuni hondü koadürümbo-koadürümbo yanggoromboayo ra fifirühi hehimbo-wambo.

³⁵ Ranimbo-hündambo awi se sihei nginindi hamindi anihondümbofe ho moatükuni-mayo ra warihündühümündimboyei, nga yowani. Nga nimboe rani-moatükuni ranahambo takin-animbo God ai aboedi adükari moatükuni ro ndeheamboyahü mehu ra ai ndembui. ³⁶ Ranimbo-hündambo-animbo God ai nine-moatükuni saimbo horombo hoafimareandi ra semindimbohünda awi se moani sapo God ai nine hohoanimo hohoanimoayu rani-sungu yanggiri himboar-nambo hibadimbo ratüpurindei. ³⁷ Sapo Baiborambe God ai yare hoafiyuhü yahuya, "Awi gedamboyo-poani, nga nindou sapo tüküfembo-mayu ranai tükündifimbui.

Ai ngiri gedambo hihiningindeandi.

³⁸ Ro hohoanimoayahü rani-sungu yanggiri rarihindeimbi nindou wandi, awi ai wambo anihondümborihindürühi mbinimboei-amboane.

Nga asu nindou düdi bidifiri ai wambo anihondümbofe ranahambo sisirefiyu ana, asu ro ngiri nindou ranahambo wudindihini,"

Habakuk 2:3-4

mehu.

³⁹ Nga asu sihiri ana Godimbo anihondümbofe hohoanimo ranahambo sisiriyahundühi awarihundeimbi nindou-yefipoani, nga wani. Nga awi sihiri ana Godimbo anihondümborihu hefühi aboedambo-yahundeimbi nindou-ane.

Anihondümbofe hohoanimo nimindi hoaf-ane

11 Sapo anihondümbofe hohoanimo ranana nini-moatükunimboyo himboayefi ra tükündifemboe ranahambo sihiri didiboadorihu fifirihundi. Rani-moatükuni ranana sihiri ngiri sihefi himboarinambo hoeindihundi, nga moani hohoanimonambo yanggir-

animbo rani-moatükuni ra anihondü mbenjori mbisemboyefi. Hohoanimbo ra anihondümbfofe hohoanimbo-ane. ² Horombo amoa ahei anihondümbfofe hohoanimbo ranimbo-hündambo God ai aheimboya, nindou aboedi mbumund-anei mehündüri. ³ Sihefi anihondüfe hohoanimbo-mbohündambo fifirihum-boayefi sapo God ai hoafiyuhü ahandi hoafinambo sünü hifi ra nafimarandi ranahambo. Nga rani-moatükuni ra nafimaranda himboarinambo hoeiarihundi ai moani hoeifekoate moatükuninambo randi ramareandi.

Aber, Enok asu Noa ai Godimbo anihondümbomaruwuri

⁴ Aber ahandi anihondümbfofe hohoanimbo-mbohündambo ai Godimbohünda ninihondi hifokoare mandeandi. Ai ramareandi ra Ken ai ramareandi ranahambo ngasünde haya Godindi himboahü moani aboedi hamindiyo. Asu ahandi anihondümbfofe hohoanimbo-mbohündambo God ai ahamboya, aiana nindou moani mbumundi hamind-ani mehu hoafi ra Aber ahambo maho. Raniyu asu God ai nine-moatükuni Aber ai ahambo masagado ra hihifi-hihifiyu marandi. Aber ai yifimayusi, nga awi ahandi anihondümbfofe hohoanimbo rani-süngumbo hoafi yare hoafiyu ara ho.

⁵ Enok ahandi anihondümbfofe hohoanimbo-mbohünda God ai ahambo nimoamo maserümünduwa asu ai yifi-koate gedühi manüngu. God ai maserümünduwambo asu nindou didai moai ahambo hoeiriri. God ai Enok ahambo semündü hafokoate-yuambe rani-simboani ahambo hoafiyuhüya, 'Ro hohoanimboayahani rani-süngu yangiri süngumara hu,' mehundo. ⁶ Nga nindou Godimbo anihondümbfofe-koate-ayu ana, asu ahambo God ai ngiri siaondifiyu. Nga nindou düdi ai Godindi fikimi sühüfembo hohoanimboayu ana, God ai anüngu ranahambo anihondümbom-bireand-amboane. Sapo God ai nindou düdi ahambo hütihütiyuhü kokoaruri ranahambo takini segodombo ranahambo kameihi anihondümbom-bireand-amboane.

⁷ Noa ahandi anihondümbfofe hohoanimbo-mbohünda God ai nine-moatükuni sünguna refeyowani tüküfemboayo ra Noa ai hoeifekoate-yuambe ranahambo ahini hoafirürühiya rani-moatükuni tükündifemboe mehu. Raniyu ai Godindi hoafi ra himboriyu mbura, moani ai hoafimayu süngu sip afindi ra nafimarandi ai ahandi aborüdi-babidi ranambe kefoehi nimareimbo aboedamehindi-mayo ra. Raniyo asu ahandi anihondümbfofe hohoanimbo-mbohünda God ai ahamboya seana nindou mbumund-anafi mehundo. Rani-süngu nindou muḅguambo ahambo anihondümbom-arihori ranahambo refemboayu nou. Ranimbohündamboyo asu Noa ai muḅguambo nindou ndani hifihündi ranaheimbo nindou moaruwai-anei yaho nafuiyombo nou ramareandi.

Abrahamindi hoaf-ane

⁸ Abraham ahandi anihondümbfofe hohoanimbo-mbohünda God ai ahambo hidibori nafini hifi ngorü segodimbo koehefimo mehu ra himborimayu. Ai ahandi hifi hondü hiniḅgire haya moani fifirifekoate nahanafimbayahi nda ahahi yahuhaya sirimbirowohü mahu. ⁹ Ahandi anihondümbfofe hohoanimbo-mbohünda God ai ahambo hifi ngorü ndahandomboyahi yahu horombo hoafimayu rani hifambe hidibo-hidiborihoei manüngu. Raniyu ai hifi ranihü ser worambe manüngu sapo Aisak ahandi nimori, asu Sekob Aisakindi nimori marine mami rani hifi God ai sünguna dagapirani niḅgomboayafani nou. Nga ahafanimbo amboani God ai rani-moatükuni segopirimbohünda horombo hoafimareapiri. ¹⁰ Abraham ai ser worambe manüngu, nga ngoafi adükari koadürumbo-koadürumbo niḅgoweimbi God ai ahandihoari nafimbo hohoanimoyu mbura nafimarandi ra hoeifemboyo himbomayu hu.

¹¹ Sara Abrahamindi nimorehi ahandi anihondümbfofe hohoanimbo-mbohünda ai ahandihoari amboani purüsi nimori-koate niḅgo ho-hombo boagiri-mayoyosi, nga asu God ai ahambo nginindi masagado nimori wakemindimbo. Raniyo asu Sara ai yare hohoanimoyowohüya, God ai nimori wakindandimboyafi yahu horombo hoafimayu ra ai anihondümbomoyu hoafimayu, nga ai rani-süngundeambui, yahohaya hohoanimomayo. ¹² Raniyu asu Abraham ai ndeara boagiriyuhü yifimbo yangirimayusi, nga asu ai afindi nimori burayo ranahei amoaomayu. Nimori nindou mami yangiri ranahandambo-hündi burayo ra moani afindi tüküfeihüyo sapo mupui sünambe engorü asu gudikikiri tapuiyowa kikifekoate engorü yahurai tükümeffeyo, God ai ahambo horombo hoafimeindo nou.

¹³ Nindou muḅgu ranai Godimbo anihondümbom-rihori heimbo sünguna yifimayei. Ai ndani hifihü nimboei-ambe awi moai sapo God ai aheimbo aboedi moatükuni segodürimbo horombo hoafimayu ra sahümündi, nga wani. Nga moani ai anguni nimboeimbo himboari-nambo yangiri hoeirihindühi hihifi-hihifimayei. Raniyei ai weindahani yarihi hoafiyehi seiya, 'Ro ndani hifihü nimboefani ro ngorü hifihündi hidibori nindou nou-anehi, moani bodifombo ndani hifihü animboefi,' masei. ¹⁴ Nindou ai yarihi yahurai hoafayei ana, sihiri randihu hohoanimbo-ndefihüya, aiana ahei hifi hondü aboedi hamindi rani hoeifembo seimboanei yarihi yahurai hoafayei mbisefimboane.

¹⁵ Nindou ranai ahei hifihü weangurühi nimboei mburihü ra hiniḅgirihi hehi ngoründühi nimboembo weangurühididi hifi ranahambo hohoanimbo pambarihimbonana, awi ai koadürana hihiriyahi hei.

¹⁶ Wani, nga ai sapo hifi sünambe engoro hifi ndanihü ngasündareandi rani hifinamboyei hombo sei-hehi hohoanimomayei. Ranimbohündambo-animbo asu Godimbo ai sihefi God-ani seimbo ra God ai ngiri aheimbo ngoafi adükari nafira hiniḅgi-mareandambo wambo.

¹⁷ Abraham ahandi anihondümböfo hohoanimom-bohönda God ai ahambo yari hoeimariri ranambo asu ai ahandi nimori Aisak ra Godimbohünda hifokoeffi sihefimbo hohoanimomayu. Abraham ranahamboyu God ai nini-moatükunimboyu ahambo refimboayu ranahambo horombo hoafimarira fifirimareandi. Nga asu Abraham ai ahandi nimori mami hamindi-mayu ranahambo Godimbohünda hifokoeffi sihefimbo hohoanimomayu. ¹⁸ Sapo God ai Abrahamimbo Aisak ranahamboyu horombo hoafirirühi yahuya "Aisak ranahandambo-hünd-animbo sihafi amoa mami afindi ra yagodimboe sa horombo hoafimariheanini," mehuyosi, nga asu ai ahandi nimorimbo hifokoeffimbo hohoanimomayu. ¹⁹ Abraham ai yare hohoanimomoyuhüya, Aisak ai yifayu ana, God ai yifihündi botindirübui yahuhaya hohoanimomayu. Nga moani hoafimbo randihu hoafindefihüya, Abraham ai ahandi nimori yifihündi nou hihiri maserümündu mbisefimboane.

Aisak, Sekop asu Sosepi-yomondi hoaf-ane

²⁰ Aisak ahandi anihondümböfo hohoanimom-bohönda ai ahandi nimori yimbu Sekop Isombo aboedi didiboado-mareapiri. Ai hoafi raninambo nini-moatükuniyo ahafanimbo sünguna tüküfemboayo ranahambo hoafimayupiri. ²¹ Sekop ahandi anihondümböfo hohoanimom-bohönda ai ndeara yifimbo yanggiri-yuambe Sosepindi nimori yimbu ranahafanimbo aboedi-aboedimareapiri. Ai ahandi nimirimi wafu raniwami kikihamündü amofihü Godimbo seana Adükari aboedi hamind-anafi yahuhaya hihifimarüri. ²² Sosep ahandi anihondümböfo hohoanimom-bohönda asu ai ndeara yifimbo yanggiri-yuambe hoafiyuhüya, süngunambo Israer ai Isip hifi hiniingindihi hehi ngörü hifina ngeimboyei mehu. Asu ai yifindua ahandi hamindi ranahambo nüngundihinüngundihimandihündi yahuhaya hoafimayundüri.

Mosesindi hoaf-ane

²³ Mosesindi hond-afindi ahafe anihondümböfo hohoanimom-bohönda ai ahafe nimori Moses ra wakirindife mburina aboedi hamindimayu ranimboane asu nindou adükari bogori Isip hifi hifandarandi ranahandi ahinümbi hohoanimom ranahambo yihimbokoate ngimi amoamo weindahifikoate sowarindife manimbafe. Sapo nindou adükari bogorindi ahinümbi ranane nda: Suda-yafe nindowenihini nimori mungu hifokoambirihind-amboane. ²⁴ Moses ahandi anihondümböfo hohoanimom-bohönda ai adükariyu mbura se wambo ana Isip-yafe nindou adükari bogorindi nimori Ferondi nimor-ani mbisahü-ndirimboyei yahuhaya hohoanimomayu. ²⁵ Moses ai sapo Godindi nendambo ngörü nindou ai moaruwai-moaruwaimbo-marhindüra afindi tinjirifoaye rani-babidimbo yahurai refemboyu hohoanimomayu. Nga asu ai moai bodifombo moaruwai hohoanimom süngu hihifi-hihifimbo hohoanimoyu. ²⁶ Krai ranahambohönd-

da Mosesimbo amoaningümbi hoafi hoafi-yahündowanai ai munguambo kaki, hoeari, nginindi moatükuni napo Isip hifihü engoro ranahambo ngasündeamboayo yahuhaya hohoanimomayu. Raniyu ai süngunambo God ai ahambo tinjirifomayu rani takini aboedi moatükuni segodimbo-mayu ranimbo himboapomayu. ²⁷ Moses ahandi anihondümböfo hohoanimom-bohönda asu ai Isip hifi hiniingire haya Isipihündi nindou bogorindi nginindi ranahambo yihimbokoate mahu. Nindou Godimbo hoeifikoate-mayu ra Moses ai hohoanimonambo yanggiri hoeimariri ranimboyu nginindi yanggiri manüngu hu. ²⁸ Ahandi anihondümböfo hohoanimom-bohönda nindou aheimbo Pasofa si ra botimareandi. Si ranifihini sip-sip hifokoaru mburümbö yipurifihini hori kükichoemonda, God ai sünambeahindi nendi amonjo nimori hifokoe-fembohünda koamaritherü ranai Israer nindou ranahei fikimi akimi hokoate-mbiyuwa yahuhaya se rani-moatükuni ra yaru mehupuri.

Israer afindi ai Godimbo anihondümbö-marihori

²⁹ Israer nindou ahei anihondümböfo hohoanimom-bohönda ai Hamburi Siriwara bamarihendi moani hifi yanggiri süngu nou. Isipihündi nindou ai randihu badihuhu yahomo houmbo raweafundane, hoe ranai koadürü-koadüreandühi titiporiko-mareapura yifisafimemo. ³⁰ Israerihündi ahei anihondümböfo hohoanimom-bohönda Godindi nginindinambo Seriko ngoafi-yafe giniri ra tiboai pindimboe sei hehi giniri ranahambo 7 ambe-ramindeimbimbo wakiyei wakimarihinda tütifoai pimayo. ³¹ Rahap nimorehi nindowenihini birabiriyorandembi ahandi anihondümböfo hohoanimom-bohönda ai Israerihündi nindou yimbu ngoafi kosemindi-mbohünda samongorimbo tüküme-fineanda aboedi hihifi-hihifina worinimareapiri. Ranimbo-hündamboyo ahambo moai hifokoarundi nindou Godimbo anihondü-mbofekoate-yeimbi hifokoakomafoarundüri ranambe.

Godimbo anihondümbö-rihoreimbi ranaheimbo tinjirifo tüküme-feyondüri

³² Awi ro nini hoafi ngörü siheimbo hoafimandahi ngaha? Si moai gedühi niingo ro Gideon, Barak, Samson, Septa, Defit asu nindou mungu Godindi hoafi hoafiyomom-rundeimbi-memo ranahamumbo hoafiyomombo, nga wani. ³³ Nindou ranai ahamundi anihondümböfo hohoanimom-bohönda ndifo nindou-babidimbo yifiari-yomombo asu ai hamarihoemo. Bidifiri ai mbumundi hohoanimonambo yanggiri nindoumbo hifandimarapuri asu ai nini-moatükunimboyo God ai saimbo horombo hoafimareapuri ra masowandümo. Raniyomo bidifiri ai adükari nimambeahi ninihondi ahandi ndüri raion ranahandi yafambe tapiru kikihimaründümo. ³⁴ Bidifiri ai yihimbo sisireandembi hai nginindi-hamindi ahamundi hürütümbi püpimaranda mahoro ra dikiru mamandundi asu bidifiri aboedambomefundi ranambeahindi ahamum-

bo pisaonambo hifokoefepurimbo mehomo. Nindou ranimemo ai hamindi kemindikoate-memosi, nga asu süngunambo ai hamindi nginimarundümo. Ai yifi-arambe moani titaboari-hoemondühiyomo asu ai ndifo nindou-yomondi harindifo nendi ranahamumbo wamafandüpuri. ³⁵ Nimorehi bidifiri ahei anihondümbofe hohoanimom-bohünda ahei fikiminindi yifiy-omondeimbi yanggiriyafo marunda sahüpurümündi marihündi. Bidifiri ai karabusambe Godimbo daboad-anambo-arihori ana, aboeda ngeimboyei, nga ai moei masei ranimboanei asu nindou ngorü ai ahei fi moaruwaimbo-marihindüra asu yifimaye. Nindou ranai aboedambofe yiboarukombo süngunambo yifiyei mburihü yifihündi botiyahi yanggiri aboedi ni-gombo-mayo ra hohoanimoyeihi aboedambofembo yiboarukomaye. ³⁶ Asu bidifirambo hoafinambo moaruwai-moaruwaimborundüri asu bubumarundüri asu bidifirambo seninambo hüputüpu-rihondüri karabus-ambe hiningimarundüri. ³⁷ Bidifirambo ni-moeinambo pütüyomondühi bubumarundüra yifimaye. Bidifirambo sonambo yimbu kikirundüri sihondüri asu bidifirambo pisaonambo hifokoarundüri sihondüri marundi. Bidifiri ai aheimbo moaruwai-moaruwaimbo-rihindürühi tinjirifo masahündüra moani napo-koate sipsip hoeari, meme hoeari rani yanggiri güdühi sahümündi hehi hahabodei wakimarihindi. ³⁸ Sapo ai nindou aboedi hamindiyei, nga asu nindou hifi ranihündambo ai aboedi hamindiyeipoani! Nindou ranai nimi wohi furikoate-yowohü, hifi wafuani hihiriyei wakirihindühi, nimoei ambisambe hifi ambisambe ranambe nimboei marihündi. ³⁹ Sapo nindou muḡuambo ranai Godimbo anihondümbom-marihori ranimbo-wambo God ai nindou aboed-anei mehu, nga asu ai God nini moatükunimboyo segondürimboane yahu horombo hoafimareandi ra awi moai sahümündi. ⁴⁰ God ai sünguambo sihefimbo muḡu semunimboayu aboedi moatükuni hondü ra ndore sihai hayambo wamboyu asu nindou ranai boatei semindikoate-maye. God ahandi hohoanimom ana yahurai-ane, sihefimbo muḡu ramareamuna aboedi simoḡori-humindefimboanefi.

Awi sihiri Sisasimbo yanggiri himboari pandihurühi anihondümbom-ndihurimboane

12 Nga asu awi sihiri nüngumandahua? Sihefombo ana nindou afindi ranai wakirihimunühi nine-moatükuni anihondümbofe ramarihindi raninambo sihefimbo anihondümbofe hohoanimom nafuimarihü-muni. Ranimbo-hündambo-animbo awi sihiri sihefihoari nine-moatükuni sihefimbo nafi gürareamuni ranane, moaruwai hohoanimom nginindi hamindi kikihi safaramindimuni ranane ra yihirindihu hohu, ngusüfo nginindi foandihu hohu, sihefimbo hombo God ai nafi hiningimareamuni rasüḡu ngefimboane. ² Awi sihiri Sisasimbo yanggir-animbo himboari pandihuri ngefimboane. Ai sihefi anihondümbofe hohoanimom nimindhani asu ai sihefi anihondümbofe hohoanimom rasüḡunambo nafindamündi hiningi-ndeamunüm-

bui. Ai nine-moatükuni tinjirifo ahambo sowahi tükümefero ranahambo awi ro nimi keimbi karihen-deimbifihü yifimboanahi, nga i ambe rani-moatükuni ra hiningindihea yahu, nga wani. Nga hihifi-hihifi afindi ai süngunambo semindimboayu ranahambo hohoanimoyuhü ai amoaningümbi moatükunimbo moan-ane yahuhü nginindi yare manüḡu. Ranani asu ai haponda God muḡu hifanda-randeimbi ahandi nimarifondi ahandi wari hondü warani amaru.

God ai sihefimbo tinjirifo asemuni ranana sihefimbo didiboado-femunimboani

³ Awi se Sisasimbo randihi hohoanimom-ndahündo, sapo nindou moaruwai hohoanimoyeimbi ranai yiboaruko-rihorühi moaruwaimbo-moaruwaimbo-marihora moan-ane yahuhaya nginindi manüḡu. Ranimbo-hündambo-animbo asu se-amboani yahurai nimboei, nga se rani-moatükuni siheimbo tükündifeyoani ngusüfoambe garibindahindühi rühi randihi hiningi-ndihimboyei. ⁴ Se moaruwai hohoanimom ranahambo raguanambo-fembo sei hehi rani-babidimbo hüti-hütiyehaneisi, nga awi moai moaruwai hohoanimombo yifiariyehi sihei hori ai piyo, Sisasindi hori ramefeyo nou. ⁵ Awi siheimbo God ai ahandi nimori nou ngusüfoambe kikimifoefimbi hoafi waporimbo-marandüri ra se mitaniri-hümündi-ai? Sapo Ai yare hoafiyuhü yahuya, “Wandi nimori, Adükari ai siheimboya ai didiboad-ondihü hohoanimom-mbeyeia mbüsü haya ngorü süngunde randearani se ahambo himbori yanggiri himborindahündo. Asu ai siheimbo didiboadi-fembohünda ninimboyo se tinjirifo dagadürani, ngusüfo nimbindeimboyei. ⁶ Sapo Adükari ai nindou mami ngusüfo parareandi ana, didiboadore arandi. Asu nindou mami asemündu ana, ahambo wandi nimorani yahuhü aboedambohünda pakariherü arandi,”

Sindaun 3:11-12

mehu.

⁷ Siheimbo didiboadofe-ndürimbohünda God ai pakari-hefendürimbo mbüsüwani ahandi nimori nou, se moani nginindi nimboei. Ranahandambo hündi se tinjirifo asahümündi ana, rani-moatükuni ra God ai ahandi nimorimbore-andüri haya rareandürühani. Hifi ndanindhambo boagiri ai nimorimbo didiboado-fimbohünda moai pakariherü randiyu? ⁸ Nineafi nimori sihambo Ape ai ahandi nimorimbo noureanini pakarihefenini-koateayu ana, awi se boagireimbi nimori hondüyafi-poani, nga se boagiri-koate nafinindi nimor-anafi. ⁹ Sapo sihefi ape hifi ndanindhambo-memo ai sihiri mamikari hohoanimoyefani pakarihoumunani ana, I aboed-anesi, nga ambirimuni sefühanefi. Rani süngumbo-animbo sünambeahindi Ape ranahandi hoarehi safindefühi ahandi hoafi süngundihu-mboane, nga rananimbo yanggiri ni-boadem-

boyefti. ¹⁰ Hifi ndanihündambo ape sihefi ranai ana moani ahamundi hohoanimi süngumbo yinihoar-amboanemo pakararihouni. Nga God aiana sihefimbo farihefembo ai ro sürühehea-ndeimbayahi yahurai tükümbeahind-amboane yahuhayamboani rawareamuni. ¹¹ Ape ai pakararihouni sihefimbo aboedambo-hündambo rani-simboani ana sihiri ngusüfo nimbiyefühi ngiri hihifi-hihifindefi. Nga asu süngunambo pakarimari-houni ranahandambo didiboado-rihehu hohumbohündi ana, rani takinihündi mbumundi aboedi hohoanimi tüküfe-arandi. Asu ranimbo-hündamboane moani ngusüfo aboedi kife nimari hohoanimi ra tüküfeyowohane.

Sihiri firifiri-koate nginindi hamindi tütüngindühu hohu nimboefimboane

¹² Ranimbo-animbo sihei wari ra afurindeirani wani, se moani hamindi tütüngindühündühi sihei tinjari ra hoafindeirani manduhari nginindi didiboadondühi nimboei. ¹³ Se nafisüngu yanggiri ngei, nga himborani pin-dahimboyei. Nafi aboedi ra süngundihindani tinjari hoafi-koate nginindindimboe. ¹⁴ Se munguambo nindou rani-babidimbo moani ngusüfo afurife kifeimbi hohoanimi asu sürühefimbü hohoanimi rani-süngu yanggiri süngundihündühi tinjirifondeihü nimboei. Rani hohoanimi süngufe ho rani-koate ana, nindou mami amboani ngiri Adükariambo hoeindirü. ¹⁵ Se awi hibadihumbo. Seambeahi nindou mami ai Godindi-mayo moani hipoambofe hohoanimi aboedi ranahambo bodiboadeambui. Asu seambeahi nindou mami ai hühütimbü nimi aninggo nou tükefiyu ana, siheimbo tinjirifo dagadüra asu se moaruwai hohoanimi süngundihimboyei. ¹⁶ Nindou mami ai seambeahindi nimorehimbo hohoanimi nindowenihimbo hohoanimi yanggiri ngusüfo pandühi ngeimboyei. Nindou mami ai seambeahindi Godimbo daboadi hihirindirümbui, sapo horombo Iso ai ahandi akidand-mayo sesi akidou yanggiri sesimbo yahumbo Godindi-mayo amonngo nimori ai semindimbo-mayo ra akididibo sisemefineandi nou randifimbui. ¹⁷ Se ra fifirühi, akidi ai masemünduambo süngunambo Iso ai aranimboaho hümoariyuhü asu nini-süngundihea yehuenüngu hohoanimoyuhü kokora wakimareandisi, nga asu ai moai rani-moatükuni ra semündu.

Sihiri anihondumbo-rihundeimbi Godindi ngoafi hondühi tüküyahu-mboanefi

¹⁸⁻¹⁹ Se God sowana hombo hohoanimondeihü awi moai Israer ramehindi nou Sainai wafu tüküyahi hoerühi asu sündihindi. Wafuambe ranihü imami kikirandeimbi hai, muti kambühi kikirandeimbi nimbi, asu hoeweri nimoamondi-hoafiyowohü fufunü ai hoafiyowohü Godindi hoafi sünambeahindi tüküfehümbu-mayo yahurai awi moai siheimbo amboani tüküfeyondüri, nga wani. Nindou ranai rani hoafi tüküfeyo ra himboriyei hehi hoafiyehi seiya, "Ro ngiri asükaindefi ngorü hoafi himborindefi," masei.

²⁰ Hoafi ranai yare yahurai tüküfeyowohü yahoya, "Nindouyo ninihondiyo Sainai Wafu ra wari parareandi ana, nimoeinambo pitiyo hifokoefemboane," meho ra himboriyei hehi ngiri ro rasüngundihundi sei hehimbo. ²¹ Rani-moatükuni ai hoeimarihindi ra moani yihimbo sisireandeimbi-mayo wamboyu Moses ai yare hoafiyuhü yahuya, "Ro awi hihamindari-yahühi yihimbo sisireheandi," mehu. ²² Seana moai Sainai Wafu yahuraihü tüküyahindi, nga seana God koadürumbo nünnguweimbi ngoafi adükari Saion Wafu raniwami tüküyahimboane. Rani ngoafi adükari ranana Serusarem-ane, nga sünambe nanngoani Godindi sünambeahindi nendi afindi nimarimondi ngoafihü tüküyahimboane. ²³ Seana Godindi munguambo amonngo nimori-yei hihifi-hihifümbi fandifeambe tüküyahimboane. Nindou ranahei ana ndürü ra sünambe parühi sihehinda mbenngori. Seana sapo God nindou munguambo yibobore-randeimbi ranahambo, asu nindou aboedi mbumundiyeimbi God ai aheimbo nafiramündi hininggi-mareandüri ahei yifiafi ranahambo sowahi tüküyahimboane. ²⁴ Sisas aiyu God-babidimbo simbori hoafi femindi sihefe ranahambo yipupuikiki manüngu ahambo-so amboani tüküyahimboane. Ahandi hori aboedambo-fembohündi tütinjari-mayo ranana Aberindi hori ngasünde hayambo sapo Sisasindi hori ana simbori hoafi femindi sihefembohündamboyo, nga Aberindi hori ana simbori mbiro hoafimbo-hündamboyo. Seana munngu ranahambo-so tüküyahimboane.

Sihiri hibadihumbo

²⁵ Ranimbo-hündambo-animbo awi se hibadihumbo. God ai hoafinduanü se ahandi hoafi himborimbo yiboaruko-yiboaruko-ndeimboyei. Horombo nindou Godindi-mayo hoafi hifi ndanihü himborimbo yiboaruko-yiboarukoyei marihündi ranimboyei ai moai aboedambo fefoehindi. Sapo yahurai-ane sünambeahindi hoafi hoafayo ranahambo sihiri daboadanambo-arihundi ana, nüngundihu asu aboedambo mafeboehu-a? Ngiri randihundi. ²⁶ Rani-simboani ahandi hoafinambo hifi nda hifihemayo. Nga asu hapondanimbo ai yare horombo hoafireandühi yahuya, "Awi asükainda mamimbo ngiri hifi yanggiri hifihendo, nga sünü kameih-animbo randifemboe,"

Hagai 2:6

mehu. ²⁷ Hoafi 'Awi asükainda mamimbo' ranana yahurai-ane: Nime-moatükuni God ai horombo nafimarandi ra hefihenambo raguanambo-areandi ana, ngiri ninggo, nga awandihomboe. Nga asu nime-moatükuni hifihenambo refe hoeifekoate-aiyo ana, ranai ninggomboe. ²⁸ God ai nginindi hifandarandi ra sihiri asahumindefi ana, ngiri nini-moatükuni ai hifihenambo rande hoeindeandi. Ranahambo-animbo Godimbo hihifindefi hurimboane. Awi sihiri moani Godimbo ahinindefühi ahandi ratüpuri ra kikihindi-humindefan-animbo ai ranimbo hihifimbiyu-wamboane. ²⁹ Sapo sihefi God

aiana nginindi hamindi hai munngu moatükuni sesi arandi nahurai-wambo.

Hohoanimo ranane God ai yifirayu

13 Wandafi mami, hohoanimondeihî se simbori ngusüfo pefiründeri ngei. ² Hidibori nindou tükündahindani siheimbo-so semündündürî worinifendürimbo hohoanimondei. Nindou bidifiri ai rarihindühiyei sünambeahindi nendi ai tüküme funda fifirife-purikoate moani sahüpurümündi worinimarihipuri. ³ Nindou karabusiyahi animboei sapo se-amboani ai-babidimbo karabusiyahi animboei nou ranaheimbo hohoanimo-ndahündürî. Nindou ai tinjiri-foyeiani asu se-amboani ai-babidimbo tinjirifoayei nou aheimbo hohoanimo-ndahündürî. ⁴ Nimorehühife anamindühife hohoanimo ranana aboed-ane. Nga nimorehi nindowenihi ranai ahafe fi ranahambo simbori anihondumbo-feründafehü ndorine hifandi-mbirinand-amboane. Nindou didiyomo nimorehi sisihimoyomo asu nimorehi ai anamindühoandi birabiraye ana, ranaheimbo God ai yibobo-ndearümbui. ⁵ Kakimbo ngusüfo pandihi ngeimboyei, nga se ranahambo hohoaninidühümboyei. Nini-moatükuniyo se masihehindi ranimbo I ndear-ane nda mbisei. Sapo God ai yare hoafiyuhü yahuya,

“Ro siheimbo ngiri hinjigindihearü,
asu ro ngiri siheimbo daboadi hihirindihearü,”

Jo 36:1

mehu. ⁶ Ranimbo-hündambo-animbo sihiri himbo-koate hoafindefihüya,

“Adükari ai wambo farihendiri-randeimb-ani ranimbo wambo ro ngiri yihimbondahi.

Nindou ai wambo nini-moatükuni nunguman-dundira?”

Buk Song 118:6-7

mbisefimboane, Bukambe ai hoafayo nou.

Nindou horombo bogorimboyafu maningomo ranahamundi hohoanimo süngundi-humboane

⁷ Horombo sihei bogorimbo-yafundeimbi nindou Godindi hoafi wataporimbo-marundürî ranahamumbo hohoanimondei. Horombo ai yaru maningomo ranimbo-animbo se hohoanimondei. Ai yarumboemo maningomo mbisei hehi ahamundi anihondümbfofe ra yahurai-ane mbisei süngundihindi. ⁸ Sisas Krai aiana ngiri ngorü hohoanimondu, nga mami rani yanggiri horombo maho hapondan-ambe asu süngunambo aho ra ai mami rani yanggiri nungumboani. ⁹ Ranimboane asu se awi rani-poanimbo wosihofori yamundife hohoanimo ranai sihei aboedi ndofe yamundife ho hohoanimo ranambe tüküfeyowani asu se ngorü naf süngundahimboyei. Godindi moani hipoambofe hohoanimo sihefi ngusüfoambe nginemindi ra aboedi safane, nga sesi wehimbori horihorife ho hohoanimo raninambo sihiri ngiri nginindi ndahumindefi. Nindou didiyei ai rani hohoanimo ranahambo sünguarühi hei aheimbo hohoanimo ranai moai farihendürî. ¹⁰ Sihefe fondi hinjigirihu-mboanefi.

Nga Godimbo sihou-rundeimbi Suda-yomondi ser wori ranambe ratüpuriyomo-rundeimbi aiana sihefi sesi mandife fondi-waminindi nini-moatükuni amboani ngiri dowadümo. ¹¹ Godimbo sihai-randeimbi adükari bogori ai God namaru-ambe ahambo ninihondi hifokoe fe sihefembo-hünda moaruwai hohoanimo süngunambo hori sowandümo kefoau arundi. Nga amuri fi safi ranana giniri hundüni mandu arundi. ¹² Rani süngumboyu Sisas amboani ahandi horinambo nindou ranahei moaruwai hohoanimo popoi-hefembohünda Serusarem giniri hundüni yifimbo tinjirifo adükari masemündu. ¹³ Ranimbo-hündambo-animbo awi sihiri ahambo-so giniri nafitambe hundüni ngefi ranihü amoaningambo-marüwuri nou ai-babidi yahurai-ndefimboane. ¹⁴ Nga hifi ndanihü moai sihefimbo koadürumbo ninjgoweimbi ngoafi adükari nanjo, nga wani. Nga sihiri koadürumbo ninjgoweimbi ngoafi adükari aboedi süngunambo tüküfembo ranimboanefi himboayefi. ¹⁵ Ranimbo-animbo sihiri Sisasindi süngu hoafindefihüya, ‘God ai aboed-ani,’ mbisefimboane munguambo si aho ra ahambo ninihondi sihefe rawefeyo nou. Ranane sihiri sihefi yafambe ra Godimbo ndahundowohü ranambo weindahi hoafindefihüya, ‘Ai yihoef-ani,’ nda mbisefimboane. ¹⁶ Aboedi hohoanimo süngufe ratüpuriyowohü nindou mbonimbo-rühümündimbi fehefe hohoanimo ra se mitanindü-hümündihî hinjigindi-himboyei. Sapo rani-moatükuni ra Godimbo sihefembo moatükuni nou-ane asu God ai ranimbo hihifi-hihifiyuhani.

God ai sihefimbo randeamuna aboedi nimboemboyefi

¹⁷ Sihei bogori nindoumboyafu aningomo ranai siheimbo farihefe-ndürimbo yahomomboanemo hohoanimomoemo. Rananemo ai sihei hohoanimo munguambo si aho ra ai harihefe nimarikoate hifandu homo arundi. Rananimbo süngunambo ai Godimbo nini-moatükuni ratüpuriyo ramarundi ranimbo hoafindefimbo-ndomboemo. Se ahamundi hoafi himborindeihimbo ahamundi hoarehindeian-animbo, asu ai moani hihifi-hihifi-ndimondühi aboedi randumboemo. Nga asu wanayo ana, ai afindi hohoanimonambo ratüpuri-ndimboemo. Ranana asu ngiri siheimbo rani hohoanimo ranai fandiheiri. Ranimbo-hündambo-animbo se moani ahamundi hoafi ai hoafemo ra himborindeihî rasüngundihindi. ¹⁸ Se Godimbo yihoefimbohünda didibafindei ngei. Ro fifirihundi ro mbumundi hohoanimo hohoanimoayefi ra, nga moani munguambo si aho ra sapo mbumundi hohoanimomayo rani yanggiri süngundihu sefimboanefi. ¹⁹ God ai siheimbo sowana hapondanambe wambo hihire koambirihendir-amboane samboanahi se Godimbo didibafindei sahehea düduarihandürî habodihî. ²⁰ God ai ngusüfoambe afurife kifeimbi hohoanimo nimindihani ranai sihefi Adükari Sisas ranahambo yifihündi yanggiri botimariri. Rananimbo asu Sisas ai sipsip hifandandeimbi nou sihefimbo hifandamuneimbi bogorimbomefiyu. Ahandi horinamboane koad-

ürümbo yanggorombo hoafi femindi sihefe ra nginiramindi arandi. ²¹ Muṅguambo aboedi moatükuni sapo se semindimboayei ra God ai mbisagadür-amboane ahandi hohoanimo süngufehümbo ratüpurimbohünda. Sisas Kraisindi süṅgu-animbo sihefi ṅgusüfoambe ratüpurimbiyu-wamboane nine-moatükuni aboediyowani ai hihifi-hihifefiyu ranahambo. Sisas Kraisimbo ahandi ndüri adükar-ane mbisefimboane koadürümbo-koadürümbo, ṅga anihond-ane.

Bidifiranambo hoafi

²² Wandafi mamä, awi ro siheimbo hoafipoa-yahandüri habodihä. Nga siheimbo ṅgusüfoambe ṅginemindi-ndürimbo-hündambo hoafi hoafehandüri

ndanahambo himboarinambo yanggiri hibadühindühi himborindei. Siheimbo ro pas nda sürü papimarihandi ra awi hoandari hamindiyopoani, ṅga wani. ²³ Sihefi wandafi, Timoti, ai karabus-ambeahindi hiniṅgi-marüwura tükümefiyu ranahambo fifirimbirihori samboanahi hoafehandüri. Asu ai nimai wambo-so tükefiyu ana, ro siheimbo hoeifendürimbo asükai tükeheandi ra ai-dibo tükünda-hoamboyehi. ²⁴ Sihei bogori nindou muṅguambo ranahamumboane asu Godindi nendi muṅguambo yihoeft-mayo hihifi hoafi nda hoafindahündüri. Itari hifihündi ai siheimbo hihifarihündüri. ²⁵ Godindi moani hipoambo hohoanimo siheimbo muṅguambo mbifarihendür-amboane.

Sems

Pas nda Sems sürü papımarand-ane

1 Ro Sems-anahe God asu Adükari Sisas Kraisyafandi ratüpuriya-rihandeimbi. Sudahündi 12 mamisiri Sisasiombo anihondumbo-rihandeimbi sihei ngoafi hondühündi bukürühehi mburihü hifi ngoründühi aniboadei, siheimboanahe pas nda sürü paparihandüri. Nga karihasi-handür-anei.

Tijirifombü moatükuni ranai sihei anihondumbofoe hohanimo ranahambo nginemindi-ndürimboane

² Wandafi mami, tijirifombü moatükuni siheimbo tüküfeyoani se ranimbo randihi hohoanimondei: Ranimbo-animbo asu ro hihifi-hihifindamboyahi. ³ Nga se yarihi fifirihindi, ranani moatükuni ra sihei anihondumbofoe hohoanimo ranahambo refe hoeifembo-hündamboane tükefeyo. Rani moatükuni ranana se nginindi nimboeimbo nine tijirifo tükefeyo ranahambo moan-ane mbiseiya yahomboane tükefeyondüri. ⁴ Se nginindi niboadei ngeimbo-animbo asu se didiboado-ndihehi nimboeimbo asu se ngiri Godindi hohoanimo mbonimbo-ndihümündi.

Nindou ai didiboado-rihefimbi hohoanimo ra mbonimboaramüdu ana, Godimbo didibafimbifiyu-wamboane

⁵ Sehündi mami didiboado-rihefimbi fifire ra mbonimboaramüdu ana, asu ranimbo-hündambo Godimbo didibafi-femboane, nga ai ahambo dagadombui. Ai afindi sendeimb-ani, nga nindou didiyei ahambo didibafiyei arihündi ranaheimbo muŋguambo nginind-koate sagadüri arandi. ⁶ Nga nindou ra Godimbo didibafifihi ndaiambui yahu anihondumbo-mbireand-amboane, nga anihondü-mandai mbüsümbui. Nga nindou yimbu hohoanimoyu arandi ai wofi nimi werinambo semindi ho semindi ho arandi nahurai-ani. ⁷ Nindou yahurai God ai ahandi hoafi himborindühi ngiri ngorü-moatükuni ahambo dagado. ⁸ Ai yimbu hohoanimoyu arandi, nga hohoanimoyu muŋgu ahandi wofi nimi nahurai siho siho arandi. ⁹ Wandafi napokoateimb-ayu ranai hihifi-hihifimbiyu-wamboane, nimboe Godindi himboahü aiana ndüreimbindümbui. ¹⁰ Asu nindou napo afindeimbayu ranai hihifi-hihifimbiyu-wamboane, nga hifinambo-ndirümbui. Nindou ranai ana sapo wohi ahuri yaparayo nou mande yahurai ranai-amboa yifindümbui. ¹¹ Sapu hüfihamindi afindi pare kikasowohü ana, wohi ranai yapariyo randühi ahandi ahuri ranai yapariyo hifokoefoendühi

asu ahandi yihuru aboedi himbo-mayo ranai-amboani moaruwai-mbofehane. Mare yahurai-animbo nindou sapo napo afindeimbi-mayu ranai-amboani ahandi ratüpuri afindi ra ratüpuri-nduhü ranambe yifindümbui.

Nindumbo refe hoeifembo moatükun-ane

¹² Nindou düdi ai nginindi niŋgombo nine tijirifo ahambo refe hoeifembo tüküfeyoani ai hihifi-hihifimbiyu-wamboane. Nga nindou ranai refe hoeifembo moatükuni ranahambo titaboari-foareandeimbi ana, ai koadürümbo yangiri niŋgombo hohoanimoyu ra sapo takini nahurai ndemündümbui God horombo hoafimayu süŋgu. 'Nindou wambo ngusüfo pararihindiri ranaheimbo ra ndahandüri-mboyahi,' mehu.

¹³ Moaruwai hohoanimombo-hündambo mami moatükuni ai ngusüfoambe botinderani, nindou mami ranai ngiri hoafinduhüya, 'God ai rani-moatükuni ra ramareand-ane,' mbüsu, nga wani. Nga God ai-amboani ngiri nindou ngorümbo moaruwai hohoanimoyu-mbohünda ninendeandi. ¹⁴ Nga nindou ranahandi fiambe hohoanimoyu amarondo ranane ai moaruwai hohoanimoyu-mbohünda ngusüfo botireri serimindi hohü asu hohoanji hohoanimoyu arandi. ¹⁵ Ranane asu ahandi hohoanji hohoanimoyu ranai nimorehi ranümbi anijgo nahurai-ane. Rani-süŋgu nimorehi ai nimori wakarimindo nahurai moaruwai hohoanimoyu ra tükefeyo. Asu moaruwai hohoanimoyu ai afindi tüküfendowohü yifi hohoanimoyu tüküfe-arandi.

¹⁶ Wandafi mami, hibadihümbo. Hohoanimoyu moaruwai ra siheimbo wosihofari hoafinda-ndürimboe. ¹⁷ Muŋguambo aboedi asu ndorihoeimbi sai-randeimbi moatükuni ra sünambeahindi makoso-ane. Ape muŋguambo si nimindihani ranai ana rani-moatükuni ra sihefimbo hifina koamafoareandi. Aiana ahandihoari ngiri hihirinde si nahuraindu asu hihirinde nimbi nahuraindu ndandi, nga wani. Ngiri ahandi hohoanimoyu ra ngorü süngunde ngorü süngunde ndandi, nga mami hamind-ane hohoanimoyu. ¹⁸ Ai moani ahandi hohoanimoyu yangiri süŋgu ahandi anihondü hoafinambo ramareanda sihiri ahandi nimori tükümehundi. God ai yare hohoanimoyuhüya, 'Nindou ranai sapo ro muŋguambo moatükuni nafimarihandi ranaheimbo weaŋgurühididi sirimboyahi mbidiboadei-amboane,' mehu.

Sihiri Godindi hoafi himborindefi mburihumbo rasungundi-humboane

¹⁹ Wandafi mami, se ndanahambo didiboado-ndihi fifirindihindi. Munguambo se nimehünou hoafi ra himborimbo-hündambo nafindühümündi nimboei. Nga asu se awi nimai hoafimbo botindahi nginindi hoafindeimboyei. ²⁰ Nga nindou-yei nginindi hohoanimo ranai ana Godindi aboedi mbumundi hohoanimo ranahambo moai weindahire randi, nga wani.

²¹ Ranimbo-hündambo-animbo munguambo moaruwai hamindi hohoanimo sihei ngusüfoambe afindi tüküfendüri arandi ra raguanambo-ndihindi. Nga asu se siheihöari himboari hoafendühi digegindühi asu God ai sihei ngusüfoambe hoafi mafoareandi ra ndahümündi, nga sapo hoafi ranai-animbo siheimbo aboedambo-ndearümboe. ²² Asu se hoafi ranahambo himbori yanggiri himbori-ndeimboyei, nga wani. Nga se ranahambo himborindeihi asu süngufe amboani süngundihi ngei. Asu se moani himbori yanggiri himboraye ana, se sihei fimbo wosihöafori hoafiri-hündühanei. ²³ Nindou mami ai Godindi hoafi ra moani himbori yanggiri himboriyu haya asu rasüngufe-koate-ayu ana, ai ahandi ngusümboari hoehimbo-ambe hoeiareandi nou-ani. ²⁴ Ai ahandi ngusümboari ra türüfoare haya asu süngunambo nimai ahandi ngusümboari ra nüngu-nahurayi hoeimareandi ranimbo mitanamündühani.

²⁵ Nga sapo ahinümbi hohoanimo nindoumbo aboedambofembo rawareandi ranai ana mbumundi hamind-ane. Nindou düdi ai rani hohoanimo ranahandi nimindi ra ndore türüfoareandühi ranahambo süngure huhü, ai himboriyuhü mitanemindi-koate-ayu ana, nindou ranahandi hoahoango munguambo ra God ai didiboado-ndirümbui.

²⁶ Nindou mami ai rande hohoanimonduhüya, roana Godindi hohoanimo süngurihe-rihandeimb-anahi, yahuhü asu ai ahandi yafambe ra ndofe kikihemindi-koate-ayu ana, nindou ranai ahandi fimbo wosihöafori hoafiyuhani. Ranana ahandi Godimbo süngufe hohoanimo ra moani fimboane. ²⁷ Godimbo süngufe hohoanimo ra sihefi Apendi himboahü mbumundi asu hütikoate ndahurai-ane: Asühi nimori asu nimorehi kai ranahaimbo tñjirifo tükündifeyoani sihefi daboarani kikindihu hündihumindefi-mboane. Asu hibadihumbo, hifi ndanihündambo hohoanimo ranai sihefi ngusüfoambe mamikari-ndeamunimboe.

Sihiri munguambo nindou ranahaimbo mami simogodi hohoanimo yanggiri hohoanimomboane

2 Wandafi mami, se sihefi Adükari Sisas Krais sapo himboamupuimbo-randeimbi-mayu ranahambo anihondümbofe ra kikihi-ndühümündihi ana, se ngorü nindoumbo ngorü süngundihi hohoanimondeihi asu ngorü nindoumbo ngorü süngundihi hohoanimo-ndeimboyei. ² Se Godimbo hohoanimombo fandihindani nindou mami gor misinj warambe kikifoare mbura

aboedi hoearümbi siheimbo sowanambo nguani asu nindou napo-koateyuweimbi hoeari hiri hiriyoweimbi güdeandeimbi ai kameihi nguani, se ahafanimbo mami simogodi hohoanimo-ndahüpiri. ³ Se nindou hoeari aboedümbi-mayu ranahambo hoafinda-hündowohü animboya, 'Karihasi, se nimari fondi aboedi rani-wami nimarifi,' mbiseimboyei, nga nindou napo-koateyuweimbi ranahambo hoafinda-hündowohü animboya, 'Awi se rühi nimbafi,' mbisei asu 'Se ro nimarihi-kimi worifondühi nimarifi,' mbiseiani, rani hohoanimo ana moaruwai-ane. ⁴ Se rani hohoanimo yarihi hohoanimoaye ana, asu se nindou ngorümbo yibobore-randeimbi-mboyahi hehi moani sihei moaruwai hohoanimo mamarondüri-mayo rananimbo yanggir-ane nindou ranahaimbo rani yibobofeyei arihündi.

⁵ Wandafi mami, awi se nda himborindei! Nindou didiyei ai nindou-yei himboahü napo-koateyeimbi ranahaimbo ana God ai aheimbo ahei anihondümbofe hohoanimo nafamündümboani. Ranimboane nindou napombaye nahirai-ane yahuhaya dibonimayundüri. Nga nindou Godimbo ngusüfo pararihori ana, ranai God nginindi hifandarandi ranambe niboadeimboyei ai horombo hoafimareandi süngü. ⁶ Nga se nindou napo-koateyeimbi ranahaimbo amoaningambo-rihindüri arihündi. Nindou napo afindeimbi ranai siheimbo tñjirifo afindi sahündürühi asu ai siheimbo papihoafi sowana kiahü hürühümündi-hündüri hei arihündi ra awi se fifirihindai? ⁷ Sisas Kraisindi ndüri aboedi safinambo siheimbo dükarihindühi Kristen-ane masei, nga napo afindeimbi ai ndüri ranahambo sisindi hoafirihü arihündi.

⁸ God ai sihefi adükari bogor-ani asu ranahandi-mayo ahinümbi hohoanimo ra se rani-sünguarihindi ana, ra aboed-ane. Ahinümbi hohoanimo ra Baiborambe yare hoafiyowohü yahuya, 'Sihafi wandafimbo ngusüfo pandowandi sihafi fimbo ngusüfo parowandi nou,' meho. ⁹ Nga se nindou bodimondambo didiboado-ndihindühi asu bodimondambo koararihündüri ana, asu se moaruwai hohoanimo-yeihanei. Rananimbo siheimbo ahinümbi hohoanimo ai hoafi mbahirihehindeimb-ane mbisi-haya papihoafindandürimboe.

¹⁰ Nindou düdi ai Godindi ahinümbi hohoanimo munguambo süngure arandi, nga mami yanggiri mbahirarihendi ranana ai hüt-ani. Ai nindou munguambo ahinümbi hohoanimo mbahirarihendi nahurai-ani. ¹¹ Nga God Baiborambe hoafiyuhü yahuya, 'Se nimorehi nindowenihümbi himindipoani,' meho. Asükaiyu hoafiyuhü yahuya, 'Se nindou hifokoe-fepoani,' meho. Se nimorehi nindowenihümbi himindikoate-yafühi asu nindoumbo hifokoararowandi ana, rananimbo se ahinümbi mbahirihoefeimbi tükündafaomboyafi. ¹² Godindi ahinümbi hohoanimo nindou ranahaimbo aboedambo koarihendüri arandi asu ai aboedi hei arihündi. God ai ahandi ahinümbi hohoanimo rananimbo nindou ranahaimbo yibobondearümbui. Rani-mayowamboane se rani-moatükuni randihi asu hoafindei ndühündi ahinümbi hohoanimo

rani simogodühi. ¹³ God ai nindoumbo yibobonde-andühi ngiri sapo nindou amboawiyei yaho ho-animokoate-mayu ranahambo simbori amboawi mbüsündo, nga wani. Nga nindou düdi ai amboawi hoafümbi-mayu rananimbo ahandi amboawi yaho ho-animo ranai Godindi yibobofe ranambeahindi awi aboedambo-ndifimbui.

Anihondümbofe hohoanimo ra aboedi hohoanimo ratüpurifihi pefekoate-ayo ana, ngiri aboedindo

¹⁴ Wandafi mami, nindou mami ai hoafinduhüya 'Roana Godimbo anihondümbore-riheandeimb-ana' ehu, nga moai didiboadore hohoanimoyu randi. Nindou ra moan-ane anihondümbore-andi, nga ahandi rani anihondümbofe hohoanimo ranai aboedambo-manderiyo? Nga wani. ¹⁵⁻¹⁶ Sisasimbo anihondümbore-riheandeimb wandafi ngorü hoeari-koateyoweimbi asu sesi-koateyoweimbi ningoani se yaro hoafiyafindowohüya, 'Karihasi, se aboedi nimbafi. Se hoeari güdowanda sihafifi fi hüfindowani asu sesi dowadifi,' asafindo ana, ahambo rani-moatükuni ra segodokoate-yafühi yaro hoafayafindo ra ahambo nüngunde mafandihera? ¹⁷ Anihondümbofe hohoanimo rani amboani mare yahurai-ane. Anihondümbofe hohoanimo ranai aboedi ratüpurikoate ranambo moan-ane.

¹⁸ Nga asu nindou ngorü ai yare hoafiyuhüya, 'Nindou ngorü ai anihondümbore-randeimb-ani, asu nindou ngorü ai aboedi ratüpuriyu-randeimb-ani,' ehu. Nga asu ro randihe hoafindahüh-animboya, 'Se anihondümbore-randeimb-anafi, nga aboedi ratüpurikoateyafi ana, nüngundo wambo sihafifi anihondümbofe ra nafuimandafa? Nga ro Godindi ratüpurikoateyafi, nga ranambo ro sihambo wandi anihondümbofe nafuinda-hanimboyahi,' asahi. ¹⁹ Se moani mami God rani yanggiri anüngu ranahambo anihondümbore-rihorimboanei. I, rani-moatükuni ra aboed-anesi, nga moaruwai nendi amboani ahambo yarihori anihondümbore-rihori mburihü asu ai yihimboyehi hihamindarayei. ²⁰ Hohoanimokoate nindou-anafi! Anihondümbofe hohoanimo ra aboedi ratüpurikoateyafi ana, ra moan-ane. Se ra fifirowandai? Awi sihambo ro nafuindi-hanimboyahi. ²¹ Nüngureamboya sihefi amoao Abraham ai Godindi himboahü nindou moani aboedi mbumundi hamindi manüngu-a? Ai Godindi hoafi süngureandühi fondi-wami ahandi nimori Aisak ranahambo Godimbohünda hifokoariri maserügudo ranimboyu God ai ahambo seana nindou mbumund-anafi mehundo, rani ratüpurikoateyafi ahandi ranimbo wambo. ²² Se ranimbo didiboadore hohoanimodafi. Sapo Abrahamindi anihondümbofe ra ahandi aboedi ratüpurikoateyafi hohoanimo rani-diboyu mamambere haya ratüpurimayo ho. Ahandi anihondümbofe hohoanimo ra ahandi aboedi ratüpurikoateyafi rani-sünguyo moani aboedi hamindi tüküme-feyo. ²³ Baibor-ambe yare hoafiyowohü yahoya, 'Abraham ai Godimbo anihondümbore-mariri ranimboyu asu ahandi anihondümbofe hohoanimo ranimbohünda

God ai ahambo nindou mbumundi hamind-anafi mehundo,' meho. Asu 'Abraham ai Godindi ngunindani masahündo,' meho. God ai yare hoafimayu Abraham ramareandi ranimbo wambo, nga raninambo süngunambo hoafi ranahandi nimindi weindahi tüküme-feyo. ²⁴ Randihi se fifindihindi, nindou ai ahandi aboedi ratüpurikoateyafi hohoanimo raninambo-animbo God ai ahamboya, 'se nindou aboedi mbumund-anafi' mbüsümbui, nga ahandi anihondümbofe hohoanimo ranimbo yanggiri ngiri rande hoafindu.

²⁵ Sapo Rahap, nindowenihini birabiriyu-randeimbi nimorehi amboani yahurai ramefeyo-ane. Ai Is-raerihündi türüfoarine fifirine-rinandeimbi nindou yimbu ai ahambo-so tüküme-fineanda sepirimindi worinireapiri haya se-dibo ngorü nafi aboedambo-ndafineandi yahohaya mafarihepiri. Nimorehi ai aboedi ratüpurikoateyafi ra ramareanda asu God ai ahambo se nindou aboedi mbumund-anafi mehundo. ²⁶ Nga asu sapo nindou fi ranambe yifiafi nimarikoate-ayo ana, yifiyomboane. Mare yahurai-ane anihondümbofe amboani. Anihondümbofe hohoanimo ranai yanggorowani asu aboedi ratüpurikoateyafi ranai yanggorikoate-ayo ana, ranai amboani yifiyomboane.

Hibadihumbo hoafindefimboane

3 Wandafi mami, awi se-ambeahindi afindi safi hoafi yamundife-rambo nindoumbo-ndafu tükündafumboemo. Awi se randu fifirindundi nindou hoafi yamundihu-rihundeimbi sihefimo-animbo God ai türiboade yibobo-ndeamunümbui. ² Munguambo nindou sihiri ngiri mbumundi hohoanimo maho rani-süngu yanggiri ngefi, nga wani. Nga asu nindou mami ai nine hoafi hoafayu ranambe moani mbumundi hohoanimo aho rani-süngu hoafayu ana, nindou ranai moani ndorihoei haya asu ahandi munguambo fi ranahambo ndore hifanda huhani. ³ Hos ai moani sihiri hohoanimoayefi rani-süngu yanggiri süngufembohünda sihiri ain bidifiri ahandi yafambehü safoarihu hinihigirihundühanefi. Rananimbo asu hosindi yafambe akidou-anesi, nga rananimbo sihiri ahandi fi mungua ndahumindefi ngemboyefi. ⁴ Asu sip ranahambo amboani se türiboadihindi. Ai adükari moatükuni hamindiyo hayambo weri afindinambo ragore-ragore randühanesi, nga moani akidou moatükuni ahandi ndüri rada ranambo sip ranahambo koakoranda sapo sip semündü hu-randeimbi ai homboyu nafi howohane. ⁵ Mare sapo sihefi teifi ran-amboani yahurai-ane. Teifi ra akidou moatükun-anesi, nga asu ai munguambo afindi moatükuni ranahambo watorimbo-randühi boriyowohane.

Se fifirihindi, hai akidou ahoro ra hombo porihoi haya adükari nimi napo hai tikirandühanefi. ⁶ Sapo sihefi teifi ranamboani mare hai yahurai saf-ane. Aiana moaruwai wosihofori hohoanimo ranahandi ngusüfoambe tüküra pire hayamboane asu sihefi munguambo fi ranahambo moaruwaimbo-reamboayo. Ranane asu ai sihefi fi ranahambo hai hüfü nou tinjirihendühi asu sihefi fi ranai moaruwai hohoanimoyo arandi. Hai

ranana sapo koadürümbo horoweimbi hai ranini-poedane tüküfe arandi. ⁷ Nindou ai muṅguambo moatükuni hifini ahahabodei raniyo, nimambeahindi ninihondi, ndu, amoasiri asu siriwarambeahindi buriyeimbi ra yamundihindühi hifandühi marihündi. Hapondani amboani rani-moatükuni ra randihimboyei. ⁸ Nga nindou mamí ai-amboani moai teifi ana hifandandühi kikihiramündü randi, nga wani. Nga teifi ranai moani yare aimbo kiarimboane moaruwai hoafiyo arandi. Rani-moatükuni ranai ana hühütimbü moatükuni nindou moaruwaimbore-randeimb-ane. ⁹ Teifi ranamboanefi sihiri Ape adükarimbo aboed-ani sefi arihündisi, nga nindou God ai nahurai nafimarandi, ranaheimbo sihiri sihefi teifinambo moaruwai hoafiyefi arihündi. ¹⁰ Sapo yafambe mamí rani naf-ane Godimbo aboedife hoafi tüküfe asu nindou ṅgorümbo moaruwaimbofo hoafi tüküfe arandi. Wandafi mamí, rani-moatükuni ranana awi se randifemboe, nga yowani! ¹¹ Apoarindihori hoe mamí tükufeyo ranahandambo-hündi ṅgiri aboedi aparümbi pindo asu hühütimbü pindo ndani, nga wani. ¹² Wandafi mamí, hoandasüfo nimindi rani-fihi ṅgiri hanḡiri hisindo asu hoṅgoroho nimindi ranifihi ṅgiri hoandasüfo ranai kündaro, nga wani. Mare yahurai-ane siri apiyoweimbi hoe apoari tükufeyo ranahandambo ṅgiri aboedi apiyoweimbi tükündifeyo, nga wani.

Aboedi hohoanimo ana Godindi-mayo-ane

¹³ Sihei mbusümo se-ambeahindi nindou düdi didiboadore fifirife hohoanimoeimbayua-a? Asu nindou yahurai afufuriboadeandühi aboedi hohoanimo süngumbireand-amboane, nga rani-nambo ahandi didiboado-rihefimbí fifirife ra nafuindümbui. ¹⁴ Nga asu se sihei ṅgusüfoambe nindou ṅgorümbo moaruwaimbofo hohoanimo, ṅginindi-ṅginindi hohoanimo, asu yiḡoarukofembo hohoanimo ra ni-mandindürani ana, asu se ṅgiri sihei fifirife ranahambo borindei. Asu anihondü hoafi ranahambo ndahümündi pindihi hehi tikai hoafindeimboyei. ¹⁵ Yahurai fifirife hohoanimo ranana Godindi-mayo sünambeahindi kosimboyo-poani, nga hifi ndanihündambo yanḡir-ane. Nindou-yafe moaruwai hohoanimo ranahambo Satan ai hifandarandi. ¹⁶ Nga nahanühiyo nindou ṅgorümbo moaruwaimbofo hohoanimo asu yiḡoarukofembo hohoanimo eṅgoro ana, ranihü ana ndofe nimarokoate hohoanimo asu mamikari hohoanimo süngufe ranamboani mare yanḡorimboane. ¹⁷ Nga sapo didiboado-rihefimbí hohoanimo sünambeahindi akoso ranane nda: Weanḡurühi sürühoeimbi hohoanimo, muṅguambo wudi hohoanimo, himboari hoafendühi hohoanimo, nindou ṅgorümbo himborimbo hohoanimo, afindi hiḡoambo hohoanimo, aboedi ratüpurimbo hohoanimo, simogodühi hohoanimo asu anihondü hondü hohoanimo. Hohoanimo ranane Godindi-mayo makoso-ayo. ¹⁸ Afurifembü hohoanimo ra sesi moatükuni hoari nahurai-ane. Sihiri afurifembü

hohoanimo hifindihundani mbumundi hohoanimo tükündifemboe.

Nindou düdi ai hifinindi hohoanimo süngufembo hohoanimoayu ana, ai Godindi hürütümb-ani

⁴ Dagüdambo tüküfemboyo sihei mbusümo simbori hoafi hohoanimo asu yifiari-yifiari hohoanimo rana? Sihei hohoanji hohoanimo ranai ṅgusüfoambe nimarimbo ai sihei fiambe simbori-simboraye. ² Se nini-moatükuniyo semindimbo sei hehi hohoanimo-yeihaneisi, nga asu se rani-moatükuni ra moai sahümündi rihündi ranimboane asu se nindou hifokoefembo sei arihündi. Se nini-moatükunimboyo hohoanji-rihindühaneisi, nga asu se moai sahümündi, ranimboane asu se ṅginindi-ṅginindiyeihi yifiariyei arihündi. Se nini-moatükunimboyo semindimbo hohoanimoaye ra se ṅgiri ndahümündi, nimboe se moai Godimbo rani-moatükuni ranimbo ndawamuni sei hehi didibafiyahindi. ³ Se nini-moatükuniyo semindimbo didibafi-yahindani semindikoate-aye ra sapo se moani mamikarihi didibafimehindi ranimboane. Se semindikoate-aye ra, sapo sihei fi hihifi-hihifimbohündambo rani-moatükuni semindimboyo hohoanimomaye. ⁴ Se anamindihoandi birabiriyembi nahurai-anei! Nindou düdi ai hifi ndanihündambo nindou-yafemayo hohoanimo ranahambo süngufembo hohoanimoayu ana, asu ai Godimbo yiḡoaruko-rirühani. Awi se moai ranahambo fifirihindiyo? Nindou düdi ai hifi ndanihündambo hohoanimoyembi nindou ranahei ṅgunindayu ana, asu ai Godimbo hürütürü-reimbi nindou-ani. ⁵ Baibor-ambe yare hoafiyowohü yahoya, 'Yifi-afi God ai sihefi fiambe hiniḡgi-mareandi ranai ahandihoari yanḡiri yihoefimbo hifandimbo yahomboane,' meho. Awi se rani-moatükuni ranahamboya sisindi moatükun-ane seimboyei?

⁶ Nga God ai afindi moani hiḡoambo-ramunühi sihefimbo farihemuni arandi. Baibor-ambe yare hoafiyowohü yahoya, 'God ai nindou afindi afindiyeimbimbo koareandürühi asu nindou himboari afurihi-ndeimbimbo moani hiḡoambo-randürühi farihendürü arandi,' meho. ⁷ Ranimbo-hündambo-animbo awi se afufuriboadihindühi Godindi hoarehi nimandei. Satanimbo koandihorani asu ai siheimbo hiniḡgirearü haya fi-boembui. ⁸ Se God sowana akimi sühündahindanimbo asu ai-amboani siheimbo so akimi sühündüfimbui. Moaruwai hohoanimoyei-rihündeimbi nindou sihei ṅgusüfoambe sürühoeimbi tükümbifeyowamboane. Sihei ṅgusüfo ra ndorihi kürühindühi yimbu hohoanimoyei arihündi ra rühi randihi hiniḡgirihi. ⁹ Se moaruwai hohoanimomaye ranahambo afindi hohoanimondeihi aranindeihi sirindei ṅgei. Asu sihei tikifümbi hohoanimo maho ra hiniḡgindihi hehi aranimbo hohoanimo süngündihindühi hihifi-hihifi hohoanimomaye ra hiniḡgindihi afindi hohoanimondei. ¹⁰ Se Adükarindi hoarehi yanḡiri nimboeimbo-animbo ahandi hohoanimoayu süṅgu süṅgundihündan-animbo asu ai siheimbo ndemündündüri botindearümbui.

Sihiri wandafindambo papifi-poani

¹¹ Wandafi mami, se siheihoari simbori tirifoefiri-nde-imboyei. Nindou düdi ai ahandi wandafi-mayu ranahambo tirifoarirühi asu yiboboariri ana, asu nindou ranai sapo ahinümbi hohoanimo megoro ranahambo tirifoareandühi yibobo-reandühani. Nga asu raranimbo nindou ranai ahinümbi hohoanimo ranahambo süngure-randeimbi nindouyupoani, nga ai ranahambo türüfoareandühi yibobore-randeimb-ani. ¹² Mami ai yanggir-ani ahinümbi hohoanimo saimbo ra nimindihyu haya asu ai yanggir-ani fifire yibobore-randeimbuyu. Ai yanggiri animbo nine nindou ranaheimbo aboedambonde asu moaruwaimbo-ndeandüri ndambui. Nga asu se ra nindou didiyafi sihafu wandafi-mayu ranahambo yahurai yiboboro aranda?

Sihiri afindi afindimbo-yopoani

¹³ Awi se haponda himboriyei, wambo nindou didiyei sapo yarihi hoafiyehiya, 'Hapo sümbu ana, rgorü ngoafi adükarina rgefi mami himbani gedühi kaki semindi ratüpuri ratüpurindefühi, kaki ndahumindefi ndihumboane,' sei arihündi. ¹⁴ Awi se moai fifirihindi sihei fi ranahambo sümbu nini-moatükuni tüküfendürimboayo ra! Sihei ningo ranana sapo mburüngai siambe moani wosihaoforimbo peyo mbura asu hüfhamindi-yowohü awararihoayo nahurai-anendüri. ¹⁵ Se hoafimboaye ana, ndani süngundihü hehimboanimbo hoafindei: Adükarü ai ahandihoari yare hohoanimoayu ana, ra randihu nimboefimbo nine ratüpuri aho ra ndani süngundihu rani-süngundihu ndihumboyefi, mbisei. ¹⁶ Nga asu se afind-afindeihü siheihoari boriyei arihündi. Boriyo hoango hohoanimo ranana sapo moaruwai hamindi hohoanimomayo-ane. ¹⁷ Se wudipoapondihü hohoanimondei. Nindou düdi ai aboedi ratüpuri hohoanimo fifireandi, nga refekoate-ayu ana, nindou ranai moaruwai hohoanimoayu.

Napo afindeimbi-yomondi hoaf-ane

5 Asu napo afindeimbi se! Awi himboriyei! Nini-moatükuni tinjirifo afindi siheimbo tüküfemboayo ranahambo-animbo se afindi hohoanimondeihü aranihenambo nimboeimbo hasiheindei. ² Sihei nginindi napo afindi ranai ana sümboymoane. Ranane asu sihei hoeari napo ranamboani kidaboari taparihumboane. ³ Sihei nginindi napo sapo gor sirfa ranana samiyomboane. Sami ranai sihei kaki napo taparimarandi nou-animbo asu sihei fi ranamboani süngunambo sümbondühi sapo hainambo tikiri arandi nou. Ngiri amitata bidifiranambo si tükündifeyo, nga se nginindi napombo yanggiri hohoanimoyeihü gugurarihindi. ⁴ E! Awi se nda ndorihü himbori-yei! Nindou bidifiri ai sihei nümbürambe wohi tüpurimaye, nga asu se moai aheimbo rani takini kaki ndorihü sahündüri, nga se bidifiri dibo masahümündi. Rananei asu nindou ranai sihei nümbürambe ratüpuriyehi sesi sihei yimunguri marihündi ranai kaki semindimbo

hoafimaye habudi. Asu ahei hoafi ranai Adükarü munguambo hifanda-randeimbi ahandi himboahü tüküfeyowa himborimayu. ⁵ Se hifi ndanihü nimboei-ambe ana, se aboedi moatükuni ra siheimbo tüküfeyondürani sahümündi hehi ranimbo hihifi-hihifiyehi manimboei-ane. Se afindi sahüsi arihündi rananimbo se worindi moatei nou fi safindeiani ndeari yifimbo akimi tifindahimboyei. ⁶ Seana ndorihoeimbi nindou ai siheimbo hari sowanambo-fendürikoate-aye ranaheimbo papi-hoafirihündüri hehi hifokoari-hündüri arihündi.

Sihefimbo nimbori tükündifeyoani awi sihiri moan-ane mbisefi Adükarimbo himbondefimboane

⁷ Ranimboane wandafi mami, se sihei ngusüfoambe ra nginindi ndondihü kikihindühümündi hehimboanimbo nini-moatükuni tinjirifo tükündifeyoani ra moan-ane mbiseihü asu awi se Adükarü tüküfemboayu ranahambo himbondeihü nimboei. Se sapo nindou nümbürira mbura ai awi sesi aboedi nümbürü ranambe tükündifemboe yahuhaya ai himboayu hu ranahambo hoeindihori. Ai moani hifanda huanü hoeyo yahimoyo randühi sesi ranai nümbürü ranambe tüküfeyoani asu ai sesi ra asemündu. ⁸ Rani-süngumbo-animbo awi se-amboani moan-ane mbisei hehimbo himbondei. Adükarindi tüküfembo si ra ndeara akim-ane ranimboane asu awi se sihei hohoanimo ra nginindi safi kikihindü-hümündi.

⁹ Wandafi mami, se siheihoari simbori momori hoafüründehi rjpondei habudimboyei. Nga hibadihumbo, God ai siheimbo yibobo-ndearümbui. Nindou yibobofembo si ranana ndeara tüküfembo akimi nafira-mindimboane. ¹⁰ Wandafi mami, horombo Godindi hoafi hoafiyomo-rundeimbi ai Adükarindi ndürinambo wataporimbo-marundi ranimbo awi se türiboadihindi. Nindou bidifiri ai ahamumbo tinjirifo masahüpura ai awi moan-ane yahomo houmbo maningomo. Tinjirifo yahurai-ambe maningomo nou-animbo asu se-amboani randihü ai ramefundi nou nimboeimbo süngundihü ngei. ¹¹ Se fifirihindi, nindou didiyei ai ngusüfoambe kikimifoa-rihindühi nine tinjirifo tüküfeyoani awi moan-ane seimbi ana, ai ndorihoeimbi-ane sefi arihündi. Se Sopindi hoafi sapo ai ngusüfo ndore kikimifoare mbura nine tinjirifo afindi ahambo-so tüküfeyowa ai awi moan-ane yahuhaya manüngu ranahambo himboriyahündo. Raniyu asu süngunambo Adükarü ai ahambo mafariheiri, ranamboani se fifirihindi. Nga Adükarü aiana munguambo si aho ra sihefimbo hipambo-reamunühani.

Sihiri hoafiyowohü Ape nimoamo amaru ra yaho-poani

¹² Nga wandafi mami, hohoanimo nda adükar-ane, nga se ra süngundihindi. Se sünambeahindi ndüri asu hifindi ndüri asu rgorü moatükunindi ndüri ngiri dükandihü anihondumbo dabarindahindi. Se hoafiyehi, yini, ase moani yini mbisei. Asu hoafiyehi, wani ase moani wani mbisei. Rananimbo asu se sünguna

ngiri Godindi yibobofe sihi papi-hoafife rani so tükündahindi.

Nindou mbumundindi Godimbo didibafife ana nginindane

¹³ Nindou se-yeimbi ngorü ai tinjifoayuyo? Ai Godimbo didibafimbiyu-wamboane. Asu nindou ngorü ai hihifi-hihifayuyo? Ai Godimbo-animbo heirünambo moani kakisaombürür-amboane. ¹⁴ Nindou se-yeimbi ngorü ai angünumboayuyo? Ai ranifihi ana sapo Kraisindi nendi hifandiru-rundeimbi ranahamumbo-animbo hoafinduanu asu ai ahandifihi werinambo Adükarindi ndürinambo Godimbo didibafi-mbeyomondamboane. ¹⁵ Nindou ranai Godimbo anihondümbürürühi ro didibafehundi nda God ai himborindimbui yahomo houmbo didibafefundi ana, asu Adükari ai nindou ranahambo angünümbihündi didiboado-ndirühi botindirümbui. Asu nindou ranai moaruwai hohoanimoayu ana, God ai ahandi moaruwai hohoanimo ranahambo amboawi mbüsümbui. ¹⁶ Ranimbo-animbo asu se sihei moaruwai hohoanimo wandafi mami-yei himboahü weindahi-firindei ndühündi. Asu God ai siheimbo didiboadofe-ndürimbohünda ahambo simbori didibafifiründe. Nindou mbumundi

hamindiymbü ranahandi Godimbo didibafife ana, nginindi hamindiyo haya nindou farihai-randeimb-ane. ¹⁷ Erasisa ana nindou moani mami sihiri nahuraiyu manüngu. Nindou ranai hoekoate-mbayu yehuenüngumbo Godimbo nginindi hamindi didibafimefiyuwa ngimi himbani asu 6 amoamombo hoekoate-mayo. ¹⁸ Raniyu asu süngunambo Godimbo hoe koandihoe fi yahuhaya didibafi-mefiyuwa sünambeahindi hoe ranai peyowohü asu sesi-napo ranai hoenambo aboedi momorimayo hifi ranifihi.

Nindou ai Godindi hohoanimo hiningindeambui hoafane

¹⁹ Wandafi mami, nindou se-yeimbi anihondü hohoanimo süngufe ho ra hiningire haya moaruwai hohoanimoayu ana, asu nindou ngorü ai ahambo aboedi hohoanimo rani sowana serümündü hihindüfi düdunan, ai aboedi hohoanimondümbui. ²⁰ Nga se yarihi fifirihindi, nindou ngorü ai sapo nindou moaruwai hohoanimoayumbü ranahambo moaruwai hohoanimo ranambeahindi hürarümündu ana, nindou ranahambo aboedambo-rirühani, nga asu ngiri munguna yifindu. Rani hohoanimo rani-süngumbo-animbo God ai moaruwai hohoanimo afindi gogorindihaimbui.

1 Pita

1 Karihasi-handüri, ro Pita Sisasindi hoafi sahamindi ha-rihandeimb-anahi. Godindi nendi se hifi hondü hiniŋgirihi hehi nou, Pontus, Garesia, Kapadosia, Esia, asu Bitinia hifi ranihö buriyei wakarihindi, siheimbo pas nda sürü paparihandi. ² Ape God ai horombo hondü fifireandühi siheimbo ahambohünda dibonimayundüra Yifiafi Aboedi ai Godimbohünda kafoareandüri hiniŋgi-mareandüri. Se Sisas Kraisindi hoafi süngurihünda asu ahandi horina siheimbo popoaiyondürimbo-hündamboyo God ai dibonimayundüri.

God ai siheimbo moani hipoambo-ndeandürühi ngusüfo afurife kifeimbi hohoanimo ra afindi safi mbisagadüramboane.

Yangiri niŋgombo hohoanimo

³ Awi sihiri sihefi Adükari Sisas Kraisindi God asu Ape-ayu ranahambo aboed-ani mbisefimboane. Ai ahandi hipoambofe hohoanimo afindi rani-süngunambo sihefimbo yangiri niŋgo hohoanimo masemuni. Sisasimbo yifihündi botimariri, ranimbo-hündambo-animbo sihiri amboani randihu tükündahumboyefi sefi hohumboanefi asu sihiri ranahambo himboayefi. ⁴ Asu sihiri ahandi nimor-anefti, ranimbo-hündambo-animbo God ai yangiri niŋgombo hohoanimo engoro ra ndemunibui sihiri ranahambo amboa himboayefi. Rani-moatükuni ra sürühoeimbi hamindiyo hayamboane ngiri sümbondo asu moendindo. Muŋgu moatükuni ra God ai sihefimbohünda sünambe kikihiramündü nimarumbo-wambo. ⁵ Se ahambo anihondumbo-rihori arihündi, ranimboane asu ai siheimbo ahandi nginindinambo güre hibadandüra ngombo asu bidifiranambo si tükündifemboe. Ra-simboan-animbo ai siheimbo aboedambofe-ndürimboayu ra weindahindifemboe. ⁶⁻⁷ Ranahambo hihifi-hihifiyeihaneisi, nga asu se hapondani akidou hiniŋgife mamikarambo tiŋjirifo siheimbo sowahi tüküfehane. Nga rani tiŋjirifo moatükuninambo God ai sihei anihondumbofe hohoanimo ranahambo refe hoeifendürimbo yahumboani, gor haiambe mandu hoeiarundi nou. Gor ai hepünimbü moatükun-ane, nga ai moendindimboe. Nga sihei anihondumbofe hohoanimo gorimbo ngasündeamboane. Ranimboane asu süngunambo Sisas Krai ai weindahi tüküfiyu-ambe-animbo God ai siheimboya aboed-anei mbüsündürühi himboamupuimbo-randeimbi dagadürani asu se ndürümbi hamindi-ndeimboyei. ⁸ Asu se moai awi ahambo hoeirihorühi-yeipoani, nga se ahambo afindi hohoani-

moyahündo arihündi. Hapondani ana ahambo se hoeirihorühi-yeipoani, nga asu se ahambo ngusüfo parihori arihündi. Ndani hihifi-hihifi ndanana hifi ndanihündambo-yopoani, nga nüngundiho ranahambo hoafindefi sefi, nga wagabeahindi moatükun-ane. ⁹ Se Godimbo anihondumbo-arihori ranimboane asu ai sihei yangiri niŋgombo aboedambo-reandüri arandi ranahambo se hihifi-hihifayei.

¹⁰ God ai nindou aboedambo-fembo horombo ahandi hoafi hoafiyomo-rundeimbi ayomo wudipoaporu türüfoaru marundi. Ai God siheimbo aboedambo-ndearümbui ranahambo hoafimemo.

¹¹ Kraisindi Yifiafi ai ahamundi fiambe nimarimboyo horombo boatei yahoya, "Süngunambo Krai ai tiŋjirifo hohoanimo ndemündü mbundambo asu ndüri adükarümbi-ndümbui," mehopuri. Raniyomo ai rani-moatükuni ra nini-simboani nüngu-nahurai tükümandife yahomo houmbo ranahambo tümaru hoan-gomo. ¹² God ai ahamumbo nafuimepuri, nga asu ahandi aboedambofe-munimbo hohoanimo ra ahamundi fimbo fehefepurimbo-yopoani, nga hoafi ra siheimbo farihefe-ndürimbo-hündamboane. Nga aboedi hoafi ra hoafi sowandümo homo-rundeimbi ai haponda siheimbo masabundüri ranahamboane hoafimemo. God ai sünambeahindi Yifiafi Aboedi koamarihenda kosowühiyo asu rani nginindinambo ai aboedi hoafi ra siheimbo hoafimemo. Rani-moatükuni ranahamboanemo sünambeahindi nendi ranai-amboani fifirindihu yahomo houmbo hohoanimoemo.

God ai sihefimbo sürühehindeimbi mbinimboei yahumboani

¹³ Ranimboane haponda se diboardo-ndühümündi ni-mandei. Rananimbo Sisas ai süngunambo weindahi tüküfihumbo rani-simboani God ai aboedambofe-ndürimbo ranahambo se muŋguambo anihondumbo-ndihindühi himbondei. ¹⁴ Dibafi hoafi himboriyeimbi nimori nahurai Godindi hoafi himborindei. Horombo ahandi-mayo hohoanimo ra sihei fikimi yangorikoateyoambe wamboyei asu se sihei ngusüfoambe hohoanimo moaruwai tüküfe-randeimbi hohoanimo ra süngurihi-marihündi. Nga awi hapondan-ana rani hohoanimo ra se süngundihi-mboyei. ¹⁵ Nga se aboedi sürühehindeimbi hamindindei, God siheimbo dibonimayundüri ranai aboedi sürühoeimbi hamindayu nou. ¹⁶ Sapu Godindi hoafi hoafiyohü yahoya, "Roana sürühoeimbi hamindi hond-anahi ranimbo asu se sürühehindeimbi hamindindei,"

meho.

¹⁷ Asu Ape ai mami hohoanimo süngu-ane mamami nindou yiboboreamuni arandi. Asu se ahambo Ape seihü didibafiyahindo arihündi ana, asu se ndifo nindou hifi ndanihü ni boadei-ambe Godimbo hohoanimo-ndahündo sisiri-sisirindahindühi hibadihümbo habodei. ¹⁸ Horombo sihei amoaoeyi-mayo ndorihfekote hohoanimo rani-süngu mahahabodei-anei. Nga hapondan-ana siheimbo ranambeahindi aboedambo-mareandüri. Nga se fifirihindi, God ai moai awarihefimb moatükuni gor asu sirfa nahurai raninambo aboedambo-reandüri, nga wani. ¹⁹ Nga ai Kraisindi hori aboedi ngasündeandeimbi ranamboyu aboedambo-mareandüri. Krais aiana hohoanimo moaruwai-koateimbi sipsip nimori nini moaruwai moatükuni nimarikoate aboedi hamindayo nahurai-ani. ²⁰ God ai hifi nda nafi-koate-yuambe boateiyu ai Kraisimbo dibonihi hiniingimariri siheimbo yifimbohünda. Nga ho-hombo hapo bidifirani-mboyu-ambe siheimbo farihefe-ndirimbohünda ranai weindahi hifi ndanihü tükumefiyu. ²¹ Ahambo ranimbo-hündamboanei Godimbo anihondümbo-arihori. God ai Sisas ranahambo yifihündi botiriri haya bogorimboriri hiniingimariri. Ranimboanei se Godimbo anihondümbo-rihorühi himboayei.

Sihiri wandafindambo ngusüfo pefimboane

²² Seana Godindi hoafi hondü rani hohoanimo süngurihindühi ranimboanei asu sihei ngusüfoambe hohoanimo aboedi mbumundi ranai tükumefeyondüri. Ranimbo-animbo se wandafi mamimbo anihondümbo hondü ngusüfo pandihindüri. Rani hohoanimo rananimbo se kikihi-safindühümündi nimboeimbo sihei ngusüfoambe sürühoeimbi hohoanimo ranambo afindi simbori ngusüfo pefirindei. ²³ Godindi hoafi sesi hoari aboedi nahurai-ane, nga se raninambo simbori yanggiri ningombo tükumehindi. Hoari ra yifimbo nimindihiyopoani, nga yanggiri ningombo nimindühane. Hoari ra Godindi hoaf-ane, nga ai yanggiri gedühi ningo ngomboe. ²⁴⁻²⁵ Yini, nga Godindi hoafi hoafiyowohü yahoya, 'Nindou munguambo aiana nenewohi nahuraiyei hehimboanei, asu ahei yihuru napo, munguambo moatükuni ranana nenewohi ahuri nahurai-anendüri. Ranane nenewohi ranai yapatapariyo pütapiyohane, nga asu Adükarindi hoaf-ana koadürümbo-koadürümbo yare yanggoromboane,'

Aisaia 40:6-8

meho. Nga ndani hoafi ranana sapo siheimbo aboedi hoafi hoafimemondüri ranane.

Adükarä ana nimoei aboedi yanggiri ningoweimbi engoro nahurai-ani

2 Ranimboane asu hapo-ana se mamikarambo moaruwai hohoanimo, munguambo tikai hoafi,

† *Sipsip yahurai hamindi horombo Sudahündi ai hifokoaru marundi ahei hohoanimo moaruwai gogori-hefembohünda.*

yimbu hohoanimo süngufe ho, nindou ngorümbo moaruwai hohoanimo asu ngorümbo munguambo daboedani moaruwai hoafi hohoanimo ranamboani se moani hiniingindihindi. ² Se simbori tükumehindi ranane asu se Yifiafi Aboedindi-mayo hoafi sürühoeimbi ranahambo wembombondei, nimori warihündi titi simindimbo rawehindi nou. Ranimbo-animbo hoafi rani nginindinambo sihei Godimbo süngufe hohoanimo ra nimori horarihindi noundowani, aboedambo-ndearümbui. ³ Nga asu Godindi hoafi ai yahoya, 'Se Adükarindi hohoanimo yarihi hoeirihinda-mayoa aparümb-ane asei,' meho.

⁴ Adükarä aiana yanggiri ningombo worimbombo kambohoani nahurai-ani. Ahambo nindou ai moaruwai-ani sei hehi worimbombo kambohoani moaruwai asihehindi nou yarihori masihehori, nga God ai ahambo aboedi hamind-ani yahuhaya hoeirirühi maserümündu. Ranimayü ranahambo sowana se sühüsi arihündi. ⁵ Se-amboani yanggiri worimbo kambohoani nimi nahurai-anei, nga God ai sihei-mayo fi kambohoani nimi nahurai ranambo didibafife wori ra mamambe-fendüri worimbombo-hündambo yahumboani hohoanimoayu. Wori ranambe se Godimbo sihehi-rihündeimbi sürühehindeimbi mbumundi hondü animboei. Asu Yifiafi Aboedindi süngu sihei fimbo Godimbo sihefe moatükuni nahurai ndahündomboyei Sudahündi sihefembo sipsip hifikoaru ahambo sihou-arundi nou. Kraisindi sünguyo God ai sihefe hohoanimo ra yifirayu. ⁶ Krais ranahambo Godindi hoafi hoafiyowohü yahoya, 'E, hoeirihü, ro aboedi hamindi wori kambohoani Saion ngoafihü kamafoariheandi. Nga nindou düdi ai kambohoani ranahambo anihondümbo-ariri ana, ai ngiri ngusüfo nimbindei,'

Aisaia 28:16

meho. ⁷ Ranimboane nindou se Adükarimbo anihondümbo-rihoreimbi sihei hohoanimoambe ai hepünifeimbi moatükuni hamind-ani. Nga nindou ai ahambo anihondümbofe-koateyeimbi ranaheimbo Godindi hoafi ra yare hoafiyowohü yahoya, 'Sapo nindou worimboru-rundeimbi kambohoani hoeirunda mayoa masihoundi ranana aboedi hamindi hond-ane,'

Buk Song 118:22

meho. ⁸ Asu ngorü bidifirani Godindi hoafi hoafiyowohü yahoya, 'Kambohoani rananimbo nindou ranaheimbo bendeandüri ai bübürindeihü pindeimboyei,'

Aisaia 8:14

meho. Ai Godindi hoafi süngufekoate-yei arihündi, nga ranimboyei ai bürühümündi mahei God horombo hohoanimoayu süngu.

⁹ Nga siheimbo ana God ai dibonimendüra se ahandi mamisir-anei asu God adükarä bogorimbo sesi sihehi-rihündeimbi animboei. Asu se sürühehindeimbi-anei asu ahandi yanggiri nend-anei. Se nindou himboahü Adükarä ai aboedi hamindi moatükuni ratüpurüyu

arandi ranimbo wataporimbo-mbirihündamboane yahuhaya diboniyu hiniŋgi-mareandüri. Aiyu siheimbo hoafiyuhü yahuya, se nimbi nimarō-ambeahindi hiniŋgirihi hehi wandi si aboedi safi niŋgowani tüküyahi sinei, mehu. ¹⁰ Horombo se Godindi nindou-yeipoani, nga hapondani ana se Godindi nindou tüküyahimboanei animboei. Horombo-ana God ai moai siheimbo hipoambo-reandüri randi, nga hapondan-ana ai siheimbo hipoambo-reandürimboani.

¹¹ Wandafi mamī, seana nindou ŋgorü ŋgoafihündiyei hehimbo, asu hei hifi ndanihü buriyei wakarihindi nahurai-anei. Nga sihei ŋgoafi hondü ana sünambe-ane anaŋgondüri. Ranimbo-hündamboane ro siheimbo hoafehandüri nda: Hifi ndanihünda ho-anoimo rani fikimi wakindahimboyei, nga ranahambo bündahindi. Nga hohoanimo ra nindou-yei fiambe yanggiri niŋgombo rani-babidi yifiariyei rihündühane. ¹² Nga seana nindou Godimbo anihondümbafe-koateyeimbi ranahei himboahü aboedi hohoanimo yanggiri süngundihindi. Rananimbo asu ai siheimboya, aiana moaruwai hohoanimo sünguri-hindürühane mibisahi-ndüraniwani, asu ai sihei aboedi ratüpuri hohoanimo ranahambo ndandihī hoeindi-hindaniwani God ai nindou yibobofe si tükündifeyoani ai Godimbo aboed-ani mbiseimboyei.

Se bogori nindou-yomondi hoarehindei

¹³⁻¹⁴ Adükariimbo-hündambo muŋguambo boboagori siheimbo hibadündürimbo aniŋgomo ahamundi hoarehi yanggiri nimboei. Gafman adükari bogori ai gafman nindou bodimondambo hiniŋgi-mareapuri. Ai niŋgombo nindou düdi ai moaruwai hohoanimoaye ranaheimbo tiŋgiri segodürimbohünda asu nindou ai aboedi hohoanimoaye ranaheimbo aboed-anei hoafombohünda hiniŋgi-mareapur-anemo. ¹⁵ Nga God ai siheimboya, se moani aboedi hohoanimo süngundühi ŋgeiani, asu se nindou ŋgusüfo-koate bidifiri ai siheimbo nine-hoafi moaruwai hoafinda-hündürani, ranaheimbo aboedi hohoanimo ranambo ahei yafambehü kikihindi-hümündihündüri. ¹⁶ Se nindou ŋgor-ai siheimbo hifandiyondüri-koate nahurai nimboei. Nga se ŋgiri nindou ŋgor-ai hifandiyomuni-koateanefi mbi-sei hehi moaruwai hohoanimondei. Nga seana Godindi moani ratüpuriyei-rihündeimbi nahurai hamindi hond-animbo nimboei. ¹⁷ Seana nindou muŋguambo ahinindahündüri. Anihondümborihindeimbi ranaheimbo hohoanimo-ndahündüri. Se Godimbo yihimbondihori asu gafmanindi adükari bogorimbo ahinindahüdo.

Sihiri Sisasindi hohoanimo yanggiri süngundihundühi tiŋgumbi hohoanimondahumi-ndefimboane

¹⁸ Moani ratüpuriyei-rihündeimbi, seana nindou ai siheimbo hifandarandüri ranahambo ahinindeihī ahandi hoarehindei. Nindou siheimbo aboed-anemo asu ŋginindi hoafikoate-yomo rundeimb-anemo ranahamumbo hoarehimbo yanggiriyo poani, nga ŋginindi

hoafiyomo-rundeimbi, ranahamundi hoarehi amboani nimboei. ¹⁹ Se Godimbo yanggiri hohoanimo-yahündowohü heiani, asu nindou ai siheimbo tiŋgumbi hohoanimo ra moani sahündürani asu se rani hohoanimo ranahambo moan-ane sei hehi animboei ana, God ai ranahambo aboed-ane rananasi mbüsümbui. ²⁰ Nga se moaruwai hohoanimoyeiani, asu nindou ranai siheimbo rani-süngumbo hariyahündürani, asu se ranahambo moan-ane ase ana, asu ŋgorü nindou ai hohoanimo ranahambo ŋgiri aboed-ane mbüsü. Nga se aboedi hohoanimo rani-süngu sünguri-hindühimbo heiani, asu nindou ranai siheimbo rani-süngu hariyahü-ndürani, asu se ranahambo moan-ane sei hehi animboei ana, God ai siheimbo hihifi-hihifindümbui. ²¹ Nga God ai siheimbo rani tiŋgumbi hohoanimo ndahümüdi yahuhayamboya kafaore hiniŋgi-mareandüri. Ranimboya Krai ambo tiŋgiri masemüdu siheimbo farihefe-ndürimbohünda. Ranimboya ai anümi nahurai siheimboya ai-amboya yarihi hoeirihindühi rani-süngumbirihinda yahuhaya yare masihendi.

²² Nga ai moai nini-moatükunimbo moaruwai hohoanimo ratüpuri ra süngureandi asu nindou mamī ai-amboani moai himboriyuwani tikai hoafi ahandi yahamo tüküfeyo, nga wani.

Aisaia 53:9

²³ Nindou ai ahambo moaruwaimbo-fimbo hoafi hoafimeyomondowa ranimbo ai moai ahamumbo simbori moaruwaimbo-fepuri hoafi hoafiyu. Nindou ai ahambo asübusi afindi sabudowani ai moai simbori moaruwaimbo-ndiheapurimboya yahu, nga wani. God ai mbumundi yibobore-randeimbi-wamboane ranimboane asu Krai ai ahambo anihondümborirühi ahandi fi Godindi warambe ninendimareandi. ²⁴ Aiyu ahandihoari sihefi moaruwai hohoanimo ra ahandi finambore semündü hu nimi keimbi karihe-ndeimbifihī yifimayu. Sihiri moaruwai hohoanimo ra hiniŋgife hefe, asu mbumundi hohoanimo rani yanggiri süngufembohünda ai yifimayu. Nindou ai ahandi fi ra moaruwaimbo-marundi, nga asu raniyo sihiri aboedi tükümehundi. ²⁵ Nga horombo-yei se sipsip moani mamikarihi buriyei wakimarihindi nahurai-maye, nga asu hapondan-ana se sipsip hifanda-randeimbi sowahi hihiriyahi ahei nahurai masinei.

Anihondümborihindeimbi-yei hohoanimo

3 ¹⁻² Moani ratüpuriyei-rihündeimbi ai ahei hifandirandüri-randeimbindi hoarehi aniboadei nou nimorehi se-amboani sihei nindowenihī ranahamundi hoarehi nimboei. Rananimbo asu nindowenihī bidifiri Godindi hoafi süngufekoate-yomondeimbi ranai, nimorehi sihei Godimbo ahini hohoanimo asu mbumundi hohoanimo ra hoeindiwuri houmbo ai-amboani Godindi hoafi anihondümborindumboemo. Se rani-moatükuni ranahambo hoafikoate-aye amboani, ai anihondümborindumboemo sapo sihei hohoanimo aboedi yanggiri-wambo. ³ Asu nimorehi se fi-hoari sihei moanambuhü rani yanggiri aboedi yihurunambo

yihuru-ndihümboyei, ro aboedi himbondefo mbisei hehi. Sapo se sihei mbirinanji didiboado-arhind-ane, misiñi yihuruaye-ane asu hoeari se ndorihoeimbi yihuruyei arihündi ranane. Se ranimbo yanggiri hohoanimon-ndeimboyei. ⁴ Nga sihei ngusüfoambe hohoanimo ranahambo-animbo randihi yihurundihündi. Rananimbo asu yihuru wagabe ragu amaro ranai ana nggiri awandihoayo. Rani hohoanimo ranana sapo didiboadofe hohoanimoyohü, himboari hoafendi ningombo ratüpuri hohoanimo-ane. Nga rani hohoanimo-ane Godindi himboahü aboedi hamindayo. ⁵ Sapo horombo hondü Godimbo ngusüfo parihoreimbi nimorehi ai Godimbo anihondumbo-rihorühi hifandirihori marihündi ayei yahurai yarühi yihuruyeihi asu ahei nindowenih-yomondi hoarehi manimboei. ⁶ Mami yahurai Sara ai ahandi nindowenih Abrahamimbo yanggiri sünguririhü nindou bogori yahondo marandi. Nga hapo-ana se aboedi hohoanimo ra süngurihindühi nini-moatükunimbo yihimbokoate-aye ana, se ahandi nimorehi nimori nahurai-anei.

⁷ Mami, rani-süngumbo-animbo nindowenih se-amboani sihamundi nimorehi rani-babidimbo ningombo ai nginindiyeipoani mbisimo houmbo ndondu hohoanimon-ndundüri. Se aheimbo ahinindimondüri, nga asu ai-amboani se-babidi God yanggiri koadürümbo ningombo hohoanimo semunimboayu ra ndahümündimboyei. Se rawarundi ana, nggiri nini-moatükuni se Godimbo didibafefundi ranahambo mbusümo kikindeandi.

Nindou bodomondambo aboedi hohoanimon-ndefimboane

⁸ Haponda ro wandi hoafi moendindihea samboanahi. Muñguambo se moani mami rani-süngufimbi hohoanimo yanggiri hohoanimondei asu simbori hohoanimurindei. Asu apodoho nahurai simbori ngusüfo pefirindeih simbori hipoambo-firindei asu sihei fi hifinambo-ndihindi. ⁹ Se nindou bodimondi ai siheimbo moaruwaimbo-ndihindürani, asu se aheimbo hihindih moaruwaimbo-ndihindürimboyei. Asu ai siheimbo hoafi moaruwai hoafinda-hündürani, se aheimbo hoafi moaruwai ra hihindih hoafinda-hündürimboyei, nga wani. Nga ai siheimbo randihindürani ana, asu se Godimbo didibafi-ndahindo aheimbo aboedi-aboedifembohünda, nga sapo God ai siheimboya mborai yahu aboedi-aboedifendürimbo kafoare hiningimareandüri. ¹⁰ Nga, 'Nindou düdi ai hihifi-hihifiyuhü aboedi gedühi ningombo hohoanimonduhü ana, asu ai moaruwai hoafi hohoanimo asu tikai hoafi hohoanimo ra hiningim-bireand-amboane.

¹¹ Asu ai moaruwai hohoanimo ra hininginde mbunda, aboedi hohoanimo ra süngu-mbireand-amboane. Ai nindou muñgu-babidimbo aboedi-aboedife nimarimbohünda tinjirifoyeihi

mami rani hohoanimo yanggiri süngu-mbirihündamboane.'

Buk Song 34:12-16

¹² Nga Adükari aiana mbumundi nindou ranaheimbo, ahandi himboarina himboa-pareandürühi asu ahandi himbona ahei didibafife hoafi ra himboriyu arandi. Nga nindou ai moaruwai hohoanimoyei, Adükari ai ranaheimbo refepoani yahuenüngumbo-wambo.

Sihiri aboedi hohoanimoyefi ranimbohünda tinjirifondefimboane

¹³ Asu se aboedi hohoanimo ranahambo huti-hütiyeih süngurih arihündi ana, siheimbo nindou didai moaruwai-moaruwaimbo-mandihindüra? ¹⁴ Nga se aboedi mbumurihoeimbi hohoanimo ra süngurihü heiani, ranimbo-hündambo nindou ai siheimbo moaruwaimbo-fendürimboyei ana, asu se hihifi-hihifindei. Nga se aheimbo yihimboyopoani asu afindi hohoanimoyopoani. ¹⁵ Nga sihei hohoanimo raninambo-animbo Kraisimbo ahinindeih Adükari-ani mbisei hehi hohoanimon-ndahündo. Asu nindou düdi ai fifirife hoafimbo siheimbo düdudahindürühi, 'Nimboe Kristen se ranahambo anihondumbo-rihindühi himboaye,' mbisahündürani, asu se simbori aheimbo rani-moatükuni ranahambo diboadondih hoafindahündüri. Nga asu se aheimbo aboedi hohoanimon-ndahündürühi hiningirou-safi animbo hoafindahündüri. ¹⁶ Sihei hohoanimo ra hütikoate Godindi himboahü aboedi yanggirimbeyo-wamboane. Rananimbo asu se Kraisimbo süngufe hohoanimo aboedi ra sünguarihindi ranimbo nindou ai siheimbo tirifoefe hoafi hoafindahündüri mbundihü asu randih himbondei-aniwani ahei hoafi ranahambo amoaningi-ndeimboyei. ¹⁷ Aboedi hahabodiani ranahambo tinjirifo tükefeyo ana, aboed-ane, God ai ranimbo yifiriyu. Nga asu moaruwai hohoanimo ra süngurihündani, tinjirifo tükefeyo, ranane moaruwai safayo.

Krais ai sihefimbo aboedambo-femunimbohünda yifiyu mbura botimefiyu

¹⁸ Sihefimbo God sowanambo semindimuni hafombohündamboyu mbumundi hamindi-mayu ranai nindou moaruwai-mayei ahei fondihumbo mamimbo yanggiri yifimayu. Nindou ahandi fi ra hifokoa-marurüyosi, nga asu God ai ahandi yifiafi ranahambo yanggiri botimariri. ¹⁹ Rasimboani raniyu ai yifiafiyu haya hu yifiafi ngoafihü yifiafi karabusambe animboei ranaheimbo ahandi hoafi ra wataporimbo-mararü. ²⁰ Yifiafi ranana sapo Noa ai sip nafirandambe asu God ai moani sisikoate nindoumbo hifanda nünquambe, nindou ranai Godindi hoafi süngufekoate-mayei ahei yifiafimboyu hu wataporimbo-mararü. Nindou bidifiri 8 yanggiri sip ranambe hoenambo aboedambo-mehindi. ²¹ Hoe ra hundürüyeimbi ranahambo sisamane asu raninambo se aboedamboyahi arihündi. Hundürüyeimbi hoe ranana sihei fi afisaho ra popoafie-femboyopoani. Nga hundürüyeimbi hoe ranana se Godindi hoafi süngufembohünda ai-dibo

hoafi femindi masihefeyo hoaf-ane. Sisas Kraisi ai yifihündi botimefiyu raninamboyei se aboedamboya arihündi. ²² Asu ai sünambe hafu Godindi warihondani bogorimbofi amaru. Ranane asu sünambeahindi nendi, ndüri adükarümbi, asu nginindi adükari ho-hoanimombü muṅguambo ranai ahandi hoarehi aniṅ-gomo.

Moaruwai hohoanimbo horombo süṅgumarihindi ra hiniṅgindihindi

4 Kraisi ai sihefimböhünda ahandi fiambe asübusi afindi masemündu. Rani süṅgumbo-animbo se-amboani ai ramefiyu nou randihindan-animbo rani ho-hoanimbo ranai siheimbo ngininda-mündürimboe. Nga nindou düdi ai Kraisimböhünda ahandi fiambe asübusi yahurai asemündu ana, moaruwai hohoanimbo ranahambo süṅguarandi ranambe moai hu. ² Se hifi ndanihü fi-hoeari kapeihü nimboei-ambe sihei horimbodidi hohoanimbo süṅgufe-poani, nga God yifirayu ra süṅgundihindi. ³ Horombo se ndeara afindimbo ndifo nindou ai Godimbo anihondümbofe-koateyeimbi ahei hohoanimbo rani-süṅgumarihindi hei-ane. Sapo se ndani-moatükuni ndaniyo süṅgumarihindi: Nimorehi sisihimo hohoanimbo, nindowenihi birabireimbi hohoanimbo, moaruwai moatükuni ranahambo ṅgusüfo pefehümbö hohoanife hohoanimbo, bia simindi hefe mamikari hohoanimbo, afindi sesesimbo sihi moaruwai hamindi hohoanimbo, asu bia simindi moaruwai hohoanimbo patimbo ho hohoanimbo asu sisami god tikaimbo didibafife amoanṅgimbo hohoanimbo rani hohoanimbo ra horombo se süṅgurühü marihündi. ⁴ Nga haponda anihondümbofe-koate nindou ranai ai-babidi se hokoate-yeihi, moaruwai hamindi hondü hohoanimbo meṅgoro ra süṅgufekoate-yeiani, asu ai ranahambo ndarihi hoeirihinda mayoa, siheimbo tirifoarihi hoafehündüri. ⁵ Nga süṅgunambo-animbo sapo God ranahandi himboahü ai moaruwai moatükuni ratüpuri-mayei ra diboadondihö hoafi-mbeyahündo-wamboane. God ranai ana ai-ani nindou yangiri nimboeimb-ane ai asu yifiyeimb-ane ahei hoafi ra himborimböhünda himboayu. ⁶ Ranimboane asu aboedi hoafi ra yifiyeimbi aheimbo bokarihefemboane. Ai yifimayei nindou moaruwai hohoanimboayei ra yifiyei arihündi nou ahei moaruwai hohoanimbo rani-süṅgumbo. Nga aboedi hoafi ranaheimbo bokari-hefemboane ai yifiafi niṅ-gombo yangiri koadürümbo niṅgomböhünda God rawefiyu nou.

⁷ Muṅguambo moatükuni muṅgumbo-ayo rani si ra ndeara akim-ane. Ranimboane asu se sihei fi ra sihei-hoari hibadühümbo, ndondihö hohoanimondei kikihindi-hindühimbo Godimbo didibafi-ndahindo. ⁸ Anihondümbo-rihindeimbi siheihoari simbori ṅgusüfo pefirindeihö, rani hohoanimbo aboedi se moani nginindi kikihi-safindihümündi. Ranimbo nindou ai ṅgorümbo ṅgusüfo parareandi ana, ahandi moaruwai hohoanimbo ranahambo amboawi mbüsümbui. ⁹ Nindou ai sihei worina ṅgeiani, aboedi wataporimbo-ndihündürühö, moani sisikoate sesi moatükuniyo,

fondiyo, ra simbori seiründe. ¹⁰ God ai siheimbo ra sihafö warihü rani-moatükuni wudimbeyo-wamboane yahuhaya masihend-ane. God ai siheimbo moani hipoambo-reandürühö mamami rani-poani rani-poani ratüpuri yimbumareandürö se nindou bidifiri babidi simbori fehefirindei yahumbo. Sapo nindou mamai ṅgoründi ratüpuriyuani, ra ndore hifandarandi yahurai hamind-animbo randihindi. ¹¹ Nindou ṅgorü ai bokarihai arandi ana, ai God hoafimayu nahurai bokari-mbirihend-amboane. Nindou ṅgorü ai bidifirambo farihendürö arandi sapo God ai rani nginindi masagado raninambo-animbo bidifirambo mbifarihendür-amboane. Ranimbo Sisas Kraisi wari-süṅgu asu Godimbo adükari-ani mbiseimboyei. Koadürö-koadürümbo God ai ndüreimbi asu ngininde-imb-ani. Nga anihondü-ane.

Kristeni-yafe asübusi semindi hohoanimbo

¹² Wandafö mamai, gor refe hoeifemböhünda hai-ambe mandu hoeiarundi nou, siheimbo sowahi asübusi afindi tükefeyo ranahambo se hepünindahimboyei. Se ranahamboya rani-poanimbo moatükun-ane tükefeyo mbisei hehimbo hepünindahimboyei. ¹³ Kraisi ai asübusi masemündu, nga se-amboa ai-babidimbo masahümündi asu ranambo se hihifi-hihifindei. Ranimbo asu süṅguna ahandi nginindi moatükuni weindahi tüküfeyo-ambe sihei ṅgusüfoambe hihifi-hihifi afindi tükündifemboe. ¹⁴ Kraisimböhüdambo wambo se nindou amuri ai siheimbo nine hoafi moaruwai hoafehündürö ranimbo hihifi-hihifindei. Nga sapo sihei fiambe Godindi-mayo hepünifeimbi Yifiafi amaro ranimbo-hünda. ¹⁵ Hifokoefembo hohoanimbo, hühbühünö hohoanimbo, moaruwai hohoanimbo ratüpuri, ṅgoründi ratüpuri sehe-fehefe hohoanimbo, ranimbo-hündambo asübusi asahümündi ana, ra moaruwai-ane. ¹⁶ Nga asu se Kristen-ayei ranimbohünda asübusümbi moatükuni ra siheimbo sowahi tükündifeyoani, ranahambo amoanṅgi-ndeimboyei, nga se Godimbo hihifindihori sapo se Kristen ndürimb-aneimböhünda. ¹⁷ Nga God ai ahandi siri yibobofemboayu rani si ra ndeara tüküfemboane. Asu ai ahandi siri siheimbo boatei yiboboareandürö ana, asu nindou Godindi-mayo aboedi hoafi anihondümbofe-koate-mayei ranaheimbo tiṅjirifo afindi safi tükündifemboe. ¹⁸ Nga ranimbo Godindi hoafi yare hoafiyowöhö yahoya, 'Nindou sürühehindeimbi ai aboedambofe ra tiṅjümbayo ana,

asü nindou Godimbo hohoanimokoate asu moaruwai hohoanimombo süṅgurihindeimbi ra niṅgumandahia?'

Sindaun 11:31

meho.

¹⁹ Ranimbo-hündamboane asu God ai ahandi hohoanimonambo nindou bidifiri ai tiṅjirifombü hohoanimbo asahümündi ana, nindou ranai moani aboedi mbumündi yangiri ṅgehümbo asu ahei fi ra God nafira-ran-

deimbi ahambo yangirindahundo. Nine ai horombo hoafiyu masihendi ra randeambui.

Hifandirundeimbi seana Godindi sipsip ra hibadündüri

5 Ranimboanahi haponda ro sihei hifandiru-rundeimbi ahamumbo hoafindahapuri samboanahi. Ro amboani hifandirihirihandaimb-anahi. Ro wandi himboari-namboyoy Sisasimbo hoeirihina ai asubusi ra masemundu. Ngiri amitata God ai Kraisi adukari hamind-ani weindahi nafiundu, nga ro-amboa ai-dibo aboedi nimboamboyahi. ² God ai nindou sihamundi warihumareandüri ranaheimbo ndondu hibadündüri. Sapo sipsip hifandi-randeimbi nindou sipsip hifandarandüri nou, sihamundihoari hohoanimondimo houmbo randundi God ai yifirayu nou. Nindou ngoru ai sihamumbo huti-huti nou reandurimbo-yupoani. Asu se kaki semindimbo ratupurimbo hohoanimondimboemo, nga sihamundi hohoanimonambo fandihandüri. ³ Asu se nindou God ai sihamundi wariwami hiningimarearu ranaheimbo nginindi hibadu-ndurimboemo, nga wani. Se aboedi ratupuri yangiri animbo ranaheimbo nafuindi-mondurani ai rani-sungu-mbirihind-amboane. ⁴ Ranimbo asu sipsip hifandira-randeimbi hondu Kraisi ai weindahi tukundufihirani rani-simboani se ramarundi ranimbohunda aboedi hamindi koadurumbo-koadurumbo ningombo takini ndowandumboemo.

⁵ Rani sungumbo-animbo asu akohoandi nindou se boagiri nindou-yomondi hoarehi ningomo. Ranimbo munguambo se siheihoari fi hifinambofe hefe wandafi mamimbo fandihandüri. Sapo, 'God aiana nindou ahei fimbo boriyeiani, ranaheimbo hifinambo-reanduruhani, nga asu nindou didiyei ai aheihoari fi hifinambo-rihindeimbi aheimbo ana didiboado-reanduruhani.'

Sindaun 3:34

⁶ Se siheihoari hifinambondihirani hehi Godindi nginindi hamindi wari hoarehi ranihu nimboei. Ranimbo asu ai ahandihoari nini-simboaniyu hohoanimoyu rani-simboani siheimbo ndurimbane mbusumbui. ⁷ God ai siheimbo afindi hohoanimoyunduruhani, nga se sihei

ngusüfoambe afindi hohoanimoy amaronduri ra ahandi warihu digehindi.

⁸ Se hohoanimoyei kikihindihinduhirani ndondihirani hibaduhundi. Nga Satan ai sihei hurutimb-ani asu siheimbo moaruwaimbo-fendurimbo yahumboani amosiri ai ninihondi mbufe sesimbo yaho haya hoango wakareandi nou. ⁹ Se anihondumbofe hohoanimoy aboedi rani yangiri kikihinduhumundi nimboeimbo-animbo asu Satan gundihoruhirani raguanambo-ndihoruhirani moani nginindi hamindi nimboei. Se randihirani fifirindihinduhirani hohoanimoyei, sihei wandafi mamimu nguambo hifi ranihu amarei ai-amboani se tinjirifo asahumundi nou yarihirani sahumundihane.

¹⁰ Nga God ai nindou hipambofe hohoanimoy ra nimindihani. Aiyu se Kraisi-babidi ningombo ahandi nginindi si aboedi koadurumbo ningoweimbi ra semindimbohunda diboniyu hiningimareandüri. Asu se moani bodifombo nindou-yafe tinjirifo ra ndahumundi mbunduhu asu sungunambo-animbo asukaindu ai ahandihoari siheimbo wudiwudi-ndehanduruhirani nginamundundura nginindi nimboemboei. ¹¹ Ahambo sowahi ana munguambo nginindi ra koadurumbo-koadurumbo mbenjori. Nga anihond-ane.

¹² Pas nda Sairasi a farihendirani hayambo suru papimara-ndamboanahi hoafiyahi, nga wandafi nda ro anihondumbo-rihinimboanahi. Asu hoafi pas ndanambe ra Godindi moani hipambofe hohoanimoy hondu ranahambo anihondumbo hoafimbohunda suru paparihendi. Nga moani hipambofe ranahambo ndondihirani kikihinduhumundi nimboei.

¹³ Anihondumbo-rihindeimbi nindou Babiron † ngoafihundi sapo God ai ahandi hoafi sungufembohunda se-babidi hiningimarearu ai-amboani siheimbo hihifarihundüri. Raniyu asu wandi nimori Mak amboani siheimbo hihifarandüri. ¹⁴ Kristeniyafe hohoanimoy se simbori wakikihurindei nduhundi.

Mungumbo se Kraisi-babidi nimboeimbo sihei ngusüfoambe afurifimbi hohoanimoy mbimarind-amboane.

† *Nda kafeefe hoafi-ane, nga ahandi nimindi moai fifirihundi. Nindou bidifiri hohoanimoyeihiya, Rom-ane asei, nga bidifiri hohoanimoyeihiya munguambo Kristen ai ahei hifi hiningirihirani hehi nimboei wakarihindi horimbo Suda ai Babiron ngoafihu asu hifihu mamarei nou, asei.*

2 Pita

1 Karihasihandüri, ro Saimon Pita Sisas Kraisindi moani ratüpuriya-rihandembi asu ahandi hoafi sahamindi ha-rihandeimb-anahi. Sihefi God asu aboedambo-reamuni-randeimbi Sisas Kraisindi sürühoeimbi hohoanimo süngu God ai anihondümbofo hohoanimo aboedi-safi ro hohoanimoayefi yahurai siheimbo masagadüri. ² Se God asu Adükari Sisas anihondümbo fifirih-pirimboanei ranimbo-animbo ai hipoambo-ndinearühi ngusüfoambe afurife kife hohoanimo afindimbo mbisabinandür-amboane.

God ai sihefimbo wand-anei mehu

³ Krai ai Godindi nginindeimb-ani, asu raninambo ahandi hohoanimo yangiri süngufembohünda ai sihefimbo mungu moatükuni masemuni. Sihiri ahambo fifirihuri raninambo ai sihefimbo ahandi-mayo fifirife aboedi masemuni. Ai sihefimbo hoafiyumunühi yahuya, 'Se sinei wandi himboamupuimbo-randeimbi asu sürühoeimbi hohoanimo sahümündi,' mehumuni. ⁴ Ranimboyu sihefimbo aboedi adükari hamindi fehefembo moatükuni ra masemuni sapo horombo ai sihefimboya ndahandürimboyahi mehu. Raninamboyei se ngusüfoambe moaruwai botifimbi hohoanimo hifi ndanihündambo sihefimbo mungu ra moaruwaimbo-reamuni marandi ranahambo aboedambo-ndahimboyei asu se Godindi hohoanimo ndahümündimboyei.

⁵ Ranimbo-hündambo-animbo asu se tinjirifondeihisi sihei aboedi hohoanimo ra anihondümbofo ranifihanimbo pandihindi. Sihei aboedi hohoanimo ranifihanimbo Godimbo fifirife ra pandihindi. ⁶ Godimbo fifirife ranifihanimbo sihei fimbo diboadofe hifandi hohoanimo pandihindi. Sihei fimbo diboadofe hifandimbo hohoanimo ranifihanimbo nginindi ninjgombo hohoanimo ra pandihindi. Sihei nginindi ninjgombo hohoanimo ranifihanimbo God hohoanimoayu hohoanimo süngufe ra pandihindi. ⁷ Sihei God hohoanimoayu süngufe hohoanimo ranifihanimbo wandafi mami-babidi aboedi ninjo hohoanimo ra pandihindi asu ranifihanimbo hipoambofo hohoanimo ra pandihindi. ⁸ Rananimbo asu rani hohoanimo ranai sihei fiambe nimanandi ngombo adükari tükefeyondüri ana, asu sihei Adükari Sisas Kraisimbo fifirife ra ngiri moani rande yagodo, nga wani. Nga ranana sihei Adükariimbo fifirife ranai aboedi nimi afindi hisaiyo nou yahurai rande hisindimboe. ⁹ Nga asu nindou ai sapo munguambo rani-moatükuni hohoanimo ra ahandi fiambe nimarikoate-ndoani ana, nindou

ranai nini-moatükuniyo anguni engoro ra hoeifekoate-ayu ana, himboatihari nahurai-ani. Aiana sapo horombo moaruwai hohoanimoyu marandi ra God ai raguanambo-mareando ranahambo hohoanimo mitaniramündümboani.

¹⁰ Ranimboane wandafi mami, God ai siheimbo wambo sowana sinei yahuhaya hoafiyundürühi ai wand-anei mehundür-anei. Ranimbo-hündamboanimbo asu ai siheimbo anihondümbo hoafimayundüri ranimbo nafuimbohünda süngundühündühi hüti-hütindei. Se rawarihindi ana, ngiri se anihondümbofo hohoanimo hiningindihindi.

¹¹ Rananimbo siheimbo sihefi Adükari asu aboedambo-reamuneimbi Sisas Kraisindi nginindi hifandarandi koadürümbo-koadürümbo yanggorambo ranambe hafombo nafi yagodondürimboe.

¹² Yini, mungu-moatükuni horombo hoafimayahi ra se hohoanimoyei fifirih hehi nginindi nimboeimbo süngurihü-ndühaneisi. Nga awi ro siheimbo nimbinimbi-si hoafindaha-ndürimboyahi se rani hohoanimo ra hohoanimoyei-mbirühündamboane mbisahehea.

¹³⁻¹⁴ Ro fifirih-amboanahi ngiri amitata ro fi yanggiri animboahi nda hiningindiheandi. Sapo rani-moatükuni ranimboyu sihefi Adükari Sisas Krai ai fifire hoafimayundüri. Nga awi ro ndarihe yanggiri nimboahambanimbo sihei hohoanimo ra botifendüri rambo-hündambo munguambo si ra asukai hoafindamboyahi. Ro hohoanimoayahi ranana aboed-ane. ¹⁵ Ranimboanahi asu ro haponda siheimbo hoafiyondürimbo hüti-hüti-aya habodihhi. Rananimbo asu sünguna ro yifinda hehea ngahani amboani asu munguambo hoafi ranahambo hohoanimombeiya saheheamboanahi ro hütihütayahühi hoafehandüri.

Kraisimbo sowahi Godindi nginindi mengoro ra hoeimarihundi.

¹⁶ Sihefi Adükari Sisas Krai asukaiyo nginindi kapeihü kosimboayu hoafi ra ro ndorih wataporimbo-marihandüri ra ropoanimbo hohoanimoyefi hohu hoafiyefühi-yefipoani. Nga yihoeft himboarinambo ahandi nginindi himboamupuimbi moatükuni hoeimarihuri. ¹⁷ Ape God airüri ahambo ndüri adükari sagadowohü asu si adükari aboedi ahandi-mayo ra sagadowani ro ranihü manimboefi. God ai adükari himboamupuimbi sünambe si ranifih nimarümbo ai yare hoafiyuhü yahuya, "Nindou ranana wandi nimirani, nga moani ro ngusüfo parihineimb-ani. Ahamboane ro wambo ngusüfoambe siaoweheandi," mehu.

¹⁸ Ro Sisas Krai-babidi wafuambe nimboef-ane God hoafimayu rani hoafi ra sunambeahindi makosowa himborimayefi.

¹⁹ Ranimboanefi ro Godindi hoafi hoafiyomo-rundeimbi ahamundi hoafi ra nginindi anihondumbo-arihundi, nga se-amboani rani hoafi ranahambo yarihi anihondumbo-arihindi ana, aboedi saf-ane. Ahamundi hoafi ranana ram nimbi nimarowani aningo nahurai-ane. Ram ra siyo homboyowani si hoafambe Kraisindi si botiboti nahurai sihei ngusüfoambe tükündifemboe. ²⁰ Nga asu se ranahambo wudipoapondihi fifirindihi hehimbo-animbo. Nindou mami ai ngiri ahandi hoanimonambo yanggiri Godindi hoafi hoafiyomo-rundeimbi-yomondi hoafi Baibor-ambe engoro ranahambo fifinde hoafindu. ²¹ Ai nimboe, horombo nindou mami ai moai Godindi hoafi engoro ra ahandi hoanimonambo yanggiri hoafiyu, nga wani. Yifiafi Aboedi ranaiyo nindou bidifirambo hohoanimo botireapurani God ai hoafi masagapuri ranimbo hoafi weindahi hoafiyomo marundi.

Godindi hoafi tikai-hoafiyomo-rundeimbi

2 Nga horombo Godindi hoafi tikai-hoafiyomo-rundeimbi nindou Israeri-yei mbusümo tükümfundi. Yahurai-animbo nindou tikai-hoafi yamundu-rundeimbi sihei mbusümo amboani tükündafumboemo. Nindou ranai dibo tükündafu ningomombo munguambo rani-poanimbo tikai-hoafi siheimbo moaruwaimbo-fendürimbo yamundi-ndundürimboemo. Nindou ranahambo Adükari ai moaruwai hohoanimo-ambeahindi hihire masepurimündüyosi, nga asu ai Adükari ranahambo amboani daboadi hihirimaruwane. Ai ramefundi ranimboemo asu ai ahamundihoari nimai moaruwaimbo-ndafumboemo. ² Asu nindou anihondumbo-rihindeimbi afindi ranai tikai yamundurundeimbi ahamundi moaruwai hamindi hohoanimo ra süngundihümboeyi. Asu ai rawarihindi ranimbohünda nindou amuri burayei ranai hoafi hondü nafi engoro ranahambo moaruwai hoafindeimboeyi. ³ Ndanai nindou ndanai sapo hohoanji hohoanimo-yomo-rundeimbi-wambo ai siheimbo tikai-hoafi hoafindimo-ndürimboemo. Horombo hondüyo God ai ahamumbo papi-hoafi hoafimayupuri, nga ai moai munguyo. Hoafi ai hoafiyu masihendi ahamumbo moaruwaimbo-fipurimbo ra adükari tüküfemboane himboyopurühi aningo.

⁴ Sunambeahindi nendi bidifiri ai yaru moaruwai hohoanimo-memoyosi, nga asu God ai moai ahamumbo ambemo yahu hininggireapuri, nga wani. Ai ahamumbo ngoafi moaruwai nimbi afindi nimaro-ambe karabusire hininggimareapuri asu ai adükari tinjirifo saimbo si tüküfembohünda hifandarundi. ⁵ Horombo hondü ai moai hifinindi nindou munguambo ranaheimbo ambeyei yahu, nga wani. Nga ai hoe afindi koamarihenda ranambo Godimbo hohoanimokoate nindou ranai moaruwaimbo-mehindi. Nga Noa ana sürühoeimbi hohoanimo bokarihahi-randeimbi asu God ai ahambo nindou 7-babidi aboedambo-mareandüri.

⁶ Nga ngoafi yimbu Sodom, Gomora ranahafembo moaruwaimbo-ndiheapirimboyahi yahuhaya, hainambo ramareapira hai tikirapirimbo munguambo moatükuni hasüfi yanggiri mengoro. Ranimboane nindou Godimbo daboadi hihirihoreimbi ana, horombo rani-moatükuni tükümfefeyo nindoumbo ra nafuimbo nahuraiyo tükümfefeyo. ⁷ Rot nindou sapo mbumundi hamindiyo asu God ai ranahambo mafariheiri. Rot aiyu nindou moaruwai hohoanimoyeimbi ranaheimbo ranimbo ngusüfo nimbimayu. ⁸ Nindou aboedi ranai ahamundi mbusümo nungumboyo asu ai moaruwai nindou ahamundi-mayo ahinümbi hohoanimo süngufekoate hohoanimo hoafi himboriyu asu hoeire marandi. Ranimambo munguambo si maho ra ahandi mbumundi ngusüfo asüriri marandi. ⁹ Nga asu nine-moatükuni Godindi hohoanimo süngurihindeimbi aheimbo refendürimbo yahohaya sisam-arandüri ana, God ai aheimbo ranambeahindi hürihendürimbo ffireamboani. Nga Adükari ai nindou moaruwai hohoanimoyeimbi ranaheimbo karabusifendürimbo sünguna yibobofembo si tükefeyo ranihü aheimbo moaruwaimbo-fendürimbo ffireamboani. ¹⁰ Rani-simboan-animbo nindou bidifiri sapo Godindi nginindi yiiboaruko-marihindi ranai moaruwaimbo-feimbi hamindi hohoanimo ahei ngusüfoambe botifembo rani-süngurihini marihündi aheimbo moaruwaimbo-ndearümbui.

Tikai yamundu-rundeimbi nindou aiana himboambekoate nindou-anemo asu ai ahamundi-poanimbo hohoanimo rani-süngu yanggiri süngumarundi. Raniyomo ai bogori hifandi-rundeimbi ahamumbo tirifoefe hoafimbo kikirififekoate-memo. Nindou himboambekoate-yeimbi asu afindi-afindeimbiyomo ai nindou sunambe amarimo ahamumbo tirifoefe hoafimbo yihimbokoate-memo. ¹¹ Sunambeahindi nendi ranai nindou tikai hoafi yamundu-rundeimbi ahamumbo ngasündüpuri houmbo nginindi adükari hamindanemosi, nga asu ai moai simbori tirifoarüpürühi Adükarihindi himboahü papi-hoafirüpuri. ¹² Nga tikai yamundurundeimbi ai ninihondi-yei hohoanimo nahurai sünguarundi. Ahamumbo hifokoefe mandife sesimbo yanggiri nahurai aningomo nindou ra asu nine-moatükuni ai fifirifekoate-memo ranahambo moani türüfoaru hoafiyomo marundi. Asu nindou ninihondi naru arundi nou God ai ahamumbo hifikoa-ndearipurimbui.

¹³ Asu ai moaruwai hohoanimo süngumarundi ranimbohündambo ai tinjirifo asüka ndowandümboemo. Ai nindou bidifirambo tinjirifo masabudüri rani-sünguyo asu ai-amboa tinjirifo ndowandümboemo. Aiana sirihü sesesiyomo asu bia simindimo raro arundi ranahambo hihifi-hihifimbai yahomomboanemo. Rananemo ai se-babidi sowasümondühi amarimo, nga se ranahambo amoaningayei. Nga moaruwai tikai hohoanimo ai yifiriyomo houmbo ramarundi ranahambo hihifi-hihifiyomondühi amarimo. ¹⁴ Aiana amuri himbombo-yomoponi, nga moaruwai hohoanimo ra ratüpürimbohünda nimorehimbo

sowanamboane himboari pararundi. Aiana ngiri moaruwai hohoanimo ra hininggindundi, nga wani. Rananemo asu ai nindou bidifiri anihondumbofoe hohoanimo akidou yanggiri kikihiru-ndumondeimbi ahamumbo moaruwai hohoanimo ra rambirunda yahomo houmbo hūharupuri. Aiana nindou ngorundi napo hohoanifembo hohoanimo ra ndeara yamundumboanemo. Nga God ai nindou ranahamumbo moaruwaimbo-ndeapurimbui. ¹⁵ Ai sapo aboedi hohoanimo nafi hondū megoro ranahambo daboadi hihirimarundi ranimboanemo asu ai mamikariyomo wakarundi. Nindou aiana Beorindi nimori Baram ai moaruwai hohoanimomayu ahandi hohoanimo ra sūngumarundi. Baram aiana ro moaruwai hohoanmondahan-animbo kaki ranai tükündifemboe yahuhaya yare hohoanimomayu. ¹⁶ Ahandi ninihondi moangui-randeimbi-hündi ahandi ndüri dongi ai hoafikoateimbane, nga nindou hoafi nahurai hoafimayo. Ai Godindi hoafi hoafiyu-randeimbi Baram moaruwai hohoanimomayu ranahambo rani-sūngufepoani yahohaya hoafimendo. Raniyo asu dongi ai ahandi ngusūfo-koate hohoanimo ra kikihirimarimindo.

¹⁷ Tikai yamundu-rundeimbi ndanana sapo apoarindihori hoe nginareandi nahurai-anemo. Asu aiana mburūngai hoewerinambo kikiramindi pircandani aho yahurai-anemo. God ai ahamumbo nimbi afindi moaruwai nimarowani koarifehpurimbo diboniyo hininggi-reapurimboani. ¹⁸ Nindou ndanana ngusūfokoate hoafi hoafiyomondühi ninjondiyimondühi boriyomo wakarundi. Rananemo asu ai nindou bodimondambo findi moaruwai hohoanimo aho ranahambo ngusūfoambe botife hohoanimo ra sūngu-mbirihinda yahomo houmbo yirūmoarundüri hoangomo. Ai nindou sapo haponda moaruwai hohoanimoyomo-rundeimbi ahamundi fikimi mafefehindi ranaheimbo ahamundi moaruwai hohoanimo ranambe mbiheiya yahomo houmbo hohoanimoyomo arundi. ¹⁹ Rananemo tikai yamundu-rundeimbi ranai horombo hoafiyomondühiya, 'Se yihoefti hohoanimo sūnguarihindi ana, aboedambo ngeimboyei,' mehomo. Nga asu ai-amboani nine-moatükuni ahamumbo moaruwaimbo-ndeapurimboe ranahandi moani ratūpuriyomo-rundeimbi nindou nahurai ninggomomboanemo. Rani-moatükuni ra ndahurai-ane: Nine-moatükuni nindou ranahambo hifandariri ana, ahandi moani ratūpuriyu-randeimbi nindou-ani. ²⁰ E! ra anihond-ane, nindou ai sihefti Adükari Sisas Krai sihefimbo aboedambofe-munimboayu ranahambo fifirihori. Asu ranimbo-hünda ai fefoehindühi hifi ndanihünda moaruwai hohoanimondi nginindi ranambeahindi aboedambo-mehindi. Nga asu asūkai ai moaruwai hohoanimo ra sūnguarihindi ana, asūkai hihiriyahi karabusehindi nahurai-ane: Weangurühi ai anihondumbofoe-koate-yeiambe moaruwai hohoanimo

† Yimbu moatükuni ra hoekoate-anafe asu ai ngiri hoenambo nindou fandiheneandi. Yahurai-ane tikai yamundu-rundeimbi ahamundi hoafi nimindi-koate-ane, ranane asu ngiri nindou fandihendüri.

ra sūngurihindühi nindou moaruwai manimboei. Asūkaiyei sūnguna ai hihiriyahi hei ranifihii apaiarei ana, moaruwai hamindi hondü nimboeimboyei. ²¹ Refe ana, awi ai aboedi hohoanimo nafi aho rani-sūngufekoate-mbeimbonana, ranana ranaheimbo moaruwai-ane. Nga nindou ai aboedi hohoanimo nafi aho rani-sūngu sūngurithi hehimbo sūngunambo Godindi ahinümbi hoafi ranaheimbo yamundi-marundüra masahümündi ranahambo daboadanambo-arihindi ana, ranaheimbo moaruwai hamindi hond-ane. ²² Ahei hohoanimo ra kafoefe hoafi nahurai-ane: 'Yafori ai nini-moatükuniyo kimbomayo ra asūkaiyo hihirife ho sesi arandi.' Asu ngorü yahurai-ane: 'Nindou ai moatei hundürarandi ana, moatei ai hihirindife asūkai nngo hūburukoambe foerimboe.'

Adükari ai kudūmbui.

3 Ngusūfohündi wandafi, haponda siheimbo yimbumboanahi pas nda sūru paparihandi. Pas yimbu ranambe siheimbo sapo rani hoafimayo ra asūkai hohoanimo purihümündihii mbumundi hohoanimo botimbirihindi saheheambo sūru papimarihandi.

² Hoafi ra Godindi hoafi hoafiyomo-rundeimbi sūruhoemo-ndeimbi horombo hoafimemo. Asu sihefti Adükari aboedambo-reamuneimbi ai ahandi hoafi sowandümo homo-rundeimbi-yomondi sūngu hoafimayu ranimboanahi asūkaiyei hohoanimo pumbirihümündia sahehea hohoanimoyahi.

³ Se ndani boatei fifirindihii hehimbo-animbo: Bidifiranambo si tüküfeyo-ambe-animbo nindou ai tükündahi hehi ahei moaruwai hohoanimo ngusūfoambe botindeirani ra sūngundihimboyei. ⁴ Rananimbo ai randihii tirifoefe hoafindeih-animboya, 'Sapo kosombo horombo hoafimareandi, nga nahi-a? Horombo amoaomami ai yifisafiyei heimbo hapondanambe amboani muṅgu moatükuni God nafimarandi ra moani horombo maninggo nou yare yahurai yanggiri aninggo ho,' mbiseimboyei. ⁵ Ai ndani-moatükuni horombo tükümeffeyo ranahambo hohoanimoyowohumbo fifirifembo-yeipoani, nga wani. Horombo hondü God ai hoafiyuhü hifi sünü nafira hininggimareandi. Ai hifi hoe yibobomareanda hifi ranai hoe mbusümo tükümeffeyo. ⁶ Asu sūngunambo hoe ranai hohoambu afindi tüküfihumbo hifi wamindafi-mayo ra moaruwaimbo-mareandi. ⁷ Hoafi mami raniyo sünü asu hifi haponda tükümeffeyo ranamboani hai koarifeffeyowa sünü hifi ra tikirimbohünda hoafimayoa ranimbo himboyowohü aninggo. Sünü hifi nda sapo nindou didiyei ai Godimbo daboadi hihirimarihori ranaheimbo God ai yibobofendürimbo moaruwaimbo-fembo si tüküfemboayo ranahamboane ai hininggimareanda himboyowohü aninggo.

⁸ Se sapo mami moatükuni ndani-animbo se hohoanimo mitanindü-hümündimboyei. Adükarindi hohoanimonambo ana si mami ra 1,000 himbani nahurai-ane, nga asu 1,000 himbani ra mare mami si nahurai-ane. ⁹ Adükari ranai sapo horombo hoafi hoafimayu ranimbo ratūpurimbo ra afureandühiyupoani.

Bidifiri nindou afurifembo hohoanimoyou nou refi-hiyupoani. Nga aiana nindou mami ai-amboani awarihefembo ana, moei yahuhü nindou muṅguamboya se ṅgorü süṅgurihi hohoanimoyei yahumboani hohoanimoyau.

Sünü hifi nda awandihoemboe

¹⁰ Adükari ai kosimbo si ana sapo hümbuhüni nindou hümbuhüniimbo ahu yahurai-animbo tükündifemboe. Rani-simboani sünü ranai nimoamondi-hoafi nahurai paindowohümbo awandihoemboe. Rananimbo muṅgu akidou hamindi moatükuni raninambo God ai sünü hifi nafimarandi ranai hai tikirindandani muṅgundimboe. Rananimbo asu hifi amboani muṅgu moatükuni ranifihij ṅgoro ranai kameihi hai tikirindamboe.

¹¹ Rani-moatükuni ranai rande awandihoemboe. Nga se ranahambo nūṅgumandahu mbisei hohoanimondei. Ranimbo-hündambo-animbo se Godindi yanggiranefi mbiseihü ranij yanggiri süṅgundihi ndühündi.

¹² Rani hohoanimonambo-animbo se Godindi si tüküfemboayo ra himbondei. Rananimbo asu se si tüküfemboayo ranahambo nimai-nimaindihindühi ṅginindi ratüpurindei. Rani si tüküfe simboan-animbo sünü ranai hai tikirindandühi muṅgundimboe. Asu rananimbo muṅguambo sünambe akidou hamindi moatükuni ra kameihü hüfü afindiyohümbo hoe nahurai tükündifemboe. ¹³ Nga God ai sünü hifi simborij nafimbo horombo hoafiyumboani, ṅga simborij hifi ranifih-animbo moani mbumundi hohoanimoyou yanggiri yagodimboe. Rani-moatükuni ranahamboanefi sihiri tükümbifeyowa sefi hohu himboayefi.

Sihiri hibadihumbo Adükariimbo himbondefimboane

¹⁴ Wandafi mami, rani-moatükuni ranahambo se himboeyihanei. Ranimbo-hündambo-animbo se Godindi himboahü sürühoeimbi hondü ṅṅgombohünda asu ai-babidi wudi-wudimbohünda hüti-hütindei.

¹⁵ Sihifi Adükari ai siheimbo aboedambo-fendürimbo yahuhaya himboyu-ndürühani asu ai siheimbo hiniṅgirou-hiniṅgirouarandüri ranimbo randihi hohoanimondei. God ai sihefi wandafi Porimbo fifirife aboedi masagadowa asu ai-amboani hoafi ra mare ndahurai siheimbo pasambe sürü papira koamarihendüri. ¹⁶ Yini, ahandi-mayo muṅguambo pas ranambe ai ndani moatükuni ranahamboyo hoafiyu marandi. Ahandi-mayo hoafi pas ranambe bidifiri ana asu akidou tiṅjimaramuni. Nindou bidifiri fifirife ṅginindi ṅṅgokoate-ayei hoafi raniyo asu Baibor-ambeahindi hoafi kameihi mamikari-marihündi. Ranimbo-hündambo-animbo ai awandi-hehimboeyi.

¹⁷ Wandafi mami, se fifirihimboanei nine-moatükuni sapo süṅguna tüküfemboayo ra. Ranimbo-hündambo-animbo se sihei fimbo hibadihumbo. Nga asu hoafi mbahibadi-hoemondeimbi nindou-yomondi hihindi hohoanimoyou ranai siheimbo hühündeirani se anihondümbofe ṅginindi hiniṅgi-ndihimboeyi. ¹⁸ Nga seana sihefi Adükari asu aboedambo-reamuneimbi Sisas Krai ahandi hipoambofe hohoanimoyou nda afindisafi ndahümündihij, asu se ahambo adükari hamindi ndondihori fifirindihori ṅgei. Aiana hapondan-ane asu süṅgunamboane ra ndürümbi-mbiyuwamboane. Anihond-ane.

1 Son

Yangiri ningombo hoafi

1 Yangiri ningombo hoafi ranahambo siheimbo sürü paparihundi. Horombo hondü ai mejgoro, nga ro ahambo himboriyefi yihoeft himboarinambo hoeirihu mburihu sündihu marihundi. ² Yangiri ningombo ra weindahi tüküme feyo, nga hoeirihu hohu anihondümboneft hoafiyefihümboneft siheimbo bokararihundi. Horombo ai Afindi-dibo manüngu, nga yihoeftimbo sowahi weindahi tüküme fiyu. ³ Se ro babidi wudimbohündambo nine-moatükuni ro hoeirihu himboriyefi marihundi ra siheimbo bokararihundi. Nga ro Ape God asu ahandi Nimori Sisais Kraisi ai-babidimbo wudiyefi arihundi. ⁴ Sihiri afindi safi hihifi-hihifindefo sefti hohu hoafi nda sürü paparihundi.

Sihiri sihi ngefimboane

⁵ Hoafi ra Kraisi ndi-mayo hoaf-ane himbori-yefeim-bihündi siheimbo rarihu bokarihundühi seftiya, 'God ai si nahurai-ani, nga moai ahambo sowahi nimbi nimaroro,' asefti. ⁶ Sihiri hoafiyefihüya, 'Roana ai-dibo wudayefi,' sefti hohu asu nimbokoani hefti arihundi ana, sihiri tikarihu hohumboanefti hoafiyefi arihundi, nga anihondü hohoanimomoai süngurihundi. ⁷ Nga sihiri sirihü ahefti ana, ai sirihü amaru nou sihiri Kristen wandafi mamibabidi wudiyefi arihundi asu ahandi Nimori Sisaindi hori sihefti hohoanimomoaruwai mungu gogorihairanda sihiri aboediyefi arihundi. ⁸ Sihiri hoafiyefihü, 'Ro moai moaruwai hohoanimoyefi,' asefti ana, siheftihoari tikarihu hohumboanefti asu anihondü hoafi sihefti ngusüfoambe moai nimaroro. ⁹ God ai didiboado-rihoeimb-ani asu ai refembo ehu ana, randeambui ranimboane asu sihiri sihefti hohoanimomoaruwai ranahambo weindahi hoafindefani ai sihefti hohoanimomoaruwai ra gogorindihembui asu rananimbo sihiri aboedindemboyefi. ¹⁰ God ai hoafiyuhü yahuya, 'Nindou munguambo hohoanimomoaruwaime-anei,' mehu, nga asu sihiri hoafiyefihüya, 'Roana moai moaruwai hohoanimoyefi rihundi,' asefti ana, sihiri rarihu hoafiyefihüya, 'God ai tikarehayamboani,' sefuhanefti. Nga ahandi hoafi ra moai sihefti ngusüfoambe nimaroro.

Krais ai siheftimbo fehefemunimboani

2 Wandi nimoakidibou, se moaruwai hohoanimondeimboyei sahehea-mboanahi sürü nda paparihandi. Nga sihiri ngorü ai moaruwai hohoanimon-

duani siheftimbo farihefe-mbohünda God-dibo sihefti mbüsumo Sisais Kraisi ai didiboado-reandeimbi-mbofi nungumboani. ² Nga aiyu sihefti moaruwai hohoanimogogorimarihenda asu sihiri God-dibo wudayefi. Nga moaruwai hohoanimomoai sihefti yangiriyopoani, nga munguambo nindou-yafe-ane. ³ Sihiri Godindi ahinümbi hohoanimosüngundihundühi rananimborandi hu diboandihu fifirindi-humboyefi, ro ahambo fifirihini. ⁴ Nga nindou mami ai hoafiyuhüya, 'Ro Godimbo fifirihini,' ehu ana, asu Godindi ahinümbi hohoanimomoai süngureandi, nindou ra tikarehayamboani, nga anihondü hoafi ahandi ngusüfoambe moai nimaroro. ⁵ Nindou mami ahandi hoafi sünguarandi ranai ana Godimbo ngusüfohuri-reimbi hamind-ani. Rananimborandi hu diboandihu fifirindi-humboyefi, sihiri God-babidimboanefti. ⁶ Nindou mami ai hoafiyuhüya, 'Roana God dibo-anehi,' mbüsuani nindou ranai Sisais ramefiyu nou refimboani.

Nindou ahandi wandafi mamimbo ngusüfo parareandüri ana, ai sirihü hu arandi

⁷ Wandafi mami, ahinümbi hohoanimosiheimbosürü paparihandi nda simboriyo-poani, nga wamindaf-ane horombo hondü se himbori-yei mburihü masahümündi. ⁸ Nga ahinümbi hohoanimomoai asükaiya siheimbo simbori simborihe sürü paparihandi. Kraisi ai hohoanimomoai süngure marandi asu se amboa süngurihü marihündi, ranimboane asu hohoanimomoai anihond-ane sefti fifirarihundi. Nga asu nimbi munguihimbo si anihondü sirihoi aninggo. ⁹ Nindou mami ai hoafiyuhüya, 'Ro sirihü animboahi,' yahuhü ai ahandi wandafi ngorumbo yiboaruko-areandi ana, nindou ranai awi nimbokoan-ani aninggo. ¹⁰ Nindou ahandi wandafi mamimbo ngusüfo parareandüri ana, nindou ranai sirih-ani aninggo, nga ngiri ngorü-moatükuni ahambo randerani pündu. ¹¹ Nga nindou ai ahandi wandafi ngorumbo yiboaruko-areandi ana, nindou ranai nimbokoan-ani aninggo. Asu ahandi himboarambe nimbi nimarimbo-wambo ai nafi bibai-bibaindümbui.

¹² Nimoakidibou, Sisaindi sünguyo God ai sihei moaruwai hohoanimogogori-marihendi. Ranimboanahi hoafi nda siheimbosürü paparihandi.

¹³ Boagiri, Nindou nda horombo hondü nungu humbo haponda aninggo ndanahambo se fifirüwuri, ranimboanahi sihamumbo hoafi nda sürü paparihandi.

Akohoandi, se hamarihoemonda Satan ai amomefiyu, ranamboanahi sihamumbo hoafi nda sürü paparihandi.

Nimori, se Ape God fifirihori, ranimboanahi siheimbo hoafi nda sürü paparihandi.

¹⁴ Boagiri, Nindou nda horombo hondü nünghu humbo haponda anünghu ndanahambo se fifirüwuri. Ranimboanahi sihamumbo hoafi nda sürü paparihandi.

Akohoandi, se nginind-anemo asu Godindi hoafi sihamundi ngusüfoambe amaro, nga raniyo se hamarihoemonda Satan ai amomefiyu, ranimboanahi sihamumbo hoafi nda sürü paparihandi.

Ngiri sihiri hifinindi moatükunimbo hohoanimondefi

¹⁵ Se hifinindi moatükuni asu hifinindi hohoanimo ranahambo ngiri hohoanimondei. Nindou ai hifinindi moatükuni asu hohoanimo ranahambo hohoanimoaye ana, ai moai Godimbo hohoanimoyei.

¹⁶ Hifinindi hohoanimone-ane nda: Moaruwai hohoanimo ngusüfoambe botife hohoanimo, hohoanji hohoanimo asu bori hohoanimo. Hohoanimo ra Godindi-mayopoani, nga hifinindi hohoanimone-ane. ¹⁷ Hifinindi hohoanimo asu hifinindi ngusüfoambe botife hohoanimo amboa ra muḡundimboe, nga nindou ai Godindi hoafi süḡgurihi arihündi ai gedühi koadürümbo-koadürümbo nimboeimboyei.

Kraisindi hürütümbi tüküfimboani

¹⁸ O, nimoakidibou, hapoana ndeara bidifiranambo si akim-ane. Horombo se hoafi rarihi himborimayei, Kraisindi hürütümbi düdümbui masei, nga hapoana Kraisindi hürütümbi afindi tüküyahimboanei. Rananimbo asu hapoana ndeara bidifiranambo si akim-ane ra fifirihundi. ¹⁹ Kraisindi hürütümbi ai sihirihündi-yomopoani, nga ranimboanemo hiniḡḡi-rumunimboemo. Nga ai sihirihündimbemo-mbonana, sihiri mami koadürümbo niboade fi. Nga sihirihündi hiniḡḡi-rumunimboanemo ranamboanefi wudipoaporihu fifirarihundi nindou muḡḡu ranai sihirihündi-yomopoani. ²⁰ Sisas ai siheimbo Yifiafi Aboedi masagadüra ranimboane asu se muḡḡu anihondü fifirarihindi. ²¹ Se anihondü ra fifirihindisi, nga se fifirifekoate-ane saheheambo-yahipoani sürü paparihandi, nga wani. Se yarihi fifirarihindi tikai hohoanimo ngiri anihondü hohoanimo rani nimindihü tükündifeyo. Se ra fifirarihindi, ranimboanahi siheimbo sürü paparihandi. ²² Nindou ai hoafiyehi, 'Sisas ai Kraisiyupoani,' asei ana, ranai tikai hoafümb-ane. Nindou rananei God arimbimbo daboadi hihirihipiri arihündi asu Kraisindi hürütümbayei. ²³ Nindou ra Nimorimbo daboadi hihirihori arihündi ranana God ai ahei afindiyoani. Nga nindou ai Sisas Nimori ranahambo anihondümbi-arihori rananimbo God ai-amboa ahei afind-ani.

Godindi Yifiafi sihefimbo anihondümbi fifireamuni

²⁴ Hoafi ra horombo se himboriyeimb-ane se kikihisafi-ndihümündi. Se hoafi ra kikihisafi-ndihümündiani Sisas arimbini ai siheimbo kikihisafi-ndinandürimboayani. ²⁵ Ai anihondümbi horombo-nambore hoafiyuhü yahuya, 'Ro randiheanda se yangiri gedühi niboadeimboyei,' mehu. ²⁶ Nindou ai se tikai hoafi ranahambo anihondümbi-fembo mehomo ranahambo siheimbo sürü paparihandi. ²⁷ Nga se Kraisindi-mayo Yifiafi Aboedi sahümündi hehimbo siheimbo sowahi anihongo, ranimboane asu moai didaimboani siheimbo yamundearü, nga wani. Yifiafi Aboedi ai muḡḡuambo moatükuni yamundearü arandi asu ahandi yamundife ra tikaipoani, nga anihond-ane. Ranimboane se Krais ranahambo kikihisafandihorimindei Yifiafi Aboedi ai yamundimarearü nou. ²⁸ Yini, nimoakidibou, se ai-babidi niboadeimboanei. Ranimboane ai weindahi tüküfi simboani rananimbo sihiri yihimbokoate niboademboye fi, nga ahandi himboahü ngiri amoaniḡḡi-ndefi. ²⁹ God ai diboadorihoeimb-ani ra se fifirarihindi, ranimboane asu se rarihi fifirarihindi, nindou diboadore hohoanimoyu ranai Godindi nimor-ani.

Haponda sihiri Godindi nimor-ane fi

3 E awi, Ape ai sihefimbo ngusüfo pareandürimboani. Ranane asu ai sihefimbo wandi nimor-ane fi, ehu. Nga anihond-ane, sihiri ahandi nimor-ane fi. Ranimboane asu hifinindi nindou ai sihiri Godindi nimor-ayefi ra moai fifirihimuni, Godimbo fifirifi-koatewambo. ² O wandafi mami, haponda sihiri Godindi nimor-ane fi. Nga süḡḡunambo-animbo nünghundihu mamandefi ra moai fifirihundi. Nga ra diboadorihu fifirarihundi, Krais ai tükündifiyuani, sihiri ahambo diboadondihuri hoeindihurüh-animbo asu sihiri Krais nahurai-ndemboye fi. ³ Muḡḡuambo ai ranimbo hohoanimoyehi Sisasimbo hifandarihori ranai ahei hohoanimo diboadorihü arihündi Sisasindi hohoanimo aboedayo nou. ⁴ Nindou ai hohoanimo moaruwaiyu arandi ra Godindi ahinümbi hohoanimombo moaruwaimbo-reandühani. Hohoanimo moaruwai ra ahinümbi hohoanimombo moaruwaimbo-reandühani. ⁵ Se rarihi fifirarihindi Krais ai moaruwai hohoanimo ra gogorihofembo yahumboyu tüküme fiyu, nga ahambo sowahi moai hohoanimo moaruwai yangoro. ⁶ Nindou Sisas-dibo anünghu ranai moai hohoanimo moaruwai hohoanimoyu randi. Nga nindou moaruwai hohoanimoyu arandi, ranai ana Sisasimbo moai horiri asu moai fifiriri raro randi. ⁷ O nimoakidibou, hibadümbi, nga nindou mami siheimbo tikai hoafindümbui. Nindou didiboadore hohoanimoyu ranai didiboadorihoeimb-ani Sisas didiboado-rihoeimbayu nou. ⁸ Nindou moaruwai hohoanimoyu arandi ranai Satanindi nimor-ani. Sapo horombo hondü rani-süḡḡure hayamboani humbo haponda Satan ai moaruwai hohoanimo ra süḡḡure arandi. Ranimboyu asu Godindi Nimori ai

Satanindi ratüpuru moaruwai ranahambo raguanambo-fembo weindahi tüküme fiyu. ⁹ Nindou ai Godindi nimor-ayu ranai moai moaruwai hohoanimoyu randi, nga ai God dibo-ani ranimboane ai ngiri moaruwai hohoanimu süngundeandi, nga wani. Ai Godindi nimor-ani. ¹⁰ Naha fifindi-humboane düdi Godindi nimor-ayu, düdi Satanindi nimor-ayu? Randihu fifindi-humboane. Nindou ai mamikari hohoanimonduanu ai Godindiyupoani. Asu nindou ai ahandi wandafi mamimbo ngusüfo pefekoate-ayu ana, ranai-amboa Godindiyupoani.

Wandafi mamimbo simbori ngusüfo pefendürimbo hohoanimu

¹¹ Horombo hondü se hoafi rarihi himborimayei, sihefihuari simbori ngusüfo pefiri-ndefimboane. ¹² Sihiri Ken ramefiyu nahurai ngiri nimboefi. Ai Satanindi nimor-ani, nga ahandi akidambo hifokoamariri. Nimboe hifokoamariri? Ahandi hohoanimu moaruwai-ane, nga ahandi akidandi hohoanimu aboed-ane ranimboyu asu ahambo hifokoamariri. ¹³ Wandafi mami, hifinindi nindou ai siheimbo yiboaruko-ndihindürani se ngiri ranahambo hepünindahindi. ¹⁴ Sihiri sihefihuari simbori ngusüfo pefiriyefi arihundi ranimboane asu sihiri rarihu fifirarihundi sihiri yifimbo hohoanimu ra hiningi-marihundi, nga yangiri ningombo hohoanimu sünguarihundi. Nindou ai ahandi wandafi mamimbo ngusüfo pefekoate-ayuanimbo ranai awi yifimbo hohoanimu süngureanduhani. ¹⁵ Nindou ai ahandi wandafi mamimbo yiboarukore arandi ranai hifokoare-randeimbi nahurai-ani. Nga se fifirarihindi hifokoare-randeimbi ai ngiri yangiri gedühi nüngu. ¹⁶ Sisas ai sihefimbo farifehemunimbo yifimayu, nga asu raninambo ngusüfo pefe hohoanimu fifirimarihundi. Sihiri amboa rani-süngundahumboane wandafi mamimbo fehefe-ndürimbohündambo yifimboane. ¹⁷ Nindou mami ai napombüyu, nga wandafi mami hondirani ai waninduanu ana, asu ai wandafi mamimbo ngusüfo pefekoate-ayu ana, Godindi-mayo ngusüfo pefe hohoanimu ra ahandi ngusüfoambe moai nimaro, nga wani. ¹⁸ Wandu ni-moakidibou, sihiri ngiri wandafi mamimbo hoafi yangiri ngusüfo pandihundüri, nga sihiri aheimbo anihondumbo hondü fandihuhu-ndürimboane.

Sihiri Godindi himboahü ngiri yihombondefi

¹⁹ Sihiri ngorü nindoumbu ngusüfo pandihundani ranimbo anihondü hohoanimu sünguri-hunduhane fi ra fifirarihundi, nga ranimboane asu Godindi himboahü sihefi ngusüfoambe afundihu hohu niboademboyefi. ²⁰ Asu sihefi ngusüfoambe yiboaruko-ndihimunanu, ambe! Sihiri rarihu fifirarihundi God ai adükarani, nga sihefi ngusüfoambe adükariyupoani. Nga asu God ai mungu fifirareandi ra. ²¹ O Wandafi mami, sihefi ngusüfoambe sihefimbo yiboarukofe-koateyeiani, sihiri Godindi himboahü moai yihimboyefi. ²² Sihiri ahandi ahinümbi hohoanimu asu ai hohoanimoyu

ranahambo süngundi-hundani animbo asu ranani moatükuni sihiri Godimbo düdudahundoani ai sihefimbo ndayamunümbui. ²³ Ahandi ahinümbi hohoanimu nda: ahandi Nimori Sisas Krai ranahambo anihondumbo-ndihindühi asu siheihuari simbori ngusüfo pefindürindei Sisas sihefimbo hoafimayu süngu. ²⁴ Nindou mami ai Godindi ahinümbi hohoanimu sünguarandi ana, ai God-dibo nimandimbui asu God ai-dibo nimandimbui. God ai ahandi Yifiafi mase-muni ranimboane asu sihiri rarihu fifirarihundi God ai sihefimbo sowahi amaru.

Godindi Yifiafi Aboed-ane asu bidifiri yifiafi moaruwai-anei

4 O wandafi mami, Godindi hoafi tikai hoafiyomorundeimbi afindi hifini ahoahogomo. Nga nindou siheimbo hoafindomondühi, 'Ro Godindi Yifiafi-afümb-ana hi,' mbisimondani, se munguambo ra anihondumbo-ndihimboyei. Nga se yifiafi mungu ranahambo randihi hondihindühi Godindi-mayoyo asu hifinindiyo ra randihi fifirindhindi. ² Se Godindi Yifiafi Aboedi randihi fifindhimboyei ra: Nindou ai hoafiyuhü, 'Sisas Krai ai nindoumbomefiyu,' mbüsüani ana, nindou ranai Godindi Yifiafi Aboedümb-ani. ³ Nga nindou ai hoafiyuhü Sisas ai moai nindoumbofiyu mbüsüani ana, nindou ranai Godindi Yifiafi Aboedümbi-yupoani, nga moaruwai nendeimb-ani. Nindou ra Sisasindi hürütümb-ani se himboriyeiani ai düdümbui masei, nga sünumboani. ⁴ O ni-moakidibou, se Godind-anei, nga Godindi Yifiafi Aboedi sihei fi-ambe amaro ranai hifinindi nendi moaruwai ranaheimbo ngasünda-reandüri, nga se ranaheimbo harihehimboane. ⁵ Nindou ranai hifinind-anei, nga ranimboane ahei hoafi ra hifinind-ayo. Nga hifinindi nindou mungu ai ahei hoafi ra himboriyei arihündi. ⁶ Nga sihiri Godind-ane fi asu nindou ai Godimbo fifirarihori ranai sihefi hoafi himboriyei arihündi. Nga nindou ai Godindi-yeipoani ranai ngiri sihefi hoafi himborindei. Ranimbo sihiri anihondü Yifiafi ranane, tikai yifiafi ranane ra fifindi-humboane.

God ai ngusüfo pefe hohoanimu nimindih-ani

⁷ O wandafi mami, God ai ngusüfo pefe hohoanimu nimindih-ani asu sihiri wandafi mamimbo ngusüfo pandihu-ndürimboane. Nindou ai ngusüfo pare arandi ranimbo ai Godindi nimor-ani asu ai Godimbo fifirariri. ⁸ God ai ngusüfo pare-randeimb-ani asu nindou ai wandafi mami ngusüfo pefekoate-ayei ranai moai Godimbo fifirihori. ⁹ God ai Nimori mamümb-ani, nga asu rarihu sihiri yangiri gedühi ningombohündambo Nimori ra koamarihiri. Ranimboyu asu God ai sihefimbo ahandi ngusüfo pefe ra weindahi nafuimaramuni. ¹⁰ Nga ngusüfo pefe ra rahurai-ane. Moai sihiri Godimbo ngusüfo parihuri, nga God ai sihefimbo ngusüfo pareamunühi sihefi moaruwai hohoanimu ra gogori-hefembohündambo ahandi Nimori hifina koamarihira kusü yifimayu. ¹¹ O wandafi mami,

God ai sihefimo afindi ngusüfo parareamuni ranimboane asu sihiri amboa simbori ngusüfo pefiri-ndefimboane. ¹² Nindou mamai ai-amboani moai Godimbo horiri. Nga sihiri simbori ngusüfo pefirayefi ana, rananimbo God ai sihiri-babidi anungu asu ahandi ngusüfo pefe hohoanimo sihefimo adükari hamindi tüküfemboane. ¹³ God ai ahandi Yifiafi Aboedi sihefimo masemuni ranahambo fifirarihundi ana, God ai sihiri-babidi anungu asu sihiri ai-babidi aniboade fi. ¹⁴ Ape God ai hifinindi nindou farihefe-mbohündambo ahandi Nimori koamaritheira makusu. Ra ro hoeirihu hoahumboanefi bokarithehu arihundi. ¹⁵ Nindou ai weindahi hoafiyuhü, 'Sisas ai Godindi Nimor-ani,' ehu ana, God ai nindou ra-dibo nungumboani asu nindou ranai God-dibo nungumboani. ¹⁶ Asu God ai sihefimo ngusüfo parareamuni ra fifirihu mburihu anihondumbo-arihundi. God ai ngusüfo pefe nimindih-ani. Nindou ai ngusüfo pefe hohoanimo sünguarandi ana, ai God-dibo anungu asu God ai-dibo anungu. ¹⁷ Godindi ngusüfo pefe hohoanimo ra sihefimo adükari hamindi tükefembo nahurai-ane: Sihiri diboandihuhu ngusüfo pandihundani animbo sihiri Sisas hifini manungu nahurai nimboemboyefi. Ranimboane asu God ai muquambo nindou yibobonde-andürani rasimboani ngiri yihimbondofi. ¹⁸ Ngorumbo ngusüfo parihi-rihündeimbi ai ngiri yihimbondei. Ngusüfo pefe hohoanimo ra adükari hamindi tükündifeyoani yihimbo ra raguanimbo-ndifemboe. Yihimbo hohoanimo nimindih-ane ra: God ai nindou-yafe hohoanimo moaruwai ranahambo rani tñirifo dagadürimbui. Nindou ai yihimboyei arihundi ranaheimbo Godindi ngusüfo pefe hohoanimo moai adükari hamindi tüküfeyo. ¹⁹ God ai-boate sihefimo ngusüfo pamareamuni ranimboanefi asu sihiri ahambo ngusüfo pararihuri. ²⁰ Nindou mamai ai hoafiyuhüya, 'Ro Godimbo ngusüfo pararini,' yahuhü asu ahandi wandafi mamimbo yiboaruko-areandi ana, nindou ranai tikai hoafimb-ani. Nindou ranai nindou hoeireandürühi ranaheimbo ngusüfo pefekoate-ayu ana, asu God hoeifekoate-ayu ranahambo ngiri ngusüfo pandiri. Nga nindou ahandi wandafi mamimbo hoeireandürühi ranaheimbo ngusüfo pefekoate-ayu, asu nungunde God hoeifekoate ranahambo ngusüfo pamandira? ²¹ Hohoanimo nda sihiri Kraisindi-mayo masahumindofi ra, nindou ai Godimbo ngusüfo parariri ranai ahandi wandafi mamimbo-amboa ngusüfo pambirea-ndüramboane.

Anihondumbo-rihindeimbi ai hifinindi hohoanimo pühiyei afoasihindi

5 Nindou muḡu Sisas ai Kraisi-ani sei anihondumbo-arihindi ranai Godindi nimor-anei. Nga nindou muḡu Afindambo hohoanimoayei ra asu Nimorimbo amboa hohoanimo-yeihanei. ² Sihiri Godimbo hohoanimoayefühi asu ahandi ahinümbi hohoanimo sünguarihundi ana, ndarihu sihiri fifirarihundi: Sihiri Godindi nimor-ane fi. ³ Godindi ahinümbi hohoanimo sünguarihundi ana, ahambo ngusüfo parihuri

arihundi, nga ahandi ahinümbi hohoanimo süngufembo tñümbiyopoani. ⁴ Muḡu Godindi nimor-ayei ranai hifinindi hohoanimo ra pühiyei foasihindühanei. Godimbo anihondumbo-rihurimboanefi ranimboane hifinindi hohoanimo moaruwai ra pühiyefi foasihumboanefi. ⁵ Nga didiyei hifinindi hohoanimo ra pühiyei afoasihindi? Nindou ai Sisasimbo Godindi Nimor-ani seihü anihondumbo-arihori ranai hifinindi hohoanimo ra pühiyei foasihindühanei.

Sisas ai ahandi Nimor-ani ra God ai nafuimaramuni

⁶ Sisas Kraisi ai kusü hoenambo hundürüyu asu nimi keimbi karihe-ndeimbifihi ahandi hori peyowohü asu ai yifimayu. Nga ai kusü hoenambo hundürumbo yanggiryupoani, nga ahandi hori peyowohü asu ai yifimayu. Godindi Yifiafi anihondumbo rani hoafi ra anihond-ane yaho nafuiarandi. ⁷ Nga ngimi ai anihondumbo hondü hoafimayei. ⁸ Godindi Yifiafi Aboedi, hoe, hori, ngimi ranai hoafi hoafimayei, nga ahei hoafi ra mamane. ⁹ Nindou ai anihondumbo hoafi hoafayomo ana, ahamundi hoafi anihondumbo-ndihumboyefi. Nga Godindi anihondü hoafi ra nindou-yafe hoafi ngasünde-andühane. Nga God ai hoafi ra ahandi Nimorimbo-hündambo anihondumbo hoafimayu. ¹⁰ Nindou ai Godindi Nimorimbo anihondumbo-arihori rananimbo ai ngusüfoambe yare fifirareandi Sisas ai Godindi Nimor-ani. Nga nindou ai Godindi hoafi anihondumbofofe-koate-ayu ana, Godindi anihondü hoafi ahandi Nimorimbo hoafimayu ra moai anihondümboreandi. Ranana ai Godimboya, 'Ai tikai hoafiyu-randeimbani,' yahu arandi. ¹¹ Godindi anihondü hoafi nda: God ai sihefimo ramareamuna sihiri gedühi yanggiri niboademboyefi. Nga yanggiri niḡgombo ra Godindi Nimori ai nimindih-ani. ¹² Nindou Godindi Nimori-dibo anungu ai gedühi yanggiri nungumbui. Nga nindou ai Godindi Nimori-dibo niḡgokoate-ayu animbo, ai gedühi yanggiri niḡgokoate-ndümbui.

Sihiri yanggiri gedühi niboademboyefi ra fifindihumboane

¹³ Se Godindi Nimorimbo anihondumborihori-rihündeimb-anei, siheimbo hoafi nda sürü paparihandi. Se gedühi yanggiri niboadeimboyei ra fifirimb-rihinda sahehea sürü paparihandi. ¹⁴ Ranani moatükuni God yifirayu ranimbo ahambo düdündihurani sihefi hoafi himborindimbui. Nga ra fifirarihundi rananimbo asu ahambo hoafimbo moai yihimborihuri rihundi. ¹⁵ Nga ahambo düdündihurani sihefi hoafi himborindimbui ra fifirarihundi. Rananimbo ranani moatükuni refembo ahambo düdündihurani sihefimo randeambui ra fifirarihundi. ¹⁶ Bidifiri hohoanimo moaruwai nindou mamai ai randeandani rananimbo ai awandihombui. Nga bidifiri hohoanimo moaruwai nindou rawareandi ana, ngiri awandihoyu. Kristen ngorü ai hohoanimo moaruwai rawareandi ana, asu ngorü Kristen ahambo hoeindirani-wani ai ahambohündambo Godimbo

didibafindümbui. Rananimbo asu God ai ahambo fandihairani yanggiri nungumbui. Nga awarhoeimbi hohoanimo moaruwai sapo horombo hoafimayahi ranahambo Godimbo didbafifembo moai hoafiyahi. ¹⁷ Muṅguambo hohoanimo didiboadofo-koateayo ra ai hohoanimo moaruwai-ane, nga bidifiri hohoanimo moaruwai nindou ai rawareandi rananimbo ṅgiri ai awandihoayo. ¹⁸ Sihiri ndarihu fifirarihundi: Godindi nimori ai moai hohoanimo moaruwai süṅgurihi rihüнди, nga wani. Nga Godindi Nimori Sisas ai aheimbo hifandandüri arandi, nga Satan ai ṅgiri aheimbo kündifi

hündamündündüri. ¹⁹ Nga sihiri ndarihu fifirarihundi: Sihiri Godindi nimor-aneṅi, nga Satan ai hifinindi nindou muṅgu hifandandüri arandi. ²⁰ Asu sihiri ndarihu fifirarihundi: Godindi Nimori kusü anihondü God ranahambo fifirifimbohünda sihefimbo yamunde hininggire-amunimboani. Nga sihiri God arimbini Sisas Kraisbabidimbo animboefi. Ai God hond-ani asu koadürumbo-koadürumbo yanggiri niṅgombo nimindih-ani. ²¹ O nimoakidibou, se tikai godimbo hohoanimo-mboyopoani. Karihasihandüri.

2 Son

1 Meao, sihambo God ai ahandihoari kamafoare-anini ranimbo anihandi ro aborüdi siheimbo kameihi hifandi-rihandeimbi nindou-anahi pas nda sürü paparihandi. Siheimbo anihondumbo ngusüfo parariheandüri ra ro yangiri-yahipoani, nga mungu anihondü hoafi fifirihindeimbi ranai amboa siheimbo ngusüfo pararihindüri. ² Sihiri anihondü hoafi ra anihondumbo-arihundi, nga koadürumbo-koadürumbo anihondumbo-ndihumboyefi ranimboanahi siheimbo ngusüfo parariheandüri. ³ God arimbini Sisas Krai sihefimbo ngusüfo parineamunühi, rananimbo sihiri ngusüfoambe afundihu kündihu hoahu nimandefühi anihondü hoafi anihondümbondihu asu ngorumbo ngusüfo pandihu-ndürimboyefi. ⁴ Sihafi nimori bidifiri anihondü hohoanimo süngurihi arihündi sihefi Ape God sihefimbo hoafimayu nou, ranimbo himboriya heheamboanahi hihifi-hihifayahi. ⁵ O Meao, ro se nda randowandi saheheamboanahi hoafiyahühi, 'Sihefihoari simbori ngusüfo pefiri-ndefimboane,' asahi. Hohoanimo ra sihambo sürü parari-handi nda simbori moatükuniyopoani, nga horombo hondü masahumindef-ane. ⁶ Sihiri yahurai wandafi mamimbo ngusüfo pandihu-ndürimboane ranane Godindi hoafi süngufeayo. Horombo hondü se Godindi hohoanimo ra masahümündi, 'Se ngorumbo ngusüfo pandihindüri.'

Sihiri Kraisindi hoafi ra ngiri hiniḡgindihundi

⁷ Tikai hoafümbi afindi hifi ndanihü hahabodei wakarihindi. Nga ai ngiri weindahi hoafindeihi, 'Sisas

Krais ai nindoumbo-mefiyu,' mbisei. Nindou ranai tikarihi hehimboanei, nga asu Kraisindi hürütümbanei. ⁸ Se hibadihümbö. Rani-moatükuni se Godindi warambeahindi semindimbo sei hehimbo ranimbohünda ratüpurimayei ra se hibadihümbö, nga hiniḡgindihimboyei. Nga tiriḡrifondefühi Godindi-mayo takini aboedi ra yihoefi ratüpurimbohünda ndahumi-ndefimboane. ⁹ Nga nindou mami ai Kraisindi hoafi ragu pire haya ngorü hohoanimo süngure arandi ranai ana God ai ngiri ai-dibo nimandu. Nindou ai Sisasindi hoafi süngure arand-animbo God arimbini Sisas-dibo nindou ranahambo sowahi nimboamboafani. ¹⁰ Nga nindou mami siheimbo sowahi tükündifihümbö yamundife hoafi ra hoafikoate-nduani ana, se nindou ranahambo ngiri hihifindihorühi worinindihori, nga wani. ¹¹ Nindou ai ahambo hihifarüri ana, nindou ranai ahambo ahandi moaruwai hohoanimo ranahambo fariheirühani.

Bidifirana hoafi

¹² Ro siheimbo hoafi afindi hoafimbo saheheamboyah, nga pepafihü sürü pefembo moeisahi. Nga ro siheimbo sowanambo sini wataporimbo saheheamboyah sihiri hihifi-hihifimbohünda. ¹³ Sihafi akidi God ai ahandihoari kamafoareandi ahandi nimori ai sihambo hihifarihünini. Karihasi.

3 Son

¹ Ro anihondümborihindeimbi hifandiri-handeimb-anahi, wandi wandafi Gaius, sihambo pasnda sürü paparihandi. Sihambo anihondümborigusüfo parariheanini. ² O wandafi, sihambohündambo Godimbo didibafayahi. Sihafi ngusüfo didiboadorihoeimb-ani, nga sihafi ranani moatükuni ra yahurai didiboado-ndihoayowa se aboedi mbimarifa sahehea ranahambo Godimbo hoafiyahühi didibafayahi. ³ Wandafi mami, horombo bidifiri ai wambo sowahi tüküyafu hoafiyomondühi yahomoya, 'Hapoana Gaius ai anihondü hohoanimo süngure arandi horombo rasüngumareandi nou,' mehomo-ndamboyahira-hambo afindi hihifi-hihifimayahi. ⁴ Wandani mori ai anihondü hohoanimo süngurihi arihündi rani hoafi ra himborayahira ana, ro afindi safi hihifi-hihifiyahira arihandi.

Gaius ai aboedi didiboadorihoei ratüpuriyu arandi

⁵ O wandafi, se wandafi mamimbo didiboadoro farihawandüri arandi. Nga asu se wandafi mami ndifoambo amboa farihawapuri arandi. ⁶ Nindou rotumbo tüküyahi-rihüdeimbi-yafe himboahü hoafiyomondühi yahomoya, 'Gaius ai yihoefimbo ngusüfo pareamunühi mafarihemuni,' mehomo. Se ahamumbo nafi nginambo wari nginirowapuri arandi God ai refi arandi nou. Se rawarowandi ana, aboed-ane. ⁷ Ai Sisasimbohünda hoangomo arandi, nga nindou ai anihondümborikoateyeimbi ahei-mayo nini moatükuni moai sowandümo. ⁸ Nindou yahurai sihiri fehefepurimboane asu rananimbo sihiri ai-babidi Godindi anihondü hoafi fandihehuri-mboyefi.

Diotrefes ai hohoanimo moaruwai süngumareandi

⁹ Horombo ro Kraisindi nendi ranaheimbo pas sürü parihe koamariheheandi. Nga Diotrefes ai ahei bo-

gorimbondahe nimboambo yahuhaya yihoefi hoafi moai himboriyu. ¹⁰ Ranimboane asu ro didi tükündaheandühi ahandi ratüpuri ranahambo hoafinda-handomboyahi. Ai yihoefimbo-hündambo moaruwai hoafi wataporiyu wakire arandi. Rani ratüpuri yanggiriyoani, nga ai sapo wandafi mamimbo himbokaboako-marapuri. Nga nindou ai nindou ranahambo worinifimbo hohoanimondeiani, Diotrefes ai aheimbo yowani yahu arandi, nga ngiri ro-babidi rotundimo yahupuri arandi.

Demitrius ai hohoanimo aboedi süngure arandi

¹¹ O wandafi, se ngiri hohoanimo moaruwai süngundowandi. Nga hohoanimo aboedi süngundowandi. Nindou ai aboedi hohoanimo süngundeandani ana, ai Godindi nimor-ani. Nga nindou ai hohoanimo moaruwai süngundeandani ana, ai Godimbo hoiefekoate-ani. ¹² Mungu ai Demetriusimbo aboed-ani ase. Nga ra anihond-ane mungu ai fifirihindi. Ro-amboa ahambo anihondümborihoeiyahühi aboed-ani asahi, nga wandi hoafi anihond-ane ra se fifirowandi.

Bidifirana hoafi

¹³ Sihambo ro afindi hoafi hoafimbo samboanahi, nga pepafihisürü pefembo moeisahi. ¹⁴ Awi hibadandiri, nga se-dibo wataporimbohünda sihambo sowana sinimbo samboanahi. ¹⁵ Se ngusüfoambe afundo künde hawa nimbafi. Wandafi mami ai sihambo hihifarihünini. Yihoefi wandafi mamimbo mamindandürühi hihifindandüri.

Sud

1 Karihasihandüri, ro Sud Sisas Kraisindi ratüpurüya-rihandeimbi, Semsindi akid-anahi. Ape God ai siheimbo mborai yahundürühi ngusüfo pa-mareandür-anei asu Sisas Krai ai hifandimarandüra se nginindi animboei siheimbo pas nda sürü paparihandi. ² Nga Ape God ai siheimbo hipoambofo hohoanimo, ngusüfo afurife kife hohoanimo asu ngusüfo pefe hohoanimo afindi mbisagadür-amboane.

Tikai hoafi yamundu-rundeimbi nindou

³ Wandafi mami, horombo God ai sapo sihefimbo munguambo aboedambo-mareamuni ranahambo siheimbo pasambe hoafindahandüri saheheamboyahisi. Nga awi hapondani ana siheimbo pas nda sürü papirihandühi sihiri anihondümböfo hohoanimo masahumindefti ra tikarhou yamundu-rundeimbi ai tükümfunda wambo ngusüfoambe botimareandira se ranahambo gifembohünda nginindi-hamindihandüri samboanahi. God ai mamimbo yanggiriya ahandi nendi ranaheimbo anihondümböfo hohoanimo masagadüri. ⁴ Nga nindou Godimbo hohoanimo-koateyomo-rundeimbi ai sihefti mbusümo dibo hasiyafu tüküyafu sifomomboanemo. Rananemo asu ai Godindi-mayo moani hipoambofo hohoanimo ra hihiru ngorü sünguru hoafiyomo arundi ahamundi moaruwai hamindi hohoanimo ra gabudife-mbohünda. Rananemo ai sihefti Bogori Adükari Sisas Krai ranahambo yiboaruko-ruwurühü daboadi hihiri-mariwurü. Horombo hondü Baibor yahoya, 'Nindou ranai süngunambo asübusi ndowandumboemo,' meho.

⁵ Awi se ndani hoafi ndanahambo ndorühi fifirihimboaneisi, nga awi ro siheimbo namühi hoafindahandüri samboanahi. Adükari ai Israerimbo aboedambo-mareandüri Isip hifambeahindi, nga ai süngunambo nindou ahandi hohoanimo anihondümböfo-koate-mayeia asu ai aheimbo moaruwaimbo-mareandüri. ⁶ Horombo sünambeahindi nendi ai God ratüpurü ahamumbo masagapuri ra moei yahomo hou hifandikoate hiningimarundi. Nga ai moani ngoafi hiningi-marundamboyu, asu God ai ahamumbo sen nginindinambo hüputüpu-rapurümündi mbura nimbimarowambe ragu papi-hoafiyupurimbo-hünda hiningi-mareapuri. Asu God ai ahamumbo tinirifo saimbohünda ai Godindi yibobofembo si ranahambo hifandundühi amarimo. ⁷ Yahurai-ane horombo nindou Sodom asu Gomorahündi asu ngoafi akimi rani fikimi adaburo ranihündambo nindou amboani sü-

nambeahindi nendi ramefundi nou yarihi hohoanimomayei-ane. Raniyu asu God ai aheimbo hai koadürümbo hori-randeimbi ranambe hiningi-mareandüra asübusi afindi masahümündi. Nga aheimbo yandihu hondihundüri mbundihumbo animbo asu sihiri amboani yahurai refepoani, nga ranahambo ndondihu türüboadi-humboane.

⁸ Mami rani-süngumboane nindou ranai-amboani nine-moatükuni yafogoadinambo nahurai tüküfeyoani ranahambo süngurihindühi moaruwai hamindi nindou tükümehindi. Rananei ai Godindi nginindi ranahambo daboadi hihirihindühi himboamupuimbo-randeimbi sünambeahindi nendi ranahamumbo tirifoefe hoafiyahüpuri arihündi. ⁹ Horombo sünambeahindi nendi-yomondi bogori, ahandi ndüri Maiker, ai moai ramarihindi nou rareandi. Nga ai Satan-dibo Mosesindi fi ra didi manderümündi safani hena simbori hoafiyafandühü ai moai Satanimbo tirifoariri papi-hoafirüri. Nga ai yare hoafiyuhü yahuya, 'Adükari animbo sihambo moaruwai watikoafi-mbiyunin-amboane!' mehundo. ¹⁰ Nga nindou ranana nimindi ra fifirifekoate wamboanei ranahambo ai tirifoarihi hoafiyei arihündi. Asu ai ninihondi nahurai hohoanimo fifirife-koate-anei nini-moatükuniyo hohoanimoambe tükefeyo ra süngurihi arihündi. Ranane asu ahei rani hohoanimo ranai aheimbo moaruwaimbo-reandüri arandi. ¹¹ Hipoanimboebou-anei, nga aiana asübusi afindi ndahümündimboyei! Aiana sapo horombo Ken hohoanimomayu hohoanimo-ane süngurihi arihündi. Aiana horombo Baram tikare-haya ramefiyu nou ai kaki semindimbo-hündambo yanggiri ratüpurüyei arihündi. Kora ramefiyu nou ai Godimbo süngufekoate-mayei-amboani asu ai aheimbo moaruwaimbo-reandürimboani. ¹² Se mami fandihi nimarimbo nindou ngorümba aboedi hohoanimo-yondorambo sesesi-yeihini nimarimondühi ahamundihoari sowasümondühi nindou bidifirambo saikoate-memo. Ahamundi hohoanimo ra sihei fandihi arihündi ra moaruwaimboru arundi asu ai didibudümbi moatükuni nahurai-anemo. Rananemo asu ahamundi fimbo yanggir-anemo aiana hohoanimoyomo hoango-mo arundi. Aiana sapo mburüngai werinambo kikumindi pireandani hoe-koate moani goagu aho

† Ken ai ahandi akidambo nginindiyuhü hifikoamariri (Stat 4). Baram ai kaki semindimbohünda Israerimbo moaruwaimbofo hoafi hoafimayu, nga God ai moai ahandi hoafi himboriyu. (Namba 22-24, İo 23:4-5). Kora ai Mosesimbo daboadi hihiri-mariri ranimboane asu God ai ahambo hifikoamariri. (Namba 16).

yahurai hamindi nend-anemo. Aiana sapo nimi hisi simboani hisi-koate aninggo nahurai-anemo. Asu ngoambo nimi sapo nindou ai ahasihari kibodirihinda emüdü pefoi haya yapari aninggo nahurai-anemo. ¹³ Ahamundi amoaningümbi ratüpuri ra sapo hohoambu afindi howohü wutipuiari semindi ho momoehoani koararihendi yahurai-anemo. Horombo God ai sapo mupui hoahoango-randeimbimbo nimbini marowambe ranihü koadürümbo nimandifi ndandi yahuhaya hiningimareandi yahurai-anemo.

Nindou ranai tinjirifo moaruwai ndowandümboemo

¹⁴ Enok ai Adam nungu-ambeahindi 7 amoaombofi tüküfi manungu. Ai nindou ranahamumbo horombo hondü hoafiyuhü yahuya, "Hoeirih! Adükari ai ahandi sunambeahindi nendi afindi tausen engoro rani-babidimbo kudumbui munguambo yibobofe-mbohündambo. ¹⁵ God ai nindou munguambo 'se hütiyei,' mbüsü haya ahambo fifirifekoate-aye ranaheimbo tinjirifo dagadürimbui. Sapo ai Godimbo hohoanimokoate moaruwai hamindi moatükuni ratüpuri süngurihündühi asu ai Godimbo moaruwai hamindi hoafi hoafiyei marihündi ranimboane ranaheimbo tinjirifo dagadürimbui," mehu. ¹⁶ Nindou ranai ana ninimbo ra ai yiboaruko hoafiyomo wakirundühi nindou ngoründi-wami papife hoafi afindeimb-anemo. Aiana ahamundi moaruwai hohoanimo mengoro raniyangir-ane sünguru homo arundi. Aiana ahamundi fimbo boriyomo arundi asu nindou bidifiramboya, ai yihoefi hohoanimo rani-süngumbiri-hinda yahomomboanemo aheimbo hoafi nafirundüri arundi.

Se hibadühümbo sihei anihondümbofe hohoanimo ra kikihindühümüdi

¹⁷ Se wandi ngusüfohünd-anei, se sapo nine hoafi siheimbo sihefi Adükari Sisas Kraisindi hoafi sowandümo homo-rundeimbi ai horombo hoafimemondüri ranahambo hohoanimondei. ¹⁸ Ai siheimbo yaru hoafiyomondühüya, "Bidifiranambo si tüküfeyo-ambe ana, tirifoaru hoafiyomo-rundeimbi tükündafumboemo asu ai ahamundi Godimbo fifirife-koate hohoan

süngundu ndumboemo," mehomondüri. ¹⁹ Nindou ranai hifinindi hohoanimo sünguru asu yikürübürurundeimb-anemo. Yifiafi Aboedi ranai moai ahamundi ngusüfoambe nimaropuri, nga wani. ²⁰ Nga wandafi mamä, sihei anihondümbofe hohoanimo ra Godindi yangir-ane asu se nginindi anihondümbo-fembohünda simbori farihedirindei. Sapo Yifiafi Aboedindi-mayo nginindi raninambo-animbo Godimbo didibafindei ndühüdi. ²¹ Godindi ngusüfo pefe hohoanimo ranambe nimboei ngei. Se sihefi Adükari Sisas Krais ranai ahandi hipoambo hohoanimo ranambo yangiri koadürümbo-koadürümbo ningombo ra ndemunimbui mbisei hehi himbondeihini nimboei. ²² Nindou didiyei ai ndofe anihondümbofe-koate moani mbusümondühi nimboei wakarihindi ranaheimbo hipoamondihindüri. ²³ Bidifiri nindou aiana hai ngoafina ho nafini aniboadei, nga se nimai aheimbo ranambeahindi kündahi hündühümüdi-hündüri aboedühi pindihindüri. Nindou bidifiri ahei ngusüfoambe botifembo moaruwai hohoanimo aheimbo hifandirandüri arandi. Nga se aheimbo moani yihimbondeihini hipoambo-ndihindüri. Hibadühündi, nga ahei moaruwai hohoanimo raninambo se moaruwai tükündahimboyei.

Godimbo hihifi hoafi

²⁴ Sihiri God mamä yangiri ahambo aboed-ani mbisefimboane. Ai-animbo siheimbo kikihindamündü nunguani asu se ngiri anihondümbofe hohoanimo hiningindihindi. Ai-animbo siheimbo ndemündündüri gafu didiboadonde ahandi himboamupuimbo-randeimbi himboahü ranambe hüti-koate hihifi-hihifi kapeihü hiningi-ndearümbui. ²⁵ God ai sihefimbo aboedambo-reamuni-randeimb-ani. Sihefi Sisas Kraisindi sünguyu Godimbo hoafiyeihi seiya, "God ai adükari ndüreimb-ani, adükari bogor-ani, nginindi adükareimb-ani asu munguambo moatükuni hifandandeimb-ani," mbiseiamboane. Munguambo si horombo maho ai yahurai manungu-ane asu hapondanambe asu süngunambo amboani ai moani yahurai koadürümbo-koadürümbo nungumbui. Anihond-ane.

Weindahifembo

Boatei hoafi

1 Hoafi nda dibo mengoro-ane, nga Sisas Kraisi ai weindahi-mareandi. God ai ahandi ratupuriyei-rihundeimbi ranaheimbo nini-moatukuni nimehinou tukufemboayo nafuimbiyunduri yahuhaya Sisas Kraisi nifuimayundo. Rani-moatukuni ra sunambeahindi nendi ai Kraisi ndi ratupuriyu-randeimbi Son, wambo sowana koariheira kusu weindahi-mareandi. ² Raniyo asu Son ro nini-moatukuniyo hoeimariheandi ranahambo anihondumbo hoafimayahi. Rani-moatukuni ra Godindi hoafimayo-wamboyo asu Sisas Kraisi ai ranahambo anihondumbo hoafimayu. ³ Nindou ai nini-moatukuni sunguna tukufemboayo hoafi nda nindou bidifiri-yei himboahü ritimira arandi aiana hihifi-hihifimbiyu-wamboane. Asu nindou didiyei ai ndani hoafi sürü papimarandi ranahambo himbori-yei hehi sunguarihindi ai hihifi-hihifimbeyei-amboane. Nini-moatukuniyo tukufemboayo si ra ngiri amitata tukundifeyo.

Kraisindi nendi 7-ngoafumbi amarei aheimboane hoafi nda

⁴ Ro Son-anahi nda, ro 7-ngoafumbi Kraisi ndi nendi Esia hifambe amarei siheimbo sürü nda paparihandi. God haponda anungu, horombo hondü manungu, asu sungunambo ningomboayu ranani, asu yifiafi 7 ranai ahandi adukari bogorindi nimari-fondi hangifoani amarei, asu Sisas Kraisi aiane siheimbo moani hipoambo-ndihindürühi ngusüfoambe afurife kifimbi hohoanimo mbisahü-ndüramboane. ⁵ Sisas Kraisi-ana ai ndore anihondumbo weindahi hoafiyu-randeimbanani. Ai boatei yifihündi botifi haya, asu ai munguambo moatukuni hifi ndanihö bogorimboyahi ninouayei ranahei adukari bogorani. Sapo Sisas aiyu sihefimo moani hipoambo-reamunühi ahandi hori ranambo moaruwai-ambeahindi aboedambo-mareamuni. ⁶ Raniyu sihefimo, God ahandi afindi ranahandifihidi didibafife-rambohünda adukari bogorimbore hiningimareamuni. Sisas Kraisi aiana nduri adukarumbindu haya koadürumbo-koadürumbo nginindimbiyu-wamboane. Nga anihond-ane! ⁷ Awi se himboriyei! Ai ngiri amitata mburungai bitapinde haya kudu. Nga asu munguambo nindou ai hoeindi-horimboyei. Asu yifiarinambo wafusimaründümo nindou amboa hoeindü-wurimboemo.

Asu ahambo sunguna mungua hifinindi siri amboa arani-hoafindeimboyei.

Yini, ndani-moatukuni ra tukundifemboe. Nga anihond-ane.

⁸ God Adukari ai hoafiyuhü yahuya, "Roanahi horombodidiya asu sungudidiya arihandi. Roanahi haponda animboahi, horombo manimboahi asu sunguna nimboamboyahi. Asu ro nginindi hamindi hond-anahi," mehu.

Son ai Kraisi nendi hoeimariri

⁹ Ro sihei wandafi Son-anahi. Ro se-babidimbo ningombo asubusi Sisas-dibo asahümündi ra semindi mburumbo God nginindi hifandarandi ranambe ningomboanahi. Sihiri munguambo nine tijirifo afindi tükefeyo ra mami hininggirou nimboefimbo sahumindefüh-ane. Ro Godindi hoafi asu hoafi Sisas weindahi-mareandi ra bokamari-heheandamboyei wambo hemafoari-hindira asu ro ha airan Patmos-wami manimboahi. ¹⁰ Adukarindi si ra tukufehiyo asu Yifiafi Aboedi wandi fiambe nginindi tukufehüyo asu wandi daboandani himboriyahane nindou mami hoafimayu ra fufunji nahurai pukuna hoafimayu. ¹¹ Ai yare hoafiyuhü yahuya, "Nini-moatukuniyo hoeiaro-wandi ra se bukambe sürü papinda mbunda 7 ngoafumbi Kraisi ndi nendi amarei aheimbo sowana koandihoe. Ngoafi ranana Efesus, Smerna, Pergamam, Taiataira, Sardis, Firadefia asu Raodisia-ane," mehu.

¹² Raniyahü asu nindou düdi wambo hoafimayu ranahambo hoeifimbo sahehea, hihiriyahe hoeiriheandane gorinambo nafumbi ram nindife fondi 7 ranai maningomonda hoeimaritheapuri. ¹³ Raniyo asu nindou mami ram nindife fondi rani mbusümo manungu. Aiana Nindou Hondü nahurayü. Raniyu ai hoandari hoeari güdeandani hani tijari gabudi-mafoareandamboyo asu gorinambo nafumbi ret nahurai ahandi misindi-hamindihü hühire haya manungu. ¹⁴ Ahandi mbiro asu mbirinari ana kayahi ninendi kifohayo asu sünü kifohi nahurai hamindimayo. Raniyo asu ahandi himboari ranai hai imami nahuraimayo. ¹⁵ Ahandi tijari ana ain hai adukarambe mandife mburimbo himboamupuimbo-arandi rahurai hamindiyo makiaro. Raniyo asu ro ahandi hoafi ra himboriyahani sapo hoe hohoambuyo haya aho nahurai fumayo. ¹⁶ Asu ai mupui 7 ra warihondü warani wamberamündü haya manungu. Asu ami-yomondi pisao ra yiboboani yihümindiyo-weimbi yihümindi hamindi ranai ahandi yahamonindi moanambühi tukife mbumarandi. Asu

ahandi ngusumboari ranana sapo hüfinimbo hüfhamindi si boakafoareandi nahurai hamindi simayo.

¹⁷ Raniyahie hoeirihinihünda asu ahandi yirikimi yifi nahurai pimayahie. Raniyu asu ai ahandi wari-hondü wari ra wandiwami nande mbura hoafiyuhü yahuya, "Awi se yihimbo-ndamboyafi. Roana weangurühi-didi hondüya asu süngu-didi hondüya-rihandeimb-anahi.

¹⁸ Asu ro yanggiri nda animboahi. Horombo yifi-mayahisi, nga se himboyafi, roana haponda yanggiri koadürümbo-koadürümbo animboahi. Ran-anahi asu ro Yifiyo-ramboane asu yifiafi ngoafi yipuri ra hifandarihandi. ¹⁹ Ranimboane awi nine-moatükuni hoeimarowandi asu haponda tükefeyo-ane asu sünguna tüküfemboayo ra se sürü papindandi. ²⁰ Sapo se hoeimarowandi mupui 7 asu gorinambo nafümbi ram nindife fondi 7 wandi wari-hondü warani ranana dibohindi hoafi mengoro-ane. Ranahandi nimindi ra ndahurai-ane: Mupui 7 ranana Kraisindi nendi-yei sünambeahindi nendi 7-anemo. Ram nimindi 7 ranana Kraisind nendi 7-anei," mehu.

Kraisindi nendi Efesus ngoafihü amarei aheimbo hoafi aho

2 Nindou ranai hoafiyuhü yahuya, "Sünambeahindi nendi Kraisindi nendimbo Efesus ngoafihü hifandarandüri ranahambo sürü papindandi.

Nindou mamie ai mupui 7 ahandi wari-hondü warani semündü haya gorinambo nafümbi ram nindife fondi 7 rani mbusümo hoahoangu wakimareandi ai hoafiyuhü yahuya, ² 'Se muanguambo moatükuni wambohünda ratüpuriyei arihündi ra ro fifirihemboanahi. Asu ambe yaho yiboaruko-yiboarukofihie hiniñgifekeate tinjirifoyeihi ratüpuriyei arihündi. Seana moai nindou moaruwai ranaheimbo sihei mbusümo niñgombo yifiriyei. Nindou ai hoafiyomondühiya, "Ro-amboa Kraisindi hoafi sahumindefi hefi-rihundeimb-aneft," mehomo, nga anihondü ana wani, se ranahamumbo yibobori-hipurühi fifirihindi ra ai tikai hoafümbi nindou yanggir-anemo. ³ Nga seana ambe sei hehi nginindi nimboeimbo asu wandi süngu tinjirifo ra sahümundi hehi tinjirifoyeihi moai wambo süngufembo ra hiniñgirihindi.

⁴ Nga sihafie hoafi akidou engoro. Se weangurühi wambo ngusüfo pamarowandiri, nga haponda hiniñgimarowandiri. ⁵ Se aboedi hohoanimo hiniñgifekeate-yafambe manimbafi ra nahurai hohoanimondafie. Nga asu hapondani ana se moaruwai hohoanimo hiniñgiro hawa horombo weangurühi süngumarowandi nou süngundandi. Asu se sihafie hohoanimo ra ngorü-süngufekoate-ayafie ana, asu ro tükündahe sihambo tinjirifo ndahaninihü sihafie ram nindife fondi ra raguanambo-ndiheamboyahie. ⁶ Awi aboedi hohoanimo ranana sihafie fiambe nimarimboane: Asu ranane Nikorasindi sirihündi nindou ranaheie hohoanimo ranahambo yiboarukoro hafie arandi. Ro-amboani aheie hohoanimo ranahambo ana yiboaruko-riheandühanahi.

⁷ Nindou ai himboambe-mbindühi ana, awi ai moani himbo yanggiri kümbireandamboane, sapo Godindi Yifiafi Aboedi ranai Kraisindi nendambo hoafendüri ranahambo! Nindou ai yifiariyu taborarihoayu ana, nime nindoumbo yanggiri senda nimboei-rihundeimbi ranahandambo sesi yimai mbisaha, ndemündümbui. Nime ranana Godindi nümbürambe-ane aninggo," mehu.

Kraisindi nendi Smerna ngoafihü amarei aheimbo hoafi aho

⁸ Nindou ranai hoafiyuhü yahuya, "Sünambeahindi nendi Kraisindi nendambo Smerna ngoafihü hifandarandüri ahambo sürü papindandi.

Nindou düdi ai weangurühididi asu süngudidi yifiyu haya asukai yanggiri anüngu, ai ndare hoafiyuhü yahuya, ⁹ 'Ro fifirihendi sihei tinjirifo afindi asu napokoate-ayeie ra, nga se muñguna napo afindeimbi hond-anei! Ro fifirihendi nindou bodimondi ai siheimbo hoafi moaruwai hoafimehündüri ra. Ai hoafiyeihi seiya, "Roana Sudahünd-aneft," masei, nga aiana Suda hondüyeipoani. Aiana Satanindi nendi yanggir-anei.

¹⁰ Nine asubusi ndeara akimi hamindi siheimbo tüküfemboayo ranahambo se yowani yihimboyopoani. Himboriyei! Satan ai bidifiri siheimbo refe hoeifendüri-mbohündambo karabusi-ndearümbui. Asu 10 si se afindi tinjirifo-ndeimboyei. Nga se anihondümbondihi ngeimbo yifayei amboani ro yanggiri niñgombo hohoanimo nginindi napo nahurai ndahandürimboyahie.

¹¹ Nindou ai himboambembindühi ana, awi ai moani himbo yanggiri kümbireand-amboane sapo Yifiafi Aboedi ranai Kraisindi nendambo hoafayondüri ranahambo. Nindou didiyei yifiariyei taborihiehi-rihundeimbi aheimbo ana ngiri asukaiyo yifimboayo ranambo moaruwaimbo-ndeandüri," mehu.

Kraisindi nendi Pergamum ngoafihü amarei aheimbo hoafi aho

¹² Nindou ranai hoafiyuhü yahuya, "Sünambeahindi nendi Kraisindi nendambo Pergamum ngoafihü hifandarandüri ahambo sürü papindandi:

Nindou mamie ami-yomondi pisao yiboboani yihümündeimbi masemündu ranai ndare hoafiyuhü yahuya, ¹³ 'Ro nahi se nimboei arihündi ra fifirihemboanahi. Ngoafi ra sapo Satan ai ahandi nginindi hifandarandi ranihü. Nga seana, wandi ndüri ranahambo kikihisafie-randifimbo-anafi. Horombo Antipas ai wandi ndüri ranahambo weindahire-randeimbi manüngu asu moani wandi hoafi rani yanggiri hamindi süngumare hu. Raniyo asu sapo Satan ai nimarü ngoafihü ranihü sihei mbusümo ahambo hifokomarihora yifimayusi, nga rani-simboani se moai sihei anihondümbofe ra dibonapirihindi.

¹⁴ Nga awi ro siheimbo hoafiyondürimbo hoafi akidou mbegori. Awi sehündi bidifiri aiana Beramindi hohoanimo ra nginindi kikihiri-hümündimboaneie. Ai Berakimbo yamundimarira asu Berak ai Israerimbo

moaruwai hohoanimo nafuimendüra süngurihindühi tikai godimbo sesi sihefeimbihündi sahüsi marihündi. Asu nindowenihi ai nimorehi sisihimoyomo asu nimorehi ai nindowenihi birabiriyei marihündi. ¹⁵ Rahu-rai sehündi nindou amboa bidifiri Nikorasindi yamundife süngurihi-rihündeimb-anei. ¹⁶ Ranimbo-hündambo-animbo awi sihei moaruwai hohoanimo hiniñgindihi hehi aboedi hohoanimo süngundihindi. Asu se refekoate-ayei ana, ro nimehünou siheimbo-so dügumbo rani-babidimbo wandi yahamo pisao yihümindü tüküfe aninggo ranambo yifiari-ndamboyahä.

¹⁷ Nindou ai himboambe-mbindühi ana, awi ai moani himbo yanggiri kümbireand-amboane sapo Yifiafi Aboedi ranai Kraisindi nendambo hoafendüri ranahambo. Nindou düdi ai yifiari ra titaboara-foareandi ana, nindou ranahambo sünambeahindi sesi bidifiri, ahandi ndüri mana, dibo engoro ra ndahandomboyahä. Asükainda ro nimoei kifohi ndüri simbori peningoweimbi ahambo ndahandomboyahä. Nimoei kifohi ranifihi ndüri apaiaero ra nindou mamä ai-amboani ngiri fifirindeandi, nga nindou sapo düdi ndüri asemündu ranai yanggir-animbo fifirindeambui," mehu.

Kraisindi nendi Taiataira ngoafihü amarei aheimbo hoafi aho

¹⁸ Nindou ranai hoafiyuhü yahuya, "Sünambeahindi nendi Kraisindi nendambo Taiataira ngoafihü hifandarandüri ahambo sürü papindandi:

Godindi nimori, nindou düdi ai ahandi himboari hai imami nahurai asu ahandi tñari ain hai adükarambe mandife mburimbo himboamupuimbo-arandi nahurai, ai ndare hoafiyuhü yahuya, ¹⁹ 'Se nini-moatükuniyo ratüpuriyafi arandi ra ro fifirihamboanahi. Sihafi hipoambofofe hohoanimo, anihondümbfofe hohoanimo, fehefe hohoanimo, asu sihambo tñirifo tüküfeyoani moan-ane yahoefe niñgo hohoanimo ra ro fifirihendi. Se horombo ratüpuriyafi ranahambo ngasünde haya haponda afindi hamindi ratüpuriyafi ranahambo ro fifirihendi.

²⁰ Nga ro sihambo ndanahambo hoafi akidou engoro. Asu se Seseberimbo nimesi safühi hiniñgimarowanda tikai yamundife ra yamunde wakimareandi. Ai hoafiyohü yahoya, 'Roana Godindi hoafi hoafiya-rihandeimb-anahi,' meho. Nga ai wandi ratüpuriyehi-rihündeimbimbo tikare-haya yamundimareandüra nimorehi sisihimoyei asu nindowenihi birabiriyei asu tikai godimbo sesi sihefeimbihündi sahüsi marihündi. ²¹ Rananimbo ahandi moaruwai hamindi hohoanimo ra hiniñgire haya hihirife aboedi hohoanimombeyo sahehea afindi si rarihe hiniñgimari-heandiyosi, nga asu ai ahandi rani hohoanimo ra daboadanambo-fembo moei meho. ²² Awi nimorehi ranahambo ro tñirifo semindirambo fondi rani wami pindiheamboyahä! Asu nindou didiyomo ai-babidi nimorehi sisihimoyomo marundi amboa hifi ndanihünda moaruwai hohoanimo ra hiniñgife-koateayomo ana, afindi hamindi tñirifo ndowandumboemo. ²³ Ro ahambo süngurihi-ndeimbimbo amboa hifokoako-boadi-

hearümboyahä. Rananimbo asu muñguambo Kraisindi nendi ai wambo animboya, Nindou aiana ngusüfoambe asu hohoanimo ambe türüfoare fifireandeimb-ani. Asu mamami nindou se moaruwai hohoanimomayei ranahambo simbori tñirifo ndahandürimboyahä.

²⁴ Taiataira ngoafihündi seana moai ahandi yamundife rani süngurihi rihündi. Asu ro fifirihendi, seana moai Satanindi hoafi dibohindi hohoanimo aseira fifirihindi. Ro hoafehandüri, siheimbo ngorü tñirifo ra ngiri siheiwami ana nandiheandüri. ²⁵ Nga se muñguambo hohoanimo masahümündi ra nginindi kikihisafi ndühümündi nimboei ngeian-animbo ro tükündaheamboane.

²⁶ Nindou düdi ai yifiariyu humbo titaboarifoare haya asu ro hohoanimoayahä rani-süngu yanggiri süngura humbo bidifiranimbo ana, nindou ranahambo nginindi ndahandomboyahä wandi Ape wambo masendi nou. Rananimbo asu nindou ranai muñguambo nindou hifi ndanihü animboei ranaheimbo hibadarümbui.

²⁷ Ai nginindi hamindi nungumbo yikamuninambo hibadarümbui.

Asu rananimbo aheimbo harindundüranä hipi hifinambo nafümbi nahurai boborindeambui.

Buk Song 2:9

²⁸ Asu ai ngasündi-mareandindüri rani nafuimbohünda ro ahambo botiboti ndahandomboyahä. ²⁹ Nindou ai himboambembünduhü ana, awi ai moani himbo yanggiri kümbireand-amboane, sapo Yifiafi Aboedi ranai Kraisindi nendambo hoafendüri ranahambo!" mehu.

Kraisindi nendi Sardis ngoafihü amarei ranaheimbo hoafi aho

3 Nindou ra asükaiyu hoafiyuhü yahuya, "Sünambeahindi nendi Kraisindi nendambo Sardis ngoafihü hifandarandüri ahambo sürü papindandi:

Nindou mamä ai yifiafi 7 asu mupui 7 semünduweimbi-mayu ai ndare hoafiyuhü yahuya, 'Ro sihambo se nine ratüpuri rawarowandi ranahambo fifirihendi. Nindou ai hoafiyehi seiya, "Seana yanggiri animbafi," maseisi, nga anihondü ana se muñguna yifiyafimboanafi. ² Se himboari birihoeffi! Sihafi anihondümbfofe hohoanimo ra moendikoate-yoambe nginindi nimbafimbo kikihisafi-ndandifi. Nga ro hoeirihendani se nini-moatükuniyo rawarowandi ranana wandi Godindi himboahü awi aboedi ndorihoeimbi hamindiyopoani. ³ Se nini-moatükuniyo himboriyafi mbura asu masowandifi ra mitaninda-ndimboyafi. Nga himborindafi mbunda asu sihafi moaruwai hohoanimo ra hiniñgindo hawa asu aboedi hohanimo süngundowandi. Se himboari birihoeffi hawa hibadandi, nga ro sihambo sowahi hühmbühünümbi nindou nahurai tükündahe-amboyahä asu se ngiri ro tüküfemboayahä ra fifirindowandi.

⁴ Nga asu Sardis ngoafihü nindou bodimondi aheihoeari ranana aboedi afisahoyokoate-ane. Asu rananimbo ro-babidi hahabodeihü sapo ai aboedi

hamindi wambo kifohi hoeari gudihimboyei. ⁵ Nindou düdi ai nginindi semündü haya yifiariyu hu titaboarafoareandi animbo ai nahurai kifohi hoeari güdeambui. Asu ro ngiri yanggiri ningombo bukambe ndüri sürü papimarandi ranambeahindi gogorindi-heheandi. Nga ro wandi ape asu ahandi nendi-yomondi himboahü hoafindahühi animboya, 'Wand-anei,' mbisamboyahü. ⁶ Nindou ai himboambe-mbindühi ana, awi ai moani himbo yanggiri kümbireand-amboane, sapo Yifiafi Aboedi ranai Kraisindi nendambo hoafendüri ranahambo," mehu.

Kraisindi nendi Firadefia ngoafihü amarei ranaheimbo hoafi aho

⁷ Nindou ra asükaiyu hoafiyuhü yahuya, "Sünambeahindi nendi Kraisindi nendambo Firadefia ngoafihü hifandarandüri ahambo sürü papindandi:

Hoafi ndanana sapo nindou düdi sürühoeimbi hondüyu haya anihondumbo hoafiyu-randeimb-ani. Aiana Adükari Bogori Defitindi-mayo ki semündumboani yipuri ra sübüdhenda asu nindou mamai-amboani ngiri asükaindu pandeandi. Asu ai parareandi ra ngiri ngorü ai sübüdhendi. ⁸ Ro se nine-ratüpurü ratüpurüyafi arandi ra fifirihia-mboanahi. Asu se ndürikoate-ayafi ra fifirihendi, nga ro nini-moatükuni mboyo yamundi-martheanini ra se süngurandihü asu wandi ndüri dükefembo moai amoaningiyafi. ⁹ Rani nindou Satanindi rotu worambe mamarei ranai seiya, 'Roana Sudahünd-anehi,' maseisi, nga aiana anihondü Suda-yeipoan. Aiana tikai hoafümbi nindou yanggiri-anei. Ro yandiharani sihafü himboahü tükündahi sihafü yirikimi yirumbo pusindihimboyei, asu ro sihambo hoanimo-ayahinini ra ai fifindihimboyei. ¹⁰ Ro sihambo sahiya, 'Tiñirifo sihambo tükündifeyoani se moan-ane mbisafi nginindi nimbafi,' masahi. Asu se hoafi ra süngumarowandi. Ranimbo-hündambo-animbo asu ro sihambo hibadihanini-mboyahü tiñirifo nindou munguambo ndani hifihündi ranaheimbo refe hoeifendürimbo si tükefeyo rani-simboani ra ngiri sihambo tükündifenini.

¹¹ Ngiri amitata ro sihambo sowana tükündahendi. Anihondumbofe hohoanimo se kikiharandifi ra awi hiniñgindo-wamboyahü. Nga kikihindandifan-animbo asu nindou bodimondi ai sihafü aboedi harihefimbü takini-mayo ra raguanambofe-koatembeyei-amboane. ¹² Nindou düdi sapo yifiariyu titaboari-foareandeimbimayu ranahambo ana ro wandi Godindi wori ranambe kambohoani-mbondihini fondihü hiniñgi-ndihinimboyahü. Asu ai ngiri wori ra hiniñginde haya weidani tükündüfiyu. Asu ro-ahandifihi wandi Godindi ndüri pandihe asu wandi Godindi ngoafi adükari simbori Serusarem ranahandi ndüri amboani pandiheamboyahü. Sapo rani ngoafi ranai animbo sünambeahindi hifina wandi God sowahindi kodomböe. Ranimbo asu ro-amboani wandi simbori ndüri nindou ahandifihi pandihe hiniñgi-ndiheamboyahü. ¹³ Nindou ai himboambe-mbindühi ana, awi ai himbo-yanggiri kümbire-

and-amboane, sapo Godindi Yifiafi Aboedi ranai Kraisindi nendambo hoafendüri ranahambo," mehu.

Kraisindi nendi Raodisia ngoafihü amarei aheimbo hoafi aho

¹⁴ Nindou ra asükaiyu hoafiyuhü yahuya, "Sünambeahindi nendi Kraisindi nendambo Raodisia ngoafihü hifandarandüri ahambo sürü papindandi:

Anihondumbo hoafiyu-randeimbi ai munguambo God nafimarandi ranahandi nimindi ra ndare hoafiyuhü yahuya, ¹⁵ 'Se nine-ratüpurü ratüpurüyafi ra fifiriheni-mboanahi. Asu awi se moai wambo daboadi hihirwandiri asu moai ngusüfo parowandiri. Awi se wambo daboadi hihirimbaro-wandiriyo asu ngusüfo pambarowandiriyo saheheamboyahü. Nga se wambo akidou yanggiri anihondumbo-rowandiri arandi. ¹⁶ Ranimbo-hündambo-animbo asu awi ro sihambo daboadi hihirindi-heaninimboyahü. ¹⁷ Nindou se raro hoafiyafühi safiya, 'Roana kaki afindeimbi nindouya hehea napo afindeimb-anahi. Ranimbo-wambo asu ro moai mami moatükuni napo amboani mbonimbori-hamindihü,' asafi. Nga wani. Se moai nindou wudi ningoyafi. Seana nindou moaruwai hamindiyafi himboatihariyafi hawa moani nindou safi yanggir-anafi. ¹⁸ Awi ro sihambo dibafindiheanini samboanahi. Se napo afindeimbi hondü tüküfembohünda wandi-mayogor hondü nda pemindafi. Asu sihafü amoaningümbi safi yanggiri fi ranahambo gabudifembohünda kifohi hoeari amboani pemindafi. Se himboatihar-ayafi ranimbo-hündambo se himboari aboedi asükaiyo himboarimbohünda himboari marasin bidifiri pemindafi. ¹⁹ Nindou daboe ro hohoanimo-ayahandüri ranaheimbo ana moaruwaimborihe hoafeyahandürühi asu aheimbo didiboado-riheandürü-anahi. Ranimayo-wamboane awi se afindi hohoanimondafühi moaruwai hohoanimo ra hiniñgindo mbunda aboedi hohoanimo-mayo ra ndowandifi süngunda ngafi. ²⁰ Awi se himboriyafi! Ro yipuri-kimi nimboambo pirako-pirako-arihandi. Nga asu nindou düdi ai ro pirako-pirako-arihandi ra himboriyuhü wambo yipuri sübüdarihendiri ana, ro ahandi worambe keboehe ai-dibo sesi dagadihani asu ai-amboa ro-dibo nimandü dedümbui.

²¹ Ro yifiariya titaboari-mafoareandi nindouya heheamboanahi asu hapondani ro wandi Apendi nimarifondi raniwami amarihi. Nga nindou düdi ai-amboani yifiariyu titaboaföarea-ndeimb-ayu ana, asu ro-dibo yini mbisaha wandi adükari bogorindi nimarifondi raniwami nimandümbui. ²² Nindou ai himboambe-mbindühi ana, awi ai himbo-yanggiri kümbireand-amboane, sapo Godindi Yifiafi Aboedi ranai Kraisindi nendambo hoafendüri ranahambo," mehu.

Godimbo sünambe heirünambo hihifi-hihifiyeihi kakisao-arihori

4 Raniyahü rani-simboani hamindi ro yafogoadi-nambo nahurai sünambe yipuri ranai

sübüdirihoi menjorowa hoeimartheandi. Raniyo asu himboriyahane wambo hoafi mami horombo fufunji nahurai hoafimendiri ranai hoafiyondirühi yahoya, "Awi, se ndühi sühüfan-animbo ro sihambo nime-moatükuniyo süngunambo tüküfemboayo ranahambo hoafindahanini," mehondiri. ² Nimehünou Godindi Yifiafi Aboedi ranai wandi fiambefeyowohüyo asu adükari bogorindi nimarifondi sünambe hoeiriheandani, raniwami nindou mami didimbei ranai mamaru. ³ Nindou adükari bogorindi nimarifondi raniwami mamaru ahandi ngusumboari ana yangirasüfo asu hamburi sospa asu hamburi konirian kaki afindifihi semindimbo nimoei nahurayowohü tükife maninggo. Refeyowohüyo asu fororahoeimi ranai bogorindi nimarifondi ranahambo wakiyo türe haya, yangirasüfo emer ar nimoei nahurai himboarambe forihoayoweimbi maninggo. ⁴ Adükari bogorindi nimarifondi ranahambo 24 adükari bogorindi nimarifondi bidifiri ranai wakiyo türe haya burimayo. Raniyo asu fondi raniwami 24 boagiri-memo ranai kifohi hoeari yihuruyomo houmbo gorinambo nafümbi at kibodirifoaru mburu ninoumemo. ⁵ Adükari bogorindi nimarifondi ranambeahindi wabürüsü ranai bire hiningireandühiyo, nimoamonindi hoafi ranai moani puküna pai kameihi kikimarandi. Raniyo asu adükari bogorindi fondi-mayo rani hangifoani sihari hai 7 ranai ziyowohü burimayo. Sihari hai maningomo ranana Godindi yifiafi 7-yomo burimayomo. ⁶ Asu asükaiyo fondi hangifoani ra mami moatükuni siriwara sürühoeyoweimbi grasinambo nahurai nafiyoweimbi menjoro.

Adükari bogorindi nimarifondi rani-mbusümondühi asu himbori-kimi ra yangiri ningombü moatükuni himboari hangifoani asu daboadani gabudifoa-reandeimbi ranai ninoumayei. ⁷ Weangurihüdidü yangiri ningombü moatükuni-mayo ranai adükari pusi ahandi ndüri raion nahuraiyo. Rani-kiminindi yimbu noufimbi yangiri ningombü moatükuni ranai burmakau nahuraiyo. Ngorü rani-kimi ngimi noufimbi yangiri ningombü moatükuni-mayo ranai ahandi ngusumboari ra nindou nahuraiyo. Asu bidifirani yimbuyimbu noufimbi yangiri ningombü moatükuni-mayo ranai meso botirihoi ho-randeimbi nahuraiyo. ⁸ Yimbuyimbu yangiri ningombü moatükuni mamami ranai 6 mbanendeimbiyei ninoumayei. Aheifihi wagabe ragu asu moanambühi ra himboarinambo yangiriyo gabudifoa-reandüri haya mamarei. Asu ai nimbi-nimbisi ra moai heirü kikirühümündi, nga heirü hoafina kümerei. Ai rarihi heirüyeih seiya:

"Adükari God Moani Adükari hondü,
Ai Sürühoeimbi hondü, Sürühoeimbi hondü,
Sürühoeimbi hond-ani.

Ai horombo manüngu, haponda anüngu asu sünguna ningomboayu," sei heirüyeih kakisaorihori marihündi. ⁹ Yimbuyimbu yangiri ningombü moatükuni ai nindou koadürümbo-koadürümbo yangiri nunguweimbi bogorindi nimarifondi-wami mamaru ahambo heirünambo

kakisaorihori arihündi. ¹⁰ Ai refembo hohoanimo-yomondühi ana, sapo bogori nindou 24-memo ranai nindou ai adükari bogorindi nimarifondi wami mamaru ranahandi hangifoani yiriyimbu pusirundühi piyomo mamarimo. Ai heirünambo koadürümbo-koadürümbo nungumbü-mayu ranahambo kakisaomaruri. Raniyomo nimarifondi rani hangifoani ahamundi adükari bogorindi at ra pirindowohü yaru heirüyomondühiya,

¹¹ "Yihoefi Adükari asu God!

Awi seana ndüri adükarümbi asu nginindi moatükuni semindimbo ra adükari hamindi hondanafi.

Se-randi munguambo moatükuni engoro ra sihafi hohoanimo süngu nafimarandi," mehomo.

Godindi hoafi nimiharifihi ngamondifeimbi asu sipsip nimorindi hoaf-ane

5 Raniyo asu adükari bogorindi nimarifondi raniwami nindou mamaru ranahandi warihondü warani ro hoeiriheandani pepa hoandari mami nimiharifihi ngamondifeimbi ahandi ndüri skoror ai menjoro. Asu pepa-mayo ranifihi yiboboani sürü papiyoweimbi mayowa, asu ranahambo nimi hori nahurai 7-nambo himondiyimindi masihefeyo. ² Asu ro hoeirihenda sünambeahindi nendi nginindi hondü ranai hoafiyuhü yahuya, "Nindou düdi aboedi mbumundi ndorihoeimb-aiyu ai pepa nimiharifihi ngamondifeimbi-mayo ranahambo nimi hori raninambo himondimemindo ra kikinde fufudigai haya pepa ra ngurima-ndeanda?" mehu. ³ Nga asu nindou sünambeahindiyu, hifinindiyu, hifambeahindi ragupoediyu mami ai-amboani ngiri pepa-mayo ranahambo ngurinde hoeinde asu ragu wagabe himbondu, nga wani. ⁴ Pepa nimiharifihi ngamondifeimbi-mayo ranahambo nguri-ngurife asu wagabe ragu samonggori-foefembo-mayo nindou mami ai ningokoate-mayuwa hoeifekoate-mayefi. Ranimboanahi ro moani afindimbo aranimboaho ngusumboari himboari-mayahi. ⁵ Raniyo asu nindou boagiri-mayu ranai wambo hoafiyundirühi yahuya, "E! Se aranindamboayafi! Se himboyafi! Raion Suda sirambeahindi sei-arihündi sapo Defitindi amoao adükari-mayu ranai awi yifiariyu titabofoare-randeimb-ani. Ranimboane asu ai-animbo nimi horinambo himondimemindo 7 ra kikinde haya pepa nimiharifihi ngamondifeimbi-mayo ra nguri-ngurindeambui," mehu.

Son ai Sipsip Nimori hoeimariri

⁶ Asu ro hoeiriheandani Adükari bogorindi nimarifondi-mayo rani mbusümondühi Sipsip Nimori ra manüngu. Raniyo asu ahambo yimbuyimbu yangiri ningoweimbi moatükuni-mayei raniyo asu boagiri nindo-memo ranai Sipsip Nimori ranahambo wakiyomo türu houmbo maningomo. Refeyowohüyo asu Sipsip Nimori ranai hifokoefe sihefembo himboyohaya menjoro.

goro. Sipsip Nimori ranai 7 daburüdümübiyo asu 7 himboarümbiyo. Asu ai ra Godindi 7-yifiafi-yei sapo muṅguambo hifina koamarihendura makosei. ⁷ Sipsip Nimori ranai ho adükari bogorindi nimarifondi-wami nindou mamaru ranahandi warihondü waranipoedi sapo pepa nimiharifihi ngamondife masihefeyo ra kosimaramindo. ⁸ Sipsip Nimori ranai ramarean-damboyo asu sapo yimbuyimbu yanggiri ningoweimbi moatükuni-mayei raniyei asu 24 boagiri-memo ranai muṅguambo ahandi hangifoani yiriyimbu pusirihimamarei. Muṅguambo mamami boagiri-memo ranai fandiyo-rambo moatükuni hap ra fufuründümo asu gorinambo nafiyoweimbi dis warambemaründümo ranambe fisiṅarümbi moatükuni foafusimbüyo. Ranana Godindi yanggiri nindou-yei didibafife raniyo. ⁹ Asu ai yaru heirü simbori heirüyomondühi yahomoya,

"Seana nindou moani aboedi hamind-anafi.
Pepa nimiharifihi ngamondifeimbi semindi hefe asu nimi horinambo himondiyimindi masihefeyo ra kikife nguri-ngurifembohünda se nginindayafi!
Nimboe sapo sihambo hifokoama-rihinina yifimayafi, ranimbohünda asu sihafi hori ranambo muṅguambo siri,

muṅgambo hoafimbü, muṅguambo hifihündi asu muṅguambo fi ra Godimbo-hünda hihiro masowandifi-ndüri. ¹⁰ Asu se aheimbo Godimbo sesi sai-rambohünda nindou adükari bogorimbo-rowandürühi hiningima-rowandüri

ahandi ratüpurü ratüpurüyo-rambohünda. Asu aiana muṅgua hifi hibadihümboyei," yahomo heirümayomo.

¹¹ Raniyo asükaiya himboyahane sünambeahindi nendi afindi tapuiyoani tauseniyö mirioniyö-randeimbi-yomondi yafambe himborimayahi. Asu ai sapo Adükari bogorindi nimarifondi ranahambo, yimbuyimbu yanggiri ningoweimbi moatükuni-mayo, asu boagiri nindou-memo ranaheimbo muṅguambo wakiyomo türu houmbo maningomo. ¹² Raniyomo asu ai puküna heirüyomondühi yahomoya,

"Sapo Sipsip Nimori hifokoamefiyu ranai ana nindou aboedi hamind-ani.

Asu ai hifandimbo nginindi, muṅguambo aboedi moatükuni, aboedi fifirife, nginindi ra mbisemündu-amboane. Asu muṅguambo nindou ranahambo ndürümbi adükari-ani mbisei-wamboane, ahambo hihifi-hihifimbiri-horimboane, asu ahambo hihifimbiri-horimboane," yahomo houmbo heirümayomo.

¹³ Raniyo himboriyahane, muṅguambo moatükuni sünambe engoro, hifi ndanihü engoro, hifambe ragu hoarehi engoro, asu muṅguambo moatükuni siriwarambe engoro ranai rarihi heirüyeihimaseiya,

"Nindou sapo ahandi adükari bogorindi nimarifondi-wami amaru

asu Sipsip Nimori amboani ranahafanimbo muṅguambo ai hihifimbiri-hü-piramboane adükari ndüreimb-anafani mbiseiyei-amboane ahafanimbo hihifi-hihifimbeyi-amboane asu ai nginindi mbisowandifand-amboane," masei. ¹⁴ Asu yimbuyimbu yanggiri ningoweimbi moatükuni ai rarihi simbori hoafiyehimaseiya, 'Anihond-anesi,' masei. Raniyomo asu nindou boagiri-memo ranai yiriyimbu pusiru nimarimombo heirünambo ahafanimbo kakisaorupirühi aboed-anafani mehomopiri.

Sipsip Nimori ai nimi hori ra kibokimarihendi

6 Asu ro hoeiriheandane, Sipsip Nimori ranai sapo nimi hori masihefeyo 7 ranahandambo mami kibokimareandi. Asu ro himboriyahane, sapo yanggiri ningoweimbi moatükuni yimbuyimbu-mayei ranahandambo mami ai puküna nimoamondihoafi nou yare wambo hoafiyowohü yahoya, "Se sühöfi!" meho. ² Raniyahi asu himboyahane hos kifohi ranahambo hoeimarihendi! Nindou hos semündü hu-randeimbi ranai yifiahondi semündü-haya mamaru ranahambo adükari bogorindi at masagado. Ai yifiariyu titaboarifoare-randeimb-ani asu ai yifiariyu titaboari-foefembohünda asükai hihirifi mahu.

³ Raniyu asu Sipsip Nimori ai yimbu noufimbimimi hori ra kibokimareandi. Asu ro himboriyahane, yimbu noufimbimimi yanggiri ningoweimbi moatükuni ranai hoafiyowohü yahoya, "Se sühöfi!" meho. ⁴ Raniyo asu hos hamburi ranai tüküfe masino. God ai hos semündü hu-randeimbi nindou-mayu ranahambo nginindi masagado. Nginindi ra aboedi ningombo hohoanimo raguanambofilimimi asu yifiari hohoanimo sihefeyoani yifiariyowohü simbori hifokoefirü-mbohünda nginindane. Ahambo amiyomondi pisao adükari masagado.

⁵ Raniyu asu Sipsip Nimori ai ngimimimi noufimbimimi hori ra kibokimareandi. Asu ro himboriyahane, ngimimimi noufimbimimi yanggiri ningoweimbi moatükuni-mayo ranai hoafiyowohü yahoya, "Se sühöfi!" meho. Raniyo asu ro himboyahane, nimbandi hos ranai maningomo. Hos semündü hu-randeimbi ranai nimbori simongori-ferambo waramberamündü haya manüṅgu. ⁶ Asu ro himboriyahane, yanggiri ningoweimbi moatükuni yimbuyimbu mamarei ahei mbüsumo hoafi mami rahurai yare hoafiyowohü yahoya, "Sesi mbonimbo-marundümo. Mami kirogram wit ra ten kinafihimiyibobondowandi. Asu bari ngimimimi kirogram ra ten kinafihimiyibobondowandi. † Nga asu se mandife wer-ane asu wain ranana moaruwaimbo-ndowamboayafi," meho.

⁷ Raniyu asu Sipsip Nimori ranai yimbuyimbu noufimbimimi hori ra kibokimareandi. Ro himboriyahane, yimbuyimbu noufimbimimi yanggiri ningoweimbi moatükuni ranai hoafiyohü yahoya, "Se sühöfi!" meho. ⁸ Raniyo asu himboyahane, anjüsü futireandeimbi hos ra maningomo. Nindou hos semündü hu-randeimbi

† Kaki ra rani sesi pemimbohünda adükari hamind-ane. Adükari yifiarimbo simboani nindou ai sesi simogodühi rahurai kaki ranifihimimiyeyi arihündi.

raniwami mamaru ahandi nduri ranana Yifeimb-ane. Asu Yifiafi Ngoafi ahandi sungeni maho. Nindou hifihü animboei ranaheimbo yimbuyimbu-mbore yibobomareandi. Mami bidifiri ranaheimbo yifiari, wembo, angünü asu nimambeahindi ninihondi moaruwai ranambo hifokoe-fe-ndurimbohündambo God ai ahafanimbo nginindi masagapiri.

⁹ Sipsip Nimori-mayu ranai hondahüfimbimi nimi hori kiboakimareandi. Raniyahi asu ro hoeiriheandane, ninihondi hifokoe-fe mandifembo fondi-mayo ranihoarehi yifiafi yanggiri aniboadei ra hoemariheandi. Sapo nindou ra Godindi hoafi wataporimborihü asu anihondümbö ahandi hoafi ranahambo hoafiyei marihündi ranimbohünda hifokoa-marhindüriyei yifiafi raniyei. ¹⁰ Raniyei asu ai puküna rarihi hoafiyehi seiya, "Moani adükari hamindi bogori, sürihoeimbiyafi hawa asu anihond-anafi! Ro nungunimbimbo hibadima-ndihundi se nindou hifihü amarei ranaheimbo yibobondo-wandürühi tinjirifo madabaduri sapo yihoe-fimbo hifokoa-marhimuni ranambohündambo?" sei düdumehindi. ¹¹ Raniyo asu mamami aheimbo hoandari hoeari kifohi yimburundürühi awi akidou gedühi safi nimandei yahomo houmbo hoafiyomondühi yahomoya, "Asu sungenambo-animbo sihei mami ratüpuriyei-rihündeimbi nindou-anei asu wandafimami ranaheimbo hifokoa-mbürühindür-amboane, sapo siheimbo hifokoa-marhindüri nou," mehomö.

¹² Raniyo asu Sipsip Nimori-mayu ranai nimi hori 6 ra kiboakimareandi. Raniyo asu ro himboyahane, adükari hifihö ranai tüküfeyowohüyo, hüfihamindi ranai nimbokoani nahurai nimbirani-mareandi. Asu amoamo ranai moani mungunambo hori nahurai hamburimayu. ¹³ Raniyo asu mupui ranai hifini firibadiyifoai pütapimayo sapo hanggiri werinambo nahurai fimboranda hifokoakoayo nou. ¹⁴ Asu sünü ranai awarihoaihüyo sapo nimiharifihini nini moatükuni ngamondefeyo nou. Asu mungambo hifi wafu asu airan rani-poanimbo ranai nimarifondihindi ranihündambo firiboadihoai haya ho marandi.

¹⁵ Raniyo asu hifinindi bogori nindou, gafman hifandi-rundeimbi ami-yomondi bogori, napo afindeimbi, nginindi hifandi-rundeimbi, moani ratüpuriyei-rihündeimbi, kaki semindimbohünda ratüpuriyei-rihündeimbi nindou munguambo ranai nimoei ambeambe asu hongu hoarehi dibonapimehindi.

¹⁶ Raniyei asu ai hifi wafu, nimoei yitifo ranaheimbo rarihi hoafiyehi seiya, "Yihoe fi wami se piyei gabudihimunan-animbo asu nindou sapo ahandi nimarifondiwami amaru ranai hoeifekoate-yumunühi asu Sipsip Nimori ranai nginindi-yomunikoate-mbiyumu-amboane. ¹⁷ Ahafandi nginindiyowohü nindou didiyei ai moaruwai hohoanimomaye ranaheimbo tinjirifo saimbo si ra ndeara tüküfemboanesi, nga asu nindou didai ranahambo moan-ane mambüsa?" masei.

God ai Israerihündi 144,000 nindou ranaheimbo sürü pamareandüri

7 Munguambo rani-moatükuni ranai refehayambo-yoane, asu ro hoeiriheandane, sünambeahindi nendi yimbuyimbu ranai hifi munguambo yimbuyimbu rani himborani-kimi waraniründümo maningomo. Raniyomo asu yimbuyimbu weri ra kikihiründümo warambe maningomo. Rananimbo asu weri ranai ngiri mami ai-amboani hifi ranih-ane, siriwara ambe-ane, hoe-ane asu nimi raniwam-ane ra ngiri werindo yahomo houmbo. ^{2,3} Raniyahi asu ro hoeirihinane, sünambeahindi nendi mami ranai hüfihamindi süfuanipoedi God yanggiri nungumbündi-mayo sürü pare-randeimbi semündü haya masüfu. Asu raniyu sünambeahindi nendi yimbuyimbu-memo sapo God nginindi masagapura hifi asu siriwara moaruwai-mbofembo-memo ranahamumbo puküna mungiyu hoafiyuhü yahuya, "Awi se hifi, siriwara, asu nimi napo ranahambo nimai yowani moaruwaimbo-fepoani. Nga yihoe fi Godindi ratüpuriyei-rihündeimbi ranaheimbo ahei giribodi hamindiwami sürü pare-randeimbinambo pandihundan-animbo, se rani moatükuni moaruwaimbondundi," mehu. ⁴ Nindou ranaheifihi sürü apaiaro ra himboyahane, 144,000-mayo. Nindou ranai ana 12 mamisiri Israerihündi-yei asu ai mamami mamisiri ranambeahindi 12,000-yei.

⁵ Sudandi sirambeahindi 12,000,

Rubenindi 12,000,

Gadindi 12,000,

⁶ Asandi 12,000,

Naptarindi 12,000,

Manasendi 12,000,

⁷ Simionindi 12,000,

Rifaindi 12,000,

Isakarindi 12,000,

⁸ Seburunindi 12,000,

Sosepindi 12,000

asu Bensaminindi 12,000.

Rani nindou ranaheimboyo God ai wand-anei yahu sürü pamareandi.

Nindou Afindi ai Godimbo hohoanimoyehi aboed-ani sei arihündi

⁹ Rani-moatükuni ranai refehayambo-yoane, asu asükaiya hoeiriheandane, nindou afindi hamindi ranai manimboei asu ranaheimbo ngiri mamai amboa tapuindüri. Nindou ranai ana munguambo hifihündi, munguambo siri, munguambo fi-hoeari, asu munguambo hoafümbi-yei manimboei. Ai Godindi nimarifondi Sipsip Nimori-mayu ranahandi hanggifoaniyei kifohi hoeari yihuruyei mburihü asu hihifi-hihifiyei-hi mbeyemü wamberihümündi hehi burimaye. ¹⁰ Ai puküna hoafiyehi seiya, "Yihoe fi God ai adükari bogorindi nimarifondiwami amaru

asu Sipsip Nimori-dibo yihoefimbo aboedambo-rineamuni arinandi," masei. ¹¹ Sünambeahindi nendi munḡuambo ai bogori nindou-yomo asu yangiri nongoweimbi moatükuni yimbuyimbu-mayei raniyei ai Godindi nimari-fondi ranahambo wakirihhi hehi burimayei. Raniyei asu ai Godindi nimari-fondi rani hanḡifoani pütapiyei amoyareimbo Godimbo hohoanimo-rihorühi aboed-ani masahundo. ¹² Ai seiya,

"Anihond-ane!

Yihoefi God ranahambo hoafiyefihüya,

'Ai himboamupui-randeimbi,

aboedi fifireandeimbi,

ndüri adükarümbi,

asu hifandimbo ḡḡinindeimb-ani.

Koadürumbo koadürumbo ahambo hihifindihurühi aboed-ani,' mbisefimboane," masei.

¹³ Raniyo asu boagiri mami ai wambo hoafiyundirühi yahuya, "Nindou didiyei hoandari hoeari kifohi ra güdi-marihinda? Ai nahani-poediyeia?" mehu. ¹⁴ Ro simbori hoafiyahindowohü sahiya, "Ape, se fifirarowandi," masahi.

Ai yahuya, "Nindou ranai tinirifoyo asu asubusi afindi ranambeahindi aboedambo tükümehindi.

Ai Sipsip Nimorindi hrambe ahei hoandari hoeari boboemari-hünda kifohimayo.

¹⁵ Ranimbo-hündamboane, ai Godindi nimari-fondi hanḡifoani animboei.

Ai ahandi worambe nimbi-nimbisi ratüpuriyei arihündi.

¹⁶ Ai ḡgiri asükaindei wembombondei asu amin-daniḡo-mbondei.

Hüfhamindi ranai ḡgiri aheimbo tagindandüri, asu hüfü amboa ḡgiri tagindandüri.

¹⁷ Nimboe sapo sipsip nimori adükari bogorindi nimari-fondi mbusümondühi anḡḡu

ai ahei hifandirandüri-randeimbi-ndümbi.

Ai aheimbo ndemündündüri ḡḡu yangiri niḡḡombo hoe sowahi tükündahimboei.

Asu God ai ahei himboar-ambeahindi aranihimboaho gedüherümbui," mehu.

Sipsip Nimori ai 7 noufimbi nimi hori ra kiboakimare-andi

8 Sipsip Nimori ai 7 noufimbi nimi hori ra kiboakimareanda asu bodifoahü sünambe nimi emündü boefoaimbo nahuraimayo. ² Raniyo asu sünambeahindi nendi 7 Godindi hanḡifoani manḡḡomo ranai fufuḡi 7 ra warani-maründümonda hoeimariheapuri. ³ Asu sünambeahindi nendi ḡḡorü ranai Godimbo fisinḡarü aboedeimbi mandife hasihoni rani-kimi tüküfi manḡḡu. Ai ḡḡo hiḡiri ranambe fisinḡarümbi moatükuni foerümbi warambaramünduwa ahambo fisinḡarümbi moatükuni afindi ra masabudo. Ai Godimbo rani-moatükuni ahandi nendi munḡu ranahei didibafife hoafi ra-kapeihü sihefembohünda

masabudo. Aiana ḡorinambo nafeimbi hasihoni Godindi nimari-fondi fikimi anḡḡo raniwami digembui. ⁴ Raniyo asu fisinḡarümbi moatükuni hai tikiri-marandi-mayo hasiheimi ranai Godindi nendi-yafe didibafife rani bitapire haya sünambeahindi nendi ranahandi warambeahindi Godindi hanḡifoani mahafa. ⁵ Raniyo asu sünambeahindi nendi-mayu ranai fisinḡarümbi moatükuni hiḡiri ra semündü haya Godimbo sesi mandife hasihoni-mayo raniwaminindi hai siramündi foare mbura hifini pimareandi. Asu rani-simboani nimoamondi-hoafiyohü, fu afindi-afindiyohü, wabüsüriyohü hifihemayo.

⁶ Raniyomo asu sünambeahindi nendi 7 fufuḡi waramberündümo manḡḡomo ranai ndeara fufuḡimbo yahomo houmbo-memo.

⁷ Sünambeahindi nendi mami noufimbi-mayu ranai ahandi fufuḡi ra fufuḡimayuwa asu hoeweri ranai hoe ḡḡisihari ḡḡinindi nimoei nahurai pütapiyowohüyo asu hai ranai hori bitapire haya hifi raniwami pimayo. Raniyo asu ranambo hifi mami ḡḡimi bidifiri, nimi mami ḡḡimi bidifiri asu munḡuambo mamami wohi yangiri ra hai tikirimarandi.

⁸ Raniyo asu yimbu noufimbi sünambeahindi nendi-mayu ranai ahandi fufuḡi ra fufuḡimayu. Asu mami moatükuni moani adükari hamindi hai tikirandeimbi nimoei wafu himboyoweimbi ra siriwara-ambe pifeyoani mahano. Raniyo asu siriwara mami ḡḡimi bidifiri ranai horimbofe tükümefeyo. ⁹ Raniyo asu yangiri niḡḡoweimbi moatükuni mami ḡḡimi bidifiri-mayo siriwara-ambe ranai yifisafiyowohü asu sip mami ḡḡimi bidifiri siriwara-ambe hei arihündi ranai rani-moatükuni ranambo nimbori mafoareandi.

¹⁰ Raniyo asu ḡḡimi noufimbi sünambeahindi nendi ranai ahandi fufuḡi fufuḡimayu. Raniyo mupui mami adükari ranai sinḡari hai nahurai yiyowohü sünambeahindi firefoai hoe asu apoarindihori hoe ḡḡimi bidifiri ranambe pimayo. ¹¹ Mupui ranahandi ndüri ranana Hühütimbü Moatükuniyo. Hoe ḡḡimi bidifiri ranai hühütimbü tükümefeyowa nindou afindi ranai simindeihünda yifimayei sapo ai hühütimbü wambo.

¹² Asu yimbuyimbu noufimbi sünambeahindi nendi ranai ahandi fufuḡi fufuḡimayu. Asu hüfhamindi ḡḡimindambo, bidifiri amoamo ḡḡimindambo, bidifiri mupui ranaheimbo harimendüra asu ahei si ranai ḡḡimindambo bidifiri nimbiranḡi-mareandi. Raniyo asu rani-simboani ḡḡimindambo bidifiri siyo asu ḡḡimindambo bidifiri nimbi ra si akidou amboa tüküfekoate-mayo.

¹³ Raniyo asu ro himborayahane ndusikori nimoamo youyu wakimareandi ai puküna hoafiyuhü yahuya, "Hipoanimboembou-anei, hipoanimboembou-anei, hipoanimboembou-anei, nindou hifini animboei se! Sünambeahindi nendi ḡḡimi ranai ahamundi fufuḡi ranambo fufuḡindimondani, moaruwaimbofe moatükuni afindi tükündifemboe," mehu.

Hondahüfimbî noufimbî sünambeahîndî nendî ai fufunjamayu

9 Hondahüfimbî noufimbî sünambeahîndî nendî mayu ranai fufunjamayuwa mupui ranai sünambeahîndî hifîna firefoai pimayowa hoeimariheandî. Raniyo asu ahambo hifambe akimi kaikoate raguhondü hanümbimayo ranahandî yipuri sübüdirihéfembo ki masemündu. ² Mupui ranai ki ranambo hifambe-mayo ranahandî yipuri ra sübüdirihéfembo, asu hasiheimi afîndî tüküme Feyo hai adükari hifambe horombo nahurai. Hasiheimi tüküme Feyo raninambo hüfhamîndî asu sünü ranahambo gabudi-mafoareanda nimbi mamaro. ³ Raniyo asu wohi-yitîhi ranai hasiheimi ra hiniŋgirihi hehi hifîni pütapimayei. Asu ai hifînîndî nginîndî aheimbo masagadüra arühüpoahündî nahurai nindoumbo kiarimbohündâ tükümehîndî. ⁴ "Se wohi, nîmi asu amuri moatükuni yanggiri hifîni burayo ranahambo ana moaruwaimbo-ndihimboyei. Nga moanî sapo nindou daboe ahei girîbodi hamîndî-wami God ai wand-anei yahombo moatükuni pefekoate-mayei ranaheimbo-animbo moaruwaimbo-ndihîndürî," meho. ⁵ Wohi-yitîhi ana nindou ranaheimbo hifokoe-fe-ndürimbo hoafi ra moai yanggoro, nga moanî aheimbo hondahüfimbî amoamo animbo afîndî hamîndî asübusi ndahündürî yaho hoafimayondürî. Nga afîndî hamîndî asübusümbi ana sapo arühüpoahündî kiaroani asübusayo nou-animbo rambifeyowamboane. ⁶ Hondahüfimbî amoamo ranambe nindou ranai yifimbo yifirindeimboyeisi, nga asu ai ngiri yifindei. Ai yifimbo hohoanimo-ndeimboyeisi, nga asu yifi ranai aheimbo gübüsüboadearümboe.

⁷ Wohi-yitîhi ranai ana, sapo hos yifiarimbo hombo sei hehimbo rawehîndî nou-mayei. Ahei mbiroambe ana sapo adükari bogorîndî at gorinambo nafümbi nahurai-ane amarondürî. Ranane asu ahei ngusumboari ranana nindou-yafe nahurai-ane. ⁸ Ahei mbirinanŋi ranana nimorehi-yei mbirinanŋi nahurai hoan-dariyo hayamboane asu yahafi ana adükari pusi raion ahandî yahafi nahurai-anendürî. ⁹ Ahei misindî ranana aini-nambo nafümbi niminehoari nahurai-anendürî gabudifoa-reamboayo. Asu fihoafi ahei mbanendinambo ranana sapo nimarîfondî hosifihî nafîyo kifeyoani kife hüramîndî haya yifiarimbo füsühoasümbi ahei yahurai-ane. ¹⁰ Wohi-yitîhi ndinîndinambo kiarei arihündî ranana sapo arühüpoahündî nahurai-anei. Asu ahei ndinîndî raninambo nindoumbo hondahüfimbî amoamo asübusi sehi arihündî. ¹¹ Rani-moatükuni aheimbo ana sünambeahîndî nendî bogorimbofi hayamboani hifandarandürî. Sünambeahîndî nendî ranai ana sapo hifambe akimi kaikoate ragu hamîndî haniweimbi ranahambo hifandandaimbi nindou-ani. Ahandî ndürî Hibru-yafe hoafinambo ana Abadon-ani. Asu Grik-yafe hoafinambo ana Aporion-ani. Hoafi ahandî nimîndî ra moaruwaimbore-randaimb-ani.

¹² Weanŋurühîdîdî tiŋirifo afîndî ranai ana ndeara muŋgumayo. Nga asu sünguna awi yimbu afîndî tiŋirifo amboani tükündafine-amboyafe.

¹³ Sünambeahîndî nendî 6 noufimbî-mayu ranai fufunjamayu-wamboyo, asu gorinambo nafümbi sesi mandife hasihoni yimbuyimbu daburüdümbi Godîndî haŋgifoani manimboei ranambeahîndî hoafi ranai tüküme Feyowa himborimayahi. ¹⁴ Sünambeahîndî nendî 6 noufimbî fufunjeimbü-mayu ranahambo hoafi ranai yare hoafiyondowohü yahoya, "Sünambeahîndî nendî yimbuyimbu adükari hoe ahandî ndürî Yufretis kimi karabusi-yafu aniŋgomo ranahamumbo koandihawapura mbihomond-amboane," mehondo. ¹⁵ Raniyo asu sünambeahîndî nendî yimbuyimbu-memo ranahamumbo karabus-ambeahîndî aboeda koamarîhoupura mahomo. Ai ndeara hapondani, ndani si, ndani amoamo, ndani himbanifihî nindou ngimîndambo bidifiri ranaheimbo hifokoe-fe-ndürimbohündâ nafiründümo houmbo hifandu manîngomo. ¹⁶ Ami ai hos ranîwami nindou-memo ranana tapuiyoani yimbu handret mirion-ane (200,000,000) mehomonnda ro himborimayahi.

¹⁷ Raniyahi asu ro yafogoadinambo nahurai hos raniyei asu nindou hos sowandümo homo-rundeimbi ra hoeimariheandî. Ahamundî niminehoari misindihü magüdundî ra hai imami nahurai hamburi-mayo, nimbândî asüdabo, asu aŋisühi safi nahurai mapaiaro. Hosi-yei mbiro ranana adükari pusi raionîndî mbiro nahuraiyo. Raniyo asu ahei yahamonîndî hai, hasiheimi, asu nimoei sarfa imamiayo nahurai ranai tüküfe haya maho hoango. ¹⁸ Raniyo asu ngimî moatükuni hai, hasiheimi, asu nimoei sarfa imamiayo nahurai hosi-yei yahamo tüküme Feyo ranambo nimorehi nindowenihi ngimîndambo bidifiri-mayo ra moaruwaimbo-mareandürî. ¹⁹ Hos ranahei nginîndî referambo moatükuni ranana ahei yahamo asu sendani ane amarondürî. Ahei sendî ranana amoasiri mbiro nahuraiyondürî hayamboane asu raninambo nindou moaruwaimbo-rîhîndürî arihündî.

²⁰ Nimorehi nindowenihi bidifiri moaruwai hamîndî moatükuni ranambo hifokoe-fendüra yifikoate-mayei ai awi moai ahei hohoanimo ngorü-süngurihîndî. Asu moai tikai god sisami ahei warina nafîmarîhündî ranahambo daboadanambo-rîhîndî. Asu ai moai moaruwai nendî hifi ndanihündâ ranaheimbo ngusüfo pefe hohoanimo ra hiniŋgiri-hîndî. Asu tikai sisami god aheihori gor, sirfa, bras, nimoei, nîmi bidifiri raninambo nafîmarîhündâ himboariyo, hoafi himboriyo, asu hoahoango-rakoate-mayei ranahambo amboa ai moai ngusüfo pefihumbo hohoanimo ra hiniŋgiri-hîndî.

²¹ Asu nindou rani-mayei ranai sapo ai nindou hifokoarihi, tibagirihi, nimorehi sisihimo, nindowenihi birabiriyei asu hûmbuhüniyei marîhündî ranahambo amboani ai moai hiniŋgiri-hîndühi aboedi hohoanimo süngurihîndî, nga wani.

Sünambeahindi nendi mami ai Sonimbo buk masagadowa masesu

10 Raniyahi asu ro hoeirihinane, sünambeahindi nendi nginindi mami ranai sünambe tüküfi haya makusu. Ai mburüngainambo gabudifoareri haya asu ahandi mbiro wafusifoahü foforahoeimi ranai wakiyo tümärereri. Ahandi ngusümboari ana hüfihamindi nahurariyo asu ahandi tiñari yimbu ana hai nahuraiyo. ² Ai ahandi warambe buk akidou skror † ra, ngure waramberamündü hayamboyu. Raniyu ahandi warihondü tiñari ra siriwara-ambe türeandi asu kadüdi tiñari ra hifiwami tümareandi. ³ Asu ai puküna hamindi raion hoofayo nou hoofimayu. Ai hoofiyu hayamboyu-ane asu nimoamondi-hoafi 7-ambe ramindeimbimbo hoofimayu. ⁴ Nimoamondi-hoafi ranai hoofimayuwa rani-simboani ro ndeara ahei hoafi ra sürü papimbo yanggirimayahi. Nga asu sünambeahindi hoafi mami ranai hoofiyohü yahoya, "Nimoamondi-hoafi 7 hoofimayo ra se weindahindo-wamboyaafi, nga dibonapindowandi. Asu se bukifihi hoafi ra sürü papindamboyaafi," mehondiri.

⁵⁻⁶ Raniyu sünambeahindi nendi siriwara-ambe tiñari türe asu hifihü türe maranda hoeimarihini-mayu ranai sünambe ahandi warihondü wari nimoamore mbura God koadürümbo-koadürümbo anüngu ahandi ndürinambo anihondümbo hoofimayu. Ai sünü, hifi, siriwara asu muṅgu moatükuni ranambe engoro ra nafimarandi. Sünambeahindi nendi ai hoofiyuhü yahuya, "Ndeara God ai muṅgu-moatükuni moendifemboayu si ra muṅgumbo yahomboane, nga asu ngiri ai gedühi hibada ngu. ⁷ Nga asu 7 noufimbisünambeahindi nendi-mayu ranai ahandi fufunji fufunjiinduan-animbo, asu God ai ahandi hohoanimoyu dibo masihendi ra moendi-ndeambui. Rani-moatükuni ranahamboyu ai ahandi ratüpuriyomo-rundeimbi asu hoafi hoofiyimo-rundeimbi-memo ranahamumbo wataporimbo-marapuri," mehu.

⁸ Sünambeahindi hoafi ro horombo hoofimayowa himbori-marihahindihi ranai asükaiyo hoofiyondirühi yahoya, "Se ngafi buk akidou skror sünambeahindi nendi tiñari siriwara-ambe türe asu hifihü türe haya anüngu ranahandi wariwami boare ananjo ra ndowandifi," meho.

⁹ Raniyahi asu ro sünambeahindi nendi-mayu ranahambo sowana ha buk akidou ra mbisenda sahehea düdumeheando. Raniyu asu simbori wambo hoofiyundirühi yahuya, "Se buk akidou ra ndowandifi mbunda dowadifi. Rani-moatükuni ra sihafibodoambe didihamindimboe. nga asu sihafiyafambehü ana efu hoe nahurai aboedi aparindimboe," mehondiri.

¹⁰ Raniyahi asu ro ahandi warambeahindi buk akidou-mayo ra sahamindi hehea sahasihane, rani-moatükuni ranai efu hoe nou wandi yafambehü aboedi aparimayo. Nga asu sahasi hiniṅgirihe heheamboyahane asu wandi bodoambe didihamimayo. ¹¹ Raniyu asu wambo yare hoofiyundirühi yahuya, "Asükaindafi se

muṅguambo siriḥündi, hifihündi hoafi asu bogori nindou afindi ranaheimbo nini-moatükuni tüküfemboayo ra wataporimbondandi," mehondiri.

Yimbu nindou ai hoafi bokamari-heneandi

11 Raniyo asu wambo simonṅgorife-rambo nimihari nimindi nahurai sendiri mbura hoofiyuhü yahuya, "Nimihari ranambo ngafi Godindi wori asu ahambo sesi mandife hasihoni ra simonṅgorindowandi. Asu nindou didiyei wori ranambe amarei ranaheimbo tapuindafindüri. ² Nga asu Godindi wori ranahandambo papi weindani aninjo ranana yowani se simonṅgorindowamboyaafi. Ranana sapo nindou Suda-yafe ndifo ranaheimbo hiniṅgimefeyo-ane. Rani nindou ranai-animbo Godindi ngoafi adükari ranahambo 42 amoamombo pühindei kikimiboadi-himboyei. ³ Rananimbo asu ro nindou koandihheapira afindi hohoanimoyomombo hoeari güdüne hena wandi hoofiyaheimbihofi hoofombohünda kodamboyaafi. Rananimbo ai Godindi hoafi ra wataporimbo-ndinamboyaafi 1,260 si aho ranambe," mehondiri. ⁴ Nindou yimbu ranai ana sapo orif nimi yimbu asu ram hai yimbu muṅguambo hifi ranahei Adükari anüngu ranahandi hanṅifoan-ane animbafani. ⁵ Nindou yimbu ranahafanimbo düdi ai moaruwaimbo-fepirimbo ehu ana, asu ahafandi yahamo-nafi hai ranai tükündifehü rani-moatükuni ranambo ahafanimbo moaruwaimbofe-pirimbo nindou ranaheimbo hai tikirinda-ndürimboe. ⁶ Ai nginindi sowandifanimbo-anafani Godindi hoafi bokarihifembo simboani sünambeahindi hoe kosiwa kikihemindimbo ra. Asükai ai nginindi sowandifanimbo-anafani hoe ra hori nahuraimbofe tüküfembo amboa. Asu hifinindi nendi aheimbo moaruwai moatükuni refeyoani moaruwaimbofendürimbo amboa ahafandi hohoanimoyu süngu refembo asafani ra randineamboyaafi.

⁷ Godindi hoafi ra ndeara wataporimborini moendineandan-animbo nimambeahindi ninihondi hifambe akimi kai-koateimbi ranambeahindi tüküfe arandi ranai ai-babidimbo yifiarindimboe. Ai ahafanimbo ngasündeapiri haya hifokoa-ndeapirimboe. ⁸ Asu ahafandi yifi-nimoko ranai ngoafi ranahandi bogori nafini yagodimboyaafi, sapo ahafandi Adükari nimi keimbi karihendeimbi-fihitikoründümo pamarüwuri houmbo hifokoarüwurihi. Adükari ngoafi ranahambo kafoefe hoafi ranana Sodom asu Isipiyo. ⁹ Muṅgua hifihündi nindou, mamami siri, mamami hoofümbi asu mamami fi-hoeari ai ngimiyo mbura ṅgorü sinambo hombo hüfünimboyo ahafandi yifi-nimoko ra hibudundihü-pirimboyeisi, nga asu ngiri hifi kandihipiri. ¹⁰ Hifi ndanihündambo nindou ai hihifi-hihifi-ndeimboyei sapo nindou yimbu ai yifimefandi ranahambo. Ai sesesi-ndeihi hihifi-hihifi-ndeihi asu aboedi napo simbori saindeimboyei nindou yimbu Godindi hoafi hoofiyafani-rinandeimbi ai nindou ranaheimbo afindi hamindi tiñarifo masabinandüri ranimbo.

† Skror ra pepa hoandari nimiharifihini ngamondifeimb-ane.

¹¹ Ngimiyo mbura ngorü sinambo hombo hüfünim-boyo yangiri ningombo yafui ra God ai koamafoareanda kosi ahafandi fiambemefeyowa ai botimefineanda, asu nindou muṅguambo ai ndarihi hoeirihipira mayowa yihimbomaye. ¹² Raniyo asu Godindi hoafi hoafiyafani-rinandeimbi ai himbori-yafandane, sünambeahindi hoafi mami puküna ahafanimbo hoafiyopirühi yahoya, "Mborai ndühi sühufani," meho. Ahafanimbo hifokoa-marhipiri ai himboapoyeiane, asu ai mburiṅgai bitapirine hena sünambe mahahufani.

¹³ Asu rani-simboani hamindi hifihe afindi ranai tüküfehüyo, adükari ngoafi ranahandambo mami bidifiri birefoai pütapiyowohü asu 9 bidifiri ningohüyo 7,000 nimorehi nindowenihi ra hifokoako-mafoareandüri. Nindou bodimondi yangiri maniboadei ai yihimboyeihü God sünambe amaru ranahambo adükar-ani masei.

¹⁴ Yimbu noufimbi tiṅirifo ranana ndeara muṅguyomboane, nga se himboriyei ngimi noufimbi tiṅirifo ranai ndeara akimi tüküfembo yahomboane.

Sünambeahindi nendi 7 noufimbi ai fufuṅimayu

¹⁵ Raniyo asu sünambeahindi nendi 7 noufimbi ai fufuṅimayu. Raniyo asu sünambeahü nindou afindi hoafi ranai puküna hoafiyehi seiya,

"Nginindi semindi hefe muṅgua hifi ra hifandimbo ana

sihefi Adükari

asu nindou sihefimbo aboedambofe-munimbo kamafoariri Krai ahafand-ane,

asu ai-animbo koadürümbo-koadürümbo hibadambui,"

masei ¹⁶ Raniyomo Godindi hanṅifoani 24 boagiri nindou ahamundi nimari-fondiwami mamarimo ranai hifina yiri-yimbu pusiru mbiro pütapiyomo mburu Godimbo aboed-ani mehomo. Ai hoafiyomondühi yahomoya,

¹⁷ "Adükari, se God muṅguambo nginindeimb-anafi.

Seana haponda animbafi,

horombo manimbafi!

Sihafe nginindi ra sowandifi hawa

asu muṅguambo hifi piyafi hawa hifandara hafi ranahambo sihambo ro hihifarihunini.

¹⁸ Hifi ndanihünda nindou ai nginindimaye sapo sihafe nginindimbo si ra tükümegefeyowa, asu yifiyeimbi nindou aheimbo yibobo-fendürimbo si ranambo tükümegefeyowa.

Sihafe ratüpuriyomo-rundeimbi,

sihafe hoafi hoafiyomo-rundeimbi asu

sihafe muṅguambo nindou akidouyo adükariyo sapo sihambo yihimboarihünini

ranaheimbo aboedi moatükuni saimbo si ra tüküfemboane.

Nga asu nindou didiyei hifi moaruwaimbo-marihindi ranaheimbo moaruwaimbo-fendürimbo si rani amboa ndeara tüküfemboane,"

mehomo.

¹⁹ Sünambeahü Godindi wori ranahandi yipuri ra sübüdihoehü asu ahandi nendimbo hoafi firamündü masihendi bokis ra weindahimayowa hoeimarihindi. Raniyo wabürüsiyo wakireandühi asu fuyowohüyo nimomonindi hoafi ai pai kapeihü kikirandühiyo asu hifihe tüküfehü kifohi nimoei nahurai pütapimayo.

Son ai nimorehi asu amoasiri adükari hoeimareapiri

12 Raniyo asu sünambe moani rani-poanimbo moatükuni ranai tükümegefeyo. Rani-moatükuni ranana nimorehi mami ranaiyo. Ai hüfihamindi hoearimbore güde hayamboyo asu amoamo ahandi yirüfoendi hoarehi pare mbura, 12 mupui atimbore ahandi mbiroambe kikifoare hayamboyo tüküfe maninggo. ² Nimorehi ranai ranümbiyo hayamboyo asu nimori wakemindimbo asubusi ranai ahambo tükümegefeyo ndowa asubusimbo hoafi karthoaimarandi. ³ Ramefeyowamboyo asu moani rani-poanimbo moatükuni ngorü ranai sünambe tükümegefeyo. Rani-moatükuni ramefeyo ranana moani adükari hamindi amoasiri hamburiyo 7 mbiroweimbi, asu 10 daburüdümübiyo haya ahandi mbiro mamami raniwami at 7 kibodirifoare hayamboyo tüküfi manüṅgu. ⁴ Ahandi sendi ranambo ngimi bidifiri mupui kifihüramündi huhüyo asu sünambeahindi hifina firibadi-mafoareandi.

Raniyo asu amoasiri ranai nimorehi-mayo ranahandi fikimi manüṅgu nimori ra wakindamindoani mbundihe dagadi yahuhaya. ⁵ Raniyo asu nimorehi ranai nindowenihi nimori wakimarimindo. Nindowenihi nimori ranai-animbo adükarimbondifi haya muṅguambo hifihündi nendi ranaheimbo ain nimihari ndemündü haya hibadarümbui. Nimorehi ranai nimori ra wakimaramindo-amboyo asu nimori ra kosiründümo houmbo God asu ahandi nimari-fondi sowana mahafomo. ⁶ Raniyo asu nimorehi ranai fefoai haya nimi wohi furikoate-reandühi maho. Sapo God ai ahambo 1,260 si ranambe ningowan hifandimboane yahuhaya ngoafi didiboadore hiningimareandi raninambo.

⁷⁻⁸ Raniyo asu yifiari ranai sünambe pomarihoyiyo. Raniyo sünambeahindi nendi bogori Maiker ai ahandi sünambeahindi nendi-memo rani-babidimbo amoasiri afindi-mayu rani-babidi yifiarimemo. Asu amoasiri ai asükaiyo ahandi nendi-babidimbo hihiriyafu yifiarimemo. Nga amoasiri adükari-mayu ranahambo yifiarambe ngasündüwuri houmbo, asu ahandi nendi-babidimbo sünambe gedühi ningombo yowan yahomo hemafoarupuri. ⁹ Raniyomo Godindi sünambeahindi nendi-memo ranai amoasiri afindi-mayu ranahambo sowarindümo hifina pimarüwuri. Amoasiri ranai ana horombodidi hondüyo haya ahamboya, "Satan hifi ndanihünda nindou papi-hoafira-randeimb-ani," masei. Ai hifinindi nindou muṅguambo tikai hoafiyu-randeimb-ani. Raniyo ahambo ahandi sünambeahindi nendi-memo rani-babidimbo sünambeahindi hifina hemafoarupuri.

¹⁰ Raniyo asu ro himboriyahane sünambeahü hoafi ranai puküna yare hoafiyowohü yahoya,

“Hapo-ana God ai sihefimbo aboedambofe-munimbo ra ndeara tüküfemboane.

Hapo-ana nindou God ai diboniyu hiningimariri ranahambo bogor-ani yahu nafuiyumboani!

Sapo nindou düdi ai Godindi himboahü nüngumbo sihefi wandafi mamä nimbi-nimbisi papi-hoafirandüri arandi

ranahambo sünambeahindi hihairündümo masafoarüwuri.

¹¹ Sihefi wandafi-mami ana Sipsip Nimorindi hori asu ahandi hoafi anihondümbo wataporimborihü marihündi

raninamboyei ai amoasiri-dibo yifiariyei tabori-marihendi.

Nindou rani-maye ranai ahei fimbo hohoanimokoate

asu hoafi anihondümbo wataporimbo-marihündi raninamboyei amoasiri-dibo yifiariyei tabori-marihendi.

Nindou rani-maye ranai yifimbo yihimbokoate-maye.

¹² Ranimbo-hündambo-animbo sünü asu sünambeahindi nend-anemo se hihifi-hihifindimo!

Nga hifi asu siriwara se hipoanimboembou-anafe.

Satan ai ndeara ranihü kusumbo wambo asu ahambo ngusüfo asüriruhane.

Ai ranihü ningombo ra gedühiyopoani, nga bodifo-ane ranimbo fifireamboani,” meho.

¹³ Amoasiri adükari-mayu ranai ahambo hifina hemafoarüwuri ra ndare hoeireandani mayoamboye asu sapo nimorehi nindowenihü nimori wakimarimindo ranahambo pare wamara hu. ¹⁴ Nga asu nimorehi ranahambo meso mbanendi nahurai masahündo. Mbanendi yimbu ranambo-animbo ai nindou niḡ-gokoate-reandühi amoasiri adükari ranahambo didi-mombo diboai haya ḡgomböe. Asu ranihü ḡgo niḡ-gowan-animbo ḡgimi himbaniyo haya 6 amoamo ahambo hibadihündühi sesi ndahündomboyeyi.

¹⁵ Raniyo asu nimorehi ranahamboya hohoambu ranambo semindi mbihowamboane yahuhaya amoasiri ahandi yahamonindi hohoambu kamafoareandi. ¹⁶ Ai ramareandiyosi, nga asu hifi ranai nimorehi ranahambo mafarihendi. Hifi ranai yafadü boamareanda amoasirindi yahamonindi hoe tüküme Feyo ra sirimafoareandi. ¹⁷⁻¹⁸ Raniyo asu amoasiri adükari ranai yare hoeireanda mayowa nimorehi ranahambo ḡginindimarandi. Asu ai nimorehi-mayo ranahandi ahuririhandi-maye, sapo nindou didiyei Godindi ahinümbi hoafi asu Sisasindi hoafi süngurihi-rihündembi, ranaheimbo sowana ai-babidimbo yifiarimbo yahuhaya mahu.

13 Raniyu asu amoasiri adükari ranai siriwara gudi pimaramindo raniwami manḡgu

Nimambeahindi ninihondi yimbu tükümeFINEANDI

Raniyahü asu ro hoeiriheanda moaruwai himboyowe-imbü ninihondi mamä ranai siriwara-ambeahindi tüküfe masifo. Rani-moatükuni ra 10 daburüdümbüyo haya asu 7 mbiroweimbüyo. Daburüdü mamami ra adükari bogori nindoundi at nahurai ninoumayo. Asu ahandi mbiro mamami raniwami sürü papimayo, ranana Godimbo tirifoefi hoafiyo. ² Ninihondi tüküme Feyowa hoeimariheandi-mayo ranai ana adükari pusi titiborandembi repat nahuraiyo. Ahandi tiḡari ra adükari ninihondi bea nahuraiyo. Asu yafambe ahandi ra mare raionindi nahuraiyo. Ranahamboyo amoasiri adükari-mayu ranai ahandi-mayo ḡginindi, asu adükari bogorindi nimari-fondi asu adükari bogori moatükuni ra masagado. ³ Ninihondi-mayo ranahandi mbiro ḡgorü ranana moani pisaonambo-marundi ra yifimbo-mbuimbiyosi, ḡga asu ahandi masime mamaro ranana dikirimefeyo. Muḡguambo hifinindi nindou ranai rani-moatükuni ramefeyo ranahambo hepünahi hehi asu ahambo süngumarihü hei. ⁴ Raniyei asu muḡguambo hifinindi nindou ranai amoasiri adükari-mayu ranahambo hohoanimokoate parihindühi seiya, adükari-ani sapo aiyu ninihondi-mayo ranahambo hifandimbohünda ḡginindi masagado. Asu ai ninihondi-mayo ranahambo amboani hohoanimokoate parihindühi seiya, “Düdi nimambeahindi ninihondi ndahuraiyaya? Asu didai ninihondi ndanahambo ḡgu pande haya yifiarimanda?” masei.

⁵ Raniyu asu God ai ninihondi ranahambo yare hiningimareanda hoafi afindi-afindiyo wakireandühi Godimbo tirifoarerühi hoafimendo. Raniyu asu ai ahambo rani-moatükuni ra refembo 42 amoamo yanggiri hiningimareandi. ⁶ Raniyo asu rani-moatükuni-mayo ranai Godimbo, ahandi nimarifondi asu ahandi nendi sünambe amarei ranaheimbo amboa tirifoefe hoafiyo marandi. ⁷ Raniyo ahambo God ai hiningimareanda ahandi nendi-babidimbo yifiari-mayeia asu ai yifiari ra titaboari-mafoareandi. Asu ai muḡgua siri, hifihündi, hoafeimbi, fi-hoeari ranaheimbo hifandiyondüri hombo, randowandi mehundo.

⁸ Rananimbo nindou muḡguambo hifi ndanihü animboei ranai nimambeahindi ninihondi-mayo ranahambo ngusüfo pandihimboyeyi. God hifi sünü nafikoate-yuambe Sipsip Nnimori hifokoamarüwuri ranahandi koadürümbo-koadürümbo yanggiri niḡgombö buk ranambe ndüri papimareandi. Ranambe ahei ndüri pefekoate-maye ranai ana nimambeahindi ninihondi ranahambo ngusüfo pandihimboyeyi.

⁹ Nindou didiyei ai himboambembaye ana, hoafi nda himborindei. ¹⁰ Nindou didiyei sapo aheimbo mbuimündindüri karabusi-fendürimbo-maye ranaheimbo mbuimündindüri karabusife-ndürimboane. Asu nindou düdi ai sapo pisao yihümindimayo ranambo hifokoefimboani meho, ranana pisao yihümindimayo ranambo hifokoefimboani. Yahurai moatükuni tükündifeyoani ana, asu Godindi nendi ai ahei

anihondümbofo hohoanimo ra kikihisafi-rihümündi hehi mbinimboei-amboane, meho.

¹¹ Raniyo asu ro hoeiriheandane, moaruwai himboy-oweimbi ninihondi ngorü ai hifambeahindi tükife masifo. Rani-moatükuni ra Sipsip Nimorindi daburüdü nahurai yimbu ahandi mbirowami hiniŋgireapiri hayamboyo, nga ai adükari amoasiri nahurai hoafimayo. ¹² Ai adükari hamindi nginindi weaŋgurühididi ninihondindi-mayo semindi hayamboane asu haponda ahandi fondahü ai rani-süŋgure arandi. Ai hifi asu nindou raniwami animboei ranaheimbo weaŋgurühididi ninihondi masime afindeimbi yifimbo yanggiri-mayo ranahambo ngusüfo pefembohünda hüti-hüti-marandüri. ¹³ Yimbu noufimbi nimambeahindi ninihondi ranai adükari hamindi hepünifeimbi moatükuni ramareandi. Ai nindou muŋguambo ahei himboahü ramareanda hai ranai sünambeahindi tükife haya hifina makoso. ¹⁴ God ai yini mehua nindou ranaheimbo tikai hoafiyondürühi weaŋgurühididi ninihondi ranahandi himboahü hepünifeimbi moatükuni ramareandi. Yimbu noufimbi ninihondi-mayo ranai nindou ranaheimbo yahoya, sapo horombo ninihondi pisaonambo hitimaranda masimeimbü-mayo, nga ai haponda yanggiri aninggo ranahandi sisami nafindihü mbundihü asu ahambo hohoanimo-mbeahündo-wamboane, meho. ¹⁵ God ai yini mehua yimbu noufimbi ranai weaŋgurühididi ninihondi sisami ranahambo yanggiri niŋgombo yafui masagado. Rananimbo asu sisami ranai wataporiyohumbo nindou didiyei ahambo ngusüfo pefekoate-aye ranaheimbo hifokoa-ndeandüra yifimbiyei-amboane, meho. ¹⁶ Nindou muŋguambo akidou, adükari, napo afindeimbi, napo-koateimbü, moani ratüpuriyei rihündeimbi asu kaki semindimbo ratüpuriyei rihündeimbi ranaheimbo ahei warihondü warani asu ahei giribodi hamindi wami sürü pefendürimbo hüti-hüti-marandüri. ¹⁷ Nindou mamai ai-amboa ngiri kakinambo pemindu asu ngiri kakifihimbo ndendi, nga nindou düdi ahandifihi sürü apeniggo rani yanggiri animbo randeambui. Sürü ranana ninihondi ahandi ndür-ane asu namba ranahandi ndür-ane. ¹⁸ Ndanana aboedi fifirife hohoanimo-ane. Nindou düdi ai aboedi fifireandeimbayu ana, ai ninihondi ranahandi ndüri nimindi ra tapuimbiyu-wamboane. Sapo sürü ranana nindoundi ndüri süŋgunamboane. Ranahandi namba sürü ranana 666-ane.

Sipsip Nimorindi nindou ai simbori heirü heiraye

14 Ro asükaiya hoeiriheand-ane 144,000 nindou ai Saion nimoei wafu-ambe Sipsip Nimori-babidimbo manimboei. Sipsip Nimori asu ahandi afindandi ndüri ra ahei giribodi hamindifihi papimarandi. ² Raniyo ro himboriyahani sünambe hoe amündüri fuwayo asu nimoamondi-hoafi nahuraimayo. Raniyo asu ro himboriyahani gita fandunda hoafayo nahurai hoafimayo. ³ Nindou ranai Godindi nimari-fondi hanjifoani, yimbuyimbu yanggiri niŋgoweimbi asu boagiri nindou-yomondi himboahü simbori heirü mamai heirü-maye. Nindou 144,000 God ai hifi ndanihündambo

nindou-yafe mbusümonindi masemündündüri rani yanggiri-animbo heirü ra fifirindihimboei. ⁴ Nindou ranana moai nimorehi dibombo apomo, nga moani sürühoeimbi hamind-anemo. Muŋguambo hifi nahi Sipsip Nimori ai huwani nindou ranai ahambo süŋgurüwuri homo arundi. God ai nindou rana-hamumbo hifi ndanihündambo-yomondi mbusümonindi maningomonda masepurimündu. Ahamumbo boatei ndeara sepuri-mündumboani Sipsip Nimori asu God ahafandi yanggiri niŋgombohünda. ⁵ Ai moai tikai hoafiyomo-rundi, nga aiana hüti-koate-anemo.

Sünambeahindi nendi ngimi ai hoafi wataporimbo-marundi

⁶ Ro hoeirihinaniyo sünambeahindi nendi ngorü ai nimoamo youyu wakimareandi. Ai yanggiri koadürü koadürumbo niŋgombo hoafi nindou muŋguambo aheimbo wataporiyondürimbo semündü hayamboyo. Muŋguambo hifihündi, muŋguambo fihoeareimbi, muŋguambo mamisiri, muŋguambo mamai hoafeimbi ranaheimbo muŋguambo wataporimboyondürimbo semündi hayamboyo. ⁷ Ai pukünambo yare hoafiyuhü yahuya, “God ai nindou-yei hohoanimo yibobofembo si ra ndeara tükifemboane, nga asu ranimbo-hündambo animbo yihimbondelihi ahambo aboed-animbi bifefimboane. Aiyu sünü, hifi, siriwara, asu feamoniggo hoe nafimarandi ranimbo-hündambo-animbo ngusüfo pandihori,” mehu.

⁸ Yimbu noufimbi sünambeahindi nendi ai weaŋgurühididi ramefiyu ahandi süŋgu ai yahuya, “Adükari ngoafi Babiron ana moaruwaimbo-mefeyo. Anihond-ane! Muŋgunambo moaruwaimbo-mefeyo. Adükari ngoafi Babiron ramareandüra nimorehi sisihi-mo asu nindowenihi birabiriyei marihündi. Ai nginindi wain hoe sagadürani simindei hehi hihindi hohoanimo-aye nahurai-aye ranimbo God ai nginindi-ndandürümbui,” mehu.

⁹⁻¹⁰ Asükai sünambeahindi nendi ngorü ai ngorü yimbu ramefineandi nou ramefiyu. Ai puküna hoafiyuhü yahuya, “Nindou didiyei ai nimambeahindi ninihondi asu ahandi sisami ranahambo ngusüfo pararihindi ana, ahei giribodi hamindifihi asu warihondü warani sürü apaiano ana, ai rani-poanimbo wain hoe mbisimindei-amboane. Waini hoe ranana Godindi hürüt-ane. God ai ngiri nginindi wain ra hoe-ambe kandeandi, nga wani. Ai ahandi hürütü ra moaruwaimbofoe hoe simindi hipiri ranambe kande dagadürani ndimindeimboei. Asu nindou ninihondimbo ngusüfo parihari arihündi, sünambeahindi aboedi hamindi nindou asu Sipsip Nimori ahamundi himboahü, ranaheimbo hai asu sarfa nimoei hai hüfü hondü raninambo tinjirifo afindi mbisagadür-amboane. ¹¹ Hai ranahandambo hasiheimi aheimbo tinjirifo asagadüri ranai koadürumbo-koadürumbo gafomboe. Sapo nindou ninihondi asu ahandi sisami ranahambo ngusüfo pararihindi, asu ahandi ndüri sürü masahümündi ranana ngiri fi handihi nimandei,” mehu. ¹² Ranimbohündambo Godindi nendi ai ahandi hoafi himbori-yei

süngurihindühi asu Sisasimbo anihondumbo-ariori hei ai aboedamboyahi nginindi mbinimboei-amboane.

¹³ Ro himboriyaha sünambe yafambe mamä ai hoafiyohü yahoya, "Se sürü nda papirandi: Haponda asu sünguna nindou didiyei Adükaridibo aniboadei ranai yifayei ana, ai hihifi-hihifimbeyei-amboane," meho. Yifiafi Aboedi ai-amboani yahoya, "Anihond-ane. Sapo ai ratüpuri afindi tinjirifomayei ra hiningirihahi hehi moani wari handihi nimandeimboyei ranimbo-hünda. Asu ai ngiri moani ngei, nga aboedi hohoanimo ai ramarihindi ra-kapeihü ngeimboyei," meho

Hifi ndanihündambo sesi yimungu-remindimbo si

¹⁴ Asukai ro himboyahind-amboyo mburinggai kifohiwami nindou mamä Nindou Hondü nahurai mamaruwa hoeimarihini. Ai adükari bogorindi at gorinambo nafiyoweimbi-mbiro-ambe kikifoare sarif yihimindi semündü haya mamaru. ¹⁵ Asu sünambeahindi nendi ngorü ai Godindi worambeahindi tüküfi sünü nindou mburinggai-wami mamaru ranahambo puküna mingiyu hoafiyuhü yahuya, "Sihafi sarif ndowandifi hawa sesi hifinindi ra yimunguri-ndandifi, nga ndeara sesi ra yimungurimbo si-ane," mehundo.

¹⁶ Raniyo nindou sapo mburinggai-wami mamaru ranai ahandi sarif semündü haya sesi hifinindi rani yimungure-mindimbo mahanu.

¹⁷ Asukai sünambeahindi nendi ngorü ai Godindi wori ra hiningire haya tüküfi masünu. Ai-amboani sarif semündü hayamboyu. ¹⁸ Asukai sünambeahindi nendi ngorü hai hifandira-randeimbi-mayu ranai Godimbo sesi mandife sihefe-rambo hasihoni-mayo ra hiningire haya masüfu. Ai sünambeahindi nendi ngorü-mayu sarif yihimindi masemündu ranahambo puküna hoafiyuhü yahuya, "Sihafi sarif yihimindi ndowandifi hawa wain hisi ra hifitiri-ndandifi mamäni digawandi, nga ndeara wofi hisi ra süfuyomboane," mehundo. ¹⁹ Sünambeahindi nendi ranai sarif semündü haya amofi hanü wain hisi ra hifitiramündi mamäni masihendi. Waini hisi-mayo ra Godindi hürütümbi ni-moei hipiri wain hisi ndüniyo boboe semindimbo-mayo ranambe pütimfeyu. ²⁰ Asu ai wain hisi-mayo ra adükari ngoafi himborani tüküyafu homo hipiri-mayo ranambe ndünirund-anio hori ranai 300 kiromita nahurai maho. Asu hori tüküfe maho, ra nindou simongori-feyoani ngusumboarühi nahurai mahafo.

Bidifiranambo tinjirifo

15 Ro sünambe hoeirihendane, rani-poanimbo moaruwai hamindi hepünifeimbi moatükuni tükimefeyo. Sünambeahindi nendi 7 ranai nindoumbo moaruwaimbofembo moaruwai hamindi moatükuni 7 sowandümo mamarimo. Rani-moatükuni ranai munguayo ana, Godindi hürütü ndeara bidifiranamboane, nga asu ngiri asukai yahurai tükündifeyo.

² Raniyo asu ro karasinambo nafümbi nahurai siriwara-ambe hai bitapire tükümefeyowa hoeimarihendi. Nindou yifiarambe nginindi nimboimbo nimam-

beahindi ninihondi, ahandi sisami, asu ahandi ndüri namba ranahambo hifinambo-marihindi. Ai ahei gita God masagadüri ra fufurühümüdi hehi karasinambo nafümbi nahurai siriwara rani-kimi manimboei. ³ Asu Moses, Godindi ratüpuri ratüpuriyu-randeimbi asu Sip-sip Nimori-mayu ahafandi heirü ndahurai heirümeyei. "Adükari, seana God munguambo nginindi nimindih-anafi.

Se hepünifeimbi moatükuni ratüpuriyafi-randeimb-anafi.

Se mungua nindou-yafe bogori adükari-anafi.

Sihafi hohoanimo mbumundi hondüyo haya anihondü hamind-anafi.

⁴ Adükari, munguambo nindou sihambo ahinindeihahi sihafi ndüri ranahambo aboed-ani mbiseimboyei.

Seana sürühoeimbi hamind-anafi.

Munguambo hifihündi nindou sihambo sowana didi ngusüfo pandihini-nimboyei.

Sapo sihafi mbumundi ratüpuri ramarowandi ra fufurühümüdi hehi karasinambo nafümbi nahurai siriwara rani-kimi manimboei," masei.

⁵ Asukaiya sünambe himboyahündamboyo Godimbo hoafi femindi sihefe wori ranahandi ahinümbi wori safambe ra sübüdi-marhoayowa hoeimarihendi.

⁶ Asu sünambeahindi nendi 7-memo ranai nindoumbo moaruwaimbo-fembo moatükuni 7 masowandümo. Ai hoeri aboedi afisaho-koate himboarambe forihoeimbi güdu mburu asu gorinambo nafümbi ret ahamundi misindhü hühiru hiningiru hou seriwori safambe tüküyafu masinimo. ⁷ Asu yimbuyimbu yanggiri nagingweimbi moatükuni-ndambo mamä ranai sünambeahindi nendi 7 ahamumbo gorinambo nafiyoweimbi dis 7 masagapuri. Rani-moatükuni masagapuri ranana Godindi koadürü-koadürumbo yanggiri-randeimbi hürütü foeroweimbi disiyo. ⁸ Godindi himboamupuimbo-randeimbi asu nginindi ranahandi hasiheimi ranai ahandi worambe güre haya mengoro. Asu ngiri nindou mamä amboani ahandi wori ranambe kebuendi, nga wani. Ai hibadihündani sünambeahindi nendi ranai nindou moaruwaimbofe moatükuni ra moendindundan-animbo keboehimboyei.

Sünambeahindi nendi 7 ai Godindi hürütü 7 hipirambe foeroweimbi kamafoarundi

16 Raniyo asu ro himboriyahaniyo Godindi wori ranambeahindi hoafi mamä sünambeahindi nendi 7-memo ahamumbo puküna hoafiyowohü yahoya, "Se ngomo Godindi hürütü 7-disambe afoero ra hifihü kaboadundi," meho.

² Raniyo asu mamä noufimbi sünambeahindi nendi-mayu ranai hu ahandi dis Godindi hürütü foafusümbi ra kamafoareandi. Raniyo nindou sapo yanggiri nagingweimbi moatükuni ranahandi sisamimbo ngusüfo pamarihindi, asu ahandi sürü ahei giribodi hamindifihahi parahindeimbi-mayei, asu ranahefihahi moaruwai hamindi asübusümbi masimehi tükümefeyondüri.

³ Raniyu asu yimbu noufimbi sünambeahindi nendi-mayu ranai ahandi dis ra hu siriwara-ambe kamafoareandi. Raniyo asu hoe ranai nindou yifiyoani yiwihoe nahurai tüküfeyowohüyo asu muṅguambo yanggiri niṅgoweimbi moatükuni siriwara-ambeahindi ranai yifi-safimayo.

⁴ Raniyu asu ṅgimi noufimbi sünambeahindi nendi-mayu ranai ahandi dis ra hu hoe asu apoarindihori forihoayo-ambe kamafoareandi. Raniyo muṅguambo hoe ranai hori nahurai tüküme Feyo. ⁵ Raniyo asu ro himboriyahane, sünambeahindi nendi muṅguambo hoe ranahambo hifandandeimbi-mayu ranai yare hoafiyuhü yahuya,

“O God, seana aboedi hamind-anafi,
Haponda se animbafi asu horombo manimbaf-ane.
Tiṅjirifo yibobofe se hifina kafaaro arandi ra mbu-
mund-ane.

⁶ Nindou didiyei ai sihafi nindou ranaheimbo asu sihafi hoafi hoafiyomo-rundeimbimbo hifokoa-marihindüri
ranaheimbo hori kamefoendi ra aheimbo simindim-
bohünda masabadüri.

Se rani-moatükuni aheimbo ramarwandüri ra sapo ai nini-moatükuniyo ramarhind rani simogodühi-mboane,”
mehu. ⁷ Raniyahi asu asü kai himboriyahane, Godimbo sesi mandife sihefe hasihoni ranambeahindi hoafi mami hoafiyohü yahoya, “Yini, Adükari God, seana Muṅguambo ṅginindeimb-anafi. Se nindou ranaheimbo papi-hoafarandüri ranana ai moani anihondü hondüyo hayambo asu mbumundi saf-ane,” meho.

⁸ Raniyu asu yimbuyimbu noufimbi sünambeahindi nendi-mayu ranai ahandi dis hüfihamindi-wami kamafoareandi. Raniyu God ai hüfihamindi ṅginindi masagado nindou hifini ranaheimbo hai nahurai tikiriyo-ndürimbohünda. ⁹ Nindou ranaheimbo ṅginindi hamindi hüfü ranai tagiri-marandüramboyei asu ai seiya, “God ndan-ani muṅgua moatükuni moaruwaimbofembo ṅginindi ra hifandarandi,” sei hehi ahandi ndüri moaruwaimbo-marihindi. Nga asu nindou ranai moai ahei moaruwai hohoanimo ra hiniṅgiri hindühi Godimbo aboed-ani sei, nga wani.

¹⁰ Raniyu asu hondahüfimbi noufimbi sünambeahindi nendi-mayu ranai ahandi dis ra nimambeahindi ninihondi adükari bogorindi nimari-fondi raniwami kamafoareandi. Raniyo asu nindou muṅguambo ninihondi hifandirandi raniwami nimbipiyowohüyo asu ai asü busi afindi sahümündihü ahei teifi kikimarihündi. ¹¹ Raniyei asu aheimbo asü busi afindi tüküfendürühi masimeini noumendürambo Godimbo moaruwai-moaruwaimbo-marihori. Nga asu ai moai ahei moaruwai hohoanimo süngufe ra hiniṅgiri hindühi.

¹² Raniyu asu 6 noufimbi sünambeahindi nendi-mayu ranai ahandi dis ra hoe adükari Yufretisi-mayo ranambe kamafoareandi. Raniyo asu hoe ranai ṅginireandühiyo bogori nindou hüfihamindi süfuani-poedi sifombo-memo ranahamumbo nafi ra meṅgoro.

¹³ Raniyahi asu ro hoeiriheandane, moaruwai nendi ṅgimi ranai koaikoai nahurai adükari amoasiri, nimambeahindi ninihondi, asu Godindi hoafi tikai hoafiyu-randeimbi ranahei yahamo-nafi tükümehindi.

¹⁴ Aiana moaruwai nendi hepünifeimbi hamindi moatükuni rarihi arihündi rananei. Moaruwai nendi ranai ana bogori nindou hifi hifandu-rundeimbimbo sowana hei arihündi. Sapo bogori nindou rana-hamundi ami mamambefepura God Muṅguambo Adükari ṅginindi hifandirandi ranahandi bidifirani sihi yifiarimbohünda.

¹⁵ Adükari ai yahuya, “Awi se himboriyei! Ro hüm-buhünümbi nindou nahurai tükündaheamboyah! Nga nindou düdi ai apokoate yanggiri nimarumbo ahandi hoeari ra wudipoapore hifandarandi ana, hihifi-hihifimbiyu-wamboane. Sapo rananimbo ai ṅgiri nindou afindi himboahü safi yanggiri hoahoanguhü ahandi fimbo amoaningindu,” mehu.

¹⁶ Raniyomo asu moaruwai nendi ṅgimi-maye ranai bogori nindou-memo ranahamumbo hifi mami Hibru-yafe hoafinambo Armagedon ranihü mamühifepurimbo sahüpurümündi mahei.

¹⁷ Raniyu asu 7 noufimbi sünambeahindi nendi-mayu ranai ahandi dis hipiri ra nimoamo sünambe kamafoareandi. Raniyo asu hoafi mami ranai puküna Godindi muṅguambo moatükuni hifandiyo nimarimbo fondi raniwamindi hoafiyowohü yahoya, “Muṅgu-moatükuni ra ndeara muṅguyomboane,” meho.

¹⁸ Raniyo asu wabürüsi afindi ranai bire hiniṅgirera wakireandühiyo asu nimoamondi hoafi ranai pai kameihi kikirandühiyo hifihe afindi ranai moani moaruwai hamindi tüküme Feyo. God ai nindou nafirandambe ana hifihe ranai moai yahurai tüküfeyo, nga haponda tüküme Feyo ranana moani moaruwai hamindiyo. ¹⁹ Raniyo asu adükari hamindi ngoafi ranai ṅgimimbore bumareandi. Raniyo asu muṅguambo hifiyei adükari ngoafi madaburo-mayo ran amboa moaruwaimbo-mareandi. Sapo God ai Babiron ngoafi amboa moaruwaimbo-mareandi. Sapo God ai Babiron ngoafi ranahambo hohoanimo puramündühiyo asu ai ahambo ahandi-mayo kap ranambe wain hoe ra simindimbo masagado. Waini hoe ranana sapo God ahandi ṅginindi hamindi hürütü raniyo. ²⁰ Raniyo asu muṅguambo airan ranai dibonapi-foendühiyo, asu nimoei wafu ranamboani moai hoeirihindi. ²¹ Asu ṅginindi ṅgisihari ais nimoei nahurai sünambeahindi 50 kirogram nimboreimbi ranai nindou-yeiwami pütapiyowohü ranaheimbo moaruwaimbo-mareandüri. Ranimboyei asu nindou ranai seiya, “Ro nimboeyefi moaruwaimbo-ehundi,” sei hehi Godimbo moaruwai-moaruwaimbo-marihori.

Nindowenihi birabiriyorandeimbi nimorehi

17 Raniyu asu sünambeahindi nendi mami sapo dis 7 fufurundümo-ndeimbi-memo ranambeahindi-mayu ranai wambo-so kusü hoafiyundirühi yahuya, “Awi se mborai sinif-animbo nimorehi nindowenihi birabiriyorandeimbi bogori-mayo ranaham-

bo tiŋirifo adükari tükefendo ra nafuindahanini-mboyahi. Nimorehi ranai ana ŋgoafi adükari hoe hari afoafuso rani-kimane aniŋgo. ² Muŋguambo hifi ranihünda adükari bogori nindou ranai nimorehi rani babidi moaruwai hohoanimomemo. Raniyei asu hifi ndanihünda nindou ranai-amboa nimorehi rani-babidi moaruwai hohoanimo ra süngumarundi. Ranimboyomo asu nindou ranai ŋgusüfo mamikari-marapuri ai nindou wain hoe simindi hefe rawehindi nou," mehu.

³ Raniyahi asu Yifiafi Aboedi ranai wambo fiambe farife ŋginima-ramindindira asu sünambeahindi nendi-mayu ranai wambo semündündiri haya nimi wohi furikoate-reandühi mahu. Ranihü tükiyahe-andühi hoeiriheandane, nimorehi mami ranai nimambeahindi ninihondi hamburi raniwami mamaro. Ninihondi-mayo ranahandifihü ana ndüri afandi sürü papiyo hiniŋgifyoane maniŋgo. Ndüri ranana Godimbo moaruwaimbofe hoafiyopapimayo. Ninihondi-mayo ranai 7 mbiroweimbiyo haya asu 10 daburüdümbüyo. ⁴ Nimorehi ranai ana bogori-yafe asüdabombü asu hamburi hoeari güde mbura, rani-poanimbo yihuruyo haya gor asu nimoei kaki afindi-fihü semindiweimbi-nambo nafiyoweimbi, foefembo moatükuni yihururamindi hayamboyo maniŋgo. Gori-nambo nafiyoweimbi kap ranambe moaruwai moatükuni ai anamindihoandi birabiri-mayo ranahandi afisahö foafusoweimbi semindi haya maniŋgo, sapo ai anamindihoandi birabiri-mayo rambo-hünda.

⁵ Nimorehi ranahandi giribodi hamindifihü moani rani-poanimbo dibohindi ndüri sürü paru hiniŋgimarundi ranai yare hoafiyowohü yahoya, *'DIBOHÜNDI HOAFI BABIRON ŊGOAFI ADÜKARI NINDOWENIHÜ BIRABIRIYEIMBI NIMOREHI ASU MUNGUAMBO MOARUWAI HOHOANIMO HONDÜ HIFI NDANIHÜNDAMBO ENGORO RANAHEI HOND-ANE'*, meho. ⁶ Nimorehi ranaiyo Godindi nendi-yei asu Sisasimbo anihondumbo süngurihoreimbi hifokoarearü marandi ranahei-mayo hori ra simindi haya mamikari-mayowa ro hoei-mariheandi.

Raniyahi asu ro rani-moatükuni ranahambo hepünaheandühi afindi hohoanimo-mayahi. ⁷ Raniyu asu sünambeahindi nendi ranai düdufindirühi yahuya, "Se nimboe hepünefoandühi afindi hohoanimoayafa? Awi ro sihambo nimambeahindi ninihondi asu nimorehi ranahambo semindi ho arandi ranahafe dibohindi hoafi nimindi ra hoafindahanini-mboyahi. Nimambeahindi ninihondi ranana sapo 7 mbiroweimbiyo haya asu 10 daburüdümbi-mayo-ane. ⁸ Nimambeahindi ninihondimbo yanggiri maniŋgowa hoeimarowand-anesi, ŋga asu hapondanana wani. Ai ndeara sapo hifambe akimi kaikoate moani raguhamindi haniweimbi ranambeahindi tüküfembo yanggir-ane. Ŋga asu ŋgiri amitata ahambo moaruwaimbo-fembohünda dibonapindifeyo. God ai hifi sünü nafirand-ambe nindou didiyei koadürümbo-koadürümbo yanggiri niwoadeimboyei ranahei ndüri ra bukambe sürü papimarandi. Nindou hifini animboei ranahei ndüri buk ranambe pefe sihefekoate-mayo

ranai-animbo randihi nimambeahindi ninihondi ranahambo hoeindihindani-wani hepünindahi-mboyei. Rani-moatükuni ra horombo yanggiri maniŋgoyosi, ŋga hapondan-ana moai niŋgo, ŋga asu süngunambo asükaindo tükündifemboe.

⁹ Ndani hoafi ndanana nindou düdi ai fifireandeimbi-mayu ranahamboane: Mbirowe 7 ranahandi sisami ranana hifi wafuyo asu nimorehi-mayo ranai raniwami nimari arandi. Asu rani-moatükuni ra adükari bogori nindou 7 amboan-anemo. ¹⁰ Ranane asu hondahüya-fundeimbi (5) adükari bogori nindou yifimemo-anemo mami ai mbamarü asu ŋgorü ai awi moai bogorimbofi tüküfiyu. Tüküfekoate-mayu ranai tükündifiyuwani ai moani akidou bodifohü yanggiri nüŋgumbui. ¹¹ Sapo nimambeahindi ninihondi horombo maniŋgo-yosi, ŋga asu hapondani ana moai niŋgo. Ai-animbo ahandihoari ranana 8 noufimbi bogorimbo-ndifemboesi, ŋga asu aiana sapo ninihondi 7 ranambeahindane. Ŋga asu ahambo ana süngunambo God ai moaruwaimbo-ndearümbui.

¹² Sapo 10 daburüdümbi hoeimarowandi ranana 10 adükari bogori nindou-yomo asu ai awi moai muŋguambo moatükuni hifandiyo hombo ra piyomo houmbo hifandundi. Ŋga ahamumbo amboani God ai ŋginindi dagapurimbui. Bodifohü nimambeahindi ninihondi-mayo ra-babidimbo adükari bogori nindoumbondafu hifandu niŋgomboemo. ¹³ Bogori nindou ranahamundi ratüpuri hohoanimo ranana moani mam-ane. Rananemo ai ahamundi ŋginindi asu ndüri adükari ra nimambeahindi ninihondi ranahambo masabudo. ¹⁴ Ai Sipsip Nimori rani-babidimbo yifiarindimboemo. Ŋga asu Sipsip Nimori ai yifiari ra taborindi-hoembui. Aiana adükari-yomondi adükari-ani asu adükari bogori-yomondi adükari bogori-ani. Asu ahandi nendi ranaheimboya mborai mehündura tükimehinda wand-ane yahu kafaore hiniŋgi-mareandura ahandi hoafi sünguarithindanimbo yifiari ra taborindi-hehimboyei," mehu.

¹⁵ Sünambeahindi nendi ai asükaiyu wambo hoafiyundirühi yahuya, "Nindowenihi birabiriyo-randeimbi nimorehi nimarümbi hoe se hoeimarowandi ranana nindou-ane. Ai muŋgua hifihündi, muŋgua fihoeari, muŋgua mamami hoafümbi asu muŋgua nindou afindi mafandihindi raniyei. ¹⁶ Se 10 daburüdümbi nimambeahindi ninihondi hoeimarowandi ai-animbo nimorehi ranahambo yiwoaruko-ndihindühi ahandi nine napo ahambo sowahi engoro ra mbiriboadi-hindühi hoeari hiriboadi-hindoani asu safi yanggiri nimanidimboe. Rananimbo asu ai ahandi fisafi ra dagüdiwindowohü hai-ambe muŋguna mandihimboyei. ¹⁷ Rani-moatükuni ra God ahandihoariyu ahamundi ŋgusüfoambe refembo hohoanimo masagapuri raniyo asu ahamundi-mayo ŋginindi ra nimambeahindi ninihondi ranahambo masabudo. Ai muŋgua hifi ra hibadiyo hombo God ai ahandi hoafimayu süngu muŋgua moatükuni anihondü tüküfemboayo rani si tüküfe simboani. ¹⁸ Nimorehi se hoeimarowandi ranana adükari ŋgoafi sapo hifinindi adükari bogori

nindou ranahamumbo hifandapuri arandi raniyo," mehu.

God ai Babiron ngoafi Adükari ra moaruwaimbo-mareandi

18 Rani-moatükuni ranai refestayamboyoane, sünambeahindi nendi ngorü ranai sünambeahindi tüküfi makusuwa hoeimarihini. Ai nginindi hamindi hondüyu haya asu ahandi nginindi hamindi si ranambo munguambo hifi ra si boakima-foareandi. ² Asu ai puküna hoafiyuhü yahuya, "Adükari ngoafi Babiron ai hifini pimayo! Ai hifini pimayo!

Ai moaruwai nendi ranahei ngoaf-ane.

Rani-poanimbo rani-poanimbo moaruwai ndu raniamboani ranihü amarei.

³ Nimorehi Babiron rani-babidimbo munguambo nindou ranai moaruwai hohoanimomemo nindou ai wain hoe simindimo houmbo mamikari hohoanimomemo nou.

Munguambo adükari bogori nindou hifi ndanihündambo amboani ai-dibo moaruwai hohoanimomemo.

Asu kaki semindi ratüpuri ratüpuriyomo-rundeimbi nindou amboani

ahandi-mayo moaruwai hamindi hohoanimbo rani-fihindi kaki afindi sowandümo houmbo kaki afindeimbi nindou tükümfundi," mehu.

⁴ Raniyo asu hoafi mami sünambeahindi makosowa himboriyahane, ai yare hoafiyowohü yahoya,

"Wandi nindou se ngoafi ranambeahindi aboedühi tüküyahi!

Se ai moaruwai hohoanimoyo ranisüngu-ndihimboyei, nga yowani.

Asu se ai tinjirifo asemindo ranambe-ndahimboyei, nga yowani!

⁵ Ahandi moaruwai hohoanimbo ratüpuri mayo ra ni moamo sünu ngasünde-amboane.

Ranane asu God ai nimorehi ranahandi moaruwai hamindi hohoanimbo ranahambo moai mitaniramüdu.

⁶ Ai siheimbo ramareandüri rani-simogodühi simbori se ahambo randihindi.

Nimorehi ranai sapo munguambo moatükuni moaruwai ramareandi rani-simogodühi nandih ndahüdo.

Nimorehi ranai siheimbo wain hoe ra nginindi hamindi kare masagadürimbo

asu se ahambo wain yimbumbore nginindi hamindi kandih ndahüdo.

⁷ Nimorehi ranai ahandi boriyohü asu napo afindeimbi-mayo rani-simogodühi

ahambo asübusi afindi ndahüdoani aranimbeyo-wamboane.

Ai ahandi fi ranimbo boriyohü yahoya,

'Roana adükari bogorimbo-yaheamboanahi nda amarihi!

Ro ngiri aranindahi, nga wani,' meho.

⁸ Ranimbo-hündambo-animbo awi ngorü-simboani ana ahambo moaruwai hamindi moatükuni, masimei, arani-hoafi, sesi-koate nimari, munguambo rani-moatükuni ranambo nikonda digemboe.

Asu hai ahambo tikirindamboe

sapo Adükari God ai-animbo ahambo yibobondeambui ai nginindi hamind-ani.

⁹ Hifi ndanihündambo adükari bogori nindou-memo ranai nimorehi rani-babidimbo nimorehi sisihimoyomondühi ai moani moaruwai hamindi afindi sowandümo maningomo. Ranimbo-hündambo-animbo adükari bogori nindou ranai nimorehi ranahambo hai tikirirandühi ranahandi hasiheimi ahafo ranahambo hoeindundani-wani aranindimondühi ngusüfohü wari purükündumboemo. ¹⁰ Nindou ranai anguni safi ahandi fikimi ningokoate ningomboemo sapo ai asübusi ranambefembo yihimbombo. Asu ai hoafindomondühi animboya,

'Hipoanimboembou-ane! Hipoanimboemou-ane!

Babiron ngoafi adükari ra!

Se ngoafi adükari hamindi-yafi hawa asu nginindi hamind-anafi!

Nimehinou God ai sihambo tinjirifo sagananimboani,' mehomo.

¹¹ Hifi ndanihündambo nindou kaki semindimbo ratüpuri ratüpuriyomo-rundeimbi-memo ranai-amboani ahambo aranindimboemo sapo nindou ahamundi napo ra semindimbo wanimewambo.

¹² Sapo ahamundi napo ranana ini nda: gor, sirfa, ni-moei kaki adükari hamindifih semündümbi, aboedi hamindi yamanji, kifohi hoeari nginindi aboedi, rani-poanimbo hoeari hamburi, sirika nginindi hoeari. Asu rani-poani nimi fisigarü aboedümbi, munguambo aboedi moatükuni erefan yahafinambo nafiyoweimbihündi, mungu moatükuni nimi kaki afindifih pemiyoweimbihündinambo nafiyoweimbihündi. Asu nginindi kapa bras, ain asu nimoei aboedi sürüsürüyo-weimbinambo nafiyoweimbihündi. ¹³ Asu bidifiri napo yahurai. Sesi fisigarümbi moatükuni sinamon, kosendi mbai, fisigirümbi mbimbirai, wowondümbi moatükuni aboedi fisigirümbi, sanda, wain, sesimbo wer, kifohi praua asu nimbandi praua, burmakau, sipsip, hos, ahandi nimarifondi kameih, nindou kaki-koate ratüpuriyomo-ndeimbi asu nindou yifiarambe sowandümo-ndüreimbi munguambo moatükuni ra ngiri asukai pemindomo.

¹⁴ Kaki semindimbo ratüpuriyomo-rundeimbi ranai nimorehimbo hoafiyomondowohü yahomoya, 'Mungu aboedi moatükuni se sihoefi hawa wand-ane masafi ranana ndeara sihambo hiningireanini haya dibonapimefeyo. Asu munguambo aboedi sesi kaki afindifih semündümbi asu munguambo yihuruyimindi napo aboedi sihaf megoro-mayo ranamboani ndeara sihambo hiningireanini haya awarimarihoayo. Asu munguambo rani-moatükuni ra ngiri se yahurai asükaindafi hoeindowandi,' mehomo. ¹⁵ Sapo kaki semindi ratüpuri ratüpuriyomo-rundeimbi ai adükari ngoafi ranihü ningomombo rani-fihindi kaki afindeim-

bi-memo ranai ngoafi ra anguni safi ningomboemo ai afindi tinjirifo asemindo ranambefembo yihimbombo wambo. ¹⁶ Nga asu aiana araniyomondühi afindi ho-hoanimomemo. Ai randu hoafi-ndimondühi animboya, "Hipoanimboembou-ane! Hipoanimboembou-ane! Adükari ngoafi ra.

Horombo ai kifohi hoeari aboedi, rani-poanimbo hoeari hamburi yihururamindi, asu gor, nimoei ranambo nafiyoweimbi moatükuni, aboedi hamindi yamanji yihururamindi raraora-hayambo maningomayo-ane!

¹⁷ Asu nimehünou munguambo aboedi nginindi moatükuni ra awarimarihendi!" mbisimboemo.

Munguambo sip sowandümo homo-rundeimbi, nindou sipambe fareahi ngorü ngoafini hei-rihündeimbi, sipambe nimarimombo, sip ranahambo hifandiru homo-rundeimbi asu nindou didemo siriwara-ambe kaki semindi ratüpuri ratüpuriyomo-rundeimbi nindou munguambo ai Babiron ngoafi rani-kimi ningo-koate anguni-safi manimboei. ¹⁸ Rananimbo asu ai Babiron ranahambo hai imaminambo tikirirandühi hasiheimi ahafo ranahambo hoeirihindani mayowa hasiheimaye. 'Moai ngorü ngoafi adükari Babiron yahurai nanjo!' masei. ¹⁹ Ai ahei mbirowami düdübudi pütayahindühi arani-himboahoyeihi seiya, 'Hipoanimboembou-ane! Hipoanimboembou-ane! Babiron ngoafi adükari! Moaruwai hamindi ahambo tükimefeyo.

Nindou didemo ai sip sihoundeimbi-memo ranai siriwara-ambe sowandümo homondühi

kaki afindeimbi nindoumbo-yafu tükumefundi ngoafi ranahandi kaki afindi ranambo!

Asu munguambo moatükuni afindi ahandi ra awari-marihoayo,' masei.

²⁰ God ai Babiron ranahambo moaruwaimbo-mare-andi ranimboane

asu sünü se-anafi, Godindi nindou se-anei, Kraisindi hoafi

sowandümo homo-rundeimbi nindou-anemo, Godindi hoafi hoafiyomo-rundeimb-anemo munguambo se hihifi-hihifindei.

God ai ahambo tinjirifo masagado sapo simbori siheimbo ramareandüri süngumbo," meho.

²¹ Raniyu sünambeahindi nendi-mayu ranai wit nokoyo-rambo nahurai afindikokoe nimoei semündü botire haya siriwara-ambe pireandühi hoafiyuhü yahuya,

"Ndahurai-animbo Babiron ngoafi adükari ranamboani puküna pindifeyowani

gadowohumbo ngiri asükaindo hoeindihindi.

²² Babiron se, nindou gita fandu, heiründe, mboni faifaindimo

asu inafaindimo raro-ndundani sihafimbusümo ngiri nindou ai asükaindei himborindei ndühündi!

Rani-poanimbo ratüpuriyomo-rundeimbi ai

sihafimbusümo rani ratüpuriyomo-rundeimbi ndunda ngiri asükaindo hoeindifeyo.

Asu wit nikombo nimoei ranai ngiri asükaindo sihafimbusümo wit nikondandühi hoafindowani himborindei ndühündi.

²³ Asu sihafimbusümo ngiri asükaindo ram hai ranai sindoani hoeindifeyo.

Sihafimbusümo nindowenihi ai nimorehi semindimboayu-ane

asu nimorehi ai nindowenihi semindimboayo-ane hoafi ra ngiri asükai tükündifeyowani himborindo ndandi.

Sihafi kaki semindimbo ratüpuri ratüpuriyomo-rundeimbi nindou ranai ana

munguambo hifi ranahambo ngasündu houmbo ndeara moani nginindi hamindi hond-anemo.

Nga asu se sihafitibagi nginindi ranamboyafi munguambo hifihündi nindou ranaheimbo wosihoafori hoafi-mayafindüri!

²⁴ Godindi hoafi hoafiyomo-rundeimbi-yomondi hori asu Godindi nindou ranahei hori ranai Babiron ngoafi ranihü menjoro.

Yini, sapo nindou aheimbo ai hifi ndanihü hifokoamareandüri ranahei horiyo ngoafi ranihü menjoro," mehu.

Babiron ngoafi ranai moaruwaimbo-mefeyowa nindou ai ranimbo hihifi-hihifimaye

19 Ro nindou afindi sünambeahi hoafi puküna kamariehehinda himborimayahi. Ai rarihi hoafiyeihi seiya,

"God ai sihefimbo aboedambo-reamuneimb-ani. Ndüri adükari asu munguambo nginindi ranana sihefi God ranahandi yangir-ane!

² God ai anihondü asu mbumundi hohoanimo süngure nindoumbo yibobore arandi.

Nindowenihi birabiryo-randeimbi ranai munguambo nindou ranaheimbo ahandi nindowenihi birabiri hohoanimo ranambo moaruwaimbo-mareandüri.

God ai nimorehi ranahambo simbori tinjirifo masagado

nimboe ai Godindi ratüpuriyomo-rundeimbi nindou hifokoamaripuri ranimbo-hünda,"

masei. ³ Asükaiyei ai puküna hoafiyeihi seiya, "Godimbo adükari-ani yahomboane!

Hai Babiron ngoafi adükari ranahambo tikirandü ranahandambo hasiheimi ranai moani yare koadürümbo-koadürümbo ahafo," masei.

⁴ Raniyo 24 boagiri asu yangiri ningoweimbi moatükuni ranai hifini pütapiyei nimareimbo God sapo ahandi adükari bogori nimarifondi raniwami amaru ranahambo hohoanimo yahündowohü ngusüfo pamarihori. Ai rarihi hoafiyeihi seiya,

"Godimbo adükari-ani yahomboane! Nga anihondü-ane!"

masei. ⁵ Raniyo asu adükari bogorindi fondi-mayo ranambeahindi hoafi ranai tükufeyowohü yahoya,

“Muṅguambo nindou, Godindi ratūpuriyei-rihūnde-
imbi se sihefi God ranahambo aboed-ani mbisei.

Moani nindou-anei asu ndūreimb-anei se muṅguam-
bo ahambo aboed-ani mbisei,”
meho.

Sipsip Nīmori ai nimorehūhifihi sesi afindi tūkūmefeyo

⁶ Raniyahī asu nindou afindi fandambo yaṅgorombo
hoafi afindi tūkūfembo nahurai himborimayahī. Rani-
moatūkuni ranai ana sapo hoe amūndūri yigūdayo
nahurai himboyo asu nimoamondi hoafi mbuayo
nahuraiyo tūkūmefeyo. Ro himboriyaha ai rarīhi
hoafiyehi seiya,

“Godimbo adūkar-ani yahomboane!

Sapo Adūkarī God sihefi ai muṅguambo ṅginindi ra
hifandarandi!

⁷ Haponda awi sihiri hihifi-hihifindefūhi adūkar-ani
mbisefimboane.

Sapo Sipsip Nīmori ranai nimorehi semindimboayu
rani si ra ndeara tūkūfemboane.

Asu ahandi nimorirehi ranai ndeara nafirami-ndim-
boane amaro.

⁸ God ai nimorehi ranahambo moani aboedi hamindi
hoeari himboarambe forihoaiweimbi gūdūfembohūn-
da sagadomboani,”

masei. (Sapo hoeari aboedi ranana Godindi nendi
mbumundi ratūpuri hohoanimoaye ranahandi sisami
nahurai-ane.)

⁹ Raniyu asu sūnambeahindi nendi mami ai
hoafiyundirūhi yahuya, “Se ra sūrū papirandūhi anim-
boya, Sipsip Nīmori ai nimorehi semūndūhi sesi afindi
sesesi-maye ranambe God ai nindou ranaheimbo se
dūgūsi mehūndūri ranai ana hihifi-hihifimbeiyehi-am-
boane.” Asūkaiyu yare hoafiyundirūhi yahuya, “Ndanī
hoafi ndanana Godindi anihondū hoafi hond-ane,”
mehu. ¹⁰ Raniyahī asu ro ahambo hohoanimo-mbo-
hūnda yiri yimbu pusirīhe mamarīhi. Nga ai
hoafiyundirūhi yahuya, “Refepoani! Ro-amboani se asu
sihafī wandafī babidimbo sihiri Sisasindi-mayo hoafi
anihondūmbo-rihūndeimb-ane. Nga se Godimbo
yaṅgir-animbo hohoanimo pandiwori. Hoafi Sisas
weindahī-mareandi ranai nindou ṅginindi sagapuri
arandi Godindi hoafi hoafimbohūnda,” mehu.

Nindou kifohi hosi-wami mamaru

¹¹ Raniyo asu ro himboyahane, sūnambe yipuri ranai
sūbūdihoai yaṅgorowohūyo hos kifohi ranai manīṅ-
gowa hoeimarīheandi. Hos semūndū hu-randeimbi
nindou raniwami mamaru ranahandi ndūri ra yahurai-
ane: ‘Ratūpuri ndore hifanda-randeimb-ani’. Asu,
‘Anihondū hohoanimo sūṅgure-randeimb-ani’. Sapo ai
nindou ranaheimbo yibobofe asu yifiari hohoanimo ra
ai moani mbumundi hohoanimo meṅgoro rani-sūṅgu-
ani rawareandi. ¹² Ahandi himboari ana hai nahuraiy-
owohūyo asu adūkarī bogori nindou-yafe at afindi
ahandi mbiroambe ninoumayo. Ahandifihi ndūri sūrū
pefe hiniṅgifyowowa mapaiaro ranahambo nindou

amuri ai moai fifirifeyo, nga moani ahandihoari yaṅgir-
ani fifireamboayu. ¹³ Ai hoandari hoeari magūdeandi
ranana hor-ambe foefe himindūmbyo magūdeandi.
Ahandi ndūri ranana, ‘Godindi Hoaf-ane.’ ¹⁴ Raniyomo
asu sūnambeahindi ami ranai kifohi hoeari moani
aboedi hamindi ra fihū yihururūndimo houmbo kifohi
hosi-wami ninouyomo houmbo ahambo sūṅgumarūri
homo. ¹⁵ Muṅguambo hifi ranaheimbo hifinambo-
fendūrimbo ami-yomondi pisao nahurai yihūmindi
hamindi ahandi yahamonafi tūkūfe mbumarandi. Ai
ain niniimi ranambo-animbo muṅguambo hifi rana-
hambo hibadambui. Rananimbo asu ai wain hoe
boboe ra wain boboembo fondi ranambe tinarinambo
bubutūkūndambui. Rani-moatūkuni ranana sapo God
muṅguambo ṅginindi hifandandeimbi-mayu rana-
handi muṅguna moaruwai hamindi ṅginindi hohoani-
mo ranane. ¹⁶ Ahandi hoandari hoeari-mayo ranifihiyo
asu ṅgehurifihiyo ndūri ra sūrū pefe hiniṅgifyoani
mapaiaro. Ndūri ranai yare hoafiyowohū yahoya, “Bo-
gori nindou-yomondi Bogori asu adūkarī nindou-
yomondi Adūkar-ani,” mehu.

¹⁷ Raniyahī asu himboyahūnda sūnambeahindi nendi
ranai hūfihamindi fihī botifi manūṅguwa hoeimarīhini.
Raniyu asu ai ndu sūnū wafusifohū youmemo rana-
hamumbo pukūna hoafiyupurūhi yahuya, “Godindi
adūkarī sesesi ndanifihi mborai sifomo fandu
mamūhiyafu! ¹⁸ Mborai sifomo adūkarī bogori nindou-
yafe safi, ami bogori-yomondi safi, ṅginindi nindou-
yomondi safi, hos safi, asu hos sowandūmo homo-
rundeimbi-yomondi safi, ra muṅguambo sowasūmo.
Muṅguambo nindou-yafe safi, moani ratūpuriyomo-
rundeimbi nindou-yomondi-mayo asu kaki semindi
ratūpuriyo-rundeimbi-yomondi-mayo, adūkarī nindou
asu akidou nindou-yomondi-mayo safi ra muṅguambo
sowasūmo,” mehu.

¹⁹ Raniyahī asu himboyahūnda, nīmambeahindi
ninihondi asu adūkarī bogori nindou hifi ndanīhūnda
ahei amiyomo ranai fandu gugurimarunda
hoeimarīheandi. Nindou sapo kifohi hosi-mayo
raniwami nimarūmbo semūndū ahu ranani asu ahandi
ami rananemo rani-babidimbo yifiarimbo ranai fandu
gugurimarundi. ²⁰ Nīmambeahindi ninihondi-mayo
asu Godindi hoafi tikai hoafiyu-randeimbi nindou-
mayu rani-dibo ai muṅguambo tikai hepūnifeimbi
moatūkuni rarīne-marinandi rani-yimbumbo mbu-
maripūndūmo. Nindou nīmambeahindi ninihondi-
mayo ranahandi himboahū hepūnifeimbi moatūkuni
rarerandūhi asu rani hohoanimo sūṅguyu ai nindou
ranaheimbo wosihofori hoafiyundūri marandi.
Raniyei asu ai nīmambeahindi ninihondi-mayo rana-
handi ndūri sahūmūndihī asu ai sisami ranahambo ho-
hoanimo parihi marihūndi. Ranimboyo asu nīmam-
beahindi ninihondi-mayo raniyo asu Godindi hoafi
tikai hoafiyu-randeimbi-mayu raniyu ahafanimbo
yaṅgiri nimbafanda sowapūndūmo wafusūriho hai
sarfa nimoenambo tikira-randeimbi-mayo ranambe
pimarupiri. ²¹ Raniyu asu nindou sapo kifohi hosi-wami
nimarūmbo ahandi yahamo pisao yihūmindi tūkūfe

mbumarandi ranambo ami bodimondi ranahamumbo hifokoako-mafoareapuri. Raniyo asu muṅguambo ndu ranai ahamundi safi sahüsimbo bodo tükimehindi.

Satan ai 1,000 himbani karabusambe manūṅgu

20 Raniyahi asu ro nimboa himboyahünda sünambeahindi nendi mami ranai sünambeahindi tüküfi haya sapo hifi ambe ndihi ragu hoeife-koateyorangeimbi ranahandi yipuri ki asu sen nimboreimbü waramberamündü makusüwa hoeimarihini. ² Raniyu asu ai amoasiri afindi ranahambo mbumaramündu. Amoasiri ranai ana sapo horombodidi hondü-mayoane. Ai sapo muṅguambo nindou ranaheimbo papihoafirandüri hoanṅu-randeimbi Satan-ani. Raniyu asu sünambeahindi nendi-mayu ranai ahambo seninambo hüputüpuritherü mbura 1,000 himbani hiniṅgimariri. ³ Raniyu ai ahambo hifambe ragu haniweimbi-mayo ranambe pirira mahanu. Nafitambe pare mbura kinambo kikire papiramündi yowanambo hiniṅgimareandi. Rananimbo ai muṅguambo hifihündi ranaheimbo ṅgiri wosihoaforti hoafindundüri. Ahambo refi hiniṅgifiyuan nūṅgumbo 1,000 himbani muṅguyambe-animbo tükündüfi akidou yanggiri nūṅgumbui. ⁴ Raniyo asu bogori nindou-yafe nimarimbo fondi ranai burimayowa hoeimariheandi. Fondi raniwami mamarimo-memo ranahamumbo yiboboferambo ṅginindi masagapuri. Asu asukai sapo nindou Sisasimbo asu Godindi hoafi ranahambo anihondümbowataporimbo-rihü marihündi ranimbo mbiro kibodiri-marandüri ranahei yifiafi hoeimariheandi. Asu aiana nimambeahindi ninihondi-mayo ranahambo ahandi sisami kameihi moai ṅgusüfo parihindi. Ahei giribodi hamindühi asu warihü nimambeahindi ninihondindi ndüri moai paiaro, ṅga wani. Ai yanggiri tüküyahi bogori nindoumboyahi Krai-babidi muṅgu-moatükuni 1,000 himbanambe hifandimarihündi. ⁵ Nindou amuri yifimayei ana moai yanggiramboyahi tüküyahindi, ṅga ai randihi yifi yagodei ṅgeimbo 1,000 himbani muṅguyambe-animbo tükündahimboyei. Ranana weanṅurühi yifihündi botife-ane. ⁶ Nindou didiyei ai sapo weanṅurühi yifiyeimbi botife si ranambe botiyahindeimbi ana ai hihifi-hihifimbeyei-amboane. Ai Godindi yanggir-anei. Asukai yimbu noufimbi yifi ranai ana ṅgiri nindou ranaheimbo hifinambo-ndearü. Ai Godimbo asu Krai-simbo didibafife-rambo nindoumbondahi nimboeimboyei. Rananimbo ai Krai-babidimbo nimboeimbo 1,000 himbani aho ranambe muṅgu moatükuni ra hibadihümboyei.

Satan ai muṅguna moaruwai-mboefiyu

⁷ Süṅgunambo 1,000 himbani ra muṅguyambe-animbo Satanindi karabus wori yipuri ranai sübüdi-goedoani asu ai moanambühi tükündüfimbui. ⁸ Asu rananimbo ai muṅguambo hifihü nindou buriyei wakarihindi ranaheimbo wosihoaforti hoafiyondürimbo hoahoanṅu wakindeambui. Hifi ra ahandi ndüri Gok asu Magok-ane. Rananimbo Satan ai aheimbo

muṅguambo yifiarimbohünda ndemündündüri mamühi guguründearümbui. Nindou afindi safi ranai ana moani siriwara hoe-kimi gudikikiri nahurai aniboadei. ⁹ Raniyei asu ai muṅguambo hifi ranihü hei Godindi nindou ser worambe aniboadei asu adükari ṅgoafi God ai hohoanimoyu wakimareandi ranaheimbo waki-marihindüri. Raniyo asu sünambeahindi hai ranai kosiwohüyo nindou ranaheimbo hainambo tikiri-marandüri. ¹⁰ Satan ai nindou ranaheimbo wosihoaforti hoafimayundüri ranimboyu asu God ai ahambo wafusüriho hai sarfa nimoeifihü mahoro ranambe pirira mahanu. Nimambeahindi ninihondi asu Godindi hoafi tikai hoafiyu-randeimbi nindou amboani haiambe manimbafani. Rananimbo ai muṅguambo nimbi si aho ra koadürümbo-koadürümbo asübusimbondimo pindimondou ṅgomboemo.

Yibobofe si tüküme Feyo

¹¹ Raniyo asu himboyahünda adükari bogorindi nimarifondi kifohi ranai niṅgowohüyo asu raniwami nindou mami ai mamaruwa hoeimarihini. Raniyo asu ai nimarumambe ra hifi sünü ranai awarihoehüyo asu moai asukaiyo hoeifeyo. ¹² Raniyahi asu himboyahünda yifiyeimbi nindou ndüreimbi asu ndürü-koateimbi ranai bogorindi nimarifondi hanṅifoani burimayeiya hoeimariheandi. Raniyo asu buk bidifiri ranai boare haya kurümayo. Asu yanggiri niṅgombo buk amboani boare haya meṅgoro. Raniyo asu yifiyeimbi nindou burimayei ranaheimbo nine-moatükuni ramarihinda sapo buk kurümayo ranambe sürü pefemarandi rani simogodühi aheimbo papihoafi ranai tüküme-feyondüri. ¹³ Raniyo asu muṅguambo siriwara-ambe yifiyei yanggoreimbi ranaheimbo siriwara ai hiniṅgimareandüri. Yifiyo-rambo hohoanimoyu asu yifiafi ṅgoafi ranambe yifiyeimbi nindou kikihirihümündi animboei ranaheimbo muṅgu hiniṅgimareandüri. Raniyu asu nindou nimarifondi-wami mamaru ranai nine-moatükuni ai ramarihindi rani-simogodühi aheimbo papihoafimarandüri. ¹⁴ Raniyo Yifiyo-rambo asu Yifiafi ṅgoafi ranahafembo haiambe pimareapira mahani. Wafusüroho haiambe ranana sapo asukaiyo yimbombofe yifimbo moatükuni ranane. ¹⁵ Nindou didiyei ahei ndüri sapo yanggiri niṅgombo buki-mayo ranambe paiari-koate-ayo ana, nindou ranaheimbo wafusüroho hai mahoro ranambe pimareandüra mahanei.

Hifi sünü simbori tüküme Feyo

21 Rani-moatükuni ranai refehaya-mboyowane, asu himboyahünda sünü hifi simbori ranai tüküme Feyowa hoeimariheandi. Weanṅurühi sünü tüküfe hifi tüküfe-marandi ranai awarihoehüyo asu siriwara amboani foeri-koate-mayo. ² Asu himboyahünda Godindi ṅgoafi simbori Serusarem ranai, sapo nimorehi anamindühifembo ahandi anamindi rani-sowahi homboyaho haya rawefeyo nou yahurai refehaya God sowahindi tüküfe makosowa hoeimarihe-

andi. ³ Bogorindi nimari-fondi-mayo ranambeahindi hoafi pukuna hoafimayowa himborimayahi. Yare hoafiyowohu yahoya, "Himboriyei! Godindi wori hapoana nindou-babidimbo anango! God ai nindou-babidimbo nunguhü asu ahandi nendi-ndeimboyei. God ai ahandihoari nindou rani-babidimbo anungu animbo asu ai ahei Godi-ndumbui. ⁴ Ai nindou ranahei himboarambeahindi arani-himboaho gedüherumbui. Rananimbo yifimbo hohoanimo, asubusi, arani asu ngusüfo afindi kife hohoanimo ra ngiri tükündifeyo. Sapo ranana horombodidi moatükuni awarihoaimb-ane," meho.

⁵ Raniyo asu nindou fondi raniwami mamaru rani hoafiyuhü yahuya "Haponda ro munguambo moatükuni simbori rariheandühanahi," mehu. Asukai hoafiyundirühi yahuya, "Ndani hoafi ranahambo se sürü papindandi. Sapo hoafi nda ai anihondü hamind-ane, nga anihondumbo-ndihindi," mehu.

⁶ Raniyo hoafiyundirühi yahuya, "Munguambo moatükuni ai tüküfemboane! Roana horombonipoed-anahi asu süngunipoed-anahi, sapo weangurühidid-anahi asu bidifiranidid-anahi. Nindou düdi ai amin-daninomboayu ana, nindou ranahambo ro yangiri ni-ngoweimbi harihoe forihoeimbi nindou ranahambo moani ndahandoani ndümündumbui asu kakinambo semindi-koate ndahandomboyahi. ⁷ Nindou düdi ai yifiambeahindi titaboarifoare harihoei tükefiyu ana, ai wandi-mayo moani sai moatükuni ra ndemündumbui. Rananimbo asu ro ahandi Godi-ndahani ai wandi nimorindumbui. ⁸ Nga asu nindou didei yihimbo-sisiriyahi-rihündeimbi, anihondümbofe-koateyei rihündeimbi, moaruwai hamindi ratüpuriyei rihündeimbi, nindou hifokoarühi-rihündeimbi, nimorehi sisihimoy-omo-rundeimbi, nindowenihi birabiriyehi rihündeimbi, tibagiru-rundeimbi, tikai godimbo hohoanimo parih-rihündeimbi, wosihofori hoafiyehi rihündeimbi ahei ningofondi ranana, wafusüroho hai asu hai sarfa nimoei apoarambe ahoro ranihü yagodimboe. Ranana yimbu-noufimbi yifimbo moatükuni-ane," mehu.

Simbori Serusarem ngoafi

⁹ Sünambeahindi nendi dis 7 wamberündimo-ndeimbi ranahandambo mami-mayu ranai wambo-so Godindi hürütü moendifembohünda moaruwai hamindi moatükuni foafusüfiyuani tüküfimbi-mayo ra semündü haya makusu. Ai hoafiyundirühi yahuya, "Se sinif-animbo ro nimorehi anamindühifembo aninggo Sipsip Nimorindi nimoreh ra nafuinda-haninimboyahi," mehundi. ¹⁰ Raniyo asu wandi fiambe Yifiafi Aboedi ranai nginindi tüküfendirühiyahi asu sünambeahindi nendi ranai wambo semündündiri hifi wafu nimoamo hamindi raniwami mahafu. Raniyu asu ai wambo Serusarem ngoafi adükari sünambe God sowahindi makoso ranahambo nafui-mayundiri. ¹¹ Raniyo asu Godindi himboamupuiambo-randeimbi ranai si boaki-mafoareandi. Asu ngoafi ranai sapo sürühoeimbi sospa nimoei kaki afindifihü semindimbo rahurayo moani himboarambe foriforihoeimbi hamindi-mayo.

¹² Ngoafi adükari ranai papü nimoamo hamindiyo 12 nafitambe kemindi hininggimefeyo. Raniyo asu 12 sünambeahindi nendi ranai nafitambe ranahambo warani-ründümo houmbo hifandimarundi. Nafitambe ranifihü Israer-yafe 12 sirü ranahei ndürü ra papimayo.

¹³ Nafitambe ranai gorügoanini-gorügoaninire burimayo. Ngimi ranai hüfihamindi süfuani ninggomo, ngimi himborani ninggomo, ngimi ranai rahanini himborani ninggomo asu ngimi hüfihamindi hafuani ninggomo marundi. ¹⁴ Adükari ngoafi ranahandi papü ranana 12 nginindi nimoeinambo ndihü ragu samboefimbiyo. Raniyo asu mamami raniwami Sipsip Nimorindi hoafi sowandümo homo-rundeimbi 12-yomondi ndürü ranai papimayo.

¹⁵ Sapo sünambeahindi nendi horombo wambo wataporimbo-marandiri-mayu ranai gorinambo nafiyoweimbi-hündi simongorife nimihari ranambo adükari ngoafi nafitambe asu papü ra simongori-fembohünda semündü haya manungu. ¹⁶ Adükari ngoafi ranana munguambo himbori ra moani simogodapo hamindiyo. Raniyu asu sünambeahindi nendi ranai simongori nimihari masemündu ranambo simongore-andane, ngoafi afindi-kokoeaiyo ahandi ra 2,200 kiromita tükümeffeyo. Raniyo asu ahandi simongori hoandari mahafo, himbori yimbu mahafe ranai moani simogodapo hoandari-mayo. ¹⁷ Asu papü nimoamo ranahambo amboani simongore-andane, mami 65 mita tükümeffeyo. Rani simongori ranana moani nindou simongoru-rundeimbiyo sünambeahindi nendi-mayu ranai simongorimareandi. ¹⁸ Ngoafi ranahandi papü ranana hamburi asu yangiri saspa nimoeinambo papiyoweimbiyo. Nga ngoafi ranana moani gor sürühoeimbi yangir-ane nafiyoweimbiyo manango.

¹⁹ Adükari ngoafi ranana hifini ndihü God ai munguambo mamikarambo nimoei kaki afindifihü semündümbi-namboyo kore hininggimareandi. Weangurühi korimeffeyo ranana hamburi asu yangiri saspa nimoeiyo, rani-kimi asüdabombü sapaia nimoeiyo, rani-kimi kifohi aget nimoeiyo, rani-kimi yangirasüfo emerar nimoeiyo. ²⁰ Asu rani-kimi hamburi kikire kifohi kikire-randeimbi sadonikis nimoeiyo. Rani-kimi konirian nimoeiyo, rani-kimi krisorait nimoeiyo, asu rani-kimi ngorü-poanimbo yangirasüfo berir nimoeiyo, rani-kimi anjüsühisafümbi topas nimoeiyo, rani-kimi krisopres nimoeiyo yangirasüfoyo anjüsühisafümbiyo-randeimbi. Asu rani-kimi asüdabombü haiasin nimoeiyo, bidifiranambo ana hamburi ametis nimoeiyo. ²¹ Nafitambe 12 ranana sapo 12 kifohi mbisihondiyo. Munguambo yipuri nafitambe ra mbisihondi mami-namboyo nafiyohü hininggimeffeyo. Ngoafi ranahandi munguambo nafi ranana gor hondünambo nafiyoweimbiyo hayamboyo hoehimbo nahurai-mayo.

²² Ro moai Godimbo hohoanimoyondo-rambo wori fondarowa hoeiriheandi. Sapo Adükari God Munguambo Nginindembi-mayu ranai-yu asu Sipsip Nimori ai ngoafi ranahandi Godimbo hohoanimoyorambo worimefani. ²³ Ngoafi raniwami hüfihamindi amoamo ahafandi si ra ngiri boakiboadingeandi sapo

amoao-mami ranahei sirihünd-anahi tüküyahe anim-boahi. Asu roana botiboti siambeahindi mupui-anahi," mehu.

¹⁷ Yifiafi Aboedi ai Sipsip Nimorindi nimorehi rani-dibo hoafiyafehü safeya, "Se mborai sinifi," masafe. Nindou düdi himborinduhü ana, hoafinduhü anim-boya, "Se mborai sinifi," mbüsu. Nindou düdi ai amin-daniñombonduhü ana, mbüsünü-wamboane. Nindou ai hoe simindimbo hohoanimoayu ana, ai sünü yanggiri niñgoweimbi hoe ra moani mbüsümündu-wamboane.

Son ai nindou buk ndanambeahindi hoafi himborayei ranaheimbo ahini hoafimayundüri

¹⁸ Muñguambo nindou ai Godindi hoafi sapo buk ndanambe engoro ranahambo himborayei ranaheimbo ahini hoafi nda ro Son-anahi asahandüri. Nindou

düdi ai ahandi hoafi Godindi-mayo hoafi ranifihi pare haya hoafayu ana, God ai ahambo nine moaruwai moatükuni ai buk ndanambe refembo hoafimayu ra ahambo randeambui. ¹⁹ Asu nindou düdi ai bidifiri hoafi buk ndanambe raguanambo-areandi ana, God ai nindou ranahambo randirani asu ngiri sapo yanggiri niñgombo nimi hisi-mayo ra dedu. Asu ngiri Godindi adükari ngoafi buk nda ranahambo wataporimbo-marandi ranambe nüñgu.

²⁰ Nindou muñgu moatükuni ranahambo anihondümbö hoafimayu ai hoafiyuhüya, "Ro ngiri amitata tükündaheandi," mehu.

Anihond-ane. Adükari Sisas, se mborai.

²¹ Adükari Sisas ai siheimbo muñguambo moani hipoambo-mbireandüramboane.